

લેખાનુક્રમ.

ચેત્ર, ૧૯૬૨.

વિષયો.	પૃષ્ઠ	વિષયો.	પૃષ્ઠ
૧ વેલુરવ... ૧	૩ વૈષ્ણવની વાતુ... ૫
૨ નિરોધસક્ષણ... ૪	૪ વચનામત ૧ થી ૪૮

વૈશાખ.

૧ શ્રીમદ્ભગવાદગીતા... ૫૭	૩ વૈષ્ણવની વાતુ... ૫૭
૨ શ્રીવલ્લભાધીશ્વર...	૪ સમાચારાન્કિક ૫૮

સાંપ્રદાયિક ગ્રંથો કયાંથી મેળવશો ?

શ્રીમદ્ભગવાદ રક્ષિત અને શ્રી સુબોધિની (સંપૂર્ણ) મળશે.

સુદ્રિત થયેલા તથા નહિ મળતા સંસ્કૃત, મળ, હિન્દી, ગુજરાતી અને અંગ્રેજી ભાષાના સાંપ્રદાયિક સર્વ ગ્રંથો નીચેને સ્થળે મળશે. યોગ્ય કમીશન પણ આપવામાં આવશે. બહારગામની માગણી પર પૂરતું ધન આપવામાં આવશે.

ભારતમાર્તંડ પાંડત શ્રીગદ્ગુલાલજીની સંસ્થા,

નં. ૫૨/૫૩ કેપેટલ સ્ટ્રીટ, ભુલેશ્વર, મુંબઈ.

પલ્મો વીગર

જઈશ તેમજ ભુવાનો માટે

ફેફસાંની મજબૂતી ટકાવી રાખો છે જાતી તેમજ ફેફસાંના રોગોની અમે એવી ઢીલી જિભારી, પછીની સારવાર, કમ, દર્દિય, ગુસ્સો દસિા, બ્રોન્કાઈટિસ પત્રે માટે સર્વોત્તમ પુરવાર થયું છે. ઇન્ફલુએન્સા, ન્યૂમોનાઈયા પછીની નબળાઈમાં વચલી તામાવ પાછી લાવે છે અને કમલેર યર્તા અટકાવે છે. જરા જરામાં ફેફસાંની કાલુમાં થઈ આવવી ઘરની સામે રક્ષણ આપે છે. જરૂર પડતાં તમે જરૂર અનુભવો.

લોવા પેસ્ટાઈલ્સ

આ ડીઝાઈમો અદ્યુત ગુણ પ્રાપ્તનાર એક અનુ-ષ્ઠ યોગ છે. જેમાંને શરદી મળેખમ, ખાંસી, સંજીવું નહીં, ડીસો વિગેરે થઈ આવે છે, અગર સાઈનું ઘેરો જરૂર, અવાજ ધોધરો થઈ જવો વિગેરે થાય છે તે ઉપર બહુજ અસરકારક છે. આ ચોખ્ખાસાની કાલુમાં દમેગી દરતા ફરતાં અજવામાં રાખો. દેનરે વખતે કામ લાવે જાનરે તેમજ સખીતના સોખીનો માટે તે બહુજ ઉપયોગી છે. જરૂર પડતાં બીજી તાવની મિનગો ફરી ન થતાં એક માંવલે.

સોલ જોગર - મેસર્સ મેલગર્ડમ બ્રધર્સ,

૨૬, કસ્ટમહાઉસ રોડ, કોટ, મુંબઈ.

॥ श्रीविभूषदत्तानलाचार्या विजयन्तेतमा ॥

૪૫૧

અ'ક ૧

શુદ્ધાદેવ

અને

સહિત સાર્વજનિક

શ્રી ૪૫૧

૪૫૮

વેળુરવ

(૨૦ શ્રીયુત ધીરજીભાઈ પ્રજ્ઞાશ સાંકેશીઆ, B. A. LL. B. એવોકેટ.)

નં. ૧૮૧ કથા દ્વારા કથિતા મહોયસાં વિતાય છેકેપુ યગ: પરેપામ્.

વિજ્ઞાનવૈરાગ્યવિવક્ષયા વિમોર્ષોવિમૂર્તિર્ન તુ પારમાર્થ્યમ્ ॥ (મા. ૧૨-૨-૧૪)

છોકેપુ યગો વિતાય પરેપાં પરં ભગવતં પ્રાપ્તવતાં મહોયસામ્ દ્વા: કથા વિગોવિજ્ઞાન-
વૈરાગ્યવિવક્ષયા વ્રજાદશસ્કન્ધે ભગવતોત્તમં યત્કાર્યસ્ય કારણાભિન્નત્વેન કરણાભક્તારૂપં વિશિષ્ટ-
જ્ઞાનં મેદસ્ય કાત્પનિકત્વેન લૌકિકાનામવતુત્વાત્તેયો વૈરાગ્યં ચ તદુભયવિવક્ષયા તે તુભ્યં
કથિતા: । અત દ્વા દ્વિજાનુકથાન્તા: કથા વચોવિમૂર્તિ: , વિમૂર્તિપિપયત્વેન ભગવદનુવર્ણનશ્ચેપમૂતા
દ્યુતયેતિકથનેન મિત્રાશ્રયવિનાશકો મિત્ર: સ્વાતિર્લભે ય આધાર ઉપજીવ્યથ છેક પ્રતીયત
તસ્ય નાશક: કાલાલ્યવેદયા નિવર્તક: । તેન નિરજુજાતયા સર્વાધાર: સર્વોપજીવ્યોત્ર વિદ
દ્યુર્ય: (મા. નિ. સ્કં. ૧૨, કા. ૧ યોજના.)

હોદ્દામાં યશનો વિસ્તાર કરીને ભગવાનને પ્રાપ્ત કરતાં મોટાઓની આ
કથાઓ પિત્રુ ભગવાનના વિજ્ઞાન અને વૈરાગ્યને દહેવાની ઈચ્છાથી તને દહી.
વિજ્ઞાન એટલે એકાદશ સ્કંધમાં ભગવાને દહેવું ને કાર્યનું કારણથી અભિન્ન
રૂપે કારણાભરૂપ વિશિષ્ટ જ્ઞાન અને વૈરાગ્ય એટલે એક કાત્પનિક હોવાથી
લોહિક સર્વ વસ્તુઓ અવસ્તુરૂપ હોવાથી તેમનામાંથી વૈરાગ્ય. એ બંને
દહેવાની ઈચ્છાથી તને દહી. માટે આ ઇશાનુકથા સુધીની નવમ સ્કંધ સુધીની
કથાઓ વિમૂર્તિના વિવક્ષરૂપ હોવાથી ભગવાનના વર્ણનના શેષમૂત એટલે મોટા
છે. આમ દહેવાથી ભગવાનથી લુહો દોઈ આધાર અથવા દેવ દોહમાં પ્રતીત
થતા હોય તેને કાલરૂપી મેદાથી દૂર કરે છે એમ કહું. આથી ભગવાન
નિરજુજાપણે સર્વનો આધાર છે અને સર્વના ઉપજીવ્ય (વિવ્ય) છે એમ સિદ્ધ થયું.

આ શ્લોક ઉપર સ્વતંત્ર રૂપે શ્રીશુસાંકેશીએ વીશ કાવિશ્રાથી લખ્યો છે
અને તેના ઉપર શ્રીપુરુષોત્તમજીએ બહુ મુંદર રીકા લખી છે, એ આજો રૂપ

એકાદશ સ્કંધના મુખોધિનીજમાં અંતે શાસ્ત્રીજ મન્નલાલે છાપ્યો છે. તે આજો વાંચી જવાથી વાચકને બહુજ આનંદ થશે અને પુષ્ટિમાર્ગની ઉત્તમતા અને સમ્રાણતા હૃદયમાં ગિરાજશે. તેનો થોડોક ભાગ નીચે આપીએ છીએ.

ન. ૧૮૨ વચોવિમૂર્તીરિત્યુક્ત્યા મિત્તાશ્રયનિવારણમ્ ।

સ આશ્રયઃ પર પ્રલ ધ્રીકૃષ્ણ ઇતિ ગીયતે ॥૧॥

યાવત્ તુ સાધનાવસ્થા તાવદન્યાશ્રયો ભવેત્ ।

પૂર્ણે ત્વનુપ્રહે ભાવાદ્કુરે જાતે રસાશ્રયઃ ॥૨॥

તૈત્તિરીયોપનિષદ્મુ પ્રલવિત્પ્રપાઠકે રસરૂપત્યૈવાનન્દસ્ય પરબ્રહ્મત્વં ચ શ્રાવિતં, જ્ઞાન્દોગ્યે ચ સનત્કુમારનારદસંવાદે તત્પ્રાપ્તિસાધનં શ્રવિતં, તત્ સર્વં ભાષ્યે આનન્દમયાધિકરણવર્ણકે લિટ્ત્રભૂયસ્વાધિકરણે ચ વિચારિતં તદનુભવપ્રકારશ્ચ ‘બ્રાહ્મેણ જૈમિનિ’ રિત્યાધિકરણે વિચારિતઃ ગીતાયા અપિ તત્રૈવ તાત્પર્યમિતિ ચ ન્યાસાદેશકારિકાવિવરણે ઉપપાદિતં, તદ્ યદિ શ્રીભાગવતે મુલ્યતયા પ્રતિપાદ્ય આશ્રયસ્કન્ધે ન સ્ફુટીભવેત્ તદા તસ્મિન્નર્થં એકવાક્યત્વાભાવેનાભાસત્વં વાચ્યતા સ્યાદિતિ તત્તિવારણાય ‘કથા ઇમા ઇતિ શ્લોકં’ વચોવિમૂર્તીરિત્યુક્ત્યેતિ નિર્વંધપ્રતિકં ‘શૃત્વા શ્રીમત્પ્રમુચરણા નિશતિમિઃ કારિકાભિસ્તદર્થં વિચારયંતિ વચ્ચ ઇત્યાદિ ।

‘વચોવિમૂર્તિઃ’ એમ કહેવાથી ભગવાનુધી ભિન્ન આશ્રય નથી એમ કહ્યું. તે આશ્રય પરમબ્રહ્મ શ્રીકૃષ્ણ છે એમ પણ કહ્યું. જ્યાં મુખી સાધનઅવસ્થા હોય ત્યાં મુખી અન્યાશ્રય હોય, જ્યારે પૂર્ણ અનુબ્રહ્મ થાય ત્યારે ભાવનો અંકુર થાય, ત્યારે રસરૂપ ભગવાન આશ્રય થાય.

તૈત્તિરીય ઉપનિષદમાં ‘બ્રહ્મવિત્પ્રપાઠક’ માં એમ થવલું કરવામાં આવ્યું છે કે રસરૂપ આનંદજ પરબ્રહ્મ છે, અને તેજ મુખ્યરૂપ છે, છાંદોગ્યમાં સનત્કુમાર અને નારદજીના સંવાદમાં તેની પ્રાપ્તિનું આધન કહ્યું છે. એ સર્વેનો લાભમાં “આનન્દમય અધિકરણ વર્ણક” માં અને લિટ્ત્રભૂય અધિકરણ’ માં વિચાર કરવામાં આવ્યો છે. તેનો અનુભવ એમ કેમ થાય તેના પ્રકારનું વર્ણન બ્રાહ્મેણ જૈમિનિઃ એ અધિકરણમાં વિચારવામાં આવ્યું છે. ગીતાનું તાત્પર્ય પણ એ રસરૂપ આનંદરૂપ પરબ્રહ્મમાંજ છે એમ ન્યાસાદેશની કારિકાના વિવરણમાં ઉપપાદન કર્યું છે. તે જો શ્રીભાગવતમાં મુખ્ય રીતે પ્રતિપાદન કરનાર આશ્રયસ્કંધમાં (દ્વાદશ સ્કંધમાં) સ્ફુટ ન થાય તો આશ્રયમાં એકવાક્યતાના અભાવને હીધે વાક્યો આભાસરૂપ થઈ જાય, રસને આશ્રય માનવો, આનંદને આશ્રય માનવો, બમા ભગવાનને આશ્રય માનવો, કે ગીતામાં કહેલા માત્ર ભક્તિથી પ્રાપ્ય ભગવાનને આશ્રય માનવા, કે શ્રીભાગવતમાં કહેલા શ્રીકૃષ્ણને આશ્રય માનવા, ને બધાની એકવાક્યતા ન થાય તો વાક્યો આભાસરૂપ થઈ જાય ને ને

કરવાને માટે કયા હમાઃ એ શ્લોકમાં વચોવિમૂતીઃ એમ નિબંધની પ્રતિક લઇને તેનો વિચાર બીજા કાશિકાથી કર્યો છે.

નં. ૧૮૩ નન્વર્થકોવિદા મ્લનં વર્ણાશ્રમવતામિદ્ ।

યે મયા ગુરુણા વાચા તત્ત્વજ્ઞો ભવાર્ણવમ્ ॥ (મા. ૧૦ ઉ. ૩૧-૩૩)

અર્થે પુરુષાર્થે યે કોવિદાઃ પાણિતાઃ શીઘ્રં પુરુષાર્થસિદ્ધિર્ભવત્તિ. વિચારયન્તિ તે તંબવ ।

યે મયા ગુરુણ વાચા વાક્યાત્રેણૈવ એજઃ અનાયાસેન ભવાર્ણવં તરન્તિ તરિષ્યામ્ इति નિશ્ચિન્ત્ય ગુરુ-મેવ ભજન્તે ન एव અર્થકોવિદા इत्यર્થઃ । મ્લનતિતિ સંવોધનં સંમત્યર્થમ્ । સાધનાન્તરવ્યુદાસાર્થ-માહ વર્ણાશ્રમવતામિદેતિ । અનેન વર્ણધર્મા આશ્રમધર્માધ ન સાધકા ક્લુપ્તં ભવતિ ॥ સુવોધિની ॥

હે પ્રજ્ઞાન્ જેઓ હું (ભગવાન્) ગુરુ છું તેની વાણીમાત્રથીજ અનાયાસે સંસાર સમુદ્ર તરી જઈશું; તેવો નિશ્ચય કરીને જેઓ ગુરુને ભજે છે તેઓ વર્ણાશ્રમવાળાઓમાં ખંડિત છે.

મુ. જેઓ પુરુષાર્થમાં ખંડિત છે, શીઘ્ર પુરુષાર્થની સિદ્ધિ થાય એવો વિચાર કરે છે, તેઓ ગુરુની ભક્તિજ કરે છે, જેઓ હું (ભગવાન્) જે ગુરુ છું તેની વાણીમાત્રથી અનાયાસે સંસાર તરી જઈશું એવો નિશ્ચય કરે છે, અને ગુરુનેજ ભજે છે તેઓજ ખંડિત છે. બીજાં સર્વ સાધન દૂર કરવાને માટે વર્ણાશ્રમવતામ્ એ પદ વાપર્યુ આથી વર્ણના ધર્મો અને આશ્રમના ધર્મો સંસાર તરવામાં સાધનરૂપ થતા નથી એમ કહ્યું.

નં. ૧૮૪ एवं प्रसङ्गात् ये केचन संसारतरणोपायाः गुरुसेवातिरिक्ताः तान् निन्देत्तु गार्हस्थ्यवानप्रस्थसंन्यासानां मुख्यधर्माणां मत्प्रीतिहेतुत्वं नास्तीत्याह ।

આ પ્રમાણે પ્રસંગને લઇને ગુરુસેવા વિનાના સંસાર તરવાના ઉપાય જે કોઈ હોય તેનો નિષેધ કરવાને ગૃહસ્થના, વાનપ્રસ્થના, અને સંન્યાસીના ગુરુધ્ય ધર્મો ભગવાન્ની પ્રીતિના હેતુ નથી તે કહે છે. જેઓ હું ગુરુની સેવાથી સર્વ ભૂતોના આત્મારૂપ સતોય પામું છું તેવો યાગથી, પ્રજ્ઞ સતતિથી, તપથી, અને ઉપશમથી એટલે ગૃહસ્થના, વાનપ્રસ્થના અને ધરમહાસના ધર્મોથી સતોય પામતો નથી.

૧૮૫ तान्नावान्तराधिकारभेदो वक्तव्यः, यथा मर्यादायां ब्राह्मणः एव मुख्यत इति, न तथा भक्तिमार्गे । (મા. ૧૦ ઉ. ૩૩-૪૫).

અહીં બીજા જોણ અધિકાર ભેદ લેવાની જરૂર નથી. જેમ મર્યાદામાં બ્રાહ્મણ હોય તેનેજ મોક્ષપ્રાપ્તિ થાય એવું ભક્તિમાર્ગમાં નથી. ભક્તિ દોષની પણ સહાય વિના મોક્ષ આપવાને અમર્થ છે, જ્ઞાનની માફક કર્મની અપેક્ષા ભક્તિને નથી, અથવા અંતઃકરણની શુદ્ધિની અપેક્ષા પણ ભક્તિને નથી.

ન. ૧૮૬ કાલેન વેદાનાં નાચે તત્પ્રતિપાદધર્મણાં તત્સંવન્ધિનાં સર્વેવામપિ અવને
સ્કાર્ય આત્મા યોગમાયયા આકૃતિર્યેન સ એવ ધર્મસ્કાર્યમેવ આર્વિર્મૂતો ન ત્વન્ય દ્વર્થઃ ॥

(મા. ૧૦ જ. ૩૪-૪)

કાલે કરીને વેદોનો નાશ થવાથી વેદપ્રતિપાદ્ય ધર્મો અને તેનાં
સંબંધી સર્વની દૃશ્ય કરવાને માટે ભગવાને યોગમાયાથી આકૃતિ ધારણ કરી છે
તેજ ધર્મસ્થાને માટે પ્રકટ થયા છે, બીજા કોઈ નહિ.

શ્રીનિરોધલક્ષણમ્

(અનુવાદકઃ-“મક્ષિમિય” સુલતાનપુર.)

આ નાનામાં પ્રથમાં શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યજીએ “નિરોધ” નો ઉત્તમોત્તમ પ્રકાર દર્શાવ્યો છે.
ચિત્તવૃત્તિનો પ્રપચમાંથી-લૌકિક સંસારમાંથી નિમ્મલ કરીને-અટકાવ કરીને, તે ચિત્તવૃત્તિ
શ્રીહરિના જોડવી, તેનું નામ “નિરોધ”

વૈરાગ્યની જેમ શ્રીમદ્વાપ્રજ્ઞજી ચિત્તવૃત્તિ અને ઈન્દ્રિયોને સંસારના વિષયોમાંથી ગાત્રાત્કારે
ત્યાગ કરવાનું કહેતા નથી.

પરંતુ આપથી કહે છે કે, ધ્યેયો સમય થયા સંગ્રામમાં રચીપચી રહેવ ઈન્દ્રિયોને ગાત્રાત્કારે
પ્રજુમા જોડવાથી લાગ્યા વળતના અધ્યાસને લીધે, સંગ્રામના વિષયોપરથી તે ઈન્દ્રિયોની ગમ્પૂર્ણ
આગકિત છૂટી નથી. તેથી તેજો સહેજે ઉપાય આ છે. તે ઈન્દ્રિયોની જે વસ્તુપર આગકિત
હોય, તે વસ્તુનહિત ઇન્દ્રિયને પ્રભુસેવામાં મંલગ કરવી-જોડવી. આમ કરવાથી ઈન્દ્રિયોને
ગાત્રાત્કારનું કુણ ન થતા, તે ધીમે ધીમે શ્રીહરિમાં આસક્ત થશે.

જેમ જેમ શ્રીહરિમાં આસક્તિ વધતી જશે, તેમ તેમ સંસારના વિષયોપરથી આસક્તિ
ઘટતા-ઘટતાં છેવટ “નિરોધ” ની ઉત્તમ દશાને પ્રાપ્ત થશે.

તે ઈન્દ્રિયો જે મનમહિત શ્રીહરિમાં મંલગ થશે-જોડાશે, તેજ “નિરોધ” ના ઉત્તમોત્તમ
દયની પ્રાપ્તિ થશે, અન્યથા નહો.

માટે હરેક ઇન્દ્રિયને નીચે લખ્યા પ્રમાણે મનસહિત ભગવત્સેવામાં જોડવી.

“શ્રીહરિના પાનથી મનને, દર્શનથી નેત્રને, સ્પર્શથી ત્વચાને, પ્રસાદોપરતુ-માલા ધર્ત્યાદિની
સુગધમાં ધ્રાણેન્દ્રિય-નાભને, કૃતિથી હાથને, ગતિથી ભગવદ્દર્શન માટે મદિરે જવામાં-ચરણને
ભગવત્કયા-વાર્તા-ગુણોના અવલુમાં કાનને, અને ભગવત્પ્રીતનવડે સુખ અને જિહ્વા જીભને.”

આ નરે ઈન્દ્રિયોના પ્રત્યેકમાં પ્રત્યક્ષ મંબધ થાય છે.

હવે જાણીની જે શુભેન્દ્રિય ઉપરય અને પાપુ-શુદ્ધ માટે કહે છે.

પ્રથમ ઉપરય ઈન્દ્રિયનો ઉપતોમ સ્વભાવો સાથે રતિ કરી કૃષ્ણપ્રિય પુત્ર ઉત્પન્ન કરવા
માટે કરેલો. પુત્રે જુજાપ્રિય રતિઃ નહીં કે કામવૃત્તિને માટે. શ્રીહરિનો સેવક થાય, એવા પુત્રની
કામનાથી રતિ કરવી. માટે તે ઈન્દ્રિય પણ પરોક્ષ રીતે પ્રત્યુત્તેવામાં સંલગ્ન થઈ,

હવે ૨દી પાપુ-શુદ્ધ. તે તો દેહમાં જોડેલ મજાનો ત્યાગ કરીને દેહશુદ્ધિ થવાથી જાણીના
દેહને ભાગ્યમેવામાં ઉપયોગી થવાનું અમત્યનું કાર્ય કરે છે.

૨૩વી મને પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે અગિયારે ઈન્દ્રિયોને ભગવત્સેવામાં મંલગ કરવી-જોડવી.

છેવટે, વિમુક્તવૈધાનરાવતાર શ્રીમદ્વૈષ્ણવઆચાર્યજી કહે છે કે—આ 'નિરોધ'જ સર્વોત્તમ છે. 'નિરોધ' સમાન કંઈ નથી.

વાચયતિ શ્રીમદ્દાપ્રથુજી કૃત 'શ્રીમુખોધિનીજી' આદિ આકર પ્રધોના અભ્યાસપૂર્વક વાચનથી 'નિરોધ' નું વિશેષ તત્ત્વસ્પર્શી જ્ઞાન થશે.

જવના સહજ દુષ્ટ સ્વભાવને લીધે આમાં કંઈ અન્યથા લખાણું હોય, તે વાચકો દ્વારા પ્રદાન કરશે એવી વિનંતિ છે. હતિ]

—:નિરોધલક્ષણ:—

- જેતું દુઃખ યશોદાને, ને નંદાદિને ગોકુલે; ગોપીઓનેય જે દુઃખ (યયું) તે દુઃખ હો કવચિત્ત્વ મને ૧
- ગોકુલે ગોપિકાઓને, ને સર્વે વ્રજવાસિને—યયુ જે જે સુખ; તે ક્યારે ભગવાન મને આપશે. ૨
- ઉદય આવતાં જેવો, યૃન્દાવને ને ગોકુલે, મહોત્સવ થયો; તેવો ક્યારે મુગ્ધ મન થશે. ૩
- ગોદાંતી કૃપાથી પ્રથુ, ત્યાંમુખી કરશે દયા; આનંદનિધિ ત્યાંમુખી, કીર્તન કરાવતા સુખે. ૪
- મોદાંતી કૃપાથી સદા, જેતું સુખદ કીર્તન; ન તેતું લોકિકાનું છે, (જેમ) ભોજન ધીમાણું સુખું. ૫
- ગોવિંદ ગુણગાનથી, આનન્દ જેવો થાય છે; આત્મનિષ્ઠ યુગલિને નથી; (તેવો) તે ક્યાંથી અન્યને ? ૬
- કેસેયુક્તજનો જેઈ, કૃપાયુક્ત ત્યારે મને; ત્યારે સર્વ નાદાનન્દ, હૃદયી બહાર નીકળે. ૭
- સર્ગાનન્દમયી તેનો, કૃપાનન્દ મુદુલંભ; હૃદયી સ્વચુષ્ણ સુષી, જનને પુદ્ગ લોજવે. ૮
- તેથી સૌ પરિત્યાગીને, સદાનન્દના સર્વદા-નિરહીએ ગુણે ગાવા, સ્વસ્થદાનન્દ તેદથી. ૯
- "મૃદ રાધે નિરહ હું ને, નિરોધ માર્ગમાં મયો; નિરહોના રત્ય માટે, તે નિરોધને વર્ણવું." ૧૦
- હરિથી જે વિનિમુક્ત, તે દુઃખ લવસાગરે; જેઓ પામ્યા નિરોધ, તે મોટે પામે અહર્નિશ. ૧૧
- "સદા મુરારિના ગુણે, આરાકતચિત્ત, તેહને—સંસાર વિગદ ક્ષેષ ના થાય;" હરિવત્ સુખ. ૧૨
- ત્યારે દયાણુતા થાય, અન્યથા માની દરના; ના અહીં 'પાધની રાંઠા, (પ્રમુગા) તેનો અધ્યારા થાય છે. ૧૩
- સંસારાવેશ થયો એ, દુષ્ટ ઈન્દ્રિયોના હિતે; જૂનનહિ, શ્રીકૃષ્ણને, બધી વસ્તુ સમર્પણી. ૧૪
- ભગવદ્ધર્મ સામર્થ્યે, વૈરાગ્ય થાય વિષયે; હરિગુણ સુખસ્પર્શે, દુઃખ ક્યારેય થાય ના. ૧૫
- એવું જાણી ગુણગાન, ઉત્તમ જ્ઞાનમાર્ગથી; અમત્સરેય, સતોમે, મુજો વર્ણવવા સદા. ૧૬
- હરિમુર્તિ સદા ખાને, ને તેનાય સંદેખથી; દર્શને, સ્પર્શને સ્પર્ષ, તથા દૃનિ ગતિ સદા. ૧૭
- સ્પર્ષ શ્રવણ કીર્તને, કૃષ્ણપ્રિય પુત્રે રમિ; પાપુ ખડ ત્યાગમાંડી, ખીજે ભાગ સેવક વિશે. ૧૮
- ભગવત્કાર્યમાં જેઠ, સ્પર્ષ માત્રમ ના પડે; તેનો વિશેષ નિગ્રહ કરવો એવો નિશ્ચય. ૧૯
- ન આથી શ્રેષ્ઠ દો મંત્ર, ન આથી સત્ય શ્રેષ્ઠ કો; ન આથી શ્રેષ્ઠ દો વિદ્યા, ન તીર્થ આથી રોષ કો. ૨૦

આતો—પરસંગ તો ધણા ચાલ્યા તા, આપણે જાડી શુદ્ધિયે હમણ ન હકાય, એવા ગરથ હગળવાનો આપણો અધિકાર નઈ, એટલે ન હમળાય, કાંઈક ચાલ રીતું છું ઈ તુને કહી છું,

જાડાકાંકરલાઈ કેતા હતા કે, સર્વેશ્વરને સર્વાત્મા પ્રભુને રમણ બહુ પ્રિય છે, તો અરેરે, એવા રસાત્મા પ્રભુ, મારા આત્મામાં રહેલી અનેક લાવનાને પ્રગટ કરીને ક્યારે રમણ કરે? એમ કહીને નિશાસો નાખ્યો.

ઉકો—આતા, નિશાસો કેમ નાખ્યો હશે?

આતો—ઈ વાત હમળવી બહુ મુશકેલ છે, જેમ ભગવાનની અપાર લીલા છે, તેમ ભગ. હૃદયના ભાવો પણ અપાર છે, એટલે સામાન્ય દસાવાળા જીવો એ વાતને ક્યાંથી હમણ શકે. એ વાતને સમજનાર કેવા હોય ઈતું જાણો છે. જો, સર્વત્ર પ્રભુલીલાને જોનારા હોય, અને અનુભવનારા હોય, એવા વિરલાભ એવાં રદ્યની જાણી શકે, આપણા જેવા દોષપુલ્લિવાળા તો ભગવદ્ભાવી ભગ્તોમાંય દોષની ભાવના કરીએ છીએ, વિધિ અને નિષેધના વખતમાં પડેલી શાસ્ત્રીય દષ્ટિ કાંઈ કાળે પણ સમજ શકતી નથી. આપણા પુણિમાર્ગની શુદ્ધાદૈત દષ્ટિજ નિર્દોષ જોવામાં કારણરૂપે છે, જેમ સમુદ્રને કાંઠે જોડેલો માણસ સમુદ્રની અનેક લહેરીઓની વિચિત્ર ધટનાને અનુભવે છે, તેમ તેવી રીતે પ્રભુલીલાની દષ્ટિએ જોનાર, પ્રભુની ત્રિવિધલીલાનાં કાણે કાણે બદલતાં ને નિર્ય નરીતપણાને પામતાં રૂપોનું અલૌકિક માહાત્મ વિચારી દિવ્ય લીલાનો આનંદ અનુભવનાર હોય છે, એ સર્વ કાંઈ વાત બરાબર સમજ શકે.

ઉકો—એવો અનુભવ રદ્યમાં ક્યારે થાય.

આતો—પ્રભુ કૃપા કરે ને શુદ્ધિમાં અલૌકિક દાન કરે તો તરત અનુભવ થાય.

ઉકો—એવા પ્રભુ આપણા યઈ જાય તો તો કામ યઈ જાય. એક વાર હાથમાં આવેને, તો તો કાકમાં મારા કાજરીઆની હોરે ચકાવીને ખાંધી દઉ, કે, ચાતરવાય ન પામે.

આતો—ગાંધ, ઈતી કાંઈના ખાંધો ખાંધાય એવો ક્યાં છે? મોટા સુરી નરને સુનીવર મચીગધીને ગરી ગયા, પણ સપતેય દેખાડો દેતો નથી. ઈ વાતો ખાંધાય ખરા? પણ ગ્રેમની જોરી જો પાંહે હોય, તો તો ખાંધો છુટે નહી, ઉલટો લાચાર યઈ જાય, ને ભગત નચાવે તેમ નાચે. પદમાં ક્યું છે કે ॥ જાડી માયા સગ જગ નચાયા, તાડી નચાવત ગોખ ધજનારી ॥ જાડી અનેક પ્રકારની ગીનાનની ગાંધડીમાં ખાંધવા જતો ખાંધાય નઈ. ઉપદેશને જોળે ઈ આવે એવો નથી, વિદ્વાનની વાતેય ખાંધાતો નથી, જોગીના ખ્યાનેય ધપતો નથી. ચતુરાઈની ચાંચમાંય નથી ચડતો, લીલાસીના વિલાસથીએ વેગળો છે, એ તો ભાવનો જુખ્યો છે, દીનતાનો દાસ છે, પ્રેમીના રવેજ પુરાય છે, એટલે પ્રેમ વગરની કયા કે ઉપદેશ વિટંબના માત્ર છે, માર્ગનો મુખ્ય સિદ્ધાંત તો એજ દેખાય છે કે, સર્વ ઇન્દ્રિયો, પ્રભુસન્મુખ થવી જોઈએ, અને એમ ન રહેવાય તો માર્ગમાં દરેક રથજો અસંભાવના ને વિષરીત ભાવનાઓજ રુપી કરે છે.

ઉકો—આતા, તમે કા છો ઈ બરાબર છે હો, આપણે દાન ધલ સમરપણુ કર્યું એટલે દરેક વસ્તુ ઉપર આપણી જોડી ધણી પદાની સત્તા હકી ગઈ ને, ભગવાનની સત્તા યઈ, હવે એનો ઉપયોગ પ્રભુને નિવેદન-વીનતી કરીને કામમાં લેવાય, તે પણ દેહના રક્ષણ પુરતી જ. જાડી તો પ્રભુસુખમાંજ ઉપયોગ થવો જોઈ, કેટલેક ઠેકાણે આતા, હેરામાં યાજ્ઞીવાજ્ઞ, ને રેડીયા વાગ્ગ ને મોટાં ને, નાટક સીનેગામાં પૈસા ખરચાય છે ઈ પ્રભુ પ્રસન્ને યઈને આતા દેતા હશેને.

આતો—મરખ, દૈવી પૈસા એવાં ફેલ શત્રુમાં ઉગારવાની પ્રભુ આતા આપે ખરા કે?

ઉકે—તર્થ આપણી મરણ પ્રમાણે એને ઉગાડી ઈ તો પ્રભુ રાણ કે નાનજ ?

આતો—કુંડામાં આવે પશ્ચાત્ત નીકળે તો, તર્થ ગાંધ બરણ મયારામભાઈ એને એક સજોક કયો તો. હાસો ખોટો યાદ છે,

સ્વાચ્છંદ્યવદારાત મત્યા ઘાદિર્મુલ્યં સ્યાત.

ભગવાનની જાણહોને આપણે મરણ મુજબ ઉપયોગ કરી તો ભગવાનથી બહિરમુખ થવાય, પણ આજ તો બેરમુખ થવાનાં અનેક કારણ આપણને વળગ્યાં છે, ને વળગતાં જ નથી, આગળ અપરણમાં થવનની ભાયાનો રાજ દાન ઉપર જાય તો છોવાઈ જવાનું, બોલવાનોય દોષ ગણાતો, આનંદકાલ તો ઈ ગાંધા પેટમાં ભરી છે, હવે તું વીચાર કર્ય કે આ બધું પ્રભુની ઇચ્છાનું કારણ છે.

ઉકે—તમે એક વાર વાત કરી તી કે, અન્ય સુગંધની ગંધ પણ માથું કપાવે, તર્થ આવાં કારણ બની આવે તો માયાભેગાં નાક ને કાન બધું કપાઈ જાય હો ? આતા હું એકદી ખેતર રાત રીથો દતો, તથ અધરાત યર્થ તથ, ખેતરને રોડે બે જાણને વાંદે બે જાણ દાસીયું જાય, મેં જાણને પકડાયાં, એકા કાણ છે ? જાણ બોલ્યા, કે અમે તો વટેમાથું છઈ, તર્થ મેં કયું ? ઉઘા તો રા, તર્થ બોલ્યા, કે ક્યાં ઉઘા રઈ ? અમારે ઉઘા રહેવાની તમુખર જગ્યા ક્યાંય રઈ નથી, મેં કયું આવું ગાંધું ગાંધું શું બોલે છે ? આવો મારી કણે બેઠો, જગ્યા ઘણી છે, તોય રોડાણા નઈ, ને જોડીકરસન કરીને દાલતા થીયા. મેં કયું, ઉઘા તો રા ? તમે એમ કેમ બોલ્યા, કે તમુખર અમારે માટે જગ્યા નથી ? એલા, મુવાગે જગ્યા જડે છે, તો તમે જ્યતને જગ્યા નહી જડે ? તર્થ બોલ્યા. અમે તો જીવતે મુવા જેવા યર્થ ગીયા છઈ, અમને દેહનીકાલની સત્ત યર્થ છે, અટસે અમારી ધરવાળાંને બેળા લઈને ક્યાંક દીમાળામાં શુક્રમાં કાઈ અમને રેબે નહી યાં જાણે રેશું, હવે પૂણી ઉપર રેવામાં માલ નથી. હવે અમે દલકેરપ થયા છઈ, કાઈ અમારો આવકાર કરતું નથી, હવે સોના રામરાગ. મેં પુછ્યું. તમારાં નામ તો કા ? તર્થ એણે કયું અમારું નામ એવું છે કે મનુષ્યને સાંભળતાંય દાર લાગે એવું નથી, મેં કયું કા તો ખરા ? તથ કયું કે માઈ નાગ જાન છે, ને આનું નામ વેરાગ છે, આ જાણું, ૧૫ નામ દયા છે, ને બીજનતું નામ લાજ છે, હવે તો અમે દેહવટેજ રેવાનાં. જગતને અજાણામણાં યર્થ ગીયાં છઈ, એમ બોલી આવતાં થીયાં, મેં વાંદે જોયું તો અધાઈ ચોર દોઢું, ઇ શું દશે ?

આતો—તુને દેખાણું એટલો તું જાણ્યણી, બીજનતી તો નન્દરેય, પડતાં નથી, રાગ પરીક્ષિતના વખતમાં ગાંધા હાગ જોવાં તો હતાંજ, અટસે હવા બદલ કરવા દીમાલય ગીયાં હોય ખરાં.

ઉકે—આતા ? એના ઉપર કાલે દયા નહી આવી હોય ? કેટલેક દેકાણે મરણનાં રયાન છે, સદામત અપાય છે, યાં આનો નીકાવ કયો હોય તો શું આણું યર્થ જત ?

આતો—મરણ ? માનવાન વિનાં કોઈ પડીએ ઉણું રે અઈ કે ? લે હવે ઇ વાન પડી મુક, બીજ વાત તારે પુછી હોય ઇ પુછ.

ઉકે—આતા ? બેટવાળા માતાપીતા, એકવાર પીતામર જાપાને પારે આગ્યા તા. નઈ ને પશ્ચાત્ત નીકળતા ઇ કે ?

આતો—તે દી તો વેળુંગીનને રદ રેલાણે તો, અમે તો પી ધરાણા.

ઉકે—આતા, મારા હાટુ એક રીડામાં બરી આગ્યા હોન તો દુધ પરત્તાદી લેતને ?

આતો—ગાંધ, ઇ રદ રીડામાં તોલાવાય. પેટમાં ભરાય. પડી તો અંબુભાને રવાડે મ રદ ટપકવા મંડે. તરબોળ કરી દીમે, ઈ દાણે માતાપીતાના મોરા ઉપર આડી રાફે ધીમદા-

પ્રમુદ્ધ જાણે કેમ ખીરાજતા હોય ? ઈ ટાણુનો ઈ રથજનો કોઇ દેવી આલૌકિક પ્રભાવને લીધે વાતાવરણ શાંતીમય જની ગયું હતું.

ઉકેા—એય સગો હવે લાળાય ખરો કે ?

આતો—કોકું છુણવીને, અરે દીકરા, ઈવાત પુછમાં, હું હવેની વાત કરીહ તો વખ, રાણો લાગીહ, પણ કીધાં વોણું હાલે એમ નથી, હવેના કાળમાં વહેવાર ધરમ વધી પડયા છે. જ્યાં જોઈયાં વહેવાર સિવાય વાતજ નથી, જગતના વહેવાર, વરણના વહેવાર, ગુરમાં વહેવાર ધરમમાં વહેવાર, શીખમાં વહેવાર, વહેવારમયજ છે, ક્યાંય સહજ રનેહ કે, સહજ ધર્મ રચાજ નથી જ્યાં જુવો યાં વહેવારતાંને વરણનાં કુટણ્યાં કુટાયા કરે છે, આ પાપી કળીયુગમાં તો નીતીનું નામે ન રીયું, પ્રીતીનું પગલું ય ન રીયું. ગુર શીખના ભાવોમાંય જૂત જોળવા મંડ્યાં છે, અરે દીકરા હવે તો એવો કાળ આવ્યો છે કે, કોઈ શ્રીમદ્ભાગવતજની વાકસધાનું પાન કરવું કરાવવું કુર્લભ થઈ પડું છે, જગતમાં ધર્માને અધર્માં પ્રવૃત્તિમય જીવન ગાળવા મંડી પડયા છે, એટલે એવો સગો તો મદ્ભાગવત યાય તોજ ફરી મળે, ઈતો પણ પાકી ગર્મ, અને કોઈ વીરજ એ લાળ પ્રાપ્ત કરી ગીયા, જ્યાં કુવામાં કાદવ હોય માં અવાગની આસા શી જંધાય ?

ઉકેા—હો આતા, આ તે કાળનું કામ, કે માયાનું, કે ભગવાનની ઈચ્છાનું હશે ?

આતો—અહું પ્રભુની ઈચ્છાને આધીન છે, પ્રભુ ઈચ્છા પ્રતીકુળ હોય. તો માયાને કાળ જંધાય પાંચુ' કદગવીને તૈયાર થાય ?

ઉકેા—આતા, આપણુ ભગવાનને શરણુ હઈ તોય જાધા કરે ?

આતો—શરણુજીવની ખીજ ગતી તો કોઈ દીવસ ન થાય, પણ શરણુની સિદ્ધી ન થઈ હોય તો પ્રતિજંધને અંતરાય તો થાયજ,

ઉકેા—તમે હલેતા હતાને કે, આગળ નિવેદન તરત ફળ જેતું હતું ?

આતો—હા. નિવેદન તો એનું એજ છે, પણ તેને તુરત પાન કુલને ફલ આપવામાં જે સૌચજીની જરૂર હતી તેનો અભાવ થયો, ને વચમાં ખીજ વીટખનાઓ વળગી, સતસંગ રહ્યો નહી, જે નિવેદન સાક્ષાત સમજાવની યોગ્યતા કરાવનાર છે, પણ તેમાં શ્રીમદ્ભાગવતજની વાકસધા રૂપી સીચણુ પ્રાપ્ત ન થવાથી ફળતું નથી, ખીજ સત્ય છે. એટલે તુરત ફળવામાં ખીજને પ્રતિજંધ જરાએ નથી. કાળ કરમનીએ દરકાર નથી, પણ સત્યસંગની જરૂર છે. તેની સાથે દેહાધ્યાસ, ઈન્દ્રીયાધ્યાસ, છુટી નિરોધ જતી પ્રાપ્ત કરાવે એવો સંગ તો આજકાલ કુર્લભ છે, હશે, કોઈ ખુણે ખચકે, જાકી તો માન, પ્રતીષ્ઠા, ધન, એ બધાં નિરોધનાં ખરેખરાં શત્રુ છે, એવાં એવાં અનેક આવરણુ ને લહી, જીવ ફલ દશા સુધી પોંચી શકતો નથી, જ્યાં વિપરીતનાં વાળાં વાગી રજાં હોય. જ્યાં પ્રતિજંધના પડયા પડી રીયાં હોય, આપણેજ પીયાર ક્યનેજ ધડીક ભગવદ્નામ લેશું, વરી ધડીક પછી કમોદના છોતરાં ખાંડવા મંડીશું. આવી જ્યાં મનોદશા હોય યાં ભગવદ્પ્રાપ્તી રૂપ નિરોધની આશાજ ક્યાંથી જંધાય ? પ્રથમ તો આપણાં રંગી-વેશને ભાસા ક્યાં સત્ય છે? આપણી રૂપી પ્રભુ તરફ જોઇ તે દેહધર્મના ડોરમાં દોરવણી પડી છે. આપણે વેશ (આવેશ) તે પ્રભુની રસમય લીલા તરફ ઠળવો જોઇ. તે આવેશ અધિ મુનીની વહેવાર નીતી રીતીમાં નિયત થયેલ છે, આપણી ભાસા એ પણ પ્રભુ નામ સિવાય અન્ય ઉચાર તરફ ન વળવી જોઇ, તે અનેક વીટખનાએ વીટાએલ પડી છે પ્રાચીન સમયમાં રંગીવેશને ભાસાનું સંગતોલ ઝાજવું હતું. હવે કાળ પ્રભાવે તેનું રૂપાંતર ફરતું ગયું,

[વધુ માટે જુઓ પૃષ્ઠ ૫૭].

શુદ્ધાદૈત અને ભક્તિમાર્તેડ.

પુ. ૧૨]

વૈશાખ, સં. ૧૯૯૨

[અંક ૨.

શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યૅ.

સાદૃશ.

જેણે પ્રાકૃત દેહ ધારણ કરી, દૈવીજનોદારણે,
પુષ્ટિસૂચી તણે પ્રસાદ કરીને, અગાન ફરે કયું;
તાપી થઈ, તથેવ ઝરી અનુભવે, ઉદાર જેનો નહતો,
એ અપ્રાકૃત ભૂતિ “વલ્લભ” નામું, “જે કૃપ્ય છે વસ્તુતઃ”

શ્રીવલ્લભાધીશ્વર.

(શ્લોક—૨ા. ૨ા. ગોવર્ધનભાઈ ગોકુલભાઈ બ્રહ્મભટ્ટ—આજીવં.)

(રાગ—તેકુ થયું ધીરતારનું)

આંખી હતી આલમ બધી ત્યાં ભક્તિ—રવિ પ્રગટાવીયો,
હાયા હતા કંટક બધે ત્યાં પુષ્ટિ પથ બનસાવીયો;
સૂતાં હતાં ભક્તિ શુવન સદિ બધી સુની હતી,
ત્યાં પ્રણયભક્તિના વિમલ પ્રવાહને ફેલાવીયો.
હાયા હતા માયા તણા અધાર અવનિર્મા બધે,
રથાપી તદાં બ્રહ્મવાદ મામાવદને પ્રગળાવીયો;
ખંડન કયાં પાખંડ મત દેશનાવી દાંડિકતા બધી,
પ્રગટાવી પુષ્ટિ દીપ આર્વાવતને અજનાવીયો.
કુટાવી ધર્મ રણાંગણે વિકસાવ્યો શુદ્ધાદૈતને,
એ મદાન શ્રીવલ્લભાધીજે પુષ્ટિપીણ પીવડાવીયો.

વેળવની વાત.

(અનુસંધાન ૧૪ ૮ થી ચાલુ)

ત્યાં શ્રીમદ્ગોદાઉસંગ શક્તિની લીલાનું રસમય અવલુ થયું. યા નીતિધર્મની નોખનું ગગડના વાગીયું,
પ્રાચીન રમી, વેરાં જાણા રીતરિવાજેનું પ્રાખ્યાનપદ હતું, ત્યાં પ્રમાણમાર્ગના પગરણ ધયાં.

ઉકેા—આતા તમે નેટલી વાતું કરી. ઈ કમવદ્ છઠ્ઠા કે ખીજું દાંઈ.

આતો—જમવદ્ છઠ્ઠા વિનાં ક્યાં એક પાન પણ દસવાનું હતું!

ઉકેા—આ તો તમારી વાત. બધાધને એક સરખી રહે ખરી.

આતો—રહે ન રહે એની હારે આપણે સંબંધ નથી, આપણને તો પ્રભુપ્રેરક થઈને
જે સમયે જે વાત રદથમાં ઉપગમે તે તો કેવી પડેજ,

ઉકેા—આતા દવે કોઈ એવો પરસંગ કરો કે રવાડે રવાડાં ઉઠા થઈ જાય, છે પ્રયુગાં
ગનનો નિરોધ થાય,

આતો—દવે રાન બડ ગઈ છે. દુખ્ખિ. વળી શાસ કેય.

સમાચારાદિક.

૫. પા. ગો. શ્રી ૬ શ્રીમદ્ભગવાદગીતા વિ. મહારાજ. શ્રીકૃષ્ણે જીવેને કૃષ્ણધર્મનું પાન કરાવવા આજે ભગભગ એ વર્ષથી પરિશ્રમ લઈ જૂતળ ઉપર પ્રવાસ કરી રહ્યા છે તેમાં પ્રથમ કાકીયાવાડમાં શરૂઆત કરી નાનાં મોટાં ઘણા ગામોમાં પધારી લાગ્યાં હતાં હવે તેમાં માર્ગના સિદ્ધાંતો અને રહસ્ય સમજાવવાના પ્રયાસ અને પ્રવાસમાં ભગભગ વર્ષ એ કાકીયાવાડમાં વ્યતીત કર્યાં. ત્યાં ઘણાં જીવો શરૂઆત કરી, અને હવે ગુજરાત ઉપર કૃપાદષ્ટિ કરી અમદાવાદ પધાર્યાં ત્યાં ઘણાં વૈષ્ણવોને નિજ વચનામૃતનો લાભ આપી નદીઆદ પધાર્યાં તે સમયે આપના સ્વાગત માટે વૈષ્ણવો રોડેન ઉપર ગયા હતા. નદીઆદ પધારી સાત સ્વરૂપની હવેલીમાં આપે સુકામ કર્યો તે દિવસે તો રાત પડી ગયેલી હોવાથી બીજે દિવસે આપના વચનામૃતોનું પાન કરાવવા વૈષ્ણવોએ વિનંતિ કરી તે આપે પ્રસન્નતાથી સ્વીકારી, કારણ આપ તે માટે તો પરિશ્રમ લઈ રહ્યા છે. એટલે આપની આજ્ઞાનુસાર સાત સ્વરૂપની હવેલીમાં સાંજના સભા ભરાઈ ત્યાં વૈષ્ણવગ્રંથો અને જ્ઞેનોથી હવેલી ભરાઈ ગઈ હતી. યોગ્ય સમયે આપ સભામાં બિગળ્યા તે સમયે ભ. અંબાલાલ ભગનાદાસે સભા તરફથી આપના સ્વાગત સંબંધી તથા અંધોર કલિના દુષ્ટ વાતાવરણમાં વૈષ્ણવોને સ્વમાર્ગી સિદ્ધાંતો અને રહસ્યના સિદ્ધાંતની જરૂર છે તે આપ કૃપાની દૃષ્ટિથી સ્વધર્મ સમજી પરિશ્રમ લેઈ લાભ આપી રહ્યા છે અને તેટલા માટેજ અત્રે પણ પધાર્યા છે વિશેષે જાણતું હુંકમાં વ્યાખ્યાન આપું, બાદ એક વૈષ્ણવે આપના સ્વાગતનું ધોળ ગાયું તે નીચે મુજબ છે.

ધોળ.

(હરિના ચરણભજનમાં ચિત્ત સદાયે રાખવું કે. એ રાગ છે.)

- ભવે પધાર્યાં મુજ મન માન્યા મહારાજશરે,
ગોસ્વામી શ્રીમદ્ભગવાદગીતા મહારાજ, આપને પાંચે લાગુ પ્રેમથીરે. ભવે પધાર્યાં. ૧
- ઘણાં દિવસની દર્શન તણી અભિલાષા મુજનેય,
તે આપે પુરી કરી નિજ કૃપાને ઇચ્છીએય,
નિઃસાધન જીવ હું સેવા કરૂં શું આપનીરે. ભવે પધાર્યાં. ૨
- શા સન્માન કરૂં આપનાં કરૂં પ્રસન્ન કરૂં રીત ?
વન ધન શુદ્ધિ હોને આચરણ પણ વિપરીત,
છતાં આપ આપની વગ્રાધી પ્રસન્ન ચલેરે. ભવે પધાર્યાં. ૩
- આ કલિનાં વાતાવરણ અને વેંટોળીયા માંલ,
અનેક જીવો ઉડી ગયાને જીવન ધૂળ યથાંય,
તેવું થાય ન મારૂં તેવી કૃપા રાખજેરે. ભવે પધાર્યાં. ૪
- કારણ કુસંગજ છે ઘણાં બાહાર તે પરની માંલ,
મુજે નહિ શુદ્ધ માર્ગને સ્વધર્મે નવ રહેવાય,
ભગભગતાં મુજ મન હવે આકાશે ચર્યાં કે. ભવે પધાર્યાં. ૫
- શુદ્ધ લેણ હવે તણી શ્રીવલ્લભ પ્રભુ પ્રગટ થાય,
સ્વયં શે સામર્થ્ય અર્પણ કરીને ઘણીજ કૃપાય,
ને સિદ્ધ કરી જતાવવા આપ પધારીયારે. ભવે પધાર્યાં. ૬

કુશળ રાખો આપને પ્રભુ તાન મનને ધનથીયે,

દીર્ઘાયુષ્ય આપે પ્રભુ આ જીવનની માલ,

ધ્વજ પુષ્ટિમાર્ગની ફરકાવો નિજ જીવથી રે.

ભલે પદાર્થો. ૭

શંકાઓ સૌ દુર કરોને દેઈને ભગવાનંદ,

દીનદાસ યાચે એટલું શ્રીકૃત્ત-દાપન ચંદ,

રાખો દર્શીશ સેવા ભક્તિ દેઈને સરણમાં રે.

ભલે પદાર્થો. ૨

આ ધોળ ગાંધ રહ્યા બાદ આપના શાસ્ત્રીય એ નવધા ભક્તિ અને દશમી પ્રેમસક્ષણી ભક્તિ એજ નિયંત્રણ ભક્તિ છે જે આ ક્ષિતિમાં જીવેને શ્રેય આપવાવાળી છે તે બાળત દર્શાવેલો અને સિદ્ધાન્તો કહી વ્યાખ્યાન આપી વૈષ્ણવોનાં હૃદયને વનગૃત કર્યા બાદ પૂ. પા. માહારાજશ્રીએ શ્રીમદાપ્રભુજીનું પ્રાકટ્ય કેવા વિકટ સમયમાં યશું અને પુષ્ટિમાર્ગની સ્થાપના કરી અને શ્રીયુક્તિ-છિત્રએ તેને પ્રકાશમાં મુક્યો તે સમયથી દર્શાવેલો અને સિદ્ધાન્તોથી ભરપૂર વચનામૃતોનું પાન કરાવી વૈષ્ણવોને આનંદસાગરમાં ડુબાવ્યા તેનો ઉપસંહાર ભ. મોહનલાલ લક્ષ્મણાઈ મારતરે કર્યો હતો બાદ સભા વિસર્જન થયું હતી. આવી રીતે ગામ વસો, ખીજ, માનર, કહવાલ, ખેરા, વિગેરે ગામોમાં કેવળ ઉપદેશની દૃષ્ટિથીજ પધારી વૈષ્ણવોને સ્વધર્મનું જ્ઞાન કરાવ્યું હતું. તેમજ નદીઆદમાં પણ ખીજ ત્રણજ દિવસો લાગત નિજ વચનામૃતોનું પાન કરાવ્યું હતું. મોટાં મોટાં થા નાનાં ગામોમાં જ્યાં પુષ્ટિમાર્ગીય મંદિરો છે અને જ્યાં પુષ્ટિમકતોનો સમાગમ છે ત્યાંના વૈષ્ણવો તો સારી રીતે સમજતા હોવાથી બાળક એ માસનું હોય છતાં ગામમાં શ્રીવલ્લભકૃપના બાળક કોઈ પણ પધારે ત્યારે તે બાળકને અષ્ટાક્ષરો મંત્ર શ્રીજીવ: સર્વમમ ॥ સંભળાવી કંઈ જાંધાવ્યા શિવાય રહે જ નહિ. પરંતુ નદીઆદ પાસે ચાર ગાઉ દુર મિત્રાલ નામનું ગામ છે જ્યાં સંવત ૧૯૫૩ ના દ્વાગણ સુદી ૫ ના રોજ વિરમગામવાળા નિત્યશીલારથ પૂ. પા. ગો. શ્રી ૧૦૮ શ્રીજીવદેવપ્રભુ પધારેલા તે સમયે ગામ મિત્રાલમાં ધણેજ આનંદ થયેલો અને ગામના વૈષ્ણવ પટેલ જંધુજી તથા બેનો મંડળી લેઈ ગામ માંગાને રસ્તે સ્કામા વાગતે ગાગતે સ્વાગત માટે જતા એમ લાગત ત્રણ દિવસ આવ મિત્રાલમાં આંગેથી સિંધરામમાં ગિરાજ પધારતા હતા તે સમયે આખા ગામે પોતાની ભાવ ભક્તિ અને યથારાક્તિ સેવા પણ સારી કરી હતી અને ધણા લાઠીઓ તથા બેનો અષ્ટાક્ષર લેઈ તથા દેટલાક જલસંબંધ કરાવીને પ્રભુને સરણે આવી ભાગ્યશાળી બન્યા હતા બાદ આજ સંવત ૧૯૬૨ ના માહા પદી ૦) સુધીમાં કોઈ પણ શ્રીવલ્લભકૃપ (ગામમાં પુષ્ટિ ભક્તના સતસંગની અભાવે તેમજ પુષ્ટિમાર્ગીય મંદિરના અભાવે) પધારેલા નહિ તેથી ગુરનું સરણ પ્રાપ્ત કર્યા શિવાય ધણા જીવો આવા તેવા ગયા હશે? પરંતુ આજે લગભગ ૪૦ ગાળીસ વર્ષે તે મિત્રાલમાં પ્રથમના ભ. મોરધનદાસ સુનીલાલ તથા આ દાસને શ્રીમાદાપ્રભુજીની કૃપા અને હૃદયથી થાદ આવ્યું જે માટે મિત્રાલ ગામ વૈષ્ણવી છે પણ સુરસરણાગતિ પ્રાપ્ત કર્યા શિવાય ધણા જીવો રહી જાય છે તેનો આ વખત આ માહારાજશ્રી કે જેમની જીવેને સરણે લેઈ સદ્ગોષ્ઠ આપવાની જ દૃષ્ટિ છે અને તે માટે જ જેઓ પરિશ્રમ સ્થ રતા છે તેમને વિનંતિ કહી તે વરર રવીકારી કૃતાર્થ કરશે. તે અનુસાર આપને વિનંતિ કરી જે આપે રવીકારી અને ગામ મિત્રાલમાં પદાર્થો. તે સમયે આખા ગામના વૈષ્ણવ પટેલ જંધુજી અને ખડેનો તથા દોધર ગાયડાઓમાં મોટી નાની કોડીયાપાડના વૈષ્ણવ જંધુજી તથા ખડેનોમાં આનંદનો સામર હૃદયો. મરનાં અને ખેરનાં દામદાન લુલ્લાં અને ગામના મોટા મોઝાનમાં એક મોઝા મંડપ જાંધીને જાપાની તોરણ વાવડા તથા આસેપાલવનાં તોરણોથી સજ્જામાં અને મોટું નગાઈ

દોલ મુદંગ અને ઝાંઝ તથા ભુગળોના નાદો તથા શ્વન્ન નિશાનો સાથે ગામના તમામ વૈષ્ણવ યંધુઓ અને બહેનો મહારાજશ્રીના સ્વાગત માટે ગામની બાહાર ભાગોળે વાગતે ગાગતે સુંદર ધોળ મંગળ ગાતા કુદતા અને નાચતા રહ્યા ગયા આમ ત્રણ દિવસ સુધી આપ નદીઆદથી મોટરમાં પોતાના કારભારી શાસ્ત્રીજી તેમજ ભ. ગોરધનદાસ સુનીલાલ તથા ભ. અંબાલાલ જનનાંદાસ તથા ભ. મોહનલાલ શંકર વિગેરે સાથે પધારતા ત્યારે લાગત ત્રણે દિવસ સુધી ગામના વૈષ્ણવ યંધુઓ અને બહેનો ઉપર મુજબ સ્વાગત માટે રહ્યા ગયા હતા. આપ મંડળમાં પધાર્યા ત્યારે કુલના હાર પેહેરાથી તિલક કરી આપની સેવા સ્વાગત કર્યા બાદ આપું ગામ નાનાં બાળકો સહિત જે ચિત્તર ભરાયું હતું. તે સમયે ગામની રકુલના હેઠમાસ્તર સુનીલાલ લક્ષ્મણભાઈ મહારાજશ્રીના સ્વાગતનું એક સુંદર કાવ્ય બનાવી વિદ્યાર્થીઓને શિષ્યલાડેલું તે બાળકોએ ગાયું હતું બાદ આપનાં વચનામૃતોનું પાન કરવા ચાતકની માફક તલસી રહેલા ગામને પ્રથમ આપે જ ભોળા દીલના ખેડુતોને ભગવાન જેવા પ્રસન્ન થાય છે તેમ વિદ્વાનોને પ્રસન્ન થતા નથી તે બાળત એક ખેડુતનું દર્શાત આપી આ કલિકાળમાં શ્રીકૃષ્ણની ભક્તિજી જીવને શ્રેયસ્કર છે એમ જણાવી સર્વના દીલને અત્યંત આનંદ આપ્યો હતો બાદ આ ગામમાં વૈષ્ણવ વાચનાલય ખોલવા માટે તથા શ્રીમદ્માત્રજીનું સ્વરૂપ તથા શ્રીનાથજીનું સ્વરૂપ વૈષ્ણવોના ધરમાં પધરાવવા માટે અમદાવાદના પ. ભ. દેસાઈ લાલુભાઈ હમનદાસે શ્રીમદ્માત્રજીનાં ચિત્રો લગભગ ૧૧૪ તથા શ્રીનાથજીનાં ચિત્રો લગભગ ૧૫-૧૭ તથા શ્રીમદ્ભગવાનનાં પુસ્તકો લગભગ પ્રત ૧૦૦) આટલાં ભેટ આવ્યાં હતાં તથા નદીઆદના ભ. કવિ પુરોત્તમદાસ ત્રિભોવનદાસે ચાલુ વાતીમાં ઉપયોગી જ રૂપરે બેઠક અરિષ્ટ વિગેરે તથા ભક્તિ પોષણના પ્રત ૨૦૦) એમ ભેટ આપેલાં તે મહારાજશ્રી દ્વારા ગામને બક્ષીસ આપી મહારાજશ્રી દ્વારા વૈષ્ણવ વાંચનાલય ખોલાવ્યું હતું તથા આપ ગામની રકુલમાં પણ હેઠમાસ્તરની વિનંતિથી પધાર્યા હતા ત્યાં પણ આપનું સ્વાગત હેઠમાસ્તરે સારું કર્યું હતું તેમજ વિદ્યાર્થીઓએ સ્વાગતનું કાવ્ય ગાઈ આપને સનમાન્યા હતા બાદ આપે વિદ્યાર્થીઓને તેમનો સ્વધર્મ સ્મરણની ધાર્મિક શિક્ષણુર્થે ૩. ૫) રકુલને બક્ષીસ આપ્યા હતા. બાદ કઠોડીયાવાડના ધારાળા યંધુઓએ પણ એક સારો મંડપ પોતાની કઠોડીયાવાડના યોગાનમાં બાંધ્યો હતો ત્યાં એ ભાઈઓની વિનંતિથી પધાર્યા તે સમયે સેકડો પુરો અને સ્ત્રીઓ તથા નાનાં મોટાં બાળકોએ અષ્ટાક્ષર લેઈ સરણે આવ્યા હતા એકંદર વૈષ્ણવ પટેલ યંધુઓએ સમયના પ્રમાણમાં ભાવ ભક્તિથી આપને પોતાને ઘેર પધરાવી સેવા કરી હતી અને કઠોડીયાવાડે પોતાના યોગાનમાં બાંધેલી મંડપમાં પધરાવી આપની પોતાના ગજશક્તિ અનુસાર સેવા કરી હતી. આમ આપું ગામ આજે લગભગ ૪૦ ચાળીસ વર્ષે શ્રીમદ્માત્રજીએ કૃપાની દ્રષ્ટિ કરી ત્યારે સરણે આવ્યું છે. એટલે લગભગ ૩૦૦ ૪૦૦ જીવો સરણે આવ્યા હશે. હવે આ ભાઈઓએ શ્રદ્ધા સંબંધ લેવાનાં બાકી છે તે પણ માર્ગના નજીતા વૈષ્ણવને મળી મહારાજશ્રી પાસેથી શ્રદ્ધા સંબંધ લેઈ કૃતાર્થ થાય. એજ અભિલાષા. રકુલના હેઠમાસ્તર સુનીલાલ લક્ષ્મણભાઈ પોતે સારી શ્રદ્ધા રાખી વિદ્વાન અને કવિ છે. પરંતુ આ સમય ભક્તિનો છે તેથી માસ્તર મહોદય-ભક્તિ પોષણ વિદ્યાર્થીઓને કહે કરાવી તેના અર્થ સમજાવી કુમળા હૃદયના બાળકોને પ્રભુપારાયણ બનાવશે તો તે સેવાનું ફળ પ્રભુ તેમને આપે એટલું યાચી હવે વિરમું છું.

લી. સર્વ ભગવદીયોનો દાસાનુદાસ થવાની અભિલાષાનાળ
દીનદાસના દૈન્યપૂર્વક ભગવતસ્મરણ.

દેવગઢ બાદીઆમાં શ્રીમદ્દાપ્રમુખની જન્મતી—અને જેને વડી ૧૧ ગુકવારે સંજ્યા પાંચથી સાત વાગ્યા સુધી શ્રીમદ્દાપ્રમુખના મંદીરમાં વેળુવાની સત્તા થઈ હતી મોગીના વેળુવ પૂર્ણાનંદએ શ્રીમદ્દાપ્રમુખનું અધૌકિક અધિસ્તરવનું વેદસાત્રનાં પ્રમાણથી વર્ણન કરી શ્રીઅધ્યાદાર મદામંત્રની દીકા કરી હતી. બાદ બહો મનસાથે શ્રીમદ્દાપ્રમુખના પ્રામશ્ય સંબંધી દેવી છવેનો ઉદ્ધાર તથા સાચાવાદ ખંટન કરી બહિતમાર્ગનું રચાપત ક્યાંનું અને શ્રીદરિયાયજ્ઞ મૂન માર્ગની શિશુનું સરવ આપણમાં વિચેચન કર્યું હતું બાદ મુખીઆજ અચરહારો આવી સમાના પ્રથોગન માટે દુર્કર્માંએક વાર્તાનો દાખલો આપ્યો હતો અને ધરીઆ સીમનવાર તથા મોટી મોદનસાથે કપરના વહલએના વ્યાખ્યાનનું મનન કરી તે પ્રમાણે વર્તવા ધરો લેવા સી વેળુવાને વિનવી કરી હતી. ઉલ્લે મંની બહેને શ્રીમદ્દાપ્રમુખના પ્રામશ્યનું ધોળ વેળુવશાઈ બહેનોને જીજ્ઞાસી શાંતીથી સત્તા વિસર્જન થઈ હતી.

શ્રીશુદ્ધાદેવ પાઠશાળા પેટલાદ તરફથી ઉત્તરવધેનો અખંડભૂમંદાસાચાર્યવર્ચ જગદગુરુ શ્રીમદ્દક્ષિણાચાર્યપ્રાકટ્યમહોત્સવ—સં. ૧૯૧૨ ચૈત્ર કૃષ્ણ ૧૧ ગુકવાર તા. ૧૭-૪-૩૬ ના રોજ અને સંજ્યાના પાં વાગે સાત રવરપની દવેલીમાંથી ટકારખાતું તાસા, ગાદીઓ, ધોડા મોટંડા, બેન્ડ સાથે શ્રીમદ્દાપ્રમુખને બે ધોડાની બનીમાં પધરાવી દેવારી કાટવામાં આવી હતી પાંજળ વેળુવ સ્ત્રીઓ અને બાળાઓ, સુંદર કવચ અને ધાળ સાથે ધોળ માતાં આવતાં હતાં આ બંધ દેવારી બનરમાં જતાં રોઠ મોટીલાક કસનદાસ તરફથી શ્રીમદ્દાપ્રમુખને દાર તથા એટ ધરવામાં આવી હતી બાદ મુખ્ય છતાઓમાં થઈ દેવારી દસા દિસાવગની વાડીમાં કટરી હતી વાડીમાં જતાં શુદ્ધાદેવ પાઠ-શાળાના મુખ્ય અધ્યાપક સાસ્ત્રી જ્યેષ્ઠરામ દરિયાવન દેરાસી પ્રમુખને માટે પરિચય આપીને તેઓ એમ. એ. પદીધારી હોવા છતાં કેટલું સાદું અને મદર્પિતુલ્ય જીવન વ્યતીત કરે છે, તેનું વિવરણ કરાવી પ્રમુખરથાન માટે દરખાસ્ત રજુ કરી હતી. તેને પાઠશાળાના રોકેટરી સાદ મળીલાક છોડાલાક અનુમોદન આપતાં પ્રમુખ નામરદાસ કાશીરામ એમ. એ. એ પ્રમુખમ્મન લીધું હતું. ત્યારબાદ પાઠશાળા તરફથી રવામતગીત પ્રાર્થના રમુજ સંપાદો; જયનિતગીત અને ગરબાઓ મુગધુર સ્વરે બાજોએ ગાવાં હતાં તે પછી પાઠશાળાના વ્યવસ્થાપક પરીખ દિસલાક મોટીલાકે પાઠશાળાનું નિવેદન રજુ કર્યું હતું પોતાનું ભાષણ આપતાં છેવટે જણાવ્યું કે આ પાઠશાળામાં કનોજી થઈ દાલ સાસી રમજુલાક જ્યેષ્ઠરામ દેઠાઈમાં અધ્યાપક છે. અને આજ પાઠશાળામાં કનોજી થયેલ સાસી પુરોષોત્તમ નાપાતાક ભર્ય ક્રપિ નિવાસમાં અધ્યાપક હતા. પરંતુ જણાવતાં બેઠ યાચ છે કે તેઓ મોલેકલાસી ધોડા રમથ પર થયેલા છે. પાઠશાળાનું રીકલ્ટ ૮૦ ૧૦૦ ટકા છે. અને મને જણાવતાં દર્પ યાચ છે કે મયા સંગેવન સમયે બાજોબની સંખ્યા ૨૦ હતી તેને બદલે આજે ૫૧ છે અને તેવોજ ઉત્સાદ રાખી પ્રત્યેક વેળુવશાઈ બેનો પોતાના બાળકોને પાઠશાળામાં દબેશાં કાચમ રીતે મોકલે બાદ નારાયણવિદ્યાવ્યાખ્યા-પક સાસીજ અમરતલાકે વ્યાખ્યાન આપતાં જણાવ્યું હતું કે ધાર્મિકતત્વોના ફેરફારોને લીધે અનેક સંપ્રદાયો ને મૂળ પુરુષોએ રચાપત કર્યાં છે. તેમાં ચમુક ખાટો કે જમુક ખરો એ આપણને કહેવાનો દક્ષ નથી તેમજ સ્ત્રી મરવાની પણ જરૂર નથી કર્મહાન, ઉપાસના, અને તે કરો પરંતુ દાહમાં સરજ રીતે સમન્ના દિવાદિ થીતોકન બચવત્તરભુગાવિરૂપ બહિતમાર્ગનું હલમ છે.

ત્યારબાદ શુદ્ધાદેવ પાઠશાળાઅધ્યાપક સાસીજ જ્યેષ્ઠરામ અધ્યાપક જણાવ્યું હતું કે વદા વદા હિ ધર્મત્વ જ્યારે જ્યારે ધર્મનો દ્વાસ અને અધર્મની રહિ યાચ છે ત્યારે આ બૃજમાં બચવાન પ્રગટ યાચ છે. બીજાંએ વેદિક ધર્મનો નાસ કર્યો હતો ત્યારે શંકરે પ્રકટ થઈ વેદિક ધર્મનો હજાર કર્યો હતો તેમ પ્રમાણે જ્યારે પૃથ્વીમાં મુખ્ય સામાન્ય ઉપાર્થ રજુ હતું એક દાષમાં તત્તવાર અને એક દાષમાં કુસન હતું અર્થાત્ ઉદ્ધામ સ્વીકારનો કે સિરોને અવમ થવાનો તેમજ સીકર ધોડી જ્યેષ્ઠ બાદશાહ રાજ્ય કરતો હતો અને જ્યારે ધર્મવિર દસીકલયાવ જેવાએ રાષ્ટ્રને નિયત્રે બેચ. પરંતુ મંત્રાવરઃ અધીકાર કરી કુસનના અપમાનના નિમિત્તે થયેલી હેદાની દંડની શિશુ દેવીકારી પરંતુ ઉદ્ધામ ન સ્વીકારતાં સનાતન ધર્મની મેદી પર પોતાનું બહિદાન આપી પોતાનું નામ અમર કર્યું મુક ગોવિંદસિદ્ધતા બે પુત્રે ૫૫ સ્ત્રીમાં મરણ પરંતુ રવધર્મ ન હોવાને કારણે દોડાસીના સમયે

શ્રીમદ્ગણેશ વદનગાધીશ્વરે પ્રકટ થઈ આ નિગુણભક્તિ રૂપ પુષ્ટિમાર્ગનું પ્રકારન કહ્યું છે. આ માર્ગમાં વિષયાદિને રચાતજ નથી. ભક્તિસ્થ દૃષ્ટ્ય માટે મર્ગ જવાબદાર નથી શ્રીમદ્દામરુતના ૮૪ શ્લોકો ૮૪ શ્લોકો, ૮૪ ગ્રંથો ઇત્યાદી જણાય છે કે જીવને ૮૪ લાખ ચોતિમાંથી નિમુંકટ કરવાનું આ માર્ગ પ્રકટ કર્યો છે. આ માર્ગમાં મુખ્ય પેરાળ્ય પ્રધાન છે. તે જોગના સાદા જીવનથી અને કનકાભિષેક સમયે ત્યજેલા સુવર્ણપાત્ર અને ૭૦૦૦ મહોરોમાંથી ફક્ત સાતજ શ્રીને માટે સ્વીકારી અન્ય ધાર્મિક કાર્યમાં વપરાવાથી તેમજ તેમના સેવક કુંભનદાસ જેવાના ચરિત્ર પરથી સ્પષ્ટ સમજાઈ આવે છે. મારા પૂર્વના વક્તા એને ભગવદ્ગરજ્ઞાનતિને માર્ગ સરલ દર્શાવ્યો છે. તેમાં દૈવ વિશ્વાસ રાખી ભગવદ્દાશ્રય કરવા ભગવાન પુત્રી મારે વક્તવ્ય સમય ચર્ચ થવાથી પૂર્ણ કરે છું બાદ પ્રમુખશ્રીએ, વ્યાખ્યાન આપતાં પુષ્ટિમાર્ગ એટલે નિગુણ અગવા નિષ્કામ ભક્તિમાર્ગ એજ પુષ્ટિમાર્ગ છે. પુષ્ટિભક્તિ એટલે કોઈ પણ પ્રધારની આકાંક્ષા વિના નિરુપધિ પ્રભુમાં પ્રેમ જોડવો અર્થાત પ્રેમલક્ષણુ ગોપીજનોની માફક ભક્તિ કરવી તે ભગવાન શ્રીનંદનંદને સ્વમુખથી ગોપીજનો પ્રત્યે કહ્યું હતું કે હું કેવળ આયુધ્યે પણ તમારા જીવમાંથી છુટી શકું તેમ નથી આવો વિશુદ્ધ રસેદ પ્રભુમાં હોવો જોઈએ બાધા આખરીથી પ્રભુ અણુસમજી નથી કે હેતરાઈ નવ માટે કોઈ પણ પ્રધારની લાલચવિના શુદ્ધ પ્રેમલક્ષણુભક્તિ હોવી જોઈએ બાધા એ તો કોઈને કહીએ કે હું ૧ પેલાના જાણીતા આપીરા જ મને પાંચની નોટ આપ તેવો પ્રધાર છે, પ્રભુ એમ આપણાથી હેતરાય તેવા નથી. માટે શુદ્ધ પ્રેમલક્ષણુભક્તિ કરો વિગેરે કહી લૌકિક અનેક દૃષ્ટાંતો આવી પ્રેમભક્તિનું સ્વરૂપ ધણું સચોટરીતે સમજાવી શ્રોતાઓને અનેરો આનંદ આપ્યો હતો બાદ સમય પૂર્ણ થઈ જવાથી પાઠશાળા વિષે પોતાનો અભિપ્રાય જણાવતાં કહ્યું કે જે આ પાઠશાળા કામ કરી રહી છે તેથી મને ધણો સંતોષ થયો છે મારે ત્યાં માંગેલા પાઠશાળાનું ૧૩૦૦૦નું તો મકાન છે અને બાદજુ વિદ્યાર્થીઓને માટે ભોજનની મફત વ્યવસ્થા કરનામાં આવી છે. કોઈ એવું કુંડ ભેગું કરે કે દિવસે, દિવસે આ સંસ્થા પોતાના પચ ૫૨ હજાર રહે ન્યાં સુધી આપણે આપણા ડિકરા દીકરીઓને ધાર્મિક શિક્ષણ ન આપી શકીએ ત્યાં સુધી તેઓ ભગવદ્દાશ્રયપરાયણ બની ન શકે પેટલાઈમાં ધાર્મિક ભક્તિ બચે છે. તમારા બાળકોને આ પાઠશાળામાં મોકલશે તો કંઈક જે અદ્ધર શીખશે અને તમોને પણ ઘેર આની સંભાળવશે માટે અવશ્ય સર્વે પોતાના બાળકોને પાઠશાળામાં મોકલશે એવી હું આશા રાખી બેસી જઈશ. બાદ પરીખ હરિદાસ મેલીલાલે સર્વનો આભાર માન્યો હતો. હારતોરા થયા બાદ સમય વધુ થઈ જવાથી ઉનામની વહેવણી ખીન દિવસે સુવત્તી રાખી સત્તા જયનાદપૂર્વક વિસર્જન થઈ હતી.

જોડેકંવાસ—કચિરન ત્રીકમદાસ ચિવદાસ નવાપુરવાસા ચાલુ સાક્ષના કરતક ૫૬ ૦)) ને રોજ. લગભગ ૬૦ વરસનું આયુષ્ય જોગવી ગોલોકવાસી થયા છે. એવે સુરતના ધરના સેવક હતા. એઓથી પરશીનુંનાથજી, શ્રીમદ્દાસજી, શ્રીધનરથાજી, શ્રીમિત્તરલજી, શ્રીગોવિંદ પ્રભુ, શ્રીમધુસૂદનલાલજીની તો પૂર્ણ કૃપા હતીજ, પણ બાકી સર્વે શ્રીગોસ્વામી જાલકોની પણ કૃપા હતી. એમણે અનેક લાવવાહી પદો કરેલ હતા. સુરતમાં થયેલ છપનજોગના ખાસ પદો બનાવી પુરતેક છપાવેલ. એઓએ જોમના રોજના પદોનો સંપ્રદ છપાવવા તૈયાર કરેલ કુલ ૧૨૫૦ પદો હતા પણ પ્રભુ છાયા ન હોવાથી મહારાજશ્રી સાથેના શિષ્યના પ્રદેશમાં કોઈ ચોરી ગયું. તેમની ગુરુભક્તિ અવિચલ, વરસમાં છ મહીના સુરત રહે. પ્રભુના શુભાનુરાગ ગાય અને વૈષ્ણવોને આનંદ આપે. જાળકોની રહેલ કરતા રહે આવ્યા મગવરીયો એક પછી એક દુકામાં ચાલ્યા નવ છે પ્રભુચરણમાં, તેમાં પ્રભુની ઉચ્ચ-શી છે તે તો પ્રભુજી જાણે.

કઠીમાં પ્રચાર—સુરતરથ ગોસ્વામી શ્રીમદ્દાસજી, મહારાજશ્રીના લાલચાવા શ્રીગોવિંદરાયજી અને પદ્યાથી હતા અને સાસ્ત્રીજી શ્રીમદ્દાસજી પુષ્ટિમાર્ગ વિષે અને મહારાજશ્રીએ “ભગવદ્ દર્શન” વિષે શ્રીગોપાલકાવતજીની દ્વેતીમાં લખેલું આશું હતું અને અગ્રે પાઠશાળા સ્થાપવા માટે વૈષ્ણવોને આમંત્રણ કરી રહ્યાં કરી હતી. શ્રીજાળકજી શુદ્ધાદૈત પાઠશાળાનો અભ્યાસક્રમ વિદ્યાર્થીઓ શાખી લઈ પરીક્ષા આપે તે માટે પણ તત્પરજી કરી હતી.

ચિત્ર ૬૦—રેલાઈડો દ્વારા જે રાત્રિ શ્રીમદ્દામચંદ્રશાસ્ત્રી આજીવનકાળે પ્રતાપી બાળકોનાં અને સાને બાળીના ઠાકોરજીનાં ચિત્રો બતાવી ત્યાં સંપૂર્ણ માહિતિ સારી ચિત્રનકાલ દ્વારા આપી વૈષ્ણવ જ્ઞાતાનાં મનરંજન કરી સંપ્રદાય સંબંધી માહિતિ આપી હતી. આ જગાનામાં પ્રચારની આ પદ્ધતિ પ્રચારનીય છે.

૭ભોધ શ્રીપુષ્ટિમાર્ગીય પાઠશાળાના પ્રગતિના અંગે—અને રાજ્યમંદરાલય પૂજ્યપાદ ગોસ્વામી શ્રી ૧ શ્રીરજીરાડવાલજી મદારાજશ્રી દ્વારજી કૃષ્ણ ૬ મંત્રજવારે સંમિત પદાર્થો છે. વૈષ્ણવો બેન્ટ સાથે રહાયા ગયા હતા. દ્વારજી કૃષ્ણ ૧૩ રાત્રિવારે ગોસ્વામી શ્રીમદ્દામચંદ્ર મદારાજશ્રીને હસ્તવ પત્ર ધામધુમથી બેન્ટ સાથે કલસા દ્વારા વૈષ્ણવ વર્ગે દર્શાવ્યા હતા. દર્શનાં રાત્રિએ થોડે ભગવદ્દર્શ દ્વારા વૈષ્ણવ વર્ગને ધોનાજ લાગ આપે છે. રમણવાલ સાસી પાસે પણ “શ્રીદાસરાજની બાવના” વગાવી શ્રીમુખોધિનીજીના કેટલાય અલૌકિક પ્રસંગો વર્ણવે છે.

પાઠશાળા ઉપર પૂર્ણ કૃપા—ચેત મુદિ ૩ શુક્રવાર તા. ૨૫-૩-૩૬ ના રોજ રાત્રિના ૧૧ થી ૭૧ પૂજ્યપાદ મદારાજશ્રી પાઠશાળામાં પધાર્યા હતા. રોવામાં જવરગાપકો રા. રા. ૬૨ દિગ્મતકાલમાધ તથા રા. રા. ભગવતના હેરાવલાલજી તથા અન્ય ગૃહસ્થો દાગર દતા. હાથ વર્ગે જ્ઞાનાદ તથા પુષ્પરત્ન કરી હતી. સંમેલન પદ્ધતિથી જોડાંમાં દાંડ્યા મુજબ સ્વાગતગીત તથા પ્રાર્થના થયા બાદ રોવા વર્ગ, પ્રથમ વર્ગ, દ્વિતીય વર્ગ, તૃતીય વર્ગ વિગેરે વર્ગોનું નિરીક્ષણ પ્રશ્નો દ્વારા કર્યું હતું. દ્વિતીય વર્ગની આર બાલિકાઓએ વૈષ્ણવ દર્શન વિષયક સંવાદ બજાવ્યા હતા. બાલિકાઓએ મધુર કંઠથી વાન- સાથે દાંડિયાથી ગરબો ગાયા હતા. બાઈ આનંદલાલ, બાઈ દેવનલાલ, તથા બાઈ રઘુભદ્રમ વિગેરેએ સંબોધપદ્ધતિથી બહુ બહુ સંગોમાં ધામધ કાવ્યો ગાયા હતા.

ગીતાજીના ૧૨ તથા ૧૫ મા અધ્યાયના ભેગજ ગોખીગીત વિગેરેના ૭ ને ૭ શ્લોકો પૂજ્યમાં આબા તેના સંતોષકારક રીતે હાથવર્ગે જવાપા આપ્યા હતા. ઉપસંહાર કરતાં પૂજ્યપાદ ગોસ્વામી શ્રી ૧ શ્રીરજીરાડવાલજી મદારાજશ્રીએ પાઠશાળાની આ બધા વૈધારી મટે સારીજીની શિક્ષણપદ્ધતિની મુકાબલે પ્રશંસા કરી હતી. પાઠશાળાને ચિરચાથી બનાવી વૈષ્ણવોને આ લાગ કાયમ આપવા શ્રેષ્ઠ અંબાલાલજીને આરતીવાદપૂર્વક આશરૂ કર્યા હતા. ત્યારબાદ આપશ્રીની આજ્ઞાથી સિદ્ધપુર પુષ્ટિમાર્ગીય ભાગવત મદારાજના મંત્રી પંડિતજી જગન્નાથ ગોપાળજી વૈદ્યે પ્રસંગોચિત વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું. શ્રેષ્ઠ અંબાલાલજીએ આજ્ઞાથી શ્રી કુલદાર અર્પણ કર્યા હતા. આજ્ઞાથી શ્રી શુભદરે સારી રમણ- લાલ, શ્રેષ્ઠ અંબાલાલજી તથા જવરગાપકોને પ્રસાદી કપરણ તથા બીડાં અર્પણ થયા બાદ લગભગ સવા ૬ કલાકે સંમેલન જ્ઞાનાદપૂર્વક વિરમન થયું હતું. નીચે ૧૦૦) ઉપરાંત વૈષ્ણવો હતા. પાઠશાળામાં મેટ લગભગ ૧૨૫) વૈષ્ણવો દાગર દતા.

ગો. શ્રીમધુરુદ્ધતમજી ગો. રજીરાડવાલ આરતીય:—શ્રીમદ્દામચંદ્રશાસ્ત્રીયકચૂડામણિ જગદ્ગુરુ શ્રીવલ્લભાચાર્યકુલારવંસ શ્રીમદ્ ગોસ્વામી શ્રી ૧૦૮ શ્રીમધુરુદ્ધતમજી રજીરાડવાલજી મદારાજ સંવત ૧૯૬૨ ના ચેત મુદિ ૩ વાર જુધ રાત્રિના ૧૧ વાને શ્રી ૭ભોધ રવળે શ્રીપુષ્ટિમાર્ગીય પાઠશાળાને સમારંભ જોતાં શ્રીબલ્લભજીમાં શ્રીપુષ્ટિમાર્ગના સુન્દર સિદ્ધાન્તપૂર્ણ નાના નાના રોતોએ, શુદ્ધ સંસ્કૃત ઉચ્ચારનાં ગીતો સંવાદો લગભગરી દળથી પાઠશાળાનું પ્રવર્તિતીય સર્વ સ્વરૂપ દર્શવાન થયું છે.

આ પાઠશાળાને પ્રસન્ન થઈ દાર્દિક અશીર્વાદ સુધ સુખાધ મેળ છે કે બીજી પાઠશાળાઓની સરખાતોમાં આવાં સુન્દર દર્શો દેખાવા છતાં તેનો અંગે પતો દેખાતો નથી. તેથી આ પાઠશાળાના જવરગાપકો આ પાઠશાળા દિન પ્રતિદિન થકુ સાઈ કાય કરે તે માટે કાળજી રાખશે. વાસ્તવિકમાં આ કાય ધોમે ધોમે મહે થાય પરંતુ ચિરચાથી બની નિવમિ સદત લક્ષ્યપૂર્વક કાય કરે એ અમારી શુભાશિય છે.

શ્રીમદ્દામચંદ્રશાસ્ત્રી વાગ્ની અને સિદ્ધાન્તિ આધુનિક કેજવળી રોનાર લાગવર્ગને અસરકારક નીવડે તેવી પદ્ધતિ તરફ ધ્યાન આપવા અને આશરૂપૂર્વક દર્શીએ જીએ કે શ્રીમદ્દામચંદ્રશાસ્ત્રી પ્રજ્ઞી એવી પ્રેરણા થાય.

સિદ્ધપુર ભાગવત મદારાજના મંત્રી પંડિતજી જગન્નાથ ગોપાળજી વૈદ્ય, મદરગાળા પ. બ. હરિસિદ્ધલાલ જગજીવનલાલ તથા પ. બ. વેલજીનાઈ કેટલાક વિગેરે પાઠશાળાના કાયથી સંતુષ્ટ થઈ પોતાના તરફથી બહુ લેખી અભિપ્રાયો આપ્યા છે.

ખાલાતમાં પુષ્ટિમાર્ગીય વૈષ્ણવ મહાસલાની રચાપના—અત્રે મુખ્યપદના મોટા મંદિરવાળા ગોરવામી શ્રી ૧૦૮ શ્રીગોકુલનાથજી મહારાજશ્રીના જ્યેષ્ઠ કુમાર ગોરવામી શ્રી ૧૦૮ શ્રીકૃષ્ણજીવનજી બાવાસાહેબ આજી સાલમાં પધાર્યા હતા. તેઓશ્રીએ વ્યાખ્યાનો તથા પ્રવચનો દ્વારા અત્રેની વૈષ્ણવ જનતામાં સારી નવૃત્તિ આણી હતી તથા અત્રે વૈષ્ણવધર્મપ્રચારકરણાર્થે શ્રી શુદ્ધાદિત પુષ્ટિમાર્ગીય વૈષ્ણવ મહાસલાની રચાપના કરી હતી. સદૃશ સંજ્ઞાની એક બેઠક ચૈત્ર સુદી ૧ ના રોજ અત્રેના મોટા મંદિરમાં ભરવામાં આવી હતી. જેમાં સજ્જાના ઉદ્દેશોને બર લાવવા સાર નીચે મુજબ કાર્યવાહકોની નીમણુંક કરવામાં આવી હતી.

કાર્યવાહક સમીતિના સભ્યોનાં નામ:—

૧. નરવરલાલ મોહનલાલ ગાંધી, બી. એ. બી. ડી.—સેક્રેટરી, ૨. વકીલ મોતીલાલ મંગળદાસ પરીખ—બી. એ. એલ. એલ. બી. ૩. સુનીલાલ જીવનદાસ ગાંધી, બી. એ. ૪. નરવરલાલ મણિકલાલ લાકડાવાળા, બી. એ. ૫. ભદ્રસંકર જયસંકર શાસ્ત્રી, ૬. વકીલ દ્વારકાદાસ મગનલાલ, ૭. શેઠ સુનીલાલ બીરધરાલ, ૮. શેઠ ઈશ્વરદાસ લક્ષ્મીદાસ, ૯. મારતર અળાલાલ હિરાલાલ.

સદૃશ સમાનું વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૧) છે. હાલમાં તેમાં ૪૨ સભાસદો છે; અને નવા સભ્યો ઉમેરવાનું કાર્ય આજી છે.

સિંધ-હૈદરાબાદમાં—અહીં શ્રીમહાપ્રજ્ઞજીને પ્રાકર્યોત્સવ ખૂબ ધામધૂમથી મનાયા. દસમના રોજ સાયંકાલે શ્રી ચિત્રજીને મોટરમાં પધરાવીને નગરપ્રતીન રૂપમાં મહાનું સન્મારોહ ધર્યો. શાહી બગીચામાં શ્રીના ચરિત્ર પર પડિતોના વ્યાખ્યાનો ચાર રથે મર્યા. એકાદશીના રોજ મંદિરમાં પક્ષના તથા કૃષ્ણ મંડળીતા મનારથો થયા. શ્રીપુષ્ટિસેવામંડળ સુખધામમાં વ્યાખ્યાનો તથા સંવાદો થયા. ચૈ. રામકૃષ્ણ તથા હરિકૃષ્ણે રાત્રી રૂપે તથા માધવ કુચેના ચરિત્રો બજાવ્યાં. વૈષ્ણવોના આનંદની સીમા ન રહી. પં. હરિદાસ, પં. દત્તેશ્વરદાસ, વકીલ હરિકૃષ્ણજીને ધણેજી અમ લીધા. જનતા પર ચાદમાર પ્રસાદ પડ્યો.

હોલોઈમાં પૂજ્યપાદ શ્રીમદ્દલિપાધ્યાર્યજીની જયન્તિ અને પાઠશાળાનો વાર્ષિક મહોત્સવ—શ્રીપુષ્ટિમાર્ગીય પાઠશાળાના વ્યવસ્થાપકોના પ્રજ્ઞધર્મી તા. ૧૭-૪-૩૬ ના રોજ પાઠશાળાનો વાર્ષિક મહોત્સવ ઝરોળાની વાડીમાં વરોદરા પુરુષ અધ્યાપન પાઠશાળાના અધ્યાપક શ્રીચુત મોહનલાલ નરોત્તમદાસ શાહ બી. એ. એમના પ્રમુખપદે સંભાળવા પાા વાગે ઉજવાયો હતો. પ્રારંભમાં શ્રીમહાપ્રજ્ઞજીના ભવ્ય ચિત્રજીને પુષ્પમાલા ધર્યા બાદ છીડનસમાજ થયો હતો. સાસ્ત્રી રમણલાલની દરબારત અને પાઠશાળાના પૂજી આશ્રયદાતા શેઠજી અળાલાલ મોતીલાલ કેન્ટ્રોકરના અનુમોદનથી તાળીઓના નાદ સાથે પ્રમુખે પ્રમુખસ્થાન રવીકારી પોતાની હીનતાપૂર્વકની વાણીથી કાર્યક્રમ શરૂ કરવા કહ્યું હતું. શ્રીમહાપ્રજ્ઞજીનું મંગલાચરણ થયા બાદ હર્યાદિ યુવક સાહ કૃષ્ણલાલ મગનલાલે શ્રીમહાપ્રજ્ઞજીની નવીન પ્રાર્થના સંસ્કૃતમાં વાંચી સાથે ગાઈ હતી. દ્વિતીય વર્ષના ચાર યુવકો ગાઈ ગોષ્ઠવલાલ, રમણલાલ, જમનાદાસ અને ચંદુલાલ શાહે “વિદ્યા વિનોદ” વિષયક રમુજ સંવાદ બજાવ્યો હતો. ત્રિતીય વર્ષની જે બાલિકાઓએ શ્રીમહાપ્રજ્ઞજીનો ગરબો જવરાવ્યો હતો. ત્યારબાદ અધ્યાપક સાસ્ત્રી રમણલાલે આ વાર્ષિક મહોત્સવની સંજ્ઞાતા મઠે આવેલા સંદેશ વાંચી સંભળાવ્યો હતા. તેમાં મુખ્ય સુરતવાળા વિધાનિધિ ગોરવામી શ્રી. ૬ શ્રીમજ્જનલાલજી મહારાજ, અમદાવાદથી સંપ્રદાયના નિહર વિદ્વાન સૈનિક સાસ્ત્રીજી વસંતરામભાઈ અને માંચેજીત્રાળા સાસ્ત્રીજી કેશવરામ હાશીરામ વિગેરેના હતા. વાર્ષિક હેવાસ, હાજરી તથા અભિપ્રાયો વિગેરે બહેર કરી હતી. બાલિકાઓની પ્રાર્થના થયા બાદ મન્તાબહેન, રાન્તાબહેન અને પશાબહેન “સંપ ત્વા નંધ” વિષયક સંવાદ બજાવ્યો હતો. તૃતીય વર્ષના હર્યાદિ યુવક બાદ જમનાદાસ જગતવાળા અને ચંદુલાલ શાહે “બધ્યયને લામઃ” વિષયક સિદ્ધાન્ત પૂજી સંસ્કૃત સંવાદ બજાવ્યો હતો. “શુદ્ધાદિત સિદ્ધાન્ત” વિષયક સાસ્ત્રી રમણલાલ અને વકીલ જમનાદાસસાહુનાં પ્રાસંગિક વિવચન થયા બાદ પ્રમુખશ્રીએ સમયોચિત ઉપસંહાર કરતાં પાઠશાળાની ૮૫) છાત્ર સંખ્યા અને યુવક વર્ષના હર્યાદિપૂજી કાર્યથી સતીષ બહેર કર્યો હતો. આજ વાડીમાં ઉત્સવ નિમિત્તે શાંતિ ભોજન દોવાથી ૮૫ વાગે શેઠજી અળાલાલશાહજી આભાર દર્શાવી પ્રમુખને

કુલદાર અર્થે કયાં દત્તા. મહેમાનગીત ગ્રામ્ય બાઈ સી અપનાવૃત્તે વિસ્તારેન યથા દત્તા. પાઠશાળાના વ્યવસ્થાપકો તથા સુવર્ગો બાઈશ્રી વિદ્યલક્ષ્ય સ્થિતિ, શાલ, મેદા ગોવિંદરાવ મુજબાઈ, ધર્મિયાનો પુરુષોત્તમદાસભાઈ વિગેરેએ કાસવની સફળતા માટે ક્ષમ પતાયા, ચિત્રણ, જોડે વિગેરેથી વાલી શાળાચારવામાં સારો પરિશ્રમ કર્યો હતો.

ઉત્તેજન—પેટલાઈ સરકારી સંસ્કૃત વ્યાખ્યાન પાઠશાળાના મુખ્ય દ્વાર શાસ્ત્રીજી મહિશંકર બાઈશંકર તરફથી મીટાલના બાઈમ અધ્યાપનાં રપ) પુસ્તકો તથા વિદ્યમનગોષ્ઠી નં. ૧૬) પુસ્તકો મળ્યાં હતાં અને તે વાપરે કાસવ નિમિત્તે છાત્ર વર્ગમાં વહેંચાયાં છે, પંડિત ભગત્રાય ગોપાલજી વેદ તરફથી ર. ૨) રાકડાં દીનામ માટે મળ્યા છે. શ્રી. વ્યવસ્થાપકો.

“શ્રીમદ વલ્લભનંદી પ્રકાશ તથા શેવ્ય સ્વરૂપમાવ નિરૂપણ” નામની ન્દાની પણ ભાવનાત્મક પુસ્તિકા શ્રી પાશીતાલુના રાજ્યમતલ્યશ્રી અનેપકવરણા સાહેબે પ્રકટ કરી ભાવાત્મક સાદિત્તમાં સારો ફાળો આપ્યો છે. એટલું જ નહિ પણ એક શત્રુત્તમતાના પદ પર દોહને, શેવ્ય સ્વરૂપ, અને શ્રીવલ્લભ વંશ ઉપર કેવો અત્યુનીય આવ છે, તે તેમનાં જે પદો પ્રકટ થયેલા દોહ જે દરેક વૈષ્ણવને ખાસ કપથોની છે. તેમજ શ્રી સાત સ્વરૂપના દિવ્ય સ્વરૂપનું જે વલ્લુન આપ્યું છે તે વાંચના સાથેજ આપણે સ્વરૂપ સુઆનુભવનો અનેકો દર્શનામૃતનો દ્વારો ભણે શ્રી ન દોહ્યે. તેના અનુભવ માય છે. શ્રીસાત ગાદો તથા શ્રીસાત કાકુલ વિષે કુંકમાં ભણવા જેવી બધી માહિતી આપી છે, પુસ્તક અમૂલ્ય છે.

નવું પુસ્તક—૮૪ વૈષ્ણવોની વાર્તાથી કથા વૈષ્ણવ અજ્ઞાત દરો? તેમાં શ્રીમદાનુભાવી તમાચજી દાસજીની જે શૈભિક વાર્તા આવે છે, તે તેા વૈષ્ણવોના જવનમંત્ર છે. તેના પ્રાતઃસ્મરણીય ભગવદીય શ્રીનારાયણદાસજીનું સંપૂર્ણ જવન ચરિત્ર પ્રાચીન મંથોગાંથી સંશોધિત કરી કાનિયાસી રા. રા. મુંદરાસ વીરમાનુએ વૈષ્ણવ સાદિત્તમાં તે દિવ્ય ચરિત્રનો વધારો કર્યો છે. આ માટે રા. મુંદરાસને અભિનંદન પટે છે. વૈષ્ણવોને તે અમૂલ્ય મળતું દોહને નીકળે સરનામેથી મળેલી શ્રીનારાયણદાસજીના જવન સંસ્મરણો હરવારૂ કરી પુષ્પિયને પ્રવાસી થવા ખાસ આમદ છે.

કુંદરાસ વીરમાનુ અધ્યાપક ડોકીશ રૂઝ કા (વિંધ)

પોરબંદરમાં પદમાનન્દ—મુંબાઈનાં પરમ ભગવદીય બાઈ હરખાઈ તરફથી ફેવ વરી પના રોજ શ્રી ગો. શીલવનેશાયરના બધીયામાં શ્રીમદ્ભાગવત સમાદનો સમારંભ થયો. ફેવ વરી ૧૩ પૂર્ણિમિ થયેને યુગ પ્રસંગે શ્રીનાથજીની જલજ સ્મરણનો મનોરમ કલ બાઈએ ધામધુમથી ઉજવી દત્તો. ફેવ વરી ૧૧ થી કાઠીવાવડ સમરતમાંથી પોરબંદરની અનુભાવ રાજકોટ કુંધી તેમજ મુંબાઈ અમદાવાદ, વડોદરા વગેરે જામોગાંથી પણ અસંખ્ય વૈષ્ણવ સમાજ આવી દત્તો. આ પ્રસંગે જવનમ ૩૦૦-૪૦૦ અર્થથી વૈષ્ણવને પોતાના શેવ્ય પ્રધુને પદરાત્રીને આપ્યા દત્તા. રોજ નવા નવા મનોરમ મનાં નતા. શ્રીધમનાજીના પાટ પર પ્રધુ પદરાવ્યા, પદના, ફાન, વગેરે મનોરમો થયા આ મનોરમમાં બદારખામથી ૫૦૦૦ દંતર જેટલી વૈષ્ણવોની દાનવી દની.

ફેવ વરી ૧૪ આજ શ્રીનાથજીની જલ સ્મરણથી પોરબંદરના પાદરે પ્રચંડ માનવ મેદની કમરડાં ભટી દની. બધી બધી ને પેર પેર રસ્તાઓમાં વૈષ્ણવોનાં રોલોટોગાં મળી સવારના ૮ વાને બધીયામાં જે જલજ પદરાવવાનાં હતાં ત્યાં દાનર થઈ ગયા.

કાઠીવાવડી વે. ની દર્શનમંત્રી વૈષ્ણવ વર્ગમાં ખુબ વખખાય છે. આખો દિવસ શત દર્શન, દમધી, કીર્તન, ધોળ મંત્રન થવાજ રે એનાં દર્શન તો રેવેને પણ કુલ મનાય છે એ વે. ની કીર્તન ખાતાં ફરતાં દલનચકન રોજન રોથી ને જાન દાન અત્યારની સીનેમા સુધિથી પણ લાખ મળી વધી નય તેવી ને ખાસ તેજા લાવજત જણાય.

નિમિત્ત સમયે નવ વાગે ખુબ ધામધુમથી અપમાન્ય વરવોડો થયો મોખરે કેશરી જલ, વે. મંદની, માનમન કરજા, કીર્તન કરતા, કીજુડા, ખડ-ખંતાલીયા, ગોંડવ, ભમ-ભેખપુર વગેરે જામોની મંદની, દાખારી વરડર પાવડર, વમદર, પળી આસાના રૂપેરી સાખી શાળાચારોના પોરા. એ પળી

ખાસ ધ્યાન એ'યે તેવી મુંબાઈની કેસરીયા મંડળી તમામ કેસરી વસ્ત્ર ધારણ કરી દાંબી કીર્તનો કરતા તે પણ એક શુભ યોગ તો એવો બન્યો કે પહેલાં ધણી વર્ષ પૂર્વે શ્રીનાથજીની ધ્વજ ચડી હતી તે વખતે એકજ શ્રી. ગો. બાલક હતા પણ આ વખતે તો ત્રણ શ્રી ગો. બાળકો બિરાજતા હતા એ પહેલાં તે પ્રસંગ હતો. શ્રીદારકેસરાલલ, શ્રી. વર્તામલાલ, શ્રીગોવિંદરાયજી ત્રણ બાળકને એ ઘરાની ગાદીમાં બીરાજે વચ્ચે શ્રીધ્વજ એક રૂપાના ધાગમાં શ્રીગોવિંદરાયજીના શ્રીહસ્તમાં બિરાજે પાછળ વે. શ્રી વર્ત શુદ્ધં ને સુમધુર સ્વરે ધોળમંગળ આતાં નય કંકડેકાણે સરખસના ફેરાઓ લેવાયા શહેરમાં વરઘોડો ફરતાં અનેક કંકાણે બારી, બારી, નળી, ઝંરખા, ગોળ ને ઓઠલાઓ ઉપર માનવ સાગર હતરી પડયો હતો. માણેકચોકમાં કે ત્યાં શ્રીનાથજીના બંદાર છે-પેટી છે-ત્યાં વરઘોડો હતયો અને ચાયા માળે એક મોટા રમરણ સ્તંભ આજળ શ્રીધ્વજજીનું વિધિપુરાસર પૂજન થયા બાદ શ્રી. ગો. બાળકોના શ્રીહસ્તે મનોરથી બાઈ હરખળાઈએ ધ્વજ પધરાવી ઘડાવી શહેરના પ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થો ઉપરાંત ખાસ વે. વર્તમાં નેકનામદાર રાજમાતા બા. શ્રીરામબા સાદબા હસપમાં નિયમિત હરહમેસ હાનરી આપતા. પોતે એક ફરદેશ રજેટનાં રાજમાતા છે પણ વે. જન્મમાં પોતે આનંદથી પધારે ધોળમંગળ ગવડાવે એમ રાજમાતાનું માન મૂકી વેષ્ટુર પદ ધરાવવામાં પોતે ખુબ આનંદ માનતાં ને પધારતાં શ્રીનાથજીના નયતલધારના મંગળ દરિયે યતાં ધર્મધ્વજનું આદોદણ ચલું આમ પોરણંદરના પાદરે પરમાનન્દ ઉભાવે.

સમયાનુસાર ધ્વજજીને લોભ ધરાવ્યો વિધવિધ પ્રકારની સામગ્રી ઋણ અનુસાર ધ્વજજીને લોભમાં ધરાવવામાં આવી સગથે લોભ ધરાવ્યા બાદ તે રથજી ને જામમાં બીનું મોટાં રથજોમાં પોરણંદરના સમસ્ત કંઠીબંધ વેષ્ટુવ વર્ગ તથા પરદેશી વેષ્ટુવોને સમગ્ર ૧૨ થી ૧૫ હજાર વેષ્ટુવોને પ્રસાદ લેવડાવવામાં આવ્યો બપોરના બે વાગ્યાથી રાતના ૧૧ વાગ્યા સુધી આ વિધિય પ્રચાર આમ પોરણંદરમાં આનંદ આનંદ ઉમરાઈ ગયો હતો આની રીતે શ્રીધ્વજ યદાવવાની મનોરથી દોઢસો વર્ષમાં ૧૦ ૧૨ થયા હશે આ પ્રયા કાયમ ધ્વજ બિરાજે તે ગર્દાજ છે આવા નિકટ સમયમાં તન મન ને ધનથી આવા મોટા મનોરથો ૨૦ થી ૨૫ હજાર રૂા. નો ખર્ચ ઉભવનાર વેષ્ટુવ બા. હરખળાઈના બાળ્યો પાર નહિ અગણિત સમાન આનંદ વે. ને એ લગવડીય બાઈએ કરાવેા પ્રકૃતે તેના મનના મનોરથ પૂર્ણ કરે ને આવા આવા અનેક મનોરથો કરવાનું અપ્રતિમ બળ આપે એવું દેવશીલુ અને બીજા ધનિક વેષ્ટુવો આનું અનુકરણ કરે ને આવા મનોરથ શુભરાતના ગાળામાં કોા ગામમાં ઉભવાય એમ પ્રજા શ્રીનાથજીને વિનંતી કરી કોઈને એ પ્રેરણા ઉપલવે એમ ઈચ્છ લેખ સમાપ્ત કરીશું.

શ્રીરાજગુરુ શ્રીવલ્લભાચાર્યજીની ૪૫૮મી જયન્તીની ઉજવણી—આજ પોર બંદરની મોટી હવેલીના માફીક શ્રીગો. શ્રીદારકેસરાલલ મદારાજશ્રીની આજ્ઞાથી આપશ્રીના પ્રમુખપદે જન્મોદય ઉભાવેા મોટી હવેલીની સામે નેકનામદાર રાજમાતાથી રામબા સાદબા પોતાના પ્રજાને પધરાવવા માટે એક વિરાળ હવેલી બંધાવે છે. તેનું બાંધકામ હજી ચાલે છે. તે મંદિરના વિરાળ શાકમાં શહેરના પ્રતિષ્ઠિત પુરવેા બહેનો અને શ્રીગો. શ્રીગોવિંદરાયજી તથા અરમત્પનાદ બં. શ્રીરાજમાતા રામબા સાદેબની હાનરીમાં વેષ્ટુવો એકત્ર થયા સાંજના ૬ વાગે કીર્તનકારોએ વધાઈ મંત્રવ આઈ મદારાજશ્રીના શાસ્ત્રી ઉદ્ધવજીએ શ્રીવલ્લભાચાર્યજીના પ્રાગટ્ય સમયથી વિદ્યાનગરમાં દ્વિગ્વિનય મેળવી રાજાએ કનકાભિષેક કરાવ્યો ને ત્યાંથી આને સમસ્ત ગીરવત્પર્માં ત્રણ વખત પ્રદક્ષિણા ફરી ધર્મનું સ્થાપન કર્યું ને વેષ્ટુવોને ઉપદેશ આપેા નિબંધ શ્રીસુબ્રાહ્મણીજી વગેરે મંથોમાંથી શુદ્ધાદૈત સિદ્ધાન્તનું પ્રતિપાદન કરી બતાવ્યું ને વેષ્ટુવોને સિદ્ધાન્તો સમજાવ્યા બાદ અને શ્રીનાથજીની ધ્વજ ઘડાવવાના મનોરથમાં આવેલા વેષ્ટુવોમાંથી અ. દાવાદના સુપ્રસિદ્ધ વેષ્ટુવ જુકસેતર દેસાઈ લલ્લુભાઈ ઉગનલાલે શ્રીવલ્લભાચાર્યજી પ્રાગટ્ય એવિદાસિક દર્શિથી રમ્બ કર્યું આપશ્રીના દર્શનથી કેશી સહસ્તનવના લોહી વંશના રાજા સિકંદર ચિત્ર લેવડાવેલું તે છતિદાસ સમજાવ્યા. સમ્રાટ હુમાયુએ શ્રીગોવિંદને ગિરિરાજ આપશ્રીને લેા આપ્યાં વગેરે પ્રાચીન હકીકત સમજાવી. દક્ષિણ સમ્રાટ રાજા કૃષ્ણદેવની સત્તામાં આપશ્રીએ પધાર

હાલના વિદ્વાનો વચ્ચે ૨૩ દિવસ સુધી વાદવિવાદ ચલાવ્યો, હિમ્મતિભર્ય મેળવ્યો, ને રાત્રીએ ઠનકામિયેક કરાવ્યા એ ઐતિહાસિક દૃષ્ટિથી સિદ્ધ કરી બતાવ્યું ત્યાંથી આપે પુછિ-મંત્રિમાર્ગની રચાવના કરી.

રાત્રીએ આપશ્રીને આવાય પદની આપી અનેક વસ્તુ ભેટ કરી તેમાંથી ચરમર એક દંતુ પત્તુ શુભરાતમાં ખેરાલુની બેઠકમાં બિરાજે છે એવે સમજાવ્યું.

આપશ્રીએ “વેદાઃ ક્રીડાન્તવાન્માનિ” એમ પ્રશ્નનચતુષ્ઠયના ચાર પાયા ઉપર ભક્તિમાર્ગની હવેલી બાંધી જેને અત્યારના હાલનાં મુદ્દારો દયમચ્છરે છે પણ દિવાલમાંથી એક કાંકરીય ખરતી નથી એવી જાણે ભક્તિમાર્ગની ચાર દીવાલો બાંધી.

શ્રીમદ્ ભાગવત ઉપરનાં શ્રીસુબોધિનીછની અધિકતા બહુ સરસ શૈલીથી અનેક દશાન્તે આપી સમજાવ્યું. સમયના અભાવે હુંક હુંક દષ્ટીકર કહી અંતમાં અત્રેના વૈષ્ણવોને સજોધી તથા રાત્રીમાં શ્રી રામના સાહેબને પણ પ્રસંગાચિત્ત વિનંતી કરી એક વૈષ્ણવ પાઠરાગના રચનાય તથા એક વૈષ્ણવ સંસ્કાર રચનાય ને પ્રચારકાચે થાય એમ વિનંતી કરી પેતાના વક્તવ્યમાં રહેલી ઉજ્જવળી દામા યાચી વ્યાખ્યાન પૂર્ણ કર્યું હતું.

આપી સમાનો પ્રબંધ અત્રેના પ્રતિષ્ઠિત નામરિજા, શેઠ દયાળજીભાઈ, રામજીભાઈ, આજીંદવાદ વગેરે તથા મે. હવેલીના અધિકારીજી અહીં નવાજીનો પ્રયાસને લીધે હતો.

એક મહીના બે કે ચાર વખત આવી સમાચાર કરવા માટે દેસાઈ લલિતજીએ વૈષ્ણવોને પ્રેરણા ઉપલવે એવી વિનંતી કરી હતી.

૩૨૨ એકજ

—: તાવનો મહાન શત્રુ :—

૨૨૨૨૨]

જયવંતી

૨૨૨૨૨]

ચાલુ જમાનામાં આપસ (૧૨૨) માથે રાખી તાવ દટાવવાની જે એક સામાન્ય પદ્ધતિ પડેલી છે, જેથી દર્દી યવાનો તથા અચક્તિ યવાનો બધ રહે છે. પણ પૂર્વે પ્રાચીન વેદો જે ૧૨૨ વગર તાવને પોતાની મરજી પ્રમાણે ઉતારી ચક્રતા દતા, તે જુના પુરતકોને આધાર ખાસ તેવાર યોગી આ-જયવંતી દરેક તાવને ફક્ત વીસજ મીનીટમાં ઉતારવાને સમર્થ છે. તેમજ અચક્તિ અને સરદી બીજકુલ યવા દેતી નથી. તેની ખાત્રી ફક્ત એકજ કક્ષામાં યાય છે.

મેલેરીઆ, [ટાટીએ તાવ] દરોજ આવનાર, એકાંતરીયો, અમર જે તેના હેરી તાવને પકડવામાં હમારી જયવંતી શક્તિવાન છે.

—: વાપરવાની રીત :—

૧. કુપ અથવા કારી સાથે બે બે ગોળા દીવડમાં ચાર વખત લેવી. ૫ થી ૧૦ વર્ગના હોઠકોને બે બે ગોળા સવાર સાંજ આપવી. પાંચ વર્ગ મુખીનાં જમ્યાંઓને એક એક ગોળા સવાર સાંજ આપવી. કિંમત ૧૦૦ ગોળાની ગાટલી એકનો રૂ. ૧).

શ્રી સર્વોત્તમ દેશી દવાવાળા.

દેશી:—નાગનારાયણના મંદિર પાળે.

કામજારેલી રોડ:—મુંબઈ નં. ૨.

શ્રી ધોલેરા બંદર

શ્રી ગોવર્ધનનાથજીનું મંદિર

સરવે વૈષ્ણવભાઈઓને વિનંતિથી ખજાર આપવામાં આવે છે કે અન્ને શ્રી ગોવર્ધન-
નાથજી ખીરાજે છે મંદીર છરણ થયું છે વળી મંદીરનો ખરચો મકાનોની
ભાડાની ઉપભોગથી આવે છે તે ગકાનો પલ્લુમાંથી છૂટું થઈ ગયા છે અને તે સુધારવાની
ધણીજ અગત્યની જરૂર છે કારણ જે વૈષ્ણવદ્વારા સેવા ધણી જીજ રકમની આવે છે
મકાનના ભાડાની આવક કપી થાય તો મંદીરનો ખરચો પુરો થઈ શકે તેમ નથી તો
જે વૈષ્ણવભાઈઓને સેવા કરવા ઉમેદ હોય તે ભાઈએ ધોલેરાબંદર શ્રી ગોવર્ધનનાથજીના
મંદીરના શિરનામે મોકલવા વિનંતિ છે. એજ

ગુર્જર પ્રાન્તમાં ઠેકઠેકાણે અમારી સંસાર પ્રસિદ્ધ
દવાઓની એજન્સીઓ કાંચમ કરવાની છે.

સુધારસિંધુ

(૨૭૨૪૬)

કક, આંસી, દગ, દોલેરા, યજ્ઞ, સંત્રહણી,
ધનધનુએ'આ વિગેરેની ધરગથ્યુ સ્વાદિષ્ટ દવા.
કિમ્મત ૮ આ. ૮. ખ. ૧ થી તે ૨ આટલી
સુધી ૭ આ.

દદુ ગજ કેસરી

(દરાજની દવા)

ગમે તે જાતની સુખી અથવા પાકેલી
દરાજને ત્રાસ અને બળતરા સિવાય ૨૪
કલાકમાં નાશુદ કરે છે. કિમ્મત ૪ આ. ૮,
ખ. ૧ થી તે ૨ આટલી સુધી ૭ આ.

સુખ સંચારક કંપની, મથુરા.

નિયમ અને કેટલોગ મફત મોકલવામાં આવશે.

શ્રીવલ્લભસામ્પ્રદાયિક વૈષ્ણવભાઈઓ પ્રત્યે:—

સામ્પ્રત પ્રાગતિક લેખાતા યુગમાં આપણે સમાજ પોતાના ધર્મથી, સંસ્કૃતિથી તેમજ પરંપરાગત આલતા આવેલા સંપ્રદાયનાં તાત્વિક ગાનથી દિન-પ્રતિદિન વંચિત થતો જાય છે. જે રીતિ અનુકરનીય હોવાસાથે અસહનીય પણ છે. આ વિપરીત પરિસ્થિતિને કષ્ટક નિર્બંધ નાખવાના હેતુથી કેટલાક ધર્મપ્રાચણ્ય ભાઈઓના ગદ્યવૃત્તિભર્યા દાર્દિક સહકારથી એક યોજના આશ્રેષ્ઠવામાં આવી છે. આ યોજનાના સક્રિય વ્યવહારથી આપણા સંપ્રદાયનો અધિક પ્રમાણમાં પ્રસાર થવા સાથે તેના મૂલ્યવત્ તત્ત્વો લોકોના અંતઃકરણમાં ખાતરીથી દબીજૂત થશે એવો વિશ્વાસ છે.

યોજનાનું સ્વરૂપ—અખંડભૂમંડલાચાર્ય શ્રીમત્પૂજ્યપાદ આચાર્ય શ્રીવલ્લભાચાર્ય મહાપ્રભુજીએ પ્રમાણજૂત એવો વેદ, બ્રહ્મસૂત્રો, લાનવદ્ગીતા અને લાગવન આ ચાર પ્રમાણ-ચતુષ્ટયાત્મક ગ્રંથરત્નોનો સાર સોળ રતોગ્રંથોમાં ગ્રંથિત કર્યો છે આ રતોગ્રંથોના પ્રકરણ ગ્રંથ (પોશ્યગ્રંથ) કહેવામાં આવે છે. આ રતોગ્રંથ વિદ્યાર્થીઓ પાસે મુખ્યદેશન કરાવી ગઈ તેમની પરીક્ષા લેવામાં આવશે. ઉત્તીર્ણ થયેલા વિદ્યાર્થીઓના અનુક્રમે પદ્મો અને બીજો નંબર મેળવનારને ઉત્તેજનાથે અડોસ આપવામાં આવશે.

‘બદ્ધીસોની યોજનાનું’ સ્વરૂપ.

વર્ગ	વય.	ચોરે બોલી ગવાવવાનાં પ્રકરણો.	બદ્ધીઓ	
			પદેલી	બીજી
(૧)	૧૦ વર્ષની વય સુધીના.	(૧) શ્રીવમુનાદક. (૨) નવરત્ન. (૩) ચતુઃશ્લોકી કૃત શ્લોક સંખ્યા ૨૨.	રૂ. ૨-૦-૦	રૂ. ૧-૦-૦
(૨)	૧૫ વર્ષની વય સુધીના.	(૧) શ્રીવમુનાદક. (૨) બાલગોપ. (૩) સિદ્ધાન્ત સુકતાવલી. (૪) સિદ્ધાન્ત રહસ્ય. (૫) શ્રીકૃષ્ણાશય. (૬) ચતુઃશ્લોકી, કૃત શ્લોક સંખ્યા ૭૩.	રૂ. ૪-૦-૦	રૂ. ૨-૦-૦
(૩)	૨૦ વર્ષની વય સુધીના.	સર્વ (પોશ્યગ્રંથ) પ્રકરણ ગ્રંથ. કૃત શ્લોક સંખ્યા ૨૨૧૧.	રૂ. ૫-૦-૦	રૂ. ૩-૦-૦

મુદ્દના:—પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થવાને સંકેતે ૩૫ માર્ક મેળવવા જોઈએ. પદેલા બે નંબરો ઉપર લક્ષ્યવેશ અડોસ મળશે. પાસ થયેલા બીજા વિદ્યાર્થીઓને આ સંપ્રદાયના ગ્રંથ આપવામાં આવશે.

(૨) પરીક્ષામાં બેસનાર વિદ્યાર્થી આ સંપ્રદાયનો હોવો જોઈએ.

(૩) રતોગ્રંથો લેખાવાની વખતે મુદ્દામુદ્દ ૪૨૨ દીર્ઘ તેમજ ૨૫૪ ઉચ્ચાર તરફ વિશેષ સદ્ગ આપવામાં આવશે.

(૪) નિયોદ્યત પ્રકરણ ગ્રંથ ગતચ્ચિત રીતે શીખવાની જરૂર હોય તો શેઠ ગણભાઈશ મુનીસાહેબ જણાવે.

(૫) પરીક્ષા બેઠક વઢી ૨ રવીવાર તા. ૭ જુનને રોજ દેવામાં આવશે.

(૬) પરીક્ષામાં બેસવા ઇચ્છતા વિદ્યાર્થી અથવા વિદ્યાર્થીનીઓએ પોતાનાં નામ ચેત્ર શુ. ૧ સંવત ૧૯૯૨ તા. ૨૪ મી માર્ચથી ચેત્ર વદ ૧૧ ને સનિવાર તા. ૧૮ એપ્રિલ ૧૯૭૬ ની અંદર તીએ દર્શાવેલાં સ્થળ પૈકી કોઈપણ સ્થળે નોંધાવવા.

નામ નોંધાવવાનાં સ્થળ:- (૧) શ્રી વિઠ્ઠલનાથજીનું મંદિર ટાઈમ સવારે ૭-૮.

(૨) શ્રીઆલકૃષ્ણજીનું મંદિર ટાઈમ, સવારે ૭-૮

લી. અને છીએ સંગ્રહવાના નામ સેવકો

રા. બ. ચીમનલાલ ક્રીસનદાસ

શેઠ પુરુષોત્તમદાસ ગોકુલદાસ મુગંધી

શેઠ કનૈયાલાલ રામચંદ

શેઠ ગોકુળદાસ નારાયણદાસ

શેઠ હરીદાસ વલ્લભદાસ

શેઠ હરીદાસ વીઠ્ઠલદાસ

શેઠ ગોકુળદાસ તુલશીદાસ

શેઠ મોહનલાલ શીવલાલ

રા. બ. લક્ષ્મીભાઈ ઠામોદરદાસ

શેઠ ઠામોદરદાસ ભુખણદાસ

શેઠ વિઠ્ઠલદાસ સાકલચંદ

શેઠ મનનલાલ સાકલચંદ

શેઠ ક્રીસનદાસ પુરુષોત્તમદાસ મુગંધી

શેઠ ચીમનલાલ વિઠ્ઠલદાસ

શેઠ ચીમનલાલ હરગોવિન્દદાસ

કવિ તુલનશંકર યાજ્ઞિક.

વગેરે વગેરે

આ કાર્યને લગતો બધો ખર્ચ પુનાના સમસ્ત બાર ન્યાતના મહાજનના શેઠ પૈકી એક શેઠ શા. નાનુભાઈ કૃષ્ણદાસ ઝવેરીએ પોતાની ખુશીથી આપવાનું અભિવચન આપ્યું છે.

લી. સેવક—વલ્લભદાસ ચુનીલાલ.

વહેલો તે પહેલો

પાછળ રહી જનાર પસ્તાશે.

કારણ ઉમેરેક નિવાસી રવ. આપુલભાઈ વિઠ્ઠલદાસના રમારક ફંડની સહાયતામાંથી અમુક અંથો (મગના ભાવે મોતી) અડધી અને તેથી પણ ઓછી કીંમતે આપવાના છે માટે તુર્ત લખો.

પૃષ્ઠ ૪૦૦ નો અંથ “ત્રિવિધ લીલા નામાવલી” શ્રીસુજોધિનીજીને આધારે ગુર્જર દીકા સાથે—(શ્રીવલ્લભ વિરચિત)

	શ્રેણ કિંમત	ઘટાડેલી કિંમત
કાગળ એક પુસ્તક પાક કપડાનું	રૂ. ૧-૦-૦	રૂ. ૦-૮-૦
૨૬ કાગળ કાચુ પુસ્તક	રૂ. ૦-૧૦-૦	રૂ. ૦-૪-૦
બ્રહ્મવાદ-થા ભગવદ્ લીલા	રૂ. ૦-૧-૦	રૂ. ૦-૦-૬

દરેકનું પોસ્ટેજ અલગ છે.

સાથે વિવેક ધૈર્યશ્રય, શ્રીયમુનાયક, શ્રીપુષ્ટિમાર્ગનું ઝાઢાજ, અને શ્રીપુરુષોત્તમ માસનું ઘોળ-બેટ (મદત) શીલીકમાં હશે. ત્યાં સુધી મોકલવામાં આવશે. રૂ. ૧-૦-૦ થી ઓછાનું વી. પી. કરવામાં આવશે નહીં, કારણ વી. પી. કરતાં રજીસ્ટ્રેશનના રૂ. ૦-૩-૦ વધુ ખર્ચ થાય છે. તેથી એક પુસ્તક મંગાવનારે પુસ્તકની ન્યોછાવર તથા પોસ્ટેજના રૂ. ૦-૪-૦ ઉમેરી એકંદર પોસ્ટની દીકાગે મોકલવી.

આ ભાવથી થોડાં થોડાં આપવાના છે માટે તુર્ત લખો.

શા. ભગવદ્ લીલાસ ચુનીલાલ—નવો કુવો, નડીઆદ. (ગુજરાત)

‘તદન સસ્તી સાંપ્રદાયિક સાહિત્ય યોજના.’

કહ્યા કરતાં કરણીમાં મુકવાના વિચારો,

શ્રી અનિરુદ્ધ બ્રહ્મવાદ ગ્રન્થમાળા.

પુષ્ટિમાર્ગીય સંપ્રદાયાનુયાયીઓને જાહેર નિવેદન કરવામાં આવે છે કે સંપ્રદાયના પ્રખર મર્મન પંડિતાચાર્યના સ્મારકમાં આ નવીન અને તદ્દન સસ્તી સાહિત્ય યોજના શ્રી પુષ્ટિમાર્ગીય સંપ્રદાયમાં જુનામાં જુની અને અદ્વિતીય લાયજેરી તરફથી બદાર પાડવામાં આવે છે. કેટલીકવાર પ્રામાણિક સાહિત્ય વાંચકોને મળતું નથી. એ વિચારો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી આ યોજના બદાર પાડવામાં આવે છે. આશા છે કે સંપ્રદાયની પ્રત્યેક વ્યક્તિ ‘નામશેવા’ નિમિત્તે પણ આ યોજનાનો સંપૂર્ણ આદર કરશે. યોજનામાં દુક નિયમો નીચે પ્રમાણે છે.

ગ્રન્થમાળાની યોજના.

(૧) ગ્રન્થમાળાનું નામ નિત્યસીધારથ ગો. શ્રીઅનિરુદ્ધાચાર્યજી સદરહુ લાયજેરીના પિતા તથા અધ્યક્ષ હોવાથી શ્રીઅનિરુદ્ધ બ્રહ્મવાદ ગ્રન્થમાળા રાખવામાં આવે છે.

(૨) ગ્રન્થમાળાનું વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૧ રહેશે તેમ છતાં તેથી વધુ મદદને સદર્પ વધાવી સેવામાં આવશે.

(૩) દરવર્ષે ઓછામાં ઓછા ૩૬૬ પાનાનું જગદાર સાંપ્રદાયિક પ્રામાણિક સાહિત્ય આપવામાં આવશે.

(૪) ગ્રન્થમાળા પગલર થશે તેમાંથી થની અવ્યતના બદલામાં વધુ પાનાનું સાહિત્ય આપવામાં આવશે.

(૫) અવારનવાર તદ્દન અપ્રકટિત સંસ્કૃત ગ્રન્થો મૂળ તથા અનુવાદ પ્રકટ કરેલા એ ધ્યેય પણ આ ગ્રન્થમાળાનું રહેશે.

(૬) ગ્રન્થમાળાના પુસ્તકો ઉપર કેઇ જાતનું કમીઠાન ચરાવવામાં આવશે નહિ અર્થાત સદરહુ ગ્રન્થમાળાનો વહીવટ સેવાભાવનાથી કરવામાં આવશે.

(૭) ગ્રન્થમાળાના ગ્રન્થોનો અનુવાદ વિષે સરતાં પડે માટે સાંપ્રદાયિક વિદ્વાન આચાર્યો, શાસ્ત્રીઓ તથા શ્રેણ્યુઓને વિનંતિ કરવાનાં આવે છે કે તેઓ સેવાભાવથીજ લેખનદ્વારા મદદ કરે.

(૮) ગ્રન્થમાળાનાં પુસ્તકોની બાબા તદ્દન મરણ રહેશે જોયી સામાન્ય વૈષ્ણવ જનતા તેનો લાભ લઈ શકે.

(૯) સાંપ્રદાયિક વિદ્વાન શાસ્ત્રીઓ, તથા શ્રેણ્યુઓનાં લખેલાં પ્રામાણિક સાહિત્યનો નિકાલ ન થવાથી તેઓને ઉત્તેજન આપવા માટે તેઓનાં પુસ્તકો પગલર કિંમતે ખરીદી ગ્રન્થમાળાના પુષ્પ તરીકે યોજવામાં આવશે. આ જાણતની પસંદગીમાં સર્વ સત્તા લાયજેરીની અવરભાષક કમીટીને હસ્તક રહેશે.

—: મંત્રી :—

શ્રી પુષ્ટિમાર્ગીય પુસ્તકાલય નડીઆદ.

રોપ્સીયલ-મેજક-ખામ.

રોપ્સીયલ-મેજક-ખામથી માથું, સરદી, ખાંસી, તાવ, લકવાના દરદો, ટચકીઈ તથા શંધિયા અને શરીરના દોષથી ભાગમાં ફુગાવા ઉપર માલીસ કરવાથી રામબાણ અકસીર ઉપાય છે અને તેની તાત્કાલીક અસર માલમ પડે છે. બલતા ખામો જે નાની શીશીઓમાં વેચાય છે તેવા ખામો તમેને મોંઘા પડશે અને તમારા લાભને માટે અગોએ રોપ્સીયલ-મેજક-ખામની ચાર ઑસ (દસ તોલા) ની પાટલીમાં તૈયાર રાખીએ છીએ તેમાંથી નાની પાટલીઓ સાતથી આઠ લગાય છે અને તેની દીંમત એક રૂપીઓ દસ આના રાખી છે તે તેમને ફેટકુ સરતુ પડશે જેની કદર ખરીદ કરનારાઓએ કરી છે. અગો ધરધતું (પ્રાધવેટ) માં સંપૂર્ણ દવાઓ નાંખી શુદ્ધ પ્રમાણીકથી બનાવી જનસમુદાયમાં સંતોષ મેળવ્યો છે એજ મેજક ખામની પ્રસિદ્ધતા છે અગો વેપારનો ઉદ્દેશ નવો રાખતાં સરતુ દેખ પડે એવા હેતુથી જાહેરમાં લાવ્યા છીએ માટે તમારી ઓશીસોમાં તથા મુસાફરી વખતે તમારી મેગમાં રાખવાની અગો બલભાણ કરીએ છીએ. નીચે લખેલે ઠેકાણેથી મલશે. કી. ચાર ઑસ પાટલીના રૂ. ૧૧૮ એક રૂપીઓ દસ આના.

એમ, કેશવજી, જતીપુરા (મથુરા)

એકલા સોલ એજન્ટ:-શુદ્ધદાસ મેગજી.

ઠે. શેઠ માધવજી ઠાકરશીની હુકાને મુ. જે. મારફીટ, ગોવીંદચોક મુંબઈ ૨.

પેટના તમામ હર્દો પર લયંકર સુરંગ.
એક એક ગોળી એક એક સુરંગ જેવી છે.

૨૪૨૨૬ નં. ૪૫૦૮ મહાસિંહનાદી ગોળી.

ભારતભારત પંડિત શ્રીગદ્યાલાજી રૂપ સદ્યસ્તેવનું સ્મરણ કરીને તેમના આ શિષ્યે અર્ધી સદીના અનુભવના પારણાએ આ ગોળી બનાવી છે. પાચનમાં તો આ ગોળી બીનદરીક છે, તેમજ સ્વાદમાં પણ અદિતીય છે. બાલકો હોય કે વૃદ્ધ હોય, ગમે તે આ ગોળી હેંડથી ખાશે અને તુસ્તજ જેમ દારુમેળાથી. સુરંગ ફૂટે તેમ ઉદરવ્યાધિરૂપ કીલ્લને તોડનાર એક ઘડાકે સાંભળી ચકાશે. આ રું થોડો ચમત્કાર છે? આજુર્ણ, શળ, ખાટા ધચરકા, ગોળો ચડવો, ઉછાસ, ગ્રાડા, ઉઘરી, આફરો, ગુસ્ત વાયુ, આમ વાયુ, વગેરે ઉદર વ્યાધિઓ નાશ કરશે. સંઘડલો, આમાતિસાર અને કોલેરા રોગને રામબાણ તરીકે આ ગોળી અકસીર યથા છે એમ ધણને અનુભવ થયો છે. વધારે વખોળુ નકામાં છે. વાપરો અને ખાતરી કરો. વાપરવાની વિગત કમી સાથે છે.

ગરીબ અને મધ્યમ વર્ગને પણ બોમ્બ રૂપ ન થઈ પડે, તે માટે ૧૫૦ ગોળીઓની એક પાટલીના માત્ર ખાર આના છે. ટપાલ ખર્ચ છુટું.

બા. ગા. મટ્ટલાલાજી સ્મારક ઔષધાલય.

વૈદ્યશાસ્ત્રી માધવજી ગોપાળજી દવે,

ઠે. પંજરા પોળ, મુંબાઈ નં. ૪.

नित्यश्रीलास्य गोस्वामी श्रीः श्रीगोकुलाधीशश्च भवाराजके

२५ वृक्षनीमृत्

वचनामृत १—कैः समे नंदगांवमे' इवापे' ऐक वेरागी भेऽयो हतो । वाडो ऐक व्रजवासिनीने पूछी, “ जे भावाळ ! हरसन करि आये ? ” तज वा वेरागीने कही, “ जे मे' तो हिनकरमे' आज हरसन नही किये ! ” तज वा भाछने कही—“ जे तू यत्ने तो आपुन संग यत्नी हरसन करि आवे' । मे' नेहरगलेता पहिर के आउं । तू यांही भेऽयो रहियो । ” तज वा वेरागीने कही; “ तू वेग अछयो ” छतनो कही के वेरागी भेऽयो; और वद भाछ नेहर धरिवे गछि- सो फिर न आउं । और वद वेरागी राह देख देख संध्या समो लयो तज वहां ही सोय रह्यो, सो रात्रिहुं नीहमे' वद वेरागीहुं सुपनो लयो, तामे' देखे तो वद भाछ संग भित्ति के हरसनहुं गयो ऐ, सो हरसन करत श्रीनाथजीने अपनी पागमे'सो गुलाबको फूल वा वेरागीहुं हियो और श्रीदादिलने गेंहाको फूल हियो, और हुं मुज अहुत लयो, सज रात्रि मुजमे' वीती । सवेरो लयो तज वेरागी लज्यो । छतनेमे' वद भाछ इवापे' नल भरिवेहुं आउं । तज वद वेरागी भाछमुं लरिवे लज्यो और कही, “ जे तू भोंहुं इवापे' भेऽय लय सोय रही, भोंहुं हरसन भिना राख्यो, और सज रात लडेमुं भार्यो ” । तज वा भाछने कही, “ जे भावाळ ! नइ क्यों भोले ऐ ? आपुन हरसनहुं यत्ने हते ” । सो तज वेरागीने कही, “ जे कज यत्ने हते ? ” तज वा भाछने सुपनाको मुज सज कह सुनायो । तज वा वेरागीहुं अरो आश्चर्य लयो । सो वा भाछहुं साष्टांग हंडवन् कियो तज भाछने कही “ जे भावाळ ! तेने कहा व्रज सुनो देख्यो ? अणी तो व्रज ऐ ” ।

वचनामृत २—ऐक समे श्रीगुसांजल इंदुरानी चार पे' गिराजत हते । दोनो लावल संग हते । तामे' श्री गिरिधरज आपड़ी दादिनी और गिराजत हते । और श्रीगोकुलनाथज भांही और गिराजत हते । संध्या के समो हतो । इछु अधेरो लयो हतो । वा समे श्रीजमुनाछमे' ऐक गडको पैतावा

પેયોં જાત હતો । તખ શ્રી ગુસાંધજીને શ્રીગિરિધરજીસું કહી, “ જો ગોવર્ધન ! દેખ કેસો સુંદર ઢાંકડો પતૌવા પેયોં જાય છે ? ” તખ શ્રી ગિરિધરજીને કહી, “ હાં, કાકાજી ! ” તા વાતકી શ્રી ગોકુલનાથજીકો બહુત રીસ ચડી । સો શ્રીગુસાંધજીકે આગે તો કછુ ખોલે નાહી । જળ ઘર પધારે, તખ શ્રીગિરિધરજીસું કહી, “ જો દાદાભાઈ ! કાકાજીને બડકો પતૌવાકો ઢાંકડો પતૌવા કહ્યો સો તો ઠીક; જો કાકાજીકો તો વૃદ્ધ શ્રીઅંગ લયો છે ઓર સંધાકો સમય હતો, જસું વડકે પતૌવાકો ઢાંકડો પતૌવા કહ્યો । પરંતુ આપને હાંમેં હાં કેસે મિલાઈ ? તખ શ્રીગિરિધરજી ખોલે; “ જો ભાઈ ! કાકાજીકો શ્રીઅંગ વૃદ્ધ લયો જસું દષ્ટિખલ કછુ થેરો હોયગો, સો થે ખાત કેસે સંભવે ? પુરુષોત્તમકો દષ્ટખલ કખ થો ? પરંતુ કાકાજીકો મન વા ખિરિયાં શ્યામ ઢાંકપે હતો, જસું બડકે પતૌવાકો ઢાંકડો પતૌવા કહ્યો । ” તખ શ્રીગોકુલનાથજીને કહી, જો દાદાભાઈ ! કાકાજીકે મનકી તો આપને હી જાની ।

વચનામૃત ૩—એક સમે શ્રીગુસાંધજી શ્યામઢાંકપે ખિરાજત હતે । બડે પુત્ર શ્રીગિરિધરજી પાસ ખિરાજત હતે । ઇતનેમેં મરે ગંધાકું બહારવારે ઘસીટ લે જાતે હતે । તાપેં શ્રીગુસાંધજીકી દષ્ટિ પરી । તખ શ્રીગિરિધરજીસું કહી, “ જો ગોવર્ધન ! યહ કહા છે ? ” તખ શ્રીગિરિધરજીને કહી, “ જો કાકાજી યહ તો બહારવારે લોગ છે, સો મરે ગંધાકું ઘસીટ લે જાય છે । ” ઇતનો સુનત હી આપકે નેત્રનમેં જલ ભરિ આયો । ઓર કહી, “ જો યા ગંધાકે ભાગ્યકો ખર્નન કહાંતાંઈ કરે ? ગોવર્ધન ! તુ મોકું એસેહી કરીયો । ” તા ખાતકું બહુત ખરસ લયે । જળ આપકી ઇચ્છા લીલામેં પધારવેકી ભઈ, તખ ગોવિંદસ્વામીકો હાથ સાયકે કંદરામે પધારે । તખ શ્રીગિરિધરજી પીછે પીછે ચલે । તખ આપને કહી, જો ગોવર્ધન ! તોકું તો અખ ઢીલ છે । એક દોય ચાર ચર આપને કહી । તો હ શ્રીગિરિધરજી પીછે પીછે આયે । તખ આપકું શ્યામઢાંકકી ખાતકી સુધ આઈ । તખ શ્રીઅંગકો ઉપરના શ્રીગિરિધરજીકું દિયો ઓર કહી, જો યાસોં કરિયો !

વચનામૃત ૪—એક સમે શ્રી દાઉજી મહારાજકી દાદી શ્રીકમલાવહૂજીસોં બહોરાને પ્રશ્ન કિયો, જો મહારાજ ! શ્રીમહાપ્રભુજીકે સેવક કેસે ? તખ આપને આજ્ઞા કરી, જો કહા કહેનો ? શ્રીમહાપ્રભુજીકે સેવક સાક્ષાત્ કુંદન. તખ ફેર વિનતિ કરી, જો મહારાજ ! શ્રીગુસાંધજીકે સેવક કેસે ? આપને આજ્ઞા કરી, જો વાહ ! કહા કહેનો ? શ્રીગુસાંધજીકે સેવક

સાક્ષાત્ આંદી । ” તખ ફેર બિનતિ કરી, “ જો મહારાજ ! સાનો બાલકન કે સેવક કેસે ? ” તખ આપને આજ્ઞા કરી, “ જો કહ્યા કહેનો ? સાનો બાલકનકે સેવક સાક્ષાત્ ધાતુ । ” તખ ફેર બિનતિ કરી, “ જો મહારાજ ! આપકે સેવક કેસે ? ” તખ કહી—“ જો બહોરા ! હમારે સેવક તો કંકર-પથર ! ! ” તખ બહોરાને સાષ્ટાંગ દંડવત્ કરી ઓર કહી, “ જો જોજો કૃપાસિન્ધુ ! ન તો શ્રીમદ્વાપ્તુલ્યમું ભય, ન શ્રીગુસાંઈલ્યમું ભય, ન સાનો બાલકનમું ભય, જો આપમું ભય । ” એસે બહોરાકે અચન મુનકે પહેલે તો આપ ખીજે, પીછે નો પ્રસન્ન ભયે ઓર બાઈમું કહી, “ અરી, દેખતો; તોસાખાનામેં, કોઈ ચુનડી હે ? બહોરા ! તોકું તો બનાઈંગી બનડી, ઓર શ્રીગોકુલનાથલકું બનાઈંગી બનડી, ઓર સંદેરોકો સિંગાર કરુંગી, ઓર કછુ શામઘી । બહોરા ! કાલ તોકો આજ્ઞા હે । તખ બહોરાને કહી, “ જો કૃપાનાથ ! યા ઘડી કે સિયે મેનેં આજ તાંઈ બ્રહ્મસંબંધ નાહીં કિયો । ”

વચનામૃત ૫—ઓર એક સમે કમુંબા છકુકો ઉત્સવ નહક આવ્યો । તખ શ્રીગુસાંઈલને એક આદર્ભાને કહી, “ જો શ્રીનાથલકી પાગ રંગારીકે ચક્કાં તેં હો આવ । ” સો આદર્ભા લેયવે ગયો । સો જાય કે દેખે નો રંગારી રંગ કે ચૂંટ ભરભર કે પાગકું છિરકે હે । સો દેખકે આદર્ભાને આય કે શ્રીગુસાંઈલ્યમું કહી, “ જો રાજ । રંગારી યા નરહમું પાગ રંગે હે । ” તખ આપ તો કછુ બોલે નહીં । જખ રંગારી પાગ રંગકે તૈયાર કર લાયો, તખ શ્રીગુસાંઈલને કહી, “ જો પાગકો રંગ ઉતાર સે । તખ વહ રંગારી પાગ સે જાય કે જતનો રંગ પાગ પે ચડાયો હતો, સો ઉતારકે કોરી પાગ પહુઆયકે ચડ્યો ગયો । જખ દિન આહ ઉત્સવકે રહે તખ શ્રીનાથલને શ્રીગુસાંઈલ્યમું કહી “ જો મેંતો વાહી કી રંગી પાગ ધરુંગો । ” તખ શ્રીગુસાંઈલને ફિર વહ રંગારીકું બુલાયકે શ્રીનાથલકી પાગ સોંપી ઓર કહી, “ જખ તૈયાર હોય તખ પહુ-આય જૈયો, હમારો આદર્ભા ન આવેગો । ” ઓર પહેલો જો આદર્ભા પાગ લેયવે ગયો હતો તાકો આપ બહુત ભરજે ઓર કહી, “ જો ચૂહ ! તોકું પાગ લેયવે પડાયો હતો કે રંગારીકે કૃત્ય દેખવકું પડાયો હતો ? આજ પીછે કોઈ મત જૈયો ” ।

વચનામૃત ૬—એક સમે શ્રીનાથલ શ્યામદાંડયે ખેલત હતે ઓર ગોવિંદસ્વામી સંગ હે । ઉત્થાપનકો સમય હતો સો શ્રીનાથલ ખેલત ખેલત મોહના ભંગીકી કાંધપે જાય ચડે । સો ગોવિંદસ્વામીને દેખે । દેખત ખેમ

શ્રીનાથજીકી શ્રીવા સાયકં કુંડમેં દુખોય દિયે । અખ મંદિરમેં ઉત્થાપન કે-
સમય શ્રીગુસાંઈજી પધારે । સો દેખે તો મંદિર સખ કંસુખામય હોય રહ્યો
હે ! તખ શ્રીગુસાંઈજીને શ્રીનાથજી સું પુછી, “જે બાવા ! યહ કહા !” તખ
શ્રીનાથજીને કહી, “જે તુમારે ગોવિંદને મોઢું જલમેં દુખાયો ।” તખ આપને
ગોવિંદસ્વામી સું કહ્યો “જે ગોવિંદ, યહ કહા ?” તખ ગોવિંદસ્વામીને
કહી, “જે રાજ ! મેં કહા કંઈ ? આપ જય કે મોહના ભંગી કી કાંધ પે
ચઢે ।” તખ શ્રીગુસાંઈજી ખોલે, “જે બ્રહ્મ હુ છુવાય હે કહા ?” તખ ગોવિં-
દસ્વામીને કહી, “જે બ્રહ્મ તો નાહી છુવાય, પરંતુ શ્રીમહાપ્રભુજીકે ધરકી
મેંડ છુવાય જાય ।” તખ શ્રીગુસાંઈજી ચૂપ હોય રહે ।

વચનામૃત ૭—એક સમે શ્રીગુસાંઈજીને શ્રીનવનીતપ્રિયાજીકો ગોવિંદ-
ઘાટ પે પાસને જુલાયે । સો આદરમેં પધરાયકે દોય છેડા શ્રીગુસાંઈજીને સાથે
ઐર દોય છેડા શ્રીગિરિધરજીને સાથે । ઐર પતના જુલાયે સો જુલાવત
શ્રીગુસાંઈજીકો હૃદય ભરી આયો । ઐર નેત્રનમેં જલ ભરી આયો । તખ
શ્રીગિરિધરજીને કહી, “જે કાકાજી ! આપ ખેદ ક્યો કરો હો ? આવતી
સાક્ષકો અપને શ્રીનવનીતપ્રિયાજીકો સોનેકે પતનામેં જુલાવેગે ।” એસે
કરત વરસ દિન પીઝે દૂસરી નવમી આઈ ! સોનેકો પતના સિદ્ધ ભયો ।
શ્રીનવનીતપ્રિયાજીકો જુલાયે । જુલાવતી ખિરિયાં શ્રીગિરિધરજીને કહી, જે
કાકાજી ! અખ તો આપ રાજ ભયે ? તખ શ્રીગુસાંઈજીને કહી, જે ગોવર્ધન !
વહ સુખ સો કહાં ?

વચનામૃત ૮—અખ ઐર કહન હેં । જખ શ્રીઆચારજી મહાપ્રભુજીને
સંન્યાસ ધારણ કિયો, તખ શ્રીગુસાંઈજી ઐર શ્રીગોપીનાથજી શ્રીમહાપ્રભુજી
કી પાસ હનુમાન ઘાટ કી ખેડક પધારે । વહાં જય શ્રીમહાપ્રભુજીસો વિનતિ
કરી, જે રાજ ! આગે કલિયુગ હમકું હ બાધા કરેગો ? તખ શ્રીમહાપ્રભુજીને
આજ્ઞા કરી, જે હાં, હાં, તુમકું કલિયુગ બાધા કરેગો । વહ આપકે વચન સુન
દોનોં સ્વરૂપકે મુંખારવિંદ શુષ્ક બે ગયે । તખ આપને ખિચારી, જે હાં,
ઈનકું દુઃખ તો ભયો । તખ ફેર આપને આજ્ઞા કરી, જે મોઢું શ્રીગોપીજન-
વક્ષલ કરકે જનોગે તો તુમકો કલિયુગ બાધા ન કરેગો ।

વચનામૃત ૯—એક સમે શ્રીગોકુલનાથજી પરદેશ પધારે હતે ઐર બાલક
ધર હતે । ઐર શ્રીગિરિધરજી તો લીલામેં પધારે સો બાલકને શ્રીગિરિ-
ધરજીકી ખેડક શ્રીમહાપ્રભુજી શ્રીગુસાંઈજીકી ખેડક સું ન્યારી રાખી, સો જખ

શ્રીગોકુલનાથજી પરદેશમાં પધારે, શ્રીમદામલુજી શ્રીગુસાંઈજીકે દર્શન કિયે. ઓર શ્રીગિરિધરજીકું ન દેખે, તખ ઓર બાસકનમાં પૂછી, જે દાદા કહાં હે? તખ ઓર બાસકનને કહી જે જેવનધરમે' હે'. તખ શ્રીગોકુલનાથજીને કહી. જે ક્યાં તાતજમે' ઓર કાકાજમે' ઓર દાદામે' કછુ ફેર હે? એસે કહી કે તીનોં સ્વરૂપ પાસ પધરાયેં.

વચનામૃત ૧૦—ઓર એક સમે શ્રી બાસકજીજીને કહુવા ખાયકે 'હાંડી ફેરી'. તિનકો શ્રીકોટાજીકે વહજી સિંગાર ધરાવત હુતે! સો સિંગાર ધરાવતી ઊર શ્રીબાસકજીજી મુખ ફેરકે બિરાજે. તખ શ્રીચારુમતી વહજીને કહી, જે સાસન! યહ કહા? કછુ નો કારન હે. એસે કહિ કે એક હાંડી લહુવાસોં ભરકે આગે લાય ધરી ઓર કહી, જે સાસન! આછી તરહ અરેગો. વાહી સમે શ્રીબાસકજીજી સૂધે બિરાજે. સો શ્રીજીવનજી મહારાજકે દોય સાસજી; ૧ બેડે શ્રીવ્રજધીરાજ, ઊંડે શ્રીવ્રજપતિજી. બેડે વહજી શ્રીગંગા-વહજી, ઊંડે વહજી શ્રીચારુમતી વહજી. બેડે વહજીને તો શ્રીવ્રજનાથસાસ નગરવારેનકો ગોદ બેડારે. સો શ્રીવ્રજધીરાજ ઓર શ્રીવ્રજપતિજી દોનોં સ્વરૂપનકે સંગ એક પુ'કરના બ્રાહ્મણ નિત્ય ખેલવેકુ આવતો. યાકો નામ કમલ હતો. સો જખ કમલ ગયો મુન્યો તખ શ્રીજીવનજીકે વહજીને કહી, જે જલ હુ ગયો ઓર કમલ હુ ગયો.

વચનામૃત ૧૧—બહુરી શ્રીગુસાંઈજીકો શ્રીનાથજીને હસરી ઊર ખ્યાલવેકાં આજ્ઞા કરી! છ સાસજી તો પ્રગટ ભયે હુતે. નો હુ શ્રીનાથજીકો આજ્ઞાતેં હસરો ખ્યાલ હયો. તામેં સાતમેં સાસજી શ્રીધનશ્યામજી પ્રગટે. સો ધનશ્યામજીકે પ્રગટે પીકે થોરે હિ દિનમેં શ્રીધનશ્યામજીકે માજી લીલામેં પધારે. તખ શ્રીધનશ્યામજીકો શ્રીગિરિધરજીકે વહજી શ્રીભામિનીજીને પાસે પોપે; અનેક તરહ કે સાદ લહાયે. જખ શ્રીધનશ્યામજી દોય બરસ કે ભયે તખ એક દિન ખેલત ખેલત શ્રીગુસાંઈજીકો ગોદમેં આય બિરાજે. તખ આપને શ્રીઅંગપર શ્રીહરત ફેર્યો, સો શ્રીઅંગ બહુત પુટ દેખ્યો. તખ આપને પૂછી, “યહ કોનસે સાસજી હે?” તખ જે પાસ બેડે હુતે, વિનને કહી, “જે રાજ. યહ તો શ્રીધનશ્યામજી આપકે સાતમેં સાસજી હે”. તખ તો શ્રીગુસાંઈજી બહુત પ્રસન્ન ભયે ઓર કહી, “જે ભામિનીને દેવ-રકું એસો પાલ્યો? ભામિની નેરી ગોદ સદા ભરી રહેગી.” એસે તીન ઊર આશીર્વાદ દિયો.

વચનામૃત ૧૨—એક સમે કોઇ સંઘ વ્રજયાત્રા કરિવેકું ચલ્યો । તા સંઘમે એક વૈષ્ણવ હતો, સો બહુત સંકોચમે હતો । સો રસોઇસું પહુંચે વહી સખડીકી હંડીયાં ધોય, પોંછકે, લાઠીમે લટકાય કે લે ચલતો । સો જ દિન અપને દેસતં ચલ્યો ઓર વ્રજમે આયો તહાં તાંઈ એક વહી હાંડી રહી । સો ઓર જો સંગમે મનુષ્ય હતો. વિનને શ્રીગુસાંઈજીકે આગે યુગસી કરી, “જો મહારાજ ! યા વૈષ્ણવને યા રીતસું અનાચાર મિલાયો હે ।” તખ આપને વાસું કહી, “જો કયોં રે ? તેને એસો અનાચાર મિલાયો ?” તખ વા વૈષ્ણવને બિનતિ કરી, “જો રાજ ! આપ તૈલંગા હો તો ચોંહી છુઓ ઓર ચોંહી છુઓ । ઓર જો આપ પુરુષોત્તમ હો તો યહ હંડીયાં મેંશ કહા કરેગી ?” ઇતિનો મુનકે આપ મુસધાયે ।

વચનામૃત ૧૩—નારાયનદાસ દીલ્હીકે બાદશાહકે દિવાન હતો । પરગનો કમાવતે ! સો એક દિન યુગસીખોરને યુગસી કરી, “જો સાહિબ ! નારાયનદાસ સખ ખાય જાય હે । અચ્છી ચીજ જીતની આવે સો અપને ગુરુકે ઘર ભેજ દેતા હે । ઓર દ્રવ્ય બી અપને ગુરુકે ઘર બહુત પહુચાતા હે । સો સાહિબકું નિગાહ કિયા ચાહિયે ।” તખ બાદશાહને વાહી કાણુ હુકમ કિયો, “જો નારાયનદાસકું ઘર તેં બુલાઓ ।” સો આદમી નારાયનદાસકું સુલાયવે ગયો । સો નારાયનદાસ વા બિરિયાં શ્રીકાકુરજીકું સિંગાર ધરાવત હતો । ઓર આદમીને જાયકે કહી, “જો સાહિબકા હુકમ હે કિ ચેહી વખત ચલો । તખ નારાયનદાસજી સેવાકો કાર્ય ધરકેનકું સોંપકે બાદશાહ કે પાસ ચલે । સંગ પચીસ પચાસ મનુષ્ય, ઓર હાથીકે હોદાપે બેઠકે ચલે । બાદશાહકું જાય કે સલામ કિયે । તખ બાદશાહને કહી, “જો નારાયનદાસ । પરગનોકો લેખો લાઓ ।” તખ નારાયનદાસને કહી, “જો સાહિબ । હાજર હે ।” અખ નારાયનદાસકી હજરમે જીતને મનુષ્ય સિખવેવારે હતો, તિનકું નારાયનદાસને હુકમ કિયો, “જો લેખો તૈયાર કરો ।” અખ મહેતા મુસદ્દી સખ સિખવે બેઠે । ઓર નારાયનદાસ સખકે લેખો તપાસવે લગે । ઓર ઘરકો કાર્ય મખ માનસી રીતમું કરન લાગે । લેખો દેખત જાય ઓર માનસી કરત જાય । સો દ્વંધ સમર્પવેકી બિરિયાં કાતમે લેખન ડારી, તો શ્યાહી સખ દ્વંધમય દેખી । એસે કરત સિંગાર સખ કર ચુકે । મુકુટ ધરાય ચુકે ।

પરંતુ મુકુટ ભારી, તાતે મુકુટકે ઉપર બહેકે માત્રા ન ધરાય સકે । બહુત યત્ન કિયો, પરંતુ કોઈ ઉપાય અલ્પો નહીં । તખ તો બહુત વ્યાકુલ લયે । તખ બાદશાહ સામે બેઠ્યો હતો, સો બોલ્યો, “જે દેખ, સામે દેખ, એસેં કરકે ફિર થોં કરકે ફિર થોં કર ।” તખ ઝટ નારાયનદાસકું સુધ આય ગઈ । સો માત્રાકે દોય પક્ષા તોરકે, ધરાયકે ઝટ મરોટ દે દીની, તખ બાદશાહને નારાયનદાસકું કહી, “જે અખ ઘર બઘો । તુમારો લેખો દેખ ચુકે ।” તખ નારાયનદાસ અપને ઘરકું ગયે । સો મારગમેં વા બાતકી સુધ આઈ । તખ હુકમ કિયો જે સવારી ફેરો । તખ સવારી ફેરી । સો દરબારમેં આઈ । તખ મનુષ્યનને કહી જે બાદશાહ તો જનાનેમેં હે । તખ નારાયનદાસ સવારી સમેત જનાના ઘરકે નીચે આયે । ઉપર ખખર કરવાઈ જે નારાયનદાસ નીચે હોડે હે । તખ બાદશાહ આય કે ઉપર બારીમેં હોડો રહ્યો ઓર પૂછી, જે ક્યોં નારાયનદાસ ! પીછા ક્યોં આયા ? તખ નારાયનદાસને કહી, જે વા બાત તુમને કેસે બની ? તખ બાદશાહને કહી, જે તેરે જેસેંનકે પાંચકી ધૂરસું બની ।

વચનામૃત ૧૪—ઓર હ કહત હે । મહારાજ શ્રીગોપેશ્વરજી શ્રીકૃષ્ણ-રાયજીકે પિતા. શ્રીગોવિંદરાયજીકે દાદે ઓર શ્રીગિરિધરજી ટિકેતકે પર દાદે; સો શ્રીગોપેશ્વરજીકે કાકા તિનકો શ્રીઅંગમેં માંદગી ભઈ । સો જખ બહુત શ્રીઅંગ ઘટયો, તખ ઘડી ઘડી મેં પૂછે, જે ગોપેશ કહાં હે ? તખ ચિનકે લાલજીને કહી જે દાદાજી ! વે તો પરદેશ હે તખ તો આપ કછુ બોલે નહીં । પરંતુ ઘડી ઘડીમેં પૂછે ગોપેશ કહાં હે ? એસેં કરત જખ અચેત લયે, તખ બડે લાલજીને હોટ્ટે લાલજીકું આપકી સાન્નિધ્ય બેઠાય કે બિનતિ કાની જે દાદાજી ! ગોપેશ આપકી સાન્નિધ્ય બેઠે હે । તખ આપને લાલજીકે માથે શ્રીહસ્ત ફેરકે આજ્ઞા કરી જે ચાંદ જહાં હોય મેરો તો જે કછુ હે સો ગોપેશમેં હી બઘયો । સો શ્રીગોપેશ્વરજી કેસે લયે ? જિનસોં સેવ્ય સ્વરૂપ સાક્ષાત્ વાતેં કરતે ઓર મુખસું આજ્ઞા કરતે જે ઓર તો સખ સ્વરૂપ હમસું બોલે હૈ, એક શ્રીવિકુલેશ્વરાયજીકે સ્વામિનીજી હમસું નાહી બોલે હે ।

વચનામૃત ૧૫—એક સમે શ્રીનાથજી કે યહાં પરદેશતેં કોઈ ઉત્તમ સામગ્રી આઈ, સો ભગવદ્દિશાંતે અતજ્ઞને વા સામગ્રી કું પ્રસાદી હાથ લગ ગયો । તખ મુખીયા ભીતરીયાતને ટિકેતસું ખખર કરી । તખ ટિકેતકું બેઠો શોચ લયો જે એસી ઉત્તમ સામગ્રી શ્રીનાથજીકે વિનિયોગમાં ન આઈ ।

તખ ટિકેતને ઓર પ્રાચીન વૃદ્ધ સ્વરૂપ બિરાજત હતે વિનકે આગે કહી । તખ એસો નિર્ધાર વૃદ્ધ સ્વરૂપનને કિયો જે છોટે છોટે બાલકનકું સામગ્રીકે પાસ પધરાય કે ભગવન્નામકો ઉચ્ચાર કરવાઓ, તખ અષ્ટાક્ષરકો ઉચ્ચાર કિયો । તખ વૃદ્ધ સ્વરૂપ હતે તિનને કહી જે સામગ્રી છુવાઇ ગઇ । અખ ગાયનકો ખવાય દો । તખ ટિકેતને બિનતિ કરી જે જે જે ! યાકો કારણ નહી સમજે । તખ વૃદ્ધ સ્વરૂપને આજ્ઞા કરી જે જેસે અષ્ટાક્ષરકો ઉચ્ચાર કિયો તેસે શ્રીમહાપ્રભુજી શ્રીગુસાંઈજીકો નામોચ્ચારણ કરને તો સામગ્રી નહી છુવાતી ।

વચનામૃત ૧૮—એક સમય બાબા જનીજી શ્રીજીદ્વાર ગયે હતે । તખ મધુરાદાસ ભટ્ટજી હું શ્રીજીદ્વાર હતે । સો દોઉન કો સમાગમ ભયો । તખ મધુરાદાસ ભટ્ટજીને કહી, “ જે દેખો ! શ્રીનાથજીકી ટહલકે સિયે બાલક કિતનો પચે હે ? ” તખ જનીજી બાવાને કહી, “ એ તો દોય અંગુલીકો કારન હે ! ” ઇતનો સુનત ખેમ ભટ્ટજીકો ક્રોધ ઉત્પન્ન ભયો । સો મધુરા-મજીજીકો ઉંધો સૂધો બોલવે લગે । ઓર જનીબાવા તો ઝટ વહાં તે ઉઠકે ચલે ગયે । પીછે તે ભટ્ટજીને બિચાર કિયો, સો બિચાર કરત કરત જખ જની બાવા કે વાક્યકો આશય સમજે તખ મનમેં બહુત પ્રસન્ન ભયે । ફેર દિન બીસકે પીછે જનીબાવા ભટ્ટજીકે પાસ ગયે । તખ ભટ્ટજી ઉઠ કે ઠાકે ભયે । બહુત આદર સત્કાર કરિકે, ખેડાયકે કહી “ જે મધુરામજી તો વેસેહી, પરંતુ મધુરામજીકે સંગી તો બહુત આછે ” । એસે સમાધાન કરકે ઘર પડાયે ।

(દો અંગુલી દિખાયવે કો રહસ્ય ચહ હે કિ પ્રભુ કી દો અંગુલી કિરે વિતનો વેણુનાહ જિતને સુન્યો હે, ઉનકી સેવામેં ઇતની આતુરતા હોય હે ।)

વચનામૃત ૧૯—એક બનિયા વૈષ્ણવ બિરજપુરમેં રહત હતો । સો વહાં ઇનકું એક સંન્યાસીકો સંગ ભયો । સો દિન અરુરાત અષ્ટ પ્રહર વા સંન્યાસીકે પાસ પડ્યો રહે । તાકો કારન ચહ જે સંન્યાસી પઢ્યો બહુત હતો । સો કહું તે શ્રીમહાપ્રભુજીકૃત ગ્રંથનકો પુસ્તક વાકે હાથ લગ્યો । સો બાંચકે સમજવે લગ્યો । સો વિદ્યા કે બલસું એસો દેખ્યો જે પુષ્ટિમાર્ગ સર્વોપરિ હે । તખ પ્રભુજીને કૃપા કીની ઓર વાકો વા બનિયા વૈષ્ણવકો સત્સંગ મિલાય દિયો । સો એક દિન વા સંન્યાસીકું ગ્રંથમેં કોઇ જગહ પ્રત્યક્ષ સદેહ દીખવે લગ્યો । તખ વા બનિયા વૈષ્ણવકો ગ્રંથ દિખાયો । તખ વાકું હ પહેલે તો સદેહ ભયો ।

સુ' કહી, "જે યાકો પ્રત્યુત્તર એર પુસ્તકમે' હે." તખ સંન્યાસીને કહિ,
 "જે દેખુ' તખ પ્રમાણુ કહુ'." તખ તાહિ ક્ષણ બનિયા અપને ઘર આયો.
 સો જિતને પુસ્તક હને સો સખ ખોલકે દેખન લાગ્યો. સો જા પુસ્તકમે' સદેહ
 નિવૃત્ત હતો સો પુસ્તક બહુત ખિચિયાં દેખ્યો, પરંતુ ભગવદ્વિજ્ઞાને' સદેહ
 નિવૃત્તિકો પત્રા દ્વાય નહી લગ્યો. તખ નો વાકો ચિંતા ભઈ, જે અખ સંન્યા-
 સીકું કહો જવાબ દહિજો? ફિર નહાયકે શ્રીસર્વોત્તમજી કે પાઠ કરવે લગ્યો.
 સો દિન અરુ રાત પાઠ કરિવો કરે. ખાનપાન સખ ઊંઠ દિયો. સો તીસરે
 દિનકો અર્ધરાત્રિ ચીલી તખ પાઠ કરત આંખ લગી. તખ શ્રીમદ્દામ્બુજીને
 જતાઈ, "જે ઇતનો કપ્પ ક્યોં લુગને હે? અમુક પુસ્તકકે સાતમે પત્રામે'
 દેખ". ઇતનો સુતત ખેમ આંખ ખુલગઈ, તખ વાહી ક્ષણ વહ પુસ્તક નિકાસ
 સાતમો પત્રા દેખ, તામે' મેંધના ઘર. ફિર વાહી ક્ષણ નદાય ધાય, કપડા
 પહેરકે સવેર પુસ્તક લે સંન્યાસીકે પાસ ચલ્યો, બય કે પુસ્તકે દિખાયો. સો
 દેખકે આછી તરદસુ' નિર્ણય કરિકે વા વૈષ્ણવસોં કહ્યો જે ઇતને દિનમે' તો
 'મેં એસેં' હી જાતત હતો જે તુમારે શ્રીમદ્દામ્બુજી જૂતસપેસુ' પધાર ગયે હેં,
 અખ એસી જાત પરી જે તુમારે શ્રીમદ્દામ્બુજી જૂતસપે અઘાપિ ખિરાજે
 રહેં. તૂ વૈષ્ણવ સાયો, તૂ વૈષ્ણવ સાયો, તૂ વૈષ્ણવ સાયો. એસેં તીન બેર
 કહ કે વાકો સમાધાન દિયો ॥

વચનામૃત ૧૮—શ્રીગુસાંઈજી પરદેશ પધારે, સો મેંવા બહુત ભઈ. આપને
 વિચારી જે પ્રથમ પરદેશ હેં, તાનેં યદ દ્રવ્ય શ્રીનાથજીકે વિનિયોગ હોય તો
 આઠો. એસેં વિચારકે શ્રીગુસાંઈજી સૂચે શ્રીગિરરાજ પધારે. સો મેંદાનકો
 પ્રારંભ દિયો. અનેક તરફકે આભરન વસ્ત્ર, અનેક તરફકી સામગ્રીકો પ્રમાત
 નાહી. એક લાખ રૂપીઆતેં બઢતી ખર્ચ લયો. આભરન, વસ્ત્ર, સામગ્રી
 સખ શ્રીનાથજીકો વિનિયોગ ભઈ. રાજભોગ સર્વો. રાજભોગ ચારતી ભઈ
 પીછે શ્રીગુસાંઈજી સાનોં બાલક સદિત ભોજનઘરમે' પધારે. મુખીયાજીને
 પદ્મ ખિજાયો એર પાતર સાજી. આપખિરાજે. પાસ સાનોં સાલજી ખિરાજે.
 સો ભગવદ્વિજ્ઞાસોં પ્રથમ આપને મેંચીકે શાકમે' શ્રીદસ્ત ડાયો, સો શ્રીમુ-
 ખમે' ઠારત ખેમ આપકું શાક મોટા સંચયો દીખ્યો સો આપ વાહી સમે
 વિના ભોજન દિયે હેં ડો ભયે. મુખીયાજીને શ્રીદસ્ત ધોવાય દિયે. એર
 આપ વિના ભોજન દિયે હેં, તખ સાનોં બાલક ભોજન કેસેં કરે. સો વેસેં
 શ્રીદસ્ત ધોયકે હેં ડો ભયે એર આપને યદ વિચાર્યો જે શ્રીમદ્દામ્બુજીને

તો એસી આજ્ઞા કરી હે જે ઇત્તની સેવા સાવધાન હોયકે કરિયો । સો ઇત્તની શ્રીમહાપ્રભુજી આજ્ઞા હમસું પસી નાહી । તો યહ દેહ કોન કામછી ? એસે વિચાર કર આપને પ્રથમ પુત્ર શ્રીગિરિધરજીસું આજ્ઞા કરી. જે ગોવર્ધન ગેરુ મંગાય કે હમારી પરહની ઓર કોપીન રંગકે સુકાય દે । તખ શ્રીગિરિધરજી તો મહાચિંતામેં પરિ ગયે ઓર આપ તો બેકકમેં પધારે । શ્રીગિરિધરજી મનુષ્ય પદાયકે ગેરુ મંગાય થીસવે લગે । ઇત્તનેમેં શ્રીનવનીતપ્રિયાજી પધારે । સો શ્રીગિરિધરજીસું પૂછી, જે ગોવર્ધન । યહ કહા કર રહ્યો હે ? તખ શ્રીગિરિધરજીને કહી, જે રાજ ! કાકાજીકી આજ્ઞા હે જે હમારી પરહની ઓર કોપીન ગેરુતેં રંગકે સુકાય દે । સો રંગ રહ્યો હું । તખ શ્રીનવનીતપ્રિયાજીને કહી, યહ લે, મેરી હુ ઝગુસી ઓર ટોપી રંગકે સુકાય દે । તખ શ્રીગિરિધરજીને હાય હાય રાખ દિઆર કિયો, જે શ્રીગુસાંઈજી હમારો ત્યાગ કરકે ધરમેંસું પધારે હે । અખ હમ નિર્વાહ કોન ભાંતિસું કરેંગે ? સો અત્યંત શોકાતુર ભયે । પરંતુ આજ્ઞા ભઈ સો કર્યો આહિએ । તાતેં દોનોં સ્વરૂપનકે વસ્ત્ર રંગકે સુકાય દિયે । ઇત્તનેમેં શ્રીગુસાંઈજી પધારે । સો આપકે શ્રીઅંગમેં તો અગ્નિ જલજલાયમાન હોય રહ્યો હે । સો આયકે શ્રીગિરિધરજીસું પૂછી, જે પરહની ઓર કોપીન રંગ લીની ? તખ શ્રીગિરિધરજીને કહી જે હું કાકાજી ! યહ સૂકે હે । સો શ્રીગુસાંઈજી આપ ઉંચી દષ્ટિ કરી દેખે તો સંગ ઝગુસી ટોપી દેખી । તખ કહી, જે ગોવર્ધન ! યહ કહા હે ? તખ શ્રીગિરિધરજીને કહી, જે મેં તો ગેરુ થીસ રહ્યો હતો, ઇત્તનેમેં શ્રીનવનીતપ્રિયાજી પધારે, સો પૂછી, જે ગોવર્ધન ! યહ કહા કરે હે ? તખ મેંને ભનતિ કરી, જે કાકાજીકી આજ્ઞા હે જે પરહની ઓર કોપીન ગેરુતેં રંગકે સુકાય દે, સો રંગુંહું । તખ આપને કહી, જે લે, મેરી હુ ઝગુસી ટોપી રંગકે સુકાય દે । સો યહાં ગેરુમેં પડકકે પધારે । સો રંગકે સુકાઈ હે । ઇત્તનો સુનકે શ્રીગુસાંઈજી ચુપ હોય રહે । ફિર હારકે બિરાજે । યા પ્રસંગકો આશય બહુત કહિન હે । જે એસો ભારી મંદાન, જામેં સેંકડાન ટોકરા શાકકે હતે, તામેં મેથીકા શાક નેક મોટો સંવર્યો, તાપે આપને એસી વિચારી, યામેં જીવકી દષ્ટિ ન પહુંચે ।

વચનામૃત ૧૬—શ્રીમહાપ્રભુજી જીતને દિન જૂતલપેં બિરાજે, તામેં શ્રીઅંગમેં કછુ આભરન નાહીં ધર્યો । એક કંઠી ખરે મોતીનકી મહીન શ્રીકંઠમેં ધારણ કરતે । સોહ શ્રીનાથજીને માગી, કે જે આપકી પ્રસાદી તો મેં ધરજો । તખ શ્રીમહાપ્રભુજીને શ્રીનાથજીકું શ્રીકંઠમેં ધરાઈ । સો કંઠી

અવાપિ ધરે હે । અભ્યંગ સમે સખ આભરન વડે હોય પરંતુ કંડી નો :
સર્વથા વડી ન હોય ।

વચનામૃત ૨૦—પદ્મનાભદાસજીકે માથે શ્રીમધુરેશજી બિરાજતે, સૌ
તુલસાંસો (પુત્રીસો) બહુત હીસે । દિનભર તુલસાંકી ગાઠમે ડોરે ઓર
અનેક તરેહકે તુલસાંકું મુખ દેતે । એસે કરત તુલસાં બડી ભઈ તખ ખ્યાહી ।
તખ તો તુલસાંકો લેયવ સમુગરતે આયે, તખ તુલસાંકો બડો શોચ ભયો
ઓર કહી જો, યદ દેહ અખ શ્રીમધુરેશજી વિના કેસે રહેગી ? મહાચિંતાનુર
ભઈ । સો તાપ આપમું સહન ન ભયો । સો તત્કાલ તુલસાંકે પાસ પધારે ।
તુલસાંસો કહી, તૂ શોચ મત કર । મેં તેરે સંગ ચલૂંગો । એસે આપકે
અચન મુનકે તુલસાં રામરામ પ્રવૃદ્ધિત ભઈ । સંવેરો ભયો । તુલસાં ધરકે
કામમું પહુચકે પ્રસાદ લે ગાડીમે બેસી સો । વાહી કણ તુલસાંકે હૃદયમેમું
શ્રીમધુરેશજી હસરે સ્વરૂપમું પ્રગરે । સો શ્રીમુરલીધરજી મહારાજ શ્રીધન-
શ્યામજી શ્રીમધુરાનાથજી કે પિતા કોટાવારે કે માથે બિરાજે હેં સો શ્રીમુર-
લીધરજી આજ્ઞા કરતે જો, હમકું સેવા કરત કછુ અપરાધ પો તો હમ તુલસાંકો
સ્મરણ કરે ! શ્રીમુરલીધરજી જખ લીલામે પધારે તખ શ્રીકન્દૈયાલાલજીને
એસે કહી—જો કોટા રાંડ હોય ગઈ । ઓર અવાપિ શ્રીકન્દૈયાલાલજી એસી
આજ્ઞા કરે હેં જો હમારે તો શ્રીમુરલીધરજી મહારાજ કો પ્રતાપ હે !

વચનામૃત ૨૧—ગજનંધાવનકે માથે શ્રીનવનીતપ્રિયાજી બિરાજતે, સૌ
જખ મંગલ સમય હોય તખ પહેલે તેં મંગલભોગકી સામગ્રી સિદ્ધ કરી
કોટાકી સાજ સિંહાસન કે સાન્નિધ્ય ધર પીઠે શ્રીનવનીતપ્રિયાજીકે શય્યા
મંદિરમે જાય, અનેક તરેહકે લાઠ પ્યાર શય્યાસાન્નિધ્ય બેઠકે કરે । તખ
શ્રીનવનીતપ્રિયાજી અપને શ્રીહસ્તસોં અપને મુખારવિંદકે ઉપરમું ચાહર
ઉંચી કરકે જોગે । આપહી ઉઠકે શય્યા પર બિરાજે । તખ ગજનંધાવન
આપકો પધરાય સિંહાસન પર પધરાવે, ઓર બિનતિ કરે, રાજ ! ઓરંગો !
તખ શ્રીનવનીતપ્રિયાજી ઓરંગે । એસી શીત સદાકી હતી । એક દિન ગજ-
નંધાવન નિત્યકી શીત પ્રમાન મંગલભોગ સાજકે શ્રીનવનીતપ્રિયાજીકો
જગાવન ગયે, સો બહુત ઉપાય કિયે પરંતુ આપ જોગે નહીં । તખ તો ગજ-
નંધાવનકો બહુત ચિંતા ભઈ । જો કહા અપરાધ પયો હે ? જો તીન મહર દિન :
ચઢયો, આપ જોગે નહીં । તખ તો પંડાસમેં ઓર વૈશ્યવ લેતે, તિનતે પૂછી
જો આજ આપ જોગત નહીં, સો કહા ઉપાય કરું ? તખ પંડોસીને પૂછી,

જે તુમને આજ કહા કહા કામ કિયો હે ? તખ ગજનધાવનને કહી, જે કામ-
કાજ તો સખ ધરકે લીતર કિયો । એક આંચકે લિયે ખહાર ગયો હતો । સો
લોકે ફિર ધર આય ગયો । તખ પોડોસીને પૂછી, જે ખહાર કાહસો કછુ બત-
રાયો ? તખ ગજનધાવનને કહી, મેં તો કાહસોં બતરાયો નાહી । મોકું
એક હમારી જાતિકો મિલ્યો, સો હુક્કા કૂકત ચલ્યો જત હતો । વાકું દેખકે
મેં નાકકે આડે લતા દેકે ચલ્યો આયો । તખ પોડોસીને કહી, જે ઇનહુકો
મન દુઃખ્યો, જમું આપ જાગે નાહી । અખ એક કામ કરો, જે એક નયો
હુક્કા લોકે વાકે ધરકે આગે ફિરો, જખ વહ દેખે તખ ધર આયકે નહાયો ।
સો જેસે પોડોસીને કહી એસે હી ગજનધાવનને કિયો, જખ વો જાતકેને દેખે
તખ ધર આયકે નહાયો નહાયકે લીતર જાયકે દેખે તો શ્રીનવનીતપ્રિયાજી
શરયાકે ઉપર ખેલ રહે હે । તખ સિંહાસનપર પધરાયકે બિનતિ કરી, જે
રાજ ! અરોગો ! તખ આપ અરોગે ।

વચનાનૃત ૨૨.—કાંકરોલીમેં પહેલે જે ખડે ટિકેત બિરાજતે હતે
સો રાજભોગ આરતી કર સખ સેવાતેં પહુચ અનોસર ભયે પીછે ખહાર
આયકે બિરાજેં ઓર મનુષ્ય પાસ ઢાડો હોય સો હેલો કરે—જે ચરણસ્પર્શ
હોય હે !! જકોં કરને હોય સો ચલો ! સો હેલા મુનકે વૈષ્ણવ આવેં । સો
કોઈ તો નહાયો હોય, કોઈ બિના નહાયો હોય, કોઈ બજારકે કપડા પહેરે
ભયે છીયેછાયે સખ આવેં, સો ચરણસ્પર્શ કરકે જાય । તખ આપ મૂઘે ભોજ-
નકું પધારે । એસે કરત બહુત દિન ભયે । તખ ભૈયાબંદનમેં ચર્ચા ચલી,
જે વૈષ્ણવ બજારમેં મું છીછાયકે ચરણસ્પર્શ કર જાય ઓર તા પીછે આપ
બિના નહાયે ભોજન કરે હેં સો ખાત ઉચિત નાહી । સો ભૈયાબંદ આ
સ્વરૂપ એકમત કરકે કાંકરોલીવારે ટિકેતકે પાસ પધારે । આપને બહુત
આદર સત્કાર કિયો । ફિર ટિકેતને બિનતિ કરી, જે આપકો પધારનો કોત
કારન ભયો ? સો કૃપાકર કહિયે । તખ ચારોં સ્વરૂપ એક સંગ બોલે, જે આપ
સખ કંઠીખંધકો ચરણસ્પર્શ રાજભોગ પીછે દેઓ હો, તામેં કોઈ નહાયો
હોય, કોઈ બજારકે કપડા પહેરો હોય, સો ચરણસ્પર્શ કર જાય, પીછે આપ
બિના નહાયે, સખડી ભોજન કરો હો, મો ખાત ઉચિત નાહી । તખ ટિકેતને
કહી, જે ખાત તો પ્રમાન હે, પરંતુ હમકો શ્રીદ્વારિકાનાથજીકી સેવા કરતમેં
અપરાધ પડે, સો હમ જાને જે વૈષ્ણવકે છિવેસું પવિત્ર હોયગે । જકે લિયે ઇતિનો
કરેં હેં । તા ઉપરાંત જેસા આજા, ઇતને ટિકેતકે અચન મુનકે ચારોં સ્વરૂપ

ચકિત હોય રહે, કહી જે આપકે મનકે અભિપ્રાય હમને જાન્યો નહીં । એસેં કહી કે બહુત પ્રસન્ન ભયે । સોઈ રીત અધાપિ કાંકરોડીવારેનકે ઘરમેં ચલે હેં, તારેં બંદનકે મંદભાગી છવ કહાંસુ જાને ?

વચનામૃત ૨૩—કાંકરોડીવારેંકે ઘરમેં એક ઘોડા હતો । સો ઘોડા દીખ-વેમેં બહુત સુંદર અરુ વેસોહી ચલવેમેં । સો ટિકેતકો મમત્વ ઘોડાપેં બહુત ભયો । સો સોનેકે ગહના, રતનજીવિત ઓર કીનખાપકો સાજ. ઓર ખોરાકમેં દોય ચીજ જલેખી અરુ દૂધ । સો યા તરહસું વરસ પાંચ સાત કારખાનો ચડ્યો । સો લાખન કપીઆ હિટ ગયે । ઘર સખરો ઘોડા ખાય ગયો । લોગનને બહુતરે સમઝાયે, પરંતુ ટિકેતને કાહકી ન મુની । ઓર જગતમેં અપકીર્તિકો તો કહા કહેનો ? એસેં કરત કોઈ પ્રાચીન સ્વરૂપ ટિકેતકે મિત્ર હોયંગે સો પધારે । તખ ટિકેતને બહુત આદરસત્કાર કિયો । બિનતિ કરી, “કહો ! કેસેં પધારનો ભયો ?” તખ પ્રાચીન સ્વરૂપને કહી, “કહુ કહેવેકુ આયો હું,” તખ ટિકેતને કહી, “ભલે મુખેન કહો, આપ ન કહેંગે તો ઓર કોન કહેંગો ? પરંતુ જે ખાત આપ કહેવેકુ આયે હો, સો ખાત તો મત કહિયો । કયો ? જે યા ઘોડાપેં તો શ્રીદ્વારકાનાથજી આપ સવારી કરેં હેં ।” ઇતિનો મુનકે પ્રાચીન સ્વરૂપ બહુત પ્રસન્ન ભયે । ઓર કહી, “જે અળ કે યા ઘોડાકોં પહેલેતેં અધિક લાડ લડાઇયો ।” ઇતિનો કહ કે ઘર પધારે । તારેં બંદનકે મંદભાગે છવ કહા જાને ;

વચનામૃત ૨૪—બહુરિ કોઈ સમે કાંકરોડીમેં ભવૈયા આયે । સો ખેલ બહુત સુંદર કિયો । સો નિત્ય ભવાઈ હોય । સો જખ એક વરસદિન ભયો, તખ જગતમેં લોગ કહેવે લગે જે ટિકેત ભવૈયાકો ઘર ખવાવે હેં । એસેં કોઈ પરદેશી બાલક કાંકરોડી પધારે । ટિકેતમું કહી, “જે વૃથા પૈસા ભવાઈમેં ખરાબ કરને તાકો કારન કહા ?” તખ ટિકેતને કહી, “હાં, આજકો દિન તો કરાવેંગે, ફિર જેસેં આપ આજ્ઞા કરેંગે તેસેં કરેંગે ।” સો વા દિના દોનો સ્વરૂપ સંગ પધારે । ભવાઈકા પ્રારંભ ભયો ઇતિનેમેં શ્રીદ્વારિકાનાથજી પધારે, સો આપકે ટિકેતકી ગોદમેં બિરાજે સો પરદેશી બાલકકું દર્શન ભયે । સો દર્શન કરકે બહુત પ્રસન્ન ભયે । ભવાઈ પૂરન ભઈ, તખ ઘર આયે । તખ ટિકેતને કહી, “ભાઈ ! કહો, અખ કેસેં કરેંગે ?” તખ પરદેશી બાલકને કહી, “જે અખ એસેં કરો જે યહ ભવૈયા કોઈ પ્રકારમું સદા યદાંહી રહે આવે । કંહું જાત ન પાવે ।” એસેં કહકે પધારે । અખ બંદનકી ખાતમેં છવકી ગમ કહાંતાઈ પહુચે ?

વચનામૃત ૨૫—અખ શ્રીમહાપ્રભુજીને સખનકે ઉપર ટોંક કરી હે, સો સિખે હે, પ્રથમ શ્રીમહારાનીજીકું, પીછે શ્રીનાથજીકું, પીછે મળભક્તનકું । શ્રીકૃષ્ણ જળ દારિકાજીસું સ્વધામ પધારે, તખ આહોં પદ્મરાની ઓર સખ આપકો પરિકર મહાઉદાસ હોયકે. અર્જુનકું સંગ લેકે વ્રજમેં આયે । તખ શ્રીમહારાનીજી આભરતસહિત બેડે ઉત્સાહસોં મામે પધારે । સો દેખકે વિનકું દુઃખ બઢતી લગ્યો । ઓર હસેરે જળ વસુદેવજી પ્રભુનકું પધરાય લાવત હતે, તખ જલ નાસિકા તાંછ આયો. તખ ગભરાયે । તાતેં આપને દોનો જગદ યહ ટોંક કરી હે, “ જો આખિર નો ચમકી બહન ! ” ઓર શ્રીનાથજીકો નામ ધર્યો “ દુષ્ટદુષ્ટુદ્ધિહેતવે નમઃ । ” શ્રીસ્વામિનીજીકું જો એસે પ્રભુસો હ માન । શ્રીયશોદાજીસોં કહ્યો જો રનેહમાર્ગ છોડકે શરનમાર્ગમે આવત હે. જળ કંઠને વૃષ્ટિ કરી, તખ ગભરાયકે પ્રભુનસોં પ્રાર્થના કરી, જો હમારી સહાય કરો । પરંતુ જો કહેતે જો પ્રભુનસોં યત્ન કરો તો આપ ન ટોંકતે, પરંતુ કહ્યો જો હમારી સહાય કરો, તાતેં શ્રીમહાપ્રભુજીને ટોંકે । જો રનેહ-માર્ગકું છોડકે શરન માર્ગમે આવત બયે ।

॥ ઇતિ વચનામૃત ૨૫ સંપૂર્ણ ॥

(યહ ૨૫ વચનામૃત જામનગરવારે કીર્તનિયાજી પુરુષોત્તમદાસજીકી પાસસું મિલે હે)

નિ. સી. ગોસ્વામી શ્રીનૃસિંહસાસાત્મજ ગો. શ્રીગોવર્ધનસાસજીમહારાજકૃત
વચનામૃત.

વચનામૃત ૧—એક સમય હમારે કાકાજી મહારાજને આજ્ઞા કરીજો, હમારે શ્રીદાદાજીમહારાજને આજ્ઞા કરી જો વરાડકે પરદેશકું પધારે હતે, તખ રાયપુરમેં અચાનક કામવનવારે શ્રીગોવિન્દજી મહારાજ બહોત માંદે હો ગયે, સો અચાનક હમકું વહાં બુલાયે. સો કૃપા કરકે હમકું છેલ્લી સેવા દીની. ફિર અંપારણ્ય પાસ સુનકે વહાં ગયે, પુસ્તક દેખીકે નિશ્ચય કિયો કિ ચહિ અંપારણ્ય હે, ફિર વાકે જમીદાર માલગુજરસોં પૂછી, જો વહાં કાશીકે રહેવેવારે લક્ષ્મણભટજી નામકે તૈસંગ બ્રાહ્મણ ચારસો વરસ પહિલે આયે હતે, તખ ઉતને કહી, હાં, દક્ષિણસું કાશી ગયે હતે સો રસ્તામેં વહાં ઉતકી સ્ત્રીકો ગર્ભપાત લયો હતો. તખ ગામમેં દસ દિન રહેવેકી પરવાનગી તથા મ્યાના વિગેરે માંગ્યો હતો. સો હમારે ચારસો વરસકે વહીખાનેતમેં લિખ્યો

હે. એસો વિન માત્ર ગુજારને કહી, તખ હમનેં બી નિશ્ચય કર્યો જો ચહી સ્થલ પ્રાકટયકો હે, તખ હમને એક દિવસ અર્ધરાત્રિ વા સ્થલપેં બેઠકે શ્રીસર્વોત્તમજીકે પાઠ કિયે. એક વૈષ્ણવકો પાસ રાખ્યો, જખરાતકે બારહ બજે તખ એક લડકા વરસ પાંચકી અવસ્થાકો મરેદ થોતી ઉપરના પહરેં તથા શ્રીકંઠમે કંઠીતિલક ધારણ કરે હને સો આયો, ઉનને આયકેં યોં કહી જો યહિ જન્મકો સ્થલ હે. એસે કહી કે અંતર્ધાન ભયો, ફિર હમને આ દોરપેં વધાઈ બોલકેં મૃત્તિકાકો ચોતરા બનવાયો, એર તિલક પોતાના કિયે, પીછેં સવેરે રાયપુર જાય કેં વહાંસું સખ વૈષ્ણવનકું સંગ લેકે બેઠા ઉત્સવ કિયો, એર વહાં કે વૈષ્ણવનકું બેઠક બનાયવેકી ભજાબન કરકે હમ ઘર આયે, એર હમારે સંગ રાતકું જો વૈષ્ણવ હનો સો વા લડકાકું દેખકે આસક્ટ હે ગયો, સો વાને અન્તઃસત્યાગ કેં થેહી રટના લગાઈ, જો જેજે વો લડકા કહાં હે ? એસેં કહત કહત વો સાત દિનમેં ભગવત્ચરણારવિન્દમેં પ્રાપ્ત ભયો, ફિર હમને માત્રગુજારકે પાસમું ધીતની જમીન મોત્ર લે કે બેઠક બનવાઈ, એર ફિરને તાર બંધવાય દિયે, એસેં હમારે દાદાજીને આજ્ઞા કરી.

વચનામૃત ૨ એક સમયે કાકાજી મહારાજને એસેં આજ્ઞા કરી, જો અપને માથે શ્રીલાહિતેશજી બિરાજે હેં સો શ્રીગોદુલનાથજી કોટાવારેં જો બંદે મંદિરવારે ગોવર્ધનરાયજી કે ઊંચે ભાઈ હને, સો કછુ ખટપટકે કારનસોં ન્યારે પરદેશમેં ફિરતે. ઉનને બુરાનપુરમું પધરાયે. શ્રીમહાપ્રભુજીકી નિધિ હે. ફિર હમને પૂછી જો કોન રીતમું પધરાયે. તખ આપને એસેં આજ્ઞા કરી, જો એક સમય શ્રીગોદુલનાથજી મહારાજ જનાગઢ પધારે હને. સો જનાગઢ સરકાર નવાખ સાહબ કે મહલકે પાસ એક ધર્મશાલામેં ડેરા કિયે હને. આપ ગાનવિદ્યામેં બહુત ચતુર હને, સો કાહને નવાખ સાહબસોં કહી કે આપ ગાનવિદ્યામેં નિપુન બહુત હે. તખ નવાખ સાહબને કહી કે હમારેં સુનતો હે તખ દિવાન સાહબસોં વિનતિ કરવાઈ દિવાન સાહબ નાગર બ્રાહ્મણ હને સો ઉનને વિનતિ કરી તખ આપને આજ્ઞા કરી કે હમ ગાનવિદ્યા સીખે હે. સો કોઈ રાજ મહારાજકું રીઝાયવેકું નહિ સીખે હે. હમ તો શ્રીગોવર્ધનનાથજીકું રીઝાયવેકું સીખે હે. તખ દિવાન સાહબને બહોતેરી વિનતિ કરી, આપ ન માને. તખ નવાખ સાહબને પાસકે ઘરકી જલ્લીમેં બેઠકે સુન્યો. સુનકે બહોત પ્રસન્ન ભયે. પાંચ ગામકો પટ્ટા લિખકે દિવાન સાહબ કે હાથ બેજે, આપને ન રાખે. આજ્ઞા કરી જો રોચકો દ્રવ્ય હમ ન લેજે, ફિર દિવાન.

સાહબને વિનતિ કરી. બહુત વિનતિ કરી તખ આપને એક ગામ સારસવા નામકો ગૈયાનકે તાંઈ લિયોં. ફિર દિવાન સાહબ વેરાવલકે રહેવાસી હતે સો આપકુ બહુત આગ્રહ કરીકેં વેરાવલ પધરાય ગયે, ઐર આપ સહકૃદૃંબ શરણુ આયે. ઐર દિવાન સાહેબકે રહવેકો ઘર હતો સો આપકું ભેટ કર્યો. પીછે આપને વહાં મંદિર સિદ્ધ કરવાયો. ઐર આપકે સંગ શ્રીમદનમોહનજી બિરાજતે હે સો શ્રીગુસાંઈજીકે સેવ્ય હે ઉનકો શ્રીગુસાંઈજીકે સેવક જમનાદાસને લાખ રૂપયાકો ફુલ અંગીકાર કરવાયો હતો. તાકે ભારસું અભીતક ટેટે મસ્તક સોં દર્શન દેહે. એસી નિધિ આપકે ઉપર બીરાજતી હતી. તોઉ આપકુ એસી અભિલાષા રહેતી કિ હમારે ઉપર શ્રીમહાપ્રભુજીકી નિધિ પધારે તો બહોત આછો.

પ્રસંગ ૨—ફિર આપ શ્રીગોકુલનાથજી પરદેશ પધારે, બરાનપુર ખાનદેશ તાહાં કાંકરોલીવારેનકો મંદિર હે. તહાં શ્રીમહાપ્રભુજીકે સેવ્ય શ્રીલાડિલેશજી બિરાજત હતે. વહાં ડોઈ માલિક નહિ હોયવેસોં પ્રભુ પરિશ્રમ પાવત હતે. સો આપકુ જતાઈ જો હમકોં યહાંસો તુમારે ઘર પધરાય જાઓ. તખ આપને શ્રીલાડિલેશજી જેસો દૂસરો સ્વરૂપ સિદ્ધ કરવાયકે સેન સમય સેવામેં નહા-યકે દૂસરે સ્વરૂપકોં શય્યામેં પોઢાયે. ઐર લાડિલેશજીકું ઝાંપીમેં પોઢાયે. ઐર ઝાંપી એક વૈષ્ણવ ડોકરીકું દે દીની, ઐર વા ડોકરીકું વેરાવલ પઢાય દીની, પીછે સોં આપ વેગવલ પધારે. ફિર વા બાઈકે પાસસોં શ્રીહાકુરજી પધરાયકે આપને પંચામૃતસ્નાન કરવાયે ઐર મંદિરમેં પાટ બૈઠાયકે બેઠો ઉત્સવ માન્યો. ફિર આપને બહોત વરસતાંઈ સેવા દીની. આપકે કોઈ સંતાન નહિ હતી, જખ આપકી વૃદ્ધાવસ્થા ભઝ તખ આપને યહ વિચાર કર્યો જો કોઈ ગોસ્વામી બાલક પરદેશ પધારે તો ઉનકુ પ્રભુનકોં સોંપ દે, એસેં સમેમેં ભગવદ્દિશ્વાસું હમારે શ્રીદારકેશતાતજી શ્રીનાથજીકી પરચારકીકી સેવા કરતે હતે સોં વહાં પધારે, ઐર ઉનકે ઉત્તર કર્મમેં પહોંચકે પાછે આપ શ્રીજીદાર પધારે, પીછે વરસ દો વરસ પીછે કોઈ ઘરકી ખટપટસું હમારે શ્રીતાતજી મહારાજ કોટાસું બહાર નિકલ ગયે. સો પરદેશ કરત હતે યે બાત શ્રીદારકેશજી તાતજીને જાની, તખ આપને પત્ર લિખ્યો કે હમકું વેરાવલમેં તિલક ભયો હે, પરંતુ હમ શ્રીનાથજીકી સેવા છોડી કે યહાં નહિ રહે સકે હે. તામું તુમ વેરાવલમેં રહો, ઐર પ્રભુનકી સેવા કરો, યે જો મંદિર હે સો હમને તુમકો દીનો. યહ પત્ર વાંચકે હમારે શ્રીતાતજી મહારાજ શ્રીમગ-

નિ. કી. શ્રીમદ્ભગવાદ ગીતા અધ્યાય.

નિ લી, શ્રી ગાયર્થનલાલ મહારાજ.

નસાણા મહારાજ સહકુટુંબ વહાં વાસ કરે રહે. એસી રીતસોં શ્રીલાલ-લેશાણ કૃપા કરે અપને માથે પધારે.

વચનામૃત ૩—એક સમે શ્રીકાકાજીમહારાજને એસી આજ્ઞા કરી ને અપને શ્રીલાલેશાણકે સ્વરૂપકે ભાવ શ્રીલાલેશાણકે નામસૂંદિ પ્રકટ દિખે હે. તખ હમને પૂછી ને આપ આજ્ઞા કરો, તખ હમકે ખબર પેરે. તખ આપને આજ્ઞા કરી ને લાલિલી ને શ્રીસ્વામિનીજી તિનકે ઇશ નામ પતિ ભયે. ને એક સમય શ્રીનંદરાયજીકી ગાય ખેય ગઈ, તાકું હેરવેકું શ્રીનંદરાયજી આપ પધારે, તિનકે સંગ હક કરે બાલક બાલભાવકી નાંઈ શ્રીકાકુરજી પધારે. વા સમે ગાયકું હેરતે હેરતે સાંજ પ્રક ગઈ. સૂર્ય અસ્ત હોય ગયો. ઓર મેંધકી સમ થઈ ચલુ દિસ છાઈ ગઈ. ઓર મેંધ બી ખૂબ ખરસવ લગ્યો. તખ શ્રીનંદરાયજીને મનમેં વિચાર્યો ને યે બાલક સંગ હે સો. ઇરેગો. સોં કોનકે સંગ યાકું ઘર ભેજનો? યહાં કોઈ મનુષ્ય દીસતનાંહી. એસે વિચાર કરે બહુત ચિન્તામેં મન હોય ગયો. તાહી સમે શ્રીસ્વામિનીજી રાવલમેં ણિરાજતે હતે. સો ખિરકમેં ગાય દુહાય કે અપને ઘર પધારત હતે સો ઉનકું નંદરાયજીને બુલાયે. તખ આપ પાસ આયે, તખ શ્રીનંદરાયજીને કહી, બેટી રાધિકા ઇતને કામ કરો, કે'યા કન્હૈયાકું હમારે ઘર યાકી માકે પાસ પોહાં-આય આઓ, તખ શ્રીસ્વામિનીજીને કહી હાં હાં લાઓ, બેટ પ્રેમમું બાંહાત જતન કરે ઘર પહોંચાય આહિંગી, આપ નિશ્ચિન્ત રહો એસે કહિકે શ્રીસ્વામિનીજી પ્રભુનકું ગોદીનમેં પધરાયકે થયે. રસ્તામેં આપ શ્રીસ્વામિનીજી વિચાર કરવે લગે ને વર બહુત મુંઝર હે. પરંતુ હોયો હે સો કેસે હોય? મેં બહુત બડી હોય ગઈ એસે મન મેં વિચાર કરવે લગે, તખ પ્રભુ તો અંત-યાંમી હે, સો શ્રીસ્વામિનીજી કે હૃદયકી લાનિ, આપ શ્રીસ્વામિનીજીકે ખરાખર હોય ગયે, ફેરી શ્રીસ્વામિનીજીકે મનોરથ પૂર્ણ કર્યો, ફેરી આપ બાલક હોય ગયે, તખ શ્રીસ્વામિનીજીને નંદરાયજીકે ઘર પ્રભુનકે પોહોંચાય દિયે, ઓર શ્રીજસોદાજીમું કહી કે મેં બેટ જતનમું પ્રભુનકે પધરાય લાઈ હું, સો આપ જતન કરીકે રાખો, એસે કહીકે શ્રીસ્વામિનીજી ઘર પધારે, સો સ્વરૂપ શ્રીલાલેશાણ હે, સો ને કાચાળી વૈષ્ણવ મહાવનમેં રદત હતી, ઉનકું ચાર સ્વરૂપ પ્રાપ્ત ભયે હતે. ચારોં સ્વરૂપનકે નામ, એક શ્રીલાલેશાણ, દુસરે શ્રીલલિતત્રિભાંગીરાયજી, ઓર તિસરે શ્રીગોકુલચંદ્રમાજી, ઓર ચોથે શ્રીનવનીતપ્રિયાજી, સો તામેમું શ્રીલાલેશાણ તો હયાદાસકે મારે શ્રીમહા-

પ્રભુજીને પંધરાય દીએ. સો ધનને આછી રીતસોં સેવા કરી, ફિર દેહ થકી
ઔર લીલામેં પ્રાપ્ત લાયે, તખ ફેર શ્રીમદ્દાપ્રભુજીકે ધર પંધરાયે. સો સ્વરૂપ
શ્રીલાડિશેરાજી, સો શ્રીબાલકૃષ્ણજીકું શ્રીદ્વારકાનાથ પંધરાય દિયે. તખ વિનકે
સંગ શ્રીગુસાંઈજી શ્રીલાડિશેરાજીકું પંધરાય દિયે. સો સ્વરૂપ બુરાનપુરમેં
ખિરાજત હતો. સો શ્રીગોકુલનાથજી વેરાવલ પંધરાય લાએ.

વચનામૃત ૪—ફેર એક દિન શ્રીકાકાજી મહારાજને એસેં આજ્ઞા કરી,
જે અપને ઉપર શ્રીલાડિશેરાજી ખિરાજે હૈ, સો બડે પ્રતાપી સ્વરૂપ હૈ, એક
દિન હમારે શ્રીદાદાજી મહારાજકું આપને સ્વમમેં આજ્ઞા કરી, જે હમકું
રાજભોગમેં ખીગટી મંગ મોનટી પુરી ધર્યો કરો, સો આપને ન માની ઔર
પરદેશકું પંધારે, પીછાડીસું મંદિરમેં ચોરી ભઇ, આભરણવસ્ત્ર સખ ચોરીમેં
ગયે, તિલક કંઠી મુદ્દાં, આપકું તાર કરીકે પંધરાયે, ફિર આપને પંચામૃત
સ્નાન કરવાયકે આપકે ગહેના છ તુડવાયકેં સખ આભરન બનવાયે, તખ ફિર
લાડિશેરાજીને આજ્ઞા કરી જે તુમને મોનટી પુરી નહિ આરોગાઈ તામું હુમને
ચોરી કરવાઇ; તખ ફિર શ્રીદાદાજી મહારાજને મોનટી પુરી આરોગાઈ, એસેં
પ્રભુ હે. ઔર એક સમે એક લીતરીઆને મોનથારટી સામઘ્રી ચાંદી કે
થારમેં ઢાલી હતી. સો વા લીતરીઆટી બુદ્ધિ બીગડી. સો થાર સામઘ્રી મુઘાં
ચોરકે ધર લે ગયો, ઔર એક મલાયકું દે દિયો, સો આપને વૃંદાવન
મુખીઆજી તથા ઝીણા અધિકારીકું સ્વમમેં જતાઇ, જે મેરે આરોગે વિના
વહ મોનથાર લે ગયો, સો મોનથાર વા મલાયકે ધર હે, તો તુમ જાઓ નો
મિલે, સો વાઈ સમે વે ગયે, નો વાકે કમાર ખુલ ગયે. ઔર વાકું ધમકાયો
તખ વાને થાર દે દિયો. આધો વિનને વામેંતે ખાય લિયો હતો ઔર જે આધો
હતો સો સમુદ્રમેં પટક દિયો, ઔર સુનારકે પાસ થાર ઉજરવાયો. ઔર
પીછે થાર મંદિરમેં ધર્યો. ઔર એક સમે મંદિરકે પરિચારકને માલામેંસૂં
ત્રીન મોતી ચનાચના જીતને લે લીને ઔર રેલમેં બેઠકે કેસોદ ઉતર્યો. સો
વાત શ્રીલાડિશેરાજીને ઝીણા આધકારી તથા મુખીઆજીકું સ્વમમેં કહી.
જે વહ પરિચારક મેરે ત્રીન મોતી લેકે ભાગ ગયો હે સો કેસોદ મેં હે. તુમ
જયકે અલી પકડો, મોતી મીલ જયગે. વાઈ સમે રેલમેં બેઠકે કેસોદ આયે.
સો વાહી સમે હસરે ઠિકાને જયવેકે લિયે વહ પરિચારક સ્ટેશનપેં આયો. સો
વાહી સમે વાકું પકડયો, સો વાકે છેડામેંમું મોતી ખોલકે લે આયે. અખ
એક સમે ઝીણા અધિકારીને ખાયવેકેં લીએ તમાકું મગવાઈ હતી, સો ઉપર

છત પર સુકવાઈ હતી, સૌ આપકું વાસ આઈ, સૌ સીંપે ને ધક્કા માર્યો સૌ ગીર પડ્યો. ઐર સ્વપ્નમેં આજ્ઞા કરી જે તુમારી તમાકુકી વાસ બદાન આવત હે સૌ તમાકુ મન મુકાયો કરો, ના દિનસોં તમાકુ ખાનો છોડ દિયો. એક સમે શ્રીગુસાંઈજી ઉત્સવકે દિન જલેખીકી સામગ્રી કે ધાર બીતરીઆ ભોગ ધરવેકું લાયો, સૌ રાજભોગ આયે દતે, સૌ નાતી તાતી જલેખી હતી, સૌ બીતરીઆને ટૂંક લેકે મોટે મેં ધારી, વાલી સમે આપને વાકું તમાચા માર્યો, સૌ બંદાર તાંઈ ચટાકા મૂન્યો, વાકો મોટો ટોડા દોય ગયો. ઐર ફેર સામગ્રી કરી તખ રાજભોગ ભયે. ઐર બીતરીઆકું રજ દીની. ઐર એક સમે ઝીણા અધિકારીકો તથા મુખીઆજીકો સ્વપ્નમેં આજ્ઞા કરી જે યદાં મંદિરકે સામને એક ધાવકો ધર હે, તદાં છતપેં ટોકરામેં વાસ વાયે હે સૌ વાકી સગણ બાહ બહુત અચ્છી ઉગી હે સૌ લાયકે રાજભોગમેં ધરિયો, તખ વાલી ખીરીયાં દોડે જને ગયે, વદાં જયકે વાકું જગાયો ઐર વાસું કદી જે તુમારે યદાં છતપેં વાસકી બાહ ઉગી હેસૌ દમકુ દેઓ, દમકુ એસી આજ્ઞા ભઈ હે યદ સુતી કે વાકું આશ્ચર્ય ભયો ઐર બાહ દીની. ઐર વાને કદી જે તુમારે શ્રીહકુરજી એસેં વાત કરે હેં ? સૌ દમકું બી વેખવ કરો. ફેર દમરે દાદાજી મદારાજ પધારે તખ વદ વેખવ ભયો. એસેં એસેં અનેક ચરિત્ર બહુત હે સૌ કદાં તાંઈ સિખિયે ?

વચનાનુત ૫—ફિર એક સમય કાકાજી મદારાજને એસેં આજ્ઞા કરી જે આપને માથે શ્રીજ્ઞાનજી બિરાજે હે, સૌ કોટા કે છોરે મધુરરાજવારે શ્રી-મધુરાનાથજી મદારાજકે બાઈ શ્રીરામકૃષ્ણજીકે હકુરજી હે, શ્રીમદાખ્યુજીકી નિધિ હે, ચોરાસી-વેળવકી વાતોમેં સિંદાનંદ વારે અમાસવાણી કે હકુરજી હે, ઇનકે ચરિત્ર ઇનકી વાતોમેં પ્રસિદ્ધ હે. ઐર શ્રીરામકૃષ્ણજી મદારાજકે યદાંબી ઇન હકુરજી કે બહુત ચરિત્ર હે, પરંતુ જિતને યાદ હે ઇતને સિખાયે હે, આપ રામકૃષ્ણજી મદારાજ શ્રીગોકુલમેં વિરાજને. શ્રીજ્ઞાનજીકું છોડી કે કબી પરદેસ પધારતે નહિ, તાસોં વિત્તકો બહુત સકાય રદના, નોકર ચાકર નહિ રાખતે. આપ તથા આપકે વહુજી તથા બેટીજી તીનો જને મિત્રકે સખ સેવા કરતે ઐર એક સમે ટુંદાવનકો મેસા દેખવેકું સખ આશ્વદ કરે પચ-રાય ગયે, તખ આપ પધારે. તખ શ્રીજ્ઞાનજીને આજ્ઞા કરી. દાઈતા દોઈતીકું તો મેસા દિખાય લાયે ઐર દમકું નહિ લે ગયે. સૌ દમ કદા તુમ્હારે બેટા નહિ હેં ? તખ આપને આજ્ઞા કરી “યે નો સખ દેદસંબંધી હે, મેર તો સર્વસ્વ

આપ હો. ઓર આપકો લે જાઉંગો,” તથા પ્રભુ પ્રસન્ન ભયે, ફિર દૂસરે વરસ શ્રીલાલજીકું ઝાંખીમેં પધરાયકે વૃંદાવન મેલા દિખાય લાયે, પીછે પ્રભુ પ્રસન્ન ભયે એસે શોખીન હેં. ઓર એક બીરીયાં શ્રીલાલજીને ઉનકે વહુજીકેં આજ્ઞા કરી કે હમારે કુબકી ભાત ખાનો હેં, તથા કુબકી ભાત આરોગાયો, ઓર ઉનકે બાલકનકે તાંઈ ઉપર બાટી કરતે, તથા શ્રીલાલજીને આજ્ઞા કરી જો તુમહારે બાલકનકું તો નિત્ય બાટી ખવાવત હો, ઓર હમકું બાટી નહિ ખવાવો હો ! તથા શ્રી હાકુરજીકું બાટી ધરાયવે લગે. સો અલી તાંઈ હોય હે. સો શ્રીરામકૃષ્ણજી મહારાજકે ફક્ત એક બેટીજી હતે, લાલજી નહિ હતે, સો જૂતલમેં બિરાજે વહાં તાંઈ આપને સેવા કરી ફિર બેટીજી કે ઘર દીનો.

વચનામૃત ૬—અથ એક સમય શ્રીકાકાજી મહારાજને એસેં આજ્ઞા કરી, જો રામકૃષ્ણજીને બેટીજીકેં ઘર દીનો હતો, સો ઉનકે એક લાલા ઓર એક લાલી હતે, સો બેટીજી જૂતલમેં બિરાજે તહાં તાંઈ ઉનને સેવા કરી પીછે વહીવટ ઉનકે લાલાને કર્યો, ઓર ઘર લાલીકો દીયો, ઉનકી લાલી હમારે દામોદરજી—કાકાજીકું વ્યાહે હતે, સો વ્યાહકું વરસ દિન ભયો, તથા હમારે શ્રીકાકાજી મહારાજ લીલામેં પધારે, સો હમારે કાકીજી મહારાજ હતે બાલક ઓર ઉનકે ભાઈ વહીવટ કરતે સો ઉનકે મોઢે ગોકુલકે લુગ્યા લગ ગયો સો સભ પૈસા ખાય ગયો, ઓર મંદિરકી ઉપર એક લાખ રૂપીઆકો કરજ કર દિયો, ઓર હમારે કાકીજી બાલક હતે, ઓર પરદેસ બહુત ફિરે પર કરજ ન ચૂક્યો, તથા હમારે દાદાજી મહારાજસોં કહી, જો આપ કરજ ચૂકાવો હમારે દાદાજી મહારાજને કહ્યો કે લિખ દેઓ, તથા વિનને લિખ દિયે, ઉનકે ભાઈને લી સહિ કરી, ફિર હમારે દાદાજી મહારાજને રૂપૈયા દિયે, લાખ રૂપૈયાનસોં લી ઉપરાંત દિયે તોલી ઉનકો કરજ નહિ ચૂક્યો તથા આપ બહુત વિચારમેં પરે, ઓર શ્રીલાલજીકું મુંબઈ પધરાયવેકો વિચાર કર્યો, સો ગોકુલ પધારકે શ્રીલાલજીકું ચિઠ્ઠી નાખી, ચિઠ્ઠીમેં આયો કે મુંબઈ પધારવેકી ઇચ્છા હે. તથા ગોપીનાથ લાલાજી—સોં છાને પધરાયવેકો વિચાર રાખ્યો, જો શ્રીલાલજી જેસો દૂસરો સ્વરૂપ બનવાયો, સો વિનકું પધરાયે, શાયમેં રાતકું પધરાયે ઓર યે શ્રીલાલજી ઓર શ્રીમહાપ્રભુજીને હસ્તાક્ષર ઝાંખીમેં પધરાયે, ઓર સવેરે કુચ કીયો, સો આગરેમેં મુકામ કીયો, યહાં શ્રીગોપીનાથ લાલાજીકું ખબર પડી સો વાહી વખત પાંચ દશ લુગાડેનકેં લેકે આગરે આયે, પરંતુ શ્રીલાલજીકી ઇચ્છા ન હતી, સો ઉનકું ખબર ન પડી, ઓર હમારે ઘર

આપકે ઉતરે, ઓર રાંખનાદ વંદાનાદ સજ સેવા નિત્ય પ્રમાણ ભઈ, નોહુ ઉનકું ખમર ન પહી, ઓર વડાંસોં બી દાદાજી મદારાજ રેતમેં બેઠે મુંબઈ પધારે, એસો ચમત્કાર પ્રભુનને દિખાયો ઓર દાદાજી મદારાજ કું કંછુ દરકત ન આઈ પ્રભુકી ઇચ્છાસું પ્રભુ પધારે નો કંછુ દરકત આવે નહિ, એસેં શ્રી જ્ઞાતજીકે અનેક ચરિત્ર દેં સો કદાં તાઈ સિખિયે ?

વચનામૃત ૭—અમ એક સમે દાદાજી મદારાજને એસી આજ્ઞા કરી જે દાદાજી મદારાજ શ્રીજ્ઞાતજીકું પધરાયે મુંબઈ આવે, સો મુંબઈમેં વર દતો નહિ, તામું શ્રીગોકૃષ્ણપીરાજી દાદાજીકે મંદિરમેં ખરાજો. પીછે કંછુક દિન બેઠે મંદિરમેં શ્રીજ્ઞાતજીજીકે સંગ ખિરાજો, પાછે જગદ લીની, સો તમ વડાં બી ધામધૂમસોં પધારે, પીછે ધીરે ધીરે મંદિર સિદ્ધ દિયે. સો પ્રભુનકું વાલકેશ્વરમેં કોઇ શેકડી વાલીમેં પધરાયે, સો વડાં બારદે મદિનાકે મનોરથ ભાયે, પીછે ખૂણ ધામધૂમસોં નયે મંદિરમેં પધરાયે, પીછે દમને પૂછી જે શ્રીજ્ઞાતજી કો સ્વરૂપ દેં સો કોનસી લીલાકો સ્વરૂપ દેં ? તમ આપને આજ્ઞા કરી, અદાઈ તીન વરસકી અવસ્થા દે, ઓર એક સમે એક ગોપીજન મદી વસોવને દને, સો માખન નિકાસવેકો સમય ભયો, તમ વડાં પ્રભુ પેતને દને, તિનમું વદ ગોપીજનને કહી, જે જ્ઞાતજી, પીદા જાઓ. તમ આપ દોરકે પીદા જાચેં વદ પીદા વડાં ધરો, ઇતનેમેં વદ ગોપીજનકું કંછુક કામ જગ ગયો, સો વે બદાર ગયે ઇતનેમેં પીછે મું આપ વદ પીદા પે ખિરાજકે માખન આરોગવે લગે વા રામે કો સ્વરૂપ દેં. એસેં એસેં ગોપીજન જે નો કામ બતાવને સો સો આપ કરને. આપકે સ્વરૂપકી લીલાકે બાવકો એક કીર્તન ભગવદીને ગાયો દે, સો પદકી તુક વડાં સિખી દે, યા પદકો બાવ વિચાર લેનો, ઓર દમારે શ્રીદાદાજી મદારાજકે ઉપર તથા દમારે શ્રીઅત્તાજી મદારાજ શ્રીકમત્તાખેરીજી મદારાજકે ઉપર બહુત કૃપા દતી. આપ અનુભવથી જતાવને દને. જળ શ્રીજ્ઞાતજી ગોકુલને મુંબઈ પધારે તમ ગોકુલમેં શ્રીજ્ઞાતજી કે મંદિરમેં સેવાકો પ્રખન્ધ કર દિયો, તળ દમારે દાદાજી મદારાજકે આજ્ઞા ભઈ, જે મેં તુમ્હારી ઉપર અનુગ્રહ કરકે તુમારી સમીપ બોગ સામધી અંગીકાર કરવેકે તિયે મુંબઈ આવો હું, પરંતુ જલ નો ઓયમુનાજલ વડાં જાયકે આરોગું હું સો ઓયમુનાજલકી ઝાડી વડાં બંધ મન કરો. તખત વડાં મંદિરમેં સેવાકીન સજ ફિર આજુ કર દીની. ઓર એક સમે શ્રીજ્ઞાતજીને એક ભાટીયા વંખમુવ દતો તાકોં રાત્રિમેં દર્શન દિયો, નો સોધો દતો, તમ

પ્રભુ પાંચ વરસડો સ્વરૂપ ધારણ કરકે વાકે પાસ પધારે, ઓર વાકો લકડી મારકે જગાયો, ઓર આજા કરી જો મેં નૃસિંહલાલજી મહારાજકો લાલજી હું, તુ મોકું સોનેડી શય્યા બનવાય દે તખ વાને કહી જો ઉનકે લાલજી તો બંડ હેં, તખ આપને આજા કરી જો યે બંડો તો દૂસરો હે, ફેર વો સખેરે ઉઠકેં આયો, હમારે દાદાજી મહારાજ છીવે પધારતે હતે, તાવખત આયકે વાને સખ ખાત કહી, ઓર સોનેડી શય્યાકે તાંઈ રૂપૈયા દિયે, ફિર શય્યા સમરવાઈ; એસે અનેક ચરિત્ર હે સો કહાં તાંઈ લિખિયે ?

વચનામૃત ૮—ફિર એક સમય કાકાજી મહારાજને એસેં આજા કરી, જો અપને માથે શ્રીલલિતત્રિભંગિરાયજી ધિરાજે હે, સો મહાવનકી કષ્ટાણીકી પ્રાપ્ત ભયો હતો સો વહ સ્વરૂપ હૈ, સો દેવાકપૂર ક્ષત્રિકે વહાં વિરાજતે હતે, સો મહાપ્રભુજીકી નિધિ હે. દેવાકપૂર ક્ષત્રિકી દેહ ચલી તહાં તાંઈ વિનને સેવા કરી સો વાત વિનકી વાર્તામેં પ્રસિદ્ધ હે. ફેર ઉનકે ચારિ બેટા હતે, વિનકે પાસ સેવા કરાયવે કી ઇચ્છા નહીં હતી સો આપ અંતર્ધાન હો ગયે, ફેર જ્વાલિયરવારે રાજકી બેટી નામ રૂપમંજરી તાકો ધર બનતે સમય નીમમેંતેં પ્રગટ ભયે, ફેર વહ સેવા કરન લાગી, ફેર વાકું અનુભવ જતાવને લગે, વાકું સદેહસું લાક્ષ્મીમેં અંગીકાર કરી, પીછે વહાંસુંલી અંતર્ધાન હોય ગયે, સો શ્રીગોકુલમેં શ્રીનવનીતપ્રિયાજીકી શય્યામેંતેં પ્રગટ ભયે ફેર વાંહી વિરાજે, સો કાકા શ્રીવલ્લભજીકું પાંતીમેં પધરાય દિયે, તા પીછે ગંગાસાગરકે ઉપર મંદિર બનવાયકે વહાં પધરાયે હતે સો જખ કોટા ગામ વસ્યો, તખ કોટાકે રાજા રામસિંહજીકી બહુત આગ્રહપૂર્વક વિનંતિસું કોટા પધરાયે, ઓર નેક ભોગકો બંદોબસ્ત વિનને કર્યો, એક દિન પહિલે શ્રીલલિતત્રિભંગિરાયજી કોટા પધારે, તાકે દૂસરે દિન શ્રીમથુરેરાયજી કોટા પધારે, શ્રીજીદારસું ફાગણ સુદી છઠકે દિન શ્રીત્રિભંગિરાયજી પધારે, ઓર સપ્તમીકે દિન શ્રીમથુરાનાથજી પધારે, સો શ્રીદારકેશજી તાતજી ઓર શ્રીગિરિધરજી તાતજી તથા શ્રીવિઠ્ઠલેશજી તાતજી ધન તીનો તાતજીને સેવા કરી પરંતુ મુખ્ય સેવા શ્રીવિઠ્ઠલેશજી તાતજીને કરી ઓર હમારે તાતજી ધરસું બહાર નીકસ ગયે હતે સો વેરાવલ ધિરાજતે હતે.

વચનામૃત ૯—એક સમય કાકાજી મહારાજને એસેં આજા કરી, જો અપને માથે શ્રીત્રિભંગિરાયજી ધિરાજે હેં, સો બંડે પ્રતાપી હેં, તખ હુમને ખૂંછી જો કોનસી લીલા કો સ્વરૂપ હે ? તખ આપને આજા કરી જો વેણુગીતમેં

જા સ્વરૂપ કે વર્ણન હેં, સો સ્વરૂપ આપકો હે, આગે ગાય ચરાયવેકું પધારે હોતે, તા બીરીયાં ગાય સખ ચર રહી હે, શ્રીયમુનાજીકે તટપર આપ હોડે હેં, ગોપમંડલી સખ પાસમેં હે, ઔર આપ વેળુનાદ કર રહે હેં, પશુ પક્ષી સખ મોહવરા હોય ગયે હે, જડ ચેતન સખકું મોહિત કરે એસો સ્વરૂપ હેં, ઔર સાયંકાલકું ગાયનકું પાછી લેકે પધારે હેં, ખિરકમેં ગોદોહન કરે હે, ઔર વ્રજભક્તનકું મુખ નાના પ્રકારકો દે હે, યા લીલાકો સ્વરૂપ આપકો હે, ઔર આપ ત્રીન કિકાનેમું ટેડે હેં, સો તામસી ભક્તનકો હૃદય ટેડો સો આપ ટેડે હોયકે ઉનકે હૃદયમેં વિરાજે હેં, ઔર જે ત્રિભંગિરાયજી હેં સો નિકુંજનાયક ગૂદ હેં, તામું વિનકી લીલા ખોલકે પ્રગટ લિખી જાય નહીં, આપકું વિરહદાન કરવેકો બહોત શોખ હેં.

વચનામૃત ૧૦—ફેરિ એક સમય શ્રીકાકાજી મહારાજને એસી આજ્ઞા કરી, જે શ્રીવિદ્યેશજી તાતજીકે લાલજી શ્રીગોપિકેશજી દાદાજીને શ્રીલલિતલાલકો કોટાસું બમ્બઈ પંધરાયવેકો વિચાર કર્યો, પરંતુ શ્રીલલિતલાલકી ઇચ્છા ન હતી સો ન પધારે, ઔર શ્રીગોપિકેશદાદાજી લીલામેં પધારે, ઉનકે તીસરે વહુજી શ્રીભામિનીજી વહુજીને બહુત દિન ખર્ચ ચલાયો, જળ ખર્ચ ન ચલ સક્યો તખ હમારે દાદાજી મહારાજકોં પક્કો દસ્તાવેજ કર દિયો, જે કોટાકે મંદિરકે માલિક તુમહી હોં, તખમું કોટાકો ખર્ચ હમારે દાદાજી મહારાજ ચલાવતે, પર બહોત ખર્ચ હોય ગયો, તખ હમારે દાદાજી મહારાજને ભી બમ્બઈ પંધરાયવેકો વિચાર કર્યો, તખહુ પ્રભુનકી ઇચ્છા નહતી સો ન પધારે; ઔર દાદાજી મહારાજ લીલામેં પધારે, ફેરિ હમમું બને જિતની સેવા હમને કરી, પર ખર્ચકે મારે હમારો ભી ચિત્ત ક્લેશમેં રહતો, ફેરી શ્રીલલિતલાલજીકી ઇચ્છા ભઈ, તખ આપનેહી હમકું આજ્ઞા કરી, જે તુમ હમકું બમ્બઈ પંધરાવો, તખ હમને વિચાર કર્યો, જે રાજ પ્રત્યક્ષ તો ન પંધરાયવે દેગો, ઔર છાનેમું પંધરાય જાય તો ઠીક, તખ હમને આપકે જેસી મૂર્તિ જયપુરમું બનવાયકે મંગવાઈ, ફેરિ વા સ્વરૂપકું ઝાંપીમેં પંધરાય કે વિધિ પ્રમાન સેવા કરત ગયે, ઔર સંગમેં દેવરામજી તથા પ્રભુદાસજી મુખિયાજી વગેરે સખ આદમી હોતે, ફેર વહાં કે મુખિયાજી હોતે, સો ઉનકો પદસે હમને તપેલી તાંઈ બેજ દિયે. ઔર પીછે હમને શ્રીત્રિભંગિરાયજીકું ઝાંપીમેં પંધરાય દિયે, વા દિન મંગલાકે વખતમું મુનારગઢમેં સુદા આખો દિન ખોલ્યો, સો હમ વહાંસું નિફડે તહાં તાંઈ ખોલ્યો, હમ વહાંસું

નિકસે તખ પ્રભુદામ મુખિયાજીકું વહાંહી છોડ આયે ઐર હમ વારાં આયે, વારાં આવત રસ્તામેં ઘોડાગાડી તૂટ ગઈ, સો હમ ઝાંપી લેકે નીચે છોડે હો ગયે, પીછે ગજકે સીપાઈ રસ્તેમેં હોય કે નિકલે, સો ઉનને હમકું ખદારા કર દિયો, સો હમ ખેડકે વાગાં ગયે, ફેરિ વારાંમું રેલમેં ખેડકે બીના ગયે, ફેરિ બીનામું હમ ગજભોગ, સેનભોગ સંગ કરકે રેલમેં ખેડકે બમ્બઈ આયે, ફેરિ બમ્બઈમેં શ્રીગોપિકેશજી દાદાજીકી વાડી ગ્રાન્ટરોડમેં હતી, સો વહાં મુકામ કર્યો, પીછે મુહૂર્ત દિબાયકે વહાંમું છડકો બડી ધામધૂમમું શ્રીગોકુલેશજી દાદાજીકે મન્દિરમેં પધગયે, શ્રીત્રિભંગિરાયજીકો પોટોત્સવ જળ આવત હે તખ વાહી છડકો આવે હે, અખ વહાં ને પ્રભુદાસજી રહે હતે, સો વિનને સખેરે મગલા કરી. તખ સખને દર્શન કરે, તખ સખનકું બખર પડી, તખ ગજમેં જાય કે કહી, તખ રાજ ઉમેદસિંહજી ભી વહાં આયે ઐર દર્શન કરે, તખ શ્રીપ્રભુદાસજીને કહી ને મેં કહા જનું? મેં તો યહાં રહ્યા હું, તખ રાજને કહી ને તુમ સખ શ્રીહાકરજીકું લેકે બમ્બઈ જાઓ, શ્રીત્રિભંગિરાયજી પધારે સો હમકું દૂસરે સ્વરૂપકો કહા કામ હે? તુમ સખ બમ્બઈ પધરાય જાઓ, ફેરિ વે સખનકું પધરાયકે બમ્બઈ આયે, શ્રીત્રિભંગિરાયજીકે પાસ ને શ્યામમદનમોહનજી હે, સો એસે ચમત્કારી હે ઐર શ્રીગુસાંઈજી નિધિ હે, ઐર શ્રીબાલકૃષ્ણજીકો સ્વરૂપ હે, સો ભી વહામું પધારે હે, ઐર શ્રીમહાપ્રભુજી શ્રીગુસાંઈજી, શ્રીગિરધરજી તથા શ્રીગોકુલનાથજી ઇન સખકી શ્રીપાદુકાજી ખરાજે હે, ઐર શ્રીમહાપ્રભુજીકે હસ્તાક્ષર, ઐર સમ્પુટજી યહ સખ સ્વરૂપ કોટામું યહાં પધારે હે.

વચનામૃત ૧૧—ફેરિ એક સમય શ્રીકાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી, ને શ્રીપૂર્ણપુરુષોત્તમ સખતેં પર હે. શ્રીગોવર્ધનધરણુ ધીરકું જળ રમણુ કરવેકી ઇચ્છા ભઈ, તખ વ્યાપી વૈકુંઠ નામઅક્ષરબ્રહ્મ તેજેમય ઉત્પન્ન કર્યો; પીછે અપની શોભારૂપ માયા શ્રીસ્વામિનીજી ઉત્પન્ન કિયે. ઉન-સ્વામિનીજીને તો અનેક વ્રજભક્ત પ્રગટ કિયે, ઐર લીલાસામગ્રી ભી પ્રગટ ભઈ, ફેરિ પૂર્ણપુરુષોત્તમકી કરુણામય રાક્ષિતમું શ્રીચમુનાંજી પ્રગટ ભયે. ફેરિ ઉનને વ્રજભક્ત તથા પશુ, પક્ષી, વૃક્ષલતા આદિ ઉત્પન્ન કિયે, યહ લીલા તો સખ અખંડ હે, ઐર ઇન વ્રજભક્તનકે સાથ આપ અનેક પ્રકારકી કીડા કરે હે. યહ દોઉ જથ ને પ્રગટ ભયે સો નિત્યસિદ્ધા કે ખાજે હે, ઉન વ્રજભક્ત-નકે સંગ આપ રાસાદિક લીલા ને કરે હે. તાસોં સખનકું ને પ્રસ્વેદ ભયો,

તાકી નદી પ્રગટ લઇ, વા નદીકો આધિદેવિક સ્વરૂપ શ્રીયમુનાજી, એર વા નદીકો નામ વિરજા એર વાકે તટપે સ્ફટિકમણિ રત્નજડિત જો :પર્વત પ્રગટ ભયો, તાકો નામ ગિરિરાજ, ચે સખ લીલા અક્ષર બ્રહ્મકે લીતર એર અક્ષર બ્રહ્મકો સ્વરૂપ તેજોમય હે, તામું મર્યાદામાર્ગકે ભક્ત અક્ષર બ્રહ્મકે જીવ હે. લીતરકી આતકો નહીં જાને હે, તામું વાકો તેજકી પ્રાપ્તિ હોય હે.

વચનામૃત ૧૨—દેરિ એક સમય શ્રીકાકાજી મહારાજને એસી આજ્ઞા કરી, જો અક્ષરબ્રહ્મમું સંકર્ષણ પ્રકટ ભયે, એર વિરાટ સ્વરૂપ પ્રગટ ભયે, એર વિરાટ સ્વરૂપમું વિષ્ણુ ભગવાન ઉત્પન્ન ભયે, એર વિષ્ણુ ભગવાનમું બ્રહ્મા પ્રગટ ભયે, એર સંકર્ષણમું આદિરુદ્ર પ્રગટ ભયે, એર રુદ્રમું તામસી પ્રકૃતિ લઇ, એર બ્રહ્મામું સખ દેવતાનકી ઉત્પત્તિ ભઇ, અમુર રાક્ષસકી ઉત્પત્તિ લઇ, એર સ્વાયંભૂ મનુ તથા ઋષિ આદિ સખ ઉત્પન્ન ભયે, એર સખકે તેજમે અક્ષર બ્રહ્મકો અંશ આયો, જીવાત્મા એર માયાશક્તિમું જો જગલક્ષ્મ પ્રગટ ભયે ઉનકો તેજ ન્યારો પ્રગટ ભયો, તાકો નામ યોગમાયા ભયો, તામું આદિ માયા ઉત્પન્ન લઇ, ઉનમું રમા લક્ષ્મી પ્રગટ લઇ, ઉનમું ઉમિયા પ્રગટ લઇ, ઉનમું સખ દેવી પ્રગટ લઇ, ઉનકે અંશમું શતરૂપા પ્રગટ ભઇ, સ્વાયંભૂ મનુ તથા શતરૂપા મિલિકે સૃષ્ટિ ઉત્પન્ન લઇ, યા રીતિમું જગત્ ભગવદ્સ્વરૂપ હે.

વચનામૃત ૧૩—દેરિ એક સમય શ્રીકાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી જો બ્રહ્માજીને વેદ ઉત્પન્ન કિયે, તાકી શ્રુતિ ઉત્પન્ન ભઇ, સો પુષ્ટિ એર મર્યાદા દો તરહકી લઇ, તામે મર્યાદા શ્રુતિને તો ભગવાનકે સ્વરૂપકો વર્ણન અક્ષરબ્રહ્મ તાંઇ કર્યો દેરિ કછુ નહીં હે એસો કહ્યો, એર પુષ્ટિશ્રુતિને અક્ષર બ્રહ્મ તાંઇ વર્ણન કરીકે એર દીનતા બહુત કરી, એર નિઃસાધન હોય કે કહી, જો વાકે લીતર જો સ્વરૂપ હે, સો હમકું કૃપા કરી કે દર્શન દેઓ; યાહી પુષ્ટિકી રીતિ હે. નિઃસાધન હોય કે કૃપાકી આહતા રાખે, તખ પૂર્ણ પુરુષોત્તમને કૃપા કરીકે ઉનકો દર્શન દિયો, એર આજ્ઞા કરી, જગમે તુમ ગોપકે ધર કન્યા હોય કે જન્મ લેઓગે તખ તુમકું હમારો જો આનન્દ હે, તાકો અનુભવ હોયગો, સો શ્રુતિરૂપા પ્રગટ ભઇ, એર સોલસ હજાર ઋષિ બ્રહ્માજીને ઉત્પન્ન કરે, ઉનકું બ્રહ્માજીને સૃષ્ટિ કરવેકી આજ્ઞા દીની, તખ ઉનને નાહી કરી, હમમું સૃષ્ટિ ન હોયગી, હમકું તો તપ કરવેકી આજ્ઞા દેઓ, તખ ઉનકું તપ કરિવેકી આજ્ઞા દીની, સો વે દંડકારણ્યમે તપ કરિવેકું ગયે, દેવતાનકે

હંતરન વર્ષ તપ કરતે ખીતે, તખ ડોઈ સમયપે શ્રીરામચન્દ્રજી જખ વનવા-
સકું પધારે, જનકીજીકો સંગ લેકે દંડકારણ્યમેં, તખ વે ઋષિનકી સમાધિ
ખૂલી, તખ શ્રીરામચન્દ્રજીકે સીતાજીકે સંગ હાસ્યવિનોદ કરતે દર્શન ભયે,
તખ શ્રીરામચન્દ્રજીકી સ્તુતિ કરી, ઓર વિનતિ કરી જે જેસેં આપ સીતાજીકે
સંગ ખિહાર કરો હો, તેસેં હમરે સંગ ખિહાર કરો, ઓર હમ સખ આપકી
સ્ત્રી હે, યે સખ ઋષિ મર્યાદાભક્ત હતે, પરંતુ ઇનકો સ્ત્રીકો ભાવ ઉત્પન્ન
ભયો. યેહી પુષ્ટિ, તખ શ્રીરામચન્દ્રજીને આજ્ઞા કરી જે અલી તો તુમહી
મર્યાદાભક્ત હો, ઓર હમહુ મર્યાદાપુરુષોત્તમ હે, તાસું તુમારેં યહ દેહ
જરકે ભરમ હો જયગો ઓર કન્યાકો દેહ ઉત્પન્ન હોયગો, સારસ્વત કલ્પમેં
હમહુ માક્ષાત્ પૂર્ણ પુરુષોત્તમ પુષ્ટિસ્વરૂપ પ્રકટ હોયગે, તખ તુમહારો
મનોરથ સિદ્ધ હોયગો, એસેં કહીકે શ્રીરામચન્દ્રજી તો આગે પધારે, ઓર
વહાં ઉનઋષિનકું વિરહ ભયો, સો વિરહાનસમેં જરકે ભરમ હોયગયે, વે વા
અગ્નિમેં મુહી પાંચ પાંચ વરસકી કન્યા ભઠ, દ્વાપરમેં સારસ્વતકલ્પમેં
ઉત્પન્ન ભઠ, ઉનકું આસપાસકે ગામકે ગોપગ્વાલનને દેખી, સો વે અપને
અપને ઘર લે ગયે, વે કન્યા પાંચ પાંચ વરસકી ઉમરસું બડી ન ભઠ, ફેરિ
કોઈ સમય નંદરાયજી વા દેશમેં ઘી વેચવેકું આયે, સો વે ઉન કન્યાનકું અપને
ઘર દામકાજ કરિવેકે તાંઈ લે ગયે, ઉનકે કોઈ માતપિતા તો હતે નહીં, વે તો
અગ્નિમેં મું પ્રગટ ભઠ હતી, ઓર શ્રીપૂર્ણ પુરુષોત્તમકો પ્રાકટ્ય નંદરાયજીકે
ઘર હોયગો યા વાતકું વે જનત હતી, તાસું વે નંદરાયજીકે સંગ આઘ.

વચનામૃત ૧૪—ફેરિ એક સમે શ્રીકાકાજી મહારાજને એસી આજ્ઞા કરી,
જે સારસ્વતકલ્પમેં બ્રહ્માજીકી સ્તુતિસૂં પૂર્ણ પુરુષોત્તમ ચતુર્વ્યૂહસહિત
વ્રજમેં પ્રગટ ભયે, સંકર્ષણ, અનિરુદ્ધ તથા પ્રવુન્ન તીનો સ્વરૂપ ભેસેં
વસુદેવજીકે વહાં પ્રગટ ભયે, વાસુદેવ વ્યૂહ તો વસુદેવજીકે વહાં દેવકીજીકે
ગર્ભમું પ્રગટ ભયે, ઓર સંકર્ષણ વ્યૂહ વસુદેવજીકે વહાં રોહિણીજીકે
ગર્ભમું પ્રગટ ભયે, ઓર અક્ષરબ્રહ્મ તો વાસુદેવ, ઓર રમાવિષ્ણુ સો તો
પ્રવુન્ન, ઓર વિરાટ સો અનિરુદ્ધ, ઓર સંકર્ષણ સો સંકર્ષણ, એસેં એ
ચારિ વ્યૂહ હે. ઓર પૂર્ણ પુરુષોત્તમ નંદરાયજીકે ઘર યોગમાયાકે સંગ પ્રગટ
ભયે, ઓર નિત્યસિદ્ધા શ્રીસ્વામિનીજી વ્યૂહ સમેત વૃષભાનજીકે ઘર પ્રકટ
ભયે, ઓર શ્રીયમુનાજીકી ધાર અક્ષર બ્રહ્મસું પ્રગટ ભઠ, સો જે ભીતર
ગોસોકમેં વિરજા નદી હૈ, સો વાકે જલકે સંગ શ્રીયમુનાજી પ્રગટ ભઠ. એ

વહાંસુ' સૂર્યમંડલમે' ધાર આઈ, વહાંસુ' સૂર્યકી પત્ની છાયાસોં પ્રગટ ભયે,
 ઓર વહાંસો સૂર્યકે પુત્ર યમરાજકે લોકમે' ગયે, તખ યમરાજને બહિનકો
 બહોત આદરસન્માન કિયો ઓર કહી કે તુમ કહુ માંગો, તખ શ્રીયમુનાજને
 આજા કરી, જો મેરે જલમે' ન્હાય અથવા પાન કરે તાહું તુમારે લોકમે' ન
 લે જાનો, તખ સખ કોઈ આપમે' સ્નાન કરેગો, તો સખકુંહી ન લે જાઉંગો
 તો ભગવદ્વાજા ભંગ હોગી તો કેસે કરનો ? તખ શ્રીયમુનાજને આજા
 કરી જો મેરે સ્વરૂપકો ઓર મેરે માહાત્મ્યકો વિચાર કરકે સ્નાનપાન કરે
 તાહું ન લે જાનો, તખ ચે ખાત યમરાજને માની, ઓર કહી જો ચે ખાત હીક
 હે, એસો શ્રીયમુનાજકો માહાત્મ્ય હે, ફેરિ શ્રીયમુનાજ વહાંસુ પધારે, સો
 કલિંદનામકે પર્વતપે પધારે, વહાંસુ પર્વતકું બેઠકે ભૂતલપે' પધારે, સો
 સારો સમુદ્રકો બેઠકે ગંગાદશમીકે દિન પ્રયાગમે' શ્રીગંગાજકું મીલે, ગંગા-
 જકું પહિલે મોક્ષ દેવકા સામર્થ્ય નહી હતી, સો યમુનાજકું મીલવેસુ' પ્રાપ્ત
 ભઈ, પીછે શ્રીયમુનાજ ત્રજમંડલમે' પધારે સો સખ ત્રજ ઓરાસી કોશકું
 લપેટામે' લે લીને, ત્રજકી જો ભૂમિ સો ગોલોકકી પૃથ્વી હે, પૂર્ણ પુરુષો-
 ત્તમ પધારે તામુ' પહિલે હી વહ પૃથ્વી ગોલોક સોં પ્રગટ ભઈ હે.

વચનામૃત ૧૫—ફેરિ એક સમય શ્રીકાકાજ મહારાજને એસે આજા
 કરી, જો પૂર્ણ પુરુષોત્તમ ત્રજમે' પ્રકટ હોય કે, ખાત, કુમાર, પાગંડ, ઓર
 દિશોર ચારોં પ્રકારકી લીલા કરી, ઓર ચારો વ્યૂહ મિલકે સખ લીલા કરી,
 તામે' દો વ્યૂહનકી તો પ્રત્યક્ષ લીલા દિખે હે, ઓર દોહિનકી ગુપ્ત હે, સંકર્ષણ
 વ્યૂહસુ' તો અસુગનકોં મારે, ઓર વાસુદેવ વ્યૂહસુ' સખ ત્રજકી રક્ષા કરી.
 ઓર પ્રવુક્ત વ્યૂહસુ' શ્રીનંદરાયજ, યશોદાજ તથા ઓર સખ ત્રજભક્ત આદિ-
 નકું મોહ ઉત્પન્ન કરવાયો ઓર અનિરુદ્ધ વ્યૂહસુ' જાહું જા વસ્તુકી આદના
 હતી તાહું સો વસ્તુ પ્રાપ્ત કરાય દીની, ઓર પૂર્ણ પુરુષોત્તમને તો ખાત
 લીલા ઓર રાસાદિક લીલા કરી હે. ઓર મથુરા પધારે, સો અનુવ્યૂહસુ'
 પધારે, ઓર પૂર્ણ પુરુષોત્તમ તો ત્રજમે'હી બિરાજે, ઓર ભક્તનકે હૃદય-
 મે'ભી બિરાજે હે, પાછે વ્યાપીવૈકુંઠ જો અપનો ધામ હે તહાં પધારે, જખ
 રાસપંચાધ્યાયીકો રાસ ભયો વહી છેલ્લો રાસ કરિકે પૂર્ણ પુરુષોત્તમ ઓર
 નિત્યસિદ્ધકે યૂથ દોહિ વાહી સમયસુ' સગલી વ્યાપીવૈકુંઠમે' પધારે ઓર
 શ્રુતિરૂપાનમેસુ' અંતર્ગૃહગતા હતી જો ધરમે' દેહ છોડકે રાસમે' ગઈ હતી,
 સોખી ઉનકે સંગ વ્યાપીવૈકુંઠમે' ઓર શ્રુતિરૂપા સદેહસુ' રાસમે' ગઈ હતી.

સો ઔર અગ્નિકુમારિકા ચે રાસમેસું પાછી આઇ, ઔર વામુદેવ પ્રયુક્ત, અનિરુદ્ધ, ચે તિન વ્યુહાત્મકસ્વરૂપ ધર પધારે, ઔર સંકર્ષણ તો ધરમેંહી હતે, બલદેવલ રાસમેં નહિં પધારે.

વચનામૃત ૧૬—દેરિ એક સમે શ્રીકાકાલ મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી, જે નકપિંશ્પાનમેંસું જે દો પાંતી કી તો મહારાસકી સમાપ્તિ પીછે જળ પૂર્ણ પુરુષોત્તમ વ્યાપીવૈકુંઠમેં પધારે તળ વિનકે સંગ વ્યાપીવૈકુંઠમેંહી પ્રાપ્ત ભઇ, ઉનકે નામ અંતર્ગૃહતા હે. ઔર દો પાંતીકી ધર આઇ, ઉનને યુગલ-ગીત ગાયો, ઔર અગ્નિકુમારિકા હે સો પુષ્ટિ મર્યાદા હે, તાકો કારણ પ્રથમ તો શ્રીરામચંદ્રજીકો વરદાન હતો, સો રામચંદ્રજી મર્યાદા પુરુષોત્તમ, ઔર દેરિ બીજે ઉનકો પુરુષ ભાવ હતો, સો વ્રજમેં સોલ હલ્તર છોરા ભયે હતે, તિનકું પૂતના ખાય ગઇ હતી, તિનકું પ્રભુનને જળ પૂતના મારી તળ વાકે પ્રાણકે સંગ ઉન સખતકુ આપને અપને ઉદરમેં લે લીને હતે, સો ચીરહરણ કે સમે ઉન કન્યાકું પાછે પ્રાપ્ત કરાય દિયે, વાહી પુરુષભાવકી પ્રાપ્તિકે લિયે વિન કુમારિકાનને કાત્યાયનીવ્રતકે મિપસું ભગવાનકો ઔર શ્રીયમુનાજીકો પૂજન કર્યો હતો, ઇતનો સાધન કર્યો; તાહીસોં પુષ્ટિમર્યાદા ભયે, ઔર જળ શ્રીકૃષ્ણ મધુરા પધારે, તળ શ્રુતિશ્પાનમેંસું એક પાંતીકી જહાં તાંઇ રથકી સ્વલ દિખી તહાં તાંઇ સૂઝાવત હોય કે ઠાડી રહી, ઔર દેરિ દેહ છોડી કે પૂર્ણ પુરુષોત્તમકું વ્યાપીવૈકુંઠમેં જાય મીલી, ઔર દેરિ મધુરાજીસું જળ ઓધવજી આયે તળ વાકે સંગ છ મહિના તાંઇ ભગવદ્વાર્તા કરીકે પૂર્ણ પુરુષોત્તમકું પ્રાપ્ત ભઇ, દેરિ જે અગ્નિકુમારિકા હતી સો શ્રીયમુનાજીકો પુષ્ટિમર્યાદાસ્વરૂપ કાલિન્દી જે હે તિનકે સંગ દારકા લીલામેં સંગહિ પધારે, તાસું જે કુમારિકાનમેં જે મુખ્ય સહયત્રી રાધાજી હે, સો વાહિ નામસું અઘાપિ તાંઇ શ્રીદારકાજીમેં દર્શન દેહે, ઔર વ્રતકો ફલ જે શ્રીકૃષ્ણકો પતિ કરવેકો હતો, સો રાસપંચાધ્યાયીમેં પ્રત્યેક ભક્તનકે ન્યારે ન્યારે પતિ હોય કે મુખ દીનો, દેરિ દારકાલીલામેં જળ શ્રીયમુનાજી કાલિન્દીકો સ્વરૂપ લેકે તપ કરવેં પધારે, તળ સખત્રી અગ્નિકુમારિકા કાલિન્દીમેં મીલ ગઇ, સો શ્રીકૃષ્ણસોં બ્યાહી, ઔર સ્વકીયાકો મુખ લીયો, સો જળ શ્રીકૃષ્ણ સ્વધામમેં પધારે વાકે કછુ દિન પહેલેં ગોપી તલાવપે રાસ કર્યો, તા પીછે વા જે નકપિ-રૂપા હતી, સો સખ પૂર્ણ પુરુષોત્તમકું પ્રાપ્ત ભઇ.

વચનામૃત ૧૭—દેરિ એક સમે શ્રીકાકાલ મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી જે વ્રજમેં દૂસરે મર્યાદાભક્ત હતે સો બલદેવજીકે દારા પૂર્ણ પુરુષોત્તમકો

અંગીકાર ભયે, ઓર નંદાદિક ગોપ તથા વૃપભાન આદિ ગોપ તથા યશો-
દાજી આદિ માતૃચરણ ગોપી એ સખ કુરુક્ષેત્રમે શ્રીકૃષ્ણસોં મીલે, તખ ઉન
દારા વ્યાપી વંદુકંઠમે પ્રાપ્ત ભયે, ઓર ઋજમે જે પશુ પક્ષી વૃક્ષ લતા
પુલિન્દી ઓર કોઈ વા સમે નીચ યોનિ વારે જે મનુષ્ય હતે સો ઓર જન-
જનને વેણુનાદ મૂન્યો સો સખ જીવજંતુ, સો સખહુ સંગદોષમું પ્રવાહ
કર્મકાંડમે પડ ગયે, ચે સખ સંસારચક્રમે પડ ગયે, સો જનમમરણ હોતે
હોતે શ્વેતવારાહકલ્પકો કલ્પયુગ પ્રાપ્ત ભયો, ફેરિ એક સમે વ્યાપીવંદુકં
ગોલોકમે શ્રીસ્વામિનીજી નિકુંજમે ભીરાજતે હતે, તા સમે શ્રીસ્વામિનીજીકું
વે જે ઋજકે જીવ સખ સંસારચક્રમે પડ ગયે હતે સો ઉનકી યાદ આઈ,
તખ શ્રીસ્વામિનીજીને આજ્ઞા કરી જે દેખો પ્રભુકો સ્વભાવ એસો ભૂતવેકો
હે, જન જીવનને આપકે દર્શન કરે, જનને વેણુનાદ શ્રવણ કર્યો વે જીવ
પ્રવાહમે પડ ગયે, ઉનકી અભીતાઈ પ્રભુ મુખી નહી કરે હે, તો કોઈ સમે પ્રભુ
હમકું ભી એસે ભૂત જાયંગે, યહ વાત કહિ કે શ્રીસ્વામિનીજીકું વિરહ પ્રગટ
ભયો, સો અત્યંત વિરહમે મગ્ન હોય ગયે, તખ યહ જાત શ્રીયમુનાજીને પ્રભુમું
કહી તખ શ્રીયમુનાજી પ્રભુનકું પધરાય લાયે, તખ યહ દશા શ્રીસ્વામિનીજીકી
દેખિકે પ્રભુનકું ઉનકો વિરહ સહન ન ભયો, તખ દોનોનકે શ્રીઅંગમેમું વિરહકી
અગ્નિ ઉત્પન્ન ભઈ, સો પ્રભુનકે તથા શ્રીસ્વામિનીજીકે મુખારવિંદદારા અગ્નિ
ખહાર પ્રગટ ભઈ, તામેમું પ્રભુ જેસો સ્વરૂપ પ્રગટ ભયો, ઉન સ્વરૂપને
જુગલ સ્વરૂપમું વિનતિ કરી, જે આપ દોઉ સ્વરૂપ એસે ચિંતાતુર કર્યો
હો ? જે મોં લાયક સેવા હોય સો મોમું આજ્ઞા કરીયે, તખ શ્રીકાકુરજીને
આજ્ઞા કરી જે ઋજમે જે જડ ચંતન્ય જીવ હને સો વેહુ સંગદોષ કરી કે
પ્રવાહમે પડ ગયે, ઉનકું હમારી યાદ દિવાય ઓર વિરહ દીનતા કરવાય કે
ઓર યહાં વ્યાપીવંદુકંઠમે લે આવો એસે પ્રભુનને આજ્ઞા કરી.

વચનામૃત ૧૮—ફેરિ એક સમે શ્રીકાકાજી મહારાજને એસી આજ્ઞા કરી
જે વે ત્રિનયાત્રમક સ્વરૂપને વિનતિ કરી, જે કૃપાનાથ ! મોકું કેસે પદિયાન
પરેગી ? જીવ તો સખ પ્રવાહમે પડ ગયે હોયંગે, ઓર મોમું એકલેમું યહ કામ
કેસે હોયગો ? ઓર મોકું આપ કળ મીલોગે, ઓર આપ ચિના ગેરે વહાં
નિર્વાદ કોન રીતમું કરનો ! તખ પ્રભુનને આજ્ઞા કરી, જે જહું તુમ ઉપદેશ
દેઓ ઓરજે જીવ તુમારી આજ્ઞા પ્રમાણ થયે, વાલી જીવ યહાં કો હે. ચેલી
જીવકી પદિયાન હે; ઓર ચે અગ્નિકુમારિકા હે સો મર્યાદાપૂર્ણ હે, સો ચે

સખ તુમારે વંશમેં ઉત્પન્ન હોય કે તુમારે કહે પ્રમાણે ચલકે તુમારે કહે પ્રમાણે ઉપદેશ દેકે શુદ્ધપુષ્ટિ હોય જાયગે, ઐર શ્રીમદ્ભાગવત જે હે સો મેરો સ્વરૂપ હે, ઇનકો અવલોકન તથા ઇનકી ટીકા કરકે નિર્વાહ કરિયો, ઐર નવધા ભક્તિકો ઉપદેશ કરિયો, એસે આજ્ઞા દે કે ઐર યુગલ સ્વરૂપ દોઉ પ્રસન્ન હોય કે આજ્ઞા દીની; જો યે સેવા કરી કે થોડી દિનમેં તુમ વગહી હમસોં મીલીયો, ઐર જો કોઈ ન કરે એસી સેવા તુમ કરોગે તામું તુમ હમ દોનેકું બહોત પ્યારે હો, તામું તુમ્હારો નામ વલ્લભાચાર્યજી ભૂતલપેં હોયગો. કેરિ દંડવત કરકે ભૂતલપેં પધારે સો ચંપારણ્યમેં અશિકુંડસોં શ્રીસદ્મણુભટજીકે ઘર પ્રગટ ભયે, યા પ્રમાણુ શ્રીમહાપ્રભુજીકો પ્રાકટય હે.

વચનામૃત ૧૮—કેરિ એક સમે શ્રીકાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી કે શ્રીવલ્લભાચાર્યજીને પ્રગટ હોય કે તીન વખત પૃથ્વીપરિક્રમા કરી, યાકે મિપસોં સખ જીવનકું દેખે, ઐર જો જડ હતે તથા પશુ પક્ષી હતે, તીનકું આપકે ચરણારવિંદકી રજદ્વારા જડ થોનિ તથા પશુપક્ષીકી થોનિ સોં મુક્ત કિયે, તખ મનુષ્યથોનિકું પ્રાપ્ત ભયે, સખ જીવનકો પ્રવાહમેં તથા કર્મકાંડમેં મગન દેખે, તખ શ્રીગોકુલમેં શ્રીગોવિંદઘાટપે અર્ધ રાત્રિમેં વિચાર ભયો, જો દૈવી આસુરી સખ એક હોય ગયે હે, સો ઇનકી પરીક્ષા કેસી હોયગી? તખ પ્રભુ પૂર્ણ પુરુષોત્તમ ઉનકે પાસ પ્રગટ હોય કે આજ્ઞા કરી જો સખનકું બ્રહ્મસંબંધ કરાવ્યો, તખ જાકું બ્રહ્મસંબંધ હોયગો સો ગવકે પ્રમાણ ચલેગો, તા જીવકો દૈવી જનનો, જો કછુ કછુ ચલે તાકું આસુરાવેશી જનનો, ઐર બિલકુલ આપકી આજ્ઞા પ્રમાણુ ન ચલે તાકું દેવલ આસુરી જનનો, યા પ્રમાણુ આપ આજ્ઞા કરિકે અંતર્યામિ ભયે, કેરિ વા આજ્ઞા પ્રમાણુ બ્રહ્મ સંબંધ કરાવે હે, ઐર દિગ્વિજય કરિકે પુષ્ટિમાર્ગ કો સ્થાપન કર્યો, ઐર શ્રીભાગવતકી ટીકા નામ શ્રીસુખોદધનીજી પ્રગટ કરી, પાંદુરંગ શ્રીવિકુલનાથજીને વ્યાહકી આજ્ઞા કરી, તખ વ્યાહ કર્યો, કેરિ શ્રીગિરિરાજજીમેં સુ શ્રીનાથજી પ્રગટ ભયે ઉનકી સેવા વિધિ સખ પ્રગટ કરકે સખનકું સીખાઈ, પીછે સાક્ષાત વેદરૂપ શ્રીગોપીનાથજી પ્રગટ ભયે, પીછે હસરે પુત્ર શ્રીવિકુલનાથજી સો સાક્ષાત મુખ્ય શ્રીઅગ્નિકુમારિકા, સાક્ષાત શ્રીસહચરી, રાધિકાજીકે હૃદયમેં જે સ્વરૂપ શ્રીપ્રભુનકો વિરાજે હે સો પ્રગટ ભયે, એસેહિ પ્રભુનકી આજ્ઞામું સખ કુમારિકા કો યૃથ આપકે વંશમેં પુત્રપૌત્રાદિક હોય કે ભૂતલ પર પ્રગટ ભયે.

વચનામૃત ૨૦—ફેરિ એક સમે શ્રીકાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી, અબ શ્રીગુસાંઈજીકો પ્રાગટ્ય હે સો સાક્ષાત અગ્નિકુમારિકા જે શ્રી રાધા સહચરી હે ઉનકો પ્રાગટ્ય નિશ્ચય હે, સો પ્રત્યક્ષ દીખે હે. કારણ કિ આપને શ્રુતિરૂપાનમે મુખ્ય જે શ્રીચંદ્રાવલીજી હે, તીનકે સ્વરૂપકો વર્ણન જ્ઞાન-લાંઝાપદમેં બહોત કર્યો હે, ઓર સ્વામિનીજીસ્તોત્રમેં આપને આજ્ઞા કરી જે પ્રભુ ઓર આપ એકાંતમેં બિરાજને હોય, તા સમે કોઈ સેવા કે લિયે શ્રીચંદ્રાવલીજી દ્વારા મોકું બુલાયો, અર્થાત્ અર્થાત શ્રુતિરૂપા જે હે તિનકો પુષ્ટિપુષ્ટિકો અંગીકાર હોય ગયો, અર્થાત્ શ્રીસ્વામિનીજીકે સંગ એકાંતમેં જે નાના પ્રકારકી કીડા કરે હે, તા સમે પંખા આદિકી સેવા કર હે, તથા વા લીલાકે દર્શનકો અધિકાર હે, સો કેવલ શ્રીચંદ્રાવીલજીકું તથા શ્રુતિરૂપા-નકુંહી હે, અગ્નિકુમારિકા મર્યાદાપુષ્ટિ હે, તામું ઉનકું બાલકલીલા તથા સ્વકી-યત્વ કે મુખ મીલે હે, પરકીયાકો મુખ તથા શ્રીસ્વામિનીજી શ્રીકાકુરજીકી એકાંત લીલાકો દર્શન યા મુખકી પ્રાપ્તિ નહી હે, તામુંહી સ્વામિનીજીકી પ્રાર્થના શ્રીગુસાંઈજીને બહોત કરી હે, ઓર સખરે પુષ્ટિમાર્ગમેં શ્રીસ્વામિ-કોહી તથા શ્રીચંદ્રાવલીજીકોહી મુખ્યત્વ રાખે હે. ઓર વિરહ ખી શ્રુતિરૂપાનકું આધક ભયો હે, તામું હી વિરહકી મુખ્યતા રાખી હે, ઓર શ્રીમહાપ્રભુજી સાક્ષાત્ વિરહાગ્નિ-સ્વરૂપ હે, તામું શ્રીમહાપ્રભુજી જકે હૃદયમેં પંચરે તાકું વિરહજ્ઞાન હોય, ઓર શ્રુતિરૂપા જે પરકીયા હે તામું દીનતાહુ વિશેષ હૈ, તામું દીનતાહુ યા માર્ગમેં વિશેષ માની હૈ, અર્થાત્ જે ફલ શ્રુતિરૂપાનકું ભયો, સો ફલકી આહના અગ્નિકુમારિકાનકું હૈ, “તામું સબ ગોસ્વામિબાલકનકું હમ અગ્નિકુમારિકાનકો સ્વરૂપ માને હૈ, ઓર શ્રીગુંસાંઈજીકું શ્રીસહચરી રાધિકાજીકો સ્વરૂપ માને હૈ, શ્રીસહચરી રાધિકા હૈ સો અગ્નિકુમારિકાનમેં મુખ્ય સ્વામિનીજી હૈ.

વચનામૃત ૨૧—ફેરિ એક સમે શ્રીકાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી, જે આગે સો સવાસો વરસ પહેલે તો શ્રીગોસ્વામિબાલકનકું તથા વહુ બેટીનકું અપને સ્વરૂપનકો જ્ઞાન હતો, અબ આજકાલ જે નહી હે, તાકો કારણ અન્નદોષ, દુઃસંગદોષ વગેરે બહોત બઢ ગયે હે, જે દેવી જીવ હોતે સો તો સબ વ્યાપિવૈકુંઠમેં પહોંચ ગયે, ઓર થોડે દેવી જીવ બાકી રહે, ઓર દેવીનકી દેખાદેખી આસુરી જીવને ખી બ્રહ્મસંબંધ લે લિયો, ઉનકું બ્રહ્મ-સંબંધ તો નહી ભયો, પરંતુ દેખાવ માત્ર કે વૈષ્ણવનામ ધર લીયો, ઉન

अपनीनको दुःसंग गोस्वामी आलकनकुंभी लयो, तम अपनो तथा प्रभुनको स्वर्ण भूत गये, और दौड़िक में आसक्त होय गये, और यावनी देशनके भास ने पूर्ण अष्टकर्ता है तथा विनायती भास ने भी अष्टकर्ता है, ताको वेपार वैष्णव करत है, तथा नीच जगत आकरी करे है, सो पैसा श्रीगोस्वामि आलकनकुंभे, आसुरी पैसा जगज्जग गये, तमकेरि श्रीगोस्वामि आलकनकुं शोण साह्यभी तथा ज्यास तमासेमें भन जय है. शोण साह्यभीकी देव आलकनकुं पडी है, सो या पैसा को यही उपयोग होय है, धरमें प्रभु गिराजते होय और उनके विनियोग न कराय के अपने अर्थ लगायवेसुं स्वर्णकी विस्मृति होयजयहे, यह सभ द्वैती जव अण लगवत्प्राप्तिके लायक थोडे आकी रहे हे, तासुं दुःसंग अधिक हे, और श्रीमहाप्रभुजने न प्रमाण रहेवेकी आज्ञा करी, ता प्रमाण अण रह्यो नहि जय हे, धरमें वैभव जग जयवेसुं पैसावालेको आश्रय करवेसुं लगवद्भावकी हानि होय जय हे, और लगवत्स्नेह छूट जय हे, स्नेहपूर्वक सेवा न जनवेसुं प्रभु सेवा अंगीकार नही करे हे, तासुं जवमानको अंतराय पड जय हे, तासुं विनको, देर जन्मांतरमें प्रागत्य होय हे, जिन जवनकुं अपने और प्रभुनके स्वर्णकी सुरति होय जय तीनकुं शुद्धपुष्टिलक्ष्मि की प्राप्ति होयवेसुं लीलामें प्राप्त होय जय हे, देर वे भूतलपे प्राकट्य नही ले हे, और जिन जवनकुं लगवत् लीलामें लायवेकी आज्ञा हती और लके लीये प्रभुनसुं वियोग करि के भूतलपे पधारनो पडयो हतो, सो काम तो सभ होय गयो, सभ जव लगवत् लीलामें प्राप्त होय गये, अण कोठ कोठ विरला आकी रहे हे, सो ने दुःसंगते भयते रहेगे, तम लगवत्लीलामें प्राप्त होयगे.

वचनामृत २२.—देरि ऐक सभे श्रीकाकांछ महाराजने ऐसें आज्ञा करी, ने अन्याश्रय हे, सो कहा हे ? सो तुम परापर सभने नहि हो, ने अन्य देवके मंदिरमें जनो वाको नाम अन्याश्रय नही हे, अन्य ने शब्द हे, सो अन्याश्रयको कारण हे, अर्थात् ने अंतःकरणमें ऐह्युद्धि हे, ताको नाम अन्याश्रय हे, ऐसी श्रीलागवतमें आज्ञा हे, और अपने श्रीवज्रलाचार्यज्जे हि शुद्धचित्त मत हे, तासु ऐह्युद्धि हे, ताकोही नाम अन्याश्रय हे, जगत सभ लगवानसुंही प्रकट लयो हे, देव सभ लगवानसुंही लये हे, तम अन्य देव कोठ हे, नहि, सभ लगवत्स्वर्णही हे, सभ स्वर्णनकी लीला मात्र अलग अलग हे, सभ स्वर्णनकी अधिकार अलग अलग हे, जडको नामहु

પીપર હે, એર ડાર પાતનકો નામહુ પીપર હે, પરંતુ પૂજન વૃક્ષકે ઉપર ચઢકે નહી કીયો જય હે, મૂલકો હી કીયો જય, તેસે પૂર્ણ પુરુષોત્તમકે ભજનમેં સખ દેવકો ભજન આય જય હે, પૂર્ણ પુરુષોત્તમકે આશ્રયસું સખનકો આશ્રય આય જય હે, સખ દેવ પૂર્ણ પુરુષોત્તમકી વિભૂતિરૂપ હે, અપને કછુ કાર્યાર્થ પૂર્ણ પુરુષોત્તમકી પ્રાર્થના કરે, પરંતુ વિનકો જ વિભૂતિદારા ફલ દેવકી ઈચ્છા હોય તા વિભૂતિદારા ફલ સિદ્ધિ કરે, એર જે સિદ્ધ ન કરનો હોય તો નહીં કરે, જહાં તાંઈ ભેદબુદ્ધિ નહી છૂટે તહાં અન્યાશ્રયસું નહીં બચે, જે અપની ભેદબુદ્ધિ છૂટ જાય તો અન્યાશ્રયસું બચે, જહાં તાંઈ ભેદબુદ્ધિ હે, તહાં તાંઈ જગત ન્યારો, પ્રભુ ન્યારે, અન્ય દેવ ન્યારે એર ભગવાન ન્યારે, યહ સખ જઠાપનો હે, અપની બુદ્ધિમેં તહાં અન્યાશ્રયસું નહીં બચે હે,

વચનામૃત ૨૩—ફેર એક સમે શ્રીકાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી, જખ સર્વાત્મભાવ ઉત્પન્ન હોય તખ અન્યાશ્રયસું બચે જાય, સર્વાત્મભાવ તો ખડો કઠિન હે, તાસું અન્યાશ્રયસું બચનોખી બહુત કઠિન હે. અહંતામમતા જહાં તાંઈ તહાં તાંઈ ધરમેંહી અન્યાશ્રય હે. માતાપિતા આદિ ગુરુજન ઉપર યહ વિશ્વાસ હે કિ વે હમારો પાલનપોષણ કરે હે. એસો જે મનમેં આવે ચેહી અન્યાશ્રય હે, એર એસેહી અન્ય દેવમેં આવે કે ભગવાનસું હમારો કામ સિદ્ધ ન ભયો એર અમુક દેવને હમારો કામ સિદ્ધ કર દિયો, યહ જે મનમેં આવે, ભગવાન અવેરે પ્રસન્ન હોય એર અમુક દેવ જલ્દી પ્રસન્ન હોય એસે જે જાનકે અન્ય દેવકો ભજન કરે, સોહી અન્યાશ્રય હે.

વચનામૃત ૨૪—ફેરિ એક સમે શ્રીકાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી જે બ્રહ્મસંબંધ હોય હેં સો જીવકી પરીક્ષા કરાયવે કે લિયે પ્રભુનકી આજ્ઞા હે. પરીક્ષા કેસે જે દેવી એર આસુરી ઇનકે ભેદકી પરીક્ષા હે. તો યામેં જહાં બ્રહ્મસંબંધ હોતેહી ભગવદ્ભાવકે અંકુર હ્રદયમેં ઉત્પન્ન હોય હે. એર સ્વરૂપાસક્તિ કછુક હોય તખ જાનનો જે યહ દેવી જીવ હેં એર જાકું બીલકુલ ભગવદ્ભાવ હ્રદયમેં નહીં આવે એર બિલકુલ કોઈ સ્વરૂપમેં આસક્તિ નહીં બઢે હે, પ્રપંચ મેં બહુત આસક્તિ હોય તાકું આસુરી જાનનો એર કોઈકોઈકું બ્રહ્મસંબંધ હોતેહી પૂર્ણ સ્નેહ એર પૂર્ણભાવ હોય જાય ચોરાસી એર દોસો બાવનકી તરહ તો ઉનકું બ્રહ્મસંબંધ જ વખત ભયો તા વખતમેં પ્રભુનકું ચિત્તકી વૃત્તિ લગી રહે. તખહી સાચો બ્રહ્મસંબંધ જાનિયે, તખ ઉનકો કાર્ય શીઘ્રહી સિદ્ધ હોય જાય. એર જીવ જીવનકું આજ-

કાલ બ્રહ્મસંબંધ હોય હે, તાસમે પ્રભુનકે ચિત્તકી વૃત્તિ કોઈ ઓર લીલામે લગ રહી હે, તાસું જબ વાકું બ્રહ્મસંબંધ ભયેકી યાદ આવે તબ કાલાન્તરમે જાયકે પ્રભુનકું યાદ આવેગી, તબહી સંબંધ માન્યો જાયગો ઓર તબહી વોકો કાર્ય સિદ્ધ હોયગો. તાસું સાચો બ્રહ્મસંબંધ હોનો અપને હાથમે નહી હે વહ પ્રભુનકે હાથકી ખાત હે. જનકું જીતનો અધિકાર હે ઉતનોહી વાકું બ્રહ્મસંબંધ સિદ્ધ હોય હે આજ્ઞા પ્રમાણ ચલે તબ બ્રહ્મસંબંધ સિદ્ધ હોય હે. ગથ કે મંત્ર મેં જીતની ચીજ પ્રભુનકોં અપનને સમર્પો હે, યહ સખ ખાતકો અનુસંધાન જબ રાતદિન જીવકો રહે, તબ જીતનો જે ધનકું વેગહિ લગવતપ્રાપ્તિ હોયગી, જહાં તાંઈ યહ અનુસંધાન અહર્નિશ નહી રહે, તહાં તાંઈ કાર્યમે વિલંબ હે, યહ નિશ્ચય જીતનો.

વચનામૃત ૨૫—ફેર એક સમે કાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી જે આગે ચોરાસી દોસો ખાવનકો બ્રહ્મસંબંધ વેગહિ હોય જીતો હતો. ઓર પ્રભુ સાનુભાવ લી જલ્દી હોય જીતે હતે તાકો કારણ યહ જે વહ જીવ સારસ્વતકલ્પમે મર્યાદાપુષ્ટ માતૃચરણકી ગોપી તથા ગ્વાલ ગોપ હતે સો વે શ્રીમહાપ્રભુજી તથા શ્રીગુસાંઈજી દ્વારા શુદ્ધ પુષ્ટ હોય ગયે તાસું પ્રભુ ધનકું અનુભવ જલ્દી ખતાયવે લગ ગયે ઓર વે શુદ્ધ પુષ્ટ હોય કે લીલામે વેગહિ પ્રાપ્ત ભયે ઓર જે દૈવી જીવ હે, સો સારસ્વત કલ્પમે પશુ પક્ષી જીવ જંતુ સ્થાવર જંગમ હે, તાસુંહી ઉનકું જન્માંતરમે જાયકે અનુભવ હોય હે. પશુ પક્ષીકી જડબુદ્ધિ હે તાસું યહ વાત હે. ઓર દુઃસંગ દોષલી બહુત હે તાસુંબી બુદ્ધિભેદ હોય જાય હે સો આગે નિરૂપણ કરે હે, એસેં ખડેખડેનકું દુઃસંગ દોષ ભયો હે, તબ આજકાલકે જીવકી તો કહા કહેની? ઓર શ્રીમહાપ્રભુજી શ્રીગુસાંઈજી સો સાતોં ખાલનકકે સેવ્ય સ્વરૂપ જે આગે અનુભવ જતાવતે હતે, ઓર આજકાલકે ખાલનકકે સેવ્ય સ્વરૂપમે ફરક ઇતનો હી હે, કે વે સ્વધર્મજાસું પ્રગટ ભયે હે, ઓર વિન ભક્તનકું સખીભાવ, વ્યસન ઓર આસક્તિ પૂર્ણ હતી, તાસું વિનમું ખાતે કરતે, ઓર અખ જે આજકાલ પંધરાયે ગયે સ્વરૂપ જે અનુભવ નહી જતાવે હે, હો તાકો કારણ જે વેસો સ્નેહ ઓર અનન્યતા સેવકનમે નહિ હે.

વચનામૃત ૨૬—એક સમય કાકાજી મહારાજને એસેં આજ્ઞા કરી, જે જ સમે શ્રીઆચાર્યજી મહાપ્રભુજીકો પ્રાકટય ચંપારણ્યમે ભયો, તબ તેતીસ કોટિ દેવતા ઓર નકપિમુનિ હુવહાં આયે હતે, તિનકે સંગમે કલિયુગ ભી

વંદાં આયો હતો, સખ તો આનંદ ઉત્સવ વંદાઈ કરવે ત્રગે ઐર કલિયુગ
 તો રોયવે લગ્યો; તખ શ્રીમહાપ્રભુજીને પૂછી જો સખ તો આનંદ કરે હેં, ઐર
 તૂં કયોં રોવે હેં ? તખ વાને કહી જો આપ ભૂતલપે પ્રગટ ભયે હો, તખ
 સખનકું ભક્તિમાર્ગકો ઉપદેશ કરોગે, ઐર યા યુગમેં ભક્તિમાર્ગસું મખડો
 ઉદ્ધાર હોય હેં, સો નામકો પ્રચાર આપ બદાઓગે, તખ સખડો ઉદ્ધાર હોય
 જાયગો, ઐર નરક ખાલી રહે જાયગો, તામું મેં રોઉ હું. તખ શ્રીમહાપ્રભુજીને
 આજ્ઞા કરી જો સાડી ચારસો વરસ તો લીલા કે છવ હમારી આજ્ઞા પ્રમાણ
 ચલેગે, ઐર વિનકો ઉદ્ધાર હોયગો, ઐર સાડી ચારસો વરસ પીછે સખ
 કોઈ હમારી આજ્ઞા પ્રમાણ બહોત કરે નહી ચલેગે ઐર કોઈ કોઈ વિરસા
 ચલેગે, તિનકો ઉદ્ધાર હોયગો, ઐર જો ન ચલે તિનકે ઉપર તુમ અપનો
 અમલ ચલધઓ, ઐર ઇનકું નરક પડ્યો, એસે આજ્ઞા કરી, તખ
 કલિયુગ પ્રસન્ન હોય કે અપને સ્થાનમે ગયો, ઐર શ્રીમહાપ્રભુજીને માર્ગ
 પ્રગટ કર્યો, સો સાડી ચારસો વરસ તો અખ હોય ગયે હેં, ઐર અખ માર્ગ
 સાધારણ રીતમું ચલ રહ્યો હે, તોકો કારણ હેં, જો શ્રીગોકુલનાથજી એસી
 ઇચ્છા ભઈ જો શ્રીનાથજીકું હીગકો કુલ્હે મુકુટ સિદ્ધ કરાયકે સમર્પે તો
 આઠો, તખ આપકી ઇચ્છા જનકે એક સુનાર આપકો સેવક હતો સો
 વાને વિનતિ કરી જો મેં સિદ્ધ કર લાઉ ? તખ આપને કહી બહોત આઠો.
 ફેર વહ સિદ્ધ કર લાયો, તખ આપકું દિયો, તખ આપ દેખકે બહુત પ્રમત્ત
 ભયે, ઐર આજ્ઞા કરી જો તુમ કછુ માંગો, તખ વાને વિનતિ કરી જો
 કૃપાનાથ ! મોકું તો આપકી કૃપાસું સખ પ્રાપ્ત હે, પરંતુ આપ જો પ્રમત્ત
 ભયે હેં, તો મેં યહ માંગું હું કે શ્રીમહાપ્રભુજીને પુષ્ટિમાર્ગકી સ્થિતિ તો
 સાડી ચારસો વરસકી કીની હેં, સો કછુક દિન વિશેષ ચલે તો આઠો. તખ
 આપ પ્રસન્ન હોય કે આજ્ઞા કરી જો તુમદારો મનોરથ હેં, ઐર હમ પ્રમત્ત
 ભયે હેં, ઐર પ્રભુજી કુલ્હે મુકુટ ધરકે બહુત પ્રસન્ન ભયે હેં, તામું માર્ગકી
 સ્થિતિ સો જરમ બહતી હોયગી, યે હમારો આશીર્વાદ હેં, તામું અખ
 શ્રીમહાપ્રભુજી કહે ભયે વરસ તો હોય ચૂકે ઐર અખ શ્રીગોકુલનાથજીકે
 આશીર્વાદકે સો વર્ષ બાકી હેં, સો અખ ચલ રહે હેં, ઐર કલિયુગતે તો
 શ્રીમહાપ્રભુજી આજ્ઞા પ્રમાણ અમલ કર લીનો હેં, પ્રથમ તો આપકે
 વંશમેદી પ્રવેશ કીયો હેં, ઐર પીછે મખનમેં પ્રવેશ કર્યો હેં, તામું માધારણ
 રીતમું માર્ગ ચલ ગ્યો હેં.

વચનામૃત ૨૭—એક સમે કાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી, જે શીતકાલમેં જે મંગળા વેગે હોય હે, તાકો કારણુ યહ હેં, જે રાત બડી હોય હે, તાસું ગૈયાં, ભેંસ વગેરે ભૂખે હોય; તથા ઉનકું પીછલી રાતકું એક દો બજે સખ જ્વાલ ચરાયવેકો લે જાતે, ઉનકે સંગ પ્રભુ લી શ્રીયશોદાજીસું હઠ કરીકે પધારતે, ફેર વહાં જાય કે જ્વાલ તો સખ પશુનકું લેકે જંગલમેં જાતે, એર આપ મજલકતનકે ઘર પધારતે, વહાં જાયકે જે વિનને નૌતમ પ્રકારકી સામગ્રી સિદ્ધ કરી હોય સો આરોગતે, એર વિન લકતનકો મનોરથ સિદ્ધ કરતે, એર ફેરી જળ સાત આઠ બજેકે વખતપેં જ્વાલ પીછેઆવે તથા ઉનકે સંગ પ્રભુલી ઘર પાછેં પધારતે, ફેરી ઘર રાજભોગ આરોગે, યા ભાવસું વેગે રાજભોગ હોય હેં, શીતકાલમેં મંગલભોગ મજલકતનકે ઘર આરોગે હેં, તાસું ચાર દાદરીકું અનસખડીકી ચોકી આરોગે હે, એર ચાર બીરીયાં મંગલભોગમેં સખડી આરોગે હે, એર ગોપભાસમેંલી વેગે રાજભોગ હે, તાકો, કારણુ યહ હે જે મતચર્યામેં કુમારિકા શ્રીયમુનાજીપે ન્હાયવે પધારે હે, તા બીરીયાં ઉનકે સંગ જલકીડા કરવેકું પ્રભુ પધારે હે, એર નિત્ય નઈ સામગ્રી આરોગે હે, તાકો કારણુ યહ હે જે જેસે અગ્નિકુમારિકાને કાત્યાયનીકો પૂજન કર્યો તથા નિત્ય નયે નયે પ્રકારકે નૈવેદ્ય ધરતે, તાહી ભાવસું ગોસ્વામિ બાલક હે, સો અગ્નિકુમારિકાનેકો સ્વરૂપ હે, યાહી ભાવસું નિત્ય નઈ સામગ્રી કરકે આરોગાવેં હે.

વચનામૃત ૨૮—ફેરી એક સમે શ્રીકાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી, જે યહ મજબૂમિ હે સો સાક્ષાત્ ગોલોકકી ભૂમિ હે, સો જળ પ્રલય હોય તથા યાકો પ્રલય નહિ હોય, એર જળ વારાહજી હિરણ્યાક્ષકોં મારકે રસાતલસું પૃથ્વી લાયે, તથા પૃથ્વીકું અભિમાન ભયો, જે ભગવાનકું મેરે વિના નહીં ચલે હે, તાસું મોકું રસાતલસું લાયે, તથા યે વાત ભગવાન અંતર્યામી સો જન ગયે, સો પ્રલયકે જલમેં ઉપર તરતી થકી મજબૂમિ દિખાઈ, તથા પૃથ્વીને પૂછી જે યહ પ્રલયસમય જલમેં પૃથ્વીકો ટુકડા દીખે હે સો યે કહાંકો પાતે કરતે, આમહજીને આજ્ઞા કરીયે જે મેરે હૃદયરૂપ મજબૂમિ હે યામેં મેં નાવે હે, હો તાકો કારણુ જે વાત મુનકે પૃથ્વીકો ગર્વ દૂર ભયો, સો એસી યહ

વચનામૃત ૨૯—એક સમયકર પત્થર જે હે, સો સખ રતન એર મોતી તે જ સમે શ્રીઆચાર્યજી મહાપ્રભુજી પાવનસું એલે તાસું નવનીત જેસી તીસ કોટિ દેવતા એર ઋષિમુનિ હુ વહાં દનવત્ તાસું યહાં કલ્પા કોઈ સમે

બોડા ખડાઉ નહીં પહરનો, અપરસમેં હોય અથવા ન હોય તોભી પહરનો નહીં, ઓર યહાં છુય બયવેકી મનમેં બિલકુલ શંકા નહિ રાખની, ઓર શ્રીયમુનાજીમેં અવશ્ય નહાનો, ઓર આજકાલકે જે વૈષ્ણવ કહે હે જે ગોવિન્દસ્વામી તો બિલકુલ ખાંઉ નહીં ખોરતે, તો યહ કહે વેવારેનમું હમ થાં પૂછે કે જેસે ગોવિન્દસ્વામીકું સાક્ષાત્ દર્શન ભયે હતે, તેસે તુમકું ભયે હોય તો મત નહાઓ, ઓર ઋજભૂમિકો અહર્નિશ હૃદયમેં જેસે હમને કહો હેં વાહી રીતમું ધ્યાન કરનો.

વચનામૃત ૨૯—ફેરી એક સમે શ્રીકાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી જે અક્ષરબ્રહ્મ તો પૂર્ણ પુરુષોત્તમકો વિરાજવેકો ધામરૂપ હે, ઓર ભૂમા ભગવાન્ સો લોકાલોકમું જે પર ક્ષીરસાગરમેં વિરાજતે હે, સો પૂણ પુરુષોત્તમકે મનરૂપ હે, ઓર ઉનમેં વિરાટ સ્વરૂપ હે સો ચૌદ બ્રહ્માંડરૂપ હે, ઓર ઉનમેં ચૈતન્યશક્તિ અક્ષરબ્રહ્મકી હે, ઓર વિરાટ ભગવાનકી નાભિમેંમું કમલ ઉત્પન્ન ભયો, ઓર વહ કમલમેંમું બ્રહ્મા ઉત્પન્ન ભયે. ભૂમા ભગવાનકો ઓર વિરાટ પુરુષકો નામ ભી નારાયણ હે, ઓર વે આદિનારાયણમેંમું વિષ્ણુ ઉત્પન્ન ભયે હે, ઓર સંકર્ષણમેં મું રુદ્ર પ્રગટ ભયે હે. ઓર નારાયણકે શ્વાસમેંમું ચારો વેદ ઉત્પન્ન ભયે; અર્થાત્ પૂર્ણ પુરુષોત્તમકી બંસીકો જે નાદ સો નારાયણકે મુખદ્વારા વેદરૂપ હોય કે નાદબ્રહ્મ પ્રકટ કિયો, સો ભયો. તાકો અર્થ અક્ષરમેં લાયકે બ્રહ્માજીને પ્રગટ ક્યો, ઓર દેવ અસુર ઓર મનુષ્ય યહ સબ સૃષ્ટિ બ્રહ્માંડમેં હે. સો સબ બ્રહ્માજીને ઉત્પન્ન કરી હે. સૃષ્ટિ કરવેકો કામ બ્રહ્માજીકો હે.

વચનામૃત ૩૦—ફેરી એક સમે શ્રીકાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી જે ઓર સબ સૃષ્ટિકો પોપણ કરવેકો કામ વિષ્ણુકો હે, ઓર ઉનકો વાસ વૈકુંઠમેં હે, ઓર ઇન્દ્રાદિક દેવતા સબ ઉનકે હુકમમેં હે, સબનકે પાસમું બલિદાન લેનો ઓર સબનકી મનઃકામના પૂર્ણ કરની યા કામકી સબ દેવતાનકું આજ્ઞા હે, ઓર રુદ્રકો કામ સંહાર કરવેકો હે, ઓર તમોગુણી દેવ તથા રાક્ષસ, યક્ષ, ભૂત, પ્રેત આદિ સબ ઉનકે હુકમમેં હે, ઓર સબનકું દુઃખ દેવેકો તથા બલિદાન લેકે લૌકિક મુખ દેવેકો ઇનકો કામ હે, યહ તીનો દેવતાકે કાર્ય તથા ઉત્પત્તિ કહી, યહ સબ આદિ નારાયણકે હુકમમેં હે, ઓર જળ જળ પૃથ્વીપે તથા દેવતાનકું અસુરનસોં દુઃખ હોય હે તબ તબ પૂર્ણ પુરુષોત્તમકી આજ્ઞામું વિષ્ણુ ભગવાન્ અવતાર લે હે, ઓર સબનકો સંકટ મટાવે હે,

ઓર નારાયણકે નેત્રમેંસુ તેજરૂપ ચંદ્ર સૂર્ય ઉત્પન્ન ભયે હે, સો સાતાં લોહમેં ઉજ્જારો કરે હે. સખ જીવનકી અચ્છી ખુરી કૃતિકું દેખકે તાકો હિસાખ ચિત્રગુપ્ત નામકો દેવતા હે તીનકે પાસ સિખવાવે હે, સો સૂર્ય નારાયણકે પુત્ર જો યમરાજ હે, સો કૃતિ પ્રમાણ ન્યાય કરકે જન્મ તથા સુખ દુઃખ ભોગવેકું યા દેહ દેત હે; અચ્છે કર્મસું સુખ તથા સ્વર્ગ ઓર વૈકુંઠ મીલે હે, ઓર જો ખુરી કૃતિ હે તાકો ફક્ત દુઃખ, નીચ યોનિમેં જન્મ તથા નરક મીલે હે, અચ્છી ખુરી કૃતિ યહ હે. વેદપુરાણમેં જો કરવેકો કહ્યો હે, સો અચ્છી કૃતિ, ઓર જો કરવેકો નાહી કરી હે સો ખુરી કૃતિ સ્હમજની.

વચનામૃત ૩૧—દેર એક સમે શ્રીકાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી જો પૂર્ણ પુરુષોત્તમકે સંગ શ્રીસ્વામિનીજી જો હે, તિનકે શ્રીઅંગમેંસું વ્રજભક્ત પ્રગટ ભયે, ચંદ્રાવલી આદિ વ્રજભક્ત શ્રીસ્વામિનીજીકે શ્રીઅંગમેંસું પ્રકટ ભયે, ઓર ઈતિ વ્રજભક્તનકી અધ્યાત્મશક્તિમેંસું જુમા ભગવાનકી આદિ લક્ષ્મીજી પ્રગટ ભયે, ઓર ઉતિ લક્ષ્મીજીકે અંગસું રમા લક્ષ્મીજી પ્રગટ ભયે, ઓર રમા લક્ષ્મીજીકી જો આદિ શક્તિ હે, તામેસું વિરાટ સ્વરૂપ કે સંગ જો માયા શક્તિ હે, સો પ્રગટ ભઈ, ઓર વા માયાશક્તિમેંસું ઋદ્રકી ઉમિયા વગેરે ગ્યારહ સ્ત્રી પ્રગટ ભઈ, ઓર વાહી માયાશક્તિમેંસું બ્રહ્માજીકી સ્ત્રી તથા સખ દેવતાનકી સ્ત્રી પ્રગટ ભઈ, ઓર ઋદ્રાણીનમેંસું સખ દેવીએં પ્રગટ ભઈ, ઓર બ્રહ્માજીસું સ્વાયંભૂ મનુ પ્રગટ ભયે, ઉતકે સંગમેં વાહી માયા શક્તિમેંસું શતરૂપા સ્ત્રી પ્રગટ ભઈ, ઉતિ સ્વાયંભૂ મનુ તથા શતરૂપાકી જોડીસું અભીતક સૃષ્ટિ ચલી આવે હે, યા શીતસું જગતમેં પૂર્ણ પુરુષોત્તમકી અંશ કલાકો સંસર્ગ ચલ્યો આવે હે તાસું મૂલ બાત યહ જો પૂર્ણ પુરુષોત્તમસું ન્યારી કોઈ ચીજ નહી હે, સખકો સંબંધ પૂર્ણ-પુરુષોત્તમસું મીલ રહ્યો હે, યા બાતકું અપન સખ જીવ જૂલ રહે હે, તાસુ અપને આપકુંભી જુદો માને હે, ઓર સખ જગતકુંભી જુદો જાને હે, સો શ્રીમહાપ્રજીજીને બ્રહ્મસંબંધ કરાયકે વહ સંબંધકી યાદ દિવાઈ હે.

વચનામૃત ૩૨—દેર એક સમય શ્રીકાકાજી મહારાજને એસેં આજ્ઞા કરી જો બ્રહ્મસંબંધ હે સો અપન સખ બ્રહ્મમેંસું બ્રહ્મકે અંશરૂપ હોકર ન્યારે ભયે, તાકું હજારન વરસ વ્યતીત હોય ગયે, ઓર સારસ્વતકલ્પમેં જો પૂર્ણ પુરુષોત્તમ શ્રીકૃષ્ણકે દરશન હોતે સો પ્રત્યક્ષ હોતે હને, સો તખ તો આનંદ પ્રાપ્ત હોતો હનો, સો અખ કોટીન વર્ષસું વિયોગ ભયો તામું વા સુખકો લી

બૂઝ ગયે હે, ઐર બ્રહ્મકુંભી બૂઝ ગયે હે, સો શ્રીમહાપ્રભુજને યાદ કરવાયકે અપનકું ગચકે મંત્રદારા ભાન કરાયો હે ને એસે પ્રભુકે દર્શન સ્પર્શ સુખ-કુંભી તુમ બૂઝ ગયે, ઐર ઉનકે વિયોગકે દુઃખકુંભી બૂઝ ગયે, તામું ઉનકો વિયોગ રૂપી ને દુઃખ હે તાકું યાદ કરો, ઐર દશ ઇન્દ્રિયયુક્ત ને દેહ હે સો તથા પાંચો ઇન્દ્રિયયુક્ત ને અંતઃકરણ હે તથા અંતઃકરણકી વૃત્તિ સહિત ને આત્મબુદ્ધિ હે તાકું પ્રભુનમે લગાઓ, ઐર તા બુદ્ધિસું ધર્મ તથા અધર્મ ને બને સો પ્રભુનકું અર્પણ કરો, તથા યા દેહકે સંબંધિ ને સ્ત્રી પુત્ર પુત્રી પતિ માતા પિતા વગેરે સખ સંબંધિનકુંભી પ્રભુનકું અર્પણ કર દેઓ, ઘરખાર ધન આજીવિકા વગેરે સખ ખટપટ સહિત ને યહ જીવાત્મા હે સો પ્રભુ-નકો દાસ હે, એસે નિશ્ચય કરી કે પ્રભુનકી સેવા કરો, યહ ખાતશ્રીમહાપ્રભુજને અપની પાસ કબુલ કરવાયકે ઐર વા વિયોગકું યાદ કરકે વિરહ તાપ કરો એસી આજ્ઞા કરી હે.

વચનામૃત ૩૩—ફેરી એક સમે શ્રીકાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી ને આજકાલ શ્રીમહાપ્રભુજને ને વિરહતાપકી આજ્ઞા કરી હે, સો તા પ્રમાણ તો કહુંભી દિખવેમે નહિ આવે હે, માર્ગકે મુખ્ય સિદ્ધાંતકે અર્થકું તો કોઈ સમજેભી નહિ હે, ઐર ઉલોટો અનર્થ કરે હે, ઐર પહેલે યહ રીત હતી ને ભગવતગુણગાન કરતે, તા સમય ભગવતલીલાકી સ્મૃતિ કરકે મનમે યહ દુઃખ કરતે ને હાય હમ અભાગીનકું એસી લીલાકે દર્શન કબ હોંગે ? ઐર આજકાલ ને ગુણગાન કરે હે સો રાગરીતસું ઐર આનંદપૂર્વક કરે હે વામે દુઃખકો લેશભી નહિ હોય હે, ઐર આનંદસું નાચે તથા તાલી પાડે હે ઐર કલેશ બિલકુલ નહિ કરે હે, એસો બુદ્ધિમે ફેર પડ ગયો તામું જગમે રહકે વિરહકો અનુભવ અવશ્ય કરનો.

વચનામૃત ૩૪—ફેરી એક સમે શ્રીકાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી ને પુષ્ટિમાર્ગમે શ્રીમહાપ્રભુજકી આજ્ઞાઅનુસાર સિદ્ધાન્તપ્રમાણ પાંચ ખાત હે, સો દેખની ચાહિયે. ને પ્રથમ તો બ્રહ્મસંબંધકો અનુસંધાન અદ્વિતીય કરવેમું વિરહ ઉત્પન્ન હોય, વિરહ યા માર્ગમે સારરૂપ હે, ઐર વિરહ કરતે કરતે અપને દોષકી સ્ફૂર્તિ હોય, તખ દીનતા ઉત્પન્ન હોય, દીનતા અપની નિઃસાધનતા તથા અપની હીનતા પ્રગટ કરે હે, તાને દીનતા હે સો યા માર્ગકો દૂસરો સાર હે, ઐર દીનતામું જળ નિઃસાધનતા હોય તખ પ્રભુનપે વિશ્વાસ ઉત્પન્ન હોય, ને પ્રભુ કરે હે સો અપનો હિત હોય સોહી કરે

હે, જૈસે સ્નેહી કબહુ ખૂરો ન કરે એસેંહી પ્રભુ ખૂરો નહીં કરે હે, તાસું કોઈ કાલખી પ્રભુ અપનો અંગીકાર જરૂર કરેગે, દંડ દેવેકી ઇચ્છા હોયગી, તહાં દંડ દેગે, અપનો દોષ નિવૃત્ત કરેગે, એ નિશ્ચય હે. ઓર ચોથો સાર સત્સંગ હે. પરંતુ અબ સત્સંગ મીલે નહીં હે. તાસું શ્રીમહાપ્રભુજી તથા શ્રીગુસાંઈજીકે અંથ તથા શિક્ષાપત્ર ઓર શ્રીમદ્ભાગવત તથા શ્રીગીતાજી આદિનકો અભ્યાસ કરનો, જે અપનકું વાંચતે આવે તો અપન વાંચે, નહીંતર ઓરનકે પાસ વચાવનો, ઓર આજ કાલકે વૈષ્ણવકો સંગ સર્વથા નહીં કરનો, યામે પ્રભુનસું બાહ્યમુખતા હોય હે, કારણ કે ઇનકી શિક્ષા ઉંધી હે, ઓર પાંચમો સાર જે સેવા હે સો અપનો મુખ્ય કર્તવ્ય હે, સો તો બનત નહીં; જે સેવાકો સ્વરૂપ હે સો તો અપન બનત નહીં.

વચનામૃત ૩૫—ફેરી એક સમે શ્રી કાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી, જે કેવલ સ્નેહસુંહી પ્રભુ પ્રસન્ન હોય હે, કછુ વૈલવસહિત સેવાસું પ્રભુ પ્રસન્ન નહીં હોય. જ સમે જે વસ્તુ પ્રાપ્ત હોય સોહી પ્રભુનકું સ્નેહપૂર્વક સમર્પની, ઓર બઢતી નેગભોગકો આગ્રહ નહીં રખનો, ઓર સેવા વાકો નામ જકે નામ માત્રસું પ્રભુનકો મુખ હોય, ઓર સેવા જે હાથસું કરી હોય તાકી માનસી કરની. પ્રથમ સ્નેહસો કહા વસ્તુ હે? કેવલ નિઃસ્પૃહતાસું અર્થાત જસું સ્નેહકરનો હોય તાસું કછુ સ્વાર્થ નહી રાખનો, ઓર નિઃસ્વાર્થ કેવલ પ્રમન્નતાપૂર્વક વાકો મુખ દેખે વિતા રહ્યો ન જાય, ઓર જેસે વાકું મુખ હોય તેસે ઉપાય કરે, ચાહી રીતસું પ્રભુનમે સ્નેહ લગાવનો, ઓર જેસે સ્નેહીકી ઉપર કબહુ ઐસી ભાવના નહિ આવે જે યહ મેરો ખૂરો કરેગો, તેસેંહી પ્રભુનકે ઉપર રખનો, સ્નેહીકું જેસે રાજી રાખવેકી મનમે ચિન્તા લગી રહે હે તેસેંહી પ્રભુનકું પ્રસન્ન રાખવેકી મનમે ચિન્તા રાખની, ઓર જેસે સ્નેહસું કોઈ કામ અનુચિત બન જાય તો કોઈસું યહ બાત કહે નહીં, તેસેંહી પરીક્ષાકે લિયે પ્રભુ કૃપા અવેરી કરે, અથવા તો કોઈ દંડ દે તો વહ વાત બી કાહુસોં કહે નહિ.

વચનામૃત ૩૬—ફેરી એક સમય શ્રીકાકાજી મહારાજને એસેં આજ્ઞા કરી, જે ઓર સંપ્રદાયમે જે દીક્ષા દેહે, સો ગુરુ બાગે હે, ઓર અપને સંપ્રદાયમે જે બ્રહ્મસંબંધ દીયો જાય હે, વાકો નામ નિવેદન તથા સમપણ તથા દાન આદિ નામ હે, ઓર દીક્ષા નામ નહીં હે, તાકો કારણ યહ હે જે અપનેમે ગુરુદીક્ષા નહીં હે અર્થાત્ અપનકું ગુરુપનો નહીં હે, ગુરુ તો યા

સંપ્રદાયમેં એક શ્રીગુસાંઈજી હો, ઓર આચાર્યપદવી ધનકુંહી હો, ઓર ઉદ્ધાર કરનેકો સામર્થ્ય ધનકો હો, અપનકું તો ફક્ત શ્રીમહાપ્રભુજી ઓર શ્રીગુસાંઈજી ઓર શ્રીઠાકોરજી પહચાનવેકી આજ્ઞા હો, સો સખ જીવનકું તુલસી દે કે શ્રીઠાકુરજીકે સામને શ્રીમહાપ્રભુજીનેં જો આજ્ઞા કરી હો, આત્મ-નિવેદનકી, સો અપને જીવનકું સુનાયકે સમગ્રાયકે ઉનકે પાસ સ્મરણ કરવાવનો, ઓર ઉનકું સૂધે રસ્તાપે ચઢાયવેકી આજ્ઞા હો, તામું અપનમેં ગુરુપનેકો અભિમાન નહીં રાખનો.

વચનામૃત ૩૭—એક સમે શ્રીકાકાજીમહારાજને એસે આજ્ઞા કરી જો યા માર્ગમેં પુષ્ટિ, પ્રવાહ, ઓર મર્યાદા યે તીનો પ્રકારકે જીવ નિશ્ચિત હો અર્થાત તીનો પ્રકારકે જીવ હો તથા આસુરાવેશી તથા આસુરી યે સખ જીવનકું બ્રહ્મસંબંધ તો હોય જાય હો, પરંતુ જીવપ્રમાણ ફક્તમેં અધિકાર તથા અનુગ્રહ હોય હો, લીલાસ્થ જીવ જો વ્રજ સંબંધી પશુ, પક્ષી, વૃક્ષ, લતા રજ, કંકર કાષ્ઠ સખકો યહાં જૃતજપે જન્મ ભયો હો, ઉનકું સખનકું શ્રીવશ્વભક્તલદારા બ્રહ્મસંબંધ હોય હો, પરંતુ જેસી લીલાકો વહ જીવ હો તેસેં અધિકાર પ્રમાણ વાકો લગવતસેવામેં મન લાગે, ઓર વા સમેં જો મનુષ્ય હોતે તીનકો લી વા સમેં બ્રહ્મસંબંધ ભયો હો, પરંતુ જેસી જીવકી ચિત્તકી વૃત્તિ હોય તેસોહી વહ જીવ જાનનો, સ્વભાવ, પ્રકૃતિ ઓર ભક્તિ, ઓર આસક્તિ ઓર કૃપા ઉપરસું જીવકે અધિકારકી ખબર પડે હો, અધિકારકે ઉપરસું ફક્તકી પ્રાપ્તિ હોય હો, અધિકાર ઉપરાંત ફક્તકી પ્રાપ્તિ નહીં હોય હો.

વચનામૃત ૩૮—ફેરી એક સમે શ્રીકાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી, જો પ્રભુ અંતર્યામી હો સખકે હૃદયકી જાને હો, ફેર ઉનસું માંગનો કહો ? સખકો હિતહી ઇચ્છે હો, અપનકું જો દુઃખ આય પડે હો સો અપને પ્રારબ્ધ ભોગ ભુગતવેકી વેદમેં આજ્ઞા હો, સો જો ન ભુગતાવેં તો ઉનકી આજ્ઞા કો ભંગ કર્યો યોં દીખે, તામું અધિક ફક્ત દેવકે સિયે થોડો પ્રારબ્ધ ભોગ પ્રભુ ભુગતાવે, તામેં અપને જો પ્રાર્થના કરે તો પ્રભુ નારાજ હોય. અપનો અપ-રાધ તો બહોત હો, સો પ્રભુ કૃપા કરીકે કમતી કરે તો બી યહ પ્રાર્થના ન કરે, જાસેં પ્રભુ નારાજ હોય કે તોડો એક દટાંત હો. જો એક રાજા હતો, ઉનને અપની પાસ જાતકે છોકરાકો નોકરીમેં રાખ્યો હતો, સો વહ રાજાકી બહુત ખરજ સાધતો હતો, તખ રાજા વાકે ઉપર બહુત ખુશી રહત હતો, ઓર રાજાકે પાસ વહ કબી કછુ માંગનો નહીં, ઓર રાજા બી કબી કછુ પૂછે નહીં,

તખ રાજકે મનમેં એક દિન એસેં આઈ, જો યહ કછુ માંગે નહી સો યાકું
અપની કન્યા દેવે. વર બહુત આછો હે. ઓર વાકે મનમેં એસી આઈ જો
મેને ઇતને વરસસું રાજકી ભરજી સાધી તો લી વાને મોકું કલી કછુ દિયો
નહીં સો જો મેરે માથેં દોસો રૂપીઆકો કરજ હે સો આજ હજુરકે પાસ
દોસો રૂપીઆ માંગુ તો મેરો કરજ ચૂકે, એસેં વિચારકે રાજકે પાસ ગયો,
ઓર રાજસું વિનતિ કરી, જો મહારાજ ! મોકું આપને કલી કછુ દિયો
નહીં, સો આજ દોસો રૂપીઆકી મહેરબાની હોય જય તો ઠીક તખ
રાજને જની જો યે કન્યા દેવે લાયક નહા હે, યહ વિચારકે વાકું દોસો રૂપીઆ
દે દિયે, ઓર કન્યા ન દીની, તાસું અપનલી કલી કછુ માંગનો નહીં, અપ-
નલી પ્રભુનકે અભિપ્રાયકું નહીં જાને જો કહા ફલ દેવેકી ઇચ્છા હે ? જો
જો કદાપિ પ્રભુ આજ્ઞા કરે તોળી માંગનો નહીં, યહી કહનો જો આપકી ઇચ્છા
હોય સો દેઓ.

વચનામૃત ૩૯—દેરી એક સમે શ્રીકાકાજી મહારાજને આજ્ઞા કરી, જો
યા પુષ્ટિમાર્ગમેં અનુગ્રહહી મુખ્ય હે, ઓર અનુગ્રહસુંહી હીન અધિકારી
ઉત્તમ અધિકારી હોય હે, ઓર ઉત્તમ અધિકારી કૃપા વિના હીન અધિકારી
હોય જય હે, અનુગ્રહસું જીવકી કૃતિકો લી નહીં દેખે ઓર સખ ફલકી
પ્રાપ્તિ હોય હે, તથા સખ દોષકી નિવૃત્તિ હોય હે, યા કૃપાકો સાધન ફક્ત
હીનતા ઓર નિઃસાધનતા યહ દોહી હે, તાપેં યહાં આપને એક દષ્ટાંત કહો.
જો કોઈ એક ભરપુર નહી હોય, અથવા સમુદ્ર હોય, તાકે કિનારેપેં સહેલ કર-
વેકે લિયે ઓર શોભા દેખવેકે લિયે કોઈ રાજ આયકે ઓર ધુરજપે ખેઠકે
સેલ દેખ રહો હે, ઓર જલકો ખૂબ ચઢાવ આય રહો હે, તામેં મનુષ્ય વહતે
જય રહે હે, તામેં કોઈ તો હાથ પાવ હલાય રહે હે, ઓર કોઈ ડૂબે હે, ઓર
કોઈ ઉછલ રહે હે, તો વો જો ઉછલ રહે હે ઓર ડૂબ રહે હે, ઉનકું દેખકે ઉન
રાજકું કયા આઈ, સો કોઈ મનુષ્યકું કહવેકી રાહ ન દેખકે આપ જલહી વા
જલમેં ફૂઠકે ઉન ડૂબતેનકું વા જલમેં સું નિકાસ લિયે, તેસેંહી યા સંસાર-
સાગરમેં સખ જીવ પડે હે, ઓર વહે જય રહે હે. તામેં જો કર્મકાંડી ઓર
મર્યાદામાર્ગી જો હે, સો તો.સાધનરૂપી પેરનો હે, ઉસસે પેર રહે હે, ઓર જો
નિ.સાધન પુષ્ટિમાર્ગી હે સો ડખ રહે હે. તીનકે ઉપર જખ પ્રભુનકી કયા
આવે તખ વહ સંસારસાગરસું બહાર નિકસે હે. તેસેહિ અપને ઉપર જખ
પ્રભુકું કયા આવેગી તખ નિકારોગે, કેવલ કયાહી સાધનરૂપ હે, તાસું
અપનો કર્યો કછુ હોય નહી યહ નિશ્ચય હે.

વચનામૃત ૪૦—ફેરી એક સમે શ્રીકાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી જે શ્રીપૂર્ણપુરુષોત્તમ કોટાનકોટિ બ્રહ્માંડકે રાજા હે, તો જેસે ખંડપતિ રાજા હે ઉનકે જેસે મહેતા કારભારી મંત્રી વગેરે હે, તેસેહી ચે સખ પૂર્ણ પુરુષોત્તમકે હે, તાકો મીલાન કરીકે દેખનો, તખ હમને પૂછી જે વે કોન હે ? સો હમકુ કૃપા કરકે બતાવો, તખ આપને આજ્ઞા કરી જે પૂર્ણ પુરુષોત્તમકી કચેરી હે, સો અક્ષર બ્રહ્મ હે, ઓર પૂર્ણ પુરુષોત્તમકો રણવાસ હે સો વ્રજ-ચોરાસી કોશ હે, ઓર મુખ્ય આદ્ય માયા શક્તિ જે હે સો રાધિકાજી હે સો મુખ્ય રાની હે, ઓર કોટાનકોટિ વ્રજભક્ત જે હે સો સખ મુખ્ય દાસી હે, ઓર ભૂમા ભગવાન હે સો મુખ્ય મંત્રી હે ઓર બ્રહ્મા વિષ્ણુ સંકર્ષણ ચે તીનો અધિકારી ઓર બ્રહ્માજીકું તો સૃષ્ટિ ઉત્પત્ત કરવેકો અધિકાર હે, ઓર વિષ્ણુકો રક્ષા કરવેકો અધિકાર સંકર્ષણ શિવરૂપસું નાશ કરે હે, ચે જગતરૂપ જેલખાનો હે, યામેં જીતને જીવ માત્ર જે ઉત્પન્ન ભયે સો સખ ભગવાનકે અપરાધી હે. સો દંડ ભોગતે હે, સંકર્ષણ રૂપ જે બલદેવજી હે જે યા જેલખાનેમેસેં જલહી છૂડાવે ઓર સૂર્ય ચંદ્ર જે સો દેખનેવારે દરોગા સો સખ જગતકી ખબર દે રહે હે, ઓર યમરાજ મહેતાજી હે, ઓર ચિત્રગુપ્ત લહીઆ હે, ઓર સખ દેવતા એસેહી અપને અપને કાર્ય કર રહે હે.

વચનામૃત ૪૧—ફેરી એક સમે શ્રીકાકાજી મહારાજને એસે આજ્ઞા કરી જે યા પુષ્ટિમાર્ગ મેં મરજાહ હે, સો કહા ચીજ હે ? એસે કોઇ સંદેહ કરે તહાં કહત હે. જે માર્ગ તો પુષ્ટિ ઓર મરજાહ કહા ચીજ ? તાકો ઉત્તર તો મરજાહ નામ, જે શ્રીમહાપ્રભુજીને જે અહંતામમતાત્યાગરૂપ નિવેદનકો અનુસંધાનપૂર્વક આત્મસમર્પણપૂર્વક પૂર્ણદાસભાવસું સેવા કરની, ઓર દીનતાપૂર્વક વિરહાનુભવપૂર્વક, ગુણગાન ધ્યાન કરે; યાહીકો નામ મરજાહ કહી હે ઓર ઇનહી ખાતનકી આજ્ઞા ગોસ્વામિખાલકનકે પાસમું લેની આહિયે, ખાકી અસમર્પિતકો ત્યાગ, અવૈષ્ણુવકે હાથકો જલ તથા પ્રસાદ આદિ નહિ લેવેકો વિચાર રાખનો યહ સખ જીતની ખાત લીખી હે, ચેહી આજ્ઞાનકો જે ખરાખર પાલન કર સંકે વહી સચ્ચો મરજાહી હે, જે યહ માર્ગકી મરજાહ શ્રીમહાપ્રભુજીને મેંડ રૂપ ખાંધી હે, વાહી પ્રમાણ ચલનો, તખ વે મર્યાદી કહે જાય, કેવલ સ્વરૂપ જ્ઞાન વિના તથા અહંતા મમતા ત્યાગે વિના કેવલ ઘરકો ત્યાગ તથા દેશકો ત્યાગ કરનો સો વ્યર્થ હે, કેવલ અત્યાચાર કરવેમું મરજાહી નહીં કહે જાય, વે તો હિસો વેપધારી હોય કે શ્રીમહાપ્રભુજીકું ઈગે

ઐર ગુરુદ્રોહી હોય છે, સો મર્યાદી નામ ધરવાવનો ઠીક નહિ છે. શ્રામદ્ ભાગવત તથા શ્રીગીતાજીમે ભગવાનકી આજ્ઞા છે, કે જગત ભગવત્ (બ્રહ્મ) રૂપ છે, ઐર શ્રીભગવાનસુઠી ઉત્પન્ન ભયો છે તાસુ જગતકો દ્વેષ સર્વથા નામધારીકોલી કરવેકો નિષેધ છે, તો કેર સમર્પની તથા મર્યાદીકું તો ધર્મ્યા તથા દ્રોહ સર્વથા કોઈકો નહી કરનો, ઐર સખનકું અપને તેં ઉત્તમ માનને, પરંતુ સતસંગ કરવેમેં ઉનકે ગુણદોષકો વિચાર કરકેં ગુણકો ગ્રહણ કરનો, પર ઉનકે દોષકો આરોપ નહીં કરનો, સર્વ ખાત શ્રીકૃષ્ણકી ઇચ્છાસોં હોય છે. એસો સહમજકે અપને ઉનકે અવગુણ દેખને નહીં.

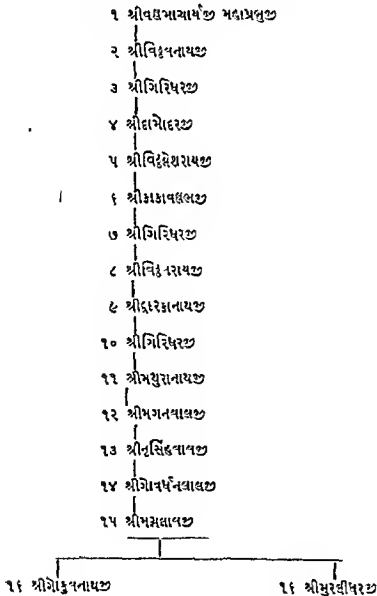
વચનામૃત ૪૨—કેર એક સમેં આપ એસેં આજ્ઞા કીયે, ને ભગવત નામ ને હે સો સખ પાપનકું નિવૃત્ત કરે છે, પરંતુ એસે જનકે હમ ભગવદ્ નામ લેહેં ઐર વિશેષ લેગે તાસુ ને યહ અપરાધ કરેં તો નિવૃત્ત હોય નયગેં. યહ વિચારકેં ને અપરાધ કરે તો નિવૃત્ત નહિ હોય છે ઐર ઉલટો વહ નામકો અપરાધી હોય છે, તો નામકે અપરાધીકું નરકકે વિના કોઈ રસ્તા નહીં હૈ, તેસેંહી ને યહ વ્રજભૂમિમેંલી આયકેં અપરાધ કરે છે, એસે સમજકેં ને યહ વ્રજભૂમિ છે, સો સખ અપરાધ નિવૃત્ત કરેંગી, તાસુ હમ યહ બઢતી અપરાધ કર લેં, ઐર દોર વ્રજવાસ કરકેં દસમાલા ઐર બઢતી કર લેંયગે તો નિવૃત્ત હોય નયગે, યહ વિચારકેં ને અપરાધ કરે હે સો ઉલટો દૂનો અપરાધી હોય છે. તો વાકોં યમકે હી હાથ દંડ દીયો નય હૈ. તાસુ યાહી વાતકું વિચારકેં એસે સ્થલપે અપરાધસું ડરપતે રહનોં ઐર યા વાતમેં આજ્ઞાકે ને વૈષ્ણવ હે સો ધ્યાન નહીં દેય હે, ઐર એતન્માર્ગીય ગ્રંથનકે તથા શ્રીમદ્ભાગવત તથા ગીતાજી આદિ પુરાણકે અર્થ બરોબર સમજવેમેં નહિ આવે હૈ ઐર ઉલટો અર્થ કરે હેં તાહીસુ પાપકો ભય નહી લગે છે. જીતને ગ્રંથનમેં ને ભગવદનામસું તથા તીર્થમેં રહેવેસું તથા પ્રાયશ્ચિત્ત આદિનસું પાપ નિવૃત્ત હોયવેકી કહી છે, સો અજનનતે અપરાધ બન નય વાકે તાંઈ કહી હે. જનકેં ને અપરાધ કરે સો દંડ ભુગતે વિના નિવૃત્ત નહી હોય હૈ તહાં એક દષ્ટાંત છે. ને કોઈ મનુષ્ય રાજકો બહોત કૃપાપાત્ર હોય ઐર બહોતહી અન્યાય કરે, ઐર રાજ વાકું દંડ ન દે તો રાજ અધર્મી વાજે, તાસુ ખાસ પુત્ર હોય ઐર અધર્મી હોય તો વાકું લી દંડ દેનો ઉચિત હૈ. યહ સહજ રાજકો ધર્મ હૈ, તો યહતો સાક્ષાત પુર્ણ પુરુષોત્તમ અખિલ બ્રહ્માંડકે અધિપતિ પ્રભુજી દંડ ન દેતો, અપનકું પુષ્ટિભક્ત જનકે સ્વધર્મમેં

હાનિ હોય તેસેંહી અપની શુદ્ધ પુષ્ટિ નહિ હેં. અપને પુષ્ટિપ્રવાહ, પુષ્ટિ મર્યાદા હે. તાસેં અપનકેં તો અવશ્ય હી દંડ દેય હેં, યામે નામકે ઉપર આધાર રાખકેં અતિશય અનુચિત કામ કરે, સો વે દંડકે હી અધિકારી હોય, યામે સંદેહ નહી હે.

ધૃતિશ્રી ગોવર્ધનલાલજી મહારાજકે વચનામૃત સંપૂર્ણ.

(મહ ૪૨ વચનામૃત ભગવદીય અમૃતલાલ હરિજીવનદાસ પારેખ મહુવાવારેને પ્રાપ્ત કિયે હે)

શ્રીગોવર્ધનલાલજી મહારાજની વંશાવલિ.

પરિચય.

બન્ને વચનામૃતોમાં પહેલાં પચ્ચીસ વચનામૃત નિ. લી. શ્રીગોકુલાધીશજી મહારાજના છે. મુઆઈ આપશ્રીનાં નામથી જ આપશ્રીનું મંદિર પ્રસિદ્ધ છે. આપશ્રી મંરૂત લાપાના ઉત્તમ વિદ્વાન તથા કવિ હોઈને પ્રજાલાપાના પણ એક અત્યુત્તમ કવિ તથા ગદ્યશૈષ્ટક તરીકે પ્રસિદ્ધ છે. ‘શ્રીવલ્લભસ્તુતિરત્નાવલી’ નામનો આપનો ગ્રંથ શ્રીમહાપ્રભુજીના ગુણગાન કરનારો હોઈને પ્રસિદ્ધ છે. તેના ઉપર સુપ્રસિદ્ધ ભારતમાર્તંડ પં. ગદૃલાલાજીએ મંરૂતમાં દીક્ષ કરી છે. આ ગ્રંથ ઇલાયજો છે. વિદ્વતા છતાં શીઠરિચાજીની દીનતા આપશ્રીમાં દરિગોચર થાય છે. નુપ્રસિદ્ધ ‘રામલીલામૃત’ માં છેવટે આપશ્રી લખે છે કે “શરણ ગોકુલાધીશદાસરી.” આ વાક્ય કાંઈ અંતેરી લાવના સૂચવે છે. વળી આપશ્રીના પચ્ચીસ વચનામૃતો તો કાંઈ ઓરજ છે. શુદ્ધ પ્રજાલાપામાં અનેક ઉત્તમ લાવનાઓ તેમાં ભરેલી છે.

બીજાં ૪૨ વચનામૃત નિ. લી. શ્રીગોવર્ધનલાલજી મહારાજનાં છે. આ વચનામૃતો એઓશ્રીનાં શીએડીજી અ સૌ. મનુઆ શ્રીલક્ષ્મીબેડીજીએ લખેલાં છે. તેઓ આપશ્રીને કાકાજી તરીકે ઓળખાવે છે. આ વચનામૃતોની પ્રત ભ. અમૃતલાલ હરજીવનદાસ પારેખે મદુવામાંથી ઉતારી મોકલી છે.

નિ. લી. શ્રીગોવર્ધનલાલજી મહારાજનું પ્રાકટ્ય સંવત્ર ૧૯૧૬ ના ભાદ્રપદ કૃષ્ણ પૂનીયાને મેળ ઇન્દોરમાં થયું હતું. બાલ્યાવસ્થામાં આપશ્રીએ હરિયાણાના બહેચર શાસ્ત્રીજી પાસે વ્યાકરણનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું. બા. સંપ્રદાયમાં સુપ્રસિદ્ધ પરમખાન્ય ભારતમાર્તંડ શ્રીગદૃલાલાજી પાસે કાવ્યસાહિત્યનું અધ્યયન કર્યું હતું; ત્યાર પછી રોટારથ પરમપંડિત પ્રાભંગન નામના ગ્રંથ બનાવનાર ગોસ્વામી શ્રીકન્હૈયાલાલજી મહારાજ પાસેથી સામ્પ્રદાયિક જ્ઞાન મેળવ્યું હતું; આવી રીતે આપ વ્યાકરણ, સાહિત્ય અને સામ્પ્રદાયિક જ્ઞાનમાં નિપજ્ઞાત થયા હતા. અધ્યયન મુક્યા પછી પણ સામ્પ્રદાયિક ગ્રંથોનું પધ્યાશોચન અને પરિશીલન આપે આપે રાખ્યું હતું, પરિણામે આપની સામ્પ્રદાયિક વિદ્વતા એટલી બધી વૃદ્ધિ પામી હતી કે સામ્પ્રદાયિક વિદ્વાનોને સમ્પ્રદાયગ્રંથોમાં થતી શકાઓનું સંતોષકારક સમાધાન આપશ્રી કુશલતાપૂર્વક કરતા.

આપશ્રીનું ચરિત્ર મનુષ્યોને સુચિશણ દેનારું હતું, શ્રીમદ્ભાગવત તો આપને જીવંત હતું એમ કહીએ તો પણ અતિશયોક્તિ ન કહેવાય; શ્રીમદ્ભાગવતના અઢાર હજાર શ્લોક પૈકીના કોઈ પણ શ્લોક શોધવો હોય તો તેઓશ્રીનો આશ્રય સદૃશ નીવડતો.

આપશ્રીની દિનચર્યામાં પ્રભુસેવા, વૈદિક નિત્ય કર્મોનું પરિપાલન અને હરિમંરણ જીવંત, ભગવત્સેવા અને નિલનિયમથી કોઈ કોઈ દિવસ તો જોગન પણ રાત્રિમાં થતું. બચત મમયનો ઉપયોગ શ્રીમદ્ભાગવતના પાઠમાં થતો, પઠ્ઠીય પ્રયત્નેન ધ્રીમદ્ભાગવતમ્ એ શ્રીમહાપ્રભુજીની નિગ્નધોક્ત આજ્ઞાનું આપ બરાબર પાલન કરતા. ભક્તિમાર્ગીય આચાર્યોના જીવનમાં ભક્તિ-રસના કલ્પોના કેવા લહેરાય છે તેના સાક્ષાત્ દષ્ટાન્તરૂપ આપનું જીવન હતું; નિત્યલીવાસ્ય વલ્લભકુલાવતંસ જો. શ્રીવિક્રમેશજી મહારાજની ખેડે આપશ્રી પણ લાલુક વૈષ્ણવોને સુઓધિની સુધાનો આસ્વાદ આપતા હતા.

આપશ્રીએ ક્રમશઃ ત્રણ વખત લગ્ન કર્યાં હતાં, તેમાં પ્રથમ પત્ની ચક્રીજી એક પુત્રીરત્ન શ્રીમનુઆ ઉર્ફે લક્ષ્મીબેડીજી પ્રકટયાં હતાં, કે જેમના લગ્ન ગોકુલરથ સમ્પ્રદાયના પ્રસિદ્ધ પંડિત

ત્રિશૂલ શ્રીગોવર્ધન ગમ્ભીર સાથે થયાં હતાં. તેમનાં સુપુત્ર આપના દોહિત્ર હિન્દી કવિ શ્રીમલ-
દેવલાલાજી પોતાનાં માતૃપિતા માથે હાલ ગોકુલમાં ગઢે છે; અન્ય સન્તાત ન હોનાથી ગો.
શ્રીમદ્ધાલજી આપના દત્તપુત્ર થઈ વંશ-મર્યાદા આચરે છે.

હાલમાં શ્રીગોકુલાલાજીની સંસ્થામાં કામ કરતા રસ્મિના સંગોષ્ઠ તથા શ્રીમદ્ભાગવતનું
સામ્પ્રદાયિક રીતે ભાષાન્તર કરનાર વયોવૃદ્ધ સુપ્રસિદ્ધ પंडित કલ્યાણજી કહાનજી શાસ્ત્રી છેવટ
સુધી આપશ્રીના શાસ્ત્રીજી હતા.

આપશ્રી નિલકીશારય ગોસ્વામિ શ્રીગોકુલાધીરાજ મહારાજની ગાદી ઉપર વિરાળ્યા
હોવાથી શ્રીગોકુલાધીરા મન્દિરમાંજ નિવાસ કરતા, અતિમ મમય પર્યંત પણ આપશ્રીએ
ભગવત્પ્રવાતપરતા ત્યજી ન હતી. સંવત ૧૯૭૪ ના જ્યેષ્ઠદશ્ય દશમીને દિને આપશ્રીએ
નિગમદ્ધારવાદ ક્ષેતાં ક્ષેતાં ભૂતલનો ત્યાગ કરી નિલકીશમાં પ્રવેશ કર્યો હતો.

સાંપ્રદાયિક ગ્રંથો.

૧. શ્રીસર્વોત્તમસ્તોત્ર—અદીમો પાનાં, અનેક ચિત્રો, એક એક નામપર એક એક
કીર્તન, નામાવલિ ઘોળ, દીક્ષાઓનો સચિત્રતર અનુવાદ, છતાં મૂલ્ય અડી આના, ૮. ખ. માત્ર પૈમા.

૨. પુષ્ટિમાર્ગનો ઇતિહાસ—શ્રીમદ્ધાલજી, શ્રીગુરુસાંઈજી, શ્રીગોકુલનાથજી તથા શ્રીવલ્લભ-
કુલના અસરકારક ઇતિહાસો, મોગલ સમ્રાટોના બાદશાહી ક્રમોનાના ફેટાઓ, આવા મોટા
પુસ્તકનું નોંધાવર માત્ર આઠ આના ૮ ખ. સવાળે આના.

૩. શ્રીગોકુલેશજીનો માલાપ્રસંગ—શ્રીગુરુસાંઈજીના મોથા લાલજીએ જહાંગીરના જુસ્મો
માને જે અદિમક ધર્મયુદ્ધ વર્ષો સુધી ચલાવ્યું તેનું જલહલની ભાષામાં વર્ણન, યુક્તિઓથી
સમજાવેલ તિલક ગદ્ય, સચિત્ર પુસ્તક છતાં નોંધાવર માત્ર દોઢ આનો. ૮. ખ. ૧૦૦ આનો.

૪. શ્રીપુરુષોત્તમજીનું ચરિત્ર—નવ લાખ શ્લોક લખનાર મહાન વિદ્વાન ગોસ્વામી
શ્રીપુરુષોત્તમજીનું ઐતિહાસિક ચરિત્ર તથા શિવ મોટા કે વિષ્ણુએ વિષે કવિ દયારામભાઈને
ગ્રંથ છે. વિષ્ણુદેવીઓને તમાચો મારનાર આ ગ્રંથની નોંધાવર માત્ર ચાર આના.

૫. જયલંક મહાત્યાગ—પંચમગીદાધીધર ગોવિન્દપ્રભુએ જયપુર નરેશના જુસ્મો
માને ચલાવેલી લડતનો ઇતિહાસ સચિત્ર છતાં નોંધાવર ચાર આના. ૮. ખ. ૧૦૦ આનો.

૬. વૈષ્ણવ નરેશો—હિન્દમાંના પુષ્ટિમાર્ગીય ગમ્ભીરમહાગમઓનાં અદ્ભુત વૃત્તાંતો, મચિત્ર,
મૂલ્ય ઘણું આના. ૮. ખ. ૧૦૦ આનો.

૭. આટલું તો કરજોજ—દુઃકમાં દુઃકો નિલ નિયમ નોંધાવર એક આનો. ૮. ખ. ૧૦૦ આનો.

૮. શ્રીદયારામવાણી—કવિ દયારામભાઈના સુંદર પદોનો મહાન મંત્રદ તથા ભક્તિ-
પોષણ મ. એ આના. ૮. ખ. ૧૧ આનો.

૯. ન્યાયમૂર્તિના મુકાદો—મુજાઈના ન્યાયમૂર્તિ ગંગેજીને ભગવદીય શેઠ પ્રાગજી
સૂરજીએ મોકેલા કેસમાં આપેલો અગત્યનો મુકાદો વાંચીને મુકારકોની પોલ પારખી શકેલા અને
પુષ્ટિમાર્ગની મહોજલાલી જોઈ શકેલા. મૂલ્ય એ આના ૮. ખ. ૧૧ આનો.

૧૦. પંચાવન પાઠકો ગુરુકો-૪૫૪ રૂપ—નિત્ય નિયમના પંચાવન પાઠનો આ ગુરુકો મોટા અક્ષરના હમણા ફરી છપાવ્યો છે. મૂલ્ય માત્ર ત્રણ આના ૮. ખ. ૧૧ આનો.

૧૧. શ્રીનરસલાલનાં ધોળ—મૂલ્ય એ આના ૮. ખ. ૦૧૧ આનો.

૧૨. ધોળપદસાગર—મૂલ્ય ૩. ૧-૦-૮ ૮. ખ. ૦-૪-૩. ફરી છપાય છે.

૧૩. અસ્પૃશ્યોદ્ધાર—અસ્પૃશ્યતાના ચાલુ પ્રશ્નોપર અદ્ભુત પ્રકાશ પાડનારો અંથ, ગાધીજીએ કબૂલેનો સિદ્ધાંત અક્ષરે અક્ષરે વાચ્યમાન કરેલો, મૂ. ૦-૧-૬ ૮. ખ. ૦-૧-૩.

૧૪. પંદરમો અધ્યાય—શ્રીગીતાજીનો આ નાનો અંથ દરેક વધ્યુવના ઘરના હોવો જોઈએ. માયાવાદનું સંપૂર્ણ ખડન ઉત્તમ રહ્યું સરલ ભાષામાં છે. મૂલ્ય રૂ. ૦-૨-૦ ૮. ખ. ૦-૦-૮.

૧૫. રસાલય ગૃહરસમથ—શ્રીગોકુલાનાથજીના સેવક શ્રીમદ્વાવદાસજીએ રચેલો ભાવના-પૂર્ણ અથ ભાષા સરલ, બોધક, ૩૦૦, વર્ષ પહેલાની ગુજરાતી મૂલ્ય રૂ. ૦-૨-૬. ૮. ખ. ૦-૦-૮.

૧૬. ચિત્રાવલી—કોટા, કિસનગઢ અને રાજનગર (અમદાવાદ) એ ત્રણ ગૃહના શ્રીવલ્લભ-કુલના ફુલ્લ ચિત્રો. મૂલ્ય ચાર આના ૮. ખ. ૧૧ આનો.

૧૭. પ્રત્નોત્તરવિચારઅંથ—મહાનુભાવ લકષ્મણ કવિવર શ્રીદયારામભાઈએ ધર્મ સંખ્યાથી વિકટ સવાયોના ઉત્તર લખીને ફર્વી ગુપ્તો ઉઠેલી છે તે જોઈને આશ્ચર્યમગ્ન થયો. કવિવરનું રંગીન ચિત્ર પણ સામેલ છે. મૂલ્ય ચાર આના ૮. ખ. ૧૧ આનો.

૧૮. મહાનુભાવ ભગવદ્ભક્તો—શ્રીમદ્વાવદાસજી અને શ્રીગુણકજીના સેવકોનું રસમય ભાષામાં ચરિત્ર, મૂલ્ય ત્રણ આના ૮. ખ. સવા આનો.

૧૯. કીર્તનકુસુમાકર—આવો કીર્તન અથ હજી પ્રકટ થયો નથી. અતિ ફુલ્લ રમપૂર્ણ અપ્રસિદ્ધ પદોના મહાન સમગ્ર કથો છે. મૂલ્ય ૩) કેપીઆ. ૮. ખ. રૂ. ૦-૧૩-૦.

૨૦ વચનામૃતો—શ્રીગોકુલાધીરાજ મહારાજના પચીસ અને શ્રીગોવર્ધનલાલજી મહારાજના ૪૨ વચનામૃતો વાચીને દિવ્ય ભાવનાનો સાક્ષાત્કાર થશે. મૂલ્ય અડી આના ૮. ખ. ૩ પૈસા.

ટેકાણુ—વસંતરામ હરિદૃષ્ટ શાસ્ત્રી ૮, રાજમહેતાનો પોળ.

અમદાવાદ.

સાંપ્રદાયિક ગ્રંથો કયાંથી મેળવશે ?

શ્રીમદ્ભુલાધ્ય રક્ષિત અને શ્રી સુબોધિની (સંપૂર્ણ) મળશે.

સુદ્રિત થયેલા તથા નહિ મળતા સંસ્કૃત, જળ, હિન્દી, ગુજરાતી અને અંગ્રેજી ભાષાના સાંપ્રદાયિક સર્વ ગ્રંથો નીચેને સ્થળે મળશે. યોગ્ય કમીશન પણ આપવામાં આવશે. બહારગામની માગણી પર પૂરતું ધ્યાન આપવામાં આવશે.

ભારતભારતીય પાંડિત શ્રીગદ્ગુલાલજીની સંસ્થા,

નં. ૫૨/૫૩ કેથેડ્રલ સ્ટ્રીટ, ભુલેશ્વર, મુંબાઇ.

લેખાનુક્રમ.

જ્યેષ્ઠ, સં. ૧૯૮૨.

વિષયો

પૃષ્ઠ

વિષયો

પૃ

૧	માહાત્મ્ય વર્ણનમ્ ...	૭૩	૭	સ્ત્રીઓને ઉપદેશ ...	૮
૨	બના રહે ...	૭૫	૮	નિરોગી હૃદયનું મહત્ત્વ ...	૮
૩	શ્રીધનના મહોત્સવ ...	૭૬	૯	મમાઆરાદિક ...	૮
૪	વૈષ્ણવની વાત ...	૭૮	૧૦	સુરતનો આનંદ ...	૯
૫	જીવન ..	૮૧	૧૧	અન્નેડ ચોર..	૯
૬	કન્યા મેળવણીની જરૂર ..	૮૩	૧૨	માકટમ્ ...	૯

લાચારી.

છેતા આર મામથી મધીવાએ હુમલો કર્યો છે તેની આગે થના માટે ૪૦ દિવસથી કાગલ ઉપવાસ જેની નિયતિ સેવની પડી છે અશક્તિ તેમજ હૃદયી પધારીવશ જેવી અપંગ દશાનં અનુભવ જીદગીમા પહેલીજવાર મળે છે. આ કારણુની અર્ધી કાગળી છતા અનિયમિ આમે પ્રકટ થયા છે

દુપા કરીને ૧૧ મા વર્ષનું લલાળા તુરતજ ગ્રોહવથા શ્રમ યેવો. નહિતર મહાત શાસ્ત્રીજી મારકમા મોઠે અક પ્રકટ થશે, તે થી પી મોકવાશે આ અક સાદ્યદમા પ્રકટ થશે. તન્ત્રી

શુદ્ધ સનાતન વૈદિક સામાજિક

વિશ્વ દર્શન.

(૫ પા. ગો શ્રી ૧ ૮ શ્રીગોકુનાથજી મહારાજની દેખરેખ નીચે પ્રકટ થાય છે)

તન્ત્રી—મહાનુભવતાના અન્નેડ પત્રકાર અને મશહૂર સનાતની નિડર વેખક—

શ્રી. મણિલાલ ઇચ્છારામ દેસાઈ

કે. ૧૧૩ પાજરાપોળ રોડ, મુમ્બઈ નં. ૪.

દર પુસ્તકે પ્રકટ થાય છે.

વાર્ષિક શૂલ્ય રૂ ૪-૦-૦ (૪ પાઈ સાથે)

બેટનું પુસ્તક બને ખામ અંગે.

સાંપ્રદાયિક ગ્રંથો કયાંથી મેળવશે ?

શ્રીમદ્ભુલાધ્ય રત્નિગ અને શ્રી ગુણોદિની (સંપૂર્ણ) મળશે.

સુદ્રિત થયલા તથા નહિ મળતા સસ્કૃત, પ્રાકૃત, હિન્દી, ગુજરાતી અને અંગ્રેજી ભાષાના સાંપ્રદાયિક સર્વ ગ્રંથો નીચેને ન્યજે મળશે. યોગ્ય કમીશન પણ આપવામાં આવશે. બહાંગમાની માગણી પર પૂરું ધન આપવામા આવશે.

ભારતમાર્તંડ પંડિત શ્રીગદ્દલાલજીની સંસ્થા,

નં. ૫૨/૫૩ ટ્રેવેડલ સ્ટ્રીટ, ભુલેશ્વર, મુંબાઈ.

॥ श्रीविष्णुवदनात्मनो विजयन्तेतमाम् ॥

५५९ ११.

अंक ३

शुद्धादित

अने

श्रीवृत्तभाष्य

७५५,

सं. १८८२.

अद्वैतसिद्धिः.

४५८.

माहात्म्यवर्णनम्

पद्मपुराण में लिखा है कि 'कृष्ण' इस मन्त्र को सुनकर मनुष्य मुक्त हो जाता है। लक्ष्मणपुराण में भगवान् कृष्ण आज्ञा करते हैं कि सब मंत्रों का अत्यन्त सार सर्वोत्तम 'कृष्ण' स भेरे दो अक्षर के मंत्र को ग्रहण कर। प्रह्लादपुराण में लिखा है कि हारि श्रीकृष्ण भगवान् को सेवा करना ही वैष्णवों की तपस्या है। वेद में वैष्णव के लिये वतलाया है कि वह पर में ही होता हुआ भगवान् कृष्ण के चरणकमलों का पूजन करे। प्रह्लादपुराण के प्रकृतिसूत्र में ऋषि सावित्री से कह रहे हैं कि चारों वेद, सब धर्म, पुराण इतिहास, नारदपंचरात्र आदि में श्रीकृष्ण की सेवा ही सब की सार और परम मंगलकारिणी कहा है। वृषिहपुराण में भगवान् स्वयं आज्ञा कर रहे हैं कि "कृष्ण कृष्ण" इस प्रकार सर्वदा स्मरण करनेवाले भक्त का जल से तमल की भांति मैं उद्धार करता हूँ। गौतमस्मृत्य में कहा है कि कृष्णमंत्र के जप से बुद्धि के वेवारे हुये सब काम सिद्ध हो जाते हैं। सब मंत्रों में वैष्णवमंत्र श्रेष्ठ है और वैष्णव मंत्रों में श्रीकृष्णमंत्र अधिक फल देनेवाले हैं। नारदपंचरात्र में लिखा है कि जिस तरह मीठे पदार्थों में अमृत सब से अधिक मधुर है, तेजवाले पदार्थों में सूर्य सब से अधिक तेजस्वी है और अन्य सब की अपेक्षा विद्या-धन उत्तम है ऐसे ही सब मंत्रों में कृष्णमंत्र श्रेष्ठ है। वही नवमाध्याय में शिवजी पार्वती से कह रहे हैं कि तुम कृष्ण-मंत्र की उपासना करनेवालों के चरण-जल का पान करो, क्योंकि वह जल सब तारी सारी शुद्धि की भी पवित्र करनेवाला है। प्राचीन ज्ञानी लोग कहते हैं कि वह वैष्णव सारे संसार से भी पवित्र है जो द्विज के मुख से कृष्णमंत्र का श्रवण करता है। कृष्णमंत्र के उपासक भक्तों के दर्शन करने मात्र से सौ जन्म के किये हुये पाप नष्ट हो जाते हैं। तेरहवें अध्याय में श्रीकृष्ण ने उपनिषद्गान्धर्व से आज्ञा की है कि मेरे मंत्र का उपासक त्वत्तन्त्र और नित्य-शरीरवाला है। मेरे मंत्र के श्रवणमात्र से श्रुतिओं का फिर जन्म

नहीं होता है। गौतम तंत्र के इकोसमें अध्याय में गदा जी से कहा गया है कि तुम सर्वविद-
रामत वृष्णमंत्रों को सुनो, जिन का ज्ञान हो जाने बाद पुनर्जन्म नहीं होता। प्रायश्चित्तमयूत
के रक्षार्थप्रभामन्त्र में भगवान् ने कहा है कि कृष्णनाम सब नामों में मुख्य है और वह सब
पापों का नाश करनेवाला एक उत्तम प्रायश्चित्त है। श्रुति कहती है कि 'कृष्' सत्ता और 'ण'
आनन्द का वाचक है इन दोनों के मिलन से 'कृष्ण' यह सदानन्द परब्रह्म का नाम होता है।
महाभारत में लिखा है कि तप कर्मरूप सम्पूर्ण प्रायश्चित्तों से श्रेष्ठ कृष्णमंत्र का स्मरण करना है।
नारदपञ्चरात्र में मौक्ष का श्रेष्ठ उपाय शुद्ध नारायण क्षेत्र में राधाकृष्ण के मंत्र ग्रहण करना ही
बनहाया है। वेद कृष्णोपनिषद् में ब्रह्मजी को रोपनाम और वृष्ण को शाश्वत ब्रह्म कहा है।
गोपाउपनिषद् में लिखा है कि वेदान्तवेद, बुद्धि के साक्षी सच्चिदानन्द रूप कृष्ण के लिये
नमस्कार हो। वेद ब्राह्मणोपनिषद् में लिखा है कि छटाट आदि अंगों पर कृष्णमंत्रों से तिलक
रचना चाहिये। भागवत में अन्य अवतारों की अंश तथा कृष्ण को स्वयं भगवान् बतलाया है।
प्राणों को श्रीकृष्ण के स्पर्श कर कृष्ण तथा उन के भक्तों की सेवा करने से मनुष्य भी जो
पवित्रता होती है, वैसी तप आदि से नहीं होती। वृष्ण के गुणों से रगे हुये अपने चित्त को
एक बार भी कृष्ण के चरणारविन्दों में लगा देनेवाले मनुष्य यमराज तथा यमदूतों को स्वर्ग में
भी नहीं देखते हैं। यमराज अपने दूतों से कह रहे हैं कि विष्णु की सेवा तथा श्रीकृष्ण के लिये
एक बार भी गिर चुकाने प्रणाम न करनेवाले असत्पुरुषों को यहां लाया करो। पापों का
क्षय होने पर ही श्रीकृष्ण में भक्ति होती है। एकादश स्कन्ध में उद्धवजी से श्रीकृष्ण ने आज्ञा
की है कि मेरे लिये आना का निवेदन करनेवाले मनुष्यों की ही भेरे में भक्ति होती है। मैं
देहाधारियों की नहीं हूँ। मैं तो एक मेरे ही सन्निभमान से सरण आजाने पर तू निर्भय हो
जायगा। गीता में अर्जुन से कहा है कि मैं गिरकार अक्षर ब्रह्म से उत्तम हूँ। मुझ से बड़कर
कोई नहीं है, मेरे प्रभाव को देना तथा कृषि लोग नहीं जानते हैं। तू अपने मन प्राणों को
मेरे लिये अर्पण कर। जिन पुण्य कार्य करनेवाले मनुष्यों के पाप नष्ट हो गये हैं, वेही मोक्ष
को छोड़ कर पूरी दृष्टि मेरे भजन (सेवा) करते हैं। हे अर्जुन! तू जो कार्य, भोजन,
होग तप आदि करता है, उन सब को मेरे लिये अर्पण करने से कर्मबन्धनों से छूट जायगा।

अन्य सब आचार्यों ने भगवान के नाममंत्रों का उत्तम उपदेश दिया है, परन्तु वेद, गीता, पुराणों में स्थान २ पर लिखे हुये भगवान के शरण जाने तथा आत्मनिवेदन (ब्रह्म सम्बन्ध) का मंत्ररूप से उपदेश नहीं दिया था । इस से भगवान ने अपने वदनेधानराश्रय श्रीयल्लभाचार्यजी को प्रकट किया और यही उनको उपदेश दिया । तब अष्टाक्षर और ब्रह्मसम्बन्ध के नाम से प्रसिद्ध शरण जाने और आत्मनिवेदन करने का मंत्ररूप से उपदेश दिया । जैसा श्री बल्लभाचार्य जी स्वयं आज्ञा करते हैं 'साक्षाद्भगवता प्रोक्तम्' जो साक्षात् भगवान् ने मेरे से कहा है उसी का मैं उपदेश करता हूँ । यदि श्रीबल्लभाचार्यजी का प्रादुर्भाव न होता तो गीता के अन्त में कहे हुये शरणगमन और भागवत एकादश स्कन्ध में उद्धवजी के ज्ञानोपदेश के अन्त में कहे हुये आत्मनिवेदन का लोक में प्रचार नहीं होता । यही श्रीबल्लभाचार्य जी के प्राकट्य का असाधारण कारण है । क्योंकि प्रयोजन के बिना भगवान् किसी सम्प्रदाय को प्रकट नहीं करते हैं ।

इसी प्रकार हमारे अन्य भाई अपने २ इष्टदेव की महिमा का वर्णन करें । 'यो वदन्तः स तं भजेत्' जो जिसका भंश होगा वह उसी देव का भक्त हो जायगा । इस में हमारा कोई विरोध नहीं है, क्योंकि 'सर्वं समामोषि ततोसि सर्वः' इस वाक्य के अनुसार भगवान् ही सर्वरूप हैं ।

प्रारम्भः—विद्यासुधाकर मुखिया गोकुलदास व्यवस्थापक विट्ठलनाथ पाठशाला, कोटा.
प्रकाशकः—विट्ठलनाथ पाठशालाव्यापक साहित्याचार्य रामबल्लभ शास्त्रि, अमरलाल शास्त्रि गोवर्धनशर्मणः ।

“ धना रहै. ”

(सजः—राधेदयाम्.)

ना रायण का नाम सदा हमारे मुख में बना रहै ।

राज मिलने पर भी नित हृदय इसीमें बना रहै ॥१॥ ना.

य म राज भी यमदूतों को ये सार सही बतलाते हैं ।

ण (न) कुछ कही प्रभु प्रेमी को प्रेम जिसका बना रहै ॥२॥ ना.

ना म जो न लेता हो उसमें पाप सदा बना रहै ।

म त लाओ उन भक्तों को भक्ति में जो बना रहै ॥३॥ ना.

ही नता उसमें है नहीं जो प्रेमी के पैरों में बना रहै ।

सा मुख्य मुक्ति स्वीकार नहीं जो प्रभु सेवामें बना रहै ॥४॥ ना.

र हनेदो और बातों को प्रभु नाम हममें बना रहै ।

है सार यही कहता खगन जीव नाम में बना रहै ॥५॥ ना.

पण्डित छगमलान्न सार्वाक्षर—श्रीविट्ठलनाथनामा.

ध्यान रहें कि—यह हरिनाम है प्यारा, जीवन का है आधार ।

इसे कचरे में जो डारा, किया भगवन्नाम का विगाटा ॥

શ્રીયમુનાસહોત્સવ.

(સંવત ૧૯૮૯ ના વૈશાખ સુદી ૧૦ થી જેઠ વદી ૭ એટલે ૪૧ દિવસ સુધી ધારી મુકામે શ્રીયમુનાજીનાં નામ સ્મરણુ આદેયેલા મનોરથનું સંક્ષિપ્તમાં વર્ણન.)

ધોળ.

(રાગ—શ્રીનાથજી તે છેલ બિરાજતા જો?)

ધન્ય ધારી ગામ સોહામણું, જે કે સુખ ગૌલોકથી અતિ ધણું.

ધન્ય ધારી ગામ સોહામણું.—૧

સંવત ઝોગણીસો નેવાસીની સાલ છે, જે કે કાથો ત્રિલોચનદાસે મનોરથ વિશાલ છે. ૨
જપથયા મહામનોરથ આદર્યો, જે કે માસ વૈશાખ સુદી દશમી શુક્રવાર હયો, ૩
એકતાલીસ દિવસ શ્રીયમુનાજીનાં પુરસ્કરણુ આદર્યો, જે કે ભાષ્યો બહેનો મળી એકમોર્તીલું ગણ્યો. ૪
કુંજ કુંજ પ્રતિ પાઠ ધોય ધાય છે રે, જે કે શબ્દ ગગનમાં મધુરા સમગાય છે રે. ૫
પ્રથમ આજા શ્રીવિઠ્ઠલેશરાયજીની મળી, જે કે અધિક કૃપા શ્રીપુરુષોત્તમજીની લાળી, ૬
મનોરથ કાર્યક્રમ તીથે સમગણું કરી, જે કે ક્ષમા કરજો જે હું વર્ણવું અદ્યપતિ. ૭
એક એકતે એકતાળીશ જપ કરે, જે કે તેવા એકતાળીશ જપ એક પાઠ ઉચરે. ૮
પ્રાતાઃ ચાર વાગે સર્વે કોઈ જગતા, જે કે વંદી ચરણુ શ્રીવલ્લભ પાય લાગતા. ૯
બાર વાગે સર્વ પાઠ પૂરા થતા, જે કે રાજભોગ સુધીમાં સર્વે નિવૃત્ત હતા. ૧૦
અધુરા પાઠ તે પછીથી પુરા કરે, જે કે વાણી શ્રીવલ્લભ વિના અન્ય નવ હિચરે. ૧૧
નિલ રાત્રિએ ભગવદ્વચાં યતી, જે કે પાન કરતા સર્વે જેની જેવી મતિ. ૧૨
દેશી પરદેશી વૈષ્ણવો ધણુ આવતા. જે કે પાઠ શ્રવણે સુણી સર્વ મન લાવતા. ૧૩
રોતું સરખું સમાધાન ત્યાં થતુ, જે કે પ્રસાદ લીધા વિના કોઈ ન જતું. ૧૪
દિન દિન પ્રતિ વૈષ્ણવો અતિ યણા. જે કે સેવા ટહેલમાં નવ રાખી મણા. ૧૫
કળિયુગના જીવોને ઉદ્ધારવા, જે કે વેણુનાદ કર્યો અનેક જીવ તારવા. ૧૬
કુંજસદનમાં શ્રીમહારાણીજી પધારીયાં, જે કે દૈવી જીવોનાં ભાગ્ય સુધારીયાં. ૧૭
વૈશાખ વદી પછીને ચંદ્રવાર છે, જે કે ભીડ વૈષ્ણવની તે રથજે અપાર છે. ૧૮
હોટીજી પધરાવીયાં હરિદાસજીને ઘેરથી, જે કે કાપાં સામૈયાં વૈષ્ણવે લીલા ફેરથી, ૧૯
શાસ્ત્રી ધનેશ્વર ભાષયે બ્યાખ્યાન કાપું, જે કે જ્ઞાન ભક્તિનું સર્વ કોઈને દીધું. ૨૦
ક્રમવાર ગોદંધ્યા વૈષ્ણવ બધા, જે કે એકતાળીશ દિવસ જપ કરી શકે સદા. ૨૧
એક એક મોટી ગાદી તે પર ધરી, જે કે પાઠ કરે ઝોટી ઉપરણા કેસરી. ૨૨
ગાદી ઉપર શ્રીમહારાણીજી બિરાજતાં, જે કે નિરખી છબી કોટિ મહન રતિ લાજતાં. ૨૩
મોટી કુંજમાં શ્રીમહારાણીજી શોભતાં, જે કે દેખી કોટિ દેવ મનુષ્યનાં મન લોભતાં. ૨૪
માસ વૈશાખ કૃષ્ણ એકાદશી, જે કે મંદિરની પરિક્રમા તે દહાડે રચી. ૨૫
અમાવાસ્યાદિન નગર પરિક્રમા કરી, જે કે સમાજ સાથે ગુણુ ગાયા શ્રીહરિ. ૨૬
રાત્રિ સમય સરિતાની રેતમાં, જે કે આપો આનંદ અદ્યજીત થયા સંચેતમાં. ૨૭
અકરમાત ત્યાં આશ્ચર્ય એક થયું. જે કે અકથ કથા કોઈને ન જાયે કહ્યું. ૨૮
ચતુર શાણુઓ તે રસને જલજોરે, જે કે પુગ પ્રેમીજનો વાતને પ્રમાણુરોરે. ૨૯
સુમંથ સંસ અતર કેવડાની છટી, જે કે રસિકજનો તે રસને ગયા છટી. ૩૦

- બન્ને રવરૂપીને ડાહ્યા પધરાવીઆ ને, રૂપિયા પંચાલું એ ડાહ્યા ઝુલાવીઆ ને. ૬૮
- રાત્રે વલ્લભદાસે ટાઢી લીલા કરી ને, વલ્લભવંશની વંશાવળી ધરી ને. ૬૯
- શુભ ટાઢી લીલા કરી નિજ પાસમાં ને, ત્યાં ગયા હતા જે શુભ હતા ખાસના ને. ૭૦
- આપે માલા બીડી ઉપરણા એટાડીઆ ને, દાઢી લીલાના કામ સુધારીઆ ને. ૭૧
- ખીછ દાઢી લીલા મંદિર આગળકરી ને, તેમાં મંડલી હતી ખાસ કરી ફેસરી ને. ૭૨
- ૦/૫ કરનારાને ડાહ્યા લાણુ દીધા ને, ડાહ્યા પુસ્તકથી મરજદીને સતોપીયાં ને. ૭૩
- સાથે એક એક ચિત્રશ પધરાવીયાં ને, સમગ્ર વૈષ્ણવને મન લાવીયાં ને. ૭૪
- રાત્રે ચાર વાગે શ્રીમદ્દારાણીશ વંદાવીયા ને, ભેટ ગણુ લાગી વૈષ્ણવો લાવીયા ને. ૭૫
- હરખ બેને એક હરખ વણુવીઆ ને, સર્વે મરજદીને શૃંગાર અપાવીઆ ને. ૭૬
- આદમે સર્વે વૈષ્ણવ વીદાય કીધાં ને, મથાસકિત સૌને ત્યાં લદાણું દીધાં ને. ૭૭
- બધા મરજદી આદમે રોઝાવીયા ને, મનોરથ ચત્રગુજદાસે કરાવીયા ને. ૭૮
- પૂરણુ ભાવ પ્રેમ ધારી વૈષ્ણવ તણા ને, હિતાસ પામરણુ ગોઠ્યાં છે ધણું રે. ૭૯
- એકંદર વૈષ્ણવ ત્રિસદમ આવીયાં ને, ધારી વૈષ્ણવે સર્વેને સતોપાવીયા ને. ૮૦
- માતઃ નવ વાગે કહેવા કરાવતા ને, એક વાગે પ્રીતે માત્ર ધગવતા ને. ૮૧
- વેણુનાદના તે બધા શુભે આવીઆ ને, વિના પત્રે મદારાણીશ્યે બોલાવીયા ને. ૮૨
- પ્રીતેથી સૌના રાન્માન સારા કર્યાં ને, પાત્ર જેવું તેને તેવા રમ કર્યાં ને. ૮૩
- કાળા આપાએ કૃપા ખુબ કરી ને, લક્ષિતરસના પાત્ર ત્યાં ભરી દીધાં ને. ૮૪
- ગોવિંદભાઈની તે શુભ સેવા ધણી ને, પ્રસાદી લંડાર ઉપરં તે મુખ્ય હતા ધણી ને. ૮૫
- સમાધાન મહિનુ સરખી રીતે યાય છે, જેતી વસ્તુ ત્યાં નરર દેવાય છે ? ૮૬
- ત્રિવેણી સંગમમાં વૈષ્ણવ નહાવા જાય છે, હોય હમચી ને ભગવદ્કથા યાય છે. ૮૭
- સેવા કરવામાં મુખ્ય વૈષ્ણવ ખાસ છે ને, ભલગામવાળા હરિદાસ જમનાદાસ છે. ૮૮
- ભાવ ભાડેર ગાગનો કંઈક કરીને ને, વૈષ્ણવ વત્રાગલાઈની મેવા થોડી જલ્દીયે ને. ૮૯
- નિલકૂળની ડાહ્યા ભરી પહેઆવતા ને, મેન વખતે કૂચ મંડલી કરાવતાને. ૯૦
- મદલેમુનાદ મદારાણીશ્યે કર્યાંને, યાત્ર પાત્રમાં માથે રમ ભમાંને. ૯૧
- અમી અખંડ લીલા નિત્ય યાય છે ને, ધોળ બાણુ કરીતો મૂરદાસ ગાય છે ને. ૯૨

દાહરો.

નવંત ૧૯૮૮ ના ભાદ્રપદ મૃધુપક્ષ પંચમી રાત્રિવાર,

અને સ્વપ્નોને ડોલ પધમનીઆ લે, રૂપિયા પચાણ એ ડોન હુનાવીઆ લે	૬૮
નરે નવબદાને તાદી લીધા કરી લે, વધમનની ૧ શાવળી ધરી લે	૬૯
ગુપ્ત તાદી લીધા કરી નિજ પાસમા લે, ત્યા ગયા હતા જે છન હતા ખામના લે	૭૦
આપે માના ખીડી ઉપરણા બોગશીઆ લે, દાદી લીન તા કામ મુધારીઆ લે	૭૧
ખીંછ દાદી લીધા મદિર આગળકુરી લે, તેમ મંડવી હતી ખાસ કરી પ્રસરી લે,	૭૨
લપ કન્યાગે કમ ૧ વાણા દીધા લે, ડોલગી પુસ્તકથી મરગદીને સતોધીયા લે	૭૩
સાથે એક એક ચિનછ પધતવીયા લે, સગમ વૈષ્ણવને મન લાવીયા લે,	૭૪
નરે ચાગ વાગે શ્રીમદ્દાસણીછ વટારીયા લે, બે મકુ શાતી વૈષ્ણવો લાવીયા લે	૭૫
હરખ જેને એક હરખ વણીરીઆ લે, સર્વે મરગદીને શૂગાઝ અપાવીઆ લે	૭૬
આત્મે મવે વૈષ્ણુન વીદ્યામ કીધા લે, યથાશક્તિ સીને ત્યા લહાણા દીધા લે.	૭૭
બધા મરગદી આત્મે શાગરીયા લે, મનોરથ ચનમુનદાસે કરારીયા લે	૭૮
પૂણુ ગાન પ્રેમ ધારી વૈષ્ણુન તણુ લે ઉતારા પાગરણુ ગોદમા ૨ ધણુ રે	૭૯
એકદર પૈ ચુન ગિમદ્મ આરીયા લે, ધારી વૈષ્ણુવે મર્વેને સતોધાવીયા લે	૮૦
પ્રાત નર વાગે કનેના કરાવતા લે, એક વાગે પ્રીતે પાતન ધાવતા લે	૮૧
વેડનાદના તે બધા શ્રવે આવીઆ લે, વિના પને મદારાણીછ એ બોલાવીયા લે	૮૨
પ્રાતેથી સૌના મન્માન સારા કર્યા લે, પાન જેડુ તેને તેના મ્મ હયાં લે	૮૩
કાગા બાપાએ કૃપા ખુગ કરી લે, ભક્તિરસના પાન ત્યા ભરી દીધા લે	૮૪
ગોવિન્દબાની તે ગુપ્ત સેના ધણી લે, પ્રમાદી ભાગર ઉપર તે મુખ્ય હતા ધણી લે.	૮૫
સમાધાન મહિનુ સગળી રીતે યાચ છે, ભેતી વણુ ત્યા નરર દેવાય છે ?	૮૬
નિવેળી મગમમા વૈષ્ણુન નહાયા જાય છે, હોંમ હમચી ને ભગવદ્કથા યાય છે	૮૭
સેના કન્યાગા મુખ્ય વૈષ્ણુ ખાસ છે લે, ભાગમનાગા હગ્દિમ જમનામસ છે	૮૮
ભાગ ભાગેર ગામનો કઈકે કરીયે લે, વૈષ્ણુન વચામલાઈની મેત્રા થોડી વહીયે લે.	૮૯
નિભાગી ડાન ભરી પદોમાવતા લે, મેન વખતે દૂમ મડલી ભવતાલે	૯૦
મતેને નાદ મ તાણીછે કર્યાલે, યાગ પાનમા માયે રમ ભયંજે	૯૧
આવી અખા લીધા નિય યાય છે, ધોળ માણુ કહીને સુદામ ગાય છે લે	૯૨

જીવન,

(હોરનાર—ગાંધી જમનાદાસ.)

પ્રિય વાચક શું છે? હવે આપણે ક્યાં સુધી અગામતાના ધોર અધિકારની અંદર જઈએ? શું જોઈએ? શું આપણે કલાકોના કલાકો દુઃખના માર્ગે દોડ્યા કરીશું? શું આપણું પ્રેમમય જીવન આવી રીતે નિવૃત્ત કરવાને પ્રયત્ન સ્વભાવ છે? જીવન એટલે શું? આ સમગ્ર જગતની અંદર જન્મીને પરમાર્થ સાધવાને અને આત્માર્થ સાધવાને માટેજ કલાકોના કલાકો નિવૃત્ત કરવા તેનેજ જીવન કહે છે. આત્માર્થ એને કહે છે કે આ પંચમહાભૂત (પૃથ્વી, તેજ, જળ, વાયુ, આકાશ) વડેજ ને આ બનેલા દેહને પ્રભુમાં વિશ્લેષ આ આત્માના દયાપુર્ણ તત્વોને જોડીને ત કરવી તેનેજ. લગીર વિવેચનની અંદર પ્રવેશ કરવા જેવું છે. સંધ્યાકાળનો વખત છે, સૂર્યનાં કિરણો અસ્ત પામી રહેલાં છે. પશુ અને પક્ષીઓ પોતાના માળાની અંદર વિશ્રામ લઈ રહ્યાં છે. ગુરુદેવ પોતાના સિષ્યોની સાથે એક સુંદર મોતરા ઉપર બિરાજીને અંદર અંદર વાટાપાટ કરી રહ્યા છે. મોતરાની આસપાસ સુંદર દંડવતી દક્ષી શોભાયમાન યજ્ઞ રહેલ છે. મંદમંદ પવન મોતરક વાય છે.

x

x

x

x

ગુરુદેવ કહે છે—હું તમારા બંનેનું જીવન ને સુંદર રીતે પોતાના પ્રાણપ્રેમ એવા શીશુશ્ચર્યાના અનુદાને આસ્વાવર્યાથી પ્રાપ્ત કરવાને પ્રયત્નો અજમાવી રહ્યા છો તેવું આવી રીતે નિદાંત્રીને હું ધજોજ પ્રસન્ન થયો છું. હું અત્યારે ધણજ તારા જેવા બાલકોને દુઃખના માર્ગે જતાં જોઉં છું. તેઓ પ્રથમ તો ઊર્ધ્વપુંઙ્ગ અને વૃદ્ધસી શાસને વોશીંગ કંપનીની અંદર ધોવાજ આપી દે છે. તેઓના હંફોળી ઉપર ખરાબ સરેશરોની અને જીવાનીની છાપ પડવાથી દુષ્ટ માર્ગે જવાને પ્રવીણ બને છે. બદાર સુધરેલાનો રોજ કરવાને માટે પોતાના આત્માના દયાપુર્ણ કંઈપણ પ્રયત્નો અજમાવતા નથી આ સર્વનું કારણ માત્ર એટલુંજ છે કે સુંદર ધર્મના પ્રયોગનું અવસોકન છોડી દઈને ખરાબ નોવેશો વાંચીને પોતાનું પાપમય જીવન વ્યતીત કરે છે. છતી આંખે પાદા બાંધીને ફરે છે. આપણે લગીર ને ગુરુશ્રી ધર્મ તરફ અવસોકન કરીશું તો આપણને માત્ર એટલુંજ માણુમ પડશે કે ગુરુશ્રી બધું પોતાના ધર્મની ફરજને બગવતા હશે. ખ્રીસ્તી સોફા તરફ નિરીક્ષણ કરશું તો પોતાનું જીવન ઈસુખ્રીસ્તધર્મ પાળીને નિર્ગંને કરતા હશે. ઇંગ્લેન્ડે પણ પોતાના પ્રોટેસ્ટન્ટ અને રોમન કેથોલીક ધર્મ પાળના હશે. પણ માત્ર હિંદુ ધર્મને છોડી દઈને ખરાબ માર્ગે જવાને પ્રવીણ બને છે. અત્યારે ધણા દોષા ગાડરીઆ પ્રવાહની આફક પોતાના દેશમાં અંગ્રેજોનું અનુકરણ કરે છે. અંગ્રેજ સોફા આપણું અનુકરણ કરતા માણુમ પડતા નથી.

હસમુખ:—હું કૃપાનિધિ! આજેજ મને આપના અધરામૃતનું પાન કરવાનો અવકાશ લાખ મળ્યો. મારા મિત્ર દરવદને મને એક દિવસ એવો પ્રમુખ્યો કે સેવામય જીવન એટલે શું? હું તે વાક્યમાર્થથી ધજોજ અજાણ્યો છું. અથવા કૃપાસાગર છો તેથી આ પામર જીવને તે વાક્યમાર્થની અંદર પ્રવેશ કરાવશો?

ગુરુદેવ:—હસમુખ, હું તારા આવા સુંદર પ્રતોચક ધજોજ મારા હૃદયસંપ્રેતની અંદર આનંદનો ઉત્કર્ષ થાય છે, કારણ કે જાસ્માવર્યાથી તારા આવા વિચારો ઉદભવ પામે છે. માત્ર તારા ઉપર બગવદ્અનુમદ છે. જીવન હમેશાં સેવામય માણવું જોઈએ. હું એક ને પુરુષની

વાતો નથી કરતો પણ હાલ ધણા સ્ત્રી પુરુષો આવી રીતે જીવન વ્યતીત કરવાને માટે અશક્ત છે. સેવામય જીવન ગાળવું એટલે અષ્ટ પ્રહર ભગવદ્દેવતાની અંદર મનનું પરાવલ્લુ કરવું આપણા હૃદયની અંદર બિગળમાન થએલા શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર આપણને હમેશાં ખસીના સુદર નાદ વડે બોલાવે છે, પણ આપણું મન તો તીલ્લેરીમાં, સ્ત્રીમાં અને પુત્રમાં રમી રહેલું હોવાથી તે સુદર નાદ સાંભળી શકતા નથી. આપણા પ્રેમમય જીવનને લૌકિક વિષયો અને ભોગો ભોગવવાની અંદર વ્યતીત કરવાનું નથી. સેવામય જીવન ગાળવાને માટે આપણે પ્રયત્નો કરવા અને આપણા કુટુંબો પાસે પણ કરાવરાવવા જોઈએ. તેટલા માટે જ શ્રીમદ્ભગવાદ્ગીતામાં આજ્ઞા કરે છે કે—

चेतस्तत्प्रवर्णं सेवा तत्सिद्ध्यै तनुवित्तजा ।

ततः संसारदुःखस्य निवृत्तिर्नैव बोधनम् ॥

આપણે ખાલી ખાલી વાતો કરવાથી કંઈપણ વળતું નથી. જે દેવાને દુલ્હન એવો આ મનુષ્યદેહ લૌકિક વિષયોના ભોગ ભોગવવા માટે આપ્યો નથી પણ સેવાની અંદર વિનિયોગ કરવાને માટે જ આપ્યો છે. આપણે જો તે સંજોગી જીવંતી સંધી વિચારો કર્યા કરીશું તો તેનો ખાર આવે તેમ નથી. કાલ કરે સો જાવ કર, વલત કીલ્લો જાત હે। આપણે જો ચોરાશી અને બસો ખાંધન મહાત્મા પુરુષોના જીવન ચરિત્રોનું અવલોકન કરીશું તો એમજ માનુષ પદો કે પોતાનું જીવન સેવામયજી વ્યતીત કરતા હતા. તેઓ તો ધનસંજોગ સે કે તરતજ સાતબવ થતો કારણ કે તેમને હમણે વધેથી વધે સંજોગ માફ આવતો, અને તેઓ તાજ થએલા સંજોગ ઉપર પોતાના મિત્રો સાથે મળીને વિચાર કરતા હતા, પણ આપણે તો ધનસંજોગ લીધું અને અઢી રૂપિયા બે આના આપ્યા કે તરતજ છૂટાછેડા.

ઉદવદન—શ્રીમદ્ભગવાદ્ગીતામાં કંઈપણ માર્ગ ન સૂઝ્યો માત્ર સેવામાર્ગજ કાઢ્યો ?

ગુરુદેવ—ઉદવદન, એમણે સેવામાર્ગ એટલા માટે જ કાઢ્યો તેનું આપણે વિવરણ કરીએ છીએ, આપણા પુણિસંપ્રદાયનો પાયો સેવા ઉપરજ રચાવેલ છે. સેવા કરવાથી નિરોધની પ્રાપ્તિ થાય છે અને આજ્ઞા કરેલી છે કે પ્રવચિત્સ્યતિર્વૃક્તમગવદાત્મિકા। આપણે જો બારીક કાંઈથી આવલોકન કરીશું તો સેવા કરવાથી દરેક વસ્તુઓમાંથી મન નીકળી જઈને નિરોધરૂપી મણિની પ્રાપ્તિ થશે. સેવા વડે પ્રપંચની વિરચિતિ થઈને ભગવાનમાં આસક્તિ થશે.

ઉદવદન—હે કરજામય ? આ નિરોધની આવત આપે જે કહી તેમાં મને બરાબર સમજાય ન પડે, માટે લગીર વિસ્તારપૂર્વક સંજાવો.

ગુરુદેવ—સાંભળો. જો તારા પરી કરી રીતે નિરોધની પ્રાપ્તિ શક્ય હોય આપણે આજે જીવન કરવાને માટે જીવન આરોગાવતા હોઈશું ત્યારે તેમાં મનનું પરાવલ્લુ થાય છે. સામગ્રી અથવા વાગાઆદિ કરવામાં મનનું પરાવલ્લુ થાય છે. આવી રીતે જીવન વ્યતીત કરવાને આપણા પ્રયત્નો કહે છે. તેની અંદર ઉભરની કંઈ જરૂર પડતી નથી. પ્રભુ કંઈ સામગ્રીના જૂખ્યા નથી. પણ આપણા પ્રેમના જૂખ્યા છે. પ્રહલાદ, દુવળ આદિએ બાલ્યાવસ્થામાં જ મનને પ્રાપ્ત કર્યા હતા. “કુંભજી” ઝાડ જેમ વાળીએ તેમ વળે. ” બાલ્યાવસ્થાથી જે કંઈ ભગવદ્દેવતામાં જાપ પડેલી હોય તો તે મોટપણમાં જતી નથી, આનો મુખ્ય આધાર માતાપિતાના સંસ્કાર ઉપરજ રહેલો છે. દરેક સ્ત્રી પુરુષોએ પોતાના જાળક તથા બાળાને સારા સંસ્કારની જાપ પાડવાને માટે પ્રયત્નો કરવા જોઈએ. આપને મધ્યા કરવાનો વખત થવાથી આપણી પોતાના શિષ્યો સાથે પોતાના રથાન ઉપર જવાને માટે પ્રવલ્લુ થાય છે.

કન્યાકેલવળીની જરૂર.

(લેખક:—શ્રીયુત રમણલાલ જ્યેષ્ઠારામ શાસ્ત્રી, 'શુદ્ધાદૈત્યન,' 'વ્યાખ્યાન-કાવ્ય વિચાર,' 'સાહિત્યભણ્ણિ' અધ્યાપક-શીષ્યુષ્ઠિમાર્ગીય પાઠશાળા, ડભોઇ.)

કાન્તા—કેમ લલિતાબ્દેન, આજે તો કંઈ સૂર્ય પશ્ચિમમાં ઉઘેા લાગે છે ! કોઈ દિવસ તમારું ઠેકાણું ન હોય ને આજે તો બપોરનાં પરવારી ટાપડીય કરીને તૈયાર થઈ ગયાં લાગે છે ! ક્યાં સ્વારી ઉપાડી !

લલિતા—કાન્તાબ્દેન, દરેકના વાસદેશ હોય છે. 'સો દિવસ સાસુના તો એક દિવસ વડુનો' હશેમાં મારાથી વ્હેલાં વ્હેલાં તમે પરવારી જતાં હત્યાં, આજે મારો નંબર પ્હેલો છે. અહેબાઈ તો નથી આવતી ને ?

કાન્તા—નારે બ્દેન, હું તો બદુજ ખુશી થઈ છું. રોજ રોજ મોડી પરવારનાર, સહીયર એક દિવસ પણ વ્હેલી ન પરવારે એ બનેજ કેમ ! પણ આજે આ કેસરી વેષ કેમ ધારણ કર્યો ! તમે પણ ઠીક ઠાકોરછતી ખાદક જુદા જુદા રંગોથી વારંવાર રંગબેરંગી બનેા છે !

લલિતા—કેમ બ્દેન કાન્તા, તમે જાદુ નવાઈ લાગી જણાય છે. આ જગત્ પ્રજુએ પોતાના રમણ માટે જનાબું છે. જુદા જુદા પ્રકારનાં મનુષ્યો હોય ત્યારે મોખ્ય રીતે રમણ થઈ શકે. આપણે જાં પ્રજુનાં રમકડાં છીએ, તે પ્રજુને પ્રમ્મ કરવા માટે જેમ જાગૃતા અનુચાર થોવા, શુંમાર, સામગ્રી, વજ્ર વિગેરે કરતું પડે છે, તેમ આપણે પણ તેમની પ્રસન્નતા માટે તેમની જયન્તિએ ઉજવીએ તોજ કામનું. આજે પુષ્ટિમાર્ગના મંરથાપક જગદ્ગુરુ ધીવંદ્રશાચાર્યજીના દ્વિતીય પુત્ર શ્રીવિદ્યેશ મહાપ્રજુ અથવા શ્રીગુરુમંઈછતી જયન્તિ છે. વૈષ્ણવોનાં તારણદાર એ મહાપુરુષની જયન્તિ આપણે કેસરી વસો પહેરી તેઓજીના ગુણાનુવાદ માધમે ઉજવવી જોઈએ, ઉત્સવો ઉજવવાથી ધાર્મિક ભાવના વધે છે.

કાન્તા—અરે બ્દેન, જયન્તિ તે વળા કેટલી રીતે ઉજવાતી હશે ! આજનો ઉત્સવ તો જલેખી ઉત્સવ કહેવાય છે. હજુ પેટમાંથીજ હજમ પણ થયું નથી ત્યાં તો તમે સાંજની જયન્તિની તૈયારી કરો છો. આ પણ જગત્માં નવાઈજ છે ને ! તમે તો હમજાનાં ખૂજ માની જાની ગયાં લાગે છે !

લલિતા—કાન્તાબ્દેન, તમારી વાતોમાં તો પાંચ, વાગી ગયા. મારે તો હજુ સવિતાબ્દેન પાસે જતું છે. તેઓ મારી રાહ જોઈને કંટાળી પણ ગયાં હશે. કદાચિત્ એ ચાર સ્વસ્તિવાચન પણ સંભળાવશે.

કાન્તા—લલિતા, જે તો ખરી. સવિતાને આવરદા તો બદુ લાગે જણાય છે ! સંભારતામાંજ આવી પહોંચી. બ્દેન સવિતા, લલિતા તો તારી માળાજ ફેરવી રહી હતી. તું જાદી આવી તે ઠીક થયું હોં ! નહિ તો એનું મગજ પણ કદાચિત્ ખસી જત ! મજા બ્દેન, બન્ને જણ પેટ-ભરીને વાતો કરજો.

સવિતા—લલિતાબ્દેન, જયમીકૃષ્ણ. તું તો કોઈને ટાઈમ આપીને ઠીક રમડાવે છે હોં ! દંડન થાય તો સમું માણસ, આપણે શું ! પાઠશાળામાં જઈને વિદ્યા તો સારી શીખી હોં !

લલિતા—બ્દેન સવિતા, જયમીકૃષ્ણ. કાન્તાબ્દેનને પૂછી જે કે હું ક્યારનીયે તને મળવા આવવાનું યાદ કરતી હતી, પરંતુ કાન્તાની વાતોનું પૂર્ણ વિચારજ ન આવે ત્યાં મારે કરવું શું ! મારે દરજે હોં ! માણસ માત્ર જૂમને પાત્ર છે.

સમાચારાદિક.

પેટલાદમાં પ્રચાર—અને નમજીવાલીઆવાળા ગોરવામી શ્રી ૬ શ્રીવિઠ્ઠલરાયજી મહારાજના લલણાવા ગોરવામી શ્રી ૬ મળનાયજીજીળાવાસાદબ સાત સ્વરૂપની હવેલીમાં પધાર્યા હતા તેઓશ્રીની પુષ્પિમાર્ગના દિવ્ય અને નિર્મળ સિદ્ધાન્તો પ્રચાર કરવાની ઉત્સુકતા જોઈ અનેની શુદ્ધાદૈત પાઠશાળાના વ્યવસ્થાપક રેક દિરાલાલ મોતીલાલે મુચ્ચતા પત્રે જણાવી આજુબાજુના તમામ ગામોમાં ધર્મ પ્રચારાર્થે યોજના તૈયાર કરી તદ્દનુસાર ચાંચા બાંધણી સુશુભ, નાર, નાપા, બોરસદ, વીરસદ, ધર્મજ, બાદરજ, તારાપુર, સોણજા, ખંભાત, જંતાલી, કરમસદ, વગેરે ગામોમાં અખંડભૂમંડલાચાર્યવર્ચ શ્રીમદ્ભગવાદગીત નમદ્ગુરુના સિદ્ધાન્તોના પ્રચારાર્થે વ્યાખ્યાનો થયાં. વ્યાખ્યાનોમાં જનતા અપૂર્વ ઉત્સાહથી જાગ લેવી હતી. મરુઆતમાં રેક દિરાલાલભાઈ ૧૦ મીનીટમાં મહારાજશ્રીનો પરિચય કરાવતા હતા ત્યારબાદ શુદ્ધાદૈત પાઠશાળાના મુખ્ય અધ્યાપક સાસ્ત્રી ન્થેણરામ દરિયવન જોરણ તથા મહારાજશ્રીના સાસ્ત્રી ગોકુલદાસ કેસવજી વીસ વીસ મીનીટ વ્યાખ્યાન આપી શ્રોતાઓને આકર્ષતા હતા બાદ પ્રમુખ મહારાજશ્રી સમગ્ર પોણા કલાકથી રેક કલાક સુધી પોતાની વચનમુદ્રાદ્વારા શ્રીમદાપ્રજ્ઞના દિવ્ય સિદ્ધાન્તો સગલથી સ્પષ્ટ આજ્ઞા કરતા કે આ હવેતમ માર્ગમાં વિષયાદિને રચાન ન થયો. તેમજ વિષયોને પુષ્પિમાર્ગને નામે કોઈ પોષતા હોય તો તેવા ધૂર્તો વચ્ચે અને વિરકતના નામે કહેવાતા વંચોથી જાણો નહિ. પેટલાદમાં પણ મહારાજશ્રીએ વૈષ્ણવકર્તવ્ય નિષ્કામ ભક્તિ શ્રીકૃષ્ણનો રાસ વારણીય સરજીતિ, પુષ્પિમાર્ગીય, પરિત્યાગ વિગેરે જુદા જુદા વિષયો પર વ્યાખ્યાનો આપ્યા હતાં. તેમજ ચૈત્ર શુક્લ ૧૧ શુક્રવાર તા. ૨-૪-૩૬ ના રોજ શુદ્ધાદૈત પાઠશાળાનું વાર્ષિક બંધ સંમેલન બરવામાં આવ્યું હવે તેમાં પાઠશાળાના કાર્યથી સંતોષ કરાંવી પ્રતિદિન ઉન્નતિ ઈશી અનેની જનતાએ અમૂલ્ય પ્રાપ્તિ આપીને અનેથી નજીસર જાવાથી પધાર્યા છે.

પાઠશાળાના વ્યવસ્થાપક પરિષદ હીરાલાલનું નિવેદન—શ્રીમદ્ભગવાદગીત, બાદરજ અને જોરણ, ખજાપાઠ ગોરવામીશ્રી ૧૦૮ શ્રીમળનાયજીજીળાવાશ્રીના અધ્યક્ષપદે આપણે સૌ આપણી શ્રીશુદ્ધાદૈત પાઠશાળાનું વાર્ષિક સંમેલન ઉજવવા બેચા મળ્યા છીએ, આ સંમેલનમાં સમાપતિ તરીકે આપણા સદ્ગુરુએ આપણને જાવાથી મળ્યા તે આપણાં અંદોઝાભ્ય છે.

પૂત્ય જાવાથીને આ પાઠશાળા તરફથી ઘસલ્લમતિ દાર્દિક આવકાર આપતાં અમે સૌના હૃદય હર્ષપુલકિત થાય છે. અમારો સન્માન અને સત્કાર અપૂર્વ છે તેમજ હુદિઓ ધણીએ છે. ધર્મવિદોણીન આવકાર તૂર્ણ અને અપૂર્ણ હોય એ તો જમ્બવતી બાધા છે. માટે તે તરફ જરૂર નજરે નીટાણી આ પાઠશાળાના આજ્ઞા સમારંભના સુખની આપ બન્યા છે તો તે અવાધિમાં વિર-રથાથી રીતે વડા ન કરે તેવા સદ્ગુરુ સાથે આશીર્વાદ વરસાવરો એજ વિનંતિ છે.

વિશેષે કરીને શ્રીમળનાયજીજીળાવા યુવકોને માટે જાહેર શ્રમ લે છે, એ આપણે અત્યાર અમારની તેમજ નેતૃત્વ નીચેની સત્તાઓમાં જોઈ સમજાવીએ. તેઓશ્રીના રચનામુત્તે સુવર્ણ એકલાએજ નહિ, પણ શ્રીપુષ્પિમાર્ગપ્રણયના સમગ્ર વૈષ્ણવ ભાઈઓ અને જાહેરોએ મનન કરી ચવાઈ રીતે વર્તનમાં ઉતારવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ આ પ્રમાણે આપણે કરીશું તોજ તેઓશ્રીએ આપણે માટે લીધેલા પરિશ્રમ નેમને આનંદદાયી નિહારો. ખાસ કરીને યુવકોને માટે તેમનો સહાય એજ છે કે વ્યાયામદ્વારા શરીર સુંદર અને નિર્જગા બનાવીને વિષયવાસનાઓને તિર્જાગ્રી આપી નિષ્કલન અને નિષ્કામ બની પ્રથ મેધાપગથજી રહો. નહિ તો શ્રીમદાપ્રજ્ઞજી કહ્યું છે ને આપણે કોઈ પણ પ્રકારે સ્વધર્મથી બંધિયુજન મળ્યું તો કાવપ્રવાદમાં રહેલા દેહ અને ચિત્ત વિગેરે સ્વંયા આપણું બંધજી કરવો. “તેઓના વચનામૃત અપાને અવસામાં હનારીએ ત્યારેજ તેઓએ આપણા માટે લીધેલા અગામ શ્રમ હસિત છે એમ નેચાશ્રીને-લાગે. અને સદ્ગુરુએ આપણે રેકડું અને શું શું કર્યું તે નિહાળવા તેઓશ્રી ફરીથી અમે પધારણે તેકું મળેજેન માગ નજીવામાં આવ્યું છે. અનુ હવે હું પાઠશાળાના નિવેદનની દરજીકત રજી કરે હું સંવત ૧૯૮૬ ના ચૈત્ર માસમાં ગોરવામી થી ૧૦૮ શ્રી મળનાયજીજીળાવા મહારાજશ્રીનું અને પધારણું થયું હર્ષ. તે વખતે પ્રજ્ઞાપુત્રની ગવિત્ર બ્રહ્મીમાં, વેદ, વ્યાકરણ અને ન્થેણદિવાદિ સાસ્ત્રોનું જ્ઞાન દેનારી પાઠશાળાએ

છે પણ શ્રીવશ્વભાચાર્ય પ્રકાશિત શ્રીપુષ્પિતપ્રદાયના મુખ્યદેવ શિષ્યાતનું સંચિત કરનારી એક પણ સાદા નથી, એ વૈષ્ણવ જનતાને લાંબનરૂપ છે. તદ્વચ્ચે પોતે વૈષ્ણવોને એકત્રિત કરી તેજ સાદમાં શ્રીમદ્વા-પ્રજ્જ્વળના પ્રાકટ્ય ઉત્સવને પવિત્ર દિવસે આ પાઠશાળાની યોજના થકી અને તેજ સદના એટલે ૧૯૮૬ ના ભાદરવા મહિનામાં તેઓશ્રીના જ્યેષ્ઠ હાથબાપા શ્રીસેવિંદરાયજીના વરઠ દરતે, આ પાઠશાળાની ઉદ્ઘાટન ક્રિયા થઈ હતી. અને અત્યંત અપભ્રે તેનાં આજ્ઞાં પણ મીઠાં ફોગે ચાળીએ છીએ. આ પાઠ-શાળાના નિમાત્ર માટે એક યોજના થકાઈ તેમાં નીચે જણાવેલા વૈષ્ણવ બંધુઓએ આર્થિક સહાય આપવાનું કહ્યું તે મુજબ આપે છે:—

- ૪૫૧) પરી. નારજીભાઈ દેરાવલાલ
૨૧૭) પરી. મોતીલાલ કસનદાસ
૨૧૭) પરી. જીવાબીદાસ નારજીદાસ
૨૧૭) પરી. પરજીલાલ ભગવાનદાસ
૧૦૧) શા. નાથાલાલ નરેન્દ્રભદ્રાસ
૧૦) શા. રજુછાંદાસ કવેરદાસ
૯) મોકસી રજુછાંદાસ નાચરદાસ

- ૧૨) શા. તમરીદાસ હરગોવિન્દદાસ
૧૨) શા. મળીલાલ ભાઈચંદ
૬) શા. જીવજીલાલ મુજજીભાઈ
૧૦) શા. હમોદદાસ ભગવાનદાસ
૧૨) શા. ગપુરાંદાસ કાશીદાસ
૧૦) શા. જાગરદાસ પીતળિયદાસ

વિગેરે—એ રીતે આશરે બારસોનું ઉત્પન્ન છે, ખર્ચ પણ સુમારે તેટલું જ છે.

૩. ૮૪૦) પંચાર ખર્ચ

૫૦) જમણિ ઉજવણી અને પ્રચાર ખર્ચ

૧૦૦) રોકાવરણીય ખર્ચ

૫૦) પરચુરણ ખર્ચ

૧૦૦) દિનામ અને પુસ્તક ખર્ચ

૧૧૪૦)

એ રીતે ખર્ચ પણ ઉત્પન્નતા દિશાએ જ. શાળાની અંદર રાજઆતમાં મીનાવર્ગ રાખેલા પણ દાંતરીના અભાવે તે જમ ખર્ચ કરવો પડ્યો છે તે જણાવતાં એક યાચ છે. શાળાની દાંતરી ગટ્ટોની સમાલોચનામાં જણાવીરા કે—“ગુજરાતી આરંભે યશ,” એ સુચનાદુષ્ટાર રાજઆતમાં મળેલ વર્ષ દાંતરી સારી રહી, દિનપ્રતિદિન વધતી જઈ ૧૦) થી ૭૫) મુધીની કક્ષાએ પહોંચી હતી. પણ પચેવના દિવસથી શાળાને તેમજ વૈષ્ણવ બંધુના હાથને પણ પચેગ લાગ્યો અને પચેવના અગિ અને સાક્ષીજની મંજૂર મંજૂરીને લીધે, શાળા સાત આઠ માસ બંધ થયાથી દાંતરી સીજી થઈ ગઈ છે, અને આજે માંડ ત્રીસેકની સંખ્યામાં વિદ્યાર્થીઓ દરો. આ વિષય રિપનિમાં પ્રચારકાયં એટલે સત્તાઓએ કમ પણ સિધ્ધિ પડ્યો તે હું કહીશ કહું છું. બેર ૧ પાછું જુલો દંતુએ દાંતરી કેમ વધારતી અને આ વર્ષ પૂરું થયે આજળ પાઠશાળા રી રીતે ચક્રાવતી તેનો અપભ્રે સી આપં મળી વિચાર કરી રહેતો કાઠીયું તો આજના સંમેલનની ઉજવણી વધાર્યું છે એમ જણારો. શાળામાં દાદર્માં પાંચ વર્ષ છે, અને વિદ્યાર્થીઓ સુરત, કાંકોદોલી અને અમદાવાદની પરિક્ષાઓ આપે છે. અમદાવાદ એક વર્ષથી પરીક્ષા નથી લેતું. અને આ વર્ષ કાંકોદોલી પણ બંધ છે. આ શાળામાં કેનું શિક્ષણ અપાય છે અને પ્રજાતિ કેવી છે, તેની ખાતરીમાં તે એમજ જણાવીરા કે આ શાળાએ સુરતની બધી આદે વર્ષની પરિક્ષામાં ૮૦ થી ૧૦૦ રકા પરિક્ષામ ગળ્યું છે. તેમજ આ શાળામાં જલેલ ભાઈ રમજીલાલ જ્યેષ્ઠરામ શાસ્ત્રી આજે ઉદ્ઘાટ પાઠશાળામાં અધ્યાપક છે, ને સદ્ગત ભાઈ પુરુષોત્તમ નાથભાઈ પણ ભરૂચ અધ્યાપક તરીકે હતા. પરિક્ષાને અગિ “આન્દિક” નું શિક્ષણ પણ અપાવું હતું. ઉપરે અપ સીને જણાવીરા કે અપભ્રે અપભ્રા જાગરોને એ આ પાઠશાળામાં મોકલીયું તો અપભ્રા સંપ્રદાયને અપભ્રે સમજ રાક્યા છીએ તેમ આદેખારો ને પૂજ્ય મદારાજશ્રીએ આજ્ઞાપતેઓ પરિક્ષમ લીધો તે વધાર્યું લેખારો. અંતમાં પૂજ્ય મદારાજશ્રીને દવે પાસ થયેલા ને પદઃ અને પ્રમાણપત્રો લખ દેનારો અને રોકાવરણીયની વહેંચણી કરવાની ચિનંતિ કરી બેસી જવાની રત્ન હતું.

પેટલાદમાં શ્રી મુદ્દાદેવ પાઠશાળાનું અનુર્થ વાર્ષિક સંમેલન—એવ મુદ્દિ ૧૧ ના રોજ ૧મા દિશાવતી વાઠીમાં સંજ્યા ૧ વાગે પૂજ્યપાદ યોસ્તામીશ્રી ૧ જળતાપરાદિ મદારાજશ્રી અપભ્રાજી નીમે શ્રી મુદ્દાદેવ પાઠશાળા તરફથી અગ્ર સંમેલન ખરાતામાં આવું દર્શ. જનસમૂહથી

વાગ્મી સ્વીકાર બરાઈ ગઈ હતી. પ્રમુખશ્રી પધારતાં પાઠશાળાઓની બાળાઓએ સમધુર સ્વરથી હારમોનોયમ સાથે સ્વાગતગીત ગાયું હતું ત્યાર બાદ પાઠશાળાના વિદ્યાર્થીઓએ પ્રજ્ઞ પ્રાર્થના કરી હતી તે પછી પાઠશાળાના વ્યવસ્થાપક શ્રી હિસવાલ મોતીલાલ પરીએ પાઠશાળા સંબંધી ચોતનું નિવેદન રજૂ કર્યું હતું બાદ પાઠશાળાઓના શિક્ષકોએ સંસ્કૃત ભાષામાં મનોહર સંવાદ બજાવી બતાવ્યા હતા અને તેમાં સંસ્કૃત શાખાની આવશ્યકતા દર્શાવી હતી બાદ એ બાળાઓએ સુલલિત કંઠથી પ્રજ્ઞ પ્રાર્થના કરી હતી અને ત્યાર બાદ પાઠશાળાની એ બે બેઠાએ “ભક્તિનો ઉપાય” એ વિષય પર મનરંજક સંવાદ કર્યો હતો તે પછી હાજરી બદરથી પરિસ્થિતિને સ્મરત આપણ ગીત બાળાઓએ હારમોનોયમ સાથે ગાયું હતું ત્યાર બાદ હોઈ પાઠશાળાના અધ્યાપક શાસ્ત્રી રમણલાલે પ્રશ્નને પુનઃ કિંમી પધારતા વિસ્તિષ્ઠિ રૂપે સંગીત ગાયું હતું બાદ બાળાઓએ “કુવડના રાસનો ગરબો” ગાતા હતા ત્યાર બાદ પાઠશાળામાં અભ્યાસ પૂર્ણ કરી તે દરમિયાન છાત્રોમાં હાલ હોઈની પાઠશાળામાં અધ્યાપક તરીકે કામ કરતા શાસ્ત્રી રમણલાલ જોષીરામને તેમજ મદનલાલ શિરોવરનાલ શાહ અને શામલાલેન ઠાકરાવાલ શાહને એમ ત્રણે જણને પ્રમુખ મહારાજશ્રીના હસ્તે રીખપદક (ચર્ક) એનાયત કરવામાં આવ્યા હતાં તથા પાઠશાળાની ગત વર્ષની પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થયેલા છાત્રવર્ગને પ્રમાણપત્રો તથા પારિતોષિક અને અભ્યયન કરતાં છાત્ર વર્ગને મહારાજશ્રીની મહારાજશ્રીના હસ્તે જ્ઞેયપુરી કરવામાં આવી હતી ત્યાર બાદ મહારાજશ્રીના શાસ્ત્રી ગોકુલરામજીએ વ્યાખ્યાન આપતાં પાઠશાળાની પ્રવૃત્તિ પરીક્ષા કરતાં મંત્રણાના નેત્રી ચિરંમયાથી આ પાઠશાળાને બનાવવા વૈભુલ્ય સદ્ગુણરથોને અર્પણ કરી હતી હોઈ પાઠશાળાના અધ્યાપક શાસ્ત્રી રમણલાલે રીખપદક સમર્પણબદ્ધ પાઠશાળાનાં કાર્યકારોના શુભ હૃદયથી આભાર માની સુવચને સત્કારવાથી ઉત્સાહની શક્તિ દર્શાવી પેટલાદમાંથીજ પોતે તેવાર થયેલા તે બદલ પોતે જાણી હોવાથી સંપ્રદાયની સેવા કરવા પ્રગરા બતાવી પોતાનું વ્યાખ્યાન પૂર્ણ કર્યું હતું બાદ પાઠશાળાના પ્રમુખ અધ્યાપક શાસ્ત્રી જયેશ્વરામે પણ પ્રસંગોચિત વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું બાદ પ્રમુખશ્રીએ હજમજ ૧ કલાક પાઠશાળાના કાર્યથી પરીક્ષાથી સ્વસ્તોષ દર્શાવી મહાજ્ઞ સંબંધી પાઠશાળાની ઉન્નતિદર્શક વ્યાખ્યાન આપી ઉપસહાર કર્યો હતો તે પછી ઠાકરાવાલ નરસિંહરામજીએ શ્રી મહારાજશ્રી વગેરેના આભાર માન્યા હતા બાદ પાઠશાળાઓની બાળાઓએ વિદ્યાગીત ગાય હારમોનોયમ સાથે ગાયું હતું તે પછી જ્યનાદ સાથે સંમેલનનું વિસર્જન થયું હતું.

ગો. શ્રી ૧ સ્મરતાલક્ષણાલય બરાવાના ભાવણેને હુક સાર—આજનો કાર્યક્રમ નેહને મને ધણો સુતોષ થયો છે અત્યાર સુધીના યજ્ઞેષ કામકાજ બદરથી પાઠશાળાનું વાર્ષિક સંમેલન ઉજવાયું છે એ તમો સમજ ગયા હશે, શાળાના વ્યવસ્થાપક પરમભજવદીય હિરાવાલશાહજીએ પ્રારંભમાં રૂપેષા દેવેરી છે. પેટલાદમાં પાઠશાળાના સ્થાપન પછી પુષ્ટિમાર્ગ સંબંધી જ્ઞાન થોડું અથવા વધારે પ્રાપ્ત કરેલું છે. ને પાઠશાળા નહોત, તે એ ક્યાંથી યાત ? ધર્મપ્રચાર માટે પાઠશાળા અને પુરતકાવય નેથી સહય સંસ્થાની જરૂર છે આ તરફ જનતાનું ધ્યાન આકર્ષિત નહિ થાય તે પુષ્ટિમાર્ગનો દિવ્ય શુદ્ધ સિદ્ધાંત સમજીને નહિ. આત્માને નાસ્તિકવાદવાદા જેવી પ્રચાર થઈ રહ્યો છે. હજુ પણ વૈભુલ્ય સમાજને સુસંગઠિત કરીશું નહિ તે દરા વર્ષેમાં સમાજ છિન્નચિન્ન થઈ જશે. સિદ્ધિતિ કઈ પણ અદરશ થશે નહિ. સમાજ છિન્નચિન્ન થઈ જશે. ધાર્મિક શિક્ષણથી બાળકો સિખા કપાવી જઈ થશે નહિ.

વિદ્વદેવ ગોસ્વામીશ્રી ૬ મનરત્નલાલજી મહારાજના અદ્યત્વ ઉત્સાહથી અને એમની અદ્યત્વ આજ્ઞાઓથી અદિના શુદ્ધ-યોગે આ કામ કર્યું છે તે બદલે જાણુ પુરા નહિ થયો.

પ્રાથમિક નિધિ નેથી બાલકાને આ પાઠશાળા સુરક્ષિત કરી રહેલી છે તે હિરોર અને યુવાવરમાં પ્રવેરો. પરિશીત સ્ત્રીઓને બચાવે તે એક અનંદ પ્રચાર થઈ રાહરો ખિત્તીઓ કમરેડા રૂપેષા ધર્મપ્રચાર માટે જરૂર છે આપણે પણ જાતના પ્રત્યેક સહેર અને જામડે જામડે વૈભુલ્ય સરવાળા બાદ પુષ્ટિમાર્ગથી સિદ્ધાંતને પ્રચાર કરશે નેહજે. ને સરંગા સ્થાપકમાં આવી છે તેમાં ને હિરાસીનવા સેવકમાં આવી છે તે ત્યજ દેવી નેહજે આ કાર્ય માટે પરમભજવદીય હિરાવાલે દાર્શિક અનિનંદન આપું છું તેમજ શ્રી મોતીલાલશાહ તથા શ્રી જુનાબીસા અને શ્રી રમણલાલશાહ તથા અન્ન સંમુખ ઉપરિષ્ઠ ધણેશ શ્રી સંદેશશાહજી વિરેને હું મનોવાદ આપું છું પેટલાદમાં વૈભુલ્ય આવી જાણુ મારાવી રહ્યા છે તે જોઈ આનંદ થાય છે.

કમિટીની જરૂર—મંદિરોનો ગેરવહીવટ સુધારવા એક વર્ષનાર સ્થાનિય કમિટી રચવાની જોઈએ. બગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્રના મંદિરના ચાતાવરણની પવિત્રતાની તપાસ કરવી રહે. જે મંદિરોમાં બેઠ સામગ્રી વિગેરે હોય તેના દુરુપયોગ જોવામાં આવે તે અચોક્કસ છે. તેનો સુધાર થવો જોઈએ. આ બધું સંરેયા દ્વારાજ ધાર્મિક ભૂતિ લાવી રાકાય. આ સંરેયાનો સિદ્ધાંતક્રમ સતોપચલન છે. સ્વામી કંડની જે યોજના થાય તે સંરેયા સીરેયાથી બને, અને તેમ થવું જોઈએ. મુંબઈમાં શુભચીત્રી સ્ત્રી મંડળમાં જેમ પરિણીત સ્ત્રીઓના ક્લાસો છે, તેવા ક્લાસો અહિં ખાત્રવા જોઈએ. ધાર્મિક શિક્ષણ, આર્થિક રીતોએ નથી અપાતું પણ માનસશુદ્ધિ માનસિક વિકાસમાં આવવામાં આવે છે. જે પંદર દિવસે બાળકોનોની હરિદાશઓની યોજના હોય તે સિદ્ધાંત જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવા અચિ ઉત્પત્ત થશે. સંરેયાના કાર્યવાહકોએ બાળકો સાથે યત્ન પણ કરવી જોઈએ જેથી તે સ્થાનોનો ખ્યાલ વૈષ્ણવ ધાર્મોમાં પ્રવાસ કરવાથી બાળકોના હૃદયમાં આવી રહે.

અત્યારે આર્થિક મત જોવામાં આવે છે. આ જગ્યાનો લગી મરવાનો નથી. પરંપરા વિતંડાવાદો નથી પરંતુ એક સૂત્રમાં પસેવાઈ જઈ કાર્ય કરવાનો છે. આ દ્વેષનો સંરેયા ત્યાગ કરી ઉન્નતિના ઉત્તર વિચારો રોવવા જોઈએ. સંરેયાથી ન્દાની પ્રભ અવળે માર્ગે નહિ દોરાય.

પહેલાની અને આજની સમામાં સુંદર કામકાજ થયું છે. તેથી અને સંતોષ થાય છે. મને કલાક સવા કલાકથી વધારે કાર્યક્રમ પસંદ નથી. વધારે કાર્યક્રમ લાગે હોવાથી જનતાને ધીરજ રહેતી નથી. આજનો કાર્યક્રમ 'ધાર્મિક સંમેલન' હોવાથી બધું લાંબાઈ ગયો છે. તો વિદ્યા યા વિમુક્તયે ॥ બગવતપ્રાણિ કરાવી રહે તેજ ખરી વિદ્યા છે. પરમાત્મા પ્રવચનથી યા ભુદિબળથી અથવા બહુશ્રુતથી પ્રાપ્ત થતા નથી પરંતુ બગવાન જે જીવને રત્રપ્રમેયબળથી દુગ કરી અંગીકાર કરે છે તેનેજ પ્રાપ્ત થાય છે. શ્રીકૃષ્ણ દેવળ ભક્તિથીજ પ્રાપ્ત થઈ રાકે છે. કેટલાક આ સંપ્રદાય અલેક્ટ્રિક છે યા અનલિન છે એવો આશય કરે છે. શ્રુતિમાં પુષ્ટિમાર્ગે ભરેલો છે.

વણીશ્રમની આવશ્યકતા—વેદ અને ધર્મસાક્ષી વણીશ્રમવાળાઓનો જે ધર્મ હશે છે તે પ્રમાણે વિધિવૃત્ત પ્રત્યેક વૈષ્ણવે સાધનદયામાં પાળવોજ જોઈએ તથા બીલાઈમાં વાંદ વર્ણના શુદ્ધો અને તેના કમિટી રચક ઉદ્દેશ કરેલો છે. બીજાવાની રજા શી રીતે થાય અને ભક્તિ શુદ્ધિ પામે તે ભક્તિવર્ધિની મંથમાં શ્રીમદાપ્રભુજીએ દર્શવેલું છે. ધર્મમાં વણીશ્રમપૂર્વક રહીને કાર્ય થઈ રાકે છે, આ બધું કમસા આવી સંરેયાઓ દ્વારા થઈ રાકે છે. પેટલાક પાઠશાળાની વધુ ઉન્નતિ હિમીને એમના આ કાર્ય માટે સંરેયાના અવરમાપકોનો અંતઃકરણપૂર્વક અગિનંદન આપું છું. અને હું ત્યારે પુનઃ આર્થ ત્યારે આ સંરેયાને વધુ સારી જોડ એમ હિંમું છું.

સુરતમાં અપૂર્વ આનંદ.

(ગોસ્વામી શ્રી ૬ શ્રીમદ્વલ્લભાલ્લ મદારાજશ્રી સુરતવાસીના દ્વિતીય કુમાર જો શ્રી ૬ ચિ. શ્રીમધુસૂદનલાલ્લ બાવાસાદબળા લક્ષ્મી વર્ણન)

ઠેક ઠેકાણેથી પધારેલા શ્રીઆચાર્યશરણો—પંડિતો—અને ભક્તઓ.

અનેના મોટા મંદિરના પૂજ્યપાદ ગોસ્વામી શ્રી ૬ શ્રીમદ્વલ્લભાલ્લ મદારાજશ્રીના દ્વિતીય કુમાર શ્રીમધુસૂદનલાલ્લ બાવાશ્રીના લક્ષ્મી તા. ૨૨-૫-૩૬ જેડ સુદ જીન ને દુર્ગવારે યર્ષા લગી. આ લગ્નોત્સવને અગે કેટલાક દિવસોથી લક્ષ્મીની શરૂઆત થઈ રહી હતી. અને તેને અંગેનું કાર્ય અનેના કાર્ય દ્વારા વૈષ્ણવ રોઠો ૧. રોઠ ગોઠવવાસ દક્ષામાઈ, ૨. રોઠ મંદિરમાં સિવદાસ ખાંડવાલા, ૩. રોઠ ચિત્રલક્ષ્મી પેલામાઈ ખાંડવાલા ૪. રોઠ વેળીલાલ મજબૂતલાસ ૫ રોઠ ભગુમાઈ મોહરતી. મુંબઈવાલા રોઠ ચિત્રલક્ષ્મી પ્રાણજનદાસ ૬. કલોલવાલા રોઠ ઠોટાલાલ લક્ષ્મીમાઈ તેમજ રોઠ ચુનીલાલ પરસોત્તમદાસ રોઠ દેવેલાલ બાલુમાઈ, રોઠ વસંતલાલ બાલુમાઈ, મોઠરાલાલ ગોઠવાલા, જનલાલ ગોઠવાલા, રોઠ ચુનીલાલ કસનલાલ લીમી રોઠ વેળીલાલ જેઠીચનદાસ વગીલ. વિગેરે ધર્મીજન જોડેલાથી કરી રહ્યા હતા. પૂજ્ય આચાર્યશરણ દેરદુથી મોહલાલવા આમત્રણને માન આપી જુદા જુદા રથોથી શ્રી ગોસ્વામી બાળો, પંડિતો, તેમજ વૈષ્ણવ ધર્મ મોટા પ્રમાણમાં પધાર્યા હતા.

લક્ષ પ્રસંગે નીચે મુજબ આચાર્યશ્રી વિરાજતા હતા.

૧. ગી. શ્રી ૧ શ્રીમદ્ભૂપણ્યાલય મહારાજ પતીયપીઠાધીશ્વર.	કાંકરાલી
૨. " " " શ્રીચિત્રકુવનાયલ મહારાજ, મથુરા,	"
૩. " " " ચિ. શ્રીમદુનાયલ શ્રીચિત્રકુવનાયલના લાલ	"
૪. " " " શ્રીવલ્લભાચાર્યલ મહારાજ ચતુર્થપદ્મપીઠાધીશ્વર	કામરન
૫. " " " ચિ. શ્રીગોવિંદરાયલ શ્રીવલ્લભાચાર્યલના લાલ.	"
૬. " " " શ્રીગોકુવનાયલ " " "	"
૭. " " " શ્રીગોકુવનાયલ મહારાજ મોડા મંદિર	મુંબાઈ.
૮. " " " શ્રીગિરિધરલાલ જાવાસાહેબ, "	"
૯. " " " શ્રીમુકુંદરાયલ	મુંબાઈ.
૧૦. " " " શ્રીમથુરેરાલ, શ્રીગોકુવનાયલના લાલ	"
૧૧. " " " શ્રીમાધવરાયલ	"
૧૨. " " " શ્રીકલ્યાણરાયલ	"
૧૩. " " " શ્રીમન્નાયલાલ જાવાસાહેબ, બમખંભાલીઆ	"
૧૪. " " " શ્રીકૃષ્ણરાયલ શ્રીજયુઆવા	ઈંદોર.
૧૫. " " " શ્રીગિરિધરલાલ શ્રીમયુઆવાના લાલ	"
૧૬. " " " શ્રીનરુવાગોપાલલાલ શ્રીચણ્ડીલાલના લાલ	"
૧૭. " " " શ્રીમન્નરલલાલ મહારાજ	સુરત
૧૮. " " " શ્રીગોવિંદરાયલ શ્રીમન્નરલલાલના નવેષ કુમાર	"
૧૯. " " " શ્રીજાલકૃષ્ણલાલ શ્રીગોવિંદરાયલના લાલ	"
૨૦. " " " શ્રીમધુસૂદનલાલ (વરરાજ)	"

આ પ્રસંગે મુંબાઈ, કલકત્તા, મદ્રાસ, બનારસ, અમદાવાદ, વડોદરા, ખંભાત, પેટલાદ, હાલોલ, દાહોદ, ભાધરા, પાટણ, કડી, કલોલ, વેલ્લપુર, નંદરખાર, નવાપુર, કદોદ, અંકલેશ્વર, ભરૂચ, ચાંબશ્રી, ઉમરગામ વગેરે સ્થાનમાં નાના મોટા શહેરોમાંથી લગભગ બે હજારથી વધુ હંતર વેષ્ણુઓ દરોનાથે અને આલ્યા હતા. મુખ્યમાં મુંબઈથી રોક વેણીલાલ મજબૂપણ્ડાસ, રોક ચિત્રકુવનાયલ પ્રાણીચનદાસ, કીરોર ભુવનલાલ રોક હરિદાસ ધનલ મુળલ, રોક મુળલ એકાવાળા, રોક દાદાભાઈ લક્ષ્મીદાસ ભીમજી મટાણી, મદ્રાસવાલા રોક હરિદાસ રોક તથા કીસનદાસ રોક અમદાવાદના રોક બાલાભાઈ દામોદરદાસ, રોક ગોવિંદભાઈ મણિકલાલ, રોક હરિદાસ આચાર્યાઈલાલ, પેટલાદવાલ રોક હીરાલાલ

મેલીલાલ, ઉમરગામવાલા, રોક માકુલાલ, નવસારીના નગરરોક પાદેખલ, જ્યુસરવાલા રાવસાહેબ જુમખાલાલા વગેરે હતા. તેમજ મુંબઈની સંખ્યા મંડળી લ. હજનલાલની આગેવાની હેઠળ આવી હતી.

પંડિત વર્ગમાં નીચે મુજબ પંડિતો પધાર્યા હતા:- પં. બાલકૃષ્ણમિશ્ર બનારસ, પં. અખિલાનંદ, પ્રો. ગોવિંદલાલ લદ્દ, M. A. બરોડા પં. માકુંડમિશ્ર નાયદારા કોલેજવાલા, પેટલાદના શાસ્ત્રી જ્યેષ્ઠદાસ તથા મણિચંદર તથા હરિચંદર નરિયાદલાલ, વેદ સુંદરલાલ જોશી, શ્રીનાથદોરાના મથુરાપ્રસાદલ, શ્રી જીનામદવાળા જઠારાંકર શાસ્ત્રી તથા ડકોઈલાલ રમણલાલ શાસ્ત્રી, પંડિત લક્ષ્મીનાથલ, પં. રાધાકૃષ્ણ મુંબઈ, પંડિત રાગચંદ્ર જોશી મુંબઈ, વગેરે શ્રીઆચાર્યશ્રી શરણા, પંડિતો તેમજ ભક્તજનોના ઉત્તારાની તેમજ ભોજન વિગેરેની તમામ વ્યવસ્થા મહારાજશ્રી તરફથી પ્રતાપ કાર્યકર્તા દ્વારા સુંદર રીતે ઉપાધી લેવાઈ આવી હતી. પંડિત વર્ગની આવસ્થા શાસ્ત્રીજી આગળવાલને હસ્તક હતી. મર્યાદી વેષ્ણુઓને મદ્રાસપ્રસાદ લેવાવવાની વ્યવસ્થા રોક વેણીલાલ મજબૂપણ્ડાસે કરી હતી. તેમજ હંતર વેષ્ણુજનોની ભોજનની વ્યવસ્થા દિશાવાળની વાડીમાં રોક મગનલાલ જમનાદાસ વેરાંગીલાલ હસ્તક હતી, તેમજ ઉત્તારાની વ્યવસ્થા રોક ભાઈલાલ માર્કેલીયા તથા લાઇંગ્ગીરાંકર હસ્તક હતી. ઉત્તારાની, તેમજ ભોજનની વ્યવસ્થા તેમજ ડાહરી સગવડ ધર્મી સુંદર રીતે કરવામાં આવી હતી. તેમજ વેષ્ણુવાને કોઈ વાતની અનવડ ન પડે તે માટે નીચેની કમીડીએ આંખોને દુખાવે ન રાખી હતી.

દેશાની—મોટા મહિરની બેક ધ્યાનમાં, તેમજ કન્યા પડતા મુકામ—વિકૃતવાદીમાં દેશાનીની બહુકાદાર બચરમાં મહિરમાં કરવામાં આવી દેવી મહિરના મકાનેને પણ દેશાનીની શબ્દનારવામાં આવ્યા હતા.

વરપોટો—વરપોટો એક શુદ્ધ બીજને દેશ સવારે સવારના વાને મહિરથી નીકળેલા દેશ, અને તેમાં મેળવત, જેન્ડ, અપાઇ મહિર, વેપુતવાયો, પડિતો, તેમજ વેપુતવર રામેય દર્તા. મુખ્ય દારેથી નીકળી, દેશાની, દાણાબત્તર, અપાડીયા ચક્રા, પાળીની બીંત, પર્મનો કાંટો નામુતવર મહિરે મહિરની પરિક્ષા કરી વિકૃતવાદી ગયા દેશ. આ પ્રસંગે અતેના પ્રસિદ્ધ દેશાનાર મી. વી. એન. મહેતાએ દેશાની લીધા છે. મી. મુકુન્દનવાલજીના લક્ષ મદ્રાસના મહુરી દાર્દરમાં લીધેલના પુત્રી મી. કુ. શ્રીચરણનીદેની સાથે વેદિક સભ્યનુસાર થયા. મુજાઈવાયા વપાઈવાયલ મદ્રાસીકર લક્ષ્મીશંકર તેમજ પુરાણી દાર્દરવાલ નથા મોદનવાલ દ્વારા લક્ષવિધી રીતિ અનુસાર કરાવવામાં આવેલા દેશ. બચરમાં બચરવાનું કાર્ય બજાવેલસાદના વેશ્વરીપર તથા વચનમેન્ડ પોલિસ દ્વારા મુદર રીતે થયું હતું. એક શુદ્ધ ૩ ને વાર રાની લા. ૨૩ મીને દેશ સવારે ૧૧ કલાકે કન્યામહિરથી નીકળી ઠાણી પાલવળીને વરપોટો મહિરે આવેલા દેશ. એક શુદ્ધ ૫ ને વાર સોમ લા. ૨૫ મીને દેશ રાતે ૧૦ કલાકે બાદ પાલવળી વરવપૂતે વરપોટો બાદ પામપુમથી વિકૃતવાદીમાંથી નીકળેલા દેશ. અને લાલગેટ આગળથી રજા જેન્ડની ગલીમાં મહિર બાલાલ દેશ, અપાડીયા ચક્રા, પાળીની બીંતથી મોટા મહિરે પાછો આવેલા દેશ. આ અને બન્ય દેશાની મહિર દેવી ને કામગામ રતના પર આવડાબાલ ફૂટી દેવી. સોફાનાં ટોળેટોળાં આ વરપોટો દેશા ઉઠી પડ્યાં દર્તા ને મોળા ચાલરી, બારી બારજી, અને ઊપરાં પર તથા રસ્તા પર ટોળાની ભારે બીડ જમી દેવી. અંતમાં મદ્રા નિવેદન મીળાબાલપ્રમુના ચરણગળમાં આ નીતન દેવી મહિરથી બચ એન પ્રાર્થના. સદિત નિવેદન કઈ છે. લી. ચરણગળ.

તેમજ આ સાથે શ્રીબાલકૃષ્ણજીદેત મદ્રાસના નીચે મુજબ આખ્યાનો થયા હતા.

લા. ૧૬—૨૦ વેપુ મુદરવાલ દેશાનું આખ્યાન.

લા. ૨૧ મહિર અખિવાનંદનું આખ્યાન.

લા. ૨૨ મેલકલેન્ડન દ્વારા ચિત્ત દર્શન.

લા. ૨૨ પડિત અખિવાનંદનું આખ્યાન.

લા. ૨૫—૨૯ શ્રીગોકુળનાથલ મદ્રાસમાંથી આખ્યાન.

આખ્યાનો તથા અખિજ પાઠવાના સવારો વગેરે થયા હતા.

અજોડ ચોર.

(શ્રેયઃ—જેથી હવજુલાલ હમનલાલ હોમોઈ.)

વ્હાસમ ! હવે તો પ્રભુથી બચી વાંતાએ નથી. મું જૂની થયા ! મું મારો કાંઈ કંઈ એવો દોષ ! નમ દોષ. એ તો ગુણવત્તા છે. ગુમાની છે, ગુણીબલ પણ છે. ઉચ્છ્રાંબીલો હોમાલો છે. અરે ! પણ જાણો છો ! એ તો બેઠો ચોર છે. રસીઓ છે. રસગાનની પણ છે. નંદનવનમાં ફેરસીઓ મલ્લવનિતાના મંદિરીએ અનુક પ્રવેશ ક્રેમટલીએ મોરીઓ કરતો પ્રભુને હલ્ય મોરનો દરો ! એ કઈ જોયો તેવો ચોર છે ! મોરી કરે છે. પકડાય છે. કપુર પણ કરે છે. સાથે માથે જાય છે. લાખ આવે નામીએ જાય છે. વિન્દગ પણ જાનારી દે છે.

જાણો છે ને ! માખજનો તો એ બેઠો લાલસુ છે ! એને વારને તો એને બદાવકું બેઠું, કારણ ! જોડ ! એમાં મું નંદનવનને ત્યાં. મરંદનમ બદુલ જોડો દેશ. તેથીરતો. વિના મારને જોઈ પગે બદાવકું મોનો દરો ! તેમાં તો વગો આ તો એક અત્તેક ચોર !

માખણને માટે તો લેંગરહીટ વજવનિતાના મન્દિરીએ પ્રવેશી છાનોમાનો સખા સાથ ખાતો. જોડતો આનંદે જૂંજતો સખાને પકડાવતો અચૂક પલાયનનો પરમ મંત્ર બાણી જતો. મન્દિરીએ જતાં, રસ્તે મળતી ગોપાંગનાઓની મસ્કરીઓની પણ એ પૂરેપૂરી ખજર લીધા શિવાય રહેતો નહિ.

“ ક્ષમ્પ ગોરસ લો..... ” એ શબ્દો માંલજવાં તનમનાડ શા નાદમાં ઉપડી દધિકરકાજ મદુકાને કાંકરીઓનો ભોગ બનાવી ગોપીવૃન્દને વિન્હળ કરી પસાર થઈ જતો, બંસી બંદે વિહરતો બંસી વાતો. ગોપીવૃન્દ આકર્ષતો, કદબંધાયે અનેરૂં ઓળસ પ્રમરાવી અખિતે ઓપતો રમી રહ્યો છે.

સોહે મુરલી.

વૃંદાવન કે બીચ બંસીગટ કે છાંય; સખીરી વાજે મુરલી,
મધુનાતડકે આરે, સુરબિ કેરા શોરે; સખીરી વાજે મુરલી,
રાધિકાને પર્વકે, ગિરિરાગને કન્ધરે સખીરી વાજે મુરલી,
વ્હાલમ કેરા અધરે, અરવિંદ શી અંગુલીએ, સખીરી સોહે મુરલી.

પ્રાકટય.

(લેખક—રા. રા. કુલચંદ ગોવર્ધનદાસ.)

- પદ ૧—શ્રીલક્ષ્મણ જાટજીને દાર શ્રીવલ્લભપ્રભુજી અવતરીયા,
હયા કરીને અપરપાર, જૂતલ પાઈ પારીયા. ટેક.
દેવી જીવન કે અહોભાગ્ય, સકળ દોષ ટાળીયા,
જૂતળપર જય જયકાર, મારગ અજવાળીયા. શ્રીલક્ષ્મણ ૧
સંવત પંદરસે પાંત્રીસ, શ્રેષ્ઠ માધવ માસ,
કૃષ્ણપક્ષ એકાદશી દિન, શુભ રવિવાર. શ્રીલક્ષ્મણ ૨
મખાન્હ સમય તત્પર, પ્રાકટય અંધારજમ,
પુષ્પ વૃષ્ટિ અતરીક્ષ યાય હરખ્યા અતિ મન. શ્રીલક્ષ્મણ ૩
દાન દીધાં લલી લલી પેર, આનંદ અતિ જાયો,
વહે ચંદ ગુરુ પ્રતાપ, જનમ સદૃશ પાયો. શ્રીલક્ષ્મણ ૪
- પદ ૨—આજ માટે ઉચો સુવર્ણના લાણુ શ્રીવલ્લભપ્રભુજી અવતરીયા.
વાજે વાજાંત સંગીત નાદ
માયા દળ તજોરે સંહાર આનંદ વરતાયો અપરપાર
જૂતલ પર જયજયકાર રંગ પૂગય ઓઢને દાર
સ્થળે સ્થળે ધનન ગવાય હપથેયા લાકતો તકાં યાય
શ્રીપુષ્ટિ પુરપોત્તમ પ્રમાણુ ચદ પ્રેમ ભક્તિનું દીધું દાન.
- પદ ૩—શ્રીવલ્લભરાજકુમાર, તમે કાંઈ જીધુરે, માંડે સર્વસ્વ શ્રીવલ્લભનાથ, હરીને લીધુરે. ટેક.
ચિત્ત ઓર્ધ્વ તમે કામણુગારા મોહન મુરલીવાળા. તમે. ૧
ધરતું કામરે તુને ગમતું નથીરે સરજે રાખી મૂળ મતિ. તમે. ૨
તાલાવેલી લાગી નંદકુંવરની બની રહીરે અધીરી. તમે. ૩
શ્રીગુરુસ્વ કૃપા હવે ધારોરે કોકરીને વધુ ન રીઆવો. તમે. ૪

‘ તદ્દન સસ્તી સાંપ્રદાયિક સાહિત્ય યોજના.

કલ્યા કરતાં કરણીમાં સુકવાના વિચારો,

શ્રી અનિરુદ્ધ બ્રહ્મવાદ ગ્રન્થમાળા. ’

પુષ્ટિમાર્ગીય સંપ્રદાયના યાચીઓને જાહેર નિવેદન કરવામાં આવે છે કે સંપ્રદાયના પ્રખર મર્મસ્પર્શ પંડિતાચાર્યના સ્મારકમાં આ નવીન અને તદ્દન સસ્તી સાહિત્ય યોજના શ્રી પુષ્ટિમાર્ગીય સંપ્રદાયમાં જુનામાં જુની અને અદિતીય લાયજેરી તરફથી બહાર પાડવામાં આવે છે. કેટલીકવાર પ્રામાણિક સાહિત્ય વાંચકોને મળતું નથી. એ વિચારો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી આ યોજના બહાર પાડવામાં આવે છે. આશા છે કે સંપ્રદાયની પ્રત્યેક વ્યક્તિ ‘ નામરોવા ’ નિમિત્તે પણ આ યોજનાનો સંપૂર્ણ આદર કરશે. યોજનામાં કુંક નિયમો નીચે પ્રમાણે છે.

ગ્રન્થમાળાની યોજના.

(૧) ગ્રન્થમાળાનું નામ નિત્યક્ષીદાયક ગો. શ્રીઅનિરુદ્ધાચાર્યજી સદરહુ લાયજેરીના પિતા તથા અંધપક્ષ દોષાથી શ્રીઅનિરુદ્ધ બ્રહ્મવાદ ગ્રન્થમાળા રાખવામાં આવે છે.

(૨) ગ્રન્થમાળાનું વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૧ રહેશે તેમ છતાં તેથી વધુ મદદને ગ્રાહ્ય વધારી સેવામાં આવશે.

(૩) દરવર્ષે જોહામાં જોહા ૩૬૯) પાનાનું રજાદાર સાંપ્રદાયિક પ્રામાણિક સાહિત્ય આપવામાં આવશે.

(૪) ગ્રન્થમાળા પગતર થયે તેમાંથી ઘટી બચતના બદલામાં વધુ પાનાનું સાહિત્ય આપવામાં આવશે.

(૫) અવારનવાર તદ્દન અપ્રકટિત સરકૃત ગ્રન્થો મૂળ તથા અનુવાદ પ્રકટ કરવો એ ધ્યેય પણ આ ગ્રન્થમાળાનું રહેશે.

(૬) ગ્રન્થમાળાના પુસ્તકો ઉપર કોઈ જાતનું કમીસન ચઢાવવામાં આવશે નહિ અર્થાત સદરહુ ગ્રન્થમાળાનો વહીવટ સેવાભાવનાથી કરવામાં આવશે.

(૭) ગ્રન્થમાળાના ગ્રન્થોનો અનુવાદ વિગેરે સરતાં પહે માટે સાંપ્રદાયિક વિદ્વાન આચાર્યો, શાસ્ત્રીઓ તથા જ્ઞેન્યુઓને વિનંતિ કરવામાં આવે છે કે તેઓ સેવાભાવથીજ સેખનદ્વારા મદદ કરે.

(૮) ગ્રન્થમાળાનાં પુસ્તકોની ભાષા તદ્દન અરજ રહેશે જેથી સામાન્ય વૈષ્ણવ જાતના તેનો લાભ લઈ શકે.

(૯) સાંપ્રદાયિક વિદ્વાન શાસ્ત્રીઓ, તથા જ્ઞેન્યુઓનાં લખેલાં પ્રામાણિક સાહિત્યને નિશ્ચય ન થવાથી તેઓને ઉત્તેજન આપવા માટે તેઓનાં પુસ્તકો પગતર કિંમતે ખરીદી ગ્રન્થમાળાના પુષ્પ તરીકે મોજવામાં આવશે. આ જાણતી પસંદગીમાં સર્વ સત્તા લાયજેરીની વ્યવસ્થાપક કમીટીને દંરતક રહેશે.

—: મંત્રી :—

શ્રી પુષ્ટિમાર્ગીય પુસ્તકાલય નડીઆદ.

શ્રી ધોલેરા બંદર

શ્રી ગોવર્ધનનાથજીનું મંદિર

મગ્ને વૈષ્ણવભાઈઓને વિનિતિથી ખબર આપવામાં આવે છે કે અત્રે શ્રી ગોવર્ધનનાથજી બીરાજે છે મંદિર જાણ્યું થયું છે વળી મંદિરનો ખર્ચો મકાનોની ભાડાની ઉપજોથી આવે છે તે મકાનો પચાસાથે છૂડી થઈ ગયા છે અને તે સુધારવાની ધાર્મિક અમત્યની જરૂર છે કારણ કે વૈષ્ણવદ્વારા સેવા થઈ જીવ રક્ષાની આવે છે મકાનના ભાડાની આવક કપી થાય તો મંદિરનો ખર્ચો પુરો થઈ શકે તેમ નથી તો કે વૈષ્ણવભાઈઓને સેવા કરવા ઉમેદ હોય તે ભાઈઓ ધોલેરાબંદર શ્રી ગોવર્ધનનાથજીના મંદિરના શિરનામે મોકલવા વિનિતિ છે એવું

ગુર્જર પ્રાન્તમાં ઠેકઠેકાણે અમારી સંસાર પ્રસિદ્ધ
દવાઓની એજન્સીઓ કાયમ કરવાની છે.

સુધાસિંધુ

(૨૯૫૮૬)

કદ, ખામી, દમ, કોલેન, રાગ, અથડાણી,
કનિષ્ઠાદિઓ વિગેરેની ધરમથુ સ્વાદિષ્ટ દવા
કિમ્મત ૮ આ. ૮ અ. ૧ થી તે ૨ બાટની
સુધી ૭ આ.

દદુ ગજ કેસરી

(દરાજની દવા)

ગમે તે જાતની સુખી અમવા પાડેલી
દરાજને ત્રાસ અને ખગતરા સિવાય ૨૪
કનાકભા નામુદ કરે છે. કિમ્મત ૪ આ. ૮
અ. ૧ થી તે ૨ બાટલી સુધી ૭ આ.

સુખ સંચારક કંપની, મથુરા.

નિયમ અને કેટલોગ મફત મોકલવામાં આવશે.

સ્પેસીયલ-મેજક-ખામ.

સ્પેસીયલ-મેજક-ખામથી માયુ, સરદી, ખાંભી, તાવ, લકવાના દરદો, ટચડી જે તથા સંધિયા અને સરીરના કોઈપણ ભાગમાં દુઃખાવા ઉપર માલીસ કરવાથી રામચાણુ અકબીર ઉપાય છે અને તેની તાત્કાલીક અસર માલુમ પડે છે. બલતા જામો જે નાની શીશીઓમાં વેચાય છે તેવા જામો તમેને મોંઝા પડશે અને તમારા કામને માટે અમોએ સ્પેસીયલ-મેજક-ખામની ચાર ઔસ (ફસ તોલા) ની ખાટલીમાં તૈયાર રાખીએ છીએ તેમાંથી નાની ખાટલીઓ સાતથી આઠ ભરાય છે અને તેની કીમત એક રૂપીએ દસ આના રાખી છે તે તેમને ઇંટુ સરતુ પડશે જેની કદર ખરીદ કરનારાઓએ કરી છે. અમો પરવતું (પ્રાઇવેટ) માં સ્પેસીયલ દવાઓ નાંખી શુદ્ધ પ્રમાણથી બનાવી જનસમુદાયમાં સતોળ મેગઓ છે એવ મેજક ખામની પ્રસિદ્ધતા છે અમો વેપારનો ઉદ્દેશ નહોં રાખતાં સરતુ કેમ પડે એવા હેતુથી જનદેશમાં લાગ્યા છીએ માટે તમારી ઓશીમોમાં તથા મુમાફરી વખતે તમારી મેગમાં રાખવાની અમો બાધામુદ્દ કરીએ છીએ. નીચે લખેલે ટેકાઓથી મત્તશે. કી. ચાર ઔસ ખાટલીના રૂ. ૧૧૦ એક રૂપીએ દસ આના.

એમ. ફેસલજી, જતીપુરા (મધુરા)

એકલા મોલ એન્ટા-ગુદરદાસ મેગજી.

ઠે. શેઠ માધવજી દાકરશીની દુકાને મુ. જે. મારકીટ ગોવીંદ્યાક મુંબઈ ૨.

પેટના તમામ દરદો પર લયંકર સુરંગ.
એક એક ગોળી એક એક સુરંગ જેવી છે.

૧૯૨૨ઈ મહાસિંહનાદી ગોળી.
નં. ૪૫૧૮

ભારતમાર્તંડ પંડિત ચીત્રકાલાજી ૩૫ સદ્યુદ્દેવનું સ્મરણ કરીને તેમના આ શિષ્યે અર્ધી સદીના અનુભવના પારખામે આ ગોળી બનાવી છે. પાચનમાં તે આ ગોળી બીનદરીક છે, તેમજ સ્વાસ્થમાં પણ અદિતીય છે. બાલકો હોય કે વૃદ્ધ હોય, મને તે આ ગોળી દોસથી ખારો અને તુરતજ જેમ દારૂમેગાથી સુરંગ ફટે તેમ ઉદરઆધરૂપ કીલને તોડનાર એક ધડાકે સાંગળી દાકારી. આ શું થોડો અમકાર છે? અચર્ય, યાગ, ખાટા ધરકડા, ગેળા ચડવો, ઉજરા, ઝાઝ, ઉવરી, આફરો, ગુદમ વાયુ, આમ વાયુ, વગેરે ઉદર વ્યાધિઓ નાશ કરશે. સંઘ્રાણી, આભાતિસાર અને કોલેરા રોગને રામખાણુ તરીકે આ ગોળી અકરીર થઈ છે એમ પ્રજાને અનુભવ થશે છે. વધારે વખાણુ નહોંમાં છે. વાપરો અને ખાતરી કરો. વાપરવાની વિગત ડબી સાથે છે.

મરીમ અને મધ્યમ વચ્ચે પણ ગોળ રૂપ ન થઈ પડે, તે માટે ૧૫૦ ગોળીઓની એક ખાટલીના માત્ર ખાર આના છે. દવાલ અર્ચ જુડે.

ભા. માં. ગટ્ટાલાજી રમારક ઔપચાલય.

વૈદ્યશાસ્ત્રી માધવજી ગોપાલજી દવે,

ઠે. પાંચતા પેળ, મુંબાઈ નં. ૪.

૨૭૨૮૨]

જયવંતી

૨૭૨૮૨]

ચાલુ જમાનામાં આપસ (બરફ) માથે રાખી તાવ દટાકવાની જે એક સામાન્ય પદ્ધતિ પડેલી છે; જેથી દહાંને સરદી થવાનો તથા અશક્તિ થવાનો ભય રહે છે. પણ પૂર્વે પ્રાચીન-વૈદો જે બરફ વગર તાવને પોતાની મરજી પ્રમાણે હિતારી શકતા હતા, તે જુના પુસ્તકોને આધારે આસ તૈયાર થયેલી આ-જયવંતી દરેક તાવને ક્રૂર વીસજ મીનીટમાં હિતારવાને સમર્થ છે. તેમજ અશક્તિ અને સરદી બીલકુલ થવા દેતી નથી. તેની ખાત્રી ક્રૂર એકઠું કઠાકમા થાય છે.

મેમેરીઆ, [ટાઢીઓ તાવ] દરોજ આવનાર, એકાતરીયો, અગર ગમે તેવા જેરી તાવને પકડવામાં હમારી જયવંતી શક્તિવાન છે.

—: વાપરવાની રીત :—

કુદ અથવા કારી સાથે જે જે ગોળી દીવસમાં ચાર વખત લેવી. ૫ થી ૧૦ વર્ષના છોકરાંઓને જે જે ગોળી સવાર સાંજ આપવી. પાંચ વર્ષ સુધીનાં બચ્ચાઓને એક એક ગોળી સવાર સાંજ આપવી. કિંમત ૧૦૦ ગોળીની ખાટલી એકનો રા. ૧).

શ્રી સર્વોત્તમ દેશી દવાવાળા.

ઠેકાણું:-નરનારાયણના મંદિર પાસે,

ઠાકબાદેવી રોડ—મુંબઈ નં. ૨.

ક્રૂર વિચારો !

धर्म एव हतो हस्ति धर्मो रक्षति रक्षितः ॥

નાસ્તિક વાદનાં પશ્ચિમમાંથી પુર આવે છે. ઉગતા સુવકોનાં જીવન બગાડે છે.
સમાજ વ્યવસ્થાને મુશ્કેલી મેચે છે. ઉપરાંત અનેક નુકસાન કરે છે.
નીતિ ભટ્ટાને વધારે છે.

આ બધાં પાપો અટકાવવા માટે

૪૦૦-૫૦૦ પાનાંનો અને પાકાં સોનેરી પુંકાનો

આસ્તિકવાદ.

કિંમત રા. ૨

ચેકીંગ પોસ્ટેજ-પાંચ આના

આજેજ ખરીદો: અને છુટે હાથે તેની “જ્ઞાન-દહાણી” કરો. શ્રીમતોની એ ક્રૂર છે,

આ પુસ્તક માટે રૂ. ૧૨૦૦) નું તેના લેખકને ઈનામ મળ્યું છે; અને વર્તમાનપત્રોએ-

“ ધી ગુજરાતી ” જેવાં સનાતની પત્રે પણ-તેની મુક્ત કરે પ્રશંસા કરી છે.

લખો:-કનૈયાલાલ ગીરધરલાલ ઠોઠારી બી. એ.

જનમદ્વિગુણ શ્રીમદ્ભગવાદ્ગીતા પ્રકટિત તત્ત્વાર્થદીપનિબંધનું દ્વિતીય

શ્રીસર્વનિર્ણયપ્રકરણ.

૩-૪ ફલ તથા સાધનપ્રકરણનું ચુરંગ ભાષાન્તર. ન્યો. રૂ. ૨) ટપાલખર્ચ લુહ.

અનુવાદક તથા પ્રકાશક:—શ. રા. શ્રીયુત સુન્દરલાલ મણિલાલ વકીલ.
બી. એ. એસ.એસ. બી. એડ્વોકેટ હાઈકોર્ટ. ૭૦/ મુમ્બીની વાડી, શ્રી. પી. રેન્ડ મુંબઈ નં. ૪.

આ અન્યવિભાગમાં વિશ્વેશ્વરક શ્રીમદ્ભગવાદ્ગીતા શ્રીમદ્વાપ્તસુહના મૂળ તત્ત્વાર્થ દીપ નિબંધ અન્યો આનુવાદ સુરારંભાગમાં ક્યાં છે. પ્રથમ શબ્દાર્થ અને તે પછી વિવેચન આપ્યું છે કે જેમાં શ્રીમદ્ભગવાદ્ગીતા તત્ત્વાર્થપ્રકાશનો અક્ષરસઃ પ્રતીક પ્રમાણે અનુવાદ આપ્યો છે. આ અનુવાદ મૂળ અક્ષરમાં છે. મૂળ અન્યનો અર્થ સુદૃઢ કરવા દર દિગ્ગન્તવિગ્રથી ગોપ્તામિત્રીપુરગોતમજીએ ઉપચરત કરેલા પ્રત્યેક શ્રીમદ્ભગવાદ્ગીતા તેમજ શ્રીમુખ્યધિ-વાદિ અન્યના સર્વે પ્રમાણવાક્યો શોધી તેમની Indro (મૂચી) પણ તે તે સ્થળે આપી છે. આથી સુગ વાંચક તે તે સંસ્કૃત વાક્ય તે તે મૂળ અન્યમાંથી જોઈ શકે એમ છે. શ્રીમદ્ભગવાદ્ગીતા અન્યના પ્રમાણવાક્યોની ચરણવાર મૂચી કરવાનું કહિન કાર્ય કર્યું છે.

મૂળ ભાષાન્તર ઉપરાન્ત પ્રથમ ૧-૧૦ પૃથમાં શ્રીતત્ત્વાર્થદીપ નિબંધ અન્યની જૂઠા સમગ્રવી આ કલિકાલમાં શ્રીમદ્ભગવાદ્ગીતા માર્ગે સર્વ કોઈ જય તરી શકે છે એમ સમગ્રવી શ્રીમદ્ભગવાદ્ગીતા માર્ગે મુશકે છે એમ શિલ્ક કયુ છે. તે પછી ૧-૮ પૃથમાં સદૃશ મુદ્દમ અર્થ સમગ્રવે એવી સમગ્ર અન્યની વિવિધાનુક્રમણિકા આપી છે. જે કોઈપણ આજ્ઞાત પદ જ્ઞાતમુચાયક સ્વરૂપ સમયમાં વાંચી શકે છે અને અન્યનું તાત્પર્ય સમજવા તત્પર થાય એમ છે. તે પછી મૂળ અન્ય સમગ્રવા અભિરચિ થાય એ માટે ૧-૧૪ પૃથમાં પ્રકરણવાર તેના વિવિધની કારિકા એકત્રિત કરી તેનો સારાંશ આપ્યો છે. આ સારાંશમાં શ્રીમદ્વાપ્તસુહને ચર્ચેલા તે તે વૈદિક માર્ગ, સાંખ્ય માર્ગ, યોગમાર્ગ; બૌદ્ધમત, શાક્યમાર્ગ, તથા ભાગવતમાર્ગના તે તે ફલનો તથા સાધનનો પણ સરલબોધ થાય એમ છે. આ સર્વ માર્ગ ઉપર અન્ય વિદ્વાનોના મત પણ આંગ્રજ ભાષામાં ઐતિહાસિક દૃષ્ટિથી ફરનોટમાં આપ્યા છે. જેથી આધુનિક મુસલિમ વર્ગ પણ શ્રીમદ્વાપ્તસુહના આ નિબંધ અન્યના અભ્યાસ તરફ આકર્ષાય એમ છે. આ ૧-૧૪ પૃથનો સારાંશ વાંચ્યા પછી કોઈ પણ વાંચક મૂળ અન્યની સંસ્કૃત કારિકાનો પાઠ કરી તેના અક્ષરાર્થ તથા વિવેચન સમજવા તત્પર થશે અને તે માટે આ અન્ય વિભાગનો મુખ્ય અનુવાદ મૂળ સંસ્કૃત શ્લોકની કારિકા તથા પ્રમાણવાક્યના ઉપન્યાસ પૂર્વક તથા શબ્દાર્થપૂર્વક આપ્યા છે.

પ્રભુપ્રાપ્તિ સાધે ધાર્મિક નૈતિક નિપણના આચારશિષ્યજીનો જનસમાજમાં પ્રચાર થાય એવી આ અન્યની ભાષા તથા શૈલી સખી છે. ગિતાનું વિદ્વત્તને તેમજ સામાન્ય નિરાશુને પણ ઉપયુક્ત થાય એવો આ અન્ય છે. કહિન સખેડો, ઉપયુક્ત વિષયો તથા ઐતિહાસિક વિષયોનો અર્થ ફરનોટમાં મુદ્રપટ ક્યો છે.

આ અન્ય સેનારાઓએ તથા આ અન્યના અન્ય વિભાગના ભાષાન્તરની યોજના કરી આ અન્યનું સંપૂર્ણ ભાષાન્તર કરાવવા હજીના દોઝ એક સદાયકોએ પ્રકાશક સાથે મુંબઈમાં અદ્યત નીચેને સરનામે પત્રાવ્યવહાર કરશે.

શ. સીમુત મણિલાલ (મુદ્રિતમદ્રસ વકીલ.

રે:—નાગપુરદેરાની ખાડી, રુ. ભદ્રવ.

તા. ૬.—એકત્ર પુસ્તક મંગાવનાર ન્યોહાવર સાથે પોસ્ટાલની રીકિસ ૦-૪-૬ ની વધુ મોકલી આપશે તો તેમને વી. પી. થી મંગાવવા કરનાં શયદો થશે.

શ્રી ભાગવત ભાષાંતર

વધો સુધી માયાવાદના જહરવાળા તરજુમા વાંચીને દેવી દેવ્યોમાં આસુર બાવો લયો; તેણે હજુ શું થાક્યા નથી? સુરતની શ્રીમદ્વેષ્ણુવ પરિપદે વેષ્ણુવ સમાજને જાગૃત કરવા હુંહુભિનાદ કર્યો કે, શ્રીનાથજી આદિ સ્વરૂપોનાં ચિત્રો છાપીને વેષ્ણુવોને મોહમાં નાખનાર તરજુમાથી ચેતજો! તે જાધા માયાવાદથી ખરડાયલા છે! આદર્શવાદી વેષ્ણુવો તેથી સાવધાન થયા અને વધોથી સાંપ્રદાયિક શુદ્ધાદૈત પ્રજ્ઞવાદના દિવ્ય ચિદ્વાંતોને પ્રકાશ અર્પનાર અનુવાદની તીવ્ર લાલસા સેવવા લાગ્યા. આખરે એ મહાનુ દિય શ્રીભાગવતનો અનુવાદ. (શ્રીસુભોધિનીજીના આશય સાથે) ઉચ્ચ કાળગો; સુંદર ચિત્રો, મનોહર બાઇડીંગ સાથે પ્રકટ થઈ ગયો.

નોંધાવર નવ રૂપીયા. ટ. ખ. બુદ્ધ.

પં. શ્રીમદ્ભાગવત સંસ્થા.

કેપેક્સ સ્ટીટ, બ્રુક્લિન, ન્યુ-યૉર્ક નં. ૨.

છપાઈ બહાર પડી ગયો.

અપૂર્વ મહાનુ ઇતિહાસ.

પુષ્ટિમાર્ગનો ઇતિહાસ.

પહેલી આવૃત્તિ કરતાં બીજી તદ્દન નવીજ આવૃત્તિ. કેવલ ઇતિહાસનો જ પ્રકાશ. વિરોધીઓને સચોટ જવાબો. જગદ્ગુરુ શ્રીવલ્લભાધીશ્વર અને આપશ્રીના વંશજોને બાદશાહી સન્માન. મોગલ બાદશાહોનાં ફરમાનો અસલ ચિત્રો સાથે.

ભારતે-હું બાણ હરિશ્ચંદ્ર, ન્યાયમૂર્તિ દિ. જા. શ્રીયુત કૃષ્ણલાલ ઝવેરી, સદ્ગત તેલીવાળા, પ્રો. લેકાલાલભાઈ એમ્. એ., પ્રો. સાંકળચંદ્રભાઈ એમ. એ., પ્રો. ગોવિંદલાલ ભટ્ટ એમ્. એ., ઇતિહાસવેત્તા સાદુર રા. રા. રામલાલ સુનીલાલ મોદી, 'ગુજરાતી'ના તંત્રીજી રા. રા. નટવરલાલ દેસાઈના લેખોનો મહાન સંગ્રહ.

શ્રીમદ્દાતાર્યચરણ તથા આપશ્રીના વંશજોનો શુદ્ધ ઇતિહાસ, કનકોગિયેકના સંગીન પુરાવાઓ, શ્રીમદ્દાતાર્યચિત્રનો ઇતિહાસ, સદ્ગત તેલીવાળાએ લખેલું શ્રીવિક્રમેશ્વર પ્રભુનું ચારત્ર, મોગલ બાદશાહોના ફરમાનો, તિલકમાલા માટે જહાંગીર સાથે થયેલો મહાન સત્યાગ્રહ વગેરે સંપ્રદાય ગૌરવપૂર્ણ ઇતિહાસ વાંચો. નાસ્તિક પણ આસ્તિક બની જશે. આ માગિકનું કદ. પૃષ્ઠ ૧૩૦ અને અનેક ચિત્રો.

મુદ્દત માત્ર આઠ આના.

વસંતરામ હરિકૃષ્ણ શાસ્ત્રી
રામમહેતાની પોળ—અમદાવાદ,

જ્યોતિષનો અદ્ભુત ચમત્કાર.

જ્યોતિષ વિદ્યા ચાકુ જમાનાની એક અદ્ભુત વિદ્યા પૂરવાર થઈ ચુકી છે. પણ તેનું અભ્યાસ તથા ઉદાહરણ ઉત્તરની દિશાએ જોવા માટે શ્રમ બધા લેતા નથી તેથી શ્રદાળુઓનો ઈશ્વાસ ઘટતો જાય છે.

અમરે ત્યાં ઘણાજ પ્રયાસથી ચીવટથી સ્પોટ રીતે કાપી થાય છે તેની ખાતરી તો અમરે સાથેના પ્રસંગથીજ થાય તેમ છે. જન્મોત્તરી, પ્રયોગી, જીવન દિશાએ, વર્ણન, માસિક જન્માક્ષર વગેરે થોડાજ દરથી કરી આપવામાં આવે છે. જિજ્ઞાસુએ સવા આનાની ટીકીટ બીડી દસ્તરેખા પણ જોવાય છે.

પંડિત અમૃતલાલ ગીરધર, લ
ડે. શ્રીમૃગ્ય મંદિર, ઢાક (કાઠિયાવાડ)

અહાર પડી ગયું છે

સ્વરાજ્યનું પતન!

પેજ ૩૭૫-ચિત્રો ૩૦-કિ. રૂ. ૧) પોસ્ટેજ જુદું.

લખો:-રતિલાલ ગોય. પટેલ. તીલકરોડ-સાંતાક્રુઝ મુંબાઈ.

પૂર્વાર્ધ-વિષયો.

સ્વતંત્ર ભારત!
સંયમ અને સહાયારની-
સત્યાનારી.
ભારતનું રામચંદ્ર સામ્રાજ્ય!
આર્થિકશાન હિંદુસ્થાન બને છે!
પૃથ્વીના સ્વરાજ્યનું પતન.
ગદાગુજરાતના
સ્વરાજ્યને સૈનિક પ્રવાય!
મોગલ સામ્રાજ્યનું પતન!
નાયતી હતી રજુચંદિકાઓ!
સામ્રાજ્યના સુમનમાં હિંદુ-
ઓમાં બહત!
સુરેશ્વર રજુચંદિકા ચાંદીબી.
સંયમી ચોરબંદો.
મેવાડી રજુચંદિકા ડાહી!
સ્વરાજ્ય રથાપક શિવાજી.
સહાયારના પતન સાથે-
સ્વરાજ્યનું પતન.

(૧૦ ચિત્રો)

ભારતી, રજુચંદિકા-લેખનાઈ.
હિંદુ સુરેશ્વર એકતાના-
(અહાર-ગાંધી) સમુદાય!
ચાંદીબી, શિવાજી, શિવાજીના
દરબારમાં સુરેશ્વરીની બેઠાઈ.
ઉત્તરાર્ધ-વિષયો.
રાષ્ટ્રવિધાતાઓને નમન.
વેપારી સ્વરાજ્યસંસ્થાઓને
અપાહુ.
સ્વરાજ્યની અમિત તૈયાર કર-
નાર કોણ?

સ્વરાજ્યના અભિલાષીઓની
મુશ્કેલી.

ગોદાવરના મુશ્કેલી છે!
અહિંસાના અખતરા!
મહાત્મા મુન્શીરામ.
રાષ્ટ્રસુવધાર તીલકને અરત!
ગોદાવરના મહાત્મા.
હરમ કદેશી તોડે હવાલ!
સાત વર્ષની સમાધિ
હાંડોના દરબાર!
ગોદાવરના બેઠ.
અમારા વિશ્વાસપાત!
હાંડોની સેવાની મોમાંસા.
હાંડો પીકેદીબીની પરાકાષા.
સીધમની સત્યાનારી!
સરકારી મહેસુલ બંધ-
અહ ન બેઠા રાજીએ.

હોવાતા વિધાયોજનનો!
સહાયકશુભા અનયો!
સ્વરાજ્ય કે લાકીમાર-જેડ!
વકીલાતના ત્યાગ-જેડ!
પ્રભાત ફેરીની મોમાંસા.
ટેન્ક-મો અત્યન્નબાદ!
સ્વરાજ્યને નામે લેસાર્ટ.
અત્યન્નબાદ કે મોટર રેલ.
વેપારી આમાસાઓ.
સ્વરાજ્યવહિ-ગાંધીઅહિંસા
-માવોમાં વધણટ!

સ્વરાજ્યની રજુચંદિકાઓ!
કે હરી લવનાઓ!
પ્રાચીન રજુચંદિકાઓનાં જન!

સ્ત્રીઓના સમાન હક્ક (૧)
પ્રેમલગ્નોની પરાકાષા!
શુદ્ધસંસારમાં સવિનય બંગો!
દેશમતિ ક્યાં છે?
રંગે રંગે દેશપ્રોહ!
કેમિસ કે લીંગડીબાઈ!
મહાત્મા ગોદાવરને સમીપન.
સરેશ્વરના નારાનાં કુદરતી
અમંગલ સ્થાન!
સ્વરાજ્યનું સત્ય સત્ય!
સ્વરાજ્યનો સુચક દ્વારે પ્રકટે (૧)
(૨૦ ચિત્રો)

અરબા જલાકે પાની બરમ (૧)
હારેના પીકેદીબીનું ચિત્ર.
ખેડુતનું છુપકું કે દોહત.
કન્યાસ્વરૂપે સૈનિકા!
પ્રાચીન સૈનિકા ને આધુનિક
સૈનિકાનું દૃશ્ય
સ્વરાજ્યે ધારાસાસીને એક
પત્ર કોટમાં-બીજે કેમિસમાં.
સ્વરાજ્યે વેશનો કલેક્ટર!
ગાંધીજી તથા સહાયનાર.
રજુચંદિકા ઉપરના હુમલા.
પ્રાચીન તથા આધુનિક
રજુચંદિકાઓનું દૃશ્ય.
સ્વરાજ્યનો સુચક દ્વારે પ્રકટે છે!
વીગેદે વીગેદે.

વહેલો તે ખહેલો

પાછળ રહી જનાર પરસ્તાશે.

કારણ ઉમરેક નિવાળી સ્વ. આપુછમાઈ વિદુલદામના સ્મારક ફંડની સહાયતામાંથી અમુક અંધા (મગના હાથે મોતી) અડધી અને તેથી પણ ઓછી ફંડિતે આપવાના છે માટે તુર્ત લખો. પ્રૃષ્ઠ ૪૦૦ નો અંક “ત્રિવિધ લીલા નામાવલી” શ્રીસુભોધિનીજીને આધારે ગુર્જર દીકા સાથે-(શ્રીવલ્લભ વિગ્રહિત)

મૂળ કિંમત

ઘટાડેલી ફંડિત

કાગળ એક પુસ્તક કપડાનું

રૂ. ૧-૦-૦

રૂ. ૦-૮-૦

૨૬ કાગળ કાચુ પુસ્તક

રૂ. ૦-૧૦-૦

રૂ. ૦-૪-૦

અલ્પવાદન્યા ભગવદ્ લીલા

રૂ. ૦-૧-૦

રૂ. ૦-૦-૬

દરેકનું પોસ્ટેજ અલગ છે.

સાથે વિવેક ધૈર્યોત્તમ, શ્રીમતુનાઈક, શ્રીપુષ્ટિમાર્ગનું જાહાજ, અને શ્રીપુષ્ટિમાર્ગ માસનું પોળ-મેટ (મફત) શાલીકમાં હશે. ત્યાં સુધી મોકલવામાં આવશે. રૂ. ૧-૦-૦ થી ઓછાનું વી. પી. કરવામાં આવશે નહીં, કારણ વી. પી. કરતાં રૂઝરૂઝનના રૂ. ૦-૩-૦ વધુ ખર્ચ થાય છે. તેથી એક પુસ્તક મંગાવનારે પુસ્તકની ઓછાવર તથા પોસ્ટેજના રૂ. ૦-૪-૦ ઉમેરી એકંદર પોષ્ટની દીરીયા મોકલવી.

આ લાવધી થોડાજ અંધા આપવાના છે માટે તુર્ત લખો.

શા. ભગવાનદાસ ચુનીલાલ-નવો કુલો, નડીઆદ, (ગુજરાત)

પદ્મો વીગર

જહંઝ તેમજ જીવાનો માટે

ફેફસાની મજબૂતી ટકાવી રાકે છે જાતી તેમજ ફેફસાના રોગોની ગમે એટલી દહીંથી બિમારી, ખરીની સરખાવ, દમ, હાંફ, શ્વેતો કાસિ, હાઈકોર્ટીસ વગેરે મર કુર્વાતમ પુરતાર વધુ છે. ઈન્ફ્લુએન્સ, ધૂમ્રાનીઆ પછીની નબળાઈનાં ગયલો તાબત પાછી વાપે છે. અને કમજોર થઈ અટકાવે છે. જરા જરામાં કોઈથી ક્રુતમાં થઈ આવતી સારી સામે. રક્ષાણુ આપે છે જરૂર પડતાં તમે જરૂર આપાવો.

લોવા પેસ્ટોઈલસ

આ દીકરીઓ અહુલત ગુણ ધરાવનાર એક જીવ પગ ચીજ છે. જેઓને સારી સજેખમ, ખાંસી, ગુલ્હું ગળું, કાંસી વિગેરે થઈ આવે છે, અમર સાદું બેસી જઈ, અવાજ થેથરો થઈ જવો વિગેરે થાય છે તે ઉપર બહુજ અપ્રમાદક છે. આ ઓસામાની જીવમાં હથેળાં દરતાં ફરતાં જનતામાં રાખો. ફેફસ વળતે કામ લાગે જાનારા તેમજ સંગીતનાં શોખીનો માટે તો બહુજ ઉપયોગી છે જરૂર પડતાં બીજી તાવની દીકરીઓ કદી ન લેતાં એજ માંગજો.

સોલ એજન્ટ-મેસર્સ મેક્લર્કેમ બ્રધર્સ,

૨૬, કસ્ટમહાઉસ રોડ, કોટ, મુંબઈ.

લેખાનુક્રમ.

અધ્યાક, સં. ૧૯૯૨.

વિષય.	પૃષ્ઠ.	વિષય.	પૃષ્ઠ.
૧. કીર્તન માહાત્મ્ય૧૦૫	૫. વૈષ્ણવની વાત૧૧૨
૨ સમર્પણ વિચાર ૧૦૭	૬. યજ્ઞગીતાસા૧૧૪
૩. સ્વરૂપધ્યાન૧૦૯	૭ સેવા અમરણ૧૧૭
૪. પુષ્ટિતત્ત્વવિચાર૧૧૧	૮. આત્મર ઉદ્ધારો૧ થી ૧૧

તંત્રી જામનગરમાં—ભાદગીના પુરણે તંત્રી હાલમાં જામનગરમાં છે.

કૃપા કરીને ૧૧ મા વર્ષનું લગભગ તુરંતજ મોકલવા શ્રમ લેવો નહિતર સદ્ગત શામીલના સ્મારકમાં મોટો અંક પ્રકટ થશે, તે વી પી. મોકલારો આ અંક બાદપદમાં પ્રકટ થશે. તંત્રી.

શુદ્ધ સનાતન વૈદિક સામ્પ્રદાયિક

વિશ્વ દર્શન.

(૫ પા. ગો થી ૧૦૮ થીગોકુતનાપણ મહારાજશ્રીની દેખરેખ નીચે પ્રકટ થાય છે)

તંત્રી—મહાશુભસાતના અન્નેડ પત્રકાર અને મશહૂર સનાતની ગિર દેખક —

શ્રી. મણિલાલ ધરછારામ દેસાઈ

ટે ૧૬૩ પાજસાપોળ રોડ, મુખ્ય નં. ૪.

દર બુધવારે પ્રકટ થાય છે.

વાર્ષિક મૂલ્ય રૂ. ૪-૮-૦ (૮ ખર્ચ સાથે) ભેટનું પુસ્તક અને ખાસ અંકો.

સાંપ્રદાયિક ગ્રંથો ક્યાંથી મેળવશે ?

શ્રીમદ્ભુલાધ્ય રત્નિ અને શ્રી સુબોધિની (સપ્ત) મળશે.

સુદ્રિત યયલા તથા નહિ મળતા સંસ્કૃત, મળ, હિન્દી, ગુજરાતી અને અંગ્રેજી ભાષાના સાંપ્રદાયિક સર્વ ગ્રંથો નીચેને સ્થળે મળશે. યોગ્ય કમીશન પણ આપવામાં આવશે બહારગામની મોગણી પર પૂરું ધ્યાન આપવામાં આવશે.

ભારતમાર્તંડ પંડિત શ્રીગદ્દલાલજીની સંસ્થા,

નં. ૫૨/૫૩ કેથેડ્રલ સ્ટ્રીટ, પુલેચર, મુંબાઈ.

॥ श्रीविष्णुवदनामलाचार्या विजयन्तेतमाम् ॥

वर्ष ११.

अंक ४

शुद्धादित

अने

सहितमार्तः.

आया ६.

श्रीवृषभा ७.

सं. १८२२.

४५८.

कीर्तन-माहात्म्य.

विष्णुपुराण में लिखते हैं:-स्वर्ग में जाने से क्या ! जिससे कि पुण्य क्षीण होने से फिर जन्ममरण के बन्धन में आना पड़े-अतः सबसे उत्तम मोक्ष का बीज श्रीविष्णुदेव के नाम का संकीर्तन है ॥ १ ॥

नधुरस्वरसहित गान से जो कृष्ण को प्रसन्न करता है वह सौ मन्वंतरो के पापों को जय देता है ॥ २ ॥

जो महाभागवत होते हैं वे कलियुग में नियम कीर्तन करते हैं । उनका सात जन्म का किया पाप तत्क्षण दूर होता है ॥ ३ ॥

विष्णुहृदय में लिखा है:-भगवान् स्वयं बाह्य को ऊर्ण कर कहते हैं जो मेरे सुकुन्द, नरसिंह, अनारिन्द इन नामों को जीवनदशा में प्रतिदिन जपता है मरणसमय में पापान तथा काष्ठसमान दशा को प्राप्त हुये उस पुरुषका में द्रव्य बनकर कन्याग करता है ॥ ४ ॥

श्रीभागवत में लिखा है:-गुणप्राप्ती आर्य पुरुष कलियुग की प्रशंसा करते हैं क्योंकि कलियुग में भगवान् के संकीर्तन करने से ही तप स्वार्थ सिद्ध होता है ॥ ५ ॥

गरुडपुराण में लिखते हैं:-गोविन्दनामरूप मेषों की उत्पत्ताओं से अयं प्रदीन पापशुद्धि अग्नि शान्त होजाती है इससे उस अग्नि से मनुष्यों को भयभीत न होना चाहिये ॥ ६ ॥

स्कन्दपुराण में वसराज कहते हैं:-बिन्दों की विद्वाने श्रीकृष्ण नामके अक्षररूप रत्नों का गङ्गा पट्टन स्त्रा है वे ननुन्य मुनियों, विद्वों तथा देवताओं भी नमस्त्या और स्तुति करने योग्य हैं ॥ ७ ॥

जिस प्रकार सिंह के भय से हरिण अपने स्थान को छोड़ जाते हैं ऐसे परवश होकर भी भगवान का नाम लेने से सब पातक उस पुरष को छोड़ देते हैं ॥ ८ ॥

ब्रह्माण्डपुराण में लिखा है—कलियुग में माधव और गोविन्द नामके संकीर्तन करने से जैसी शुद्धि होती है, पराक चन्द्रायण, तम कृच्छ्र व्रत करने से वैसी देहशुद्धि नहीं होती है ॥९॥

विष्णुधर्म में किसी छ'षक से कहा है—हरि नाम लेने में देश और काल का नियम नहीं है उच्छिष्ट तथा अपवित्र दशमें भी भगवान् का नाम न लेना चाहिये ऐसा निषेध नहीं है ॥१०॥

स्कन्दपुराण में लिखा है—चक्राग्र भगवान् के नामोंका सदा सत्र जगह संकीर्तन करते रहना चाहिये भगवान् का नाम पवित्र करनेवाला है इससे अपवित्र दशा में भी लेना चाहिये ॥११॥

श्रीभागवत में विष्णुदूतों ने यमदूतों से कहा है—यह अजामिल हरि के कन्याणकारी नामको विवशदशामें लेता हुआ इससे करोड़ जन्मोंके पापोंका भी इसने प्रायश्चित्त कर लिया ॥१२॥

योगवशिष्ठ में लिखा है—जिसने—“हरि” यह दो अक्षर एक वक्त उच्चारण कर लिया उसने मोक्षमार्ग में जाने के लिये कमर बांध ली है ॥ १३ ॥

गरुडपुराण में लिखा है—दान—व्रत—तप—तीर्थ—पुण्यक्षेत्र—राजसूय—अश्वमेध—अप्यात्म—ज्ञान और जितने महत्पुण्य कार्य हैं ॥ १४ ॥ उनमें जो पाप दूर करने की शक्तिया हैं उन सबों को बहा से स्वीच कर भगवान् ने अपने नामों में स्थापित कर दिया है ॥ १५ ॥

नृसिंहपुराण में लिखा है—कृष्ण—कृष्ण—कृष्ण जो मेरा नित्य स्मरण करता है—जलसे कमल के समान इस पुरुष का नरक से मैं उद्धार करता हूँ ॥ १६ ॥

स्कन्दपुराण में लिखा है—ऋग्वेद—यजुर्वेद—सामवेद यदि तू न पढ़ा तो कुछ न पढ़, गान करने योग्य हरि के गोविन्द नाम का नित्य गान कर ॥ १७ ॥

नारदपुराण में लिखा है—विष्णु भगवान का गान नृत्य तथा नाट्य का अपने नित्य कर्म के समान समझ कर ब्राह्मणजाति को विशेष करना चाहिये ॥ १८ ॥

भगवान् के मन्दिर में ताली बजा कर नृत्य करनेवाले पुरुषों के शरीर से सब पाप रूपी पक्षी उड़ जाते हैं ॥ १९ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु

प्रथमशक —पं. सरजूप्रसाद देवीलिया.

(प्रार्थक विद्यासुधाकर मुखिया गोडुलदास, कोटा.)

સમર્પણ-વિચાર.

તહાં શ્રીજી તો સદા ગિરાન્નમાન હે, પુષ્ટિદશાવકો અર્થ કહ્યા? જો નિવેદન કરેના, તો નિવેદન તો સજા જીવ કરત હે. શ્રીજી સજનકો નિવેદન દેત હે મહા વાક્ય દેત હે.

તાકો ઉત્તર—જો જીવ જે'એ' મનસોં સમર્પણ કરત હે તાકો તેસો ફલ હોત હે નિવેદન તો પાંચ પ્રકારકો હે. જો પ્રથમ તો આત્મનિવેદન ૧ દ્વન્દ્વે સાધનનિવેદન ૨ તીસરો માહાત્મ્યનિવેદન ૩ ચોથો તો મર્યાદાનિવેદન ૪ પાંચમો તો સહજ નિવેદન ૫. યહ પાંચ પ્રકાર દે ફલ જુદે જુદે હે તહાં પ્રથમ તો આત્મનિવેદનકો ધર્મ કહત હે—

(૧) પ્રથમ તો આપડી પ્રતિષ્ઠાકો ન છંટે, દુસરો સ્વર્ણવત રહે, તીસરો શ્રીહાકુરજીકો આજ્ઞા પ્રમાણ વર્તે, ચોથો તો તન, મન, ધન, સ્ત્રી સુત્ર પરિવાર, ગૃહ, સજા શ્રીહાકુરજીકો કરિ લાને, પાંચમો તો સ્વ પ્રતિષ્ઠાકે અર્થ ધન ખરચે છઠ્ઠા તો પ્રગટ સ્વરૂપકી સેવા કરે. સાતમો તો પ્રગટ સ્વરૂપ ન હોય તો સ્ત્રોત્ય સ્વરૂપ કો સેવે. આર તન મન આદિ જો વસ્તુ હે, સો સજા પ્રગટ સ્વરૂપકી કર લાને જો હોય સો સજા પ્રભુધંચા કંદી માને. યા રીતસું રહે તાકું કષ્ટ બાધક ન હોય. યહ તો આત્મનિવેદન કો ધર્મ હે ॥૧॥

(૨) અજ સાધનનિવેદનકો લક્ષણ કહત હે: નિવેદન કરે, સ્ત્રોત્ય સ્વરૂપકી સેવા કરે, જાત ગોષ્ઠી કરે. કાહુકો દીખાવે નાદી, આપકો લલો આહે, જો મોકો અપરાધ પડે એસે રૂપત રહે, કાહુકો ભલો જુદો ઉપદેશ દે નાદી, કાહુકો અવગુણ ન દેજે, પ્રગટ સ્વરૂપ સોં દૂર રહે. અપનો ધન સાધન લનીકે ખરચે તાકો ધન પ્રગટ સ્વરૂપ દે ભોગ ન પડે. યહ સજા સાધનનિવેદન દે ધર્મ હે. ॥૨॥

(૩) અજ માહાત્મ્યનિવેદન દે ધર્મ કહત હે: માહાત્મ્ય બદાયવેંકે લીયે સજાકો સમાધાન કરે, દેશ પરદેશ વિખ્યાત દે લીયે અપનો ધન ખર્ચે, અપુને સ્ત્રોત્ય હાકુરકો દર્શન આર કો કરાવે યાકે લીયે જો મે' કેન્દ્રી સેવા કરત હું? ગેરે ધરમે' હાકુરજી બલી ભાંતીસોં આરોગત હે' એસો સજાકો જતાવે, કપટ જહાં તહાં તે લાયકે પ્રતિષ્ઠા બદાયવે, મિલાપ રાખે, જહં સાંચ હું બોલે. આપડી વસ્તુ હાથમે રાખે આગલેકી લેવેકું આહે, અપનો ધન માહાત્મ્ય મે' ખર્ચે એ પરમારથ ભોગ ન પડે તજ વે માહાત્મ્ય કંદી બક્ષિત નાશ પાવે. યહ સજા માહાત્મ્યનિવેદન દે ધર્મ હે ॥૩॥

(૪) અજ મર્યાદાનિવેદન દે ધર્મ કહત હે: મર્યાદામાર્ગ મે' ચિંતા બહોત રહે, સેવા હું મર્યાદા સોં કરે, વૈષ્ણવ સો જાત ગોષ્ઠી કરે, કીર્તન હું સ્નેહસું કરે,

તામું શ્રીઠાકુરુ પ્રસન્ન હોય યા, રીતિમું કહત હેં ઓર ને વિશેષ મેં લીન લયો તો સખ નિષ્કળ હોય જાય યહ સખ મયાંદાનિવેદન કે લક્ષણ હે ॥૪॥

(૫) અળ સહજ નિવેદન કે લક્ષણ કહત હેં—કાહુકે કહેતે સંગતે નિવેદન કયોં ઓર હૃદય મેં તો ઉતર્યો નહિં. તાતે લૌકિક મેં ચિંતા બહોત રહે તાસોં લૌકિક કરી બનનો. નિવેદન કે પ્રકાર બહોત કઠિન હે. કનક ઓર કામની ઢાઉ હૃદય તેં ઉતરે નાહી, ને ઉતરે તો શ્રીઠાકુરુ અહંકાર કરે તળ સખ સુકૃષિત હોય બાકી તો વૃથા જન્મ બોનો હે શ્રીઆચાર્યજીને લીખ્યો હેં ને વસ્તુ સો સખ શ્રીઠાકુરુ કરી બને તળ મારગ ફલિત હોય ॥ ૫ ॥ ઈતિ નિવેદન કે પ્રકાર સંક્ષેપ મેં સંપૂર્ણ.

(૧) અળ ઓર હું નિવેદન કે પ્રકાર કહત હેં તામે ભાવ યહ હે ને નિવેદન પ્રથમ કહે .આત્મનિવેદન સો શ્રીઠાકુરુકે સાંનિધ્ય કરે તાકું સાક્ષાત નિવેદન કહીયે.

(૨) ને સ્વમદારા નિવેદનકી આજ્ઞા હોય ને ફલાને અમુક સ્વરૂપ પામ નિવેદન કરીયો તાહી સ્વરૂપ સોં નિવેદન કરે તાકું સ્વમદારા નિવેદન લયો.

(૩) ઓર ભગવદીય દ્વારા નિવેદન કહ્યો હેં તાકો પ્રકાર યહી હે ને ભગવદીય કે સંગ કરે. તીનકી સેવા ટહેલ કરે તળ વે પ્રસન્ન હોય ઓર કહે ને તુમ અમુક સ્વરૂપ ખીરાજે હેં તિનસોં નિવેદન કરો. તાસો ભગવદીય દ્વારા અંગીકાર કરીયે.

(૪) અળ પત્રદારા અંગીકારકે લક્ષણ કહત હે: ને જીવ દેશાંતર વિષે બોહોત દૂર પડ્યો હેં, શ્રીમુખ દેખવેકોં આય સકત નાહી. દેવી ઓર સ્ત્રી જાત હે, પડહાકી હેં બહાર નિકસત નાહી. પરવશ હેં તળ કહા કરે? શ્રીપ્રભુજીકો વિનતિપત્ર લીખે, ને સંસારરૂપી સમુદ્રમેં પડી ડુબત હોં સો મેરી બાંહ પકડકે અંગીકાર કરીએ, એસો મનમેં તાપ હોવે. ઓર વિનતિપત્ર લીખે તળ આપ બડે દયાલ હે. સો જીવ પર દયા કરિકે પત્રકો ઉત્તર લીખે. ને તુમારે ગામમેં અમુક વૈષ્ણવ હેં તિનકે ઘર શ્રીઠાકુરુ ખીરાજત હેં અથવા પાહુકાજી ખીરાજત હોય તો તહાં તુમ જાય કે હમને નિવેદનકી પત્રી લીખી હેં સો અપરસમેં નાહી કે શ્રીઠાકુરુ કે સન્મુખ બેઠકેં આ પત્રી વાંચીયો ઓર કાહુકું સુનાઈયો મતી. ભેટ યહાંકી પહોંચાઈયો. શ્રીજી શ્રીરણછોડજી ભેટ નિકાસી જુદી રાખી હોય સો જહાંકી તહાં પઠાઈયો યહ પત્રદારા કહીયે. પાછે સમે પાપ કે પ્રભુ પધારે અથવા આપ આવે તળ ફેર સાક્ષાતકાર કરે. યા પ્રકાર પત્ર દ્વારા કે લક્ષણ કહે.

(સંપ્રદક્ષી—ભગવદીય મગનલાલ બક્ષી.)

સ્વરૂપધ્યાન.

(અનુસંધાન ગત વર્ષમા ૧૫૬ ૪૧૬ થી)

રાસલીલૈકતાત્પર્યં इत्यतः स्वामिनाम् हि ।

फलप्रकरणत्वं च तल्लीलिविनिरूपणात् ॥

શ્લોકાર્થ—શ્રીમદ્દા પ્રભુનું નામજ “રાસલીલૈક તાત્પર્ય” છે, રાસલીલાના નિરૂપણથીજ દશપ્રકરણ પછું છે.

રહસ્ય—શ્રીઆચાર્યચરણનું તાત્પર્ય સદૈવ રાસલીલામાંજ છે, પ્રભુ એક કાર્યમાં સર્વ કરે છે; રાસલીલામાં પ્રભુ જ્યારે અંતર્ધાન થઈ ગયા, અને વળી પાછા મજાસુવતી પૃથમાં પ્રકટ થયા, ત્યારે શ્રીગોપીજનોએ સ્વરૂપાસક્તિને પ્રકટ કરનારાં અને દૈન્યયુક્ત વચનો કહ્યાં, તે સાંભળી પોતે ગોપરીમતિનીના નિઃસીમ પ્રેમને વશ થઈ આગ્રા કરવા લાગ્યા કે ‘દેવતાઓનું આયુષ્ય માળી આપનું ભજન કરું અને ઉપકારનો બદલો વાળવા ધારૂં તો તે અશકત છે’ દશપ્રકરણ સુબોધિનીજ શ્લોક ન જાણેડહં આ શ્લોકમાં પ્રભુએ શ્રીગોપીંગના-ઓના ઉપકારનો બદલો વાળવાનું અસાધ્યાર્થ પ્રકટ કર્યું. પણ પ્રભુ/વચનથી તો બંધા-મલાજ હતા, તેથી કોઈપણ પ્રકારે ભક્તજનનું ભજન કર્યા વગર છુટકા ન હતો, તેથી પોતાના મુખારવિંદરૂપ શ્રીમદ્દા પ્રભુએ તે કરવા જૂતલ ઉપર પ્રકટ થવા આગ્રા કરી, આચાર્યજ પૂર્ણ પુરોગતમના મુખારવિંદરૂપ હોવાથી પ્રથમ આપેલાં વચનની સિદ્ધિને માટે યજ્ઞસુંદરીઓના લાવથી શ્રીમદ્દાચાર્યે પુષ્ટિમાર્ગને પ્રકટ કર્યો, માટેજ આપધીનું તાત્પર્ય સદૈવ રાસલીલામાંજ હોય એમાં કંઈ સંશય જેવું નથી. જેમ શરીરમાં પાંચ પ્રાણની મુખ્યતા છે, તેમજ શ્રીમદ્દા જાગવનમાં પણ રાસપંચાધ્યાયીનીજ મુખ્યતા છે, એમ શ્રીસુબોધિનીજમાં નિરૂપણ છે, તેથી તે લીલાનું નામ ‘દશપ્રકરણ’ પણ હોવાય છે.

તत्र स्थलं गूढतमं यमुनाश्रुतिनात्मकम् ।

तच्चातिदुर्गमं सर्वगम्यं हृदि विभावयेत् ॥૧॥

શ્લોકાર્થ—તે કેહાણે શ્રીયમુનાજના પુત્રિન (તટ) રૂપ અત્યંત ગૂઢસ્થલ છે, તે દુર્ગમી માફક સર્વથી અગમ્ય (ન જવાય તેણે) છે. તેની હૃદયમાં ભાવના કરવી.

રહસ્ય—ગૂઢતમ સ્થંભની કલ્પના પણ અત્યંત ગૂઢ પ્રદેશમાંજ થાય. સર્વ ઈશિયામાં હૃદય છે તે અતીવ ગૂઢ છે, તેથી તેની હૃદયમાં ભાવના કરવી. જેવા તેવા હૃદયમાં તેવી ભાવના ચરી સુરકેષ છે, માટે હૃદય પણ સર્વાત્મભાવવાણાં હોવાં જોઈએ. તે ન હોય તો રાસરથ સ્વરૂપની ભાવનાનો ખ્યાલ પણ ન આવે. વેણુનાદ થવણુ કરી યજ્ઞભક્તોએ સર્વાત્મભાવવાણાં થઈ લીલા પરિકરસદિત ભગવત્સ્વરૂપનો સાક્ષાત્કાર કર્યો. સર્વથી અગમ્ય ભગવત્લીલાસ્થાનની હૃદયમાં ભાવના કરવા સર્વાત્મભાવની આવશ્યકતા એથીજ સિદ્ધ છે. પહેલાં પ્રથકાર આગ્રા કરી ગયા છે કે સર્વાત્મભાવની સિદ્ધિ માટે દૈન્યપૂર્વક પંચાદારનો જાણ કરવો.

જેમ રસાત્મક આનંદકંદ રાસરથ પુરોગતમ અને તેમની લીલા ગૂઢ છે, તેમજ તેમનું સ્થાન પણ ગૂઢજ હોય એમાં આચાર્ય શું ? કહેવેલી શ્રુતિમાં પણ આ ભાવ સ્પષ્ટ છે. પ્રભુની લીલાના સ્થાનને લીલાના અનુસંધાન વાંઘો પુષ્ટિભક્તજ પ્રગટ કરે છે, કનિર નથી આ ઉપરથી જાણારો કે લીલાસ્થાનની ભાવનાનો ઉપદેશ પુષ્ટિભક્તોનેજ છે. કારણ કે તે સ્થાન સર્વથી

અગમ્ય છે, એ સ્થાનમાં જવા માટે જ્યાં ત્ર વગેરે ટળવગે છે, તો પણ જઈ શકતા નથી, તેથી તેની ભાવના પણ બે સિદ્ધિ કંઈ હોય તો લીલાનુભવકર્તા શ્રીમદ્વાચાર્ય પ્રમુખેજ આશ્રય કરવો.

પરિતો ચમુનાતીરે તતો વૃદાવન તથા ।

તતો મૂમિ સાતિગૃહ વાયુના પત્રચાલનાન્ ॥૧૦॥

શ્લોકાર્થ—આસપાસ શ્રીચમુનાજીનું તીર છે. પાસેજ વૃદાવન પણ છે. ત્યારપછી અસત શુભ પૃથ્વી છે ત્યાં વાયુથી પાદડા ચાલી રહ્યા છે.

રહસ્ય—આ શ્લોકમાં ભાવનાનો ક્રમ બતાવ્યો છે પ્રથમ શ્રીચમુનાજીના તીરનું ધ્યાન પછી શ્રીવૃદાવનનું ધ્યાન, અને પછી ચંદ્રસરોવરનું, કે જ્યાં મુખ્ય ગસનો અમારે છે તીરની બાજુ પર જે વૃદાવન છે, તે વૃદાવનનું, તીરનું, અને જે સ્થળે ચંદ્રસરોવર છે, તે સ્થળનું ધ્યાન ધરવું જ્યાં મદ સુગંધ શીતન લીલાપયોગી પવર્તથી નિકુળના પત્રો ચાલી રહ્યા છે વળી જ્યાં ખીનેરાં જુદા અને મદાર પુષ્પના સુગંધ હરનાર વાયુથી જમરો પણ મદોન્મત થઈ રહ્યા છે એવા શ્રીચમુનાપુલિનનું ધ્યાન કરવું રમણાત્મક ભૂમિ એવી છે કે જ્યાં લીલા વ્યતિ-ગિત પવનનો પણ સચાર નથી તેમજ ધ્યાન કરનાર પુષ્ટિભક્તના હૃદયમાં લીલા સબંધ વર્જત ખીનું વિગતીય કઈપણ હોવું ન જોઈએ તેજ આ ધ્યાનની સિદ્ધિ થાય, એમ ‘શૂદ્ધ’ પદનું તાત્પર્ય છે શ્રીચમુનાજીના સમાશ્રય વિના નિકુળમાં પ્રવેશ થતો નથી, માટે આપશીએ તુરિય પ્રિયાનું ધ્યાન કરવા પ્રથમ આરાં કરી છે.

તતુત્તવત્તમેતાવતા શ્લોકમાં લોકપયોગી દેહ શ્રીચમુનાજી કરી આપે છે. એમ શ્રીમદ્વાચાર્યપણ આરાં કરે છે કે પૂર્વોક્ત વાક્યથી શ્રીચમુનાપુલિનની ભાવના પહેલાં કરતી એમ સિદ્ધિ થયું.

શરણગતસન્નાનિપુણ । શણગતનું રક્ષણ કરવામાં શ્રીચમુનાજી અતીવ નિપુણ છે. ભગવતીનામાં પ્રવેશ પણ તેજ કરતી આપે છે.

અલૌકિકમનઃપ્રકાશવલોકૃતા ।

ચમુનોર્મિભિસ્ત્યન્તરોત્તલ સરસ તથા ॥૧૧॥

શ્લોકાર્થ—તે ભૂમિ અતૌકિક મનરૂપી ચંદ્રના પ્રકાશથી શ્વેત બનેલી છે વળી તેનું તટ શ્રીચમુનાજીના તટગોથી સુદરને અત્યન્ત શીતન છે.

રહસ્ય—આ શ્લોકમાં લીલાસબંધી ભૂમિકાનું પણ નું છે. આ શ્રીચમુનાજીની અનુસધાન કરીએ તે ભૂમિકાને પ્રભુએ લૌકિક ચંદ્રથી શોભાવી નહિ પણ પોતાના મનરૂપી અતૌકિક ચંદ્રથી, મતનગ કે પ્રભુના અતૌકિક નિકુળ સ્થાનમાં સર્વ સામગ્રી પ્રભુથીજ પ્રગટ થાય છે જ્યારે પ્રભુએ રમણ કરવાનું મન કર્યું, ત્યારે મનના અધિગતા અતૌકિક ચંદ્રને પણ ગમણાર્થ પ્રગટ કર્યો રમાત્મક નિકુળનાયકનો મનરૂપી ચંદ્ર આધિદૈવિક છે, તેથી લીલા-સ્થાનમાં પ્રગટ થયેલો ચંદ્ર પૂર્ણ અને નિષ્કલંકિત છે, રમણાર્થ મનના આધિર્ભાવ માથેજ તેનો પણ આધિર્ભાવ છે, કીડાના હૃદયમાં આ ચંદ્રનો પણ હૃદય છે, મધ્યાકાશપર્યંતજ આ ચંદ્રનું ગમન છે, આવા અતૌકિક ચંદ્રથી પૂર્વોક્ત ભૂમિકા ઉત્પન્ન પ્રકાશિત થઈ છે.

યત્ત નિર્જરપાનીયા કાલિન્દી સરિતાવરા ।

રત્નવદ્નોભયતટો હસપદ્માલિસદુલ્લા ॥

જ્યાં નદીઓમાં શ્રેષ્ઠ નિર્જરનાં બસે કરીને યુક્ત શ્રીમમુના વ્યાસ છે. વળી શ્રીમમુનાજીના બને તટ સ્તનથી ગાંધિયા છે. હસ અને કમલનાં યથા પશુ ચોતરફ વિસ્તાર્યું છે. આ લીલા સ્થાનની ભાવના કરવામાં ભક્તજનોનાં મન પણ મુદ્ધ તથા પવિત્ર હોવાં જોઈએ, તોજ લીલાની ભાવના થઈ શકે. અન્યથા લીલાનો ભાવ આવવો દુર્ઘટ છે.

લી. શાસ્ત્રી કેશવલાલ ગોવર્ધનદાસ, કપડવંજ.

પુષ્ટિતત્ત્વવિચાર.

મર્યાદાભક્તિ અને પુષ્ટિભક્તિ.

તત્માન્ મચ્છરણં ગોષ્ઠં મન્નાયં મત્પરિમદમ્ ।

ગોપાયે સ્વાત્મયોગેન સૌયં મે વ્રત આહિતઃ ॥

પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તિ—શરણુ મર્યાદામાર્ગીય ભક્તિ કરતાં જુદી છે તેમ આ શ્લોકમાં શ્રીમહાપ્રજ્ઞુ મુખોધિનીજીમાં સમજાવે છે. ભગવાન કહે છે કે “હું જ જોનું શરણુ અથવા આશ્રય હું તે (ગોકુલવાસીઓ) એમનો આશ્રય જ્ઞાન નથી, અથવા ભક્તિ પણ નથી. જો સોનનો અને ભક્તિનો આશ્રય કરવાનું એમને કહું તો મારે અવતાર ધરવાનું પ્રયોજન થું ? જ્ઞાન અને ભક્તિ વિના પણ જો મારો આશ્રય લે છે, તેને હું મારા સ્વરૂપખળધી જ ઇચ્છત દ્રવ્ય આપું છું, અને પુષ્ટિમાર્ગી પણ ન રહે તેમાં પણ આ તો ગાજ ગાયેનું સ્થાન છે. ગાયો કાંઈ ઉપદેશને યોગ્ય હોય જ નહિ. હમણું જો મુક્તિ આપું તો તે ભક્તિમાર્ગીથી વિરોધી થાય તે મન્નાયં હું જ જોનો નાથ અથવા સ્વામી હું એ પદ્યી કહે છે. મુક્તિથી તો સ્વામી શેવક ભાવનો નાશ થાય. વળી મેં એમનો પરિમદ કરેલો છે. તેમનું સ્વાત્મ યોગથી હું રક્ષણુ કરીશ. કેમકે પહેલાંથી જ મેં એ વ્રતનો (શરણુગતની રક્ષાનો) સ્વીકાર કર્યો છે.

આ વ્રત કયું ? શરણુગતની સારી રીતે રક્ષા સર્વ ભાવથી અને સર્વથા કરવી ‘હે અર્જુન ! પ્રતિજ્ઞા કર કે મારો ભક્ત નાશ પામતો નથી’ મુદ્ધમાં અને શરણુ આવેલાઓમાં હું તારો હું એમ જો કોઈ કહે તે સર્વ પ્રાણીયોને હું અસ્ય આપું છું એ મારું વ્રત છે.’

આથી પુષ્ટિમાર્ગમાં શ્રીમહાપ્રજ્ઞુ જ્ઞાનપ્રવચ્ચમાં કહત આશ્રય જ મુખ્ય નજીવે છે અને નિવેદનમંત્રમાં હિં કૃષ્ણ હું તારો છું, પ્રતિજ્ઞા લેવડાવવામાં આવે છે તેમને પુષ્ટિમાર્ગીય જ સિદ્ધાંત લાગુ પાડી ચક્રાચ પછી તે અજ્ઞાન હોય કે મને તેવા હોય તેનો વિચાર પ્રજ્ઞુ કરના નથી તે માટે આગળ કહે છે કે “સર્વથા મારું વ્રત મારે પાળવું જોઈએ, મારું વ્રત પાળવું એ મારો ધર્મ હોવાથી તે ધર્મના નિર્વાહને માટે પણ હું એમનું રક્ષણુ કરીશ. આ વ્રત પહેંચેથી જ શ્રદ્ધણુ કરેલું છે.

શ્રીગુરુમંદિ આ પર પ્રકાશ પાડે છે જો “અહો ભગવાનના પરિમદથી જ સર્વસિદ્ધિ છે. એ પરિમદ પણ કોઈ બીજા સાધનથી સિદ્ધ થાય છે એમ નથી. xxxશ્રુતિએ પણ કયું છે કે ‘ભગવાન બીજા કોઈ સાધનથી સિદ્ધ થતા નથી પણ જો જીવને ભગવાન વરે છે તેને જ ભગવાન પ્રાપ્ત થાય છે xxxભક્તિમાર્ગીય મર્યાદા એ છે કે ભગવાને જોનો પરિમદ કરેલો છે, તેઓ આ લોકની અને પરલોકની સિદ્ધિને માટે ભગવાનની જ પ્રાર્થના કરે છે, બીજા કોઈની પ્રાર્થના કરતા નથી.”

આજકાલ લૌકિક ક્રિયાઓ-રિવાજો-તેમજ વૈદિક આણુ રિવાજોનો ત્યાગ થઈ શકે નહિ એમ જોયો કહે છે અને તેનાથી જે ફલ બતાવે છે તે માટે શ્રીમહાપ્રભુજી ભા, ૧૦-૨૨-૨૩ માં કહે છે કે “પ્રાણીને સાત અંગ હોય છે. (૧) દેવ. (૨) ઋષિ. (૩) પિતૃઓ. (૪) પોતે પણ પોતાના સામર્થ્યથી પોતાનું કલ્યાણ કરે છે તેથી આત્મા (૫) આત્મીય-પુત્ર વગેરે. (૬) ઐદિક-પોતાના દેહસંબંધી પોતે કરેલો ઉપકાર (૭) પારલૌકિક-યાગ વગેરે ધર્મ” જે આ સાતમાંથી કોઈ પણ આ મનવાસીઓનું રક્ષણ કરત, તો તેઓ તેમના યજ્ઞને રહેત પણ ન્યારે તે સર્વે અશક્ત થઈ ગયાં અથવા સામા પક્ષનાં ધર્મ ગયાં ત્યારે પછી તેમની સાથે મનવાસીઓનો કોઈ પણ સંબંધ રહ્યો નહિ. વગેરેમ્મ આ રક્ષણનો હેતુ કેવલ ભગવાનને આધીનપણું છે એમ સમજાવ્યું, કેમકે પરંપરાથી ચાલતો આવેલો ઈન્દ્રયાગ પણ ભગવાનના વચનમાત્રથી જ પહેલાં તેમણે ત્યજી દીધો હતો.

આથી આપણને સ્પષ્ટ થશે જે પુષ્ટિ-અનુગ્રહ-શરણમાર્ગ જુદો છે અને તેનું ફલ પ્રાપ્ત કરવામાં જે મર્યાદામાર્ગી સાત અંગો છે તે બિલકુલ ઉપયોગી નથી જેથી તેની આવશ્યકતા કેમ કહેવાય. આવશ્યકતા ફક્ત પ્રભુને શરણે જ જવું તે કહેવાય. કદાચ શંકા થાય જે કોઈ આધુનિક જીવો માટે આ શરણ માર્ગ નથી તો વિચાર કરશો જે શ્રીમહાપ્રભુજીએ કલિયુગમાં શામાટે આજ માર્ગ પ્રકટ કર્યો? આ માર્ગે જવાનો ઉપદેશ શા માટે કર્યો? કૃષ્ણાશ્રયને ગ્રંથમાં શરણ જ શા માટે ઉપદેશ્યુ? અનન્યતાનો આગ્રહ સંપ્રદાયમાં શા માટે છે? તે સર્વનો વિચાર થાય અને પ્રમેયમાર્ગ એટલે ભગવાનના જ બળથી તરવાનું એટલું સમજાય તો શંકા રહેતી જ નથી ગમે તેવાને પણ તારવાનું સામર્થ્ય પ્રભુ ફલાત્મક શ્રીકૃષ્ણમાં છે જ અને તેનો સંબંધ કરવો એજ પુષ્ટિમાર્ગીય જીવોએ આવશ્યક છે.

ચુનીલાલ પરીખ.

વૈષ્ણવની વાત.

(લે.—ભગવદીય વેલજીભાઈ નથુભાઈ મીસ્ત્રી.)

ખીજે દી હવારે ઉકે પુછ્યુ-હે આતા, ભગવાન રસિક સિરામણિ-કેમ કેવાણુ હશે?

આતો—તને આવા પરસંગ ક્યાંથી યાદ આવે છે, કૃષ્ણનું વર્ણન કરવું છે. પ્રભુ કૃપા વિચારે તો કોઈક જણાય. તારી અભિલાખા યજ છે. તો મેં હાંલકું હોય ઈ કોંઈક કહું છું, ભગવાન રહસ્ય છે ને સાસતરે એવા રહસ્ય સરખે વર્ણવે છે. હમજો?

ઉકો—આતો. રહસ્યમાં હું ન હમજો, રહ વળી કેવો હશે?

આતો—એએએ કાળો ભમર જેવો.

ઉકો—આતા. છોકરાની ઠેકડી. હાસીવાત હોય ઇ કરોને.

આતો—દીકરા. ઠેકડી કઈ કોંઈ? ખરેખરી વાત કહો છું શે. ફોલવા પાડું તમ હમજીય, સાસતરની વાતું છે, ધ્યાન રાખીહ તો હમજીય, સાસતરમાં નવ રહનું વરણુ કરેલ છે, એમાં બધાવાનાં સ્વભાવીક ગુણને સ્પર્શ નોખાં નોખાં છે; એ તને કાળોભમર ક્યો ઈ કાળો તો બધાનો રાજ છે કાળો રંગ ચડ્યો એના ઉપર ખીજે રંગ ચડેજ નહિ, એમ અણગાર રહ છે ઇ, રહ માતરનો રાજ છે, ને ઈ રહસ્ય કાળો ગુણુ છે શે.

ઉકો—ઈ રહ આપણાથી કેમ માખી દકાય?

આતો—ભાવે કરીને મેવાને સમરણુ પુષ્ટિમાર્ગનું બતાવેલ કરે તો સખાય, નરી સાસતરની વાતુંનાં બણુગા કુકયાથી ન સખાય.

ઉકે—કેતો ખરા. કેની પાદેથી પરાપત થાય ?

આતો—ઈ તો પુષ્ટિમાર્ગમાં ધર્મત-અલૌકિક બુદ્ધિશાળી હોય, ભગવદ્ગુણ વિનાં અન્ય વિદ્યમાન ન હોય, ઈ ટ્રાણાઆના રંગમાં રંગાઇ ગીએલ હોય, જેનું મન અષ્ટપદેર સીધાનુંજ સમરણ કરતું હોય. સંસાર તરફ જેની નજર ન હોય. નજર હોય તો પ્રભુસીધાનીજ હોય, રેલમાં વેરાગ્ય હોય. ભગવદ્સમ્બધી વસ્તુમાત્રમાં અલૌકિક દષ્ટિએ જોતા હોય, એવા વિરક્તા પાદિ ધ રૂઢ તારે જોઈ એટલો લાઇ જો.

ઉકે—આતા, એવા રૂઢમાં રંગાઇ ગીએલ ક્યાં મને ?

આતો—દીકરા, વને વને સિંદ ન હોય. એમ દાથીએ દાથીએ મોતી ન હોય, એવાને તો કાટિમાં વિરક્તા પદ્મનાભદ્રાસજી જેવાને ક્યા છે.

ઉકે—અટાણાની વાત કરોને. અટાણે ક્યાંય દાઇ આવે ખરી.

આતો—જર આવે. કેમ ન દાઇ આવે ? એકવાર એક જગે આવી વાત ઉપાડી તી, એણે વાત કરી કે આજઠાજ ઉચ્ચ કાટિના ભગવદી મોતીને એનો સંગ કરવો, ઈ વાત હાંમળી દુધ તારી ઘોરે વિચારમાં પડ્યો, કે ક્યાંકથી મોતીજ કાઢવા તો ખરા. પછે ભાતું તારી મોટી મા ફોલે કરાવ્યું. ને પછેડીને છેડે બોધીને મોતવા નીકળો, જે ગામ જાઉં યાં પુણું કે આઈ કાઈ તાદરસી ઉગી કાટિના ભગવદી રે છે ? તઈ માખનાં માણાં કે કે ફસાણા ભાઈ છે, યાં જાએ. પછે એને યાં જાઉં જોઉ. ત્યાં કાંઈકે હોય દેખવામાં આવે. અટલે બીજે ગામ જાઉ, એમ કરતાં કરતાં, પરમવીના સારે ખુણા જોઈ વજો, પણ કાઈ તાદરસી દેખાણા નઈ, પછે વિચાર કયો કે દેવજોશમાંથી હોડે નહી આગ્યા હોય. હાજ યાં જાઉ. પછે પહેલવેલો મહાદેવજનો સંગ કઈ ઈ તાદરસી દબજાય છે, પછી કાઢને પુણું, કે મહાદેવજનો સતસંગ કરવા જાઉં એમાં કાંઈ, મોહ મમતા તો નથી ને ? તઈ એક જગે ક્યું કે, બીજું તો કાંઈ નથી બહુ પવિત્ર છે. પણ ભગવાને મોહની રૂપ ધર્યું તે વખત કાંઈકે બેઠાકળા બની ગીયા દતા દતા, તઈ મને થીયું કે ના, ના, એનો સંગ ન કરાય, પછી જલજોશમાં ગીયો. જલજાણું પુણું તો દોડે વાત કરી ખરી મોટી ઈ જાણે, કે એને સરસનીમાં મોહ થીયો તો મે ક્યું ના, ના, એનો સંગ નો કરાય. પછે ઈને ચંદ્ર ને નારદ વજેરેનું પણ પુત્રી લીધું. ત્યાં તો બધામાં એક એક દોષાણું હાંમળું. પછે મુઝાણો કે શીકૃષ્ણ પરમાત્મા એકજ નિર્દોષ છે, ત્યાં તો એનીય કાંઈ મોખીયું દારે કીજની મદતી વાત હાંમળા. પછે વીસારનો તો પાર ન રીયો, છેવટે, પ્રભુચરણનું ખ્યાન કર્યું, તઈ દનું, કે, કાઈ હોવવારા દેખાના હોય તો આપણી હોય બુદ્ધિનું કારણ છે, આપણે નિર્દોષ દમુ તો અધે એવુંજ દેખયું. આપણે તાદરસી દઈ તો, અધેય તાદરસીજ દેખયું, પછે છેવટે વિચાર ઉપર આવીને નજી કર્યું કે, બધું જગત ભગવદ્દેખ છે. બધા બધાં તાદરસી છે પણ આપણે તો એટલુંજ જોવાનું રીધું કે જે કાઈ જગતના પ્રખંચની વિરજિતિ કરાવે ને ભગવતપરામખુ કરે. ભગવદ્સીધારસનું પાન કરાવે. પ્રભુ મોક્ષાગ્યની પ્રાપતી કરાવે હતાદરસી.

ઉકે—આના. તાદરસી દબજો-પણ રસિક કેવા હશે.

આતો—રસને ધારણુ કરે ઈ રસિક, કે તાદરસી જેઈ એકજ.

ઉકે—આતા તઈ આપણે રહને ધારણુ કરી ઈ તો નો કરાય.

આતો—એમ રહ ક્યાં રેડો પડ્યો છે ? ઈ રહ તો માયાં દારે મને છે. કરોડું માધન કરી હ કરોડુંના બેળાં બજ કરી ઈ ને કરોડું વરદ લયી પરમાણુના પીટાંમાં પીટી ઈ તોય પરાપત નજ થાય, પણ ઈ પરાપત કરવામાં તો વરજની મોખીયુંએ જેડી રીતે પરાપત કયો

“તો ઇ મારગે મળે, ને કા મેઈ રસિન્ મળી જાય તોજ, રૂપે, ગ્રણે કે, રીતે—કે, સુવડતાએ, કે કે બુ. વેત્તાન થીયે, કે બહુ મમથે, કે બહુ નીયમે, નજરેય આવતો નથી, દીકા સાધન બને સાધ્ય નથી હો

ઉકે—આતા રમિન્ તો ભક્ત પશુ શિરોમણિ, મ્વા ભગત રમિક હોય તો એના શિરોમણિ થાય

આતો—રમિન્ તો એને કેવાય કે જેની નિશાળ પ્રેમની હોય એની પોથી પશુ પ્રેમની, અને લીના વગર નેમની, ઇ પ્રેમી કે રસિકજ કે ઇ, એની લીનાવિચિત્ર હોય છે જ્યારે એના મનની ગિયિત પ્રભુ સયોગ પરત્વે હોય તર્હ હન્યાજ કરે ને ગાયાજ કરે ને જ્યારે પ્રાણ નાથના સિયોગનુ સમરણ થઈ આવે તર્હ રોયાજ કરે, એનુ હૃદય તો અનત લીનારસમા રૂપી ગીયનજ હોય એના હૃદયના ભાવને કોઈ વીરન મમજ શરૂ મારા જેવા શુષ્કને નીરસ દોય એ તો એવામ વિપયની નજરે ભુવે છે એને તો રમિક હૃદયજ પારખી હરે છે અને એમા આનંદ રૂપે ખીરાજતા પ્રભુની કૃતીની દષ્ટિ એ જોઈ શકે છે એ તો પ્રભુના ખીતોના રૂપ છે છોકર જેમ મકડાને છાતી હારે લઈને રમે છે, એમ ભક્તનેય પોતાનું રસિક ખીતોનુ માની રસાનના અનુભવે છે, ભગવાનના આધારને આધેય પશુ ભક્તજ છે વધારે શુ કહું ? પશુ વહાનાથી મર્મ મમરમ ભોગવે છે

ઉકે—આતા મમ શબ્દને તો હો દોહારી ગણે છે ને

આતો—ગાડા પ્રભુ તો અચ્યુત છે નિષ્કામ છે નિર્દોષ છે એટલે નિષ્કામીથી કામ ઇ અનોમિ મહેવાય એ મમ અ પ નથી ધાતક નથી, તેમ વિત્તવાળો નથી, એ તો હૃદયના અનોખા અચ્યુત આનંદની લહેર છે, ત્યા તદ્દરૂપપણુ બેઠાભાવ છે, ભક્ત એટલે ભગવાનના / જેની ગતિ છે ભગવાનનો કીયાશક્તી રૂપ છે પ્રભુ સમધે એનું તો ભોમ્મા ભોગ્યપણુ ભેય હવે આમા શિરોમણિમા શુ ઓણુ રીધુ છે ?

ઉકે—આતા આ વાત તો ભારે મરી હો । આવા રોનવા પાડીને પ્રાણુ હમજાવે ? હામજાના / એમ થાય છે કે આવી આવી વાતુ ન હાલરી દોય ત્યા હુધી આ જીવન જ્યાજ છે હો હવે ખીણુ કાલ પુત્રીશ હો

બ્રહ્મની સીમાંસા.

બ્રહ્મ એટલે શુ ? એવી વ્યક્તિ હશે ? રી કીડા કરતો હશે ? મામારે હશે કે નિમાર ? આવા પ્રમારના વિચારો વિચારણીન પુરપના મળજા આવા વગર રહે નહિ

બ્રહ્મ એજ અવ્યયપ્રમણિત માકાર કહો યા નિરાકાર કહો પશુ તે એજ નિરાકાર એટલે પ્રાકૃત છત્રિયોથી રહિત, સાકાર એટલે અનોમિ છાદ્યોસસ્યુકત જેની અદર હરેક પ્રકારના ધર્મોનુ અધ્યવન—મગ્દન થયેનુ તે ધર્મો—બ્રહ્મ જેને, નિગમ પશુ પાર ન પામતા ‘નેતિ નેતિ’ શબ્દોથી મબોધે છે પોતાના નામ પશુ એટલા બધા છે કે મણુવા બેગીએ તો પશુ પાર ન પામીએ ‘ત્રેકેતિ પરમાનેતિ મળવાનિતિ દ્યવ્યત’ એ શુ બતાવે છે ? જેને વેદમા બ્રહ્મ કહે શ્રી ગીતાજમા પરમાત્માને શ્રીમદ્ભાગવતમા ભગવાન કહે છે તેજ બ્રહ્મ છે આપણે તો એને ‘બ્રહ્મ’ તરિકે આતેખશુ તો શકા અરધાને રહેશે ન જાન્યોગી શ્રીશુકદેવજ મહારાજ શુ કહે છે ? “एव चतकण पुन इणस्तु भगवान् सत्यम्” શ્રીમદ્વાચાર્યજ પશુ ‘શ્રીકૃષ્ણાશ્રયમા

એવં આત્મા આપી રહ્યા છે. પ્રાકૃતાઃ સર્વજ્ઞા દેવા ગણિતાનંદકં વૃદ્ધા પૂર્ણાનંદા હરિસ્તસ્માત્
ત્રીકૃણ્ણ એવગતિર્મમ ॥ પરમ ભાગવત કવિવર શ્રીદયારામભાઈ પણ ભક્તિપોષણમાં સાંનિક
શબ્દો દ્વારા એવં સૂચવે છે.

“ નહિ કોઈ જેહની સમોવડી કોઈ ઇશ નહિ જેને શીશ,
સર્વ વસ્તુ જે થકી થઈ જેહો કહાવે સર્વના અધીશ;
સર્વ અધીશ વદે સહુ જેહને નિગમ નેતિ નેતિ કહે છે તેહને,
શેષ મહેશ વિધિ શ્રી અગમ્ય તેહને કહીએ પૂર્ણ પુરુષોત્તમ. ”

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાલ.

ઉપરું ચંદ્રાવરું આપણને શું શીખવી રહ્યું છે? મારા ધારવા પ્રમાણે એ શુદ્ધ અદ્વૈત
બ્રહ્મની સચોટ સુચન સરળ કિન્તુ પારિભાષિક શબ્દોમાં વ્યાખ્યા આપી રહ્યું છે. પોતે સ્વયં
પ્રકાશિત હોવાથી પોતાની બરોબર દરનારો તેમજ ઇશ થનારો સંભવે ન નહિ. “ એકાદં
વહુ સ્યામ ” સ દ્વિતીયમેચ્છન્ ॥ ઇત્યાદિશ્રુતોક્ત જે બ્રહ્મ પોતાના સ્વરૂપમાંથી ન આ જગતને
પ્રગટાવીને તેમાં રમણ કંડી રહ્યો છે તેને હરકોઈ પુરુષ ભાવે પછી વિદ્વાન-મૂર્ખ અગર અર્ધજ્ઞ હોય
પણ સર્વેશ સર્વોત્તમ સ્વેશાદિ શબ્દોથી અંકિત કર્યા વગર રહેશે નહિ. નિગમ વેદ પણ
પાર ન પામતાં “ નેતિ નેતિ ” શબ્દોનું ઉચ્ચરણ કરી ‘બ્રહ્મ’ ને ઓળખાવે છે. તદુપરાંત
પોતે શેષશિવાદિકથી અગમ્ય અગોચર છે બદ્ધ પોતે એમને આત્મીય માયાના ચક્રોળના ફેરા-
વામાં નાખીને, ભુલભુલામણીની ગુણમાં રાખીને, પોતાનો પાર પામવા દેતા નથી. આ ટેકાએ
કરોળીઆનું હુન્નરી દર્શાવે લઇશું તો વારતવિક કહેવાશે. જેવી રીતે કરોળીઓ પોતાની મેજ
મરજી હાવે સારે જાળ ખનાવી, તેમાંજ રમણ કર્યા કરે છે ને મરજીમાં આવે સારે પોતાના
શરીરમાં જાળને સંકેતી શે છે તેવીજ રીતે ‘બ્રહ્મ’ પોતે જગતને પોતાની મરજી થવાથી પ્રગટાવે
છે ને લય પણ કરે છે. પરમ ભાગવતીય કવિવર શ્રી દયારામ ભાઈ પણ “ વારી જાઉં રે નાગર
નટુવા ” એ પદમાં પારિભાષિક શબ્દોથી એજ લાક્ષણિક પ્રયોગ મિદ્ધ કરે છે.

હવે પ્રશ્ન એવં ઉદ્ભવે છે કે જેને નિગમ “ નેતિ નેતિ ” કહે છે, શેષ શિવાદિક જેનો
પાર પામી શકતા નથી, બ્રહ્મ આવા પ્રકારનો છે એવું કોઈ જાણી શકાતું નથી એવા અનુસિત
અકથ્ય-અગમ્ય અસંલિત બ્રહ્મને આપણા જેવા પાપી ગુંડાઓ કેવી રીતે મેળવી શકે? શું
એના સાંનિક્યમાં જ્યાં વારને કંઈક ‘ઉપાસનાયેગાદિ કરવું પડતું હશે? શું જાલ થમોડ’
અવલંબન કરવું પડતું હશે? શું નિજ સાધનો આશરો સેવો પડતો હશે? આ પ્રશ્નોનો
નિર્ણય પરમ ભાગવતીય કવિવર શ્રીદયારામભાઈ કેવો આપે છે તે તરફ જરા નયનપાળને ફેરવીએ.

“ મત્ર આધીન સહુ દેવતા યોગે વૈરાટ પણ વશ થાય,
જ્ઞાની અક્ષરને જઈ મળે પુરુષોત્તમ પ્રેમે પમાય;
પ્રેમ ભક્તિ વશ પૂર્ણાનંદ એ ન પર અમ્ય સાધન ફેર,
શ્રીમુખે લાખ્યુ’ શ્રી ગીતામાહે ન માનો તો જાલે ત્યાહે. ”

સેવો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાલ.

ઉપરું ચંદ્રાવરું આપણા જેવા અધર્મીઓના જેવજાનામાં મર્યા કરતા છવો માટે સુચન-
સરળ રહેતા ખતાવવા વારતે પૂરતું છે. પૂર્ણ પુરુષોત્તમ-પૂર્ણાનંદ સ્વેશ સાથી પ્રાપ્ત થાય? ફક્ત
એક વિશુદ્ધ પ્રેમથી-પ્રેમ-ભક્તિથીજ વશ થાય. બીજા સાધનોના મૂકંજમાં આવેજ નહિ.
એ કંઈ સારા સારા મિથ્યાનોનો ભોગી નથી કિન્તુ સાચી દીનતાસદ પ્રેમલક્ષણા ભક્તિનો

ઓગી છે. એને માટે જરા શ્રીગોપીજનોના જવલંત દષ્ટાંત તરફ તો નિહાળો. પોતે યદ્ર 'ભતિ,
અખળા અધમ અવતાર તદુપરાંત વેદાદિકતું પણ પૂરતું જ્ઞાનમેર જ્ઞાન તો કયાંથી સંભવે ?
શ્રી રાસેશ્વર જે વદ્ય યથા હોય તો ફક્ત પ્રેમ-ભક્તિના પ્રતાપેજ.

“ એ વેદાદિક નહોતી લાણી નહોતો ઉત્તમ કર્મ અધિકાર,
અધિકારવણ એક પ્રેમપ્રતાપ યથા આધીન શ્રીકૃષ્ણજી આપ;
તે ગોપીની પદરજ વદે ધીર પ્રેમલક્ષણ તે સહુને શીરા. ”

તદુપરાંત “ પ્રેમલક્ષણ તે દશમી લક્ષીએ ” શ્રીગોપીજને પ્રેમલક્ષણ લીધી આથી કહી
ચક્રાય કે શ્રીગોપીજનો ફક્ત પ્રેમ-ભક્તિ વડેજ એજ અદુલા-સ્વયંભુ-સ્સાત્મક પરમાત્માના
નિજનંદનો લ્હાવો લેવાને ભાગ્યચાળી બન્યાં હતાં. શ્રીકૃષ્ણ પોતે ગીતામાં આપી આપીને શું
આપી રહ્યા છે ? ‘ વજ્ર પુષ્પ ફલં લેયં ધૃત્યાદિ વચનોથી એજ બ્રહ્મ પરમાત્મા દરેકે દરેક
આત્માને હરેક પ્રકારના ધર્મેનું અવલંબન ત્યજી પોતાને ધર્મીને અવલંબવાને આહ્વાન રહ્યા
છે. શું શ્રી પ્રભુ ભંડાર અખૂટ નહિ હોય ? શું મારા પ્રેમના જ ભૂખ્યા હશે ? પ્રેમ પણ કેવો ?
દુનયવી નહિ કિન્તુ આધિદેવિક ઓજસ્વિતા પ્રગટાવતો કે જેનાથી કર્મકાંડ યોગાદિ પ્રેમની
પાદુઓ ખાધને કાંઈએ હે, વિનાશરણના-દોગટના અથગવાના અથગાર્ધ ને ચક્રડોળમાં ફેરા
ધી જ કરે. જરા મનને સ્થિર કરો વિચાર તો કરો કે જે શ્રીગોપીજનો અખળા વેદનો પણ
અધિકાર નહિ તેમને પોતે વશ યદ્ર ગયા ને શેષચિવાદિકની આંખીમાં પણ નહિ એ શું સૂચવે છે ?
એ ફક્ત ખતાવે છે કે પોતે તો અનોખા પ્રેમના જ ભૂખ્યા છે તે અદ્વિતીય આધિદેવિક
પ્રેમમાં જ વિલીન થાય છે. શ્રીમદ્વાચાર્યશ્રી પણ નિરોધલક્ષણમાં એજ ભાગી રહ્યા છે.
‘ ગોપિવાનાં યત્ન દુઃસ્થ તદ્દ દુઃસ્થ સ્વાત્ત્વ મમ વચ્ચિત્ ” શ્રીગોપીજનોને જે દુઃખ પડ્યું તેમાનું કંઈકે
હે નંદકિશોર ! નંદના લાડીલા મને આપ. આવા પ્રકારની પોતાની શ્રીમદ્વાચાર્યજીની દીનતાપૂર્વક
લાક્ષણિક ભાગણી છે. તો આપણા જેવા સંસારના ચક્રડોળમાં ઝપડાએલા શુંડાઓની
શી શુંજરા છે કે આપણે એમની પાસે આધિદેવિક દુઃખ આપવાની ધૃષ્ટતા-
ભરી ભાગણી કરી ચકીએ ? એમાં તો ફક્ત આપવા જેવા ધૃષ્ટ-પામર જીવ પર પોતાની કૃપા
કટાક્ષતું વ્યુચ્ચરણ થતું નેહ્યું. ને યાચ તો બેડા પાર પણ સમજવો. પણ એકદમ અધીરા ન
થશો. એ વિષુ કંઈ એવો નથી કે આપણા જેવા નિહુર આત્માઓ પર પોતાના નયનકટાક્ષનો
પ્રાદુર્ભાવ કરશે. એ તો સોનીની માફક હજારો વખત લક્ષીમાં તાવશે; તાવીને અહંકારાદિ ફુટ
શુણોથી ટીપશે, ટીપીને મદમાત્સર્યાદિ કહેવાતો જતેડામાં ખેંચશે. ખેંચીને પુરુષાર્થના અહંભાવથી
ગૂંચશે ને ગૂંચ્યા પછી જે દ્રોહ-મુખ યથા તોજ પોતાના શ્રીભંજને વારંતે દોરાની માફક લાપક
ગણશે. તદુપરાંત કંઈક ચૂક (અહંકારાદિ) પડી તો ક્યાં ક્યાં સંતાઈ જશે કે ગોપ્યા પણ
જડશે નહિ. વિચારો, ન્યારે શ્રીગોપીજનો ગર્વપ્રાધાન્યમય યથા ત્યારે પોતે ક્યાંના ક્યાં છૂપાઈ
જતેને વિરહાનંદનું અકથ્ય દુઃખ અનુભવવાવું ? કિન્તુ દર્શન ન દીધાં પણ સાચી દીનતાવાળાં
“ હા નાથ, રમણ પ્રેટસ્વાસિ યસાસિ મહામુજ ” ઈલાદિથી વિનંત્યા ત્યારે જ પોતે એમના ગૂંચમાંથી
પ્રગટ થઈ, દર્શન આપી નિજનંદનું દાન કર્યું. એજ પોતાનો અતુલિત પ્રતાપ ને સ્વયંભૂનો
પરમો ખતાવે છે. પોતે એક પુરુષ છે બાકી સજ વજરદાર છે. પરમ ભગવદીય શ્રીદયારામભાઈ
પણ એક કવિતમાં કહે છે કે—

“ સર્વોપરિ ધામ હમારા હે, ન્યાંહા એકન નટવર પ્યારા હે.—સર્વોપરિ...

એમાં છેવટે પોતે એજ કહે છે.

“ પુરુષ એક પુરુષ પ્રભુ બાકી સજ વજરદાર હે. ” સર્વોપરિ ધામ હમાગ હે.

આથી માણુમ પડે છે કે ત્યારે પોતે જે એક સાચા પુરુષ છે, પોતાની માયાના પાશમાં આ જગત્ નૃત્ય કરી રહ્યું છે, પોતાના કૃપાવેશિત નયનો જે આત્મા પર પરિણમે છે. પ્રસરે છે તેજ એમની માયામાં મોહવાતો નથી બહકે સાચી દીનતાવાળો અને ભક્તિસહનિગ્નનંદનું સુખ અનુભવે છે. તો હું, એ વિભુ-પરમાત્મા રસાત્મા રસેશ-રસેશ્વર શ્રીકૃષ્ણને પોતાનું કૃપા વેશિત એકાદ અનોખું નયનપાલમાંથી પસરતું-પરમરતું બિન્દુ પ્રસરાવવાને પોતાની અર્પેલી સાચી દીનતા રૂપ પાત્રમાં મારા મન રૂપ મણિને મૂકી; અહકાર ને પુરુષાર્થની ન્યોછાવર કરી સુખું પ્રેમ દીનતા સમેત ભાવનાથી પ્રાર્થવાને યોગ્ય બનાવવા એમના પ્રેમાનંદમાં જૂરીશ-જૂરીને સદા રટણ કરીશ તો વાસ્તવિક જ કહેવાશે.

ભગવદીયોનો દાસાનુદાસ, પરમ ભગવદીય કવિવર શ્રીદયારામના પદશિષ્ય-પ્રધાન.
ચવણસાલ જગનસાલ જોષી.

સેવાસ્મરણ.

(સેઁ શ્રીયુત મુખ્યાચ અમૃતસાલ ગિરિધરસાલ પંડ્યા, ઠાંક.)

एनस्तमस्सोमदिवाकराय भक्तस्य चिंतामणिसाधनाय ।

अशेषदुःखामयमैषजाय नमोऽस्तु गोपीजनवल्लभाय ॥

સ્લોકાર્થઃ—(પાપરૂપ અંધારાનો નાશ કરવામાં ચંદ્ર સૂર્ય સમાન ભગવદીયજનોની હઠિછા પૂરી પાડનાર અને સર્વે જાતના દુઃખોના નાશ કરનાર એવા શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર કૃપાળુને (અનેકાનેક) નમસ્કાર હો.

સત્-ચિત્તરૂપ જે પરમાનંદ પરમાત્મા છે, તેને હું નમન કરું છું. તે દેવા છે; કે જેનાથી સર્વે દધ્યમાન છે, અને આ સર્વે જેના વિષે લીન છે; અને જેના વિષે આ સર્વે સ્થિત છે. એવા સત્-ચિત્તરૂપ પરમ કૃપાળુને નમસ્કાર છે. કારણ કે જ્ઞાતા, જ્ઞેય, જ્ઞાન, દષ્ટા, દૃશ્ય, દર્શન, કર્તા, કારણ અને ક્રિયા, સર્વે જેનાથી સિદ્ધ થાય છે, એવા આત્માનંદ શ્રીકૃષ્ણને સર્વ સમયમાં સાક્ષાત્ દંડવત્ પ્રણામ હો!!!

શિષ્યમુપદ્રાય પ્રમાણે અને વેદશાસ્ત્રાદિમાં પ્રચલિત એવી જે મર્યાદા, તેના પરિપાલનાથે વક્તા અને શ્રોતા (લેખક તથા શ્રાવક) જોડેજે શાંતિ અથવા પ્રસન્નતાનું ભાન કરાવવામાં જે નિર્વિઘ્નતા અર્પનાઈ છે, તેવું રતવન, ધ્યાન, સ્મરણ છે તે અવસ્થાએવે કર્તવ્ય છે. મનુષ્યમાત્રનું મનજ સંસારમાં જન્મમરણનું મૂળ છે, મોક્ષ-મેળવવાનું સાધન છે. તદ્વત્ સુખ દુઃખ એ સ્વતઃ સિદ્ધ વસ્તુ નથી, માત્ર માન્યતામાંજ તેની રિયતિ કરાઈ છે. મનના કારણથી સુખદુઃખ અહણુ કરી શકાય છે; તેમ છોડી શકાય છે. તે મેળવવા માટે પ્રજા પ્રાર્થના ન કરતાં ધૈર્ય રાખવું, સુખદુઃખ પ્રારબ્ધાનુસાર આવાગમન થયાજ કરે છે. જેમ અહોના પરિભ્રમણથી દિવસ અને રાત્રિ થયા કરે છે, તેવીજ રીતે સુખદુઃખરૂપ કાળયંક ક્ષયોજ કરે છે. તો પછી તેની પ્રાપ્તિ કે નાશ માટે સદા સર્વદા પ્રજાપ્રાર્થના ન કરવી, મૌન ગ્રહી આવ્યા સમયને વિવેક ધૈર્ય અને આશ્રય (પ્રજુનો) પણ ગ્રહણ કરી વધાવી લેવે. ઉઘમ ક્યો વગર જેમ પ્રારબ્ધના જાળથી જેમ દુઃખ પોતાની મેળેજ સ્વતઃ પ્રયત્ન વગર આવી મળે છે, તેમ સ્વર્ગ કે નરકમાં ન્યાં હોઈએ ત્યાં સર્વે સુખ પોતાની મેળેજ મળે છે. માટે જ્ઞાની પુરુષે સુખને માટે પ્રયત્ન કરવો નહિ.

કોઇના હૃદયને હલાવવું નહિ:—જગત પ્રભુનું કોગલાડ છે તેમા ચરાચર (જડ-ચૈતન્ય) વસ્તુ પ્રભુરૂપજ છે માર્ગ જીવનો દ્રોહ કળે તે પ્રત્યુત્થાન દ્રોહ કળે ગણાય એમ જાણી સર્વથા માર્ગનો દ્રોહ ત્યાગ્ય છે મનુષ્યનું હૃદય પ્રભુને વિગળવાનું સ્થાન છે

લૌકિકમાર્ગ પ્રયોગ માત્ર શુદ્ધભાવની આત્મનિષ્ઠા મનવત્તર છે તેમની બનકે તેનાથી પણ વિશેષ તેની આભાવવાળી વૃત્તિથી હાનિ નિમિત્ત છે આસુરી મનોવૃત્તિઓનો નિમ્મલ કરી દેવી મનોવૃત્તિઓને આ ગમ ખખી (મમલ કરવો) લૌકિક અને અનૌકિક બે જાતના કાર્યો એન્જ સાથે ૨ વા પડે તે હાલમા મ્યુ કાર્મ મરુ તેને માટે મનોવૃત્તિઓમા શુદ્ધ રાગ થાય છે બાકીના વૃત્તિ પોતાના તરફ મનને આર્પણ દેહને તેમા પ્રવૃત્ત કરે છે આવે પ્રસંગે એન્જ લક્ષ્યનિન્દુ તખણ ૨ આસુરી મનોવૃત્તિ માયામા પ્રેરી મનને પ્રભુપરાયણ વૃત્તિના મલમાથી ખેંચી લે છે માટે મવથા મનદા તરી વૃત્તિઓને દામી દર્ઠ મનસહિત પ્રભુપરાયણ કરવી

જીવગીમા વર્તન કેવું રાખવું—“આહાર તેવા ઓહાર અને “દ્વંધનું વાડુ તે નિરોગીપણાનું મૂળ એ સૂત્રાનુસાર જે પ્રગરની આયણી કાયા તેવી મનોવૃત્તિ અને દગ પપુ તેવું થાય છે ‘અતિ મતિન્સા ગતિ’ એ કથનાનુસાર છેવળના, (અવમાન) મમયે મનોવૃત્તિ પણ પ્રભુ શિવાય મર્વત્રથી (સ્ત્રી, પુત્ર, માતા, પિતા, મંગધીથી) નિવૃત્ત કરી, એક પ્રભુપાથણ યર્થ નિરોધની સારી સિદ્ધિ થાય તે પ્રમગ્ન વર્તન રાખવું જોઈએ ગીતાપરિપદમા સ્વમુખે શ્રીકૃષ્ણચન્દ્ર અર્જુન પ્રત્યે જણાવે છે ૨—

અતકાલે ચ મામેવ દમસ્તુત્વા કલેવરમ્ ।

યઃ પ્રયાતિ સ મદ્ભાવ યાતિ નાસ્ત્યત્ર સરાયઃ ॥

અર્થ—અતમને પણ જે મનુષ્ય મારજ મરણ મરતો દેહને પ્રયાગે (હોડે) છે તે (પુર) મારાજ વગરને પાગે છે, તે નિમિત્ત છે

મામ્પ્રતમનમા સ્થિયુગની મહતા—મામ્પ્રત મનિમા દોષ તેા બોક છે પરંતુ એ મહાન ગુણ છે જે બીજા માર્ગ યુગમા નહિ હોના શુ ? ૨—આ કારમા જેટલા મલકાર્યો ચિચારો તેનું માર્ગ દગ તાત્કાલિક મગે, બો દેહ વડે યર્થ મયેલ અસલકાર્યોનું માર્ગ દગ મળવામા વિનગ લાગે એમ યા તે તે દગ ન્યનપણમા મગે છે આ મહાન ગુણથી સામ્પ્રત કલિને ધન્યવાદ વો છે વળી જે કનિમા શ્રીમદ્ભગ્વત્પ્રમુખકાયાચાર્યવર્ચ નગદ્ગુરુ શીવલક્ષ્મીચાર્યજીનું પ્રામ્પ્ત થયું છે, તેના પ્રભાવે માર્ગના (પુષ્ટિ) અનુયાયીઓને તીવ્ર ભક્તિ સિદ્ધ થાય છે જેથી જીવે પાદમાગર્હ અવનમન રાખવું મ્યુ છે ૨—ચક્રી કેન્દ્રકર્તાનાર (ભા મા ૧/૬૭) આ શ્લોકમા કનિમા મહતા મિદ્ધ થાય છે

જીવની અદતામમતા છુટના માટે મર્તવ્ય શુ ? પોતાનો દેહ, દેહના રાગધીઓ, દેહના ધર્મો બો ચાચર મર્મ પદાર્થો જેમા આપણી અદતામમતા છુટી રાકતી નથી ત્યા સુધી માયાનું બંધન નથી છુટવું અને એ પ્રકારની અદતામમતા ન છુટે ત્યા સુધી પ્રભુનો મંગલ ન રાઈ શકે એ હંતુના મિદ્ધાર્યો નિવેદન મમર્ષણ છે તે જાણી અમર્ષિત વસ્તુનો મનદા ત્યાગજ થટે છે વળી પ્રમ પાસે માગવું કે માર્ગ પ્રમરે માનના કરવી તે માર્ગ પ્રમરે ઉચિત નથી પ્રભુ જીવને શુ આપવા વિચારે છે અને જરૂર અગ્રાનપણીને લઈ શુ માગે છે ? જવ માગી જાણુતોજ નથી માટે પ્રભુ પાસે માર્ગ પાણુ વસ્તુ માગવી યોગ્ય નથી એ મર્તવ્યમાથી કરા અન્નપ્યુ દાપજ નહિ, મા યા વગ જ મર વસ્તુ મિદ્ધ કરે છે ૨ મિદ્ધાતથી પુષ્ટિ-

આર્ગમાં ઈષ્ટદેવની માનતા કદાચિત્ પણ સંભવતી નથી. માનતા માનવી તે પ્રભુને પરિશ્રમ આપ્યો ગણાય. તેથી ભક્તિનું સ્વરૂપ—તિરોધાન થાય છે.

વિશ્વંભર પોતાનું કાર્ય કરશે માટે આપણા ભરણપોષણાદિકની પણ ચિંતા સર્વથા ન કરવી. વિશ્વંભર એવું પ્રભુનું નામ છે. તો પછી જેણે પ્રભુનું યરણ પ્રશ્ન છે, એવા ગરબાગરબે પ્રભુ નહિજ વિચારે એમ દૃઢ વિશ્વાસ રાખી ભરણપોષણાદિકની ચિંતા સર્વથા ન કરવી. વિશ્વંભરપણું તો સર્વમાન્ય છે. એટલે કે પ્રકટ મર્યાદાદિને પણ લાગુ પડે છે. તો પછી જેણે પુણિમાર્ગ સેવ્યો છે અને જેને સદા “શીઘ્રપ્રજ્ઞ” સેવ્ય છે” તેને વળી ચિન્તા શી? સુખ, દુઃખ, લાભ, હાનિ, યશ, અપયશ, એ સર્વે દંદો વિધિએ નિર્માણ કર્યા છે. તો પછી ચિન્તાનો ત્યાગજ થઈ છે. મનુષ્યમાત્રના જન્મની સાથે સર્વ દંદોની પ્રાપ્તિ કે અપ્રાપ્તિ, નિર્માણેલી છે. તેમાં ફેરફાર થઈ શકતોજ નથી, તો પછી જુદા ચિન્તાથી રૂબ નથી પણ હાનિજ છે. એમ વિચારી સર્વથા ચિન્તાને છોડી દેવી. યુગ્મશક્તીની કહેવત છે કે—

“ચિન્તાથી મનુષ્ય ધરે, ધરે રૂપ ને રંગ, ચિન્તા જડી અભાગણી કે ચિન્તા ચિતા સમાન.”

જુદા ચિન્તાથી આયુષ્ય જુદા વ્યતીત થાય છે જેમકે, કાળા ઘટમાં જલ જંગમ જુદા સ્ત્રી જલ છે તેમ મનુષ્યનું આયુષ્ય જુદા વ્યતીત થાય છે એમ જાણી મનમાં અત્યંત માન ચિન્તા કરવી નહિ. કોઈ પણ જાતનું અભિમાન આ શોધને અને પરજ્ઞાની સિદ્ધિમાં હાનિરૂપ છે. અને પ્રભુને અગ્રિય છે. દેહનું, કુળનું, વિદ્યાનું, સમ્પત્તિનું અભિમાન આ શોધને અને પરજ્ઞાની સિદ્ધિમાં મહાવિઘ્નરૂપ ગણાય. તે પ્રભુને ગ્રોહાતું નથી. જેને પ્રભુ વિચારે તેને—અભિમાન હાવજ નહિ અને થાય તો ગર્વજન્મ તેના અભિમાનનો નાશ કરે છે,

દેહ ઈન્દ્રિયાદિકને સ્પર્શે શુદ્ધ બુદ્ધિની જરૂર છે—આ દેહના રૂપ રચના ઈન્દ્રિયોરૂપ ઘોષ બુદ્ધિરૂપ સારથિ અને રચના ઉપરીરૂપ મન સમ્મ કચિના પ્રભાવે સારાસારનો નિર્ણય કર્યો વગરનો વેગ કરે તોપણ જો બુદ્ધિરૂપ સારથિ, સ્વાણો દોષ તો ઈન્દ્રિયરૂપ ઘોષ મગે તેના તોફાની દરો તોપણ તેને વરા રાખી રમ્મને કદિ પણ કુમારો આલવા રમે નહિ. સાગંધ કે સામગ્રત કલિકાલમાં શુદ્ધ બુદ્ધિની આવશ્યકતા છે. (મહાભારત) વળી અન્ય સાધનો પણ છે. સતસંગ, ભગવત્પ્રભાવમારણ, ભગવત્સચ્ચાગતિ, ભગવત્કથા શ્રવણ અને ભગવદુન્નિષ્ટ વસ્તુનું અધ્યયન. એ બુદ્ધિ શુદ્ધ રાખવાનાં સમ્મ સાધનો છે. તે વડે બુદ્ધિની રક્ષા કરવી. બુદ્ધિ રક્ષાયે શરીરસ્થંભ રક્ષાય છે. અસ્તુ.

કવિસાહુ શીર્યાદાગભાઈનું કથન છે કે—

(રાગ દાડી.)

“સતસંગ મહિમા અપાર, સત્સારે સુખસંગ સુખ કર ધાર;

ધામ ધરા ધન ને ધૌવનની, ચટક રહે રિત સાર...મંદારે.

અશયપાન પારસમણિ, કમખેનું સુખ માર;

નિસાધન રૂપ સંત સમસંગ, દુઃખદર છે નિરધાર.

મંદારે.

તરી ગયા બદ્ધ આ ભવ સાગરે, સતસંગની અસિધાર;

દામ ર્થો કર જોડી મારો, સવસંગ છે. સુખદાર,

મંદારે.

માટે સાધન એક સત્સંગ છે. તેને માટે છે. ૬ કારિકાની જરૂર છે. જેમ કર્મની સિદ્ધિ માટે સ્થાનાદિક, ૬ કારિકાની જરૂર છે, તેમ તેજ પ્રમાણે લક્ષિત સિદ્ધ કરવા તેની જરૂર છે. તે કર્મ (કારિકા):—૧:—ઉત્તમ નિવાસ, ૨, ઉત્તમ કાલ, ૩. દ્રવ્યાદિક સંપત્તિનો પ્રભુમાં વિનિયોગ, ૪, અહંકૃતિનો નાશ, ૫, અધ્યાક્ષર (શ્રીકૃષ્ણશરણું મમઃ) મંત્રાચાર અરખલિત થવો જોઈએ, ૬. શ્રીભગવત્સેવા. તે સર્વેની ભગવતપ્રાપ્તિ માટે આવશ્યકતા છે વળી મહાસાગર તરવા જેમ નાવની જરૂર છે. તેમ પવનના અવિરુદ્ધ થણા વિના નાવ યથોચિત્ આથે નહિ તેમ આ સંસારમાં, (સાગર) પવનરૂપ પ્રભુની અનુકૂલ ઈચ્છાની જરૂર છે, અને તેજ સબક્ક સાધન છે. પ્રભુ ઈચ્છા પ્રતિકૂલ મટી અનુકૂલ થવા માટે પ્રભુ વિષેજ દૈન્યજ વિચારવું તે કયા માર્ગને અવલંબી કે:—શ્રીવલ્લભાચાર્યજીએ બાંધેલ પુદ્ગિમાર્ગની સેવારમરણાદિક પ્રણાલિકાઅનુસાર વર્તન રાખવું. તે યથાર્થ સ્વરૂપ તેની કૃપા વગર જાણી શકાતું નથી, જેણે ગુરુશ્રીનુંજ મનસાવાચા, કર્મણાએ કરી દીનતાપૂર્વક સુદૃઢ અને સ્નેહયુક્ત શરણુ ગ્રંથું છે એવા શરણાગતનો અવાંતર રૂળના સ્વરૂપનું જ્ઞાન સહજમાં થાય છે. પ્રભુસેવામાં પૂર્ણ એવા લક્ષિત જનો ચાર પ્રકારની સુક્ષિતની પણ ઈચ્છા રાખતા નથી. એટલે તેનો આંતર જૂત હેતુ એ છે કે:—લક્ષિતમાં (૧) માત્રોક્ત્ય (૨) સાયુજ્ય (૩) સારથ્ય (૪) સામીપ્ય એ ચારે પ્રકારની સુક્ષિત તેને અવાંતર રૂળ રૂપે વિનાપ્રયાસે, પ્રાપ્ત થાય છે. જ્ઞાનઉપાસનાદિક, સકલ ધર્મોની પ્રાપ્તિ વગર પ્રયામે એની મેજેજ સિદ્ધ થાય છે. એવી અત્યુત્તમ શ્રીવલ્લભાધીરાના માર્ગની સેવારમરણાદિક પ્રણાલિકા, છે. માટે તેમણે લક્ષિતમાર્ગજ્ઞતાવ્યો છે. (યથાર્થ સ્વરૂપ વિષે અગાઉ અંકમાં આવી ગયું છે.) માટે વિવેચી જનોએ નિત્ય ભગવાન વાસુદેવ શ્રીનંદનંદન ઉપર પરમ હર્ષથી મનને નિર્મળ કરે તેવી અહિતુક લક્ષિત કરવી, દયારામ ભાઈએ લક્ષિત સિદ્ધ થયા પછી ગાયુ કે:—

વ્રજ બ્હાલુરે વૈકુંઠ નહિં આવું ત્યાં નંદકુંડર ક્યાંથી લાવું...વ્રજ બ્હાલુરે

અમ, વ્રજધિપ ગોકુલેન્દુ, નંદનંદન, પરમાત્મા શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર સર્વના હૃદય સંસ્કારી બનાવે એ ઈચ્છિતો અત્રેજ હમા યાયતો વિરમીશ.

प्रकारवाणी महानुभाव विद्वान् ભગવદીય શ્રી ઇચ્છારામભટ્ટના

આંતર ઉદ્ગારો.

૧. એક દિવસે કહ્યું કે દત્તાત્રયે પૃથ્વીને પ્રથમ ગુરુ કરી, પૃથ્વી કેવું દુઃખ વેડે છે, તે જુઓ. કોઈ ખોડો ખોદે, કોઈ કંડીઆં કરે છે, કોઈ હરિનું મંદિર કરે છે, આમ છતાં કોઈ પર પૃથ્વી રીસ કરતી નથી, ભગવદીયમાં પણ એવા ગુણ જોઈએ. વળી ઝાડને પણ ગુરુ કર્યાં. ઝાડ તાલ વેડે છે, વળી વરસાદ પણ સહન કરે છે, કોઈ તેના પર ગુસ્સો કરે તોય ના ખોડે, કોઈ ઢેકું મારે તો ઊલટું ફળ આપે, ભગવદીયમાં પણ આવા ગુણ જોઈએ. વળી અજગરને ગુરુ કર્યાં, તેમાંથી શો ગુણ લીધો? પોતાના પેટને માટે કંઈ પણ પ્રયત્ન કરવો નહિ, જે ભગવદિચ્છાએ આવી મળે, તેમાં સંતોષ માનવો, ખાવાને કંઈ એટલા થાય નહિ, એવું ચિત્ત ભગવાનમાં રાખવું. વળી સમુદ્રને ગુરુ કર્યાં, તેનો શો ગુણ લીધો? એક તો સમુદ્ર સદાકાળ પ્રસન્ન રહે છે, પ્રસન્નતાના તરંગ (મોજ) સદાકાળ તેમાં ઉઠ્યા કરે છે, તેમ ભક્તે પ્રસન્ન રહેવું. એટલે સદાકાળ આનંદના તરંગ ઉછળ્યા જ કરે. વળી ઉનાળામાં સમુદ્રમાં કાંઈ ઘટે નહિ, ને ચોમાસામાં કંઈ વધે પણ નહિ, તેમ ભગવદીયે લાભ મળે તો પ્રસન્ન ન થવું, ને ના મળે તો દુઃખી ન થવું, આવા નિર્દોષી થવું. જે ભગવાન કરશે તેજ ખરું છે, એમ માની અને કર્શો વિચાર કરવો નહિ, માત્ર હરિના ધ્યાનનો જ વિચાર કરવો. આમ નિરોધનો ગુણ સમુદ્રમાંથી લીધો. વળી ભરમામાંથી ગુણ લીધો, ભ્રમર સર્વ ફુલ પર ખેસે, પણ ક્યાંયે લપટાય નહિ, તેમાંથી એવો ગુણ લેવો કે, બધામાંથી સાર ગ્રહણ કરવો, ભ્રમર સર્વ ફુલમાંથી મધુ લે છે તેમ સારને વળગે તો પાર પડે. આ ભ્રમર સૌમાંથી મધુરૂપી ગુણ લે છે પણ કોઈ ફુલમાં લપટાતો નથી, તેમ ભગવદીયે સૌમાંથી ગુણ લેવા; પણ કર્શામાં લપટાવું નહિ. કદાપિ સંગ કરે તો ભ્રમર કમળનો સંગ કરે છે, ને કમળ મીઠાઈ જાય ત્યારે ભ્રમર પણ કમળમાં આવે છે, તેમ જો ભગવદીય સંગ કરે તો સપડાઈ જાય ને લોભ થાય, અને વળી જો તેને લોભ થાય તો તેનો નાશ થાય. માટે કોઈનો સંગ કરવો નહિ. વળી મધમાખીનું દંડાંત જુઓ, મધમાખી બધા ઝાડનો રસ લાવી મુકે છે,

ત્યારે પારધિ ધુણી કરી મધપુડામાંથી મધ લઈ જાય છે, તેમ જે સર્વ લોભ કરીને એકદું કરીએ તો આપણે નાશ થાય, ત્યારે કેનાય હાથમાં આવે ? માટે લોભ કદી કરવો નહિ, ને કરે તો નાશ છે. વળી હાથીનું દષ્ટાંત આપે છે. હાથણીને આગળ ઉભી રાખે છે, ને તેની પાછળ ખાડો ખોદે છે, ને તે ઉપર પુળા નાખે, હવે પેલો હાથી હાથણી પર દોડે ત્યારે હાથી અન્ડડીમાં પડે. પછી તેને પગ બાંધીને કાઢે, માટે પુરુષે કાષ્ટની પૂતળીનો પણ સંગ કરવો નહિ. વળી સ્ત્રીએ પુરુષનો સંગ ન કરવો, બેમાં કોઈએ કરે તો નાશ થાય, બંધનમાં પડે. જેમ પેલા હાથીનું દષ્ટાંત કહ્યું તેમ થાય. હવે પીંગળાનું દષ્ટાંત આપે છે, પીંગળાએ પોતે શણગાર કરી અન્ય પુરુષની વાટ જોઈ અને આખી રાત સુતી નહિ. કોઈ આવે તો તેની સાથે ભોગ કરે, પણ આખી રાત એ સંબંધી કોઈ આવ્યું નહિ, ત્યારે નિરાશ થઈને સુતી, ત્યારપછી એને જ્ઞાન થયું, કે આ શું આશ્ચર્ય !! કેમને આ નરકના જીવ માટે આવો અજપો થાય છે, આ તો સર્વ ખોટું છે, સાચા એક હરિ છે, હું તેનો આશ્રય કરું તો મારું કામ થઈ જાય. આ વિચાર કરતી નિવૃત્તિપૂર્વક પ્રભુમાં ચિત્ત ઘાડીને સુતી, આથી આખરે તે પ્રભુને પામી. આમ પીંગળાની પેઠે સર્વ પ્રાણીમાંથી ચિત્ત કાઢવું, ને હરિનો આશ્રય કરવો. હરિનો આશ્રય કરે ને સુખે મુખે, તેજ પ્રભુને પામે, કશાની અપેક્ષા રાખવી નહિ. એમ જાણવું કે હરિ વિના સર્વે જ ખોટું છે, એવી વૃત્તિ મનમાં લાવવી. આવી વૃત્તિ થાય તો હરિની પ્રાપ્તિ થાય, વળી માછલીનું દષ્ટાંત આપે છે, જેમ માછલાં કણક ખાવાને લોભે આવે છે, અને તેથી તેનો જીવ જાય છે, તેમ જે લોભ કરીએ તો જીવથી જઈએ. લોભ તો કરવો જ નહિ. લોભ બહુ જ ભુલો છે. કામ, ક્રોધ, ને લોભ એ સર્વે તજીએ, તો પ્રભુ પામીએ. સંધરો રાખવો નહિ, કંગાળપણનો વિચાર કરી કરવો નહિ, કારણ કે આપણે વિચાર કરી કામમાં આવતો નથી, ધાર્યું હરિનું થાય છે. તો પછી આપણે શો વિચાર કરવો ? વળી કહ્યું કે ભગવદ્દીયમાંથી પણ સારજ માત્ર લઈએ, અસાર આપણી નજરમાં આવે, તો કાઢી નાખીએ, તેનું દષ્ટાંત હવે આપે છે. જેમ કોઠાંમાંથી ગર્ભ લઈ છોડીઆં ફેંકી દે છે, કેરીમાંથી રસ લઈ છોડાં ને ગોટલો ફેંકી દે છે, તેમ ભગવદ્દીયે સૌમાંથી સાર માત્ર લેવો, આમ કરવાથી કામ થાય. જે અસાર લે તો નરકમાં પડે.

૨. હવે બીજું બોધવચન કહે છે. નારદજી પ્રચેતાને કહે છે કે આ દેહ જે કરે છે, તે બીજે જન્મે ભોગવે છે. આ ઉપરથી કહ્યું કે આ જીવ મરે

છે ત્યારે આ દેહ તો અહીંયાં રહે છે, ને વળી બીજો દેહ દેહ થયે છે, બીજો જનમે પણ ભોગવે છે. ત્યારે શ્રોતા કહે છે કે આ છત્ર મરે છે, ત્યારે દેહ તો અહીં જ રહે છે, ને વળી દેહ બીજો જ ધારણ કરે છે, તો પછી બીજો જનમે કોણ ભોગવે ? ત્યારે જવાબ આપ્યો કે આ દેહ નથી ભોગવતો, વાસના ભોગવે છે. એનું વાસનારૂપી શરીર અખંડ છે, જ્યાં જાય છે, ત્યાં વાસના પાસે છે. જેની વાસના મરી ગઈ તેને કાંઈ ભોગવવું પડતું નથી. હવે વાસના તે શું ? ત્યારે કહે છે કે આ મેં પ્રતિગ્રહ કર્યો, વળી કહે છે કે મેં આપ્યું, મેં લીધું, વળી કહે છે કે હું શ્રાવણ, હું વાણીઓ, હું પાટીદાર, હું કાછીઓ, ધારાળો, આ જે બોલે છે, તે પોતાના મનથી માની લે છે તે તથા મેં આ કર્મ કર્યું એ વાસના. મનમાં સારાપણું કે ગમતા પેટી એજ વાસના છે. તથા મન જ્યાં જાય ત્યાં સાથે છે, તે પણ વાસના. ગમે ત્યાં જાય પણ મન પ્રભુમાં રહે તો વાસના તૂટે. પ્રભુ સાથે યોગ એટલે જ્યારે હું કર્તા નહિ એવું જાણે. હું લેનારો નહિ જાણે, હું આપનારો છું એવું પણ નહિ જાણે, વળી હું કર્તાએ નહિ ને હું અકર્તાએ નહિ; આવી વૃત્તિ થાય તો તેને બંધન નહિ. એનું સાક્ષી મન છે, મનનો નિશ્ચય થયો, ત્યારે તેનું કામ થયો. જ્યારે અંદાતા મમતા રહિત થયો, ત્યારે તેની વાસના છૂટશે. જ્યાં મુઠ્ઠી કર્મ કરશે, ને સાર નરસું માનશે, ત્યાં મુઠ્ઠી કર્મના ભોગ ભોગવવા પડશે, મોટે જે કરે તે વાસનારહિત કરશે, આ કરતાં પણ બહુ કરું હતું, પણ લખાયું તેટલું લખ્યું છે.

૩. હવે સંસારનું દૃષ્ટાંત કહે છે, માર્ગમાં જતા દોઢાંએ અને સાંજ પડી, આ વખતે ભોગોળે ત્યાં આગળ એક સ્ત્રી સોળ વરસની ઉંમર છે, બહુ પુટી છે, આની સાથે ભોગ કરવાથી બુદ્ધિ થઈ, ભોગ ભોગવ્યો, એ પછી ગામમાંથી એક માણસ આવ્યો, ને તેણે પેલા ભોગ ભોગવનારને કહ્યું કે તું આની સાથે કેમ ઉભો છે ? આ તો ઠાકણ એટલે પ્રેત છે, ને માણસ બાંધ જાય છે, આ સાંભળી પેલાને બચ લાગે છે, અને મનમાં ધારે છે, હવે આ માણસ મને લઈ જાય તો સારું. આવીજ રીતે સંસાર ભોગવત્રામ મીડો છે, પણ પરમ ઠાકણ રૂપ છે. એને ઠાકણનો એવો બચ લાગ્યો, ત્યાં છૂટશે. પેલા મનુષ્ય તે ભગવદીય મોટે સંસાર એવો છે. છતાં સંસાર તે ભગવદ્રૂપ છે, પણ ભાસે પ્રપંચ. જે ભગવદ્રૂપ સંસારને જોશે, ને પ્રપંચમાંથી નીકળશે, કોની પેઠે નીકળશે ? તો કહે છે કે જેમ મોટા નીકળ્યા તેમ નીકળવું પણ હું ને મારું મુઠ્ઠી દેવું પડશે, અંદાતામમતારહિત થવું, ને ભગવાન

સર્વમાં જોવા, વળી આ જગત બધું ભગવાનના હાથમાં છે, જેમ બળદનો ઘણી બળદને નાથે, તેમ આ જગત માત્ર હરિનું નાથેલું છે, તેથી જેમ ચલાવે તેમ ચાલે છે. જ્યારે સારો ભાગ કે નરસો ભાગ જેને ભોગવાનો દહાડો આવશે તે ભોગવશે. રાજાને લિખારી કરે લિખારીને રાજા કરે, તૃણનો મેરૂં કરે, ને મેરૂંનું તૃણ કરે. જે દહાડે જે ભોગવવાનો સમય આવશે, તે દહાડે તે ભોગ ભોગવશે, માટે ચિંતા કરવી કોઈક છે. પ્રભુની સેવા ને પ્રભુનું સ્મરણ કરવું, ને જગત ઉપર પ્રભુની બુદ્ધિ રાખવી. આવી રીતે જે જીવ હોઈ, તેના ઉપર ત્યારે પ્રભુ પ્રસન્ન થાય. કોઈની સાથે વઢવું નહિ, ને કોઈની નિંદા કરવી નહિ, જગતને હરિ વિના જોવું નહિ. સર્વત્ર ભગવદ્બુદ્ધિ રાખવી, સર્વ પ્રાણીમાત્ર પ્રભુ વિના કોઈ નહિ.

૪. વળી એક દિવસ કહ્યું કે પ્રભુ કહે છે કે પ્રાણીમાત્ર સ્થાવર જંગમ સર્વ માઈ મંદિર છે, તે મંદિરમાં હું બેસું છું, માટે મારા મંદિરને તમે લાગણી દુઃખની બાળશો નહિ. બાળવું તે શું? કોઈને કડવું વચન કહેવું તે. કોઈપર દ્વેષ રાખવો નહિ. ભગવદીયે તો મનમાં દ્વેષ થયો હોય તો કહાડી નાખવો ને અમૃત જેવી દષ્ટિથી જોવું. આવી દષ્ટિ થાય ત્યાર પછી મારી સેવા કરવાને પાત્ર થાય. પાત્ર થયા વિના મારી સેવા કરે છે, તે ફળરૂપ થતી નથી, તેના ઉપર હું પ્રસન્ન થતો નથી માટે સેવાને પાત્ર થાય તો મને સારું લાગે. સેવા તે શું? મારાપર સ્નેહભાવ આવે, હું ઘણો વહાલો લાગું, મારા ઉપર સ્નેહ રાખીને જે કંઈ એને પ્રાપ્ત થાય તે મને સ્નેહભેર સમર્પાને ઉપયોગ કરે. વળી મંદિરમાંથી નીકળ્યાનું મન થાય નહિ. મને જ્યારે જીએ ત્યારે ત્રેવો ને ત્રેવો જ દેખે. વળતી માઈ મનન કરે, માઈ ધ્યાન ધરે, બધી એકાદશ ઈંદ્રિયો સેવામાં લાવે, તો હું તેના ઉપર પ્રસન્ન થઈ. વળી લોભ મુકે, મદ મુકે, મત્સર મુકે, સૌથી નીચો થાય, ને કર્તાકર્તા પ્રભુને માને, પોતાને કર્તા માનતો હોય તો ભુલ્લી જાય, ને પ્રભુને કર્તા જીએ, પોતે કર્તા મટી જાય, ત્યારે મને પ્રભુને કર્તા માને.

૫. વળી એક દિવસે કહ્યું કે ભરતજી ઘરમાં રહેતા હતા, ત્યારે ભરતજી સામે જે કંઈ પદાર્થ હતા, તે ખીતા ને ખીતા રહેતા હતા. મનમાં એ પદાર્થ એમ ધારતા કે હમણાં અમારો ત્યાગ કરશે. વૈભવ મહારાંકડા થઈને કંગાલ થઈને સામું જીએ ને કહે કે અમારું ભાગ્ય છે, ત્યાં સુધી અમારો અંગીકાર છે. ભરતજીને એવો ચૌદલોકના પદાર્થોપર વૈરાગ્ય હતો. આ પદાર્થોને મળ-

વત ગણીને નદીના તીર્થ ઉપર જઈને ત્રણવાર સ્નાન કર્યા, ને શ્રીશાલિ-
ગ્રામની સેવા ખૂબ કરી, પણ આ સેવા કરતાં કરતાં હરણીનું બચ્ચું આવ્યું
તેનો સંગ થયો. આ બચ્ચાંને એકલું દીઠું, ત્યારે તેની દયા આવી, તેનું
પાલનપોપણ કર્યું; આથી સેવા થઈ નહિ, પછી હરણ નાશી ગયું, હરણમાં
ચિત્ત રહ્યું, આમ હરણમાં ચિત્ત રહેવાથી દેહ છુટ્યા, પછી હરણને પેટે અવ-
તાર થયો, આ હરણ શરીરમાં પણ પૂર્વેનું જાતિસ્મરણ રહ્યું કે હું તો ભરતજી
હતાં, પણ હરણીના સંગથી હરણ થયો છું, માટે હવે પ્રભુમાંજ ચિત્ત રાખું.
હરે નારાયણ હે ગોવિંદ કહીને દેહ મુકી દીધી, આ પછી બ્રાહ્મણને ઘેર અવ-
તાર થયો, અને રહુગણ રાજાને મુક્ત કર્યા, ને પોતે પણ પ્રભુ પામ્યા. આમ
સંગદોષ બહુ ભુટો છે, આવા મોટાંને લાગે તો આપણે તો કંગાલ છીએ,
તેમને લાગે, એમાં નવાઈ નથી. માટે જે ચતુર હોય તે કોઈનો સંગ કરે નહિ.
સંગ બહુ ભુટો છે, માટે પ્રભુમાં સદા મન રાખવું.

૬. વળી એક દિવસ કહ્યું કે, આ જીવ છે, તે અક્ષરબ્રહ્મથી પ્રકટ
થયો છે, ને એને સેવા કે પૂર્ણ પુરુષોત્તમપર સ્નેહ આવતો નથી, જે એ
પૂર્ણ પુરુષોત્તમમાંથી નીકળ્યો હોય તો એને પૂર્ણ પુરુષોત્તમપર સ્નેહ
આવે, આથી જે કરે છે તે સ્નેહ વિના કરે છે, તેનું દષ્ટાંત જુઓ શ્રીવલ્લભકુલ,
પોતાના સેવ્ય શ્રીકોટારજી ઉપર કેવા સ્નેહ રાખે છે? તેનું કારણ એ કે, તે શ્રીવલ્લ-
ભકુલ પૂર્ણ પુરુષોત્તમના અંગમાંથી પ્રકટયું છે. હવે શ્રીવલ્લભકુલ પૂર્ણ પુરુષોત્ત-
મના અંગમાંથી પ્રકટયું છે, આથીજ શ્રીગોસ્વામિબાળકોને શ્રીકોટારજી
ઉપર સ્નેહ છે, ને સ્નેહ ભારે છે તે જુઓ, કે શ્રીકોટારજી કેવા વહાલા છે? એક
તરફ લાખ રૂપીઆનો વૈભવ મૂકો ને એક તરફ શ્રીકોટારજી મુકો, તો તે વૈભવને
ઠોંકર મારશે ને શ્રીકોટારજીને ધાઈને યદ્યરાવી લેશે. અહીં આમ છે, ને આ
બીજા જીવો તો શ્રીકોટારજી સામે જોશે પણ નહિ, ને તરતજ વૈભવ સામું જોઈને
લલચારશે. માટે જીવમાં ને શ્રીવલ્લભકુલમાં ઘણો ફેર છે તે નક્કી જણાવે
તેનું દષ્ટાંત આપે છે. આપણે સેવા કરીને નીકળીએ વા ભજન કે કીર્તન
કરીને નીકળીએ, ને પછી જાનરમાં ચોટે જઈએ. જઈને શાકવાળા કાઢીઆને
કહીએ કે ભાઈ હું સેવા કરીને આવ્યો છું, ભજન ને કીર્તન કરીને આવ્યો
છું મને તું શાક આપ. ત્યારે કાઢીઓ કહેશે કે ઉઠ, સેવા હોય તો ભલે
હોય પણ ઉભો થા, અહીં તો પૈસો હોય તો શાક આવે, અથવા, કાંઈ સેવા
વડે શાક આવે? એ તો તદ્દન ખોટું છે. એમજ વાણીઆનું એમજ ગાંધીનું

સમજી લેવું. આ ઉપરથી જણાય છે કે આ જીવ સેવાને કે ભજનને કંઈ જાણતો નથી. હવે શિવજી, બ્રહ્માજી, નારદજી એમને કહે કે એમને આ સેવા વડે કંઈ આપશો. ત્યારે શિવજી કહે મારો કૈલાસ લ્યો પણ સેવા ધરાબર આપવા જડતું નથી. બ્રહ્માજી કહેશે કે મારી બ્રહ્મપુરી લ્યો. પણ એથી પણ સેવા મોટી છે. નારદજી કહે કે સેવા ધરાબર કંઈ હોય તો આપીએ. એ સેવાજ સર્વોપરિ છે. આ ઉપરથી જણાય છે કે, જે જેના ધરાક તેને તે વસ્તુ વહાલી છે. જે આપણે નરકના જીવ હોઈએ તો આથી આપણને નરકજ વહાલું લાગે. હવે નરક તે શું? સંસાર વિષે વાસના, ધર, દ્રવ્ય, કામ, ક્રોધ, લોભ, હું ને માફ, અહંતા ને મમતા એ સંસાર પછવાડે નરકજ છે. જે સેવારૂપના ઉપાસી છે તેમને તો શ્રીહંકારજી વહાલા છે, ને જે નરકના ઉપાસી છે. તેમને તો સંસાર વહાલો છે, એમ જાણવું.

૭. વળી એક દિવસ કહ્યું કે શાસ્ત્રમાં પ્રભુ જોશો, તો જણાશે કે પ્રભુ આવા છે, સોળ વરસના છે, આવા ખીટલીયાળા કેશ છે, મોર મુકુંદ ધર્યા છે, પીતાંબર પહેર્યું છે. મકરાકૃતિ કુંડળ ધર્યા છે, મેઘરયામ સ્વરૂપ છે, બહુજ પુટકા છે. તે પ્રભુ કીયા? ત્યારે કહે છે કે તેજ પ્રભુ તારા મંદિરમાં બેઠા છે, તેજ વ્રજભક્તોનાં યૂથવાળા છે. શ્રીમહાપ્રભુજીએ કૃપા કરીને તારે (વૈષ્ણવને) માથે પંધરાવ્યા છે, તે પ્રભુથી એકે પ્રભુ મોટા છેજ નહિ.

૮. વળી એક દિવસે કહ્યું કે શાસ્ત્ર સાંભળીને પ્રભુનું માહાત્મ્ય જાણશે પ્રભુને મોટા જાણશે, તે તો સાંધનરૂપ સેવા છે, અને શાસ્ત્ર નથી સાંભળ્યું,

૬. વળી એક દિવસે કહ્યું કે, મોટા કહી ગયા છે કે જે સેવ્ય શ્રીકા-
કુરુ છે, અથવા જે સેવ્યરૂપ છે, તે સાક્ષાત પૂર્ણ પુરુષોત્તમ છે. વેદે કહ્યા,
બ્રહ્માજીએ કહ્યા, શિવજી કહે છે, નારદજી કહે છે, સનકાદિક કહે છે, શેષજી
કહે છે, શુકદેવજી આદિ લઈને સર્વે કહે છે. વળી કહે છે કે આ જગત માત્ર
મારું રૂપ છે. મુજમાં જગત જોજો, ને જગતમાં મને જોજો. પણ આ જીવને,
પ્રતીત નથી આવતી કે જે આ જગતમાં પ્રભુ જાણું તો વહેવારથી છુટું. ને
વળી મારું તારું મટે, રાગદેષ મટે. સમવિષમ મટે. પોતાપણું મટે. આ ધર્મ
જ્યાં સુધી રહે ત્યાં સુધી પ્રભુ જાણ્યા નથી, એ જીવ જાણવા પ્રયત્ન કરે, પણ
ભગવાનની માયા એવી છે કે, તે જાણવા દે નહિ. મોટે એ જીવને પ્રભુ
પ્રાપ્તિનો દહાડો છે નહિ. મંદિરમાં ભગવત્સ્વરૂપ તમે જાણો છો ? બે ધણી-
ધણિઆણી વઢે છે, બાલ છે, કોઈ મોટા ભગવદીયને આવતા જાણી તેમની
લજ્જાએ બોલતાં રહિ જાય છે, કે આ મને શું કહેશે ? ત્યારે પેલા ભગવદી-
યની શરમ જોટલી પોતાના પ્રભુની શરમ આવતી નથી, ત્યારે તેં પ્રભુ શાના
જાણ્યા ! નથી જાણતો તો ગમે તેટલા દહાડા સેવા કરીશ પણ પ્રભુ જાણ્યા
વિના સેવા કોની કરે છે ? આગળથી પ્રભુને જાણતો ખરો ! વળતી સેવા કર.
જાણ્યા પછી સેવાની વાત છે. તે ઉપર એક દૃષ્ટાંત આપણા પાડોસીએ કહ્યું,
કે ફાણાભાઈ તમારા ઘરમાં ચોર આવે છે, આ વખતે ચોરની કેવી બીક
લાગે છે ! ભાઈ કોણ જાણે શું કરશે ? આપણને મારશે, ને ઘરમાંથી જાણસ
ભાવ લઈ જશે. આ પેલા ક્ષુદ્ર જીવના કહ્યા ઉપર આવડો મોટો વિશ્વાસ !
પણ મોટા મોટા આચાર્ય ; મોટા મોટા દેવ ઉપર વિશ્વાસ નહિ ! જે મોટાના
વચનપર વિશ્વાસ આવે તો એનું કામ થઈ જાય. એક ભગવાનના ચરણનો
આશરો કરીને સેવા સ્મરણ કરવું, ગમે તે કરો પણ એટલો એને નિશ્ચય
થાય ત્યારે એ પોતાના થઈને રહે છે.

૧૦. વળી એક દિવસ કહ્યું કે આ જોટલા જીવો છે તે ભગવત્સ્વરૂપને
જાણતા નથી, ને વળી સેવાએ કરતા નથી, ને વળી ઉલટા કહે છે, કે હું
પ્રભુને જાણું છું ; ને વળી સેવા કરું છું તે જીવનું મોટું અભાગ્ય. તે ઉપર
કહે છે કે જે તું પ્રભુને જાણતો હોય તો તને લોકોની જોટલી બીક આવે છે,
જોટલી તને તારા પ્રભુની બીક આવે છે ! જે આવતી હોય તો કોઈની સાથે
બોલાય નહિ, મર્યાદામાં બોલીએ છીએ, ત્યાં સુધિ પ્રભુ જાણ્યા નથી. જ્યારે
પેલી વાતમાં વૈષ્ણવ શ્રીકાકુરુજીને પોરાડીને બહાર બારણે મુતા, કારણ કે

આપણી દુર્ગંધ પ્રભુને આવે આ બીકથી ખારણે સુતા, ત્યારે પ્રભુએ પોતે આજ્ઞા કરીને ઘરમાં સુવાડ્યા ત્યારેજ સુતા. જેવી રીતે ભગવદીયે પ્રભુની મરજદા રાખી તેવી રીતે તે વખતે પ્રભુને દયા આવી તેવી રીતે તું પ્રભુને બણતોય નથી ને મરજદા આવતીએ નથી. વળી તું કહે છે કે હું સેવા કરું છું તે ખોટું કહું છું. જે પાણી ન હોય તો તું શાણે નહાતો? આ વસ્ત્રાભરણ સામગ્રી ન હોત તું નાહીને પણ શું કરત ! વસ્ત્રાભરણ તો પોતાની પાસે રહે છે, ને તું બહાર નીકળું છું, સત્તા પોતાની છે. ને વળી તું કહે છે, કે હું સેવા કરું છું, એ તો મોટી ખોડ છે, કર્તા બીજા છે, ને તું પોતે થઈ બેઠો છું માટે તું ઘણું ઘણું વિચાર કરતો રહીશ તો તારું કામ થશે. જે મુજથી કોઈ ભુંડો નથી, આ પ્રાણીમાત્ર ભગવદ્દરૂપ છે ને હું એક ચાંડાલરૂપ છું. એવું નિરંતર માનવું, નીચામાં નીચા થઈને રહેવું, એક પ્રભુનો આશરો રાખવો. પ્રભુજ કર્તા છે એ જીવને જાણવું છે, પ્રભુ વિના કંઈ જાણવું નથી. કાળના ભયથી નીકળવું. કાળના કાળ પ્રભુ છે, પ્રભુ વિના કોઈ છે નહિ, પ્રભુના દાસ થઈને રહે, એનું કંઈ છે નહિ. સમજ્યા વિના પોતાનું માન્યું હોય તે પ્રભુને સોંપવું. સોંપ્યા પછી કશી ચિંતા રાખવી નહિ. એ પ્રભુ ને હું પોતે દાસ એમ જાણવું. ધણીને ગમે ત્યાં વાણોતરને રાખે. ગમે તે પેઢી ઉપરથી ઉઠાડી ગમે તે પેઢી પર બેસાડે, તેનો હરખ શોક મનમાં આણવો નહિ. આ ભગવદીયને મરવું અવતરવું એવું કંઈ છે એની કશી ચિંતા હૈયામાં રાખતા નથી ! ત્યારે કહે છે જે ભગવદીય મરવાની ને ખાવાની ચિંતા કરે તે સંસારી કારણ કે સંસારીને ધન ઘર ને ઝૈરાં ઈયાં વહાલાં ને ભગવદીયને તો ભગવાન વહાલા. જે પોતાની સત્તા સંસારમાં ગણે તે સંસારી છે. પણ ભગવદીયને તો પોતાની સત્તા છે નહિ. સત્તા પ્રભુની છે, એટલે પછી બધું પ્રભુનાજ વિનિયોગમાં આવે એટલે એક કોડી પણ પ્રભુના વિનિયોગ વિના ખારણે જાય નહિ ત્યારે શેઠ પ્રસન્ન થાય. અને પ્રસન્ન થાય ત્યારે વળી મોટી પેઢીએ બેસાડે, વાણોતરનો વિશ્વાસ આવે, ત્યાર પછીની વાત છે. માટે પ્રભુ એવા વહાલા કરવા કે જીવ પ્રભુ વિના બીજું જીવે નહિ. અહોરાત્ર પ્રભુની ભાવના, ચિંતન, પ્રભુનું ધ્યાન પ્રભુની સેવા કીર્તન તેમજ પગલે પગલે વિચાર કરે કે, પ્રભુ વિના કોઈ કર્તા નથી. પ્રભુ પોતે પોતાની સેવા પોતે જગતરૂપ થઈને કરે છે. આ જીવ કર્તા નથી. ભગવદીય પ્રભુને કર્તા જીવે છે. જે ભગવદીયને હું કર્તા છું એમ થાય છે તે બહિર્મુખ છે, માટે પ્રભુ વિના કોઈ કર્તા નથી.

એ નિશ્ચય કરવું, ને પ્રભુનો જ વિચાર કરવો. જે વિચારશે, તો પ્રભુ વિના કાંઈ દેખશે નહિ.

૧૧. વળી એક દિવસે કહ્યું, જે જે ભગવદીય પ્રભુને પામ્યા છે, તે ભગવદીયથી પામ્યા છે. પ્રભુથી કોઈ પ્રભુને પામ્યું નથી. માટે એક ક્ષણ પણ ભગવદીયનો સંગ મુકશે નહિ. ભગવદીયની મંડળીમાંથી પ્રભુ તમને જડશે; પણ પ્રભુ પાસેથી નહિ જડે. માટે ભગવદીયનો સંગ મોટો છે. ભગવદીયની મંડળીમાં ભગવાનનાં ચરિત્ર જડે, કારણ કે પોતે પોતાનાં વખાણ કરતા નથી, માટેજ પ્રભુનું પોતાનું મોટાપણું છે, તે ભગવદીય વર્ણન કરે છે, માટે ભગવદીયનો સંગ મુકવો નહિ. મરતાં મુઘી ભગવાનની સેવા કરવી અને કથા, વાર્તા કીર્તન ભોંય નાખતાં મુઘી ગાવું, પ્રભુને વખાણવા એટલુંજ કામ છે.

૧૨. વળી એક દિવસે કહ્યું કે સંપતવાન કોણ અને અસંપતવાન કોણ? ત્યારે કહ્યું કે પ્રભુનું સ્મરણ કરે તે સંપતવાન ને જે હરિ ના ભજે તે અસંપતવાન. દ્રવ્યવાન તે સંપતવાન નહિ, અને ભૂખે મરે તે દરિદ્રી નહિ. વળી કહ્યું કે આ જે જગત ખોલે છે, તે ભગવદ્દાણી છે. આપણે કશું ખોલતા નથી, કહીએ છીએ જે વહાણું વહી ગયું. આ વાણીના દેવતા ખોલે છે. વળી કહે છે કે વરસાદ બહુ આવે છે, ટાઢ ઘણી પડે છે, ન પડે તો કહીએ છીએ કે આણ તાઢ થોડી પડી ને તાપ પડે તો કહીએ કે તાપ ઘણો પડ્યો. આ સાચું છે આ નરમું છે. ફાણે ગોળ દીધી, ફાણે સાડું ખોલ્યો, આ સા ખોલવું તે સત્ય છે. એ પ્રભુનાં વચન છે, પ્રભુરૂપ છે. એમાં બીજું હરાવે ત્યારે પ્રભુ ખીજે છે, માટે દત્તાત્રેયે અજગરની વૃત્તિ લીધી. કોઈની સાથે ભાષણ કરવું નહિ. પ્રભુની ઇચ્છાએ આવી મળે તે પર નિર્વાહ કરવો ને તે લેવું.

૧૩. વળી એક દિવસે કહ્યું કે આટલા જીવ છે, તે બધાને ભગવત્ પ્રાપ્તિ કેમ થતી નથી? ત્યારે કહે છે, કે આ જીવ દેહઆરામી છે. તે નો એમ જાણે છે કે દેહન મુખે મુખ, ને તે ઉપર દૃષ્ટાંત આપે છે કે આપણી સ્ત્રી આપણી ચાકરી કરે તો વહાલી લાગે, છોકરો આપણું કામ કરે, તો વહાલો લાગે, ઘર કરે તે પોતાના મુખને માટે, દ્રવ્યસંગ્રહ કરે તે પોતાને ખાવા માટે વિચારે કે ઘરડા થઈશું ત્યારે ખાઈશું. જે દેહને મુખી કરે, તે વહાલું લાગે. આપણી ચાકરી ના કરે, તે અળખામણું લાગે. જીવનું બધું મુખ દેહના સંબંધે જાણે. મરશે ત્યારે બીજા જન્મમાં પણ દેહની પ્રાપ્તિ થશે, દેહને મુખે મુખ જાણી દેહનેજ પ્રભુ જાણે છે. ખાધું પીધું તે આપણું બાકી બીજું સર્વે ખોટું છે, આટલું દેહ આરામનું કહ્યું.

હવે આત્મારામનું શું લક્ષણ તે કહે છે. આ દેહને કોઈ મારે, આ દેહને કોઈ કાપે, દેહને કોઈ ગાળો દે, તેનું દુઃખ ન લાગે. તેને આત્માને દુઃખે દુઃખ થાય, પણ આત્માને તો દુઃખ છે નહિ.

હવે ભક્તિનું લક્ષણ કહે છે. દેહારામથી આત્મારામ મોટા. આત્મારામથી ભક્તિમાન મોટા. ભક્તિમાનનું લક્ષણ શું ? ભક્તિમાન જીવ પ્રભુ આરોગ્યા હોય તેજ આરોગે, પ્રભુએ શણગાર ધર્યા હોય તે પોતે ધરે. પ્રભુને સુખે સુખી. પ્રભુ આરોગ્યા પછી ગમે તે ખાઈ જાય, પણ પોતાને એકે તરફનો શોક લાગે નહિ. પોતાને ખાવાની, પીવાની, ભોગની કે વિપયની કશીએ અપેક્ષા નહિ. તે જીવ તો પ્રભુથી પ્રકટ થયો છે, માટે પ્રભુ આરોગે તેજ પોતે આરોગે. પોતે બીજ છે નહિ. પ્રભુ તેજ પોતે છે. પ્રભુ આરોગ્યા પછી એને કાંઈ વાતની કામના રહે છે તે રાખવી નહિ. દેહ, પ્રાણ, ઈન્દ્રિય, અંતાઃકરણ સમર્પણ કરીએ, તે આત્મનિવેદન થયું, સર્વે પ્રભુને સમર્પણ કરવું, પોતે દાસ થઈને રહેવું, દાસને કશી વાતની ચિંતા કરવાની હોય નહિ. પ્રભુને જેથી સુખ થાય તે કરવું.

૧૪. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે જીવ પોતે કરતા થઈને ખેડો છે; પણ પોતે કર્તા મટી જાય, હરિ કર્તા જાણે, ત્યારે કામ થાય. કર્તા તો હરિ છે, હરિ વિના કોઈ છે નહિ. પોતે સ્ત્રીને, ધણી થઈને ખેડો છે, ધણીનો ધણી થઈને ખેડો છે, છોકરાનો ધણી થઈ ખેડો છે. એજ દોષ છે. સર્વનો ધણી તો એક હરિ છે. અહોરાત્ર એમ જાણે જે હું કર્તા નથી, એક હરિજ કર્તા છે, એ નિશ્ચય કરવો. આશરો હરિનોજ રાખવો. જેમ શેઠ પુરુષોત્તમદાસ ને એક વખતે જ્યેષ્ઠ શ્રીઆચાર્યજીના સેવક હતા, તેને એક સિદ્ધ મણિ આપના આવ્યો, ત્યારે તે વિરક્ત વૈષ્ણવે કહ્યું કે હું મણિ શું કરું ? મને શેર ચુન જગદીશ આપી રહ્યા છે. શેઠ લે તો ખૂંદો. શેઠને ખૂંદતાં શેઠે કહ્યું કે જગદીશ તમને શેર ચુન આપશે, તો મને પણ શેર ચુન આપશે. જગદીશનો આશ્રય મુકીને મણિનો આશ્રય કોણ કરે ? આવો પ્રભુનો આશ્રય રાખે, તો કામ થાય. વળી કહ્યું કે આ જીવ ટાંઠો થઈને ખેડો છે. વળી આપણને જે મન્યું તે ખરું ? કણખી વા કોળી બાવડો વળાએ મળે, ત્યારે કહે છે કે ભાઈ મારે છે, એવું કોઈને નથી. પણ સ્વાદ જાણ્યા વિના શું જાણે ? સંતોષનું મૂળ દળદર ને તાપનું મૂળ ડળ. પ્રભુનો ને પ્રભુની લીલાનો પાર નથી. જેમ જેમ તાપ થાય તેમ તેમ પ્રાપ્તિ થતી જાય. વિરહ વિના પ્રાપ્તિ થાય નહિ.

ખાવટાવાળો જાણે મને પ્રભુ મળ્યા, પણ બાજરીનો ને વાહુનો સ્વાદ જાણુનો નથી. વળી પારખને હજાર રૂપિયા મળે, ત્યારે જાણે જે મને પ્રભુ મળ્યા; પણ લાખોનો સ્વાદ જાણુતો નથી. આ હવે સેવા કરી ત્યારે જાણે જે પ્રભુ મળ્યા; પણ જેની જોડે પ્રભુ ખોસતા હશે, તેવું શું ભાગ્ય ? પણ જેમ જેમ તાપ કરે, તેમ તેમ લાભ મળે. તાપ મુખ્ય છે તાપ વગર કામ થાય નહિ.

૧૫. વળી એક દિવસે કહ્યું કે જે આ જગતના હવમાત્રને પ્રભુની પ્રાપ્તિ કેમ થતી નથી ? તેના ઉપર કહે છે, કે આ હવને માટે જ્યારે હરિ પ્રાકટ્ય થયે છે, ત્યારે તે હવના કલ્યાણ માટે પધારે છે; પણ હવ પ્રભુને ઓળખતો નથી તે કેમ ? પ્રભુ તો કૌતુહી છે, જ્યારે શ્રીરામચંદ્ર થયા, ત્યારે વાંદરાનાં કાનમાં પેસીને વાતો કરે, જ્યારે શ્રીકૃષ્ણે અવતાર ધર્યો, ત્યારે માંદકાનાં કાનમાં પેસીને વાતો કરે, એવો પ્રભુનો સ્વભાવ છે. વળી દૈત્યો સાથે યુદ્ધ કરે, વળી હારે, વળી જીતે, વળી શ્રીગોકુળમાં આહીરના ઘરમાં રહ્યા. ત્યાં ગાયો ચરાવી, વળી ભક્તો સાથે ખોસવું, ને કટાક્ષો મારવી, ત્યારે લોક કહે જે કામી છે. એવા પ્રભુને ઓળખવા તે કેમ ઓળખાય ? શ્રીકૃષ્ણે અવતાર ધર્યો ત્યારે લોકોએ ક્ષીરસાગરમાં પ્રભુ છે, તે પ્રભુના જશ ગાયા, પણ પ્રકટને ઓળખે નહિ. પહેલાંના પ્રભુના ગુણ ગાય, પણ પ્રકટ પ્રભુની સાથે સર્વને વેર આવે. ઓળખ્યા એક શ્રીગોપીજને. બીજા કોઈએ ઓળખ્યા નહિ. તેમ આજ આ પ્રભુજીએ ઘેરઘેર પ્રાકટ્ય ધર્યું છે, અને તે હવના કલ્યાણને માટેજ. ત્યારે હવને તેમાં શીલાબુદ્ધિ આવે છે. વળી જરૂર જાણે છે, પ્રભુ તો શ્રીકૃષ્ણ અવતાર ધર્યો તેજ છે, તેનો તેજ આ પ્રકટ પણ જાણે. તેથીજ કીર્તન આ પ્રભુના આગળ શ્રીકૃષ્ણાવતારનાં ગવાય છે. તે શા વાસ્તે ? એને પ્રતીતિ કરવાને વાસ્તે, જે એ આજ પ્રભુને માનતો હોય તો તે અવતારનાં ચરિત્ર શીદ ગવાય ? આ પ્રકટ સ્વરૂપ છે. તેનાંજ ચરિત્ર ગવાય. માટે આ પ્રકટ સ્વરૂપનો નિશ્ચય થશે જે આજ પ્રભુ છે. મારા કલ્યાણને અર્થે આતું સ્વરૂપ ધર્યું છે, એઉપર વહાસ કરવું. એ ઉપર સ્નેહ કરવો. એ ઉપર પ્રેમ રાખવો. એ ઉપર આસક્તિ રાખવી. એ પ્રભુ મારા કલ્યાણને અર્થે પ્રકટ થયા છે. જેમ રામાવતાર, વળી શ્રીકૃષ્ણાવતારે, ભક્તપર કૃપા કરી. તેમ આ અવતારે મને કૃપા કરવાને પધાર્યા છે. એમ જાણવું, ચિંતન કરવું, સેવા કરવી, સ્મરણ કરવું; ને પોતાને માનવું નહિ એટલું.

૧૬. વળી એક દિવસે કહ્યું જે પ્રભુ લાલછ અથવા જુગલ સ્વરૂપ

તે આનંદધામની એક મૂર્તિ સ્વરૂપ છે, એનું નામ સદાનંદ પ્રભુ છે. એકરસની પુતળી તે ઇશ્વરરૂપ થઇને પૂજ્ય છે, તો આ કેટલો રસ તથા રસનો સમુદ્ર તેનો પાર નહિ. એવા આ સેવ્ય શ્રીહાકુરજી છે. રસ કરતો નથી, માટે આગળ પછવાડે તકીઆ શ્રીમહાપ્રભુએ કરાવ્યા છે. કોટાનકોટિ ભક્તમાં રમે છે. રસમાં મગન થઇને એ પોતે પોતાના શરીરની અવસ્થા જાણતા નથી. જેમ કોઈ મનુષ્યે દારૂ પીધો હોય ને શરીરની અવસ્થા નથી, તેમ આ ગમે તેમ લોકોને ગાળો ભાંડતો કરે છે, ખુદ પ્રભુની કેફ એટલે એને શરીરનું ભાન નથી. વળી કેફ ઉતર્યા પછી તે બોલે છે, કે મેં તમને સંમળ્યા વગર ગાળ દીધી, તે હું જાણતો નથી મારો અપરાધ ક્ષમા કરજો. તો પેલો તો રસનો સમુદ્ર પ્રભુ છે. કોટાનકોટિ ભક્તોને એકકાલાવચ્છિન્ન ભોગવે છે, ને પોતે તેવાને તેવા છે, એવા પ્રભુ જીવને માળ્યા છે. પ્રભુ રસનો સમુદ્ર તેનું એક બિંદુ તેમાંથી કોટાનકોટિ બ્રહ્માંડ રચ્યાં છે, તે પ્રભુનું શું કહેવું? એવા પ્રભુને જાણી સેવવા ને સ્મરણ કરવું, પણ સાધન વિના વશ નહિ થાય, માટે તાપસહિત સેવા કરવી. એમનું નામ સદાનંદ પ્રભુ છે, આનંદના ધામ છે, બહુ મોટા છે, મોટામાં મોટા છે, સર્વના હૃદયમાં રમે છે. વળી સર્વને નિયમમાં રાખનાર છે. તું જાણીશ જે આવા પ્રભુ રસમય છે તેની તમને શી ખબર? તો શું પ્રભુ એવા નથી કે તું કરે તે ન જાણે? એ તો સર્વજ્ઞ છે, સર્વના સાક્ષી છે. સર્વરૂપે થઇને રહ્યા છે, ને વળી એકલા પણ છે, ને વળી એકલા મટી જાય એવા નહિ એવા મોટા પ્રભુ છે.

૧૭. વળી એક દિવસે પૂછ્યું કે મહારાજ, આ જેટલી સામગ્રી છે તેની ભાવના શા વાસ્તે કરવી પડી? આ જગત બધુંજ ભગવત્સ્વરૂપાત્મક છે તો ત્યારે કહ્યું જે આ જીવ મંદ અધિકારી છે, માટે ભાવના કરી. સાક્ષાત જાણ્યા પછી ભાવના શાની? પ્રભુ જાણ્યા પછી ભાવના નહિ, જાણ્યા તેને તો એક પ્રભુનીજ ભાવના.

૧૮. વળી એક દિવસે કહ્યું જે ભગવદીયનાં શાં ચરિત્ર? ત્યારે કહ્યું કે તેજ ભગવદીય કે જેને પોતાનો સ્વાર્થ ગયો, જે સ્વાર્થ રહ્યો તે સંસારી. પ્રકટ જુઓ, દધીયિ મુનિ જુઓ. પોતાનાં હાકડાં દેવ માગવા આવ્યા, તે વખતે કાઢીને તરત આપ્યાં, ને એમણે પોતાના જીવનની આશા રાખી નહિ. એ ભગવદીય છે, ને માગવા આવ્યા તે સંસારી. વૃત્તાસુરને મારવા માટે તુચ્છ સ્વર્ગનું રાજ કરવા માટે આ પ્રકટ એંધાણ છે. ભગવદીય પાસેં માગ

માગે તો પ્રાણની ના ન કહે. તો બીજી વસ્તુની તો શાની ના કહે? પ્રાણ પછવાડે સર્વ છે.

૧૯. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે આ જીવ પોતે કર્તા થયો, તેણે બંધન થયો, બે હરિ કર્તા બંધને તો બંધન નહિ. ભગવદ્વિચ્છાએ આવે તેણે નિર્વાહ કરી ભક્તિ કરે. ભક્તિ તે શું? શ્રીકાકુરજી વહાણા થાય, શ્રીકાકુરજી પર સ્નેહ આવે; પ્રભુની પોતાની ઇચ્છાએ ચાલે, ગમે તેવું કષ્ટ પડે, પણ શ્રીકાકુરજીથી ચલાયમાન થાય નહિ. પાશેર નવગ્રાંક વડે નિર્વાહ કરે. સેવા ઉપર સ્નેહ એવો ને એવો રાખે. કોઈની પાસે ખાસ કારણ કે અકચણ શિવાય સેવા કરાવે નહિ. તે ઉપર દષ્ટાંત. શ્રીગિરિધરલાલજીને લીલામાં પંધરાવવાનું થયું; ત્યારે આંખોમાં જલ ભરાઈ આવ્યું. ત્યારે શ્રીહરિગયજીએ પૂછ્યું, મહારાજ, જીવ ક્યાં છે? ત્યારે કહ્યું કે શ્રીદ્વારકાનાથજીનું જલ ભરાયું નહિ, ચુનની સેવા થઈ નહિ. ત્યારે કહ્યું કે વક્ષભક્તમાં તો ના બને. વૈષ્ણવને ઘેર અવતરે ત્યારે બને. નેમાં જીવ રહ્યો છે. જ્યારે સેવામાં ભાવ બંધે, ત્યારે કોઈની પાસે સેવા કરાવે નહિ. દિનપ્રતિદિન સેવા પર સ્નેહ વધતોજ તેનું નામ સેવા બળુવી.

૨૦. વળી એક દિવસે કહ્યું કે તામસ ભક્તિ તે શું? આખો દિવસ કાંઈમાં ફરતો ફરે, કોઈનું યોગ્યું ગમે નહિ. કરે થોડું ને કહે ઘણું, કોઈની મોટાઈ ખમાય નહિ. એટલે સર્વ ભક્તિ એકાંશી પ્રકારની થાય, ત્યાં સુધી એને પ્રભુ પ્રાપ્તિ નહિ. બાંશીમાં બંધે એટલે આવે, ત્યારે પ્રભુપ્રાપ્તિ થાય. તે કેવી? આઠે પહોર પ્રભુના ચરણમાં ચિત્ત રહે, શ્રીકાકુરજીની સેવા કરે, અને સેવા કરે, પણ એમ બંધે બે હું કરતો નથી. વળી કશાની કામના બેઠાંતે નહિ, કર્તા હોય તો કામના રાખે. એ તો અકર્તા છે. સેવા કરી એમ મનમાં થાય કે મને લીલાની પ્રાપ્તિ થાય, ત્યારે તેના પર શ્રીકાકુરજી બીજો છે, કારણ કે મને કોઈ બંધે તો નહિ, તે ભગવદીય ખોટા છે. ભગવદીય તો એમ બંધે બે આ કાકુરજીની સેવા જન્મોજન્મ કરાવજો, બીજા કંઈ પણ તરંગ ઉઠે નહિ. જેને શ્રીકાકુરજી એવા વહાણા લાગે તે વળી બીજું શું માગે? આ પ્રાણી માત્રના હૃદયમાં મારા પ્રભુ છે, એમ બાણી સર્વે ઉપર દયા ગમે. આ પોતાના જીવની કંઈ મોટાઈ ન બંધે. મોટા તો મારા શ્રીકાકુરજી છે. નાના ઉપર વાત્સલ્યભાવ, બેરોગરીઆ ઉપર મિત્રતા અને મોટાને નમસ્કંતે સર્વેને ગણવા. આવા ભગવદીય સર્વોપરી. તે ભગવદીય ક્યાં? શ્રીશુકદેવજી

કે જેમને પ્રભુના જશ બહુ વહાલા લાગે, જે જશ ગાયો, તે એમને પ્રાણથી પણ વહાલો છે. ભગવાનના જશ ઉપર બહુ સ્નેહ છે. તે ભગવદીયને સારસ્વત-કલ્પના શ્રીકાકોરજી જે પૂર્ણ પુરુષોત્તમ છે તેની પ્રાપ્તિ થાય. તે ભગવદીયને પ્રભુ એવા કરે કે પોતાના ભિન્ન જાણે, ને પોતાનો વૈભવ આપે; અષ્ટસિદ્ધિ આપે, પણ તે ભગવદીય કશુંએ લેતા નથી, પ્રભુની સેવા પ્રભુનું ભજન, એ વિના પ્રભુ પ્રસન્ન થાય નહિ માટે કેડ બાંધીને સેવા કરવી, ભજન કરવું, કોઈનો આશરો કરવો નહિ, જે આવી મળે તે ઉપર નિર્વાહ કરવો. કોઈનો દોષ જોવો નહિ, કોઈની વાત કરવી નહિ, કોઈની નિંદા કરવી નહિ; સંતોષ રાખવો. સેવાભજનકર્તા પોતે થવું નહિ. એ સર્વે પોતે પ્રભુ કરે છે, એમ જાણવું. હાથ જોડી પ્રભુને કહેવું જે હું નીચનો નીચ છું. સદા એવાજ ભાવ રાખવો. સદા અધર્મોનો અધર્મો છું, ને રાજને શરણે આવ્યો છું. જે કાંઈ ઈચ્છા હોય તે કરો. મારાં કૃત્ય સામે જોશો નહિ. ખરો દીન થઈને મનસા વાચ્યા ને કર્મણા દીનતા રાખે; પ્રભુને ગમે અને પ્રભુને દયા આવે, ત્યારે કામ થાય પ્રભુ દયાનિધિ છે, માટે દીન ભગવદીય પ્રભુને બહુ વહાલા છે.

૨૧. વળી એક દિવસે કહ્યું કે સેવા કીર્તન કરશે, પણ લોકમાં મન રાખશે, તો લોક શીઝશે, ને પ્રભુમાં મન રાખશે તો પ્રભુ પ્રસન્ન કરવા હશે, તે સેવા તથા ભજન કીર્તન કામનારહિત કરશે, તથા લોક રહિત કરશે, ત્યારે પ્રભુ પ્રસન્ન થશે. લોકોમાં ડાહ્યા ગણાઈએ, તેથી પ્રભુ પ્રસન્ન થાય નહિ. લોકોના મોઢા સામું જોવાથી પ્રભુ પ્રસન્ન થાય નહિ. કેવળ પ્રભુને આશરે પ્રભુ પ્રસન્ન થાય.

૨૨. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે ભક્તિમાર્ગ ઘણો દુર્લભ છે, ભક્તિ ક્યાં સુધી નથી, તો કહે છે કે, હાથીને કાજે પોતે આવ્યા તે ભાક્ત નહિ, દ્રોણદીજીને માટે આવી ચીર પુર્યા તે ભક્તિ નહિ, જશોદાજીએ ઉખળે બાંધ્યા, તથા સોટી દેખાડી તે ભક્તિ નહિ, વળી ગોપીજને કહ્યું, કે અમને ઉપદ્રવમાંથી બચાવો, ત્યારે શ્રીગોવર્ધન ધાર્યો ને પત્થર ઉંચકી રાખ્યો, તે ભક્તિ નહિ. શ્રીજમનાજીને ચરણસ્પર્શ કરવાનું મન થયું, ત્યારે પોતે ઉંચાં આવ્યાં ત્યારે શ્રીવસુદેવજી બીન્યા; તે વખતે માર્ગ દેવો જોઈએ, પણ ચરણસ્પર્શ કર્યા પછી માર્ગ આપ્યો, ને ભક્તિ નહિ. શ્રીગોપીજનો વનોવન કર્યા તે ભક્તિ નહિ, જ્યાં સુધી કેવળ નિરુપાધિ ભક્તિ નથી, ત્યાં સુધી ભક્તિ નથી. ત્યારે કહ્યું કે ભક્તિનું શું સ્વરૂપ? એક તો અહંતા મમતા જાય, વળી હું ને માઠં મો.

ત્યારે પછી નિરુપાધિ ભક્તિ કરે ત્યારે પોતે પ્રસન્ન થાય. કશી કામના રાખવી નહિ, પોતાને કશો મનોરથ કરવો નહિ, એમના ચરણારવિંદની પણ કામના રાખવી નહિ અને ભગવત્સેવા ને ભગવન્નામ દીધા કરવું, કશી લીલાને પામવાની પણ ઈચ્છા જોઈ એ નહિ, અને દેહ ધર્માનું કાર્ય જ સર્વ કરે, બીજી કશી વાત હૈયામાં આવે નહિ, વાસનારહિત કરે, ઉપાધિ વિના કરે એ ભક્તિનું રૂપ છે.

૨૩. વળી એક દિવસે દીક્ષિતજીએ પૂછ્યું કે, મહારાજ, આ જીવ સેવા કરે છે, સ્મરણ પણ કરે છે તો પણ હું ને મારું તો રહ્યું, એ જીવને પ્રભુની પ્રાપ્તિ કેમ થતી નથી ? ત્યારે કહ્યું કે જોણે સ્વરૂપસેવા કરી તેને પ્રાપ્તિ તો થશે પણ આ માર્ગમાં તાપ મુખ્ય છે. તે ઉપર દૃષ્ટાંત કહ્યું કે ધણી પગ્દેશ ગયો હોય, ત્યારે બાથડી કહે કે મારો ધણી ક્યારે આવશે ? પણ ધણી આવ્યા પછી બોલે નહિ. ત્યારે સ્ત્રી કહે કે ગામ ગયા ત્યારે તો શું કરીએ, પણ આવ્યા ત્યારે બોલ્યા વિના કેમ રહેવાય ? એ દુઃખ કોને કહીએ ? એ જીવ્યાથી મુવાં ભક્તો. મારા અંતઃકરણની વાત કોને કહું ? મને તો ખાધું પીધું કાંઈ ગમતું નથી. મારા હાથમાં આવ્યા પણ મને કંઈ ભોગાનંદ મળ્યો નહિ. લોક તો કહેશે કે, હવે તારે સાડું થયું, પણ ધણી ના બોલે તે કંઈ કોઈ જાણે છે ! મારા જીવની મને પડી છે. હું એમ જાણું છું, કે આ જીવ્યાથી મુઆં ભક્તો. સીનો લોકિક ધણી પર આ ખોળીઆના સંબંધને લીધો આવો છે, તો આપણે તો ચૈદ લોકનો નાથ જેના એક રામના ભાગમાંથી શત કરોડો બ્રહ્માંડો ઉત્પન્ન થાય, એવા મોટા મારા પ્રભુ છે, તે ધણી બોલે ચાલે નહિ, એનો આ જીવને તાપ નહિ, એ ખોટું છે, મોટે તાપ સર્વથા જોઈએ. તાપ વિના કામ થાય નહિ. આ માર્ગમાં તાપ મુખ્ય છે. જેને શ્રીવક્ષભ પ્રસન્ન થાય, તેને તાપનું દાન કરે તાપ વિના દાન છે નહિ.

૨૪. વળી એક દિવસે પૂછ્યું કે પુષ્ટિ ઠાકોરને મર્યાદા ઠાકોરનું શું સ્વરૂપ ? ત્યારે જવાબ આપ્યો કે ઘરમાં છોકરાંને રમાડે, તે વેળા છોકરાંને બચીએ કરે છે ને મોટા આનંદથી ઘેસા થઈ જાય છે, ને કશી વાતની શુદ્ધિ રહેતી નથી. પોતે છે પિતા પણ પિતાપણું ભુલી જાય છે, એ તો પુષ્ટિ ઠાકોર. વળતી તે મનુષ્ય રાજની કચેરીમાં જાય છે, ત્યાં કોઈ છોકરાને લઈને આવે છે, તે છોકરાં સામે બાપ જોતોએ નથી, ને કહે છે કે એને અહીં શું કરવાં લાગ્યા હો ? આ મર્યાદાનું સ્વરૂપ છે.

૨૫. વળી એક દિવસે કહ્યું કે શ્રીકૃષ્ણજીને બીજાનું ભજન ગમતું નથી; તથા વૈષ્ણવનો દ્રોહ ગમતો ગમતો નથી. બીજાનું ભજન ને વૈષ્ણવનો દ્રોહ એ બે વડે બીજાં છે. અન્ય પુરુષનું ભજન તે શું? શ્રીકૃષ્ણજી વિના કોઈનો આશ્રય રાખવો તે અન્યાશ્રય. અન્યાશ્રય પ્રભુને ગમતો નથી. વળતી રામજીએ પૂછ્યું કે મહારાજ, આ તમોએ કહ્યું કે અન્યભજન ન કરવું; અન્યાશ્રય ન કરવો, અમે વૈષ્ણવનો દ્રોહ ન કરવો, ત કોને? જે પ્રભુ વિના કોઈ જોતો ન હોય; તેને અન્યાશ્રય કયો? ને વૈષ્ણવનો દ્રોહ કેવો? ત્યારે કહ્યું કે એવી રીતે પ્રભુને કોણ જાણે? શિવજી, નારદજી, ભરતજી, સનકાદિક, શુકદેવજી આ કંઈક સર્વાત્મભાવવાળા મોટા છે, તેમણે તેમજ ત્રિમંગળ સરખાએ સર્વ આત્માને પ્રભુ જાણતા નથી, તો બીજાની શી વાત? કોઈ વખત શિવજી ધરી બે ધડી સમાધિમાં બેસે છે, ત્યારે સર્વાત્મભાવમાં પેસે છે, બીજા કોઈએ છે નહિ. એક પોતે છે કે શ્રીસ્વામિનીજી છે. બીજું કોઈ છે નહિ. ધણું તો શું કહીએ? સર્વાત્મભાવ એવો મોટો છે. અનોપરામજીએ શ્રીનાથજીની આટલી સેવા કરી, પણ સેવા માની હોય તો શ્રીવલ્લભકુલની કાનીથી. વળી એમ કહે છે કે “રાધાજીતની સેવાકો કૃણ માનત મેરુ સમાન.” ત્યારે કહ્યું કે એમની રાધ જેટલી સેવા કંઈ છે, તે કંઈ આપણે જાણતા નથી. સર્વે પ્રભુના હાથમાં છે. રાધનો પર્વત પોતે કર્તા થાય તો થાય. ના કરતા થાય તો મેરુની રાધએ ન કરે, એવા પ્રભુ છે, મોટે એમને સેવવા ને ભજવા. એ પ્રસન્ન થાય ત્યાર પછીની વાત પછી છે, ત્યાં સુધી સેવાભજન કરવું.

૨૬. એક દિવસે નારદજી બ્રહ્માજીને કહે છે, કે તમે તો પ્રભુ છો, ત્યારે બ્રહ્માજી કહે છે, કે પ્રભુ તો હું નથી, પ્રભુ બીજા છે. ત્યારે નારદજી કહે છે કે બીજા તે કયા? ત્યારે બ્રહ્માજી કહે છે કે પ્રથમ એક ઈંદુ પ્રકટ થયું, તે ઈંદુમાંથી વિરાટ પ્રકટ થયું. તે વિરાટ તેજ તે પોતે. જેના નાભિ-કમળમથી હું પ્રકટ થયો, તે પોતે સાક્ષી થઈને જોનારા છે, તે વિરાટમાંથી આ જગત પેદા થયું, પણ આ જગતમાં પોતે નચાવે તેમ નાચે. કર્તા પોતે છતાં પોતાને કંઈ લાગે નહિ. જે આકાશ વિના આ યૌદ્ધ લોક હોય તો પ્રભુ વિના કોઈ ચીજ હોય. યજ્ઞ એવા છે કે આ સૂરજના કિરણો બધે પ્રસરી રહ્યાં છે. તેથી બધે કિરણનું અજવાળું દીસે છે. વહાણું વાય ત્યારે સૂરજના પ્રકાશથી અજવાળું થાય, પ્રકાશ વિના કંઈ સુજે નહિ. કોઈને પાપ કરવું હોય તો પ્રકાશ વિના થાય નહિ. ને પુણ્ય કરવું હોય તો તે

‘તદન સસ્તી સાંપ્રદાયિક સાહિત્ય યોજના.
કહ્યા કરતાં કરણીમાં સુકવાના વિચારો,
શ્રી અનિરુદ્ધ બ્રહ્મવાદ ગ્રન્થમાળા.

પુષ્ટિમાર્ગીય સંપ્રદાયાનુયાયીઓને બહેર નિવેદન કરવામાં આવે છે કે સંપ્રદાયના પ્રખર મર્મગ્ર પંડિતાચાર્યના સ્મારકમાં આ નવીન અને તદ્દન સસ્તી સાહિત્ય યોજના શ્રી પુષ્ટિમાર્ગીય સંપ્રદાયમાં જુનામાં જુની અને અદિતીય લાયજેરી તરફથી બહાર પાડવામાં આવે છે. ફેરલીકવાર પ્રામાણિક સાહિત્ય વાંચકોને મળતું નથી. એ વિચારો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી આ યોજના બહાર પાડવામાં આવે છે. આશા છે કે સંપ્રદાયની પ્રત્યેક વ્યક્તિ ‘નામસેવા’ નિમિત્તે પણ આ યોજનાનો સંપૂર્ણ આદર કરશે. યોજનામાં કુંક નિયમો નીચે પ્રમાણે છે.

ગ્રન્થમાળાની યોજના.

(૧) ગ્રન્થમાળાનું નામ નિત્યસીતારથ ગો. શ્રીઅનિરુદ્ધાચાર્યજી સદ્ગુરુ લાયજેરીના પિતા તથા અધ્યક્ષ હોવાથી શ્રીઅનિરુદ્ધ બ્રહ્મવાદ ગ્રન્થમાળા રાખવામાં આવે છે.

(૨) ગ્રન્થમાળાનું વાર્ષિક લવાનમ રૂ. ૧ રહેશે તેમ છતાં તેથી વધુ મદદને સદર્પ વધાવી સેવામાં આવશે.

(૩) દરવર્ષે ઓછામાં ઓછા ૩૬૯ પાનાનું જગદાર સાંપ્રદાયિક પ્રામાણિક સાહિત્ય આપવામાં આવશે.

(૪) ગ્રન્થમાળા પગબર થયે તેમાંથી થતી ખચતના ખર્ચામાં વધુ પાનાનું સાહિત્ય આપવામાં આવશે.

(૫) અવારનવાર તદ્દન અપ્રકટિત સરકૃત મનો મૂળ તથા અનુવાદ પ્રકટ કરવો એ ધ્યેય પળ આ ગ્રન્થમાળાનું રહેશે.

(૬) ગ્રન્થમાળાના પુસ્તકો ઉપર કોઈ જાતનું કમીશન ચડાવવામાં આવશે નહિ અર્થાત સદર્પ ગ્રન્થમાળાનો વહીવટ સેવાભાવનાથી કરવામાં આવશે.

(૭) ગ્રન્થમાળાના મનોનો અનુવાદ વિગેરે સસ્તાં પડે માટે સાંપ્રદાયિક વિદ્વાન આચાર્યો, શાસ્ત્રીઓ તથા મેન્યુએટોને વિનંતિ કરવામાં આવે છે કે તેઓ સેવાભાવથીજ સેખતદારા મદદ કરે.

(૮) ગ્રન્થમાળાનાં પુસ્તકોની બાપા તદ્દન સરજી રહેશે જેથી સામાન્ય વૈષ્ણવ જનતા તેનો લાભ સર્પ શકે.

(૯) સાંપ્રદાયિક વિદ્વાન શાસ્ત્રીઓ, તથા મેન્યુએટોનાં લખેલાં પ્રામાણિક સાહિત્યનો નિકાલ ન થવાથી તેઓને ઉત્તેજન આપવા માટે તેઓનાં પુસ્તકો પછતર કિંમતે ખરીદી ગ્રન્થમાળાના પુણ્ય તરીકે યોજવામાં આવશે. આ જામતની પસંદગીમાં સર્વ સત્તા લાયજેરીની અવરજાવક કમીટીને હસ્તક રહેશે.

— મંત્રી :—

શ્રી પુષ્ટિમાર્ગીય પુસ્તકાલય નડીઆદ.

શ્રી ધોલેરા મંદર

શ્રી ગોવર્ધનનાથજીનું મંદર

સરવે વૈષ્ણવભાઈઓને વિનંતિથી ખબર આપવામાં આવે છે કે અત્રે શ્રી ગોવર્ધન-
નાથજી ખીરાળે છે મંદીર જીરણ થયું છે વળી મંદીરનો ખરચો મકાનોની
ભાડાની ઉપજનાંથી ચાલે છે તે મકાનો પથુસાથે જીર્ણ થઈ ગયા છે અને તે સુધારવાની
ધણીજ અગત્યની જરૂર છે કારણ ને વૈષ્ણવદ્વારા સેવા ધણી જીજ રકમની આવે છે
મકાનના ભાડાની આવક કમી થાય તો મંદીરનો ખરચો પુરો થઈ શકે તેમ નથી તો
ને વૈષ્ણવભાઈઓને સેવા કરવા ઉમેદ હોય તે ભાઈઓ ધોલેરામંદર શ્રી ગોવર્ધનનાથજીના
મંદીરના શિરનામે મોકલવા વિનંતિ છે. એજ

ગુર્જર પ્રાન્તમાં ઠેકઠેકાણે અમારી સંસાર પ્રસિદ્ધ
દવાઓની એજન્સીઓ કાયમ કરવાની છે.

સુધાસિંધુ

(૨૯૨૬૮૬)

કફ, ખાંસી, દમ, કોલેરા, ચળ, સંત્રલણી,
ધનિષ્ઠ્યુઓના વિગેરેની ધરગથ્ય ત્વાદિદ દવા.
કિમ્મત ૮ આ. ૮. ખ. ૧ થી તે ૨ ખાટલી
સુધી ૭ આ.

દદ્દુ ગજ કેસરી

(દરાજની દવા)

ગમે તે જાતની સુખી અથવા પાકેલી
દરાજને ત્રાસ અને બગાડના સિવાય ૨૪
કલાકમાં નાબુદ કરે છે: કિમ્મત ૪ આ. ૮.
ખ. ૧ થી તે ૨ ખાટલી સુધી ૭ આ.

સુખ સંચારક કંપની, મથુરા.

નિયમ અને કેટલોગ મફત મોકલવામાં આવશે.

સ્પેસીયલ-મેલક-ખામ.

સ્પેસીયલ-મેલક-ખામથી માથું, મરદી, ખાસી, તાવ, બકવાના દર્દો, ટચડી જે તથા સધિના અને શરીરના કોઈપણ ભાગમાં કુખાવા ઉપર માલીમ કરવાથી રામનાથ અકસીંગ ઉપાય છે અને તેની તાત્કાલીક અસર માવમ પડે છે. જાનતા જાઓ જે નાની વીલીઓમાં વેચાય છે તેવા જાઓ તમેને મેગા પડશે અને તમારા લાભને માટે અમેએ સ્પેસીયલ-મેલક-ખામની ચાર ઑસ (દમ તોવા) ની ગાટલીમાં તૈયાર રાખીએ છીએ તેમણી નાની ગાટલીઓ સાતથી આઠ ભરાય છે અને તેની કીમત એક રૂપીઓ દમ આના રાખી છે તે તેમને ફેટુ સમુ પડશે જેની કદર ખરીદ કરનારાઓએ ફગી છે અમે ધરધનું (પ્રાઇવેટ) મા મેપુર્જ દનાઓ નાખી શુદ્ધ પ્રમાણીકથી બનાવી જનમમુદાવમાં સતોપ મેગ-ચો છે એવ ગેલક ખામની પ્રસિદ્ધતા છે અમે વેપારનો ઉદ્દેશ નહોં નખના મશુ કેમ પડે એવા હેતુથી જાહેરમાં લાવ્યા છીએ માટે તમારી ઓફીસમાં તથા મુમાફરી વખતે તમારી બેગમાં રાખવાની અમે જાનામથ કરીએ છીએ. નીચે લખેલે દેકાવેથી મકગે કી. ચાર ઑસ ગાટલીના ર. ૧૧૪ એક રૂપીઓ દસ આના.

એમ. ફેસલજી, જતીપુરા (મથુરા)

એકના સોન એવન્ટ — મુદરનામ મેગજી.

૩. શેઠ માધવજી દાકરશીની દુકાને મુ. જે. માન્ડીડ, ગાર્વીલ્લોક મુખધ ૨.

પેટના તમામ દર્દો પર ભયંકર સુરંગ.
એક એક ગોળી એક એક સુરંગ જેવી છે.

૨૮૨૨૬ મહાસિંહનાદી ગોળી.

ભારતમાર્ત્તેડ પડિત શીંગદુલાવાજ ૩૫ સદગુરુદેવનું સ્મરણ કરીને તેમના આ સિંધે અર્ધી સદીના અનુભવના પારણામે આ ગોળી બનાવી છે. પાચનમાં તે આ ગોળી ખીનદરી છે, તેમજ સ્વાદમાં પણ અદિતીય છે જાવકો દોષ કે દુદ દે વ, ગમે તે આ ગોળી હોંસથી ખારો અને જનન જેમ, દાઢગોળાથી સુરંગ દૂરે તેમ ઉત્તર્યાધર કીહાને તોડનાર એક ધમ્મ સાક્ષી ચકારો. આ સુ ચોટા નમતકા છે ૧ અર્જુન, શગ, ખાટા વચરકા, ગોસા ચડવો, ઉલારા, ગામ, ઉનગી, આપ્રો, ગુમ્મ વાડુ, આમ વાડુ, પગેર ઉદર વ્યાધિઓ નાશ કરો. સંપ્રદણી, આખાતિમાર અને કોમેશ રોજને રામનાથ તરીકે આ ગોળી અકસીર થઈ છે એમ જણાને અનુભવ થયો છે. વધારે વખાણ નહોં છે. વાપરો અને ખાસરી કરો વાપરવાની વિગત ડગી સાથે છે.

જરીખ અને મધમ વગેરે પણ જોખ ૧૫ ન થઈ પડે, તે માટે ૧૫૦ ગોળીઓની એક ગાટલીના માત્ર જાર આના છે દવાય અર્થે છુટું.

ભા. મા. ગદ્દાસાજી સ્મારક ઔપચાસય.

વૈતરનાર્થો માધવજી ગોપાળજી રવે,

૬. પાવતા પેળ, મુંબાઈ નં. ૪.

ફક્ત એકજ
—: તાવનો મહાન શત્રુ :—

૧૯૪૨૨]

જયવંતી

૨૪૪૨૨]

ચાલુ જમાનામા આધસ (અરફ) માથે રાખી તાવ હટાડવાની જે એક સામાન્ય પદ્ધતિ પડેલી છે, જેથી દર્દીને શરદી થવાનો તથા અશક્તિ થવાનો ભય રહે છે. પણ પૂર્વે પ્રાચીન વૈદો જે અરફ વગર તાવને પોતાની મરજી પ્રમાણે ઉતારી શકતા હતા, તે જુના પુસ્તકોને આધારે આસ તૈયાર થયેલી આ-જયવંતી દરેક તાવને ફક્ત વીસજ મીનીટમા ઉતારવાને સમર્થ છે. તેમજ અશક્તિ અને સરદી ખીલકુલ થવા દેતી નથી. તેની ખાતરી ફક્ત એકજ કલાકમા થાય છે.

મેંદેરીઆ, [ટાઢીઆ તાવ] દરેજ આપવાર, એકાંતરીયો, અગર ગમે તેવા ડેરી તાવને પકડવામા હમારી જયવંતી શક્તિવાન છે.

—: વાપરવાની રીત :—

ફુધ અથવા કાશી સાથે બે બે ગોળા દીવસમા ચાર વખત લેવી. ૫ થી ૧૦ વર્ષના છોકરાઓને બે બે ગોળા સવાર સાજ આપવી. પાંચ વર્ષ સુધીના બચ્ચાઓને એક એક ગોળા સવાર સાજ આપવી. કિંમત ૧૦૦ ગોળાની બાટલી એકનો રા. ૧).

શ્રી સર્વોત્તમ દેશી દવાવાળા.

ઢેઠાણુ:—નરનારાયણના મંદિર પાસે,

કાલપાદેવી રોડ—ધુવર્ધ નં. ૨.

ફરજ વિચારો !

धर्म एव हतो हन्ति धर्मो रक्षति रक्षितः ॥

નાસ્તિક વાદના પશ્ચિમમાથી પુર આવે છે. ઉગતા યુવકોના હંનન બગાડે છે.
સમાજ વ્યવસ્થાને સુધવા મથે છે. ઉપરાત અનેક નુકસાન કરે છે.
નીતિ બદલતાને વધારે છે.

આ બધાં પાપો અટકાવવા માટે

૪૦૦-૫૦૦ પાનાનો અને પાકાં સોનેરી પુકાનો

આસ્તિકવાદ.

કિંમત રા. ૨

પેકીંગ પોસ્ટેજ-પાંચ આના

આજેજ અરીદો: અને છુટે હાથે તેની “જ્ઞાત-દહાણી” કરો. શ્રીમંતોની જે ફરજ છે.

આ પુસ્તક માટે ર. ૧૨૦૦) નુ તેના લેખકને ધનિયમ મળ્યું છે, અને વર્તમાનપત્રોએ-
“ધી ગુજરાતી” જેવાં રાનાતની પત્રે પણ-તેની મુક્ત કંઠે પ્રશંસા કરી છે.

લખો:—કનૈયાલાલ ડીરધરલાલ કેઠકારી બી. એ.

સામરખા (વાયા-આણંદ)

શ્રીસર્વનિર્ણયપ્રકરણ.

૩-૪ ફલ તથા સાધનપ્રકરણનું શુભર ભાષાન્તર ન્યેા રા. ૨) ટપાલખર્ચ બુદ્ધ

અનુવાદક તથા પ્રકાશક—રા. રા. શ્રીયુત સુન્દરલાલ મણિલાલ વડીલ,

બી એ એન એન બી એડવોકેટ હાઇમેટ ૭૦/ ગુગલીની વાડી, સી પી ટેન્ક મુખર્ષીનાં, ૪.

આ અનુવિભાગમા વિશ્વોદ્ધારક શ્રીમદ્ભૂલાચાર્યજી શ્રીમદ્ભાગવતના મૂળ તત્ત્વાર્થ દીપ નિબન્ધ અર્થેનો અનુવાદ શુભરભાષામા કર્યો છે પ્રથમ શબ્દાર્થ અને તે પછી વિવેચન આપ્યું છે જેમા શ્રીમદ્ભૂલાચાર્યજીના તત્ત્વાર્થપ્રકાશનો અક્ષરશ પ્રતીક પ્રમાણે અનુવાદ આપ્યો છે આ અનુવાદ ગ્રંથન અક્ષરમા છે મૂળ ગ્રંથનો અર્થ સુદૃઢ કરના દશ દિગન્તવિગ્રથી ગોસ્વામિશ્રીપુરોત્તમજીએ ઉપન્યસ્ત કરેના પ્રત્યેક શ્રીમદ્ભાગવતાદિ તેમજ શ્રીયુગોધિન્યાદિ ગ્રંથના સર્વે પ્રમાણુનાકથો ગોધી તેમની Indio (સૂચી) પણ તે તે રચણે આપી છે. આથી સુદ વાચક તે તે મસ્કૃત વાક્ય તે તે મૂળ ગ્રંથમાથી જોઇ શકે એમ છે. શ્રીમદ્ભાગવતાદિ ગ્રંથના પ્રમાણુનાકથોની ચરણવાગ સૂચી કરવાનું કદિન કાર્ય કર્યું છે

મૂળ ભાષાન્તર ઉપરાન્ત પ્રથમ ૧-૧૦ પૃષ્ઠમા શ્રીતત્ત્વાર્થદીપ નિબન્ધ ગ્રંથની ધ્વનિકા સમગ્રની આ કલિકાલમા શ્રીમદ્ભાગવત માર્ગે સર્વ ડોઈ જીવ તરી શકે છે એમ સમગ્રની શ્રીમદ્ભાગવતમાર્ગે સુશક્ય છે એમ મિદ્ધ કર્યું છે તે પછી ૧-૮ પૃષ્ઠમા સરન સૂક્ષ્મ અર્થ સમગ્રને એવી સમગ્ર ગ્રંથની વિષયવાનુકંમણિકા આપી છે જે કોઈપણ આખાન વૃદ્ધ જ્ઞાસુવાચક સ્વયં સમયમા વાચી શકે છે અને ગ્રંથનુ તાત્પર્ય સમજવા તત્પર યામ એમ છે તે પછી મૂળ ગ્રંથ અમજવા આલેખિ યામ એ માટે ૧-૬૪ પૃષ્ઠમા પ્રકરણનાર તેના વિષયની કારિકા એકત્રિત કરી તેના સારાંશ આપ્યો છે આ સારાંશમા શ્રીમદ્ભાચાર્યચરણે ન્યેલા તે તે વૈદિક માર્ગ, સામન માર્ગ, યોગમાર્ગ; ઐદ્રમત, શાક્તમાર્ગ, તથા ભાગવતમાર્ગના તે તે ફલનો તથા સાધનનો પણ સરલયોધ યામ એમ છે આ માર્ગ માર્ગે ઉપર અન્ય વિદ્વાનોના મત પણ આગ ભાષામા ઐતિહાસિક દૃષ્ટિથી કુટનોટમા આપ્યા છે જેથી આધુનિક મુશિક્ષિત વર્ગ પણ શ્રીમદ્ભાચાર્યચરણના આ નિબન્ધ ગ્રંથમા અભ્યાસ તરફ આકર્ષાય એમ છે. આ ૧-૬૪ પૃષ્ઠો સારાંશ વાન્યા પછી મર્ષ પણ વાચક મૂળ ગ્રંથની સરકૃત કારિકાનો પાઠ કરી તેના અહારાર્થ તથા વિવેચન અમજવા તત્પર થશે અને તે માટે આ ગ્રંથ વિભાગનો સમગ્ર અનુવાદ મૂળ અગૃત શ્લોકની કારિકા તથા પ્રમાણુનાકથના ઉપન્યામ પૂર્વક તથા શબ્દાર્થપૂર્વક આપ્યા છે

મુળપ્રાપ્તિ સાથે ધાર્મિક નૈતિક વિષયના આચારશિક્ષણનો જનસમાજમાં પ્રચાર થાય એવી આ ગ્રંથની ભાષા તથા રીતી રાખી છે જિજ્ઞાસુ નિદ્ધગ્રહો તેમજ સામાન્ય જિજ્ઞાસુને પણ ઉપયુક્ત યામ એવો આ ગ્રંથ છે કદિન મન્દો, ઉપયુક્ત નિપયો તત્ત્વો ઐતિહાસિક વિષયોનો અર્થ કુટનોટમા સુષ્ટ કર્યો છે

આ ગ્રંથ લેનારાઓએ તથા આ ગ્રંથના અન્ય વિભાગના ભાષાન્તરની યોજના કરી આ ગ્રંથનુ સમ્પૂર્ણ ભાષાન્તર કરાવવા છત્તા હોય એમ નહાયોએ પ્રકાશક માથે મુજાબમા અથવા નીચેનો સરનામે પત્રવ્યવહાર કરવો

રા. શ્રીયુત મણિલાલ મુનિકમદાસ વડીલ,

ટે-નાગમણુડેરાની ખડી, મુ બરેળા,

તા. ક.—એકજ પુસ્તક મગાન માટે ન્યોદ્ધાવ માથે મોડેજની દીકરી ૦-૪-૧ ની વધુ જોકથી આપશે તો તેમને વી પી થી મગાના કરતા કાચકો થશે

શ્રી ભાગવત ભાષાંતર

વર્ષો સુધી માયાવાદના જહરવાળા તરજુમા વાંચીને દેવી હૃદયોમાં આસુર ભાવો ભર્યા; તોયે હજુ શું ચાકયા નથી? સુરતની શ્રીગદ્વૈષ્ણુવ પરિપદે વૈષ્ણુવ સમાજને જાગૃત કરવા હું હૃલિનાદ કર્યો કે, શ્રીનાથજી આદિ સ્વરૂપોનાં ચિત્રો છાપીને વૈષ્ણુવોને મોહમાં નાખનાર તરજુમાથી ચેતલે! તે જાધા માયાવાદથી ખરડાયલા છે! આદર્શવાદી વૈષ્ણુવો તેથી સાવધાન થયા અને વર્ષોથી આંધ્રહાયિક શુદ્ધાદેત ધ્રુવવાદના દિવ્ય સિદ્ધાંતોનો પ્રકાશ અર્પનાર અનુવાદની તીવ્ર લાલસા સેવવા લાગ્યા. આખરે એ મહાન દિવ્ય શ્રીભાગવંતનો અનુવાદ. (શ્રીસુખોદિનીજીના આશય સાથે) ઉચ્ચ કાગળો; સુંદર ચિત્રો, મનોહર બાઈડીંગ સાથે પ્રકટ થઈ ગયો.

નોંધાવર નવ રૂપીઆ. ટ. ખ. જુદું.

પં. શ્રીગડલાલાજી સંસ્થા.

કચેરૂં રસ્તો, ભૂલેધર, - મુંબાઈ નં. ૨.

છપાઈ બહાર પડી ગયો.

અપૂર્વ મહાન ઇતિહાસ.

પુષ્ટિમાર્ગનો ઇતિહાસ.

પંહેલી આવૃત્તિ કરતાં બીજી તદ્દન નવીજ આવૃત્તિ. કેવલ ઇતિહાસનો જ મકાશ. વિરોધીઓને સચોટ જવાબો. જગદ્ગુરુ શ્રીવલ્લભાધીશ્વર અને આપશ્રીના વંશજોને બાદશાહી સન્માન. મોગલ બાદશાહોનાં દુરમાનો અસહ ચિત્રો સાથે.

ભારતેન્દ્ર બાણુ હરિશ્ચંદ્ર, ન્યાયમૂર્તિ' હિ. બા. શ્રીચુત કૃષ્ણલાલ ઝવેરી, સફળતે તેલીવાળા, પ્રો. જેઠાલાલભાઈ એમ. એ., પ્રો. સાંકળચંદલાઈ એમ. એ., પ્રો. ગોવિંદલાલ ભટ્ટ એમ. એ., ઇતિહાસવેત્તા સાહુર રા. રા. રામલાલ સુનીલાલ મોદી, 'શુભસતી'ના તંત્રીજી રા. રા. નટવરલાલ દેસાઈના લેખોનો મહાન સંગ્રહ. શ્રીમદ્વાચાર્યચરણ તથા આપશ્રીના વંશજોને શુદ્ધ ઇતિહાસ, કનકાલિયેકના સંગીન પુરાણઓ, શ્રીમદ્વાચાર્યચિત્રનો ઇતિહાસ, સફળતે તેલીવાલાએ લખેલું શ્રીવિકૃલેશ્વર પ્રજ્ઞનું ચારત્ર, મોગલ બાદશાહોના દુરમાનો, તિલકમાલા માટે જહાંગીર સાથે થયેલો મહાન સત્યાગ્રહ વગેરે સંગ્રહાય ગૌરવપૂર્ણ ઇતિહાસ વાંચો. નાસ્તિક પણુ આસ્તિક બની જશે. આ માત્રિકનું કદ. પૃષ્ઠ ૧૩૦ અને અનેક ચિત્રો.

મુદ્ર્ય માત્ર આઠ આના.

વસંતરામ હરિકૃષ્ણ શાસ્ત્રી
રાજમહેતાની પોળ—અમદાવાદ,

જ્યોતિષનો અદ્ભુત ચમત્કાર.

જ્યોતિષ વિદ્યા ચાલુ જમાનાની એક અદ્ભુત વિદ્યા. પૂરવાર થઈ ચુકી છે. પણ તેન અભ્યાસ તથા ઉપાણમાં ઉતરીને ફલાદેશ જેવા માટે શ્રમ બધા લેતા નથી. તેથી શ્રદ્ધાળુઓના ઈશ્વાસ ઘટતો જાય છે.

અમારે ત્યાં ધણજ પ્રયાસથી ચીવટથી સચોટ રીતે કાર્ય થાય છે તેની ખાતરી તો અમ રી સાધેના પ્રસંગથીજ થાય તેમ છે. જન્મોત્તરી, પ્રશ્નોત્તરી, જીવન ફલાદેશ, વર્ષફલ, માસફ જન્માક્ષર વગેરે યોગજ દરથી કરી આપવામાં આવે છે. જિજ્ઞાસુએ સવા આનાની ટીકીટ. ખીડવી દરતરેખા પણ જેવાય છે.

પંડિત અમૃતલાલ ગીરધર, લ
કે. શ્રીકૃષ્ણ મંદિર, ઢાકે (કાઠીયાવાડ)

બહાર પડી ગયું છે

સ્વરાજ્યનું પતન!

પેજ ૭૭૫-ચિત્રો ૩૦-કિ. રૂ. ૧) પોસ્ટેજ જુદું.

લખો:-શનિલાલ એથ. પટેલ. તીલકરોડ-સાંતાકૃષ્ણ મુંબાઈ.

પૂર્વાર્ધ-વિષયો.

સ્વતંત્ર ભારત.

સંઘમ અને સહચારની-
સત્યાનાશી.

ભારતનું રંગમયનું સામાન્ય.

આર્યજ્ઞાન હિંદુધર્મ અને છે.

પૃથ્વરાજના સ્વરાજ્યનું પતન.

મહાશ્વરનાતના "પ્રતાપ"

સ્વરાજ્ય શેનિક પ્રતાપ

મોગલ સામાન્યનું પતન.

નાયતી હતી રજુટિકાઓ.

સામાન્યના સુમનમા હિંદુ-

ઓમાં બ્રહ્મા.

મુસ્લીમ રજુટિકા મહાશ્વર

ગંધર્ભી ઓરનજે

મેવાડી રજુટિકા રાહી.

સ્વરાજ્ય મધ્યક ગિવાઇ.

સહચારના પતન સાથે-

-સ્વરાજ્યનું પતન.

(૧૦ ચિત્રો)

ભારતી રજુટિકા-જોધબાઈ.

હિંદુ મુસ્લીમ એકતાના-

(અકબર-ગાંધી) સુત્રપાદો.

મહાશ્વર, શિવાઇ, શિવાજીના

દગબારમાં મુંદરીની એટ. ઉ.ઈ.

ઉત્તરાર્ધ-વિષયો.

ગણવિધાતાઓને નમન

વેપવારી સ્વરાજ્યશ્રદ્ધાઓને

અપલ્.

સ્વરાજ્યની બુચિકા તેવાર દર-

નાર ફાલુ ?

સ્વરાજ્યના અભિલાષીઓની

સુચવલુ

મોહનદાસ મુનશય છે.

અહિંસાના અખતરા

મહાત્મા મુન્શીરામ

રાજસૂત્રધાર તીલકનો અત.

મોહનદાસમાંથી મહાત્મા.

દશમ ફરેલી ઓને દલાલ.

સાત વર્ષની સમાધિ

દર્શિનો દરબાર.

ભાદશ્વરના એટ.

અમારા વિશ્વાસઘાત.

શ્રીઓની સેવાની મોમાંસા.

દારના પોદેટીની પરાકાષ્ઠા.

શ્રીધમની સત્યાનાશી.

રાગકારી મહેસુલ બધ-

ચદ બ જેસ રાણીએ.

કહેવાતા વિદ્યાર્થીબુવનો.

સહચારજ્ઞાન અનિયો.

સ્વરાજ્ય કે શાકીમાર-જેવ. 11

વકીવાતના ત્યાગ-સેફ.

પ્રભાત ફેરીની મોમાંસા.

દેહ-સંતી અત્યંતવાદ.

સ્વરાજ્યને નામે લંચલંટ.

અત્યંતજેઠકાર કે મોટર રેલવ.

વેપવારી બામસાઓ.

સ્વરાજ્યસકિન-ગાંધીબક્તિના

-જાવોમાં વધઘટ.

સ્વરાજ્યની રજુટિકાઓ.

કે ફ્લેરી વલનઓ.

પ્રાચીન ગ્લુટિનિઓનાં ફેદન.

શ્રીઓના સમાન ફલ (૧)

પ્રેમવળોની પરાકાષ્ઠા.

શુદ્ધસંચારમાં સવિનય બગો.

દેશમક્તિ ક્યાં છે ?

રંગને રંગે દેશકોહ.

કેશિમ કે દીગવીબાઈ.

મહાત્મા મોહનદાસને સંબોધન.

સંસ્કૃતિના નાશનાં કુદરતી

અમંગળ મૂલ્યન.

સ્વરાજ્યનું સત્ય સત્ય.

સ્વરાજ્યનો સુચ. ક્યાં પ્રકટે (૧)

(૨૦ ચિત્રો)

અગ્નિ જલાકે પાની ગમ્મ (1)

દારના પોદેટીગતુ. ચિત્ર.

જેહુતનું મું'પું' કે હોટવ.

કન્યાઅરુપે મેનિકો.

પ્રાચીન મેનિકો ને આધુનિક

સેનિકોતુ દશ્ય

સ્વરાજ્ય-ધારાશાહીના એક

પગ કોટમાં-બીજે કૌંસમાં.

સ્વરાજ્યરે વેરાનો કલેક્ટર.

ગાંધીજી તથા સદાઅનંદ.

રજુટિકા કપડાના હુમલા

પ્રાચીન તથા અર્વાચીન

રજુટિકાઓનું દશ્ય.

સ્વરાજ્યનો સુચ. ક્યાં પ્રકટે (૧)

વીગેરે વીગેરે.

લેખાનુક્રમ.

આવણુ, મં. ૧૯૯૨.

વિષયો.	પૃષ્ઠ	વિષયો.	પૃ
૧. પ્રાચીન કીર્તન૧૪૫	૬. વૈષ્ણવની વાણી૧૧
૨. વચ્ચતા૧૪૬	૭. ગુરુ સેવા૧૨
૩. વૈષ્ણવ૧૫૧	૮. વૈષ્ણવના૧૩
૪. શિદ્ધકુમારી૧૫૪	૯. મંત્રધારી૧૪
૫. કૃત્તિ દર્શક ?૧૬૫	૧૦. સમાચારાદિક૧૫

સાંપ્રદાયિક ગ્રંથો કયાંથી મેળવશો ?

શ્રીમદ્ભુલાધ્ય રક્ષિત અને શ્રી સુબોધિની (સંપૂર્ણ) મળશે.

સુદ્રિત થયેલા તથા નહિ મળતા સંસ્કૃત, ગ્રંથ, હિન્દી, ગુજરાતી અને અંગ્રેજી ભાષાના સાંપ્રદાયિક સર્વ ગ્રંથો નીચેને સ્થળે મળશે. યોગ્ય કમીશન પણ આપવા આવશે. બહારગામની માગણી પર પૂરતું ધ્યાન આપવામાં આવશે.

ભારતમાર્તંડ પંડિત શ્રીગદ્ગુલાલજીની સંસ્થા,

નં. ૫૨/૫૩ દેવેદૂલ સ્ટ્રીટ, ભુલેધર, મુબા.

પદ્મો વીગર

જઈશ તેમજ જીવાનો માટે

ફેરફારની મળજીની રક્ષાની શો છે જાતી તેમજ ફેરફારના રોગોની ગમે એવી દરીની બિમારી, ખદ્દીની ચક્રાવત, કમ, દારૂ, દાંચનો કાંસો, કોઈકાઈકાંસ વગેરે માટે સર્વોત્તમ પુરવાર થયું છે. કન્ડુએન્ડ, ન્યૂમોનીઆ પછીની નબળાઈમાં જયજો તાકાત પાછી લાવે છે. અને કમજોર થતાં અટકાને છે જરા જરામાં કોઈકાંસ જનુમાં થઈ આવતી ચરદી સારી રક્ષણ આપે છે. જરૂર પડતાં તમે જરૂર અજમાવો.

લોવા પેસ્ટાઈલ્સ

આ રીકાંસો અદ્ભુત ગુણ ધરાવનાર એક એ પગ મીઠા છે. જેઓને રોગી સલેખમ, ખાંસ, સળેહ જળ, કાંસો વિગેરે થઈ આવે છે, એ સાદું ઠોસી જડ. અચાનક થાંધો થઈ ન વિગેરે થાય છે તે ઉપર બહુજ અસરકારક. આ રીકાંસોની જનુમાં કમીમાં દારૂની કાંસોમાં રાખો. રોગી વખતે કામ લાગે આના તેમજ સંજોગતા રોગોનો માટે તે જા ઉપયોગી છે જરૂર પડતાં બીજા તાવની દીકાંસો કદી ન લેતાં એક મનિજી.

સોલ એજન્ટ - મેસર્સ મેલગુંમ બ્રધર્સ,

૨૬, કસ્ટમહાઉસ રોડ, કોટ, મુંબઈ.

॥ श्रीविभुवदत्तानलचार्या विजयन्तेतमाम् ॥

वर्ष ११.

अंक ५

शुद्धादित

अने

सुदितभारत.

श्रावण.

सं. १८८२.

श्रीवद्वला७६

४५८.

प्राचीन कीर्तन.

राग मलार ॥ अचवन करो हो लाल बनवरी ॥ घटा धुमड बहुदिसतें छाई परम हुलास
भयो गिरिधारी ॥१॥ निरख निरख मुख कमलनयनको ज्यों ज्यों मानत मुफळ परी ॥ सूर
निरख दंपतिकी धबी परम हुलास भयो मन भरी ॥२॥

राग मलार ॥ छाई हे चंद्रावली वीरि ॥ आप सँवार सुहात लालको देत लाल मुख
धीरी ॥१॥ देत लाल अधराहत मुखसों पटा धुमड धन धाय रहीरी ॥ नंददास प्रभुको धबी
निरखत मानत ह मन मुफळ परीरी ॥२॥

ध्यारुके राग मलार ॥ बरला उदित भई रत मान ॥ सांग सगे व्यारु की पीरीयां
खोलत हो कित कान ॥१॥ नंद बाबाहु बेटे मग जोवत प्रीति मुतनकी जात ॥ सूरस्याम निही
छिन आये भोजन कीनी आन ॥२॥

राग मलार ॥ कृष्ण बलदेव दोउ बेटे नंदसानी पात व्यारु करन लागे कुंवर कनैया ॥
बीजन अति रसाळ अरोगत नंदलाल जुंवन देत गाळ आनंदसों मैया ॥१॥ पेडा केसरी ओर
बासोंदी भुजेना नाना भात स्वाद उपर्यया ॥ पुरी धपरी खोवा मलाई संधानो पापर पीत
मुहैया ॥२॥ यह बीधसों हरि व्यारु करन लागे देख मेघकी घटा जुर पैया ॥ परमानंददास
प्रभुको बैसा परम हुलास भयो मन गैया ॥३॥

राग वसंत ॥ सुखत हींदारे गिरिधरगजाल ॥ राजे राजनदे अति रसाळ ॥ सावन
फागुनको एकतार ॥ जल बरसत हे जानो रंग फूहार ॥ बहु मेघ जुर भयो अंधकार ॥ मानो
अवीर गुलाबकी हे बहार ॥१॥ तहां जुवती सुखत आप आय ॥ दोउ भित वरमन मन्दार
गाय ॥ गाजत धन जानो गति मिलाय ॥ चंचल कर राजत मृदंग साथ ॥२॥ संग सुखत
साधा नवल बाउ ॥ कवहुक मुखनहें नंददास ॥ छत्रिनादिक गाये गारी ग्याळ ॥ प्रवचन हंसन
कर दे दें ताउ ॥३॥ पीर सुखत रावा रसिक नार ॥ सब सुखत मोहन करी भिगर ॥ तहां

मुरझ परयो हे आय मार ॥ रति रोवत असुवन भइ धार ॥४॥ वृदावन फून्यो आसपास ॥
कालीन्दी बहत हे अति हुलास ॥ यह दरसन दीजे जान दास ॥ गोवर्धनकी हे येही आस ॥५॥

राग केदारो ॥ आज शरद सावनकी झुलत झुकझुले नंदनंदा ॥ शरद हीशेलो झुलत
दोड जन दादुर मोर कोकिल अलापत शोभा बढी सुखरंदा ॥१॥ निरख निरख बजवाल हसत
हे मनमोहन नंदनंदा ॥ झुलत नृत्य करत श्रीक्षामा नचवत गीड गीड गीड गीड तफ थेई थेई
गीड गीड गति छंदा ॥२॥ मन हर लीयो रसिक नंदनंदन जयजय कहत बोलत गति छंदा ॥
श्रीगिरिधर प्रभु तुम चिरंजीयो श्रीमालकृष्ण देख मन भाये प्यारी रटत नंदनंदा ॥३॥ पद ॥

समूहकर्ता:—कीर्तनीयाजी मोहनलाल देवरामजी.

विद्यावाचस्पतिसमीक्षाचमरतिप्रभृतिविविधविद्वदावलीविभूषितजगपुराज्यसभाप्रधानपण्डितवेदविज्ञानविमलर-
श्रीमधुमदनजिधोक्षामहोदयाना(७०)सप्ततितमवर्षप्रवेशाभिनन्दनसमयेऽधिवैशिताद्याः पण्डितसभायाः
सभापतीना जगद्गुरुश्रीवत्सार्थकुलकौस्तुभगंगास्वामी श्री १०८ श्रीगण्डुलनाथमहाराजाना

वक्तृता

बन्दे श्रीकृष्णदेवं मुरनरकामिद वेदवेदान्तवेधं

लोके भक्तिप्रसिद्धयै यदुकुलजलधौ प्रादुरासीदपारः ।

यस्यासीद्रूपमेव त्रिभुवनतरणे भक्तिवच्च स्वतंत्रं

शाखं रूप च लोके प्रकटयति मुदा यः स नो भूतिहेतुः ॥१॥

अयि भो विविधशालपरिष्कृतमतयः सुधियः ! श्रुतिस्मृतिसदाचारानुयायिनः सभासदध ।
अद्य वयमिह यस्मै कर्मणे समुपास्थिता यत्सुदुर्लभविद्वत्संगमसुखमनुभूय प्रसादमनुभवामस्तद्भवता-
मेवाऽसीमसद्भावनायाः फलम् । यद्यपि गौरवपूर्णं पदमिदमस्मिन्महे बहव एवाचार्या विद्वत्प्रवराद्य
स्थापयितुमासन्नेव तथापि यद्भवद्भिर्वर्गमेवोररीकृतास्तदत्र विषये सर्वथा भवतामेव सौजन्यमसीमसद्भावना
च कारणमित्यनुभवामः ।

माननीयाः प्रविद्वांसः ! जयपुरनगरराज्यामिदं सुदूरपूर्वकालादेव विविधविद्यानां निवास-
वसतिः प्रसिद्धम् । पूर्णमनुत्तमं च राजाश्रयमनुप्राप्य विविधागमपरिश्रान्ताधियः सुधियोऽत्रैव विशेषतो
विराजन्ते । यद्यपि चतुर्वर्त्मूल विद्यास्तथापि विशेषतो धर्मानुष्ठान शास्त्रायत्तमित्यत्र नास्ति कस्यचन
विमतिः । भारतीयसंश्लेषेण वेद एवाऽस्माकं ज्ञानक्रियचोर्निधानम् । यतस्तत्रैवास्माकं क्रियाः
सर्वाः सर्वे च विज्ञानं निहितं वर्तन्ते । यद्यपि वेदोक्तमार्गानुष्ठानपद्धतिवेदिनो बहव एव विज्ञातो
भवेयुस्तथापि समयेऽस्मिन् वेदविज्ञानानुभवाशालिनां विपश्चितः सुदुर्लभा एव । परमः खड्ग
‘‘मोदावसरोऽयं यदत्रैव भारते भारताङ्करणं वेदविज्ञानप्रथमप्रकाशकना सर्वविद्यानिपुणप्राचीनयो
‘विद्यावाचस्पति’ ‘समीक्षाचक्रवर्ती’ व्यादिनिरुद्धान्नीतिप्रतिनः पण्डितश्रीमधुमदनसामहोदयो

यः पुनः स्वतःप्रमाणं वेदमेव हेतुवादेन कथमप्यप्रमाणं वदति स एव वेदानिन्दकत्वान्नास्तिक इति मनोराशयः प्रतिभाति ।

अत्र कश्चिदाह शब्दरूपस्य वेदराशेः कथं स्वतःप्रामाण्यमिति । तत्रोत्तरम् । 'वेदो नारायणः साक्षात् स्वयंभूरीति शुश्रुम' इत्यादिवाक्येभ्यो वेदस्य भगवद्रूपत्वं भगवद्वाक्यत्वं निर्दोषत्वं च स्वीकृत्य स्वतःप्रामाण्यं स्वीकुर्मः । तथाहि—शब्दे निर्दोषत्वमेव प्रामाण्यम् । लोके हि प्रामाण्यान्तरमूलानां प्रामाण्यमतन्मूलानां चाप्रामाण्यं दृश्यते । नद्यास्तीरे पंचफलानीति केनचिदुक्तेऽपरः पृच्छति 'कथं त्वया ज्ञायते' इति, तदा स कथयति दृष्टफलो देवदत्तः कथयतीति । तत्र शब्दस्य दृष्टमूलत्वात्प्रामाण्यमायाति । यत्र पुनः 'युतं मयेति' उत्तरं, तदा प्रमाणान्तरमूलभावात् सन्दिहानोऽप्रामाण्यं शब्दस्य स्वीकरोति प्रष्टा । अप्रामाणिकजनवाक्ये तु न मूलविरहादप्रामाण्यमपि तु, दुष्टमूलतया शब्दस्य स्वाभाविकप्रामाण्याय वादो भवति । द्रष्टा वक्ता वाऽन्तःकरणदोषैर्दुष्टो न तु शब्दः इति ।

अत्रो विप्रलिप्सा करणापाटवमिति त्रयो दोषाः पुरुषे ननु शब्दे । केचन भ्रमेणायथायं भ्रुवन्ति, परे तु स्वार्थपरा वदनायासस्य वदन्ति । अन्ये पुनरिन्द्रियाकौशलेनायथा कथयन्ति । स दोषः पुरुषस्य, न तु शब्दस्य । शब्दः प्रमाणं, तन्मूलं पुरुषः । शब्दस्तु सर्वदा यथार्थतामेव बोधयति निर्दोषत्वात् । मिथ्यान्तःकरणो हि पुरुषः । तत्र कश्चित्तोषं शब्देऽप्युपचार्य 'मिथ्येदमस्य ...' मिल्युच्यते, न वस्तुतः शब्दे मिथ्यात्वम् । शब्दस्तु यथार्थतामेव ध्वनक्ति । पुरुषो दोषव-

मिथ्या वदति तत्र शब्दस्तथार्थतामेव बोधयति, यत्र तु पुरुषः सत्यं कथयति तत्र शब्दस्तथा प्रकाशयतीति शब्दस्य सर्वदा यथार्थता । तद्वोषकत्वमेवास्य प्रामाण्यम् ।

ननु यथार्थतापि चेत्प्रमाणं तर्हि उष्णजले उष्णजलत्वमप्रमाणं स्यात् । जले हि शीत-स्पर्शता यथार्थता, न तूष्णता । इति चेत्—नैष दोषः । लौकिका हि जलस्य यथार्थतामुष्णजलस्य चाऽयथार्थतामजानन्त एवोष्णजल प्रमाणं मन्यन्ते । ये पुनस्तत्त्ववेदिन उष्णजलस्यायथार्थतां जलस्य च यथार्थतां जानन्ति, ते तूष्णजलस्य प्रामाण्यं नैव स्वीकुर्वन्ति । नाप्यभ्रान्तताम् ।

जलस्योष्णावस्थात्वस्यौपाधिकत्वात् । तस्मात् शब्दे यथार्थतायाः सत्त्वादोषस्य चाभावात्प्रामाण्यं स्वतः एव । अप्रामाण्यं तु दोषप्रज्ञानेन पश्चाद्भवतीति परतः ।

नन्वस्तु शब्दस्य स्वतःप्रामाण्यं, तस्य अर्थेन सह कः सम्बन्धः ? संयोगसम्बन्ध इति चेत्, धुरमोदकादिशब्दोच्चारणे, मुखपाटनपूर्णाधापत्तेः । न च कार्यकारणभावः सम्बन्धः, द्वयोरपि नित्यत्वात् । प्रत्याप्यप्रयायकत्वमेव संबन्ध इति चेत् । केन सम्बन्धेन शब्दोऽर्थं प्रयाययन्त्येतदेव तु निरूप्यते, तत्र प्रत्यायकत्वादेर्ध्वं प्रत्यायकत्वमिति न सम्भवति, आमाश्रयदोषापत्तेः । स्यादेवं यद्यनित्यः शब्दार्थयोः सम्बन्धः स्यात् । अस्ति तु तयोर्नित्य एव सम्बन्धः प्रत्याप्यप्रत्यायकत्व-लक्षणः । तत्र प्रमाणं किमिति चेत्, इदमेव प्रमाणं यच्चन्द्रश्रवणानन्तरमर्थमधिगच्छति जनः ।

ननु इदमर्थज्ञानमभिप्रायानुमानद्वारेण भवति न सम्बन्धेन इति चेत् । अर्थाभिप्रायशून्येनापि जनने स्वभाष्यवस्थायामुच्चारितैः शब्दैरर्थज्ञानं परस्य भवतीति । एवमनर्थज्ञैरपि प्रयुज्यमानं वेदवाक्यं व्युत्पन्नानामर्थं प्रत्याययति । तस्मादस्ति शब्दार्थयोः प्रत्याग्यप्रत्यायकः सम्बन्धो नित्यः । तर्हि किमिति शब्दस्य प्रथमप्रवणेऽर्थं न जानाति जन इति चेत्, सहकारि विरहादिति शून्यः । यथा नेत्रस्यालोकः सहकारी भवति तथा संज्ञाग्रहणमर्थज्ञाने सहकारि । तेन 'अयं शब्दोऽस्य संज्ञेति' येन पुरुषान्तरेण तत्संज्ञा ज्ञाता तस्यैव शब्दोऽर्थं प्रत्याययति, नास्त्यस्य । ननु 'अस्य अयमर्थ' इति पुरुषेणान्येन कथितेऽर्थज्ञानं भवति यदि, तर्हि तत्प्रत्यायकत्वं पुरुषकृतं जातमतः पौरुषेय एव सम्बन्ध इति दोषः । तत्राप्युच्यते, 'अस्यायमर्थ' इति न सम्बन्धकरणमिदं किन्तु प्रसिद्धस्य सम्बन्धस्य कथनमात्रम् । कथमेवं ज्ञायत इति चेदेवम् । यो हि प्रसिद्धशब्दस्याऽन्यथाय कथयति तं बह्वो निवारयन्ति 'नायमस्यार्थः' इति । यो हि गौशब्दस्याश्वमर्थं बोधयति तमन्ये निवारयन्ति 'नायमस्यार्थः, साक्षादिमानस्यार्थ' इति । सम्बन्धकरणपक्षे तु निवारणं न सम्भवति । देवदत्त इति स्वपुत्रे व्यपादिते कोपि तं न निवारयति 'नायमस्यार्थ' इति । तस्मान्निय एव शब्दार्थयोः प्रत्याग्यप्रत्यायकत्वरूपः संबन्ध इति सिद्धम् ।

भगवति वेदे तु दोषाणां पूर्वाक्तानां संभव एव नास्ति । यतस्तत्र लौकिकपुरुषप्रवेश एव न भवति । लौकिकपुरुषप्रवेशे सत्येव वेदे पुरुषदोषोपचारसंभवः । नान्यथा । पुरुषप्रवेशो हि त्रेधा संभवति, पदपदार्थसंबन्धकरणद्वारेण, वाक्यवाक्यार्थसंबन्धद्वारेण, ग्रन्थस्यैव वा सर्वस्य पुरुषनिमित्तात्वेन । यद्यर्थं दृष्ट्वा तदाचकस्य पदस्य तत्र सम्बन्धं कल्पयन्ति लोकाः; सम्बन्धं जानन्ति वा, तर्हि पदार्थाश्चानित्या इति तदुत्पत्त्यनन्तरमर्थकल्पनेन पुरुषान्तःकरणदोषोपचारः शब्दे संभवति । तत्सर्वं वेदे नास्त्येव । प्रवाहस्यायेन वैदिकपदपदार्थयोर्नित्यत्वात्सम्बन्धस्यापि धीपत्तिश्चात्पुरुषदोषसम्बन्धगन्धोऽपि न संभवति । इदमपि अगिनीयमतदिशोक्तम् ।

वस्तुतस्तु निर्दोषपूर्णगुणभगवद्वाक्यत्वाद्भगवत्स्वरूपत्वाच्च वेदस्य, तत्र दोषस्पर्शोऽपि न संभवति । यद्येकं समाधिभाषानु भगवता—

'शब्दब्रह्म परं ब्रह्म मनोमे गाथती तन्' ।

स एष जीवो विवरप्रभृतिः प्राणेन घोषेण गुहां प्रविष्टः ।

मनोमयं सूक्ष्ममुपेयं रूपं मात्रा स्वरो वर्ण इति स्थविष्ठः ॥

यथाऽनित्रः सेऽनिलकण्डुरुणा बलेन दारुण्यधिमध्यमानः ।

अनुः प्रजातो हविषा समिष्यते तथैव मे व्यक्तिरियं हि वागी ॥ ११ स्कं.

जीवयतीति जीवोऽयं सूक्ष्मा मा भगवान् नाभिलक्ष्यविराटुत्तिष्ठति । ततश्च घोषसाहेतेन प्राणेन समिष्यते सन् गुहां हृदयाकारं प्रविष्टो भवति । एषा द्वया वागी । पूर्वा पग, द्वितीया तु मरुत्सीऽप्युच्यते । ततश्च स एव भगवान् मनोमयं सूक्ष्मरूपं प्राप्य मानसी गीः कथ्यते । ततः

परं कण्ठादावागत्य स्थूलः सम्मात्रास्वरवर्णादिरूपेणाभिव्यक्तो भवति । एषा वैस्वरी । एतानि नाभिद्वयमनःकण्ठाः सूत्रात्मना भगवतः स्थानानि । तत्तत्स्थानेषु समागतः, स वस्तुस्वरूपेणाभिव्यक्तोऽप्येषः, कर्णविवरे पिहिते व्यक्ततामपि घोषरूपेण कथंचिद्वातः प्रियामा ज्ञानांशसहितः, सोऽयं वेदपुरुषः प्रकाशितो भवति । यथा दारुणु सर्वत्र विद्यमानोऽग्निर्वह्नेन मथितः प्रकाशितो, हविषा च प्रज्वलितो भवति, तथैव भगवान् सूत्रात्मा वर्णादिरूपेण बहिरायातीति श्लोकार्थः । तदेतत्परोक्षरूपेण श्रुत्याश्रित्यने 'चत्वारि वाक्पारिमिता पदानि तानि विदुर्ब्राह्मणा ये मनीषिणः । गुहा त्रीणि निहिता नेङ्गयन्ति तुरीयां वाचो मनुष्या वदन्ति ।' वदन्तीत्यनेन ज्ञायते शब्दप्रयोग एव मनुष्यप्रयत्नो न तु तदुत्पादने ।

किञ्च श्रौतानुष्ठानपद्धतियाग्ये 'वेदाक्षराणि यावन्ति पठितानि द्विजोत्तमः । 'तावन्ति हरिनामानि कीर्तितानि न संशयः ।' 'तस्य वाचकः प्रणव' इत्यादिभिरुक्त्यचोविस्तरैर्वेदाक्षराणामपि सार्धकता सिध्यति । किञ्च वैदिकपदवाक्यानामपि भगवद्वाचकत्वं 'आकाशस्तालिज्ञात्' इत्यादिव्यासमुन्नेषु 'इति सम्भृतसम्भारः पुरुषावयवैरहम् । तमेव पुरुषं यज्ञं तेनैवाऽयन्नमीधरम् ।' इत्यादिसमाधिभाषासु चोक्तम् । तदेतत्सर्वमस्मदाचार्यचरणैरपि सङ्गृह्योक्तम्—

अपञ्चीकृतरूपं हि सूत्रमात्रं हरिः स्वयम् ।

सुपुष्पाभारगतो व्यक्तः शब्दरत्न प्रकाशते ॥

पञ्चाशद्वर्णरूपध सूक्तो नित्यो निरन्तरः ।

सर्वतोऽन्तोऽनन्तरूपो बहुरूपः स्वभेदतः ॥

वर्णः पद तथा वाक्यं तस्य नामत्रयं मतम् ।

वर्णाः पदानि सर्वाणि भगवद्वाचकस्वनः ॥

सर्वार्थाण्येव सर्वत्र व्यवहन्यै तथापि तु ।

शक्तिसंकोचतो लोके विशेषख्यापनानि वै ॥

एवमिह वेदस्यास्य शब्दोऽर्थश्च सर्वोऽप्यलौकिको न प्राकृतः केवलः । अस्य पुनर्वैतरोऽतिदुर्लभाः सम्प्रति । सर्वलोकाप्रियतया तदाशयाविवरणकर्तारः प्रवचनकर्तारस्तु सुतरां दुर्लभा इत्यत्र तु नास्ति कस्यचन सन्देहलेशोऽपि । एवं वेदज्ञानन्याख्याप्रवचनादिदौर्लभ्ये महति वर्तमाने य इमे पण्डितप्रकाण्डं विद्यावाचस्पतिसमीक्षाचक्रवर्तिप्रसूतिविविधाचिरुदान्त्रीविभूषिताः श्रीमधुमुदन्-ओजामहोदया वेदविद्यानिधयस्तद्व्याख्याप्रवचनादिप्रसिद्धवैदुष्या विद्यानिधानमिमां जयनगरमुवमथं-कुर्वन्ति इति भारतीयानां महामहद्भाष्येयम् । चराचरगुरोर्भगवतः श्रीकृष्णस्य परमोऽयमनुमहो यन्मुकृतिनो भवन्तः सर्वेपि जयपुरनिवासिनः पण्डितप्रवरा ये नित्यमेतेषां वेदविज्ञानव्याख्यागिरिमा-कर्णयन्तः सुरां वासरानविवाहयन्ति । एतेषां वेदविज्ञानविषयविवेचनप्रस्थानत्रयोऽयं विस्रयस्तेर-मानसा विद्वांसः सर्वेऽपि प्रगोदन्तेनमाम् । सर्वथा प्रशस्त्यत्रममेवेद पुरमपि जातं यत्रैताद्विधाः

સરસ્વતીમૂર્તયો વિદ્યપ્રવરા નિવાસમનુંતિશ્રન્તિ । ધન્યતમધ્યાયમદ્રવ્યઃ સુગૃહીતનામધેયઃ પાર્થિવોઽમૃતે-
નાયં વિધાદાચરપતિર્નિજસમાયા અલક્ષરગં કૃતઃ । કુશલિનધ વયમપિ જાતા ય હમેઽય સંસ્યાઽન્-
સ્યમનુદ્યેયનિદ્રમેતેષામંભિનન્દનમાભિનન્દ્યામઃ । વયમન્યેતાન્ સ્થાનેઽભિનન્દ્ય મુતરાં સુલિનઃ મન્તુદ્યાધ
ભવામં દેશિ અસ્માકમેષ આત્મા નિબોધયતિ । વર્દતામેતેષામિદં સારસ્વતં વૈભવમ્ । સંપત્સ્યતાં ચૈષાં
સર્વદા સર્વવિધાઽનુકૂલતા લૌકિકી ભગવદનુગ્રહેણ । નૈરુચ્યેન સદૈવમે ચિરમાયુષ્મન્તઃ સન્તઃ સર્વદા
નાસ્તિકાનાં દદયેયુ ભગવતિ વેદે શ્રદ્ધામુદ્વાવચન્તઃ પુરામિદં મગ્ધ્યાન્નિવતિ દિવ્યશિશોરસ્નન્ધામિનઃ
શ્રીકૃષ્ણમ્ ચરણનલિનયોગદાસ્ય ચિરમામઃ પદ્મતાત્ । હરિઃ ઓ શમ્ ॥

વેણુરવ.

(લેખકઃ—રા. રા. ધીરજીભાઈ પ્રજ્ઞાલય ચાંકડીઆ, B. A. LL. B. એડવોકેટ).

નોંધઃ—નં. ૧૮૧ માં કહ્યું કે સર્ગથી માંડીને બીજી સર્વ લીલાઓ આશ્રયને
પોષણ કરનારી છે, અને આશ્રય એ મુખ્ય છે. તેમજ દ્વિતીય રૂઢિના દશમા
અધ્યાયમાં કહ્યું કે ભગવાન સર્વ પદાર્થમાં દશધા ઓતપ્રોત છે. વળી બારમી
આશ્રયરૂઢિ પણ છેલ્લી છે એ સર્વ જોતાં આશ્રય એ મુખ્ય લીલા છે એમ સિદ્ધ
થાય છે પણ પુણિમાર્ગમાં નિરોધ મહાફલસમર્પક કહેવાય છે, તેથી નિરોધ
અને આશ્રય વચ્ચે શું સંબંધ છે તે બાણવાની આવશ્યકતા રહે છે, તે સંબંધ
શ્રીમહાપ્રભુજી, શ્રીગુરુસાંઈજી, શ્રીપુરુષોત્તમજી, અને શ્રીવલ્લભજી બહુજ મુંઢર રીતે
પ્રતિપાદન કરે છે માટે તે અમે નીચે આપીએ છીએ.

ન. ૧૮૭. રત્નાન્ વેણોરધરમુષયા પૂર્યન્ ।

તુષા ત્રિવિધા । દેવભોગ્યા, ભગવદ્ભોગ્યા, સર્વાભોગ્યા ચ । તત્ર દેવભોગ્યક્રમે
સ્થાપિતા । તસ્યાઃ સાક્ષાદનુભવો નોન્નિષ્ટેન સમ્ભવતિ । અતઃ શ્રોત્રપેયૈવ સા । સા હિ સર્વેષાં ભગ-
વદીયત્વં સંસ્પાદયતિ । આનન્દ એવ સા પ્રકટા દ્રવીમૃતા । પ્રશાનન્દાદ્યધિક્કા । આનન્દસારમૃતા ।
સા ન કથયન્ સાધનતામાપયતે સ્વતઃ । અતો નાદ્વક્ત્રાણે તાં યોજયિતું નાદોપવિધ્યાને વેણૌ
તત્રાપિ તદ્ગ્રન્થેશ્વરૂત્તવાત્ પૂરિતા । ન હિ સા સાક્ષાદ વેણુગણે સ્પૃશતિ । વેણોરિયસમાસાન્ વેણુ-
મન્યેપિ સા ન અતો યદા નાદસ્તદ્દાતા ગચ્છતિ તદ્વા તેન સમ્બદ્ધા ગચ્છતિ, તતઃ કર્મદાતા દદ્યે
પ્રવિશતિ વર્ણનાયાં મુલે સમાગમ્યન્તી મુલમપિ સ્વભોગયોગ્યં કરોતિ । યાવદ્ રસરૂપે સૌન્દર્યો નાન્તઃ
પ્રવિશતિ તત્તદ્વપિ સાક્ષાન્ તદ્ગોચરોગ્યતા ન ભવતિ । એનર્થમેવ વર્ણનમ્ । તત્તત્તત્રવેરો નિગેષઃ
સિદ્ધઃ । અતઃ સ્વપતરો ગોષેયુ ભોગ્યગોષીત્યતિરિક્કામુ સર્વેયુ ચ । અત એવ ગિરોતો ભાગ્યનન્દનં
નિરુપિતઃ । નૃદ્યુપજાનાં ભોગ એતપર્યવસાની । તત્તો વિમોચનં સ્વાશ્રયપ્રારણં ચ પ્રત્યાગતિઃ ।
અન્યથા સ્પૃશ્યર્થો રચાન્ । અર્થ પુનર્વદનંદમ્ભોરે જાને તત્રાત્યાચિદિવિકલ્પે સમ્પન્ને ઇચ્છ્યા દ્વ
મુલ્લો સ્તભોગઃ સમ્માતિ તદ્ગાનાં ચ ક્રમેન । અતો નિરોપો મહાત્મ્યઃ । અતોપ ત્રિયઃ

પ્રકાશાન્તે નિરુપ્યન્તે । મગવદ્મોગાનન્તરમેવ મગવાન્ મોગ્યો ભવતિ । અતોન શુકોપિ મુસ્વતયા સ્ત્રિય एव वर्णयति । અમ્રિકુમારાણાપ્યત एव स्त्रीत्वम् । નહિ પુરુષોન્યોપમોગ્યો ભવતિ સ્વોપમોગ્યો વા । પર જ્ઞાત્વા પાને મહાન્ રસ इति મગવતોમે જ્ઞાનોપદેશનિબન્ધઃ । મુસ્વપ્રાપનાર્થં વા । દુઃસ્વ દૂરીકરણાર્થં ચ । અત एवाग्र आधिदैविकी स्त्रियं प्रार्थयिष्यन्ति । અતો રૂપેણ વરીકૃત્વાધારમૃતં પાયયન્ સ્વચ્છન્દતાં સમ્પાદયતિ । મુ. (૧૦-૧૮-૫.)

સુધા ત્રણ પ્રકારની છે, દેવલોગ્યા લગવલોગ્યા અને સર્વથી અલોગ્યા. તેમાં હેતુ એ છે કે તે અધર જે લોભરૂપ છે તેમાં લગવાને તેને સ્થાપી છે, તેનો સાક્ષાત્ અનુભવ ઉચ્છિદ્રથી થઈ શકતો નથી, તેથી તે સુધાનું કર્ણુદ્વારાજ પાન થઈ શકે છે, તે સુધા સર્વને લગવદીય કરી દે છે, તે સુધા પ્રકટ દ્રવીભૂત આનન્દરૂપ જ છે, બ્રહ્માનન્દ કરતાં પણ અધિક છે, આનન્દની પણ સારભૂત છે. તે પોતે કોઈ પણ પ્રકારે સાધનરૂપ થતી નથી તેથી નાદબ્રહ્મમાં તેને યોજવાને નાદનું ઉત્પત્તિસ્થાન જે વેળુ તેના છિદ્રોમાં તેને લગવાને પૂરી આપી, કારણ કે તે અમૂર્ત (મૂર્તિ વગરની) છે, તે સુધા વેળુને પણ સાક્ષાત્ સ્પર્શ કરતી નથી. વેળોઃ અને રુદ્રાન્ એ જે શબ્દોનો શ્લોકમાં સમાસ ન કરેલો હોવાથી એમ સમજાય છે કે તે સુધા વેળુમાં પણ નથી, તેથી જ્યારે નાદ વેળુદ્વારા જાય છે ત્યારે સુધા નાદની સાથે સંબન્ધમાં આવીને જાય છે, પછી કર્ણુદ્વારા હૃદયમાં પ્રવેશ કરે છે અને વર્ણુન કરતી વખતે મુખમાં આવે છે અને મુખને પણ સ્વલોગને યોગ્ય કરે છે. જ્યાં સુધી રસનાં પૂરની સાથે સુધાનો અંશ અંદર પ્રવેશ કરતો નથી ત્યાં સુધી સાક્ષાત્ તેના લોગની યોગ્યતા થતી નથી તેને માટે જ વર્ણુન. તે રસના પ્રવેશથી નિરોધ સિદ્ધ થાય છે માટે ગોપોને વિષે તે રસ થોડો પ્રવેશ કરે છે અને લોગ્ય ગોપી સિવાયના બીજા સર્વને વિષે તે થોડો પ્રવેશ કરે છે (માત્ર લોગ્ય ગોપીઓને વિષે જ પૂર્ણપણે તે રસ પ્રવેશ કરે છે) તેથી જ ભક્તિની પછી નિરોધનું નિરૂપણ કરવામાં આવ્યું છે. લીલામૃદ્ધિમાં ઉત્પન્ન થયેલા ભક્તોનું ફક્ત આટલો સુધી છે, ત્યારપછી તેમનો મોક્ષ અને લગવદાશ્રયની પ્રાપ્તિ તેમને થાય છે તેથી તેમને પ્રથમની સ્થિતિની પ્રાપ્તિ થાય છે.

જે આ લોગ તેમને ન આપવામાં આવે તો લીલામૃદ્ધિ બ્યર્થ થઈ જાય. આ લોગ બ્રહ્માનન્દભાવ થયા પછી અને તેમાં પણ આધિદૈવિક શ્રીરૂપ પ્રાપ્ત થયા પછી લક્ષ્મીની માફક મુખ્ય રસલોગ ચાલવે છે. લક્ષ્મીના અંશો મહિષીઓ વગેરેને ક્રમથી થોડો થોડો પ્રાપ્ત થાય છે, માટે નિરોધ જ મહાફલનું દાન કરનાર છે. તેથી અહીં આસક્તિસમર્પક પ્રમેયપ્રકરણને અન્તે શ્રીઓનું નિરૂપણ કરવામાં આવ્યું છે. લગવાને લક્ષ્મીનો લોગ કયાં પછી જ લક્ષ્મી લગવાનું લોગ્ય થાય છે, તેથી અહીં શુકદેવજી પણ મુખ્યતાથી શ્રીઓનું નિરૂપણ

કરે છે. અગ્નિદુઃખાગને પણ તેથી જ સ્ત્રીરૂપ ધારણ કરતું પડ્યું, પુરુષ કાર્મ બીજા પુરુષનો ભોગ પણ કરી શકતો નથી, આમ છતાં પણ જ્ઞાનસહિત આ રસનું પાન કરવામાં આવે તો મહાન રસની પ્રાપ્તિ થાય તેથી ભગવાને આગ્રહથી ઉદ્ધવજીને મોકલીને જોખીજનને જ્ઞાનનો ઉપદેશ કર્યો અથવા તો મુખ્ય સ્વરૂપની પ્રાપ્તિને માટે જ્ઞાનનો ઉપદેશ કર્યો અને હુઃખ દૂર કરવાને માટે પણ જ્ઞાનનો ઉપદેશ કર્યો. તેથી જ આગળ આધિદેવિત્રી સ્ત્રીરૂપને માટે કાત્યાયનીની પ્રાર્થના કરશે, તેથી રૂપથી વશ કરીને અધરામૃતનું પાન કરાવીને ભગવાન સ્વછંદતા સંપાદન કરાવે છે.

નં. ૧૮૮. ગૃહાભિસંધિનાદિત્વન્તરમ વ્યાહુર્વાવેચેતિ । નાદો દિ રસાત્મકો વારાત્ન કર્ણદ્વારા હૃદિ પ્રવેષ્ટઃ । સ એવ ભગવદ્ગીર્ણસર્વેન્દ્રિયવિપયકવિવિધરસાભાવનિર્મરઃ ” પાથઃપ્રવાદ્ એવ પુથો રસપૂરરૂપો જાતો યેન સમાનશીલવ્યસનાનાં પરસ્પરં તદર્ણનરૂપો વદિઃ પ્રકટોભૂત્ । સ ન સાર્વાત્રિક ઇતિ । તત્ર હૃદયમ્થિતોત્તરસો મુલ્યાધરસસ્યાંચ એવેતિ સ સર્વાસાં હૃદિ સ્થિતઃ પયયિગ સર્વાસાં હૃદિ પ્રવેષ્ટસ્તદાનિર્વચનીયોક્તભાષોદયેન સાક્ષાત્તદુભવયોગ્યતા ભવતીત્યર્થઃ । એવં સાતિ આવદુક્તરીત્યા સૌરો નાન્તઃ પ્રવેશતિ ત્રાવદપિ સાક્ષાત્ તદભોગયોગ્યતા ન ભવતીતિ શેષમ્થો જ્ઞેયઃ । એતદર્થમેવેતિ । રસપૂરેણ તદર્થપ્રવેશાર્થમેવેત્યર્થઃ । અત્રૈવાપ્રત એવેતિ । યતો વિહિતભાગિનતામન્યયં રસઃ પદ્મત્વેન પ્રાર્થનીય ઇતિ પ્રતિ નતુ તન્વૌસ્પયંચ પ્રાપ્તો મન્યતો વંશદ્યસમ્બન્ધિભક્તિનિરૂપ- પાનન્તરં નિરોચો નિરૂપિત ઇત્યર્થઃ । એતસ્યૈવ તાત્પર્યાન્તરમન્યાહુઃ સ્પૃશ્યત્પાનામિતિ । મક્તાના- મિતિશેષઃ । ભોગો મક્તિરસભોગ ઇત્યર્થઃ । એતત્પર્યવસાયીતિ । એતદપ્રાપ્તો લેપામપિ સ્પૃશ્યપાતિ- વ્યર્થત્યર્થઃ । એતેનાન્યેષાં કૈમુતિકન્યાયેતેવ જર્ગ્યૈવ્ય જ્ઞાપિતં મતિતિ ‘નૈષ્કર્મ્યમન્યપ્યુતમાને’ ત્યાદિવાન્યૈઃ । તદાં પદ્મસ્ય સિદ્ધત્વાદ્ભિમત્તીગ્રાહ્યં વ્યર્થમિત્યાગદ્વય તત્તાત્પર્યમાહુસ્તતો વિમો- ચનમિત્યાદિ । યે મુક્તાઃ સ્વાન્તઃ સ્થિતા એવ જીવા સીલાર્થે સ્પૃશ્યસ્તેષાં પરમાનુગ્રહનો નિઃકલીલા- મન્યપાતિભક્તૈઃ સદૈત્તદસાનુભવં કારયિત્વા પુનઃ પૂર્વભાવસમ્પત્તેરેવ મત્યાપાતિપદાર્થવાન્ । એક એતદસપ્રકટનમ્ તાત્પર્યં વદન્ત આદર્યકર્તાં ચાહુરન્યયેતિ । અર્થેવ ધરમપુરુષાર્થત્વેન સ્થિતિમન્યે યત્ર મુક્તાપિ પ્રકટનેત્ર સૃષ્ટેઃ સાર્થકત્વમ્ । અન્યયા પ્રાગસમ્બન્ધરહિતદેહમ્પ્રાપ્તિવદ્ સા વ્યર્થા ત્યાદિત્યર્થઃ । તદંશનામિતિ । મહિષ્યદીનામિત્યર્થઃ । મુલ્યમાપનાર્થે વેતિ । મુલ્યઃ પુરુષોત્તમઃ । પ્તાસાં ચ સ એવોપેક્ષિતઃ’તિ તસ્માન્મત્તેન કથયે સ એવ પ્રાપ્તો ભવતીતિ તથા (ટિપ્પણીની) ૧૮-૧૮-૧ ॥

ગૃહાભિસંધિની બીજો પણ હેતુ કહે છે. નાદ રસાત્મક છે, ધારાની માફક કર્ણદ્વારા હૃદયમાં પ્રવેશ કરે છે, તે જ ભગવદીય ત્રવં ઇન્દ્રિય વિપયક વિવિધ પ્રકારના રસના ભાવના અરણ્યજીથી જલના પ્રવાહની માફક પુષ્પ-ધર્મને રસના પુરુષ ધાય છે, અને તેથી જ સમાનશીલ વ્યસનવાળા ભગવદીયો તેનું પરસ્પર

વર્ણન કરે છે અને તે બહાર પ્રકટ થાય છે, તે સર્વત્ર પ્રકટ થાય છે, તે સર્વે ગોપીજનના હૃદયમાં રહેલો છે, અરે એકમાંથી એક એમ સર્વેના હૃદયમાં પ્રવેશ કરે છે. ત્યારે કોઈક અનિર્વચનીય ઉત્કટ ભાવનો ઉદય થાય છે અને સાક્ષાત્ તેના અનુભવની યોગ્યતા થાય છે, એમ હોવાથી જ્યાં સુધી તે રીતે તે અંશ અંતઃકરણમાં પ્રવેશ કરતો નથી ત્યાં સુધી સાક્ષાત્ તેના ભોગની યોગ્યતા થતી નથી, એમ બીજે સર્વ સ્થળે સમજવું. વિહિત ભક્તિવાળા ભક્તોને પણ આ રમ ફલ તરીકે પ્રાર્થનીય જ રહે છે. ભક્તિની પ્રાપ્તિથી કાંઈ આ રસ પ્રાપ્ત થતો નથી તેથી સૂર્ય અને ચંદ્રવંશ સંબંધી ભક્તિનું નિરૂપણ કર્યા પછી નિરોધનું નિરૂપણ કર્યું છે. લીલાસુષ્ટિમાં ઉત્પન્ન થયેલો ભક્તોનો ભક્તિરસબોધ આવો છે. એ જો પ્રાપ્ત ન થાય તો તેમની લીલાસુષ્ટિમાં ઉત્પત્તિ વ્યર્થ થઈ જાય આથી બીજા સર્વ જીવોનો જન્મ તો વ્યર્થ જાય છે એમાં કહેવું જ શું? ભગવદ્ભાવ વિનાની નિષ્કામતા પણ નકામી છે.

આ પ્રમાણે નિરોધ મુખ્ય ફલ છે ત્યારે શંકા એમ થાય છે કે આગળ આવતી નિરોધ અને આશ્વર્યરૂપ બે લીલાં વ્યર્થ છે. તેના ઉત્તરમાં તાત્પર્ય કહે છે કે જે મુક્ત જીવો ભગવાનના સ્વરૂપમાં રહેલા છે, તેમને લીલાસુષ્ટિમાં ઉત્પન્ન કરીને તેમના ઉપર પરમ અનુગ્રહ કરીને નિત્યલીલામધ્યપાતી ભક્તોની સાથે આ રસનો અનુભવ કરાવીને તેમને ફરીથી ફરીથી પૂર્વભાવ પ્રાપ્ત કરાવે છે. લોકમાં આ રસ પ્રકટ કરવાનું તાત્પર્ય કહેતાં આવશ્યકતા જણાવે છે કે આજ પરમ-પુરુષાર્થરૂપ હોવાથી સુષ્ટિમાં કોઈ પણ સ્થળે પ્રકટ કરવાથી સુષ્ટિનું સાર્થકપણું છે નહિ તો પ્રાણના સંબંધ વિનાના દેહની ઉત્પત્તિ જેમ વ્યર્થ છે તેમ સુષ્ટિ પણ વ્યર્થ થઈ જાય. મુખ્યની પ્રાપ્તિ એટલે પુરુષોત્તમની પ્રાપ્તિ.

સિદ્ધકુમારી.

પ્રિય વાચક વન્દ ! “ ત્રિલોકમોહિની-જંસરીના નિતાહના અજગ વઢુમાં સિદ્ધકુમારિકા સ્થામા ફમાર્ધ પડીને સ્થામસુંદર મનમોહન રસરસિકેન્દ્ર, શ્રીનિકુંજ વિહારી, રસેશ શ્રીકૃષ્ણપ્રભુના દ્વિતિકંઠર્ધભાવજયમય સ્વરૂપની મધુરિમામૃતિપર મોહ પામી, વિરહાતુર બની, પિતૃશાપને પામી તાપક્રોધસાત્મક વિપ્રયોગની ફળદ્રુપને કેવીરીતે પ્રાપ્ત થઈ તે પ્રેમવશણુ ભક્તિનું જાન્યવશમાન મૃતિમત્ત સ્વરૂપ સ્થામા આબેદુગ દેખાડી આપે છે. શ્રીકૃષ્ણપ્રભુના અનુગ્રહપાત્ર અધિકારી જીવો દેવા હોય છે કે તેને કેવી વિટંબના ભોગવવી પડે છે? અને તે વિટંબનાની કમોટીમાંથી સ્થામ-સુંદર કેવી રીતે પાર ઉતારે છે! તેનું આબેદુગ મિત્ર આ વાતોમાં આશ્વજ્યું છે. આ વાતો એ વાર્તારૂપ નથી પણ ભક્તિમાર્ગીય જીવોની ફળદ્રુપ, પ્રિયતમ મિલન મારે ચતી તીવ ઉત્કંઠા અને વિગ્રહાવશ્યાને પ્રાપ્ત થનારી વિરહિણી સ્થામાનું સુંદર દેખાવિત્ર છે. તેના શબ્દે શબ્દે વિશ્વમર્મ પુષ્ટિમાર્ગનું પરમ તાત્વિક સ્વરૂપ તરવરે છે. તાર્કિકના તર્કશાસ્ત્રોને ગોચાં ખવાડનાર “ શુદ્ધદૈત ” ના તત્ત્વદર્શન અને દિવ્ય અભિવાદનનું “ મિરાજતા પ્રાણપ્રેત શ્રીનિ-

સ્વામા ગોઘૃલિક સમય પછી મોડી આવી. સુરિના કોથનો પાર રહ્યો નહિ. સ્વામા, આટલી પાર ક્યાં લાગી ? મોઢું આવવાનું કારણ શું ? મુજતા અવાજે પ્રશ્નો પૂછવા લાગ્યો. ત્યારે સ્વામાએ આવવામાં વિલમ્બ થવાનું કારણ સાચા હૃદયના શુદ્ધ ભાવથી અથથી ઇતિ સુધી મંભળાવ્યું. મોઢું સુરિર ભગવાનના પ્રતાપથી અનલિપ્ત હતો. માયાળુમાં કસાએકો હોવાથી સ્વામાના પવિત્ર ભગવત્પ્રેમના દિવ્ય આકર્ષણને સમજી શક્યો નહિ. મોઢા આવવાના કારણમાં શંકા પેડી. ખરેખર ! મહારી પુત્રી સ્વામા દ્રોષ મનુષ્યના પ્રેમમાં કસાઈ છે; નહિતર મોડી આવે નહિ. સુરિરને સ્વામાના આશ્ચર્ય માટે શંકા પેડી હતી. સ્વામાનું આશ્ચર્ય શુદ્ધ હતું, તેમજ તેનો ભગવાન પ્રતિનો પ્રેમ દિવ્ય હતો. આજના ઉચ્છૃંખય યુવાનો જેને પ્રેમ માને છે તે તો ઈર્ષ્યાભાજ્યુક્ત હોયને વિષયવામનાથી ભરપૂર હોય છે. તે પ્રેમ નહિ, પણ સ્થૂળ સ્વરૂપ “કામ” હવમ-વિષય છે, અને તે કામથી મનુષ્ય અધોગતિને પામી પોતાનો સર્વ નાશ કરે છે. સ્વામાનો પ્રેમ તે સાચો અને દિવ્ય હતો; તેથી તે શુદ્ધ હતો. દિવ્ય પ્રેમમય જીવનમાં “કામ” ની ગંધ પણ ન હોય. તો વિષયવાસના ક્યાંથી હોય ? આજ તો પ્રેમનો અર્થ “ઈર્ષ્ય” થઈ પડ્યો છે કારણ કે બધા કામદેવના ગુલામો છે, તે ખરા અર્થને ક્યાંથી મમજી શકે ? ભગવાનની નિર્દોષ લીલાઓમાં પણ ઈર્ષ્યાઓને શંકા લાગે છે. પણ વસ્તુતઃ તેમ નથી. તેમનું હૃદય શુદ્ધ નથી, કામદેવનો પામ હોવાથી તેમની દષ્ટિ દુષ્ટ છે. તેથી નિર્દોષ લીલાઓ પ્રતિ શંકા ઉઠાવે છે. પણ અહીં તેમ નથી. સ્વામા તો દિવ્ય પ્રેમમાં મુગ્ધ હોવાથી શુદ્ધ છે—અસ્તુ.

સુરિર દ્રોષાવગાન થઈને કહેતા લાગ્યો, “સ્વામા, તહારાં મોઢા આવવાનાં સર્વ કારણો અને મિથ્યા લાગે છે. અવસ્ય, તું કોઈના પ્રેમમાં બદ થઈ હોવાથી મોડી આવી લાગે છે. પણ સાદ રાખ, જે દિવ્યમંત્રથી તું મૃત્યુશોકમાં જઈ શકે છે તે શક્તિને હું શાપ આપીને નષ્ટ કરી દર્શા. એટલે તું સિદ્ધ્યોક સિવાય જન્મ શપ્તીશ નહિ.” આમ કહીને શાપ આપ્યો કે “જા, મૃત્યુલોકમાં વિહાર કરવાની તારી શક્તિ નષ્ટ થઈ જાયો.”

સ્વામા ખીચારી નિર્દોષ હતી, શાપ સાંભળીને હતાશ બની, હાથ ! હવે મારી દિવ્યશક્તિ નષ્ટ થઈ ગઈ, એ મનમોહન મધુરાકૃતિ સ્વરૂપના દર્શનામૃત સુખ ક્યારે મળશે ? “ત્રિલોક મોહિની-બસી” તો દિવ્ય પ્વનિ ક્યારે સાંભળવા મળશે ? આમ મંત્રમ બની જઈ મંહિત થઈ. પિતાના શાપના પ્રભાવથી સ્વામાનું સુખ કરમાઈ ગયું. વિરહતાપની પ્રચંડ જ્વાળામાં સ્વામાનું હૃદય સંતપ્ત થઈ રહ્યું હતું. શાપના ભયથી ચિત્તલ થઈ, અભિનય અનુરાગથી ભરેલ અને ઉભરાએવું હૃદય એક દમદમિત થઈ મહાવ્યથાને પામ્યું. કારણ કે તેની દિવ્ય મુગ્ધાઈના-ઓના હૃદય શુદ્ધ, સરળ, નિષ્કપટ, હોય છે. અને સ્વામા તો ઉચ્ચકુળની દેવકન્યા હોવાથી ઉચ્ચ લક્ષણુયુક્ત હોય તેમાં શું કહેવાતું હોય ? સ્વામાના દષ્ટિપથમાં પ્રજ્ઞેશ્વરની મધુરાકૃતિએજ સ્થાન લીધું હતું. કષ્ટપટમાં એ દિવ્ય બંસીતો પ્વનિ મંજુલ રણકાર કરી રહ્યો હતો. સ્વામાનું હૃદય તો પ્રજ્ઞેશ્વર શીઠ્ઠ્યુચંદ્રના અજળ મનોહર સ્વરૂપ ઉપર મુગ્ધ બન્યું હતું, પિતાના શાપથી તેને તે સ્વરૂપ અને બંસી પ્વનિની મધુરિમાની આનંદધાર નહિ મળવાથી વિરહાવસ્થા થઈ હતી. તેને ચીરીરતું ભાન પણ રહ્યું નહિ. આમતેમ વ્યથિત હૃદયથી થયાં કરતી હતી. તેને આશ્વાસન આપનાર દ્રોષ હતું નહી. સ્વામાના શેષેશમ પ્રતિ વિરહતાપની ચિનમારીઓ જલતી હતી.

સ્વામાનું અંતઃકરણ સામાન્ય સ્ત્રીઓના અંતઃકરણો કરતાં ઉચ્ચ અને પવિત્ર હતું, તેનું હૃદય સ્વાભાવિક દ્રોષથી મુક્ત હતું અને દ્રામણતા-સરળતા પવિત્રતા, દયા, પ્રીતિયુક્ત હતું. આનું હૃદય હતું સ્વામાનું. કારણ કે દેવતા, અને મનુષ્યતામાં એજ અવસ્થા ઉન્નત છે. તેમાં મનુષ્ય તપથી શુદ્ધ થઈ આસુરી સમ્પત્તિનો નાશ કરી તેને પ્રાપ્ત થાય છે.

સ્થામાનો વિરહ અને જીહાસાખી—ત્રેમીએનો સદન સંગી વિરહ સાધ્વીના કોમલ હૃદયને બોલાવવા લાગ્યો. સ્થામા પરિચાન મુખથી એકાન્ત વનકુંભોમાં પોતાના દિશના વિરહ-તાપના પડેલા ફોફારને ફોફારી હતી. કેલીકસ અને મુગ પ્યારની કવિતાથી આવીને ગોઠમાં બેસતા હતા. તેના પરિચાન કરેલાં અંચલોને છોડા મેંમાં લાકને ચાવતા હતાં. પણ એ દિવ્યાંગનામાં એ કીકનો લાવ પણ નહોતો, તેને ઉત્સાહ કે ઉમંગ ન હતાં. તેને તો હૃદયમાં દાહ, આસોમાં આહ, અને નેત્રોમાં અનર્મલ અશ્રુપ્રવાહ ચાલ્યો જતો હતો. સ્વભાવિક અંચલ મન કોઈ પણ પ્રકારે રિયર રહી શકતું નથી. પણ વિરહ કે કુખી અવસ્થામાં એકાગ્ર થઈ જાય છે, કારણ કે મનુષ્યને માટે કુખ એક કુદરતી એકાગ્રતાનું સાધન છે.

સ્થામાને પિતા સુરિના સાપથી જૂતલ ઉપર મૃત્યુસોદમાં જવાની શક્તિ નહીં થઈ જવાથી, પોતાના પ્રાણપ્રેરના દર્શનામૃતનું મુખ મળતું નથી. બંસીનો અજાણ મનોહર ખનિ સાંભળી શકતો નહિ હોવાથી વિકલ થઈ વિરહાવસ્થામાં વનકુંભોમાં ફરે છે. તેને કશુંય ભ ન નથી. આવી રિયતિમાં વ્યથિત હૃદયથી વનકુંભમાં બેસી છે. વિરહતાપની અસલ વેદનાથી અનર્મલ અશ્રુપ્રવાહ ચાલ્યો જાય છે. તેવામાં અંતરંગ સખી જીહા આવીને પૂનઃ કહે છે.

“સખી, તારી આ કશુમય દયા મ્હારાથી બેધ શકાતી નથી, મ્હાઈ હૃદય ચીરાઈ જાય છે. કેવી રીતે આમ ને આમ નિર્વાહ કર્યો મુખી થશે ?

સ્થામા—“સખી, શું બતાવું ? કેવી રીતે નિર્વાહ થાય ? જે કાંઈ કુખ આવી પડ્યું છે તે સદન કરેજ છુટ્ટો, અને સદન પણ કરીય. આથી બીજો કયો નિર્વાહ હોય ?”

જીહા—“સખિ, હું તારી કુખમુખની સાથેદાર છું. મ્હારા પ્રાણ આપવા તૈયાર છું. બોલે તારૂં દિલ હું શું કહું ?

સ્થામા—“સાઈ જ્ઞેન ? તું મારે માટે ખાસ લાગણી ધરાવતી હો તો આ મ્હારો પત્ર લઈને જૂતલ ઉપર જા. મ્હારા પ્રાણપ્રેરને આપજે, અને મ્હારા હાલના સમાચાર કહે, આ પ્રાર્થના મ્હારી છે. હું તારો મોટો ઉપકાર માનીય.”

જીહા—“હા, હા, ખુશીથી એમાં શી મોટી વાત છે ? હું તારો પ્રેમપત્ર લઈને પ્રાણપ્રેર પ્રભુને આપીશ, અને વિરહકુખ નિવેદન કરીય. એ તો મ્હાઈ સદન કરતુંય છે.”

સ્થામાએ ભગવાન મન્નેશ્વર ઉપરનો પ્રેમપત્ર લખ્યો. વાંચીને જીહાને કશું કે હું જે કહું તે ફરીને લખી દેજે.

“બંસી બંસી ડારિકે મુખમા—સરિકે બોય, મુર મુખ મન-મીનકો લીન્દો મુખમાં ખોંચ; જરત અમ વિરહાકિમૈ કહિન નિહુરતા ધારિ, બયો મનોહર પ્રાણદર દરિ મજ-વિપિન-વિહારી.

સ્થામા—“સખિ, આ “મુખમા-સરિ” થી વિશ્લેષ થઈ મરી જતું ઉચિત છે ? અને મન્નેશ્વર તરફથી એવી શી નિહુરતા થઈ છે કે તું એને ઉપાલંબ આપીશ ?

જીહા—“તું તો નરી મુખ્યા છે ! જ્ઞેન, વિદ્યા નામિકાએ તો પ્રિયતમને નિહુરતાના ઉપાલંબ આપ્યા કરે છે. પણ હા, અહીં એ અવસર નથી. સાઈ જવા દે એ વાતને. તારી વાત પણ શી છે. લાવ, પ્રેમપત્ર લઈને જઈ હું.”

જીહા પણ સિદ્ધકુમારી દોવાંથી આકાશમાર્ગમાં પરિવ્રજા કરવાની તેમજ જૂતલ ઉપર આવવા જવાની શક્તિ ધરાવતી હતી. તેથી સ્થામાનો મન્નેશ્વર પ્રતિનો પ્રેમપત્ર લઈને જૂતલ ઉપર આવવા નિયત સ્થાને આકાશમાર્ગથી જવા લાગી. અહીં મન્નેશ્વર પ્રથમની મારફત એજ દીકા ઉપર બેસી પ્રેરણા-મોહિની બંસી જગદવી રજા હતા. જીહાએ આકાશપથમાં નમસ્કારી-

વરસામની મનમોહક મૂર્તિ જોઈ. એ મધુરી છબી તો મન હરણ કરવાવાળી, પ્રાણ આદિના મહાજાંજર આકર્ષણ કરનારી, અલૌકિક સૌન્દર્યમંથા હતી. તેના દર્શન કરી એ મનમોહક મૂર્તિના જોડુંમાં જીવો જીવો પડ્યા. મન્નેશ્વર તો મોજથી મધુરી મુરલી બજાવી રહ્યા હતા. એમાં કોઈ ભૂલુંદો અસિનવ રાગ ગાઈ રહ્યા હતા. તે અપૂર્વ સંગીત ધ્વનિમાં ખુબી તો એ હતી. આસ કરીને નન્દિની, મોહિની, અને આકર્ષણી એ ત્રણ શક્તિઓ પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપે જાગૃતી હતી. અને એ શક્તિઓના જાદુથી જડને ચેતન, અને ચેતનને જડ બનાવી રહ્યા હતા. જીવો આ અવસર ઉપર પૃથ્વીતાલપર ઉતરીને આવી. પણ એક નવી ઘટના એ બનવા પામી કે જાંજીરધ્વનિની આકર્ષક શક્તિઓના અભાગે મનોહર જાદુથી જે દિવ્યમંત્રના પ્રભાવથી સ્થૂળ સૃષ્ટિના સ્પર્શોપથી દિવ્ય જીવ જાગી રહેતો હતો, અને ઉડીને આકાશગામી થઈ શકતું હતું, તે દિવ્ય મંત્રના જાગ કરવાનું મધુરાકૃતિ, મન્નેશ્વરના મનમોહક સ્વરૂપના દર્શનમાં લીન થઈ જવાથી ભુલી જવાલું. આથી પરિણામ એ આવ્યું કે ફરીને ઉડીને આકાશમાર્ગથી દિવ્યલોકમાં જવાની શક્તિ આલી ગઈ. હવે તો જીવો મોટી કઠિનતામાં આવી પડી. જીવો આકાશમાર્ગથી ઉતરી જૂતજ ઉપર આવી. જ્યાં મન્નેશ્વર પ્રભુ ગિરાજ રહ્યા હતા ત્યાં આવી, પ્રણામ કરી સ્વામાનો આપેશો પ્રેમપત્ર આપ્યો.

હૃદયચોર મન્નેશ્વર સ્વામાનો પ્રેમપત્ર લઈ ઉડેલીને વાંચવા લાગ્યા.

તે પત્રમાં સ્વામાએ શું લખ્યું હતું! તે વાંચવાની તીવ્ર ઉત્કંઠા થતી હશે. તેમાં આજ્ઞાઓ હતા હૃદય જાપમના ધા, વિરહાગ્નિની પ્રચંડ જ્વાળાની ચિનગારીઓથી શામ શામ પ્રતિ થતી વેદનાના આજ્ઞાઓ હતા ચિત્તર, પ્રિયમિલનની ઝખનાનું આહું સ્પષ્ટ ચિત્ર હતું; અને પ્રિયતમના મોહમાં ક્રમાઈ પિતૃશાપનો ભોગ બનવાનો ઇતિહાસ હતો, હૃદયનું લાવવાહી ચિત્ર આમમુદ-રની આંખો ખોલવા આજ્ઞાઓ હતું.

“ મન તવ છબી-બન્ધન પયો તન પિતૃ-શામહિ ધોર;

મિલનપથ પ્રાણેશ ! તવ લયો મુકલિત કઠોર.

હૈં પરતઃ સ્વતઃ તુમ સળ વિધિ સમરથ નાથ.

ઉર-અન્તરમૈ જસત હી બનત મુખ-દુઃખ-ગાથ,

તૌ કસ નહિં મુધિ લેત મમ માનિ કૌન અપરાધ,

નિજ બિરુદાવલી હેરિયે હે કરુણાન્ધિ ! અગાધ.

યદપિ નહિં તવ ભોગ હૈં લઘુ તિય સળ વિધિ હીન,

પ્રે તુમ દીન-દયાલુ હૌ, હૈં અતિ હી પ્રિય, દીન,

અખલા-બલહૈ દીનતા અરુ અલમ્બ પિય ધાય,

સોઈ ભરોમ જિય ધારિકૈ પાતી દેતિ પકાય.”

કેહિ વિધિ કહૈં કિ મિલહુ મોહિં પ્રાણનાથ ઇત આથ,

જાનિ એક ચેરી નિરી લેહુ બેગિ અપનાથ,

ઉપરના કાવ્યગદ્ય પ્રેમપત્ર રમિકસિરામણિએ ખુબ પ્યારથી વાંચ્યો, અને વાંચ્યા પછી જીવો સ્વામાના હાતની વિરહાગ્નિન કરણ કંથની વર્ણવી ગતાવી, વિરહદશાનું રોમાચક વર્ણન અને પિતાના આ શાપના સમાચાર પણ કહ્યા. પ્રીતિ-રીતિપ્રવીણ શ્રીકૃષ્ણચંદ્રે

પ્રિયતમા સ્થામાની દૂતી જહાનું સ્વામી કર્યું, અને પોતાના ઉર ઉપર નિખિત મુનુનાખામાંથી
“ સુમેરુ કમલ ” ના દહને તોડી પ્રિયતમા સ્થામાના પ્રેમપત્રનો પ્રત્યુત્તર નીચે પ્રમાણે લખ્યો.

‘ મન્જેશ્વરનો દિવ્ય પત્ર.

પ્રિયે ! રહ્યો ને ધર્મ તવસો તુમ મન દે કીન,
અખ ઉત્તર કર્તવ્યકો હૈં આતિ વિદ્-પ્રવીન.
હૈં હું તિહારો સર્વ વિધ સદા સ્વજન-સ્વાધીન,
જનિ ચિન્તા કહુ હિય ધરે હોહુ વિરહમં છીન.
સ્વયં આય રચિ રાખિહૈં મેટિ સકલ હુખ-દાહ,
જનત હૈં હિયકી સગે કરિહૈં પ્રીતિ-નિવાહ.

શ્રીમુખથી સાંતવનયુક્ત વચન કહી પત્ર આવેલી જહા દૂતિકાને આપ્યો, જહાએ ભગવાન પ્રતિ કર્યું. ભગવન ! આપના મધુરાકૃતિ સ્વરૂપનાં દર્શનાનંદમાં મુગ્ધ બનવાથી, જે દિવ્ય મન્ત્રના પ્રતાપથી આકાશમાં જઈ શકતી હતી તે દિવ્ય મન્ત્રના જપ જપવા બુદ્ધી મર્ધ, અત્યેવ જૂતમના સ્પર્શદોષથી હવે મહારામાં આકાશ મંચરણ-શક્તિ રહી નથી. હું હવે મહારા દોષમાં શી રીતે જઈ શકું ? પ્રશુ ! હું મ્હોટા મંદેટમાં આવી પડી છું.

શુભે ? કોઈ ચિન્તા નહિ, મહારા નામમન્ત્રનો જપ કરો, તેમ કરવાથી ચાલી ગએલી શક્તિ પુનઃ પ્રાપ્ત થશે.

પૂર્ણ પુરુષોત્તમ ભગવાનના મનમોહન સ્વરૂપનું ધ્યાન કરી, તેમના જ દિવ્ય નામના અષ્ટાક્ષર મહામન્ત્રનું સ્મરણ કરવા માત્રથી દિવ્ય શક્તિ આવી મર્ધ, અને પોતાની પાસે બિરાજ રહેલ મન્જેશ્વરનો નમન, કરી આદારગામિની યર્ધ, તેનાં નયનપદમાં તેા મુરલીધર સ્થામસુંદરની મધુરાકૃતિ વિચરણ કરી રહી હતી.

દિવ્ય પત્ર મિલન દે પ્રિયમિલન !

સ્થામા વનકુંજમાં વિપ્રયોગ અવરયામાં છે. જહા, શ્રીમન્જેશ્વર પ્રાણપ્રેષ પ્રભુના શીહસ્તા-ક્ષરનો પત્ર લઈને આવવાની રાહ નેઈ ખેડી હતી. જહાના નહિ આવવાથી આકુલચાકુલ મર્ધ રહી હતી. તેમને શી ખબર હોય કે એ દિવ્ય મધુરાકૃતિના જ્વલમય સ્વરૂપમાં મોહિત થવાથી દિવ્ય મન્ત્ર બુદ્ધી મર્ધ હતી. જેથી આવવામાં વિલગ્ન થયો હતો.

થોડો કાળ નિર્ગમન થયા પછી જહાએ આવીને સ્થામાને કર્યું કે સે, તમારું કામ કરીને આવી છું. સખી, તમે મોટા લાગ્યશાલિની છો કારણ કે પૂર્ણ પુરુષોત્તમ મન્જેશ્વર જેવા કિન્દૃષ્ટ નામક સાથે પ્રેમ થયો છે. વારતવમાં જગતમાં ને કોઈ પ્રેમપાત્ર સ્વરૂપ હોય તો તે માત્ર એક જ સ્વરૂપ છે. ભાવથી સર્વનો પ્રિયતમ થવામાં એ જ સ્વરૂપ યોગ્ય છે. એમ કહી જહાએ મન્જેશ્વરનો ‘ સુમેરુકમલ ’ દત્તમાં નિખિત પત્ર કઢાડ્યો. સે, આ પત્ર હૃદય સાથે આંખીને ખુલાવો તાપ તનના, પાંચો એમાં શું લખ્યું છે ?

સ્થામાએ મન્જેશ્વર સ્થામસુંદરના દિવ્ય પત્રને ધારથી છાતી સરસો આંખી, અંખોએ આકાશી, શિર પર ચઢાવ્યો.

સ્થામાના હૃદયમાં આનંદના સ્તોત વહેના હતી. આજ ભગવાનનો દિવ્ય પત્ર આવવાથી ઉત્સાહમાં હતી, અને વાંચવા લાગી.

સુધિ બિનરાતી મેહરાતી મહામોહમાતી,

દગન લગાતી ઔઝાતી તાતી છાતીકો ।

નેક ન અઘાતી બાર-બાર હિય હાતી કગિ,

જતન જુગાતી જિમિ સૂમ નિજ યાતીકો ॥

દીર્ઘપથ આયો જાનિ મમ જહુ પાયો દગ-

વારિઅ નહવાયો કટિય ઇવન-સંઘાતીકો ॥

ચેતત વિયોગ-યોગ યુગ યુગપત યાતી,

બાચિ-બાચિ પાતીકો 'મુજિન્દુ' પાતી-પાતીકો ॥

પુલકાવલિ બાહતિ ગાતનમૈ તનમૈ મૃદુ કષ્ટક રોમ ખિલૈ ।

મનમૈ અનુરાગ-પગાગ ભરે તિમિ નયનન નીર મરન્દ ઢલૈ ॥

સુખ-સ્વેદન વાન્દિ-ગિન્દુ છએ જડતાબસ ખેનહુ ના નિકલૈ ।

હમિ કૃલિ રહી વહ કેતકિ-મીજનુ સ્યામહિ પાવસ આય મિલૈ ॥

પ્રાણપ્રેષ્ઠનો પત્ર સ્વામા વારવાર વાચી રહી છે પણ સંતોષ પ્રાપ્ત થયો નથી કહિ તે દિવ્ય પત્ર એક હજાર સ્થોત્રથી નો આશ્વેષવામા આવ્યો હતો તો પણ પરિતોષ ન થાત. પ્રિય એવો જ પદાર્થ છે અને પ્રીત પણ એવી જ વસ્તુ છે. સ્વામીવતના પ્રેમની પીને સ્વામા-કૃપી ગર્હ. અર્થાત દિવ્ય પત્રમિવનથી ખુશ ખુશ થઈ ગઈ, જાણે સાક્ષાત જમસાનની પ્રાપ્તિ થઈ હોય નહિ સુ ?

છહા—સખી દિવ્ય પત્ર દર્શનથી તને જહુ જ આનંદ થયો છે સાર. પણ મેં આ કામ કરી આશુ તેનો પુનઃકાર (કેટ) તો વાવો ?

સ્વામા મન્ય નેત્રથી બોલી-બહન છહા ' તારા આ જાણથી હું મુક્ત થઈ જકું એમ નથી એમ રહી જેના આખમાથી અત્યુપવાહ આવ્યો જતો હતો તે સ્વામાએ છહાના મને દાય ભે-વી દીધા બ્યારે જ્ઞાતિય (ચદ્ર) પોતાના મુધા-ગિગ્ધ હસ્તોથી રજતીનો પશ્ચિમ કરી, પૂર્ણ કવાઓથી નિહમિત જતી રહી હતો, દક્ષિણાનિવ મવયાચન પગ ચદન-માખાઓની સગ વિહાર કરી રહી હતો, સારે સ્વામા પોતાની સુગંધી દ્રવ્ય મુક્ત કૃષ્ણવાણી રાખ્યામા પાગી મર ૨૨૧૬ રાખી, મનમોહન સ્વામીમુદ્રના મિનનની ચિન્તા કરી રહી હતી

તકતિ તિય નિજ પીતમકી રાહ ।

ગચિ-રચિ પુહુપન સેજ હમાઈ ઉમગિ-ઉમગિ ઉત્માહ ।

નેક ન ધીરજ હોત હૃદય-ગિચ બાહયો પ્રેમ-પ્રવાહ ॥

રગ-રગમે વ્યાપત છન-છનમે પ્રિય-મિતનદી ચાહ ।

કળ ધાં ગિન્દુ પ્રાણુધન મિલિહૈ કળ મિટિહૈ ઉગાહ ॥

સ્વામા પ્રિયતાની ચિન્તા કરતી હતી ચિન્તા કરતા કરતા દત્તિ એકાન્ત ભાદમા લીન થઈ ત્યારે હમણા જપ્તી આવી ગઈ સ્વપ્નાવસ્થા પ્રાપ્ત થઈ, તેમા સ્વામીમુદ્ર નજીકગે મનથી નો મનથી ઉપાવનન આપે છે.

કહિ પ્રિય, નેહ નિજાહનો પૈ કમ સુધિ લીન ।

હોય ગહે કિત લીન હો હે અન-દીતિ-પ્રવીન ॥

ઉપર પ્રમાણે ઉપાલમ્બ આપી રહી છે. સ્યામસુંદર મળેશ્વર શ્રીકૃષ્ણે જાણ્યું કે સ્યામાની કંઈ દસોડી હદ ઉપરત કંઈ નહિ. કારણ કે પોતે ભક્તવત્સલ છે. ભક્તજનના કંઈપણ ભગવાન સ્યામસુંદર મદનગોદન પ્રકટ થયા. સ્યામાના મુખચંદ્ર ઉપરનો જે સ્વપ્ન ભાવ વ્યંજિત થઈ રહી હતો તે ભગવાન સ્નાનદ નિરખતા નિરખતા દર્શી પડ્યા. ખીચારી સ્યામાને પ્રભુ પ્રકટ થયાના ખબર પણ નથી. તે તો હજી ઉપાલમ્બ આપે છે. ભગવાન આ ભાવ જોઈને સુખચાપ પર્ચકું (પલંગ) ઉપર ખેંચી ગયા. ખેંચીને ભગવાને શું કર્યું ? પ્રિયતમા સ્યામાને પ્રેમપૂર્વક જે હસ્ત વડે ઉપાડીને જ્યાં ખેંચી કરવા જાય છે. સ્યામાની નિંદા ભંગ થઈ, તેજ ઉપાડીને જુએ છે તો ગોકુલ ગ્રામના દીલા ઉપર ખેંચીને જે સ્વરૂપ ખેંચી જાગવી રહેલું હતું, તે પોતાના પરમ અનન્ય પ્રિયતમ રસિકશિરોમણિના દર્શન કરી અતિ આનંદિત થઈ ગયો. જે સ્વમાવસ્થામાં હતું તેજ જાગૃત અવસ્થામાં દષ્ટિપથ હતું. જે ભીતર હતું તેજ બહાર જોવામાં આવતું હતું જે ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર દર્શનાનંદનું સુખ આપી રહ્યા હતા તેજ પ્રિયતમ પ્રાણપ્રેષ્ટ હતા.

સર્વાંગમુદરી સ્યામા અને મુરિરની શંકા:—સ્યામાએ પ્રિયતમના દર્શન કર્યા એટલુંજ નહિ પણ અનન્ય ભાવથી તે સ્વરૂપનો દિવ્ય સમાગમ પ્રાપ્ત કર્યો. શરદપૂર્ણિમાની રસિક રવળીમાં જે દિવ્ય આનંદમય સમાગમ ગોપિકાઓએ કર્યો, તેજ સુખાનંદમય ભગવાનનો સમાગમ કર્યો, આવી રીતે રસિકશિરોમણિ પ્રભુ નિયત સમયપર પ્રતિદિન સ્યામાના મંદિરમાં પધારી પરમ સુખ આપી જતા હતા. પણ એ સ્યામસુંદર પ્રભુને જાણ કે કોઈ ચકિતમાન હતુંજ નહિ. માત્ર સ્યામા એ સ્યામસુંદરના સ્વરૂપને જોઈ શકતી.

સાધારણ કુમારિકામાં નવવિવાહિતા થયા પછી પુરુષસમાગમ પ્રાપ્ત થતાં સ્ત્રીચિન્હો પ્રકટ બની કાંતિમાં વધારો થાય છે. તે માફક સિદ્ધકુમારિકા સ્યામાને પુરુષોત્તમ ભગવાન મળેન્દ્ર શ્રીકૃષ્ણચંદ્રનો પ્રતિદિન દિવ્ય સમાગમ થવાથી કાષ્ઠવત થઈ ગયેલ શરીરના સર્વ અંગ પ્રત્યંગે ખીલી જઈ સ્યામાનું શરીર સર્વાંગમુદર બન્યું. પિતૃશાપથી જે મુખારવિંદ પરિશ્વાન બની ગયું હતું તે મુદર ચંદ્રમુદેલીધવાન બની ગયું. સદાય પ્રકુલવદના રહેતી હતી. મુખારવિંદ ભરાવદાર થવાથી અને નવયૌવન ખીલી નીકળેલું હોવાથી સ્યામાનો પિતા મુરિર વિસ્મય પામ્યો. સ્યામાના શરીરપરિવર્તનના આદરિમક ફેરફારથી શંકાસીત બન્યો. તે વિચાર કરવા લાગ્યો કે મહારા શાપથી જેનું મુખ પરિશ્વાન બની જઈ શરીર કાષ્ઠવત થઈ ગયું હતું તેજ સ્યામાનું શરીર આજ નવયૌવન પરિપૂર્ણ કેમ લાગે છે ? રખેને મહારી પુત્રી કોઈના પ્રેમસંબંધથી તો નહિ જોગણ હોય ! નહિતર આવું શરીર ન હોય. મુરિર ગમ્મરાયો. સ્યામાની માતા ઉત્તમાને કહ્યું કે સ્યામાનું શારીરિક પરિવર્તન થઈ નવયૌવન બની ગઈ તે માટે મદને મોટી શંકા રહે છે. શા કારણથી શરીર સર્વાંગમુદર બની ગયું ! માટે તમે સ્યામા સાથે અટપ્રહર રહીને કોઈ આચનાર વ્યક્તિની તપાસ કરો.

સ્યામાનું સ્વરૂપ જાણવા માટે મુરિરના કહેવાથી ઉત્તમા અટપ્રહર સ્યામા સાથે રહેવા લાગી. કાણુ પુરુષ અહીં આવે છે, તેની છુપી તપાસ કરવા પ્રયત્ન કરતી હતી. પણ અહીં તો એ ચતુરચૂંકમણિ નવનીતચોરને પવન અને આદાર પણ જોવાનું સામર્થ્ય ધરાવી શકતા નથી. તો ખીચારી ઉત્તમાના શા ભાર છે કે એ ચતુરચૂંકમણિ ચોરને પકડી શકે ? ઉત્તમાને કોઈ પણ મનુષ્યનો પતો નહોતો લાગવાથી હેરાન થઈને કહેવા લાગી કે આ શો ગામલો !

સ્યામની બાંસુરીના પિરહ.

રવતે કહ્યું બંસરી રી વીર !

દ્રવત હિય પુનિ સ્નાત નયનન મુકલિ ઉઠત શરીર. ।

સોઈ બંસીબટ ચમુનતટ સોઈ કુંજ-કુટીર ॥

નયનપથ ગત હોત છિન-છિન કરત વિવશ અધીર ।

સખી ચલિ ભેટે હૃદય-નિધિ 'ખિન્દુ' મેટે પીર ॥

એક દિવસ સ્વામાએ જુદા સખી પ્રત્યે કહ્યું સખી, તારા પુણ્યપ્રભાવથી પ્રાણુશ્રેષ્ઠ પ્રિય-તમ શ્રીમજ્જેશ્વર મિલનનું સુખ-સૌભાગ્ય તો પ્રાપ્ત થયું, પરંતુ તેની બંસીનાદના સુમધુર અધ-રાશ્રીત માટે મહારો જીવ તલસી રહ્યો છે. એ આનંદની સુષડીઓ કયારે પ્રાપ્ત થશે ? અને એ પ્રિયતમ સ્વામાસુન્દર યોડીવારને માટે મળે છે તેથી પરમ આનંદની તૃપ્તિ થતી નથી.

જુદાએ કહ્યું—બહુ સારું સખિ ! એક કામ કરો. મહારા કંઠમાં આપની ભુજલતાઓ મીલાવી પીઠ પર બેસી જાઓ, બસ. હું તને લઈને શ્રીમોકુલ તરફ ગમન કરું.

સ્વામાને તો એટલુંજ જોઈતું હતું. જુદાના ઉપર પ્રભાવોનાં વચન માંભળી બહુજ પ્રસન્ન થઈ, જુદાના કંઠમાં ભુજલતાઓ બીડી વગળી પડી. બંને દેવાર્જુનાઓ આકાશમાં ઉડી ચાલી વાતવાતમાં યોગોદ્ગ્રાહ આવી પહોંચ્યાં, ત્યારે કણ્ઠપટ પર શ્રીમજ્જેશ્વરની બંસરી ઉદ્ગત થઈને નાદાનંદની દિવ્યધારા દિગ્દિગ્ગન્તમાં વહી રહી અને સંપૂર્ણ સૃષ્ટિને આપ્તાવિત કરી રહી હતી, અર્થાત મોહ પમાડી રહી હતી. લતાદુમ નાદધ્વનિના પ્રભાવથી દિવ્ય હૃદયે વ્યાપ્ત થઈ અનુભૂતમાં શ્લ-શ્લ દ્રવીભૂત થઈને મકરન્દ ઢાલી રહ્યા હતા.

જહું અસ દશા જડનકી ખરની । ઠો કહિ સકે સચેતન કરની ॥

નીચે ગાયો ચારે તરફની ધેરી રહી હતી અને આકાશમાં પક્ષીઓ પણ ઉડતાં ઉડતાં સ્તબ્ધ થઈ ગયાં. વસ્તુતઃ જડતા અને ચેતનતા અંતઃકરણ અને પ્રાણની અવસ્થાઓ હતી. નહીં તો એક ચેતન મતાસમાન રૂપથી સર્વત્ર વ્યાપ્ત હોત.

બંસીધ્વનિ—આ પ્રમાણે સ્વામા અને જુદા શ્રીમજ્જેશ્વરની મોહિની બંસરી સુણી રહ્યાં છે. એ સુમધુર સ્વરૂપના દર્શન દોચન ભરી ભરીને કરી રહ્યાં છે. એ મંત્રમુગ્ધ બનેલી દિવ્યાર્જુનાઓ જ્ઞાન બુદ્ધી ગમેલી છે. જુદા તો ફરીને આકાશમાં જવાનો દિવ્યમંત્ર જપવો બુદ્ધી ગઈ, એ મોહનમંત્રમાં સર્વમંત્ર લીન થઈ ગયા છે તેવામાં જેમ આકાશમાંથી તારકમંડળનો તારો ખરે તે માદક દિવ્યમંત્રના બુદ્ધી જવાથી જુદા સ્વામા અને જણુ નીચે ઉભેલી બંગી ધ્વનિમાં મંત્રમુગ્ધ બનેલી ગૌ ઉપર ઝાડની ઝાળી ચાક પટકાઈ પડી. આ અવાજથી ગૌએ આમ તેમ નહાસવા લાગી. આથી ગોપગણો દાયમાં લાકડીઓ લઈને દોડ્યા. આ મામતો જોઈને મજ્જેશ્વર મનમાં દસી પડ્યા. કારણકે તે અંતર્યામી પ્રભુ તો બહુ જાણુતા હતા તેથી ગોપગણોને લાકડીઓ લઈને દોડતા અટકાવ્યા, અને બંને નવસુવર્તિઓને મન્માનપૂર્વકે જોલાવી અને પુછ્યું કે કેમ આવી રીતે આવ્યા છો ? જુદાએ બે હરત જોડી કહ્યું; કૃપાનાય ! સ્વામાને બંસરીના દિવ્યનાદ સાંભળવાની હિત્ક્રતા હતી. પછી સર્વ વર્ણન ભગવાનને કહ્યું. ત્યારે ભગવાન કહે છે કે એ તો સ્વાભાવિક છે. પરંતુ આવી રીતે આવતું નહિ.

જેનું અંતઃકરણ જેનું હોય તેના પ્રેમનું સ્વરૂપજ તેનુંજ હોય છે. જે ભૂતિનું જે વદ્ય હોય છે, તેના શ્લ-શ્લ પણ તેવાજ હોય છે. આવી રીતે સ્વામાનું અંતઃકરણ પણ સત્સ્વરૂપ અને દિવ્ય સામગ્રીથી બનેલું હોઈને બારે મધુર અને મુગ્ધ હતું. અહંતા મમતાને તો રચાન હતુંજ નહિ. આવી દિવ્ય સુકુમારતા હતી. તેના હૃદયમાં ચૈતન્ય કિરણોના ચોગથી મધુરમ વહન કરતો હતો, આથી સ્વાભાવિક સન્ન, વિનય, પવિત્રતા અને સસતા આદિ સમ્પત્તિઓની

શ્યામા, હાલો પિતા મુરિ મહારામા કેમ વિશ્વામ નથી રાખતો તેનું રહસ્ય સાંભળ
“પૂર્વજન્મમા તે વૈશેષિક—મતને માનવાવાળો તર્કશાસ્ત્રી મીમામક બ્રાહ્મણ હતો” આ સરકારથી
તેનો મહારામા ભગવદ્ભાવ વિષયક વિશ્વાસ નથી કરણ કે એ મતલ માનસનો નૈસર્ગિક ગુણ છે.

શ્યામા બોલી, ભગવાન એ બુદ્ધિ નથી ? જો તમારામા મર્વતોભાવ પ્રજ્ઞા ન કરે, એ
વિદ્યા કેવી ? જો તમને પરમ પ્રિયતમ ન પ્રતિષ્ઠાદિત કરે

ભગવાને કહ્યું કે—શ્યામા, મને માત્ર મારી કૃપા (અનુગ્રહ) ના બળથી કેવળ ભાનુક
ભગવદીયોજ જાણે છે અને તે ભગવદીયો જગતના જીગ માઓને દયાપૂર્વક મારી સન્મુખ
થરણે લાવે છે. માત્રી તર્કથી કાંઈ પણ અને ભેળવી રાકતુ નથી, હું તો માત્ર પ્રેમને વસીભૂત
હોવાથી “પ્રેમનશણા લક્ષિથી હું પ્રમન્ન થાઉં હું, તર્ક એ બુદ્ધિનો વિષય છે અને હું તો
એથીએ પર છું અર્થાત્ પરમતત્ત્વનું હું જ છું.

એક દિવસ ભગવાને મુરિને પરમતત્ત્વ દેખાડવા વિચાર કર્યો. મુરિ, ઉત્તમા, શ્યામા,
જીહા, આદિ એકઠા થઈને શાતાક્રોડમા બેસા હતા મુરિ “શ્રીકૃષ્ણ પરબ્રહ્મ કેવી રીતે છે ?
તે શ્રીદેવર્ષિ નારદજીના વચનનું સ્મરણ કરી તે જલિલ મમત્ત્વા પર તાર્કિક બુદ્ધિ અનુસાર
વિચાર કરી રહ્યો હતો શ્યામા પ્રાણપ્રેષ, પ્રિયતમ વ્રજેશ્વરી ભાવનામા નિમગ્ન હતી ક્યારેક
એ મનમોહન મધુરાકૃતિ સ્વરૂપમા અને ક્યારેક ત્રેતાકથ-મોહિની” બંસરી-નિનાદમા તન્મય
થઈ રહી હતી જીહા શ્યામાની પાસે બેઠીને કુશોના મંદર ક્યાગમ આકર્ષક આશુપણે બનાવી
રહી હતી અને ઉત્તમા બેઠી બેઠી વિચારમગ્ન મુરિની મુખમુદ્રા જોતી હતી આ પ્રકાર હતો.
ભગવાને આ સમયે ક્રોધક કહ્યું

ઉપર પ્રમાણે મર્વજણા બેસા હતા તેવામા મગમિન્દ્ર પુરાણ પુરુષોત્તમ સમિક્ષિરોમણિ
જન્દાવનયદ્રનું અધઃ પર બસી ધારણ કરેલી છે તેણે સ્વરૂપ પ્રગટ થયું તે સમયે આપમીના
શિખ્યાશુ અધઃ પર રહેલી મુગીએ રુમધુર પ્વનિથી “નન્દિની, મોહિની, અને આકર્ષણી”
શક્તિઓદ્વારા સકળ ત્રસાયર ને વિદવળ કર્યું. તે મહાપ્રાણમા સર્વના પ્રાણ આપરિત થયા.
અને તે સિદ્ધોક્તી સર્વ દિવ્યાકૃતિઓ અને દિવ્ય પુરુષોએ આક્રોડમા બેસાઈ આવ્યા. તેમજ
અન્ય દિવ્ય લોકો, દેવી-દેવી આકાશપથમા એકત્રિત થઈ ગયા પરિણેની પક્તિઓ ભગવાન
આમસુંદરના ઉપર મહાનાકર નિનાન્ત નિથર થઈ ગયા છે તેમાથી માર્કેકનરૂપ કરી રાકતુ નથી
તેમજ પાપ પશુ હુકમવારી રાકતુ નથી, નીચેના ભગવાન મૂગ મૂગવીઓના જુદા જુદા મર્તિઓની
માફક ચારે બાજુ ઘેરી ન્હા હ લતા તરુઓમા અનવરતરૂપથી લાગી રહેન ફલ-ફલ મૂગી
રહ્યા છે અને તેમાથી અનન-છત મકરન્દની ધાર વહાવી ગઈ હતી કામધેનુઓના મતનોમાથી
કુધની ધારાઓ અખનિત રીતે એમ્તાઃ વહેતી હતી પવન નિરહતાન ખામી પ્રાણની મારક
ગતિ બૂચી ગએન છે, તન્મયતા, તરીનના, એમમતા, તમકાન્તા અને તત્ત્વનારૂપ
મદ્યરીઓ સાથે શાન્તિની ભગવાનની જરૂરી-મનિ પર ચારે તરફથી મરુપૂર્ણ આયુધની
જઈ આનંદની મૂમિમમા મગીત કનાધઃ ગાયે નૃપ કરી રહી છે.

એ મનમોહન સ્વરૂપની ધનરધામ છન્નિ પણ એવી મોહક હતી, અને તેની જરૂરી-પ્વનિ
પણ એવી જ હતી તેન અને શ્રોત-પથમાનિની યનાંની માથે મીધી મન અને પ્રાદુને બેઠોને
આત્મા સાથે તદકાઃ ધર્ષ જતી હતી આવી મમરી—પવનની પ્રવળમા બીચાગ તર્કશાસ્ત્રનો
શો દિવ્યાગ ?

મુરિર તો મુરિર જ ન-યો, મહાનાદના પ્રગલ્ભ પ્રવાહમાં અંતઃકરણના ચારે બેદરું શું થયું ? તેનું બીચારાને ન હતું જ્ઞાન, કે ન હતું જ્ઞાન. બધાંનાં ઘરીર બળે જડતાપણ ન થયાં હોય ? તે માફક હતી ચલી શકે નહિ તેવાં રતગિજત થયાં હતાં. અને તે સજીવ પ્રતીન થતાં હતાં અને એ બંસરીનો મહાનાદ તો એકજ હતો કે “એકમેવાદ્વિતીય...આ પ્રભાણે ભગવાન સર્વને આશ્વર્યમાં ગરમાવ કરી પ્રાણપ્યારી સ્થામાને લઇ સ્થામસુન્દર-અંતર્ધાન થયા.

સર્વને માલુમ થઇ ગયું કે ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદની કેવી છે સુખમા અને બંસી-બનિ કેવી છે? એની મિદાશ મધુરપ સંસાર હોઝાવી લગાવીને યોગી કે વૈરાગી નથી બનાવી શકતી પણ એ વસ્તુ પ્રેમ-આસક્તિનું પ્રદાન કરી દિવ્ય પુષ્ટિભક્તિમાર્ગોનુગામી બનાવી સંસારના બંધનથી મુક્ત કરી આપે છે. સદન પણ કરાવે છે. આત્મ પિરકત જીવન દાન્ય અનુરાગથી પરિપૂર્ણ કરાવી નારીએજ માફક ઉપરની જટિલ પણ બીતરથી મહામાધુર્યરસથી ભરપુર બનાવે છે.

યસ્વાદાદિરસા ભવન્તિ સકલૈર્લૌકિકરાગ્યાદયઃ ।

સ્થામાનું દિવ્ય ચિત્ર પુષ્ટિભક્તિમાર્ગીય વૈષ્ણવોને મનનીય હોવાથી તેમાં પુષ્ટિતત્ત્વની આછી ઝાંખી થવાથી મેં હાંદિમાંથી મૂળ લઈને તેનું સ્વતંત્ર આલેખન કર્યું છે, અસ્તુ.

મહારા ગુરુદેવ કૃપાપીપાસાવાર ચિ. શ્રીદારકેશલાલજી (પોરબંદરરથ) મહોદયના સુગમ અરજીરવિદમાં સાદાંજ દંડવત પ્રણામ કરી મહારી લેખિનીને વિરામ આપું છું.

શ્રી. દાસાનુદાસ સેવક—અમૃતલાલ હરજીવનદાસ પારેખ મહુવાવાળા.

કેવાં હશે ?

શુદ્ધ પન્થના પરિચ્છે જાનના, સુકર્મે રાચતા અવનવા આગે પડકાર પાડતા, અનેરા ઓજસુ અર્થે, વણુકશે શુદ્ધ આટ્ટેશ્યા-સાહેકાર મોરે મોરના, વિશુભીત્યર્થે નિષ્કામ કર્મે તદ્દપ થતા કમચારી કેવા હશે ?

જ્ઞાનોપયોગી જ્ઞાનમયદેશે પ્રજ્ઞોદયને વિચરતા, સંભારે અનાસક્ત રહેતા, અકથ્ય કષ્ટે બહારાન ઉપલબ્ધ કરતા, આનન્દે વિલીન થતા મુનીન્દ્રોનું મન્દિરીયું ક્યાં હશે ?

બ્રહ્મ, બ્રહ્મજ્ઞાન, જ્ઞાનો આટ્ટે અનેરો રણભાર, રણભારે રમતી દિવ્ય-ત્યોતિ, જ્યોતિએ પરિણમતા અતિમાનુષી વૈરાગ્ય કેવા હશે ?

બ્રહ્મજ્ઞાન, જ્ઞાનનું તેજ, તેજે ઓપનાં રમ્મ રમિઓ કેવાં હશે ?

સત્સંગ, સત્સંગથી સાંપડેલ સિક્ષા, સિક્ષાનું અનુકરણ, અનુકરણથી, હૃદયોપન થએલી સંયોગ-વિપ્રયોગની ભાવના કેવી હશે ?

સત્સંગ, સત્સંગે ઉઠારતી ભગવીય બક્તિ, ભગને પમરતો પરમ પ્રેમ, પુનિત પ્રેમે પરિણમતી-આનન્દરસની હેલી કેવી હશે ?

કૃપાપિષ્ટ આત્માનું કમનીય ઓજસુ કેવું રીપનું હશે ?

શીવજ્ઞાનનું સાચું ચરણ, ચરણે સોદી રહેલી અગીરસ ઝાંતી આંખલાડી, આંખલાડીની અહીં અમક, અમકે અમકનું રીનનાનું પાદાવરણ ક્યાં સવનું હશે ?

ખંસીયો વિહાર, વિહારના હાવભાવમા તણીન ચતો જસીનો મજુન રન, મ્મણીય રવથી ઉડીપન ચએહુ અનુપમ ઓળખ, અનેરા ઓળસે આકર્ષાતુ ગોપીચન્દ કેલુ વિદ્વન્ત યર્ધમયુ હમે ?

વે શ્રીકૃષ્ણ હમારા ખ્યારા હે.

અગણિત અંકરત વિગ્તારા, ત્રણે ન પાવત જનકા પાન,
મળમે'રે સમસે ન્યારા, ભક્તનકુ વરા રહેનાગ. વે...ખ્યારા હે
કર્તુ અંતુ અન્યથા કર્તુ, નંદકિશોર હહેવાવત હે,
વિરુદ્ધ ધર્માશ્રયત્વ દિખાવે, સિવાદિક નાચ નચાવત હે વે...ખ્યાગ દે.
મુનીન્દ્રકે હૃદયમે ન આવત, નારદકુ નાચ નચાવત હે,
સનકાદિક ખ્યાન ઝાડાવન, ઈન્દ્રાદિક ગર્વ હરત હે વે ખ્યાગ દે
યશોદા મૈયાડ મુદ બતાવત, સારે વિશ્વ બતાવત હે,
અનેકાનેક લીલા ઢરત, સખાસવ હમત હમાવત હે વે...ખ્યાન દે
મૃદુ મડુ મુગ્ધી બગવત, ગોપી સાચ નાચ નાચત હે,
નાથાજી માથ રાસ બેનત, મન-ગોદન નેસા બનત હે વે...ખ્યારા હે.

(લેખક — પરમભગવતીય કવિવર શ્રીદયારામભાર્ગના પદસિંધુનો પ્રપૌત્ર
જેપી જીવજીવલ જગનલાલ.)

વૈષ્ણવની વાત.

(લે. ભગવદ્ગીય વેલજીભાઈ મીસ્ત્રી.)

રાત્રે ભગવદ્વારતામા ઉકે પુછ્યુ હે આતા, આપણુ મન ભગવાનમા એ નદી લાગતુ હોય તમે ઘડી ઘડી કો જો કે પ્રભુ વહાલા કરવા પણ વાવપ એ નદી ઉપજતી દોષ ?

આતો—પ્રભુ વાવા યાવામા એકજ વાત છે, કે લીલામય પ્રભુના અરૂપતુ હૃદય દર્શન કરી ઉકે, પણ એમ યાવામા ગોપીયુના ભાવનુંજ ભાવન કરવું પડે. ગોપીયુના અર્થોગમ્યુતુ દર્શન પ્રથમ થાય. પછી એણે આધવજી કહે પોતાના વિષયોગ અરૂપને પ્રગટ કયુ, એવી બેઈ ભાવનાતુ સ્મરણુ સતને દી રીયા કરે ને મનનો નિરોધ યર્ધનય તો તો પ્રભુ વાવા હીમ જેવા લાગે, પ્રભુ વિયોગતુ દુઃખ ગોઠળમા નદરાયજીને જહોદાજીને બીજી ગોપીયુને થીયુ. એવું દુઃખ જો નરાય પરાપત યર્ધનય ને તો તો કામ યર્ધનય. જર્ધ અકુર ભગવાનને સ્થમા મેહારીને પધરાવી હાલ્યો. ઈ વાત બધા ગોકગર્ભા દેવાણીને તર્ધ જાયુના ખંભા લગીના પેરેલ હાથીદાતના યુગ્ધા બળજી દધને ભાય હગ્યા યર્ધ ગીયા. એવા શરીર હોદાઈ ગીયાં. અને વીવાપ કરવા મંડીયુ એક બીજાને કેવા મંડીયુ કે અરેરે આપણા પ્રાણુનોયને મથુરા નતાં ત્રોષ્ટ્રે વાપી નર્ધ હવે આપણા દોમલા દી કેમ જાહે ? એમ કેતા કેતા આંખુમાથી ચોધારા આં. જેમ પરનાળા ઠાલે એમ, હાલી નીકળા ને આખતુ આજણુ ધોવાધને મોદા ઉપર કાળાચ વળા ગઈ. કંડુની ટીવીયુ ને કેમરતી આકુ ધોવાધને ચોગી ઉપર રાતા રાતાં છાટણાં યર્ધ ગીયાં, જાણે કેમ અકુર નરમિંધ રૂપ યધને એનો રદો ચીરીને માઈથી પ્રભુને પધરાવી ગીયો હોય. અને માયાના વાળ તો છુટા યધને એ જાણે જોગણુ ફરતીયુ હોય, રદન કરતી કરતી એક બીજાને કે છે કે અરે હવે આપણે એ જીવશુદ્ધિ અરે માર્ધ આખા નજની દશા તો જુવો, મોરવા દીકારા કરતા ઈએ મુગાઈ યર્ધને બેધી રીયા છે, આ ગાયુ ને વાહકા ખડકે પાણી

પીતાં નથીને આંખમાંથી પાણી ટપકાં કરે છે. અરે એનાં તુલ્ય પિતા જસોદાજીને નહિજના કુન્બની તો વાતજ શી કરવી? પાંદિ ઉભું રેવાતું નથી. આપણા કુન્બમાં એનું કુન્બ ભજે તો તો આપણા આંદુના પુર પ્રવાહે આખું ઘર ખુટી જાય.

ઉકે—હે આતા, તમે વાત કરો છો ને ત્યાં મારી છાતી ધરખડ ધરખડ ચાલે મઠી છે હવે જો વધારે વાત કરીને તો છાતી હાથ નહીં રીએ જરૂર થાતી પડશે, હવે મને જવાબો દોય તો બીજી વાત કરો.

આતો—તે પુછ્યું તમને કયુ. નકરું હું ક્યાં કે તો તો? હું જાણું છું કે હું કાચા ફેંચાનો છો, તારી મોટી માના હાથ તો જો ઉધી પડીને હીજડા ભરે છે જેમ જસોદાજી કેતાંતાં કે અરે મારા મોહનને કાઈ દેખાડો હું મોહન હે મોહન મને તારું મુખ એક વાર દેખાડ અરે મારી તુલ્ય અવસ્થાએ તારું મોહું ભાણું. દહ મે તેને માદા મન ગમતાં લાડે લડાવ્યાં નથી. ત્યાં તો, કારમા કુએ તને શીદ તેડાવ્યો દરો? અરે હવે હું મારી નજર આગળ મારા કૃષ્ણજીવેવને રમતાં કઈ દેખીશ? એમ જસોદાજી કેતાં કેતાં છાનાંજ રેતાં નથી. અટકે દોકરા, વાલપ જો પેલાં યઈ તો કુન્બનો અનુભવ થીયો. અટકે જેટલો રોહ એટલુંજ કુન્બ છે.

ઉકે—આતા, આવો પ્રેમ પરમ કેમ પરમટ યાનો દરો?

આતો—જાણલાવે પ્રેમ પ્રગટ યાય. ને પ્રોદ યાય તેઈ પ્રજુના અંગસંગનું સુખ પ્રાપ્ત યાય. તઈ આચકતી બરાબર યાય. પછે તો પોતાના પ્રભુનું મુખ ન જોવાય તો એક એક ઘણું કુન્બની હદ વળે, ગોપીયું જળ ભરવા જાય તહ મોટા ગોપ ગોંદરે બેઠા હોય ને પ્રભુ ખીરાજતા હોય. પછુ મોટાની લાજને મારે દયન ન કરી હકે. તહ એના મનમાં કેમ યાય ઈ, પોતેજ દમજી હકે ને કાં એના મનમાં મન ઈ તોજ દમજાય. રેવાય નહ. પછે લાજમાં ને લાજમાં બોલે કે, આ લાજ બળી જાયો, આ લાજ શું કામની. પ્રાણ પારાના મુખના દયન પછુ ન થીયાં.

ઉકે—હે આતા, આજકાલ વાત હંભજાય છે કે કળયુગમાં સતીયું પ્રગટ થયું છે. જો લાજને બાળી દીધો, એમ બોલે છે તહએ ગોપી રાખી તો ખરી હો?

આતો—સુરખા એને ને ગોપીના ભાવને જાણીન અસમાન જેટલું છેડું છે. ગોપીયુંનો નાજકામ રોહ અલોકીક સુધાગ્રામરના શિરોમણી તરફ વળેલો હતો. ને આજકાલની પામર નષ્ટ નિર્લજ તો પતિવતથી બદ યઈ જગતના વિષયસાગરમાં જઈ પડવાની છે, ક્યાં જગત તારણી નજની ગોપીને ક્યાં હાડ ચામની કાયળી સરખી સંસારી શામા? તુંય ડોકરા મૂરખ લાજે છે. અલોકીકને લોકીક બરાબર ગણ્યો, આજપછી કોઈદી હરખામણીમાં પ્રાકૃત વસ્તુને અપ્રાકૃત હારે હરખાવીશમાં.

ઉકે—આતા? એટલું દમજતો હોઉ તો લીરજનો બેરો રડું ને મારો સતસંગ કરવા બધાય ને આવે, આવી આવી વાતું જાણવા હાર તો તમારી કળે આવું છું, હવે કોઈદી કહી તો કેજો, સ્યો હવે સાલતો પરસંગ કો.

આતો—તુને ખજર છે. ગોપીયુંને પાપણું એક મટકું મારવું પડતું એટલીવાર દયનનો વિયોગ કરોડું જુગ બરાબર લાગતો તો, ને વીધાતાને મનમાં આવે એમ બોલતીયું કે આવા એકરસથી લીન જગતે શા મારે જવતાં દરો, એક રસને જાણનાર હોત તો વીધી આપણને પાપણું ન કરત ને. પોતેજ પાપણુ લોજાજ રેત, પડકવારનું કુન્બ આટલું યાય તો પરરેસ પધાપીનું કેટલું યાય? એક ગોપી કે અરેરે પ્રભુ પધાપી ને હું જવતી રહી માઈ દેયું કેમ ન

ફાંટી પડું? પણ અરેરે બાઈ, ક્યાં ચક્ર ફાટે, કંઈ પણ વળર રોખું છે ઈ કેમ ફાટે, પણ ઈટાણે એટલુંય હોંબર નઈ કે આ દેહ રાખવાથી હળાહળ ઝેર પીને જીવન તથા દેવું હાંફે ઠીક લલાટમાં લખેલ કોણ ફેરવે?

ઉકે—આતા, લલાટમાં કોણ લખી જતું હશે?

આતો—વીધીનું નામ જ્ઞાનું છે. ઈ જગતના બધા જીવનું એના કર્મ પ્રમાણે સાર કે નરહું ભોગવવાનું નિર્માણ કરે છે. પણ જે વાત ગોપીયું બોલે છે. એના કપાળમાં લખનાર જ્ઞાતા નથી, ઇતો ગોપીયુંની પદરજની વાછના કરે છે; ઈ કેમ લખી હકે? ગોપીયું તો જગતની ને ભગતની સુગમણી છે, એનું તો શું? પણ આધુનીક ભક્તિ મારગમાં શરણ આવેલ છે એના લલાટ હાથે જ્ઞાતા જોઈ હકતા નથી. એની વીધાતા શીજ્ઞાનમાં છે, ને પરચમ કયુંઈ ગોપીયુંની વીધાતા પ્રભુની ઈચ્છા શક્તિ છે. ભગતને પોતાનો વિયોગ પોતાની પ્રાપ્તિમાં મુખ્ય સાધન રૂપેલ છે, સયોગમાં તો વહાલાને એકજરૂપે નિરખાય છે પણ વિયોગદશામાં તો સર્વત્ર વસ્તુમાં પોતાના પ્રિયતમનું ભાવન નજર આગળ જીવું થાય છે.

ઉકે—હે આતા, આપણી નજર આગળ એવાં અનેક રૂપ તો શું પણ એકે રૂપે પરગટ નઈ પણ રદા માંય ઝાંખી થાતી નથી તઈ આપણાંય દેવાં આપણા કોઈના મંડાણના કાળા પાણી રોખાને.

આતો—ગાંડા દેવે ક્યાં ચક્ર આવે, પરચમ તો આપણમાં ભાવનાનો છંદાય નથી. દીનતા નથી, જનમ એજે ગીયાતો ઝોરતો નથી, તો ક્યાં ચક્રા દેવે આવે.

ઉકે—તઈ કેવી ભાવના રાખીઈ તો દેવે આવે?

આતો—હોવાર કઈ ગીયો, કે તું ગોપીરૂપ યઈ જ. ગોપીની ભાવનામાં શુધાઈ જ. ગોપીયુંના સયોગ સુખે રદચની મુદર ભાવનાને ન્યાવી કુદાવી દુર્ધના આંદું પાડ. ને ગોપીયુંની વિયોગ અવસ્થાનું સમરણ કરી, રદચમાં હાથ ઉત્પન્ન કરી. કુન્ધમાં આંદું પરસાવ, આ ગર્ધુ ગાંધું ઇન્ધાલમનું છે ઈ વાત હું તને પરચમ કઈ ગીયો જી.

ઉકે—ભગવાનના હાથમાં ઈ વાત કે આપણા હાથમાં?

આતો—જે વહતની ખેવના થાય ને એને હાર રાતદી નીદર નો આવે જે વજોના કારમ આવે છે તઈ ધરમાં દોકડોય ન હોય. પછે ફેટલી ઘોડા ઘોડ થાય છે. ગોડે માન્યું બ્યાજ દઈ હવાયા દોડા દેવાનો ફેરાવ કરીને પણ દરજારી લેણું સુકાવીઈ જઈ ઇટાણે હવા રોં લોઈ જળા જાય છે. ઈતો તું જાણ છે? તઈ નાણા હાકું આટલું કુન્ધ વેણું પડે છે. તો પ્રભુ જેવું ખઈ નાણું હીરા રોખું મેળવવું. એમાં તો સરીરનાં રૂધીર દુકાધને હાડપીનર યઈ જાય, કાંઈ સાધનજન નો રીએ. કેવળ નિઃસાધન થાય. તઈ પ્રભુના દર્શન રદામાં થાય. પછી પરગટ દરજન થાય, પણ દીકરા, સાધના વહમી છે, એવો કોણ હોય કે મુગારસુખના અનેક પ્રકારના વેલવને આગ લગાડીને પ્રભુ વહાવા કરે, એવા તો સંતદાસજી જેવા દોકજ નીકજે.

ઉકે—આતા, તમે કયું તું ને હું પીતામરબાપાની વાત કરીય?

આતો—તને ઠીક હાંભરી આવ્યું. લે કઈ? પ્રભુવાલાનું જરોખર સમરણ એમાં છે. એકવાર પોતે શીશકરજના શણગાર ધરાવના હતા. તઈ પોતાને એમ થીયું કે આતા કાંઈ હાથાને કાંઈક ખોટા એવા આભરણ પ્રભુ ધરે છે ને ધરમાં વફુ છોકરાં તો ખોટાને હાથે અગ્રાડનાં નથી પછે સેવાથી પોતાને મેનાને બોલાવ્યો ને કયું ચોપડો કાદ બંધી વઉ અને છોકરાં પાલે ફેટલું દોલું છે, પછે હીમાળ મુક્યો તો આંદું હજરના દાગીના થીવા. શીશકરજના

જેવા ત્યાં જાંડા મળુ હોના થીયા. ઈસાએ પોને ક્યું કે મારા પ્રભુ તો આ બાઈડીયુને છેકડાં છે, એની બરોબર હાથેરહોના ભાગ પળુ નથી. પછે વિચાર્યું કે ધરમાં આઠ દગ્ગરના ટાંચીના ટોચ તો પ્રભુને નવ દગ્ગરના ટોચ ત્યાં દુહી તો ઠીક. પછે હીરા, પતા, માલેક મોલી મગાવ્યાં ને જામનગરથી લડીઆ તેડાવ્યા ને નવ દગ્ગરના આમરણ સંમરણ્યાં ને પ્રભુને અંગીકાર કરાવી ઉભવ માન્યો, આવા આરવાળાને પ્રભુ વાતો થીયા મળ્યા.

વળી સત્યવાદી પળુ એવા કે દગ્ગરનું તુરુચન થાતું હોય તોય ખોટો અક્ષર ન બોલે, એકવાર પાંચીય દગ્ગરના લેણાનો કેસ હાજતો હતો. એને નાને બાથે ક્યું કે બાઈ. બે અક્ષર ફેરવીને બોલો તો કેસ ઉઠી જાય. તર્ક પોતે ક્યું. તું માઈ કાશું મોડું કરવા મામલ. હું પીતા-બાર મારા જન્મમાં મોડું બોલ્યો નથી ને બોલવાનોય નથી. બંને પાંચીય દગ્ગર બીભા માથે આવી પડે.

ઉકા—આતા, તમે એની પરચમ દયાની વાત કરીતી છ'તો કા ?

આતો—લે કહું દુ'કામાં. પીતાબરમાઈ ને એના બાઈ ધનજીમાઈ કાંચી કમાવા મદતો દતા. દરીઆમાં તોફાનને લઈ વાળુ વીસ ગાઉથી પાણું માંડવી આવ્યું. પછે ગામમાં ગીધા. ત્યાં ઠાંધીયાળા શીરણુહોદ્દય મહારાજ બીરાજતા હતા, દરયાન કરવા ગીધા. તર્કમારગે પુછ્યું. ક્યાંથી આવો છો ? બધી દડીકત કહી. ભેટ ધરી. તથા આપે આજ્ઞા કરી, દોનું કે પાસ જીને પેસે દે સો સખ ધરશે, તર્ક નેટજા દતા ઈ બધાય ધરી દીધા. પછે આપે આજ્ઞા કરી, તુમ બોત કમાઓ, એમ આશીરવાદ આપ્યો. પળુ દંડવત કરી બજારો પારીએ બેઠા, કે બધુય તો પ્રભુ આજ્ઞાએ ઠીક ચાહે ૧૪ પેટમાં ખાવાનું શું કરવું, એમ વિચાર કરતા હતા ત્યાં એક વોરો બડી જાતનો નીકળો, એણે યુધ્ધ, ક્રેજુ છો, કે દગ્ગર છઠ. શું વક્ષારમાં પડા છો ? કે વક્ષાર તો કાંઈ નથી, ૧૪ કમાવા બઈ છઠને ખરચી છુટી છે, તર્ક કે હાલો મારી દુકાને, કોયળો છેડીને કે તમારે જોઈ એટલા રૂપિયા તર્ક લીધો, પછે ૬૬ રૂપિયા લીધા ને ક્યું તમે કમાઓ પછે મને મોકલજો. માઈ નામ જુદું, કરાંચી ગીધાને એમના પીયું બાર મરીનામાં ૨૦ દગ્ગર રૂપિયા કમાજા. એમ દીધા, આનું નામ આત્મનિવેગ, જેમાં ખાવા પરતને વીમાર પળુ ન ક્યો તો પ્રભુએ સાજ રાખી.

એવી એવી એની વાતું બીજી ધણીય છે. વળી કાક ટાળે કેય.

નવીન સાહિત્ય.

ધીમજામવન દરમરકય પૂર્વમાં અ. ૫ થી ૩૨ સુધીમાં શીમુએધિનીજના વ્યાખ્યાન ૩૫ શ્રીવલ્લભજૂત લેખ તથા લાલુભદ્રજૂત લેખ વોજના તથા નિર્મલગમ અ. ૩૨ "કારિમાય" સંસ્કૃતમાં ઉપાવવાની ગોવલ પ. બ. મીડલમાય વલ્લભાસ મોકળીયા તથા પ્રોફે. એવિલાલજી ભટ્ટ M. A. તરફથી યદ્ય રહી છે.

૨. શીમુએધિનીજ સંસ્કૃતમાં શીમુમવન દરમરકય પૂર્વમાં અ. ૩૩/૩૪ નું ઉપાવવાનું કાવ્ય પ. બ. વાડીલાલ ન. રાહ તરફથી શર કરતામાં આવ્યું છે.

ગુરુ સેવા.

ન ચ દૃષ્ટા મુચોષિતૌ વૃથા તન્નમ્ મૃતલે

(શ્રીહરિચાલ)

શ્રીમહાપ્રભુજી માને છે કે શ્રીમદ્ભાગવત સાક્ષાત્ ભગવદ્વરૂપ છે. તે સમગ્રવનાર એટલે શ્રીમદ્ ભાગવતની ટીકા કરવાને યોગ્ય વૈજ્ઞાનર વાકપતિ વિના અન્ય કોઈ સમર્થ નથી. ભગવાનની આજ્ઞાથી પોતે મનુષ્ય દેહ ધારણ કરી વિષ્ણુ અને વ્યાસને પ્રિય ભાગવતનો ભગવત્વરૂપનો ગૂઢ અર્થ પ્રકટ કર્યો. તેજ શ્રીસુખોદિનીજી, આજ્ઞાકાવતા સામાન્ય મનુષ્યો તે સમજી શકે નહિ તેથી કાકા શ્રીવલ્લભજીએ સમગ્ર સુખોદિનીજી ઉપર 'લેખ' નામની મુંદર ટીકા અતિ શ્રમ લઈ પ્રસિદ્ધ કરી છે. ભગવત્કૃપાથી તે સમગ્ર ટીકા આપણને પ્રાપ્ત થાય છે પણ તે છપાવવાનું કાર્ય કરી ગુરુ સેવા કરી કૃતાર્થ થવું એ આપણા હાથમાં છે. જે કોઈપણ શ્રીગોસ્વામી બાલક અથવા દ્રવ્યવાન વૈષ્ણવ તે સેવા કરવા તૈયાર હોય તો અમારી પાસે પ્રથમ મુશ્કેલી લેખની પ્રેમકોપી તૈયાર છે અને છપાવવાનો જે દ્રવ્ય આવશ્યક છે તે મળેથી છાપી શકાશે.

આધિભૌતિક વસ્તુઓ જેવી કે પુલપાન શાક સામગ્રી સુવર્ણ ચાંદી વગેરે સુધી દૃષ્ટિ સામાન્ય વૈષ્ણવોની પહોંચે છે પણ તેઓએ સમજવું જોઈએ કે જ્યાં સુધી આધ્યાત્મિક જ્ઞાન ભક્તિ પર્યંત દૃષ્ટિ લ'આપને સેવા આધિદેવિક નહિ થાય ત્યાં સુધી માત્ર આધિભૌતિક સુધીજ પહોંચવામાં કોઈ પણ શેષ માન પણ અર્થ સરતો નથી, તેમ પ્રભુ પ્રસન્ન પણ ચતા નથી કેમકે શ્રીવલ્લભાચાર્યે સ્પષ્ટ આજ્ઞા કરી છે કે ન લૌકિકઃ પ્રમુઃ કૃણો મનુતે નૈવ લૌકિકમ્ પ્રભુ કૃષ્ણ લૌકિક નથી અને લૌકિકની દરકાર કરતાજ નથી તેમના ઉપર તો ભાવ થવો જોઈએ તેને માટે ભાવના હૃદયમાં થવી એટલે ભાવનાને માટે ગુણગાનની આવશ્યકતા છે એ ગુણગાન તેજ શ્રીસુખોદિનીજી માટે જે પુષ્ટિમાર્ગીય જીવ પોતાનું તથા અન્ય પુષ્ટિમાર્ગીય જીવોનું કલ્યાણ કરવા ઇચ્છે છે અને પ્રભુને પ્રસન્ન કરી સેવા આધિદેવિક કરવા ઇચ્છે છે તેઓએ આવી સેવા કરવી તેજ ઉત્તમ પ્રકારની સેવા છે.

શ્રીવૈષ્ણવસેવામંડલ, ૪૭૮ ડંકનરોડ, મુંબઈ નં. ૪.

વૈષ્ણવતા.

અમે રે વૈષ્ણવ પદના ધરતા દાવા રે,
જીવનમાં શ્રીવલ્લભ નામ કમાવારે—રેકં
નહિ અન્ય તણી રે કોઈ પરવારે,
અતે શ્રીવલ્લભપદમાં આપવારે—અમે રે
મેવા સ્મરણને આચરવા રે,
પ્રેમ ભક્તિની મેળત ગળવવારે—અમે રે
અન્ય તણો આશ્રય નવ ધરવા રે,
પતિવ્રતા ભક્તિ આદરવા રે—અમે રે
અવર તણું અહિત ન કરવા રે,
ઉદર મહાપ્રમાદથી ભરવા રે—અમે રે
શ્રીવલ્લભશરણથી પ્રભુ પદમાં મહાલવા રે,
ચંદ સખી સ્વરૂપે શ્રીકૃષ્ણને લાડ લગાવવા રે,—અમે રે

લેખકઃ—હાસાનુદાસ, ફુલચંદ ગોવિંદ નદાસ શાહ પાદરાના કોટિવાર ભગવદ સ્મરણ.

अलौकिक व्रजयात्रा की सूचना.

श्री मथुरा मण्डलान्तर्गत श्री कामवनस्थ सप्तम पीठाधीश्वर प्रातः स्मरणीय अस्त्रपट गोलेक वासी श्री गुसाईंजी तथा गोस्वामि श्री १०८ श्री गोपाललालजी महाराज के आत्मज गोस्वामि श्री १०८ श्री रमणलालजी महाराज को श्री व्रज यात्रा करवे को विचार भयो है सो सम्बन् १९९२ मिति प्रथम भाद्रपद कृष्ण ९ मंगलवार [गुर्जर श्रावण, वदी ९ मंगलवार] तदनुसार ता० ११।८।३६ कूँ आपश्री श्री प्रभून की शयन आरती करके सायंकाल कामवनसँ श्री मथुरा जी पधारेंगे। तथा मिति प्रथम भाद्रपद कृष्ण ११ गुरुवार ता० १३।८।३९ कूँ आपश्री विश्रान्तघाट पै श्री व्रज यात्रा को नियम लेगे तथा मिति प्रथम भाद्रपद कृष्ण १३ शनिवार ता० १६।८।३६ श्री मधुवन यात्रा जायगी तदनन्तर या यात्रा में श्री पुनोत्तम मास भी अन्तर्गत आ जायगी।

ऐसे शुभ अवसर पै समस्त पुष्टिमार्गीय वैष्णव मण्डली कूँ ये सूचना देवे में आवै है जो या शुभ समय में समस्त सज्जन वैष्णव गण समस्त गृह कर्म त्याग करके सकुटुम्ब सपरिवार श्री व्रज यात्रा करवे के निमित्त अवश्य आवेंगे कारण आपश्री प्रथम ही व्रज यात्रा करवे पधारेंगे।

या व्रज यात्रा में व्रजकमल के नियमानुसार प्रत्येक ग्राम तथा प्रत्येक लीला स्थल के दर्शन किये जायेंगे तथा श्री प्रभून कूँ भोग सामग्री आदि जो पहले श्री व्रजभक्त श्री गोपी जनन नें स्थल स्थल पै अरोगाई ही बाही प्रमाणसँ भोर वार्द लीला के भावमूर् भोग सामग्री स्थल स्थल पै अरोगवाई जायगी। शास्त्र में व्रजमण्डल कमलवत् कहा है तामू व्रज चौरासी कोस के व्रज कमल के नवरा के नियमानुसार ही यात्रा करवे में आवैगी।

सन्ध्या के समय स्थल को माहात्म्य कथा प्रसंग तथा कीर्तन होंगे तामू मुँचई तथा काठियावाड की कैशरिया मण्डली कूँ भी ये सूचना देवे में आवै है जो ऐसे पुण्य समय में हमारे संग व्रज यात्रा करवे को अवश्य ही अलम्ब्य लाभ लेंगे। हमारी व्रज यात्रा के निमित्त आगन्तुक यात्रियन कूँ प्रत्येक प्रकार के सुख तथा आनन्द को प्रयत्न कियो जायगे।

अब और एक अद्भुत सूचना दी जा रही है कि ज्जतीपुरा में श्री गिरिराजजी के कुनवाड़े के मनोरथ के समय में कामवन सँ बड़े धूम धाम के साथ श्रीगोपी जनक के हृदयस्थ लीलाद्वयक श्री प्रभु श्री मदनमोहन जी अवश्य पधारेंगे और वहां पर मनोरथ भी होयेंगे। ऐसे शुभ अवसर पर समस्त पुष्टिमार्गीय वैष्णवमण्डली कूँ तथा मुँचई की तथा काठियावाड की कैशरिया मण्डली को सूचना देवे में आवे है जो या शुभ समय में समस्त सज्जन वैष्णव गण समस्त गृह कर्म त्याग करके सकुटुम्ब सपरिवार श्री व्रज यात्रा करवे निमित्त अवश्य आवेंगे, कारण कि श्री प्रभु ७० वर्ष में श्री गिरिराज जी पधारेंगे। या व्रज यात्रा में जो प्राचीन स्थल ओप होंगे है तिनकी तपास कर २ के समस्त वैष्णवन कूँ दर्शन करावे जायेंगे। ऐसे शुभ अद्भुत समय में व्रज यात्रा को अवश्य लाभ लेंगे।

मोहनदास प्रभुदास—धर्मनमोहनजी के मंदिर, मु. कामवन भरतपुर स्टेट।

શુદ્ધ સેવા.

ન ચ દૃષ્ટા મુચોધિની વૃથા તજન્તુ મૃતલે

(શ્રીહરિચરિત્ર)

શ્રીમદ્ભાગવતુ ભાને છે કે શ્રીમદ્ભાગવત સાક્ષાત્ ભગવદ્વરુપ છે. તે સમજાવનાર એટલે શ્રીમદ્ ભાગવતની ટીકા કરવાને યોગ્ય વૈજ્ઞાનર વાક્યતિ વિના અન્ય કોઈ સમર્થ નથી. ભગવાનની આરાધી પોતે મનુષ્ય દેહ ધારણ કરી વિષ્ણુ અને વ્યાસને પ્રિય ભાગવતનો ભગવદ્વરુપનો ગૂઢ અર્થ પ્રકટ કર્યો. તેજ શ્રીમુખોધિનીજી, આજકાલના સામાન્ય મનુષ્યો તે સમજી શકે નહિ તેથી કાકા શ્રીવલ્લભજીએ સમગ્ર મુખોધિનીજી ઉપર ‘લેખ’ નામની મુંદર ટીકા અતિ મમ ભક્તિ પ્રસિદ્ધ કરી છે. ભગવતકૃપાથી તે સમગ્ર ટીકા આપણને પ્રાપ્ત થાય છે પણ તે છપાવવાનું કાર્ય કરી શુદ્ધ સેવા કરી કૃતાર્થ થયું એ આપણા હાથમાં છે. જે કોઈપણ શ્રીગોસ્વામી બાલક અથવા દ્રવ્યવાન વૈષ્ણવ તે સેવા કરવા તૈયાર હોય તો અમારી પાસે પ્રથમ મંદિરના લેખની પ્રેસકોપી તૈયાર છે અને છપાવવાનો જે કોઈ આવશ્યક છે તે મળેથી છાપી શકાશે.

આધિભૌતિક વસ્તુઓ જેવી કે પુલવાન શાક સામગ્રી મુવર્ણ ચાંદી વગેરે સુધી દૃષ્ટિ આમાન્ય વૈષ્ણવોની પહોંચે છે પણ તેઓએ સમજવું નોંધ્યું કે જ્યાં સુધી આધ્યાત્મિક જ્ઞાન ભક્તિ પર્યંત દૃષ્ટિ લંબાઇને સેવા આધિદેવિક નહિ થાય ત્યાં સુધી માત્ર આધિભૌતિક સુધીજ પહોંચવામાં કાંઈ પણ શેર માત્ર પણ અર્થ સરતો નથી, તેમ પ્રભુ પ્રસન્ન પણ થતા નથી કેમકે ધીવલ્લભાર્થે રૂપૃદ આરા કરી છે કે ન લૌકિકઃ પ્રભુઃ કૃષ્ણ મનુજે નૈવ લૌકિકમ્ પ્રભુઃ કૃષ્ણ લૌકિક નથી અને લૌકિકની દરકાર કરતાજ નથી તેમના ઉપર તો ભાવ થવો નોંધ્યો તેને માટે ભાવના હૃદયમાં થવી એછાએ ભાવનાને માટે શુશ્રુષાનની આવશ્યકતા છે એ શુશ્રુષાન તેજ શ્રીમુખોધિનીજી માટે જે પુષ્ટિમાર્ગીય છવ પોતાનું તથા અન્ય પુષ્ટિમાર્ગીય છવોનું કલ્યાણ કરવા ઇચ્છે છે અને પ્રભુને પ્રસન્ન કરી સેવા આધિદેવિક કરવા ઇચ્છે છે તેઓએ આવી સેવા કરવી તેજ ઉત્તમ પ્રકારની સેવા છે.

શ્રીવૈષ્ણવસેવામંડલ, ૪૭૮ કંકરોડ, મુંબાઈ નં. ૪.

વૈષ્ણવતા.

અમે રે વૈષ્ણવ પદના ધરતા દાવા રે,
છવનમાં શ્રીવલ્લભ નામ કમાવારે—ટેક૦
નહિ અન્ય તણી રે કાંઈ પરવારે,
અતે શ્રીવલ્લભપદમાં અર્પવારે—અમે રે૦
સેવા સ્મરણને આચરવા રે,
પ્રેમ ભક્તિની નોખત ગજવવારે—અમે રે૦
અન્ય તણો આશ્રય નવ ધરવા રે,
પતિવ્રતા ભક્તિ આદરવા રે—અમે રે૦
અવર તણું અહિત ન કરવા રે,
ઉદર મહાપ્રસાદથી ભરવા રે—અમે રે૦

શ્રીવલ્લભશરણથી પ્રભુ પદમાં મહાલવા રે,
ચંદ સખી સ્વરૂપે શ્રીકૃષ્ણને લાડ લગાવવા રે—અમે રે૦

શેખકઃ—ઢાસાનુઢાસ, ફુલચંદ ગેશવદ નદાસ શાહ પાદરના કોઠિવાર ભગવદ સ્મરણ

अलौकिक व्रजयात्रा की सूचना.

श्री मथुरा मण्डलान्तर्गत श्री कामवनस्थ सप्तम पीठपरिवार प्रातः स्मरणीय अक्षय्य
 गोत्रेक वासी श्री गुसाईजी तथा गोस्वामि श्री १०८ श्री गोपाळनाथजी महाराज के आनन्द
 गोस्वामि श्री १०८ श्री रमणलालजी महाराज की श्री व्रज यात्रा करने की विचार भयो है सो
 मन्वन् १९७२ मिति प्रथम भाद्रपद कृष्ण ९ मंगलवार [शुक्ल भाग, वरी ९ मंगलवार]
 तदनुसार ता० ११।८।३६ कूँ आपथी श्री प्रभुन की गुप्त आरती करके सार्वज्ञिक कामवनमें
 श्री मथुरा जी पधारेंगे । तथा मिति प्रथम भाद्रपद कृष्ण ११ गुस्वार ता० १३।८।३७ कूँ
 आपथी विश्रान्तपाट पै श्री व्रज यात्रा को नियम ऐसे तथा मिति प्रथम भाद्रपद कृष्ण १३
 अनिवार ता० १६।८।३६ श्री मधुवन काया जायगी तदनन्तर या यात्रा में श्री पुष्पेणम नाग
 भी अन्तर्गत आ जायगा ।

ऐसे शुभ अवसर पर समस्त पुष्टिनामीय पैथा मण्डली कूँ ये सूचना देवे में आँ है जो
 या शुभ समय में समस्त सज्जन पैथा या समस्त गृह कर्म स्थापन करके सत्तुष्टि सत्सिद्धि की
 व्रज यात्रा करने के निमित्त अवश्य आँगे काय आपथी प्रथम ही व्रज यात्रा करने पधारेंगे ।

या व्रज यात्रा में व्रतकर्म के नियमानुसार प्रत्येक ग्राम तथा प्रत्येक स्त्री पुरुष
 के दर्शन किये जायेंगे तथा श्री प्रभुन कूँ भाग सामग्री आदि जो पहले श्री व्रजमठ श्री गोरी
 जनम में स्थल स्थल पर अलगही ही गद्दी प्रमाणनूँ और वारं स्त्री के भागनूँ भाग सामग्री
 स्थल स्थल पर अलगही जायगी । गात्र में व्रतमण्डल कर्मकात् करने है तामू व्रज योगी केम के
 व्रत कर्म के नश्वर के नियमानुसार ही यात्रा करने में आँगी ।

सन्ध्या के समय स्थल को महात्म्य कथा प्रसांग तथा कीर्तिन होंगे काय सुन्दर तथा
 काटियापाट की केसरिया मण्डली कूँ भी ये सूचना देवे में आँ है जो ऐसे शुभ समय में
 हमारे संग व्रज यात्रा करने की अवश्य ही अवश्य स्मरेंगे । हमारी व्रज यात्रा के निमित्त
 आगन्तुक यात्रियन कूँ प्रत्येक प्रकार के सुख तथा आनन्द को प्रकट किये जायगी.

अब और एक अद्भुत सूचना दी जा रही है कि सत्तुष्टि में श्री गिरिगङ्गाजी के
 तुलना के मनोरथ के समय में कामान भू पर भू भाग के साथ श्रीगोरी जनम के दर-
 स्थलीगिरिगङ्गाजी श्री प्रभु श्री मदनमोहन जी अवश्य पधारेंगे और वहाँ पर मनोरथ भी होदगे ।
 ऐसे शुभ अवसर पर समस्त पुष्टिनामीय पैथा मण्डली कूँ तथा सुन्दर की तथा काटियापाट की
 केसरिया मण्डली को सूचना देवे में आँ है जो या शुभ समय में समस्त सज्जन पैथा या
 समस्त गृह कर्म स्थापन करके सत्तुष्टि सत्सिद्धि की व्रज यात्रा करने निमित्त अवश्य आँगे,
 काय कि श्री प्रभु ७० वर्ष में श्री गिरिगङ्गाजी पधारेंगे । या व्रज यात्रा में जो प्रार्थन स्थल
 स्वर होलगे है निम्नी तबय कर २ के समस्त पैथा मण्डली के दर्शन करवे जायेंगे । ऐसे शुभ
 अवसर समय में व्रज यात्रा की अवश्य स्मरेंगे ।

मोहनदास प्रभुदास—श्रीमन्मदनमोहनजी के अन्तर, गु. कामवन भरतपुर स्टेट ।

સમાચારાદિક.

સમ્રાટનું રક્ષણ—સમ્રાટ જ્યાંમા એકવડ' એક અત્યંત લોકપ્રિય રહેનશાહ છે તેમના પત્નિ અને હુમલો કરનાર એટલું યુરોપમાંથી પેદા થયું એ યુરોપની ધાર પડતીતું ચિન્હ છે સમ્રાટનું તે પ્રભુએ રક્ષણ કર્યું એ થોડા આનંદનો વિષય નથી

ગાંધીજીના હરિલાલ અબદુલ્લા થયા—મુસલમાનોને ત્યાં મહેમાન તરીકે રહેનાર ખીવાત વળવળ વખતે 'અલ્લા હો અખ્બર' ની ચોસો પડાવીને "મીવાના" ખની ખેડવાની અભિલાષા સેવનાર મહાત્માના દીકરા તે કેવા હોય ? એ બકરીના ફૂલથી પોતાનો પિંડ પોવાય છે, તેજ બકરીને આઈ જનારના પાંદ બીગ્ગીટ ખાવાનો હિંદુઓને ઉપદેશ કરનાર ગાંધીજી હિંદુ ક્યા છે ? જો તેઓજ હિંદુ નથી તો હરિલાલ શા માટે અબદુલ્લા કે નેસફ કેમ ન બને ?

દેવગઢખાડીઆમાં આનંદ—જેઠા વરી ૧૩ ના રોજ અત્રે શ્રીચતુર્થ પંચમખીરાધીશ્વર શ્રીમદ્ ગેસ્વામી શ્રી ૧૦૮ શ્રીવલ્લભાચાર્યજી મહારાજ સુરતથી અત્રેના મહાજનની વિનંતીથી પધાર્યા હતા લગભગ પચાસ દીવસ અસાદ વરી ૭ સુધી ખીરાજ જન્મદિવસોનો, હાંડિયાનો અને બિાધદાયક બ્રાહ્મણોનો તથા ત્રણ જાહેર સમાજોનો અલગ્ય લાભ આપ્યો છે —

અસાદ સુદી ૩ ના રોજ આપશ્રીનો જન્મ દિન હોવાથી સવારમા અધુરાજના ચાક્ષિકેસરી અમૃતરાગજીએ માકુંડેયપૂલ કરાવી મહારાજશ્રી તથા મોટા લાવબાવાશ્રી ખીરાજ્યા હતા ખાંદ ના મહોત્સવ તથા ઠાડી લીલા થઈ ને પ્રસાદ ટોકરે ટોકરા ચોકમા આપશ્રીએ તથા લાવ બાવાશ્રીએ વેળુવાને લાડળો હોતો અત્રેના મહાજન તરફથી રાત્રે બહાર ગામના વેળુવાને તથા અત્રેના મહાજનના તમામ વેળુવાને શ્રીદશાનીમાની જમણુવાડીમાં પ્રસાદ લેવડાળ્યો હતો ને ત્યાં આપશ્રી પધાર્યા હતા મંદિરમાં ગરજદી વેળુવા તમામ શ્રીપુરુષોને પ્રસાદ લેવડાળ્યો હતો ત્રણ ચાર દિવસ સુધી રાતના શ્રીઓના ધર્મ સંબંધમાં આપશ્રીએ મંદિરમા થર્મ સવાવેલી ને તે વિષય સરજતાથી માતાઓ, બહેને પુત્રીઓ પ્રત્યે સમજાવી કહ્યો હતો

ત્રણ ચાર દિવસ રાતના બચવડવાર્તામાં નારાયણદાસ દિવાનની વાર્તામાં નિહંચદાસને માર ગાયાંનો પ્રસંગ અને પડુનાથદાસને એક શ્રી ઉપર આસન્નિ હતી તે તથા હરીદાસ ખત્રાસની વાર્તાના સમજ શકાય નહીં તેવો અને લોકચિરંજી હાગે તેવા પ્રસંગોનું સરજતાથી દૃષ્ટાંતો, સિદ્ધિતિ આપ નિરૂપણ કરી સર્વનાં મન રાજન કર્યા હતા અને આજ્ઞા કરેલી તે આ વાર્તાઓનું રહેતે સાધારણ જ્ઞાન વાગાઓથી સમજવું કુદર્થ છે અપણા માર્ગના સરસ્વત્ર ગ્રંથો તથા નીતિના ગ્રંથોનું અવલોકન કરનારનેજ સમજ શકાય

અસાદ સુદ ૬ ના રોજ આપશ્રીનો પાટ ઉત્સવ હોવાથી તે દિવસે પણ નદમહોત્સવનો આનંદ થયો ને પ્રસાદ આપશ્રીએ તથા લાવ બાવાશ્રીએ વૃંદાળ્યો હતો ને આજ્ઞારોજ પણ શ્રીદશાનીમાની જમણ વાગે ના અત્રેના મહાજન તરફથી દેશી પરદેશી સર્વ વેળુવાને પ્રસાદ લેવડાળ્યો હતો મહારાજશ્રી પોતે જમણુવાડીમાં પધાર્યા હતા શ્રીવિઠ્ઠલેશપુસ્તકાવચ સ્થાપવા તથા શ્રીસર્વોત્તમસ્તોત્ર શીખવાનો પ્રબંધ થયો છે

શુની ૧૫ તથા વરી ૪-૫ એ રીતે જાહેર બાવણે શ્રીદશાનીમાની વાગેમાં થયા હતા શુદ ૧૫ ના રોજ મહારાજશ્રીના પ્રમુખપણા નીચે અત્રેની હાઈસ્કૂલના હેડમાસ્ટર સાહેબે તથા હાઈદ હાઈસ્કૂલના ટેન્ગમાસ્ટર મી સાઈયુદ્ધમાઈને શુર શિષ્યના ધર્મો ઉપર બ્યાખ્યાન કર્યું હતું વ ૪-૫ ના રોજ કાશીના પતિતજ નદકિંગોરજીએ માવ ધર્મ અને મનુષ્ય કર્તવ્ય ઉપર બાવણ કર્યા હતા આપશ્રી વ ૭ રાત્રિવારે રાત્રિ ગરેથી વિજય કરી સમગ્રમુર પધાર્યા છે

તા ૪ ૭ ૨૬ ના રોજ રાત્રે શ્રીદશાનીમાની વાડીમા શ્રીમદ્ ગોરેવામી શ્રી ૧૦૮ શ્રીવલ્લભાચાર્યજી મહારાજશ્રીના પ્રમુખપણા નીચે જાહેર સત્તા થઈ હતી તેમાં આબાદપદ તથા રાજ યત્ના અમલદાર વર્ગ, સદ્ગુણધેયોએ દબરની સંખ્યામાં દાખરી આપી હતી -૧ રા બા દિવસન બાદાદ ગોડીલાલ બાઈએ રાજઆતમાં મહારાજશ્રીની આજ્ઞાથી વસ્ત્રોની આજ્ઞાજી કરાવી અને અત્રેની હાઈસ્કૂલના

દેહમાન્તર મી. બેન્ડે પંડ્યા તથા રાઠોદની દાહરકુલના દેશમાન્તર મી. આઈચંદ્રનાઈ સાદ બન્ને શુક અને સિંધ્ય સંબંધી પ્રત્યન કરવાના છે એમ નિર્ણય કર્યું હતું. ત્યાર બાદ શીયુત પંડ્યાએ પ્રાચીન અને આંતરીન સમયના વિદ્યાર્થી અને શુકનો સંબંધ અસરકારક ભાષામાં જણાવ્યો હતો. પ્રાચીન સમયના વિદ્યાર્થીમાં શીશ્યુની શુકમણિનો દાખલો મુદામા સાથે વનમાં લાકડાં લેવા પ્રવાસો દાંડી હાથના વિદ્યાર્થીઓનું વર્તન ઉદ્યમી બહેનું છે તે ન દોડું એકમે તેમ બારપૂર્વક જણાવ્યું હતું અને માળાપે તથા વાલીઓએ ખાતાના બાજકો નિવસનમાં રહે તેની સંભાળ લેવા આશ્રયપૂર્વક વિનંતિ કરી હતી. શુક સમ્યકે અર્થે વન પ્રકારથી કહ્યો હતો. વચનના રૂપમાં આશીષ મળ્યું, સાદ મનુ-ચંદ્ર માફક શીતવતા અને શુક સિંધ્યનો સંબંધ સમજાવ્યો હતો. ત્યાર બાદ બીજા વક્તા શીયુત આઈચંદ્રનાઈએ શીયુત પંડ્યાના વ્યાખ્યાનને અનુસરી હાલના વિદ્યાર્થીઓનો એ સંબંધ છે, તે આદ્ય રહે તેમ નિષ્કર્ષમાં દેશની સ્થિતિ કેવા પ્રકારની થાય તેનો ખ્યાલ કરવા આંતર્યાનો વીનંતી કરી હતી. શુર એ અધ્યાત્મિક રૂપ છે અને તેમ બૌદ્ધિક અંધકારનો શૂર પ્રકાર આપી નાશ કરે છે તેમ શુર માનસીક અંધકારનો નાશ કરી જગતની સત્ય સિધ્ધિનું બાન કરાવે છે તે દ્વારાંત તેઓએ શુર દ્વારેય અને તેમના સિંધ્યનો તથા સત્યની શીષ્યમાં એક સાલ એક સંત પુણ્યને ત્યાં ૩૬ વરણ વનમાં રહી રોવા કરી તે પ્રસંગનું દર્શન આપી પારલૌકિક જીવન કેવા પ્રકારનું હોય છે. તે અસરકારક ભાષામાં સમજાવ્યું હતું. પ્રસંગને અનુસરી હાલના પ્રયુજકોમાં એ કંઈ ભરણો તેમના સિંધ્યોના અવધરમાં આવ્યાં છે તે પણ દર્શાવ્યાં હતાં.

૪ ત્યાર બાદ શ. બા. રીવાન સાહેબે શુકનો અધીશ્વરિણી સિંધ્યોને કેવા પ્રકારની વૃત્તિ થાય છે. તે સારી રીતે સરજ આપામાં સમજાવ્યું હતું.

૫ હેલ્થ પ્રયુજકોએ (મદાભ્યાસીએ) પોતાની પ્રવૃત્તિ અસરકારક દોવા છતાં બોલાવોની લાગણીને માન આપી શુર અને રમુક ભાષામાં બંને વક્તાઓના વ્યાખ્યાનોનો ઉપસંહાર કરી હાલ રહેવા સમાજનોના મન ઉપર ડાહ્યા ભાવ પાડી અને આજનો શુકપુર્ણિમાનો અર્થ તેના રસરસ સાથે સમજાવ્યો હતો. અધિદેહિક અધ્યાત્મિક અને અધિભૌતિક રીતે શુકપુનમથી અનુભવ પ્રયુની રોષામાં ચિત્ર પોષણ તથા નિયમથી રોષા સ્મારણ કરવાનો પ્રકાર પ્રથમના આઠ માસનું પરિવર્તન થઈ અગ્રાદ ઇ. ૧૫ થી શુર રોવાનો પ્રકાર તથા રોશોને દિવસ વિભાજ્યથી પ્રકાર સમજાવ્યો હતો. શીયુત માસ્તર આઈચંદ્રનાઈએ આપેલો શુર મંત્રનો અર્થ સારું રખો દાખલો ગાદ કરાવી તથા પ્રથમ વક્તાનો સંદર્ભનો દાખલો આપી કહેલું કે આજના કપી અંગકારને નાશ કરનાર તથા તેની સાથે રીતરજ્ય કરનાર શુક છે.

પાઠશાળામાં—નમ્ર ખંભાડીઆવાનો ગાલગાવા શીશ્યોનાથી દેશજનાયકાજી મદારાજકી પધારી શરૂઆતમાં સાક્ષીજીએ વર્ણુકિમની વિનિવિદ્ય અનુબંધ કર્યા—અદ્વૈતવિદ્યાની શુદ્ધતા, જીવનો ધર્મ કલ્યાણનો ધર્મ, અતિની મેઘમ વિવર દગર મુંદર વિચેવન કર્યું. શીયુત પરમાનંદજીએ હાંસીમાં ગાયોની જનમતા તથા બોધાવનની અસરકારક જણાવી કમલે બેલા ઉપર રેલની તથા પ્રાણી માનની ફળતિ છે. પૂજ્ય મદારાજકીએ મખેગાયરજી બાદ પુણિમાર્ગી સિધ્ધિના ધર્મિક જીવનની અસરકારક વૈષ્ણવનાના નિવેશ; હાલના લક્ષ્યો તથા શુર પ્રત્યે પૂજ્ય બાવ, વંચો પાખંડીથી બળતા રહેવા સાધુઓનો સમયમ અને મજાદ રોવા મંચકારકાને મેષ છે એ વિષયો મુંદર રીતે વર્ણુકા હતા એ કલાક મુખી લોકોએએ લગજ કરી સમા વિચારન થઈ હતી.

ગોશાળામાં—શીશ્યુવધર્મવર્ણિની સમા લગણી વડી પ્રાણલભામાં હાજર મખેગાયર પર્મ વિરોધી બીડો સામે પ્રીરેક બહેર કરવા હાંસી ૧૨-૭-૩૬ રીવારે એ બહેર સમા બેલાવામાં આવી હતી. પ્રમુખપાત શીયુત રોષવર્તન સમર્થદ સાક્ષીએ રીવારું હતું. રાજાનામાં પ્રમુખે પ્રવાસિક બાવજ. ક્યાં પણ સંસ્થાના મંચી થી. મનદામતાસ હાલે વડી મજાસમાં એ ધર્મ રીતોથી બીડો રાત્રી કરવામાં આવેલું છે તે બીડો-ચી. જગવાનલનું વર્ણુકાર હક બીજ, ૨ બેમ. સી. રાનું અરજ-સ્થતા નિવારણ બીજ, ૩ ડા. રેશમનું ટિન્ડુ રો ગારકા હક બીજ, ૪ બી. હાલું સારકા મેકક સરોધન બીજ. ઉપરનું ચાર બીડો સામે સજા વિરોધ દર્શાવવા કરાવો રજુ કરી તે ઉપર વિચેવન

કર્તુ દણ. તેને રા. મોહનલાલ ઝાંધીએ અનુગ્રાહન આપતાં તે ખીલો દિનું સનાતન ધર્મ, વર્ણાશ્રમ પ્રજ્ઞાલિખને તોડવાવાળાં દોષ કેટલાં ધાતક છે તે સવિસ્તાર જણાવ્યા પછી પ્રમુખે વિવેચન કરી મત લેતાં સર્વે ઠરાવો સર્વાનુમતે પસાર થયાનું જાહેર કર્યું હતું. તે પછી તે ઠરાવો ચોખ્ખે રથે મોકલવા માટે પ્રમુખને સત્તા અપાયા પછી સભા વિસર્જન થઈ હતી.

સત્રીતિનામાયણુ—શ્રીસામરનામાચાર્યનામક શ્રીમધ્વસંપ્રદાયની ૧૨૨૫રાગાં યયલા આચાર્યે આ નાનો અર્થ સંસ્કૃતમાં શ્લોકબદ્ધ લખેલો છે. રામાયણના અનેક નાના મોટા પ્રસંગોનાં દશતિ સાથે નાલિની ગુણગી ઘણીજ હતમ રીતે જુજિપૂર્વક કરી છે. આનું સરળ હૃદયગ્રાહી ભાષાંતર શાસ્ત્રીજી મંગળજી હજ્જવજ પુરોહિતે કરેલું છે. સુરમ્પ સંસ્કૃત ભાષામાં લખાયેલા આ નીતિગ્રંથનો અનુવાદ કરીને શાસ્ત્રીજીએ ગુજરાતી વાચકોની સારી સેવા બતાવી છે. અનુવાદમાં શાસ્ત્રીજીએ ધણેજ શ્રમ લીધો છે અને અર્થ સમજાવવામાં તેમણે રમ્ભે રમ્ભે રમ્ભે લખેલા શ્લોકો દાખલ કર્યા છે. પુસ્તક સંગ્રાહ છે. મૂલ્ય ૭ આના. ડે. શાસ્ત્રીજી મંગળજી હજ્જવજ પુરોહિત, મુ. દાનાણ (કાઠિયાવાડ)

ઝોયલામાં શાસ્ત્રાર્થ—શ્રીપ્રજ્ઞામી ધર્મ સભા લખનનગર તરફથી આ પુસ્તિકા મળી છે. ૬૫૮-૫૯૫થી દરેક ગ્રામ દૂર ચોરવા ગામ છે ત્યાં શ્રીપ્રજ્ઞામી સંપ્રદાય છે. એ સંપ્રદાયના અનુયાયીઓ હપર નડિયાદના સ્માર્ત શાંકર પંડિતો રા. ગોવર્ધન રામા, રા. હીરાવાય શાસ્ત્રી અને વૈદ્યરાજ મુંદરલાલ જેઓ એ મણે ને દુમલો કર્યાં તેના જ્ઞાનમાં લખનનગરના પ્રજ્ઞામી આચાર્યશ્રી ધનીરામ મહારાજના પ્રજ્ઞામી પંડિતો તરફથી ને હપર-પ્રત્યક્ષેરો થયા તેનું જ્ઞાન આમાં છે—પ્રજ્ઞામી સંપ્રદાય અનન્યતાથી કૃષ્ણમંદિત કરે છે, તેના પર માયાવાદી શાંકર પંડિતોએ કરેલા હુમલાઓ પોકળ તથા પામર છે એ સાન જણાઈ આવે છે. વળી શ્રીવૃક્ષસંપ્રદાય સામે પણ કરાણ કરવાનું રા. ગોવર્ધન રામા ચૂક્યા નથી. સભ્યના અને વિરોધને તો તેમણે તિર્વાલિલિ આપી છે. રીતસર શાસ્ત્રાર્થ ન કરતાં પ્રજ્ઞામી સંપ્રદાય હપર મોટા હુમલા કરવાની માયાવાદી પંડિતોની આદત દોષથી રીતે વખાણવા લાયક નથી પ્રજ્ઞામી પંડિતોએ હતમ રીતે શાસ્ત્રાર્થની રીતિ, વિવેક, સ્વચ્છતા જાળવ્યાં છે. રા. મુંદરલાલ જેઓની પદ્મજીવ વરદાય વિવેકીને બાજી દોષ તેમ લાગે છે. બાજી એ પંડિતોએ તો કેવળ અર્થાંતરદેવન કર્યું છે. ને આણેણો વિજેષીઓ પર કરે છે તેમ આણેણો માયાવાદી પંડિતોપર પણ છે. પ્રમુખ તરીકે ટેકી બેસાડેલ યતિમુકદ્દામ (અંશાતવાળા) બ્રાહ્મણ નથી, પણ દસા સોરઠીયા માત્ર વાણીયા છે તેઓ અંશાતમાં ધણુ જાણીતા છે તેમના પ્રમુખપદે આ જાણણુ પંડિતો શું ભેષને એકઠા થયા ? વળી નડિયાદના સંતરામ મહારાજના મંદિરમાં જનારા આ માયાવાદી પંડિતો શું ભેષને પ્રજ્ઞામી પંથપર આણેણ કરે છે ? સંતરામ મંદિરમાં યદ્ર સાધુજોની યોર (હજર) ન છે. તેની પૂજા કર્યા અંશેમાં છે. આ સંસ્થાના સમારંભોમાં કામ લેનારા માયાવાદી પંડિતો અનન્ય કૃષ્ણ ભક્તિ કરનાર પ્રજ્ઞામી સંપ્રદાય પર આણેણ કરવા નીકળે એ કેટલું બેહુદ છે ? અને તો પ્રજ્ઞામી પંડિતો—શ્રીકૃષ્ણહત શાસ્ત્રી તથા શાસ્ત્રી મંગળજીમાહને ધન્યવાદ આપીએ છીએ.

ન્યોતિપનો અદ્ભુત ચમત્કાર.

—ન્યોતિપ વિદ્યા ચાલુ જમાનાની એક અદ્ભુત વિદ્યા પુરવાર થયઈ મુજી છે. ૫૧ તેના અભ્યાસ તથા ઉઠાણમાં ઉતરીને ફલાદેશ ભેગા માટે શ્રમ બધા લેતા નથી તેથી શ્વાણુએનો અભ્યાસ ઘટતો જાય છે.

અમરે ત્યાં ધણાજ પ્રયાસથી ચીવટથી સચોટ રીતે કાર્ય થાય છે તેની ખાતરી તો અમારી સાથેના પ્રસંગથીજ થાય તેમ છે. જ્ઞાનોત્તી, પ્રજ્ઞોત્તી, જીવન ફલાદેશ, કર્ષકલ, માસકલ, જનકલ વગેરે ચોગ્રાજ દરથી કરી આપવામાં આવે છે. જિજ્ઞાસુએ સર્વા આનાની રીકીટ ખીકી હસતરેખા પણ ભેગાય છે.

પંડયા અમૃતલાલ ગીરધરલાલ,
ડે. શ્રીકૃષ્ણ મંદિર, ઢાકે (કાઠિયાવાડ)

સ્પેસીયલ-મેજક-બામ.

સ્પેસીયલ-મેજક-બામથી માથું, સરદી, ખાંસી, તાવ, લકવાના દરદો, ટચડી' તથા અંધિયા અને શરીરના કોઈપણ ભાગમાં ફુખાવા ઉપર માલીસ કરવાથી રામબાણ અકસીર ઉપાય છે અને તેની તાત્કાલીક અસર માલમ પડે છે. સંક્રાંતિ બામો જે નાની શીશીઓમાં વેચાય છે તેવા બામો તમોને મોંગા પડશે અને તમારા લાભને માટે અમોએ સ્પેસીયલ-મેજક-બામની ચાર ઑસ (દસ તોલા) ની બાટલીમાં તૈયાર રાખીએ છીએ તેમાંથી નાની બાટલીએ સાતથી આઠ ભરાય છે અને તેની કોમત એક કપીએ દસ આના રાખી છે તે તેમને કેટલું સસ્તું પડશે જેની કદર ખરીદ કરનારાઓએ કરી છે. અમો ઘરઘનું (ગ્રાઇવેટ) માં સંપૂર્ણ દવાઓ નાંખી શુદ્ધ પ્રમાણીકથી બનાવી જનસમુદાયમાં સતોષ મેળવ્યો છે એવું મેજક બામની પ્રસિદ્ધતા છે અમો વેપારનો ઉદ્દેશ નહીં રાખતાં સસ્તું કેમ પડે એવા હેતુથી ગાંધેરમાં લાવ્યા છીએ માટે તમારી ઓશીસોમાં તથા મુસાફરી વખતે તમારી બેગમાં રાખવાની અમો ભલામણ કરીએ છીએ. નીચે લખેલે દેકાણેથી મળશે. કો. ચાર ઑસ બાટલીના રૂ. ૧૧/- એક રૂપીએ દસ આના.

અમ. કેશવજી, જતીપુરા (મધુન)

એકલા સોન એન્ટા-સુન્દરદાસ મેગજી.

કે. શેઠ માધવજી ઠાકરશીની દુકાને મુ. જે. મારકીટ, ગોપીદયોક મુંબઈ ૨.

પેટના તમામ દર્દો પર ભયંકર સુરંગ.
એક એક ગોળી એક એક સુરંગ જેવી છે.

૨૪૨૬૮
નં. ૪૫૨૮ મહાસિંહનાદી ગોળી.

ભારતભારત પંડિત શ્રીગુરુવાજી ૩૫ સદ્યસુદેવનું સ્મરણ કરીને તેમના આ શિષ્યે અર્ધી સદીના અનુભવના પારણાએ આ ગોળી બનાવી છે. પાચનમાં તો આ ગોળી ખીનદરીક છે, તેમજ સ્વાદમાં પણ અદિતીય છે. બાલકો હોય કે વૃદ્ધ હોય, ગમે તે આ ગોળી હોંશથી ખાશે અને તુરંતજ જેમ દરગોળાથી સુરંગ ફૂટે તેમ ઉદરવ્યાધિરૂપ કીકાને તોડનાર એક ધાકે સાંજળી ચકારે. આ શું ચોડા ચમત્કાર છે? અજીર્ણ, ઘળ, ખાટા ધચરકા, ગોળા ચડવો, ઉઝારા, ઝાડા, ઉઘટી, આંધ્રી, શુભ વાયુ, આમ વાયુ, વગેરે ઉદર વ્યાધિઓ નાશ કરશે. સંઘર્ષણ, આમાતિસાર અને કોલેરા રોગને રામબાણ તરીકે આ ગોળી અકસીર યથા છે એમ ધણાને અનુભવ થયો છે. વધારે વખાણ નકામાં છે. વાપરો અને ખાતરી કરો. વાપરવાની વિગત ક્ષી સાથે છે.

ગરીબ અને મધ્યમ વર્ગને પણ ગોળ ૩૫ ન ચર્ચ પડે, તે માટે ૧૫૦ ગોળીઓની એક બાટલીના માત્ર બાર આના છે. ટપાલ ખર્ચ લુફ.

ભા. મા. ગદ્દલાલાજી સ્મારક ઔપચાલય.

વૈદ્યશાસ્ત્રી માધવજી ગોપાળજી દવે,

કે. પાંચરા પેળ, મુંબાઈ નં. ૪.

૨૯૨૨૨]

જયવંતી

૨૯૨૨૨]

ચાલુ જમાનામાં આપસ (ખરફ) માથે રાખી તાવ હટાડવાની જે એક સામાન્ય પદ્ધતિ પડેલી છે, જેથી દર્દીને શરદી થવાનો તથા અશક્તિ થવાનો ભય રહે છે. પણ પૂર્વે આવીને વૈદો જે ખરફ જગર તાવને ચોતાની મરજી પ્રમાણે ઉતારી શકતા હતા, તે જુના પુરતોને આધારે ખાસ તૈયાર થયેલી આ-જયવંતી દરેક તાવને ફક્ત થીસજ મીનીટમાં ઉતારવાને સમર્થ છે. તેમજ અશક્તિ અને સરદી ખીવકુદ થવા દેતી નથી. તેની ખાત્રી ફક્ત એકજ કલાકમાં થાય છે.

મેક્સેરીઆ, [ટાટીઓ તાવ] દરરોજ આવનાર, એકાતરીયો, અગર ગમે તેવા ઊંચી તાવોને પકડવામાં હમારી જયવંતી શક્તિવાન છે.

—: વાપરવાની રીત :—

દુધ અથવા કાશી સાથે જે જે ગોળા દીવસમાં ચાર વખત લેવી. ૫ થી ૧૦ વર્ષના છોકરાઓને જે જે ગોળા સવાર સાજ આવવી. પાંચ વર્ષ સુધીના બચ્ચાઓને એક એક ગોળા મવાર સાજ આવવી. કિમત ૧૦૦ ગોળાની ખાટલી એકનો રૂ. ૧).

શ્રી સર્વોત્તમ દેશી દવાવાળા.

ઠેકાણું-નરનારાયણના મંદિર પાસે,

કાલખાદેવી રોડ—મુંબઈ નં. ૨.

જુજર પ્રાન્તમાં ઠેકઠેકાણે અમારી સંસાર પ્રસિદ્ધ

દવાઓની એજન્સીઓ કાયમ કરવાની છે.

સુધાસિંધુ

(૨૯૨૨૨)

કદ, ખારી, દમ, ફેલેન, થળ, સમલબી, ઈનફ્યુએન્સા વિગેરેની ધરમથુ આદિ દવા. કિમત ૮ આ ૮ ખ ૧ થી તે ૨ ખાટલી સુધી ૭ આ.

દુકુ ગજ કેસરી

(દરાજની દવા)

ગમે તે જાતની સુખી અથવા પાકેલી દરાજને ત્રાસ અને બળતગ ગિવાય ૨૪ કલાકમાં નાશુદ કરે છે. કિમત ૪ આ. ૮. ખ. ૧ થી તે ૨ ખાટલી સુધી ૭ આ.

સુખ સંચારક કંપની, મથુરા.

નિયમ અને કેટલોગ મફત મોકલવામાં આવશે.

શ્રીયમુનાજીના નામસ્મરણનો અદિતિય ગ્રન્થ

શ્રીયમુનાસ્તોત્રરત્નાકર

પદ્મા સુધારા વધારા સાથેની આદિતિ ૨ જી.શ્રી યમુનાજીના મુંદર રંગીન ચીત્ર સાથે

ભારતના દિવ્યજ્યોતિર્ધર સ્વરૂપ શ્રીમાન વલ્લભપૂજ્ય ગાયેલા શ્રી યમુનાજીનાં
યશોગાનના નીચેના વિષયો આવેલા છે.

૧ શ્રીમદ્ભક્તમાયાચંદ્ર કૃત શ્રીયમુનાષ્ટક મૂળ તથા અન્યવાર્થ, પદાર્થ વિરચન
વિષેયનપૂર્વક ગુજરાતી ટીકા સાથે અસ્વાસીઓને ખાસ ઉપયોગી.

૨ શ્રીમદ્ભક્તચરણ શ્રી ગુસાંકજી કૃત શ્રીયમુનાષ્ટપદી મૂળ તથા તે ઉપર પંચમ
કુમાર શ્રી ચમુનાથજી કૃત વિવરણ સંસ્કૃત મૂળ તથા તેની ગુજરાતી ટીકા.

૩ પંચમકુમાર શ્રી ચમુનાથજી કૃત શ્રી યમુનાષ્ટક ટીકા સાથે.

૪ શ્રી હરિરાયપ્રભુ કૃત શ્રીયમુનાવિજ્ઞાપી ટીકા સાથે.

૫ શ્રી ગો. શ્રી હવનેશજી વિરચિત શ્રી યમુના ચતુષ્પદી ટીકા સાથે.

૬ શ્રી ગો. શ્રી. હવનેશજી વિરચિત શ્રી યમુનાષ્ટક ટીકા સાથે.

૭ શ્રી ગો. શ્રી રવકીર્તનજી " " ટીકા સાથે.

૮ પંડિત ગદાધરવિરચિત શ્રી યમુનાદ્વાદશપદી " "

૯ શ્રી ગર્ગસંહિતાન્તર્ગત-શ્રી યમુનારાદુરનામસ્તોત્ર

૧૦ આષ્ટરાખા આદિનાં ગાયેલાં શ્રી યમુનાજીનાં ૪૦ પદ

૧૧ અપ્રકટિત શ્રી યમુનાજીનાં ધોળ, પદ, કવિત વગેરે.

૧૨ શ્રી યમુનાજીની આરતિજો-પ્રભાતે તથા સાયંકાળે સ્મરણ કરવા માટે.

૧૩ શ્રી યમદિતિયા-ભાર્ગવીજીનું સ્નાન તથા તેનું આદ્યાત્મ ને તેની પુરાણોક્ત

કથા પૂજ્યા આપી છે.

અપ્રકટિત પદ, ધોળ, આરતિ વગેરે ૧૫૦ ઉપરાંત હીતોને સમાવેશ આ ગ્રન્થમાં છે.

કુંઘાં શ્રી યમુનાજીના નામ સ્મરણના મંપૂર્ણ સાદિત્યથી ભરપૂર આ ગ્રન્થના છે.

શ્રી યમુનાજીનાં મુંદર ચીત્રનાં દર્શન કરી કૃપાર્થ થશે.

ન્યોજાવર નદિ જેવીજ માત્ર આઠ આનાજ સખી છે.

મહર્ષિ ગર્ગગાયર્ પ્રણીત

મજયાત્રા' કરનાર' વેળુવ' બંધુઓ' માટે'

મજયાત્રાની સંપૂર્ણ હકિકત દર્શાવતો અપૂર્વ ગ્રન્થ

શ્રી મજયાત્રા વર્ણન

મજયાત્રા કરવા જતાં આ પુસ્તક સાથે રાખવાથી સ્થળોનું માહાત્મ્ય, લીલાલાવનાનું વર્ણન વગેરે વાંચી યાત્રાના સ્થળોનો તાદૃશ ચિતાર ખડો થશે વાચતાં સાથે જ જાણે આપણે મજયાત્રામાં ન હોઈએ ? એવો આગેહુબ ખ્યાલ થશે, મજયાત્રાના સ્થળોની માહાત્મ્ય સાથેની સંપૂર્ણ માહિતી, દર્શનિક સ્થળોનું અદ્ભૂત લીલાલાવનાનું વર્ણન, શ્રી યમુનાજી, શ્રી ગિરિરાજજીના માહાત્મ્ય, પદ કીર્તન, ધોળ, વનયાત્રાનાં છેલ્લી શોધખોળ મુજબનાં ધોળ પદનું વર્ણન વાંચીને છક થઈ જશે, અંદર દાશ નીક સ્થળોના ચીત્રો, શ્રી મહાપ્રભુજી, સંઘન કંદરા, રાસસ્થલનાં ભાવપાત્રી ચિત્રોથી શબ્દગારાધ બહાર પડી ગયું છે.

આ પુસ્તકમાં શું શું વાંચશો ?

- ૧ પરિક્રમામાં આવતાં તમામ સ્થળોનો અવિસ્તર હેવાલ
- ૨ શાસ્ત્રો-પુરાણોમાં આપેલું તે તે સ્થળોનું માહાત્મ્ય.
- ૩ પ્રાચીન અને અર્વાચીન ઐતિહાસિક માહિત.
- ૪ મજનાં દર્શનીય સ્થળોનાં ચિત્રો.
- ૫ શ્રી યમુનાજીનાં ધોળ, પદ. આગ્ની, કાવત, વગેરે વગેરે.
- ૬ મજ ચોરાશી કોશ પરિક્રમાનાં ધોળ, મજ માહાત્મ્યનાં ધોળ.
- ૭ મજભૂમિનું માહાત્મ્ય. મજરાજ માહાત્મ્ય, યમદિતિયા ભાઈળીજ માહાત્મ્ય ને કથા, અત્રકૂટ ઉત્તમવની કથા ને માહાત્મ્ય.

ઉપર્યુક્ત અદ્ભૂત સામગ્રી પીરસનું ઉત્તમોત્તમ પુસ્તક મજયાત્રાનાં તમામ સ્થળોની માહિતી અર્પતું વેળુવ સમુદાયમાં આ પુસ્તક પ્રથમ જ છપાયું છે ન્યોછાવર માત્ર ૦-૮-૦

નિત્યનિયમના ૩૫ પાક.

પોડય મન્થો, મધુરાજક વસુભાજક ઇલાદિ દરહમેશ પાઠ કરવા યોગ્ય સ્તોત્રો મહા મોટ અક્ષરવાળી છપાવ્યા છે ન્યો ૩ ૦-૬-૦

હમારે યહાં મીલતે હુણ હિન્દી-વ્રજ ભાષાકે પુસ્તકો કી યાદી

સ્વરૂપદર્શન	૩-૦-૦	શ્રીદ્વારકાનાથજીનો પ્રાન્દ્યવાર્તા	૧-૦-૦
નિજવાર્તા, પરવાર્તા, વેઠક ચરિત્ર	૨-૦-૦	વલ્લભાલ્યાન	૦-૨-૦
શ્રીગિરધરજી નાં. ૧૨૦ વચનામૃત	૩-૦-૦	;; ટીકા	૦-૧૨-૦
૮૪ વૈષ્ણવની વાર્તા	૩-૦-૦	સમગ્રીત ટીકા	૦-૧૨-૦
૨૬૨ ,, , ,	૬-૦-૦	રાસપંચાધ્યાયી ટીકા	૨-૦-૦
વ્રજવિલાસ	૪-૦-૦	રસિકમોયા	૨-૦-૦

વિહારી વ્રતસત્ર	૨-૦-૦	પંચાંગ	૦-૮-૦
અનુભવસત્ર	૨-૦-૦	ગુરુમાળ	૧-૦-૦
માર્ગસિંધુ	૧-૪-૦	વલ્લભવિજ્ઞાન	૦-૮-૦
પરચનામૃત	૦-૮-૦	નિત્યકોર્તન	૫-૦-૦
૨૪ વચનામૃત	૦-૪-૦	કોર્તન કુમુદાક્ષર	૩-૦-૦
ગીતગોવિંદ ટીકા	૨-૦-૦	શ્રીનાથજીની ભાવના [છપાવ છે]	૦-૬-૦
રાસપંચાધ્યાયી મુદ્ર	૦-૨-૦	પ્રેમસાગર	૨-૦-૦
ગીતગોવિંદ મુદ્ર માત્ર	૦-૫-૦	વસંત કોર્તન	૨-૦-૦

શ્રીમદ્ભક્તસાધિશ્વર પ્રભુની અલૌકિક રમયુક્ત વાણીનો સ્વાદ આખરો હોય તો વાંચો:-

શ્રી સુખોદિનીજી-રાસપંચાધ્યાયી-ફલપ્રકરણ.

[સચિત્ર-ગુદર ચિત્રો સાથે]

અવલોકક : શ્રી. જી. ઠાકરાણી ગૌરહર્દનદાસ શાહ M. A.

(ન્યેષ્ટલાલજી) ની બેઠકોનું વર્ણન ૫ શ્રી ગોકુળનાથજી (માળાપ્રસંગવાળા) ના મેઠકોનું વર્ણન ૬ શ્રી રઘુનાથજી (પંચમલાલજી) ની બેઠકોનું ચરિત્ર ૭ શ્રી હરિ-રાયજી (શિક્ષાપત્ર આદિ ગ્રન્થોના કર્તા) ની બેઠકોનું વર્ણન ૮ શ્રી નાથજીની બેઠકો તથા ચરણ ચોકીનું વર્ણન વગેરે ઐતિહાસિક માહિતી સાથે આપવામાં આવ્યું છે.

(અક્ષર આ લાઇન જેવાજ મોટા અક્ષરથી વ્રજભાષામાં)

આ ગ્રન્થ છપાવ્યો છે. ન્યોછાવર નહિ જેવી જ માત્ર બે રૂપીઆ રાખી છે.

મહાનુભાવ-રસખાનજી

સચિત્ર—શ્રીનાથજીને બેટવા દોડના રસખાનજીના ચિત્ર સાથે છેલ્લાં વીસ વરમની અમારી સતત શોધખોળમાંથી મળી આવેલા રસખાનજીનાં પ્રાચીન, ભાવવાદી, રસરમિક, (કવિન, સર્વેશ વગેરે) અત્યુત્તમ કીર્તનોનો સંગ્રહ છપાવ્યો છે. ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

શ્રીકૃષ્ણચરિત્ર બાલલીલા.

સરસગીતા, ધ્રુવાખ્યાન, પાંડવયજ્ઞ વગેરે.

આ ભાવવાદી ગીતોનો સંગ્રહ છે. આખું પુસ્તક વાનગી વિના હાથમાંથી ઊડવાનું મન થયેજ નહિ આમાં આપેલાં આખ્યાનો બહેનોએ કહામ કરવા જેવા છે. ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

શ્રીનાથજીનો ઇતિહાસ.

અનેક દાખલાઓ, વેદ, પુરાણ, સંહિતા, શ્રીમદ્ ભાગવત, પ્રાચીન ઇતિહાસિક પુસ્તકો, વગેરે ગ્રન્થોમાંથી અમારી છેલ્લી શોધખોળમાંથી મળેલા મહાન મંત્ર છે તમે કાઈ વખત સાબળ્યું પણ નહીં હોય તેવી ઐતિહાસિક માહિતી જાણવા મળશે ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

કનકાભિષેકનો ઇતિહાસ.

પ્રાચીન ઇતિહાસીક ચિત્રો સાથે

વિદ્યાનગર નરેશ મહારાજ શ્રીકૃષ્ણજીવની વિરાટ પર્વમહાસત્તામાં અનેક વિદ્વાન પડિતોને પરાસ્ત કરી, જગદ્ગુરુ શ્રીમદ્ભાગ્યાર્જીએ દિગ્વિજય મેળવ્યો, મહારાજને કનકાભિષેક કર્યો તેનો સચોટ હૃદયસ્પર્શી પુરાવા ૪૦ મન્થોના ઐતિહાસિક પ્રમાણોથી અને સુપ્રસિદ્ધ વિદ્વાન સાક્ષર પ્રો જેઠાલાલ ગો સાહ એમ એ એમની પ્રસ્તાવનાથી બહાર પાડેલ છે તથા કનકાભિષેકના ઐતિહાસિક ચિત્રો અમારી પ્રાચીન શોધખોળમાંથી મળી આવેલા તે ચિત્રો મહાન ખર્ચે તૈયાર કરાવી આ પુસ્તકને શુભારવામાં આવ્યું છે. ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

ત્રેમ સાગર.

(શ્રી કૃષ્ણની લીલા ચિત્રદર્શન સાથે) (વ્રજભાષામાં)

વ્રજવિહારી, શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર પ્રભુની બાલલીલા, પનપટલીના, મગરોકનલીના, માખનચોરીલીના, રાસલીલા, વૃન્દાવનલીલા, મયુરલીલા, અને શ્રી દારકાવીતાના આમેદુન દિગ્ગ ચરિત્રાત્મક વર્ણન વાચવાથી ભગવદ્સ્વરૂપતાન રહસ્યો એટલજ નહીં પણ એ રસેશ્વરસ્વરૂપની સેવા કરી લાડ લગાવવાના કેમ જામશે. અનંત વર્ષોથી વિષુખ થયેલા છત્ર લીલાનુભવ કરી, મનુષ્યની નાવધી “ ત્રેમસાગર ”માં અદ્ભુત આનંદ પ્રાપ્ત કરશે. પ્રત્યેક અખ્યાયે લીલાત્મક ભાવવાદી વિન દર્શનો થશે, અને દિગ્ગ ચરિત્ર વાંચવાથી એ પુસ્તક હાથમાંથી ઊડવાનું મન નહિ થાય ન્યોછાવર રૂ. ૨-૦-૦ પોસ્ટેજ અગત.

આણુભાષ્ય ભાગ ૨ નો [ગુજ્જર બાપામાં]

(અનુવાદક—પ્રો. જોશીલાલ જો. ગાડુ M. A)

આ પુસ્તકનો પ્રથમ ભાગ ૭૫૮ થયા પછી આ બીજો આવે છે. આગળ તૈયાર થયેલા આ ભાગમાં પુષ્ટિમાર્ગીય સાધનો અને ક્રમનો વિચાર કરાયા આગળ છે જેઓને પ્રથમ ભાગ ન મળ્યો હોય, નિરાશ થયા હોય તે પછી બીજો ભાગ અવશ્ય તેમજ વાચકો જેમને વેદાન્ત નિર્ણયને સમજવાની હિતચાત્રતા હરેકે તથા નિત્ય-નીત્યમનો-ક્રમનો સ્પષ્ટ વિચાર કરનારે આ બીજો ભાગ અવશ્ય વાચવો જોઈએ હાલ માત્ર જુજ નવો મીલકમા ૩ નો ૩ ૩-૦-૦

આ પુસ્તકની આ નવી આવૃત્તિ જરૂર ખરીદજો કારણકે આમાં ઘણાં નવીન સંગ્રહ ઉમેરાયો છે.

વૈષ્ણવોના નિત્યનિયમના મુખ્ય પાઠ તથા ધોણ.

(આવૃત્તિ ૭ મી)

(જેની ૪૦૦૦૦ પ્રતો વૈષ્ણવ મુદ્રા તથા બહેનો નિત્ય પાઠ કરે છે)

શ્રીરત્નભાષ્યાન, મુગધુષ્ય શ્રીમુનાષ્ટક ૪૦ પં, ધોળ, આરતિ શ્રી સરોતમ પાઠ ધોળ, ધોડશ અથો શ્રોતોપીગીત, શ્રીનરતનું ધોળ ૮૪ નું ધોળ, નિત્યનીતા ભક્ત કવિશ્રી દ્વાદશમાખ્યાનાં રસિક કીર્તનો, ગરની રિગેરે અષ્ટમા શ્રીનરગણક શ્રીમધુરાણક શ્રોતોકુનેલાક, રામનીનાથનાં સ્તોત્ર પ્રથમની આવૃત્તિ ગતા આ પુસ્તકમાં ઘણા સુધારો વધારો કર્યો છે નો ૦-૪-૦૦

શ્રીમદ્ ભાગવતના અભ્યાસી, શ્રોતા અને વક્તાઓને ખાસ ઉપયોગનું.

શ્રીમદ્ ભાગવત રહસ્ય યાને સમાધિ ભાષા,

ભક્તિમાર્ગમાં ચર્ચા સંદેહ દૂર કરનારું એ જ શ્રીમદ્ ભાગવત જ છે શ્રીમદ્ભક્તિમુદ્રા આજી કરે છે કે " સમાધિ ભાષા ક્ષાત્તર્ય " પુષ્ટિ-ભક્તિમાર્ગમાં પ્રમાણ અન્ય તે શ્રીમદ્ ભાગવત છે એટલે પ્રસ્થાન ચતુષ્ટયમાં શ્રીમદ્ ભાગવતની ગણના મુખ્યત્વે કરેલી છે

શ્રીમદ્ વેદ બ્યામજીએ સમાધિમાં જે કમ્પ નેયુ અને અનુભવ કરી નરપણું કર્યું તેજ ભાગવતનું રહસ્ય છે, અને તેને જ સમાધિભાષા કહેવામાં આવે છે તેજ આ ગ્રન્થમાં રૂપરૂપીને અવગમનારામાં આવ્યું છે, તેથીજ આ ગ્રન્થનું નામ શ્રીમદ્ ભાગવત રહસ્ય યાને સમાધિભાષા રાખ્યું છે " નિગમ કલ્પવૃક્ષોર્ગલોત ફલમ્ " વેદ રૂપી કલ્પવૃક્ષમાંથી પરિપક્વ ફળ મળ્યું તેજ શ્રીમદ્ ભાગવત છે. શ્રીમદ્ ભાગવતના હરેક સ્મરણના હરેક હરેક અભ્યાસમાં ક્યા ક્યા સ્તોત્રો સમાધિભાષાના છે, તે અનેક અથો, પુગણો, શ્રીમદ્ વર્ણનાચાર્યજી કૃત અથો તથા દ્વિ-કુધર્મના અનેક પુસ્તકોમાંથી તત્ત્વ શીર્ષો કાઢી સ્પષ્ટિકરણ કરી સમાધિભાષા ભાગવત તત્ત્વ મુગ્ધગમ્ય છે

આવા તત્ત્વજ્ઞાનના અથો અધ્યાય પ્રયત્ને લખાયે છે ફરીથી આની વસ્તુ સામગ્રી નહિ મળે મળે જલદી મળાયો વળી તેની મુગ કીમત રૂ ૩) હતી તે હાલ ધગડીને માત્ર રૂપીયા બેજ સોળી છે

વૈષ્ણવોના નિત્યનિયમના ૪૨ પાઠ. (પુ + સ સાથે)

શ્રી પુરુષોત્તમ સદસ્ય સ્તોત્ર પાઠગ્રન્થ, આદિ હમેશ પાઠ કરવાનાં ભાવનાથી સ્તોત્રો વધા મોટા અક્ષરથી લખાયા છે આ ગ્રન્થ સેવામાં ઉપયોગી હોવાથી જેવાનું પાક પડું કમ્પ છે નો ૩ ૦-૧૦ ૦

લલ્લુભાઈ છગનલાલ દેસાઈ ન. ૧૧૦, ગારીરોડ : અમદાવાદ

લેખાનુક્રમ.

ભાદ્રપદ, સં. ૧૯૮૨.

વિષયો.	પૃષ્ઠ.	વિષયો.	પૃષ્ઠ.
૧ શ્રીજીવનાશ્વકં ...	૧૭૭	૬ અંગેડ સાહિત્યકાર
૨ શ્રીમદ્ રણછોડ સત્તવનમ્ ...	૧૭૮	૭ શુ શીખી આવ્યાં
૩ વેલ્લુરવ ...	૧૭૯	૮ સમાચારાદિક
૪ શહાનગર કમિ દયારામ ...	૧૮૩	૯ ધ્વજરાહણ મહોત્સવ
૫ પ્રીતન ભક્તિ ...	૧૮૪		

સાંપ્રદાયિક ગ્રંથો ક્યાંથી મેળવશે ?

શ્રીમદ્ભુલાધ્ય રક્ષિત અને શ્રી યુગોપિની (સંપૂર્ણ) મળશે.

સુદ્રિત થયેલા તથા નહિ મળતા સંસ્કૃત, મળ, હિન્દી, ગુજરાતી અને અંગ્રેજી ભાષાના સાંપ્રદાયિક સર્વ ગ્રંથો નીચેના સ્થળે મળશે. થોડા ઠમીશન પણ આપ્યા આવશે બહારગામની ભાગણી પર પૂરતું ધ્યાન આપવામાં આવશે.

ભારતમાર્તંડ પંડિત શ્રીગદ્દલાલજીની સંસ્થા,
નં. ૫૨/૫૩ કેપેટલ સ્ટ્રીટ, ભુલેથર, મુંબા

પદ્મો વીગર

જ્યેષ્ઠ તેમજ જુવાનો માટે

ફેરસાની મજબૂતી રાખી શકે છે જાવી તેમજ ફેરસાની રોગોની ગમે એવા હઠીલી જિભારી, ખજીની સદામ વ, કમ, હાંફણ, કુચ્ચેના દર્શિ, બ્રોમ્બાઈલીસ વગેરે માટે સર્વોત્તમ પુરતાર વધુ છે કન્ડેન્સેન્સ, ન્યૂપ્રોપીઆ ખજીની નળગાઈમાં મયલો તામાવ માળી તાવે છે અને કમજોર થતાં અટકાવે છે જરા જરામાં કોઈની જરૂરમાં થઈ આવતી યરદી સામે રક્ષણ આપે છે જરૂર પડતાં તમે જરૂર અજમાવો.

લોવા પેસ્ટાઈલ્સ

આ રીકાઓ મફત ગુણ મશવનાર એક એક પચ થોડા છે. એઓને ચારી સળેખમ, ખાંડ સળેહ મળ, ઠીસો પ્રીરે થઈ આવે છે, ન સાઈન જેટી જળ, અવાજ થોડો થઈ જ વિગેરે થાય છે તે જપર બહુત અસરકારક આ યોગસાની જરૂરમાં હમેશાં હરતા ફેર નજવામાં રાખો. કેન્દર વખતે કામ લાગે, ગળા તેમજ સંજીતના રોખીનો માટે તે ખૂબ ઉપયોગી છે જરા પડતાં જીલ તાવની રીતે કઠી ન લેતાં, એજ માનજો.

સોલ એજ ટ-મેસર્સ મેલગર્હમ બ્રધર્સ,

૨૬, હેસ્ટમહાઉસ રોડ, કોટ, મુંબઈ.

॥ श्रीविभुवदनानलाचार्या विजयन्ततमाम् ॥

५५११

२५३६

शुद्धदेव

ला५५६

अने

श्रीवृषभा

सं. १६६२

सुदितभात

४५८

अथ श्रीजीवनाष्टकं प्रारभ्यते.

॥ शार्दूलविक्रीडितवृत्तम् ॥

स्वेच्छाविप्रहयारिणं श्रुतिपथे प्रीत्या सदाचारिणं ॥

मायावादविदारिणं क्षितितले भक्त्योयविस्तारिणम् ॥

स्वीयानां हितकारिणं प्रतिदिनं सर्वापसंहारिणं ॥

तं वंदेऽहमशेषसदगुरुपरं श्रीजीवनाख्यं सदा ॥१॥

श्रीमद्भारतमंडले करुणया स्वानां हितायाधुना ॥

गूढं ब्रह्मकुले हि वै चरति यो स्त्रीलास्यरूपादिभिः ॥

सद्गतेषु करोति सम्यगनिशं कर्माण्यमर्त्यानि वै ॥

तं वंदेऽहमशेषसदगुरुपरं श्रीजीवनाख्यं सदा ॥२॥

श्रीगोपीजनवल्लभस्य परमां भक्तिं च शृत्वा हृदि ॥

क्षेमाय स्ववृणां करोति सततं सेवां च तत्सर्वथा ॥

वेदोक्तं सकलं च कर्ममलं प्रेम्णाऽचरत्येव यः ॥

तं वंदेऽहमशेषसदगुरुपरं श्रीजीवनाख्यं सदा ॥३॥

वस्तुत्वाच्च निरंतरं जगदिदं ब्रह्माद्वितीयं सद् ॥

द्वैतं नास्ति हि किंचिदेतदखिलं भूतः प्रभुः स्वेच्छया ॥

दुर्वादौघहरं तथैवमृषमं ज्ञानं च दत्त्वा जनात् ॥

तं वंदेऽहमशेषसदगुरुपरं श्रीजीवनाख्यं सदा ॥४॥

यस्य श्रीमदुभौ शुभौ हि चरणौ यावद्वि नोपासते ॥

तावत्संभ्रमतीह संकटयुतो जंतुः सदा संमृती ॥

संप्राप्तोत्पन्नपापिनीं ब्रजपतेर्भक्तिं प्रसादेन वै ॥
 तं वंदेऽहमशेषशक्तिमृषं श्रीजीवनाख्यं सदा ॥५॥
 शुद्धाद्या निगमाधिकाररहिता दोषावृता ये खल्य ॥
 भूतास्तेष्वनघा हरावभिरता यस्याश्रयेणाखिलाः ॥
 योऽश्रान्तं प्रददाति मंत्रममलं ह्यष्टाक्षरं स्वांनुगान् ॥
 तं वंदेऽहमर्चित्यविक्रममलं श्रीजीवनाख्यं सदा ॥६॥
 दत्त्वान्नं प्रचुरं धनं सुवसनं स्वर्णं तथा भूषणम् ॥
 प्रीत्या पालयति द्विजाननुदिने सुदारचित्तेन तु ॥
 भानुं भारतमंडलस्य सुरप ह्याचार्यचूडामणिं ॥
 तं वंदेऽहमुदारचित्तमनिशं श्रीजीवनाख्यं परम् ॥७॥
 पापं नश्यति नूनमेव सकलं यदर्शनात्सत्त्वरं ॥
 तापश्चास्वखिलस्तु यश्चरणयोः संस्पर्शनाच्छाम्यति ॥
 दैन्यं गच्छति सर्वमेव हि पुनर्यत्संश्रयात्सर्वथा ॥
 तं वंदेऽहमशेषसद्गुरुपरं श्रीजीवनाख्यं सदा ॥८॥
 इत्येतद्विरिजादिशंकरकृतं श्रीजीवनस्याष्टकं ॥
 गायवाद्गहरं परं च विशदं कृष्णैरुभक्तिप्रदम् ॥
 श्रीत्या दीनतया पठ्यन्नुदिनं यः स्तोत्रमित्य शुभ ॥
 प्राप्तोत्पन्नास्वखिलं स वाञ्छितफलं तत्संप्रसादात् ध्रुवम् ॥
 इति गिरिजाशंकरविरचितं श्रीजीवनाष्टकं संपूर्णं, शुभं भवतु ॥

अथ श्रीमद्रणछोडस्तवनम् ।

यस्याश्रयेण सततं सकला मनुष्याः संसारसागरमहो नु तरत्यवश्यम् ॥
 गोलोकदुर्लभपदं च तथामुवंति प्रस्तौमि तं सुरवरप्रणछोडसंज्ञं ॥१॥
 यस्य प्रभावमृषं दिविजाः सुभक्त्या गायत्यहर्निशमलं किल स्वर्गलोके ॥
 अर्थान्विता सुरगणा अपि येन जाताः प्रस्तौमि तं सुरवरप्रणछोडसंज्ञं ॥२॥
 यस्य स्वरूपमनिशं सतामगम्यं पुण्यात्मनां च सुखं हि समस्तकाले ॥
 मुह्यंति वै सुमतयोप्युत यम्यरूपे प्रस्तौमि तं सुरवरप्रणछोडसंज्ञं ॥३॥
 यस्तु स्वयं निजवृणां हृदयेषु सम्यक् भूत्वाऽपरोक्षमघपुंजद्वं धुनोति
 आन्त्यांधकारमखिलं च करोति दूरं प्रस्तौमि तं सुरवरप्रणछोडसंज्ञं ॥४॥

યથ ત્રયીમતસદાપારિપાલનાય મત્યુદ્રવાય નિધનાય દુરુહિનાં ચ
આર્ભિર્મવત્યવાનિગોસુરહેતવે ચ પ્રસ્તામિ તં મુરવરવ્રણછેડસંજ્ઞં ॥૫॥

પઠતિ ચ હ્રદમેવં પંચકં પ્રેમમક્ત્યા મવતિ સમસ્તુક્તસ્ય સઘઃ પ્રસન્નઃ ॥

તરતિ કિલ નરો વૈ દુસ્તરાલ્યં મવાર્ધિં લભતિ ચ હરિલોકં મૃત્યુકાલે પ્રકૃષ્ટમ્ ॥૬॥

इति श्रीरणमुक्तस्य पंचकमेतदुत्तमम् ॥

गिरिजाशंकरेणोक्तं तत्प्रसन्नयस इतमम् ॥७॥

કાઠિયાવાડ-કુલીઆણના રહીય ગોશોકવાસી વૈદ્યશાસ્ત્રી ગિરિજાશંકર નારાયણએ પોતાના
શ્રીગુરુદેવ પોરબંદરવાળા નિ. લી. ગોસ્વામી શ્રીજીવનેશચાર્યજી મહારાજ તથા ગો. રણછોડલાલજી
મહારાજના સ્તવનમાં ઉપરના સ્તોત્રો રચ્યા છે, તે તેમના દૂરદી પરમ ભગવદીય જાદવજીભાઈ
મૂળજીભાઈ (ખાગેશીવાળા) એ પ્રકટ કરવા મોકલ્યાં છે. અદ્યત વૈદ્યશાસ્ત્રીને એકજ પુત્રી હતી, તે
તેમના અવસાન બાદ કાશીમાં ભણતા એક બાલક વિદ્યાર્થીને પરણ્યાંને દૂરદી નકલ્યુકત થયા છે.

વેણુરવ.

(લેખક:—૨૧. ૨૧. ધીરજભાઈ સાંકલીઆ, B. A. LL. B. એડવોકેટ).

નં. ૧૮૯. મૂળે મુખ્યેત્યેકવચ્ચેન પ્રસન્નેનાન્યયોરપિ સ્વરૂપં નિરૂપણીયમતૈવિવ્યં
વિવૃણ્વન્તિ મુધેતિ । દીવ્યત્તીતિ દેવાસ્તદ્ભોગ્યા સન્નિદાદિપુ સ્થાપિતા મુખ્યાંશમૂતા ધર્મમૂતેત્યર્થઃ ।
મુખ્યલીલાયા મગવત્તો ભોગ્યા પૂર્વદલાત્મકસ્વરૂપમૂતાનન્દ इत्यर्थः, सर्वेषां मुखद्वाराऽभोग्यो-
त्तरदलात्मकस्वरૂપમૂતાનન્દ इत्यर्थः । તત્રેતિ । ત્રૈવિવ્ય-इत्यर्थः । અધરો હિ લોભાત્મકત્વાચ-
શાયોગ્યં વિવિચ્ય દદાત્યતલૌવિવ્યામિત્યર્થઃ । મુખદ્વારાઽભોગે હેતુમાહુસ્તસ્યા इति । ઉત્તરદલાત્મક-
સ્વરૂપં શ્રોત્રદ્વારા હૃદિ પ્રવિષ્ટં સદનુભૂતં મવાતિ । તતો વર્ણને મુખદ્વારા નિર્ગચ્છતીતિ રસમર્યાદિત્યર્થઃ ।
અચ્છિદ્યેનેતિ । તતો નિર્ગમનાદુચ્છિદ્યં મુખં તેનેત્યર્થઃ । અન્યમુખતો નિર્ગતસ્ય શ્રવણેપિ તન્મુખસ્ય
પરમ્પરયા હેતુત્વમ્ । સાક્ષાત્કરણત્વન્તુ સ્વશ્રોત્રયોરેવેતિ સાક્ષાદિત્યુક્તમ્ । અત इति । સોત્તરદલ-
મિકા શ્રોત્રપેયૈવ । મુખદ્વારા પાને પૂર્વદલત્વમેવ સ્યાદિતિભાવઃ । અત एव न सम्भवतीत्युक्तमेव-
कारश्चात्रोक्तः । વેણી સ્થાપને મગવતસ્તાત્પર્યમાહુઃ સા હીતિ । સર્વાભોગ્યા દેવભોગ્યા ચેત્યર્થઃ ।
સર્વેપામિતિ । ભોગ્યદેહોન્દ્રિયાદીનાં દેવાનાજ્ઞેત્યર્થઃ । આનન્દ એવેતિ । દ્રવીભૂતા સર્વાશ-
સમ્યગ્ધાર્થં વિરલાક્ષ્યવા સર્વાશેન પ્રકટા । આનન્દરૂપેત્યેત્યર્થઃ । આનન્દસારેતિ । આનન્દસ્ય
મગવતોપિ સારમૂતેત્યર્થઃ । સ્વત इति । લોભસ્થત્વાત્ સ્વતો ન કુત્રાપિ યાત્યતો મગવાનેવ
યોજિતવાનિત્યર્થઃ । (શ્રીવલ્લભજીકૃત લેખ મા. ૧૦-૧૮-૫).

મૂલમાં મુખયા એકવચ્ચન છે તો પણ પ્રસંગને લઈને બીજા એ પ્રકારની
સુધાનું સ્વરૂપ પણ નિરૂપણ કરતું એકજે તેથી સુધાનું ત્રણે પ્રકારનું વિવરણ

કરે છે. જે ક્રીડા કરે તે દેવો કહેવાય, તે દેવોથી લોગ્ય સુધા સત્ ચિત્ત વગેરેનો મુખ્ય અંશ અથવા ધર્મસ્વરૂપ હોય છે. મુખ્ય લીલામાં ભગવાનથી લોગ્ય હોય છે, સંયોગસ્વરૂપભૂત આનન્દસ્વરૂપ હોય છે. સર્વેથી મુખદ્વારા અલોગ્યા તે વિપ્રયોગરસાત્મક સ્વરૂપાનંદભૂત હોય છે. અધર લોભાત્મક હોવાથી યથાલોગ્ય વિવેક કરીને તે સુધાનું દાન આપે છે, તેથી તેના આમ ત્રણ પ્રકાર છે. મુખદ્વારા ભોગ નહિ થવાનું કારણ કહે છે કે વિપ્રયોગાત્મક સ્વરૂપ શ્રોત્રદ્વારા હૃદયમાં પ્રવેશ કરીને અનુભવાય છે, પછી વર્ણન કરતી વખતે મુખદ્વારા બહાર નીકળે છે, એવી રસની મર્યાદા છે. મુખદ્વારા બહાર નીકળવાથી મુખ ઉચ્છિદ્ર થાય છે. બીજાના મુખથી બહાર નીકળે તેનું શ્રવણ કરવામાં તે મુખ પરંપરા હેતુ છે. સાક્ષાત્ શ્રવણનું સાધન તો પોતાના શ્રોત્ર જ છે. એ વિપ્રયોગરૂપ સુધાનું પાન તો શ્રોત્રથી જ થઈ શકે છે. મુખદ્વારા પાન કરતાં તે સુધા સંયોગરસાત્મક થઈ જાય. મુધાને વેણમાં સ્થાપન કરવામાં ભગવાનનું તાત્પર્ય એ છે કે તે સર્વને ભગવદીય કરે છે. સર્વ એટલે લોગ્ય દેહ, ઇન્દ્રિયો, અને દેવો સર્વને ભગવદીય કરે છે. સર્વાશથી સંબંધ થાય માટે તે સુધા બહુ સૂક્ષ્મ અવયવોવાળી હોય છે. આનન્દસ્વરૂપ ભગવાનના સારસ્વ્ય તે હોય છે. લોભસ્થાનમાં રાખેલી હોવાથી તે પોતાની એળે કોઈ પણ સ્થાને જતી નથી માટે ભગવાનેજ તેને થોળ આપી.

ન. ૧૨૦. નિરોધાનન્તરં લીલાદ્વયં પૂર્વભાવસંપાદનરૂપસ્કન્ધદ્વયેનોપ્યતે । ફલં તુ નિરોધ એવેતિભાવઃ । અયમિતિ । નિરોધફલરૂપો મુલ્યો રસભોગઃ । एकोनविंशध्यायौक्त-
वसनदानेन पूर्वं ब्रह्मानन्दभावे जातेपि पुनः पञ्चविंशध्यायोक्तब्रह्मानन्दभावात्तदनन्तरं शब्द-
ब्रह्मकृतपूर्वभावसंस्पादनेनाधिदेवकीडायोग्यदूर्वसिद्धप्रसादरूपशक्तिप्रवेशकृतलीत्वे पुनः सम्पन्ने सति सम्भवतीत्यर्थः । लक्ष्म्या 'इवेति' लक्ष्मीर्हि ब्रह्मानन्दरूपा सती नायिकारूपा, अत्रापि धर्मद्वयसंस्पादनेन लक्ष्म्या साम्यसंસ્पादनादसमोगेपि साम्यमिति भावः । लक्ष्मीपदमत्र साक्षात्पुरुषो-
त्तमस्य स्वकीयारूपालम्बनपरं न त्वन्नन्य मुख्यापरं, टिप्पण्यां तादृશ્યાનામિત્યસ્ય 'મહિષ્યાદીના' મિતિન્યાલ્યાનાત્ । एतासां पतित्वेन प्रार्थनात् तसाम्यमेव वक्तव्यमिति तदाशयः । अत एव 'विवाहितान्यायेन रमणं भविष्यती' त्यग्निभाष्याये वक्ष्यते । अत इति । यतो लीलाद्वयं प्रत्या-
पत्तिरूपमतो निरोधो महत् त्वरूपात्मकं फलं यस्य तादृश इत्यर्थः । अतोत्रेति । निरोधो महाफलस्तच्च फलं लीत्वेव सिद्धमतस्ता एव तामसप्रकरणान्ते तदन्तर्गतप्रमेयप्रकरणान्ते च निरूप्यन्त इत्यर्थः । अत इति । यतो भगवत्कर्मभोगरूपं लीलागमाहात्म्यमत इत्यर्थः । न हीति । पुरुषो भोग्यो न भवतीति । तत्र भगवत्कर्तृकभोगासम्भवादनુपदेष्टव्यमयीदया भगवत्कर्मकोषि भोगो न भवेदत एवात्रिकुमारानामपि लीर्त्विमित्यर्थः । अन्योपभोग्य इति । लीભોગ્ય इत्यર્થઃ । इदं તૃતીયસ્કન્ધનિગ્રંથે વિચારિતમ્ । (શ્રીવલ્લભકૃતઃ લેખ. ૧૦-૧૮-૫.)

નિરોધ પછી બે લીલા સુક્તિ અને આશ્રય પૂર્વભાવ, સંપાદનરૂપ બે સ્કંધથી કહેવામાં આવે છે. ફલ તો નિરોધજ છે. નિરોધના ફલરૂપ મુખ્ય રસભોગ છે. ઓગણીશમાં અધ્યાયમાં ભગવાને ગોપીજનને જે વસ્ત્રદાન કર્યું તેનાથી પ્રદાનનદભાવ થયો, તે છતાં ફરીથી પચ્ચીશમાં અધ્યાયમાં કહેલા પ્રદાનનદભાવ પ્રાપ્ત થયા પછી શબ્દપ્રદાન પૂર્વભાવ સંપાદન કરવાથી અધિદેવકીડાને યોગ્ય પૂર્વસિદ્ધ પ્રસાદરૂપ શક્તિપ્રવેશકૃત સ્ત્રીત્વ ફરી સંપન્ન થવાથી થાય છે. લક્ષ્મી પ્રદાનનદરૂપ છે, અને નાયિકારૂપ પણ છે. અહીં પણ બન્ને ધર્મ સંપાદન કરવાથી લક્ષ્મીનું સામ્ય થવાથી રસભોગમાં પણ સામ્ય પ્રાપ્ત થાય છે. લક્ષ્મીપદ અહીં સાક્ષાત્ પુરુષોત્તમના આલંબન સ્વકીયારૂપ છે. મુખ્યા નાયિકારૂપ નથી કેમકે ટિપ્પણીમાં તાદ્દશીનામ્ નો અર્થ મહિષીઓ કરેલો છે. કુમારિકાઓએ પતિ તરીકે પ્રાર્થના કરેલી હોવાથી કુમારિકાનું સામ્ય કહેવું જોઈએ એવો તેનો આશય છે. તેથીજ આગળના અધ્યાયમાં કહેવામાં આવશે કે વિવાહિતાની રીતે રમણ થશેજ. સુક્તિ અને આશ્રય બે બે લીલા પૂર્વસ્થિતિ પ્રાપ્ત કરાવનાર હોવાથી નિરોધજ મહોદુ સ્વરૂપાત્મક ફલ જેનું છે એવો છે. નિરોધજ મહોદુ ફલ આપનાર હોવાથી અને તે ફલ સ્ત્રીઓમાંજ સિદ્ધ હોવાથી સ્ત્રીઓનું જ તામસ પ્રકરણને અન્તે અને તામસપ્રમેય પ્રકરણને અન્તે પણ વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. કેમકે ભગવાનનો ભોગ સ્ત્રીઓ કરી શકે છે તેથીજ સ્ત્રીઓનું માહાત્મ્ય છે. પુરુષનો ભોગ ભગવાન કરી શકતા નથી, તેથી ભગવાનનો ભોગ પુરુષો પણ કરી શકતા નથી અને તેજ કારણને લીધે અગ્નિકુમારેને સ્ત્રીસ્વરૂપ પ્રાપ્ત કરવું પડ્યું. આનો વિરોધ વિચાર ત્રીજા સ્કંધ નિબંધમાં કરેલો છે.

નં. ૧૯૧. સ્ત્રીભાવો ગૃહઃ પુષ્ટિમાર્ગે તત્ત્વમિત્યાદિ । ભગવતઃ સ્ત્રીભાવો લક્ષ્મી-સમાનત્વં સ્વોદેકે ભોગ્યત્વમિતિ યાવત્, સ સ્ત્રીભાવઃ પુષ્ટિમાર્ગે તત્ત્વમ્ । ભગવતો ભોગ્યત્વેન મક્તા-ધીનત્વાદમક્તાનાં ભોક્તૃત્વયા સ્વાધીનત્વાત્ । “કૃષ્ણાધીના તુ મર્યાદા સ્વાધીના પુષ્ટિરુચ્યત” इति पञ्चमस्कन्धनिबन्धे पુष्टिમાર્गलक्षणात् । इति कृष्णपदार्थ इति । સ્ત્રીભાવપ્રત્યે ભગવાન કૃષ્ણપદવાચ્ય इत्यर्थः । तादृशभावापन्नस्य भगवतः परमानन्दरूपत्वात् । रसशब्दे तथोक्तत्वात् । “कृपिर्भूवाचकः शब्दो णश्च निर्धृतिवाचकस्तथैक्यं परं ब्रह्म कृष्ण-इत्यभिधीयत” इति श्रुतौ परमानन्दरूपतया कृष्णपदनिर्वचनात् । कचिद्विवृत इति । वेणुनादस्य बहुवारं जायमानस्यैपि नैतादृशमुधासंवलितो जायतेतः कचिद् वेणुनादेषमुधासंवलिते कृष्णपदार्थो विवृत इत्यर्थः । मुधासंवलितत्वकथनात् मुधासार्थस्याय भगवतः स्त्रीभावोपेक्षितः । स एव कृष्णपदार्थः । सोस्मिन् वेणुनादे विवृतो धरमुधया पर्यन्तिषुक्तेः । स्त्रीभावाभावे भगवदधरमुधया वैकल्यं स्यादतो धर-मुधासाहित्योक्ते “स्त्रीभावो विवृत” इति ज्ञेयम् । (योजना १०-१८-६.)

ગૂઢ સીલાવ પુષ્ટિમાર્ગમાં, તત્ત્વ છે. સીલાવ એટલે લક્ષ્મીસમાન થઈ જવું તે, રસના ઉદ્દેશમાં ભક્તથી લોગ્ય થવું તે, આ સીલાવ પુષ્ટિમાર્ગમાં તત્ત્વ છે. (શ્રુતિમાં પણ કહ્યું છે કે 'સોસ્તુતે સર્વાન્ કામાન્ સહ બ્રહ્મણા વિપશ્ચિતા' ભક્ત સર્વ કામનો લોગ કરે છે તે સમયે ચતુર ભગવાન જોણુપદને પ્રાપ્ત કરે છે) ભગવાન લોગ્ય થવાથી ભક્તને આધીન થાય છે, અને ભક્ત લોકતા હોવાથી પોતે સ્વાધીન-સ્વતંત્ર છે. પંચમસ્કંધ નિષંધમાં પુષ્ટિમાર્ગનું લક્ષણ આપતાં પણ કહ્યું છે કે કૃષ્ણને આધીન થવું તે મર્યાદા અને ભક્તને કૃષ્ણ આધીન થાય તે પુષ્ટિ. આજ કૃષ્ણપદનો અર્થ છે. સીલાવ પ્રાપ્ત થયલા ભગવાનનું પરમાનંદરૂપ છે. રસશાસ્ત્રમાં પણ તેમજ કહ્યું છે. કૃષ્ણપદની વ્યુત્પત્તિ કરતાં શ્રુતિમાં કહ્યું છે કે 'કૃષ્' નો અર્થ સત્તા છે અને 'ણ' નો અર્થ આનંદ છે, તે બેનું ઐક્ય તેજ પરબ્રહ્મ કૃષ્ણ. વેણુનાદ ઘણીવાર થાય છે તો પણ આવી સુધાથી મિશ્રિત તો કવચિતજ થાય છે. સુધાના સાર્થક્યને માટે પણ ભગવાનનો સીલાવ અપેક્ષિત છે, તેજ કૃષ્ણપદનો અર્થ છે, તેનુંજ અહીં વેણુનાદમાં વિવરણ કર્યું છે. જો ભગવાનનો સીલાવ ન થાય તો ભગવદ્ધરસુધા વિફલ થઈ જાય. અહીં વેણુનાદ સુધાવાળો હોવાથી સીલાવનુંજ વિવરણ છે.

નં. ૧૯૨. દેવભોગ્યા દિવ્યલયાદિનિષ્ઠા જ્યૌઃ । સર્વેષુ ચેતિ' । ગવાદિષુ । યાવચ્ચેત્યા-
દિપ્રયોજનં ટિપ્પણ્યામાહુર્ગુટેત્યાદિ । તર્હાતિ । જાતે નિરોધે તેનૈવ ભગવત્કારિતસુધાનુભવે ચ સિદ્ધ
ઇત્યર્થઃ । યે મુક્તા ઇત્યાદિ । તથા ચ 'મુક્તિર્હિત્વાન્યથારૂપં સ્વરૂપેણ વ્યવસ્થિતિ' રિતિમુક્તિ
લક્ષણેનાન્યથારૂપત્યાગર્વકસ્વરૂપવ્યવસ્થાપનસ્ય મુક્તિત્વાહીલર્થં સુધાનાં લીલોપયોગિત્વેનૈવ
રૂપેણ વ્યવસ્થાનસ્ય મુક્તિત્વેન સ્વાન્તઃસ્થિતત્વરૂપમુક્તત્વભાવાન્મોચનમેકાદશાર્થઃ । 'આભાસયે'
તિ યાક્યાત્ સૃષ્ટિસ્થિતિપ્રલયા યતો જાયન્તે જ્ઞાયન્તે ચ સ આશ્રયઃ આધિભૌતિકાદિરૂપત્રયવેત્તા
વાશ્રયઃ । સ ચ ભગવાનેવેતિ લીલાનુભાવનોત્તરં પુનર્ભગવદ્રૂપતા યા સા પ્રત્યાપત્તિર્દ્વાદશાર્થં ઇતિ
ન સ્કન્ધદ્વયૈવૈયર્થ્યં નાપિ પ્રસ્તુતસ્ય પરમફલત્વહાનિર્નાપિ લક્ષણવાક્યવૈરૂપ્યં લક્ષણાપત્તિર્વેત્યર્થઃ ।
સૃષ્ટિરિતિ । લીલાસૃષ્ટિરિત્યર્થઃ । નનુ યયેતદપ્રાપ્તૌ સૃષ્ટિર્થૈવૈયર્થ્યં તદા લીલાસૃષ્ટૌ સર્વેષામેવૈતદ્ભોગઃ
કુતો ન દૃશ્યત ઇત્યાકાઙ્ક્ષાયામસ્યતિદુર્ભત્ત્વં સુબોધિન્યામાહુરસ્યમિત્યાદિ । નનુ યયેવં તદા બ્રહ્મા-
નન્દપ્રાપ્ત્યમાવાન્મહિષ્યાદાનામેતદ્ભોગો ન સ્યાદિત્યત આહુસ્તદંશેત્યાદિ । તથા ચ તેષામપિ કેનચિદ્
દ્વારેણ બ્રહ્માનન્દોત્તરમેવ સ દૃશ્યર્થઃ । ફલિતમાહુરત ઇત્યાદિ । મહાફલ ઇતિ । મહત્ ફલં યસ્ય
તાદૃશઃ । ગમકયાહુરતોત્રેત્યાદિ । નનુ નિરોધ एव જાતે ચેન્મહાફલપ્રાપ્તિસ્તદા ધ્રમરંગીતે વશ્ય-
ઃ જ્ઞાનોપદેશલીલા ન યુચ્યત ઇત્યત આહુ પરં જ્ઞાત્વેત્યાદિ । (પ્રકાશ ૧૦-૧૮-૧.)

દેવલોગ્યા એટલે દિવ્ય સી વગેરેમાં રહેલી સુધા. સર્વ એટલે ગાયો વગેરે. સુક્તિનું લક્ષણ એવું છે કે 'અન્યથારૂપનો ત્યાગ કરીને સ્વરૂપથી

સ્થિતિ કરવી તે. લીલાને માટે મળેલા જીવો લીલોપયોગી રૂપથી સ્થિતિ કરે તેજ સુક્ષિત. પોતાના સ્વરૂપમાં રહેલા જીવોને ત્યાંથી સુક્ષ્મ કરવા તેજ સુક્ષિત. એ એકાદશ સ્કંધનો અર્થ. સૃષ્ટિ સ્થિતિ અને પ્રલય જેનાથી થાય છે અને જે જાણે છે તેજ આશ્રય. આધિભૌતિક વગેરે ત્રણ રૂપને જાણનાર તેજ આશ્રય. એ આશ્રય તો ભગવાનજ છે. તેથી લીલાનો અનુભવ કરાવીને ફરીથી ભગવદ્રૂપતા કરી આપવી તેજ પ્રત્યાપન્તિ અથવા પૂર્વસ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી આપવી તે એ બારમા સ્કંધનો અર્થ થયો. માટે અગીઆરમો અને બારમો સ્કંધ વ્યર્થ પણ થતા નથી તેમ નિરોધના પરમફલત્વની હાનિ પણ થતી નથી તેમજ સુક્ષિત આશ્રય વગેરેના લક્ષણને કાંઈ પણ અડચણ આવતી નથી. જે આ ફલ પ્રાપ્ત ન થાય તો લીલાસૃષ્ટિજ વ્યર્થ થઈ જાય તો લીલાસૃષ્ટિમાં સર્વેને આ ભોગ હેમ થતો નથી એ શંકાના સમાધાનમાં શ્રીમુખોધિનીજીમાં કહ્યું છે કે અતિ હલ્લ છે. જે એમ છે તો મહિયીઓને બ્રહ્માનન્દની પ્રાપ્તિ ન હોવાથી તેમને પણ આ ભોગ ન થાય એ શંકાના સમાધાનમાં કહે છે કે તેમને પણ કોઈક દ્વારથી બ્રહ્માનન્દની પ્રાપ્તિ થયા પછીજ આ ભોગની પ્રાપ્તિ થાય છે. સાર એ કે નિરોધજ મહાફલ આપનાર છે. જે એમ છે તો ભમરગીતમાં ઉર્ધ્વજીવાદાર ગોપીજનને જ્ઞાનોપદેશ ભગવાન આપે છે તે નિરોધરૂપી મહાફલની પ્રાપ્તિ પછી નકામું થઈ જાય એ શંકાના સમાધાનમાં કહે છે કે જ્ઞાન થયા પછી આ ભોગમાં મહાનુ રસ અનુભવાય છે.

મહાનુ ભક્તકવિ દયારામ.*

(લેખક:—૨૧. ૨૧. શ્રીયુત રામભોહનરાય જસવંતરાય દેસાઈ.)

ચિન્તાસન્તાનહન્તારો, ચત્પાદામ્બુજેરણઃ ॥

સ્વીયાનાં તાન્નિજાચાર્યાન્ પ્રણમામિ મુદુર્મુદુઃ ॥

ત્રિવેણીસંગમઃ

ત્રિયંશજ પ્રયાગમાં ત્રિવેણીસંગમ આગળ એક અતિમનોહર દરમ્બ નિહાળાય છે. એક બાજુએથી વહી રહેલાં ગંગાજી અને બીજી બાજુએથી વહી રહેલાં યમુનાજી, એમના મદાપ્રવાહોનો સંયોગ અહીં થાય છે, અને છતાં એ બે જળસ્રોત, ગૌર અને શ્યામજ, કેટલાક અન્તર સુધી જૂદા બેઠતા દેખાયા પછી એકરૂપ બની જાય છે.

ભક્તકવિઓના જીવનમાંય કવિભાવ અને ભક્તિભાવનો સંગમ આપણે આવી જ સુન્દર રીતે થતો જોઈએ છીએ; અને પ્રયાગરાજ આગળ ગુપ્ત વહીને એ પુણ્યપ્રવાહોમાં ભળી જતી સરસ્વતી પણ અહીં નથી એમ નહીં. કવિભક્તનું આત્મવ આતું વ્યક્ત પણ સજ્જન કરેલું છે, જેમ ઉત્ત મહાપ્રવાહોની અંદર એકતા સાધતું નિરંતર વળા કરે છે.

*અમદાવાદમાં શ્રીગ્રંથભંજિ સાહિત્ય મંડળ તરફથી ઇ. ૧૯૬૧માં કળ્યાણેશી શ્રીદયારામ જયતીના પ્રમુખપદેથી અપાયેલું બ્યાખ્યાન:

દયારામના જેવા વૈષ્ણવકવિભક્તના સમ્મન-ધર્મા તો આ ઉપમા ખીછ રીતે સાર્થ દીમે છે શ્રીકૃષ્ણ અને રાધાજીના શ્યામલ ગૌર રંગરૂપના અદૈતમા વિલીન થતો ભક્તનો આત્મભાવ જે મનોરમ દર્શન આપે છે તે તો વળી અધિક અલૌકિક છે, એમા શક નથી સાહિત્યમા સ્થાન

મહાકવિ દયારામનું સ્થાન આપણા સાહિત્યમા ઘણુ ઉચ્ચ છે, એટલું નહીં, પણ ગૂજરાતના ભક્તકવિઓમાય તે એવું જ ઉચ્ચ અને નરસિંહ, મીરાં તથા વલ્લભજીની સાથે છે વૈષ્ણવસામ્પ્રદાયિક વિદ્વાનો તો એમને પ્રથમ સ્થાન આપે છે ગૂજરાતી સાહિત્યના યુગાધિપોમા દયારામનું પદ મહોટામા મહોગની સમોવડુ છે અને આપણા પ્રાચીન સાહિત્યના છેરા મહાકવિ તેઓ જ મનાય છે ગૂજરાતના સાહિત્યઉપવનમા સુરવ અને સુરસભર્યો મધુરા કવનમા પુષ્કળ વહન છે એ સાચુ છે તથાપિ દયારામની કોમન, સરલ, સચ્કારી, ભાવબીની પ્રાણીમા રસના જે મીઠા ઝરણા ઝરી રહ્યા છે, તે તો કેવળ અનુપમ છે

દયારામનો સમય:

ભક્તકવિ દયારામનો જન્મ ૧૭૫૬ મા અને અવસાન ૧૮૫૨ મા થયુ, એમને ગૂજરાતની મરાઠી રાજ્યહકુમતમા શ્રીગીશ સત્તાનો અગુણિપ્રવેશ થયો ત્યારથી, ભારત સંમરતમા તે સર્વોપરી યર્થ પડી ત્યાં સુધીનો આ સમય હતો તેમાનો લગભગ આખો પૂર્વાર્ધ અન્ધાધૂનિથી ભરપૂર હતો જે કે ચાન્ડોદ, ડોશોર્ધ, ન્યા એમનો જન્મ થયો અને સામાન્ય રીતે એમનો નિવાસ હતો, ત્યાં મરાઠી રાજ્યસત્તા રચાયી હતી એટલે તે સમયની શાસનપદ્ધતિને અનુમરતી શાન્તિ તો ત્યાં હોવી અસંભવિત નથી શાન્તિ સર્વદા ધર્મ અને સાહિત્યની પોષક મનાય છે

દયારામ ગૂજરાતી, સંસ્કૃત, પ્રજા [હિન્દી] તથા મરાઠીમા ઘણા નિષ્ણાત હતા તે ભાષા ઓ અને ઉર્દુ તથા મારવાડી ભાષાઓયે સારી જાણતા હશે કારણ કે તેમા પણ એમની પદ્ય કૃતિઓ મળી આવે છે એટલે પોતાના યૌવનકાળમા વિદ્યાભ્યાસનો, તેમજ વિશાળ દેશ પર્યટન એમણે કરેલ તેના અનુભવ આદિનો સારો લાભ પોતે લઈ શક્યા હતા, એ દેખીતું છે આ સિવાય ગૂજરાતના એક સુપ્રસિદ્ધ તીર્થ તરીકે ચાન્ડોદ કરનાલીમા આવતા સમર્થ શાસ્ત્રવેત્તાઓનો સત્સમાગમ મળે અને પાસે આવેલા, તે સમયના, ગૂજરાતના પાટનગર વડોદરા જતુ આવતુ થયે ત્યાં મહોટા વિદ્વાનોનો પરિચય થાય આ સદુય એમના જેવી પ્રાસાદિત વ્યક્તિના જ્ઞાનઓજ્જ્વલમા સ્વાભાવિક રીતે અભિવૃદ્ધિ કરે, એ લઘજ રહમજ્જય તેમ છે સંગીત અને સામ્પ્રદાયિક (શુદ્ધાદૈત) સાહિત્યમા તો એમણે અસાધારણ સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી હતી, એમ એમના પ્રથમથી જણાયા વિના રહેતુ નથી, અને પ્રચલિત આખ્યાયિકાઓ એવું સાઈ સમર્થન કરે છે

આ સમયના ઉત્તરાર્ધમા દેશમા ધીમે ધીમે અરાજકતા અને અશાન્તિ ઓછા થવા-જવા લાગ્યા હતા જનસંમાજના આ વધતા જતા સ્વાસ્થ્યનુ ફળ ધાર્મિક અને સાહિત્યજનક પ્રવૃત્તિ ઓના અધિક વિકાસમા આવ્યુ દયારામના સમકાલીન સદગ્ગનન્દ ત્રાગીજી (૧૭૮૦-૧૮૩૦) એ પોતાનો સ્વામી નારાયણ (સત્સંગી) સમ્પ્રદાય પણ ગૂજરાતમા આજ અરમામા સ્થાપ્યો હતો

કવિ અને ભક્ત — દયારામનો જન્મ સઠોદરા નાગર માતિની ઉચી કોમમા થયો હતો અને જે મહાકુશળતા તેમણે મેળવી, તે પોતાના કુળના શુભ સરકાર ઉપરાન્ત સત્સંગ અને સત્સિક્ષણની માધના સતત ચાતુ રાખેલી તેને લીધે હતી, એમ દોસે છે ભક્ત કવિ નરસિંહ અને દયારામની વચ્ચે આ વગેરે કેટલીક બાજતોમા સુંદર સામ્ય છે, એમ બંનેના અભ્યાસીને રહમજ્જયા વિના રહેતુ નથી

આગળ એક દૃશ્ય વર્ણવ્યું છે, જે પુણ્ય પ્રવાહોનો સંગમ, દયારામમાં જાતિ અને કવિત્વના સંયોગના દર્શનેનું એ ચિત્ર રચ્છિતમાં આવ્યું છે. ભક્તોના 'જન્મતા (અર્થાત્ જન્મથી ભક્તિના સંસ્કારવાળા) દશે; ' પણ જીવનના પૂર્વકાળમાં અધમ અથવા સાધારણ વ્યવહારમત્તે રહ્યા પછી ભક્તિભાવની મદાસિદ્ધિને પાછળથી પામેલ, એવાં ઘણાં મનુષ્યો વિશે જણવ્યું છે. પરંતુ 'કવિઓ તો જન્મેનું છે,' (જન્મથી કવિત્વ પ્રસાદ એમને પ્રાપ્ત હોય છે,) એ સર્વ સામાન્ય મન્તવ્ય છે. અને છતાં જન્મચુતિની આખ્યાયિકાઓ આપણે માન્યે તો વૃક્ષમંદમાં ભક્તિની સાથે કવિત્વ ઉદય પામ્યું હતું; નરમિદં મહેતામાં પણ તેમજ મીરાંબાઈ, એમ લાગે છે કે ભક્તિભાવના વદન વડે કવિતાવસિ સિંચાઈ.

એટલે હવે પ્રશ્ન એ રહે છે કે દયારામમાં આ વસ્તુ ક્યેમ જની દશે? એમની કેટલીક કૃતિઓમાં જે પ્રવાહોનો સમાગમ છે, છતાં તે ઝોનગ્રોત નથી, અને ઘણીકમાં જે મદામોત વહે છે, તેમાં જનના જિન્ન અસ્તિત્વનો ખ્યાલ પણ આવતો નથી અર્થાત્ ત્યાં કવિત્વ અને ભક્તિભાવને કેવી રીતે જૂદાં પાડવાં, તે મૂઝવું નથી, આ વિષય વિશેષ અભ્યાસીનો હોઈ, દયારામ પ્રથમ કવિ હતા કે ભક્ત, એનો નિર્ણય તેમને જ સોંપવો યોગ્ય મનાશે.

પરંતુ એક સાચ તો હીવા જેવું સ્પષ્ટ છે કે એમની ઉત્તમ કાવ્યકૃતિઓમાં પ્રપૂર્ણ ઉત્કૃષ્ટ ભક્તિભાવ જોતાં તેઓ નેટલા મોટા કવિ છે, તેટલાજ મોટા ભક્ત પણ છે, એ વાતનો બિશદૂલ સંશય રહેતો નથી.

કાવ્યકૃતિઓ:—કવિમાં પ્રસાદ અને રસજ્વલિત સ્વાભાવિક હતાં; તેમાં સાક્ષરતા અને અનુભવ ઉમેશયાં. એમને સર્વાનુભવરસિક પણ કેટલું લખ્યું છે; પરંતુ તેમાં જે પ્રનાય આપણે નેદાઈએ એ ઓછો દીસે છે. એમની રાકિતનો ખરો વિકાસ અને પ્રકાશ તો રાગાનુભવરસિક કૃતિઓમાં જ દીસે છે. દયારામમાં પ્રતિમા વિપુલ છે અને એને તેમજે આદિત્યનાં વિવિધ રોગોમાં વાળા છે; તથાપિ ભક્તનું હૃદય અને કવિનું માનસ, એનું આયુ પોષણ તો એ જનનાં સંગમ કે સદૃશવદન એમાં યાય છે.

એમજે આપેલ સર્વદેશીય સાદિત્ય જોનાં, રકમણીવિવાદ સત્યભામાવિવાદ અને મીરાં-ચરિત્ર આદિ વ્યાખ્યાન, દાનકીલા, રાસકીલા, કમલકીલા આદિ લીલાત્મક, પ્રેમરસગીતા જેવાં ભાવાત્મક કાવ્ય, પ્રબોધપ્રાવની જેવાં ઉપદેશાત્મક કાવ્ય, રસિકવક્ત્રમ અને ભક્તિપોષણ જેવાં સામ્પ્રદાયિક સિદ્ધાન્તોના પથમન્યઃ કૃષ્ણસ્નેહની મરજીપો, તથા સતતૈષા જેવો (મરજીપ્રાપ્ત) મોટો કાવ્યમન્યઃ એમ રોડ ધર્મ, બોધ, પેરામ્ય આદિ અનેક વિષયો આદ્રેષી, વિદેશાત્મી, મન્યન કરતી કાવ્યકૃતિઓ, એમનો સતત પરિશ્રમ, વિદ્યાજ્ઞાન, એકનિષ્ઠ જ્ઞાતિ, ઉચ્ચો રમતભાવ આદર્શ ભાવના, ભક્તિર્ભૂત હૃદય તથા પ્રભુભાવનોનું આત્મત્વ, એની સજગ પ્રતિભા આપે છે.

કવિત્વ:—દયારામનાં કાવ્યોમાં વિચિત્ર લક્ષણ મુદ્રાભાવ, મધુર વાણી, ચન્દ્રસાહિત્ય, સુન્દર અલંકાર અને સુમોદક શ્વભિ છે; અને એમની રસજરની સરલ પદાવલિવાળી મરજીઓ તો ખરે જ સાચાં મોતીની મોંઘી માળા છે.

આ ભક્તકવિની પૂર્વે અને એમની પછી કવિતાની ખરેખરી મેંકો જાહે દાનરો પછી રસાયાં દશે, પરંતુ જેને એની ખરી મોહિની લગાડી, જેને મોહજગરને સમોદ લેખ્યું, તે જ આ ભક્તકવિદાસની અત્યંત વાણીએ: ધણી કવિઓએ રમજંતરી વગાડી છે, પણ જેને અંગ નરમરને તરમોજ કીધાં છે ભગવદ્-રસમાં, એવી તો એક એજ—

“ રસિયે વગાડી રગવામગી ! ”

દયારામના કા થોની વિવિધ ખૂબીઓનું અનેક રીતે પૃથક્કરણ થઇ શકે અને થયું પણ છે પરંતુ અહીં તેના વિશિષ્ટ ગુણસ્થાનને અગે માત્ર ચાર વિભાગ કરવામા આવ્યા છે, અને દરેક વિભાગના થોડા થોડા નમૂના લઈ તેની પકિતઓ અહીં આપી છે જેથી અકારણ બખાણુ થતું બચશે કારણ કે એમની એ સમગ્રા કૃતિઓ બહુ લોકપ્રિય અને પ્રસિદ્ધ છે

(૧) જેમા મૌન્દર્થ વિશેષ છે એવી *

- ચાન બહેલી અલબેલી ખારી રાધે
- શ્યાળા રાધા ત્હાર તનરે, મહેજે સુન્દરતાથી ભર્યું છે
- સમગ્ગન સાભગો રે, હરિની બાળલીના કઈ ગાથુ
- કિયે હામે મોહિની ન બાણી રે મોહનજી !

(૨) જેમા માધુર્ય વિરોધ છે એવી

- માતા જસોદા બુલાવે પુત્ર પારણે
- વાગે વૃન્દાવનમા વાસગી રે
- માનીતી તુ છે મોહન તણી, એા વાસનડી !
- મહારા બહાલા રે લાગા છે બહાલા
- ઉભા રહો તો કહું વાતડી બિહારીલાન !
- પ્રેમની પીડા તે મને કહીએ રે, એા મધુકર !
- સખિ હું તો બાણીતી જે સુખ હશે રનેકમા
- કાનુડો કામણુગારો રે, સાહેલી આ તો

(૩) જેમા આનન્દ વિશેષ છે એવી

- લોચન મનનો રે કે ઝમડો લોચનમનનો
- એક સમે હનુમાન ગરુડ બેઉ એક સ્થળ મળીયા
- ગરબે રમવાને ગારી નીસર્યા રે લોલ
- સ્વામ રગ સમીપે ન જાવુ મહારે આજ થડી
- હાવા હું સખિ નહિ બોલુ રે કદાપિ નદુવરની સગે,
- જે કોઈ પ્રેમચ્ચય અવતરે પ્રેમરમ તેના ઉરમા દરે

(૪) જેમા નીતિ-વૈરાગ્યની વિશેષ છે એવી *

- મનજી મુસાફર રે, ચાલો નિજ દેશભણી
- નિશ્ચેના મહેનમા વમે મારો બ્હાનમો રે
- મહાર /ણમનુ દોર ઢણકે છે મડુ નગરમા
- ચિત્ત તુ શીદને ચિત્તા કરે કૃણને કરણ હોય તે કરે
- હરિ તને પ્રસન્ન તે મ્થમ થાયે તારા દીનનુ કપટ નવ બાયે

* આ વિભાગમા કહેલુમાવનો પાત્ર સ્વાભાવિક રીતે સમાવેશ થાય છે

+ એક વિશ્વશાસ્ત્રસિક સમગ્ગને કેટલાક વખત ઉપર ટાલ્કો મારીને સાહિત્યપત્રમાં ચર્ચા ઉઠી કીધી હતી, જે આપણા પ્રાચીનોમા ઉલ્લાસ (આનન્દ વિનોદ) બ્હોતો । દયારામના અહીં ત્રીજા વિભાગ માં આપેલ કાવ્યોના નમુના ઉપરથી એવી અર્થદીન ટીકાનુ ઉપલક્ષિયાપણું રહ્યમનશે

* આમા વિનોદનો પણ સમાવેશ થાય છે

જેમાં આ કવિનાં રમેદ અને શૃંગારનાં પદો—ગરગીઓમાં મુદરતા, મધુરતા અને આનંદ મિત્ર મિત્ર રીતે પણ અધિક ખીલી નીકળે છે તેમજ એમનાં નીતિ (બોધ) અને વેરાગ્યનાં કાવ્યોમાંય આલેખાયેલ સંસારની અનુભવિકા જદું ભાવપૂર્ણ અને હૃદયભેદક છે.

ભક્તિભાવ—મહા કવિની કૃતિઓમાં પ્રમુખેષ પદે પદે નિદાગાય છે; એમનો અંતરાત્મા ધાર્મિકતાથી ઉત્તરાય છે. એમનું હૃદય શીશુશ્વમયતાનામાં તણીન છે. શાસ્ત્રપુરાણનું વિશાળ જ્ઞાન શુવત્તા ત્રિકટ અનુભવ અને તત્ત્વજ્ઞાનની ઝંડી દૃષ્ટિથી તે ભરપૂર છે. એટલુંજ નહીં પણ અનુદ શ્રદ્ધા, સત્તન ચિન્તન અને વિરત આત્માર્પણ, એ સદ્ગુણ મનોદર દર્શન આપણે દયારામની પદાવલિમાં પામીએ છીએ.

એમની શુન્દગીનો મદામંત્ર એકજ દીક્ષે છે:

एकं शास्त्रं देवकीपुत्रगीतम् एको देवो देवकीपुत्र एव ।

मन्त्रोऽव्योक्तस्तस्य नामानि यानि कर्मान्येकं तस्य देवस्य सेवा ॥

અને આ એકજ ઉત્કટ બાવથી કવિનું હૃદય ઉત્તરાયું હતું:

समाया ह्य जयसे तूं आंजोमे मेरी ।

मिषर देखता हूं उषर बुढ़ि तू ह्य ॥

‘ભક્તિભાગને સુશી મતની સાથે સરખાવાતો આપણે વારંવાર જોઈએ છીએ; છતાં તે બે વચ્ચે એક મોટો ભેદ મુદ્દાત છે. સુશીઓ હંમરને પ્રિયતામારે ચ્દાય છે અને વૈશ્વવ ખમ્મો પ્રભુને સ્તોભાવથી ચ્દાય છે. આદ્રતા સ્તોહૃદયની અધિક મતાય છે; અને માદ, પરમસ્નેહ આદ્ર ભૂમિકામાં જ વિશેષ જાગે છે, એટલે અત્યભિચારી ભક્તિરૂપ પૂર્ણ રનેદની ખીલવણી માટે સ્ત્રીનો હૃદયભાવ વધારે અનુદૂત છે, એ સંસારનું અનુભવ રદરૂપ કહે છે.

દયારામમાં આ પ્રકારનો ‘ગોપીભાવ’ જદું ઊડો અને મુદ્દા હતો.

“ત્રે શીશુશ્વજી વખી, રામિકેશ શીશુશ્વજી વખી,” એ આ ભાન કવિની પ્રતિજ્ઞા છે; અને—
“પાએ પ્રેમરસ પ્રાણુજવન રે !”

એ એમના પ્રેમનૃપિન હૃદયની યાચના છે.

પ્રેમની નિરંતર તપસ્યા કરતાં ગોપીજનકેરનું સુમેદક ચિત્ર આલેખ્યાં, તેઓ સુંદર રીતે દર્શાવે છે કે અનુભવ પ્રજ્વલ વાંચનાનું કાનીય દર્શનિગરમાં નથી એમ નહીં.

“આપવછ ! છે અગમી રે, વાન એક પ્રેમ તળી.

માદ અનુભવી જાણે રે, કહેનાં ન આવે જાણી.”

અને—

“તું તું જાણું ને પ્રાણ પરવશ પડશે,

અમિ ઉડશે આખી દેહમાં !”

“રેમ રેમ રમિયો તું વમિયો,

ભવ વૈભવ મેળે તું અસિયો,

વિરદના અંગાગ અગ્રે જામિયા રે.”

અને એ અનુભિના દર્શનાંથી ચેતનવન્તી જનની કંઠોની પીણ પણ જદું કષ્ટરૂપ લેખિતીથી આલેખાય છે.

“માનીતી તું છે મોહન તણી, હો વાંસલડી રે.....
પીયે અધરામૃત પીય તણ તું, હો વાંસલડી રે,
અમારે શોક્ય સરીણું તું સાથરે, હો વાંસલડી રે.

તથા એ ‘વાંસલડી’ વાંસની બનતી હોવાથી—

“રાધિકા કહે આજે જનું વનમાં મારે બેનીછ !
વંશ તણું વન સળગાવી દેવું, કોઈ ખોડું કહે તો કેનીછ.”

એ વચનો ઉત્તર લાવતું અજ્ઞ સમર્થન કરે છે.

કવિનો જનમાસનો પરિચય અદ્ભુત છે, તેની આવાં કાવ્યોમાં સુરમ્ય ઝાંખી થાય છે. આ
ક્ષેપમાં, “આનન્દ વિશેષ” વાળા (ત્રીઝ) વિભાગમાં દર્શાવેલ છે એ વગેરે કંઈક કાવ્યોમાં તેમનો
શ્લેષ એવી ખૂબીથી પ્રકટે છે કે તેમાંનું રસપદન તથા ભાવોદ્દીપન સર્વ રીતે નૈસર્ગિકજ્ઞ લાગે છે.

કવિનો લક્ષિતમાર્ગ ઉપરનો વિશ્વાસ એટલો સખજ અને સર્વવ્યાપી છે કે તેઓ તપ યોગ,
આદિ અન્ય માર્ગોને શુષ્ક, નિષ્ફળ જણાવે છે:

“એ ઝીટા સરખા જોમને શું પાથરીયે કે ઝોડીએ;
પ્રત્યક્ષ પાવક પરદરી, સીદ પત્થરમાં સિર ફોડીએ ?”

અને—

“કામ નિત્યો ત્યારે વધ્યો એક વ્યંડળ,
કોષ નિતે વધ્યો વૃક્ષ રે;
સોભ નિત્યો ત્યારે વધ્યો એક અજગર;
જો હરિભાવ નથી રે.”

એ એમનો રવાનુભવગ્રેયો સુબોધ છે. તેઓ મુનિશ્વયધી માને છે કે હરિભાવ વિના ઉદ્ધાર
નથી અને શુષ્ક ત્યાગ વડે પ્રત્યુદામ રૂપ સત્કળની પ્રાપ્તિ સાધ્ય નથી; એટલું જ નહીં પણ
“અનન્યાશ્રય” એટલે એક જ દૃષ્ટિની લક્ષિતમાં તેમને અચળ શ્રદ્ધા છે.

“બહુ ઘરનો પરાણો જોમ જૂએ મરે,
એક આસક્તિ વિના ચિત્ત ના ચોરાય રે.”

એમાંના લક્ષિતપૂર્ણ હૃદયની દીન યાચના તો એ છે જે—

“મારા મન-મુખ-સોચનમાં આવી રહેજો, શામળિયા પહોલા !”

અને—

“મારા અન્ત સમે, અલગ્યેલા ! મુજને મૂકશો માં.”

પરંતુ એમની લક્ષિતરમમાં તરખોળ થયેલ અગાધ ઉરભાવની પરિસીમા તો—

“મજ વ્હાલું રે, વૈકુંઠ નથી જાણું;
ત્યાં મુજ નન્દકુંવર ક્યાંથી લાણું ?”

એ વચનોમાં છે. આવા વચ્ચસંકલ્પને શું અસાધ્ય રહી શકે ?

હવે આપણે આ નલકેતકવિનાં શૃંગારવર્ણનનાં કાવ્યો વિચારીશું:—જેને લખને ઘણા સમય
સુધી એમના સંબંધમાં ગેરસમજૂતી રહી હતી અને ચારિત્ર્યદ્વંધવુના એમની સ્થાનેના મંભીર
આક્ષેપોમાં જે એક શસ્ત્રસમાન ગણાયો હતાં.

કાવ્યોત્તમો શૃંગાર:

જે કોઈ સાચા લક્ષ્મી અથવા કવિને થોડા અન્યાય થયો હોય, તો તેમ દયારામને કહ્યું છે. આમ થવાનાં થોડાંક કારણો તો દેખીતાં છે. કોષ્ટપણ પ્રસિદ્ધ વ્યક્તિ એવી ભાગ્યે જ હશે, જેને વિશે કાંઈ ને કાંઈ દીકરા થવાનો પ્રસંગ ન આવે. વળી કેટલાંક જીવનની તો પ્રવૃત્તિઓ જ એવી થઈ જાય છે. જે તેને પૂરી નહીં સહમજનારા સંદોષ ગણે. દયારામની જિન્દગી વિશે વૈષ્ણવ સામ્પ્રદાયિક સત્જનોએ કરેલ તથાસતું પરિણામ એમના સંબંધના ઉક્ત આલેખોની બિનસાખીનીમાં આવ્યું છે; ઉપરાંત વળી, એમના જીવનને સુઘાત ઉત્તર કાળ પ્રણ એમને લક્ષ્મી અને સત્ચારિત્રવાન કથાંવે છે; અર્થાત્-જૂદી જૂદી દૃષ્ટિથી વિલોકતાં એમનું જીવન નિષ્કલંક દીસે છે.

બન્યું એમ કે કવિ નર્મદાશંકર જેમણે એમનાં કાવ્યોનો સંગ્રહ કરવા બહુ મહેનત લીધી હતી તથા જેઓ સાથે સાથે દયારામના જીવન પ્રસંગોની પણ બંને તેટલી નોંધ કરતા હતા, તેમણે સાંભળેલી કેટલીક વાતો સાચી માની લીધી; એટલું જ નહીં પણ કવિની શૃંગારરસ વર્ણની પ્રેમની અરબીઓ ઉપરથી એમના માનસની કંપના કરી લઈ, તેને અસાધારણ મહત્ત્વ આપ્યું! અધુરામાં પૂરું 'મહારાજ લાયબલ કેસ'માં જહાર આવેલ પુષ્પિમાર્ગના આચાર્યોના દુરાચારની વાતોને લઈને વિદ્વાનો, શ્રેષ્ઠો તથા સામાજિક કાર્યકરોને રહેની તરફ અત્યંત અણગમો આવી ગયો હતો, એટલે સુધી કે એ માર્ગના સિદ્ધાંતો, સંસ્થાઓ અને અનુયાયીઓ સદૃષ્ય બ્રહ્મારિગ્ધ મનાયા! આ મનઃવ્યતી પૂરી અસર દયારામને લગતા અનિદ માનસ ઉપર થઈ અને એમ માનવાને પણ કારણ રહે છે કે એમના તરફ અસાધારણ ભાવ અને ગાઢ શ્રદ્ધા રાખનાર સામ્પ્રદાયિક આદિ સાક્ષરોએ ખાસ પરિશ્રમ લઈને સત્ય તારવી કહાડ્યું ન હોત તો આજ પણ એમના ચારિત્ર્ય ઉપરનો દોષારોપ રાજી જ હોત!

શૃંગારલીલાનાં અથવા શૃંગારનાં વર્ણનવાળાં કાવ્યો એકલા દયારામે લખ્યાં છે એમ નહીં. જયદેવ, નરસિંહ, આદિ મહાલક્ષ્મી મનાતા કવિઓનાં પદોમાંય પુષ્કળ શૃંગાર છે; અને છતાં એમનાં ચારિત્ર્યને કોષ્ટએ દ્વિષિત ગણ્યું નથી અથવા એમના અન્યોનો અનાદર થયો દોડો નથી. સ્વામીનારાયણ પંથમાં સાધુઓ પણ હરિની પ્રેમલીલાને અંગે શૃંગાર લખ્યો છે, પરંતુ તે કવિઓનેય કોષ્ટએ બ્રહ્મ કલા નથી.

દયારામના સમજનમાં ખીજ એક વાત વિચારવા જેવી છે તે એ છે કે એવાં પદો-ગરબીઓ એમના કાવ્યઅન્યનો નહાનકડો ભાગ છે; અને તેમાંય એવાં કાવ્યો તો જૂદા છે, જેમાં સ્વલ્પ અથવા આગળ પડતો શૃંગાર તરતો હોય. આશ્રનો બધો ભાગ તો એવો છે, જેમાં ઉત્તર શુદ્ધિવાદીનેય વિરોધ કરવા યોગ્ય ભાગે કાંઈ મજે!

વળી આ લક્ષ્મી કવિએ ભગવાનની પ્રણયલીલા ગાઈ તેમાં એકતો શૃંગાર નહીં પણ કરુણાસ્મે એટલોજ ખીલ્યો છે, એ વીસરવાનું નથી. નવેનું આલેખન ઓછું વધતું થયું છે, ત્યાં રસરાજ શૃંગાર પ્રધાનપદે હોય, એ પ્રાચીનોની લાંબા કાળથી ચાલી આવેલી પદ્ધતિ હતી. હવે શૃંગારની ખીલવણી આપણા સંસ્કૃત ક્ષાહિત્યમાં પુષ્કળ છે; ભારતની સઘળી ભગિની ભાપાઓમાં પણ વિપુલ છે: ઉપરાંત વળી વૈષ્ણવીય સાહિત્યમાં શ્રીમદ્ભાગવત, નારદભક્તિ-સૂત્ર આદિ શાસ્ત્રના અને ધાર્મિક ભાવનાઓવાળા અન્યોમાં તો શ્રીભગવાનના વિહારને અંગે અન્ય સર્વ રસોની સાથે શૃંગારને સવિશેષ સુહાવલો, એ કર્તવ્ય મનાયું છે. એ શાસ્ત્રાવાને અનુસરતાં કવિ લખે છે કે—

“ નરવિહાર વરનન અગ્રે,
સો સ્વચિત્ત આરંગ,
શુરિ ધૃત ત્રિવલ્લી નિમિશ્ચિ,
હોધ શુરાંકુસ રંગ. ”

[માનવીના વિહારનું વર્ણન આગ્રયે કરે છે; પણ શ્રીહરિના વિહારનું વર્ણન નિર્ભળ અને કલ્યાણકારી છે. જ્યેષ્ઠ જ્વરપીડિત મનુષ્યને ધૃત વિપદ છે પણ જ્વરાંકુસ ઔષધની સાથે તે અમૃતપ્રુથ્વ ગુણકારી થાય છે.]

હિન્દુ તરીકે ઉછરેલી જનતાના મ્હોટા ભાવને ભગવદ્દલીલા સમ્બન્ધમાં યથેલા શૃંગાર વર્ણનોમાં વિકારવશતા અથવા આશ્ચર્ય કે ઘૃણા થવાનો સંભવ ઓછો છે. જે ભાવ આપણને માતાપિતા આદિના અંગે ન થાય, તેવો દુર્વિકાર ભગવાનની ભક્તિના સમ્બન્ધમાં નજ થાય, એ દેખીતું છે; અને જગત્ના સર્વ સામાન્ય અનુભવની એ કથા છે.

માત્ર વૃત્તિ કે લાગણીનાં રંગી ચરમા દ્વારા નહીં, પણ ઇતિહાસની ખરી પરિસ્થિતિ-જેવી મળ્યા આવે છે તેવી-વિશ્લેષકવાને આપણે ચત્ર કરીશું તો સહજ પ્રતીત થશે કે સંસારમાં ઘણી વસ્તુઓનું ‘સારા નરતાપણું’ અથવા હોપ અથવા અદોષ, તે, જે કાળમાં હોય ત્હેના સામાન્ય શોકમન્તવ્ય (-ફેશન ?) ઉપર બહુધા અવલમ્બે છે. દાખલા તરીકે—અશ્લીલ ગણાતા સાહિત્યની જીવનકથા નિહાળી જોઈએ. મધ્યકાળના પૂરોપમાં ક્રાન્સની રાજભગિની અને નૃન્દારની રાણી વિદ્વત્તી માર્ગારેટ ‘હેપ્ટામેરન’ (કથાસક્ષતિ) નામનો શીત્તર વાર્તાઓનો સંગ્રહ રચે છે, જેમાં હાલના શિષ્ટ સમાજમાં વાંચી ન શકાય એવા અશ્લીલતાવાળા વાર્તાઓ પણ છે; અને વિશેષ ખૂબી તો એ છે કે એ વાર્તાઓનો પ્રસંગ રાણીજીએ પોતાના પ્રવાસ દરમ્યાન દારીઓને દાણે લખાવ્યો હતો ! છટેલિના સુપ્રસિદ્ધ સાક્ષર, બૅન્ક્રોચએ ફ્રંક ‘દેકેમેરન (કથાસક્ષતિ)’ની વાર્તાઓ સારા કુટુંબનાં સ્ત્રીપુરુષો એક રચે એકમાં મળ્યાં છે ત્યાં કહેવાયલી તેમાંની પણ કેટલીક અત્યારે અવાચ્ય ગણાય એવી છે ! અર્થાત્—એવી વાર્તા તે સમયે હાલના જેવી વાંધા પડતી નહીં ગણાતી હોય, એમ દોસે છે.

આ સિવાય ગ્રીક પ્રજાની ઉત્પત્તિના કાળનાં ત્યાં રચાયલાં અતિ સુંદર પણ નગ્નાકૃતિ પૂતળાં, અને સામગ્ર્ય સમયમાં લન્ડન, પેરિસ, વગેરે પાશ્ચાત્ય સંસ્કૃતિનાં કેન્દ્રરૂપ નગરોમાં રચે રચે, શિષ્ટકલા પ્રદર્શનોમાં અને ગૃહરથોનાં નિવાસસ્થાનોમાં દૃષ્ટિગોચર થતાં નગ્ન (સ્ત્રીપુરુષો તથા દેવતાઓનાં) ચિત્રો, પૂતળાં, વગેરેનાં પણ આ સમ્બન્ધમાં દૃષ્ટાન્ત-આપી શકાય. વળી એ દેશોમાં થોડા વખતથી પ્રચલિત નૃત્ય આદિની આપણને પરિહાર્ય લાગતી સામાન્ય જનતાને ઘૃણા ઉપજાવે એવી રીતિઓ ઉક્ત સમયભાવનો એક અધિક દાખલો છે ! આવી અનેકાનેક બાબતો છે, જેમાં કાળભેદ એ જ વારંવાર હોપ—અદોષનું કારણ—જન છે.

મૂળ મુદ્દો એ છે જે શૃંગારનાં વર્ણનવાળાં કાવ્યોનો આરંભ આપણી ભાષામાં દયારામે કર્યો નથી; અને એ રચાયે ત્યાં [ખાસ કરીને] ધાર્મિક ભાવનાવાળાં હરિલીલાને લગતાં પદો ઓછ પણ રીતે વાંધા પડતાં ગણાતાં નહીં હતાં. જે ધાર્મિક મન્તવ્યો વડે ભગવદ્ભાવમાં રનેહનું નિષ્પણ કરતાં તેમણે શૃંગાર આલેખ્યો, તેમાં તેઓ માત્ર એમની પૂર્વ યથેલી મહાન્ ભક્ત-રાજેએ સ્વીકારેલી અને સૈકાઓથી વાલી આવેલી તથા શાસ્ત્રાનુમાર મનાયલી પ્રથાને અનુસરી હતા. એટલે એ વસ્તુને એમના મનાતા સંદોષ ચારિત્ર્યની સાથે કાંઈ જ સમ્બંધ હોય શકે નહીં.

હવે આ વિષયમાં રેણી વિરેણી વિચારથીય વિદાનો શું માને છે, તે યોગ્ય સ્નેહએ:

પૂર્વરાતના અરોંચીન સ્નાતકકૃતના આચાર્ય ઝોવર્ધનરામ ત્રિપાઠીએ પોતાના સૌવનકાગ્રમાં The classical Poets of Gujarat નામના નિબંધમાં દયારામની યંગાશૂતિએ ઉપર સખ્ત દુશ્મની કર્યો હતો. આ અન્યાયી અને ગેરસમજીતીભર્યા દોષનું કેટલેક અંશે પ્રાપ્તિત તેમજ પોતાની ઉત્તર અવસ્થામાં સરસ્વતીચન્દ (ના ચોથા ભાગ)માં કર્યું, તે પ્રસિદ્ધ છે. આ પછી 'દયારામના અશરદેદ' નામનો એક પત્રો પ્રનવથીય લેખ એમજે લખ્યો છે. તેમાં પોતાનાથી યથા ગણેય નિરાધાર આલેખોનો એક સંગ્રહ અને સ્તુતિપ્રિય આશર તરીકે જે પૂર્ણ નિરામ (એમનાથી બની શક્યો તેટલો) કર્યો છે, તે દયારામનાં કાવ્યોના અવગણીઓએ અવરથ અધ્યયન થોડ્ય છે, તેઓ લખે છે કે "એ બે કવિઓ (નરસિંહ અને દયારામ) જા અનુભવ એ બેનાં હૃદય, એ બેની ભાષાઓ, ભાષાંમુખી શોક ભક્તિરમ્ભો આરવાદ કરતા ત્યાં સુધી પૂર્ણનાં અને તેમના કીર્તિદેદ પુરોણે તેમ ઓંઓને, ટૂંકીને તેમ મુરદોને, પવિત્ર અને પૂજનીય લાગતા. એ કીર્તિદેહના અને અશરદેદના પ્રભાદ એ પુસ્તકવર્ગને રસાદનીય, ચપ્પ અને એમરદ લાગતા. ખાતાપિતાના અને રવામીઓના દેખતા તેમના મૂંઝારપરિમાપવાગા લેખ નીઓ ગાતી, પણ કવિઓની અને આ સર્વની બાવનાઓ સમાન ટૂંકીની દોવાથી કાઢને એ નીઓના ગાવાના પદ્યોમાં કાંઈ શબ્દ વચ્ચે લાગતો નહોતો અને કાંઈ જવળમાં કે હૃદયમાં અપવિત્રતા પેસી નહીં."

ડૉ. મિગર્સનના જેવો ભારતીય સાહિત્ય વિચારક લખે છે કે—

"I am persuaded that no indecent thought entered their minds when they wrote those burning words."

પણ ત્યાં પૂર્વે, દક્ષતા દાણ મરેના મર નવાથીય, મર વ્દીથીયમ જેન્મ લખી મયો છે કે "That anything natural can be offensively obscene never seems to have occurred to the Indians or their Legislator. a singularity pervading their writings.....but no proof of moral depravity."

કેટલાક પાશ્વત્ય કવિઓની જિલ્લગી દુરાચારમય દોવાનું અને .દયારામને નેમની અણે સરખાવવાનું આપણે વારંવાર માંતજાએ છીએ. પરંતુ બનીતા અવનવવદાર અને અવનવવદારમાં આસમાનગળીન જેટલું અંતર છે, એ ધીમરાય છે. દયારામનું જીવન પદ્મપારાવળું હતું, અને તેમજો પત્રો અરો સમય પદ્મપદ્મના વારનરખનાં બનીત મયો હતો. હવે એમની અજાન કાગમાં મૂકવામાં આવતા યરોધીય કવિ અશરદેદી જિલ્લગીઓ કાનિક દો નહોતી; એટલું જ નહીં, પણ એવી અવરો જ માગે વડાનું આપણે વદનું છીએ! એટલે આવી દુષ્ટતા તેમનીને થોડ્ય નથી. એ દો અપાવતા જોજ Novelની આંધે ગાવજાતા Old Testament ની મરખામણી કરતા જેનું છે!

પ્રાચીનોની અવનવિતિ, જેનું જાનમ નવા એમના આચારવિચાર (ધાર્મિક નેમ જ આવદારિક)ના ઉપર નવાઓને જેમવાતા કરનાં જેને સરખારથી (અને મરખાવથી) મરખારતની વડુ જરૂર છે,—એ આપણે તેમના હૃદયનાં આજ, જુદાં રમજ અને વદનનાં માગેનું અંતુ રાંધે કરનું દોષ દો!

ચાલુ જમાનામાં કાષ્ટક કરવું (અર્થાત્ શ્રેષ્ઠકર, દિતકર કરવું) તેના કરતા કાષ્ટક આશ્ચર્ય-જનક કહેવું વધારે મહત્ત્વનું, ગૌરવવાન ગણાય છે. જળકાંઠ ને પ્રકાશ, માહિતી ને જ્ઞાન, અને ક્ષેપન શક્તિને પ્રતિભા માની લેવાની લોકો જૂન કરે છે, અને એવી બાતિમાં બહુ અજમ રીતે અભિવૃદ્ધિ કરવામાં આવે છે પ્રચાર (અથવા ચળવળ)ને સાહિત્યનું, સમાજનું શિષ્ટ-આવશ્યક અંગ બનાવી, આત્મસ્તુતિ અને પરતિરસકારની ધમણીકારા અનેક અને વિવિધ રીતે ઉન્નત વસ્તુનું સમર્થન થાય છે. એટલે સ્વાભાવિક રીતે, કાષ્ટક નહીં, વિચિત્ર ખેડાણુમારક કહેવું—લખવું—કરવું એમાં જ બુદ્ધિકોચત્વની પસિમાં માનનારાઓનો મુમુદ્ધાશ કેનાક સમયથી વધતો ચાર્યો છે.

એના એક સધપતિએ થોડા વખત ઉપર એક નવો તુલ્કો ઉરાડ્યો છે, કે દયારામ લક્ષ્મી નહીં, પણ પ્રણયી હતો પરંતુ જમાનાના બળને લઈને તેમને ભક્ત થવું પડ્યું. અર્થાત્ પ્રેમના ગીતો લખવાને તેમણે લકિતનો ઢોંગ ક્યો હતો, પ્રભુપ્રેમનો માત્ર સ્વાગ ધર્યો હતો. આમ બુદ્ધિનું બુદ્ધિપૂર્વક અપમાન કરવામાં આવે ત્યાં શું કહેવું? જે પાત્ર અપવિત્ર અશુદ્ધ હોય તો તેમાં મૂકેલી વસ્તુ બગાડ્યા વિનાની ક્યેમ રહે? Do men gather grapes of thorns and figs of thistles? જે કવિમાં જીવનની પ્રામાણિકતા ન હોય, આચાર વિચારની વિશુદ્ધિ ન હોય તો એમનો આજો સમ્રાટ અને ગૂજરાતી જનતાનો ધણો મ્હેણો ભાગ તેમને મહાભક્ત માને છે, એમ કેવી રીતે બને? “આપણે એક માણસને બધો વખત છેતરી શકીએ પણ સધળા મનુષ્યોને બધોય સમય છેતરી શકવું અશક્ય છે.” ખરૂં જોતાં તો એમના તરફ દિનપ્રતિદિન લોકભાવ વધતો જાય છે, અને ગૂજરાતી વિદ્વદ્વર્ગે પણ કેટલોક સમય એમના ચારિત્ર્યના ઢોંગો સમ્યન્ધમાં બ્રાન્તિ સેવ્યા પછી, હવે એમના ભક્તિપૂર્ણ જીવન, તથા કાવ્યો તરફ ભાવ અને માનની દૃષ્ટિથી અધિક અધિક જોવા માંડ્યું છે, એ જ એમની સ્વાયત્ત મિદ્ધિનું મુદ્દા છે બાકી કવિનું લકિતપૂર્ણ જીવન, એમનો પ્રસિદ્ધ ‘ગોપીભાવ’, એમનું ભગવદીય કવિત્વ, એ સહુય આવા વિચિત્ર તર્કતુમુલને નિવારી શક્યા નહીં, એ આ જમાનાની ખૂમી છે.*

‘ગમે તેવા ગાઠ ધુમ્મસમાં થકને પણ અન્તે મલનેા પ્રકાશ બહાર આવ્યા વિના રહેતો નથી સત્ય શોધનારને તો સત્ય મળેજ છે, સત્ય પ્રાપ્ત ન થાય તો ત્યાં હોય સત્યનો નહીં, પણ સશોધનો પોત નોજ હોય છે.’ સાચી વાત તો એ છે કે આપણા ટીકાકારોમાં ખામી છે તે બુદ્ધિની નથી પણ સહૃદયતાની છે, પોતાનાજ વૃત્તિવિચારમાં સર્વકાળ અને સકળ જગતને આલેખવાના માનસની છે. નહીં તો એટલું રહમજલુ કહિને નથી કે દયારામની પહેલાની કવિઓએ રનેહભરી કવિતા લખી નથી એમ નહીં એટલે એમને કવિરાજ શામળની પેઠે એને

* આ સમ્યન્ધમાં એક વાતની નોંધ લેતાં દિલ્હિરી થાય છે ગૂજરાતના એક પ્રસિદ્ધ પત્રકાર અને નવાન સાક્ષરોના આચાર્ય (જેમના તરફ આપણને માન છે તેઓ—) હજી ટીકાના અવલોકનમાં— “પણ જે દયારામ ભક્ત હોય તો?” એટલું જ કહી રાખ્યા છે. સાહિત્ય ક્ષેત્રમાં આજુ જીવન ગાંધ્યા પછી અને ભક્ત વિ વિષે જે વિવિધ નહુ સાહિત્ય પ્રકટ થયું છે તે જોયા પછી, માત્ર આટલો સકારક પ્રકાર—અને પછી તે સમ્યન્ધમાં પોતાનો સ્પષ્ટ અભિપ્રાય આપવાને બદલે સન્તોષમય વિરામ?—અને મોટેથી શું કહેવું? આનાથી ઉપર, દિ જ નર્મદાશર રહેલાએ પોતાના મુગર્જના દયારામજન્યતાના વ્યાખ્યાનમાં જે સળગ અને સપ્રમાણ, સુચોચ ઉત્તર આપ્યા છે તે દયારામના સાહિત્ય અને તેની ભાવનાઓમાં રસ લેતા સહુએ અવશ્ય વાંચવા જેવો છે.

એના કરતાં વિરોધ રસપૂર્ણ અધિક મીઠાશવાળા પ્રેમકથાઓ સખવાને શો પ્રતિબંધ હતો ? અથવા મહાકવિ પ્રેમાનન્દની જેમ પુરાણોમાંથી આખ્યાનો લઈને ચોતાના હૃદયના રોકના ઉપગ્રસ્ત એમાં કાલવવામાં, પ્રેમી ઉરના બાવ તેમાં વિવિધ રીતે ગૂંથવામાં એમને નહીં તેમ શું હતું ?

પરિમલ:

કાલીકલ સુંદર રીતે હશે છે કે “મહાન કવિ રવગંની વિદ્યુક્તામાન છે. સંસાર તેના આગમનની રાહ જોતો હોય છે, તે એના વડે જન્મલન્ત અને છે અને એ જન્મજાઓ જગત્ સમસ્તમાં વ્યાપ્ત થાય છે.” દયારામ પણ આવા પ્રકારની મહાન વ્યક્તિ હતા એમની કવિતા એમના યુગનો પ્રધાન પ્રવાહ છે, અને એમની અસરો વિશાળ તથા અધ્યાત્મપ્રેરણાઓ વિપુલતાથી જનતામાં વહેન કરી રહી હતી, એમ સાંભળીએ છીએ દયારામનાં કાવ્યનું શ્રવણ, વાચન, મનન આપણને કોઈક જૂઠીજ અસીદ્ધિ દુનિયામાં લઈ જાય છે, એ ધણીની અનુભવકથા છે.

મુખ, શ્રવન, દગ, નાસિકા, સળકા એક દિ કોર;

હૃદયે સુનવે, દેખવે, કવિમનકો કણ એર !

કવિરાજેનો આલો વિરલ અધિકાર છે; અને દયારામમાં તે પૂર્ણ વિકાસ પામ્યો હતો, પરંતુ તેઓ માત્ર કવિ નહોતા; ભક્ત પણ હતા. એમની આખી જિંદગીનું કળ (એમનો ‘અક્ષર દેહ’) જે ગૂંજરાતને સમર્પિત છે, તે ખરેખર આપણો બહુ કિંમતી પારસો છે.

દયારામની કાવ્યવાદિકા એક સુંદર દેવાલય સમાન છે, જેમાં હરિનિકારનું શસસાન છે. આવા બાવિક આત્માએને પરમાત્માની ઝાંખી કથમ ન થાય ?

આવાજ કવિમહાત્માને મારે હૃદયનું છે કે—

“ઓ મત્યંબુમિના હિરેતા ! દુઃખદાવાનજ બધે—

દુનિયા માંહે ચોતરફથી ભડમડ હલન દીસે; અરે !

વિપવહિ બાજે, ઉડુપન અમ બ્યોમ બાજે, ઉદરો—

અમ છનિતઃ વસિશ્વરી વિરલ તમ વાઈ વિશ્વસુધો બરો.”

દયારામના આનંદરૂપનની કાંઈક ઝાંખી પણ આપણને માયતો તેમાં વારંવાર કવિમાત્ર કરતાંય ભક્તિભાવ અધિક દીસે છે; એટલે આપણે કાંઈ અનેરી પણ એકજ ધૂન ત્યાં સંગીતનું

“માગું હરિસેવા, હરિસેવા.”

મલિન હૃદયમાં હરિ ન મિરાળે;

હરિ પ્રસન્ન થાયે તો સુગમ સફ.

નિજ સરખો કરે તે મળતાં, જમમ;

નીચ જળ મંગ મળતાં મંગ છે.

મહાન ભક્ત કવિ દયારામને જન્મ થયે આજ ૧૫૮ વર્ષ અને એમના અવમાનને ૮૨ વર્ષ થયાં. તે દરમિયાન એમના ઇતિહાસને વિવિધ અને વિચિત્ર સ્થાપરંગ જોવા પડ્યો છે, તથાપિ એમનામાં ચોખ્ખું સુવર્ણ હોય તે કથમ કલુષિત રહે ? આ ભક્ત કવિની વધતી જતી જન્મન્તીઓ પણ જનસમાજ તથા વિદ્વંજનનો માવ એમના તરફ જાગૃતિ દેવાની પ્રતીતિ છે; અને તેવા બાવ એકલા એમના વૈશ્વર [વજ્રબીજ] સંપ્રદાયનોજ નહીં, પણ ગૂંજરાત સમસ્તનો છે, એ નિઃસ્વાય છે, અને રોષારોષજનો સખજ નિરાસ તથા ગુણપૂર્ણનો અધિકાધિક વિકાસ; એજ એમના પવિત્ર કાર્યનું પુણ્ય સત્ત્વ છે.

ફૂલની સુવાસ તેનું અવસાન થયા પછીય કેટલોય મમમ રહે છે; પરન્તુ દૈવી જીવનનો પાનિમલ તો અમર છે. દયારામનો અક્ષરરેહ એવી વિરલ, અમોલી વસ્તુ છે જેમાં અપૂર્ણ ભગવત ભયો છે પરમ પ્રેમરમતો-એણે તેનાથીજ અને,

“જે શ્રદ્ધ પ્રેમ અંશ અવતરે!”*

કીર્તન-ભક્તિ.

[સં. ૧૯૯૧ ના અમદાવાદમાં પ્રેમભક્તિમંડળ તરફથી ઉજવાયેલી શ્રીદયારામજયંતિ પ્રમંચે અમદાવાદના સુપ્રસિદ્ધ ધર્મપરાયણ ઉદાર નાગરિક શ્રેષ્ઠ હરિદાસ અચરતલાલે આપેલું વ્યાખ્યાન.]

સત્તાદીઓ અને સદૃશરૂપો,

આજે અત્રેના પ્રેમભક્તિ મંડળના નિમંત્રણને માન આપીને હું આજની સભાનું અધ્યક્ષ-સ્થાન લઉં છું. આજનો હરિષ્કીર્તનનો મેળાવડો ભક્તકવિશ્રી દયારામભાષ્ટ્રની જયન્તી નિમિત્તે યોજાયો છે. આપની કાલે તે કવિની જયન્તી નિમિત્તે વ્યાખ્યાનકર્તાઓ કવિની કવિતાની ચર્ચા જાન જુદા દૃષ્ટિએ કરશે. હું સાહિત્યકાર નથી અને આજે મારે એ વિષય ઉપર કંઈ પણ બોલવાનું નથી. આજે તો આપણી સમક્ષ ડોકરવાળા પ્રખ્યાત કીર્તનકાર શ્રીમુત ગિરિજાશંકર ભાઈ આપણને કીર્તનનો લાભ આપવાના છે, તે પ્રસંગે કીર્તનભક્તિ વિષે બેજ શબ્દો હું બોલીશ.

એ તો મર્મ જાણે છે કે આપણા સામ્રાજ્યને પ્રભુને પ્રાપ્ત કરવાના તથા મુખ્ય માર્ગો દેખાડ્યા છે. કર્મ, જ્ઞાન અને ભક્તિ. આમાંના પ્રથમ બે માર્ગો આ કલિકાલમાં આપણે મારે દુષ્કર છે. ભક્તિ એજ સર્વને મારે સરળ અને એક માર્ગ છે. કર્મનું ફળ શાસ્ત્રે જ નિશ્ચય કરવામાં આવે તોજ આપણને મળે છે. અને તે પણ સ્વર્ગ. ન્યાં સુધી આપણાં સુકગો ફીણ ચર્ચા નથી ત્યાં સુધીજ તે ટકે છે. જ્યારે તે ફીણ પામે છે ત્યારે સ્વર્ગ આપણે છોડવું પડે છે. ફળે પુણ્યે મૃત્યુલેક વિદ્યન્તિ આથી કર્મથી મળતું ફળ નિત્ય નથી. વળી કર્મનું ફળ મેળવવાને દ્રવ્ય, યજ્ઞમાન, યજ્ઞ કરાવનાર, જૂનિ, કાલ, એ બધાં શુદ્ધ જોઈએ. એ જાદી આ કરાલ કલિકાલમાં મળવી અસક્ય છે. જ્ઞાન માર્ગ કેવળ વૈરાગ્યનોજ ઉદ્દેશ્ય કરતો હોયો ફક્ત સંન્યાસીઓ અને ત્યાગીઓને મારેજ છે. આપણે બધા રજા ગૃહસ્થ-શ્રમી. આપણને તો ભોગ પણ જોઈએ. તે ભોગ આપણને મંસારમાં આસક્ત કરે એવો નહિ પણ આપણા જીવનની આધ્યાત્મિક ઉન્નતિ કરનારો હોય તેવો. એવાઓને મારે ભક્તિ એજ મુખ્ય સાધન છે, આથીજ ભગવાને ગીતામાં અર્જુનને ભક્તિનો ઉપદેશ કર્યો છે. ભક્તિ એટલે પ્રભુના પ્રેમનો અને શરણનો માર્ગ. વેદ પણ એ ભક્તિનોજ ઉપદેશ આપે છે. વેદનાં સૂકતો ભક્તિથીજ ભરપૂર છે. એટલા માટે શ્રીવલ્લભાચાર્યે કર્મ અને જ્ઞાનને છોડી દીધે ભક્તિનેજ મુખ્ય ધર્મ માન્યો. ભક્તિને જેટલાં કર્મ અને જ્ઞાન અનુકૂળ દતાં તેને સ્વીકાર્યા. જે કર્મ કે જ્ઞાન ભક્તિનેજ પાપે નહિ તેને વર્જ્ય કર્યો. પ્રભુ મારેનું કર્મ એવા અને પ્રભુને મારેનું જ્ઞાન, તે ભક્તિના અંગ છે, અને તે રીતે કર્મ અને જ્ઞાનનો ભક્તિમાં અન્તર્ભાવ તેમજો કર્યો.

* આ લેખ તેવાર કરવામાં ‘શુદ્ધાદૈત’ નો ‘દયારામજયંતિ કાવ્યસંમિલન’ તથા સદાશ્રમ મૂલ્યવંદ તે ગીતાના અને શ્રી ભગવાન હવે ‘દયારામનું આન્તરજીવન’ એ પુસ્તકોની સારી સહાય મળી છે, એમ આભારસંહિત દર્શાવું પડે છે.

તેમણે ભક્તિની વ્યાખ્યા એવી આપી છે કે પ્રેમુના માહાત્મ્યજ્ઞાન પછીથી સર્વથી અધિક પ્રેમભાવ પ્રભુ માટે ઉત્પન્ન થાય તે ભક્તિ કહેવાય છે. આ ભક્તિજ મોક્ષની સાધક છે. આ ભક્તિ સાધનરૂપ છે તેમ ફલરૂપ છે.

સાધનરૂપ ભક્તિ નવધા ભક્તિ કહેવાય છે. જે ફલરૂપ અગર સાધ્યભક્તિ છે તે 'પરા' ભક્તિ અગર પ્રેમ લક્ષણા ભક્તિ કહેવાય છે. નવધા ભક્તિના નામ શીમદ્ભાગવતના ૭ મા સ્કંધના ૫ મા અધ્યાયના નીચેના શ્લોકમાં જણાવ્યાં છે.

શ્રવણં કીર્તનં વિષ્ણોઃ સ્મરણં શાદતેવનમ્

અર્ચનં વંદનં દાસ્યં સહ્યમાત્મનિવેદનમ્

આ નવ પ્રકારની ભક્તિમાં શ્રવણ ભક્તિ, અને કીર્તન ભક્તિનાં નામો આપ્યાં છે. નવ પ્રકારની ભક્તિ કર્યાંથી પ્રભુ માટે પ્રેમ થાય છે. તે પ્રેમલક્ષણા ભક્તિ કહેવાય છે. શાંદિય મુનિએ સા પચનુરભિરોચરે ઇશ્વરમાં સૌથી શ્રેષ્ઠ પ્રેમ તેનું નામ ભક્તિ કહ્યું છે. પણ તે ભક્તિ પ્રેમનું ખીજ શ્રવણાદિ ભક્તિ છે. આપણે સર્વે આજે શ્રવણભક્તિ માટે ભેગા થયા છીએ. જ્યાં પ્રભુના ગુણજ્ઞાન ગવાતાં હોય, જ્યાં તેમના વિશેની કથા થતી હોય તે સાંભળવાને આપણે એકઠા થઈએ અને એક ચિત્તે સાંભળીએ તેનું નામ શ્રવણ ભક્તિ કહેવાય છે. આપણે માટે આજ ભવજીભક્તિનો દિવસ છે અને રા. ગિરિમ્નથકંઠશાસ્ત્રી માટે કીર્તનભક્તિનો દિવસ છે. દયારામભાઈ તેમના ભક્તિપોષણમાં શ્રવણભક્તિનું માહાત્મ્ય નીચે પ્રમાણે દેખાડે છે.

નામ કેશવનું કહ્યુંમાં, પગલાં સહુ થાય પવિત્ર;

સરદ ઝતુના સંગથી, જેમ નિર્મળ નીર વિચિત્ર.

વિચિત્ર જળ તેમ જાતિરે જણે, સર્વે શુભિ સહ નામે પ્રમાણે;

શુદ્ધ સુવર્ણ જેવું અમિથી થાય, માંજે ઓપે તહેવો મેલ ના બાય.

સેવો શીકૃષ્ણ કૃપાળ.

પ્રભુનું નામ જ્ઞાનમાં જતાંની સાથે આપણા હૃદયના મેલ દૂર કરે છે અને આપણને પાવત્ર બનાવે છે. જેમ નદી કે સરોવરનાં જળ સરદ ઝતુના સંગથી નિર્મળ બને છે તેમ. વસી સોનાને શુદ્ધ કરવું હોય તો તેને કાઈ માંજવર બેસે તો તે પ્રમાણે થતું નથી પણ અગ્નિમાં તપાવીએ તો એકદમ તેનો મેલ જતો રહે છે, તેમ શ્રવણભક્તિથી આપણા હૃદયના મસિન વિકારો દૂર થાય છે.

કીર્તનભક્તિને પણ નીચે પ્રમાણે દયારામભાઈ સમજાવે છે.

નામ કીર્તન શીકૃષ્ણનું, કલિમાં સહુ સાધન ત્યાજ્ય;

ભવસાગર તરવાતણી, સહુને એ સુખ પથ પાત્ય.

પાત્ય પ્રગટ શ્રમ નહીં થઈ શકે, દામ વિના દુગ થાય સનું પહેલું;

સર્વ અવરયામાં ને સૌ દાર, અધમ ઉત્તમ સૌને અધિકાર.

મેવો શીકૃષ્ણ કૃપાળ.

કલિયુગમાં 'કીર્તન' એજ ઉત્તમ સાધન છે. ભવસાગર તરવાનો ઉપાય એજ છે તેને માટે કંઈ પણ પૈસો આપણે ખર્ચવા પડતો નથી. ન્હાનાં, મોટા, યાગક કે જદ પુરૂષ કે સ્ત્રી રૂકે કે રાખ, પાપી કે પુણ્યશાળી અર્ધાંઓને તેનો અધિકાર છે મારેજ વસ્તી જગત્કેવન્ય એમ કહેવું છે.

એમાં એમનું અનોખું પ્રસન્નતાનું આગળું. સન્ધિકાનો સમય. તે સમયે જાંશીયાવાનું સૂચન. તે પણ ગીતે ગાવાનું. હરેક ગરબીઓમાં મનનું વણણ ન્યાઈન પડવાનું, અતે રસનિધાને-રથામસુંદરે-જોષીનાથે પરિણમવાનું. જે વખતે આત્મમાં જેવો ભાવ તે વખતે તેવોજ પડકાર. “માગવે તે માન ધરે.....” “પેટ તેં કરાયે પાપ.....” “લોસરેન આટો ચામ.....” “મહામંગલ.....”, ઈત્યાદિ ઘણાંએ ધ્રુપદીઆ એ રસમેલના રસોદાનમાં મંજુલ રવે ટહકી રહ્યા છે અનેરું ઓળખ પ્રસારાવી રહ્યા છે. ધૂનોએ પણ ફેટલી બધી. સુમાર નહિ. “બનમ હરિદાસા હરિદાસા.....”, “હરિ મોટા હરિ મોટા સહુથી હરિ મોટા હરિ મોટા.....”, “હરિસેવા હરિસેવા માગુ હરિસેવા હરિમેવા”, ઈત્યાદિ ધૂનો સાંભળતાં-મગન થતાં લક્ષ્મીરસની ધૂન ચઢ્યા વગર રહેજ નહિ. ભાનુક હૃદયે પ્રેમાશ્રુની રેલ રેલાયા વગર રહેજ નહિ, બાથા-વરથાનો ભાવ પ્રકટ પેખવા પોતાનું પારણ “માતા જ્યોત્સના ઝૂલાવે પારણે” અદિતીય છે. વનિતાવૃન્દને તો પોતે ઘણુંએ અર્પ્યું છે. પોતે તો બની રહ્યા છે હૃદયરાજેશ્વર-હૈયાના હાર કોક્કિલ કંઠે ગાનારી-ગરબે ધૂમનારી લલનાઓના. રૂકમણિ હરણ, સત્યભામાનો વિવાહ, વિગેરે સારા પ્રસંગે-પદ્માઓના પરાગે પમરતા વદને સૂણીએ છીએ. સૂણી આલ્હાદીએ છીએ. ધડીકર્ણર રમમાં રસવાનીઓમાં છપી જઈ ખસત બનીએ છીએ. ગરબીઓ તો ખરિખર વનિતાવૃન્દના હૈયાના હાર જેવી થઈ રહી છે. વધારે કહીએ તો એ ગરબે ધૂમનારી ગોરીઓનું મ્હોનું પાન છે. પાનના-રસછાંટણું અદ્ભુત-અદ્વિતીય. એજ દયારામભાઈનું ઓળખ. ઓળખનાં રમ્ય રશ્મિઓ પણ અપરિમિત. લક્ષ્મીપોષણ લક્ષ્મીરસનાં સારાં પગથીયાં બતાવે છે, ધીમે ધીમે એક પછી એક આંદીધુડીઓ બતાવી-અચૂક થોડી બતાવી કે આનન્દમય ધામ સુધી પહોંચાડી રસ-રાસેશ્વર સ્વરૂપનાં દર્શન કઢાવે છે. એમાં એ બધો સારાંસ. એજ એમના લક્ષ્મીમય હૃદયની સાચી સાક્ષી આપે છે, એક પણ નાનું સરખું પદ એવું નહિ હોય કે જેમાં લક્ષ્મીરસની હેલી ન થઈ રહી હોય-શુદ્ધ બ્રહ્મવાદનું સ્થાપન ન થઈ રહ્યું હોય, એજ આત્માનો અનેરો અમકાર. રસિક વક્ત્રમ પણ પોતાના વેદાંતપરના ઉચ્ચતમ જ્ઞાનની પૂરેપૂરી સમજવટ પાડી રહ્યો છે. સાક્ષરત્વનું ભાન કરાવી રહ્યો છે. આ તો થઈ શુભરાતી સાહિત્યની થોડી ધણી કયા. હવે જરા આગળ ધપીએ. હિન્દી-વ્રજભાષાવ રતે પોતાના “સતસૈયા”, “રસિકરંજન”, “વસ્તુવૃન્દોષિષા”, “ચિંગળમાર”, “કૌસ્તુભરતનાવલી”, “ચાતુરચિત્તવિલાસ”, વિગેરે મહાન ગ્રંથો મોજુદ છે. એ સુચતુર માળીના સોહામણ બગીચામાં પરાગે પમરી રહ્યા છે. દારસી ભાષા વાસ્તે, “એક ખુશસુરત ગજાર.....”, “સુનિયે હરિ હજરત.....”, “શ્રીકૃષ્ણ કહે કૃષ્ણ કહે જુ વૃ જ્યાં મેરી.....”, ઈત્યાદિ કવનોનો કેકારવ થતોજ સુમધુર છે. અનુભવે અનુભવી રાગય છે. સાહિત્યપ્રેમી જનતા જેમ્મ શકે છે એકાદસ ભાષાનો દ્રોહ “ગિરિધર મુળે પ્રાણુ...”, નવરાસના મમયે તપાસી માણી શકે છે કાઓને. જણાશે પછી સાક્ષરત્વનું. ફેટલી કાટિયે પહોંચ્યો છે એ રસીકો રસમેષ. એની ગર્જના ઘણાંએ સિંહોને વક્ત્રમ પડે છે. લક્ષ્મીરસની-આનંદરસ ને-પ્રેમરસની હેલી નીરખવી હોય-આરવાદવી હોય તો “પ્રેમરસગીતા” એ રસજરંતા ગોતી વર્ષન્ટા વનમાળીના બગીચામાં ટહકી રહી છે. એનો મંજુલ રવ અનેરો રવે છે. વાતાવરણ ઓરજ બિમ્બ કરે છે. સંસ્કૃત માટે “મન લજરે વારંવાર” થી નટવર નંદકુમાર.....”, “જય શ્રી યમુને મહાગણી.....”, ઈત્યાદિ અગ્રધો પણ પમરી રહ્યા છે. પોતાના “ચેત ચેત મન ચપલ યધને.....”, એ હીદીથી શરૂ થતી “ચેતવણી” જનતાને એક અજબ ચાબખા રૂપ છે. સોંસરી પાયાણીકંકને પીગળાણી દીન જનારી દે છે. પોતાની સાવજીઓ પણ ઘણી “હનુમાન

ગરબી લાવણી", દક્ષિણી લાવામાં "નરસિંહ મહેતાની હાંડી", "વપ્તાનુસંગની માવણી", "મીરાં અરિત", "જનન મંજરી" કૃત્વાદિથી જનતા બાબેજ અચાત દશે. મોતાની વિનતડીઓ પણ ધણી. આમ કરીને વિનવણી વાસ્તે મોતાની "વિનવ જનીસી", કુન્નવની કોથના પરિહારને માટે એમને "કોથશોધાર" અથ અદિતીય છે: તદુપરાંત પદ-કીર્તન-રેખતા, ફરખા-ખ્યાસાદિનો આરોગ નથી.

કુંકનાં દરેક પ્રકારના મુખ્યો એ રસીયા રસમેધના રસોદાનમાં વિહસી ફૂલી-ફાલી-ફારી રથાં છે. પરાગને પ્રસારાવી રથાં છે. જનતા લઇ શકે એ મનમથતા દલાવે. આ શું સાહિત્ય મેધાઓ ન કહેવાય? જનતા કોને વધાવશે? કોને સન્માનશે? પૈસાદારને કે ગુણીને? દયારામભાઈ તો છેલ્લપટાકિ જેવા હતા. અદિતીય રસે-રસનિધાને-રસરાસેશ્વર રસરૂપે પદિલ્લમનારા હતા. એમની પાસે ન્દોતો બ્દોળો કુન્નવી પૈસો. હોતો એક અમૂલ્ય હીરો. જનતા એક કસોટીયે હીરાને કસોટિ છે-પારખે છે-પૂજે છે. આજ મુઠીમાં ધણાએ કરોડાધિપતિઓ જનતાની જકરે થઇ ગયા હશે. જનતા કોને સંભારે છે! યુવાવરથામાં જન્મજન્મ દિખત. ખરા યુવક તરિકેડું અશ્વરયા: પાસન. ત્રણ વાર પરિક્રમણ દોહતો સાય પણ નદિ. દાસમાં ઝકાર મૂકી જવામાં પણ સાય જોઇએ છીએ. પગરસતે તો સંધની જોડે જવાય. કડો જોઇએ કેટલાએ જુડી લીધા દયારામભાઈને-ને કેટલા બગી ગયા સંધની જોડે જનારામાંથી? એટલી મનોગણની ખામી. હજી પ્રણામ અનન્ત કાટિ એ રસ ગરતા રસમેધને-મોતી વર્ણની લાવણીની ગોપીને-દયાર્દ્ર દયારામને.

સેખક:—પરમંમગવદીય દવિવરમી દયારામભાઈના પદશિખનો પ્રયોગ, જેવી છવજાલાલ ઇગનલાલ, હોમીઈ.

શુ' શીખી આવ્યાં?

(સુરતથી પ્રગટતા 'પ્રતાપ' માસાદિકના તર્જી શ્રી. કાસિદાસ રોસન પ્રતિશાલ્ય-parody સંખ્યામાં અને એ રીતે ધારી અસર નિપજવવામાં જન્મ્યાત છે. નીચેના ગરબો તેની માફી આપશે.)

('મધુરામાં ખેલ ખેલી આવ્યાં?' એ પ્રચલિત ગરબાનું કદાચ કાવ્ય.)

કોસેજમાં ખૂજ ભળી આવ્યાં, એ બ્દેન! શું શીખી આવ્યાં?

'રીષ વોચ' કોનું પડેરી સાવ્યાં!—એ બ્દેન.

કુમકુમ માંદશો ક્યાં મૂકી આવ્યાં? પાઉર ને પદ કોનાં સાવ્યાં!—એ બ્દેન.

સાફુ છવન, વેશ સાદો મૂકીને, ફેગનના રૂંદ ક્યાંથી સાવ્યાં!—એ બ્દેન.

કગડી ને વેગળ ક્યાં મૂકી આવ્યાં? ફેટના ખેલ ખેલી આવ્યાં!—એ બ્દેન.

પરનાં મંદિરિયાં સુનાં મૂકીને, કસખોમાં ક્યાં મૂકી આવ્યાં!—એ બ્દેન.

માતુલ ગોંધાં ક્યાં મૂકી આવ્યાં? 'કાપામેપીવ' કોનું સાવ્યાં!—એ બ્દેન.

ગુદિણીના ધર્મ કમ ક્યાં મૂકી આવ્યાં? પદર્વના છંદ કોનાં સાવ્યાં!—એ બ્દેન.

સનીઓની લાવના બૂલી જાહેને, 'છટ નોનસન્સ' લઈ આવ્યાં!—એ બ્દેન.

મન, તપ, સંયમ ક્યાં મૂકી આવ્યાં? હોટલમાં 'બટ' થઈ આવ્યાં!—એ બ્દેન.

લગત આગૂજા ક્યાં મૂકી આવ્યાં? કોના રવચાઉં શીખી સાવ્યાં!—એ બ્દેન.

'ઘાવ રહેવાનો એ મંત્ર બૂલીને, 'જુટા છેડ' કોના સાવ્યાં!—એ બ્દેન.

આપણું સ્વપ્ન ક્યાં મૂકી આવ્યાં? પારકું શું રામ મોરી સાવ્યાં!—એ બ્દેન.

નવાના મોદમાં "વૃનું જલાવી, ખાખ પર મદેવ ચણી" આવ્યાં!—એ બ્દેન.

વિદાને માનતા ગોંધા ખગત, છોડી કેમલ થઇ આવ્યાં!—એ બ્દેન.

રોડ-સોજવ્યની દેરી તમે લે, જાગ-કેમે ચાવા કાં ગાયાં!—એ બ્દેન.

પલ્લ ને વંદ આઈ નારી મૂકીને, શીરને 'મગમ' બૂલી આવ્યાં!—એ બ્દેન.

સમાચારાદિક.

શ્રીમાન કાંકરોલીનરેશની ઈદારમાં પધરામણી—ઈદારમાં ઘણા લાંબા સમય બાદ કાંકરોલી નરેશ પૂજ્યપાદ ગોસ્વામીવર્ય શ્રીમન્મુખજીવાદિય મહારાજન પોતાના પ્રિય અનુજ સાથે પધારવાના હોવાથી અહિંથી વેળુન જનતામાં બહુ ઉત્સાહ ફેલાય રહેલ હતો. આપશ્રીનું સ્વાગત રેશન ઉપર હાજર વૈશ્ણવોએ પ્રેમભરીના હૃદયેથી કરેલ હતું તે સિવાય અહિંના રેટે તરફથી શ્રીમાનોનું ને સ્વાગત કરવામાં આવેલું તે અવરજવ વેળુએ માટે આનંદાયક હતું. રેટે તરફથી શ્રીમાનોના સ્વાગત માટે ઈંડ, હાથી, યોડા, ગાદી, સિપાઈ, વગેરેના પૂણું બંદોબસ્ત હતો. તે સિવાય રાજ્યના પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિઓ પણ શ્રીમાનોના સ્વાગત માટે રેશન ઉપર હાજર થયા હતા. તેમાંના મિ. દાંતે પ્રાઈવેટ સેક્રેટરી, મિ. હાઉસ હોલ્ડ આફીસર, પંડિત ખ્યાલીરામ વૈદ્ય, આપશ્રીના અધિકારી મિ. શાહ, આપશ્રીના શાસ્ત્રી દેવર્ષિ જ્ઞાનાપદ, રોક બવદેવદાસજી, બાપુવાલજી, મોહનવાલજી વગેરે મુખ્ય હતા. શ્રીમાનોની મોટર ખંડવાથી રેશન ઉપર આવતાંની સાથે જયજયકારથી તમામ રેશનનું વાતાવરણ ખવિત્ર બન્યું હતું તે પછી શ્રીમાનોની મુલાકાત રાજ્યના પ્રતિષ્ઠિત પ્રજાથી કરાવવામાં આવી હતી, અને દારતોરા અર્પણ કરી શ્રીમાનોની સવારી સરપસ સાથે ઘડ જવામાં આવી હતી. શ્રીમાનોના પધારવા પછી તરતજ સમાજોની સંયોજના કરવામાં આવી હતી. અને દરેક જાતના વ્યાખ્યાનોનો પ્રોગ્રામ તાજામાં આવેલ હતો. શ્રીમાન પૂજ્યપાદ સમાપતિ મહોદયના સાંપ્રદાયિક પ્રવચનો સાંભળી વેળુવ જનતા કૃતજ્ઞ થઈ હતી. ત્યારે આપશ્રીના અનુજના પ્રવચનો ને સામયિક અને ઉત્સાહપૂર્ણ પાપ છે તેથી વેળુએ ખૂબ પ્રસન્ન થયા હતા. એ સાથે આપશ્રીના શાસ્ત્રી દેવર્ષિ જ્ઞાનાપદ શિક્ષા જેવા ગુદન વિષયને સરવ કરી સમજવતા હોવાથી તથા સાંપ્રદાયિક સિદ્ધાંતો વિદ્વાતપૂર્વક પ્રતિપાદન કરતા હોવાથી લોકોમાં આપ્ત જનમિતિ થઈ છે. અને વેળુઓમાં સ્વાથી પ્રવૃત્તિ પ્રારંભ કરવાની ઈચ્છા થઈ છે. તદનુસાર ને કાર્ય કરવામાં આવશે તે સ્પષ્ટ થશે. હાલ તે શ્રીમાનોના પધારવાથી અહિં આનંદની અમીષમાં થઈ રહી છે.

ગોરાગામ (જી. કોલાખા) શ્રી. વૈ. ધ. વ. સભા શ્રી. વૈ. ધ. વાચનાલય સંસ્થાઓનો સત્કાર્યો વાર્ષિકોત્સવ—અત્રેની શ્રી વૈ. ધ. વ. સભા તથા શ્રી. વૈ. ધ. વાચનાલય બંને સંસ્થાઓનો ૧૭મો વાર્ષિકોત્સવ આજ પુરોચોત્તમ માસના સુતી ૧૨-૧૪-૧૫ ના રોજ ઉજવવામાં આવ્યો હતો. પ્રમુખસ્થાન માટે મુંબાઈથી શ્રીયુત હરિષ્ણુ વીરજી માસ્ત્રી “શુદ્ધદૈત વિશારદ” ને ગો. શ્રી. ૬ શ્રી ગોકુલનાથજી મહારાજશ્રીને નિનંતી કરી તેડાવવામાં આવ્યા હતા. શાસ્ત્રીજી તા. ૩૦-૮-૩૬ ના રોજે અત્રે આવ્યા હતા સાથે મુંબાઈ પુ. યુ. પ. ના મંત્રી શ્રીયુત ગોવિંદરાવ જ્ઞાણનંદાસ શાહ પણ આવ્યા હતા. તેજ દિવસે રાત્રિ ૬ વાગે વાર્ષિકોત્સવના કાર્યપ્રારંભ થયો હતો. રાત્રિવાતમાં અષ્ટસખાની વાણી ગવાયા બાદ પ્રત્યુત્થાન તથા સ્વાગત પર ગીત શ્રીયુત રામચંદ્ર પંડ્યાએ સંગીત સાથે સરકુવમાં ગાયા બાદ શ્રીયુત મોહનવાવ ગાંધીએ સ્વાગતનું બાપજી વાંચી બતાવ્યું હતું. બાદ શ્રીયુત ગોવિંદરાવ રામચંદ્ર માસ્ત્રીએ હરિષ્ણુશાહને પ્રમુખસ્થાન સ્વીકારવા માટે દરખાસ્ત રજૂ કરી હતી તેને શ્રીયુત પુરોચોત્તમશાહ શાહાએ અનુમોદન આપ્યા પછી શાસ્ત્રીજીએ પ્રમુખસ્થાન સ્વીકાર્યું હતું સમાર્પ સનાતની મહારાષ્ટ્રીય સમાજ મોટા પ્રમાણમાં હાજર હોવાથી સંસ્થાના મંત્રી શ. પંતશામદાસ શાહાએ નંદેર કહ્યું હતું કે સંસ્થાના કાર્યક્રમ આવતા કાલ ઉપર મુજબની રાખી શાસ્ત્રીજીએ આજે “સનાતન ધર્મ” અને આજુ પરિચીતી” ઉપર વ્યાખ્યાન આપવા કૃપા કરવી તે વીનંતીને માન આપી શાસ્ત્રીજીએ પોતાના વ્યાખ્યાનમાં ભારતવર્ષનું ગૌરવ, સનાતન ધર્મની વ્યાખ્યા, વેદોની મહત્તા, પરાપૂર્વથી ચાલતી આવેલી નાતુવંશ્ય અવરણ, તેમાં ફેરફાર કરવા માગતાઓની અજ્ઞાનતા, વીગેદે વીસ્તારથી વીવેચન કરી સનાતન ધર્મને આપાત પોચાડવા આજ ધારાસભામાં આવતા ખીસો કેટલા યાતક છે તેનું સ્વરૂપ સમજાવી ફરક સનાતની પ્રત્યે નમ્રત વચાની ચેતવણી આપી હતી. શાસ્ત્રીજીના વ્યાખ્યાનથી ઉપચીત જનતા ઉપર સારી અસર પડેલી જણાતી હતી સમાર્પ ઉપગિત ગયેલા મહારાષ્ટ્રીય સભાને તરફથી આગદ થવાથી શાસ્ત્રીજીનું નંદેર વ્યાખ્યાન ખીસે દિવસે ઉજવવામાં આવ્યું હતું ત્યાર બાદ સમા નીસરજન થઈ હતી.

ખીન દીવસે શાસ્ત્રીજીએ બધારના રાજ્યે શ્રીઆચાર્યજી મદાપ્રસૂલના શિક્ષા મુકા કુપર એક કલાક સુધી વીચેયન કરી સંપ્રદાયિક શ્રોતુ સમાજને આનંદીત કર્યો હતો. અને ત્યાં બાંને અગાધ દીવસે બહાર કર્યા મુજબ આમના આવનનીક શ્રીચિધુ મંદીરમા સભા એકઠી થઈ હતી સમાજ પ્રમુખશાન અંતેના સુરેત સનાતની વપ્રીત યીયુત વી. આર. જોસી બી. એ. ને અપવા આપુ' હતું. શાસ્ત્રીજીએ ધર્મની આવરણકતા, એ વિષય ઉપર બોલતા લગભગ ટોડ કલાક સુધી વીચેયન કરી ધર્મ એ શું વસ્તુ છે તે વીચત સાથે જણાવી તે બલદની નજીવી ચીજ ન હોઈ એક અમૂલ્ય વસ્તુ છે અને તેને દરેક મનુષ્ય માટે ધારણ કરવાની જાણ જરૂર છે. જો તેને યોગ્યતામા આવે તો તેથી યેની વીપજીતા ઉત્પત્તિ થાય તે શ્રોતુ સમાજને હસાવીને સમજાવી આપ્યું હતું જેવટમા શાસ્ત્રીજીએ વર્ણાશ્રમ સ્વધર્મ સંધની માહીતી આપતાં તે સંધ સ્વર્તન રચાપન કરવાની જરૂર પડવાનું કારણ કૌંમિય જેની શાસ્ત્રકારણી સંદેશાસિએ પોતાના ધ્યેયથી વચીત થઈ ધારમીક વિગથોને પોતાના પ્રેરકેમ કુપર સંદેશવવા માંજા ત્યારેજ સનાતન પ્રત્નને જુદા પડી આ સંધ રચાપન કરવાની જરૂર પડી. સંધ સનાતન ધર્મનું રજાણ કરી સ્વર્તનતા પ્રાપ્ત કરવા માટે કાર્ય કરે નય છે તેમ કરશે વગેરે જણાવ્યું હતું બાદ સમાજ પ્રમુખ વપ્રીવ મદાપ્રસૂ શાસ્ત્રીજીના બ્યાખ્યાનના વખાણ કરતાં જણાવ્યું કે સનાતન ધર્મ, અને વર્ણાશ્રમનું ખરે સ્વરૂપ સમજ્યા વગર સ્વર્તન વસ્તુત મટી તજ્જી રહેલા ધર્મના બંધને સોડવા માટે છે તે તેમની અજ્ઞાનતાજ છે અને તે અધ્યાત્મીનેજ માગે છે વીગેરે સમજાવ્યા બાદ સમા વીસરજન થઈ હતી.

સવારના ૬ વાગે જગદીશુરશ્રી વેંકટેશ્વરનાર શ્રીઆચાર્યજી મદાપ્રસૂલના ચિત્રણને પાવખીર્મ પધમવી આમર્મા સરપસ રેર ફેરવવામાં આવી હતી. પાવખીને વેંકટેશ્વર કૃષ્ણને ચાલતા હતા તેમજ અખચખની વાણી "બક્તીકા રૂંકા વાસતમે" ઉત્પાદી તાલ મુદ્દય સાથે વેંકટેશ્વર મદા હતા પાવખ જી મમાજ કસરા થઈ ચાલતા હતા. ચિત્રણને ડેર ડેર વેંકટેશ્વરના ઘેર શ્રીજી, બેઠ, દારનોરાથી અમ્માનવર્મા આવતા હતા. સરપસ લગભગ અગીયાર વાગે મુજ ટેકાણે બેઠે શાસ્ત્રીજી ગોવરધનપાર્શ્વના મિત્ર સ્વવી ડાકારણને પદ્મનાર્મ પધારવાતા આવતા હતા તે ટેકાણે દર્શનાર્થે સર્વ વેંકટેશ્વર સમાજ ગોદરાઈ થયો હતો. અંતેથી બાર માઈલ ઉપર આવેલા મદાદ આમર્મા કે ને મુપારશોદુ' રચાત કહેવાય છે તે ટેકાણે અંતેના આગેવાને અગાધ દીવસે યોગ્યજી કરી આવ્યા મુજબ આજ બધારના ત્રણ વાગે શાસ્ત્રીજી હરીકૃષ્ણનાઈ તેમજ અર્દાની વેંકટેશ્વર સમાજ લગભગ વીસ પચાસ મિત્રારથી મદાદ થયો હતો. અને ત્યાં ત્યાંના અગ્રવાનોના સદ્ગરથી પાંચ વાગે સમા ગોઠવવામાં આવી હતી સમાર્મા સનાતની તેમજ સુધારક સમાજ સાથે પ્રમાણમાં દાનર હતો. પ્રમુખશાન મદાદના મંથુન વાગનરાવ રામચંદ્ર "જેથી વપ્રીવને આપ્યા બાદ શાસ્ત્રીજી બ્યાખ્યાન આપવા માટે ઉભા થયા હતા તેમને બ્યાખ્યાનમાં નેદ શાસ્ત્ર મનુષ્યહત નહી પડુ દીકર ફૂજ છે. મનુષ્ય આજને તે શાસ્ત્રની આજ્ઞા પાળવી ફૂજ છે વગેરે વગેરે કાજકા દહીયો સાથે જળાણથી સમજવી દાવમાં આવી રહેલી અજવળો અરપૂરવતા નિવારણ, અસવજુ' ગીચાદ, ગીપવા ગીવાદ. વીગેરે વગરજો ધર્મ નીરજ ફેરફેર ફેરફી થાનક છે તેનું સ્વરૂપ સમજાવી વર્ણાશ્રમ સ્વરસમ સંધની માહીતી આપી હતી. તેપનું બ્યાખ્યાન પુર થયા પછી મદાદના અસવજુ' વીવાહને અગ્રહ કરેલા એક કૌંમિયેને યુનીશાલ મેદામાઈ બોલવા ઉભા રહ્યા હતા તેમણે બોલતાં સાથે મનુષ્ય ફૂત છે, વેંકટેશ્વર એક નહી પડુ અનેક છે, શ્રીકૃષ્ણ એ ફેવ નહી પડુ એક કલ્પજાર પુરૂષ થઈ ગયા, બીજા એ તે એકલા શ્રીકૃષ્ણે કહેલી નહી પડુ પાછા મનાંય પચોસ માણસોએ કહેલી છે વીગેરે વીગેરે કહી પાછાથી અજવ આગેશો લેતા સાર કર્યા ફેરવજન મસામાથી નીરોધ થઈ તેમને બેઠી જવા માટે કુચનાજો થઈ તેથી અજવ આગેશોમાં જેના નામ જીયા હતા તેમની માફી માફી બેઠી ગયા. ત્યારબાદ શાસ્ત્રીજી તેમને જુગલ આપવા માટે ઉભા રહ્યા. રાજ્યાવર્માજ તે ચુનીશાલમાઈને એકજ પ્રશ્ન પુછ્યો કે સાચો મનુષ્ય ફૂત છે તો તે બનાવનારનું નામ કહો આથી તે બાદ કહેવા લાગ્યા કે તે માણસ અજાત છે તે પછી શાસ્ત્રીજીએ જણાવ્યું કે આપ જોને અજાત માણસ કહો તો તેનેજ દયો પરમાત્મા કહીએ છીએ પરંતુ દયોએ સાચોનો પુરો

છે કે એ પ્રતિમાને પહેરાવવા માટે ખુદ મુખ્યાલયે જ શ્રી હાકોરજીને ધરાવવાનું સુંદર પવિત્ર આયુષ્ય હતું એ ઉપરથી સમજી શકાય છે કે એ પ્રતિમાને દલેલીની અંદર મુકવા પાછળ દલેલીના જોશ કર્તા મોહરના હાથ અગર સદ્ગતિ હોવી જોઈએ. જેર જોરે તે હો. પણ સંપ્રદાયને વગોવનારા એ દલેલી માલિક વૈષ્ણવોની પાસાવાર લાગણી હુઝારી રહી હતી પરંતુ વૈષ્ણવોના સદ્માયે તાતેરમાં ના. કાક-સીધું તરફથી નીમાએજ શ્રી દલેલીની કપોરી મહિના મેળરોની જોડેમલથી આખરે એ પ્રતિમાને શ્રીદલેલીમાંથી ખસેડી હતી તે માટે મેળરજોના અંતઃકરણપૂર્વક આભાર માનીએ છીએ. અને આશા રાખી છે છીએ કે દાહમાં શ્રી દલેલીમાં સંપ્રદાય વગોવાય એવા કેટલાક જુદા ધારી જોડેલ કડંગા રીતરીવાજોને નાશુદ કરી શ્રી દલેલીને પ્રથમની માફક કીર્તિવંત બનાવવાની પોતાની ફરજ નહિજ સુકે. એજ નમ્ર વિનંતી.

લી. દા. દા. ગોપાલદાસ નારણદાસના અમલદારજી.

અવનપ્રાશ તથા દ્રાક્ષાસવ ન્યત્રપ્રસિદ્ધ મુખ્યસ્થાનક કું. મધુરા તરફથી ઉપરના બંને ઓપધોના નમૂના મળ્યા છે. આ કંપની હતી છે અને વિશ્વાસપાત્ર છે. જે ઓપધોને બનાવે છે, ને અપુર્વે પ્રમાણે ઉત્તમ વસ્તુથી બનાવે છે. તેથી તે ઓપધો તાત્કાલિક શુદ્ધ હાખરે છે. દ્રાક્ષાસવ શ્રી યમુનાજીથી રાસત્રીય રીતે આશ્વિનાદ્વારા સિદ્ધ થયા છે. વળી દ્રાક્ષા પણ ઉત્તમોત્તમ વપરાય છે. તે બંને થાય તે માટે મોઢા બન્ય હોલ બનાવીને બ્યરથા કરી છે. અવનપ્રાશ (છપન) પણ રાસત્રીય રીતે અષ્ટ વર્ગ યુક્ત તૈયાર કરવામાં આવે છે. જે જે વનસ્પતિનો શાસ્ત્રદ્રોષો લખેલી છે, તે મદ્રાપ્રવાસ મેળવીને દયા તૈયાર થાય છે. આરણી ચોક્કસઈ તથા ખાત્રી અવલે પતી હશે. આ કંપની જનસમાજની અમુલ્ય સેવા બલવીને વર્ષોથી વિશ્વાસ સંપાદન કરી રહેલી છે. બીજી પણ ઘણી પેટકેટ દયાઓ તૈયાર રહે છે. માહર પૂર્ણ વિશ્વાસ રાખીને કંપની સાથે સંબંધ બધે તે માટે જેમત ઉજ નહિ.

કર્ણાટીમાં જન્માષ્ટમી મહોત્સવ—શ્રી પુષ્પિમાર્ગીય પુસ્તકાલયના આશરા દેહજી "શ્રી કૃષ્ણ જન્માષ્ટમી" ના પ્રસંગે કરાંપીના મુપ્રસિદ્ધ વિદ્વાન પંડિત, ધારાશાસ્ત્રી મદારાજ એવાશમ હેમનદાસ વજીરના પ્રમુખપદે વૈષ્ણવની એક જલહેર સમા રાત્રે દાઢા વાગે મળી હતી. જેમાં પંડિત પુરુષોત્તમજી પીતામ્બરદાસ યોજ, અને કેવલશમ તારાવદ યોજ, તથા વિરામનદાસ, આચાર્ય, અને અદ્યપક પંડિત નારાયણદાસ વાસી, જ્યેરે વક્તાઓએ છતાંદાર પ્રાચીનકિ ચિત્રચનો કર્યા હતા. ત્યારબાદ ઉપરોક્ત સંસ્થાના દરેકી રોક ગોવર્ધનદાસ તુલસીદાસે સંસ્થાના ઉદ્દેશો, અને અત્યારપુષ્પી તે દ્વારા કેટલું કાર્ય થયું, તે ઉપર અસરકારક ભાષામાં બોલ્યા હતાં અને રાજાપત્રી તથા વક્તાઓનો આભાર માની "ગોવર્ધનધારણના વચનામૃતો" નાંટવામાં આવ્યાં હતાં. પણ શ્રી ગોવર્ધનધારણની જય શોભણ સાથે સમા વિધાન કરવામાં આવી હતી.

હોમોધમાં શ્રીકૃષ્ણ જયન્તિ મહોત્સવ અને શ્રી નટવર કુંડનો વાર્ષિક મહોત્સવ—શ્રી પુષ્પિમાર્ગીય પાઠશાળામાં તૃતીય વર્ષનો અભ્યાસ કરી પરીક્ષા આપનાર અને ચીત્રાવાદ કુવક સંસ્થાપિત શ્રી નટવર કુંડના મંત્રી મહેતા ગોવિંદદાસ મૂળજીમાંથી વોરેટી બ્યવસ્થાથી શ્રી નાવરતાનના મંદિરમાં મહોત્સવ સંબંધમાં ૬ પદો, ધ્યક્ષપૂરવે, જલ્લવે, દત્તો.

પ્રારંભમાં કીર્તન વધાઈએ ગવાઈ હતી. ત્યારબાદ રા. રા. પરીખ, ગાપુવાલ દેશવજીને પ્રમુખ સ્થાન આપવામાં આવ્યું હતું. પાઠશાળાના બાળકો શાંદ હીરાચાલ અને વજીરદાસે પ્રમુખ પ્રાપ્ત કર્યા બાદ મહેતા ગોવિંદદાસે મંડળનો વાર્ષિક હેરાલ રજુ કર્યા હતા. દેશાઈ રમજીવાલ આજીવાર, પરીખ રમજીવાલ નેકાલાલ, શાંદ ચંદ્રદાસ નાયાલાલ, તથા અંધી કૃષ્ણલાલ મનનલાલ વિગેરે દેશાઈ કુવકોને શ્રી કૃષ્ણચરિત્ર વિષયક સપ્રમાણ નિબંધો વાંચી સંજલગાવા.

પાઠશાળાના રત્નેત્રવર્ણના બાળકો દરેક પ્રરેષિતમદાસ, શાંદ દારાદાસ, દર હાકોરજી રિનેરે "કૃષ્ણાશ્રવ, મધુરાષ્ટક" દેવાઈ રતેરો ગઈ સંજલગાવા હતા. મંત્રીના આમંત્રી સાઓછ રા. ૧. ૧. જ્યેષ્ઠારામ તથા પાઠશાળાના બ્યવસ્થાપક રા. ર. દર દિમલજીલ છેલ્લાસે અનેક પ્રમાણે તથા દયાનંદી "શ્રી કૃષ્ણ સ્પર્શ" મુદર રીતે પ્રવિષાદન કર્યું હતું.

પ્રમુખનું બાપલુ વચાયા બાદ મંત્રીએ સીને આભાર દર્શાવેા હતા. રાત્રિના દાઢા વાગે જયનાદપૂર્વક સમા વિસર્જન થઈ હતી.

પાઠશાળાને ઉત્તેજન—તા ૧૪-૩૬ના રોજ શ્રી પુષ્ટિમાર્ગીય પાઠશાળાની ભરત્ર્ય ઋષિનિવાસ વાળા રા રા રેવાનકર નાગેશ્વર અધ્યાપકે સાંજના પાઠ વાગે સુનાગત લીધી હતી પ્રારભર્ગા ઇન્દુગતીબ્દેન ગુરુવાલ પારેજે “નય શ્રી હરિ દેવાધિદેવા” એ પ્રાર્થના હારમોનીયમ સાથે મધુર રૂપેથી ગાઈ હતી શ્રીયુગ રવારા કરનારે પ્રસાદી પુષ્પમાલા અર્પણ કરી સાસ્ત્રીજી રમણુવાને દરેક વર્ગીયુ ક્રમશઃ શિક્ષણ પ્રસોત્તરદ્વારે ગતાંબુ હેતુ દ્વીતીય વર્ષની પરીક્ષા આપનાર હારસાહી યુવક ભગવત્વાળા જમનાદાસ અમૃતલાલે “ભક્તિ રસ છે” એરે અનેક મહેન પ્રશ્નોના પ્રમાણે તથા દૃષ્ટાંતોથી સમીક્ષા જવાળ આપ્યા હતા શાહ અનુવાલ નાયાનાલ શ્રીમદ્ભવત્સાધ્યાર્યનું જીવનચરિત્ર વાંચી સભલાબુ હર્ષ સાહક કે અનન લ ખુનીલાલ, શાહ વલ્લભદાસ હિમતલાલ તથા ગાહ હરિનાદ હિમતલાલ રોર ભાગોએ સંજીતાર્હવિધી જુદાજુદા રાગોમા રા સેઠ મજબૂદગ છાત્રવાડના હારમોનિયમ પૂર્ણ સંજારથી કાળો સભજાળ્યા હતા આતાંબોથી મકાન ચિકા હેતુ સાસ્ત્રીજી રમણુવાલની મુચનાથી રા રા રવા રા કરનારે પાઠશાળાના સરચાક સદ્ગત રોડેજ મોટીવાવના પુત્ર રોડેજ અમ્માનાલ મોટીલાલ, અધ્યાપક સાસ્ત્રી રમણુનાદ અધ્યાપક, અનુવાપકે તથા જાત્રર્ગ સોની પ્રસાદુક્ત સુન્દર વ્યાખ્યાન કર્યુ હેતુ સાસ્ત્રી રમણુનાદે વક્તા તથા શ્રોતાંબોને અને યુવકોને આભાર દર્શાવ્યા હતા રા રા. ચિકુનદાસ હિમતલાલ શાહે કુલહાર કર્યા બાદ ગાજામાથી સાસ્ત્રીજીને ઘેર પાન સોપારી વિગેરે થાત બાદ સો સારા સાત વાગે વિદાય થયા હતા આથી આચ્છવવાવ સુનીતાવ તથા આથી કૃષ્ણનાલ મનલાલ વિગેરેએ સારી તૈયારી કરી હતી

ભહેર આભાર—અરૂવ નિવાસવાળા રા રા રવારા કર નાગેશ્વર તરફથી પાઠશાળાને જગત્તમ ૧. ૨૧) ના ધાર્મિક પુસ્તકો ભેટ મળ્યા છે, તે બાદ આભારી છાત્રે અન્ય સદ્ગુહરેયોને પણ ધાર્મિક ગિત્તજુ દેના બાળક બાલિકાંબોને હતેજન આપરા વિનંતિ છે

અ ખેડામાં જન્માષ્ટમી મહોત્સવ—તા ૧૦-૮-૩૬ ના રોજ દર્યાવાડની નાડીમા રા રા તલાદી મણિલાલભાઈ, તથા રા રા જણી ભેલાલાલભાઈ વિગેરે આજેવાનોના શુભ પ્રવાસથી ધામપૂમ્મથી જાતિ ઉજવાઈ હતી આશુધી ભરત્ર્ય ઋષિનિવાસવાળા રા રા રવારા કર નાગેશ્વર તથા શ્રીપુષ્ટિમાર્ગીય પાઠશાળાના અધ્યાપક સાસ્ત્રી રમણુનાદ જોનારામને વ્યાખ્યાન માટે તેડાયા હતા બધોરના ર થી ૪ બાલે વક્તાંબોના વ્યાખ્યાનો થયા હતાં કુલહાર આભારદર્શન વિગરે થયા બાદ સાંજના હોલોમાં બંને વક્તાંબો રાજયેશ દોવાથી આર વાગે વિદાય થયા રમણો માવતાં અને જતા પણ કુલહાર વિગેરેથી વક્તાંબોના સારો સંતાર કર્યા હતા

દેવગઢ ધારીઆ—સવાવક્ષા શ્રીઆધ્યાપક મત્રના કરવા જપની ગૂર્જાહતિ—અનેના મળીના સાત વેષ્ણુઓએ અધીક ભાદરવા સુ ૧૩ થી વહી ૪ સુધી રા ગા ગાર મોહનલાલભાઈ સાથ નજાક દર મહીરના ચેતપુર ગામર્ગા મહીરના બગામર્ગા દરેજ દરેક જો એકવાર ફક્ત શેર દુધ લઈ અપનામ કરી આજો દિવસે અતરતર મત્રના જપ, માળા રાદ તથા પાંડીસ પાઠ શ્રીસર્વોત્તમ રેતોરના જે રીતે જપી સવાવક્ષા ઉપર મત્ર જપ કરી ભજનાન ફાવ્યાન દ મટે મેડળીના વેષ્ણુઓને આમ વણુથી ચેતપુર બોલાવ્યા હતા કહીળા ચોમનવાલ બસીજી, મોદીજી ધડીઆ વિગેરે સાહ વેષ્ણુઓએ વ ૪-૫ જે દિવસે રાતના મળીર્મા વધાઈઓ ગાઈ બટ, ગુરુજી વિગેરે કાઢી સત્સજ સમાગમનો પણ અનેરો આનંદ થયો દેનો રા પારંજ સંપ્રવાળા, સમાધાનીજીએ સાત દિવસ આ જપ યજ્ઞમાં હાંમર રહી તન તોડ શેવા જન ઠી હતી આવો શ્રીમાગમની અખાનો આનંદ વેષ્ણુઓએ સ ૧૮૭૮માં ખલુરી મુખે કર્યા હતા બાદ આ અલૌકિક આનંદ જપમરના મયો તે માટે ગાર મોહનલાલભાઈને આ કાર્ય નિષ્પામ રીતે કર્યા દરબ્યા બાદ નેટો ધન્યવાદ આપીએ તેટલો થોડો છે આવો સત્સજ સમાગમ થવા સમયમા સાત દિવસ પરખારથી દર રહી કવો કરાવતો એ અડોલાવ્ય છે અર્હાના વેષ્ણુઓ આ પ્રેનજી ધર્મકાર્યમા કસાદ રાખ છે તે શ્રીગુરુદેવના બોધનો પ્રતાપ છે નાયા સાદ ભાઈઓ તરફથી તથા પાગળો સમાધાનીજી તરફથી અને સોમવાદ મહળીના વેષ્ણુઓ તરફથી પ્રસાદ થઈ સૌ ઘેર આવ્યા

બાપેદડ (૧૫ થી—સોરઠમા નામદાયિક પ્રગતિ)—આ નામે વિક્રમ સ ૧૬૪૨ ની ૧૦ માં રો દિને ‘શ્રીપુત્ર યુગ સમાજ’ ની ૨૫ ૧ માં વર્ત છે “સમાજ” ના દેવ અ ગામ ઠી રીપુ

બાવથી બારપૂરક પ્રાપ્તિના છે, વેપ્પુર સમાજકસરીઆ મંડળીને ખાસ નિવેદન કે—આપ શિષ્યી, પીંવા, માલા તથા અન્ય પુસ્તકોની બેઠ નરર આપસો.

લી. દાસાનુદાસ,
ગોવર્ધનદાસ મનુજીભાઈ પટેલ
અવરધાપાઠ,
શ્રીપુષ્પિયુવકસમાજ.

બેઠ, પુસ્તકો, વિગેરે મોકલવાનું રચન.

—અવરધાપાઠ—

શ્રીપુષ્પિયુવક સમાજ.

મુ. અધિદં, વાવા વંચલી સોરઠે—કાઠીયાવાડ, T. S. Hy.

શ્રીગોપાલકૃષ્ણ સનાતન બ્રહ્મચર્યાશ્રમ—સં. ૧૯૯૦ નો હેવાવ મળ્યો. ૫૦ વાક્યજીવ્યાકોના જીવન ઘડતરમાં દિવ્ય અસીતીજ પ્રચાર કરનારી મહા શુભસતી આર્થ સંસ્કૃતિના નવવત આદર્શને પ્રકાશતી આ સંસ્થા એક અનંદ ભાગિક સંસ્થા છે. તેને ક્રેટકી મદદ શુભસત આપે તેટલી ઓછી છે. વ્યાપાર પ્રધાન, ધર્મનિષ્ઠ શુભસતી હિન્દુ પ્રબલ સિદ્ધપુર તીર્થમંત્રી આ સંસ્થાને હાલ વિરાજ બનાવે અને સંસ્કૃતિના આ હાસ કાળમાં સંસ્કૃતિ રક્ષક કળને આ સંસ્થા દ્વારા ઉત્પત કરે તેવી આરામ અસ્થાને નથી. સંસ્થાના મંત્રી અને પ્રાણસમા સ્વાસ્થી ઉભાસકરજી તથા સહમંત્રી શેક નંદુવાવ મંદાસમને અનેક ધન્યવાદ છે.

કવનદોહણ મહોત્સવ—મુબાઈ-ધારકોપના વેપ્પુવ જીવનમાં નીતિદાસિક બબ્બતા અલિખેનો મહોત્સવ અધિક સાધનપના રૂપજી તેરશે યથો. કામવનથી ચતુર્થપંચમ પીઠાધીશ્વર ગો. શ્રી. ૬ શ્રીવલ્લભાચાર્યજી મહારાજમીના શ્રીહરતથી વનસોહણ વધુ હજી. આ મહાન ભક્તિ યજ્ઞમાં ૧૦ હજાર ઉપરાંત વેપ્પુવો પ્રસાદ લેતા હતા અને ૫૦ હજાર ઉપરાંત દર્શનકર્તાઓ હતા. વેપ્પુવો ઉપરાંત બીજી પણ બધી કોમો દર્શનાર્થ આવી હતી. આ યાદગાર મહોત્સવ માટે પોતાના આજીવ દેવી દ્રબ્બેનો ઉપયોગ કરનાર મં. સ્વ. શ્રીમતી મણિબહેન તથા મં. સ્વ. શ્રી સંતોષકળહેનોનો વેપ્પુવતા આદ્યાર રહેશે.

પાઠશાળા—અધિક પુરપાતમ બાદરવા માસમાં વેપ્પુવોમાં અનહદ આનંદ પ્રગટાઈ નીચે પ્રમાણે રચનારાક કાર્ય વધુ હજી. (૧) શ્રી વિદ્યલનાયજી કીર્તન મંડળી પરમભગવદીય ભાવીક વેપ્પુવ કંસાગ કહાનજીદાસ આજીંદજીદાસની ખત ને ઉત્સાહ તથા નિઃસ્વાય પ્રયાસથી રચનાઈ કીર્તન શિક્ષણને વર્ગ તેમની દેખરેખ નીચે આહ છે. (૨) શ્રી પુષ્પિયુવક પાઠશાળા પરમભગવદીય વેપ્પુવ માહ કુલથંક ગોવર્ધનદાસના અગાધ અને અગ્ર પ્રયાસથી (બગવદ્ગુપા દ્વારા) રચનાઈ. વર્ગ તેમની દેખરેખ નીચે આહ છે. (૩) શ્રી બાલકેસરીયા મંડળીની આપના પણ કુલથંક સાહના નીખાલસ તનતોડ પ્રયાસથી શ્રીવલ્લભ કૃપાથી થઈ બાવકામા મગરદમાવના બજીત, વેપ્પુવોમાં ધર્મ બાનના સતેજ થતા સંપ્રદાયિક મનેસ્થો ઉત્સવો રોવ પાઠશાળા હરિજી આદ્યાર રમરજી સતત ૨૪ કલાક તથા બ્રહ્મ સંબંધ ગદ્ય મંત્રજી આપસમાં ભગવદીયો સર્ગે રમરજી, નહ મહોત્સવ, સધા અજમી, વિગેરે તથા વહી ૧૧ નો શ્રીમહા પ્રભુજીનો પ્રાગટ્ય મહોત્સવ માન્યો ને શ્રીવિદ્યનાયજીના મંદીરેથી સુંદર મ્થાનામાં શ્રીમહાપ્રભુજીનું ચિત્ર સ્વરૂપ પથરાવી પૂજપાળાથી અર્ચન કરી સંહ્યં વિરોધ ધામધમથી રવારી પસાર થતા આગળ શ્રીબલ્લભ કેસરીયા મંડળી બાવકા મનગોથી સુરોજિત તથા શ્રીવિદ્યનાયજી કીર્તનીયા મંડળી તથા પુષ્પિ કીર્તન મંડળી કીર્તન કરતા તથા અન્ય વેપ્પુવ સમાજ ભગવદ રમરજી કરતા તથા પાઠજી બાલિકાઓ માથે કવશ ધારજી કરી ચાલતાં તથા યુવતીઓ પણ માથે દીવડા ધરી રાગે સ્ત્રી સમાજ મંગલ નીત ગાતાં ગાતાં હર્ષપૂર્વક શ્રીઆચાર્યજી મહાપ્રભુજીની બેઠકે સર્ગે વેપ્પુવ સમાજ આવતાં મ્થાને નિજ મંદીર સન્મુખ પથરાવી કલરા શીર્ષ બેઠ દીવડા ગોઠનાઈ મંડળીઓનાં કીર્તન આહ રહી બહાં ગુડાં મંડળો મંગલ મીતોના આનંદમાં ગરકાવ થઈ ગયાં. ભગવત ચાર કલાકના પ્રામામ બાદ સમાજમા પ્રમુખસ્થાને પરમભગવદીય વેદ નારાયણદાસ ભગવાનદાસને આપી તેમના કંઠમાં પ્રસાદીમાળા બાવી. બાદ કુલથંક સાહે શ્રીમહાપ્રભુજીના પ્રાગટ્ય વિષે વિવેચન કરી હુંકા હુંકા મુદાઓ સુંદર મીતે રજી કર્યા ને પ્રમુખસ્થાનેથી આ પુષ્પિમાગ ખાવા પીવા ને પુષ્ટ રહેવાને નથી પણ એ સુંદર સરળ ને ભગવદ પ્રાપ્તિનો અંતગત્ય પગરો છે. શ્રીઆચાર્યજીએ અધાત પરીશ્રમ સહન કરીને આ માર્ગે રચાધો છે. જીવને ભગવાન વચ્ચેનું અંતર અનંત મહાનું હજી તે દૂર કરીને જીવને ભગવાનની સાનીધનું દાન કર્યું છે. આપણે પુષ્પિ જીવો મહાભાગ્યશાળી છીએ. જેથી શ્રીઆચાર્યશ્રીની આજ્ઞાઓનાં પગથે ચાલી નિરંદય અનંદ ભાવ સેના સત્યમેને સેવા અને અન્યાય અસમર્પિત દુઃસખ વિગેરેથી દોષોથી વધી જીવન ભગવદ પરાયણ બ્યતિત કરશે તેા નિષ્કે કલ્યાણજી છે. સમાજ કાર્ય પૂર થતાં માનવ મેદની શ્રીગોવર્ધનનાયજી નયધાવણા કલ્યાણી વિસર્જન થઈ હતી.

ધ્વજારોહણ મહોત્સવ.

શ્રીગોવર્ધનનાયક ધ્વજારોહણ મહામહોત્સવ આનંદથી ઉડેલો છે. ધાટકોપરના ઇતિહાસમાં આ અવસર મુવલું અફરે નેધાઈ ગયો છે. આપણને દરેક ધર્મના અને દરેક વર્ગના લોકોએ અંતઃકરણપૂર્વક સહકાર આપ્યો હતો. ટેકેટકાણે ધ્વજપતાક અને તોરણો રસ્તાઓમાં શાલમહારાજને ગાન આપે તેવા આરકાઓ ઉભા કરવામાં આવ્યા હતા. ન્યાયે સ્વામી નીકળી ત્યારે દેવતાઓ દર્શન કરવા આવે તેવા દુરથી યયા હતા. તે વખતેના દેખાવ કલ્પથી લખાય તેવો નથી. સમગ્ર ધાટકોપર હાથથી થેલું બની ગયું હતું. હોદસો નાલગીયરો, સો સ્વયંસેવિકા બહેનો (કળાપતીના ધરના) અને પચાસ શાલીસ વ્યવસ્થા લજવવા હતી. બે કલાકે સ્વામી ન્યાયે મંદીરમાં આવી ત્યારે બંદુકોના અવાજો અને રાંધ અને અન્ય વાજીંગો વાગ્યા. આપણા પુત્તપાદ ધી. શ્રી. વલ્લભાચાર્યજી મહારાજશ્રીયે ધ્વજલટું સ્વાગત કર્યું. બાદ પૂજન કર્યું અને બ્રાહ્મણોને વેદાન્તસાર સાથે કીર્તનીયાઓના "નંદગોવર્ધન પૂજે આજ" એવા અનેક કીર્તનોના નયથોપ વચ્ચે ધ્વજારોહણ ગયું. આ અલોકીક પ્રસંગના દર્શન કરવા દેવતાઓ પણ વીમાનોમાં બેસી આવ્યા હશે. પંદર દીવસથી અનરપાર વરસાદ ધાટકોપરમાં હતો. છતાં આ મહોત્સવના ચાર દિવસોમાં ખીલકુલ વરસ્યો નહીં એથી વેષ્ણુવોને દર્શનાર્થે આવવાની સજવડતા સારી મળી. મંડપ શ્રીગોવર્ધન ચોકમાં ખાસ બનાવેલા ટંબુમાં ઉભો કરવામાં આવ્યો હતો, વચ્ચે કોતરે અને તેની વચ્ચે ૧૭ કુટ રથજી ઉભો કરવામાં આવ્યો હતો તેની ઉપર લાલ, કપડું વીટવામાં આવ્યું, લેલું. ઉપર ૨૮, ત્રાંબાના કળેશો વચ્ચે એ ગ્રન મુંબી રથજી ઉપર ધ્વજલટ પધાર્યા હતા. નીચે લાઇટવાળાએ મુદ્રાનંદને પધારાવ્યા હતા. મુંડપની ઉપર અને આજુબાજુ બજારો દોરાની કરવામાં આવી હતી. ટેકેટકાણે ધાર્મિક મુદ્રાલેખો રાંચવામાં આવ્યા હતા. મુંડપની સામે "સમ્રાટ મંડપ" ઉભો કરવામાં આવ્યો હતો ન્યાં શ્રીમદ્ ભાગવત સમ્રાટ પારાયણ બેઠી હતી. પાછળ વાડીમાં એક મહાન પેઢાલ ઉભો કરવામાં આવ્યો હતો. ડાબી અને જમણી બાજુની વાડીમાં દીવાલો પાડી બહેનો તથા બાઈચોના પ્રસાદ લઈને જવાના રસ્તા રાખ્યા હતા. પેઢાલની ખીલ બાજુ સામગ્રી બનાવા વીરાજ મુકી કરતા. આખો દીવસ રેલવે ટ્રેનો કાઢીની માફક ઉત્તરાર્ધને આવતી હતી. મોટરોનો તો હોસાળ ન હતો. વેષ્ણુવોના યુધોના યુધો કીર્તનો અને ધોળો ગાતા શ્રીનાયક બાવાની ધ્વજલટના દર્શનાર્થે ધાટકોપરમાં આવી. ધાટકોપરની ભૂમિને પાવન કરી મંદીરમાં આવી નયથોપ કરી દેવવત કરતા હતા. અનેક બાળકોના વાલો ધ્વજલટને નીચે ઉતરાવ્યા હતા. સાંજના વેષ્ણુવોના માનવંત આચાર્યશ્રી ગોકુળનાયક મહારાજશ્રીયે જલતે પધારી વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું. વેષ્ણુવોના આ મહાન ઉત્સવ, વેષ્ણુવોને આદેશો બધો ઉત્સાહ જોઈ આપ બારે પ્રસન્ન થઈ આનંદના ઉત્તર સાથે પ્રવચન કર્યું હતું.

શ્રીકૃષ્ણ રાષ્ટ્રીય હરિકૃષ્ણ ચીરંજીવે પિદતાપૂર્વક વ્યાખ્યાન બાદ આપ્યું હતું. દર્શનાર્થે બધા ગોરવામી બાળકો પધાર્યા હતા. શ્રીનાયક બાવાના દર્શન કરવા મુંબઈમાં ખીરાજતા તમામ શ્રી. ગો. બાળકો ધાટકોપર પધાર્યા હતા. શ્રીકૃષ્ણજનનજી બાવાસાહેબે ટુંકે પણ સચોટ પ્રવચન કર્યું હતું. કીલમવાળાએ કીલમ લીધી હતી. શ્રીગોવિંદરાયજી અને શ્રીગોકુળનાયક બંને લાલ બાવાઓ સવાર સાંજ આરતીમાં પધારતા હતા. તેઓશ્રીયે ધાટકોપરની વેષ્ણુવ જનતાને સાથે લાખ આપ્યો હતો.

શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજી પધારશે કે કેમ ?

આ સંવાલે અગ્નિ બારે મુજબ્યા હતા. પણ તેઓ તો દયાળુ છે. અમારી વિનંતિ સ્વીકારી ફક્ત એક દિવસ માટે પણ ધાટકોપર પધાર્યા હતા.

એક લાખ વેષ્ણુઓ દર્શનાર્થે આવ્યા હતા.

પણ દિવસમાં એક લાખ વેષ્ણુઓ દર્શનાર્થે ઉતરી પડ્યા હતા. મુંબઈના બધા આગેવાનો, શ્રી. મુનીલાલ સેતવવડ, વજીરા, બેરીરદરો પણ તેમાં હતા. ઉલ્કે દીવસે દેવીદાસ રોક અને તેમના ભીલીયા રીસોવર અને અધીકારીજી પણ હતા. પ્રસાદમાં બે દિવસમાં લગભગ પચોસ હજાર વેષ્ણુઓ પ્રસાદ લીધો હશે. ન્યાયે રાત્રિ પડતી ત્યારે કીર્તનોની મુત ઘડીલીલા જેવા એટલા બધા વેષ્ણુઓ

આમડાઓમાંથી તેમજ મુંબઈથી ઉતરી પડ્યા કેક વોલન્ટીયરો લાઉલાજ થઈ ગયા. બહારના રસ્તાઓ પણ ચોકર ભરાઈ ગયા હતા. પ્રુશિયાઈની વિજયવન્દનો આ પ્રતાપ બળ હતો. આ ઉત્સવના હેવાથે યઈન્સ, ઈવર્નીંગ ન્યુસ, હાઉ કલકત્તાનું સ્ટેટમેન, અફઘાણાફતા લીડર અને મુંબઈના તમામ પત્રોએ કોશમના કોશમ બરી લઈ સપ્રહાયનું ઔરવ વધારનારા અબરો લીધાં છે.

વિશ્વદર્શનનો ક્વત્તમહોત્સવનો તેણે પણ સારો અંક કાઢ્યો હતો.

જનાના સરદારોએ કરેલી કદર.

જનાના સરદારો શ્રીવદ્મીવદ્મલ અને શ્રીમદ્વાવદ્મીવદ્મલો ફેસરી સાડીમાં સજ થયેલી સેવિકાએ કે જેણે ફર્ગનમાં બારે સેવા કરી હતી. હવેનો બહેનોમાં વ્યવસ્થા જળવધી ઘણી મુશ્કેલ હતી. પણ બહેનો બહેનો વચ્ચે તકાતક આપર મારી બધાને ફર્ગન કરાવા ફતેહમંદ થઈ હતી. એક પણ બહેનોને અકરમાત નહીં થતાં મંદીરમાં પણ નવગીત પ્રચુના ફર્ગન આનંદથી થયા હતા. તે માટે આ બહેનોને પ્રસાદી છાપવ આપી આશીર્વા આપ્યા હતા. શ્રીગોવિંદરાવણે બધા વ્યવસ્થાધકારને તેમજ કપ્તન રા. લખપતવાળાને ઉપરણો આઠાયા હતા.

આયોનું પ્રદર્શન.

આ નિમિત્તે ડાળીવડીની ઝોઝાસ સરવાથે પ્રદર્શન બરી બારે ધ્યાન ધેખ્યું હતું. રા. હરીદાસ શમદાસે પુન્ય ગોપીનાથજીને પધરાવ્યા હતા. પ્રદર્શન જેઈ આપ નાણા પ્રસન્ન થયા હતા.

ગં. રવ. મણીબહેન અને ગં. રવ. સતીકબહેન કે જેઓ પરમભગવત નિરાશિમાની વેણુવ બહેનો છે, ધારકોપર તેમને માતાઓ તરીકે માને છે. ત્રણ ત્રણ ગદીનાથી બારે જહેમત ખમીને મહોત્સવને ફતેહમંદ બનાવવા ઘટલું કર્યું છે. ગં. સ્વ. મણીબહેન કે જેઓએ આ મનોરથ કર્યો છે, શ્રીનાથજીનાવાની કૃપાથી તેમજ નિત્યશીવાસ્થ બાળીથી માતાજી મહારાજના પ્રતાપે અને શુકરેવ શ્રીવદ્મીઆચાર્યજી મહારાજશ્રીની કૃપાથી તેમની ભાવના સફળ થઈ છે મહાદાયની બહેને બારેમાં બારે સેવા કરી છે. આ બંને બહેનો ઉપર શ્રીનવગીત પ્રચુની કૃપા હમેશાં રહે પ્રચુને કાઠ લઠાવા તંદુરસ્તી સારી જળવી રાખે એવી આપણી આશના છે. તેમના રીપર રોક હરોવાઈદાસ જીરણસરો ગં. રવ. મણીબહેનને ફરે જતનો રોક આપી પીડળન અપ્યુ તે માટે આપણા અભિવંદન છે.

આગેવાન ભાગ લેનારા.

ધારકોપરના આગેવાન વેણુભાઈ રોક જીવણદાસ માણજી, ખીમજીભાઈ હાંમવાળા, રોક રામદાસ મુળજી, રોક જમનાદાસ હમરશી, રોક પ્રેમજી વંદા, નેરરાજ મહારિવભાઈ, ડા. ચંદુલાલ, રા. હાંમલાલભાઈ, મુખ્યાલ જનાઈન નાનજી, હરીલાલ રામજી, જમજીનદાસ મણીવાલ, હરીદાસ અને નારણદાસ લખપતવાળા, રોક જમનાદાસ હરજી, મગનલાલ જવાનભાઈ, અમૃતલાલ મહેતા, બચુભાઈ, મોહનલાલ, ગોરધનદાસ ત્રિકમ, ગોરધનદાસ વીઠ્ઠલદાસ, મેરદનલાલ કલ્યાણજી, જમદીશચંદ્ર અને નરેશભદાજ પી. મહેતાયે આ રમણે નાજરદાસ તથા ગોરધનદાસ અને હમનલાલ કરમનદાસે સારી મદદ કરી હતી.

જ્યોતિષનો અદ્ભુત ચમત્કાર.

જ્યોતિષ વિદ્યા ચાહુ જમાનાની એક અદ્ભુત વિદ્યા પૂરવાર થઈ ચુકી છે. પર તેના પચાસ તથા ઉગ્રાણમાં ઉતરીને ફલાદિશ જોવા માટે શ્રમ બધા લેતા નથી તેથી કદાજીઓનો વેશ્વાસ ઘટતો જાય છે.

અમારે ત્યાં ઘણાજ પ્રયાસથી ચીવટથી સ્વોદ રીને કાર્ય થાય છે તેની ખાતરી તો અમારી થાયેના પ્રસંગથીજ થાય તેમ છે. જન્મોની, પ્રશ્નોની, જીવન ફલાદેશ, ફર્પદેશ, માસફલ, નમાફર વગેરે થોડાજ દરથી કરી આપવામાં આવે છે. જિજ્ઞાસુએ સવા આનાની દીકીટ બીકથી સ્તરેઆ પણ જોવાય છે.

પંડયા અમૃતલાલ ગીરધરલાલ,

ડે. શ્રીકૃષ્ણ મંદિર, ઢાંકે (કાઠીયાવાડ)

૩. ૨-૩-૬ વાળા વી. પી. પાછા વાળનારા આલેકોના નામે.

૧૭૦૩ શા ગિરધરવાલ છગનલાલ કલોલ; ૩૭ રા. મંગુભાઈ નાથાભાઈ ભટ્ટ ભરૂચ; ૧૯૭ દલાલ હીરાલાલ મગનનાથ ભરૂચ; ૧૮૯ ડૉ. જયંતિલાલ નારાયણદાસ પાદરા; ૩૪૪ રા. રા. ચીમનલાલ મહેસુલનાથ નડીયાદ; ૩૫૩ ગે. મ. અમૃતલાલ મોહનલાલ નડીયાદ; ૧૭૪ પટેલ વાપરજીભાઈ ભગજીભાઈ Dantall; ૧૭૧૪ ભ. કાશીભાઈ હરજીવનદાસ મહુવા બંદર; ૨૦૧ મુનીમ કૃપા ૧૧ મહાજન અસનાવર; ૫૧૯ શેઠ વલ્લભદાસ કાનજીભાઈ જામનગર; ૧૫૯૭ મુ. પાછા ગોવંદજી મકનજી રાણાવાવ; ૭૪૨ કૃષ્ણદત્ત વ્યાસ જોધપુર; ૧૪૨૦ મંત્રી હી. ના. બાને સાવંજનિક પુતકાલય વાધોડીઆ (વડોદરા); ૪૭૫ દેસાઈ ગોવંદજીભાઈ કેશવવાવ પાટડી (વીરમગામ); ૫૭૭ સોભારામ સુરજગથ સાહિસર (નાગપુર); ૬૭૮ વિદ્યાર્થી વલ્લભદાસ ગોવંદજી પોરબંદર; ૮૨૭ મુળજીભાઈ ખીતાનદાસ વડોદરા; ૬૦ દેસાઈ પરગોતમદાસ ગરબડાસ, ૩૯ ગ. રા. ત્રિભુવનદાસ ગોવંદજીભાઈ ગાંધી ભરૂચ; ૭૮૩ શા પુત્રલાલ પુરપોત્તમદાસ ગોધરા; ૧૬૦૫ શેઠ ગોવિંદલાલ નાગવડદાસ દાહોદ; કુલ રૂ. ૪૨. કુલ મરવાળો ૫૮૪).

૩૦-૩-૦ કુલ વી. પી. ૧૩૮ પાછા રૂપો તેના પોરબંદરના ખર્ચના.

૧૧૪-૩-૦ નું તુકશાન દશમા વર્ષને અંતે આલેકો પાસેથી લવાજમ વસુલ કરતાં વી. પી. પાછો ફરવેલા તેના.

લવાજમની પહેલેથી શેઠ દાદાભા માગૂત આવેલ. રા. રા. હર્ષમીદાસ હંસરાજ, ડા. જમનાદાસ ચરદામ પી વાળા, શેઠ કચનલાલ જગલાલ, શેઠ તુલસીદાસ હુંગરશી, શેઠ દોરકાદાસ નેજુધી, રા. જમનાદાસ ઉમરશી, શેઠ અમરજી ગોરધનદાસ રા. ગોરધનદાસ લોવજીભાઈ, રા. મયુરાદાસ ગોવિંદજી, નાથાલાલ સુદરજી, વૈદ્ય, ડા. બાનદેવદાસ જમનાદાસ, શેઠ ગોપાળજી કું. શેઠ હીમજીભાઈ ઉમરશી, શેઠ દામોદર ખીમજી, રા. મયુરાદાસ નોકુવદાસ, હરિદાસ નારજી, રા. કેસરદાસ ગોવિંદજી દલાલ, રા. પ્રસન્નદાસ મેજી, રા. જયમોહનદાસ શ્રોફ, કુમરદાસ રાખજી, શેઠ ગોકુવદાસ હુંગરશી રૂ. ૪), અનો-આરમો વર્ષનું આવેલ મીસ્ટ્રી શીવરામ અમીચંદ, ભગવતીય ધનકોરખાઈ, શેઠ સુદરદાસ હરજીવનદાસ, કુલ રૂ. ૫૦) નો ચક્ર નબળો:

શેઠ દાદાભા માગૂત આવેલ—દશમા વરસના ડા. રણજીદાસ ધનજીભાઈ, શેઠ ગોરધનદાસ દોરકશી, શેઠ હંસરાજ પ્રાગજી, ડા. વલ્લભદાસ ભાવજી, રા. માવજીભાઈ વાધજીભાઈ રા. બાહીસ યુવાળદાસ, શેઠ મુળજી હર્ષમીદાસ વીસનજી, ડા. જમનાદાસ આણંદજી, રા. રા. બાનદેવદાસ જમનાદાસ, શેઠ ગોકુવદાસ પ્રેમજી ઉકા, રા. રવજીભાઈ પ્રેમજીભાઈ, શેઠ પ્રાગજીભાઈ પુરપોત્તમદાસ, શેઠ રણજીદાસ ગોકુવદાસ રૂ. ૧), મનમોહનદાસ કાનદાસ રૂ. ૩), રા. નારાયણદાસ હેરાવદાસ, શેઠ મયુરાદાસ લોવજીદાસ રૂ. ૪) અપીઆરમા વર્ષના આવેલ. રા. અમરજી હેવકરજી, રા. મેમીદાસ બોધવજી, રા. રા. સામજીભાઈ વસરામ, વંદાવનદાસ શ્રોફ, સુનીવાલ પરિજા રૂ. ૭), વચનામૃતોના રા. ૩૫) મળી કુલ રૂ. ૮૬) નો ચક્ર મજબૂત. ૫૫ એપ્રિલ રૂ. ૧૩૬) મળ્યા છે.

જમના નામ પર આંકડા નથી તેમના રૂ. ૨) લવાજમના સમજવા.

સ્પેસીયલ-મેજક-બામ.

સ્પેસીયલ-મેજક-બામથી માયું, સમી, ખાંસી, તાવ, લકવાના દરો, ટ્યુબર્કીલો તથા સંધિના અને શરીરના કોઈપણ ભાગમાં ફુખાવા ઉપર શાલીન કરવાથી રામચાખ અકરીર ઉપાય છે અને તેની તાત્કાલીક અસર માનવ પટે છે. બહુના બામો જે નાની શીશીઓમાં વેચાય છે તેમ જામો. તમેને મોંઘા પડે અને તમારા લાગને મરે આગોએ સ્પેસીયલ-મેજક-બામની ચાર ઓસ (દસ તોલા) ની બાટલીમાં નેચાર રાખીએ છીએ તેમાંથી નાની બાટલીઓ સાતથી આઠ ભરાય છે અને તેની કીમત એક રૂપીઓ દસ આના રાખી છે તે તેમાંને કેરુ સરુ પડશે જેની કદર ખરીદ કરનારોએ કરી છે. અગો ઘરવનું (પ્રાઇવેર) માં સંપૂર્ણ દવાઓ નાંખી શુદ્ધ પ્રમાણીકથી અનાની વનમનુદાયમાં સતોષ મેળવ્યા છે એજ મેજક બામની પ્રસિદ્ધતા છે અગો વેપારનો ઉદ્દેશ નહીં રાખતા સરુ કેમ પડે એવા હેતુથી બહેરમાં લાખ્યા છીએ માટે તમારી એજીએમા તમા મુનાફી વખતે તમારી મેગમાં રાખવાની અગો લકામખુ કરીએ છીએ. નીચે લખેલે કેકાએથી મલમે. શી. ચાર ઓસ બાટલીના ર. ૧૧૦ એક રૂપીઓ દસ આના.

અમ. દેરાવજી, જતીપુરા (મધુરા)

એકલા સોલ એજન્ટ:—મુદરદાર મેગજી.

કે. રોઠ માધવજી દાકરશીની દુકાને મુ. જે. મારકીટ, ગોર્ધાદેશીક મુંબઈ ૨.

પેટના તમામ દર્દો પર લયંકર સુરંગ.
એક એક ગોળી એક એક સુરંગ જેવી છે.

૨૪૨૨૬ નં. ૪૫૧૮ મહાસિંહનાદી ગોળી.

ભારતભારત પંડિત શીશુવાસાજી ૩૫ મુદરદારનું સ્મારક કરીને તેમના આ શિષ્યે અર્પી સતીના અનુભવના પારખાએ આ ગોળી અનારી છે. પાચનમાં નો આ ગોળી ખીનદરીક છે, તેમજ સ્વાદમા પણ અસ્તિત્વ છે. બાકો હોય કે રુદ્ધ હોય, મમે તે આ ગોળી હોંશથી ખામે અને ઘરતર જેમ દારુમેજીથી સુરંગ દૂર તેમ ઉદરબાધપ દીપ્તાને તોડનાર એક ધાકો સાબળી ચકાશે. આ સુ ચોરો મમતકાર છે કે અછળ, રાજ, ખાદા પચરકા, મેચેલ સડો, કિણક, જાગ, કિણી, આક્રો, મુદમ વાયુ, આમ વાયુ, વમેરે ઉદર બાધિઓ નાસ કરશે. મંમદબ્ધી, આમનિગર અને. મેચેલ રોમને રામચાખ દરીકે આ ગોળી અકરીર ઘટ છે જેમ વખતે અનુભવ મમે છે. વખતે વખત નકામાં છે. તાપમે અને ખાતરી કરો. વાપરવાની વિગત ડી સામે છે.

મરીજ અને મખમ વમેને પણ મેગ ૨૫ ન ચર્ક પડે, તે માટે ૧૫૦ ગોળીઓની એક બાટલીના માત્ર બાર આના છે. રખાલ ખર્ચ સુદ.

ભા. મા. ગટ્ટલાસાજી સ્મારક આપવાસય.

વૈષ્ણવશ્રી માધવજી ગોપાળજી દવે,

કે. પંજરા પેજ, મુંબઈ નં. ૪.

શ્રુત એકજ
—: તાવનો મહાન શત્રુ :—

૨૭૨૮૨]

જયવંતી

૨૭૨૮૨]

ચાલુ જમાનામાં આપસ (ખરફ) માથે રાખી તાવ દટાડવાની જે એક સામાન્ય પદ્ધતિ પડેલી છે, જેથી દહોને ચરદી થવાનો તથા અસક્તિ થવાનો ભય રહે છે. પણ પૂર્વે પ્રાચીન વેદો જે ખરફ વગર તાવને પોતાની મરજી પ્રમાણે ઉતારી શકતા હતા, તે જુના પુસ્તકોને આધારે ખાસ તૈયાર થયેલી આ-જયવંતી દરેક તાવને ફક્ત વીસજ મીનીટમાં ઉતારવાને સમર્થ છે. તેમજ અસક્તિ અને ચરદી બીજાકુલ થવા દેતી નથી. તેની ખાતરી ફક્ત એકજ કસાકમાં થાય છે.

મેલેરીઆ, [દાદીઓ તાવ] દરેકજ આપનાર, એકાંતરીથો, અગર ગમે તેવા જેરી તાવોને પકડવામાં હમારી જયવંતી સક્તિવાન છે.

—: વાપરવાની રીત :—

દુધ અથવા કાશી સાથે બે બે ગોળા દીવસમાં ચાર વખત લેવી. ૫ થી ૧૦ વર્ષના છોકરાઓને બે બે ગોળા સવાર સાજ આપવી. પાંચ વર્ષ સુધીના અસ્થિઓને એક-એક ગોળા સવાર સાજ આપવી. કિંમત ૧૦૦ ગોળાની ખાટલી એકનો રૂ. ૧).

શ્રી સર્વોત્તમ દેશી દવાવાળા.

ઠેકાણું: નરનારાયણના મંદિર પાસે,

કાલખાદેવી રોડ—મુંબઈ નં. ૨.

ગુર્જર પ્રાન્તમાં ઠેકઠેકાણે અમારી સંસાર પ્રસિદ્ધ
દવાઓની એજન્સીઓ કાયમ કરવાની છે.

સુધાસિંધુ

(૨૭૨૮૨)

કંદ, ખાંભી, દમ, કોતેરા, ચળ, સમદણી,
ઈન્દ્રધણ્ડા વિગેરેની ધરગથ્થુ સ્વાદિષ્ટ દવા.
કિંમત ૮ આ. ટ. ખ. ૧ થી તે ૨ ખાટલી
સુધી ૭ આ.

દદ્રુગજ કેસરી

(દરાજની દવા)

ગમે તે જાતની સુખી અથવા પાકેલી
દરાજને ત્રાસ અને બગતરા મિલાય ૨૮
કસાકમાં નાણું કરે છે. કિંમત ૪ આ. ટ.
ખ. ૧ થી તે ૨ ખાટલી સુધી ૭ આ.

સુખ સંચારક કંપની, મથુરા.

નિયમ અને કેટલોગ મફત મોકલવામાં આવશે.

૧૬. ચિત્રાવલી—પ્રાદા, કિમ્બગઢ અને રાજનગર (અમદાવાદ) એ ત્રણે ગૃહના શ્રીવૃંદાલ-કૃતનાં દુર્લાભ ચિત્રો. મૂલ્ય ચાર આના. ટ. ખ. ૧૧ આનો.

૧૭. પ્રશ્નોત્તરવિચારગ્રંથ—મહાનુભાવ લક્ષ્મણ કવિવર શ્રીદયારામભાઈએ ધર્મસંબંધી વિષ્ટ મવાક્ષેના ઉત્તર લખીને કુત્રી યુગે લેખી છે. તે બેષ્ટને આશ્વર્થમગ્ન થશે. કવિવરનું રંગીન ચિત્ર પણ માત્ર છે. મૂલ્ય ચાર આના ટ. ખ. ૧૧ આનો.

૧૮. મહાનુભાવ ભગવદ્ભક્તો—શ્રીમદાપ્તશુભ અને શ્રીગુમાંજીના સેવકાનું સમય લાપામાં ચરિત્ર, મૂલ્ય ત્રણ આના ટ. ખ. મવા આનો

૧૯. દીર્ઘનકુસુમાક્ષર—આવો દીર્ઘન ગ્રંથ હજી પ્રકટ થયો નથી. અતિદુર્લભ સસપૂર્ણ અપ્રમિદિ પદોનો મહાન ગ્રંથહ કયો છે. મૂલ્ય ૩) રૂપીઆ. ટ. ખ. રૂ. ૦-૧૩-૦.

૨૦. વચનામૃતો—શ્રીગોકુલાધીરાજ મહારાજનાં પદોદય અને શ્રીગોવર્ધનનારાજ મહારાજના ૪૦ વચનામૃતો વાંચીને દિવ્ય લાવનાનો સાક્ષાત્કાર થશે. મૂલ્ય અઢી આના. ટ. ખ. ૩ પૈઆ.

કેાણ—વસંતરામ હરિકૃષ્ણ શાસ્ત્રી ૮, રાજમહેતાની પોળ,
અમદાવાદ.

છપાઈ બહાર પડી ગયો.

અપૂર્વ મહાન ઇતિહાસ.

પુષ્ટિમાર્ગનો ઇતિહાસ.

પહેલી આવૃત્તિ કરતાં બીજી તદ્દન નવીજ આવૃત્તિ. કેવલ ઇતિહાસનો જ પ્રકાશ. વિશેષીઓને સચોટ જવાબો. જગદ્ગુરુ શ્રીવલ્લભાધીશ્વર અને આપશ્રીના વંશજોને બાદશાહી સન્માન. મોગલ બાદશાહોનાં ફરમાનો અસલ ચિત્રો સાથે.

ભારતેન્દુ બાબુ હરિશ્ચંદ્ર, ન્યાયમૂર્તિ દિ. શા. શ્રીયુત કૃષ્ણલાલ ઝવેરી, સફગત તેલીવાળા, પ્રો. જેઠાલાલલાઈ એમ. એ., પ્રો. સાંકળચંદલાઈ એમ. એ., પ્રો. ગોવિંદલાલ ભટ્ટ એમ. એ., ઇતિહાસવેત્તા સાદર રા. રા. રામલાલ ગુનીલાલ મોદી, 'ગુજરાતી'ના તંત્રીજી રા. રા. નરવરલાલ દેસાઈના લેખોનો મહાન સંગ્રહ.

શ્રીમદાચાર્યગરુ તથા આપશ્રીના વંશજોનો શુદ્ધ ઇતિહાસ, કનકાભિષેકના સંગીન પુરાવાઓ, શ્રીમદાચાર્યચિત્રનો ઇતિહાસ, સફગત તેલીવાલાએ લખેલું શ્રીવિઠ્ઠેશ્વર પ્રભુનું ચરિત્ર, મોગલ બાદશાહોના ફરમાનો, સિલકમાલા માટે જહાંગીર સાથે થયેલો મહાન સત્યાગ્રહ વગેરે સંગ્રહાય ગોરવપૂર્ણ ઇતિહાસ બાંચો. નાસ્તિક પણ આસ્તિક બની જશે. આ મામિકનું કદ. પૃષ્ઠ ૧૩૦ અને અનેક ચિત્રો.

મૂલ્ય માત્ર આઠ આના.

વસંતરામ હરિકૃષ્ણ શાસ્ત્રી
રાજમહેતાની પોળ—અમદાવાદ.

શ્રીયમુનાજીના નામસ્મરણનો અદ્વિતિય મન્ય

શ્રીયમુનાસ્તોત્રરત્નાકર

પણા મુંધારા વધારા સાથેની આશુત્થિ ર છ, શ્રી યમુનાજીના મુંદર રંગીત સ્ત્રીવજ સાથે
બારતના દિવ્યત્યોનિર્ધર સ્વરૂપ શ્રીમાન પદ્મનાભુજે ગાયેલા શ્રી યમુનાજીનાં
યશોમાનના નીચેના વિષયો આવેલા છે.

૧ શ્રીમદ્દક્ષાભાગ્યાર્થે દુન શ્રીયમુનાજી મૂળ તથા અન્વયાર્થે, પદાર્થ વિરતન
વિવેચનપૂર્વક ગુજરાતી ટીકા સાથે અભ્યાસીઓને ખાત્ર ઉપયોગી.

૨ શ્રીમદ્ભુવનુ શ્રી મુમાંજી દુન શ્રીયમુનાજીપદી મૂળ તથા તે ઉપર પંચમ
કુમાર શ્રી રમુનાથજી દુત વિવરણ સંસ્કૃત મૂળ તથા તેની ગુજરાતી ટીકા.

૩ પંચમકુમાર શ્રી રમુનાથજી દુન શ્રી યમુનાજી ટીકા સાથે.

૪ શ્રી દુરિરાધપ્રભુ દુન શ્રીયમુનાજીપદી ટીકા સાથે.

૫ શ્રી ગા. શ્રી છવનેરાજ વિચિત્ર શ્રી યમુના ચતુષ્પદી ટીકા સાથે.

૬ શ્રી ગા. શ્રી છવનેરાજ વિચિત્ર શ્રી યમુનાજી ટીકા સાથે.

૭ શ્રી ગા. શ્રી રવકીર્તનજી " " ટીકા સાથે.

૮ પદિત ગર્ગસંહિતાનગત શ્રી યમુનાદાદરાપદી " "

૯ શ્રી ગર્ગસંહિતાનગત-શ્રી યમુનાદાદરાનામસ્તોત્ર

૧૦ અપ્રકાશ આદિનાં ગાયેલાં શ્રી યમુનાજીનાં ૪૦ પદ

૧૧ અપ્રકાશ શ્રી યમુનાજીનાં ધ્યાન, પદ, કવિત્ર વગેરે.

૧૨ શ્રી યમુનાજીની આરતિઓ-પ્રભાતે તથા સાંધ્યાએ સ્મરણ કરવા માટે.

૧૩ શ્રી પદ્મવિત્તિયા-ભાઈળીજીનું સ્નાન તથા તેનું માદાત્મર ને તેની પુરાણાખ
કથા પુણ આપી છે.

અપ્રકાશ પા. ધ્યાન, આરતિ વગેરે ૧૫૦ ઉપરાંત કીર્તિનેત્ર સમાવેશ આ મન્યમાં છે.

દુકમાં શ્રી યમુનાજીના નામ સ્મરણના મંપર્જ સાદિત્યથી જરૂર આ મન્યના છે.

શ્રી યમુનાજીનાં મુંદર સ્ત્રીવજનાં રચન કરી ફાર્ગ રજો.

ન્યોભાવર નદિ જેવીજ માત્ર આઠ આનાજ રાખી છે.

મહર્ષિ ગર્ગસાહે પ્રણીત

ગર્ગસંહિતા. (ગુજરાતી ભાષાનંતર રાધે)

કેતોઅખંડ માદાત્મ્ય, જગત્તન શ્રીકૃષ્ણના પ્રારથનું વર્ણન, નંદમરેણીનું વર્ણન,
પુત્રના મેણ સ્નેહદે દોના મેણી કથા કુમરપ ને મેણ, શ્રી સર્વિજ્ઞાનના વિવાહની કથા,
છુ-દાચમ ખંડનું વર્ણન તેની ખાલા, રાજિતામ નારો સત્પત્ર, પાન, શ્રીયમુનાજીનું
વર્ણન, રામકોમળી બાગવત કથા, શ્રી ગિરિરાજજીની ઉત્તરણ, પૂજા વિધિ, મેણન
ઉદારણ, માદાત્મરવગેરે કથા. અપુરાણકમાં મેણવ, વરનામજ કામની રંગમુખિમાં
પ્રમુખ પરાકમ, સ્નેહ રંગેમેણ નાક ને રે. પ્ર. ઉદનું મજામાં વર્ણ, શ્રીકૃષ્ણ ખંડમાં
જગત્તન શ્રીકૃષ્ણની દારાસીવર્ણ વર્ણન વગેરે ઉત્તમ કથા છે. નો. અડી રૂપીઆ.

શ્રી વ્રજયાત્રા વર્ણન

વ્રજયાત્રા કરવા જતાં આ પુસ્તક સાથે રાખવાથી સ્થળોનું માહાત્મ્ય, લીલાભાવનાનું વર્ણન વગેરે વાંચી યાત્રાના સ્થળોનો તાદૃશ ચિતાર ખડો થશે. વાંચતાં સાથેજ બધું આપણે વ્રજયાત્રામાં ન હોય? એવો આગેહુબ ખ્યાલ થશે, વ્રજયાત્રાનાં સ્થળોની માહાત્મ્ય સાથેની સંપૂર્ણ માહિતી, દર્શનિક સ્થળોનું અદ્ભૂત લીલાભાવનાનું વર્ણન, શ્રી યમુનાજી, શ્રી ગિરિરાજજીના માહાત્મ્ય, પદ દીર્ઘતન, ધોળ, વનયાત્રાનાં છેલ્લી શોધખોળ સુજળનાં ધોળ પદનું વર્ણન વાંચીને છક થઈ જશે, અંદર દાર્શનિક સ્થળોના ચિત્રો, શ્રી મહાપ્રભુજી, સધન કંઠરા, રાસસ્થલનાં ભાવવાહી ચિત્રોથી શણગારાઈ બહાર પડી ગયું છે.

આ પુસ્તકમાં શું શું વાંચશો ?

- ૧ પરિક્રમામાં આવતાં તમામ સ્થળોનો સવિસ્તર હેવાલ
- ૨ શાસ્ત્રો-પુરાણોમાં આપેલું તે તે સ્થળોનું માહાત્મ્ય.
- ૩ ગ્રામ્યન અને અર્વાચીન ઐતિહાસિક માહિતિ.
- ૪ વ્રજનાં દર્શનીય સ્થળોનાં ચિત્રો.
- ૫ શ્રી યમુનાજીનાં ધોળ, પદ. આરતી, કવિત, વગેરે વગેરે.
- ૬ વ્રજ ચોરાશી કોશ પરિક્રમાનાં ધોળ, વ્રજ માહાત્મ્યનાં ધોળ.
- ૭ વ્રજભૂમિનું માહાત્મ્ય. વ્રજરજ માહાત્મ્ય, યમદ્રિતિયા સાઈથીજ માહાત્મ્ય ને કથા, અસફૂટ ઉત્સવની કથા ને માહાત્મ્ય.

ઉપર્યુક્ત અદ્ભૂત સામગ્રી પીરસતું ઉત્તમોત્તમ પુસ્તક વ્રજયાત્રાનાં તમામ સ્થળોની માહિતી અર્પતું વૈષ્ણવ સમુદાયમાં આ પુસ્તક પ્રથમજ છપાયું છે. ન્યોછાવર માત્ર ૦-૮-૦

નિત્યનિયમના ૩૫ પાઠ.

પોશ્ય ગ્રન્થો, મધુરાષ્ટક, વલ્લભાષ્ટક છત્વાદિ હરહંમેશ પાઠ કરવા યોગ્ય સ્તોત્રો મધ્યા મોડ અક્ષરથી છપાયા છે. ન્યો. રૂ. ૨-૬-૨

હમારે યહાં મીલતે હુણ હિન્દી-વ્રજ ભાષાકે પુસ્તકો કી વાદી

સ્વરૂપદર્શન	૩-૦-૦	શ્રીદ્વારકાનાથજીની પ્રાકટયવાર્તા	૧-૦-૦
નિજગાતાં, ઘરુવાર્તા, વેટક ચરિત્ર	૨-૦-૦	વલ્લભાલ્યાન	૦-૨-૦
ગોગિરધરજી નાં. ૧૨૦ વચનામૃત	૩-૦-૦	;; ઠીકા	૦-૧૨-૦
૮૪ વૈષ્ણવની વાર્તા	૩-૦-૦	સમ્ભગીત ટીકા	૦-૧૨-૦
૨૬૨ ,, ,,	૬-૦-૦	રાસપંચાધ્યાયી ટીકા	૨-૦-૦
ગ્રંથવિલાસ	૪-૦-૦	રસિકમીયા	૨-૦-૦

વિહારી શતસંક	૨-૦-૦	પંચામૃત	૧૦-૮-૦
અનુભવરસ	૨-૦-૦	સુરસાગર	૯-૦-૦
ભાવસિંધુ	૧-૪-૦	વલ્લભવિલાસ	૦-૮-૦
પરવચનામૃત	૦-૮-૦	નિલ્લકોર્તન	૫-૦-૦
૨૪ વચનામૃત	૦-૫-૦	કીર્તન કુકુમાકર	૩-૦-૦
ગીતગોવિંદ ટીકા	૨-૦-૦	શ્રીનાથજીની ભાવના [છપાય છે]	૦-૬-૦
રાસપંચાધ્યાયી મુક્ક	૦-૨-૦	પ્રેમસાગર	૨-૦-૦
ગીતગોવિંદ મુક્ક માત્ર	૦-૫-૦	વસંત કીર્તન	૨-૦-૦

શ્રીમદ્દલ્લભાધિશ્વર પ્રભુની અલૌકિક રસયુક્ત વાણીનો સ્વાદ આખરો હોય તો વાંચો:-

શ્રી સુખોદિનીજી-રાસપંચાધ્યાયી-ફલપ્રકરણ.

[સચિત્ર-ચુંદર ચિત્રો સાથે]

અનુવાદક : શ્રી. જીહાલાલ ગોવર્દનદાસ શાહ M. A.

(આવૃત્તિ ૨ છ) પ્રથમ આવૃત્તિના ત્રણ ભાગ લેના સાથે શ્રીમદ્ ભાગવત સ્કંધ ૧૦

અધ્યાય ૨૬ થી ૩૨ એ રાસપંચાધ્યાયી ઉપરનાં શ્રીવલ્લભાચાર્યજીનાં શ્રીસુખોદિનીજીનો સંપૂર્ણ સરણ સારી ભાષામાં શુદ્ધ ગુજરાતી અનુવાદ કરી છપાવ્યા છે. ન્યેા. રૂ. ૨-૦-૦

શ્રીમદ્ વલ્લભાખ્યાન ટીકા.

મહાતુભાવી પરમભગવદીય શ્રીગોપાલકૃષ્ણ એ ગુર્જર વાણીમાં જે "નરાખ્યાન" આપેખ્યા છે, તેના ઉપર શ્રી મુંગાજીજીના શ્રી હરનંદલાલ મદારાજધીએ વિદ્યાપૂર્ણ ટીકા લખી છે તે અને ભારતમાર્તંડ પંડિત શ્રીમદુદાલાલજી દીપજી હોવાથી "વલ્લભાખ્યાન"માં આપેખાએયુ શ્રીભગવદ્ સ્વરૂપ શ્રીવલ્લભાચાર્યજીનું શ્રીગુસાંઈજીનું ભાવાત્મક સ્વરૂપ દટિપદ્ય સમગ્ર ખરું યર્થ દિવ્યદર્શનાત્મકનું સુખ પ્રાપ્ત થશે. ન્યેા. રૂ. ૦-૧૨-૦ પાકું પુસ્તક.

નિજવાર્તા, ધરુવાર્તા તથા બેઠક ચરિત્ર

સુધારા વધારા સાથે : આવૃત્તિ ૨ છ : સચીત્ર

શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુજીએ પોતે ત્રણ વખત પૃથ્વીપરિક્રમા કરી, અનેક કષ્ટો વેડી, ધર્મનું દંડયુદ્ધ કરી, માયામતનું ખંડન કરી, હસિત્રમાં વિદ્યાનગરમાં રાત્રી કૃષ્ણદેવની ધર્મસલામાં અનેક પ્રકારના મતમતાંતરના પંડિતો સાથે વાદ કરી દિગ્ગિજય કરી, કનકાભિષેકથી અલંકૃત થઈ ભક્તિ માર્ગને બહોળો ફેલાવો કરી, અનેક પ્રકારના અલૌકિક અમલોને જણાવી પુષ્ટિ-ભક્તિ માર્ગસ્થાપન કર્યો ને ૮૪ બેઠકો પ્રગટ કરી એ વાર્તા પ્રસંગો આ અંશમાં છપાયા છે.—નુઓ. આ અંશમાં શું શું વાંચશે ?

૧ નિજવાર્તા, ધરુવાર્તાના ૫૧ પ્રસંગોનું વર્ણન ૨ આચાર્યશ્રીની ૮૪ બેઠકોનું સવિસ્તર વર્ણન ૩ શ્રી ગુસાંઈજીની બેઠકોનું વર્ણન ૪ શ્રી ગિરિધરજી

(જ્યેષ્ઠલાલજી) ની બેઠકોનું વર્ણન. ૫ શ્રી ગોકુળનાથજી (માખાપ્રસંગવાળા) ના બેઠકોનું વર્ણન ૬ શ્રી રઘુનાથજી (પંચમલાલજી) ની બેઠકોનું ચરિત્ર ૭ શ્રી હરિ-રાયજી (શિક્ષાપત્ર આદિ ગ્રન્થોના કર્તા) ની બેઠકોનું વર્ણન ૮ શ્રી નાથજીની બેઠકો તથા ચરણ ચોકીનું વર્ણન વગેરે ઐતિહાસિક માહિતી સાથે આપવામાં આવ્યું છે.

(અક્ષર આ લાઇન જેવાજ મોટા અક્ષરથી વ્રજભાષામાં)

આ ગ્રન્થ છપાવ્યો છે. ન્યોછાવર નહિ જેવી જગ્યાએ બે રૂપીઆ રાખી છે.

મહાનુભાવ-રસખાનજી

સચિત્ર—શ્રીનાથજીને બેટવા દોડના રસખાનજીના ચિત્ર સાથે છેલ્લાં વીમ વરમની અમારી સતત શોધખોળમાંથી મળી આવેલાં રસખાનજીનાં પ્રાચીન, ભાવવાહી, રસરસિક, (કવિત, સર્વેષા વગેરે) અત્યુત્તમ કીર્તનોનો સંગ્રહ છપાવ્યો છે. ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

શ્રીકૃષ્ણચરિત્ર બાલલીલા.

સરસગીતા, ધ્રુવાખ્યાન, પાંડવયજ્ઞ વગેરે.

આ ભાવવાહી ગીતોનો સંગ્રહ છે. આખું પુસ્તક વાંચ્યા વિના હાથમાંથી છોડવાનું મન ખોજ નહિ. આમાં આપેલાં આખ્યાનો બહેનોએ ઠાકામ કરવા જેવા છે. ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

શ્રીનાથજીનો ઇતિહાસ.

અનેક દાખલાઓ, વેદ, પુરાણ, મંદિતા, શ્રીમદ્ ભાગવત, પ્રાચીન ઇતિહાસિક પુસ્તકો, વગેરે ગ્રન્થોમાંથી અમારી છેલ્લી શોધખોળમાંથી મળેલો મહાન સંગ્રહ છે તમે કોઈ વખત સાંભળ્યું પણ નહીં હોય તેવી ઐતિહાસિક માહિતી જાણવા મળશે ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

કનકાભિષેકનો ઇતિહાસ.

પ્રાચીન ઇતિહાસીક ચિત્રો સાથે

વિદ્યાનગર નરેશ મહારાજ શ્રીકૃષ્ણદેવની વિરાટ ધર્મમહાસભામાં અનેક વિદ્વાન પંડિતોને પરાસ્ત કરી, જગદ્ગુરુ શ્રીમદ્દક્ષભાચાર્યજીએ દિગ્વિજય મેળવ્યો, મહારાજને કનકાભિષેક કર્યો તેનો સચોટ હૃદયસ્પર્શિ પુરાવા ૪૦ મ-થોના ઐતિહાસિક પ્રમાણોથી અને સુપ્રસિદ્ધ વિદ્વાન સાહ્યર પ્રો જેઠાનાથ. ગો. શાહ એમ એ. એમની પ્રસ્તાવનાથી બહાર પાડેલ છે. તથા કનકાભિષેકના ઐતિહાસિક ચિત્રો અમારી પ્રાચીન શોધખોળમાંથી મળી આવેલાં તે ચિત્રો મહાન ખર્ચે તૈયાર કરાવા આ પુસ્તકને રાણુદાસવામાં આવ્યું છે. ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

પ્રેમ સાગર.

(શ્રી કૃષ્ણની લીલા ચિત્રદર્શન સાથે) (વ્રજભાષામાં)

મનવિહારી, શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર પ્રસૂતી બાલલીલા, પનખટલીલા, મગરોકનલીલા, માખનચોરીલીલા, લસલીલા, જન્દાવનલીલા, મયુરલીલા, અને શ્રી દ્વારકાધીયાના આમેડુસ કિંગ ચરિત્રાત્મક વર્ણન વાંચ-વાથી ભગવદ્સ્વરૂપતાન રૂપરંગ એટલુંજ નહીં પણ એ રસેષ સ્વરૂપની સેવા કરી લાડ લગાવવાના કામ નમરી. અનંત વર્ષોથી રિમુઅ થયેલો છત્ર લીલાનુશ્રવ કરી, મનુષ્યરૂપી નાવથી “ પ્રેમસાગર ”માં મદ્સુત આનંદ પ્રાપ્ત કરો, પ્રત્યેક અંગે લોવાત્મક ભાવવાહી ચિત્ર દર્શનો થશે, અને દિવ્ય ચરિત્ર ધીવરવાથી એ પુસ્તક હાથમાંથી છોડવાનું મન નહિ થાય. ન્યોછાવર રૂ. ૨-૦-૦ પોસ્ટેજ અલગ.

૮૪ વૈષ્ણવની વાર્તા.

(ઘણા સુધારા વધારા સાથે. સચિત્ર. આવૃત્તિ ૫ મી.)

અખિલ ભૂમંડલાચાર્યવર્ષ જન્મદયુર શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યજીના અંતરંગ ભક્તો મહિતા ભગવદ્-કૃપાપાત્ર ૮૪ વૈષ્ણવો મુખ્યત્વે છે. તેમની વાર્તા અમેએ મજામાં ઉપરથી ગુજરાતી ભાષામાં છેલ્લો શોધખોળ પ્રમાણે (અક્ષર આ લાઠી જેવડાજ મોટા) અક્ષરથી ઘણા પ્રાચીન મન્યોના આધારે અનેક દિપ્તિ ટીકા તથા ઐતિહાસિક પ્રાચીન અને નવીન માહિતી, દ્રશ્યંતો અને સિદ્ધાન્તો સંકલિત સંશોધન કરી, મજાવાના અને કાર્યાવાહના ખામ પ્રવાસમાં ઉપજન્મ થયેલ હકિકત મુજબ આ પાંચમી આવૃત્તિ છાપવામાં આવી છે. ભગવદ્વાર્તામાં ઉપયોગી થાય તેવી સહેલી, સરળ ભાષામાં કુટનોટ ઇત્યાદિ મુઠી સુધારો વધારો કરવામાં આવ્યો છે, તેમાં શ્રીમદ્વાપ્રભુજીનું સુંદર ત્રિરંગી ચિત્ર મુદ્રવામાં આવેલ છે, આ પુસ્તક એક વખત વાંચ્યા પછી હાથમાંથી ઊડવાનું મન નહો થાય અને જીતાસા કાવમ રહે તેવું છે. કીમત રૂ. ૧-૪-૦

પંચામૃત.

મહાન્ અનુભવી પરમ ભગવદીય “ વ્યાસદાસ ” કૃત અનુભવૈકગમ્ય મહાન્ શુદ્ધ વિષયો, ભક્તિ, નીતિ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય, મનને શિખામણ, દીનતા, આશ્રય. વગેરે વિષયોનું ગાવાના રાગમાં દોહા, મોપાણમાં પંચામૃત-પાંચ અમૃત ૧ શિક્ષામૃત, ૨ દૈન્યામૃત, ૩ રોદામૃત, ૪ સ્વપ્નસાર, ૫ ધનવાનક આ પાંચ અમૃતદ્વારા વૈષ્ણવોને શ્રી કાકોરાજી, શ્રી મદ્વાપ્રભુજી, શ્રી વલ્લભકૃપાને દદ આશ્રય, ધૈર્યનું અનુપમ વર્ણન કરી સ્પષ્ટ જણાવ્યું છે. ખાસ મનન કરવા જેવો આ ગ્રન્થ છે. કીમત રૂ. ૦-૮-૦

શ્રી ગોસ્વામી શ્રી હરિચયજી કૃત

મોટું શિક્ષાપત્ર.

શુદ્ધ ને સરળ ગુજરાતી ભાષામાં, ભગવદ્ વાર્તામાં વાંચવા

લાયક, સમગ્ર સિદ્ધાન્તોથી ભરપુર,

૪૧ પાંચમાં, ૬૪૬ શ્લોકોના સત્સંગ કરવા લાયક ગ્રન્થ.

શ્રીમદ્વાપ્રભુજીનું ત્રણ રંગનું સુંદર ચિત્ર, ૩૦૦ ઉપરાંત પૃષ્ઠ

સુચોભિત પાકું પુકું. કીમત રૂ. એકજ રૂપીઆ

શ્રીકૃષ્ણ કીર્તનમાળા

પ્રાચીન મહાનુભાવી ભક્તોની અમૃતચાણી ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્રની જાતલીલા, દાઢીલાલા, પનવટલીલા, રોદલીલા, માખનચોરીલીલા; વગેરે સુમોધ ભાવવાદી રસ-રસિક ૨૦૦ ઉપરાંત પ્રાચીન કીર્તનોના સંગ્રહ. ન્ધો રૂ. ૦-૪-૦

શ્રી સર્વોત્તમસ્તોત્ર સટીક.

શ્રીમદ્વાપ્રભુજી મીરકૃષ્ણનાથજીએ શ્રીમદ્વાપ્રભુજીના દિવ્ય અતૌકિક ૧૦૮ નામ પ્રકટ કર્યા છે તે સ્તોત્ર આ ગ્રન્થમાં છે. ઉપરાંત જપ કરવા માટે સર્વોત્તમ ૧૦૮ નામ, ધોળ, વગેરે પણ છે. ગુજરાતી અન્વયાર્થ પણ આપેલા હોવાથી શ્રી મદ્વાપ્રભુજીનું સ્વરૂપ સમજી શકાય તેમ છે. ન્ધો. ૦-૨-૦

શ્રી પુરુષોત્તમ સહસ્ત્રનામ સ્તોત્ર.

મુજશ્લોક—માત્ર ઘણા મોટા અક્ષરથી છપાવ્યો છે શ્રી મદ્વાપ્રભુજીએ વૈષ્ણવો ઉપર મદદ ઉપકાર કરી સમગ્ર શ્રીમદ્—ભાગવતના સાર રૂપ શ્લોકો સંપૂર્ણ શ્રીમદ્ભાગવતના રચેલા હોવાથી શ્રીમદ્ ભાગવતના જેટલું પાકું રૂળ મળે છે. ન્ધો. રૂ. ૦-૪-૦

અમારા તરફથી પ્રગટ થયેલાં પુસ્તકો.

૧ વિવિધ ધોળ તથા પદ્મસંપ્રદ ભા. ૧ લો. ૧) ૨ વિવિધ ધોળ પદ્મસંપ્રદ ભા ૨ લો ૧) ૩ શ્રી ગોકૃષ્ણજીનાં ધોળ તથા પદ્મ ૧) ૪ નિત્ય નિયમના પાક તથા ધોળ ૦૧ ૫ શ્રીગોકૃષ્ણનાથજીનાં ૨૪ વચનામૃત (ગુજરાતી) ૦૧ ૬ બ્રહ્મસમ્પદ કાવ્ય ૦૧ ૭ જરૂર આટલું તો વાંચજો ૦)૭ ૮ ભક્તિ યોગજી, ૦)૭ ૯ શ્રી ગોવર્ધનનાથજીનું પ્રાકટ્ય ૦૧ ૧૦ શ્રીધોડશ અન્યો ગુજરાતી દીકા ૧) ૧૧ શ્રીગુર્મીધંજીનું વિદ્યામિત્ર ૦૧ ૧૨ શ્રીગોકૃષ્ણનાથજીનાં ૨૪ વચનામૃત (મજાબાપા) ૦૧ ૧૩ શ્રીમદ્દુષ્ટમહારાજ કૃત ૩૨ વચનામૃત ૦૧ ૧૪ નિત્યનિયમના ૩૫ પાક મુળ ૦)૭ સ્તોક માત્ર મોટા અક્ષરથી ૧૫ ૮૪ વૈષ્ણવની વાર્તા ગુજરાતી ૧૧ ૧૬ શ્રી યમુના સ્તોત્ર રત્નાકર ૦૧ ૧૭ શ્રી સ્વરૂપદર્શન (૧૪૦) કોટાવાણી ૩) ૧૮ કીર્તનમંત્રક ભા. ૧ લો વર્ણોત્સવકે કીર્તન ૧૦) ૧૯ શ્રીવક્ષામ્બાન ગુણપુરુષ વજ્રભાષા ૦)૭ ૨૦ શ્રી યમુનાજીનાં ૪૦ પદ (મજાબાપા) ૦)૭ વનવાત્રા, નિત્યલીલા સાથે ૨૧ વનવાત્રા ૦)૭ ૨૨ શ્રીગિરિરાજ બૃષ્ણ અન્ય સદીક ૦૧ ૨૩ શ્રીગોકૃષ્ણજીનું જીવનચરિત્ર (બે ભાગમાં માળા પ્રમંથ સાથે ૨) ૨૪ શ્રીહરિરાયજી કૃત બેડે શિક્ષાપત્ર (ગુજરાતી દીકા) ૧) ૨૫ તીર્થયાત્રાનો હેવાલ (આખા હિંદુસ્તાનમાં આવેલા વૈષ્ણવ મંત્રદાયના તીર્થોની અપૂર્ણ માહિતિ ૨) ૨૬ ભાવસિન્ધુ મજાબાપા ૧૧ ૨૭ નિજવાર્તા, ધરવાર્તા, બેકડ ચરિત્ર ૨) ૨૮ શ્રીસર્વોત્તમસ્તોત્ર સદીક ૦)૭ ૨૯ શ્રીપુરોત્તમ સદસનામ ગોવ ૦૧ ૩૦ શ્રીવક્ષામ્બા, ગુજરાતી દીકા ૦)૭ ૩૧ શ્રીઅખાસર ગુજરાતી ભાષાન્તર ૦)૭ ૩૨ પચામૃત ૦૧ ૩૩ રાસપચામ્બાપી (નંદાસજી કૃત) ૦)૭ ૩૪ દીનતા આશ્રમનાં પદ ૦)૭ ૩૫ શ્રીગિરિધરલાલજી મહારાજ કાંકરાલી વાગાનાં ૧૨૦ વચનામૃત ૩)	૩૬ અમોઘાવન વૈષ્ણવની વાર્તા અનેક દીપ્તજી, સાથે ગુજરાતી દીકા ૨) ૩૭ વૈષ્ણવોના નિત્ય નિયમના ૧૨ અન્યો મુળ સ્તોક માત્ર મુળા મોટા અક્ષરથી ૦૧ ૩૮ શ્રીકાકાવલ્લભજી મહારાજનાં ૫૨ વચનામૃત ૦૧ ૩૯ શ્રીદ્વારકાનાથજીના પ્રાગટ્યની વાર્તા ૧) ૪૦ શ્રીમુરદાસજીનું જીવન ચરિત્ર ૧) ૪૧ શ્રીગોસ્વામી બાળકોની વંશાવળી ૭ ધરની દરેકના ૦)૭ ૪૨ પુષ્ટિપ્રવેશ ૦)૭ ૪૩ કન્યાશિક્ષણ (આવૃત્તિ ૩ જી) ૦)૭ ૪૪ અબુલાખ ગુજરાતી દીકા ભા. ૧ ૩૧ ૪૫ " " ભા. ૨ ૩) ૪૬ શ્રીકૃષ્ણ ચરિત્ર ૨) ૪૭ વર્મત તથા ધમારનાં કીર્તન ૨) ૪૮ શ્રીવલ્લભ ચરિત્ર ૨) ૪૯ શ્રી પુરોત્તમ સદસનામ સ્તોત્ર ગુજરાતી દીકા સહીત ૧) ૫૦ શ્રી પદ્મનાભદાસજીનાં કીર્તનો તથા શ્રીગોકૃષ્ણાધીજીજીનાં ૨૫ વચનામૃત ૦૧ ૫૧ શરદ પૂનમ-ગરબા મંત્રક ૦)૭ ૫૨ નાની મોટી સાધકનાં ચીત્રા ૦)૭ ૫૩ તરવાર્યદીપ નિબંધ સાત્ત્રાય' પ્રકરણ ધર્મજી ગુજરાતી નોટ સાથે ૦૧ ૫૪ કન્યાશિક્ષણ દિન્દીમાં ૦૧ ૫૫ શ્રીનાથજીનો સંપૂર્ણ ઇતિહાસ ૦૧ ૫૬ શ્રીકૃષ્ણચરિત્ર બાગલીલા, સરસ ગીતા, ધ્રુવાખ્યાન, પાંડવયત ૦૧ ૫૭ શ્રીકૃષ્ણ કીર્તનમાળા ૦૧ ૫૮ મહાનુભાવ રસમાનજીના-પ્રાચીન કીર્તનોનો સંગ્રહ ૦૧ ૫૯ કનકાભિષેકનો ઇતિહાસ ૦૧ ૬૦ રાસપચામ્બાપી ફલપ્રકરણ શ્રી સુભોધિનીજી ગુજરાતી દીકા ૨) ૬૧ શ્રીગોપીગીત-સુભોધિનીજી ગુજરાતી ૦૧ ૬૨ શ્રીમદ્બાવા-ચોરાશી કાશપરિકમા મિચિત્ર ૨) ૬૩ શ્રીમદ્ગુરુજી [કોટા] ની પ્રાગટ્ય વાર્તા ૭ પા. ૭.

શ્રી પદ્મનાભદાસજીનાં ૪૦ પદ.

૮૪ વૈષ્ણવની વાર્તાના અભ્યાસીઓ શ્રીમધુરેશજીના કૃપાપાત્ર મદાનુભાવી પરમભગવદીવ, કોટિમાં વિરલા સમાન પદ્મનાભદાસજીથી અભરવા તો નહિ હોવ. આ ૪૦ પદ તે મદાનુભાવની દિવ્ય રસાત્મક વાણી છે. તદ્ઉપરાંત શ્રીમદ્ ગોસ્વામીશ્રીજીકલ્યાણીશય મુગધવાળા મદારાજશ્રીનાં અસૌકીક પ્રમગો યુક્ત ૨૫ વચનામૃત પણ આ મન્યમાં આમેલ કરવામાં આવે છે. ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

શ્રી હરિરાય વચનામૃત

સેવા રસિક મદાનુભાવી શ્રી હરિરાયજીએ રચેલા ૧૦ મન્યોનું ગુજરાતી બાયાન્તર. કર્તા. શાસ્ત્રી. વસંતરામ હરિકૃષ્ણ, એમણે શુદ્ધ મરણ દીક્ષા લખી છે. તેમાં શરણુ, ભક્તસંબંધ, સેવા, અનન્યાશ્રય, અન્નમર્ષિત પુષ્ટિમાર્ગના દશમર્મ, વગેરે વિષયો મચોટ રીતે સમજાવ્યા છે કીમત માત્ર બે આનાજ છે.

શ્રી વલ્લભાખ્યાન. (અક્ષર આ લાઈન જેવા)

મદાનુભાવ શ્રીગોપાલદાસજીની દિવ્ય વાણી “ નવાખ્યાન ” તેમજ “ મુળપુસ્તક ” ૪૦ પદ અને શ્રીયમુનાજીનાં ધોળ સાથેનો પાઠ કરવાનો આ અત્યુત્તમ પુસ્તક છે. કીમત રૂ. ૦-૨-૦

આ મન્ય વૃદ્ધ વૈષ્ણવો માટે બહુ મોટા અક્ષરધી છપાવ્યો છે.

શ્રી ગોવર્ધનનાથજીના પ્રાકટ્યની વાર્તા.

શ્રી નાથજીનું પ્રાકટ્ય, વજ્રમાં મંદિરે તબુ સિદ્ધ કરાવી તેમાં આપશ્રીનું બિરાજનું, આદવાદ દ્વારા શ્રીનાથજી નીજ હૃદયથી મેવાડમાં પધાયાં. તેનું ઐતિહાસિક વર્ણન ઉપરાંત શ્રીનાથજીની ચરણુ ચોખી, તથા એકાંત વર્ણન શ્રી નાથજીનાં ધોળ, કીર્તનો, શ્રી કાંકરાલીની ઐતિહાસિક દોકીન, તેમજ પરેનો ભક્ત ભોળો મજબાસી, મેદાનીમર, તાનસેન, રસખાનજી, શ્રીકન્યાજીમદજી, નામજીમાધ દેમાધ, એમ અનેક લોકોના ચરિત્રો અને કવંલ દોડનું સોધન-ગતિ તપામ. અજમુદના પ્રસાદની ભાવના. વગેરે માલીલી સાથેનું અત્યુત્તમ પુસ્તક ન્યો. માત્ર રૂ. ૦-૫-૦

૨૪ વચનામૃત. (શ્રી ગોકુલનાથજી ચતુર્ધંસાસજી કૃત)

આ પુસ્તકમાં મદાનુભાવી પરમ ભગવદીવ કલ્યાણમદજી (કલોલોલકાર) પ્રતિ શ્રી મદ્ગોકુલનાથજી (ચતુર્ધં કુમાર) પ્રભુ ચરણે જે દિવ્ય ૨૪ વચનામૃતો દ્વારા પુષ્ટિમાર્ગનું રહસ્ય મમળખું તેનું અમરકારક વર્ણન, તેમજ શ્રીગોકુલેશ પ્રભુના ૭૮ ભગવદીઓનું અધમિક્ષ ધોળ, તેમજ આપશ્રીએ બનાવેલી ૮૪ વૈષ્ણવની નામાવળીના રમીક, ગેલવર્ધનવાસી, નિલચીતા, વગેરે ભગવદ્વાર્તામાં ખામ ઉપયોગનું છે. રૂ. ૦-૪-૦

શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા.

શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા એ શ્રી કૃષ્ણ ભગવાને વેદ અને ઉપનિષદોમાંથી દોદન કરી કારેતો ભકિત રમાયત કવચ, સર્વ વેદાનુસાધી આઆયોને પ્રમાણુ અને વેદ વિરોધિઓના પશુ તત્વ વિચારને સંમત, નિરંતર પદનીવ છે. વળી દળગેર પડિતોએ આ ગીતા ઉપર અનેક વિધ ભાષ્યો કર્યાં હતાં પણ તત્વ વિચારને પાર પમાયો નથી એવો મદામર્મ આ મન્ય છે.

પાકું પુકું ન્યોજાવર ૧-૬-૦ કાર્ડન સામકમાં ચન્દાર્થ-અન્યાર્થ સાથે

“ ” ૧-૦-૦ ગુદી “ ” શ્રીમદ્ભગવાદપરા મર્યાપિત શુદ્ધદૈત

મદાનુભાવી દીક્ષા સાથે. ગુદી પાકું પુકું ન્યોજાવર ૦-૫-૦ માન ગુજરાતી ચન્દાર્થ સાથે

“ ” ૦-૮-૦ ગુજરાતી રમીક, ચન્દાર્થ સાથે

આજીવનભાગ્ય ભાગ ૨ નો [ગુજરાત ભાષામાં]

(અનુવાદક—પ્રો. જોહાલાલ ગો. ગાંધી M. A.)

આ પુસ્તકનો પ્રથમ ભાગ છપાઈ ગયા પછી આ બીજો અને છેલ્લો ભાગ તૈયાર થયો. ભાગમાં પુષ્ટિમાર્ગો સાધનો અને ફરજો વિચાર કરવામાં આવ્યા છે. જેઓને પ્રથમ ભાગ ન હોય, નિરાશ થયા હોય તે પછી બીજો ભાગ અવશ્ય તેમજ વાચકો જોઈએ. વેદાન્ત વિષયને ઇચ્છાવાળા દરેકે તથા નિત્ય-ચીત્તરમ્ભો-ફલનો સ્વરૂપ વિચાર કરનારે આ બીજો ભાગ અવશ્ય જોઈએ. હાલ માત્ર જુગ નાલો સીકકમા છે નો. રૂ. ૩-૦-૦

આ પુસ્તકની આ તરીકે આદ્યતિ જરૂર ખરીદજો કારણકે આમાં ઘણો તવીન સંગ્રહ ઉમેરાયો છે.

વૈષ્ણવોના નિત્યનિયમના મુખ્ય પાઠ તથા ધોળ.

(આદ્યતિ ૭ મી)

(જેની ૪૦૦૦૦ પ્રતો વૈષ્ણવ જુઓ તથા જોડેનો નિત્ય પાઠ કરે છે.)

શ્રીવક્ષભાષ્યાનઃ મુગપુરુષ, શ્રીવમુનાષ્ટક, ૪૦ પદ, ધોળ, આરતિ, શ્રી સર્વોત્તમ પાઠ ધોળ, અન્યો શ્રીગોપીગીત, શ્રીનરતનનું ધોળ, ૮૪ વે નું ધોળ, નિત્યલીલા, ભક્ત કવિશ્રી દય, રસિક કીર્તનો, ગરમી વિગેરે. અષ્ટકમાં શ્રીનટવરાષ્ટક, શ્રીમધુરોષ્ટક, શ્રીગોકુલેષ્ટક, રામલીલામૃત પ્રથમની, આદ્યતિ કરતાં આ પુસ્તકમાં ઘણો સુધારો વધારો કર્યો છે. નો. ૦-૪-૦

શ્રીમદ્ ભાગવતના અભ્યાસી, શ્રીતા અને વક્તાઓને ખાસ ઉપયોગનું.

શ્રીમદ્ ભાગવત રહસ્ય યાને સમાધિ ભાષા,

ભક્તિમાર્ગમાં સર્વ સંદેહ દૂર કરનાર રાજ્ય તે શ્રીમદ્ ભાગવત જ છે. શ્રીમદ્ભાગવત આજે છે કે " સમાધિ ભાષા વ્યાસસ્વયં " પુષ્ટિ-ભક્તિમાર્ગમાં પ્રમાણ અન્ય તે શ્રીમદ્ ભાગવત છે, અર્યાન અવુષ્ઠવમા શ્રીમદ્ ભાગવતની ગણનામુખ્યત્વે કરેલી છે.

શ્રીમદ્ વેદ વ્યાસજીએ સમાધિમાં જે દષ્ટ જોયું અને અનુભવ કરી નરૂપણ કર્યું તેજ રહસ્ય છે; અને તેને જ સમાધિભાષા કહેવામાં આવે છે તેજ આ અન્યમાં સ્પષ્ટ રીતે અવગ જતાવવામાં આવ્યું છે, તેથીજ આ અન્યનું નામ " શ્રીમદ્ ભાગવત રહસ્ય યાને સમાધિભાષા રાખ્યું " " નિગમ કલ્પતરોગલીતં કલમ્ " વેદ રૂપી કષ્ટપટ્તમાંથી પરિપક્વ ફળ મળ્યું એજ શ્રીમદ્ ભાગવતના દરેક રક્ષકના દરેક દરેક અધ્યાયમાં કયા કયા શ્લોકો સમાધિભાષાના છે, તે જોઈ અન્યો, પુરાણો, શ્રીમદ્ વક્ષભાષ્યાશ્ચ કૃત અન્યો, તથા દિન-કુધર્મના અનેક પુસ્તકોમાંથી તત્ત્વ શોધી શકી, સ્પષ્ટિકરણ કરી, સમાધિભાષા ભાગવત તત્ત્વ મમજીવ્યુ છે.

આજ તત્ત્વજ્ઞાનના અન્યો અધ્યાય પ્રવલે લખાય છે. ફરીથી આવી વસ્તુ સામગ્રી નહિ મળે, ખરે જસદી મંગાવે વળી તેની મુગ કીમત રૂ. ૩) ફક્ત તે હાલ ધરાવીને માત્ર રૂપીયા બેજ રાખી છે.

વૈષ્ણવોના નિત્યનિયમના ૪૨ પાઠ. (પુ + સ. સાથે)

શ્રી પુત્રોત્તમ સદસ્ય સ્તોત્ર, પાંડરામન્ય, આદિ દર્શન પાઠ કથાનાં ભાવવાદી રીતો મળ્યા મોટા અક્ષરથી છપાયાં છે. આ અન્ય સેવામાં ઉપયોગી હોવાથી કતાનનું પાક પડું રૂ. ૩. ૦-૨૦-૦

લલ્લુભાઈ છગનલાલ દેસાઈ નં. ૧૨૦, ગાંધીરોડ : અમદાવાદ

શ્રીવિઠ્ઠલેશ્વરનાં ચરણચિન્હ.

(રાગ-ચિન્તનના ધોળનો અથવા સાંભળ જે તું સજની મહારી-એ રાગ.)

શ્રી વિઠ્ઠલ પ્રભુ કરુણા સાગર, નખ શિખ રૂપ રસાલ જી
નવ સુંદર ચિન્હોથી શ્રોલિત, ચરણ કમલ દલ લીલ,
ચિતન તેનું કરીએ જી.

સઘળાં મનવાંછિત ફલ પામે, ઉરમાં ધરતાં ધ્યાન જી.
ઉરમાં ધ્યાન, નયનથી દરશન, મુખથી કરું ગુણગાન,
ચિતન તેનું કરીએ જી.

સકળ જગતનો વિજય જણવતી, ધન ચરણમાં સોહે જી,
આનંદ મંગળ અધિક જણાવી, નિજ જનનાં મન મોહે,
ચિતન તેનું કરીએ જી.

ખીલું ચિન્હ વળતું સોહે, માયા મતને કાપે જી
અંકુશ લક્ષ્મી મન ગર્વ હણીને, ચરણ કમલમાં સ્થાપે,
ચિતન તેનું કરીએ જી.

ધનુષ તણે ટંકાર સુણીને, શૂરા તત્પર ધાય જી,
લોકિક વૈદિક સર્વ તણે, પ્રેમ યુદ્ધમાં : ધાય,
ચિતન તેનું કરીએ જી.

ચિન્હ ચંદ્રનું ઉરમાં ધરતાં, અધકાર દૂર જાય જી,
નિર્મળ પ્રેમ પ્રકાશ હૃદયમાં, તેજ પળે પથરાય,
ચિતન તેનું કરીએ જી.

ભક્ષે રેખા હરિ રમની ચરિતા, લહરી લલિત ઉછાળે જી,
પ્રેમ ખ્યાલી ભરી ભરીને પીતા, ભક્તો ખ્યાસ છિપાવે,

ચરણ કમલ શીતલ રસ લીનાં, ત્રિવિધ તાપને ટાળે છ,
રાગ ચરણ મળરતન હૃદયમાં, નિશ દિન ધરવા ધારે.
ચિતન તેનું કરીએ છ.

(લે. મળરતનદાસ ચીમનલાલ પરીખ.)

નૂતન વર્ષાભિનંદનમ્

(શાર્દૂલઃ)

“દેશુ માખણ હે દિશોર ! તમને, જો નાચશે આંગણે.”
સૂણીને મળવામનાં વચનને, નાચે અતિ હૃદયથી,
બહાલા બાલકકૃષ્ણ “ભક્તિ પ્રિય” એ, સ્નેહી અને આપને—
—દેને દાન નિરોધનું કરી કૃપા, યાચું નવા વર્ષમાં.” ૧
“જેણે પ્રાકૃત દેહ ધારણ કરી, દેવી જનોદારવા,
“પુષ્ટિમાર્ગ” સમા વિશાળ પથને, ઉત્તમ પ્રેમે કયો;
આ આહુ વરસે કૃપામૃત અને, આનંદ દે આપના—
જોડી દે કરુણાણુ વલ્લભ પ્રભુ—“સેવા મહી ચિત્તને.” ૨
“ભક્તિપ્રિય”

પ્રિયતમ ક્યારે મળે રે ?

(રાગ આશા ભર્યા તે અન્ને આવીયાં, મારે વહાલે રમાડેલ રાસરે;
આવેલ આશા ભર્યા રે એ રાગ)

સહસ્ર વર્ષ વીતી ગયાં, યથો પ્રિય પ્રભુનો વિયોગરે—પ્રિયતમ ક્યારે મળેરે. ૧
ભાન સ્વરૂપનું જીલતાં, યથો તાપ કલેશાનંદ દૂર રે—પ્રિયતમ ક્યારે મળેરે. ૨
ગુરુદેવે ભાન કરાવીયું, યથું સાચા સંબંધનું જ્ઞાનરે—પ્રિયતમ ક્યારે મળેરે. ૩
મૂળ કાપ્યાં ભવ રોગનાં, કરી અદંતા મમતા દૂર રે—પ્રિયતમ ક્યારે મળેરે. ૪
અદંતા વસેલી દેહમાં, તે અધો પ્રભુજીને ચરણરે—પ્રિયતમ ક્યારે મળેરે. ૫
દેહ છન્દ્રિયો પ્રાણને, વળી અંતઃકરણ ધર્મો સહિતરે—પ્રિયતમ ક્યારે મળેરે. ૬
મમતાના સ્થાન હવે સાંજળો, રાખી તમે ચિત્ત સ્થિરરે—પ્રિયતમ ક્યારે મળેરે. ૭
સગાં સ્નેહી સ્ત્રી સુત અને વળી, ધર અને ધન માત્રરે—પ્રિયતમ ક્યારે મળેરે. ૮
આ શોક પરોક્ષ આત્મા સહુ, ધર્મ વૃદ્ધાલાના ચરણ સમીપરે પ્રિયતમ ક્યારે મળેરે ૯
સર્વ સમર્પણ થયું સ્થામ શું, યથો વહાલા શું નિત્ય સંબંધરે—પ્રિયતમ. ૧૦
થયાં પ્રિયતમનાં લાડીલાં, કયો વહાલે નિઃશ્વ અંગીકારરે—પ્રિયતમ ક્યારે મળેરે. ૧૧
આત્મ સંબંધ યથો પ્રિય શું. ધર્મ અપ્રિય સંસારી રીતરે—પ્રિયતમ ક્યારે મળેરે ૧૨
“તમારી, તમારી, નાચ, હું, એમ ઉચ્ચાઈ દિવસને રાતરે. પ્રિયતમ ક્યારે મળેરે. ૧૩
પ્રિય સંબંધને કિતનાં, નવ ગમે કંઈ અન્ય કામરે—પ્રિયતમ ક્યારે મળેરે. ૧૪
પ્રેમી પ્રિયતમ મિલન વિના કેમ જૂએ હૃદય ફરી આગરે. પ્રિયતમ ક્યારે મળેરે. ૧૫

નૂતન વર્પાલિનંદન.

રાગ (પ્રભાત.)

- નૂતન આ વર્ષમા ભગવદ્ભરણુ, પરમ વૈષ્ણુન સ્વીકાર કરજો;
બુદ્ધન ધાન્યને કીર્તિ આ જગ વિશે, ગુણ સન્નેગો સૌ આવી મળજો. ૧
- દીનનો નાથ તે દયા કરે ધણી, એજ માગું હું કર જોડી આને,
સેવા ભક્તિ અને મગ ભગવદીય તણા, માગે શરણાગતિ પ્રજરાજો. ૨
- પ્રેમ પ્રભુ વિશે જેવો ઉરમા રહે, તેવો ભગવદીમા નિત્ય થાયે;
તો તો ત્રિયોકના નાથ જે આપણા, રીઝગે આપણી પર મદાયે. ૩
- અધ અપગતે દીન લાચાર વળી, પામર જાનની પીડા ટાળો;
તનને મનને ધન થકી લાછ તમે, ધર્મનો બાંધજો મોટો માળો. ૪
- દુઃખ પામે કદી કોઈ કુટુંબમા, દયા તેની મદદ દીલ ધરજો;
ઠગ્યુ ત્યારે ખર જગતમા આવીને, જાણી કુકર્મથી નિત્ય ડરજો. ૫
- સવમા થી હરિ છે એમ જાણીને, દીલ કોઈનું કદી નવ દુલવશો;
મનુના ભક્તતા હું ખદીવમા લઈ, વિષુ માગ્યે સદા સહાય કરજો. ૬
- પર ઉપકાર કરી કદી નિત્ય મુખથી, નિજ વખાણુ ક્યા નવ કરશો;
અન્યના દોષને દુખ ખુશ કરી, તેની આબજો નવ હણશો. ૭
- આપણો આહવાને ખર્ચ કે કેટલુ, અને આપણું છે કેટલુ હરિએ,
કારણ શું હશે તેહનું તે મદદ, માજ મવાર વિચાર કરીએ. ૮
- પાછળા વર્ષમા ગુણ કીધા તમે, કર્મ શા શા તે બુઝો વિચારી;
તેથી અધિક આ નવિન વપ મદદ, ધ્રુવ થાવાને પર ઉપકારી. ૯
- વિજ ઝડક નમ તનને ધન છે, વણસી જતા નહિ વાગ લાગે,
એવુ નમનશે તો દીલ ઉદારથી, પ્રાણી દુઃખે અપામે મુખાએ. ૧૦
- ત્યારે અહંતા અને મમતા ટળી જશે, જેવા રમણુમા મન જશે,
એજ કર્તવ્ય છે મનુષ્ય માત્રનું, એજ મનમા મદદ નક્કી થાયે. ૧૧
- ગુણુ તીર્થજીવણુ નાપા નમનપણુ, એજ સૈષ્યજીવે વર્ષ નાપો;
પ્રભુ પયે પળી અન્યને વળરા, દીન ભાવે નહી શરણુમાં તો. ૧૨
- દેશના દુખને દીનમા લઈ મદદ, રહી સ્વધર્મમાં મદાય કરજો,
જે શીઠ્ઠાનુ કહે દામ આ દૈન્યપણુ, તે પ્રેમથી ઉર ધરજો. ૧૩
- કહું પણ મુજથી થાય કાંઈ નહીં, સેવા સ્મરણુ કે મત્તમગ,
એજે ઉમર મઈ માન આવી નહી, રણા હણ તેના તે ડંગ. ૧૪
- બીં જોણુ થયુ એક આધુપથી, આજના મુમંગળ પ્રભાતે,
મોટે ધોં હરિ તખા વડાવા વૈષ્ણુવ જન, કરજો કૃપા આ દાસ માથે. ૧૫
- હમા અપનાધ કેમો માગ મહિ, જે જે અજાનથી થયા હોયે,
કડું વચન કે કૃતિ મારી થકી, આપનાં દીવ હુભાયા હોયે. ૧૬

એ 'નરસિંહમહેતા' પછી કેટલાક વર્ષ પરમભગવદીય 'શ્રીગોપાલદાસજી' નો જન્મ થયો હતો. આગલા જન્મના દોષોને ટાળવા માટે આ જન્મમાં નૌકિક વાણીથી કંઈ ઉચ્ચાર ન કરતા, મૌન ધારણ કરી અતરંગી શુદ્ધભાવથી શ્રીહરિનું રમરણ કર્યું કરવું એવો ભગવદીય 'શ્રીગોપાલદાસજી' એ પોતાના મન માથે નિશ્ચય કર્યો. લૌકિક દૃષ્ટિએ તેઓ બધાને મૂળા લાગતા તેમની મગાઈ અમદાવાદ પાસે આવેલા 'અસારવા' ગામના રહીશ 'શ્રીગુસાઈજી' ના અનન્ય સેવક 'ભાઈલાલ મહારી' ની મન્યા 'ગોમતી' (કેટલાક મગા કહે છે) સાથે થઈ હતી તે વખતે શ્રીગોપાલદાસજી બાળક હતા પોતાના જમાણની મુશ્કેલી જોઈને 'ભાઈલાલ મહારી' એ તેમને પોતાને ઘેર રાખ્યા હતા.

(૨)

વિક્રમ મંચરત ૧૬૭૮ માં "શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યજી" ના દ્વિતીયકુમાર "શ્રીમદ્વિક્રમનાથજી" પૃથ્વીપરિક્રમાના મિષથી નૈવી જીવોને ચરણે લેતા-લેતા 'ગુજરાત' માં પધાર્યા, અને 'ગુજરાત'ના ગામોમાં નિજસેવકોને દિવ્ય વચનસુધાનું પાન કરાવતા "અસારવા" ગામમાં "ભાઈલાલ મહારીજી" ને જેર પધાર્યા.

'ક્રાહારી' ના કુટુંબિયો માથે 'ભક્ત ગોપાલદાસજી' એ પણ "શ્રીગુસાઈજી" ના દર્શન કર્યા અને એ મધુરી ભૂતિની મધુરિયા નિજ અતરમા નેત્ર દ્વારા ઉતારી, રોહ અને ભક્તિ ભાવપૂર્વક દડવત કરી, દીનતાથી બે હાથ જોડી આપશ્રીના સન્મુખ ઉભા.

બાળક "ગોપાલદાસજી" ના મુખ પર દીનતા અને વૈષ્ણવતાનો શુદ્ધભાવ ભાળી, તેના પર પ્રસન્ન થઈ, આપશ્રીએ ગૂંથેલી "ભક્તરત્નમાલા" માં આ એક રત્નને વિશેષ ઉમેરવાની ઇચ્છાથી -મજાત્મપરામર્ક- "શ્રીગુસાઈજીએ 'ગોપાલદાસજી' માંથી શ્રીહરિની અશ્રુતી ચોંધી નિજસેવક "ભાઈલાલ મહારીજી" ને પૂછ્યું -

"ક્રાહારીજી", આ કાણુ છે ?

પ્રત્યુત્તરમાં 'મહારી' એ અત્યંત દિનપથી કહ્યું -

"કૃપાનાથ એ તો 'ગોમતી' નો વર છે "

"શ્રીગુસાઈજી" એ મદમદ હાસ્ય કરતા 'ગોપાલદાસજી' માંથી નેત્રમાર્મિક વચન ઉચ્ચાર્યું -

'ગોમતી' નો વર તો સાગર હોવો જોઈએ

'ભાઈલાલ મહારી' એ કહ્યું -

"આપના કૃપામતથી 'ગોમતી' નો વર આમર થાય, તો તેમાં કશું આશ્ચર્ય નથી !"

'મહારીજી' ના દૈન્યભરેલા વચનોથી આપશ્રી અત્યંત પ્રસન્ન થયા.

કહ્યું - કે -મજાના દૈન્યમર્મક હસ્તિવચ્ચાષ્ઠનમ્-ભક્તો પાસે શ્રીહરિને પ્રમન્ય કરવાનું સાધન એક 'દીનતા' જ છે "

(૩)

ઉપર પ્રમાણે ચર્ચા થયા પછી આપશ્રી ભોજન કરવા પધાર્યા ભોજન કરીને એક આસન પર બિંદી બીકે આરોગતા હતા, ત્યાં ભક્ત 'શ્રીગોપાલદાસજી' પણ પ્રસાદ લઈને આપશ્રીની સન્મુખ આવ્યા.

અત્યારે આના પર કૃપા કરવાનો મમય છે, એમ જાણી "કૃપાળુ શ્રીવિક્રમેશપ્રજ્ઞુ" એ 'શ્રીગોપાલદાસજી' ને પામે ભોજાવી, પ્રેમથી તેના મનમાં શ્રોહરત ફેરવી, ચર્વિત તામ્બૂલ 'શ્રીગોપાલદાસજી' ના મુખમાં સ્વદસ્તે પધરાવ્યું તે શિવ-વિરચિત દુર્ગલા ભગવદ્ગ્રંથાદીના પાનથી ભક્તન રોમેરોમમાં ભગવદ્ગૂંચની અનૌકિક સરિતા વહન કરવા બાગી અનૌકિક કવિવચનિ ૨૮૧૫માં થઈ મુખમાં "શ્રીવલ્લભજ્ઞાન" નો દિવ્ય વાગીપ્રવાહ ચાલુ થયો.

આપશ્રીના અનન્યભક્ત 'ભાઈજીવ કાદરી' નું વચન ભગવદ્દષ્ટિથી સત્ય થયું; 'શ્રીગુસાંઈજી' ના અપરિમિત અનુબંધી "મૂક 'ગોપાલદાસ'—'ગોખતી' નો વર સાગર યથો અને 'શ્રીવિદ્યેશપ્રભુચરણ' ની કૃપાથી અલૌકિક થયેલી વાણીદારા—'વંડુ' શ્રીવિક્રમવર મુંદર"—એ મંગલાચરણની તકથી "શ્રીવલ્લભાખ્યાન" મહાશયનો પ્રારંભ થયો.

અહીં નિબંધક 'ભાઈજીવ કાદરીજી'નું વચન સત્ય કર્યું, તે આખતમાં "ત્રિવિધનામાવજાં" નું એક નામ યાદ આવે છે કે,— "મક્કાવાચરણીપૂજાવચન"— ભક્તવચન પરિપૂર્ણ કરનાર પ્રભુને નમન.

"શ્રી ગુસાંઈજી" એ - મૂકવંદેતિ વાચાલં—પ્રભુ મૂંગાને વાચાળ કરે છે. એ વાક્ય 'શ્રી ગોપાલદાસજી'ની આખતમાં સિદ્ધ કરી જતાવ્યું. ખરેખર, "શ્રીગુસાંઈજી"ની કૃપા અપાર છે.

જેવી રીતે "ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચરણે" જન્મતાગી—'મહાત્મા શ્રીશુકદેવજી' ના હૃદયમાં પધારી, તેના મુખદારા "શ્રીમદ્ભાગવત" નું વર્ણન કરાવ્યું; પણ તેમાં કયાંય "શ્રીરાધાજી" નું નામ નથી. લૌકિકમાં મર્યાદા છે કે— "પતિપત્નીનું અને પત્ની પતિનું નામ પોતાના મુખથી ન લઈ શકે." તેવી રીતે ભગવતપ્રસાદી તામ્બૂલ દારા "શ્રીગુસાંઈજી" ભક્તપ્રવર શ્રીગોપાલદાસજી" ના હૃદયમાં પધાર્યા, અને જેમ જેમ પ્રેરણા કરતા ગયા, તેમ તેમ "શ્રીગોપાલદાસજી" "શ્રીવલ્લભાખ્યાન" રૂપી અલૌકિક રસમયુદ વાણીદારા ફલવવા લાગ્યા. જેમ "શ્રીમદ્ભાગવત" માં "શ્રીરાધાજી" નું નામ નથી, તેમ છેલ્લા "નવમા આખ્યાન" માં "શ્રીમદ્ભાગવત" અને "શ્રીગુસાંઈજી" ના પરિવારનું વર્ણન આવે છે, છતાં તેમાંય "શ્રીગુસાંઈજી" ના બંને વડુજી— "શ્રીરક્ષિત્વલ્લભજી" તથા "શ્રીપદ્માવતીજી વડુજી" નું નામ નથી આવ્યું; એટલે ચોક્કસ થાય છે કે—આ "શ્રીવલ્લભાખ્યાન" એ "શ્રીવિદ્યેશપ્રભુચરણ" નીજ કૃતિ છે. "શ્રીગોપાલદાસજી" ને તો નિમિત્ત બનાવ્યા છે. ભગવાન કેટલાંક કાષો પોતે કરે છે, કેટલાંક 'બ્યક' દારા કરાવે છે, અને કેટલાંક 'ભગવદીયો' દારા કરાવે છે. તેમ આ "શ્રીવલ્લભાખ્યાન" રૂપી કાવ્ય "શ્રીગોપાલદાસજી" દારા કરાવ્યું છે.

આ "શ્રીવલ્લભાખ્યાન" ઉપર એક "ગંગજીવરાજ મહારાજ" કૃત સંસ્કૃત ટીકા, ખીજી "શ્રીજીવનેશજી મહારાજ" કૃત વ્રજભાષામાં અને ત્રીજી ગુજરાતી ભાષામાં થઈ છે. અત્યાર સુધી પ્રકટ થયેલા કોઈપણ ગુજરાતી મંથપર સંસ્કૃત ટીકા થયેલી સાંભળી અથવા જોઈ છે ? આ સંસ્કૃત ટીકાજી "શ્રીવલ્લભાખ્યાન" ની અલૌકિકતા અને શ્રેષ્ઠતા પૂરવાર કરે છે. "શ્રીજીવનેશજી મહારાજે" વ્રજભાષામાં જે ટીકા કરી છે, તેમાં તો "શ્રીવલ્લભાખ્યાન" ના રાજદેશજી છૂટા પાડી તેના ઉપર વેદ, ગીતા, યજુર્મુત, ઉપનિષદ, પુરાણ પ્રભૃતિનાં સમગ્ર પ્રમાણો આપી, ચૂદ રાખને અતિ સરળતાથી સમજાવ્યો છે તથા "શુદ્ધાદૈત-અક્ષિતમાર્ગ" નો જે દિવ્ય સિદ્ધાંત 'શ્રીગોપાલદાસજી' એ "શ્રીવલ્લભાખ્યાન" માં સાંભર્યો છે, તેનો "શ્રીજીવનેશજી મહારાજે" અત્યંત સરસતાથી પ્રકાશ કર્યો છે.

"શ્રીગોપાલદાસજી" નો જન્મસમય, "શ્રીવલ્લભાખ્યાન" લખ્યું તે સમય, તેના માતા પિતા કોણ, તેણે આ "શ્રીવલ્લભાખ્યાન" ગિવાય શું શું કથો રચ્યા, એ બધું અગ્રાપિપર્યંત સમગ્રદાયના ચોક્કસ ઇતિહાસના અભાવે અધારામાંજ છે. અને મને તો—સમગ્રદાયના "કૃપાળુ" અને વિદ્વદ્દશિરોમણિ આચાર્યોની કૃપાથી, સામગ્રદાયિક ઇતિહાસવેતા વિદ્વાનો અને શાસ્ત્રીજી—ઓએ સંરોધન કરી પ્રસિદ્ધ કરેલા મથોના વાચનથી, તથા 'ભગવદીયો'ના મુખદારા પ્રત્યક્ષિત-વાતોના અવધૂથી આ આપણા "પરમભગવદીય શ્રીગોપાલદાસજી"નું જીવનજીતાં લખવાનું સોભાગ્ય પ્રાપ્ત થયું છે, જે આમાં જીવસુખ દોષથી કંઈ અન્યથા લખાણું હોય તો 'સમગ્રદાયના શુભેચ્છકો' આ દોષથી ભરેલા જીવને હાથ પ્રદાન કરશે, એ નમ્ર વિનંતિ છે.

મંત્ર ૨૯ એ “અધિદેવ” સમજવતાં “જાદેવ” શબ્દ વાપરીને જે રૂપે પ્રાદુર્ભાવ કરી અગ્નિ અને વાયુ દેવોની પરીક્ષા કરીને ભોંઠા પાડ્યા પછી તિરોધાન કર્યું તે રૂપ “અદ્ય” હતું એમ “ઉમા.” એ સમજવ્યું તેથી ઇન્દ્રે વ્યથ્યું તેનો આદેશ એ છે કે એ અદ્ય “વિદ્યુતથી પૂણ વ્યથુતઃ” એ “અધિદેવ” આગળ મંત્ર ૩૦ માં “અધ્યાત્મ” સરખાવો કે અને એટલે કે ઉપર કહેલા “અધિદેવ” રૂપ અદ્યથી એટલે કે અદ્ય (ની સત્તા) વડે મનઃશાન્તીવ- તથા સંકલ્પઃ ઉપસ્મરતિ” અર્થાત્ કે અધિદેવ અદ્ય, જે (અગ્નિ અને વાયુમાંથી સત્તા ખેંચી લઈને નિર્ભોધતા બતાવી દીધી અને સત્તા મુકે તો તણખડું પણ બાજે કે ઉગાડે-નર્દાનર ખોખાં માત્ર તેમ) સત્તા મુકે તો મન ગતિ કરે શકેદષ્ટ મુકે “એ રીતે અંતર્યામી અને અને તેની સત્તા માફક તથા ગીતાછનાં પંદરમા અધ્યાયમાં કહ્યા પ્રમાણે “યદાદિત્યગતંતંજોન- યશન્દ્રમસિયચાગ્નો તલેજો વિદિ મામકં” “મમ” કહેનારા સન્મુખ ઉત્તેજા મૂળ “અધિવત્” ના અધિદેવ સ્વરૂપની તેજરૂપી શક્તિ આધિભૌનિક સુપ્રસંદ્ર અને અગ્નિના તેજરૂપે જગતને ભાસયતે પ્રકાશમાન કરે છે અને અધ્યાત્મશક્તિ મનુષ્યનાં આંખ કાંન તરફને ઇન્દ્રિય કૃત્યો કરાવે છે. એ પ્રમાણે પણ કેન ઉપનિષદે “અધિદેવ” યજુષ “વન અથવા અન” રૂપ અધિદેવરૂપે જ અદ્યને વર્ણવી તેનો વિવચ છે તેના વિવચમાં તમે વિવચ્યા યાઓ એમ સમજાવે તથા મંત્ર ૩૧ માં તેને “ઉપાસિતવ્ય” એવું બાલુનારનાં વખાણ કર્યા છે. અર્થાત્ એજ વિવચી છે પ્રાદુર્ભાવ અને તરોભાવ બતાવે છે પરીક્ષા લે છે પ્રકટ થઈને સવાલો પૂછે છે (વાત કરે છે) અને બીજા દારા ભોધ અપાવે છે (તેને ઉપાસો, અભિમાની યાઓ માં) “ઉપાસિતવ્ય” એમ વર્ણન કરીને મૂળ પ્રશ્નોના જવાબો ગોળ ગોળ દના તેને સ્પષ્ટ ખુસામો કરી દીધાં એથી વધારે હું શું સમજાવી શકું? આપ સુઝ તથા આસ્તિક ભક્તિમાર્ગોનુયાયી જનો સમજે છો જ કે ભક્તિ પુરુષ વિના “ભક્તાર્થ” કેવી હોય! પછી તૈત્તરીય ઉ. ૧-૩-૪ મંત્રો અધ્યાત્માત્મ “અથરાહુઃ ઉત્તરાહુઃ વર્ણજિહ્વા” મળીને અધિકરણ થયું તે “અધ્યાત્મ” છે. અને ૧-૭-૧ માં તો તદન “પ્રાગેડપાન્તવ્યનઉદ્ધાનઃ સમાનઃ વધુઃ ધ્રાંપ્રમેનાસાન્વ્યઃ વર્તેન્નર્વિચાત- સ્થિમજા “અધ્યાત્મ” કહીને ગણાવ્યાં છે!!! પછી હરિત્યમાં પણ વ્યસુઃ શ્રોત્રઉદ્ગીચ ઉપાસનાને ૧-૩-૪ થી ૧૪ માં “અધ્યાત્મ” કહીને ૧-૪-૧ થી “અગતિ” તમામવ્યવહરિતિ ઉલ્લઃ પછી પ્રાણઅપાન પછી શ્વાંઃકન્થારિધં પછી વંદે વિગેરે “અધિદેવ” નરીકે વર્ણવેલાં છે. અને આગળ ચાક્ષતાં ૧-૫-૨ તથા ૩ માં આસ્તિ “અધિદેવ” અને “પ્રાગ” “અધ્યાત્મ” એમ સ્પષ્ટ સરખામણીમાં સૂર્ય જેવા મુખ્ય અધિદેવ અને અમુ શ્રોત્ર પ્રાણ વિગેરે ગોણ જેમાં પેલા દેવતા આવી જે એમ છે એટલે કે સૂર્યાદિ ત્યારે સત્તા એમ છે ત્યારે તે તે ઇન્દ્રિયો કામ કરે છે અને સત્તા ખેંચી લે છે ત્યારે કામ કરી શક્તાં નથી (ખોખાં માત્ર એ છે જેમ યજુષમાં છેતે કાને કાનના દેવતા ઉડી ગયે સંભળાય નહીં છતાં આંખે દેવત દરાઈ ગયે દેખાય નહીં તેમ તથા આંધળા બેરા મુંગા અધિદેવ સૂર્ય આકાશની સત્તા વગર છે તેમ)

તેજ પ્રમાણે લંબાણ નવી કરતાં ૭૫. ૧-૧-૧ “આદિત્ય” “દિવ્યમય પુરુષ” તે “અધિદેવ” અને “વાકપ્રાણ અમુઃ શ્રોત્ર” ૧-૭-૧ થી ૩ અને “આદિપુરુષ” ૧-૩-૪ એ “અધ્યાત્મ” કહ્યાં છે. અને ૩-૧૮-૧ માં “મન” અધ્યાત્મ અને “આકાશ” અધિદેવ વળી ૪-૩-૨ અને ૩ માં સૂર્ય, ચન્દ્ર, વાયુ અધિદેવ અને “પ્રાણ વાક-અમુઃ અધ્યાત્મ” કહ્યાં છે મનસા કે “અહોર” સંવેદનાં આદિત્ય આકાશવાયુ વિગેરે અધિદેવ છે. “પિંડ” અંતર પ્રાણઅમુઃ શ્રોત્ર અધ્યાત્મ છે. સરખામણીમાં “મદાન” અને “અદ્ય” કહીને તો પણ સામે.

તેજ પ્રમાણે બૃહદારણ્યક ૨-૩-૩ અને ૪ માં પણ “વાયુ” “અંતરિક્ષ” “મંડલપુરુષ” અધિ-
 દૈવ તથા પ્રાણ અને અક્ષિપુરુષ અધ્યાત્મ કલાં છે અને સદૃશી ૨૫૯ સમજવનાર અંતર્યામી
 બ્રાહ્મણ બૃ. ૩-૭-૩ થી ૧૪ સુધીમાં જે અંતર્યામી સત્તા ૫૨ની, અપ, અગ્નિ, અંતરિક્ષ,
 વાયુ, ઘૌ આદિત્ય દિક્ષ, ચન્દ્ર, નારક, આકાશ તમઃ તેજઃમાં છે તે અધિદૈવ છે અને પ્રાણવાદ,
 ચક્ષુઃ શ્રોત્ર, મન ત્વક, વિજ્ઞાન અને રેતનાં છે તે અધ્યાત્મ છે. આથી વધારે ૨૫૯ ખુલાસો
 શું હોઈ શકે? મહાન બ્રહ્માડે તે અધિદૈવ અને અદ્ય (પિંડે) તે અધ્યાત્મ તેજઃ બૃ. ૧-૫-૨૧
 માં “વદિષ્યમિ” “દ્રક્ષ્યમિ” “ધોષ્યમિ” વિગેરે સ્પુરણાથી વાદ્યચક્ષુઃ શ્રોત્રાદિ યથાં તે
 “અધ્યાત્મ” પિંડે અને “જ્વલિષ્યમિ” “તપ્સ્યમિ” “ભાસ્યમિ” વિગેરેથી અગ્નિ સૂર્ય ચન્દ્ર
 (જે બ્રહ્માંડનાં ચક્ષુ છે તે) “અધિદૈવકં” છે ૧-૫-૨૨ માટે મને તો લાગે છે કે રત્નભાષા-
 ધ્યાત્મ એટલે પ્રકૃતિ કેમકે પિંડની વાતોના દાખલા દેવાયા છે તે “અધ્યાત્મ” નાણીને મોઢ
 ગયા પછી વિશ્વરૂપ દર્શન “દંદ્ય” માં મહાભારતના કૌરવો કચ્છાદ મરતા દેખાયા સૂર્ય ચંદ્ર
 દેવતા સર્વ બ્રહ્માંડના અધિદૈવ પુરુષોનાં દર્શન યથાં પછી ક્ષર અક્ષર કરતાં “ઉત્તમ” “શ્રી
 પુરુષોત્તમ” આ “શ્રીકૃષ્ણ” છે એમ “સ્મૃતિ સંઘા” ત્યારેજ “કરિષ્યે વચનં તવ” ની અર્ણુ-
 નગ્રએ પ્રતિજ્ઞા લીધી. અમથી અધ્યાત્મ સમજથી શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્માનું ગૌણ ગૂઢ સ્વરૂપ નાણીને
 અર્જુને “કરિષ્યે વચનતવ” એવા ઉદ્ગાર નથી કાઢયા પણ અધિદૈવસ્ય વિજયં વિજયધ્વની
 દ્વેષનિયત જેવી સ્મૃતિ આવ્યા પછી “સ્થિતેઽસ્તિગતસન્દેહઃ કરિષ્યેવ વચનંતવ” ૩૫ વચન
 આવ્યું અને તે પાઠ્યુ છે. એ પ્રમાણે આપણે તો અધિવત્ત શ્રીકૃષ્ણનાં વચનો અક્ષરે અક્ષર
 માનનીય છે તે પ્રમાણે અધિદૈવ તમામ ચઢીયાનું છે અને અધ્યાત્મ તમામની કાટિ ઉતરતી
 છે. તે ધોરણે શ્રીમદ્ ભાગવતના એકાદશ સ્કંધમાંથી જેમ કે spiritual એક અને intelligi-
 tual માત્ર બીજાં વચનામૃતો એકલાં કરી માહાત્મ્યજ્ઞાન નીચે ટાંકું છું. તેમાં પ્રથમ, પહેલી
 વિભક્તિથી જે માહાત્મ્ય શ્રીમુખે પ્રબુએ જણાવ્યું તે એ કે—

પ્રાપર્ણં હિ સત્તામહં ૧૧-૧૧-૪૮

અહ યોગસ્ય સાંલ્યસ્ય સત્યસ્યર્તસ્યતેજસઃ

પરાયણં દિજથ્રેષ્ઠાઃ । શ્રિયઃ કીર્તિઃ દમસ્ય ચ ૧૧-૧૩-૩૯

નિર્વૈરં સમદર્શનં અનુવ્રજામિ ૧૪-૧૬

મત્સ્યાઽહમેકયા પ્રાહઃ ૧૪-૨૧

સર્વાસામપિ સિદ્ધીનાં હેતુઃ પાતિરહં પ્રમુઃ

અહં સાંલ્યસ્ય યોગસ્ય ધર્મસ્ય દ્રઢવાદિનાં ૧૫-૩૬

અહમામાઽન્તરોચાલોઽનાદૃતઃ સર્વદેહિનાં

યથા મૂલો નિમ્ને વહિસ્તઃ સ્વયં તથા ૧૫-૩૬

પછી અધ્યાય ૧૧ માં શ્લોક ૬ થી ૧૫ સુધીમાં—

અહં આત્મા મુદ્દર, ર્દશરઃ મૂલો નિમ્ને, તેષાં સ્થિત્યુદ્ગ વાપ્યયઃ

હત્યાદિ તેજઃ ઉચ્ચૈઃ શ્વેત યમ વાનુક્તિઃ અનન્યઃ શુભાશ્રમઃ શાસ્ત્રજ્ઞો વર્ણઃ ગંગા, મં

धन, त्रिपुरानः भेदः विभाज्यः अन्वयः धनः धनरूपा 'वागुदो गगनां तनु भागवद्वहं, धनुमान
सर्मा विश्वासु, गन्धः रसः प्रभा, अस्तिः अर्जुन भ्रष्टिर्गो, भद्राभूतो, युगे विगेरे श्लोक ७७
मुक्षीनी विभूतिओ (गीताश्रुती पत्रे)

पंथीः—

अहमासं त्रिवृत्तन्त्रः १७-१८

ज्ञानिनस्त्वहमेवेष्टः १९-२

बन्धु गुह्यहं मत्वे १९ ४३

भक्तियोगगतिस्त्वहं २४-१४

प्रकृतिः पुरुषः कालः तत्त्वितयं चहं २४-१९

आत्माऽहमेव २६-३४

सर्वभूतेषु आत्मनिच सर्वान्माऽहमेव स्थितः २७-४८

(यथा हिरण्यं+आदावन्ते मत्वेन) अहमात्मनस्तु (विष्णु) २८-१९

अहंचतुर्विधः २९-३३

મુરલી-ધ્વનિ.

શારદ પુર્ણિમાની રમ્ય રાત્રિમાં જ્યારે વન-પ્રદેશ ચાંદીનાં પત્રાંની જેમ દેદીપ્યમાન બની રહી હતો, આકાશમાં ચંદ્ર દેવતા મીઠું મીઠું હાસ્ય કરી રહ્યા હતા. નીચે શીવમુનાશ્રુત શાંત ગંભીર અને રૂપામવર્ણુ જલ એવું શૌભનીય બની રહ્યું હતું કે જાણે કોઈએ તેના ઉપર પ્વેત ચાદર ખીંચાવી હોય. વાયુ દેવતાએ પણ પોતાની શીતલ મંદ અને સુગંધિત લહરોથી ચારે દિશાએનું વાતાવરણ શાંત બનાવી દીધું હતું. સૃષ્ટિના ચરાચર પ્રાણી માત્ર પોતપોતાના સ્થાને વિશ્રામ લઈ દિવસ ભરનો થાક સમાવી રહ્યા હતા. આવા મનોહર સમયે એકાએક મુરલીધરના મધુર મુરલીનાદથી પ્રથમ સધણું વનપ્રદેશ ગુંજાયમાન થઈ રહ્યું પછી એ ધ્વનિ સ્વર્ગલોકમાં પહોંચીને દેવ ગંધર્વ તુચ્છર આપ્સરાઓ અને ઇન્દ્ર દેવતાઓને ચક્રિત કરી ક્રમશઃ તપઃ મહઃ અને જનઃ આદિ લોકમાં થઈ સત્ય લોકમાં સનક સનાતન વિગેરે ગદ્યપિંજોની પ્રમાદિતો લગ કરીને સ્વયં બ્રહ્માજીને વિસ્મિત કરી સમગ્રત ઊર્ધ્વ લોક પર વિજય કરી એ મધુર ધ્વનિનાં સંગીત સ્વરોએ નીચે પાતાળ તરફ પ્રવાણ કર્યું. પાતાળમાં રાગ બલિને ચક્રિત કરી નાગરાગ બ્યનન્ત શેષનાગની મહત્ત્વ ફણોને કંપાવી એ સ્વરો અખિત્ર બ્રહ્માંડમાં બેઠીને દશે દિશાઓમાં ફેલાઈ ગયા. ભગવાન શ્રી કૃષ્ણચંદ્રની મુરલી ધ્વનિ સાંભળી સચરાચર જગતમાં એવું કોણ પ્રાણી હતું કે જે સ્થિર રહી શકે. એ ધ્વનિ સાંભળતાં જ તૂણ ચરતી ગાયોએ તૂણ ચરવું છોડી દીધું, વાહાડીઓ મ્હોંમાં રતન હોવા છતાં રતનપાન ભૂલી ભગવાનની તરફ તાકવા લાગ્યાં. શ્રી યમુનાજીનો જલ પ્રવાહ ઉત્તર વહેલા લાગ્યો. સુકાઈ ગયેલાં વૃક્ષો નવપલ્લવિત બનવા લાગ્યાં. વનપ્રદેશનાં હરણાઓ વિતા બાંણે ધાયલ જેવાં બની જમીન પર ઢળી પડવા લાગ્યાં. અઢાઢા! શી ખંસીનો બાફુ! જે જાંસોનાદે ચેતનને જડ અને જડ પદાર્થને ચેતનની દશામાં મુકી દીધાં તે પછી એ સંગીતનું ખરૂં રહસ્ય સમજનારી વનંગનાઓની શું દશા બની હશે! આ વિશેનું વર્ણન શ્રીનંદકાસજીએ સુંદર ગીતે કર્યું છે, જેમાંની એક દુક નીચે મુજબ છે.

મુનત ચલી' પ્રજવધૂ ગીત-ધુનિકો મારગ ગહિ ।

ભવન ભીત હ્રમકુંજ, પુ'જ કિતહુ અરકી નહા ॥

વળી મહા કવિ 'નારાયણ' પણ મુંદર ટંગથી કહે છે કે—

ખંસી ધુનિ મુનિ ગોપ કુમારી ॥

અતિ આહર વહે ચલી રયામપૈ તનમનકી અખ મુરતિ બીસારી ॥ ૧

ગલકો હાર પહર નિજ કટિમે કઠિકી કિકણી ગલ મહિ' ગરી ॥

પગ પાપલ વૃષ્ટર ધર કરમે કરકી પહુચિયા પગન મઝારી ॥

કાન બુલાક કપોલન બે'દી નાકમે પહરી કાનકી બારી ॥

એક નૈન અંજન બિને સોહે એક નૈનમે કાજર સારી ॥ ૩

કોઈ બોજન પતિ પરાસત દૌરી કોઈ ભોજન તજ દીના થારી ॥

'નારાયણ' લે જેસે હુતી ધર સોતે સોહિ ઉઠિ વિધિન સિધારી ॥ ૪

સકવિ શ્રી રસપ્રાનજી પણ ગેબીવતોને મુરલીના પ્રભાવથી અચવા સુન્દર વર્ણન કરે છે—

મુનતિ હો કહા ભજિ મઝા ઘરે, બિંદુ મઝાણી નૈનદે આનનમે ॥

યદ ખંસી 'નિવાજ' ભરી વિષસોં, અગરાવતિ હૈ વિષ પ્રાનનમે ॥

વિધાવાડી

(લખનાર:—રમણલાલ જ્યેષ્ઠારામ શાસ્ત્રી, ડભોઈ.)

રોપજો...રે!

સિંચજો...રે!

સખિ! રોપજો...રે!

જલ સિંચજો...રે!

વિધાવાડીમાં! ૧!

વિધાવાડીમાં! ૨!

: સાખી :

આરે આરે ખન્તથી, જલસિંચન જો થાય,

રોપ અનેરા ઉછરે, ફળફૂલ મીઠાં થાય;

સુવાસ મહેકે ત્યાંય...

વિધાવાડીમાં!

દહાણુજો...રે!

ઝીલજો...રે!

વળી મ્હાણુજો...રે!

પુષ્પ વીણુજો...રે!

વિધાવાડીમાં! ૩!

વિધાવાડીમાં! ૪!

: સાખી :

પુષ્પપણું યોગે જૂઓ, રોષિત વાસ સુવાસ,

દેયે દેયે ફેરવો, ચારદ નૂલની વાસ;

મહેકતી ચો...વાસ...!

વિધાવાડીમાં!

ઘૂંટજો...રે!

વેરજો...રે!

બ્હેન! ઘૂંટજો...રે!

ફૂલ! વેરજો...રે!

વિધાવાડીમાં! ૫!

વિધાવાડીમાં! ૬!

: સાખી :

વિદા વર્ધન જગકશે, જીવન ઉજ્જવલ થાય,

ચારદ પુષ્પો ખમરશે, જ્વલન્ત ચોદિશમાંય;

હર્ષિત હર દસાય...

વિધાવાડીમાં!

રોપજો વિ

૨૭૨૮૨

જયવંતી

૨૭૨૮૨]

ચાલુ જમાનામાં આઘસ (બરફ) માથે શુભી તાવ દટાડવાની જે એક સામાન્ય પદ્ધતિ પડેલી છે, જેથી દહીંને ઘરદી થવાનો તથા અસક્રિય થવાનો ભય રહે છે. પણ પૂર્વે પ્રાચીન વૈદો જે બરફ વગર તાવને પોતાની મરજી પ્રમાણે ઉતારી ચકતા હતા, તે જુના પુસ્તકોને આધારે આમ તૈયાર થયેલી આ-જયવંતી દરેક તાવને ૬૬૫ વીસજ મીનીટમાં ઉતારવાને સમર્થ છે. તેમજ અસક્રિય અને સરદી બીજકુચ થવા દેતી નથી. તેની આગ્રી ૬૬૫ એકજ ઠંડાકમાં યાવ છે.

મેક્સીઆ, [દાદીઓ તાવ] દરોગ આવાનાર, એકાતરીયો, અગર ગમે તેવા ઝેરી તાવોને પકડવામાં હમારી જયવંતી શક્તિવાન છે.

—: વાપરવાની રીત :—

દૂધ અથવા કાશી સાથે બે બે ગોળા દીવસમાં ચાર વખત લેવી. ૫ થી ૧૦ વર્ષના છોકરાઓને બે બે ગોળા સવાર સાંજ આપવી. પાંચ વર્ષ સુધીનાં બાળકોને એક એક ગોળા સવાર સાંજ આપવી. કિંમત ૧૦૦ ગોળાની બાટલી એકરો રૂ. ૧).

શ્રી સર્વોત્તમ દેશી દવાવાળા.

ટેકાવું-નરનારાયણના મંદિર પાસે,

શામલાદેવી રોડ-મુંબઈ નં. ૨.

ગુર્જર પ્રાન્તમાં ઠેકઠેકાણે અમારી સંસાર પ્રસિદ્ધ
દવાઓની એજન્સીઓ કાયમ કરવાની છે.

સુધાસિંધુ

(૨૭૨૮૬)

કપ, ખાંડી, દમ, દોસેરા, ઘળ, સોમદળી, ધનિયુએન્જા વિગેરેની ધરમરથુ સ્વાદિષ્ટ દવા. કિંમત ૮ આ. ૮. ખ. ૧ થી તે ૨ બાટલી સુધી ૭ આ.

દદુ ગજ કેસરી

(દરાજની દવા)

ગમે તે જગની સુખી અથવા પાંચેલી દરાજને ત્રાસ અને બળનરા સિવાય ૨૪ કલાકમાં નાશુદ કરે છે. કિંમત ૪ આ. ૮. ખ. ૧ થી તે ૨ બાટલી સુધી ૭ આ.

સુખ સંચારક કંપની, મથુરા.

નિયમ અને કેટલોગ મફત મોકલવામાં આવશે.

રપેસીયલ-મેજક-બામ.

રપેસીયલ-મેજક-બામથી માયું, સરદી, ખારી, તાવ, લકવાના દરદી, ટચકીઈ તથા સંધિવા અને શરીરના કોઈપણ ભાગમાં ફુખાવા ઉપર માલીસ કરવાથી રાખ્યાણુ અકસીર ઉપાય છે અને તેની તાત્કાલીક અસર માલમ પડે છે. લગતા બામો જે નાની શીશીઓમાં વેચાય છે તેવા બામો તમોને મોંઘા પડશે અને તમારા લાભને માટે અમોએ રપેસીયલ-મેજક-બામની ચાર ઑસ (દસ તોલા) ની બાટલીમાં તૈયાર રાખીએ છીએ તેમાંથી નાની બાટલીઓ સાતથી આઠ લગાય છે અને તેની કીમત એક રૂપીઓ દમ આના રાખી છે તે તમોને ફેટલુ સસ્તુ પડશે જેની કદર ખરીદ કરનારાઓએ કરી છે. અમો ધરધતું (પ્રાઇવેટ) માં મંપુર્ણ દવાઓ નાંખી શુદ્ધ પ્રમાણીકથી બનાવી જનસમુદાયમાં સતોષ મેળવ્યો છે એજ મેજક બામની પ્રસિદ્ધતા છે અમો વેપારનો ઉદ્દેશ નહીં રાખતાં સસ્તુ કેમ પડે એવા હેતુથી જનહરમાં લાવ્યા છીએ માટે તમારી ઓરીમોમા તથા મુનાફરી વખતે તમારી મેગમાં રાખવાની અમો લલામણુ કરીએ છીએ. નીચે લખેલે દેકાણેથી મળશે. ડૉ. ચાર ઑસ બાટલીના રૂ. ૧૧૮ એક રૂપીઓ દસ આના.

એમ. કેશવજી, જતીપુરા (મથુરા)

એકલા સોલ એજન્ટ:-મુંદરદાસ મેગજી.

કે. શેઠ માધવજી ઠાકરશીની દુકાને મુ. જે. મારકીટ, ગોર્ધોદ્યોક મુંબઈ ૨.

પેટના તમામ દરદી પર લયંકર સુરંગ.
એક એક ગોળી એક એક સુરંગ જેવી છે.

૧૯૨૮ નં. ૪૫૧૮ મહાસિંહનાદી ગોળી.

ભારતભારત પંડિત શ્રીગુરુવાજી રૂપ સદ્ગુરુદેવનું સ્મરણ કરીને તેમના આ શિષ્યે અર્ધી સદીના અનુભવના પરિણામે આ ગોળી બનાવી છે. પાચનમા તે આ ગોળી ખીનહરીદ છે, તેજ સ્વાદમા પણ અદિતીય છે. આવકો હોય કે વૃદ્ધ હોય, મગે તે આ ગોળી હોશથી ખાશે અને તુરતજ જેમ દારુગોળાથી સુરંગ ફૂટે તેમ ઉદરબાધરૂપ કીણાને તોડનાર એક ધડાકો સાબળી થકાશે. આ સુ શેડો ચમત્કાર છે? અચ્છુ, રજી, ખાટા ધચરકા, ગોળો ચડવો, ઉજારા, ઝાડા, ઉલટી, આંધરો, ગુલમ વાલુ, આમ વાલુ, વગેરે ઉદર બાધિઓ નાશ કરશે. સંગ્રહણી, આમાતિસાર અને ક્રોરો રોગને રાખ્યાણુ તરીકે આ ગોળી અકસીર થઈ છે એમ વણાને અનુભવ થયો છે. વધારે વખાણુ નકામાં છે. વાપરો અને ખાતરી કરો વાપરવાની વિગત ડબી સાથે છે.

મરીય અને મધ્યમ વર્ગને પણ ભોગ રૂપ ન યઈ પડે, તે માટે ૧૫૦ ગોળીઓની એક બાટલીના માત્ર બાર આના છે. ટપાલ અર્થ જુદું.

ભા. મા. ગદ્દતાલાજી સ્મારક ઔપધ્યાસય.

વૈદ્યશાસ્ત્રી માધવજી ગોળાગજી દવે,

કે. જાનરી પોળ, મુંબાઈ નં. ૪.

વળી કહ્યું છે કે સેવા, સ્મરણ અને કીર્તન કરે, ને આ લોકનો વલવ માગે તો આપે, અને પરલોકનો માગે તો પરલોકનો આપે, માટે એમાંથી એક પણ માંગવું નહિ. ને પ્રભુનું ભજન, સેવન સ્મરણ કીર્તન તથા દંડવત કરતા રહેવું, એટલે પોતાના લોકની પ્રાપ્તિ થાય. આ જગત પોતાને રમવાનો એક બાગ છે. રમવાનું મન થાય ત્યારે કરે, ને ના ગમે ત્યારે કાઢી નાંખે. પ્રભુની રમતના આ ચાદ લોક છે, ને ચાદેય લોકમાં કાઢીથી દુનંદ મુઘી સૌમાંય પ્રભુ ગાદી તકીઆ કરીને બિરાજ્યા છે એમ જાણવું. જેની પાસે પોતે જેટલી વસ્તુ કરાવે છે, તેટલી તે પોતે જ કરાવે છે. પણ પેલો ભદ્રું, ભુંડું, સાડું, તરમું, પાપ પુણ્ય માને છે, ને તેનું કૃણ ભોગવે છે.

જે એક પ્રભુ કત માને, ને પોતે અકર્તા થાય, ને સાક્ષીની પેઠે જુએ, તે તેનું કામ થાય. જેમ આ જગતમાં પ્રભુ છે, ને પોતે સાક્ષી થઈને જુએ છે. પણ આ જીવ તો જાણતો નથી કે પ્રભુ કરે છે, ને એમ જાણે છે જે હું કરું છું મને ફસાણે ગાળો દીધી. ફસાણે મારી નિંદા કરી. કોઈને આવો ખેસો કહે છે, ત્યારે ગાળ દેનાર પર ખીલે છે, વળી માન આપે છે તેના પર પ્રસન્ન થાય છે. જગતને જુએ છે, તે એક પ્રભુરૂપે ભગવદીય જોયા કરે છે. પ્રભુને જગત કહે છે, ત્યારે પ્રભુને કરી રીસ ચડતી નથી. એટલે જેને રીસ ચઢે તે અજ્ઞાની છે. પ્રભુ કહે છે કે અલ્યા, તેં મને કર્તા તો કાઢી નાખ્યો. પણ આપણે કર્તા મટી જઈએ, ને પ્રભુ કર્તા જાણીએ, ત્યારે ભગવદીય જાણી પ્રભુ પ્રસન્ન થાય, ને તેનું મોહું પ્રભુને ગમે.

પર. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે પ્રભુના મોહા આગળ સર્વ ચાકરો ઉભા છે. સર્વ શક્તિઓ ઉભા છે, તેની પાસે જે કામ કરાવવાની આજ્ઞા કરે તે કામ તેઓ કરે છે, પણ આ કામ જાત પરત્વે જુદાં જુદાં છે. એક ચાકરને આજ્ઞા આપે કે જાઓ, તમે આટલા સાધુ જમાડી આવો. વળી બીજાને આજ્ઞા આપે કે જાઓ, આ સાધુને મારી નાખો. ધણીના હુકમ તો બેઉ ખરા. પણ પેલો જમાડવા જાય, તે તો પ્રસન્ન થતો જાય, શા માટે? જગતમાં તેનો જશ થાય, ને પેલો સાધુને મારી નાખવા ગયો, તે તો જગતથી લજવાતો જાય, શા માટે? તેની જગતમાં નિંદા થાય. આમ છતાં ચાકરે કાંઈ ના કહેવાય નહિ. તેમ મહામાયા એ પ્રભુની શક્તિ છે, તે માયાએ પ્રભુને ભુલાવી દીધા છે, ને તેથી કહે છે કે આ ધરનો હું ધણી આ ધણીઆણી મારી, આ હોકરાં મારાં. આ દ્રવ્ય મારું. એ માયાએ પ્રભુને ભુલાવી દીધા છે,

ને જગતને નરકમાં નાખે છે. આમ કરવાથી માયા પણ લજવાય છે. આથી મોટા ભગવદ્દીયો એમ કહે છે કે પ્રભુને ભજો, પ્રભુની સેવા કરો, સર્વના ધણી એક પ્રભુ છે. શ્રી ગીતાજીમાં ભગવાન એમ કહે છે કે બધામાં ભગવાનને જોજો, ને પ્રભુ કર્તા જાણજો. આથી માયા કહે છે કે તમે મને આજ્ઞા કરી કે મને ભુલાવી દો, જીવને આગળ કરો, આથી મેં આવું કરવા માંડ્યું, એટલે જીવને નરકમાં નાખવાનું કામ મને સોંપ્યું! આથી માયા ધણું લજવાય છે, પણ શું કરે? ધણી જે આજ્ઞા કરે તે કરવું પડે. આ માયાના મનમાં જો એમ છે કે જીવ પ્રભુનું ભજન કરે તો કેવું સારું?

આથી હરિ કર્તા જાણજો, હરિ વિના કોઈ છે નહિ, તદ્દન 'મમતારહિત' રહેજો. અહંતામમતા એ પાપનું મૂળ છે. માટે પ્રભુ ચક્ષાત્રે તેમ ચાલજો, પોતે કર્તા મટી જવું, ને પ્રભુ કર્તા જાણજો; કોઈના સાથે વઢવું નહિ. કોઈનું મન દુઃખવડું નહિ. કોઈ પર ક્રોધ કરવો નહિ, સર્વ પ્રાણીમાત્ર પ્રસન્ન થાય તેમ કરજો. એટલે પ્રભુ પ્રસન્ન થાય. સર્વ પ્રસન્ને પ્રભુ પ્રસન્ન છે.

૫૩. વળી એક દિવસે કહ્યું કે, નારદજીએ બ્રહ્માને પૂછ્યું કે જગતના કર્તા કોણ? જગત તો એમ કહે છે, કે આ સૃષ્ટિના કર્તા બ્રહ્માજી છે, ત્યારે તમે છો? ત્યારે બ્રહ્માજી કહે છે કે આ અમે કર્તા નથી. આ જીવની જેટલી પ્રકૃતિ છે, તે પ્રભાણે થાય છે. તે પ્રકૃતિ કાળના હાથમાં છે. જુઓ આ જીવ વપ પચીશનો થયો, ત્યાં સુધી તો ભૂખે મુઓ, ને પછી લક્ષ્મણપતિ થાય છે, એ કોણ કરે છે? એ કાળ કરે છે. જે વેળા જેનો કાળ આવશે; તે વેળા તે થયા કરશે. તે કાળરૂપી મહામાયા પ્રભુની દાસી છે તેને જેમં નચાવે તેમ તે નાચે છે. આ જગતમાં જેટલા જીવ છે, એ પ્રકૃતિને આધીન છે, જેવી પ્રકૃતિ તેવો અવતાર પામે છે, ને વળી પામશે. જે ભગવાન ભજવાનો ને સેવવાનો લાભ તે તો પ્રકૃતિના હાથમાંએ નહિ, તે તો પ્રભુના હાથમાં છે. જેટલું પોતાને દાન કરવું હોય તેટલું કરે, માટે પ્રભુની ભક્તિ વિના કંઈ છે નહિ. હરખ પણ ન કરશે, ને શોક પણ ન કરશે, જે વેળા પ્રભુને જે કરવું હશે તે થશે.

૫૪. વળી બ્રહ્માજી નારદને કહે છે કે અમે તો ચિતારા છીએ, આ પુતળાં તો એમણે આલેખી રાખ્યા તેમાં અમેએ નાના પ્રકારના રંગભર્યા છે. તે ગમે ત્યાં સુધી પુતળાં રાખે, ને ના ગમે ત્યારે પોતે સંહારે. મૂળ પુતળાં પ્રભુના ઉદરમાંથી થયાં, જ્યાં સુધી રમવાની ઇચ્છા હોય, ત્યાં સુધી તેમને રાખે ને ના ગમે ત્યારે સંહાર કરે. અમે ને આ ચોદ લોક સર્વ એ પ્રભુના

હાથમાં છીએ, જેમ નચાવે તેમ નાચે. ભગવાન વિના કંઈ છે નહિ. મોટે ભાગવાનને ભગવા ને સેવવા.

૫૫. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે આ ત્રણ ગુણથી સર્વે ઇંદ્રિયો થઈ છે. રાગસ. તામસ ને સાત્ત્વિક. તેથી સર્વે જુદી જુદી ઉભી રહે છે, કોઈ કોઈની સાથે મળતી નથી; ને ભગવાનને તે પોતાને રમવાનું મંદિર કરવું છે, ને પેલી ઇંદ્રિયો તો વેગળીને વેગળી ઉભી રહી છે. ત્યારે પ્રભુએ પોતાની પ્રકૃતિ શક્તિને આજ્ઞા કરી કે શું જુએ છે? માર, સર્વને ને એકઠી કરીને બાંધી નાખ. આમ પ્રકૃતિએ કર્યું, ત્યારે એકઠી થઈ, ને જેને જ્યાં મુકવી હતી ત્યાં મુકી. કોઈ ગુહા ઇંદ્રિય, કોઈ ઉપસ્થ ઇંદ્રિય, કોઈ નાક ઇંદ્રિય, કોઈ હાથ ઇંદ્રિય, કોઈ કાન ઇંદ્રિય, કોઈને મોંની ઇંદ્રિય ને કોઈને આંખની કરી. આ ઇંદ્રિયો પોતાની મેળે પોતાની ઇચ્છાથી નહોતી સ્થાન લેતી. ગુહા ઇંદ્રિય ને ઉપસ્થ ઇંદ્રિય થવું કોને ગમે? એટલે મારી કુટીને જ્યાં ઘાતવી હતી, ત્યાં ઘાડી. હૃદય તરીકે આપણે અરસપરસમાં નાહીને જતા હોઈએ, ત્યારે સર્વને એમ કહીએ કે ભાઈઓ મને આડો નહિ, હું તો અપરસમાં જાઉં છું. ત્યારે લોક તો વેગળા વેગળા ચાલે, પણ તેમાં કોઈ અમુર આવ્યો, તેણે તો આપણને ઝાલ્યા. ત્યારે આપણે કહીએ કે હું તો અપરસમાં જાઉં છું, ત્યારે પેલો કહે કે અપરસ કોણ છે? ચક્ર છે, વે ગાંસડી ઉઘાવની છે. ત્રણ મળી ગાંસડી માથે મુકી, તે લઈને આપણે ચાલ્યા. પેલી અપરસ થાકીને રહી, તેમ આ એકાદશ ઇંદ્રિયોને પ્રકૃતિએ બાંધીને આ શરીરરૂપી મંદિરમાં ઘાડી. ઇંદ્રિયોને એકની તળે બીજીને રહેવું ગમતું નહોતું, અને તેથી એકઠી થતી નહોતી, મોટે પરાણે મારી કુટીને જ્યાં ઘાતવી હતી, ત્યાં ઘાડી. કોઈ ઘર ચણે ત્યાં ઇંટો લાવીને જ્યાં ઘાતવી હોય ત્યાં એકી વખતે ઘાડી દે, ને જ્યાં ઘાલે, ત્યાં ચણાય. ગમે તો મંદિરમાં ચણે કે પછી સંપ્રસમાં ચણે, તેમ પેલી ઇંદ્રિયને ચણી નાખી ને એક પ્રભુને બેસવાનું મંદિર કર્યું. તે મંદિરમાં પોતે પધાર્યા. એવાં કરોડો બ્રહ્માંડો કર્યા. પણ પોતાની ઇચ્છા થઈ ત્યારે પ્રકૃતિએ ઉભાં કર્યા, પોતાને કંઈ કરવું પડતું નથી. કેટલાક દિવસ તો સર્વે ઇંદ્રિયો જુદી જુદી રહી, કોઈ કોઈને મળી નહિ. જ્યારે પ્રકૃતિને પ્રભુએ આજ્ઞા કરી, ત્યારે પ્રકૃતિએ એકઠી કરી. તેમ આ ગર્ભમાં ચાર પાંચ માસનો ગર્ભ થાય છે, ત્યાર પછી જન્મ સંચરે છે. કેટલી સાત લોક નીચા ને કેટલી સાત લોક ઉંચા છે. નીચલા તે નીચલો ભાગ, ને ઉપલા તે ઉપલો ભાગ.

દેહ તે બ્રહ્માંડ એ રીતે છે. એ ચાંદ લોક આ જીવનું નામ પાડ્યું, પણ તે નામ છે નહિ. એ નામ તો સંજ્ઞામાત્ર છે. લોકોનું પાડેલું છે વા કોઈનું પાડેલું છે, તે જોટું છે. કલ્પેલું નામ તે મિથ્યા માત્ર છે, પણ એ સાચું માન્યું છે. જે નામ કરાવ્યું, તે નામને ગાળો દઈએ છીએ ત્યારે રીસ ચઢે છે. ત્યારે આ એકદશ ઈંદ્રિયોમાં તું કયો ! આ હાથ તારું નામ ! કે પગ તારું નામ ? કે મોઢું તારું નામ ? વા માથું તારું નામ ? તું કયો ? તારામાં એ બધું છે, ને જે ગાળો દે છે તેનામાં એ બધું છે, ત્યારે ગાળો કોને લાગશે ? જેમ દાંત જલ કરડશે, પગ પગને અથડાશે, ત્યારે કોને મારશે ? આ રીતે બધું છે, આ તો હરિનાં મંદિર છે. જુઓ આ જીવમાં પોતે સિંહાસન માંડીને બેઠા છે, તેમાં પોતે જીવ પણ છે. વળી એ જીવમાં કરોડો જીવ કીડા છે, કરમીઆ છે, તેમાં એ પોતે જીવ છે, તેમ કરોડો બ્રહ્માંડમાં છે, એજ રીતે છે. જેમ પેલો મોટો જીવ સવા શેર ખાય છે, ત્યારે તેમાં રહેલા કરોડો જીવ તૃપ્ત થાય છે તેમ આ જીવ પ્રભુને ભોગ ધરે છે ત્યારે સર્વે તૃપ્ત થાય છે એ રીતે રોજ રાખે, તો એ તૃપ્ત થાય. તો શા માટે ભોગ ધરે ? આથી વાણું વાયને લુખ લાગે, ત્યારે નાહીને રસોઈ કરાને પ્રભુને ભોગ ધરે. વળી કહે છે કે તૃપ્ત થયાની કંઈ એંધાણી છે ? ત્યારે કહેવું કે દુર્વાસા આવ્યા હતા, ને ભાજનું એક પત્ર પ્રભુએ મુખમાં મુક્યું, એટલે બધા શિષ્યો સાથે દુર્વાસા તૃપ્ત થયા. જ્યાં જેવો ભાવ મુકવો હોય તેવો મુકે, એવી પોતાની શક્તિ છે. તેમ આ જગત પ્રભુના પેટમાં છે, એટલું શા માટે કહેવું પડે ? અરે આ જગત તો પ્રભુને રહેવાનું મંદિર છે. માટે મંદિર વિના જોશો નહિ. શ્રી શુક્રદેવજી મંદિર વિના ને માંહે પ્રભુ વિના બીજું જોતા નથી. જ્યાં જય ત્યાં પ્રભુ જુએ તો ચાંદ લોક તૃપ્ત થાય. એક તજ પડે એટલું પ્રભુ વિના છે નહિ. આ મારાં રૂપની સાથે સાડું સાડું બોલીને પ્રસન્ન કરશે, તો હું પ્રસન્ન છું. જેમ તને સાકર ભાવે છે, ને લીમડો કડવો લાગે છે. તેમ સર્વે ઠેકાણે જાણને ને આલને. લીમડો તો પોતે પીવા. સાકર સામાને ખાવા આપીએ. ત્યારે પ્રભુ મંદિરમાં બેઠા છે, તે પ્રસન્ન થશે. જો જુડું જોશો તો પ્રભુ કહે છે કે હું કોપીશ, ને મને જોશો તો મને પામશો. એવાં કરોડો બ્રહ્માંડ વૈરાટ રૂપમાં છે, એવાં કરોડો વૈરાટ પ્રભુના શ્રીચંગમાં છે. તેમ શ્રીકૃષ્ણ રસ શ્રીકૃષ્ણના સ્વરૂપમાં છે. તે ઠાકોરજી શ્રીઆચાર્યજી મહાપ્રભુજીના ભાવાત્મક છે. ને પંચાક્ષર સાથે નામ આપ્યું છે. ૫૬. વળી એક દિવસે પૂછ્યું, શ્રીગોપીજનો ત્રણ ગાઉ મથુરા છે છતાં ત્યાં

કેમ ન ગયાં ? એનાં સ્નેહીને ત્રણ ગાડિ પ્રભુ પાસે ન જવાય ? ત્યારે જવાનો મનોરથ કરે પણ પોતાનું નીચપણું મનમાં આવે કે આવા મોટા પ્રભુ આગળ આપણે તો કુદ છીએ, એટલે પ્રભુ પાસે જવા લાયક નથી એમ બાણીને નિરાશ થઈને રહેતાં. તેનું દષ્ટાંત એ કે (કહેવા લાયક નથી પણ કહું છું) કોઈ એક આંધાલ હોય તે આપણા ઘરમાં પેસવાનું મન કરે, ને વળી મન ના કરે. તેમ શ્રીગોપીજનો વિચારી બેતાં, ત્યારે પોતે કરોડો આંધાલ જેવાં પણ પણ નથી, ને પ્રભુ નો આવાં મોટા છે, મોટા આપણે તેમના મેં આગળ જવા લાયક નથી. એમ પક્કે ને પક્કે પોતાની નીચતાને દીનતા વિચારતાં હતાં, તેથી કરીને જઈ ન શક્યાં. એવા દન્યભાવ વિના પ્રભુ પ્રસન્ન થાય નહિ. એવા દીનભાવ તેમનામાં આવ્યો, ત્યારે પ્રભુ શ્રીગોપીજનવક્ત્રભ કહેવાયા, હવે આ જગતમાં જીવ તો પોતાનું રૂપ પણ બાણતા નથી, તો પ્રભુનું સ્વરૂપ, શી રીતે બાણજ ? વળી પોતે દંભી ભગવદીય થઈને બેઠા છે. ગમે એટલો થા પણ કંઈએ તારું વળે એમ નથી, ગમે એટલા અવતાર ધર, પણ દીનતા આવ્યા વગર પ્રભુની પ્રસન્નતા થવાની નથી.

પડ, વળી ચતુઃશ્લોકામાં કહ્યું છે કે ભગવાનને બાણવા મોટા બાણીને તેને મળવું. મળીએ ત્યારે તેમનો સ્વભાવ બાણ પડે. જે બાણસ મળે નહિ. ત્યારે તેની વિસ્મૃતિ થાય, મોટા મળવું. પછી તે પ્રભુની સેવા કરવી, ને સેવાથી સિદ્ધ થાય તે રૂપરૂપ સેવા. રૂપરૂપ સેવા તે કે જે કરે ને દેયામાં પ્રભુની પોતાની ઇચ્છા બાણ છે, ને તે પ્રમાણે કરે છે. ને પ્રભુને પોતાને ગમે કે ના ગમે ને એ કંઈ પણ બાણનો નથી, ને સાધનરૂપ સેવા મોટા પ્રભુને પ્રથમ બાણવા. વળી કહ્યું કે જે હું ને મારું કહે છે, ને ભગવદીય પુરુષોત્તમના સંબંધથી કહે છે, ને જીવના દરિ થણી છે. શ્રીવક્ત્રભટ્ટ મહારાજે કહ્યું, કે ચોવિસ અવતાર સુધી સેવા નથી.

આ તો શ્રી મહાપ્રભુજીએ કૃપા કરીને શ્રીકૃષ્ણ સર્વોપરિ; સર્વથી મોટામાં મોટા આનંદનિધિ, રસાત્મક તેમની સેવા, તેમનો અટાક્કર ને તેમનો પંચાક્કર આવ્યો છે, જેટલું આપણને મળ્યું છે, તેટલું કોઈ કાળે કોઈને મળ્યું નથી. મોટા મોટા ભગવદીય થઈ ગયા છે, પણ સેવા કોઈની પાસે કરાવી નથી, પણ આ જીવ પર કૃપા કરીને કરાવે છે, મોટા પોતાનું મોટું બાળ્ય માનીને કરવી. મોટું બાળ્ય છે કે પ્રભુને જગાવવા, ભોગ ધરવા, પોદાડવા વગેરે બધી શ્રીગોસ્વામીજીના અનુગ્રહથી મળી છે. દયા કરીને સેવા આપી છે; મોટા જીવે પોતાને બાળ્યવાન માનવો બેઠાં.

૫૮. વળી એક દિવસે કહ્યું કે, શ્રીમહાપ્રભુજી કરોડો રસના સમુદ્રમાં પડ્યા છે, તે કરોડો રસની ભાવનામાં ઝુલે છે. તે કરોડો સમુદ્રમાંથી એક એક બુદ્ધ તેમાં દામોદરદાસ પડ્યા છે. તે આનંદ માતો નથી, એવી બુદ્ધ છે. તે બુદ્ધનો એક સમુદ્ર તેની એક કણિકા આજના ભગવદીયમાં આવે, ત્યારે તે આનંદમાં પડે છે. બીજું કંઈ દેખે નહિ. તેનો પ્રપંચ, લૌકિક વહેવાર તેજ વખતે છુટી જાય. પણ લોકનો વૈભવ તુચ્છ તરણા માત્ર ગણે. આ શક્તિ આનંદની બુદ્ધમાં છે, તે બુદ્ધ નથી મળી, ત્યાં સુધી જીવ લૌકિકમાંજ છે.

૫૯. વળી એક દિવસે પૂછ્યું, કે મર્યાદામાર્ગીય ભગવદીય કયા? ત્યારે કહે છે કે જે પ્રભુની મર્યાદા રાખે તે મર્યાદા ભગવદીય. તે-મર્યાદી ભગવદીય ભગવાનને દેખે નહિ, પણ એમ જાણે કે ભગવાન વિના કંઈ છે નહિ. કોઈની સાથે ભુંડુ ભટ્ટાં ખોલે નહિ તે. શ્રીગુરુદેવજી, નારદજી, ભરતજી તે સદાસર્વદા ભગવાન વિના જોતા નથી. માટે તે ભગવાનની મર્યાદા રાખતા. કોઈની સાથે પ્રભુની વાત વગર ખોલે નહિ એ મર્યાદામાર્ગીય. હવે પુષ્ટિમાર્ગીય કયા? જેની સાથે પ્રભુ સાક્ષાત ખોલે, ચાલે, સ્પર્શ કરે, પોતે પ્રેમથી પ્રસન્ન થાય, એ પુષ્ટિમાર્ગીય, જે ભગવદીય પોતાને સ્થાનકે રહ્યા હોય, તે પાછા મૂળ સ્થાનકે પહોંચે. ભ્રમણ ભ્રમણની જગાએ રહે, તો તે પ્રભુને પામે. જે જે વરણનો (સ્થાનનો) અધિકારી છે, તે તે અધિકારે રહે છે, તો પછી તેને ફરી તે અધિકાર પ્રાપ્ત થાય, ને અધિકારથી ભ્રષ્ટ થાય તો અધિકારથી છુટે, માટે ભગવદીય ભગવાનને ચુકે તો ભ્રષ્ટ થાય.

૬૦. વળી એક દિવસે કહ્યું કે, બ્રહ્માજી, શિવજી. વિષ્ણુ ને મહામાયા શક્તિ એ બધા એવા મોટા છે, કે બ્રહ્માજી સૃષ્ટિ કરનારા, શિવજી સંહાર કરનારા ને વિષ્ણુ પાલન કરનારા છે, ને માયા સૌને રમાડનારી છે. એવી મોટી શક્તિઓ છે, પણ તે શ્રીકૃષ્ણના હાથમાં સર્વ છે, પોતે પોતાની સામર્થ્યથી ભલે સર્વ કરે પણ અંદર સામર્થ્ય શ્રીકૃષ્ણનું છે. શ્રીકૃષ્ણ સામર્થ્ય ના મુકે, તો એ કે વસ્તુ થાય નહિ, એવા પ્રભુ મોટા છે.

વળી કહ્યું કે કોઈ આપણને ગાળ દે છે, તો આપણે વઢીએ છીએ, એ તો ખોટું વઢીએ છીએ. આપણા મનની મમતા બીજી છે, તેથી વઢીએ છીએ. જુઓ, આપણી ઓટલી કોઈ ખોટી નાખે, ત્યારે કંઈ ઓટલી ના કહેતી નથી, પણ આપણને ઓટલીની મમતા છે, માટે વઢીએ છીએ, આ

ખોટું છે. જુઓ ભરતજીને ગાળો દિધી, હાથ આંધ્યા, પણ કંઈજ બોલ્યા નહિ, અને કોઈ ગાળે આપણને દે છે, ત્યારે આપણને રીસ ચડે છે, પણ આપણે કદી રીસ ચઢાવવી નહિ.

જો માણસ કર્તા હોય અથવા આપણે કર્તા હોઈએ તો, આપણે વાંઝીઆ હાઈએ ને છોકરો ન હોય તો કેમ ઇચ્છા મુજબ પેદા કરી શકતા નથી? અને પ્રભુને આપવા હોય તો એની મેળે આવે. વળી છોકરા ચાર થાય તો ક્યેશે હવે એક છોકરી હોય તો સાઈ, પણ દીકરી જનમતી નથી, ને પોતે કર્તા બનીને બેસે છે. આ મિથ્યા છે. કરનારો તો એક પુરુષ છે, તેના વગર કોઈ કરનાર છે નહિ.

૬૧. વળી એક દિવસે કહ્યું કે, જો આપણે કર્તાપણું રાખીએ, તો પ્રભુ કહે છે કે, હું કર્તા ક્યાં ગયો? કર્તા તે હું છું, તારું જીવનું શું ગતું? તું શું કરે? તું તો એક મચ્છર મગતરું છે. કર્તા હું છું, મારી આજ્ઞા વિના કંઈ થાતું નથી. તું તો એક મારી સેવાને મારા બજન વિના એક પા પળ રહીશ તો બહિર્મુખ થઈશ, માટે તારે તો એક વિશ્વાસનું કામ છે કે, જે હરિ કરશે તે મારું ઉત્તમજ કરશે, એટલે જ્યારે તને મારા પર વિશ્વાસ આવશે, ત્યારે તારું સર્વે ભલું જ થશે. વિશ્વાસ હોય ત્યાંજ વિશ્વંભર છે. એક મારો વિશ્વાસ ને મારો આશ્રય રાખીને નારી અહંતા મમતા મુકી દે, ને મારું સેવન કર. એટલે મારે જે કરવું હશે તે કરીશ. તું મુખે મુઠ્ઠા રહેજે પણ વિશ્વાસનું કામ છે.

૬૨. વળી એક દિવસે કહ્યું કે “પરમકૃપાળુ શ્રીવલ્લભનંદન કરત કૃપા નિજ હાર્ય દે માથે” શ્રીગુસાંઈજી કેવા છે? પરમ કૃપાળુ છે. જે જન શરણ આવે ને એમની આજ્ઞા પ્રમાણે ચાલે તો શ્રીગુસાંઈજી પ્રસન્ન થાય. અને કૃપા કરી જીવના મરતક ઉપર નિજ હસ્ત મુકી ને અદર્શિશ સેવા સ્મરણ કરવાની આજ્ઞા આપે. તે આજ્ઞાનુસાર જો વર્તવામાં ન આવે તો તે જીવને માથે હાથ શા માટે મૂકે? આથી જે જીવ આજ્ઞાને અનુસરી સેવા, સ્મરણ, ઇત્યાદિ કરવામાં આવે તો “મહી ગોપત શ્રીગોવર્ધનનાથે” વળી શ્રીગુસાંઈજી પરમ ઉદાર ચતુર ચિંતામણિ છે. તેથી પતિત જીવાને શરણે લઇ પોતાની મહાઉદારતાને પ્રકટ કરી, ને જીવના સ્થૂળ દેહને ભગવત્સેવામાં નિયોજવા

આજ્ઞા કરી પોતાના ચિંતામણિ સ્વરૂપની સાર્થક્યતા કરે છે. કારણ કે લોકને સુવર્ણનો સ્પર્શ કરવા માત્રથી જે સુવર્ણ બને છે તેમ શ્રીગુસાંઈજીનો શરણસ્થ જીવ કૃપાપાત્ર બની ભગવાનની સેવામાં પોતાનું સર્વસ્વ અર્પણ કરી દે તેથી શ્રીગુસાંઈજી ચિંતામણિ સ્વરૂપ છે. વળી પરમ ઉદ્ધારતાનું સ્વરૂપ તો એ છે કે સંસાર સમુદ્રની પ્રચંડ પ્રવાહની ધારાઓમાં જીવ તણાઈ જતો હોય ત્યારે આપ કૃપા કરી તેને કહાડે છે “ભજ કૃષ્ણદાસ કાજ સખ સરહી જે જનો શ્રીવિકૃલ્લનાથે જ્યારે જીવ શ્રીવિકૃલ્લનાથજીને પરમ કૃપાળુ જાણશે ત્યારે “હું અને માફ” ના અહંતામમતાત્મક ગર્વના સમુદ્રમાં ડુબતા જીવ જે કહાડશે અને તે અહંતામમતાનો નાશ થયેથી શ્રીગુસાંઈજી પ્રસન્ન થશે. શ્રીનાથજી શ્રીગુસાંઈ ઉપર પ્રસન્ન થાય છે ત્યારે પેટો જે જીવ શરણસ્થ છે ત્યારે તેનો હાથ પકડીને શ્રીજીને શ્રીગુસાંઈજી સોંપે છે તે વખતે જ બડભાગી જીવ પાસે હોય છે તેનું કામ થઈ જાય છે. જ્યારે જીવને પાસે જોવામાં નથી આવતો ત્યારે તે જીવને અંતરાય પડે છે. આવા મહાદયાળુ શ્રીવિકૃલ્લનાથજી છે. સેવા ઉપરનું મમત્વ તેજ ખરો પુરુષાર્થ છે અને તેમાં પોતાનું ભાગ્ય માને જ્યારે સેવા છુટે ત્યારે પોતાનું અભાગ્ય માનીને કહેવા લાગે કે મારી સેવા હાથથી ગઈ. અરે! હવે હું શું કરીશ? સેવાનું ખરું સ્વરૂપ શ્રીવલ્લભકૃપા સીવાય બીજો કોઈ જાણવાને શક્તિમાન નથી, તેમની સેવા પતિવ્રતા સ્ત્રીના ટેક જેવી છે. સેવા એજ પ્રાણ છે. સેવા વગરનો પ્રાણ શા કામનો? સેવા એ તત્ત્વમાં પરમ તત્ત્વ સ્વરૂપ છે. જે સેવા કરશે તો શ્રીગુસાંઈજી પ્રસન્ન થાય. સેવા કરવાનું અભિમાન જોઈએ. અધ્યા, તારે માથે શ્રીકૃષ્ણ બિરાજે છે, અને તું ભાઈનો, આપનો, સ્ત્રીનો પુત્રનો ને ઘરનો થાર્જી? આ સર્વેના મઝીને પોતાના પ્રભુના થઈએ, પ્રભુ શું ઓછા છે? પ્રભુ સૌથી મોટા છે, માટે પ્રભુ સિવાય બીજા કોઈનો આશરો ન રાખવો, એક પ્રભુનો આશરો રાખવો, પ્રભુ વિના કોઈ છે નહિ.

૬૩. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે ભગવાનની તો ઘડી એકમાં કરોડો અવસ્થા બદલાય છે, માટે તે અવસ્થાઓ આપણે જાણવા યોગ્ય નથી. ક્યારેક કયા ભાવમાં ને ક્યારેક કયા ભાવમાં બિરાજ્યા હોય? જ્યારે વૈરાગ્યમાં બિરાજ્યા હોય ત્યારે ભક્તને માથે બિરજતા હોય છતાં દર્શન આપે નહિ, ને તે વૈષ્ણવને મળે નહિ, ત્યારે તે કઢી કઢીને મરે છે, કે મને દર્શન પ્રભુ આપતા નથી, ને મને મળતા નથી, આથી વૈષ્ણવ ખીજી ખીજીને મરે

પ્રભુના નામના અક્ષર જાણે છે, ત્યાં સુધી નામ સાધન છે, ને જ્યારે એ નામ જેટલા અક્ષર છે, તે પોતાના સ્વરૂપના અક્ષર છે, તે પૂર્ણરૂપ છે, જેમ શ્રીભાગવતના ખાર સ્કંધ છે, તે પોતાના અવયવો છે, એ ખારેય એકલા કરીએ, ત્યારે પોતાનું એક સ્વરૂપ બને છે, તેમજ અષ્ટાક્ષરને તેમજ પંચાક્ષરનું સમજવું. તેમ સેવાનું એક રૂપ છે. સ્મરણનું એવું રૂપ છે.

વળી કહ્યું કે શ્રીનંદરાયજીએ અભયાએકાદશી કરી, ને ખારશે પારણું કરવા નદીએ નહાવા ગયા, ત્યારે વરુણ લઈ ગયા. નંદરાયજી એમ જાણતા કે, હું સાધને તરું, એક શ્રીકૃષ્ણનો આશ્રય નહોતો, ત્યારે વરુણ લઈ ગયા. પ્રભુને અનન્ય ભગવદીય ગમે છે. મોટે અનન્ય થઈને એમની સેવા સ્મરણ કરવું. અનન્ય ભગવદીય વિના પ્રભુ પ્રસન્ન થશે નહિ. અનન્ય ભગવદીયને શ્રીહાકારજી પર દોષ આવે નહિ, ગમે તો શ્રીહાકારજી હજારો માણસોનો નાશ કરે, પણ ભક્ત પ્રસન્ન ને પ્રસન્ન રહે, ને પોતાને ગમે તેટલું દુઃખ આવે, છતાં જે ભગવદીય અનન્ય હોય તેને કરી વાતનું દુઃખ લાગે નહિ, પ્રસન્નનો પ્રસન્ન રહે. જેની નીચ અક્કલ છે, તે તો ખોટા છે, ને જેની સ્થિર બુદ્ધિ છે, ને ભગવાન વિના કોઈ વહાલું છે નહિ ને ભગવદીય. વળી કહ્યું કે. શ્રીકૃષ્ણ બ્રહ્મચારી છે. વ્રજ છે તે તો પોતાનું અંગ છે, બુદ્ધિ અંગી છે. પોતે વ્રજ અંગ ને બુદ્ધ અંગી.

વળી કહ્યું કે અવતાર અખળાતણો સારમાં સાગ છે. ત્યારે કહ્યું કે જેને એક પ્રભુની ભક્તિ વડે તરવું છે તેનું નામ અખળા, જેને સાધનનું બળ નહિ. જેને એમ નથી થતું કે હું આ સાધને તરીશ. સાધન બળ એક પ્રભુનું જ. પ્રભુ તારે તોજ તરીએ, નહિ તો ન તરાય. એવી જેની દૃઢ માન્યતા છે તેના પ્રભુ છે. વળી કહ્યું કે હું કર્તા મોટે ત્યારે પ્રભુ કર્તા થાય, એટલે તે ભગવદીય છે. કર્તા તો એક પોતે પ્રભુ છે, પ્રભુને નરકમાં કોઈ જવને નાખવો હોય, ત્યારે તે જવથા હું કર્તા મનાય. પોતે પોતાને કર્તા માને. વળી જવ મનમાં ધારે છે કે, હું આમ કરીશ, તો આમ થશે, ને આમ કરીશ તો આમ થશે; એવા પોતાના મનસુખા કરે છે, પણ તે બધા ખોટા પડે છે. આ બાબતમાં મનનો નિશ્ચય થશે કે, હું કર્તા નથી. કર્તા એક પ્રભુ છે ને પ્રભુ કરશે તે ખરું છે, બીજી વાત બધી ખોટી છે. જે એણે ધાર્યું હશે તે થશે, આપણું ધાર્યું કંઈપણ થવાનું નથી. હું કર્તા નથી મોટે પ્રભુની ભક્તિ નિઃસાધન થઈને કરે તો પ્રભુ પ્રસન્ન થાય.

૧૫. વળી એક દિવસે કહ્યું કે આ ઇંદ્રિયોને દેવતા છે આંખનો દેવતા સૂર્ય છે. હાથનો દેવતા ઈંદ્ર છે. તેમ સર્વે ઇંદ્રિયોને દેવતા છે. કામ તો રાજા કરે છે, નરસું કામ કરાય છે, ત્યારે ઇંદ્રિયોનો દેવતા નરકમાં નાખે છે, ત્યારે કહ્યું કે ઇંદ્રિયોનો દેવતા તો સાડું જ કામ કરાવે છે. જ્યારે યજ્ઞ કરવામાં બુદ્ધિ થાય ત્યારે તો દેવ કરાવે છે, ને જ્યારે કુબુદ્ધિએ ઇંદ્રિયો આડે છે, ત્યારે તે ઇંદ્રિયાના દેવતા વેગળા રહે છે. સર્વે ઇંદ્રિયોનો સરદાર ઇંદ્રિય એક મન છે. તે સર્વોપરિ છે. ત્યારે કહેશે કે મન તો પિશાચ છે. મનનો સારો મનમુખો તો છે નહિ. ત્યારે એ પિશાચ એને નરકમાં નાખે છે. જે મન વડે પ્રભુનો વિચાર પ્રભુની સામગ્રીનો વિચાર, પ્રભુને પામવાનો વિચાર થાય તે શ્રેષ્ઠ છે. આપણને મળે, ત્યાં સુધી તો શ્રીકાકોરણને આરોગ્યાવડું. ન મળે તો સંતોષ રાખી જળવડે નિર્વાણ કરીએ પણ પ્રભુ ઉપર પ્રસન્ન રહીએ. ન મળે તો ભાવના કરીએ, કે હું આવા ભોગ ધરું, સૌનાની ધાળો, રતનજ્વલિત કોરામાં અનંત પ્રદારના સુંદર ભોગ ધરું, એમ મનોરથ કરીએ, તો પ્રભુ પ્રસન્ન થાય. આવા મનોરથ કરીએ. તો કોઈવાર એ મનોરથ પુરા થાય. સર્વેના દિન ઉપર સર્વેના સારા ઉપરજ નજર રાખી ભોગ સર્વેને આપવા, ને આપણે તો દાળ રોટલી લેવી. હમેશાં પ્રભુની ભાવનામાં તરબોળ રહેવું.

આંખનો ધર્મ જોવું છે, તે આંખે જોઈએ છીએ, તે જગતના લોકની પેઠે ન જોઈએ, કાને આ જગતમાં પદાર્થ સાંભળીએ છીએ. પણ જગત સાંભળે છે તેવું ન સાંભળીએ. એમ જોઈએ અથવા સાંભળીએ તો નરકમાં પડીએ, જોઈએ ભગવત્પ્રસાદ. આ જગતથી અવગણા આડીએ, તો કામ થાય, અને આ જગત આ પદાર્થનો સ્વાર્થ મટે ત્યારે ભગવત્પ્રસાદનો ભોગી થાય. જ્યાં સુધી લાડુ, પુરી, ખીર એનો સ્વાદ છે, ત્યાં સુધી પ્રસાદ છે નહિ, પ્રસાદ જ્યારે ભાસશે, ત્યારે કહેવું એ ખાશે, ત્યારે ભગવત્પ્રસાદ લાણ્યો કહેવાય. તે તો ભરતલ તથા શુક્રેવલ લાખે છે. બીજા જેના પર પ્રભુની કૃપા થશે, તે લાણ્યો.

જેને ગોળ અને ઘોળ, સાડું અને નરસું, બળવડું ને જોવું તેમ ખાડું મોળું દુધને છારા એ સર્વે બરોબર થશે, ત્યારે એને પ્રસાદ ભોગ પડશે. ત્યાં સુધી પ્રસાદ જલ જળીને નથી. જ્યારે પ્રભુ એને કૃપા કરશે, ત્યારે સાગમાંથી ને નરસામાંથી. ભુંડામાંથી ને ભાજામાંથી નીકળશે. પારકામાંથી ને પોતાનામાંથી ને મારા તારામાંથી નીકળશે, ત્યારે પછી પોતે પ્રભુ પ્રકટ

થશે. જ્યાં સુધી જીવ કર્તા છે, ત્યાંસુધી પ્રભુને શી ચિંતા થાય ? જ્યારે પોતે કર્તા મટી જશે, ને મનમાં અનુભવશે, કે મારું તો એક હરિજ સર્વે કરે છે. હું તો કંઈએ કરતો નથી, એવો નિઃસાધન થાય, ને કેડને બાંધીને સેવા સ્મરણ કરે; ને હું પણ મટી જાય, એટલે હું કર્તા મટી જાય, ત્યારે પોતે પ્રકટ થાય.

૬૬. એક દિવસે કહ્યું, કે આ જેટલા યજ્ઞયાગાદિક કરે ત્યારે જાણવું કે ઇન્દ્રિયોના દેવતા કરે છે, ને નરસાં કામ કરાય ત્યારે જાણવું કે ઇન્દ્રિયોના દેવતા તે હામેથી ઉડ્યા. ભગવત્સેવા તો શ્રીસ્વામીજી, શ્રી આચાર્યજી ને શ્રી ગુરુસાંઘજી ઇન્દ્રિયોના દેવ થાય ત્યારે કરાયજ નહિ તો સેવા ના થાય. સેવા તો એમની કૃપા વિના થશે નહિ. પ્રભુ પોતે ઇન્દ્રિયોમાં પધારી કરે છે, ને જીવ પોતે કર્તા બને છે, જીવનું શું ગતું કે પૂર્ણ પુરુષોત્તમની સેવા થાય ? એ તો પ્રભુનું જ કામ. જીવે તો સાક્ષી થઈને જોવું કે પ્રભુ શું કરાવે છે ? ને શું કરે છે. તારું કર્તાપણું અહીંયાં નથી.

૬૭. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે આ જીવમાં રજોગુણ છે, તમોગુણ છે, ને સત્ત્વગુણ છે. જે રજોગુણી હોય, તે આસુરી હોય, તે કેવળ અહંકારી હોય. તમોગુણી હોય તે આસુરી હોય, ને સત્ત્વગુણી હોય તો ભગવદ્ભજન કરે, તે મોટો ભાગ્યશાળી. સત્ત્વગુણમાં તમોગુણ ભેળો હોય, ત્યારે સેવા સ્મરણ કરે, ને છેવટે વહે, ને ગાળો દે, પછી જીવ બાળે. સત્ત્વગુણમાં રજોગુણ ભેળો હોય ત્યારે શું કરે ? અહંકાર કરતો જાય. જે ગુણ વધતો હોય, તે એની મેળે જલદી જણાઈ આવે. રજોગુણ હોય ને સાત્ત્વિક થોડો હોય ત્યારે પ્રાધાન્ય રજોગુણનું હોય, પેલો થોડો હોય, તે દબાઈ જાય. સાત્ત્વિક બહુ હોય ને રજોગુણ, તમોગુણ થોડા હોય તો સત્ત્વગુણ બીજા બેઉને દબાવી દે. સર્વમાં ગુણની પ્રધાનતા છે. જેમ ગુણ ચલાવે, તેમ આ જીવ ચાલે. જીવ ગુણોનો ગુલામ છે. જીવ તો એમ ધારે કે, હું સાત્ત્વિક થાઉં, કોઈની સાથે બોલું નહિ, કોઈને કાંઈ કહું નહીં, પણ પછી પેલા ગુણ વડે કંઈ બોલ્યા ચાલ્યા વિના રહેવાય નહિ. વળી કહ્યું કે આ જીવ અષ્ટાક્ષર મંત્ર જપે છે, એને ક્ષણ કેમ થતું નથી ? મંત્ર તો કેવળ ક્ષણરૂપ છે. જે મંત્રે આચાલને શ્રીજમનાજીએ માર્ગ દીધો. તે મંત્રવડે ધારે તે થાય. દ્રુવજીએ દ્વાદશાક્ષર મંત્ર જપ્યો. ત્યારે પોતે આવીને ઉભા રહ્યા. શુભો ને આગતા વખતમાં જપે અને જે માગે ને પામે. મંત્ર તો એવા છે.

હવે આ હવ મંત્ર જપે છે, પણ મન વગર જપે છે. સેવા કરે છે, તે પણ મન વિના કરે છે. જે મંત્રમાં એમ લખે કે આ આપણર મંત્ર જપું છું. તેજ પ્રભુ મારા મન્દિરમાં બેસા છે; એ વિના કોઈ છે જ નહિ. ॥ શ્રીકૃષ્ણ: શરણું મમ ॥ કહેતા જઈએ, ને સ્વરૂપની ભાવના કરતા જઈએ, ત્યારે તે મંત્ર જપ્યો કહેવાય, વળી કહ્યું કે જુવો, શ્રીઆચાર્યજીના સેવકે પેસો થાઠણ મૂર્ખ હતો, તેને એક માણાનો જપ કરાવ્યો ત્યારે તેણે તેજ વખતે શ્રીભાગવત વાંચવા માંડ્યું, અને અર્થ કરવા લાગ્યો. તેના ભાષાને પૂછ્યું કે, બીજા માણા જપાવું? ત્યારે કહ્યું કે એટલું જ પાત્ર છે. તે તો મૂર્ખ હતો પણ તે તેજ વેળા પંડિત થયો, ને કથા કહેવા લાગ્યો, એવો નામનો પ્રતાપ છે. આ હવ અવતરે ત્યારથી મરતા સુધી જપે છે, પણ દેરાને દેરા રહે છે. એ નામના અક્ષર માત્રાને મીઠું એ સર્વે સ્વરૂપ છે. એ અક્ષરમાં, માત્રામાં તથા મીઠાં સુદામાં ચિત્ત રાખીને આપણર જપે, તો તેજ વેળા કૃપરૂપ થાય. મન વગર જપવાથી તો કોઈ કાળે ભલશે નહિ. વળી કહ્યું કે વેદ તો એમ કહે છે કે, શ્રીકૃષ્ણ વિના કંઈ બેઠું નહિ. શ્રીભાગવતમાં પદે પદે એમ કહે છે કે, શ્રીકૃષ્ણ વિના કોઈ છે નહિ. આ જે દેખાએ છીએ, ને બેઠું નહિ. સાપને સાપ ન બેવો કીડીને કીડી ન બેવી, બ્રહ્માથી તે કીડી સુધી ગધું બ્રહ્મરૂપ છે, શ્રીકૃષ્ણ છે તે બેવા. સર્વે કૃષ્ણનું રૂપ છે. શ્રીકૃષ્ણ વિના કોઈ છે નહિ. તો તે શ્રીકૃષ્ણ કયા? ત્યારે કહ્યું કે આ જગત પ્રભુરૂપ છે, કયા પ્રભુ નંદનંદન અને શ્રી વાસુદેવનંદન કયા? રસાત્મક છે, લીલાત્મક છે તે નંદનંદન છે, તે તો એક રસરૂપ છે. તે રસની તો કંઈ પણ વસ્તુ નથી, તે તો મૂળ રૂપ છે, ધર્મી છે, વસુદેવનંદન તે ધર્મ, ને નંદનંદન તે ધર્મી. ને એક રસની પૂતળી છે. આપણર તે વસુદેવનંદનનો ને પંચાક્ષર તે નંદનંદનનો છે. આપણર લીલાત્મક છે, ને પંચાક્ષર મૂળ રસની પુતળી છે, માટે આ જગતરૂપ બ્રહ્મ છે, ને તો વાસુદેવનંદનની લીલા છે, એમ લખ્યું. મૂળરૂપના જે ભગવદીય, તો દિવાની સગ છે, ગમે એટલો વા આવે, પણ દાસે નહિ. તેનાં અંતઃકરણે ડગાવ્યાં ડગે નહિ. કોઈ ઉઠાડીને બેસાડે ત્યારે બેસે, તે ભગવદીયને એક ભગવાન ખવડાવે તો ખાય, નહિ તો પડી રહે. એવા નિશ્ચિત થઈને જુએ છે, તેની બરાબર બ્રહ્માએ નથી, ને શિવ પણ નથી. તે ભગવદીયનું શું કહેવું? તેવા તો કોઈએ આજ ભગવદીય છે નહિ. નંદનંદન કયા કોર? શ્રીઆચાર્યજીએ શ્રીગુણાંકજીએ સેવીને વૈષ્ણવના ઘરમાં પધરાવ્યા છે તે જુઓ, આ કોર છે કે નહિ? આપણે પોતાનીએ નો પોદે,

આરોગાવીએ તો આરોગે, ઉઠાડીએ તો ઉઠે, એ તો ભક્તવશ એક પુતળી છે. ગમે એટલા દોષ કરીએ, પણ આ ઠાકોરજી કોપતા નથી. ભક્તને આધીન થઈને ખેડા છે. ત્યારે કોઈ કહેશે કયા ઠાકોરજી કોપે? ત્યારે કહે છે કે વસુદેવ નંદન કોપે છે, મારે એનો સંહાર કરે છે એ બાબત નંદનંદન તો કંઈએ જાણતા નથી, એ તો એક રસરૂપની પુતળી છે. છ મહિના ભોગ ન ધરે તો પ્રભુ ખોલે નહિ. ન તવરાવીએ, તો પણ ખોલે નહિ. એ તો બીજી વાત જાણતાજ નથી, એક રસજ છે, મૂળરૂપ છે. એમાંથી કરોડ અવતાર કીડા ફરવાને ધરે છે. એ પ્રભુ આપણા ઘરમાં બિરાજે છે શાન્તિ લઈને, આપણું ભાગ્ય હશે તો એમને જાણીશું. એને આપણે શું જાણીએ? એને કોઈએ જાણે નહિ. સૌ છેતરાય છે, ને હાથ ધસે છે.

૬૮. વળી એક દિવસે કહ્યું કે, જળભેદમાં જે ભગવદીય અમૃત સરખા છે, તે શ્રીકૃષ્ણ વિના કોઈને જોતા નથી. કાર્યને કારણ એક છે. ધર્મને ધર્મી બે નથી, એકજ રૂપ છે. કથા તે બીજી ને પ્રભુ તે બીજી એવું કંઈ છે નહિ. શ્રવણ તે પ્રભુ છે, સેવા વા કથામાં, પ્રભુ વા સેવા, પ્રભુના શૃંગારભોગ સર્વે એક સામગ્રી છે. પ્રભુ વિના કોઈ છે નાહ. પ્રભુ કહે છે કે પ્રભુ વિના બીજું જોશે તે મારો નહિ. વળી જાણશો કે આ કથામાંથી પ્રભુ પ્રકટ થશે. આ સેવા કરતાં પ્રભુ પ્રકટ થશે, એ વાત ખોટી છે. શ્રીમહાપ્રભુજીનો તો એજ સિદ્ધાંત છે કે કથા તે હું, સેવા તે હું, જેણે સેવા કથા કરી તે મને પામ્યો. હવે કંઈએ છે નહિ. સેવા સત્સંગ કરીને મારી પ્રાપ્તિની આશા રાખશે, તે અસુર છે, ને સેવા કરી સ્મરણ કરી કથામાં લળી સત્સંગ કરશે, તે મને પામશે. આ માર્ગમાં ધર્મને ધર્મી એક છે. પ્રભુ વિના કોઈ છે નહિ. પ્રભુ વિના કોઈ જોશે તે અસુર, અને મને જોશે તે મારો ભગવદીય છે. શ્રીમહાપ્રભુજી તો એમ કહે કે, કોઈ નાનું નથી, ને કોઈ મોટું નથી, સર્વે મારું રૂપ છે. તે તો કોણ જાણે? મારો હશે તે જોશે.

૬૯. વળી એક દિવસે કહ્યું કે, આ ઘરમાં કોઈને પ્રભુ પ્રસન્ન થયા નથી, ને થાય પણ નહિ. પણ ઘરમાં રહે ને પોતાના પ્રભુ વહાલામાં વહાલા થાય તો ખારણે ગયો હોય (સંન્યાસી કે વિરક્ત) તેનાથી આ ઘરમાં રહે એ મોટા છે. વહાલા થયાનું લક્ષણ શું? જે આપણી વહાલામાં વહાલી ચીજ હોય તે પ્રભુ ઉપર વારી નાખીએ. પોતાના દેહને મનને પોતાનો આત્મા સર્વે પ્રભુને સમર્પીએ. તેમ આજે દ્રવ્ય, ધર, સ્ત્રી, છોકરાં સર્વ સમર્પાને પ્રભુની સેવા

કરીએ. અને કપટ મુકીને કરીએ, તો ધરમાં પણ પ્રભુને પામીએ. પ્રભુ જ્વહાસા થવાનો મેળ છે.

૭૦. એક દિવસે પૂછ્યું કે મહારાજ, આ જીવને વેરાગ કેમ થતો નથી ? ત્યારે કહ્યું કે એને પ્રાછંસા જન્મનું દુઃખ થાય તો વેરાગ આવે. મને આટલા જન્મોમાં મહાદુઃખ થયું છે, મારા દુઃખનો પાર નથી, ને વળી આગળ અવતાર ધરવા છે, તેનું તો દુઃખ છે નહિ. આ કૃતરા બળદને દુઃખ હોય તો એને દુઃખ હોય. જ્યારે તેને દુઃખ સાંભરે, ત્યારે દુઃખની ચિંતા થાય, ત્યારે તે ચિંતામાં ડુબી જાય. આથી એને મહાદુઃખ થાય, ત્યારે એને ખાતું પીવું રહે નહિ, ને એમ કહે કે હે પ્રભુ, મારી શી વસ્તે થશે ? હાય હાય !! આ પ્રભુ મારી શી ગતિ થશે ? જન્મ ધરવાનું દુઃખ એવું છે. અહોરાત નિસાસા મુકતો રહે. ખાતું પીવું રહે નહિ. બોલતું ચાલતું ગમે નહિ, ત્યારે પ્રભુને દયા આવે, તો પછી એ જીવનું કામ થાય, આ જીવને આગલીએ ખબર નથી, ને પાછલીએ ખબર નથી. ખાઈ પીને મોજ કરતો કરે છે. નથી કોઈનું ભુંડ કરતાં બીતો ને નથી કોઈનું હૃદય દુઃખાવતાં બીતો. હુંકાર કરે છે, ને પેટ ભરે છે. એક પેટ ભરવા સાથે કામ છે, બીજી કરી વાત છે નહિ. પ્રભુ તે કોણ ને આ જગત તે કોણ ? ખાધું પીધું તે આપણા આપનું છે. ત્યારે આવા જીવની પ્રભુને પણ ચિંતા છે નહિ. તું જાણે ને તારું કામ જાણે !! અમે કોણ ને તું કોણ ?

૭૧. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે જેણે મારા શ્રીકૃષ્ણ કથા નેને ભજવાનું શું કામ ? માળા ફેરવવાનું શું કામ છે ? ગમે તેટલી માળા ફેરવે, ને ગમે તેટલું નામ દે, ને ગમે તેટલી સેવા કરે, પણ જ્યાં મુધી પ્રભુને પોતાના કર્યા નથી, ત્યાં મુધી સર્વે કાચું છે. એક નિશ્ચયે પોતાના પ્રભુ કર્યા વિના કામ થાય નહિ. આખો દિવસ માળા ફેરવે, પણ કામ થવાનું નથી. કોઈમાં દશ હજારની મતા મેળવી છે, તેને એક છોકરો છે. તેથી મરતાં કરીએ ચિંતા રહેતી નથી, મરતી વખતે કહેશે, કે આ મિલકત છોકરાં વાપરશે. હવે જેને છોકરાં નથી, તેનો જીવ પેટી મતામાં રહે છે. મનમાં કહેશે કે, આ ધરનું કોણ ધણી થશે ? આ દ્રવ્યનો કોણ ધણી થશે ? એમ વિચારી મનમાં બળે છે. તેમ પ્રભુ પોતાના કરે તો કરી ચિંતા રહે ? પણ પ્રભુ પોતાના કરે ત્યારે ને.

૭૨. વળી એક દિવસે પૂછ્યું કે જીવ નામ દે છે પણ કૃપા થતું નથી તેનું શું ? હજારો જનમ નામ દે, પણ નામ કૃપા થતું નથી, તેનું શું કારણ છે ?

ત્યારે કહ્યું કે, આટલાં વાનાં હોય ત્યારે નામ કુળે ? (૧) નામ (૨) રૂપ (૩) મનન (૪) ભક્તિ (૫) ભાગ્ય. જે કાળે આ બધા વાનાં એકઠાં થાય ત્યારે નામ કુળે. હવે પુછ્યું કે નામ તે કયું ? ત્યારે કહ્યું કે ગુરુ આપે તે ખરું નામ. તે નામ અહોરાત જાળ્યા કરે. રૂપ તે કયું ? જે ગોવાળોમાં રમે છે, ગાયો ચરાવે છે, મલપતા રમે છે, જે રૂપ વ્રજભક્તોનું છે, તેની ભાવના કરે. પુરુષ કે સ્ત્રીની કોઈ વ્રજભક્તની લીલાની ભાવના કરવી નહિ, કરે તો નરકમાં પડે માટે એકલી પ્રભુની લીલા છે તેની ભાવના કરવી. માંકડામાં ગોવાળમાં સખા સાથે ગેડી દડા રમ્યા છે, તે રૂપ વિના બીજા રૂપની ભાવના કરવી નહિ, પ્રભુની ભક્તિ તે પ્રભુ ઉપર રહે. આટલાં વાનાં થયાં છતાં ભાગ્ય ન હોય તો સિદ્ધ થાય નહિ; માટે ભાગ્ય જે વેળા ઉઘડે તે વેળા કુળ થાય.

૭૩. એક દિવસે કહ્યું કે ગંગાચાર્યજી નંદરાયજી પ્રત્યે કહે છે, કે આ લક્ષ્મી નારાયણ કહે છે, વળી સુરજનારાયણ કહે છે, વળી જગન્નારાયણ કહે છે, તે સર્વે નારાયણ છે. એ છ નારાયણના ધર્મ ૩૬ ને છ નારાયણ એ સર્વે એના પેટમાં છે તે ઉપર શ્રી આચાર્યજીએ શ્રીમુખોધિનીજીમાં કહ્યું છે કે આ પ્રભુ છે, તેને સાડે ઘડી અહોરાત્ર નિરખવા ને જોવા, એમાં મન રાખવું, એને આરોગાવવું, પ્રપંચ મુકીને યાદ કરવું, પ્રપંચ તે શું ? કોઈપણ મન ચોરીને વાત કરવી નહિ; પ્રભુને મુકીને કંઈ જવું નહિ, એને લઇને કંઈ નીકળવું નહિ, આપણી દેહ રહે ત્યાં સુધી પોતાના પ્રભુ પાસે રહેવું.

૭૪. વળી એક દિવસે કહ્યું કે શ્રીજશોદાજી દધી મથન કરે છે, તે પણ પ્રભુને ગમતું નથી. પ્રભુજીને જશોદાજીનો સંસાર પણ ગમતો નથી. પ્રભુને તો પોતાના સ્વરૂપમાં નિરોધ ગમે છે. પ્રભુ કહે છે કે મારામાં શું એણું છે, કે સંસાર માણવો છે ? આપણો લોભ છે ને કામ છે ને ક્રોધ છે તે સર્વ પ્રભુ ને સોંપીએ. અઘોરિકા કથાઓ આપણી પાસે નાખીએ, કામ, ક્રોધ, લોભ આપણી પાસે રહે, તે નીચ છે, ક્ષુદ્ર છે, નાના છે. પ્રભુની પાસે ધર્મ છે. ભગવદીય થઇને આપણી પાસે એ આવે તો બહુ મોટા થાય; પછી શું થાય ? આવા ભગવદીય ઉપર કોઈટાપ કરે તો તેણે ક્રોધ પ્રભુને સોંપ્યો છે, એટલે બોલતો નથી, ત્યારે પેલા સાંભા ઉપર પ્રભુ કોપે છે. જેટલું ગદમાં કહ્યું તે પ્રમાણે આવે, ગાંસડી માંથે ઉંચકે છે, તે કાઢી નાંખે, ત્યારે પછી પ્રભુનો દાસ થઈને રહે, ત્યારે પ્રભુને ને એને બને.

વિષય								પૃષ્ઠ
૧ કોટા સંસ્કૃત પાઠશાળાની પરીક્ષા	૨૮૧
૨ રસમયો-શ્રીમદ્રાધા	૨૮૨
૩ મધુ બસી	૨૮૩
૪ કૃપાણુ મીમંસા વિદ્યુતેશ પ્રભુચરણ...	૨૮૪
૫ સવાહ	૨૮૫
૬ વૈષ્ણવની વાણ	૨૮૬
૭ સમાચારાદિક	૨૮૭
૮ લવાજમની પહોંચ	૩૦૧

વહેલો તે પહેલો

નિત્ય પઠન અને મનન કરવા યોગ્ય

શ્રી અનિરુદ્ધ બ્રહ્મવાદ ગ્રંથમાળા.

પ્રથમ પુસ્તક.

જેમા ગ્રા શ્રી હરિશચળ વિરચિત ૫૫ થી ૬૦ ગ્રંથો ગુણ અને ગુર્જર અનુવાદ સ લગભગ પૃષ્ઠ ૬૦૦ નો ગ્રંથ ઉપાય છે.

યોદીજ નકસો બાકી છે કારણ અગાઉથી ઘણા માહકો થઈ ગયા છે. હજુ પછી ગ્રંથ વસત પંચમીએ ઉપાધ બહાર પડશે તે પહેલા માહક થઈ જોઈને આપનારને ન્યોહાવર રૂ. ૧) વસત પંચમી પહેલા ઘનાર માહકને આપવામાં આવશે અને ગ્રંથ બહાર પડ્યા બાદ ન્યો રૂ. ૧-૪-૦૦ પડશે. બન્નેનું પોસ્ટેજ અવગ. દરેક ગ્રામના માહકોએ જેમા મળી એક સરનામે મગાવી લેવી જેથી રેલ્વે પારસકથી આવે એટલે પોસ્ટ ચાર્જના ખર્ચથી બચાવ

માટે નામ તુરતજ નોંધાવે.

(પુરા સરનામા સાથે)

મત્રી, શ્રી પુષ્ટિમાર્ગીય પુસ્તકાલય.

નડીઆદ (ગુજરાત)

સાંપ્રદાયિક ગ્રંથો કયાંથી મેળવશો ?

શ્રીમદ્ભુભાષ્ય રસિમ અને શ્રી યુગોષિની (સંપૂર્ણ) મળશે.

સુદ્રિત થયેલા તથા નહિ મળતા સંસ્કૃત, મળ, હિન્દી, ગુજરાતી અને અંગ્રેજી ભાષાના સાંપ્રદાયિક સર્વ ગ્રંથો નીચેને સ્થળે મળશે યોગ્ય કમીશન પછી આપવામાં આવશે. બહારગામની માગણી પર પૂરતું ધ્યાન આપવામાં આવશે.

ભારતભારતક પંડિત શ્રીગદ્ગુલાલજીની સંસ્થા,

નં. ૫૦/૫૨ રોડ તલા નદી. ભલેશ્વર. મુંબઈ.

॥ श्रीविभुवदनानलाचार्य विजयन्तेतमाम् ॥

१५११.

अंक ६

सुखद्वैत

अने

सहितसहित

श्रीवद्विभा

२५८.

श्रीविद्वलनाथ संस्कृत पाठशाला से परीक्षाओं में उत्तीर्ण हुए विद्यार्थियों के नाम,

काशी हिन्स फाउण्ड में सन् २६ में पास हुए विद्यार्थियों के नाम—

रोल नम्बर	व्याकरण भयमा	थेगी	रोल नम्बर	थेगी
३२०	सुखद्वैत विगुणमत	... १	४१	कृष्णगोपाट ... १
३२१	सदाशिव पाठक	... २	४२	मदनगोहन ... २
३२२	हरिविष्णु चतुर्वेदी	... १	४४	नेदलाल ... २
३२३	कृष्णचन्द्र जोशी	... १	४५	रामनाथ ... २
३२४	प्रमुखाळ काश्यप	... २		

व्याकरण मध्यमा द्वितीय खण्डः

२३४५	राधाकृष्ण भट्ट	... १
------	----------------	-------

पुराण शास्त्री

९३२	मांगीलाळ विपाठी	... २
-----	-----------------	-------

साहित्यशास्त्री—द्वितीय खण्डः

१३२२	रामकृष्ण दावीच	... २
------	----------------	-------

कलरुता व्याकरण व साहित्य प्रथमा

में सन् २६ में पास हुए विद्यार्थियों के नाम—

रोल नम्बर	व्याकरण भयमा	थेगी
४०	कमलेश्वर	... २

कलरुता काव्य भयमा में पास हुए:

१६१	मदनगोपाट	... २
१६३	सुनीधन्द्र	... २

सन् १९२६ में इच्छित कक्षाओं में

पास हुए विद्यार्थियों के नाम—

नाम	कक्षा	परिणाम
१ राधाकृष्ण	सत्रम	पास
२ जगजीव	सत्रम	"
३ कृष्णचन्द्र	चतुर्थ	"
४ बसन्तीचन्द्र	तृतीय	"
५ श्रीराम	"	"
६ निधीश्वर	"	"

नेत्री, श्रीमती विद्वलनाथ संस्कृत पाठशाला—कोटा.

॥ શ્રીકૃષ્ણના શ્રીમદ્ધ્યાન જનમયી દધિ-મહોત્સવની ધૂમ મચી હતી, તેમ પ્રાકટયોત્સવનિમિત્તે દધિ-મહોત્સવથી વાતાવરણ મંમતમય બની ગયું.

પોતાના એક કીર્તનમાં કહે છે કે—

મુનિયત રાવડ હોત વધાઈ ।

પ્રકટ મહે વૃષમાનુનન્દિની રસિક વનન મુસદાયે ॥

કોન પુગ્ય મુફલ તુમ કીનો ફૂંવરી મનોહર જાઈ

દેવદાસરાધાનું પ્રાકટય સવય નામના ગ્રામમાં સારસ્વતકલ્પમાં પોતાને મોસાએ યયું હતું. ત્યાં ગોપનું ગ્રામ બરસાના હતું. શ્રીમદ્રાધાના પ્રાકટયવેળા શ્રીકૃષ્ણનો પ્રાદુર્ભાવ નડોતો થયો. શ્રીમદ્રાધાએ જનમતાં આંખો ન ખોલી પણે ભયારે જનમાટમી આવી, પ્રભુનો પ્રાદુર્ભાવ થો ભારેજ દર્શન કરીને આંખો ખોલી હતી. તેથી જનમાટમી પછી પંદર દિવસે શ્રીમદ્રાધાનો પ્રાકટયોત્સવ શ્રીરાધાટમી તરીકે ઉત્સવમાં આવે છે. મદાનુભવી શ્રીમેદુવનાથજી પોતાના મેક 'ભાવના' ગ્રન્થમાં લખાવે છે કે તેનું પ્રાકટય પુરયોત્તમની સાથે કીડન કરવા યયું હતું. તે બન્ને આનન્દમાત્રકરપદમુખોદરાદિપ હતાં. પ્રભુથી શ્રીમદ્રાધા એ વર્ષ પૂર્વ પ્રકટયાં હતાં. શ્રી પ્રભુનાં દર્શન વિના તેણે નેત્ર ન ખોલ્યાં. એટલે તે વખતે 'પુત્રી-પ્રાકટયોત્સવ' ન જાણાયો. કિન્તુ ભયારે જનમાટમી આવી અને શ્રીકૃષ્ણનો પ્રાદુર્ભાવ થયો ત્યારે પ્રભુને પેખીનેજ માંખો ફારી. શ્રીકૃષ્ણના પ્રાદુર્ભાવ નિમિત્તે પ્રભુમાં ઉત્સવ યર્ષ થયો.

શ્રીમદ્રાધાના માતા શ્રીકીર્તિદેવી અને પિતા રૂપમાનુ નાની પુત્રી ત્રાપે નન્દને ત્યાં ગયાં અને ઉત્સવમાં અગ્નિશત થયાં. પ્રભુને દર્શો શ્રીમદ્રાધાએ નેત્ર ખોલ્યાં એટલે તેમને આનન્દમાં હુ, આનન્દની ઉપલબ્ધિ થઇ. તેજ વખતે શ્રીકૃષ્ણ અને શ્રીમદ્રાધાનાં લગ્ન ચોક્કસ યર્ષ ગયાં...

એટલે, કવિ કહે છે કે દે કીર્તિદેવી ! તમે ક્યુ એવું મદતપુપ્ય કર્યું કે તમોને તે પુપ્યના લક્ષ આણું સુરમ્ય કન્યારતન સાંપડ્યું છે ? શ્રી. ભ. કુમનકાન્તજી તો કહે છે કે શ્રીમદ્રાધા એ કીર્તિદેવી સૌન્દર્યનો મહાલય છે. શ્રીમદ્રાધાસહજે શ્રીમદ્રાધાના મમત-પદમાં અનેક સુંદર સુન્દર કીર્તનો ગાયાં છે. તે મદિધુ એક આ રહ્યું.

આજ ઘરસાને વજત વધાઈ ।

પ્રકટ મહે વૃષમાન ગોપકે સવાહિનકે મુસદાયે ॥

આનન્દ, માન, ક્ષત્ર, મુચિ, નજ, મહી, વ્યવહર, આદિ ।

વન્દીજન માગય જાવક ગુતી ગાવત ગોત્ર મુહાર્દ ॥

જયજયકાર મયો ત્રિમુવનમે, પ્રેમવેલિ પ્રકટાર્દ ॥

મુસદાસ યદ્દ જીવન જોરી મુસદ મનાઈ ॥

શ્રી પરમાનન્દરામનુમે આ કમનીય-કીર્તન કેટલું મધુર છે !

પ્રકટ્યો સવ પ્રવલો મુદ્દાર ।

કીરતી કૂત્ર ભોતરી કન્યા મુન્દરતાપો સાર ॥

મસસિલ રૂપ કદાં યૌ વરગો કોટિ મદન વઝિહાર ।

પરમાનન્દ વૃષમાન નન્દિની જોરી નન્દુલાર ॥

આ ઉપરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે આજની પેઠે પ્રથમ પુન-જન્મ વેળા કે પુત્રી-જન્મ વેળા આનન્દ પ્રકટ કરવામાં કરીએ નૃતાધિકતા નહોતી રખાતી. હું પ્રથમજ કહી ગયો છું કે શ્રીમદ્રાધા એ પ્રભુની પરિણીતા સ્ત્રી હતી. ભક્તકવિ શ્રી દયારામ પોતાના એક કાવ્યમાં શ્રીમદ્રાધાને લગ્ન પ્રથમ તેને લગતું સ્વપ્ન આવ્યું હતું, તેનું વર્ણન પોતાની માતા કીર્તિદેવી પાસે આ પ્રમાણે કરાવે છે:—

ગીત ૧.

‘ માતાજીરે આજ આનન્દ મારે અંજરે, શ્રીકૃષ્ણ પરપ્રયા મારે સંગેરે
માતાજીરે મપન એવું દીઠું રે, અમૃતથી લાગે મીઠું રે; આ. ૧
માતાજીરે જાણે વૃષભાનુ મુજ તાતે રે, બ્રાહ્મણ મોકલ્યો પરભાતે રે; આ. ૨
માતાજીરે તમે જાણે નંદ ઘેર વીવા કીધારે, મેં જાણે હરિનર માગી લીધારે; આ. ૩
માતાજીરે રૂપવંતો ગુણવંતો હું નીરખું રે, ઠંડામાં જોઈ એને હરખું રે, આ. ૪

આ શ્રીમદ્રાધાનું સોણથું આખરે સત્ય પડે છે અને કવિ “ રાધાજીનો વેવા ખેલ ” માં શ્રીમદ્રાધાલક્ષણનું આ પ્રમાણે વર્ણન કરે છે.

પીઠી ચોળી વરકન્યા મારા ગજ, હોજી રે એહને રાણુગાથી રાણુગાર કે, હું ૧૩
દેવ કણુવો દાગ કરે મારા રાજ, હોજી રે સાસુએ પોખ્યા મોરાર રે કે, હું ૧૪
વરવહુ પધરાવ્યાં માંહેસાં માહે મારારાજ, હોજી રે ચોરી રચી નવરંગ કે, હું ૧૫
બ્રાહ્મણ યર્ધને જાણે ફૂલી મારારાજ હોજીરે, આનન્દ જહુ સહુ અંગ કે, હું ૧૬
શુભ લગ્ન મુદરત સમે મારારાજ હોજીરે, થયો જુગ હસ્ત મેલાપ કે ૧૭
મંગળ ફેરા દમ્પત ર્ધ્યાં મારારાજ હોજીરે, મટયા સર્વે પરિતાપ. કે હું ૧૮
રાધિકા કૃષ્ણ આરોગીઆ મારારાજ હોજીરે, કાંડે કરી કંસાર કે, હું. ૧૯

(દયારામ કૃત કાવ્યસંગ્રહ પૃ. ૧૬૧)

સંસ્કૃત સાહિત્યમાં શ્રીરાંદર અને પાર્વતીજી જેવા નખર્યોનું રમણીય વર્ણન કેટલુંક મળી આવે છે. કુમારસમ્ભવમાં શ્રીપાર્વતીજીનામે યુવાવસ્થાના પ્રવેશવેળાનું અંગપ્રવર્ણન અદ્ભુત ઐન્દર્ય વર્ણન વર્ણવ્યું છે અને તેમાં ખરેખર ! કવિકુલશુભ્રીકાલિદાસે પોતાની અપૂર્વ શક્તિનો અમોઘ પરિચય કરાવ્યો છે તેવીજ રીતે ભક્ત કવિશ્રી દયારામ બાઈએ પણ શ્રીમદ્રાધાનું દેવું રમ્ય-સૌન્દર્ય વર્ણન કર્યું છે ? તે જરા જુઓ,

“ મારી રાધા લોચનનો રાણુગાર,
તારી વેણુ જોતાં વાસુદેવી પાતાળે ખેડે રે,
તાડે ભાલ જોતાં ભાગે દુઃખ પરચંડ—મારી લાડમ ઘેલી.
કોર-ચંચુને લગ્નવે તારી નાસિકારે,
તારી ખુકુડી લગ્નવે છે કોદંડ—મારી લાડમ ઘેલી.
તાગ મુખમાં ઉપર વાડું કોટિક ચન્દ્રમારે,
તારા નેત્ર ઉપર વાડું ચૂગ ને મીન—મારી લાડમ ઘેલી.
તારા અધર પ્રવાલ-મિશ્ર-ફલ જેવારે,
તારો કંઠ સુણી કોકિલા યર્ધ દીન—મારી લાડમ ઘેલી.
તાડે દમ્પતું જાણે વરસે મીઠાં ફૂલમાં રે,
દીપે કુંદગી મરખા દાંત—મારી લાડમ ઘેલી.
તાડે ગજ રથજ શેખાનું સદન છે રે,
માડે ગિણિકનુ ટપકું ચોરે ચિત્ત—મારી લાડમ ઘેલી.

રસમયી શ્રીમદ્રાધા.

તારી ઝીવાએ કષોત-કંજૂરેખા રાજેરે,
 તારે હૃદય જાગે પોયભીનું પાન—મારી લાડસ પેલી.
 હરત મૃણાલ ને, ચંપકળા આંગળારે,
 તારી કટિ જાગે દેસરી સમાન—મારી લાડસ પેલી.
 જાંધા કદળી સ્થંભ સરખી શોભતીરે,
 પરમાનન્દ કન્દ પાવન પંકજ પાવ—મારી લાડસ પેલી.
 તારી નખ-શિખ શોભા શી વર્ણવુંરે,
 તારી સમોવડ કોઈયે નવ કહેવાય—મારી લાડસ પેલી.

(દયારામ કાવ્ય સંગ્રહ પૃ. ૧૫૩)

આ રાધાજીના વચ બે વર્ષ ધીરૂધ્ધયથી અધિક હતી છતાં તેમની અને પ્રભુની એવી અનુપમેય પ્રીતિ હતી કે જેથી તેમના લગ્નમાં વખતો વિચાર નહોતો કરાયો. જે વખતે પ્રભુ દેસને મારવા મથુરા પધારે છે તે વખતે ગોકુલમાં રહેલી શ્રીમદ્રાધાએ કેવી વિજયતા અનુભવી હતી કે તેનું વર્ણન શ્રીઅયોધ્યાપ્રસાદસિદ્ધાંતએ પોતાના પ્રિય-પ્રવાચના સર્ગમાં વિસ્તૃતતાથી કરેલું છે. તેના ત્રણ સુન્દર શ્લોકો આ રહ્યા.

x x x

નાનાચિન્નાસહિત દિનકો રાધિકા થી ચિતાતી ।
 ઔસોકો થી સજલ રસતી ઝમના થી દિસાતી ॥
 શોભાવાટે જલદ વપુકી, હો રહી જાતકી થી ।
 ઝકળ્યા થી પરન પ્રવચ વેદના વાર્દિતા થી ॥

x x x

સન્તાપોં કો વિપુલ વદતા દેસકે દુઃખિતા હો ।
 ધીરે વોળીં સદુલ ટસ સે શ્રીમતિ રાધિકા યો ॥
 પ્યારી પ્રાતઃ પવન ઇતના ક્યોં મુઝે હૈં સતાતી ।
 ક્યા નૂં મીં હૈં કદાપિત હુરે, કાલકી કૂરતાસે ॥

શ્રીમદ્રાધા આમ પવનને મોકો ઉપાલગ્ન આપને કહે છે કે—

મેરે પ્યારે નવજલદ સે, કંજસે નેત્રવાટે ।
 જાકે આંચે ન મપુવન સે, સૌં ન મેજા સંદેસા ॥
 મેં રો રો કો પ્રિય-વિરહસે, ચાવડોં હો રહી હું ।
 જાકે મેરી સચ દુલ્હ કયા, સ્થાનકો નૂં મુના દે ॥

બ્રૂમિકાનું સાહિત્ય તેવી યોગ્યતા મેળવીનેજ સમજી શકાય, અન્યથા નહિ. તેથી શ્રીકૃષ્ણ રાધાએ આદર્શ દમ્પતી હતાં, એમણે જે દમ્પતીનો આદર્શ મૂક્યો છે તે ભવદંત છે. ભક્તકવિ, એ દમ્પતીના એક-વર્ણનના પ્રારંભમાં કેવી રમ્ય ભૂમિ દાલવે છે કે—

‘ શ્રીમદ્ રાધિકા શ્રીકૃષ્ણવસ્તુ એક છે રે લોલ ’

ખચિતજ એ તરવ એવુંજ શુદ્ધાદૈતી છે. શ્રીકૃષ્ણની રસપૂર્ણતા શ્રીમદ્રાધા વડે છે. શ્રીવલ્લભરાજકુમારે શ્રીમદ્રાધાસમ્બન્ધી ચારેક રતોત્રો રચ્યાં છે. એમાં શ્રીમદ્રાધાનું ધણુંજ સુંદર સ્વરૂપ અને માહાત્મ્ય વર્ણવ્યું છે. અહીં વક્તાએ શ્રીવલ્લભરાજકુમાર વિરચિત શ્રીરાધાજી સમ્બન્ધના એક ગ્રન્થનો હિન્દીમાં ભાવાનુવાદ વાંચી સંભળાવ્યો હતો અને જણાવ્યું હતું કે આવી રીતે એ તરવમા અનન્યતા સિદ્ધ થયાં* પછી જીવનને કશું કરવાનું રહેતું નથી પણ જ્યાં સુધી એવો અધિકાર સિદ્ધ ન થાય ત્યાં સુધી સૌએ સ્વવર્ણ્યશ્રમધર્માનુસાર કર્તવ્ય રાખી પ્રભુની આરાધના કરવી જોઈએ.

છેવટે રસમયી શ્રીમદ્રાધાવિસિષ્ટ શ્રીકૃષ્ણના અપર કશુંજ નથી, એવું ચિન્તન કરી વ્યાખ્યાન પૂર્ણ કરે છું.*

મધુબંસી.

મધુરી તુજ બંસરી બજવ,	
જીવન સંગીત રેલાવ રે,	
મધુરી તુજ બંસરી બજવ,	॥ ક્રુચ. ॥
મમુનાને કાંકડે ગોપી ઘેલી કરી,	
પરવા છોડી આવી તુજ પાસ રે.	મધુરી.
જીવન સંગીતમાં લીન થઈને,	
અર્ધાં તુજને તન મન પ્રાણ રે.	મધુરી.
આણું ગોકુળીયુ ઘેલું કર્યુંજ,	
ફરી જીવનરસ ભીનું કરાવ રે.	મધુરી.
કંઈ જાદુ ભર્યું છે તુજ બંસીમાં,	
એ જાદુ ફરી સુણાવ રે.	મધુરી.
ગોપ ગોપીનું દોલ ચોરતીતી,	
હવે બજવ કે ચોરે અમ દોલ રે.	મધુરી.
ચરદ પૂર્ણિમાએ રમ્યા હતા,	
ફરી એ ત્રિય રાસ રમાડ રે.	મધુરી.
કેવી શક્તિ ડોલન છે બંસીમાં,	
ખરે મુજ હૃદય ડોલી જાય રે.	મધુરી.

—અચિતકુમાર પરીખ.

* કચ્છ-માંડવીની મોટી હવેલીમાં તા. ૨૫-૬-૩૬ ને દિને શ્રી રાધાજીની ઉત્સવ ઉજવવાના ૫. પા. ગો. શ્રી દ્વારિકેશ્વરજી મહારાજના પ્રમુખપદે મળેલા મેળાવડામાં આપેલું ગો. શ્રીમળનાયકાવચનું સાંપણ.

શિવ, સુરેશ, દિનમણિ ગણેશ કે, હોય કનો'ડે ડરતે;
અતિ આતુર પુન અર્ક તૂવમે, સમનકે પાવન પરતે....૩.
જળ હમહં દોગનકી ન્યાઇ, ઘરઘર લટકત ફિરતે;
કર્મ, યોગ, પુન જ્ઞાન, ઉપાસન, ઈનહિમે પચિ મરતે.....૪.
કહા ભયો નિજ બિરદ જનકે, પતિત જન ઉદ્ધરતે;
રચિર રૂપ બલ, 'દાસનારામન', તૃપિત નયન કોઈ કરતે.....૫."

આપની કૃપા હિંદુ-યવન બન્ને પ્રતિ નમાન હતી. આપના માત્ર એકજ વચનામૃતથી ગમે તેવા ગુમાની 'યવન-સમ્રાટ' ના તાજ પશુ આપના ચરણમાં ઝૂકી જતા.

આપની દિવ્ય પ્રતિભા ચક્રી ભારતવર્ષના સમ્રાટો તરફથી આપને જે અસૌકિક સન્માન પ્રાપ્ત થયું હતું, તેનો જ્વલન્ત પૂરાવો "શાહી ફરમાનો."

ભગવદીય સમમાન, શ્રીમતીતાજ, અલિખાન પદાણુ, મહામનારહીમ ઈયાદિ યવન-દેહધારીયો તો આપશ્રીનાં અનન્ય સેવક હતા. અને આ યવન-સેવકોની અનન્ય લાકૃતિપર મુગ્ધ થઈ, ભારતેંદુ બાણુ હરિશ્ચન્દ્રે એક કાવ્યમાં કહ્યું છે કે:-" જન મુસલમાન હરિજન પર કોટિક હિન્દુ વારિય."

એ સમયે પુષ્ટિમાર્ગની સેવામાં જનતાને આકર્ષે તેવાં સર્વસાધનો આચાર્યચૂડામણિયે પોતાનાં ચાતુર્યથી વિનિયોજ્યાં હતાં.

આપે 'સંગીતકલા' ને પણ પુષ્ટિમાર્ગમાં સંપૂર્ણતાની ટોચે પહોંચાડી હતી. 'તાનમેન' જેવા ગવૈયાના ગુરુ 'ગોવિંદસ્વામી' તો 'શ્રીગુણાર્પણ'ના અનન્ય સેવક હતા. 'છીતસ્વામી' આદિ અનેક કીર્તનકારો સારામાં સારા ગવૈયાના ગર્વને એકજ કીર્તનથી ગાળી નાખવામાં સમર્થ હતા. આપ 'શ્રીગુણાર્પણ' પણ અદ્વિતીય સંગીતવેત્તા હતા. તેથીજ 'શ્રીશુનાથજી'એ 'નામરતનાખ્યસ્તોત્ર'માં આપશ્રીનું નામ 'ગીતરંગીતસાગર:' લખ્યું છે.

સંગીતની શુદ્ધ તાલબદ્ધ રીતે રચાયેલી આપની 'અષ્ટપદિયો' અવલોકન કરનારને સ્વ-કવિત્વસાક્તિનું ભાન કરાવી, સન્માન ઉત્પન્ન કરે તેવો છે.

સાંઝી, ટુલમંડલી, પલનાં, હિંડોલા, નાવ, આરતિયો આદિ લલિતકળાને આપે નિજપુષ્ટિ-માર્ગમાં એવી રીતે વિકસાવી હતી, કે જોનો જોયો મળવો મુશ્કેલ, એ બધી કળા એકમાત્ર પોતાના પ્રાણુપ્રિય 'શ્રીદાકુરજી' મારેજ.

પુષ્ટિમાર્ગમાં 'સર્વસ્વ' એકમાત્ર પોતાના 'સેવ્યસ્વરૂપ' જ મનાય છે. જગતમાં અર્પેલી સર્વ સુંદરતા તેનાથી જ છે. અને પુષ્ટિમાર્ગ સુંદરમાં સુંદર વસ્તુ કે કળાનો નમૂનો 'શ્રીદાકુરજી'નેજ વિનિયોજવાનો અનુપમ યોધાપાક શીખવે છે. પુષ્ટિમાર્ગ કંઈ પણ વસ્તુ પોતાના માટે વાપરવાની સાંકડી મનોદયા બતાવતો જ નથી. પહેલાં પોતાના પ્રાણુપ્રિય શ્રીહરિને વિનિયોગ થાય, ત્યાર પછી આપની પ્રસાદી તરીકે તે વસ્તુનો ખૂદીથી ઉપયોગ કરી શકાય. આવું સર્વોપરિ અને શ્રેષ્ઠ રીતિનું બધારણુ પુષ્ટિમાર્ગના આચાર્ય શ્રીમહાવિદ્યેશ્વરપ્રભુએ બાંધ્યું છે, કે તે જોઇને સમજી બ્યક્તિ જરૂર તેનો આદર કરે.

વિશ્વમાં પ્રચુપ્તપ્રસિદ્ધો જે સરલમાં મરણ પથ હોય, તો તે આ વિશ્વોપકારક પુષ્ટિમાર્ગ!

શી તેની ઉદારતા! શી તેની પરમાદ્વિત કૃપા.

તેની કૃપા રાય-રંક, માધુ-મંત સર્વ ઉપર એકસરખી. ન્યાયિક નહીં.

શય હોય, તે શોધી, તેમથી જલ ભરી લાવી, અકારણ મૃત્યુના મુખમા સપડાયલી તે બાઈને પાઓ ! ! ”

અહા ! શી આપની દયામય વચનસુધાની અનોકિક વૃષ્ટિ ! !

મેરઝે તો વ્યામીની આંત્રાને શિરસાવણ ગણીને ત્વરિત ચાલ્યા પરંતુ તપાસ કરતા આમપામમા કયાય જલાશયજ ન મળ્યુ ટ્રેણુ જાણે આંત્રે પ્રભુની ઈચ્છા કઈ અનોખીજ હતી. સેવકેએ આવી સમાચાર કહ્યા —

“ કૃપાળુ ! આસપાસ અહીં ટ્રેશ પર અમે તપાસ કરી, પણ કયાય જલાશયજ અમારી દષ્ટિયે ન આવ્યુ હવે આપ આંત્રા કરો, તેમ કરીએ

શ્રીગુસામીએ વિચાર્યું કે, જેમ જેમ વિલંબ થાય છે, તેમ તેમ તે બાઈના પ્રાણ વધુ ભયમા મૂકાતા જાય છે

વિચારોને અંતે પ્રાણપતિ પાસેના જલભર્યા ઝરીછ રમૃતિપથે આવ્યા પરંતુ પુષ્ટિમાર્ગની પ્રણાલિકા એવી છે કે જ્યાં મૂંઝી ખીજા જનભયો ઝરીછ પ્રભુ પાસે ન પધરાવાય, ત્યાં મૂંઝી ગમે તે વિષ્ટ સમયમા પણ એ જનભર્યા ઝરીછને ઉપયોગ કોઈપણ રીતે થઈ શકેજ નહીં

પરંતુ એક જીવની જીવનરક્ષા ખાતર, અને બીજુ જગતને પુષ્ટિમાર્ગની કૃપા બતાવવી હતી, તેથી આપે એ અનુનય પ્રણાલિકાનુ લૌકિક દષ્ટિયે ઉલ્લંઘન કર્યું, પરંતુ અલૌકિક દષ્ટિયે તો એ દિવ્ય-અદ્વિતીય પ્રણાલિકાને આપે આ દશાથી રાતગુણી રીતે પોષી છે

ત્વરિત પ્રાણરેકને વિરૂપિ કરી જલભર્યા ઝરીછને ત્યાંથી પધરાવીને તે અસ્પૃશ્ય બાઈ કુજરીના મુખમા સ્વહસ્તે રાતે રાતે જનધારા કરી.

તે અમૂય શિવ-વિરમીને દુર્લભ પ્રસાદી જલના પાનથી તત્કાળ તે બાઈની લૌકિક-અલૌકિક મર્વ તપા શાત થઈ ગઈ તેના દેહમા દેવીપણાનો સચાર થયો તે કૃતકૃત્ય થઈ

ઉઘેને શ્રીગુસામીએ સાદાગ દડવત્ પ્રણામ કર્યો શ્રીગુસામીએ તેને ‘શ્રીકૃણ શાળ મમ’ એ અષ્ટાક્ષર મન્ત્રની દીક્ષા દીધી

જ્યાં શ્રીવિદિનેશપ્રભુન દિવ્ય દર્શનથીજ પાવન થઈ જવાય, ત્યાં આ સાક્ષાત્ અનુમદનું તો પૂજનુજ શું ?

આવો અનોકિક અનુમદ કરી, કૃપાળુ શ્રીગુસામીએ નિજ સેવક માથે સ્વપથે પ્રયાણ કર્યું

તે બાઈ તે દિવસથીજ શ્રીગુસામીની અનન્ય સેવક થઈ પોતાની કુટિમા શ્રીગુસામીએના દ’ વિશ્વાસ ગમ્પી, પ્રભુ નામ-રંગત્વમા પોતાનુ જીવન વિતાવવા લાગી

નજના આગણ્યો માફ નાખતી, અને યથાશક્ય તનુગ સેવા પ્રેમપૂર્વક કરતી

વિષમા દેહધર્મથી અપ્રત્ય મનાતી કુજરીનુ હૃદય તો શ્રીગુસામીની કૃપાથી મહાન ભક્ત હૃદયથી પણ રાતગુણ ચંદિયાનુ યજુ

આ જગતમા ગદી પુષ્ટિમાર્ગના વિષ્ય જ્યોતિર્ધરની કૃપાથી તેણે દેવી જીવન છતી બતાવ્યુ. અને મમરત વિશ્વને મનમવતી ગઈ ૩—“પુષ્ટિમાર્ગની અને તેના આચાર્યોની કૃપા મમરત જગતપર છે પરંતુ દર આશ્રય સંપૂર્ણરેક અને નિષ્કામપણાથી પુષ્ટિમાર્ગની કૃપા અવિરત થાય છે”

“ ધન્ય દો એ દૈવી જીવને ”

વૈષ્ણવો ! જોઈ, કૃપાળુ શ્રીવિદ્યેશ પ્રભુની કૃપા !!

x

x

x

x

વિશ્વમાં વહી જતી આર્ય સંસ્કૃતિને જો કાંઈએ સંરક્ષી હોય તો તે શ્રીવિદ્યેશ પ્રભુચરણે !!

આપે વિદ્વતા ભરેલા અનેક આકર ઝંચોતી રચના કરી છે, કે જે ઝંચોતું ચૂદ રહ્યું સમજવામાં મોટા-મોટા વિદ્વાનોની મતિ પણ મુગ્ધ છે.

આચાર્યચરણનો ‘અણુભાષ્ય’નો અધૂરો રહેલ દોઢ અધ્યાય આપેજ મંપૂર્ણ કર્યો. પિતૃચરણ શ્રીવલ્લભાચાર્યજીની ‘ભાગવત’ પરની ‘શુભોધિનીજી’ ટીકા પર આપે ‘ટિપ્પણ’ કર્યું છે, કે જે ‘શ્રીવલ્લભ’નાં વચનોને ‘શ્રીશુભોધિનીજી’ ને સમજાવવામાં અત્યંત ઉપયુક્ત છે.

સિવાય દ્વતંત્ર ઝંચમાં વિદ્વતા ભરેલ દ્વતંત્ર ઝંચ ‘વિદ્વન્મંડન’ ‘શૃંગારરસમંડન’ ‘શુભરસ’ આદિ, તથા ‘ભક્તિહંસ’ ‘ભક્તિજનન’ ‘ભક્તિહેતુ’ વગેરે ભક્તિપ્રતિપાદક ઝંચો, ‘યમુનાટક’ ‘સિદ્ધાંતમુક્તાવલિ’ આદિ પિતૃચરણ પ્રણીત ઝંચો પર ‘વિવૃત્તિયો’ ‘સર્વોત્તમ’ ‘વલ્લભાટક’ ‘રઘુરત્ન’ પ્રેમાશ્રુત વગેરે સ્તોત્ર, ઝંચો, ‘શ્રીગીતાજી’ ને સમજાવતો ‘ગીતાતાત્પર્ય’ નામક ઝંચ; ‘અષ્ટાક્ષરનિરૂપણ’ દર્યાદિ નાના મોટા પચાસ પંચાવન ઝંચો રચી, પુષ્ટિમાર્ગને સ્પષ્ટ કરી, પુષ્ટિસૃષ્ટિ પર નિરતિશય કૃપા કરી છે.

આપની વિદ્વતા અગ્રાધ હતી. તે આપના ઉપયુક્ત ઝંચો વાંચવાથી સમજાશે. સૈવ્ય સ્વરૂપમાં આપની આસક્તિ અત્યંત હતી.

આપશ્રીની મુખ્ય આજ્ઞા એ છે કે:—

“ સદા સર્વાત્મના સૈવ્યો, મગવાન્ ગોકુલેષ્વરઃ ।

સ્મર્તવ્યો ગોપીકાવૃન્દે ત્રીઢન્ વૃન્દાવને સ્થિતઃ ॥ ”

અર્થાત્:—“નિત્ય સર્વોત્તમાવધી ભગવાન ગોકુલેશ્વરની સેવા કરવી; અને ગોપીયોના જન્દમાં, જન્દાવનમાં ખેલના, અને ત્યાંજ રહેલા સ્વરૂપનું સ્મરણ કરવું.”

આ આપની આજ્ઞા પ્રત્યેક પુષ્ટિમાર્ગીય વૈષ્ણવે નિજ હૃદયમાં અંકિત કરવી જોઈએ.

સંવત ૧૬૪૨ ના માહા વદ ૭ ના દિને આપે ‘નિત્યસીમા’માં પધારી નિમજ્જનોને વિપ્રયોગનું રાત્ર કર્યું. એટલે આ વૃદ્ધાવસ્થા વખતે ૨૮ દિવસ અિરાજ પુષ્ટિમાર્ગનું પ્રમાણ પ્રેમથી પાસન કર્યું; અને તેટલા સમયમાં ‘પુષ્ટિમાર્ગ’થી કમલની મુગ્ધ આપશ્રીએ સમસ્ત વિશ્વમાં પ્રસરાવી.

છેવટ આપશ્રીના મુદાક્ષેપનો શ્લોક બોલી, આજનું માફ વદન્ય આજ્ઞા ‘હૈલન નાથક’ શ્રીવિદ્યેશપ્રભુચરણે સમર્પી, બેસી જવાની આજ્ઞા મારું ધું:—

“ જાનીતં પરમં તત્ત્વં યયોદ્ધોક્તસંગમ્યલ્લિટમ્ ।

તદન્યદિતિયે પ્રાહુર્મુરંસ્તાનદો બુધઃ ॥ ”

“ દત્તલટમ્ ”

“ બોલો, પુષ્ટિમાર્ગના દિવ્ય જ્યોતિર્નર કૃપાટ, શ્રીવિદ્યેશપ્રભુચરણો જય !! ”

પાદરા—શ્રીવિઠ્ઠેશજી જયતિ પ્રસન્ને પુષ્ટિમાર્ગીય પાઠશાળાની વ્યાસિકાઓએ રજુ કરેલો
સંવાદ.

ભક્તિદેવી વિષે—સ્નેહક: કુલચંદ ગોરધનદાસ શાહ પાદરા.

(એક બાળુએથી પાંચ સખીઓ અને સામેથી ભક્તિદેવી પધારે છે.)

૧ સખી—અહો દેવી પરમ મુંદર કાંતિવાળાં આપ કોણ છો ? અમે સૌ બહેનો આપને વંદન કરીએ છીએ.

ભક્તિદેવી—બહેનો હું બેલવાને માટે નીકળી છું મારું નામ ભક્તિદેવી છે.

૨ સખી—શુ ભક્તિદેવી ? ઉદાસ કેમ જણાઓ છો ?

ભક્તિદેવી—મારા પુત્રો વૃદ્ધ થઇ ગયા છે તેથી.

૩ સખી—દેવી તમારા પુત્રો કોણ ?

ભક્તિદેવી—બહેન જ્ઞાન ને વૈરાગ્ય.

૪ સખી—દેવી તમે ક્યાંથી આવો છો ?

ભક્તિદેવી—બહેન દક્ષિણમાં દ્રવિડ દેશ છે ત્યાં મારી ઉત્પત્તિ છે ત્યાં મારા પુત્રો પણ યુવાન હતા અને ગુજરાતમાં તેમને વૃદ્ધા આવી અને મને પણ વૃદ્ધા આવી.

૫ સખી—દેવી ક્યાં જાઓ છો ?

ભક્તિદેવી—બહેન વૃંદાવન જાઉં છું.

૧ સખી—દેવી ત્યાં જઇ શુ કરશો ?

ભક્તિદેવી—બહેન ત્યાં જવાથી મને ને મારા પુત્રોને પણ યુવા પ્રાપ્ત થશે સમન્થાં કની ?

૨ સખી—દેવી તમારી સેવા કરવાથી શો ફાયદો તે કૃપા કરીને કહો પછી પધારો.

ભક્તિ દેવી—બહેનો નાંબજો, હું નમને એક ગીત શીખવું છું સર્વે જાણે આનંદ થશે.

ગીત—ભક્તિ થઇ વશ થાય, શ્રી નાય પ્યારા ભક્તિ થઇ વશ થાય

જે જન ભક્તિ કરે તેનાં જન્મ મરણ ભય નય—શ્રી નાય૦

ભક્તિ દેવી—બહેનો જન લઉં છું.

પાંચ સખીઓ—દેવી વંદન કરીએ છીએ (નય છે)

(શ્રી વિઠ્ઠેશજી જયતિ પ્રસન્ને ગવાયેલી ગુરખી ઘાંટીયા)

સાથે—નીચેની

આશો દર્શને જયતિ શ્રીવિકૃલનાથનીરે

આણી અંગમાં હમંગ અપાર, ભાવે નીરખીએ શ્રીવિકૃલ પ્રશુ રે—ટંક

સાખી—ભક્તિ વેલ વધારવા શ્રીવલ્લભકે દાર

ભક્તોને સનેપત્ર શ્રીવિકૃલ અવતાર

અજ્ઞાન પડળને હણવા, જીઓ દેવી મણિ રે—આશો ૦ ૧

સાખી—પ્રાગટ્ય પંદરસે ખોતેર ગુજર મોગશર માસ

કૃષ્ણપક્ષ નવમી દિને હરત નક્ષત્ર બૃગુવાર

હરખ્યાં દેવી મન, નિજ ધામ પધરામણીરે—આશો ૦ ૨

માખી—નંદ મહોત્સવ ઉમટ્યો આનંદ વમ્મો ન નય

દાન દીધાં શ્રીવલ્લભે યાયક કીધા નિહાલ

ચંદ તે મમેરે, નીરખે એક ભગવદીરે—આશો ૦ ૪

પાદરા,

તા. ૧૧-૧-૪૭.

શ્રીવલ્લભદામાનુદામ

કુલચંદ ગોવર્ધનદાસ શાહના ભગવદસ્મરણ.

ઉકે—આતા ? તમે કોણ કે પ્રાણુતો અમારા વાલા પાહે છે, તર્ધ પ્રાણુ વિના દેહ કેમ રીયે ?

આતો—તુ બાળક છે, પ્રેમના બેઢને ન જાણી હકે, જોગી સમાધી ચડાવીને ઘણો કાગ દેહ ટકાવી રાખે છે, તો આ ગોપીયુ તો પ્રેમયોગી છે, પ્રભુમા પ્રેમયોગ—અવનમન રૂપ છે, એટલે પ્રભુની આબ્યાની આશે તો દેહ હજાર વરસ ટકી દકે છે, ઈન્ન પ્રેમનો અદ્ભુત ચમતકાર છે આધાના યોગની વાત હાલગીને હૈયે હૈયા ભરાઇ ગયા ને ધ્રુસકે ધ્રુસકે રેવા મડીયુ, રસિમને નીરસ વસ્તુનો સમ્મધ થાય, ઈ મરણુ જેવુ દુષ્ઠ થાય ?

ઉકે—આતા ! ગોપીયુનો પ્રેમ તમારા કેવા પ્રમાણે ભારે હો ? ચારખડ ધરતીમાય નઈ હો ?

આતો—હાલજ, ગોપીયુ કે છે, પ્રેમને ધારણુ તો એવુ પ્રેમી હોય, ઇ ઝીને, એને બદલે આધો યોગના ને કરમના પોથા વાચવા મડ્યો, એટલે એને તો દાઝા ઉપર લુણુ જેવુ થીયુ, જેના મન વિયોગાગ્રિથી તપી ગયા હોય એને કાંઈની દીધી શિખામણુ લાગતીજ નથી, ઇતો પ્રેમની મસ્તીમા ગમે એમ બોલવા કરે, વગોણાય બોલે એક ગોપી કે આપણે ગામડાની આ હેરડીયુ, હવે મથુરામા મોણુ કરનાર મોહનની નજરમા રેના આવીઈ ?

ઉકે—આતા ? પરમત આતા બેજો જાગ્યે ઝીએલ તેદી મથુરા જોયુ તુ, ગામ તો બહુ સારૂ પણુ મને તો ગમે નઈ હાજ સવારે વિશ્રાંત ઘાટે જાઇ તર્ધ ધડીક ગમે, પણુ કાર્ડ ગોકળીયુ થાવુ છે ? રૂડા હકરાણીજના ઘાટ, ને કદમની ડાણુ તો શ્રીમદારાણીજમા પાન કરતીયુ હોય, મથુરાની બાયુનો પેરવાહ બીજી રીતનો, પગમા સપલા પેરે માથામા ચીપીયા બોહે, મે પુછુ બાઈ આ માથામા શુ છે ? બાઈ કે ચલ ચલ ગામડીયે તુ કયા જાને ? પણુ હુ રાજકોટ ગીયો, તે દી ખબર પડી કે બધેય એટલો વળી ગયો છે, હે આતા ? હેરમા હાટેહાટે ચોપાનીયામા ડાયા ખાલીને વાચતાતા એમા શુ હશે ?

આતો—એમા નવા યુગની વાંતુ અજાણજની વાતુ સુધરેતે જમાને તો, ફુતીયાનો દાદ વાળી દીધો છે એનો એપે તો ધરમ મારગમાય થમ પેમારો કયો છે, જેને પરતાપે મારગની પ્રાચી ! પદ્ધતિ તા પાણી બેગી ચઈ જવા મડી છે, પણુ ઈ મદાપ્રભુજની ઈચ્છાનુ કારણુ છે, બ્યારે લીલા સમેટવાની હોયને, તમ, મારગથી વિષગીત બાવનાનો ઉદય થાય, પરપરા મામી મર્ધ નજર કરે છે ? માર્ગના ખરા રહસ્યનુ પ્રતિષાદન કયાકજ થાતુ હશેજ, જમાનો એવો આ ચો છે કે, પોતાના વડનીય નિંદા કરવા ચુકતા નથી તો પછે એના ભાવનું અનુકરણુ તો ક્યાથી કરે ? જે એક હળાહળતા અન્યાયની વાત કહિ આપણી, આપણી કાઠીઆવાડમા કેટલાક પ્રેમયેના પેતા થીયા છે, કે જ્યા થીજની ભેટ ને બાળમે પટવલ્લથી શ્રીહરતમા લેતા, તેને ઠંગણે ઉપર કયા એવા અને મૂરખખચારી પાસવાનો, ચાહોમ, કરી થીજની બંધી ભેટ બાળકની ગાવક બેગી કરે છે, આ અધર્મ થોડો ન ગણાય એદ તો એ છે કે આ વાત પર બાળમે બ્યાન કેમ નહી બેચતા હોય ? ને પરમપરા સામી દષ્ટિ કેમ નહી કગતા હોય ? આવા અધર્મો મારગનું શુ ધરો તે કઈ રાકાતુ નથી ધોળ ગા

ઉકે—અમારેને કરમે અદ્દર ક્યાથીરે આવ્યો સાથે નહી આવ્યો વહાલા બળભદ્ર વીર, “ગો રી મે આતા ?

આતો—તુને ખચર છે ? અકુર ભગવાનનો કાકો થાય, મજો જુકુ કરે એવુ બીજુ કોઇ ન કરે, નમેરો ને દયાહીઓ, ભગવાનને કસ સરીખા કાળ પાહે લઈ આવ્યો, ફુતીયામા જર બહુ વાસો છે, પધરાવી લાવવાનુ બીકુ ઝીલી બેઠો ! એતુ નામ પાડતા જુલી ગીયેલ ખરા ગોપીયુ કે, ઈ અકુર નઇ પણુ કુર કેવાય, નોહોતો જાણુતો કે કેમ બાળકનો વેરી જ છત

અમારી થઈ છે. અમને અરેરે એના રૂદીયાના કુડની શી ખબર પડે ? અમે 'તુલિયું' છઈ અટલે જાણીએ છ કે છેવટ તને આરા કરશે કે તું બીકાશ્રમમાંની ઈ તારા પગ હાલે હો ? અમારાં તો ઈજ ટાણે પ્રાણ નીકળી જાય.

ઉકે—જળરે વિનાનાં છ તો દાદુરૂં જીવે મીન તો મરે જીવું નહોય નીર “ગોપી” કે આતા આતો—આપણી ભાદર નદીમાં પાણી ઢૂકાઈ જાય છે, તઈ માછલાં તો તરફડીરે મરી જાય છે. ને દેડાં તો કાદવ ખાઈ ને જીવે છે, એમ ગોપીયું કે છે, અરર આણું અમારું જીવું દેડાં જેવું છે નહિ તો “હરિ બિહરત કાટયો નહિ” હીયો બડો કઠોર વજ તો ભારી છે પાપી, રહી તે કહા કિયો, ગોપીઓનો વીહર ઉકા કોઇ જીવ જાણી ન શકે, વિરહીનું દુઃખ તો વિરહી રદય હોઇ જાણી શકે પ્રમાણના પોથા ફેરવનાર શુક રદય શુ જાણી શકવાના હતા તે, હવે ગા, ઉકે—કેસરી જીવ્યો હોયે ધાસ ન ખાએ, કેળ ન ફળે દુજ વાર “ગોપી.”

આતો—હવે રાત બહુ ગઈ છે, કાલ કહીશ.

(અપૂર્ણ).

સમાચારાદિક.

ધોરાજીનાં ધન્ય ભાગ્ય—અત્રે ધોરાજીમાં ભત્રેસાર ત્રણ ગોસ્વામી બાળકોએ પધારી ને હાલો આપ્યા છે તેનો હેવાવ નીચે મુજબ:—

(૧) વા. ૩-૧૧-૩૬ મંગળવારે સુદામાપુરીરય ગો. શ્રીવલ્લભલાલજી મહારાજના પ્રમુખપદે શ્રીગોવર્ધનનાથજીના મંદિરમાં એક સભા બોલાવવામાં આવી હતી તેમાં આપશ્રીએ નિજ પિદુશ્રી શ્રીજીવનેશાચાર્ય વિરચિત ઉપદેશમીમાંસા ગ્રંથના સ્પષ્ટીકરણ રૂપ સારણ એટલે શું ? તે હેવાનું પ્રયોજન તેમજ નિવેદન મંત્રનો અભિપ્રાય અને તેનું અનાદિપણ અને તેનાથી જીવન પ્રાપ્તિ થતો સેવાધિકાર અને વિપયાદિકનો ત્યાગ કરી અષ્ટાક્ષરનુ રહણુ વગેરે વગેરે બાબતો દાખવા દલીલો સહપ્રતિપાદન કરી હતી અને ત્યારબાદ અત્રેના ભગવદ્ગીય ગોપાલદાસજીએ આધુનિક સમયમાં મનુષ્યોની ઉલટલી વૃત્તિ અને ધર્મ વરડની ઉપેક્ષિતતા બાબત રહેજ નટોર કયાં બાદ આપશ્રીના જનનાદ સાથે સભા વિસર્જન થઈ હતી.

(૨) વા. ૨૨-૧૧-૩૬ રવીવારે આંપાસેનીવારા ગો. શ્રીજનનાથલાલજી મહારાજ અનેથી (૨૦) વીસ માણસ દુર ભાયાવદર ગામેથી વેપ્પુલી જનતામાં પુષ્ટિમાર્ગના સત્ય સિદ્ધાંતો પ્રચારાર્થે ખાસ બ્યાખ્યાન આપવા જ કૂપા કરી પધાર્યા હતા અને સભામાં એએશ્રીએ શ્રીહરિરાયજીના ગ્રંથો પરત્વે જ વિરોધ વચનામૃતો કર્યા હતાં. શ્રીહરિરાયજી વિરચિત દુઃસંગવિહાન નિરૂપણ (વંચકોથી બચો) અને કામાખ્ય દોષ વિવરણનું પિઠપેપણ કરતાં આપશ્રીએ ધણું જ મનનીય અને છટાદાર બ્યાખ્યાન આપ્યું હતું અને ધર્મને નામે અનાચાર પ્રસરાવતા વંચકોથી બચી ધાર્મિક સંક્રાંતિમાં આંખ મીચામણી ઊઠી દૂર કરવા સ્પષ્ટ આજ્ઞા કરી હતી. બાદ “તમે” ખરા વેપ્પુજ બને, એ પત્રિકાએ સભામાં ઉપરિચિત વેપ્પુલોમાં પહેંથી આપશ્રીના જયગોષ વચ્ચે સભા વિસર્જન થઈ હતી આપશ્રી તેજ ફાણે મોટર રસ્તે સીધા ભાયાવદર પધાર્યા હતા.

(૩) વા. ૧૨-૧૨-૩૬ રાનીવાર સુરતવાળા ગો. શ્રી. ૧૦૮ શ્રીમજ્જિમલાલજી મહારાજ વતન ગો. શ્રી. ૬ ગોવિંદરાયજી મહારાજનો અને મુકામ થતાં સાત સ્વરૂપની હવેલીમાં આપશ્રીના પ્રમુખપદે એક અરવામાં આવી હતી તેમાં તેઓશ્રીના રાસીજી શ્રીમનલાલે દાહના કલુપિત વાતાવરણમાં ધર્મ ઉપર થતા દુમલાઓ અને ધારાસભામાં રજી થતાં ધર્મ વિરોધિ બીયાનું ક્લિષ્ટન કરાવી વેપ્પુલોને પોતાનો ધર્મ સાચવવા કઠિબહુથવાનું જણાવ્યું હતું. મોક્ષ બાદશાહેલા વખતનો સમય કે ન્યારે એક દાયમાં ધર્મ અને એક દાયમાં તલવાર નેનો સમય હજી નથી છતાં ધર્મ પ્રયેની ને ઉદારીનતા પરેડી ગઈ છે તે ત્યાગી ભજવ થવા સજતા આપી હતી અને વિરોધ ધર્મની પ્રવૃત્તિને ખાતર પોતાનાં

સંવાદ—ચાહ બીડી, તમાકુ વિગેરે વિષે—વિદ્યાર્થી

સંવાદ—ભક્તિ દેવી વિષે કન્યાઓ

શ્રીકૃષ્ણની બાળલીલા વિદ્યાર્થીઓ

સંગીત કીર્તન—શ્રીવિઠ્ઠલનાથજી કીર્તનીયા મંડળીએ જાંઝ પખાવળ સંગીત પેટી તરખા સાથે પરમ ભગવદીય કહાનજીમાં આજુ દણી દેખરેખ નીચે થયું

૭ કીર્તન મેળાવણી—સુરતની શ્રીબાલકૃષ્ણ શુદ્ધાદૈત મહાસમા તરફથી વાર્ષિક લેવાયેલી પરીક્ષામાં પાસ થયેલા વિદ્યાર્થીઓને સર્વશ્રેષ્ઠ કીર્તનમાં પુસ્તકો આપેલાં તે પ્રમુખ હસતે વહેંચાયાં

૧૨મરના કટોરા—૨૮ કન્યાઓને હાતેજન અર્થે ભગવદીય કહાનજીમાં હસતે વહેંચાયાં વૈષ્ણવોના નિત્ય નિયમ નામનું પુસ્તક દરેક વિદ્યાર્થી તથા કન્યાઓને વહેંચાયાં

૮ વ્યાખ્યાન—શાહ ગિરધરલાલ નાનાલાલે શ્રીસુસાઈજીના જીવન ચરિત્ર ઉપર સુંદર વસ્તુઓ રજૂ કરી શ્રોતાઓને અત્યંત આનંદ આપ્યો ઉપરાંત હિંદુ ધર્મ ટકાવી રાખ્યો હોય તે પુષ્ટિમાર્ગે ૧૧

કુલ્યદશાહે—શ્રીવિઠ્ઠલનાથજીના જીવન પ્રસંગે જેમકે—વેદ વેદાંગની પ્રાપ્તિ—શ્રીમહાપ્રભુજીએ શ્રીકાકુરજીની ત્રીજી આજ્ઞા મानी લીધેલું સન્યસત-પ્રથમ લગ્ન—દ્વિતીય લગ્ન—શ્રીમતીતાલ-કૃષ્ણદાસ અધિકારી—

રથોત્સવ—વાત્સલ્ય ભાવના—રૂપચુરારી—ગોપાલદાસ—શ્રીરૂપનાથજીને મંજુષા પ્રસંગ-ખવાસને પ્રસંગ—

રાસજી લેવાની આગ્રહતા કમ્બુતર કમ્બુતરી દંસ દંસલીને બાંધેલો બાંધ આપી રાસજી રાખ્યા—૨૫૨ વૈષ્ણવો ૨૮ બેઠકો—૭ લાલ-લૌકિક કાર્યો ફક્ત ૩-ટાડરમવ-જીત રવામી-સંન્યાસ-કુન્દરી-મયો મયુ કમ્બુ

૭ બાદી ને સાતરરૂપ-નિત્યવીવા શ્રીગિરિરાજની હદમાં

પ્રમુખરથાનેથી—સ હર્ષ આસિવાદ અને પાઠસાળા તથા શ્રીવિઠ્ઠલનાથજી કીર્તનીયામંડળીના કાર્ય કરેલું લીધાં ઈચ્છુ—ઉપસહાર ભગવદ્દેખાથી સંપૂર્ણ તથા મહાપ્રસાદ વંચાયો આદિ માનવમેદની શ્રીગોવર્ધનનાથજી જયનાદ હચ્ચારી વિસર્જન થયા

અમદાવાદમાં શ્રીગોકુલેશ મહોત્સવ—અને આવેલા ધનાધુધારની પોળમાં પદાપોળમાં શ્રીગોકુલનાથજીના મંદિરમાં માગસર સુદ ૧ થી વધારી બેસારવામાં આવી હતી તેમજ જગદ્ગુરુ શ્રીમહાદેવશાસ્ત્રીજી વિરચિત શ્રી સુભોધિનીજીનું વિવેચન પૂર્ણ વ્યાખ્યાન સંપ્રદાયના સુપ્રસિદ્ધ વિદ્વાન પ્રો. સંકલ્પદેવે જોડાવાલ શાહ M. A. એ પોતાની વિદ્વાતપૂર્ણ શૈલીયુક્ત સાત દિવસ સુધી સાંભળ્યા ૭

વાગ્ધાથી આઠ વાગ્યા સુધી કરતા હોવાથી સારી સંખ્યામાં વૈષ્ણવોની ઢાલરી જણાતી હતી

સુદ ૭ ના રોજ પ્રાકટ્ય મહોત્સવના લગત “શ્રીગોકુલનાથજીનું દિવ્ય ચરિત્ર” માળા પ્રસંગ યુક્ત વર્ણવેલું હવે તેમજ તિવક વખતે અચરતી ઉતાર્યા પછી સુખ્યાજી શ્રીયુત લાલાજી કીશોરીવાલજીએ પોતાના પુલદ અવાજથી માતા તિવક વિવચના પદો ગાયાં હતા અને માળાપ્રસંગનો સાર કહી સંભળાવ્યો હતો ત્યારબાદ આવેલા સર્વે વૈષ્ણવોને મહાપ્રસાદ લેવરાવવામાં આવ્યો હતો

આ વખતે શ્રીગોકુલેશ મહામહોત્સવ પ્રસંગે વૈષ્ણવી સહિમા અનેરો દિવ્ય આનંદ પ્રસરાવ્યો હતો અને “સુભોધિનીજી” ના વાંચનથી વૈષ્ણવોમાં હત્યાહ સારો ફેલાયો હતો પશુ દર વખતે આ મહોત્સવમાં ભાગ લઈ કવિશ્રી દયારામભાઈના રસિકપદોને દિવ્ય કીર્તનાનંદ અપનાર રા રા વસંતરામભાઈની ગેરહાજરી દરેકનું ધ્યાન એથી રહેવ હતી

શોક સભા—હતા (કાઠીઆવાડ)—ચંદોદરાવાળા શ્રીગોરવામી શ્રીવલ્લભલાલજી મહારાજ નિત્યવીલાપ્રવેશના ખબર વૈષ્ણવ સમાજમાં ફેલાતા વૈષ્ણવો ગમગીન યુક્ત થઈ શોકસાગરમાં ડૂબી ગયા હતા અને તા ૨૫-૨૨-૩૬ ના રોજ સાંભળ્યા આર ધોજે શ્રીબાલકૃષ્ણલાલજીની હવેલીમાં રા રા શ્રીયુત હરગોવિંદદાસ ગોકુલદાસ વર્ણવતા પ્રમુખપણા નીચે વૈષ્ણવોની નહેર સમા બેલાવવામાં આવી હતી શોક પ્રદર્શક ડરાવ કરી સમા વિરુદ્ધ થઈ હતી

વલ્લભજી શહેરની શ્રીપુષ્ટિમાર્ગીય વૈષ્ણવમહામંડળના પ્રવૃત્તિઓ શોક સભા—

ચંદોદરાના શ્રીકન્યાજીનાથજીના મંદિરના માતૃક પ્રાદપ્રતાપ શ્રીમદ્ ગો શ્રી ૧૦૮ શ્રીવલ્લભલાલજી મહારાજ શ્રી (શેરમટવાળા) ફક્ત બે દિવસની માંદગીથીજ એકએક લીલામાં પધાર્યાના સમાચારથી અરેના

વૈષ્ણુઓમાં પશ્ચીમ જમનીની ફેકાઈ રહેલા તેઓશ્રીના માનમાં ગઈ તા. ૨૨ મીના રોજ વૈષ્ણુઓએ પાછી પાછી દલી અને તેજ રાત્રે તા. વાગતાં, નિ. લી. શ્રીમાનમદારાજશ્રીને શ્રદ્ધાંજલી અર્પવા રથાનીય થી. પુ. મા. વૈ. મદારાજના આશ્રય નીચે શ્રી. કેસરીયા મંડળીના મુકામે વૈષ્ણુઓએ એક જ થઈ સોફ પ્રદર્શિત થઈ દત્તો ત્યારબાદ શ્રીઅણ્ણદેવ મહામંત્રનો જપ કર્યો દત્તો અને નિ. લી. શ્રીમાનમદારાજશ્રીના વદ્યમદારાજ શ્રીકૃપર દિવસોજ બતાવતો પવ વડોદરા મુકામે મોકલ્યો દત્તો.

સનસતન ધર્મ ઉપર વ્યાખ્યાન:—ગઈ તા. ૨૩ મીના રોજ શ્રીમુરારાજના રવમાર્ગમંત્ર વેદાન્તવિદ્યાનિધિ પંડિતજી બલભદ્ર સર્માજી બટ (મુંબઈવાળા વિદ્યાનુશાસી શ્રીમદ્ ગો. શ્રી. ૧૦૮ શ્રીકૃષ્ણનાથજી મદારાજશ્રીના બનેથી) ખરદા સહિત અત્રેની શ્રી દલેશીમાં ૪ દિવસના મુકામ માટે પધાર્યા હતા.

દરમ્યાન તા. ૨૪ મીની સત્તિ પાંચ વાગતાં શ્રીદલેશીમાં રથાનીય શ્રી. પુ. મા. વૈ. મદારાજના આશ્રય નીચે સનાતન ધર્મામહીઓની સભા રાખી હતી.

તેમાં પ્રથમ સંરથાના મંત્રીએ સર્માજીને દારતોરા બેતાવત કરી તેમને ટુંક પરિચય કરાવ્યો હતો. તે પછી પંડિત સર્માજીએ અનેક સિદ્ધાન્તો અને દશતિ સહિત સનાતન ધર્મ ઉપર સંગ્રહ અને અચરકારક વ્યાખ્યાન આપી. શ્રોતાઓનાં મનરંજન કર્યા હતાં.

પ્રાદુર્ભાવ મહોત્સવ:—ગઈ તા. ૬ ડીએ શ્રીમદ અગ્નિમુખાર શ્રીકૃષ્ણનાથજી (મુસાઈજી) નો પ્રાદુર્ભાવ મહોત્સવ દોઈ તે રથાનીય શ્રી. પુ. મા. વૈ. મદારાજના તરફથી ઉત્સાહપૂર્વક મોટા સમારંભથી ઉજવ્યો હતો તેમાં ખાસ કરીને શ્રીદલેશીએ વધુ રથાનીય સંરથાનાં મકાનને જાલ પલાકા તોરવે. ઈ. થી સજ્જારી ને ઉત્સવનાં દિવસે રાત્રે તા. વાગ્યે શ્રીકેસરીયા મંડળીના મકાનમાં સમાજ કોર્ન થયા બાદ ઉત્સાહી વિદ્યાર્થીઓએ ઉત્સવપતિના છવન ચરિત્ર વિશે " સંવાદ " કરી વૈષ્ણુઓને આનંદ મુગ્ધ બતાવ્યા હતાં.

બે ભગવદીયોનાં ગોષ્ઠોદ્ઘરણ:—ગોશયમ. શ્રી. વૈ. ધ. વ. સભાના પ્રમુખ શ્રીકૃષ્ણ માર્ગદર્શક રામચંદ્ર સાશીજીના પીતાશી શ્રીકૃષ્ણ રામચંદ્ર બેમરામ સાશી બટ મામસર મુઠી ૨ ના રોજ ૧૭૨ વરસના ઉમરે ગોષ્ઠોદ્ઘરણી થયા છે. સાશીજી શ્રીકૃષ્ણ જુદના સેવક દોઈ તે સંપ્રદાયના આરા અભ્યારી હતા. અહીંના વૈષ્ણુઓને જખતો જખત સંપ્રદાયના ચિદ્વતિ સમજતી વૈષ્ણુઓને રવકર્તવ્યથી બચત રાખતા હતા. પોતાના ધર ભેકે ગયાંતે રોજા દલીગઈરોજા, રોજાર, ખાસ શ્રીવરૂપ સંપ્રદાયની પ્રજ્ઞાવિદ્યા મુજબ કરતાં શ્રીદત્તને તેમને સાથે રોજા દત્તો. અહલજાની વાળી ગાતાં વહલીત બની જતાં અથવા ભગવદીયના ગોષ્ઠોદ્ઘરણી ગોશાયમના વૈષ્ણુઓને ખોટા ગઈ છે. પ્રથમ તેમના આત્માને યાંતિ અર્પો. સાશીજીને ત્રણ પુત્ર રત્ન છે તેઓ પૃથ્વ રત્ન. પિતાના પત્રકે આવી પોતાની વિદ્વન્મયે લાખ વૈષ્ણુઓને આથે એજ ઈચ્છા.

બીજા ભગવદીય શ્રીકૃષ્ણ મુજબમઃ ગોદીચંદ્ર મુસાઈ જાતે લીલા ખડાવતા અત માર્ગદર્શક રુદ પ રોજ શ્રીકૃષ્ણ મુકામે ૮૫ વરસની ઉંમરે ગોષ્ઠોદ્ઘરણી થયા છે. ભગવદીય મુજબમાઈ મુનુજ જુદના સેવક દોઈ સંપ્રદાયના દશમી દત્તો. તેમના આઈશી દીસચંદ ગોદીચંદ્ર મુસાઈ મદાન ભગવદીય થઈ જતા તેઓ શ્રીજાગૃણજીને સેવ્ય રવૃપ સેવતા તેઓની દુષ્કારરથમાં સેવ્ય સંપ્રદાયે શ્રીકૃષ્ણમાં પધાર્યા. અહીંના રહેવાના પર ઈલાઈ શ્રીકૃષ્ણ જુદને જાગૃ કરી પોતે પદ્મગોદુવાચ, કરી ગોદુગમાં ગોષ્ઠોદ્ઘરણી થયા હતા. તેજ સેવ્ય રવૃપ છે તે મુજબમાઈ પાછા અહીં પધરાવી લાઉ રોજા કરતા હતા. સંવત ૧૯૮૬ ની સાલમાં તેમના એકા એક પુત્ર ગોષ્ઠોદ્ઘરણી થયા તેમજ તેમના પુત્રવધુ યેશવ માસ પછી ગોષ્ઠોદ્ઘરણી થયા તેથી શ્રીમુસાઈ મેતાના તાલવ મુજબ (અરુ થયુ બાપી જામજ મુખે અલ્પ) શ્રીગોપાલ) એમ માની લઈ સંવત ૧૯૮૮ ની સાલમાં સેવ્ય રવૃપ સાથે લીને કુવમાં પાસ કરા થવા અને ત્યાં જ માર્ગદર્શક મુઠી ૫ રોજ ગોષ્ઠોદ્ઘરણી કરી. અમે મોટા જમમા ભગવદીય મુજબમાઈનાં રોજા પુરિરવૃષ બંદીએલા હતાંતેથી વૈષ્ણુઓને હરહંમે અલ્પ રાત મળેતા આ બંને ભગવદીયોના ગોષ્ઠોદ્ઘરણી દુઃખ નેષિ કરી. વૈ. ધ. વ. સભામાં ૨૨ માર્ગદર્શક થઈ

૬ ના રાજા હોવામાં આવી હતી તે દિવસની સમાર્પા શ્રીયુત પુરોહિતમ જેઠાદાસ શાહાએ હું ખ દરસી કરાવે માંડયા હતા બાળને ભગવદીયોના આત્માને પ્રભુ સાતિ આપે એજ પ્રભુ પ્રગયે પ્રાર્થના

“સુલતાનપુર” માં “શ્રીવિક્ષેશ પ્રભુચરણ” નો આકરધોતસવ—અને “શ્રીમદ્દલ્લમ ભગવદ્મહાલ” તરફથી મારગાર વડે ૬ ના દિને “શ્રીવિક્ષેશ પ્રભુચરણ” નો અર્દીના હોવેલી—ગદિરમા એક સમાર્પ થઈ હતી

તેમાં પ્રથમ અર્દીના સામ્પ્રદાયિક અભ્યાસ કરતા બાળકોએ મગવાચરણ કરી, “વિક્ષેશચરણમા મતિ રહો સદા” એ નામનું પ્રાસંગિક ગાયન ગાયુ હતું ત્યાર પછી “મંડલ” ના બંધરયાપક પ્રેમવાલ જો કંસારા [ભક્તિપ્રિય] એ “શ્રીગુસાઈજી અને ભગવદ્ મહત્” એ નામનું “શ્રીગુસાઈજી” ના ઉપકારો, આપની મહાન કૃપા, અને આપના ભગવદ્મહત્તો કેવા હતા તે સમજવડ બ્યાખ્યાન કરું હજી છેવટે, “ગોવિંદકૃષ્ણહરિ” એ નામનું સુરસીસણનું પદ બાલકોએ ગાયુ હજી ત્યાર પછી સામ્પ્રદાયિક ધર્મપ્રચાર કરતા, આદરો યુવક આચાર્યશ્રી “ગો શ્રીમન્મનોયલાલજી મહારાજશ્રી” તરફથી આવેલી—“તમે સાચા વૈષ્ણવ બનો” —એ “પત્રિકા” વૈષ્ણુઓને અને ઉપસ્થિત શ્રોતાઓને વાંચી, “હતસવ નાયક” ના “જયધોષ” વચ્ચે સલા વિસર્જન થઈ હતી

સુલતાનપુરમાં ગો. શ્રી ૧૦૮ “શ્રીવલ્લભલાલજી” મહારાજશ્રી (પોરબ હર અને મુંબઈ વાળા) ની ખધરામણી—મરતક વડે ૪ ને સુધવારને દિવસે આપશ્રી અર્દી મોટરદાર પધાર્યા રાત્રિના આઠથી દસ વાગ્યા સુધી—સ્થાનિક “શ્રીમદ્દલ્લમ ભગવદ્ મહત્” તરફથી એક સમાર્પ થઈ હતી અને તેનું સમાપતિપદ આપે રવીભાઈ હર્ડ પ્રથમ અર્દીના સામ્પ્રદાયિક અભ્યાસ કરતા બાળકોએ “મગવાચરણ” કરી “સ્વામત રંગીત” ગાયુ ત્યાર પછી બાળકોએ “વૈષ્ણુઓનું કર્તવ્ય” એ વિષે સુદાસવાઈ કથો સંવાદ સમાપ્ત થયા પછી અર્દીના “મહલ” ના બંધરયાપક પ્રેમલાલ ગોવર્ધનદાસ કંસારા [ભક્તિપ્રિય] એ “વિશુલ પુષ્ટિમાર્ગ” અને તેનો ઉત્તમ ઉદ્દેશ “એ નામક હું બ્યાખ્યાન કરી, આપશ્રીના પ્રદેશનો હરેશ, આપશ્રીની વિદ્વત્તા અને વલ્લતા શ્રોતૃજનોને સમજાવી, સર્વે ઉપસ્થિત વૈષ્ણુઓને તથા ઇતર શ્રવણાનુરાગીઓને આપશ્રીના વચનામૃતો—ચાતુક જેમ સ્વાતિનું જય કીરો, તેમ કલ્યાણુદ દ્વારા ઝીવવાની વિનંતિ કરી, અને તે મુજબ વર્તન કરવાનું સૂચન કરી પોતાનું વસ્ત્રો સમાપ્ત કર્યું હજી ત્યાર પછી શ્રીમાત્ સમાપતિશ્રીનું “પુષ્ટિમાર્ગનુયાયીઓનું કર્તવ્ય” એ વિષયનું અતીવ વિદ્વતાપૂર્ણ સરવ ભાષામા, ધીર ગદીર વાણીથી, રસ ભરેલું એક કલાક સુધી બ્યાખ્યાન થયુ આપશ્રીના બ્યાખ્યાને શ્રોતૃજનના અવરમાં બહુજ સારી અસર કરી સર્વે અવલુ કરનારાઓનાં દિલ દ્રવી ગયાં હૈતર મત-પચાનુયાયીઓએ પણ આપશ્રીનું બ્યાખ્યાન આદરપૂર્વક અવલુ કરી આપશ્રીની બ્યાખ્યાન શૈલીની મુક્તકંઠે પ્રશંસા કરી જે કૃપાળુ શ્રીવલ્લભલાલજી મહારાજશ્રીની પેઠે આપણા સર્વે કૃપાળુ આચાર્યો પોતાના પ્રદેશમા ગામડે ગામડે સમા કરી, પુષ્ટિમાર્ગનાં ઉત્તમ તરવો સમજાવે, અને ભક્તિમાર્ગનાં જ્ઞાન મહાકિની લોક દેવામાં વહેવડાવે, તો અદ્વય સંભયમાં “પુષ્ટિમાર્ગ” પ્રતિ ધ્યાયને જે ઉપેક્ષા છે, તે દૂર થઈ પુષ્ટિમાર્ગની કિંમત તરફ તેઓને આદર અને સન્માન થશે કલ્પતમ્

ઉલોઠમાં ગીતા જયંતિ—તા ૨૪-૧૨-૩૬ ને સુરવારના રાજા વિશાલાદ યુવક મહાજ તરફથી જ્ઞાતકર્તૃક ગીતા જયંતિ શ્રી પુષ્ટિમાર્ગીય પાઠશાળાના અધ્યાપક રમણલાલ જયેશ્વરામ શાસ્ત્રીના પ્રમુખપદે હજવમાર્માં આવી હતી સમારંભ સોનાની વાડીને ધ્વજ, પતાકા, ચિત્રજી તથા સૂત્રાત્મક ગોડ વગેરેથી મહાજા કાર્યવાહકો ચિમનવાલ પરિખ વગેરે એ શાશ્વતારી હતી રદાજના સાડા પાંચ વાગે કાન્તિનાવ દેશાઈએ વાળ તથા નરધા સાથેની પ્રાર્થનાથી કાર્યક્રમની શરૂઆત કરી હતી ઉલોઠના બોજવાન શ્રી શ્રીમનવાલ દેશાઈની હરખાસત અને પરિખ કાન્તિનાલ મનવાલના અનુમોદનથી પ્રાસંગિક વિવેચન કરી પ્રમુખે પોતાનું સ્વાગત લીધુ હજી શરૂઆતમાં પ્રમુખશ્રીએ ગીતાજના પૂનમપૂર્વક ભગવાન શ્રીકૃષ્ણના ચિત્રજીને ફૂલદાર અર્પણ કર્યા હતા પુષ્ટિમાર્ગીય પાઠશાળાના જાત્રોએ કાન્તિયોગ તથા પુરુષોત્તમ યોગ અધ્યાય બાર તથા પદવનુ પાસાયણ કર્યું હતું ગીતાજ અને કૃષ્ણ ભક્તિ વિષયક પાઠશાળાના ઉત્સાહિ યુવકો માધી કૃષ્ણલાલ, સાહ જયજીલાવ, સાહ ચંદુલાલ, સાહ આચરવાવ

श्री विद्याविभाग—डांकरोदी.

परीक्षा—विभाग स० १९९३

परिणाम पत्र (४)

(૧) ગુજરાતી પ્રથમ વર્ષ પરીક્ષા સમુત્તીર્ણ (૩) હોદ્દા કેન્દ્ર

અ. ૫૦ રમણલાલ શાસ્ત્રીજી.

क्र.सं.	दिनांक	नाम	पितृनाम	वर्गीकरण
१	१	पुरुषोत्तमदास	केशवदास	पुत्रीय
२	२	गोवर्धनदास	सुनीलदास सा.	द्वितीय
३	३	अननदास	गिरिधरदास	"
४	४	वर्धनदास	मोशीदास	पुत्रीय
५	५	सुन्दरदास	छायादास	"
६	७	रसिकदास	"	"
७	८	हीरादास	"	"
८	१२	कान्ताभादिन	संतुषा	द्वितीय
९	१३	ललिताभादिन	भगनदास	"
१०	१४	सविताभादिन	नानादास	"
११	१५	रान्ताभादिन	भगनदास	"
१२	१६	परमनभादिन	भक्षिदास	"
१३	१७	पद्मावतीभादिन	गुरुदास	प्रथम
१४	१८	सविताभादिन	भक्षिदास	पुत्रीय
१५	१९	चन्दनभादिन	अभूतदास	द्वितीय
१६	२०	ताराभादिन	मोतीदास	पुत्रीय
१७	२१	नभानादास	अभूतदास भगत	द्वितीय
१८	२२	गोविन्ददास	भूषणभाई	"
१९	२३	कुंभदास	भगनदास भांधी	"
२०	२४	चन्द्रदास	नाथदास साहू	पुत्रीय
२१	२५	नटवरदास	मेढादास परिष	"
२२	२६	छत्सवदास	हिममतदास साहू	"
२३	२७	नभानादास	अभूतदास इलास	"
२४	२८	रमणदास	गोवर्धनदास साहू	"
२५	३०	कचनदास	सुनीलदास साहू	"
२६	३१	वर्धनदास	पुरुषोत्तमदास	पुत्रीय
२७	३२	वर्धनदास	हिममतदास	"
(अ) पेटलाई केन्द्र-अ० थ. नयेडा रास शास्त्रीजी				
२८	३५	नयन्तीदास	वर्धनदास	द्वितीय
२९	३६	पुरुषोत्तम	देवीदास	पुत्रीय
३०	३८	कान्तिदास	गोवर्धनदास	"
३१	४०	ललिताभादिन	छायादास	द्वितीय
३२	४१	विद्याभादिन	रतनदास	"
३३	४२	चन्द्रमणिभादिन	छायादास	"
३४	४३	पुष्पावतीभादिन	रतनदास	"

૩૫	૪૫	ચારાણદિન	રમણલાલ	૫૧ીય
૩૬	૪૮	ગુપ્તશાન્તાબદિન	ચંદુલાલ	"
૩૭	૪૯	ઈન્દુમતીબદિન	રતનલાલ	"
૩૮	૫૦	ચતુરલક્ષ્મીબદિન	મોતીલાલ	"

(૨) ગુજરાતી દ્વિતીય વર્ષ પરીક્ષા-અનુત્તીર્ણ-કોર્સ કેન્દ્ર

૩૯	૧	જમનાદાસ	અમૃતલાલ	૫૧ીય
૪૦	૨	ગોવિન્દલાલ	મુલ્લમાઈ	"
૪૧	૩	કૃષ્ણલાલ	મગનલાલ	"
૪૨	૪	ચંદુલાલ	નાથલાલ	"
૪૩	૫	નરસરાલાલ	જ્ઞાલાલ	"
૪૪	૬	દત્તરાજલાલ	દિગ્ગમલાલ	"
૪૫	૭	જમનાદાસ	અમૃતલાલ દલાલ	"
૪૬	૮	વલ્લભલાલ	શુભીલાલ	"
૪૭	૯	રમણલાલ	ગોવર્ધનદાસ	"
૪૮	૧૦	કંચનલાલ	સુનીલાલ	"
૪૯	૧૧	વદીનદાસ	પુણેશભદાસ	"
૫૦	૧૨	વદીનદાસ	દિગ્ગમલાલ	"
પેટલાઈ કેન્દ્ર				
૫૧	૧૩	નવીનચન્દ્ર	ચિત્તમનલાલ	દિવિય
૫૨	૧૪	લલિતાબદિન	છાયાલાલ	"

વિશેષ

અંક	નામ પરીક્ષા	પ્રવેશ પત્ર	પ્રવિષ્ટ	અનુષ્ઠિત	કનીષ્ઠ	અનુત્તીર્ણ	પરીક્ષાથી	
	કોર્સ						નાસક	બાલિકાએ
૧	ગ્રુપ પ્રથમ વર્ષ	૩૨	૩૨	+	૨૭	૫	૨૩	૬
૨	ગ્રુપ દ્વિતીય વર્ષ	૧૨	૧૨	÷	૧૨	+	૧૨	+
	પેટલાઈ							
૧	ગ્રુપ પ્રથમ વર્ષ	૧૬	૧૭	૨	૧૧	૬	૭	૧૨
૨	ગ્રુપ દ્વિતીય વર્ષ	૪	૨	૨	૨	+	૨	૨
		૧૭	૧૩	૪	૫૨	૧૧	૪૪	+ ૨૩

સૂચના:—

- (૧) પરીક્ષાતીર્ણ છાત્રો કે પ્રમાણ પત્ર લેવા વચાધેશ્વ પારિતોષક ફાંટુન માસમે 'સિદ્ધા' બચાવે.
- (૨) બ્યાખ્યાન પરીક્ષા ફક્ત વર્ષ માપ યુ. એ' રજીની થઈ દે.
- (૩) આજ્ઞાથી સં. ૧૯૨૪ થી પરીક્ષાએ વધા સંભવ આદ્રપદ થે' દોશી.
- (૪) પત્ર બરવદાર નીચે લિખે પત્રે પડે—

કો. ગુ. ૬. ૧૯૦૩

તા. ૨૩-૧૧-૩૧

પ્રો. કંઠમલ્લિક દાસેત્રી

સચાઈ

વિદ્યાવિભાગ-કોંકણેશ્વરી.

ધોળપદસાગર.

પ્રકટ થઈ ગયો] [ભાગ પહેલો] [બહાર પડી ગયો.

શોધિત વર્ધિત સુંદર આવૃત્તિ.

સાતસો પાનાં ! અક્ષરો આવડા મોટા (આજ નમૂનો)

મૂલ્ય માત્ર સવા રૂપીઆ. (ટપાલખર્ચ ચાર આના)

સંગ્રહાયમાં આવો સંગ્રહ પ્રથમ જ બહાર પડે છે.

અંદર શું છે ?

સંસ્કૃત ગ્રંથો:—૧. પ્રાતરમરણ, ૨. મંગલાચરણ, ૩. શ્રીસર્વોત્તમરતોત, ૪. શ્રીયમુનાદેવ, ૫. સિદ્ધાન્તરહસ્ય, ૬. શ્રીનવરત્ન, ૭. શ્રીકૃષ્ણાચરિતોત, ૮. ચતુઃશ્લોકી, ૯. શ્રીમધુરાદેવ, ૧૦. શ્રીગોકુલેશાદેવ, ૧૧. શ્રીગોપીગીત, ૧૨. શ્રીન-દ્વુમારાદેવ.

મંજુલાયા ગ્રંથો:—૧. શ્રીયમુનાદેવનાં ૪૦ પદો, ૨. નિત્યલીલા (શ્રીહરિરાયજી કૃત) ૩. રાસપંચાખ્યાયી (શ્રીનંદદાસજી કૃત), ૪. જમરગીત (શ્રીનંદદાસજી કૃત), ૫. પ્રેમ આરાધી (શ્રીનંદદાસજી કૃત), ૬. મૂલપુરુષ, ૭. સૂરપચ્ચીરી, ૮. રાસલીલામૃતશ્લોક, ૯. નિત્યકીર્તનો (પ્રભુને જગાડવાથી પોતાડરા સુધીનાં પદો) (૯૪), ૧૦. દીનતા વિરહ આશ્રયનાં પદો (૨૧), ૧૧. જનમાધુમીની વધાઇઓ (૩૫), ૧૨. મહાદેવલીલા (૧૪), ૧૩. શ્રીમદ્દાપ્રભુજીની વધાઇઓ (૧૦), ૧૪. શ્રીગુણોત્તમજીની વધાઇઓ (૧૯), ૧૫. સાતરવરપનકે પદ (૯), ૧૬. રત્નેશ્વરીલા (શ્રીહરિરાયજીકૃત).

ગુણરાતી ગ્રંથો:—૨. શ્રીવલ્લભાખ્યાન, ૨. ચિંતનનું ધોળ, ૩. શ્રીભાગવતનાં ધોળ.

ધોળ પદો:—૧. શ્રીનાથજીનાં ધોળ (૩૭), ૨. સાતનિધિનાં ધોળ (૩૧), ૩. શ્રીમદ્દાપ્રભુજીનાં ધોળ (૨૧), ૪. શ્રીગુણોત્તમજીનાં ધોળ (૨૬), ૫. સાત સ્વરૂપોનાં ધોળ (૨૬), ૬. શ્રીવલ્લભકુન્ડનાં ધોળ (૩૭), ૭. શ્રીયમુનાદેવનાં ધોળ. (૧૮), ૮. શ્રીમન્નનાં ધોળ (૧૨), ૯. પ્રભુપ્રાકટ્યનાં ધોળ (૧૫), ૧૦. બાળલીલાનાં ધોળ (૧૫), ૧૧. શ્રીમન્નગનાઓનાં ધોળ (૭), ૧૨. દાનવીયાનાં ધોળ (૩), ૧૩. સાંઝીનું ધોળ, ૧૪. રાસલીલાનાં ધોળ (૨૧), ૧૫. લીચકમળીનાં ધોળ (૩૮), ૧૬. ૮૪ વૈષ્ણવનું ધોળ, ૧૭. બસોઆવન વૈષ્ણવોનું ધોળ, ૧૮. અષ્ટાક્ષર, સિદ્ધાન્તરહસ્ય, નવરત્ન, પાંચ૧૮૨, દસ મર્મ આદિ ધોળ, ૧૯. દીનતા-વિનતિનાં ધોળ. (૧૦)

ચાર પાંચ રૂપીઆ ખર્ચાને બધો સંગ્રહ કરો ત્યારે

આવો મહાન સંગ્રહ થાય.

‘ગુદાદેવ’ના ગ્રાહકોનેજ આ સંગ્રહ માત્ર એક રૂપીઆમાં મળશે, ટપાલ ખર્ચ ભુલું.

સંગ્રહક તથા પ્રકાશક:—વસંતરામ શાસ્ત્રી.
૧૦૩૨, તોલજાજી ધોળ, રાજમહેતાની ધોળ-અમદાવાદ.

તમારી માગણી મનુષ્યને વર નથી. તમારા ગુરુદેવ જરૂર તમારો મનોરથ પુરા કરશે. હું વૈશ્વનાથ નામ ખોટા ધરાવું છું. હાલ તો સાચા જગવિખ્યાત યજ્ઞવાલકી સાહેબ છે. હું વૈશ્વ તરીકે વૈશ્વતાની પરીક્ષામાં પાસ થઇશ ત્યારે તમારી બાબદ વૈશ્વતાનો વિચાર કરીશ.

મારા હાથનું દીકનું વીવેચન મુરખી વર્મતરામભાઈ ખાસે છે તેમાંથી થોડુંક તેમણે શુદ્ધાદૈત્યમાં દયા વિચારી નીરધનપર ધ્યાન દઈ જામ્યું. તે આજે ઉપકારજ નથી. તેમની પાસેથી માંગી લેઇ ઉતારી લેશો.

“અમારા જેવા વલ્લભ કુળને કલંકીત કરનાર કદી કુળવાન કહેવાઈએ ખરાં—કદીજ નહિ. તો વૈશ્વ ખોટા છીએ, એ સ્પષ્ટ છે.

વલ્લભકુળ ઠાકોરજીના ચોર તો વૈશ્વ શાહુકાર હોયજ નહિ. પુસ્તકના ચોરજ છે—મેં ધણીને આપ્યાં નથી. ને કદાચ આખા હશે તો મોટામાં મોટી ભુલથી પૈસાવાળાનાં દંભમાં પાપી પેટને લેઇ લવચાઇ તેવું કામ કીધું હશેજ; હોય—પ્રભુ દંડ દેશેજ.

હું આશા રાખું છું, મારા વીવેક રહીત લખાણથી મુસે યશો નહીં. મને મટેથી શ્રીચર કૃપા હશે તો, મોકલીશ. તમારે કોઇ કારણસર છાપવું નહીં—

હજી હમણાજ સહસ્ત્રી લાવના બાબદ એવું બન્યું છે કે લખી શકતોજ નથી. હોય પ્રભુ ઇચ્છા. કામગીજ લખશો.

લી. સેવક, રજુછાડદાસ વરજીવનદાસના ઘટારત.

No. 8. Dt. 23-5-35.

TRUE COPY.

Post Card from લલુભાઈ.

અમદાવાદ, તા. ૨૩-૫-૩૫.

ભગવદ્ધર્મ પરામણ શ્રીયુત પરમ ભગવદીય મુરખી શ્રી રજુછાડદાસભાઈ,

વી વી. આપનો કૃપા પત્ર મળ્યો ખોટું લાગવાનું કંઈ કારણજ નથી. આપ વિચારો તો આપો, એમાં માફ લગાડવું વ્યાજબી નહિ. પણ ધણી વખત પછી વળી ત્યારે હાલમાં કંઈ ધંધો નથી. નવરા ભેદા છીએ તો ભજન કરીએ. છપાવવા ઇચ્છા નથી જ કારણકે હાલ મારી પાસે વીસ હજારનાં પુસ્તકનો મંજવર સ્ટોક પડ્યો છે. વેચાણ નથી. કુકાન છોડી બીજો ધંધો કરીએ તો નાણું ભેદાએ તે નથી. નોકરી મળતી નથી. પડ્યા છીએ પ્રભુ ઇચ્છા. કોઈ વખત રૂબરૂ મળાએ તો વાતનો ખુલાસો થાય. પ્રભુ કરશે તો એક વખત આવવું છે મારે રજીસ્ટર બુકપોસ્ટથી મોકલી આપશો. ઉતારી લેખને દી. ૮-૧૦ માં તો જરૂર પાછું મોકલીશ. કંઈ રાખવાનું કારણ નથી. એટલી કૃપા કરશેજ. કામ સેવા દરમાવશે.

લી. સેવક, લલુભાઈનાં જેથીકૃષ્ણ

No. 4. of લલુભાઈ કાઠ to R. V.

TRUE COPY.

Dt. 31-5-35.

પરમ ભગવદીય શ્રીના લાડીના રજુછાડદાસભાઈ,

અમદાવાદ, ૩૧-૫-૩૫.

વિ. વિ. આપનો પત્ર મળ્યો. પુસ્તક તો ર. બુ. પોસ્ટથી તરતજ મળી ગયું છે. દર્શન યો. ૩-૪ પાના વાંચ્યા. શેઠ બાલાભાઈ દામોદરદાસને ત્યાં લગત પ્રસંગમાં જવું પડે છે રાત્રે ૧૨-૧૨ના ઘેર આવું છું. ગઇ કાંડે નીવૃત્ત થયો. હવે આપના પુ. માંથી ઉતારી લેવા શરૂ કરીશ. ૧. ૮-૧૦ માં તો પરત રવાના કદી દેઈશ. તે બહુશો. રજીસ્ટરની પહોંચમાં મારા ગુમાસ્તાની હી છે. કામ સેવા લખશો.

(બીજી નકુરાઇ છેતરપીંડી હવે પછી)

લી. દા. દા. લલુભાઈના જેથીકૃષ્ણ.

રપેસીયલ-મેજક-બામ.

રપેસીયલ-મેજક-ગાંધી માર્ગ, સરદી, ખાંસી, તાવ, લકવાના દરદો, ટચક્રીકે તથા સંધિવા અને શરીરના ઘ્રાંધળી લાગમાં દુઃખાવા ઉપર માલીસ કરવાથી રામબાણ અકસીર ઉપાય છે અને તેની તાત્કાલીક અસર માલમ પડે છે. ભલતા બામો જે નાની શીશીઓમાં વેચાય છે તેવા બામો તમોને મોંઘા પડશે અને તમારા લાભને માટે અમોએ રપેસીયલ-મેજક-બામની ચાર ઑસ (દસ તોલા) ની બાટલીમાં તૈયાર રાખીએ છીએ તેમાંથી નાની બાટલીઓ સાતથી આઠ ભરાય છે અને તેની કીમત એક રૂપીએ દસ આના રાખી છે તે તમોને કેટલું સસ્તું પડશે જેની કદર ખરીદ કરનારાઓએ કરી છે. અમો ધરથતું (પ્રાધવેટ) માં સંપૂર્ણ દવાઓ નાંખી શુદ્ધ પ્રમાણીકથી બનાવી જનસમુદાયમાં સંતોષ મેળવ્યો છે એજ મેજક બામની પ્રસિદ્ધતા છે અમો વેપારનો ઉદ્દેશ નહોતો રાખતાં સસ્તું કેમ પડે એવા હેતુથી જાહેરમાં લાવ્યા છીએ માટે તમારી ઓશીસોમાં તથા મુગાફરી વખતે તમારી બેગમાં રાખવાની અમો ભલામણ કરીએ છીએ. નીચે લખેલે ઠેકાણેથી મલશે. કો. ચાર ઑસ બાટલીના રૂ. ૧૫૫ એક રૂપીએ દસ આના.

અમ. કેશવજી, જતીપુરા (મથુરા)

એકલા સોલ એજન્ટ:-સુહરદાસ મેગજી.

ઠે. શેઠ માધવજી ઠાકરશીની દુકાને સુ. જે. મારકીટ, ગોવીંદચોક મુંબઇ ૨.

પેટના તમામ દરદો પર લયંકર સુરંગ.
એક એક ગોળી એક એક સુરંગ જેવી છે.

૧૯૨૬ નં. ૪૫૧૮ મહાસિંહનાદી ગોળી.

ભારતમાર્તપદ પંડિત શ્રીગદ્ગદાલાલ રૂપ સદૃશરૂઢેવનું રમરણ કરીને તેમના આ શિષ્યે અર્ધો સદીના અનુભવના પરિણામે આ ગોળી બનાવી છે. પાસનમાં તો આ ગોળી ખીનકરીક છે, તેમજ સ્વાદમાં પણ અદિતીય છે. બાલકો હોય કે રૂઢ હોય, ગમે તે આ ગોળી હોરાથી ખાશે અને તુરંતજ જેમ દારૂગોળાથી સુરંગ ફૂટે તેમ ઉદરબ્યાધરૂ કીલ્લાને તોડનાર એક ધડકો સાબળી ચકાશે. આ શું થોડો ચમત્કાર છે? અજીજી, યજી, ખાટા ધચરકા, ગોજો ચડવો, ઉછાર, ઝાઝા, ઉધરી, આદરો, શુદ્ધ વાયુ, આમ વાયુ, વગેરે ઉદર બ્યાધિઓ નાશ કરશે. સંઘ્રહણી, આમાતિસાર અને કોલેરા રોગને રામબાણ તરીકે આ ગોળી અકસીર થઈ છે એમ ધણાને અનુભવ થયો છે. વધારે વખાણ નકામાં છે. વાપરો અને ખાતરી કરો. વાપરવાની વિષત ડબી સાથે છે.

મરીમ અને મધ્યમ વર્ગને પણ બોજા રૂપ ન થઈ પડે, તે માટે ૧૫૦ ગોળીઓની એક બાટલીના માત્ર બાર આના છે. દપાલ ખર્ચ જુદું.

બા. મા. ગદ્ગદાલાલ રમારક ઔપધાલય.

વૈદ્યશાસ્ત્રી માધવજી ગોપાળજી દવે,

૨. પાન્ડા મેજી, મુંબાઇ નં. ૪.

જે સત્ય માર્ગે ચાલે તો પ્રભુની પ્રાપ્તિ કેમ ન થાય ? જનું હોય શ્રીરણુછોડેલ ત્યારે અવળે માર્ગે જાય તો ભવાનીપર, સીહોલ, સંદેસર, એ ત્રણે શ્રીહારેલ જવાના માર્ગ ઉપર છે. ત્યારે સાંજ સુધી ચાલ્યા ને ભવાનીપર એ આવ્યું નહીં ત્યારે શ્રીરણુછોડેલની શી આશા ? શી રીતે હારેલ પહોંચાય ? કોઈ સત્માર્ગે ચાલતું નથી, ને કોઈ સત્સંગ પણ કરતું નથી, કરવા જાય સત્સંગ ને થાય દુઃસંગ. પછી પ્રભુની પ્રાપ્તિ શી રીતે થાય ?

નળ દુખેર ઝાડમાંથી પ્રકટ થયા, તે હવે સ્તુતિ કરે છે. શ્રીકૃષ્ણ શ્રીકૃષ્ણ બે વાર કહ્યા. શ્રીનારદજીની કૃપાથી કહે છે કે સર્વે બ્રહ્માંડમાં તમોજ વ્યાપીને રહ્યા છો; તમો વિના તલમાત્ર છે નહિ. મૂળમાં તમે, સાક્ષીમાં તમે, તંતુમાં તમે, સ્પૃશ્માં તમે, સૂક્ષ્મમાં તમે છો, તે તમને હું દંડવંત કરું છું, ને તમને આ સ્વરૂપને પણ દંડવત કરું છું. જેમ ઘડામાં તમો ને ઘડોએ પણ તમે છો, જે આકાશ વિના ઘડો હોય તો કોઈ સ્થાન તમારા વિના હોય, ઘડોએ તમો, પિતા તે તમો, તમારા વિના કોઈ છે નહિ. આ જીવોના અંતર્યામી પણ તમે, ને આત્મા પણ તમે, તમારા વિના કંઈ છે નહિ. પણ જીવ પોતાનું મૂળ સ્વરૂપ ભુલી ગયો છે, એ નથી જાણતો કે હું પ્રભુથીજ થયો છું. વેદની શ્રુતિઓ તો એમ કહે કે “एकोઽહં बहु स्याम्” પણ આ જીવને પૂછીએ કે તું કોણ ? તો કહેશે, કે બ્રહ્મણ, વાણીઓ, હું કણબી, હું કોણી એવું એને જ્ઞાન છે. આ જાતનું અભિમાન છે. બીજું કશું પણ જાણતો નથી. આ ઘડો આકાશ વિના હોય તો જગત પ્રગુ વિના હોય. ઘડો રૂપે પણ ખરા ને ઘડાની પાસે પણ ખરા. વળી નહિ એ પણ ખરા. આ ઘડો ભાગે પણ પ્રભુ ભાગે નહિ. આ જગતનો લય થાય, પ્રભુ એમના એમ રહે. એવા હે પ્રભુ, તમે છો. હવે એવા પ્રભુને કેમ પામીએ ? એમની ભક્તિએ પામીએ. બીજી ભક્તિ પામતી નથી, પણ એક દીન ઘડ, કંગાલ ઘડને, હાથ જોડીને, લાંબા પડીને સાષ્ટાંગ દંડવત કરીએ, એમ કરતાં કરતાં કોઈ વેળા પ્રભુ પ્રસન્ન થાય. આ પ્રમાણે નારદજીની કૃપાએ નળદુખેરે સ્તુતિ કરી.

કરીએ, સવા કરીએ, અમને મોં આપો, એટલે અમે રાત દહાડો તમારાં કીર્તન કરીએ. વળી કીર્તન કરતાં થાકીએ નહિ, ને ઉત્સાહ એટલો ને એટલોજ રહે. આઠે પહોર કીર્તનજ કરીએ. કાને આઠે પહોર તમારા જશ સાંભળીએ, જશ સાંભળતાં કાન થાકે નહિ. મન એમનું એમ રહે, સદા પ્રયુક્તિ રહે. વળી પગ તમારા દર્શન કરવા દોડે. આંખ તમારું રૂપજ જે જે કરે. વળી આવતાં જતાં ભગવત્સ્વરૂપ જેતો રહે, ને દંડવત કર્યાજ કરે. નાક પ્રસાદી મુગધ સૂંઘ્યા કરે, મન સદા તમારું ધ્યાન કરે, ધ્યાન કરતાં થાકેજ નહિ. એવું પ્રભુ પાસે નળકુળેર માગે છે. ત્યારે પ્રભુ કહે છે કે, તમે અહીંઆ રહો. ત્યારે બેઠે કહે છે કે, અમે અહીં રહેવા યોગ્ય નથી, માટે આ માગ્યું એટલું આપો. તમારા ભક્તોમાં રહીને સેવા સ્મરણ કીર્તન કર્યા કરીએ.

વળી કહે છે, કે જે વેળા ભગવદીય ભગવદ્વાર્તા કરે, ભગવાનનાં કીર્તન ગાય, તે વેળા તો ભગવદીય પાસે ઉભા રહીએ. જે વેળા બીજી વાત કરે, તે વેળા જીવ પોતે છે, ને ભગવાન નહિ.

વળી એજ દિવસે કહ્યું કે સંસાર પણ ખરો, ને ભક્તિ પણ ખરી, ત્યાં મુધી અન્નતાર છુટે નહિ; જ્યારે પ્રભુ ઉપર પૂરણ સ્નેહ આવે, ત્યારે સંસારનો દેશ પણ ન રહે. આઠે પહોર પ્રભુ વહાણા લાગે. એકજ ચિંતા રહે કે, હું તો સંસારમાં ફૂંચ્યો છું. પ્રભુનો દાસ થવાનો લાભ ક્યારે મળશે? સંસારમાં અરુચિ થાય, ને પ્રભુ પર ભાવ થાય, ત્યાર પછી પ્રભુ પામવાની વાત પણ છે.

૭૭. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે વૈષ્ણવમાંથી દંભ, લુહું જોડવું ને લોભ એ ત્રણ વસ્તુ જાય, ત્યાર પછી એના અંતઃકરણમાં પ્રભુ પંચારે. જ્યાં મુધી એ ત્રણની ફેજ છે, ત્યાં મુધી હરિ કરોડો ગાઉ દૂર છે. વળી મારાપણું ને હું છુટ્યા વિના પ્રભુ વેગળા છે. તે સર્વે જોટું છે. પ્રભુને સર્વત્ર જાણ્યા વિના સર્વે જોટું છે. સર્વે પ્રભુજ કતી છે. જીવ કંઈએ છે નહિ, જ્યારે આપણને સર્વત્ર પ્રભુની સ્મૃતિ થશે, ત્યારે આપણું કામ થશે.

૭૮. એક દિવસે કહ્યું કે, અધાસુર તે પાપનું રૂપ છે; આ જગતમાં જેટલું પાપ છે, તે અધાસુરનું રૂપ છે. જ્યારે પાપ કરવાનું મન થાય, ત્યારે તેના શરીરમાં અધાસુર આવે, ત્યારેજ પાપની બુદ્ધિ થાય, એવું અધાસુરનું રૂપ છે. તે અધાસુર પ્રભુને મારવા આવ્યો, પણ પ્રભુ તો વેગળા રહ્યા, ને એણે પોતાનું રૂપ ચારસેં ગાઉનું લાંબુ પહોળું કર્યું. એવડું મોટું કર્યું, કે ગોવાળીઆઓએ એમ જાણ્યું કે આ તો ઘુંઘાવનની ગુફા છે, તેમાં વાછરડાં

ને ગોવાળ સર્વે પેકા. ત્યારે શ્રીકાકોરજીએ વિચાર કર્યો કે, આ તો મહા ઉત્પાત થયો; હવે શું કરવું? ત્યારે પોતે પણ અધાસુરના મોઢામા પેકા, ને એવા મોટા શરીરે વધ્યા કે, તેનો શ્વાસ બહાર નીકળી શક્યો નહિ, ને પ્રાણ ગયા, અધાસુરને ચરણારવિન્દની પ્રાપ્તિ થઈ. ત્યારે પરીક્ષિત રાજાએ પૃછ્યું કે, એવા પાપીને પ્રાપ્તિ કેમ થઈ? ત્યારે શુકદેવજીએ કહ્યું કે હે રાજા, તમે એ શું બોલો છો? જન્મથી તે મરતાં સુધીમાં એક પણ દિવસ પ્રભુને જોયા નથી, સાંભળ્યા નથી કે પ્રભુ કેવા છે? પણ વગર જાણે એક દિવસ એમની ચેષ્ટા કરે, આવા પ્રભુના હાથ હશે, પગ હશે, મુખારવિન્દ હશે? તો તે પ્રભુને પહોંચે. તો આ અધાસુરને તો પ્રભુનો સ્પર્શ થયો છે, તો શું પ્રભુ પામવાનું આશ્ચર્ય છે? પ્રભુના મહિમાનો પાર છે નહિ. વળી અમને જાણીને ભજશે, સેવશે; એના ભાગ્યનો તો પારજ નથી.

૭૬. વળી એક દિવસે કહ્યું કે, પરીક્ષિત રાજા શ્રીશુકદેવજીના મુખથી ભગવાનનાં ચરિત્ર સાંભળે છે, પણ ધરાતા નથી. પાંચ ઉપવાસ થયા છે, પણ પ્રભુનાં ચરિત્ર સાંભળવાથી કશી ખબરજ પડતી નથી. વિષયમાં ચિત્ત ધાલે છે, તથા વિષયની ચર્ચા, વિષયની વાત, વિષયનું મનન તથા વિષય કરવો વળી વિષય કરવા છતાં ચિત્ત વિષયમાંથી નીકળે નહિ, તે નરકમાં પડે છે. પેલી સ્ત્રી પણ નરકનું જ સ્વરૂપ છે. અને પેલો પુરુષ પણ નરકનું રૂપ છે. જેને જાતિપર સ્નેહ છે, તે નરકમાં જાય, તેમાં સંદેહ નહિ, પણ આ પરીક્ષિત રાજાને તો ઉત્તમમાં ઉત્તમ ભગવાનના ચરિત્રમાં મન લાગી રહ્યું છે, જેને ગર્ભમાં પ્રભુએ મુદ્દર્શન ચક્ર રાખીને રક્ષા કરી છે, તે ભગવદ્દીય ભગવાનના કરેલા છે. તેમને ભગવાનની કથા ગમે છે, એક પક્ષક ભગવાનની કથા વિના જાય છે, ત્યારે જુગ જાય છે, એવું લાગે છે. એવા પ્રભુની કથાના લોભી છે. જેવો વિષયી વિષયમાં લોભી હોય છે, તે કરતાં કરોડ વણી ભગવાનની કથાના લોભી હોય છે. આટલી આટલી કથા વાર્તા સાંભળે છે, પણ મનમાં એમ જાણે છે કે, મેં કશી વાત પ્રભુની સાંભળી નથી, એક ઘડી કથા વિના જાય તે જુગ જાય છે. જૂખ ને તરસની પણ ખબર પડે નહિ. જુઓ શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુજી શ્રીમુખોદિનીજી કહીને પોથી બાંધીને કહે છે, કે દમકા ભગવદ્વાર્તા કર્યા ઘણી વાર થઈ. વાર્તા તો એની એ હોય, શ્રીમુખોદિનીજીથી જીજ્ઞાસા વાત મોટી શી છે? પણ પ્રભુની વાર્તા એવી મોટી જાણે છે, તેથી કહે છે કે ભગવદ્વાર્તા કર્યા બહુ બેર

પાઓ. ત્યારે શેરીના બંધા સારા સારા લોક પંચપાત્ર લઈને દોડ્યા, કારણકે જાણે અમને ન્યાલ કરશે. નેસ્તીએ જાણ્યું કે આપણને મોટી કરશે, નાણાવટી-એ જાણ્યું કે મને નાણાવટી કરશે, હુંડીવાળાએ જાણ્યું કે આપણી હુંડીઓ લેશે. એમ સર્વેએ આશાએ પાણી પાચું. તે સ્વારી આવીને પોતાને ઘેર ગઈ, ત્યાર પછી રાત પહેર એક ગઈ ત્યારે પેલા રાજાએ લિખારીનું રૂપ લીધું. માથું તો ઉઘાડું, હાથમાં માગવાનું સજાવરૂં, પહેરવાને ચીથરૂં છે એવો વેશ ધરીને આપણી શેરીમાં અવીને કહે છે, કે અરે હું ભૂખ્યો છું, કોઈ મને ખાવાનું આપો, ત્યારે સર્વે કહે છે, કે કોઈ હજી રાત્રે આવ્યો છે. ગાળો દઈને કાઢી મુકો. તેમાં કોઈને દયા આવીને કહ્યું, કે આવો બેસો શું ભૂખ્યા છો? ત્યારે કહ્યું કે હા, હું બહુ ભૂખ્યો છું. મને કોઈ ખાવા આપે તો મારા માણ રહે. ત્યારે તેને દયાળુએ રોટલા, છારાનો કટોરો ને અથાણું ખાવા આપ્યું. ત્યારે કહ્યું કે હું તો અસુર છું. ત્યારે કહ્યું કે તેમાં શું થયું? આવો બેસો ને આ ખાવાનું છે ને ખાઓ. ખાઈને પેલા પોતાના ડેરામાં ગયો, ત્યાર પછી વાણું વાચું. હવે સવાર થયું, ત્યારે પેલા પાણી પાનારાઓ હતા તેને કોઈને બોલાવ્યા નહિ, પણ જેમણે રાત્રે ખાવા આપ્યું હતું તેને તેડું મોકલ્યું ને તેડવાને માટે નિશાની ધરની આપી માણસ મોકલ્યો. હવે પેલાએ તો થરથરવા માંડ્યું કે હવે હું શું કરું? કહે છે કે ભાઈ મને બાદશાહે તેડું મોકલ્યું છે, શું કામ હશે? પછી તે ગયો, બાદશાહે આદર સન્માન કર્યું. મોટા મોટા સુબાઓ મોટા મોટા ઉમરાવથી પણ આગળ બોલાવીને બેસાડ્યો, ને કહે છે કે આટલા સુબા છે, આટલા ઉમરાવ છે, તેનો મુલક હું તમને આપું છું. તે તમને ના ગમે તો જે માગો તે આપું. એવો ગુણ તે અવતારસમયનો માનો. તેમ વ્યાપી વૈકુંઠના શ્રીકોકરજીની રાજધાની બેઠને કોઈ ના મને. પણ પ્રભુ અવતાર ધરે છે, ત્યાંનાનો પ્રકટ ધર્મ છે. ભુખ લાગે, લોકથી ક્યારેક જીતે, ક્યારેક હારે, આ પ્રકટના ધર્મ છે, તેને માને. હવે એવીજ રીતે આ શ્રીકોકરજીના સ્વરૂપ છે. તે પણ અવતાર ધર્મ છે, તેને ઘણાં વાનાં કરશે, તો તમે જ્યારે અહીંથી જશે, ત્યારે પેલા વ્યાપી વૈકુંઠના કોકરજી ઘણાં વાનાં તમારે માટે કરશે, એવી વાતો છે.

૮૧. વળી એક દિવસે કહ્યું કે શ્રીઆચાર્યજી કહે છે, મૂળરૂપને ભજો, પણ પ્રકટરૂપ પર આદર નહોત, તો તેનાથી બીજો ચંદાળ નથી. અથવા મૂળરૂપ તો દીકા નથી, અને તું એમને જોખાળખતો નથી, તો પછી તું ભાવના

શી કરીશ ? શી સેવા કરીશ ? શી સ્તુતિ કરીશ ? તારા ભાગ્ય વાસ્તે પ્રકટ રૂપ ધર્યું છે, તેની તું ભક્તિ, તેની તું સેવા, તેનું નામ, તે ઉપર સર્વોપરિ ભાવ રાખીને ભક્તિ કરશે, તો તારું કામ થશે.

વળી કહ્યું કે દામોદરદાસ કુંભનદાસ દીડા નહિ, ત્યારે કહ્યું કે અમે તમેને કથા કહીએ છીએ, તે તારા હૃદયમાં ઉતરતી નથી, તો તેમની કથા પણ મનમાં શીદ ઉતરે ? માટે તારે તરતું હોય તો કથા સાંભળીને કાયાથી, મનથી ને વાણીથી એક ચિત્તે સાંભળીને તે પ્રમાણે ચાલીશ, તો તારે નકામા દહાડા કાઢવા નહિ પડે. થોડા વખતમાં કામ થશે, પણ લોક રહિત થઈશ ત્યારે. પણ હૈયામાં આવે કે લોક મને સારો કહે, મારી સેવા જાણે હું પદ હૈયામાં આવ્યું, તો સર્વ હોંડતું થયું સમજવું. માટે કોઈ ને દેખાડવાનું છે નહિ.

વળી કહ્યું, કે આ ભગવદ્દિય્યા કહે તે શું ? તારી ઇચ્છામાં આવે તે ઇચ્છા પ્રમાણે પ્રભુ તો હોંડે છે. તેને પાપ કરવાનું મન થયું, તેને ચોરી કરવાનું મન થયું, વિપય કરવાનું મન થયું, વ્યભિચાર કરવાનું મન થયું, સ્ત્રી સારી જોવાનું મન થયું, એવું ભુલું કરવાનું મન થયું, ત્યારે તારી પાસે પ્રભુ છે, તે તારી એવી ઇચ્છા છે, તેમજ આસે તે તારી ઇચ્છા ખૂરી કરે છે. વળી તે ઉપર વંચાય આવે ને વિચારાય કે આ સર્વ ખોટું છે, પ્રભુ ભલ્યે સેવા કરીએ એ સારું, ત્યારે તે પ્રમાણે પ્રભુ તારી મરજી પ્રમાણે આસે. તારી ઇચ્છાએ પ્રભુ ઇચ્છા. એ ઇચ્છા વડે બધું બને છે, માટે આ જોડણી પ્રકટ પ્રભુનાં રૂપ છે, પ્રકટ ભગવદીયનાં રૂપ તમને જે મળે તેમની પ્રીતિથી સેવા કરવી. તેના પહેલા થઈ ગએલા તેનું આપણે શું કામ છે ?

૮૨ વળી એક દિવસે કહ્યું, કે જ્ઞાનમાર્ગે પ્રભુને પહોંચાય નહિ, માટે ભક્તિ કરવી, એટલે પ્રભુને પહોંચાય. ભક્તિ છે તે ભક્તિરાણી છે. તે રાણી શું ન કરે ? એક તો અંતર્યામી રૂપની ભક્તિ અને એક સાક્ષાત સ્વરૂપની ભક્તિ, અંતર્યામી કરતાં સાક્ષાત રૂપની ભક્તિ ઘણી મોટી છે. અંતર્યામી રૂપની કંઈ ભક્તિ ? આ સર્વના અંતઃકરણમાં ભગવાન છે, તેની ભક્તિ તે આ ભક્તિ છે, સઘળે ભગવાન જોવા, હવે તે શી રીતે જોવાય ? તો આ પ્રપંચમાંથી નીકળવાથી સઘળે ભગવાન જોવાય. આપણી આંખો વિપયને જુએ છે, તે ભગવાનને જુએ, તથા મન બીજે દેકાણે જાય નહિ, હરિ વગર બીજે જાયજ નહિ. કોઈની પાસે આપણે ઉભા હોઈએ, તો તેનાથી ખોટું ખોટાં નહિ. તેમ જોણે પ્રભુ જાણ્યા તેનાથી

ખોટું કર્મ થાય નહિ, અને તેણેજ હરિ જોયા, તેના મોં આગળ ભણુકારા તેનાજ થયા કરે, બીજી વાત રહે નહિ. અંતર્યામી કોઈનું ભુંડું કરતા નથી. પ્રહ્લાદને રાખ્યા હતા તે અંતર્યામી. વળી હિરણ્યકશિપુને - માર્યો, તે તેનું સારું કર્યું, કારણકે પ્રભુને પામ્યો. પ્રહ્લાદનું પણ સારું કર્યું, અંતર્યામીને કોઈનું ભુંડું કરવું ગમતું નથી. અંતર્યામી સર્વને પ્રેરણા કરનાર છે. ભુંડું કરશે, તેનું ભુંડું થશે ને ભલું કરશે, તેનું ભલું થશે. આ અંતર્યામી પ્રભુની ભક્તિ કહી, જ્યાં સુધી વિષયવાસના, જ્યાં સુધી કામ, ક્રોધ, માર્ગ તાર્ગ વગેરે હું પાછું છે, ત્યાં સુધી સૌ ખોટું છે.

હવે સાક્ષાત્સ્વરૂપની ભક્તિ. જેટલી આ ઇન્દ્રિયો પંચમહાભૂત તે રૂપમાં મુકવું. કશુંએ આપણી પાસે રાખવું નહિ. અગિયાર ઇન્દ્રિયો એમના રૂપનું ધ્યાન કરી ને મનન કર્યો જ કરે. જેમ આ લોક વિષયની વાતો કરે છે, તેમ પ્રભુની જ વાતો કરાય, પ્રભુને સુખ થાય તેમજ કરાય, ત્યારે તેના હૃદયમાં પોતે પધારે, તે પછી તે જે કરે તે પ્રભુને ગમતું જ કરે. નાના પ્રકારની સામગ્રીઓ કરી તે પ્રભુને આરોગાવે, પ્રભુની વાર્તા પ્રભુની સેવા કરે, તથા પ્રભુ વિના કંઈ ખોલે નહિ. પ્રભુ વિના આદે પહોર બીજી વાત કરવી નહિ. રસ્તામાં જતા હોઈએ ને જે સારી વસ્તુ દીઠી તે વસ્તુનો પ્રભુને હોંડતાં હોંડતાં ભોગ ધરવો. જે વસ્તુ પૈસા ખર્ચાને ઘેર લાવીએ, તે ઘેર પ્રભુને ભોગ ધરીએ, પ્રભુ વિના કંઈએ ચીજ જાય નહિ. જ્યારે આ જગતના પ્રયંચ જગતનો સ્વભાવ, એ સર્વે ટળે, ત્યાર પછી જાણવું કે ભક્તિમાં પેઠા. જ્યાં સુધી સંસારમાં છીએ, ત્યાં સુધી ભક્તિ છે. આગળથી જે સંસાર ઉપર વૈરાગ્ય આવ્યો હોય તો સર્વે દુઃખરૂપ લાગે, ત્યાર પછી પ્રભુની દિશા ભણી વળાય.

૮૩. વળી એક દિવસે કહ્યું કે બ્રહ્માજી શ્રીકૃષ્ણ આગળ કહે છે, અને અન્યને શિક્ષા રૂપે કહે છે કે (જે તમારે પ્રભુ પામવા હોય તો રોજ એમ કહેતા રહેજો) કે હે પ્રભુ મારા પર કૃપા કરો; મહારાજ, હું તમારો છું, મહારાજ, તમે દીનબંધુ છો, તમો મોટા છો, મારે તો એક તમે છો. એમ રાત દહાડો વિનંતિ કરતાં રહેવું, ત્યારે કોઈ એક દિવસ પ્રભુને દયા આવે, તો કામ થાય.

વળી કહ્યું કે આપણને રોગ થાય, તો આપણે કહીએ, કે મેં પ્રભુને સેવવા માંડ્યા ત્યારે આ કષ્ટ શું? ત્યારે પ્રભુ પર આપણને ક્રોધ આવે, તો આપણું અનિષ્ઠ થાય. પણ જ્યારે આપણને દુઃખ આવી પડે. અથવા દેહને રોગ થાય, છતાં પરાણે પરાણે પ્રભુની સેવા થાય, ત્યાં સુધી કરીએ. પણ

જ્યારે ખાટલામાંથી હલાય નહિ, ત્યારે ખાટલાની ઇંડા નાક ધસીને કહીએ કે, મહારાજ મેં અનંત જન્મ ધર્યાં, તેમાં મેં અનંત અપરાધ કર્યા છે, તેમાંથી તમે મને છોડાવો છો, તમારા વિના મને કોણ પાપમાંથી મુકાવી નકરો કરે? તમે મારા પર ઘણી દયા કરો છો, આમ પ્રભુના ગુણનાં જ વર્ણન કર્યાં કરે, તો પ્રભુ પ્રસન્ન થાય. પોતાના અવગુણનો પાર નથી, ને પ્રભુના ગુણનો પાર નથી. સદા સર્વદા એજ ભાવના રહે, અને પ્રભુના આગળ વાણીથી ને મનથી તથા શરીરથી મનમાં પ્રભુના જશ ગાતો રહે. તો કામ થાય.

વળી કહ્યું કે આ જગત માત્ર દરેક પ્રભુનાં છોકરાં છે. જે છોકરું પોતાના કહામાં રહે, ને તે પ્રમાણે ચાલે, જે સેવા સ્મરણ, કથા, વાર્તા કરે, ને પ્રભુજી વહાલા થાય, તો તે છોકરાને પોતાનો ભાગ આપે. પણ જે છોકરો દુર્માર્ગે ચાલે, તેને તો ભાગ નહિ, ને ભાગ પણ નહિ. જેમ સંસારમાં કોઈને સાત છોકરા હોય તેમાં ત્રણ તો મરી ગયા. ચાર જીવે છે, ત્યારે તે ચારે-ભાઈ આપનો માલ વહેંચી લે છે. પેલા મુવેલા છોકરાઓનો તો ભાગ નહિ ને ભાગ નહિ. તેમ અહીંઆ જે છોકરો પ્રભુને ભજવામાં ને સેવામાં પેદા, તે તો જીવતો છોકરો ને સંસારમાં કુબેલો તે મુબેલો છોકરો, એટલે મુબેલાને શું આપે? તેને પીડા આપે, ને પીડા ઉપર વચ્ચો ઓરાટે, તથા રોટલાને લુગડાં આપે, પણ પોતાના ધરમાંનો ભાગ ન આપે. ભાગનો ઘણી તો જે છોકરો પ્રભુને વહાલા કરે, પ્રભુ ઉપર સર્વ વારી નાખે, ધર, ખાર, દ્રવ્ય પાસે જે હોય તે પ્રભુને સમર્પે, ને પ્રભુ પ્રસન્ન થાય તેમ કરે, ત્યારે તે છોકરાને પ્રભુ પોતાનો વૈભવ આપે, તે જીવતો ખરો.

૮૪. વળી એક દિવસે કહ્યું કે, આ જીવથી તે બ્રહ્મા મુખી દરેકનાં ત્રણ રૂપ છે, (૧) આધિભૌતિક (૨) આધ્યાત્મિક ને (૩) આધિદેવિક, જ્યારે પોતાને સુખે સુખ, પોતાને દુઃખે દુઃખ પોતે ખાધું પીધું ત્યારે સર્વેએ ખાધું પીધું, એ આધિભૌતિક સ્વરૂપ. આપણે ત્રણ દિવસના ભૂખ્યા છીએ, ને બીજા વૈષ્ણવ ત્રણ દિવસના ભૂખ્યા છે ત્યારે કોઈએ આપણને નોતડું દીધું, આ વખતે આપણે તેને એમ કહીએ કે, આ વૈષ્ણવ ત્રણ દિવસના ભૂખ્યા છે, તેમને પ્રસાદ લેવરાવો તે ઘણું સારું, ત્યારે તેમણે તેને પ્રસાદ લેવરાવ્યો. આથી આપણું રોમેરોમ ફૂલે, કોઈને સુખે સુખી ને પ્રસન્ન દેખીને પ્રસન્ન થઈએ, તથા દુઃખી દેખીને દુઃખી થઈએ, આ આધ્યાત્મિક ભગવદીય. હવે આધિદેવિક તે તો પ્રભુના સુખે પ્રસન્ન થાય, પ્રભુને સુખ ન મળે, તો પોતે

હુઃખી થાય, તે આધૈવિક ભગવદીય જાણના.

૮૫. એક દિવસે કહ્યું કે, મંદિરમાં જે જે સામગ્રી છે, તે સર્વે રાણીઓ છે, એવું શ્રીવલ્લભ કહે છે, જેને પ્રભુનો સંબંધ થાય તે પોતાના રૂપ બરાબર છે. કૂત્ર, સુગંધી, સિંહાસન, વસ્ત્ર વગેરે જે કંઈ મંદિરમાં સામગ્રી છે, તે ભગવદ્રૂપ છે, રખે કોઈને પગ અડકે, સર્વ પ્રભુના સંબંધે મોટાં છે.

૮૬. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે જે ભગવદીયને નિવૃત્તિ આવે, તે પ્રભુનાજ વિચાર કરે. મોટા મોટા ભગવદીયને નિવૃત્તિ આવી છે, ને વિચારે પ્રભુને પામ્યા છે, પેલા પ્રવૃત્તિવાળાને તો સંસારનો વિચાર છે, એટલે પ્રભુનો વિચાર ક્યારે કરે ? માટે શુકદેવજી, ભરતજી, નારદજી એવા મોટા મોટા ભગવદીય પણ નિવૃત્તિએ પ્રભુનો વિચાર કરી પ્રભુને પામ્યા છે.

વળી કહ્યું કે મંદિરમાં જેટલી સામગ્રી છે, તે બધી ભગવદ્રૂપ છે, તે શી રીતે જણાય ? જુઓ, આપણે શ્રીકાકેરજીને પાડી નાખીએ, તો પણ બોલે નહિ. હાથમાંથી પડે તો પણ બોલે નહિ. તેમ આ મંદિરમાં સામગ્રી છે તે જડરૂપ છે, સિંહાસનને પગ અડકે, ઠોકર વાગે છતાં તે બોલે નહિ. પ્રભુ પોતાનાપર બિરાજે છે. વળી કોઈ વસ્તુ વેચો તો પણ બોલે નહિ, તેમજ શૈયા તથા ચોક્કા એ સર્વે જડરૂપ છે. જ્યારે પ્રભુ બોલશે, ત્યારે એ બોલશે, જ્યારે પ્રભુનું જ્ઞાન થશે, ત્યારે સામગ્રી વગેરેનું જ્ઞાન થશે. વળી આપણને કોઈ ઠોકર મારે, ત્યારે આપણે ગાળો દઈએ, તો આપણે નીચ છીએ, વડીએ તો પણ નીચ છીએ, મંદિરની ઠોકર તો ક્યાંથી ખમું ? એક વચન ખમું તો તારું લાગ્ય. જેમ શુકદેવજી, ભરતજી, નારદજી એ મોટા મોટા ભગવદીય કોઈએ કંકરો માર્યા, કોઈએ ધૂળ નાખી, કોઈએ લાત મારી, કોઈએ બાંધ્યા, કોઈએ ભાર ઉંચકાવ્યા, છતાં કોઈની સાથે વદયા નહિ, ને કોઈને ગાળો પણ દીધી નહિ. તેમ પેલી પ્રભુની સામગ્રી પણ નથી બોલતી, તે ભગવદ્રૂપ છે. આપણે જ્યારે સામગ્રીની પેઠે સર્વ સહન કરીશું, ને કોઈની સાથે બોલીશું નહિ, ને વડીશું પણ નહિ, ત્યારે પ્રભુની સેવાને પાત્ર થઈશું. પણ જેવા સિંહાસનપર બેસે, તેવા આપણાપર બેસે નહિ, જેમ કૂત્રની માળા કોટમાં પહેરે, તેમ આપણને ગળામાં પહેરે નહિ. આપણામાં ને મંદિરની સામગ્રીમાં તો કરોડ ઘણો ફેર છે. જે સામગ્રીને આપણે સંબંધ થાય, તે આપણું રૂપ બને, ને ભગવદ્રૂપ મટી જાય, આત્મ આપણું નીચ રૂપ છે. એકવાણી બંધ થાય તોજ સાફ. આખો દિવસ બકબકાણીએ છીએ તે પ્રભુને ગમતું નથી.

ખરૂં જોતાં એક પ્રભુના ભજન સાથે આપણે કામ છે. બીજી વાત મુકી દઈએ તો આપણું કામ થાય.

૮૭. વળી એક દિવસે કહ્યું કે, બુદ્ધિએ પ્રભુ પામીએ, આ જીવ બધા બુદ્ધિ વિના અથડાય છે. જુઓ, આ જોટલા પદાર્થ છે, તે વેશ્યારૂપ છે ને તેમણે વેશ્યાનો સંગ કર્યો છે, એટલે આપણે પણ તેવાજ થયા. જુઓ, આ જોટલી વસ્તુ છે, તે ઉપર આપણે આસક્ત થયા છીએ; પણ આપણે તેને જરાય વહાલા નથી. જો આપણા ઉપર એમને વહાલ હોય, તો આપણને તે છોડે નહિ. તેમ આ ઘરપર આપણને સ્નેહ છે, પણ ઘરને મન તો આપણે કશામાં નથી. તેમજ દ્રવ્ય ને તેમજ ઘરમાં જોટલી સામગ્રી છે, તે સર્વે વેશ્યારૂપ છે, ને આપણે વિષયી છીએ, એથી આપણે એમનો સંગ કર્યો, પણ જ્યારે એવો વિષય પ્રભુ ઉપર થશે, ને સર્વમાંથી મન નીકળી એક પ્રભુમાંજ પેસશે, ત્યારે પ્રભુ પ્રસન્ન થશે. આ બહારની વસ્તુપર આપણને મોહ છે, તે પ્રભુ ઉપર થશે, ત્યારે આપણું કામ થશે, જ્યારે બાયડી મરે, છોકરો મરે, ધણી મરે ત્યારે રડવા બેસે. ને કહે છે કે મારા પ્રભુની સેવા હવે કોણ કરશે ? હવે મારી ટહેલ કોણ કરશે ? પણ એમ મનમાં ન થાય, કે પ્રભુની એટલી ઇચ્છા હશે. જ્યાંસુધી પ્રભુને સંબંધ રાખવો હતો, ત્યાંસુધી કરીએ, જીવ તો એના પોતાના દુઃખને રડે છે, બાયડી તો ખાવા કરી આપતી, પગ ચાંપતી. પ્રભુ કાંઈ ખાવા કરી આપે, કે પગ ચાંપે ? એટલે જીવ પોતાના સુખને રડે છે. બાયડી વહાલી હોય તો બાયડીની જોટલી વસ્તુ હોય તેટલી કૃષ્ણાર્પણ કરી દઈ કોઈ બ્રાહ્મણને કે કોઈ લિખારીને આપી દેવી જોઈએ. આવું કરીએ તો ખરૂં વહાલપણ, નહિ તો કશું નહિ.

૮૮. વળી એક દિવસે કહ્યું કે, કૃષ્ણચૈતન્યની દેહ છુટી, ત્યારે તે વેળા તેમના સેવકોએ પૂછ્યું કે, અમને કંઈ કહો. તૃણથી નીચા થજો, ને જે કંઈ પરમાર્થ ધર્મ થાય તે કરજો, એમ કૃષ્ણચૈતન્યે કહ્યું. વળી કહ્યું કે ઝાડને જોજો. છોકરાં છૈયાં તેનાં પોતાની પાસે રાખે છે, ને કોઈનું કામ થતું હોય તો સર્વે આપી દે છે, ને વળી પોતાની તળે બેસાડીને ઠંડક કરે છે. પોતે મૂળ સુદ્ધાં આપતા સુધી ના કહે નહિ, તેવી રીતે વચને, દેહે, આકરીએ તથા સ્તુતિએ આપણે આપવું, કોઈને દુભવવું નહિ, ત્યારે પ્રભુ પ્રસન્ન થાય, આપણો સ્વાર્થ મુકીએ તો એટલી વસ્તુ થાય, નહિ તો થાય નહિ.

૮૯. વળી એક દિવસે કહ્યું કે, જેને હરિ મળ્યા છે, તે પણ સત્સંગ માગે છે, કે હે પ્રભુ, તમારા ભક્તનો સત્સંગ આપો. ત્યારે કહ્યું કે વ્યાપી વૈકુંઠમા

એને રાખો, તો એક દર્શનજ કરે છે, પણ ભગવાનના જશ કાંઈ મળે નહિ, ને પોતે પોતાનાં વખાણ કરે, તેમાં તો કાંઈ શોભા નહિ, તેથી કરતા નથી, પણ ભગવદીય તો આખો દહાડો હરિના જશ ગાયાં કરે છે, તે મોટામાં મોટા છે, તે જશ ભગવદીયને મોઢે શોભે છે. અહોરાત્ર ભગવત્સેવા ભગવત્ નામ, કીર્તન તથા જશ ગાવાથી પ્રભુ ભગવદીયની પુંઠ મુકતા નથી. પોતે પોતાના રૂપમાં છે નહિ. એ તો ભગવદીયના સ્વરૂપમાં છે. ભગવદીય વિના ક્ષણ એકે રહેતા નથી. જુઓ શ્રીઆચાર્યજીએ શ્રીગુસાંઈજીએ કાંઈ પોતાનો મંત્ર આપ્યો ? ના, નથી આપ્યો. એમણે તો અષ્ટાક્ષર પંચાક્ષર આપ્યો છે. એકે અવતાર લીલાનું નામ ને એક મૂળ લીલાનું નામ રાત દહાડો જપ્યાજ કરે, ત્યારે એ નામ કૃપરૂપ થાય, તો પછી શ્રીઆચાર્યજી તથા શ્રીગુસાંઈજી ઉપર દહતા આવશ. જ્યારે એ નામપર સ્નેહ થયો, ત્યારે એ જીવની શી બાકી રહી ? જ્યારે પ્રભુનું નામ કીર્તન લેતાં લેતાં તથા સેવન કરતાં કરતાં ભગવાન પ્રસન્ન થાય, ત્યારે તેને ભગવદીય વહાલા થશે, પછી તેનું કામ થશે. ભગવદીય છે, તે પ્રભુના પુત્ર છે, તે પુત્ર માને પણ વહાલો ને બાપને પણ વહાલો છે. શ્રીહાકોરજી ને શ્રીસક્ષ્મીજી એ ભક્તરૂપ પુત્રને આખો દિવસ રમાડયાજ કરે છે, શ્રીહાકોરજી રમાડતાં મુકે, એટલે શ્રીસક્ષ્મીજી રમાડે છે. ને શ્રીસક્ષ્મીજી મુકે એટલે શ્રીહાકોરજી રમાડે છે. એવા એ પુત્ર બન્નેને વહાલો છે. પેલા આગળ ભગવદીય થઈ ગયા, તેનો આ ભગવદીયોમાંજ આવેશ છે. ભગવદીય પદ એવું મોટું છે. પ્રભુ પોતાની સેવાએ પ્રસન્ન નથી થતા; એટલા ભગવદીયની સેવાએ પ્રસન્ન થાય છે. ભગવદીય છે, તે પ્રભુને રહેવાનું ધામ છે. જ્યાં ભગવદીય ત્યાં ભગવાન, તેમાં સંદેહ નહિ. મોટે ભગવદીયનો સંગ હંમેશાં કરવો. જુઓ ગ્રંથમાં કહ્યું છે કે “નિવેદનં તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૈર્જનૈ” મોટે સર્વદા તાદૃશી ભગવદીયનો સંગ કરવો. ભગવદીયના સંગ વિના પ્રભુ પ્રસન્ન થાય નહિ, મોટે ભગવદીય વહાલા કરવા, ને ભગવદીય સાથે મળીને પ્રભુના જશ ગાવા. જેમ ભગવદીયે પોતાના જશ ન ગાયા, તેમ પ્રભુએ પણ પોતાના ગુણ પોતે ન ગાયા. ભગવદીય ભગવાનના જશ ગાય છે. ભગવાનને ભગવદીય એકજ રૂપ છે, ભિન્ન છે નહિ. ભગવાનને પૂજવાથી ભગવદીય પ્રસન્ન ને ભગવદીયની સેવાથી શ્રીહાકોરજી પ્રસન્ન થાય.

૬૦ વળી એક દિવસ કહ્યું કે, શ્રીગુસાંઈજીએ શ્રીમહાપ્રભુજીને વિનંતિ કરી કે, હું આપને દંડવત કરવાં યોગ્ય નથી; પણ આપ જ્યાં ચરણકમળે

ધરો છો, તે ચરણ તળેની રજને હું વંદન તથા દંડવત કરું છું. હું યોગ્ય નથી, પણ તમોએ તમારા કુળનો હાથ શ્રીનાથજીના હાથમાં આપ્યો છે, ને તમોએ સમર્પણ કરાવ્યું છે, તેથી અમને શ્રીનાથજી મુકરો નહિ. તમારા કુળને નહિ મુકે તો હું તમારો પુત્ર છું. અસ્મદ્ભક્ત નિષ્કલંક છે, તે આશાએ જીવીએ છીએ. શ્રીનાથજીને લીલામાં પોઢ્યાં પોઢ્યાં આંસુ આવ્યાં, ત્યારે શ્રીઆચાર્યજીએ પૂછ્યું, મહારાજ આપને શું દુઃખ છે? ત્યારે શ્રીજીએ કહ્યું કે આ ભૂતજમાં મારી દેવીસૃષ્ટિ પડી છે, તેણે કરીને દુઃખ થાય છે ત્યારે શ્રીમહાપ્રભુજીએ કહ્યું કે અમો ભૂતજમાં અવતાર લઈને આ દેવીસૃષ્ટિને આપની પાસે લાવીશું. જેમ કોઈ રાજા મોટા હોય ને તેનો છોકરો ભુક્ષો પડ્યો હોય તો મોટા મોટા પટાવત ખોળવા નીકળે; આ લૌકિક દષ્ટાંત છે, તેમ આ શ્રીવક્ષભકુલ દેવીસૃષ્ટિરૂપ છોકરાને ખોળતા ફરે છે, ન્યાં હોય ત્યાંથી ખોળી કાઢી પ્રભુને સોંપે છે, ત્યારે શ્રીનાથજી પ્રસન્ન થાય છે. જેમ લૌકિક રાજાનો છોકરો શોધી કાઢી રાજાને સોંપતાં પ્રસન્ન થાય, તેમ શ્રીકૃષ્ણજી વક્ષભી સૃષ્ટિને દેખી પ્રસન્ન થાય છે. વળી શ્રીગુસાંઈજી દહે છે, કે મને તમારા બેનો નિજદાસ કરો. તમે યુગલ જ્યાં બેકા હો, પોઢ્યા હો, ગમે તે લીલા કરતા હો, પણ મને દેખીને પ્રસન્ન રહો. વળી મારાથી એકે વાતની તમે લગ્ન પામો નહિ, મારા વિના એકે લીલા થાય નહિ. તમારા બેઉની વચ્ચેનો વચ્ચે રહું. જ્યારે તમે બંને અળગાં થાઓ, ત્યારે તમને બેને એક કરું. એવી સેવા મુજને આપો. એકે વાત મારાથી છાની જોઈએ નહિ, માટે મને નિજ દાસ કરો. એ હું તમારી પાસે માગું છું. નિજ એટલે એ બે જણ ને વચ્ચેમાં હું ત્રીજો ઉભો રહું, એ માગું છું.

૯૧. વળી કહ્યું કે મૂળ સત્, ચિત્ ને આનંદ. તે સત્ અને ચિત્થી એક રામ ભાગ તેનાં કરોડો બ્રહ્માંડો. જડ ને મૂળ તો એમને એમ છે. ચિત્માંથી આ સર્વે જીવ નીકળ્યા છે, તે એના રામમાંથી ચિત્ ભાગ તો એમને એમ રહ્યો. આનંદમાંથી કરોડો ભગવત્સ્વરૂપ થયાં, પણ તે આનંદ એમનો એમ છે. જેના એક રામમાં કરોડો શ્રદ્ધા, કરોડો શિવ ને વિષ્ણુ અથડાયાં કરે છે, એવા પ્રભુ મોટા છે, માટે જેમ સેવાય તેમ સેવા કરવી, ને જેમ ભજન થાય તેમ કરવું. ફરી પ્રભુ મળે એમ નથી. શ્રીગુસાંઈજીએ લખ્યું છે કે શ્રીકૃષ્ણની સેવા ને સ્મરણ એજ કર્તવ્ય છે એમ પત્રમાં લખે છે.

૯૨. એક દિવસે કહ્યું કે આ લૌકિક બાપ છે, તે છોકરાને નિશાળે બેસારે છે, તે કાંઈ છોકરાનું ભુલું કરે છે? ના. બાપ તો ભલુંજ કરે છે, પણ છોક-

રાને નિશાળ ગમતી નથી. તે તો એમ જાણે છે કે, બાપ માઈં ભુડું કરે છે, પણ બાપ તો છોકરાના હિતનેજ ચલાય છે. છોકરો જાણે તો સાઈં એમ બાપ જાણે છે, તેમ પ્રભુ સંના પિતા છે. પોતે કોઈ છોકરાનું ભુડું કરે નહિ. છોકરાને સંસારમાં નાખે, પણ છોકરાને સંસાર ગમતો નથી; પણ સંસારમાં રહીશ, તો સેવા થશે. એકલો રહીને તું શું કરીશ? માટે આ અતૈકિક બાપ છે, તે તો તાઈં ભુડું કરે છે, પણ તને કાંઈ ગમતું નથી. તાઈં અભાગ્ય છે. માટે તું સમર્પણ કરીને પ્રભુને સોંપ. ને તું દાસ થઈને રહે. છોકરાં જાણે, ને પ્રભુ જાણે, ઘર જાણે ને પ્રભુ જાણે, સ્ત્રી જાણે ને પ્રભુ જાણે, આપણે કરી ચિંતા ન જોઈએ. જેવી જગતની સ્ત્રી, જેવું જગતનું દ્રવ્ય, જગતનાં ઘર, જગતનાં છોકરાં આ જગત પર રેહે હોય તો તે બધું પોતાનું માનીએ. પ્રભુ ઉપર રેહે હોય તો આપણે પ્રભુના દાસ થઈએ. દાસને જીવને ચિંતા શીદ જોઈએ? તેમજ મુવા પછવાડે ચિંતા શીદ જોઈએ? પોતાને ફાવે તે કરો, આ લોકના ધણી એ પ્રભુ ને પરલોકના ધણી પણ એ પ્રભુ છે, એવો થઈને તું રહે. જેણે પ્રભુ સર્વ કરે છે. એમ જાણ્યું, તે ચિંતા મુકે, એટલે પ્રભુને ચિંતા પેસે.

વળી કહ્યું, કે આ જગત કહે છે, કે અમો પ્રભુનાં દાસ છીએ, આ કહે છે તે તદ્દન ખોટું છે. દાસ તો એક પોતાના દેહનો છે. દેહનું દાસત્વ કરે છે, વિચારીને જોશો તો આ જણાશે.

વળી કહ્યું કે સાધન વિના પ્રભુ પ્રસન્ન થાય નહિ, ને થયું પણ નથી, માટે કેડ બાંધીને સાધન કરશે, તેના ભાગ્યનો પાર નહિ. પુષ્ટિમાર્ગનું સાધન શું? મોહનું પ્રભુનું નામ લીધાજ કરે, હાથ પ્રભુની સેવા કરે, પગ પ્રભુનાં દર્શન કરવા જાય, મન હરિનું ધ્યાન ધરે, આ પુષ્ટિમાર્ગનું સાધન છે. તેમાં કંઈપણ મહેનત છે? મહેનત નથી, તો એના મનમાં એમ છે કે હું તો નિઃસાધન છું, તડકે નથી બેઠો, ટાંકે નથી મુઓ, જૂએ નથી મુઓ, વરસાદમાં પસળ્યો નથી, ત્યારે નિઃસાધનપણું મનમાં આવે.

૬૩ વળી એક દિવસે કહ્યું કે જીવનમુક્ત ભગવદીયને બંધયુક્ત ભગવદીય તેનું શું લક્ષણ? છોકરાંને રમોડે, તેના મોં સામું જુએ ને હસ્યાંજ કરે, ને કહે કે તમે કરજ લેવા આવ્યા છો, ભલે પધાર્યા, કરજ આપીશું તો છુટીશું. ધણીધણીઆણી સર્વે એમ માનતાં કરે. પેલા બંધ ભગવદીય તે દિવસે પ્રસન્ન થાય. સંસારમા સદા પુંલતા કરે, જે કરે તે આસક્તિથી કરે. વળી કહે

છે કે ભાઈ ઠોકરો દેવતાને પણ દુર્લભ છે, એવા લુબ્ધ થઈ જાય. એકાને તો મનમાં કાંઈ છે નહિ.

વળી કહ્યું કે અંબરીપ રાજની કથામાં અંબરીપ રાજ સદા ભક્તોના સંગમાં રહે છે તે કયા ભગવદીય ? તે પોતાના હાથને કહે છે કે, તમે અમારા પ્રભુ વિના બીજાની સેવા કરશો, તો અમારે તમારે નહિ બને, માટે તમારે એક પ્રભુની સેવા કરવી. પગને કહે છે કે તમે ભગવદીય છો, માટે જ્યાં પ્રભુનાં સ્વરૂપ હોય ત્યાં ચાલીને જવું. વળી કાનને કહે છે કે, તમે પ્રભુના ગુણ સાંભળ્યાંજ કરો. આંખોને કહે છે કે તમે સદા પ્રભુના મુખદર્શન જોયાંજ કરો. મનને કહે છે કે સદા હરિનું મનન કરો. મોઢાને કહે છે કે, તમે સદા પ્રભુના પ્રસાદ લો. નાકને કહે છે કે તમે પ્રભુની પ્રસાદી વસ્તુઓ સુંધ્યાંજ કરો. એવી સર્વેને આશિષ દે છે. તમે સદા ચિરંજીવી રહો ને મને તમારો સંગ હજી, તમે તો ભગવદીય છો. તે ભગવદીયના સંગમાં સદા અંબરીપ રાજ રહે છે.

૯૪ વળી એક દિવસે કહ્યું કે આ જગત માત્ર કોઈ દાસ થયું નથી. સૌ પોતાના ઘરનો, બેરાનો, ઠોકરાનો સ્વામી થઈને બેઠો છે, ત્યારે તે જીવની પ્રભુને શી ચિંતા થાય ? જે દાસ થયો હોય તો પ્રભુના મોઢા આગળ બેસાય કેમ ? બેસાય કેમ ? ચસાય કેમ ? દાસ તો પાસે બદામ એક. રાખે નહિ. બદામ એક જ્યાં મુઠ્ઠી પોતાની માની છે, વા રાખી છે, ત્યાં મુઠ્ઠી દાસપણું નથી. દાસ થયા પછી એકે તરફની ચિંતા રહે નહિ. જ્યાં મુઠ્ઠી તરવાની, ખાવાપીવાની, ઘરની તથા દ્રવ્યની ચિંતા રહે, ત્યાં મુઠ્ઠી ભગવાનનો દાસ નહિ. દાસ પદવી તો છેઢી છે. એક ભગવાન કર્તા જીવણીએ તો ખરા, પછી દાસ થવાય. જ્યાં મુઠ્ઠી સોપારીનો કટકો પાંચડીમાં ઘાલે છે, ને મન થાય છે, ત્યારે કાઢીને ખાય છે ત્યાં મુઠ્ઠી તું દાસ નહિ. હરિ ખવડાવે તો ખાય, એ દાસનો ધર્મ છે. સારી દેહથી મંરી જશે, ત્યારે તારું કામ થશે. પ્રભુજ સર્વોપરિ ભાસે, ને પ્રભુથી બીતો ને બીતો રહે. ત્યારે દાસત્વ મળે.

વળી એક દિવસે કહ્યું કે, શરીરને પછાડી નાખ્યા વિના કાંઈ કામ નહિ થાય. જે વસ્તુ સારી પ્રભુ આરોગ્યા હોય તે આપણે લેવી નહિ. આપણા મોઢામાં ગઈ તે તો છુટી પડી, કોઈ ભગવદીય વા મનુષ્ય, કોઈ હિંદુ વા આરબ, રોહિલા વા કોઈ અત્યંત જાતિના મોંમાં ગઈ તે તો પ્રભુને પહોંચી, ને આપણા મોંમાં ગઈ તે તો છુટી પડી. આ આપણું

શરીર મુંડી (મોં) આપણને ભટકાવે છે, તેને તા ૬૬ દતા રહીએ. સામાને ધૂળ આપીને રતન પ્રભુ પાસેથી લેવાં હોય, તો પરમાર્થ કામ કરીએ. જો આપણે ખાઈશું તો વિષ્ટા થશે ને પરમાર્થ કરીશું, તો રતનની પ્રાપ્તિ થશે. મોટા મોટાએ દેહનાં હાડકાં આપ્યાં છે. શિશિ રાજાએ પોતાના શરીરનું માંસ આપ્યું છે, માટે જ તારાથી પરમાર્થ થાય તે કરજે. જો વૈષ્ણવ વા માલાધારી વા ગમે તે બૂખ્યો જાણીએ, તો આપણે પેટ ભરીને ખાઈએ નહિ. એ ભક્તિમાર્ગની ચાલની રાતિ છે, પણ ભક્તિમાર્ગ તો ઘણો આયો છે. આપણે ઘર દ્રવ્ય સર્વે આપીને વનમાં જઈએ, પ્રભુનું ભજન સેવન માનસી કરીને બૂખે મરીએ; તે ભક્તિમાર્ગ છે. શ્રીઆચાર્યજીએ ત્રણ વાર પોતે યૃદ્ધવીપરિક્રમા ઉઘાડા પગે કરી છે, તેનું ફળ હજી આજ મુધી શ્રીજીભક્તુણ પૂજ્ય છે, માટે સાધન વિના પ્રભુ પ્રસન્ન થાય નહિ. જીઓ, પરમેશ્વરના અવતાર નર-નારાયણ હજી મુધી તપ કરે છે. હતાત્રય હજી પ્રભુ નાજ ભોગ ભોગવે છે. ત્રપભદેવજી પરમહંસ દશા ભોગવે છે. એવા પ્રભુના અવતાર તપ કરે છે. તો આપણે શી ગણત્રીમાં છીએ? અહ્યા, પ્રભુ પામવા તેમાં શી વાર? એક ક્ષણ માત્રમાં પ્રભુ પામીએ, પણ તે માર્ગ સ્વાંતીએ તો પામીએ. મેર મૂર્ખ, એક પંદર દિવસે અગિયારશ તો નકોણડી કરવાતી, તેમાં વળી ફળઆહાર કરું છું, તો પછી બૂખ્યો શરીરે રહીશ? જો હમણાં દેહ આપેતાં કોઈનો દેહ રહેતો હોય તો આપણે આપીએ, ત્યારે પરમાર્થ કેહેવાય વળી લોકો કહેશે, કેએ તો મોટા ભગવદ્દીય. એટલે ભગવાનનું પદ આપવાનું મુલાખ્ય છે. દેહ તો પરમાર્થના કરે ને જમનાદૂત આવીને લઈ જાય, તારે જખ મારતા જાય. પેલી દેહ તો ભગવદ્દીયમાં ખપી અને અંદરખાને જીએ, તો ધૂળ ફાકતો ગયો. આ સંસારમાં છે, તે અડધું તો જાણવા દે નહિ.

શરીરમાં પાંચ ચોક્કા રહે છે, રૂપ, રસ, ગંધ, રંગ, ને સ્પર્શ. રૂપ વિષય જીએ, ને નરકમાં નાખે. રંગ તે વિવિધ પ્રકારના કામ છે. હમણાં પાતરો (ગુણકા) નાચતી હોય તો જોવા જવાનું મન થાય છે. રસની ઇન્દ્રિય મોને સાડે સાડે ખાવાનું ગમે છે. તે પણ નરકમાં નાખે છે, સ્પર્શેન્દ્રિયને સ્ત્રીનો સ્પર્શ ગમે છે. સારી તળાઈ ઉપર સારી ચાદર વાપરે ને સુંવાળું સાડે લાગે છે. માંકણ કરડતા હોય અથવા ખાટલામાં રજ પડી હોય ત્યારે ગમે નહિ, આ વેલવ પણ નરકમાં નાખે છે. આવા શરીરમાં રહીએ છીએ, ને તેનું પોપણ સાડે કરીએ છીએ. તેનો વળી અહંકાર છે. માટે પોપણ કરવા કરતાં તેને દંડ દઈએ, ત્યારે પ્રભુ પ્રસન્ન થાય.

આનુકંમણિકા.

પૌષ, ૧૯૯૩

વિષય	પૃષ્ઠ	વિષય	૧
૧ મીઠું સ્મરણ-ગાન	૩૦૯	૫ વૈષ્ણવની વાત
૨ માહાત્મ્ય ગાન	૩૧૦	૬ શાસ્ત્રાર્થનો ફણગો
૩ બંસીધરનું ગીત	૩૧૪	૭ સમાચારાદિક
૪ એક પત્ર	૩૧૫	૮ ક્રિષ્નારામભટ્ટજીના આતિર ઉદ્ઘાતો. ૬	...
		૯ લવાજમની પહેાંચ

લવાજમની પહેાંચ

શેઠ દાદાભા તરફથી આવેલ લવાજમો-(૧૨મ દરામાનું)-રા ગોરધનદાસ નાથાભાઈ, મેપલભાઈ મધુદાસ, શેઠ વલીમદાસ કરસનદાસ નાથા ૩ ૪) (૧૨મ અગીઆરમાનો)-શેઠ ચતુર્થજી શીવજી, શેઠ હરિદાસ વલીમદાસ, ઠા નારજીદાસ મુગરજી નેજુગી, શેઠ ટાકરજી ની ૧૧ રણુછોડદાસ ધનજીભાઈ, શેઠ કીસનદાસ ધરગરી (મૂળજી ઝઘાવાળા), રા ગોરધનદાસ ના નગરશેઠ વિશ્વમભાઈ ભગવાનદાસ, શેઠ મેઘનાથ જેન્ડ કું, પરી સીમનવાવ મેદરવાવ, શેઠ હી દામોદરદાસ, શે. ચતુર્થજી ગોરધનદાસ, રા ગોરધનદાસ લાવજીભાઈ, રા ધનસુખલાલ, એથ રા મનલાલ પુનરાગ, મ અમૃતલાલ ભગદેવદાસ, રા ગોરધનદાસ લીરવંદ, શેઠ હરિદાસ હીરજી, ઠા જગનાદાસ મરદાસ ધીવાળા, રા હરિદાસ દલાવદાસ, શેઠ પાપટલાલ ધેવાભાઈ, પુરવોત્તમ મુગજી વલીજી, શેઠ જગનાદાસ પુજી વેલજીભાઈ, મ હમ્મુદાસ નાથજીભાઈ, રા હરિસ રામજી, પાઈ માલેકજીભાઈ મગદાસ જગનાદાસ, શેઠ પદમશી લાલજીભાઈ, મુનીમ મુરબીધરજી સકરદાસ, રા મુરારજી કાનજીભાઈ, શેઠ ગોવિંદરામ દ્વારકાદાસ, રા ધરમદાસ રામજીદાસ કોમરી, ૨ મુશાલભાઈ ગોરધનદાસ લાદજી, રા માધવદાસ લક્ષ્મીદાસ, બાસ કાનજીભાઈ નારજીજી, શેઠ રણુછોડદા નારજીદાસ રોલીસીટર, રા ચુનીલાલ યાદવદાસ, રા કેસરદાસ ગોવિંદજી દલાલ, શેઠ બીરજીજી બીરજી, રા જેઠાવાવ લાવજીભાઈ, શેઠ દેરજીભાઈ દામોદર, રા એચગવાવ ગોપાલદાસ, શેઠ હવસીજી અમરશી, રા મેપલભાઈ મધુદાસ, શેઠ હસરાજ હરિદાસ, શેઠ પદમશી દામોદર ગોવિંદ રા હીરાલાલ કીસનભાઈ રોલીસીટર, શેઠ ગોપાળજી ચાંપશી, શેઠ કીકાભાઈ હરિવલ્લભદાસ સનજી, શે હરિદાસ દ્વારકાદાસ, શેઠ હવસીદાસ ગોવિંદજી, શેઠ ગોકુલદાસ કુંગરશી, શેઠ કંચનલાલ મનલાલ, ૬ વલીમદાસ માવજીભાઈ, શેઠ મુગજી લક્ષ્મીદાસ લીસનજી, શેઠ વલીમદાસ કરસનદાસ નાથા, રા. ઠાદાલા ભગવાનદાસ, શેઠ ગોકુલદાસ પ્રેમજી વજા, શેઠ દામોદર ખીમજીભાઈ, ઠા હરિદાસ સામજીભાઈ, શે નતરામદાસ પશુદાસ, ઠા હવસીદાસ ખીમજીભાઈ, શેઠ મુળજી નાથજી કોડારી, રા વલ્લભી દેસરાજ, શેઠ ગણપત માધવજી, ઠા પુરવોત્તમ લક્ષ્મીદાસ, રા પાપટલાલ કાનજી રામજી શેઠ દ્વારકાદાસ નેજુગી, શેઠ બીમજીભાઈ કુમરશી ખત્રી કરણરા ૩૨ ૩ ૧) ઠાદાલાલ કાનજીભાઈ ૩ ૪) કલ ૩ ૧૪૮) એ આરદ્ધ મળ્યા છે

જગના નામ હપટ આકડા નથી લેગના ૩ ૨) લવાજમના સમજવા

સાંપ્રદાયિક ગ્રંથો કયાંથી મેળવશે ?

શ્રીમદ્ભુલાધ્ય રક્ષિત અને શ્રી સુખોદિની (સપૂર્ણ) મળશે.

સુદ્રિત થયેલા તથા નહિ ગણતા સ સ્કૃત, સજ, હિન્દી, ગુજરાતી અને અ બાષાના સાંપ્રદાયિક ગર્વ ગ્રંથો નીચેને સ્થળે મળશે યોગ્ય કમીશન પણ આ આવશે બહોળગામની માગણી પર પૂરું ધ્યાન આપવામા આવશે

ભારતમાર્તેડ પંડિત ઝીગદ્દલાલજીની સંસ્થ

નં. ૫૨/૫૩ કેચેડલ મટીક, કુલેશ્વર, ૧

॥ श्रीविभुवदनानलाचार्यो विजयन्तेतमाम् ॥

૧૫૯ ૧૧.

અ.ક. ૧૦

શુદ્ધદેવ

અને

ભક્તિમાર્ગ.

શ્રીવલ્લભાજી

૨૫૮.

૧૫૫,

સં. ૧૯૨૩.

શ્રીવિહંગનાથ-પ્રભુચરણનું

મીઠું સ્મરણ-ગાન.

(લે. શ્રી પરાગ.)

[ગરબી.]

૧

ઉત્તરો દો ! વૈષ્ણવ જન !! આગે પ્રેમથી, પ્રાદ્યોત્સવ, ઉરને કરી પવિત્ર લે;
જાનનાનન્દ-મહા-સાગરમાં, મમ્મ થૈ તરલો દો !! સ્વમંદિ, નિર્મોહ લે-ઉત્તરો દો !

૨

અમિ-કુમાર તણા, ઉપકારો છે પણ, સનાથ કીધી, દેવી ચૃષ્ટિ સર્વ લે;
'ભક્તિ-દ્વંસ' માં, ભક્તિનણી ચરિતા મુક, વડાવી નિર્મળ, નિર્મળન ગાટે ભગ્યલે-ઉત્તરો.

૩

'વિદ્યમણ્ડલ' આરોપ્યું, વૈદ્યથી, પૂર્ણ, યાપ 'માયા' તેથી થૈ દૂરલે;
'મંડન' કીધું 'શુદ્ધ' વગો 'શુદ્ધગાર' નું, ને સમજાવ્યું, 'રસ' નું પત સરપતે-ઉત્તરો.

૪

સેવાની રસ-મયાદા, વિકસાવીને, ભક્તિ-કસાનો, કીધો પુનરુદ્ધારને;
'ભાષ્ય' તણી પૂર્તિયે, આપે છે કરી સિદ્ધ કર્યું શીઘ્ર પરાત્પર 'તત્ત્વ' લે-ઉત્તરો.

“ ભક્તિયુગ દેસા દિયા. ”

(લેખક:-રા. ગોવર્ધનભાઈ ગોકુલભાઈ શ્રદ્ધાભટ્ટ; આણંદ.)

માહાત્મ્યજ્ઞાન.

[લખી મોકલનાર:—શ્રીયુત વિનાદરાય જેસુપરાય.]

(૫૪ ૨૫૦ થી આશુ.)

પરમદયાળુ શ્રીનંદનંદન વધુમાં એવી પણ આજ્ઞા કરે છે કે—

સુગોપ્યમાપિ વક્ષ્યામિ ૧૧-૧૧-૪૯

તસ્યાહં હંસરૂપેણ સકાશમગમં ૧૧-૧૩-૧૯

અહં યદવોચં તેમ્યઃ તન્નિવોધ સદર ૨૧

અહમેવ પ્રાહ્યઃ ૧૩ ૨૪ તૈરહં પૂજિતઃ સમ્યક્ સદર ૪૨

તાસ્મિન્નહં સમભવં અંડે સાવિલસંસ્થિતૌ તે ૨૪-૧૦

માટે છવે કરવાનું અને સમજવાનું છે તે નીચે પ્રમાણે—

પ્રવૃત્તં મત્પરઃ ત્યજેત્ ૧૧-૧૦-૩૪

મદભિજં મુરં શાન્તંમુપાસીત મદાત્મકં સદર ૫

લોકાનાં લોકપાલાન્તંમદમયંકન્પર્જાવિનાં ॥ ૩૦ ॥

બ્રહ્મણોઽપિ મયં મત્તઃ સદર

એવા પુરુષોત્તમ શ્રીકૃષ્ણ ખીછ વિત્તકિત વાપરીને આજ્ઞા કરે છે કે—

પુરુષત્વે ચ માં ધીરાઃ + આવિસ્તરાં પ્રપસ્યન્તિ સર્વશક્ત્યુપવૃત્તિં ૧૧-૭-૨૧

કાલ આત્માઽઽગમો લોકઃ સ્વમાયો ધર્મ એવ ચ ઇતિ માં વહુધા પ્રાહુર્ગુણવ્યતિકરે સતિ ૧૦-૩૪

માં ઉપાસિતા ૧૧-૧૧-૨૫

ધર્માન્ સંત્યજ્ય યઃ સર્વાન્ માં ભજેત સ સત્તમઃ ૩૨

હવિષાઽગ્રૌ યજેત માં ૪૫

ક્ષેત્રજં સર્વં મૂત્રેષુ સમત્વેન મજેતમાં ૪૫

મદ્રૂપં શંસ્તગદ્રામ્બુજૈર્ધુકં ચતુર્ધુજં શાન્તં ધ્યાયન્નર્ચંત્સમાહિતં ૪૬

ઈષ્ટાપૂર્તેન + યો યજેત લભતે સ મયિ મર્કિ ૪૭

એથી વધારે ગોપ્ય કહેતાં આજ્ઞા કરે છે કે—ન રોધયતિ માં સંજ્ઞમ, ચોગધર્મ, સ્વાધ્યાય, તપ, ત્યાગ, ઈષ્ટાપૂર્ત, દક્ષિણા, મત, યજ્ઞ, હંદ, તીર્થ, વમ નિયમ. કાંઈપણુ યથાવશ્યે સત્તમઃ એમ શ્લોક ૧-૨ માં કહી તેવા ત્વાષ્ટ્રાદિ ને ગણુલી (૫-૬-૭) ને છેવટે કેવલેન દિ માંવિન ગોપ્યો ગાવઃ રાગા ન્યાઃ માં રૂઘુઃ માટે મામેકં દારણં યાદિ સર્વાત્વમાયેન (સર્વદેહિનાં આત્માનં) ૧૧-૧૨-૧૫ એ ગોપીભરનો ૫૭ મલામા બ્રહ્મ માં પરમં પ્રાપુઃ અસ્વરૂપવિદોઽપિ, અવત્ત્ર અપિ સદર ૧૨-૧૩ કેમકે મદ્રક્તિલક્ષણો મનેદ્ધર્મઃ ૧૧-૧૨-૨.

મજત માં અશિલસંશયાર્થિ સદર ૩૩

માં મજાન્તિ ગુણાઃ સર્વે નિર્ગુણં નિરપેક્ષકં ૪૦

न गायति मां योऽन सांध्य, धर्मं ददाया, तप, त्याग, शान्तिं ययुः (उपर चैवति समेतः
-गी भा३३) यथा भक्तिः समोक्षिता ११-१४-२० आत्मा च कर्मानुगमं विभूष मद्रिचोमेन मज्जत्यो मां
सदर २५ ओनुं ३७-नामनुस्मरतमितं मन्त्रं प्रशिक्षीयते ॥ २७ भा३ चित्तं देव मां क्षतद्रितः ॥ २९ ॥

પંડી વિભૂતિએ ગાથાવી તેમાં માં વિટિ અધ્યાય ૧૬ માં અને બટપાની: રવાહીન
૧૭-૧૨ વર્નનિ: શુદ્ધેષી ચે: દૃષ્ટા માં એવ મતિમાન્ ૧.૫૫॥

आत्मस्यं निहनुते मां, स धर्मदा ११-१८-३१

सर्वात्पति, अव्ययं, ब्रह्म, कारणं मां २६२ ४५

માટે જ્ઞાનચિન્તાનસંપન્નો મગ માં મશિમાન: ૧૧-૧૨-૪ એમ કુરવાથી મંચિદિ
મગનનુ મુનય: સદર ૬ માં વિષનેડમિષને માં વન્દ: (વેદ) શાસ્ત્રવા માં પછી અધ્યાય ૨૫ મામાં
સસ્ય, રસ, તમ, ગુણી બકિ સમગતવીને વાન્તિ મામેવ વિર્જુના: એમ શ્લો. ૨૨ માં કહે છે.
માટે તમે પશુ પુણત્રંગ કિંબૂચ નિર્ગંગ, અવનત તિતેન્દ્રિય ધર્મ નિમને બાને તેા તમે મને પામશેા
એમ શ્લોક ૩૬ મુખીમાં આજ્ઞા કરી છે એ પ્રમાણે મદને આદિત્વા: જ્ઞાનન્દ પરમાત્માન આત્મતામાં
પામે છે. ૧૧-૨૬-૧.

અધ્યાય ૨૭ માં જાણીએ મારી પૂન ઝીરીને કરી તેથી માંગેલ મિલકત એ કાજ પડે મા
સ્થાકમાં જતાવું છે તેમ પ્રમાણે જોગણવીસમા અધ્યાયમાં પણ અક્તિ કરી અને પામશે એમ
કહ્યું. હું કવો ? એનો કાંઈક જાગ ગયા લેખમાં પૃષ્ઠ ૨૫૭-૨૫૮ ઉપર આવ્યો છે તે ઉપરાંત
ત્રીમે પ્રમાણે પણ શ્રીમુને આતા કરી છે તે વાક્યોથી અમનશે મારે મીઠું વિભક્તિ
વાચક વાક્યે લખ્યો—

• मया निष्पादितं त्वत्तु देवकार्यमशेषतः ११-७-२

समाचरेत् मयोद्धितेषु स्वर्गमेषु मन्त्रादयः ११-१०-१

मया हीनां वाचं रक्षति दुःखदः ११-११-१९

नयैव वृन्दावनगोचरेण ११-१२-११

मयास्याः संकुतोभयः ५६२ १५

नया संवत्सरः सर्वो प्रसन्नः दिशः १४-१३

मयेधरेण स्यात्किमपि सर्वेण विना न आसित्वं १६-३८

संख्यानां परमायुनां कालेन क्रियते मया १६-३९

योगाख्यो मया प्रोक्ताः नृणां त्रयोविंशत्या २०-६

मयाऽनुज्ञेन नमस्वतेरिनि द्रवं गृह्ण १७

मयाऽऽदिष्टान् पथः अनावृष्टः शोभं विन्दन्ति ३७

मयोपस्थेति न भग्ना मधनाऽनन्तशक्तिना २२-२७

प्रवृत्तेभ्यश्च गुणाः स्यात् प्रज्ञोन्वयनायाः २४-५.

मयाऽसन्निदिताः भावा अहं च पादयानः ९

મયા કાલત્મના ધાત્રા કર્મયુક્તામિદં જગત્ ૧૧,

જીવો મયૈવ બ્રહ્મણા પૂણો ૨૬-૩૬

મયા વ્યવસિતઃ સમ્યગ્ ધર્મઃ ૨૯-૨૦

મર્ત્યો યદા વ્યક્તસમસ્તકર્મા નિવેદિતાન્મા વિચિકીર્ષિતો મેતદાઽમૃતત્વં

પ્રતિપદમાનો મયા ૨૯-૩૪

ચોથી વિભક્તિમાં તો શોધું છું એવું કે—

ગૃહશુશ્રૂષણં મહાં દાસવત અમાયયા ૧૧-૧૧-૩૯

યદિદિષ્ટતમં લોકે યચ્ચાતિપ્રિયમાત્મનઃ તત્તન્નિવેદયન્મ હાંતદાનન્યાય કલ્પતે સદૃ ૪૧

પૃથક્સ ત્રેણ વા, મહાંપર્વયાત્રામદોત્સવાન્કારયન્ ૧૧-૨૯-૧૧

ઉપરનાં સંસ્કૃત વાક્યોથી સામાન્ય જનતાને નીરસતા ઉત્પન્ન થવા સંભવ છે માટે હજી બીજી વિભક્તિમાં વર્ણવેલું માહાત્મ્ય હવે પછીના અંક માટે રહેવા દઇ ઉપરનાં સંસ્કૃત વાક્યોનો ભાવાર્થ જણાવવા જરૂર છે તે નીચે પ્રમાણે છે.

શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્માએ પરમ રહસ્ય પણ આપણો ઉદ્ધાર કરવા માટે કહી નાંખ્યું છે એવા “કૃપાણુ” છે. તેઓ સર્વથી પૂન્યવેશા છે અને પૂન્યવાન જોઇએ, તેમને “મધાર્થ” સમજવાની જરૂર છે. “સર્વ કંઈ પદાર્થ શ્રીકૃષ્ણજ થયા છે તેથી તેમનો આશરો પ્રદણ કરવો. ગુરુ પણ શ્રીકૃષ્ણમાં જોણે આત્મા પરોવ્યો હોય તેવાજ જોઇએ. એક બાજુ શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્મા જેમ અતિ દયાળુ છે તેમ અતિશ્રેષ્ઠ સામર્થ્ય હોવાથી, દેવો, બ્રહ્માદિપર્યંત તેમનો ભય રાખીને નિયમાનુસાર વર્તે જાય છે, “કાળ” પણ છે અને આત્મા પણ તેઓજ છે માટે આપણે તરીય-સૃષ્ટિએતો “અધાં સાધનો શ્રીકૃષ્ણની જ ઉપાસના અર્થેજ કાલે લગાડવાનાં છે. સાધન વગર (નિઃસાધનપણે) સર્વ ધર્મો સરખામણીમાં ખિનજરૂરી લેખીને “સત્સંગ” અને “ભક્તિ”થીજ “સર્વાત્મ ભાવેજ લગતવા. એ બે (સત્સંગ અને ભક્તિ)ની સમાન દુનીયામાં શ્રીનંદનનંદનને રીઝવનાર કંઈજ નથી એ અને શબ્દોનો અર્થ ધણો બહોળો કરવાનો છે એમ ઉપરનાં સંસ્કૃત વાક્યોમાંથી નીકળે છે તે એ કે “શરણાગતિ” દીનતા ગોપીજનો, વ્રજની ગાયો પક્ષી અન્ય પણો પ્રદલાદ, વ્રજ વિગેરેના જેવી અનન્યતા અને સર્વતા. આત્મા, અને પોતાના પણ આત્મા અરે આત્માના આત્મા પણ શ્રીકૃષ્ણ છે. તેના શિવાય છતર છેજ નહીં તેઓ સર્વ છે અને “સર્વરવ” છ એવા “સર્વાત્મભાવ” થવા જોઈએ. જેવા પણ શ્રીકૃષ્ણમાં માહાત્મ્ય શિવાય ખીનું કંઈ વર્ણવતા નથી. આપણે પણ “રજ્જુણુ તમોગુણુ” માં તો નહોં જ નહોં પણ “સત્ત્વગુણુ” માં પણ અટકવાનું નથી પણ સર્વ કંઈ કાર્ય શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્માના જ કરવાનાં છે. કાને તેઓશ્રીનીજ મંગળમય કથા સાંભળવાની છે “આંખેથી તેઓશ્રીનાંજ સુંદર સ્વરૂપનાં દર્શન” અને “મનથીજ તેનુંજ અનવસરમાં ચિંતવન” “વાણીથી તેમનાજ ગુણોનાં જ્ઞાન” હાથથી તેઓશ્રીનીજ સેવા, પગે પણ તેઓશ્રીનીજ ટેહલ વિગેરે સપનાં કાચો ત્રણે ગુણોથી પર એટલે કે નિર્ગુણ બની જાય છે તેજ કરવાં. પ્રવૃત્તિ “પ્રાકૃત ગુણોવાળી નહોં કરતાં” શ્રીકૃષ્ણનિભિત્તેજ કરવી. એ રીતે તનથી, મનથી, ધનથી, પૂર્ણ ભક્તિથી શ્રીનંદનનંદનને જ લગવા. લગવા એટલે સેવવા એજ સાધન છે અને એજ ફળ છે.

અંસીધરનું ગીત.

(સંપાદિકા:—ગાં. સ્વરૂપ લક્ષ્મીજીને અજી ન સોમીઆ, ઘાટકોપર.)

(૧)

રાધા ! તમે તમારા પ્રિયતમને શોધો છો ? પ્રેમના પંથે ચાલતા ચાલતા યાદી બન્યો છો ? પરંતુ રાધા ! પ્રેમનો અંત કયાં ? અને પ્રિયતમને કયન કયાં ? તમે ચંદ્રને પૂછો છો, કિંતુ રાધા ! તમે કેટલાં બોળાં છો ! ચાંદની ચંદ્રમાની તે આંખ નથી કે જેના વડે તે તમારા પ્રિયતમને જોઈ શકે. તે સત્ય કહે છે, ચાંદની તો શું પ્રિયતમનું આવડું જવું એ પ્રેમીની પથુ બાજુ બહાર હોય છે.

રાધા ! તમે કેટલાં બોળાં છો ? પ્રિયતમના ધ્યાનમાં મગ્ન હોવાથી તમે આકાશના તારાઓમાં શું સુદરતા જોઈ કે એના પર મોહિત થઈ ગયા અને એને પૂછવા લાગ્યા ?

સાંભળો રાધા ! એની પાસે તે રૂપ કયાં જે તમારા હૃદયમાં રહી શકે ! એની પાસે તે આંખ કયાં જે તમારા પ્રિયતમને જોઈ શકે ; તે આંખ તો તમારી પાસે છે. પરંતુ રાધા ! પ્રેમનો અંત કયાં ? અને પ્રેમીને થકાવટ કયાં ?

(૨)

યમુનાજલપર ચંદ્રમાં પોતાનું રૂપ એવા પ્રસારી રહ્યા છે, કે જેમ અંસીવાલાના સ્થામ મુખારવિંદ પર રાધાના ચંદ્રમુખી મહેરાની હાથા ! કાળા-કાળા વાદળોમાંથી નીકળીને વિજળી એવી ચમકી રહી છે કે જેમ અંસીવાલાના મનમાં રાધાના મિલનની આશા છે !

(૩)

જૂલ છે રાધા, તમારી સર્વથી ન્યારી જૂલ ! હૃદય રડે અને નયન હસે ! રડવું એ જૂલ છે નયનોની ! તારા હસે અને પ્રેમી રડે. તારાઓનું હસવું જૂલ છે, પ્રેમીનો ! જૂલ છે તમારી રાધા, સર્વથી ન્યારી જૂલ !

(૪)

ગોષો ! જુદાઈના દુઃખ સારા છે યા મિલનની આશાઓ ? જુદાઈના દુઃખોમાં રાધાની યાદ છે ; જુદાઈના દુઃખોમાં રાધા આપણી પાસે છે. મિલનની આશાઓમાં તે પ્રીત કયાં ? મિલનના સુખોમાં પ્રેમની તે રીત કયાં ? બોલો, તમેજ બોલો ! જુદાઈનાં દુઃખ સારાં કે મિલનની આશાઓ.

(૫)

અંસીવાલા દૂર ગયા રાધાથી. ગોષ ! તું પણ દૂર ચાલ્યો જ પોતાની પ્રેમિકાથી. દૂરનો પ્રેમ બલો મોઠો હોય છે. ગોષ ! એ અંસીવાલાના મિલન-સુખને પૂછ. દૂરનો પ્રેમ કેટલો મોઠો હોય છે, ગોષ ! એ અંસીવાલાની વિરહની રાતોને પૂછ.

અંસીવાલા દૂર ગયા રાધાથી. ગોષ ! તું પણ દૂર ચાલ્યો જ પોતાની પ્રેમિકાથી.

(૬)

ગોષિયો ! અંસીવાલાના હૃદય-મંદિરનો પૂજારિણી રાધાજી થંશે. જે પૂજારિણીના ક્રામલ હસ્તવડે પ્રેમે અમૃત પીને જીવન મેળવ્યું, અંસીવાલો એ પૂજારિણીપર પોતાનું જીવન અલિદાન કરશે. જે રાધાએ પોતાના રૂપથી અંસીવાલાનું હૃદય ઉજવળ કર્યું, અંસીવાલો એજ રાધાના રૂપ વડે પોતાનો હૃદય-હીપક પ્રગટાવશે.

ગોષિયો ! અંસીવાલાના હૃદયની પૂજારિણી રાધાજી થશે.

(૭)

જંસીવાલાએ કુલની માલાઓ બનાવી અને પોતાના પ્રેમમૂલ વડે એને પહેતી. રાધા ! એને પહેરતાં કેમ લગ્યો છે ? રાધા ! આ માલાઓએ તમારીજ આંધાઓમાં પોતાના દૃશ્ય વિદીર્ઘ કર્યા છે.

રાધા ! શું તમને એ માલાઓથી ઘેર છે ? જેના કુલોની સુગંધમાં જંસીવાલાની કામના છૂપાઈ રહી છે ? રાધા ! શું તમને આ માલાઓમાં મોહ નથી ? જેના મોતી પ્રિયતમના નયન અને દોરા આંધુઓની લટા છે ?

જંસીવાલા ! પ્રેમમાલાઓ ગોપિકાઓને પહેરાવી ન-ત્યાં સુધી, ત્યાં સુધી રીઝાએલી સ્વયં આવીને એ ન કહે, જંસીવાલાને પ્રેમ ગોપીઓને માટે નહિ રાધા રાધા અને રાધાનો છે.

एक पत्र.

પ્રિય ભાઈ રશિમ,

આ વર્ષની દીપાવલીનો રત્નઓમાં મને શ્રીમદ્ભૂમિમાં જવાનું અહોભાગ્ય પ્રાપ્ત થયું હતું. મજ્જાભૂમિ એ ખરેખર રસભૂમિ છે-લગવદ્ભૂમિ છે. ઉદવણ અને કદાચ જેના પળ ત્યાં વાસો વસાવ ઈન્દ્રિય કરે તેનું માતાતપ દું શું વર્જીવું ? શ્રીમદ્ગોકુલમાં હાપનભોગ દીવાથી હમરો વેળુવો ત્યાં એકથ થયેલા. દરેકજ મંગલઆરતિના દર્શન વખતે દરેક મોટા મંદિરમાં બીડ અતિથય થતી હતી. શ્રીમદ્ગોકુલ એ લગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્રનો બાલલીલાનું પરમધામ છે, આપણા ચંદ્રદાપનું પ્રાકટયધામ અને શ્રીમદ્દામ્રશુભ, શ્રીગુસંપ્રિય, અને શ્રીગુસંપ્રિયના સાને બાલકોનું નિવાસસ્થાન છે. એટલે ગોકુલધામ એ સાક્ષાત્ મોક્ષધામ છે એમાં ઈન્કા નથી.

ધનતેરસને દિવસે ઘેરથી નીકળી દીપાવલીને દિવસે દું જતિપુરા પહોંચ્યો. સાંજે શ્રીગિરિ-રાજાની પરિક્રમા કરી. માનસી ગંગામાં દીપાવલીના દર્શન કર્યા. મજ્જાભૂમિઓની બીડ પળીજ દતી. રાત્રે આન્યોરમાં સુઈ રહ્યો સવારે ત્યાંથી નીકળી જતિપુરા આવી પરિક્રમા પૂરી કરી.

અમદુરના દિવસે ગોવર્ધનપૂજન વખતે શ્રીગોકુલનાયક ગિરિરાજ ઉપર પધાયા. ચતુર્થ-પંચમપીઠાધીશ્વર ગો. શ્રીવલ્લભચાલકએ ગોવર્ધનપૂજન કરી દૂધની નદીઓ વહી. બધા મંદિરોએ અન્નપૂટના દર્શન કર્યા બીજે દિવસે એટલે સંવત ૧૯૯૨ ના નવન વર્ષના નવન પ્રભાતે દું કામવન જઈ આવ્યો. ત્યાં શ્રીચંદ્રબાવા તથા શ્રીમદનમોદનજીના દર્શન કરી પરત જતિપુરા આવી શ્રીગિરિરાજાજીના કુલવાસના દર્શન કર્યા. રાત્રે શયનના દર્શન વખતે શ્રીગિરિરાજાજીને શીનાયજીના સૃંગાર થાય તે દર્શન કર્યા, સાક્ષાત્ શીનાયજીની ઝાંખી ઘટ. બીજે દિવસે બાઈ-બીજ દીવાથી મથુરા આવ્યો. શ્રીવસુનાજીમાં વિશ્રામપાટે સ્નાન કર્યું. ચાત્રાશ્રમોનો બીડ પળી દતી. બજાબજત સારો દતો. સાંજે વિશ્રામપાટે શ્રીવસુનાજીની આરતિના દર્શન કર્યા. બીજા મંદિરોએ દર્શન કર્યા. આપ્રા તથા ટુંદાવન જઈ આવ્યો-કા. સુદ સ્વતમે ગોકુલ આવ્યો તે દિવસે હાપનભોગવાજા મોરવાળા મંદિરના ટાકોરજી શ્રીમદનમોદનજી અને શ્રીનવનીતપ્રિયજીને દુકુસાનો પાટે પધરાવી ચીરદરજી લીલાનો ખોલય થયો. તથા શ્રીગોકુલનાયક શ્રીગિરિરાજાજી બીડી ધામપુમ સથે શ્રીગોકુલ નિન્નમંદિરમાં પધાવો. વેળુવોનો આનંદ સમાનો નદોતો. પોળ અને ગીનની રમજટ જમી દતી.

ગોપાજીમને દિવસે સાંજે મોટા મોકમાં ગાયો છેડવામાં આવી. દરેક વેળુવોએ ગાયોને તાડ્યા, મેળ, વી ખવડાવ્યા. મંદિરોમાં જોયારજી લીલાના દર્શન કર્યા, અણવનવખતે દિવસે મથુરા જઈ વિશ્રામપાટે સ્નાન કરી મથુનાજીની પરિક્રમા કરી. દરેક ચાત્રાશ્રમો અને મજ્જા-

વાસીઓ આખો દિવસ પરિક્રમા કરતા હતા. સાંજે શ્રીગોકુલ પરત આવ્યો. રાત્રે કંકુરાની ઘાટે હિડાળાના મનોરથના દર્શન કર્યા. મુરલીધર ઘાટે છપ્પનભોગના મંડપમાં હટડીના તથા ગિરિ-રાજની કંદરામાં કુંનવારાના મનોરથો પણ થયા. ચતુર્દશીએ રાત્રે દાઉજની હવેલીમાં શુદ્ધાદૈત બ્રહ્મવાદીય પુષ્ટિમાર્ગીય સંમેલનની સ્થાપના થઈ, અનેક વિદ્વાનોના વ્યાખ્યાન થયા. પ્રમુખશ્રી ગો. શ્રીપુરુષોત્તમલાલજીએ ‘શુદ્ધાદૈત બ્રહ્મવાદ’ સ્પષ્ટાર્થ સમગ્રની બ્રહ્મસંબંધ ઉપર સુંદર વ્યાખ્યાન કર્યું. દૂર દૂરથી આવેલા વૈષ્ણવો વચનામૃત સાંભળી આનંદમગ્ન થયા. કા. સુદ પૂર્ણિમાએ બપોરે ચાર વાગે શ્રીછપ્પનભોગના દર્શન ખુલ્યા, સ્વયંસેવકોએ વ્યવસ્થા ધણી સારી રાખી હતી. શ્રીદામોદરલાલજી, શ્રીપુરુષોત્તમલાલજી, શ્રીદારકેશલાલજી (પોરબંદરવાળા) તથા શ્રીપદ્માવતી બહુજી (છપ્પનભોગકર્તા) એ આરતિ કરી. બાદ રાત્રે અગીઆર વાગ્યા સુધી દર્શન ખુલ્લા હતા. જગ્યા ધણી વિશાળ હોવાથી દર્શનનું સુખ બધાને પ્રાપ્ત થયું. બીજે દિવસે બધા વૈષ્ણવોને છપ્પનભોગનો પ્રસાદ લેવાવવામાં આવ્યો. શ્રીમદ્ ભાગવતના અષ્ટોત્તર રાત પારાયણનો મંડપ પણ મુરલીધર ઘાટ ઉપર બંધાયો હતો. એક બાબુ સપ્તાહની પણ વ્યવસ્થા હતી. દૂર દૂરથી પંડિતોને આ મહાવસ્તુમાં આમંત્ર્ય હતા એકંદરે ૧૩૬ ભાગવતના પારાયણ કરનારા હતા. તે સિવાય શ્રીપુરુષોત્તમ સહસ્રનામ, શ્રીવિષ્ણુ સહસ્રનામ શ્રીઅષ્ટાક્ષરમંત્રનો જપ કરનારી સંખ્યા પણ ધણી હતી. પ્રમુખ વ્યાસજી શ્રીબ્રહ્મભદ્રલાલજી હતા. સાતે દિવસ દરેક ભાગવત ઉપર અનેક પ્રકારની ભેટો સામગ્રી ભાવુકા મુકતા હતા. પૂનમે તો ભેટ મૂકનારની ભીડ પણ સાબત હતી. એક એક ફળ, પેડો કે પાકથી માંડી એક રૂપિયાથી વધારાશક્તિ દરેક જણ ભેટ મૂકતું હતું કા. વદ પડવાને દિવસે બપોરે પૂર્ણહુતિ યજ્ઞ દરેકે પરાયણ કરનારને રૂ. ૭ દક્ષિણ તથા વસ્ત્રો આપવામાં આવ્યાં, જપ કરનારને પણ ચોગ્ય દક્ષિણા વસ્ત્રો મળ્યા. પડવાને દિવસે સાંજે મથુરાં જઈ રાત્રે ત્યાંથી નીકળી બીજાને દિવસે સવારે કોટા ઉતરેથી અંબલ નદીમાં સ્નાન કર્યું મોટા મંદિરોમાં દર્શન કર્યા. રાજગઢમાં ચાર મંદિરોમાં પણ શયનનાં દર્શન કર્યા ત્રીજાને દિવસે સવારે શ્રીમથુરાધીશમાં મંગલ આરતિના દર્શન કરી રોયને જઈ રાત્રે વડોદરા ઉતરે. પ્રભુકૃપાથી નિર્વિઘ્ને યાત્રા પૂર્ણ થઈ. મજબૂતિમાં આનંદની જે ઝાંખી થઈ છે તે મહાદેવ હૃદય નયન હંમેશા ઝાંખે છે. આ વખતનો લાભ ખરેખર અલૌકિક હતો.

દા. રેનેહાધીન લાઇ અનિલના જમશીકૃષ્ણ.

જ્યોતિષનો અદ્ભુત ચમત્કાર.

જ્યોતિષ વિદ્યા ચાલુ જમાનાની એક અદ્ભુત વિદ્યા પૂરવાર થઈ ચુકી છે. પરંતુ તેના અભ્યાસ તથા ઉકાળામાં ઉતરતી ફલાદેશ જોવા માટે શ્રમ બધા લેતા નથી તેથી ઋદ્ધાણ્યોનો વિશ્વાસ ઘટતો જાય છે.

અમારે ત્યાં ધણીજ પ્રયાસથી ચીવટથી સચોટ રીતે કાર્ય ચાલે છે તેની ખાતરી તો અમારી સાથેના પ્રસંગથીજ ચાલે તેમ છે. જન્મોત્તરી, પ્રશ્નોત્તરી, જીવન ફલાદેશ, કર્મફલ, માસફલ, જન્માક્ષર વગેરે થોડાજ દરથી કરી આપવામાં આવે છે. જિજ્ઞાસુએ સવા આનાની ટીકાટ બીડવી હસ્તરેખા પણ જોવાય છે.

પંડ્યા અમૃતલાલ ગીરધરલાલ,

ટે. શ્રીકૃષ્ણ મંદિર, ઢાંકે (કાઠીયાવાડ)

ઉકો—આતા ? એવા ભગવદી યજ્ઞ ગીયા હોય એવું નામનું રમરણુ થોડુંક તો કરાવો ?

આતો—લે કહું, એના નામ મરરણુમાંજ પ્રભાવ એવો છે કે રમરતાંજ રદ્યમાં આનંદના ઓજસ પડી જાય, ગાંડા ભટણ કુટલા ત્યા જટારાંકરભાષ, મુળજી આતા, પેમેભાષ, દેશોભાષ ભાયાવદર, ગોવોદજી ભટ, કૃષ્ણજલદેવભાષ, પીતામ્બરભાષ, ધનજીભાષ, સુંદરજીભાષ, નકુભાષ, મજલાલભાષ પટવારી રાજકોટ, કેસવજીભાષ માણાવદર, જેસુખરાયભાષ, કૃષ્ણજવન ભટ, ત્રિભોવનદાસ જુનાગઢ, રણહોડદાસ ગોંડળ, દેવરામભાષ વેરાવળ. હું બધાયની નામાવળી ઉતાઈ છું. પછે કોઈ વૈષ્ણવ સહાયતા કરશે તો છપાવીશું. એટલે બધાયને એ નામમાળાનો લાભ મળે, બીજી કડી, ગા.

ઉકો—॥ વચન તમારાં ઉદ્ધવ રૂદીયામાં સાથે. તાકીને માર્યા જાણું તનકામાં તીર ॥ ગોપી ॥

આતો—ગોપીયું કે છે કે, એધા તું તો જ્ઞાન દે છે ! પણ, ઇ વાણી અમને રદ્યમાં તીર જેવી લાગે છે, અમારાં કાળજી વૌધાષ જાય છે, ભગવાન તો પધાર્યા, પણ આવી નીરસ જ્ઞાનની વાતુંય હાંભળવી 'ભાગ્યમાં લખી હશેને ? તારા નીરસ આગળ અમારૂં અંતર બોલીને કેમ દેખાડાય ? ॥ મનહુકી ઉડી વ્યથા મનહુમે' સમાત છે ॥ જેને હોંગ કે હળદીની પરીરક્ષા ન હોય, ઈ કેસરની કીમત શું કરી સકે ? જળનાં જલુને ગ્રીસમની મરમીની શી ખખર પડે ? શુષ્કને મજા જેવી રદ્ય, ગ્રેમની પરીક્ષા શું કરી શકે ? ઉકા ગોપીયું કે, અમારા પ્રભુએ તુને પાંચે રાખ્યો છે, એટલે લાચાર છઈ. નહીં તો એવો અળખામણો લાગ્યોને ? કે જલે હોળડમાં દધ દધ, અમારાં તપેલાં તનમાં તું વારી નાખત્રા આવ્યો છે ? તુને શું કહ. હાંભળ, આ દેહ કદી વિરહાગ્નિમાં બળી જશે, ને એના રાખ જ્યાં પડી હશે, ને યાં કોઇ જાડ ઉગશે, તો એની ડાણું, પાંદડાં, ફુલ, ફળ, કૃષ્ણ કૃષ્ણનીજ છુન કરશે, આ અમારી ગ્રેમની નેગણુંને અદ્ભુત પ્રભાવ નેઈ લેજે ?

ઉકો—॥ નાથ વિનાનુ અમને ધડીએ ન ચાલે. નેણાંમાં વસીયા મારા વાલા એ વીર ॥ ગોપી ॥

આતો—ગોપીયું કે છે કે, એ કાળા કૃષ્ણ મુજે અમારૂં રદ્ય એના નેન રૂપી બાણથી વોધી નાખ્યું છે ? શૂઠ લાવની નેત્ર જુકડી કમલ કામડીએ જેઓને માર્યું હો ? અને બોળીયું. જેમ પારધી મુગને નાદમાં મોહિત કરે, ને પછી ઘાત કરે, એમ અમને દીનાનાથે દગો દધને માર્યા છે. અમને આવી ખખર હોત તો પ્રથમથીજ એના ગ્રેમના ફંદામાં ન પડત, પણ એનામાં કોણ જાણે શું કામણુ ભણે છે, કે અમે તો શું ? પણ કોઈ પુરુષ એવું સ્વરૂપ નીહાળે તો અમારા જેવો ભાવ એનામાં આવી જાય, એજ એના સ્વરૂપની વિચિત્રતા છે. ઉકા વધારે શું કહ ? ગોપીયુંને ગ્રેમ તો અગાધ સમુદ્ર છે. એનો પાર શીવ, બ્રહ્માદિ પણ પાર પામે એમ નથી. તો હું શું વર્ણવું ? લે, ગા કડી.

ઉકો—ગિરધરલાલ વિનાં ધડીએ ન જોઈ, વહલના સ્વામી મારા આતમ વીર, ॥ ગોપી. ॥

આતો—ગોપીયું કે છે, શ્રી ગિરિરાજને—ભક્તને ધારણુ કરવાવાળા. ભક્તના આધાર જ્યાં ભક્ત આધિય એવા પ્રભુનું હીલા રમરણુ યાદ આવે ત્યાં, જગતના વહેવાર કે અન્ય નીરસ વાતું શેની ગમે ? ઈ અમારા આતમા અમે એના આતમા, આતમાથી આતમા જુદો કેમ રહી શકે ! હે પ્રભુ તમે અમારા અર્તિદરણુ છો, અમે સ્ત્રીજનના સ્વાનંદદાતા છો, આપનું વીરત્વ અમારા અનુભવ રિદ છે, વીરત્વ તો વાલપ અને રસમુરતવ બેઈવું સમ્બોધન છે.

વળા દે દાનવીર ! અમને અબીલ,ધીને સ્વરૂપાનંદ ધૂણું પદાર્થ બાહિર અને બીતર હરીનિ, અમે શમામય ન શક એવું દાન આપ અમને કરો પ્રભુ ? વીર તો આપ એકજ છે.

નદીયાદ, અધિક સુ. ૧૨ ૧૯૨૨.

પુષ્ટિમાર્ગીય પુસ્તકાલય, નદીયાદ.

વિવેકશીલ વ્યવસ્થાપક સન્માનો ?

આપના પ્રશ્નોના ઉત્તર નીચે મુજબ છે.

૧. નહિ, વૈદિક માનું છે.

૨. 'વચનાદ્યસ્તિર્વચનાધિષ્ઠિતિઃ' તથા 'તસ્માદ્અત્ર પ્રમાણં તે'

એ ભગવદ્કથાનુસાર શાસ્ત્ર માત્ર સન્માનને યોગ્ય છે. વિ. મહાદેવજી તેણે હવે જ નહિ. હપાવનારે અપરાધી મારવા શકતાનીયત કરી છે. તેણે કૃષ્ણ હૃદય તેને આપશે.

લી. (સહી) શાસ્ત્રી ગોવર્ધન રણછોડજી બટ્ટના શુભાશી.

ઉપર મુજબ શાસ્ત્રી ગોવર્ધન બટ્ટના જવાબ મળ્યા પણ પ્રશ્નાત્મી સંપ્રદાયના પરિતોને પણ આ વિશે પૂછવામાં આવતાં તેમના તરફથી નીચે મુજબ જવાબ મળ્યો છે:-

ભાનુભંડાર, તા. ૧૨-૧૦-૩૬.

શ્રીયુત મહાશય ?

હપાવત્ર તથા ગોવર્ધન શાસ્ત્રીના ઉત્તર મળ્યા, પત્રિકામાં તેને જરૂર રવાન મલશે. આપે તેને કયા કયા પ્રશ્નો પૂછ્યા ? તે એ વિગતવાર ઉત્તરમાં જ ચોક્કસી શકાય તો બહુ જ સરસ કામ થાય. જે કે બાદપદની પત્રિકા તૈયાર થઈ ચુકી છે છતાં આપનો ચોક્કસાવેશે જવાબ હપાવીને જ પત્રિકા બહાર પાડીશું. માટે ઉત્તરમાં જ આપે કરેલા પ્રશ્નો ચોક્કસી આપશે.

નદીઆદ સનાતની સમા તરફથી હપાયેલું પુસ્તક અંગેને મળ્યું નથી, તેઓ ચોક્કસ એના સંલગ્ન નથી કારણ કે એને પોતાના વચન પર કાપ મૂક્યો છે તેને વિરોધ શું કહેવું ?" પ્રશ્નાત્મી સમગ્રદાય-વહિમસમગ્રદાયના પેશામાં આવી નય છે માટે અવેદિક છે ?" એ શબ્દો તેણે હવેના માણસોની મેદનીતી વચમાં જ કહ્યા છે. પોતાના વચન પર એ માણસ પાણી ફેરવે છે, તેના કુલની પવિત્રતા માટે 'શો અભિપ્રાય બાંધવો ?' અમે તેનો સચ્ચાઈ ખુલાસો ઉત્તરમાં જ બહાર પાડીશું. આ પત્ર મળેથી નદીઆદ સનાતની સમા તરફથી બહાર પડેલું પુસ્તક તથા આપના પૂછેલા પ્રશ્નો જલ્દીમાં જલ્દી ચોક્કસી આપશે. આપે લીધેલા નિઃસ્વાર્થ' શ્રમ માટે અમે હાર્દિક ધન્યવાદ આપીએ છીએ.

(સહી) લી. પં. મંગલજી શાસ્ત્રીના અમલત રમણ.

પહેલો તે પહેલો

નિત્ય પહેન અને મનન કરવા યોગ્ય

શ્રી અનિરુદ્ધ બ્રહ્મવાદ ગ્રંથમાળા.

પ્રથમ પુષ્પ.

જેમાં ગો. શ્રી હરિચંદ્ર વિરચિત ૫૫ થી ૬૦ મંથો મુળ અને ગુર્જર અનુવાદ સાથે લગભગ પૃષ્ઠ ૬૦૦ નો ગ્રંથ હપાય છે.

ચોરીજ નકલો બાકી છે કારણ અગાઉથી ઘણા ગ્રાહકો થઈ ગયા છે. હવે પણ આ ગ્રંથ વસંત પંચમીએ હપાઈ બહાર પડશે તે પહેલાં ગ્રાહક થઈ ઓર્ડર આપનારને જોઈએ. ૨. ૧) વસંત પંચમી પહેલાં ચતુર ગ્રાહકને આપવામાં આવશે અને ગ્રંથ બહાર પડ્યા બાદ જો ૨. ૧-૪-૦ પડશે. બન્નેનું ચોરસ અગ્રમ. દરેક ગામના ગ્રાહકોએ ભેગા મળી એક સરનામે મંગાવી લેવી જેથી રેલ્વે પારસવધી આવે એટલે ચોરસ ચાલના ખર્ચથી બચાય.

માટે તમ ગુરતજ નોંધાવો. (પુરા સરનામા સાથે).

મંત્રી, શ્રી પુષ્ટિમાર્ગીય પુસ્તકાલય.

નદીઆદ (શુભશત)

મહારાજ શ્રીમદ્વરનાલાલજીના બાલ્યસમયથીજ મંદિરના વહીવટમાં સમાધાનમાં તેમજ મંદિર અંગિના બાધિકામ, ખરીદી આદિ મંદિર અંગિના તમામ કામમાં રોકજી મેખરે રહેતા. મહારાજશ્રીના યજ્ઞોપવીત, લજ્જ, મોઝા ખાંવાશ્રી ગોવિંદપ્રભુના યજ્ઞોપવીત, લજ્જ, શ્રીપ્રભુનો હપ્પન ભોગ, છોટા ખાવા શ્રીમધુસૂદનલાલજીના યજ્ઞોપવીત, લજ્જ, તેમજ દર અધિક માસનું સેવા સમાધાન આદિ કાર્ય રોકજી હસ્તકળ થતા હતા. રોકજી મંદિરનું કાર્ય પોતાના ધંધા ધાપાની પરવા કર્યા વગર હંધ ઉત્તરનાની પરવા કર્યા વગર કરતા. વૈષ્ણવને સંતોષ થાય એમ સેવા સમાધાનનું કાર્ય કરતા. રોકજી પર બૂતલ પર બીરાજતા તેમજ હીંચારથ શ્રોતિલકાયત, શ્રીબાલકૃષ્ણજી કંકિરોલી, શ્રીગોપાલલાલજી મધુરા, શ્રીમધુસૂદનલાલજી અમદાવાદ આદિ ગોરવામી બાલકોની પૂજા કૃપા હતી. રોકજી સુરત ને દાઉદી ગોરવામી બાલક પધારે તેમની પોતાની પધરામણી પોતાને ધેર કરતા. શ્રીમધુસૂદનલાલજી બાવાના યજ્ઞોપવીતમાં પધારેલા બધા ગોરવામી બાલકોની પધરામણી એકે દિવસે સાથે કરેલી રોકજી મોઝા મંદિરની સેવા હપ્પરાંત શ્રી ગિરિધરજી (બોલા ગિરિધરજી)ના મંદિરોના વહીવટ આજ વીસ વરસથી કરતા હતા, શ્રી તૃતીય પીઠાધીશ્વરના શીલકલ્પના મંદિરની વહીવટ કમીટીમાં રોકજીની નીમણુંક શ્રી પ્રમુખજીલાલજી મહારાજે કરી હતી—શ્રી સુરત મહાસમાની કાંડાખારી કમિટીમાં સભ્ય હતા.

રોકજી સં. ૧૬૭૨ની સાતમાં મળ્યપરિક્રમા અંગેના—શ્રી ગોપાલલાલજી મધુરાલાલજીના પરિક્રમાં હતી, મહારાજશ્રીયે પરિક્રમાને કારનાર વહીવટ સમાધાન રોકજીને સોંપ્યો હતો. દરમ્યાનમાં શ્રી મહારાજશ્રીના સ્નાન કરવા ગયા ત્યાં હુબી ગયા—જળમાં રોકને ચિંતા થઈ કે મહારાજશ્રીને વહીવટ હીસાબ સોંપવાનો છે ને હઈ થયું તે પ્રજ્ઞ મળ્યુ રહેશે. તરતજ શ્રીમહારાજશ્રીએ કૃપા કરી વરતા કર્યા હતા—ગત બે વરસ પર રોક મંગલા કરવા શીતકાલમાં મંદિરે આવવા સવારે પાંચ વાગે ઉઠ્યા—દારે ઉતરતા પગ લપસ્યા, રોક પડી ગયા. અંગ રહી અર્ધ. હોલી બાદ અંતિમ સમયના ચિન્હ કાઢ્યા મહારાજશ્રીને પધરાવી લેટ હંડવત કર્યા. મહારાજશ્રીયે આજ્ઞા કરી કે હજુ ચીતરાજજી શ્રીમધુસૂદનલાલજી બાવાના લગ્નની સેવા તમારે કરવાની છે. ચિંતા ન કરો, અને ખરેખર શુરેકૃપા બંધ પોતાશ્રીના વચનાનુસાર અનુસાર રોકજી સારા થયા ગત વરસે લગ્નનું કાર્ય કર્યું હતું અધિક માસનું સેવા સમાધાન કર્યું રોકજી સ્વભાવે સાંત મંદીર, માયાજી તથા નીખાલસ હતા—વૈષ્ણવોનું સમાધાન વૈષ્ણવ રાજી રહે તેમ કરતા રોકજીની પ્રેરણાથી અંગેના રોક સુનીલાલ સુખીરામે રૂ. ૩૦૦૦૦) ને ખરચે શ્રીગોવિંદ પ્રજ્ઞ વ્યાખ્યાન હોલ બાધાવી શ્રી બાલકૃષ્ણ પ્રજ્ઞને સમર્પણ કર્યા હતા. સંવત ૧૯૮૬ના કારતક સુદ ૧૧ દેવપ્રબોધનીને દિવસે શ્રી ગોવિંદ પ્રજ્ઞના ઉદ્ઘાટન સમયે રોકજી માટે શ્રીમહારાજશ્રી જ્ઞવરનાલાલજીએ નીચે મુજબ વચનાનુસાર કહ્યા હતા. “આજના શુભ પ્રસંગે રોક સુનીલાલને આ ‘શુભ માર્ગે’ પ્રવેશ કરનાર વ્યક્તિને બુલ્લી ન જોઈએ અને તે પરમ બજવલીય રોકજી ગોકલદાસ કૃપાબાઈ છે. રોક સુનીલાલની આ પ્રમુખે કરવાની મનોવ્રતિ તૈયાર કરી. તે રોકજીની વૈષ્ણવતાનો પુરાવો છે. આ પ્રસંગે મને ક્યારેય બાઈની એક હંક યાદ આવે છે. “તુજ સંગે કોઈ વૈષ્ણવ થાયે તે તુ’ વૈષ્ણવ સ્વાચ્છે” તેમને પણ શરણઃ ધન્યવાદ આપું છું, અને શ્રી બાલકૃષ્ણ પ્રજ્ઞ એમની પાસે આવ્યાને આવા શુભ કાર્ય વારંવાર કરાવો. બાદ મહારાજશ્રીયે પોતાની કૃપાના ચિન્હ સ્વરૂપ પ્રસાદી ઉપરજી રોક સુનીલાલને ને ગોકલદાસને આરાધ્યા હતા.

ત્રણ વરસ પર મંદિરની માલિકીનું બંદોબસ્તકાલ મકાન આ વર્ષ ઉમરે ખડે પડે ઉભા રહી મંદિરને કેમ જોડા ખરચ થાય એ ભાવનાથી નૃતિ દેખેજ નીચે બંધાવેલું આસો માસમાં પ્રકૃતિ બગડવા માંડી. કારતક વદ, ૮ ને રોજ મહારાજશ્રી શ્રીજોડાખાવા શ્રીમધુસૂદનલાલજી પરહેરા પધારતા હતા તે પધરાવી ઉઠેલી લેટ તથા હંડવત કર્યા વદ ૧૧ ને રોજ શ્રીગોવિંદપ્રજ્ઞ તથા શ્રીબાલકૃષ્ણલાલજી જોડાખાવાને પધરાવી લેટ હંડવત કર્યા વદ ૧૩ ને રોજ પ્રકૃતિ વધુ બગડતા સ્વન્નને પોતે આશ્વાસન આપ્યું ને હજુ કે પ્રજ્ઞસ્મરણ કરે અને ઘોલકીતન, અણક્ષર, સર્વોત્તમ આદીના નામ કરતાં પ્રાચીનીની આજલ શ્રીનાથજી, શ્રીબાળકૃષ્ણલાલજીના ચિત્રજીના ચરણપરનાં કરી પ્રજ્ઞચરણ પામ્યા. રોકજી ધર્મ પરાયણ ત્રણ પુત્ર રાનો બાઈ હમનલાલ, બાઈ કોકલદાસ બાઈ કાન્તીલાલ, પીંચે આદિ બંદોલું ધર્મ પરાયણ કુટુંબ મુજી ગયા છે. આવા સમયમાં રોકે તે જીવી નંવડું. આવા ધર્મપરાયણ સુરખી વડીલોની ચરણની રજ દિકર.

વિશ્વમંગલ.

અમારી યોજના.

સ્વધર્મનિષ્ઠ પ્રેમી અંધુઓ !

વર્તમાન ધર્મહાસના સમયમાં અનેક ધાર્મિક અને સામાજિક પત્ર-પત્રિકાઓના જન્મ-મરણની સંખ્યા કાંઈ ઓછી નથી, ધાર્મિક જ્ઞાનની સમૃદ્ધિ અર્પનારા પ્રેરક માસિક જન્મતાં વારં વારં મૃત્યુની તોત્કાલિક મુક્તિ પણ સાચેજ લેતાં આવે છે. આપણી દુર્દશાનું આ એક લયનક છતાં સરસ દર્શાત છે.

આજે આપણા ગુજરાતી યુવકોનાં માનસ બુદ્ધ સંચારમાં હજારો ગયાં છે, તેઓને શારીરિક શાસ્ત્રના બહાનાતળે ઉત્પન્ન થઈને પેટ ભરનારાં અને જોનું નામ લેતાં પણ આપણને ચરમ આવે તેવું ગંદું સાહિત્ય ફેલાવનારાં પત્ર-પત્રિકાઓ વાંચવામાં રમ ઉત્પન્ન થવા લાગ્યા છે, અને એ જાતીયવિજ્ઞાનશાસ્ત્રનું છીંછરું જ્ઞાનસંપાદન કરવામાં પરિણમે આપણી આર્થિકસંસ્કૃતિને અને યોતાની અખુટ સમૃદ્ધિ સ્વરૂપ શક્તિને તેઓ ગુમાવી દે છે. અને યોતાની વહીવટપાછાંત ધર્મભાવનાઓ, પરમાત્મભક્તિ તેમજ જ્ઞાનને પણ જૂલી જાય છે.

આથી કેટલીએક આબદોને લક્ષ્યમાં લઈને અમે અમારી એક નવ્ર યોજના આપના સમક્ષ ધરીએ છીએ.

આપણે મુસાફરીમાં, મિજભાનીમાં, મિજલસોમાં અને માનસન્માનાર્થે હંફ બહારના ખર્ચે સુંદર ભોજનની સગવડ કરીએ છીએ, પરંતુ આત્માના આહાર માટે કાંઈ વ્યવસ્થા કરી છે ? મનુષ્યજીવનને ઉન્નત રક્ષાપર પહોંચાડવા માટે આત્માના આહારની-ભક્તિ-જ્ઞાનની ખાસ જરૂર છે.

અમે એ ભક્તિ, જ્ઞાન, સેવા સહચાર અને સત્સંગનો શુદ્ધ ગુજરાતી ભાષામાં અપૂર્વ લાભ આપી વ્યક્તિગત કે ધાર્મિક નિંદા-ટીકાઓથી અલગ રહીને આત્મકલ્યાણના માર્ગને નિર્દિષ્ટ કરનાર પ્રાણવાન—

“ વિશ્વમંગલ ”

નામનું માસિક પત્ર પ્રકાશિત કરવાની યોજના કરી છે તેના વાર્ષિક ખાસક બનીને ઘેર બેઠાં સત્સંગનો લાભ મેળવવાનો નિશ્ચય કરી અમારી આ યોજનાને અપનાવવાની અમારી ખામ આપ્રદ્ભ હરી અપીલ છે.

‘ વિશ્વમંગલ ’ અનેક વિદ્વાન મહાત્માઓ અને પ્રભુલક્ષ્મીની પ્રસાદી વડે તમેને ઘેર બેઠાં દિવ્યમાર્ગ દર્શાવવાનો પ્રયત્ન કરશે, એક ધરીજરતાં વાંચનથી આખા દિવસના સાંસારિક વિષ ઉપર અમૃત સમાન અસર કરનાર થશે, સચિત્ર ધાર્મિક લેખોદ્ધારા સત્યમાર્ગનો નિર્દેશ કરવામાં સહાયક થશે, તમારા આત્મામાં ધાર્મિક તરવજ્ઞાન વિષયક લેખોદ્ધારા નવું જોજસ ઉત્પન્ન કરશે. અને તમારા વિચારોને ઉન્નત બનાવવા માટે અલ્પનિષ્ઠ ગુરુ સમાન બનીને કલ્યાણ માર્ગમાં સહાયક થશે.

ફક્ત એજ માસમાં ‘ વિશ્વમંગલ ’ તો પ્રવેશક બહાર પડશે અને ત્યાર બાદ નિયમિત પ્રતિમાસે પાંચ ફર્મનું સચિત્ર ધાર્મિક વાચન પ્રકટ કરશે.

આપ નાટક-સિનેમામાં, પાન-સોપારીમાં, અને એવા અનેક મોજશાખમાં ધણો ખર્ચ કરો છો ત્યારે તેમાંથી રોજની એકજ પાઈ આવા ધાર્મિક વાંચન માટે ઓછી કરીને જ્ઞાન-હાણીમાં તમારો સાથ અવરૂપ પૂરાવશો.

વિશ્વમંગલની સહાયતાઅર્થે નીચેની શ્રેણીમાંથી કોઈ પણ શ્રેણી અનુસાર આપ વિશ્વમંગલના કાર્યમાં સહકાર આપી શકો છો.

એકજ વખત માટે પ્રાણહતા રૂ. ૫૧)

પ્રતિવર્ષે.....પોષક રૂ. ૨૫)

પ્રતિવર્ષે.....સરક્ષક રૂ. ૧૦)

પ્રતિવર્ષે...માનનીય ગ્રાહક રૂ. ૫)

પ્રતિવર્ષે.....વાર્ષિક ગ્રાહક રૂ. ૨)

વિદ્યાર્થીઓ-વાંચનાલયો અને

*

સત્સંગમંડળો માટે રૂ. ૧૧

વ્યાપાર વિકસાવવાનું સાચું સાધન.

ધર્મ પ્રેમી વ્યાપારી બંધુઓ !

આપ આપના ધંધાની જાહેરતા અનેક પત્ર પત્રિકાઓમાં કરો છો, વિશ્વમંગલ જેવા ઉગતા ધર્મપ્રાણ માસિક પત્રની લગભગ ૧૦૦૦) નકલો શરૂઆતથી પ્રકાશિત થશે અને હિંદુસ્થાનના લગભગ તમામ દેશોમાં અને આફ્રિકા વિગેરે દેશાન્તરોમાં પણ તેના અનેક ગ્રાહકો નોંધવાનો અમારો પ્રયાસ ચાલુ છે, આશા છે કે આપ આપની જાહેરખબર વિશ્વમંગલમાં આપીને આપના વ્યાપારમાં અનેક ગણો લાભ પ્રાપ્ત કરવાની સાથે સાથે વિશ્વમંગલના કાર્યમાં સહકાર આપવાની ઉદારતા દર્શાવશો.

વિશ્વમંગલ વ્યાપારી દષ્ટિએ નહીં પરંતુ જ્ઞાન પ્રચારનું જ ધ્યેય મુખ્ય રાખીને પ્રકટ થતું હોય જાહેર ખબરના લાભો ધણીજ ઓછા અને સાધારણ વ્યાપારીને પણ પોષાય તેવા રાખવામાં આવ્યા છે.

જાહેર ખબરના છેલ્લા વ્યાજખી ભાવો.

અંદરના કોઈ પણ પેનમાંથી આપું પેન. અર્ધું પેન. ૦૧ પેન.			
એક માસ	૫-૦-૦	૩-૦-૦	૨-૦-૦
ત્રણ માસ.	૧૨-૮-૦	૭-૮-૦	૫-૦-૦
છ માસ	૨૨-૮-૦	૧૨-૮-૦	૭-૮-૦
એક વર્ષ	૪૦-૦-૦	૨૨-૮-૦	૧૨-૮-૦

ધાર્મિક સંસ્થાઓ, પુસ્તકાલયો તેમજ ધાર્મિક પુસ્તક પ્રકાશકોની જાહેર ખબરમાં ૨૫ ટકા વજતર આપવામાં આવશે.

ટાઈટલના ગ્રીન પેનનો ચાર્જ ઉપરના ચાર્જથી સવાયો અને ઓછા પેનનો ચાર્જ ચાલુ ભાવેથી દોઢગણો સમજવો.

આશા છે કે આપ આપની જાહેર ખબર અમારા માસિક પત્રમાં આપીને અમારા કાર્યને સહકાર આપશો.

દરેક જાતનો પત્ર વ્યવહાર નીચેના એડ્રેસથી કરવો:—

પં. મંગલજી-હિંદવજી પુરોહિત, શાસ્ત્રી, પુરાણવિશારદ.

સીતલા લાક્ષ્મી-જુનાગઢ.

વળી કહ્યું કે તમે માફ શું સાફ કર્યું? હજારો અવતાર આ શરીરે લેવરાવ્યા છે, એક અવતારે તે શરીર રણમાં મુક્યું, તો બીજો અવતારે અથવા તે અવતારે હરિનો લાભ થાય. જુઓ અંબરીષ રાજાએ ઘરમાં રહીને સેવા કરી, ત્યાર પછી શરીરને રણમાં મુક્યું. પાંડવોએ રાજ કર્યું, ત્યાર પછી પોતે પંધાર્યા એણે જાણ્યું; ત્યારે કોઈને પૂછવા રહ્યા નહિ, ને હિમાલયે દેહ મુકી તો તે પ્રભુ પામ્યા. વળી ભરત રણમાં રહ્યા તો પ્રભુની પ્રાપ્તિ થઈ, નેમ જે ભગવદીય ઇન્દ્રિયોના સ્વાદ મુકી દે, ને દેહનો નિરોધ દમન કરે તે પ્રભુ પામે. વળી ઉદ્ધવજી પ્રભુના સખા તેમને પણ બદ્ધીકાશ્રમમાં મોકલ્યા ને ટાંટે તથા જુએ માર્યા. કોઈને ઘરમ ખાતાં પોતાં પ્રભુ મળતા નથી, ને મળશે પણ નાહ. છેલ્લે તો ત્યાગ જ છે. ત્યાગ પ્રભુને બહુ જ રુચે છે.

૬૬. વળી એક દિવસે કહ્યું કે, એક દિવસ મર્યાદા પાળે, ને તેનો દેહ છોડે તો મજામાં પડી થઈને અવતરે. તે પ્રભુને વેણુનાદ કરતાં દેખે. વળી એક વરસ મર્યાદા પાળે, ને દેહ છોડે, તે ભક્તને મજાભક્તના ચરણારવિંદની પ્રાપ્તિ થાય. જે રજા બ્રહ્માદિક આદે છે, છતાં તેમને મળતી નથી, તે તેને પ્રાપ્ત થાય. જે ભગવદીય મરજદ સર્જનાર વરસ કરતાં વધારે એટલે જન્મભાર પાળે તેને નિધિ સિદ્ધિની પ્રાપ્તિ થય એવા જીવ બનીસ લાખ થશે, નિધિના સિદ્ધિના ત્યાં સુધી વજ્રભકુલનું પ્રાકટય છે. બ્યારે બનીસ લાખ પુરા થશે, ત્યારે વજ્રભકુળ લીલામાં પધારશે. શ્રીવજ્રભકુલ છે તે આ જીવને લેવાને માટે નિત્યગિદ્ધ જીવને અથે અર્ધી પંધાર્યા છે.

વળી કહ્યું કે આ પ્રાણીમાત્ર બ્રહ્માર્થી કીરી સુધી ભગવાનના જીવ છે, ને વંશજીવ છે, તે શ્રીમદ્દામ્ભુજનાં હોકરાં છે. માટે ભગવદીય દુભાય ત્યારે શ્રીઆચાર્યજી અપસન્ન થાય. જે મદ્દામ્ભુજને પ્રસન્ન કરવા હોય તો વંશજીવને પ્રસન્ન કરવા લેઈએ, માટે જેવાતે ભગવદીય પ્રસન્ન થાય તેમ કરવું.

વળી કહ્યું કે જેટલી મંદિરમાં સામગ્રી છે, તે નિધિસિદ્ધિનું સ્વરૂપ છે, માટે સાયત્રીને ચાલવું, એક દિવસ શ્રીગુણાદ્યને પગને અંગુઠે વીંછીએ ચડેકા દીધો, ત્યારે કારણ પૂછતાં પોતે કહ્યું કે, શ્રીકોટારજીની ગોદરીએ પગ અડક્યો હતો, તેનો દોષ નિવારણ થયો. એવા પોતે પ્રભુની વસ્તુઓ બીએ છે, તો આપણે તે કોણ? એક કીટ જેવા, માટે લેઈને ચાલવું, એવી ભગવત સામગ્રી છે.

વળી જે જીવ લાંબું છે કે. હું સેવા કરીને પ્રભુને પામીશ, સ્મરણ કરીને પ્રભુને પામીશ, તે જીવને મર્યાદાનું દાન થશે, જે જીવ એમ જાણશે કે મારે

આપ નાટક-સિનેમામાં, પાન-સોપારીમાં, અને એવા અનેક મોજશોખમાં ધણો ખર્ચ કરો છો ત્યારે તેમાંથી રોજની એકજ પાઈ આવા ધાર્મિક વાંચન માટે ઓછી કરીને જ્ઞાન-લ્હાણીમાં તમારો સાચ અવસ્થ પૂરાવશો.

વિશ્વમંગલની સહાયતાઅર્થે નીચેની શ્રેણીમાંથી કોઈ પણ શ્રેણી અનુસાર આપ વિશ્વમંગલના કાર્યમાં સહકાર આપી શકો છો.

એકજ વખત માટે પ્રાણદાતા રૂ. ૫૧)

પ્રતિવર્ષે.....પોષક રૂ. ૨૫)

પ્રતિવર્ષે.....સંરક્ષક રૂ. ૧૦)

પ્રતિવર્ષે...માનનીય આદક રૂ. ૫)

પ્રતિવર્ષે.....વાર્ષિક આદક રૂ. ૨)

વિદ્યાર્થીઓ-વાંચનાલયો અને

સત્સંગમંડળો માટે રૂ. ૧૫

*

વ્યાપાર વિકસાવવાનું સાચું સાધન.

ધર્મ પ્રેમી વ્યાપારી બધુઓ !

આપ આપના ધંધાની જાહેરાતો અનેક પત્ર પત્રિકાઓમાં કરો છો, વિશ્વમંગલ જેવા હિતા ધર્મપ્રાણ માસિક પત્રની લગભગ ૧૦૦૦) નકલો શરૂઆતથી પ્રકાશિત થશે અને હિંદુસ્થાનના લગભગ તમામ દેશોમાં અને આફ્રિકા વિગેરે દેશાન્તરેમાં પણ તેના અનેક આદકો નોંધવાનો અમારો પ્રયાસ ચાલુ છે, આશા છે કે આપ આપની જાહેરખબર વિશ્વમંગલમાં આપીને આપના વ્યાપારમાં અનેક ગણો લાભ પ્રાપ્ત કરવાની સાથે સાથે વિશ્વમંગલના કાર્યમાં સહકાર આપવાની હિતરતા દર્શાવશો.

વિશ્વમંગલ વ્યાપારી દૃષ્ટિએ નહીં પરંતુ જ્ઞાન પ્રચારનું જ ધ્યેય મુખ્ય રાખીને પ્રકટ થતું હોય જાહેર ખબરના ભાવો ધણાજ ઓછા અને સાધારણ વ્યાપારીને પણ પોષાય તેવા રાખવામાં આવ્યા છે.

જાહેર ખબરના છેલ્લા વ્યાજખી ભાવો.

અંદરના કોઈપણ પેજમાંથી આખું પેજ. અર્ધું પેજ. ૦૧ પેજ.			
એક માસ	૫-૦-૦	૩-૦-૦	૨-૦-૦
ત્રણ માસ.	૧૨-૮-૦	૭-૮-૦	૫-૦-૦
છ માસ	૨૨-૮-૦	૧૨-૮-૦	૭-૮-૦
એક વર્ષ	૪૦-૦-૦	૨૨-૮-૦	૧૨-૮-૦

ધાર્મિક સંસ્થાઓ, પુસ્તકાલયો તેમજ ધાર્મિક પુસ્તક પ્રકાશકોની જાહેર ખબરમાં ૨૫ ટકા વજનતર આપવામાં આવશે.

ટાઈટલના ત્રીજા પેજનો ચાર્જ ઉપરના ચાર્જથી સવાયો અને ચોથા પેજનો ચાર્જ ચાલુ ભાવોથી દોઢગણો સમજવો.

આશા છે કે આપ આપની જાહેર ખબર અમારા માસિક પત્રમાં આપીને અમારા ને સહકાર આપશો.

દરેક ખાતમતો પત્ર વ્યવહાર નીચેના એડ્રેસથી કરવો:—

પં. મંગલજી-ઉદ્ધવજી પુરોહિત, શાસ્ત્રી, પુરાણવિશારદ.

સીતલા લાકમ-જુનાગઢ.

વળી કહ્યું કે તમે મારું શું સંપ્રભુને નહિ પંચ મોટાઈને ભજો છે. તેમની છે, એક અવતારે તે શરીર ઉદ્ધાર કરશે, વળી સેવાથી અમને લીલાની અવતારે હરિનો લાલ થાસવા કરીએ તો) જે પ્રભુના ગુણ, જશ, મહિમા, ત્યાર પછી શરીરને રણભજન કરીએ તે પ્રભુનું નહિ. જેને પ્રભુ પ્રસન્ન પંથાર્યા એવું જાણ્યું કરીએ વાસના જોઈએ નહિ. એમ જાણવું કે મારા ગુરુએ તો તે પ્રભુ પામ્યદરાગ્યા, તેની મારે સેવા કરવી. જેવી બની આવે તેવી ભગવદીય ધૃતિએ વાસના રાખવી નહિ. એમ જાણવું કે હું શું કરું છું? વળી ઉદ્ધવણીએ કે ચોરાસી વંશુવ આમ આલ્યા છે, આપણે કરીએ ઉદાવ ભુખે મુએ. પ્રભુના મોં સામું જોવું, કરીએ વિચાર ન જોઈએ, મારી શી નાંદ્યશે એમ જાણી પ્રભુ ઉપર સ્નેહ રાખવો, અને કહેવું કે રાજ, તમે પ્રસન્ન આ તો કરો, ગમે તો રાજની પાસે રાખો, ગમે તો વેચો, ગમે તો નરકમાં ફેંજો, ગમે તે કરો હું તો તમારો છું. સર્વ કરીએ પણ એમ કહીએ, કે હું તો કાંઈએ જાણતો નથી. મને આ પ્રભુ આપ્યા છે. તેમનું ભજન યથાશક્તિ થાય છે, તે કરું છું. ધર્મના ભગવદીયને ધર્મની પ્રાપ્તિ થશે, ને કેવળ મોના ભગવદીયને તે ધર્મ સ્વરૂપની પ્રાપ્તિ થશે. અગિઆરશ કરીને એમ જાણીએ, કે મારું કેવું મોટું ભાગ્ય છે કે અગિઆરશ કરે? તે અગિઆરશ કરીને એમ ન જાણે કે હું કૃતાર્થ થવા કરું છું. માત્ર મોટા કહી ગયા તેથી કરું છું. મારે તો આ બેસા છે તેજ છે. એમના સ્વરૂપ સર્વે છે.

વળી કહ્યું કે આ અમારી પાસે સર્વે બેસે છે, તે અમારું ભાગ્ય છે. આપણને એમનો સંગ થાય છે. જાહુ મોટા પરમેશ્વર છે, પણ જ્યારે આપણે વેશ્યાના ઘરમાં બેસીએ, એના ગળામાં હાથ નાખીએ, તેની જોડે રકાણીમાં ખીચડી ખાઈએ, એને ડોળીઆ ભરાવીએ, એ આપણને ડોળીઆ ભરાવે. વળી મંદના સીસા મોં આગળ પડ્યા હોય, વળી હુક્કાની નેદ મોંમાં મુકી છે, ત્યારે આ શ્રોતામાં કાંઈએ આપણી પાસે આવશે? ત્યારે જવાબ મળ્યો કે કાંઈ પણ ન આવે. ત્યારે તમે મારા ઉપાસી નો નહિ, મારી દેહ તો અર્ધીઆ હતી, ને વળી ત્યાં છે. દેહના ઉપાસી કોઈએ છે નહિ, સૌ ધર્મના ઉપાસી છે, ત્યારે દેહની પ્રાપ્તિ ક્યાંથી થાય? એટલે સૌ ધર્મના ઉપાસી છે, ધર્મની ઉપાસના કોઈ કરતું નથી, તેથી ઉપરને ઉપર અથડાય છે, જ્યારે કેવળ

તિલકની, નાતની, જાતની બધી લાજ છોડીને ત્યાર પછી પણ ધર્મચારામન પાસે જઈને સેવા કરે, એવો કોઈ માએ જણ્યો નથી; ને જણશે પણ નહિ. એવું ભક્તિનું રૂપ છે. વળી લોકના મોં સામું જોવું, ને વળી ભક્તિ કરવી એ કેમ બને ? માથું વેગળું મુક્યા પછીની વાત છે.

લોક કહેશે કે, મુઓ ઘરમાંથી ગયો તો ! લોક કહેશે બ્રહ્મ થયો, લોક કોઈ જોડે જોડશે નહિ. કોઈ જોગોપાજ પણ કહેશે નહિ. આમ છતાં એને પ્રભુનો આનંદ વધતો જશે. તે ભગવદીયનો માર્ગ છે.

૧૦૦. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે આ પૃથ્વી આ લોકમાં છે, તે વૈકુંઠમાં નથી, માટે રખે અજણે વૈકુંઠના ભોગ ભોગતા. જુઓ તો સર્વે ચતુર્ભુજ રૂપ જેવા ભગવાન તેવા સર્વે છે. એટલે ત્યાં દીનભાવ તો છે નહિ. પ્રભુ ન ભજવાથી દીનતાવાળી વાણીથી કહીએ કે મારી શી વલે થશે ? તે દીનત્વ, સેવન ન બને તેનું દીનત્વ, કોટનકોટિ પ્રકારનું દીનત્વ, તે એ લોકમાં ક્યાં છે ? ક્યાં પ્રભુ ને ક્યાં જીવ ? જેટલાં દીનત્વ આ પૃથ્વીમાં છે, તે કહીએ છીએ. માટે જે કાંઈ આ લોકમાં છે, તે કંઈએ નથી, દીનત્વથી જ પ્રભુ પ્રસન્ન થાય.

વળી આપણે કહેવું જોઈએ, કે રાજ વહાલા થાય ને રાજની સેવાને રાજનાં દર્શન તથા રાજના ભક્તોનો સત્સંગ તથા રાજની કથાવાર્તા કરીએ, એટલા વાનાં કોઈ પણ જગાએ છે નહિ. વૈકુંઠમાં તો સેવાએ નથી, ને સત્સંગ પણ નથી. તથા કથાય નથી. તે ભરતખંડમાં છે.

૧૦૧. વળી એક દિવસે કહ્યું. સૌમાં હરિ કહ્યા. બ્રહ્માથી તે કાંડી સુધી શિવમાં, નારદજીમાં, ને આ જગતમાં સર્વમાં હરિ છે. એવાના પ્રતાપે આપણને દર્શન આપે છે, ને આપણે તો મલિન છીએ, માટે હરિ જેવામાં જાત પર છે. માટે વિચારે, કે જેમ જેમ મોટા તેમ તેમ હરિ દેખે છે, કુતરાના હરિ ને મોટા ભગવદીયના હરિ સરખા ન કહેવાય.

૧૦૨. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે આ જીવને અભિમાનને વળી અહંકાર ન હોય ને દીનતા આવે ત્યારે પ્રભુ પ્રસન્ન થાય. વળી અચળ બુદ્ધિ થાય. ગમે તેટલું દુઃખ પડે, ગમે એટલા રોગ થાય, ભૂખે મરાય, પણ પ્રભુજી વહાલા લાગે. ભગવદીય પણ વહાલા લાગે, વાણીને વશ રાખે, કંઈ ખોલે નહિ.

સામાને દુઃખ થાય. વળી મનને અચલ રાખવું, મન ચળાવવું નહિ, એટલાં વાનાં આવે, ત્યારે પ્રસન્ન પ્રભુજી થાય.

૧૦૩. વળી એક દિવસે કહ્યું કે વેદની શ્રુતિ પ્રભુનું વર્ણન કરે છે. સવે એમ કહે છે કે આ જગતમાં દરિ છે, ત્યારે વેદની શ્રુતિઓએ કહ્યું કે એવું ખોટું શું બોલ્યા? આંઆ હવ ને આં આ મોઠા પ્રભુ? આ હવને બંધ છે. કાંઈ પ્રભુને બંધન છે નહિ. વળી આ હવ નરકમાં પડે છે, ત્યારે તેની સાથે પ્રભુ કાંઈ નરકમાં પડતા નથી. મારે આ હવ ને પ્રભુ સમાન છે નહિ. આ હવને તો કરોડો મા ને બાપ થાય છે, ને વળી થશે. એના બાપને ગાળ દે તો તેને હવ મારવા દોડે, પણ દરિને ગાળ દે ત્યારે કોઈએ બોલે નહિ. વળી માને ગાળ દે ત્યારે લડીએ, પણ શ્રીકૃષ્ણભીલને ગાળ દે ત્યારે કંઈએ નહિ; ત્યારે હવને ને પ્રભુને શો સંબંધ છે? તું કરોડ વાર કૃતરો થાય ત્યારે કૃતરી મા, ને ગધેરો થાય ત્યારે ગધેરી મા. વળી ઓળગાણો થાય ત્યારે ઓળગાણી મા થાય, ત્યારે તારે ને પ્રભુને શો સંબંધ? તું દત્તો તો પ્રભુનો અંશ પણ આપદાએ તને હવ કર્યો છે. હવને ને પ્રભુને કંઈ બનતું નથી; જ્યારે તું હવ મરીશ, ને પ્રભુનો દાસ થઈશ, ને માને બાપનું સગપણ નહિ જાણું, ને આ લોકનો મરી જઈશ, તથા પ્રભુનો છોકરો થઈશ, ને પ્રભુ તે બાપ ને શ્રીકૃષ્ણભીલ તે મા જાણીશ, એમને મુખે મુખી ને એમને દુઃખે દુઃખી થઈશ ત્યારે પ્રભુનો દાસ થઈશ. જ્યારે તારો હવબાવ જશે; ત્યારે તારો ને પ્રભુનો પાછો સંબંધ થશે, તે કેમ જાણીએ? અદોરાત પ્રભુની સેવા, પ્રભુનું કીર્તન, પ્રભુની કથા, પ્રભુનું ધ્યાન એમના વિના કંઈએ જાય નહિ, ત્યારે તો દાસ થયો. ત્યારે પ્રભુને તારા ઉપર મમતા આવે, જેવા તને પ્રભુ વદાતા લાગે, નેવા તું પ્રભુને વદાતો થઈશ. શ્રીમદાપ્રભુજીએ ગદ્યમાં કહ્યું છે કે સદસ વતારથી પ્રભુથી વિછર્યો છું, મારે પ્રભુ વિના કંઈએ મન યાત્રીશ નહિ. વળી પુષ્ટિમાર્ગની રીત તો આપી છે. ત્યારે પૂછ્યું કે આ રીત રીતે જાણાય? ત્યારે જવાબ આપ્યો કે જેને છોકરો ન હોય, તેની વંશ જતી હોય, ત્યાર પછી તેને વળી છોકરો આવે તો તેને કેવા આનંદ થાય? રાત દહાડે છોકરામાંજ મન રહે, ને વળી દેખે ત્યારે આનંદના ઓથ ઉઠે. વળી છોકરો આવ્યા પછી એમ જાણે કે વીસ પચીસ વર્ષ હતું તો છોકરો પરજાતું, વળી છોકરાની વહુની અધરણી કહું ને છોકરાનાં છોકરાં જોડે, આવે રાત દિવસ વિચાર કરે છે, નેમ આ હવને પોતાના પ્રભુની ચિંતા કરવી કે દવે હું તો મરવા પડ્યો, મારા પ્રભુની સેવા કેણુ કરશે? એવી ચિંતામાં રાતદિવસ જાય, ચિંતાથી આંખે આંસુ વળાજું કરે. અદોરાત પ્રભુનાજ વિચારમાં

જય કે એમને કોણ સારી સામગ્રી આરોગ્યવશે? વળી એમને કોણ મારા કહેશે? આ હું તો મરવા બેઠો છું, મારા પ્રભુની શી વલે થશે? એમ કરતાં કરતાં આંખમાંથી આંસુ વાળ્યા. જય ને તેની દેહ છુટે, ત્યારે તેને પુષ્ટિનું દાન થાય.

૧૦૪ વળી એક દિવસે શ્રુતિઓએ કહ્યું, કે મહારાજ, આ તમને સર્વે લોક તો પડિત કહે છે; વળી મોટા સાધુ પંડિતના ગ્રંથ એમની નજરમાં આવે એવું કહે છે; સાધુઓ તમારાં કીર્તન બોલે છે, તે સૌ બુદ્ધ ગાય છે, કારણ કે આ પંડિતો તમારા રૂપને જાણતા નથી, તેમ સાધુઓ પણ જાણતા નથી; ત્યારે કોણ જાણે છે? જેણે તમારા સ્વરૂપનાં સાક્ષાત્ દર્શન કર્યા હોય તે જાણે. આપનાં દર્શન તો એ બેમાંથી એકેયે કર્યા નથી, ને વળી બોલે છે કે શ્રીકાકરજી પીતામ્બર પહેરે છે, તે કરોડો વિજળીને લગ્ન પમાડે છે; એવા પુટલા છે. આ બધું બોલે છે, તે બોલું છે; કારણ કે પ્રભુનાં દર્શન તો છે નહિ; ત્યારે બેઠાવાડો કરીને કીર્તન ગાય છે, તે સર્વે 'બોલું' છે, તેનાથી કંઈ પ્રભુ પ્રસન્ન થાય નહિ; પેલા પંડિત ગ્રંથ કરે છે, તેમને પણ પ્રભુનું જ્ઞાન નથી. એ બેઉ 'બોલું' બોલે છે. આ વાદળ આકાશનું પ્રભાણ જાણતો નથી, તો પ્રભુનું પ્રભાણ આ જીવ શું જાણે? ત્યારે કહ્યું કે કોણ જાણે? મહેતાજી જાણે? ત્યારે જવાબ આપ્યો કે શ્રીદારિકાનાથજીની પાસે બેસે, ને પ્રભુના જશ કરે તે ખરા. જેણે પ્રભુ જોયા છે, પ્રભુ દીકા છે, તેથી જે કંઈ તે બોલે તે ખરું, બીજા બોલે તે 'બોલું' છે, વળી કહ્યું કે આ જે કીર્તન ગાય છે તે શ્રવણ કરે છે, સેવા કરે છે તે પ્રભુને પહોંચતું નથી, તેનું કૃણ પ્રભુ ખાવા આપે તેટલું. મરે ત્યારે તેની સાથે કંઈ આવે નહિ. ત્યારે 'પૃથ્વી' કે પ્રભુને ક્યું પામે? ત્યારે જવાબ આપ્યો કે અન્ન વિનાં પ્રાણ જતા હોય એને તે વર્ષતે ભૂખ્યા જેમ અન્ન અન્ન કરે, તેમ સેવા વિના, કીર્તન વિના, સ્મરણ વિના, કથા વિના પ્રાણ જાય, જીવ સુધાઈ જાય; કશું કામકાજ સુજે નહિ, ત્યારે પ્રભુ પ્રસન્ન થાય.

વળી 'કહ્યું' કે ભગવાનને ભગવદીય એક છે? ત્યારે જવાબ આપ્યો કે ભગવાનના હાથમાં સવે છે; ને આના હાથમાં કંઈ પણ છે નહિ. ભગવાન કાળને રમકડાની પેઠે ન્યાયે છે, તે કાળ આનું 'બોલું' મંચડી નાખે છે, ને પ્રાણ લઈ જાય છે. એ જીવના હાથમાં કંઈ છે નહિ, પુરુષોત્તમ કોટિ બ્રહ્માના કર્તા છે. પ્રજાભરતોને વચ્ચે દેખા દીધું ગાંધે માંત દિવસ

ગિરિરાજ ધારણ કરીને રક્ષા કરી, વળી દાંવાનળનું પાન કર્યું. આ સાધુથી ને ભગવદીયથી કંઈ પણ થાય નહિ. ઘર બળતું હોય, હોકરો મરતો હોય તો કહે છે કે હે વૈષ્ણવજી, આ મારો હોકરો મરે છે, ને મારું ઘર બળે છે તે બચાવો. ત્યારે કહે છે કે અમારાથી નહિ બને, એ તો ભાઈ પ્રભુના કામ છે. પ્રભુએ તો ગુરૂના હોકરા ધર્મરાજ પાસેથી આણી આપ્યા, એ તો એમની સામર્થ્ય. એવા આજના ભગવદીય છે કે વૈષ્ણવ થઈને ખૂલ્ય છે. વળી, કોઈ કોઈને બગાડનારા છે મારે સેવા તો એક શ્રીકોકરજીની કરવી, સ્મરણ કીર્તન શ્રીકોકરજીનું કરવું, એથી કામ થશે. બીજું સર્વે બુદ્ધું છે.

૧૦૫. વળી કહ્યું કે કીર્તન કરો; સ્મરણ કરો, ધ્યાન કરો, સેવા કરો, ને કંઈ સારું કામ કરો; એકાદશી કરો; એણે કંઈ પ્રભુ પ્રસન્ન થાય નહિ. ત્યારે પૂછ્યું કે મહારાજ આ છવ શું કરે? ત્યારે પોતે કહ્યું કે આ છવ સેવા કરે છે, પણ સેવાની શક્તિઓ પ્રભુના હાથમાં છે તે શક્તિ પ્રભુ આપે ત્યારે તે પ્રભુ પ્રસન્ન થાય તેમ સ્મરણ કરવાની શક્તિ, તેમ કીર્તનની, તેમ ધ્યાન , તેમ વ્રતની એ સૌ શક્તિનું મૂળ પ્રભુ છે. હું આ કડું ને પ્રભુને પામું, તે ખોટું છે. કરવું સર્વેય પણ આશા પ્રભુની રાખવી. પ્રભુ કરશે તે થશે. પ્રભુ વિના કોઈની આશા રાખશો નહિ. પ્રભુ વગર કોઈની આશા રાખવી એજ અન્યાય છે. ધર્મ વડે પ્રભુ પ્રસન્ન થાય નહિ. કેવળ ધર્મને ભજવાથી પ્રભુ પ્રસન્ન થાય. ધર્મ તે શું? માળા જપીએ, કીર્તન કરીએ, શ્રવણ કરીએ; ને જાણીએ કે એથી પ્રભુ પામીશું, એ ખોટું છે. સર્વભાવથી આશા પ્રભુની રાખીએ કે મહારાજ, હું કશુંજ જાણતો નથી કે તમો શાણે પ્રસન્ન છો? આની મને તો ખબર નથી, આ મોટા કહે છે ને કડું છું, પણ કુળ તો તમારા હાથમાં છે. તમે મારા ધણી ને હું તમારો દાસ છું.

૧૦૬. વળી એક દિવસે કહ્યું કે વેદની શ્રુતિઓ તો એમ કહે છે, કે આ છવને મરવું ને અવતરવું ક્યાં સુધી? તો આ છવ ને દુરિ બુદ્ધા ગણ્યા છે ત્યાં સુધી તો એ કાળના મોંમાં છે. ને આ જગત ને દુરિ એક જાણે, ત્યાર પછી એ કાળના મોંમાં નહિ. તે છવ ધર્મ રાજને માથે પગ દઈને જ્યાં પ્રભુ છે, ત્યાં જશે, હવે ત્યાં જશે તે ભગવદીય કેવી રીતે જશે, કે બ્રહ્માથી તે કાઠી સુધી શ્રીદારકાનાથજીનો પરિવાર જશે. જેણે પ્રભુનો ગૃહસ્થાશ્રમ જાણ્યો તેને કોણ મારે અથવા ગાળ દે? તે માથું નીચું કરશે, તે ઉંચો કદાપિ નહિ થાય. ક્યા ભગવદીય એવી દૃષ્ટિથી જુએ છે, એમ. પૂજતાં કહ્યું કે, શ્રીશુકદેવજી,

ભરતજી એમને ગમે તો મારો ગમે તો ખાંધો, પણ એઓ ઉચ્ચાર કરો કરે નહિ. દેવીના ભક્તે ખાંધ્યા; ત્યારે બધાયા. જુએ છે તો હરિ ખાંધે છે. દેવીને દીઠી, ત્યાં પણ હરિ જોયા, તરવાર ઉંચી કરી તેમાંય હરિ જોયા, એટલે પછી કરી ચિંતા રહી નહિ. એવા ધર્મ તે આત્મારામ છે. તે ઉપર એક દષ્ટાંત કે જેમ આપણી દીકરી છે, તે પુટડી છે, તે ઉપર ખીજ લોક લાખો નજર મારે છે, પણ આપણી તેના ઉપર ખોટી દષ્ટિ થાય નહિ, વળી ખોલે છ આલે છે, કાકા કહે છે, વળી આપણા ઉપર આવીને પડે છે, ત્યારે આપણને હેત આવે છે, ત્યારે તેને માથે હાથ મુકીએ છીએ, પણ કાંઈ દુષ્ટ બુદ્ધિ થાય છે? તેમ આ મોટા આત્મારામ જગતમાં રહે છે, તે એવા રહે છે, ને આપણે તો આ સારું આ નરસું, ભલુ ભુંડુ દેખીએ છીએ, પણ આપણે ને તેને શી સગાઈ છે.

વળી કહ્યું કે આ જીવને સન્નિપાત થયો છે, તેથી શું કરે છે? ગમે તો કોઈને ગાળો દે. ગમે તો કોઈની સ્તુતિ કરે. ગમે તો નિંદા કરે, ગમે તો પ્રભુને ભજે. તેનું બોધ્યું કર્યામાંય ગણાય નહિ. લોક કહે કે ભાઈ, એનું બોધ્યું શું પ્રમાણ? એને તો સન્નિપાતનો આગો થયો છે, તેમ આ જીવ જેટલા છે, તેટલા ભગવત્સેવા કરે છે, ભગવત્સ્મરણ કરે છે, ભગવત્ધ્યાન ધરે છે, ભગવતકથા કહે છે ને સાંભળે છે તે એકેય પ્રભુ એનું ગણતા નથી. કેમ નથી ગણતા? આ તો સન્નિપાતમાં સર્વે કરે છે. સેવા કરવાને નહાયો છે ને જીવ ગમે ત્યાં જાય, સ્મરણ કરે છે, ને જીવ ગમે ત્યાં જાય છે. આમ બધું છે. તો નહાયો શું ને સેવા શી કરીશ? પણ પેલા રોગવાળાનું પ્રમાણ હોય તો એનું પ્રમાણ હોય. પ્રભુને સેવે ને જગત સાથે વહે, ત્યારે કેમ સેવા થાય? કેમ ભજય ને કેમ સ્મરણ થાય? ત્યારે પૂછ્યું કે આ જગતમાં હરિ છે તે કયા? ત્યારે કહ્યું કે અ આપ સેવા કરીએ છીએ તે. એમ જાણીને સેવા કરીશું તો પ્રભુ પ્રસન્ન થશે. જેવા આપણા પ્રભુ છે, તેવી પ્રજાને પણ જાણશે, ત્યારે કામ થશે, પણ પ્રભુને જોવામાં તાત્પર્ય છે. ગાયને તો પૂજાય, તેની પરિક્રમા થાય, તેની પુચ્છ ધોઈને પીવાય, પગે લગાય, પણ ગધેડાને તો એટલાંજ વાના થાય કે એને મારીએ નહિ, ભૂખ્યો હોય તો ચાર નાખીએ. એટલા પ્રભુ જોવાય છે. પ્રભુ સમાન કોઈ નહિ, પ્રભુ બહુ મોટા છે. આશા પ્રભુની એ બીજની રાખીએ નહિ. પ્રભુ આપણું કામ કરવાને આવ્યા છે માટે જેમ જાણીએ, તેમ હેત કરીએ, તે બહુજ મોટા છે.

૧૦૭. એક દિવસે કહ્યું, કે વેદની તિથો એમ કહે છે, કે પ્રભુને તો કાંઈ કરવું પડતું નથી; ત્યારે કાણુ કરે છે ? ત્યારે કહે છે કે પ્રભુની માયા દાસી છે, તે આ જગતને નચાવે છે. જેતું જેવું પૂર્વ જન્મનું કર્મ છે, તે પ્રભાણે તેને અવતાર લેવરાવે છે. આ માયા શક્તિનું કામ છે. જેમ જેવું બી તેવુંજ ફળ થાય તેમ. કારેલાનું બી હોય તો કારેલાંજ થાય ને કડવાંજ થાય. કેળાનું બી વાવે તો કેળાં થાય, ને તે ગળ્યાં થાય, કડવાં થાય નહિ, ને કડવું હોય તે ગળ્યું ન થાય. જેવા આ જીવના સ્વભાવ કર્યા છે, તે કોઈ કાળે મટે નહિ, ચોમાસામાં ખેતરમાં બી જેવું વાવીએ તેવુંજ ફળ થાય છે. લીંબોળી વાવીએ તો કેરી થાય નહિ, ને કેરીએ લીંબોળી ન થાય. તેમ આ જીવનાં બીજ વાવ્યાં છે, તે જેવું બીજ વાવ્યું છે, તેવું બીજ ઉગ્યું છે, દરિનો ભક્ત હશે તે દુષ્ટ નહિ થાય, ને દુષ્ટ હશે તે ભક્ત નહિ થાય, આ મનુષ્ય છે, તે બી વાવવાનાં સ્થળ છે. જેવું બીજ તેવી પ્રકૃતિ. વળી કહ્યું કે આ માયા પ્રાણીમાત્રની મા છે, તે માને છોકરો ધાવે છે; ત્યારે માને છોકરા પર હેત આવે છે; તેમ માયા જીવ પર હેત કરી તેને બંધનમાં નાખે છે. મનુષ્યની માનામાં મનુષ્યનું દ્વંધ થાય છે, કુતરીના પેટમાં કુતરીનું દ્વંધ થાય છે, વળી ગધેડીનું દ્વંધ થાય છે, ઉંટડીનું થાય છે. જેમ આ માતાએ તે પોતાની પ્રજાને ખાવું આપે છે, ને રમાડે છે; પ્રથમ કંઈક ખાવું વળી બીજું ખાવું. તેમ આ જીવને લાલચ આપી માયા રમાડે છે, જ્યારે છોકરો રમતાં ધાકશે, અને આ માનું મોહું ગમશે નહિ. ત્યારપછી બાપના મોં સામું જશે; ને માનો કેડો મુકશે, ને જ્યારે છોકરો સમજણો થશે, ત્યારે માનું મોં નહિ ગમે ને બાપની પાસે આવશે; ત્યારે કામ ધશે. બાપ તે દરિ ને મા તે માયા.

૧૦૮ વળી જેમ દુકાનદાર દુકાન માંડે છે. સાથરી માંડે છે ને સાંજ પડે ત્યારે બધું સડેલી લે છે, આમાં દુકાનદારને કંઈક મહેનત પડે છે, આંતી પેકે પ્રભુને આ જગતરૂપી દુકાનોમાં જીવોને સરજવામાં ને નાશ કરવામાં મહેનત પડતી નથી. જીવો અનાદિના છે, દુકાનદારને સાથરીમાં શ્રમ પડે છે, ભગવાનને કશોજ પણ શ્રમ નથી.

૧૦૯. વળી એક દિવસે કહ્યું કે જોડેલી પ્રભુની સૃષ્ટિ છે, તેનો તો જન્મ રાત્રીએ દાંડ દેવાતો નથી. ત્યારે કહ્યું કે અહીંયાં તો તેને રોગ બોગવાવાને છોડાવે. જેમ કોઈ સોના માગનારને પાંચ રૂપીઆ આપીને ખત દેાવે તેમ

કરશે, હજારના માગનારને જેમ સો અગર પચાસ આંખીને એને મુક્ત કરશે, ને કરજથી છોડાવશે. આ વૈષ્ણવો તો એમનાં છોકરાં છે; પણ ધર્મની મર્યાદા પાળીને એને છોડાવશે. માટ વૈષ્ણવને રોગ ઘણા થાય, ભૂખે મરાય એનું કારણ પેલા કર્મના ભોગ ભોગવાવે છે, કારણ કે પાપ તો ઘણું કર્યું છે, પણ તે પાપ થોડું કરીને (ભોગવાવીને) છુટકારો કરશે. આમ છે, તેથી એ છોકરાનું નામ ધર્મ રાજાએ દેવાનું નથી, એમાં સંદેહ નહિ. વળી -કહ્યું કે એ સેવા કરે છે; પણ પ્રભુ ખોલતા નથી, ચાલતા નથી, તેનું એને દુઃખ પણ નથી; ત્યારે પ્રભુને પણ નિશ્ચિંતપણું છે, કે મારે એના કામમાં ખોલવાનું શું કામ છે? પણ જ્યારે હું નહિ ખોલું, ને તેથી એના હૈયામાં દેવતાની અંગીલીઓ લાગશે કે આ પ્રભુ સૈની સાથે ખોલ્યા છે, ને મારી સાથે શું છે કે ખોલતા નથી? ચોરાશી વૈષ્ણવની સાથે ખોલ્યા છે, નરસિંહ મહેતા સાથે ખોલ્યા છે, ને મારો શો અપરાધ પડ્યો હશે કે મારી સાથે ખોલતા નથી? પ્રભુના અખોલાનું દુઃખ થાય, ને છાતીમાં અગ્નિ લાગે, ને કંઈ કામકાજ સુઝે નહિ; ત્યારે પોતાને ક્યા આવે ને ખોલે, એવા એ મોટા છે.

૧૧૦. વળી એક દિવસે કહ્યું કે ભગવતનામનો મોટો મહિમા છે. પણ જેના પર જેટલી કૃપા કરે તેટલું નામ દેવાય. જેને સાંઠ ઘડી નામ ચાલ્યું જાય છે, તેના નામનો મહિમા જડતો નથી. કોઈને કોઈનો આશરો પણ ભગવત નામનો આશરો કોઈને છે નહિ. નામ દે ને વળી કહે કે મેં જમનાપાન કર્યું નહિ; પણ શ્રીજમનાજી તો એમના ધણિયાણી છે. એ ધણી. વડે તો એ મોટાં છે. એમણે રમણ કર્યું, જળકીડા કરી, તેથી એ મોટાં થયાં છે. પણ વળી કહેશે કે ગંગાસ્નાન કર્યું નહિ, પણ તે તો એમને ચરણે અડેલાં છે, તેનો મહિમા એટલો છે, ને નામ તો પ્રભુનું સ્વરૂપ છે. ત્યારે સ્વરૂપને મુકીને એક અંગથી શું થાય? પણ જેના પર જેટલી કૃપા થાય. તેણે તેટલું નામ દેવાય, નામ સમાત કંઈ છે નહિ. નામનો મહિમા મોટો છે.

૧૧૧. એક દિવસે કહ્યું, કે આ વ્યાપી વૈકુંઠ છે, તે પ્રભુનું કેવળ વન છે, તે વનમાં કોણ રહે છે? તે વનમાં વાઘ રહે છે, સર્પ રહે છે, વીંછી છે, ભ્રમર છે, હંસ છે, કોકિલા છે, પોપટ છે, મોર છે, આ વગેરે સર્વ પંખી છે. વળી મોટા ભગવદીય પણ છે. તે ત્યાં રહીને પોતેપોતાની જાતમાં (સત્સંગમાં) રહીને ભગવદ્વચન ગાય છે, ને સાંભળે છે. મોર મોરમાં, ભ્રમર ભ્રમરમાં, ભ્રમરમાં મોર નહિ, ને મોરમાં ભ્રમર નહિ, એક જાતમાં બીજી જાત ભળે

નદિ. ત્યાં ભગવાન ને સંસ્મરણ છે, ત્યાં નાના પ્રકારનાં જાણ છે. ને જાણ એવાં છે કે જે વેળા જે કૃષ્ણ માગીએ તે કૃષ્ણ આપે. તે વનમાં કોણ જાય ? કે જેણે પ્રભુનું સેવન પૂજન ને નામ સ્મરણ સાદે થઈ કૃપુ હોય તે જાય. બીજાથી જવાય નદિ. જ્યારે ગુરુ અને પ્રભુ પ્રસન્ન થાય, ત્યારે ને કોઈની પ્રાપ્તિ થાય. અતિ વ્યાપી વેદુઃ છે. ત્યાં સતકાદિક પંચારે છે. જ્યાં સુધી પ્રભુનું ધ્યાન ધરતા ધરતા આવ્યા. ત્યાં સુધીનો કોઈએ ખાળ્યા નદિ. વ્યાપી વેદુઃના દરવાજા સુધી તે પ્રભુનું ધ્યાન હતું. ધ્યાન સુધી કોણ ખાળે ? પણ સાતમે દરવાજા આવ્યા ત્યારે તે કિલ્લો જેવા મંડી પડ્યા. કિલ્લો તે સોનાની ગાર અંગૂઠો, કિલ્લો રત્નની ને હીરા જોડી. ને દરવાજા તે રક્ષક મળિના છે. અર્ધા આ વખતે પ્રભુના ધ્યાનમાંથી ગયા, ત્યારે પેશું બધું ઉપરનું જોયું. આ વખતે પેશા દારૂપાણોએ કહ્યું, કે પ્રપંચ જેવા આવ્યા છે ? ક્યાં જાયો છો ? છડી આડી મરીને ઉભા રાખ્યા. એટલે મનકાદિકને કાંઈ તે ગરબો કે, આ મને ખાળે ? મળમાં શ્રાવણ છે, આથી ગર્વમાં શાપ દીધો કે જાયો, તમે પૃથ્વી ઉપર અમુર થાઓ. જય વિજય તે ભગવદીય છે, એટલે શાપ મારે ગદાઓ, પણ કશું બોલ્યાજ નદિ. શ્રાવણ ને ભગવદીયમાં એટલો ફેર ? મોટે એ પણ આવ્યા. તળ જન્મ પ્રદાદા, કુવજ ને વિભીષણ. જે ભગવદીયે પ્રભુની સેવા તે સારી પેઠે કરી છે, પણ મદાદોળી છે, ને મદા તાગરી છે, સૌ જાણવ સામે વટે છે, એ સેવાનું કૃષ્ણ વેદુઃમાં અવતરે, પણ કોઈ દોષથી સાપ, વાપ, વાંછી થાય. મોટે કાંઈ તામરા ઉપરના તામરી ખાંચી બનાવે છે.

૧૧૨. વળી એક દિવસે કહ્યું કે, પ્રભુના ધરનાં સતકાદિક, શિવજી નારદજી એ નેમજી બધીએ દેવીઓ આ જગતમાં પૂજાય છે. ને કોઈની કામનાઓ પૂરી કરે છે. કોઈ બન્ને એવાં છે, પણ પ્રભુના ધરનાં વાપરાં છે, જેમ અર્ધાઓ આ વાપરી નાનો જમે છે, ત્યારે પડ્યું આખડ્યું લેવા નાસે છે. અપહાય છે, વળી કોઈ મારે છે, એમ કરતાં કોઈને પાકેર, અચંદર, રોડ પડ્યું આખડ્યું જુલુ મળે ને વડે નિર્વાદ કરે. તેમ પ્રભુના ધર આગળ એવાની વાંતા છે. વળી સુરદાસ અરસણા નેમળે માયું કે “પતિત શિરોમળિનુ” વળી સુરદાસ દારે જરા માય પતિત એટલે દારમાં પડ્યો. દરેજે દારમાં પડ્યા ને દારનીવાન બળે કે આ મારે પ્રભુ પરાયણ. એમ જણાવે કરે છે. પણ પ્રભુને મન કેવા છે કે જેવા કંઈ કૃષ્ણ પાણીને કંઈને બેસે તેવા છે. અરસણાની

તો એ વાત છે, ને તમને ઢેડ ચામડીઆને તો વળ ચઢે છે. કોણ તમે ? તમને કોણ ગણે ? મોટા તિમિંગલની તો આવી-વાતો છે. સનકાદિક સરખા અષ્ટ પહોર એમ જાણે છે કે કાંઈ આ વાધરીને મળશે. વળી જે અષ્ટ સખાવાળા તેમનો ત્યાં આશરો છે નહિ કે લીલામાં ચાંચ બોળે. એક શ્રીઆચાર્યજી, બીજા શ્રીગુસાંઈજી તે લીલામાં અધિકારી છે, ને સાત લાલજી રૂળ વીણી લાવીને ખારણા આગળ ઉભા રહે છે, ત્યાં હાર ગુંથે છે, માળા કરે છે, પણ બહાર. માહેથી શ્રીગુસાંઈજી આવીને તે રૂળ લઈ જાય, પણ સાત લાલજી સુધી આજ્ઞા નહિ, તો તું કોણ કે આજ્ઞા કરે ? પ્રભુનું ધર એકું દુઃસાધ્ય છે, પ્રભુ એવા મોટા છે, બ્રહ્મા જન્મથી તે હજી સુધી ને સનકાદિક પણ અથડાય છે, પણ હજી દહાડો વળતો નથી, તો બીજાની તો શી આજ્ઞા ?

૧૧૩. વળી એક દિવસે પંધારતી વેળા ઓધવજી પ્રત્યે બોલે છે કે હે ઉદ્ધવ, હજી તું મારે શરણે નથી આવ્યો, ત્યારે ઓધવજી કહે છે કે તમો તો કહો છો કે મુજમાં ને તારામાં કશું ન્યૂન નથી, ત્યારે મહારાજ શરણે તે શું ? ત્યારે કહું કે હજી બ્રહ્મા શરણે નથી આવ્યા, શિવજી નથી આવ્યા, નારદજી નથી આવ્યા, સનકાદિક નથી આવ્યા, એ વગેરે આ દેહ લઈને કોઈ આવ્યું નથી. ત્યારે ઉદ્ધવે પૂછ્યું કે મહારાજ કોઈએ આવ્યું છે ? ત્યારે કહું કે એક શ્રીગોપીજન વ્રજરત્ન આવ્યા છે, કે જેમનું મન સાંઠે ધરી મારામાં. જ્યારે ગાયો ચારવા જાઉં, ત્યારે લોહી ને માંસ વિનાનાં થઈ જાય. ખાવાપીવાની વાત તો શાની હોય ! અને હું જ્યારે સાંજે પંધાર, ત્યારે શરીરમાં સર્વ (પ્રાણ) આવે, ને કમળ ખીલે તેમ ખીલે. એક એ મારે શરણે આવ્યાં. બીજી વાત તો શું કહું ? બ્રહ્માની રાત સુધી રેમાડ્યાં, પણ અર્ધા ક્ષણે થઈ નથી; એવો મારો સમાગમ એમને બહાલો છે, ત્યારે પૂછ્યું કે મહારાજ હવે શું કરું ? ત્યારે કહે છે કે આધ ને વ્યાધિમાંથી નીકળ. આ થયું, ને આ થશે, એ બેમાંથી નીકળ, ને મારાજ રૂપને વળંગ. મારા વિના ચિત્ત કંઈએ જાય નહિ એ મારું શરણ.

૧૧૪. વળી એક દિવસે કહું કે, એકાદશમાં શ્રીઓધવજી પ્રત્યે પોતે કહે છે કે, હું કશાથી પ્રસન્ન થઈ નહિ. માત્ર મારી એક અવ્યભિચારિણી ભક્તિએ મને પહોંચે. જે ભક્તિ પામે તો વ્યભિચાર નહિ. આત્મનિવેદન કરે; જેકું મારેકચંદ્ર પુષ્ટિમાં ને બલિરાજાએ મર્યાદામાં કર્યું છે. જે એવા હોય તેની તો પછવાડે હું હીંદુ છું, એવો મને ભક્તિયોગ વહાલો છે. વળી વિષયી

ભગવદ્દીય દોષ ને મારી સેવા કરે, સ્મરણ કરે, ને મન વિષયમાં રહે, છતાં સેવા એવી છે કે એના વિષય સર્વે ળળી જશે. આજે નાનો ભગવદ્દીય છે, તે આગળ જતાં મોટો ભગવદ્દીય થશે. જેમ આમનો એક તણખો દોષ તેમાં મોટો મુકીએ, ત્યારે વધે, ને સર્વ કામ થાય, તે પણ સર્વને બાળે, તેમ નાનો ભગવદ્દીય એવા મોટા થાય. આખો દિવસ ને રાત મારામાં મન રાખે. મારા વિના કંઈ એ જીએ નહિ.

વળી જેવા આપણે પ્રભુને ગળીએ તેવા તે થાય છે, પણ એ તો પુરુષોત્તમ છે. જેમ શ્રીનાથજી, શ્રીઆચાર્યજી, વળી શ્રીગુણજી.

વળી સાત સ્વરૂપની સેવા સાને લાલજીએ કરી ને આજ શીવજીભક્ત કરે છે. શ્રીઆચાર્યજીના સેવકોએ કરી ને વળી આજ આપણે પણ કરીએ છીએ. પણ જ્યાં જેવો બાવ જેટલા પ્રભુ જાણ્યા, એટલા પ્રભુ કૃપાથી તેને થશે. એક વંધ્યુવ બાળકીનું ભરકું કરિને બાળ થશે. એક વંધ્યુવ સારી સામગ્રી કરીને આરોગાવશે. વળી કોઈ પ્રભુને તાકામાં બેસારી મુકશે, તેમને આરોગાવવું એ નહિ, ને પડેરાવવું એ નહિ. ત્યાં તેવા બેસે, જેવો તારો બાવ ત્યાં તેવા પ્રભુ બેસે, તેમ સેવા તેમ સ્મરણ બાવથી કૃપશે, બાવ વિના કામ થાય નહિ. બાવે ચરણ ને બાવે ઉતરણું. વળી પ્રભુને પરમાર્થ મર્મ પળે વદાણો છે, મોટે જેમ પરમાર્થ થાય તેમ કરજો. કોઈના કામમાં મુક્યા વિના એકલા કંઈ પ્રસાદી ખાશે નહિ. આ માણી માત્રમાં પ્રભુ વિના કંઈ જશે નહિ. પ્રભુ વિના ખાલી પગ મુકીએ, એટલી જગ્યા છે નહિ. આ માણી માત્ર તો પ્રભુને સ્મરણનો એક બાગ છે, ને બાગમાં ફળમાં, ઝાડમાં, પ્રભુ શિંદાશન માંડીને બેસે છે, સર્વના પેટમાં પોતેજ આરોગે છે, એ વિના કંઈ છે નહિ. આપણા મનમાં વિષય ને નિરોધ છે. આ ભુકું, આ ભદું, આ સાફ આ નરસું. જે આપણે વિચાર કરીએ તે થાય છે? આ મોટે દ્રવ્ય દોષ તો સાફ, મોટે ધર દોષ તો સાફ, મોટે કોઈની સદાય દોષ તો સાફ, આમાંનું કંઈ થાય છે? જો નથી થતું તો આપણે આખો દિવસ શા મોટે વિચાર કરીએ છીએ? આપણને સ્વપ્ન આવે તેમાં રૂપીઆનો દગડો દેખીએ છીએ, તે વેળા તો પ્રસન્ન થઈએ છીએ. વળી જગીએ છીએ, ત્યારે કંઈએ દેખતા નથી, મોટે તેવા આપણા વિચાર છે. જે સ્વપ્નાની વાત આપણે કામ આવે, તો આપણું વિચાર્યું થાય. મોટે પ્રભુ કહે છે કે હે જીવ, તું સર્વ મુકીને મારી અવ્યભિચારિણી ભક્તિ કરજો. હું કરીશ તેજ થશે. મોટે સ્વ આમળ

જે થવાનું છે, તે હું કરું છું. તું કરો વિચાર કરીશ નહિ, તારે તો મારી સેવા, નામ, કીર્તન; મારું ધ્યાન સાહે ઘડીએ કર્યું કરવું. ધ્યાન વિના હું બંધાઉં નહિ. જેમ કોઈને બાંધવો હોય, તો દોરે બંધાય તેમ ધ્યાન મને બાંધવાનો દોરો છે.

૧૧૫. વળી એક દિવસે કહ્યું કે, આ સર્વ ઈંદ્રિયો વેરાઈ ગઈ છે, તે ઈંદ્રિયોને એકઠી કરીને મનમાં મુકે, મન બુદ્ધિને લંબાવે, ને બુદ્ધિ તેનો નિશ્ચય કરે. આ પ્રમાણે વેરાઈ ગયેલી ઈંદ્રિયોને એકઠી કરીને પ્રભુના સ્વરૂપમાં મુકવી. તે ઉપર દૃષ્ટાંત કે જેમ આ જીવનું કોઈ સારી સ્ત્રી ઉપર મન જાય છે, ત્યારે તે સ્ત્રીનું ચિત્ત પણ પેલા જીવમાં ચોંટી જાય છે, ને ખેડિના મન અન્ય વસ્તુઓમાંથી છુટી એક બીજામાં ચોંટી જાય છે, તેમ આ ચિત્ત સર્વેમાંથી કાઢી એક પ્રભુના સ્વરૂપમાં ધાતવું. હવે કંઈ રીતે તેમ બને? તો કહે છે કે આગળથી તો બંધા શ્રીઅંગમાં મન ધાતવું; વળતી બધેથી મન કાઢીને પોતાના મુખારવિંદમાં ધાતવું, આખો દહાડો તેમાંથી કાઢવું નહિ. એમ કરતાં કરતાં ભૂળ પણ ન લાગે, તરસ પણ ન લાગે, ને હેતુ આવે તો કામ થાય. પ્રભુ પર વહાલ વિના સર્વે ખોટું. જેને આ લોકમાંથી નીકળવું હોય, તેણે પ્રભુમાં જ મન ધાતવું, વહાલવું કામ છે.

૧૧૬. વળી એક દિવસે કહ્યું, સર્વોપરિ પ્રેમલક્ષણા છે, પ્રથમ નવધા, પ્રથમ સૌ તીર્થ કરે, દેહ દમન કરે ત્યારે નવધા આવે. નવધા સિદ્ધ થાય ત્યાર પછી પ્રેમલક્ષણા આવે. કંઈ કરવું ના પડે ને પ્રેમલક્ષણા કંઈ આવે? જે કોઈ વાર આવે તો જાણવું કે આગળ પૂર્વે કર્યું છે. વળી કહ્યું, કે જ્યારે સંસાર ઉપર વૈરાગ્ય આવે, ત્યારે ભક્તિ આવે, જ્યાં સુધી સંસાર વહાલો લાગે, ત્યાંસુધી ભગવાન વેગળા. ગમે તેવો સાત્ત્વિક હોય, પણ પ્રભુ વહાલા ન હોય, તો તે સાત્ત્વિકતા પણ તામસી છે, જે પ્રભુ વહાલા હોય તો બધું દીપી શકે, નહિ તો નકામું.

૧૧૭. વળી એક દિવસ ઉદ્ધવજી પ્રત્યે પ્રભુએ કહ્યું, કે તત્ત્વમાં તત્ત્વ કહ્યું, તું અહીંથી સીધો બહરીકાશ્રમ જ, ને કોઈની સાથે ખોલીશ નહિ. નાટમાં કોઈનો સંગ કરીશ નહિ, મૈત્રી રાખીને મારું ધ્યાન કરજે. મારામાં મન રાખજે. સધળે વેરાયેલાં મન, વાણી ને ઈંદ્રિયો એકઠાં કરીને મારામાં મુકજે. આ પ્રમાણે આજના ભગવદીએ પણ સેવા કરતાં ખોલવું નહિ. જે ખોલે તો સર્વે ફેક થયું. જેમ હુવામાં ઘડો ફાંસ્યો હોય, ને તળે કાણો હોય,

હવે યદામાં જળ આવે તો કુંડો પ્રમાણુ. પણ કાળો હોવાથી પાણી વિના આવે, તેમ આ હવે જે ખોલે તો નકામું જાય, માટે ખોલવું નહિ. બહાર નીકળીને ખોલવું. સેવામાં નકામું હોય ત્યાં મુધી મોનજ રાખવું.

૧૧૮. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે શ્રીમદાપ્રમુલએ આ હવેને જે મંત્રનું દાન કર્યું, તેમાં કરીએ બાકી રાખી નથી. શરણમંત્ર શું કરે ? જેટલી લીલા છે, તેનું દાન કરે. પહેલ વહેણું પ્રમુએ પ્રાકટય થયું, ને છેલ્લે શ્રીદેવકીજીના મોં આગળથી પ્રભાસમાં પધાર્યા, ને જેટલી લીલા કરી, શ્રીગોવર્ધન ધર્યો. મધુરામાં અવતર્યા, શ્રીગોકુલમાં આવી શ્રીનંદરાયજીને ઘેર લીલા કરી ને જગભક્તોને સુખ આપ્યું, ગાયો ચરાવી, દંત્યોને માર્યા, રાસલીલા કરી, મધુરા પધાર્યા ને કુંડને માર્યા, મલ્લને માર્યા, કુખ્તને ઘેર પધાર્યા. દારકા પધાર્યા, પટરાણીઓને પરણ્યા, અત્તારથી તે પ્રભાસ પધારતા મુધી ને અટાકાર છે. ને વળી શ્રી મુદ્રાંત કહેણું જેટલે શ્રીદેવામિનીનું યુથ, શ્રીચંદ્રાવલીજીનું યુથ, શ્રીરાધાસદચરીનું યુથ, શ્રીયમુનાજીનું યુથ. શ્રીગોપીજન સર્વે શ્રીદારકાનું યુથ. એ સર્વે શ્રીમાં છે, ક્યાં મુધી હવેનો અધિકાર ? ત્યારે કહ્યું એક રાત્રની રાણી છે તે મુખ્ય છે, કાંઈએ જાણતી નથી. વરસા ચારની છે શું જાણે ? પણ જ્યારે વરસ રોળળની થાય, સર્વે અંગ ઝરોઝર થાય ત્યારે રાત્રને કામ આવે. તે પતંગ મુધી જાય, જેટલો અધિકાર અટાકારમાં છે. મથમ નાની હતી, તે રોળળ વરસની થઈ ત્યારે કામ આવી તેમ આ વૈષ્ણવનાં અંગ અટાકાર જાણીને એવાં કરે, ત્યારે જવાનો અધિકાર થાય.

હવે પચાસનું શું કળ ? પ્રભુ ખોલાવે ને આવકાર કરી પાસે નેડે એવાં મંત્ર ગેય છે. એક દિવસ પ્રમુ ભક્તની સાથે રમે છે, પ્રમુનું રૂપ બહું કુટકું છે. ત્યારે પ્રમુને દયા આવી કે પેલા મારા હવે છે, ને મારું આવું રૂપ ક્યારે લેશે ? શ્રીવલ્લભને દયા આવી ને જાળમાં પધારીને સેવા આગ્યા, એવા પ્રમુ છે. માટે પણ એક અટાકાર મુકવો નહિ, કરી નહિ મળે. વળી સેવા કરવી તે આનંદથી કરવી, ને મનમાં વિચારવું કે આ મારે શું ? મારા પર બહુ કૃપા થઈ છે. એ અટાકારનું રૂપ છે, તેનાથી વળી સેવા કરાડ વળી વધતી છે, માટે પ્રસન્ન થઈને કરવી. સેવાવાળાનું તો ભાગ્ય જરૂર નથી, માટે રનેદથી બહુ પ્રસન્ન થઈને સેવા કરવી. પ્રમુને પ્રતિમા લખાશે નહિ એ સાક્ષાત્ શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર છે.

૧૧૯. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે તારે કયા જન્મમાં છાકરો નડેતો,

ધણી કે ધણિઆણી નહોતી, ભાઈ નહોતો, સગાં નહોતાં, એ બધું તે જન્મ ધર્યાં, એટલામાં હવું ચા નહોતું, તો તું ક્યા જન્મને રોઈશ? માટે સંસારમાં રહેવું, પણ કેવું રહેવું? એમાંના કોઈનો નાશ થયે આપણને કંઈ થાય નહિ જેમ પારકા ઘરનું માણસ મરે તો આપણને કંઈ થાય છે? કંઈ નથી થતું. એમ પોતાનાનું પણ પારકા પેઠે જાણવું. જેમ અહીંથી શ્રીરણછોકર કોઈ ગયો છે, ને ત્યાં સંગમાં સુતો છે, વહાણું વાયું ત્યારે સર્વે પોતાને ઘેર ગયું, ત્યાં કોને શોક થાય? એવો થઈને ઘરમાં રહે, તો પેલાં ચોગીઓથી પણ મોટા છે. માટે સંભારવું કે આપણું કોઈ છે નહિ. ને આપણે કોઈના નથી.

૧૨૦. વળી એક દિવસે કહ્યું કે શ્રીકૃષ્ણચંદ્રે નિત્યસિદ્ધાને દાન કર્યું, શ્રીજમનાજીએ પ્રજલકતોને દાન કર્યું ને શ્રીઆચાર્યજી આજન્તા જીવને દાન કરવા પધાર્યા છે. વળી આ જીવ સેવા કરે છે, સ્મરણ કરે છે, ને નામ દે છે, પણ પ્રેમ વિના બધું કરે છે, ને દર્શન પણ કરે છે, છતાં એકેમાં પ્રેમ નહિ. પ્રેમ તે શું? વહાલથી ને આસક્તિથી જીએ. શ્રીનાથજી, સાતે સ્વરૂપ, પ્રજલમ્ભિ શ્રીયમુનાજી, શ્રીગોકુલ, શ્રીઘંટાવન એ સર્વેનાં દર્શન તો કરે; પણ પ્રેમ કે વહાલ કે સ્નેહ વિના. જો એ વસ્તુપર વહાલ હોય તો આખો દહાડો તેડુંજ ધ્યાન રહે. જો વહાલ હોય તો મોં આગળથી જોયાજ કરે. માટે એ સર્વે સિદ્ધાંતરૂપ છે, રૂપરૂપ નથી; જ્યારે જીવના સેવા સેવા વિના પ્રાણ જાય; એકો-એક સેવા કરે, છતાં એમ વિચારે કે પ્રભુ ફાવે તે કરો, પણ આપણાથી થાય તે આપણે કરીએ, લગાર પણ સેવા વિના રહ્યું ન જાય, તે રૂપરૂપ સેવા. અને બને તે કરીએ, તે સાધનરૂપ સેવા. તેમજ નામ કીર્તન, શ્રવણ, એ વગેરે વિના પ્રાણ જાય એ તે રૂપરૂપ છે, જે દેવાયું તે આપણી સવડ પ્રમાણે દઈએ, તે સાધનરૂપ સેવા. કીર્તન થાય તે કર્યું, શ્રવણ થયું તે કર્યું, એ સાધનરૂપ સેવા ને શ્રવણ કીર્તન ધ્યાન કર્યા વિના પ્રાણતલસે, ને હૈયું ચુંથાઈ જાય, તે રૂપરૂપ સેવા. આ રૂપરૂપ સેવા વિના સવે ખોટું છે. રૂપરૂપ સેવા બને તોજ તે ખરું કહેવાય.

૧૨૧. વળી એક કહ્યું કે ધર્મે ચાલીએ. અધર્મ ન કરીએ, જો ધર્મે ચાલી જપ કરીએ તો રૂળે, ને અધર્મે ચાલી જપ કરીએ, સેવા કરીએ તો ન રૂળે. પહેલાંના ભગવદીય સત્ય ચાલતા ને પાપ કરતા નહિ, ત્યારે પ્રભુ તેમની બેડે વાતો કરતા. જોઈએ તે માગી લેતા, પ્રભુની સેવા કરતા તે ધર્મ સુદ્ધાંત કરતા. ક્રિયારૂપ શ્રીમહાપ્રભુજી છે. ક્રિયાથી શ્રીમહાપ્રભુજી થયા છે,

૨૭૨૨૨]

જયવંતી

[૨૭૨૨૨]

ચાલુ જમાનામાં આપસ (ખરફ) માથે રાખી તાવ દેડાડવાની જે એક સામાન્ય પદ્ધતિ પડેલી છે, જેથી દહીંને ઘરઘી થવાનો તથા અશક્તિ થવાનો ભય રહે છે. પણ પૂર્વે પ્રાચીન વેદો જે ખરફ વગર તાવને પોતાની મરજી પ્રમાણે ઉતારી શકતા હતા, તે જુના પુસ્તકોને આધારે ખાસ તૈયાર થયેલી આ-જયવંતી દરેક તાવને ફક્ત વીસજ મીન્ટમાં ઉતારવાને સમર્થ છે. તેમજ અશક્તિ અને સરઘી બીલકુલ થવા દેતી નથી. તેની ખાતરી ફક્ત એકજ કલાકમાં થાય છે.

મેંહેરીઆ, [દાઢીઓ તાવ] દરરોજ આવનાર, એકાંતરીયો, અગર ગમે તેવા ઝેરી તાવને પકડવામાં હમારી જયવંતી શક્તિવાન છે.

—: વાપરવાની રીત :—

દુધ અથવા કાશી સાથે બે બે ગોળા દીવસમાં ચાર વખત લેવી. ૫ થી ૧૦ વર્ષના છોકરાંઓને બે બે ગોળા સવાર સાંજ આપવી. પાંચ વર્ષ સુધીનાં બચ્ચાંઓને એક એક ગોળા સવાર સાંજ આપવી. કિંમત ૧૦૦ ગોળાની બાટલી એકનો રા. ૧).

શ્રી સર્વોત્તમ દેશી દવાવાળા,
કેશાલ્યુ-નરનારાયણના મંદિર પાસે,
કાલબાદેવી રોડ—મુંબઈ નં. ૨,

ગુજર પ્રાન્તમાં ઠેકઠેકાણે અમારી સંસાર પ્રસિદ્ધ
દવાઓની એજન્સીઓ કાયમ કરવાની છે.

સુધાસિંધુ

(૨૭૨૨૬)

કફ, ખાંસી, દમ, કૌભેરા, ચળ, સંગ્રહણી,
ધનિપ્ત્યુએંજા વિગેરેની ઘરગથ્થુ સ્વાદિષ્ટ દવા.
કિંમત ૮ આ. ૮. ખ. ૧ થી તે ૨ બાટલી.
સુધી ૭ આ.

દદુ ગજ કેસરી

(દરાજની દવા)

ગમે તે જાતની સુખી અથવા પાકેલી
દરાજને ત્રાસ અને બળતરા સિવાય ૨૪
કલાકમાં નાશુદ કરે છે. કિંમત ૪ આ. ૮.
ખ. ૧ થી તે ૨ બાટલી સુધી ૭ આ.

સુખ સંચારક કંપની, મથુરા.

નિયમ અને કેટલોગ મફત મોકલવામાં આવશે.

તેયાર છે.

માત્ર જુજ નહીં.

વચનામૃત સાહિત્યમાં એક અનુભવ આકર્ષણ.

નિત્યસીદ્ધાન્ત ધ્રીગોવર્ધનસાલજી મહારાજ તથા નિ. સી.

ગો. ધ્રી ૬ ધ્રીગોવર્ધનસાલજી મહારાજનાં

વચનામૃત

આ બન્ને આચાર્યશ્રીઓનાં વચનામૃતો પુષ્ટિશર્માય ૨૬૨૫, ૨૬૨૫ ભાવના ૧૮૪૧નું ૨૬૨૫, શ્રીસાદીશેષજીના ૨૬૨૫નું દિવ્ય વર્ણન, શ્રીગોવર્ધનની ગોદનું પ્રાકટ્ય, ગોદોક વર્ણન, જગવદ્ પ્રાકટ્ય વર્ણન, મગધન ૨૬૨૫, શ્રીસતિનિ ગિતગંગામજીના ૨૬૨૫ને મુખર્ષિ ૫૫૨૫નું, અનુભવની અસૌક્ય ભાવના, વગેરે વગેરે દિવ્ય પ્રસંગો સંસાર સુખમાં અટવાએલા જ્ઞાનાત્માઓને માર્ગદર્શક અને સંતોષ થએલા હૃદયોને દિવ્ય શાંતિ અર્પી આશ્વાસન આપે છે. એટલુંજ નહિ પણ તેના વાચન મનનથી ધીરુગત ૨૬૨૫ની સીદ્ધાન્ત ભાવના દષ્ટિપથ મમતા ખરી થશે અને ગોદોકની વિપુલ શાંતિનો અનુભવ થઈ, જગવદ્અનુપદાત્મક તત્ત્વર્થન થવાથી ધરણીમતિસિદ્ધ થાય છે.

આ દિવ્ય પ્રા-ય માટે ગો. શ્રીગંગાધારાજી મહારાજ "જ્ઞાના સાહિત્યની રોમ્ય રિપતિ" ના પૃષ્ઠ ૬૬ ઉપર લખે છે કે "...ગો. ધ્રીગોવર્ધનસાલજી મહારાજે પોતાના વચનામૃતમાં.....પ્રચાર પર ખાસ ભાર મૂક્યો છે. આવા હજારો આદિત્યથી નેટલો સિદ્ધાન્ત-પ્રચાર થઈ શકે તેટલો ટથાથીયે ન થઈ શકે. આ પુસ્તકમાં બન્ને આચાર્યોના મિત્ર (ફોટો) છે.

ન્યોછાવર માત્ર ૦-૨-૬, દવાસ ખર્ચ ૦-૦-૬.

(૨)

ચિકમની ઓગળીસમી શતાબ્દીના ગુજરાતના મહાન તત્ત્વજ્ઞાની મન્થકર્તા અને હવે સમ્રાટ શ્રીધારામભાઈના વિદ્યાગુરુ મહાન જગવદ્અનુપદાત્મક શ્રીકૃષ્ણરામ ભટ્ટજીના

આંતર ઉદ્ગાર.

ધોળપદસાગર.

અકેટ થઈ ગયો] ભાગ પહેલો [ખંહાર પડી ગયો.

સાથિત વાર્ધત સુંદર આવૃત્તિ.

સાતસો પાનાં ! અક્ષરો આવડા મોટા (આજ નમૂનો)

મૂલ્ય માત્ર સવા રૂપીઆ (ટપાલખર્ચ ચાર આના)

સંગ્રહાયમાં આવો સંગ્રહ પ્રથમ જ ખંહાર પડે છે.

ખંદર શું છે ?

સંસ્કૃત ગ્રંથો:—૧. પ્રાતરમરણ, ૨. મંગલાચરણ, ૩. શ્રીસર્વોત્તમસ્તોત્ર, ૪. શ્રીયમુનાદક, ૫. સિદ્ધાન્તરહસ્ય, ૬. શ્રીનવરત્ન, ૭. શ્રીકૃષ્ણાશ્રયસ્તોત્ર, ૮. ચતુઃશ્લોકી, ૯. શ્રીમધુરાદક, ૧૦. શ્રીગોકુલેશાદક, ૧૧. શ્રીગોપીગીત, ૧૨. શ્રીનન્દકુમારાદક.

મજ્જાસાયા ગ્રંથો:—૧. શ્રીયમુનાદનાં ૪૦ પદો, ૨. નિત્યલીલા (શ્રીહરિરાયજી કૃત) ૩. રાસપંચાધ્યાયી (શ્રીનંદદાસજી કૃત), ૪. અમરગીત (શ્રીનંદદાસજી કૃત), ૫. પ્રેમ બાણપદી (શ્રીનંદદાસજી કૃત), ૬. મૂલપુરુષ, ૭. સૂરપચ્ચીશી, ૮. રાસલીલામૃતશ્લોક, ૯. નિત્યકીર્તનો (પ્રભુને જગાડવાથી પોદાડવા સુધીનાં પદો) (૯૪), ૧૦. દીનતા વિરહ આશ્રયનાં ૧૬૦ (૨૧), ૧૧. જન્માષ્ટમીની વધાઈઓ (૩૫), ૧૨. મહાદેવલીલા (૧૪), ૧૩. શ્રીમહાપ્રભુજીની વધાઈઓ (૧૦), ૧૪. શ્રીગુસાંઈજીની વધાઈઓ (૧૯), ૧૫. સાતસ્વરૂપનકો ૫૬ (૯), ૧૬. રમેશીલા (શ્રીહરિરાયજી કૃત).

ગુજરાતી ગ્રંથો:—૧. શ્રીવલ્લભાખ્યાન, ૨. ચિંતનનું ધોળ, ૩. શ્રીભાગવતનાં ધોળ.

ધોળ પદો:—૧. શ્રીનાયજીનાં ધોળ (૩૭), ૨. સાતનિધિનાં ધોળ (૩૧), ૩. શ્રીમહાપ્રભુજીનાં ધોળ (૨૧), ૪. શ્રીગુસાંઈજીનાં ધોળ (૨૬), ૫. સાત સ્વરૂપોનાં ધોળ (૨૬), ૬. શ્રીવલ્લભકુલનાં ધોળ (૩૭), ૭. શ્રીયમુનાદનાં ધોળ. (૧૮), ૮. શ્રીમજ્જનાં ધોળ (૧૨), ૯. પ્રભુપ્રાકટ્યનાં ધોળ (૧૫), ૧૦. બાળલીલાનાં ધોળ (૧૫), ૧૧. શ્રીમજ્જગનાઓનાં ધોળ (૭), ૧૨. દાનલીલાનાં ધોળ (૩), ૧૩. સાંજીતું ધોળ, ૧૪. રાસલીલાનાં ધોળ (૨૧), ૧૫. હીયહમચીનાં ધોળ (૩૮), ૧૬. ૮૪ વૈષ્ણવનું ધોળ, ૧૭. બસોઆવન વૈષ્ણવોનું ધોળ, ૧૮. અષ્ટાક્ષર, સિદ્ધાન્તરહસ્ય, નવરત્ન, પાંચનત્વ, દશ મર્મ આદિ ધોળ, ૧૯. દીનતા-વિનતિના ધોળ. (૧૦)

ચાર પાંચ રૂપીઆ ખર્ચાંને બધો સંગ્રહ કરો ત્યારે

આવો મહાન સંગ્રહ થાય.

‘શુદ્ધદૈત’ના ગ્રાહકોનેજ આ સંગ્રહ માત્ર એક રૂપીઆમાં મળશે; ટપાલ ખર્ચ લુહું.

સંગ્રહક તથા પ્રકાશક:—વસંતરામ શાસ્ત્રી.

૧૦૩૨, તોતળાંજી પોળ, રામનહેતાની પોળ-અમદાવાદ.

વ્રજયાત્રા કરનાર વૈષ્ણવ બંધુએ માટે.

વ્રજયાત્રાની સંપૂર્ણ હકિકત દર્શાવતો અપૂર્વ ગ્રન્થ

શ્રી વ્રજયાત્રા વર્ણન

વ્રજયાત્રા કરવા જતાં આ પુસ્તક સાથે રાખવાથી સ્થળોનું માહાત્મ્ય, લીલાભાવનાનું વર્ણન વગેરે વાંચી યાત્રાના સ્થળોનો તાદ્રશ ચિતાર ખડો થશે. વાંચતાં સાથેજ બધું આપણે વ્રજયાત્રામાં ન હોય? એવો આભેદુભ જ્યાલ થશે, વ્રજયાત્રાનાં સ્થળોની માહાત્મ્ય સાથેની સંપૂર્ણ માહિતી, દર્શનિક સ્થળોનું અદ્ભૂત લીલાભાવનાનું વર્ણન, શ્રી યમુનાજી, શ્રી ગિરિરાજજીના માહાત્મ્ય, પદ. કીર્તન, ધોળ, વનયાત્રાનાં છેલ્લી શોધખોળ સુજળનાં ધોળ પદનું વર્ણન વાંચીને છક ચઈ જશે, અંદર દાશ નીક સ્થળોના ચીત્રો, શ્રી મહાપ્રભુજી, સધન કંદરા, રાસસ્થળનાં ભાવવાહી ચિત્રોથી શબ્દગારાઈ બહાર પડી ગયું છે.

આ પુસ્તકમાં શું શું વાંચશો ?

- ૧ પરિક્રમામાં આવતાં તમામ સ્થળોનો સવિસ્તર હેવાલ
- ૨ શાસ્ત્રો-પુરાણોમાં આપેલું તે તે સ્થળોનું માહાત્મ્ય.
- ૩ પ્રાચીન અને અર્વાચીન ઐતહાસિક માહિતી.
- ૪ વ્રજનાં દર્શનીય સ્થળોનાં ચિત્રો.
- ૫ શ્રી યમુનાજીનાં ધોળ, પદ. આરતી, કાવંત, વગેરે વગેરે.
- ૬ વ્રજ ચોરાશી કોશ પરિક્રમાનાં ધોળ, વ્રજ માહાત્મ્યનાં ધોળ.
- ૭ વ્રજભૂમિનું માહાત્મ્ય. વ્રજરજ માહાત્મ્ય, યમદિતિયા વાઘળીજ માહાત્મ્ય ને કથા, અત્રકૂટ ઉત્સવની કથા ને માહાત્મ્ય.

ઉપર્યુક્ત અદ્ભૂત સામગ્રી પીરસતું ઉત્તમોત્તમ પુસ્તક વ્રજયાત્રાનાં તમામ સ્થળોની માહિતી અપાંતું વૈષ્ણવ સમુદાયમાં આ પુસ્તક પ્રથમજી છપાયું છે. ન્યોછાવર માત્ર ૦-૮-૦

નિત્યનિયમના ૩૫ પાઠ.

પોડશ ગ્રન્થો, મધુરાષ્ટક, વલ્લભાષ્ટક છત્રાદિ હરહંમેશ પાઠ કરવા મોગ્ય સ્તોત્રો પછા મોડ

અક્ષરથી છપાયા છે. ન્યો. રૂ. ૦-૬-૦

હમારે ચહાં મીલતે હુપ હિન્દી-વ્રજ ભાષાકે પુસ્તકો કી યાદી

સ્વરૂપદર્શન	૩-૦-૦	શ્રીદ્વારકાનાયજીની પ્રાકટવવાર્તા	૧-૦-૦
નિજવાર્તા, ઘરુવાર્તા, વેઠક ચરિત્ર	૨-૦-૦	વલ્લભાખ્યાન	૦-૧-૦
શ્રોગિરધરજી નાં. ૧૨૦ વચનામૃત	૩-૦-૦	;; ટીકા	૦-૧૨-૦
૮૪ વૈષ્ણવની વાર્તા	૩-૦-૦	સત્સંગીત ટીકા	૦-૧૨-૦
૨૬૨ ,, ,,	૬-૦-૦	રાસપંચાધ્યાયી ટીકા	૨-૦-૦
વ્રજવિલાસ	૪-૦-૦	રસિકપ્રીયા	૨-૦-૦

विद्यार्थी गवस	२-०-०	पंचामृत	०-८-०
अनुभवसार	२-०-०	गुरमागर	१-०-०
भक्तमिष्ट	१-४-०	वृद्धपरिचय	०-८-०
परचरनामृत	०-८-०	नित्यसंवेदन	५-०-०
२४ वचनामृत	०-५-०	कोतनं सुमुखागर	३-०-०
गीतगोविंद टीका	२-०-०	भोतायनाली भावना [छाया छे]	०-६-०
रागपंचांग्यापी मृद	०-२-०	भेषमागर	२-०-०
गीतगोविंद मृद पात्र	०-५-०	वसंत कोतन	२-०-०

श्रीमद्वैष्णवधर प्रभुनी अर्चना ६६ रसयुक्त वाणीनी श्रवण या अभिषेक तो वांछित-

श्री सुभोधिनी ७-रागपंचांग्यापी-६६ प्रहरण.

[सवित्र-गुंर विरो सापे]

(જ્યેષ્ઠલાલજી) ની બેડેકોનું વર્ણન. ૫ શ્રી ગોકુળનાથજી (માખામસંગવાળા) બેડેકોનું વર્ણન ૬ શ્રી રઘુનાથજી (પંચમલાલજી) ની બેડેકોનું ચરિત્ર ૭ શ્રી રાયજી (શિક્ષાપત્ર આદિ ગ્રન્થોના કર્તા) ની બેડેકોનું વર્ણન ૮ શ્રી નાથજીની ભાતયા ચરણ ચોકીનું વર્ણન વગેરે ઐતિહાસિક માહિતી સાથે આપવામાં આવ્યું.

(અક્ષર આ લાઇન જેવાજ મોટા અક્ષરથી વ્રજભાષામાં)

આ ગ્રન્થ છપાવ્યો છે. ન્યોછાવર નહિ લેવી જ માત્ર છે રૂપીઆ રાખી છે.

મહાનુભાવ-રસખાનજી

સચિત્ર—શ્રીનાથજીને ભેટના દોડના રસખાનજીના. ચિત્ર સાથે છેડાં વીસ વરસની અમી સતત શોધખોળમાંથી મળી આવેલાં રસખાનજીમાં પ્રાચીન, ભાવચાહી, રમરસિક, (કવિત્વ, સર્વેશ્વર જેવું) અત્યુત્તમ કીર્તનોનો સંગ્રહ છપાવ્યો છે. ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

શ્રીકૃષ્ણચરિત્ર બાલંલીલા.

સરસગીતા, ધ્રુવાખ્યાન, પાંડવયજ્ઞ વગેરે.

આ ભાવચાહી ગીતોનો સંગ્રહ છે. આખું પુસ્તક વાંચ્યા પિના દાખમાંથી છેડવાનું મન થશે નહિ. આમાં આપેલાં આખ્યાનો બહેનોએ કેમકેમ કરવા જેવાં છે. ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

શ્રીનાથજીનો ઇતિહાસ.

અનેક દાખલાઓ, વેદ, પુરાણ, મંદિતા, શ્રીમદ્ ભાગવત, પ્રાચીન ઇતિહાસિક પુત્રો, વગેરે ગ્રન્થોમાંથી અમી છેડી શોધખોળમાંથી મળેલા મહાન સંગ્રહ છે. તેમાં હાઈ વખત સાંકળું રખાઈ હોય તેવી ઐતિહાસિક માહિતી લખવા મળશે. ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

કનકાભિષેકનો ઇતિહાસ.

પ્રાચીન ઇતિહાસીક ચિત્રો સાથે

વિદ્યાનગર નરેશ મહારાજા શ્રીકૃષ્ણદેવની વિરૂદ્ધ, ૧ મેમદાસમાં અનેક વિદ્વાન પરિણે પરાસ્ત કરી, જગદ્ગુરુ શ્રીમદ્દહમાચાર્યજીએ દિગ્વિજય, મેગથો, મહારાજાએ કનકાભિષેક કર્યો તેનો સચોટ હાંવરપણિ પુરાવા ૪૦ ગ્રન્થોના ઐતિહાસિક પ્રમાણોથી અને સુપ્રસિદ્ધ વિદ્વાન સાગર પ્રે. જેઠાજી, યો. શાદ એમ. એ. એમની પ્રસ્તાવનાથી બદાર પાડેન છે. તથા કનકાભિષેકના ઐતિહાસિક ચિત્રો અમારી પ્રાચીન શોધખોળમાંથી મળી આવેલાં તે વિશે મહાન ખેરએ તેવાર કરાવો આ પુસ્તકે શુભારવામાં આવ્યું છે. ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

પ્રેમ સાગર.

(શ્રી કૃષ્ણની લીલા ચિત્રદર્શન સાથે) (વ્રજભાષામાં)

મનપિદારી, શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર પ્રજુની જાણગોઝા, પનવટગીઝા, મતરોડનગીઝા, માખનચોગીઝા, રાસલીલા, જનદાનગીઝા, મયુગલીના, અને શ્રી હારકાશીજાના અભેદુત દિવ્ય ચરિતાત્મક વર્ણન વંચવાથી ભગવદ્દરશ્વરજ્ઞાન મૂરો એટલુંજ નહીં પણ એ રસેશ્વર રસપ્રણી ભેગ કરી લાડ લાગવના જેવું મળશે. અનંત વર્ષોથી વિચુખ્ત. યોગેશ્વર છત્ર લીનભુજા કરી, મયુગરૂપી નારાખી " પ્રેમસાગર " માં અદ્ભુત જ્ઞાનનંદ પ્રાપ્ત કરશે. પ્રત્યેક અધ્યયને ઓઝાત્મક જાણસરો વિન દર્શના યતો, અને દિવ્ય ચરિત્ર વચિત્રાથી એ પુસ્તક દાખમાંથી છેડવાનું મન નહિ થાય. ન્યોછાવર રૂ. ૨-૦-૦ પોસ્ટેજ અલગ.

(જ્યેષ્ઠલાલજી) ની બેઠકોનું વર્ણન: ૫ શ્રી ગોકુળનાથજી (માળાપ્રસંગવાળા) બેઠકોનું વર્ણન: ૬ શ્રી રઘુનાથજી (પંચમલાલજી) ની બેઠકોનું ચરિત્ર ૭. ૧. રાયજી (શિક્ષાપત્ર આદિ ગ્રન્થોના કર્તા) ની બેઠકોનું વર્ણન ૮ શ્રી નાથજીની તથા ચરણ ચોકીનું વર્ણન વગેરે ઐતિહાસિક માહિતી સાથે આપવામાં આવ્યું.

(અક્ષર આ લાઇન જેવાજ મોટા અક્ષરથી વ્રજભાષામાં)

આ ગ્રન્થ છપાવ્યો છે. ન્યોછાવર નહિ જેવી જ માત્ર બે રૂપીઆ રાખી છે.

મહાનુભાવ-રસખાનજી

સચિત્ર—શ્રીનાથજીને ભેટવા હોડવા રસખાનજીના ચિત્ર સાથે - છેલ્લાં વીચ વરસની અમ સતત શોધખોળમાંથી મળી આવેલાં રસખાનજીના પ્રાચીન, જાવજાદી, રમરસિક, (કવિત્ર, સર્વેશ વગેરે અત્યુત્તમ કીર્તનોનો અંગ્રહ છપાવ્યો છે. ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

શ્રીકૃષ્ણચરિત્ર બોલેલીલા.

સરસગીતા, કુવાખ્યાન, પાંડવયજ્ઞ વગેરે.

આ જાવજાદી ગીતોનો સંગ્રહ છે. આખું પુસ્તક વાંચ્યા વિના હાથમાંથી હોડવાનું મન થશે નહિ. આમાં આપેલાં આખ્યાનો બહેનોએ કંઠાત્ર કરવા જેવાં છે. ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

શ્રીનાથજીનો ઇતિહાસ.

અનેક દાખલાઓ, વેદ, પુરાણ, સંહિતા, શ્રીમદ્ ભાગવત, પ્રાચીન ઇતિહાસિક પુસ્તકો, વગેરે ગ્રન્થોમાંથી અમારી છેલ્લી શોધખોળમાંથી મળેલા મહાનુભાવ છે: તમે કોઈ વખત સાંભળ્યું જુઓ હોય તેવી ઐતિહાસિક માહિતી બહુવા મળશે. ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

કનકાભિષેકનો ઇતિહાસ.

પ્રાચીન ઇતિહાસીક ચિત્રો સાથે

વિદ્યાનગર નરેશ મહારાજ શ્રીકૃષ્ણદેવની વિરાટ, ધર્મમહાસભામાં અનેક વિદ્વાન, ખેડિ પરાસ્ત કરી, જગદ્ગુરુ શ્રીમદ્ભક્તસાચાર્યજીએ દિગ્વિજય મેળવ્યા, મહારાજાનએ કનકાભિષેક કર્યો તે સયોદા હંદયપરિણિ પુરાવા ૪૦ ગ્રન્થોના ઐતિહાસિક પ્રમાણોથી અને સુખસિદ્ધ વિદ્વાન માધવ જીન્દાલાલ, ગો. દાદા એમ. એ. એમની પ્રસ્તાવનાથી બહાર પાડેલ છે. તથા કનકાભિષેકના ઐતિહાસિક ચિત્રો અમારી પ્રાચીન શોધખોળમાંથી મળી આવેલાં તે વિદ્વા મહાનુભાવે તેવાર કરારી આ પુસ્તક શરુગારવામાં આવ્યું છે. ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

પ્રેમ સાગર.

(શ્રી કૃષ્ણની લીલા ચિત્રદર્શન સાથે) (વ્રજભાષામાં)

વ્રજવિહારી, શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર પ્રણીત જાવજાદી, પનપટલીલા, મધુરોક્તલીલા, માખનચેરીલીલા રાસલીલા, વૃન્દાવનલીલા, મયુરોક્તલીલા, અને શ્રી હારકાલીલાના આબેદુખ દિગ્વ ચરિત્રાત્મક વર્ણન થાં વાંચી ભગવદ્સરૂપમાન સુરેશ. એટલુંજ નહીં પ્રેમ એ રસેશ રરૂપની સેવા કરી લાડ લગાવવાના જે જાગશે. અનંત વર્ષોથી વિમુખ થયેલા છપ લીલાનુભવ કરી, મનુષ્યની નારથી " પ્રેમમાધર " અર્જુનત આનંદ પ્રાપ્ત કરશે. પ્રત્યેક અધ્યાયે લોકાત્મક જાવજાદી ચિત્ર દર્શના યથા, અને દિગ્વ ચરિત્રાત્મક એ પુસ્તકે હાથમાંથી હોડવાનું મન નહિ થાય. ન્યોછાવર રૂ. ૨-૦-૦. પોસ્ટેજ અલગ.

અમારા તરફથી પ્રગટ થયેલાં પુસ્તકો.

- ૧ વિવિધ ધોળ તથા પદ સંગ્રહ ભા. ૧ લો. ૧)
- ૨ વિવિધ ધોળ પદ સંગ્રહ ભા. ૨ લો. ૧)
- ૩ શ્રી ગોકુલસંઘનાં ધોળ તથા પદ ૧)
- ૪ નિત્ય નિયમના પાઠ તથા ધોળ ૦૧
- ૫ શ્રીગોકુલનાથજીનાં ૨૪ વચનામૃત (ગુજરાતી) ૦૧
- ૬ અક્ષરસંઘ કાવ્ય ૦૧
- ૭ જરૂર આવડું તો વાંચજો ૦૭૦
- ૮ ભક્તિ પેલણુ ૦૭૦
- ૯ શ્રી ગોવર્ધનનાથજીનું પ્રાકટ્ય ૦૧૦
- ૧૦ શ્રીપોડરા મંથો ગુજરાતી દીકા ૧)
- ૧૧ શ્રીગુરુપ્રભુત વિસમિ ૦૧
- ૧૨ શ્રીગોકુલનાથજીનાં ૨૪ વચનામૃત (મજલાયા) ૦૧
- ૧૩ શ્રીમદ્ભુવનદાસજી ૩૨ વચનામૃત ૦૧
- ૧૪ નિત્યનિયમના ૩૫ પાઠ મૂળ ૦૧૦
- ૧૫ ૮૪ વૈષ્ણવની વાર્તા ગુજરાતી ૧૧
- ૧૬ શ્રી યમુના સ્નોત્ત રત્નાકર ૦૧૧
- ૧૭ શ્રી સ્વરૂપદર્શન (૧૪૦) ફોટોગ્રાફ ૩)
- ૧૮ કીર્તનમંદ્રક ભા. ૧ લો વર્ષોત્સવકે કીર્તન ૧૦)
- ૧૯ શ્રીવલ્લભાખ્યાન ગુણગુણ વજ્રભાષા ૦૭૦
- ૨૦ શ્રી યમુનાજીનાં ૪૦ પદ (મજલાયા) વનમાત્રા, નિત્યલીલા સાથે ૦૭૦
- ૨૧ વનમાત્રા ૦૭૦
- ૨૨ શ્રીગિરિરાજ ભૂષણ મંથ સતીક ૦૧૦
- ૨૩ શ્રીગોકુલસંઘનું જીવનચરિત્ર (જે ભાગમાં માળા પ્રસંગ સાથે ૨)
- ૨૪ શ્રીહરિનાથજી કૃત બેડે સિદ્ધાપત્ર (ગુજરાતી દીકા) ૧)
- ૨૫ તીર્થયાત્રાનો હેવાલ (આખા દિંદુસ્તાનમાં આવેલાં વૈષ્ણવ સંપ્રદાયનાં તીર્થોની સંપૂર્ણ માહિતિ ૨)
- ૨૬ ભાવસિન્ધુ મજલાયા ૧૧
- ૨૭ નિજવાતી, ધરવાતી, બેકક ચરિત્ર ૨)
- ૨૮ શ્રીસર્વોત્તમસ્તોત્ર સતીક ૦૭૦
- ૨૯ શ્રીગુરુપ્રભુત સદ્ભવામ સ્તોત્ર ૦૧
- ૩૦ શ્રીવલ્લભાજી, ગુજરાતી દીકા ૦૧૦
- ૩૧ શ્રીઅષ્ટાક્ષર ગુજરાતી ભાષાન્તર ૦૧૦
- ૩૨ વચનામૃત ૦૧૦
- ૩૩ રાસપંચાધ્યાયી (નંદાસજી કૃત) ૦૭૦
- ૩૪ દીનતા આશ્રયનાં પદ ૦૭૦
- ૩૫ શ્રીગિરિધરસાલજી મહારાજ મંકરોલી વાળાનાં ૧૨૦ વચનામૃત ૩)
- ૩૬ અમીનાવન વૈષ્ણવની વાર્તા અનોકી ૧)
- ૩૭ ટીપ્પણ, સાથે ગુજરાતી દીકા.
- ૩૮ વૈષ્ણવોના નિત્ય નિયમના ૨૨ મંથો મૂળ મોઢા મોઢા અક્ષરથી ૧)
- ૩૯ શ્રીકાકાવલ્લભજી મહારાજનાં ૫૨ વચનામૃત ૦૧
- ૪૦ શ્રીદ્વારકાનાથજીનાં પ્રાગટ્યની વાર્તા ૦૧
- ૪૧ શ્રીમુરદાસજીનું જીવન ચરિત્ર ૦૧
- ૪૨ શ્રીગોસ્વામી બાળકોની વંશાવળી ૭ ધરની દરેકના ૦૧
- ૪૩ પુષ્ટિપ્રવેશ ૦૧
- ૪૪ કન્યાશિક્ષણ (આવૃત્તિ ૩ જી) ૦૧
- ૪૫ અલ્પભાષ્ય ગુજરાતી દીકા ભા. ૧ ૦૧
- ૪૬ " " " ભા. ૨ ૦૧
- ૪૭ શ્રીકૃષ્ણ ચરિત્ર ૦૧
- ૪૮ વર્મત તથા ધમારનાં કીર્તન ૦૧
- ૪૯ શ્રીવલ્લભ ચરિત્ર ૦૧
- ૫૦ શ્રી પુરુષોત્તમ સદ્ભવામ સ્તોત્ર ગુજરાતી દીકા સહીત ૦૧
- ૫૧ શ્રી પદ્મનાભાસજીનાં કીર્તનો તથા શ્રીગોકુલાધીજીનાં ૨૫ વચનામૃત ૦૧
- ૫૨ શરદ પૂનમ-ગરબા મંમદ ૦૧
- ૫૩ નાની મોટી સાધુઓની યોગ ૦૧
- ૫૪ તરુતાર્થદીપ નિબંધ સામર્થ્ય પ્રકરણ ૦૧
- ૫૫ ઇશ્વર ગુજરાતી નોટ સાથે ૦૧
- ૫૬ કન્યાશિક્ષણ દિન્દીમાં ૦૧
- ૫૭ શ્રીનાથજીની સંપૂર્ણ ઇતિહાસ ૦૧
- ૫૮ શ્રીકૃષ્ણચરિત્ર બાળલીલા, સરસ ગીતો, મુદ્રાખ્યાન, પાંડવવ્રત ૦૧
- ૫૯ શ્રીકૃષ્ણ કીર્તનમાળા ૦૧
- ૬૦ મહાપ્રભુ રસખાનજીનાં-પ્રાચીન કીર્તનોનો સંગ્રહ ૦૧
- ૬૧ રત્નકાવિપ્રેરો ઇતિહાસ ૦૧
- ૬૨ રાસપંચાધ્યાયી ફલપ્રકરણ શ્રી સુભોધિની ૦૧
- ૬૩ નીજ ગુજરાતી દીકા ૦૧
- ૬૪ શ્રીગોપીગીત-સુભોધિનીજી ગુજરાતી ૦૧
- ૬૫ શ્રીવજ્રાના-ચોરાણી કાશપરિકમા ૦૧
- ૬૬ સિમિત ૦૧
- ૬૭ શ્રીમધુરેશજી [કાલા] ની પ્રગટ વાર્તા ૦૧

શ્રી પદ્મનાભદાસજીનાં ૪૦ પદ.

૮૪ વૈષ્ણવની વાર્તાના અવધાસીએ શ્રીમદ્ગુરુજીના, કૃપામય મદાનુભાવી પરમભગવદીય, કાઠિમાં વિરલા સમાન પદ્મનાભદાસજીથી અમરણ તો નહિ હોવ. આ ૪૦ પદ તે મદાનુભાવની દિવ્ય રસાત્મક વાણી છે. તદ્ઉપરાંત શ્રીમદ્ ગોસ્વામીશ્રીગોકુલનાથજી મુંગદવાળા મદાગજશ્રીનાં અલૌકિક પ્રસંગો યુક્ત ૨૫ વચનામૃત પણ આ મન્યમાં સામેલ કરવામાં આવે છે. ન્યો. રૂ. ૦-૪-૦

શ્રી હરિરાય વચનામૃત

સેવા રસિક મદાનુભાવી શ્રીન્દરિરાયજીએ રચેલા ૧૦ અંશોનું ગુજરાતી ભાષાન્તર. કર્તા. શ્રી. વસંતરામ દર્શિજી, એમજે શુદ્ધ સરજી દીક્ષા લખી છે. તેમાં શરણુ, ભક્તમંથન, સેવા, અનન્યાયન, અસમર્પિત પુષ્ટિમાર્ગના દશમર્મ, વગેરે વિષયો સચોટ રીતે સમજાવ્યા છે કીમત માત્ર બે આનાજ છે.

શ્રી વલ્લભાખ્યાન. (અક્ષર આ લાઈન જેવા)

મદાનુભાવ શ્રીગોપાલદાસજીની દિવ્ય વાણી “ નવાખ્યાન ” તેમજ “ ગુણપુસ્તક ” ૪૦ પદ અને શ્રીવમુનાજીનાં ધોળ સાથેનો પાઠ કરવાનો આ અત્યુત્તમ પુસ્તક છે. કીમત રૂ. ૦-૨-૦

આ અ-ધ વૃદ્ધ વૈષ્ણવો માટે બહુ મોટા અક્ષરદી છપાવ્યો છે.

શ્રી ગોવર્ધનનાથજીના પ્રાકટ્યની વાર્તા.

શ્રી નાથજીનું પ્રાકટ્ય, મળમાં મંદિર નવું મિદ કરાવી તેમાં આપશ્રીનું મિરાજનું, બાદશાહ દ્વારા શ્રીનાથજી નીજ ઇચ્છાથી મેવાડમાં પધાર્યાં. તેનું ઐતિહાસિક વર્ણન ઉપરાંત શ્રીનાથજીની અરણ્ય ચોકી, તથા બેઠકાનું વર્ણન શ્રી નાથજીનાં ધોળ, કીર્તનો, શ્રી કાંચગેલીની ઐતિહાસિક હકીકત, તેમજ પરેનો ભક્ત ભોળો મજાવણી, મેદાદીમર, તાતસેન, રસખાનજી, શ્રીકૃષ્ણાધિકારજી, નાથજીમાઘ દેસાઈ, એમ અનેક ભક્તોના ચરિત્રો અને કર્નલ ટાંડનું રોષન-ગતિ તપાસ. અજકુટના પ્રસાદની ભાવના. વગેરે માહિતી સાથેનું અત્યુત્તમ પુસ્તક ન્યો. માત્ર રૂ. ૦-૫-૦

૨૪ વચનામૃત. (શ્રી ગોકુલનાથજી અતુલેલાસજી કૃત)

આ પુસ્તકમાં મદાનુભાવી પરમ ભગવદીય કૃષ્ણાધિકારજી (કલ્સેલાકાર) પ્રતિ શ્રીમદ્ગોકુલનાથજી (અતુલ કુમાર) પ્રભુ અરણ્ય જે દિવ્ય ૨૪ વચનામૃતો દ્વારા પુષ્ટિમાર્ગનું રહસ્ય સમજાવ્યું તેનું અસરકારક વર્ણન, તેમજ શ્રીગોકુલેષ પ્રભુના ૭૮ ભગવદ્દેખનું અપ્રસિદ્ધ ધોળ, તેમજ આપશ્રીએ બનાવેલી ૮૪ વૈષ્ણવની નામાવળીના શ્લોક, ગોવર્ધનવાસી, નિત્યલીલા, વગેરે ભગવદ્વાર્તામાં ખાસ ઉપયોગનું છે. રૂ. ૦-૪-૦

શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા.

શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા એ શ્રી કૃષ્ણ ભગવાને વેદ અને ઉપનિષદોમાંથી દોહન કરી કાઢેલો ભક્તિ રસામૃત કૃત્રય, સર્વ વેદાનુયાયી આચાર્યોને પ્રમાણુ. અને વેદ વિરોધિઓના પશુ તત્વ વિચારને સંમત, નિરંતર પહોંતીય છે. વળી દળદોર પડિતોએ-આ ગીતા ઉપર અનેક વિષ્ણુ ભાષ્યો કર્યાં છતાં પણ તત્ત્વ વિચારને પાર પમાયો નથી એવો મહાસમર્થ આ મન્ય છે.

પાકું પુકું ન્યોજાવર ૧-૬-૦ કાર્ડન સાક્ષરમાં ચબ્દાર્થ-અન્યાર્થ સાથે

” ” ૧-૦-૦ ગુટી ” ” શ્રીમદ્વલ્લભાખ્યાન સંસ્થાપિત શુદ્ધાદિત

મતાનુસારી દીકાં સાથે. ગુટી પાકું પુકું ન્યોજાવર ૦-૫-૦ માત્ર ગુજરાતી ચબ્દાર્થ સાથે

” ” ૦-૬-૦ ગુજરાતી શ્લોક, ચબ્દાર્થ સાથે

॥ श्रीविभुवदनानन्दाचार्य विजयन्तेतमाम् ॥

१५१

अं ११

शुद्धि

अने

भाष,

श्री १५१

१५३

शुद्धि

१५८

१५३

वेणुख.

(वेणुखः—श. श. धीरजलाल प्रकाश सांख्यीया, १५४.)

नं. १९३ तृतीयं विचारमाह भक्तिरूपम् ।...ज्ञाने सर्वे विरोधिनाः, भक्तौ मङ्गलिन्ये,
इति व्यसनान्येवात्र बाधकानीति तान्दंकेन रूपेण दूरीकर्तुं शक्यमिति । सत्ताविद्या साधन-
शक्तिरक्ता । अन्यथा विभिरेव प्रेमसम्पत्तौ पादसेवनादीनां वैयर्थ्यमेव स्यात् । सत्त्वा-
त्मनिवेदने च भगवता म्यधर्मस्यापनार्थं क्रियेते । तन्मृत्या भगवत्तुल्यः पश्चाद् व्यसनानि
समूहं दूरीकरोतीति ज्ञापयितुं स्वयं भगवानत्र सप्त रूपाणि कारिष्यति । इयं च भक्तिः
पापहृत् न भवतीति ज्ञापयितुं नञनिद्राशः कन्यात्वेन सा निरूप्यते । नाना वेदराहितान्
जयतीति । अत एव प्रसिद्धः । त्वमपि कौरव्यः । कौरवमेव उत्पन्नः विश्वासं कारिष्य-
तीति । न केवलं विपक्षानेव दूरीकरोति, किंतु शत्रुस्मर्तव्यधर्मपरः । अतिशक्तिः ।
स्वरूपतोपि महान राजा । तस्मै गुणग्रथमपि समीचीनमिति तत्र उत्पन्ना नाप्र-
तितीत्याह नस्येति ।...सत्त्वा इति नाम । स्वरूपतः कृतः साधनतथेयं भक्तिः मत्प्रेति ।
अतएव वेदविदमतेषु अयमेव कर्मविहीनेषु भक्तिः सत्त्वा न भवतीति मोक्षितम् । उन्कर्ष-
पादा एवातो अन्यथा । अन्यथा भक्तिनारां व्यर्थमेव स्यात् । नदसतो भगवदंशा दृष्ट-
मत्त्वयान्यपि सम्पादयन्तीति शार्ङ्गे अनुक्ता भक्तिः न भक्तिहिनि । भगवत्ताभाकारान्
पूर्व एव एषा व्यवस्था ।

અનાવશ્યક છે, એમ સર્વ મળી સાત વ્યસન છે, લેણ:). એ વ્યસનોને એક રૂપથી દૂર કરવા અશક્ય હોવાથી સાત પ્રકારની સાધનશક્તિ કહી. તે એમ ન હોય તો ત્રણથીજ (અવજ્ઞ, કીર્તન, સ્મરણ) પ્રેમ સિદ્ધ થતાં પાદસેવન વગેરે વ્યર્થ થઈ જાય. સખ્ય અને આત્મનિવેદન લગવાન સ્વધર્મ ભક્તમાં સ્થાપવાને કરે છે. તે થવાથી ભગવત્તુલ્ય થઈ પછી વ્યસનોને મૂલસહિત દૂર કરે છે તે જણાવવાને ભગવાન પોતે સાત રૂપ કરશે. આ ભક્તિ પાખંડધર્મમાં થતી નથી, તે જણાવવાને નમ્રજીત્ રાજની કન્યા તરીકે તેનું વર્ણન કર્યું છે. એ રાજા નણોને એટલે વેદરહિતોને જીતે છે તેથી તેટલા માટેજ નમ્રજીત્ તરીકે પ્રસિદ્ધ છે. તું પણ (પરીક્ષિત) કૌરવ વંશમાં ઉત્પન્ન થયો છે, એટલે વિશ્વાસ કરશેજ. એ નમ્રજીત્ રાજા દુશ્મનોને દૂર કરે છે એટલુંજ નહિ, કિંતુ ધ્રાતરમાર્ગ સર્વ ધર્મ ધરાખર પાળે છે, અતિધાર્મિક છે. સ્વરૂપથી પણ મહાત્મા છે, ખરેખર રાજા છે. તેના ત્રણ ગુણ પણ સારા છે, તેથી તેનાથી ઉત્પન્ન થયેલી નામ્રજીતી એમ કહ્યું છે.....તેનું નામ સત્યા છે. સ્વરૂપથી, ફલથી, સાધનથી આ ભક્તિ સત્યા છે. માટે વેદવિરુદ્ધ મતોમાં, અધમ મતોમાં, કર્મવિહીન મતોમાં ભક્તિ સત્યા-ખરી, શુદ્ધ હોતી નથી, એમ જણાવ્યું. આથી ઉલટું ન્યાં કહ્યું હોય તે માત્ર ભક્તિનો ઉત્કર્ષ જણાવવાને કહ્યું છે, એમ સમજવું. જો એમ ન માનીએ તો ભક્તિશાસ્ત્રજ વ્યર્થ થઈ જાય. (અધર્મોમાં સત્યાભક્તિ થઈ-હોઈ શકે છે, એમ માનીએ તો ભક્તિશાસ્ત્રમાં સદાચાર પાળવાનું શાસન વ્યર્થ થઈ જાય). સહસ્ર રીતે ભગવદ્દેશો પોતાના પ્રભાવ જણાવતાં રૂપો પ્રકટ કરે છે. (નીચ યોનિમાં ઉત્પન્ન થયેલા પણ પ્રબળ ભક્તિને લીધે પોતાના અનુભાવ-પ્રભાવ બતાવે છે, પરંતુ તે ભક્તિ સત્યા-અદ્યારશ્નિદ્ધ હોતી નથી. લેખ.) તેથી શાસ્ત્રમાં ન પ્રતિપાદન કરેલી ભક્તિ ભક્તિજ કહેવાય નહિ. ભગવાનના સાક્ષાત્કાર પૂર્વે-કૃષ્ણ ભગવાનના પ્રાકટ્ય પહેલાં આજ વ્યવસ્થા હતી.

નં. ૧૯૪ વિષ્ણુર્વ્યાપક: પુરુષોત્તમો યો વેદાન્તે બ્રહ્મશબ્દેન ઉચ્યતે, તસ્ય સર્વત્રૈવ વિચમાનત્વાત્ માદુર્ભાવો ભક્તિરિત્યાશંકય સર્વવ્યાપકત્વેપિ યા: સર્વોન્તર: સર્વાન્તર્યામી સોન્ત:સ્થિતો વહિરાગત ઇતિ વક્તું સર્વેષાં ગુહા હૃદયાકાશં તસ્મિન્નાસમન્તાચ્છેતેઽધિ-તિષ્ઠતીતિ ગુહાગય રિત્યુક્તમ્ । અનેન સર્વેષાં મજનાર્ય સ્વયમ્ હૃદિ સ્થિત્વા તત્પરાઃ કૃતાર્યા ભવિષ્યન્તીતિ જ્ઞાપયિતું વેદાંશ્ચકાર સ ર્દાનીમત્રૈવ પ્રકટીભૂત ઇતિ ન પૂર્વમંક્રિયા અત:પરં ઉપયુજ્યતે । કિંતુ અપમેવ વહિ: સૈવ્ય ઇતિ નિરૂપિતમ્ । સુ. ૧૦-૨-૮.

અર્થ—વિષ્ણુ એટલે વ્યાપક, પુરુષોત્તમ, જે વેદાંતમાં બ્રહ્મ શબ્દથી કહેવાય છે, તે સર્વત્ર વિદ્યમાન હોવાથી તેનું પ્રાકટ્ય ગૌણ હશે એમ શંકા થાય તો તેના ઉત્તરમાં કહે છે કે જે સર્વવ્યાપક હોવા છતાં જે સર્વની અંદર

છે, સર્વના અંતર્યમી છે, તે અંદર રહેલાજ બહાર પ્રકટ થયા છે એમ કહેવાને સર્વની શુદ્ધા એટલે દૃઢયાકાશ તેની અંદર સર્વ પ્રકારે અધિષ્ઠાન કરીને રહ્યા છે તે એમ કહ્યું. આથી જણાવ્યું કે જેણે સર્વેના હૃદયમાં સ્થિત કરીને પોતામાં તત્પર રહેનાર કૃતાર્થ થશે એમ જણાવવાને વેદ કયા, તે હાલ આવીજ પ્રકટ થયા છે. તેથી હવે પૂર્વ પ્રક્રિયા (જે વેદની હતી તે) ઉપયોગી નથી. પરંતુ આ કૃષ્ણાર્થે પ્રકટ થયેલાની બહારથીજ સેવા કરવી, એમ નિરૂપણ કર્યું. (સુ. ૧૦. ૩. ૮.)

ઉપરનું સત્યાનું અને આ પ્રાકટ્યનું જ્ઞાન પુષ્ટિમાર્ગીયોને બહુજ ઉપયોગી છે. શ્રીમહાપ્રભુજી વેદને અત્યંત માન આપતા છતાં હવે વેદની આવશ્યકતા નથી, તેનું આ સુખ્ય કારણ છે. સત્યયુગ વગેરે પૂર્વ કાલમાં ત્યારે ભરતખંડના પુરુષો સ્વભવથી ભગવાન પાસે જવાને સાધન મિલ્લ કરી શકતા હતા, ત્યારે વેદમાર્ગ બહુજ ઉપયોગી હતો, પણ હવે તે મંદગતિ, મંદબાળ્યવાળા, પુરુષાર્થ વિનાના લોકો યર્થ જવાથી ભગવાને સ્વયં કૃપા કરી પોતે નવતાર લીધા, અને હવેનો નિરોધ કરવાને ત્રિવિધ લીલાઓ કરી, તે લીલાના શુભજ્ઞાનથી મુને તે ભગવાનના બહિઃસ્તેવનથીજ અવની કૃતાર્થતા છે. આપણા મંદિરોની પ્રભુલિકા શ્રીકૃષ્ણના બહિઃસ્તેવનનીજ છે, તે ભગવાનને જગાડવાના કીર્તનથી તે શયન પર્યતના કીર્તનોથી સહજ સમજી શકાય છે. વેદનો ઉપયોગ ન હોવાથી વૈદિક ક્રિયાઓ આપણા મંદિરોમાં છે જ નહિ કેમકે વેદ કરતાં ભગવત્પ્રાકટ્ય ઉત્તમ છે. ગાર પેરનો વિરોધ નથી, તે જણાવવાને ત્યેષા વગેરે કોઈકજ સમયે વેદમંત્રો ઉચ્ચારાય છે. બાળાને પેર જે સ્વરૂપો પધરાવવામાં આવે છે તેમની અનુમુખ તો જાણ સખાના કીર્તનજ ગવાય છે. આવી ઘણી જાળતોનું બહુ મુંદર સમાધાન શ્રીમુખોપિનીજ વાંચવાથી, વિચારવાથી થાય છે, જે વાંચ્યા પછી બીજું વાંચવાનું મન થતું નથી, તેથી અમારી નમ્ર વિનંતિ છે કે જેને સેહેજ પણ સંસ્કૃત આવડતું હોય તેણે શ્રીમુખોપિનીજ વાંચવા સમજવાને પ્રયત્ન કરવો અને સંસ્કૃત ન આવડતું હોય તેણે બાપાંતરો પીએ પીએ વાંચવા સમજવાનો પ્રયત્ન કરવો. માર્ગના નેતાઓએ, યોગવામી બાલકો, દ્રવ્યવાન વૈષ્ણવોએ શ્રીમુખોપિનીનાં બાપાંતર જલદી તૈયાર કરાવવાની ફરજ છે, એમાં શકજ નથી. નીચેનાં વચનામૃતોથી જણાવે કે આપણે પુષ્ટિમાર્ગ વેદથી સ્વતંત્ર છે.

નં. ૧૧૫ સ્વાનંદઃ સ્યાનત્યાગાન્ અન્યયા મતેન્, તત્ત્વઃ સ્વરૂપાદપિ મન્યુતઃ સ્યાદિ-
ત્યાગંસ્વાદ્ યોગમાયમુસાધિત્વં ઇતિ । યોગમાયા દિ યયાસ્યિતમેવાન્યત્ર સ્યાપયતિ,
યયા મંત્રેણમ્ । મીચાર્થ સાપિ પરિચ્છેદાત્ત્વ ઇતિ નાર્ણ ક્ષિચિત્ । યયા પ્રમાણે રસાયાં
ચ શ્લેષદ્રોષપાગઃ પૂર્વં કાર્યે યોગમાયાયાઃ । તત્ત્વાપાંતરંગા યોગમાયા, અન્યત્ર સ્થિતં

પ્રમાણં અન્યત્રાપિ યોજયતિ, અન્યત્ર સ્થિતં ચાનન્દમન્યત્ર । અતઃ પ્રમાણાતિરિક્તો માર્ગઃ
મત્કિમાર્ગશ્ચાગ્રે ચિત્તૌ ભવિષ્યતઃ । ૧૦-૨૬-૧.

અર્થ—ભગવદ્દાનંદ સ્થાનતા ત્યાગ થવાથી ભગવદ્દાનંદરૂપ રહેશેજ નહિ,
પછી સ્વરૂપથી પણ ચ્યુત થઈ જશે એવી શંકા થાય તો કહે છે કે એમ નહિ
થાય, કેમકે ભગવાને યોગમાયાનો ઉપયોગ કર્યો છે. યોગમાયા જે વસ્તુ જેવી
હોય તેને બીજે સ્થલે સ્થાપન કરી આપે છે, જેમ સંકર્ષણને દેવદીના ગભાંથી
લઈ જઈ દોહિણીમાં સ્થાપન કર્યા હતા તેમ લીલાને ભાટે યોગમાયાનો પહે-
લાથીજ પરિચય કર્યો છે, એટલે કાંઈ નવું કંઈજ નથી. જેમ પ્રમાણમાં (વેદ)
અને રક્ષામાં ભલભદ્રનો ઉપયોગ ભગવાન કરે છે, તેમ કાર્ય કરવામાં યોગ-
માયાનો ઉપયોગ કરે છે. તેમાં પણ આ અંતરંગ યોગમાયા છે, અન્યત્ર સ્થિત.
પ્રમાણને અન્યત્ર યોગ શકે છે, અને અન્યત્ર સ્થિત આનંદને અન્યત્ર યોગ
શકે છે. તેથીજ પ્રમાણ (વેદ)થી અતિરિક્ત, ભૂદો માર્ગ, અને
ભક્તિમાર્ગ (શ્રીગોપીજનનો આશ્રય પુષ્ટિમાર્ગ, ભગવાનના વચનોનું
ભગવત્પ્રેરણાથી ઉદ્ભવન કરીને સ્થાપેલો, મર્યાદાનું ઉદ્ભવન કરીને
સ્થાપેલો પુષ્ટિમાર્ગ,) એ બે માર્ગ અહીં ફલપ્રકરણમાં વિસ્તારથી
વર્ણન કરવામાં આવશે.

નં. ૧૯૬ સ્વમૃત્યાલોકલાવણ્યનિર્મુક્ત્યા લોચનં નૃણામ્ ।

ગીર્મિસ્તાઃ સ્મરતાં ચિત્તં પદૈસ્તાનીક્ષતાં ક્રિયાઃ ॥ ૧૧-૧-૬ ॥

આચ્છિય કીર્તિં સુશ્રોકાં ચિત્તત્ય હંસસા નુ કૌ ।

તમોનયા તરિપ્યન્તીત્યગાત્ સ્વં પદમીશ્વરઃ ॥ ૧૧-૧-૭ ॥

વર્તમાનભાવિષ્યદ્વક્ત્રમુક્તી પ્રકારભેદેન કથયન્ સ્વપદારોહણમાહ । જ્ઞાનક્રિયાશક્તી-
આચ્છિય યશઃ પ્રસાર્યં વૈકુંઠં ગતઃ ।...સહજમટ્ટચિજ્ઞાનસ્ય વાસાભ્યંતરભેદેન રૂપપ્રપંચે
નામપ્રપંચે ચ પરિનિષ્ઠિતા । નામપ્રપંચે વિચારસ્ય સદ્ધકારિત્વાન્ ન શ્રવણમાત્રેણ નિર્ધારીત
આલોચનાત્મકસ્ય ચિત્તસ્યૈવ પ્રાધાન્યં ॥ “અધિકારશ્ચ માર્ગશ્ચ ન ર્શ્વરેણ વિચાર્યતે ।
અન્તઃ સ્થિતં યદા બ્રહ્મ તદા યોગ ઉદીર્યતે । ઇન્દ્રિયાન્તઃપ્રવેશાર્થં તથા સાંહ્યં તથા
પરમ્ ॥ બહિઃસ્થે તુ ભગવાતિ આચ્છિચિત્તે ચુક્તા, યથાસ્થિતૌ તુ ન મુક્તિઃ, ભગવતા
સ્મૃતાનાં ન જ્ઞાનાપેક્ષા, અતઃ અજ્ઞાનતરણયેવ અવશિષ્યતે ।...ગોપિકાસ્તુ દૃષ્ટાન્તઃ ઇતિ
વિચિન્ત્યમુક્તિઃ । સુ. । ભગવાન્ હિ અનધિકારિણામમાર્ગેણાપિ મુક્તિં દદાતીશ્વરત્વાદિતિ
પૂતનાન્તર્દૃશ્તાદિનિર્દર્શનાત્ નિર્ધાર્યતે । કિંચ । યોગાનુપાયા ભગવાતિ અમકટે એવ ઉપ-
યુજ્યન્તે, વહૌ મયનવત્ ન તુ મકટે, રૂપવો ન યોગાર્થમુક્તિઃ । ઇન્દ્રિયાણાં બહિર્મુલત્વે
તૈર્મન આક્ષેપેણ ધ્યાનાસિદ્ધેસ્તેપામન્તર્મુલત્વાય સેશ્વરસાંહ્યં દ્વિતીયં સાધનમ્, અતઃ મકટે
ભગવાતિ ન તદુપયોગ ઇતિ ।

અર્થ—આલોક, અલોક અને લોક; એટલે સૂર્યમંડલ, અંધકાર અને લોક; અથવા તેજ, શ્યામતા અને ભુવનો અને તેમાં રહેનારા લોકો; તે સર્વેના લાવણ્યને હમેશને માટે હરી લે એવી પોતાની મૂર્તિથી મનુષ્યોનાં લોચન સારી રીતે છેદીને, સંસારમાંથી છૂટા કરી પોતાના તરફ આકર્ષીને, વાણીનું રમરણ કરનાર સર્વનું ચિત્ત વાણીથી હરી લઇને, ચરણનું દર્શન કરનાર સર્વની તે ચરણકમલોથી ક્રિયાઓ હરી લઇને, વ્યાસ વગેરેથી પોતાની સુંદર રીતે ગવાતી કીર્તિને જૂતલપર સંપૂર્ણ રીતે વિસ્તારીને આનાથીજ અંધકારને લોકો તરી જશે, એમ વિચારી પોતાનું કાર્ય સમાપ્ત થયું જાણી, ઇશ્વર પોતાના ધામમાં પધાયા. (લોકોની જ્ઞાનશક્તિ અને ક્રિયાશક્તિનો આચ્છેદ કરીને, પોતાનો યશ પ્રસારીને, ભગવાન વૈકુંઠમાં પધાયા.)

ભગવાનના પ્રકટયના સમયના ભક્તો અને પછીથી થનારા ભક્તોની સુક્તિ જૂદા જૂદા પ્રકારથી કહેતા ભગવાન પોતાના ધામમાં ગયા તે કહે છે. જ્ઞાનની સહજ પ્રવૃત્તિ જાણ અને આંતરેના બેદથી રૂપપ્રપંચમાં અને નામપ્રપંચમાં પરિનિષ્ઠિત હોય છે. નામપ્રપંચમાં વિચારની જરૂર હોવાથી શ્રવણમાયથી નિધાર થતો નથી, માટે તેમાં વિચારાત્મક ચિત્તનુંજ પ્રાધાન્ય છે. અધિકારનો વિચાર ભગવાન કરતા નથી, તેમ જ્ઞાનનો પણ વિચાર કરતા નથી. પોતે ઇશ્વર હોવાથી અનધિકારીઓને અવળે માર્ગે પણ સુક્તિ આપે છે. એ વાત પૂતતા અને અંતર્ગૃહગતા વગેરેના દૃષ્ટાંતથી નિશ્ચિત થાય છે. વળી યોગ વગેરે ઉપાયો ભગવાન અપ્રકટ હોય ત્યારેજ ઉપયોગી છે, જેમ આશિને માટે મથતનો ઉપયોગ છે તેમ પ્રકટ હોય ત્યારે તેનો ઉપયોગ નથી. માટે યોગ વગેરેથી સુક્તિ નથી. તેમજ ઇંદ્રિયો જાહિર્મુખ હોવાથી તેમનાથી મન આશિષ થાય છે, અને ધ્યાન સિદ્ધ થતું નથી, માટે ઇંદ્રિયોને અંતર્મુખ કરવાને સેત્ત્વર સાંખ્ય જીવનું સાધન છે, તેથી ભગવાન પ્રકટ હોય ત્યારે તેનો ઉપયોગ નથી. ત્યારે ભગવાન અપ્રકટ હોય ત્યારે સંસારનો આચ્છેદ કરવાજ સુક્ત છે, યથાસ્થિત રહે તો સુક્તિ થાય નહિ. ભગવાન જેનું રમરણ કરે તેને જ્ઞાનની અપેક્ષા નથી, તેથી અવતાર પછીના ભક્તોને પણ જ્ઞાનની અપેક્ષા નથી, એક અજ્ઞાનને તરવું તેજ બાકી રહે છે, તેને માટે કહે છે કે લોકમાં જે જેને કાળીને જૂદું કરે છે, તે (કાણ વગેરે) તેને મારેજ હોય છે. વનમાં કાણ છેલવામાં તે સિદ્ધ છે. તે છેલનારને ઉપયોગ ન હોય તે પતિવ્રતાવત સુગા બેસી રહેવું. સાર એ કે ભગવન્-મૂર્તિથી જે ઉદાયલા છે, તે ભગવાનને મારેજ છે.....કીર્તિનો વિસ્તાર કર્યા પછી વેદનો જ્ઞાન વગેરે ઉપાય છેજ નહિ એમ સિદ્ધ થયું. કલિમાં હરિકીર્તનથીજ મોક્ષ થાય છે, હે રાજવ, દોષના

પ્રમાણં અન્યત્રાપિ યોજયતિ, અન્યત્ર સ્થિતં ચાનન્દમન્યત્ર । અતઃ પ્રમાણાતિરિક્તો માર્ગઃ
ભક્તિમાર્ગશ્ચાગ્રે વિતતૌ ભવિષ્યતઃ । ૧૦-૨૬-૧.

અર્થ—ભગવદાનંદ સ્થાનના ત્યાગ થવાથી ભગવદાનંદરૂપ રહેશેજ નહિ,
પછી સ્વસ્વપથી પણ ચ્યુત થઈ જશે એવી શંકા થાય તો કહે છે કે એમ નહિ
થાય, કેમકે ભગવાને યોગમાયાનો ઉપયોગ કર્યો છે. યોગમાયા જે વસ્તુ જેવી
હોય તેને બીજે સ્થલે સ્થાપન કરી આપે છે, જેમ સંકર્ષણને દેવદીના ગણમાંથી
લઈ જઈ રોહિણીમાં સ્થાપન કર્યો હતા તેમ લીલાને બાટે યોગમાયાનો પહે-
લાથીજ પરિચય કર્યો છે, એટલે કાંઈ નવું કર્યુંજ નથી. જેમ પ્રમાણમાં (વેદ)
અને રક્ષામાં બલભદ્રનો ઉપયોગ ભગવાન કરે છે, તેમ કાર્ય કરવામાં યોગ-
માયાનો ઉપયોગ કરે છે. તેમાં પણ આ અંતરંગ યોગમાયા છે, અન્યત્ર સ્થિત.
પ્રમાણને અન્યત્ર યોગ શકે છે, અને અન્યત્ર સ્થિત આનંદને અન્યત્ર યોગ
શકે છે. તેથીજ પ્રમાણ (વેદ)થી અતિરિક્ત, બૃહો માર્ગ, અને
ભક્તિમાર્ગ (શ્રીગોપીજનનો ખાસ પુષ્ટિમાર્ગ, ભગવાનના વચનોનું
ભગવત્પ્રેરણાથી ઉદ્ધાધન કરીને સ્થાપેલો, મર્યાદાનું ઉદ્ધાધન કરીને
સ્થાપેલો પુષ્ટિમાર્ગ,) એ બે માર્ગ અહીં ફલપ્રકરણમાં વિસ્તારથી
વર્ણન કરવામાં આવશે.

નં. ૧૯૬ સ્વમૃત્પાલોકલાવણ્યનિર્મુત્તયા લોચનં તૃણામ્ ।

ગીર્ધિસ્તાઃ સ્મરતાં ચિત્તં પદૈસ્તાનીક્ષતાં ક્રિયાઃ ॥ ૧૧-૧-૬ ॥

આચ્છિદ્ય કીર્તિં મુશ્લોકાં વિતત્ય હંજસા નુ કૌ ।

તમોનયા તોરિણ્યન્તીત્યગાત્ સ્વં પદમીશ્વરઃ ॥ ૧૧-૧-૭ ॥

વર્તમાનભાવિણ્યદ્વક્તમુક્તી પ્રકારભેદેન કયમન્ સ્વપદારોહણમાહ । જ્ઞાનક્રિયાશક્તી
આચ્છિદ્ય યદ્યઃ પ્રસાર્યં વૈકુંઠં ગતઃ ।...સહજમટાચ્છિદ્ધાનસ્ય વાદાભ્યંતરભેદેન રૂપપ્રપંચે
નામપ્રપંચે ચ પરિનિષ્ઠિતા । નામપ્રપંચે વિચારસ્ય સહકારિત્વાન્ ન શ્રવણમાત્રેણ નિર્ધારીત
આલોચનાત્મકસ્ય ચિત્તસ્પૈષ પ્રાધાન્ય ॥ “અધિકારશ્ચ માર્ગશ્ચ ન ર્શ્વરેણ વિચાર્યતે ।
અન્તઃ સ્થિતં યદા વ્રહ્મ તદા યોગ ઉદીર્યતે । ઇન્દ્રિયાન્તઃપ્રવેશાર્થં તથા સાંકલ્યં તથા
પરમ્ ॥ વહિઃસ્થે તુ ભગવાતિ આચ્છિદ્યચિરેવ યુક્તા, યથાસ્થિતૌ તુ ન મુક્તિઃ, ભગવતા
સ્મૃતાનાં ન જ્ઞાનાપેક્ષા, અતઃ અજ્ઞાનતરણમેવ અવશિષ્યતે ।...ગોપિકાસ્તુ દૃષ્ટાન્તઃ ઇતિ
વિચિન્ત્યમુક્તિઃ । સુ. । ભગવાન્ હિ અનધિકારિણામમાર્ગેણાપિ મુક્તિં દદાતીશ્વરત્વાદિતિ
પૂતનાન્તર્ગૃહતાદિનિર્દર્શનાત્ નિશ્ચીયતે । કિંચ । યોગાદ્યુપાયા ભગવાતિ અમકટે એવ ઉપ-
યુજ્યન્તે, વ્રહ્મૌ મધનવત્ ન તુ મકટે, ઇત્યતો ન યોગાયૈમુક્તિઃ । ઇન્દ્રિયાણાં વહિર્મુક્ત્યે
તૈર્મન આપેષેણ ધ્યાનાસિદ્ધેસ્તેપામન્તર્મુક્તવાય સેશ્વરસાંકલ્યં દ્વિતીયં સાધનમ્, અતઃ પ્રકટે
ભગવાતિ ન તદુપયોગ ઇતિ ।

અર્થ—આલોક, અલોક અને લોક; એટલે સૂર્યમંડલ, અધિકાર અને લોક; અથવા તેજ, શ્યામતા અને ભુવનો અને તેમાં રહેનારા લોકો; તે સર્વેના લાવણ્યને હમેશને માટે હરી લે એવી પોતાની મૂર્તિથી મનુષ્યોનાં લોચન સારી રીતે છેદીને, સંસારમાંથી છૂટા કરી પોતાના તરફ આકર્ષાને, વાણીનું સ્મરણ કરનાર સર્વનું ચિત્ત વાણીથી હરી લઇને, ચરણનું દર્શન કરનાર સર્વની તે ચરણકમલોથી ક્રિયાઓ હરી લઇને, વ્યાસ વગેરેથી પોતાની સુંદર રીતે ગવાતી કીર્તિને ભૂતલપર સંપૂર્ણ રીતે વિસ્તારીને આનાથીજ અધિકારને લોકો તરી ન્યે, એમ વિચારી પોતાનું કાર્ય સમાપ્ત થયું જાણી, ઈશ્વર પોતાના ધામમાં પધાર્યા. (લોકોની જ્ઞાનશક્તિ અને ક્રિયાશક્તિનો આચ્છેદ કરીને, પોતાનો યશ પ્રસારીને, ભગવાન વૈકુંઠમાં પધાર્યા.)

ભગવાનના પ્રાકટ્યના સમયના ભક્તો અને પછીથી થનારા ભક્તોની સુક્રિત જૂદા જૂદા પ્રકારથી કહેતા ભગવાન પોતાના ધામમાં ગયા તે કહે છે. જ્ઞાનની સહજ પ્રવૃત્તિ બાહ્ય અને આંતરેના ભેદથી રૂપપ્રપંચમાં અને નામપ્રપંચમાં પરિનિષ્ઠિત હોય છે. નામપ્રપંચમાં વિચારની જરૂર હોવાથી ધવણમાત્રથી નિર્ધાર થતો નથી, માટે તેમાં વિચારાત્મક ચિત્તનુંજ પ્રાધાન્ય છે. અધિકારનો વિચાર ભગવાન કરતા નથી, તેમ જ્ઞાનનો પણ વિચાર કરતા નથી. પોતે ઈશ્વર હોવાથી અનધિકારીઓને અવળે માર્ગે પણ સુક્રિત આપે છે. એ વાત પૂતના અને અંતર્ગૃહગતા વગેરેના દૃષ્ટાંતથી નિશ્ચિત થાય છે. વળી યોગ વગેરે ઉપાયો ભગવાન અપ્રકટ હોય ત્યારેજ ઉપયોગી છે, જેમ અગ્નિને માટે મથનનો ઉપયોગ છે તેમ પ્રકટ હોય ત્યારે તેનો ઉપયોગ નથી. માટે યોગ વગેરેથી સુક્રિત નથી. તેમજ ઈંદ્રિયો બહિર્બુજ હોવાથી તેમનાથી મન આશ્લિષ્ઠ થાય છે, અને ધ્યાન સિદ્ધ થતું નથી, માટે ઈંદ્રિયોને અંતર્બુજ કરવાને સેત્તર સાંખ્ય બીજું સાધન છે, તેથી ભગવાન પ્રકટ હોય ત્યારે તેનો ઉપયોગ નથી. ત્યારે ભગવાન અહાર પ્રકટ હોય ત્યારે સંસારનો આચ્છેદ કરવાજ સુક્રિત છે, યથાસ્થિત રહે તો સુક્રિત થાય નહિ. ભગવાન જેનું સ્મરણ કરે તેને જ્ઞાનની અપેક્ષા નથી, તેથી અવતાર પછીના ભક્તોને પણ જ્ઞાનની અપેક્ષા નથી. એક અજ્ઞાનને તરફું તેજ બાકી રહે છે. તેને માટે કહે છે કે લોકમાં જે જેને કાપીને જાડું કરે છે, તે (કાષ્ટ વગેરે) તેને માટેજ હોય છે. વનમાં કાષ્ટ છેલ્લામાં તે સિદ્ધ છે. તે છેલ્લાને ઉપયોગ ન હોય તો પતિવ્રતાવત સુગા બેસી રહેવું. સાર એ કે ભગવન્-મૂર્તિથી જે છેલ્લાલા છે. તે ભગવાનને માટેજ છે.....કીર્તિનો વિસ્તાર કર્યા પછી વેદનો જ્ઞાન વગેરે ઉપાય છેજ નહિ એમ સિદ્ધ થયું. કલિમાં હરિકીર્તનથીજ મોક્ષ થાય છે. તે સંજ્ઞા દોષના

ભંડારસ્થ કલિનો એક મહાન્ ગુણ છે તે એ કે કૃષ્ણના પ્રીતનથીજ બંધનમાંથી મુક્ત થઈને પરની પ્રાપ્તિ થાય છે. ૧૧-૧-૬-૭ સુ. અને પ્ર.

નં. ૧૧૭ સાધનપ્રતિપાદિકા: શ્રુતય: 'શાન્ત ઉપાસીત' इत्याद्या: किमहंकारप्रति-
पादिका: तद्वारा आत्मप्रतिपादिका वेत्यादि संदेहे निर्णयमाह ।...एतासां श्रुतीनां न
शमादिविधौ तात्पर्यम् । किन्तु साहंकारस्य महान् केश इति तत्केशमनूय निरभिमानस्य
स्वत एव आत्मस्फूर्तिरिति साधनश्रुतीनामपि भगवत्परत्वमेव ।...ये अविद्यावन्तः
तानेवोद्दिश्य श्रुतिः शमादिकं विधत्ते, न तु मूरीन् । अतः सूरयः परमानन्दरूपं साधनं
गृहीत्वा साधनदशायामेव कृतार्थाः सन्तः दुःखसाधनेभ्यो निवर्तन्ते ।...कृपैव सर्वं
संपादिकेति तु पुष्टिमार्गे । मुख्यभक्तिमार्गे मुक्तेरनभिष्टपितत्वकथनात् जरादिनिवृत्तिरपि
नापेक्षितेत्याशंक्य आहुः मुक्तोपसृप्य इति । भगवान् मुख्यतया मुक्तैरेवोपसृप्यः इति
स्वरूपयोग्यतार्थं मुक्तिरेपेक्षितैव, परमफलत्वेन नापेक्षितेति भावः । 'कथानंत्योक्तिहृदयाः'
साधनानि कुर्वते । साक्षात्ते पादसंश्लिष्टास्ते किं वाच्या महाशयाः ।'

અર્થ—સાધન પ્રતિપાદન કરનાર શ્રુતિઓ 'શાંત થાઓ,
ઉપાસના કરો' વગેરે કહેનારી શ્રુતિઓ શું અહંકારનું પ્રતિપાદન કરે
છે? કે તે દ્વારા આત્માનું પ્રતિપાદન કરે છે? એમ સંદેહ થાય તો નિર્ણય
કહે છે. આ શ્રુતિઓનો શમ દમ વગેરે વિધિમાં તાત્પર્ય નથી. કિંતુ
અહંકારીને બહુ કલેશ થાય છે, તે કલેશનો અનુવાદ કરીને, જે
નિરભિમાની છે તેને પોતાની મેળેજ આત્મસ્ફૂર્તિ થાય છે, માટે
સાધન શ્રુતિઓ પણ ભગવત્પરજ છે. જે અવિદ્યાવાનું છે તેને ઉદ્દેશીનેજ
શ્રુતિ શમ દમ વિધિ કરવાનું કહે છે, વિવેકીને માટે નહિ. તેઓએ ભગવાનને
સર્વસમર્પણ કરેલું હોય છે, તેથી પોતાપણના અભિમાન રહિત
ભક્ત તેઓ તો હોય છે, (લેખ.) માટે ભક્તો તો પરમાનંદરૂપ ભગવાન
રૂપ-ભગવાનના ગુણગાનરૂપ સાધન ગ્રહણ કરીને સાધન દશામાંજ
કૃતાર્થ થઈને દુઃખરૂપી સાધનોથી નિવૃત્ત થાય છે. 'કૃપાજ સર્વ
સંપાદન કરી આપે છે, એ તો પુષ્ટિમાર્ગમાં.' મુખ્ય ભક્તિમાર્ગમાં
મુક્તિની ઈચ્છા ન હોવાથી તેમાં વૃદ્ધાવસ્થા વગેરેની નિવૃત્તિની અપેક્ષા નહિ
હોય એવી શંકા થાય તો કહે છે કે મુક્તજ ભગવાન પાસે જઈ શકે છે.
ભગવાનની મુખ્યતાથી ઉપાસના મુક્તીજ કરી શકે છે, તેથી સ્વરૂપ યોગ્યતાને
માટે મુક્તિની અપેક્ષા છેજ, પરમ ફલ તરીકે તેની અપેક્ષા નથી.
જે ભક્તોના હૃદયમાં અનંત કથા ભરેલી છે તેઓ સાધન કરતા નથી.
જેઓ સાક્ષાત્ તમારા ચરણકમળનો દઢ આશ્રય લઈને રહ્યા છે તે મહાશયોની
તો શું વાત કહેવી?

मेव्यक्तिरियद्विधाष्टी ११-१२-१८

सत्त्वात् धर्मोभवेत् भद्रलक्षितवक्ष्यः ११-१३-२

वक्षिमध्ये स्मरेदृष्टमभैतत् ध्यानमगल १४-३६

अष्टौसिद्धयः + मेव्यात्पत्तिप्रभताः १५-५

भमतन्मात्रोपासकः + अष्टिमानभवाम्भोति १५-१०

न भूष्यानं मे विवृतीनां सृजतोऽङ्गानि कटिस्थः १६-३६

तेजः श्रीः इतिरैश्वर्यं क्षीरत्यागः सौभाग्यं लभः वीर्यं तितिक्षा विज्ञानं यत् यत्
समेयकः १६-४०

मेहृदयात्तन्वी विद्याप्रादुरभूत् ११-१७-१२

शुद्धाश्रमोन्मथनतः अक्षय्यर्यहोभम भद्रलक्षितवक्ष्यासत्यं अक्षप्रकृतपरित्वभाः १७-११

भद्रलक्षितरतीतपसादध्यकभीशयोऽमलः सदर ३६ नाभ्यामभपदश्चैत ३८

देवर्षिपितृभूतानिभद्रपाणि ॥ ५० ॥ सर्वेषां धर्मो भद्रपासनं १८-४३

सम्येवभद्रलक्षितयुक्तः स्यान्निःश्रेयसकरः परः ४७

भद्रलक्षितः शरत् ५२ अर्थं दीर्घं सेवनं वन्दनं अर्थं दृष्टं विज्ञे १६ भां

श्लोक १६ थी २४

स्तवनं भद्रलक्षितयुगमभतिः मध्येऽर्थपरित्यागः हुतं नभः मतं तपः सर्वं भद्रं कर्णव्यं

धर्मोभद्रलक्षितकृतप्रोक्तो ११-१६-२७ सुधी.

लजोमेवैश्वरेलावः लजोभद्रलक्षितरुतभा ४० ममार्योपासनाभिः ११-२०-२४

भद्रलक्षितयुक्तस्य महात्मनः ३१

सर्वभद्रलक्षितयोगेनभद्रलक्षितोक्तोक्तोऽन्सारवर्गापवर्गे भद्राभ कथयित् यद्विवांछति सदर ३३

परं तु लक्ष्म्याल्लक्षितनोभमनकिञ्चिदपि वाञ्छन्ति ॥ निराशेषोक्तनिर्देशेक्षस्यमेवैत ॥

प्रतिविन्दन्ति मत्स्यानयत् अक्ष परमं विदुः ११-२०-३४ थी ३७

ये ज्येष्ठान् मत्स्यान् दित्वा सुदान् अमान् श्रुयन्ति यक्षैः प्राणैः ते संसरन्ति ११-२१-१

मत्स्यमृत्त्यात्मानः शौचं सदर १४ कर्मसुद्धिः भद्रार्थं १५

हृदयं लोकेनाभ्योभद्रेदकश्चन सदर ४२

भर्गागमाया शुश्रूषमी-विकल्पयुद्धीश्च शुल्लैः विधत्ते ११-२२-३०

भमनाभ्यामभूत्पद्यं विश्वाभ्यां तत्रयात्मभूः सोऽसृजन्भमातुप्रधात् सदर ११

सत्त्वं जगत्सत्त्वं इति शुद्धात्तत्त्वं नैवेद्ये २५-२२

देहेऽजयं भनोऽसंगं तत्सत्त्वं विद्धिभत्पद्यं १६ कर्म भद्रार्थं सदर २३

भक्तिर्देवतं निर्गुणं ॥ २५ ॥ निर्गुणोभद्रपात्रयः २६

भस्मेनायातुनिर्गुणं ॥ २७ ॥ भक्त्याः प्रधुनत्पद्यं ११-२५-२८

सम्भोपास्त्यादि कर्माणि वेदेनातोदितानिमे २७-११

भूयभ्यलक्षितोपहृतं नभेतापाय दृष्टते १८

परं तु श्रद्धयोपहृतं प्रेष्टं लक्ष्मिभवाप्यपितोभाय लवति ११-२५-१७

भद्रार्थाणिनां भृगोर्दृष्टन्यासः कृतन्यासां ॥ २० ॥ भमापनीश्वरकलाभ्याधेत २३

अक्षकुर्वीत सप्रेमभद्रलक्षितोभां यथोचितं ११-२७-३२

धूपदीपोपहायोषुद्धोभेद्वया सदर

મધ્યાનન્દાનુભવાત્મનિ ૧૧-૨૬-૩૦ મથિપરે ૧૧-૨૬-૨૧

મથિભક્તિપરાંકુર્વન્ કર્મભિર્ન સખધ્યતે સદર ૨૮

ઉપરનાં સંસ્કૃત વાક્યોનો ભાવાર્થ ભાવિક વૈષ્ણવો જોઓને સંસ્કૃતનો અભ્યાસ ન હોય તેને મારે હુકામાં એ છે કે-જીવનો પણ આત્મા હું છું. મારી માયાથી જીવને દેહ મન ત્રણ અવસ્થા છે. પણ મારો ભક્ત તેથી પરાણવ પામતો નથી તેનાં પાપ બધા જાય છે એટલું જ નહીં પણ ગમે તેવો હીન થોડો હોય તો પણ બીજાને પવિત્ર કરે છે, તે શુદ્ધ થાય છે તેને સિદ્ધિઓ આવે છે. નિઃશ્રેયસ માફે સ્થાન, મારો ભાવ સર્વ કાંઈ તેને મારી ભક્તિથી મળે છે, એવી મારી શક્તિ સર્વશ્રેષ્ઠ છે એટલે મને જ્યાં કે મોક્ષ નથી પણ જીવને છે અવિદ્યામાં જાય તો. પરંતુ મારાં કર્મ પવિત્ર છે તેમાં ધારણા રાખી મારે માટે આચરણ કરે મારી ભક્તિ કરે મારી કથા સાંભળે તો વિદ્યાનું ફળ મળે મારી પરિચય કરે મારો આશરો માફે થરણ પૂજન ધ્યાન બધું તેને તારી દે છે. શુદ્ધરૂપાશ્રમમાં રહીને મનેજ માફે, માફેજ, રૂઢણ અહોનિશ અરખલિત કરતું એજ ધર્મ એમ માન્યતાથી બન્ને સર્વમાં મારો વાસજ દેખે અને ગણે બધી મારી વિમુક્તિ છે સિદ્ધિ પણ મારી પાસેથી મળે છે પણ જોછતી નથી એ પણ મનેજ અર્પણ કરી દે એવી રીતે મારા વિના બીજું કાંઈ જાણે નહીં, વિકલ્પોમાં વૃથા વખત રોકે નહીં. મેં કહેલા ધર્મો ભક્તિમાર્ગના પાળે મારામાં ભક્તિ ઉત્પન્ન થવાનાં જે-જે કારણો મેં કહ્યાં છે તે કારણોજ બીજાએ તો તે પરમ બ્રહ્મ જાણે છે, મને ઉદ્દેશીને કર્મ સ્થળ-શ્રદ્ધા વિગેરે સર્વ નિર્ગુણ છે તેથી તે નિરપેક્ષ અને નિરાંદ્રિય ભક્ત બને છે અને તેવી રીતે થવણ કીર્તન મનન વંદન પૂજન મંદિરો બાંધવાં ઉત્સવો કરવા બાગબગીચા સંખ્યાપામત અર્ચન ધૂપ દીપાદિ ઉપહારો વિગેરે શ્રદ્ધાપૂર્વક તે જે કરે છે તે સર્વથી હું બહુ સતોષ પામું છું પણ ભક્તિ અને અંતઃકરણના ખરા પ્રેમ વગર જો તે થઈ જાય છે તે સતોષ પામતો નથી (નોટ-સરખાવો દુર્બોધનના મેવા મિદાર્ક, મહેલાત મેહેમાનગીરી સાથે વિદુરજીની અને તેની વહુની પ્રીતિભક્તિ હુંપડી અને ભાજી અથવા ફળાદી છાલ વિગેરે) શુદ્ધ કામનાઓ નહીં રાખતાં મારા પ્રત્યે અર્પણ-સમર્પણ-સર્વશ્રેય નિવેદન-સર્વાત્મભાવ-થી તે શુદ્ધ બને છે તેનો કૃત્યો પણ નિર્ગુણ બને છે અને નિઃશ્રેયસકર બને છે. જ્યારે શુદ્ધ કામના જન્મગરણ કરોઆ કરે છે, હું તો પરમ તત્ત્વ છું. મારી નાભિમાંથી બ્રહ્માજી અને સૃષ્ટિ થયેલાં છે સ્વાનંદાનુભવી છું. જૂનસક્ષાત્મા છું-મહાનાત્મા છું. અણોરણીયાન પણ છું અને મહાનતો પણ આત્મા છું-સૂત્ર છું-કાળ છું, અઅકત છું, અઅય છું, વિષ્ણુ છું, અજ છું, નારાયણ છું, સ્વેતહૃદયપતિ છું, નિર્ગુણ પરબ્રહ્મ છું, અને આનંદાનુભવ માટે હુંજ છું પર-છું. મારે મારામાં પરાભક્તિ કરનારો કર્મથી બંધાતો નથી. મારામાં જ્ઞાન મુખથી દેવું, કર્મ સમર્પી દેવું, કામ વિવર્જિત મન પણ પડેલી દેવું, કામનાશ કરવા માટેજ મારી ઉપર પ્રમાણે અનન્ય અને અઙગ ભક્તિ કરવી એટલે કામનાઓ નાશ પામશે મારાં ચિત્ત ચોંટશે અને સર્વ અને સર્વત્ર તથા સર્વદા મનેજ દેખશે તો કર્મ લેપ કે બન્ધન થશે નહીં. ધરત્યાર દેહ ઇન્દ્રિય ગ્રાણ વિગેરે ખરેખર મારામાં અર્પણ કરી દેશે તો તે તે બાધા કરશે નહીં. પણ શાંતિ આપશે, તમોગુણ અને રમેગુણો નાશ પામશેજ પણ સત્ત્વ પણ ખરડી જાય સ્વર્ગ, મારા સુખગણ-ધર્મોમાં ચિત્તનિરતિ, આનંદાનુભવ, મારામાં અનુરાગ સુખ નિર્ગુણ બનીને મળશે, અર્થાત્ બીજા સાધનોથી અને પરિશ્રમ, જપ, તપ, વિગેરે ધર્મોથી સગુણ અને સિદ્ધિદાયક ઉતરતું સુખ મળશે તે સર્વ ચરિયાતી નિર્વિકાર નિર્ગુણ અવસ્થામાં મારી એકાન્તી અને દૃઢ ભક્તિથી મારો ભક્તને મારી કૃપાથી

હોય તે નૃત્ય, એમ નૃત્ય જાણનારા કહે છે. તેમજ ૧૮ માં શ્લોકના છેવટે 'સ લગ્નાભિનયો ગવેત' એમ શરૂ કરીને 'લાગ્નાચર્ય વિમાયાદિ' ૧૯ માં શ્લોકમાં અભિનયને લક્ષીને 'આદિકો યાગિકસ્તદ્વત' વગેરે અઢી કારિકાથી અભિનયના ચાર પદનું કથન ત્યાં કર્યું છે. એ પ્રકારે, ચાર પ્રકારના અભિનયમાં જે વેપરૂપ 'આહાર્ય' અભિનય છે તેને માટે રસ, રૂપ અને મુગ્ધના એ ત્રણ ગુણ અને વસ્ત્રને સ્થાને કનકકપિશ માલા ઉપયોગી છે, આ પ્રમાણે આહાર્ય અભિનય આ શ્લોકમાં નિરૂપણ કરવાની હોવાથી પછવ વગેરે વસ્ત્રસુધીના ચાર પદાર્થનું નિરૂપણ કર્યું; કારણ કે એ પ્રકારે અભિનયના પ્રયોગથી રસ પ્રકટ થાય છે, અને વિલાસ વગેરેથી નિષ્પન્ન થતો સ્થાયિત્વાવરૂપ અમૂર્ત રસ તો આલંબનવિશાવવિના પ્રકટ થવાને યોગ્ય નથી; એમ હોવાથી તેમાં ધર્મનો આવિભોવ થાય, ત્યારે જ કેવલ્યને છોડીને રસ નાટ્ય-રૂપતાનો પણ ત્યાગ કરે, તેથી જન્મે સુન્દર રીતે ધરી શકે તેને માટે નટવેપાત્મક આહાર્ય નામના અભિનયથી આલંબનનું આરોપણ થાય, ત્યારે આહાર્ય સિવાયના આંગિક વગેરે ત્રણ અભિનયથી સમાજમાં રસનું જ્ઞાન નિષ્પન્ન થાય છે; પરંતુ જ્યાં આલંબનવિશાવ જ નટ છે, ત્યાં પણ નાટ્યદશામાં મુખ્ય રસના ધર્મ પ્રકટ ન થાય, તો આલંબન નહિ જેવું જ છે; તેમ નહિ જાણનારને તો તે પ્રત્યારોપિત પણ છે. આ પ્રકારે આલંબન પ્રસંગમાં શુદ્ધાત્મક રસ પૂર્વે કહેલી રીતિએ પોતામાં જ પ્રતિષ્ઠાવાળો અને પોતાનામાં આલંબનવાળો થાય, તેમાં જો કે કાંઈ પણ વિરોધ નથી; તો પણ જેમ કોષક વાર રસને નહિ જેવો કરીને આલંબનત્વ પ્રકટ થાય છે તેમ અહીં આલંબનને નહિ જેવું કરીને નટત્વ પ્રકટ કરીને 'રજો વૈ જ' (નિશ્ચયે તે રસરૂપ છે) એ શ્રુતિમાં કહેલા રસરૂપાત્મક રસને સંગીતશાસ્ત્રમાં કહેલી પ્રશ્નલિકાથી પ્રકટ કરે છે; તેથી તેમાં શુદ્ધ વગેરેનો ઉપયોગ છે, અને તેથી અહીં આ પછવ વગેરે ચાર અર્થ (પદાર્થ) કલા. 'જો એમ છે તો શુદ્ધ નિરૂપણને યોગ્ય છે; શુદ્ધી તો નિરૂપણને યોગ્ય નથી.' એમ શંકા થાય તો તેને 'રસ' વગેરે કારિકાથી દૂર કરે છે કે 'ધર્મ-રસ ગુપ્ત છે, તે જાણવાવાને માયાનું પણ નિરૂપણ કર્યું છે. અર્થાત્ રસ, રૂપ અને મુગ્ધની પ્રતિષ્ઠા પછવમાં, મયૂર-પિન્છમાં, અને કમલમાં નિશ્ચિત છે, તેથી તેમનું નિરૂપણ કર્યું. શુદ્ધીનું નિરૂપણ ન કરતાં કેવલ શુદ્ધનું જ નિરૂપણ થાય, ત્યારે તો 'તે શુદ્ધ આમંતુક હશે' એવો સંશય રહી જાય, તે ન રહે માટે પછવ વગેરેથી શુદ્ધીનું પણ નિરૂપણ કર્યું. અને ધર્મી રસ શુભ છે તે જાણવાવાને પીતાંબરરૂપ માયાનું પણ નિરૂપણ કર્યું.

શંકા—રસની પ્રતિષ્ઠા તો આંખના ફલમાં છે; પછવમાં કાંઈ નથી, તેથી પછવનો ઉપયોગ અહીં નથી; જો કે તેનો ઉપયોગ કોષક રીતે સિદ્ધ પણ થાય તોપણ પછવ વગેરે પણ હરતથીજ અભિનયને યોગ્ય છે; વેપમાં સ્થાપના યોગ્ય નથી, અને હરતના અભિનયથી જ સૂચિત યતા કર્ણના શૃંગારમાં પણ આત્રપછવ મૂકવાની આવશ્યકતા રહેતી નથી.

ઉત્તર:—(વસ્તુનિર્દેશમાત્ર) વગેરે કારિકાથી કહે છે કે નાટ્યમાં આસ્વાદ આવેલો તે કાંઈ રસનાહનિય એટલે શુદ્ધવાથી આવતો નથી; પરંતુ કાવ્યથી શબ્દદ્વારા જેમ નાટ્યમાં રસનો આસ્વાદ થાય તેમ અહીં હરત વગેરેથી પછવ વગેરે વસ્તુનો તેજદ્વારા મનથી આસ્વાદ થાય; પરંતુ તે વસ્તુનો ભોધ થાય નહિ, તેથી પછવ વગેરેમાં પણ રસવાળા ફલના ભોધને માટે પછવ પ્રથમ મોં-ચો. અર્થાત્ આંખના પછવથી રસવાળું ફલ લાવિષ્યમાં થવાનું છે, એમ માલાદ્વારા ભોધ થાય છે, તેથી માનસિક આસ્વાદ સિદ્ધ થાય છે. તેથીજ રસની સ્થિતિ ત્યાં પણ દુષ્ટ (અયોગ્ય) નથી, અને તેથી પ્રહ્લવ ઉચિત જ છે. હરતના અભિનયથી કહેલી રીતે

કહેલી પ્રણાલીથી હૃદયમાં પ્રકટ થતો 'રસ'જ છે; અને ત્યાં ચિત્ત અંશ નહિ જેવો છે, તે જ કારણથી 'કૃષિર્મવાચક' એ શ્રુતિમાં ચિદંશને દ્વર કરીને સદાનન્દત્વજ કહ્યું 'મૃ' શબ્દ સત્તાવાચક છે, તેથી 'કૃષ્ણ' પદનો અર્થ સત્તાનન્દ થાય; સદાનન્દ ન થાય, એવી 'શંકા' પણ ન કરવી. કેમકે 'સત્તા આત્મરૂપ છે; ધર્મ નથી,' એમ વ્યાકરણના નિયમથી સિદ્ધ છે. તેથી 'કૃષિર્મવાચક' શ્રુતિમાં ધર્મરૂપ સત્તાનન્દ નહિ; પણ ધર્મી સદાનન્દ કૃષ્ણજ સિદ્ધ છે, અને તેથી ધર્મી પરબ્રહ્મ સદાનન્દ હોવાથી રસની પ્રણાલીથી પ્રકટ થતું પરબ્રહ્મ પણ રસસ્વરૂપ ધર્મી સદાનન્દ જ છે.

શંકા:—ઉપરની શ્રુતિમાં તો 'બ્રહ્મ'નું રસત્વ કહ્યું; 'રસ'નું બ્રહ્મત્વ કહ્યું નહિ; અને તેમ હોવાથી બહાર પ્રકટ થયેલા ભગવાનમાં રસત્વના અભાવથી પ્રતિગાની પૂર્તિ કેવી રીતે થાય?

ઉત્તર:—ન્યાં આ સ્વરૂપનું વર્ણન થાય છે, ત્યાં ભગવાન બહાર પ્રકટ નથી; પરન્તુ હૃદયમાં જ પ્રકટ છે, એમ 'બહો'પીઠમ્' શ્લોકના સ્વતંત્ર લેખમાં પ્રતિપાદન કર્યું છે, અને ન્યાંરે બહાર પ્રકટ થાય ત્યારે પણ આસક્તિભ્રમન્યાયથી 'સ્તો વૈ સઃ' ભગવાન 'માનસીન' તો છેજ; તેથી 'આ શ્લોકમાં ફેવલ રસનું પ્રતિપાદન છે,' એ પ્રતિગાની પૂર્તિ યથ રહે છે. એમ છતાં 'મનની વૃત્તિરૂપ હોવાથી તે ભગવાનજ નથી,' એમ પણ શંકા ન કરવી. શ્લોકમાં જે વસ્તુ અન્તઃકરણની વૃત્તિથી પ્રહણ કરવામાં આવે છે, તે દેસ અને કાલથી પરિચ્છિન્ન (હૃદવાળી) હોવાથી અમુક સ્થલમાં તે પદાર્થ નહિ હોવાથી સંસ્કારની પ્રમશ્વતાએ કરીને જેમ ખ્યાતિ સ્વીકારવામાં આવે છે તેમ અહીં નથી. કારણ કે અહીં આજ પદાર્થ દેશકાલથી પરિચ્છિન્ન નથી; પરન્તુ અનન્ય લક્ષિતથી તે પ્રાપ્ત થાય છે, તેથી જેવી લક્ષિત હોય છે, તેવે પ્રકારે ત્યાં પરબ્રહ્મ પ્રકટ થાય છે. તે લક્ષિત મનનો ધર્મ છે, તેથી મનના ધર્મરૂપ લક્ષિતવડે બહાર પ્રકટ થતા ભગવાન માનસીન ('માનસી મુતિ') તો છેજ, અને તેથી માધવાદી 'મનમાં જેમ વૃત્તિનું ચૈતન્ય અને વિષયનું ચૈતન્ય એક નહિ હોવાથી બહાર રહેલી વસ્તુ વૃત્તિરૂપ હોય છે, તો પણ ત્યાં વૃત્તિનો અભાવજ સ્વીકાર્યો છે, તેમ અહીં પણ ભગવાન માત્ર વૃત્તિરૂપ નથી.

શંકા:—હવે એમ હોય, તો પણ ચાલતા પ્રયંગમાં શૃંગારાત્મક જ વક્તવ્ય છે; અને શૃંગારની રિયતિ તો પરસ્પર આકાંક્ષાવાલા સ્ત્રી અને પુરુષરૂપી એ આલંબનને અધીન છે, તેથી અહીં પણ તેવું અધીનપણું અંગીકાર કરવાનું છે; પરન્તુ ભગવાનના રસત્વમાં તો તેનો વિરોધ પ્રાપ્ત થાય છે; કેમકે એક જ આલંબન હોવાથી રસાભાસનો સંભવ છે.

ઉત્તર:—અહીં આલંબન પણ છે. 'વામિનાં દર્શન્તુ દૈન્યમ્' એ શ્લોકના થીટિપણીઓમાં રસાત્મક અને રસવાન પણ ભગવાન છે, એમ મુક્તકહે કહ્યું છે. વળી વિરોધ પણ નથી, કેમકે 'સ્વપ્રતિબંધ' (પ્રિતામાંજ રિયતિ કરવાપણું) વેદમાં કહેલું હોવાથી સર્વને સંમત છે જ. જેમ કામથી અન્ય પુરુષ કામવાળો થાય છે, પણ કામ તો ચોતેજ કામવાળો છે, તેમ બીજાનું રસત્વ રસે કરીને છે; પરન્તુ રસનું તો રસત્વ એની ગેજે જ છે, માટે અહીં વિરોધનો દોષ આવત તે નથી. તેથી બહાર પ્રકટ થયેલા ભગવાનના રસત્વને બાધ આવતો નથી; અને તેથી આ પ્રકારના શાસ્ત્રાર્થના પરિજ્ઞાનથી વેદના અર્થના વિચારપૂર્વક નિશ્ચયથી વિચારવાનું, ભાવની સ્થાયિભાવરૂપ કલિકા હૃત્પન્ન થાય છે; અનુપદરૂપ બીજ, અકુર, વગેરે તો પૂર્વેજ સિદ્ધ છે; પછી તે સ્થાયિભાવ, અલિપ્તિભાવ વગેરેથી જે વૈચિત્ર્ય થાય, તે પુષ્પસ્થાન 'વિચિત્રવેષવાળા' પદથી અહીં કહ્યું છે. અર્થાત્ કલિકારૂપ મયા પછી તે સ્થાયિભાવમાં 'વિચિત્રવેષવાળા' પદથી અહીં કહ્યું છે. અર્થાત્ કલિકારૂપ મયા પછી તે સ્થાયિભાવમાં 'વિચિત્રવેષવાળા' પદથી અહીં કહ્યું છે. અર્થાત્ કલિકારૂપ મયા પછી તે સ્થાયિભાવમાં 'વિચિત્રવેષવાળા' પદથી અહીં કહ્યું છે.

તેમ શ્રીકૃષ્ણનાં ચરણકમળ જે શિવ-અક્ષતે પણ દુર્લભ છે, તે ચરણાકાર તિલકને મસ્તક જે ઉત્તમ અંગ ગણાય છે ત્યાં સ્થાપવું જોઈએ.

જેમ રાજના સિપાઇને-સિપાઇનો પોષાક, કેમકે પટો, એ રાજના નોકરની છાપ ધારણ કરવી પડે છે, ને જે તેવી નિશાની તે ન રાખે, તો રાજ્યના સિપાઈ તરીકે તેનાથી કંઈ કામ કરી શકાય નહીં. તેમ વૈષ્ણવ પોતે પ્રભુનો દાસ છે. એ દર્શાવવા લલાટમાં શ્રીકૃષ્ણના ચરણના આકારનું તિલક તો કરવું જ જોઈએ. તિલક કર્યા વિના તેનાથી કંઈ પણ સેવા કરી શકાતી નથી.

વૃન્દાવનદાસ—બહુ સુંદર. હવે ગોવિંદદાસ, બાકીનો પ્રસંગ તું કહે જોઈએ ?

ગોવિંદદાસ—જેવી આશા. જેમ સામાન્યવતી સ્ત્રી પોતાના સૌભાગ્યની નિશાની તરીકે કપાળમાં મંગલસૂચક આદતો કરે છે, તેમ વૈષ્ણવ પોતે વૈષ્ણવ છે, તથા શ્રીકૃષ્ણના દાસ છે, એ ઓળખાવવા કપાળમાં મંગલસૂચક તિલક તો અવરજ કરવું જોઈએ. તિલકથી આપણાં આસુરાવેશન યામ. કદાચિત્ આપણું મરણ યામ, તોપણ ભગવાનનાં ચરણારવિન્દનેજ પામીએ. તિલકથી આપણું પાપ બળી જાય, ને આપણને ક્રોધપેશુ જનતની ખીક ન લાગે.

વૃન્દાવનદાસ—વાહ ! બહુ ઉત્તમ ! પણ તિલક કરીને પાખંડ કરીએ, તો બમણો દોષ લાગે, જે કંઈ કામ કરવું તે કપટ વિના કરવું તિલક-માળા છે, એ વૈષ્ણવતાનાં બહારનાં ચિહ્ન છે. તે અંગમાં ધરવાથી અંગની બહારની શુદ્ધિ યાય છે. બહારની શુદ્ધિ થયા પછી અંતરની શુદ્ધિ તો આપોઆપ જ યાય.

વલ્લભદાસ, આ શિવાય કંઈમાં પહેરવાની માળાનો કંઈ ભાવ આવ્યો હતો ?

વલ્લભદાસ—હા ભાઈ, આવ્યો હતો ખરો. પણ મને ખરાબર યાદ નથી. “માળા-તિલક તો ભગવદ્દ્યાનું છે.” આ પ્રસંગ ઉપર એક બહુ જ સ્વેદ દર્શાવેલાં આવ્યું હતું, તે કહું છું:

હમા ‘નાગનો એક ભવાયો હતો. તે એક વૈષ્ણવ રાજના ગામમાં રમવા આવ્યો. રાજના સેવકોને હાથે પગે લાગી, રાજને માંડમાં ખેલ જેવા બોલાવ્યો. પછી હ્યો તો પોતાની કુંશિયારી બતાવવા લાગ્યો. સતના ચાર વાગી ગયા, પણ રાજ કોઈ રીતે રીજો નહોતો. ત્યારે હયા એ રાજની પાસે રહેવાવાળા ખવાસને પૂછ્યું કે:—“રાજ કોઈ વાતે રીજો ખરો ?”

ખવાસે કહ્યું:—“હા, એક વાતે રીજો-રાજને વૈષ્ણવો બહુ વહાલા છે, જે તું વૈષ્ણવનો વેપ પહેરીને આવ, તો રાજ રીજશે.” તરતજ હ્યો તો પોતાની વેપ પહેરવાની જગ્યાએ આવ્યો. ને કંઈમાં હુલસની માળા, કપાળમાં મળનું શ્રીકૃષ્ણના ચરણના આકારનું તિલક, માથે મળવાંસી ટોપી, મળવાસી બંડી ને ચાર છોડે પોતીયું.

એવો ખોટો વૈષ્ણવનો વેપ પહેરી, હાથમાં માળા દેરવતો “શ્રીકૃષ્ણ શરણ મમ” “શ્રીકૃષ્ણ શરણ મમ” એમ બોલતો બોલતો રમવાની જગ્યાએ આવ્યો. વૈષ્ણવના ખોટા વેપમાં આવેલ હયાને તો રાજ હદીને બચમાં નાખી રજ્યો ને “જય શીષ્ય” કરી,

પોતાના આસને બેસાડ્યો. પછી તેને પ્રસન્નતાથી ઈન્દ્રિય આંખી રાજ રાજ મહેલે ગયો. હ્યો જ્યાં વૈષ્ણવનો વેપ ઉતારવા પોતાની જગ્યાએ જતો હતો, ત્યાં તેણે પોતાની આસપાસ ચાર સ્ત્રીઓના પડછાયા બોયા. હમા રહીને હયા એ તોરને પૂછ્યું:—“તમે કોણ છો, ને અત્યારે મારી પાછળ શા માટે આવો છો ?”

પેલી સ્ત્રીઓમાંથી એકે કહ્યું:—“અમે ચારેય હત્યાઓ છીએ, ને તારા શરીરમાં રહીએ છીએ પણ તે ત્યારે રાજને રીજવવા આ ખોટો વૈષ્ણવનો વેપ પહેર્યો, ત્યારે એ ભગવદ્દ્યાનનો અમને લાપ લાગવાથી અમારે તારા શરીરમાંથી બહાર નીકળવું પડ્યું. હવે ત્યારે તું આ વૈષ્ણવનો વેપ ઉતારીશ, ત્યારે પાછી અમે ચારેય તારા

શરીરમાં પ્રવેશ કરીશું ” ત્યારે દયા એ કહ્યું:—“ ત્યારે આ વેપ આમને આમ પહેરી રાખું તો ? ” પેલી સ્ત્રીએ કહ્યું—“ તો તો અમારાથી તને અગમ્ય પણ નહીં. દયાએ કહ્યું—“ ત્યારે આ માટે દુઃખ ભોગવું ? ” પછી તે વૈષ્ણવ રાજની પાસેથી શ્રીગુણાંકજીનો “ વિનંતિપત્ર ” લઈ, ત્યાં નામ-નિવેદન પામી, સાચો વૈષ્ણવ થયો.

જો એણે રાજને રીજવવા ખોટા વૈષ્ણવનો વેપ લીધો, તો રાજ જે ક્રોધ નહોતો રીજતો, તે રીજ્યો, ધનામ મેળવ્યું ને પેલી ચાર હત્યાથી બચ્યો. તો સાચા વૈષ્ણવ થવામાં કેમ લાભ ન થાય ?

૧. ઘૃન્દાવનદાસ—જરૂર લાભ થાય. બાક્યો, જોયો તિલકમાળા અથવા ભગવદ્જ્ઞાનાનો પ્રભાવ ? તિલકમાળા ધારણ કરેલા વૈષ્ણવથી જૂત, પ્રેમ અને જામ પણ સો ગાઉ દૂર બાગી નામ. માટે કોઈ પણ વૈષ્ણવે તિલકમાળા વગર એક ક્ષણ પણ ન રહેવું. અને સામસામા થળી વખતે વિનયથી મસ્તક નમાવી “ જય શ્રીકૃષ્ણ ” કરેલા.

બાક્યો, પાદચાળામાં તમને આથી પણ ઘણુંજ સાઈ જાણવાનું મળશે.

[એટલામાં વલ્લભદાસના પાડોશી મિત્રો “ હરિદાસ ” અને “ વિકુલદાસ ” આવે છે, ને બધાને “ જયશ્રીકૃષ્ણ ” કરે છે.]

હરિદાસ, વિકુલદાસ—“ જયશ્રીકૃષ્ણ ”

સંવે—“ જયશ્રીકૃષ્ણ ”

ઘૃન્દાવનદાસ—ભાઈ, વિકુલદાસ અને હરિદાસ, કીક સમય પર આવી પહોંચ્યા હો ! જ્યો, ત્યારે પેલાં “ સાચા વૈષ્ણવ બનશું ” એ, અને “ દૈવ્ય સમ્રાટ ગુરુદેવ ” નાં ગામનો ખોલાવો જોઈએ ?

(સંવે—આય છે.)

“ સાચા વૈષ્ણવ બનશું ”

(શું કદું ક્યતી મારી રાજ—એ રાગ.)

સાચા વૈષ્ણવ બનશું બાઈ, સાચા વૈષ્ણવ બનશું,

પાખંડને પરદરશું બાઈ, સાચા વૈષ્ણવ બનશું. (૨૯)

કંડે માળા તુલસી ફેરી, બાવ થઈ અમે ધરશું;

બાલ તિલક હરિ ચરણપૂતિનું, પૂરણ પ્રેમે કરશું બાઈ— સાચા. ૧

“ જય શ્રીકૃષ્ણ ” વૈષ્ણવ-સામા, વિનયથી અમે કરશું;

વરવા વદાલા વિદુલવરને, અન્ય સકળ વિસરશું બાઈ— સાચા. ૨

“ અષ્ટાક્ષર ” નો જાપ અલ્પોક્તિક, પ્રતિદિને અમે જાપશું;

સાચા વૈષ્ણવ જાગ થવામાં, લલ્લાન, જાયે નવ કરશું બાઈ— સાચા. ૩

દિવ્યરૂપ મુખા નમને પીવા, દરિદ્રાને અમે જાપશું;

અંતર કપટ અજાણ કરીને, ગોવિંદના ગુણ ગાશું બાઈ— સાચા. ૪

આશ્રય દઃ સીવજાનવરનો, અંતરમાંદિ ધરશું;

સેવા સ્નેહ કરીને સીંદરિ, “ લાઙ્ગીપ્રિય ” મેળવશું બાઈ— સાચા. ૫

“ હૃદય સમ્રાટ ગુરુદેવ. ”

(વાગેશ્વરીની ગજલ.)

અમારા પ્રાણથી પ્યારા, હૃદય સમ્રાટ ગુરુજી છે,

અધમ ઉદાર કરનારા, હૃદય સમ્રાટ ગુરુજી છે.

અમૂલ્ય જ્ઞાન પુષ્ટિનું સ્વકીયને પ્રેમથી પાણું;

અમિત આપે કૃપા કરીને, અમારૂં બાવડું રહાયું—

અમારા. ૧

જીવનને ધન્ય કરનારા, ગિરાજ પુષ્ટિના માથે;

વદાબ્યાં ભક્તિનાં ઝરણાં, જૂતલ પર પ્રેમથી આપે—

અમારા. ૨

કલિમાં આપ પ્રગટીને, “ શુદ્ધાદૈત ” પ્રાગ્નિ સ્થાપ્યો;

ખતાવી સેવના દરિની, હંધુ બવળધને ઝાપ્યો—

અમારા. ૩

વચન સુધા પકી વદાવા, અમારા ભક્તિભાવેને;

વસી અમ અંતરે પોપો, વિનંતિ “ ભક્તિપ્રિય ”ની એ—

અમારા. ૪

“ બોલો શ્રીવલ્લભાધીરાકી જય ”

“ શ્રી મૂર્તિદીક્ષા ”

(આવૃત્તિ બીજી સુધારા વધારા સાથે)

ચાલુ જ્ઞાનાના કુતર્ક નિવારણ તથા ના. ગાયકવાડ સરકારનાં ફેલવણી ખાતા વગેરેથી મંજુર થયેલ, અપૂર્વ ધાર્મિક તત્ત્વદર્શક પણ વિદ્યા અને અનન્યા પ્રેમલક્ષણા ભક્તિમય બોધનો આ મન્ય સર્વમાન્ય ધર્મભાવનાથી. ભરપૂર, સાન્ન તથા પ્રજ્ઞાનાં દિનમાર્ગદર્શક, વદક, જ્યોતિષ, યોગ, ત્રિગુણીમાયા, વિરાટ દર્શન, સ્વદેહી વ્રત, પાશ્વિભાસ વિદ્યાદિનું અનુકરણ, યુગપ્રગતિ સાહિત્ય, સંગીત તથા દલાના આદર્શોની ખીલવણી, તર અને નારીના સર્વ પ્રાણીઓનાં શરીરોની ઉત્પત્તિ, પરસ્પર સંબંધ તથા વિશ્વમાં પરિસ્થિતિ, કુર્મિલક, અનાવૃદ્ધિ આગતુક મદારોગ અને અન્તઃકલેશોની નિવૃત્તિચત્તક દેવોનાં સ્વરૂપો, વાદનો, આપુષો, વાદા અને આરાધનાના પ્રકારોની સાંકેતિક વિચારણા વગેરેની પ્રમાણ, શુક્લ અને અનુભવથી અમજ આપનાર મન્ય આશરે ૩૦૦ પાનાનો તરતર્માં બદાર પડશે. મુલ્ય રૂ. ૭૦

અગાઉથી ઘાટક યનારને માટે કિમ્મત રૂપીઆ દોઢ, રાખવામાં આવેલ છે, તો યોગ્ય આશ્રમ આપી નીચેની કુપન ભરી તરત બોઠાની આજારી કરશે.

દેશાણુ:—

૩૬૨૨૨૨૨૨ રાજકોટ

તા. ૨૦-૬-૩૬

}

શુભાચાર્ય વિ. દલ્યાણરાય દાધી.

રાષ્ટ્રી રાજકુમાર કોલેજ, આ. સિ. એ. ટુ. દાહરકલ.

વ્યક્ત કરી સમજાવના કાર્યની નોંધ લઈ તેમની જગ્યાએ દરબારમાં જ્ઞાતિના ઉત્સાહિ કાર્ય-કર્તા જમનાદાસ દિગ્ગમતલાલ મ. ડા. ડા. મ. વકીલને અવરજાવક તરીકે નહેર ક્યાં હતા નતતાએ આ નામ તાલીઓના અવાજથી સ્વીકાર્યું હતું.

ત્યાર બાદ ગોવર્ધનદાસ શાહની દરખાસ્ત અને બાઈ ઓમ્બલવાલ શાહના અનુમોદનથી રા. કંચનલાલ દિગ્ગમતલાલ શાહના પ્રમુખપદે સાત યુવકોની અવરિયત સત્તા ભરાઈ હતી સૌંદ્ર આનંદલાલ, ગાંધી કૃષ્ણલાલ, શાહ ચંદુલાલ, ગાંધી ઓમ્બલવાલ વિગેરે સભ્યોએ “શિક્ષક પ્રજાનિ વિષય શાળા સમાજોની માફક ચર્ચા કેળવણીની લક્ષણો અને ધાર્મિક કેળવણીની જરૂર પૂરવાર કરી હતી બાઈ સુરેન્દ્રપ્રસાદે સંમતિવના દર પૂરી જતામાં સાંતિ ફેલાવી હતી.

સચિતાબ્દેન મણિલાલ ગાંધી અને શાન્તાબ્દેન મનલાલ શેઠે ‘આયુધ્યનાં પર’, રાસ દોડીયા સાથે ગવરાવ્યા હતા નિબંધ હરિશ્ચંદ્ર માટે ‘પુણિમાન’ વિષય અગાઉથી પસંદ કરવામાં આવ્યા હતા, અને તે મુજબ ફેરવાઈ બાઈઓએ નિબંધ લખ્યા હતા તે પૈકી ભગતલાલ જમનાદાસ અમૃતલાલે પ્રથમ આવવાથી પોતાનો નિબંધ વાંચ્યો હતો. ‘સમ્યક્ ભૂતપુ’ એ નામનો વિદ્યાર્થિયક સંવાદ સચિતાબ્દેન અને શાન્તાબ્દેને સચોટ ભાષામાં બોલ્યો હતો. વડોદરા કોલેજમાં અભ્યાસ કરતા ઉત્સાહી યુવક નહેરલાલ ગોરધનદાસ શાહે ધાર્મિક અને નૈતિક તત્વો દારવ્યરસથી પૂર્ણ રીતે ભજ્યાં હતાં ૨૦૦૦ ની માનવ મેદનીને આ બાઈએ હારવમાં ગરકાવ બનાવી હતી. શાન્તાબ્દેન શેઠ અને અનંદબ્દેન શાહે ‘આર્યકુમારી’ ગરજો ખેંચી લઈ વાળ-નરધા સાથે દાળથી ગવરાવ્યા હતા.

શ. ચીમનલાલ દેખાઈએ પોતાના વિવેચનમાં શાઓલ રમણલાલને તન અને મનથી પૂર્ણ સહકાર આપવા અમીલ કરી હતી. ધનની મદદ માટે શેઠ અંબાલાલભાઈનું નામ ધન્યવાદપૂર્વક નહેરે કહ્યું હતું.

બીજા વકતા ન્યાય વેદાન્તાચાર્ય પં. જગીરજીએ વિદ્યાની મહત્તા પરા અને અપરાના ભેદ સા સમજાવી હતી.

બીજા વકતા પેટલાલ શુદ્ધાદિત પાઠશાળાના અધ્યાપક મહોપદેશક શાઓલ ન્યેકારામ દરિછવનદાસે ધાર્મિક અને અધાર્મિક બન્ને પ્રવૃત્તિઓના દ્રષ્ટિ રેલમજલી શાળાના શિક્ષકની જરૂરીવાત સિદ્ધ કરી હતી શેઠે મોલીલાલભાઈના રમારકમાં આ અદ્યક્ષ કાર્યની રધાપના વર્ણવી સમજવના પુન શેઠ અંબાલાલભાઈને ધન્યવાદ આપી, સુરત ઓ બા. ય. મહાસભાના કાર્યની વિવત રેલમજલી હતી તેમજ પરીક્ષાઓમાં વધુને વધુ રસ લેવા ભલામણ કરી હતી. યુવકોના સહકાર પૂર્ણ કાર્યથી સતેષ નહેરે ક્યાં હતા.

શેઠે અંબાલાલ મોલીલાલ કંદાર્દર તરફથી પરીક્ષામાં સર્વ પ્રથમ નંબરે લગીલું ચનારને ચાંદ આપવામાં આવ્યા હતા. તે મુજબ સુરતની તૃતીય પરીક્ષામાં સર્વ પ્રથમ નંબરે પાસ થનાર ભગતલાલ જમનાદાસ અમૃતલાલને, દ્વિતીય વર્ગની પરીક્ષામાં સર્વ પ્રથમ નંબરે પાસ થનાર ગાંધી કૃષ્ણલાલ મનલાલને તથા તથા કાંકેશી વિદ્યા વિભાગની પ્રથમ પરીક્ષામાં સર્વ પ્રથમ નંબરે પાસ થનાર પદાવતી ગુરુલાલ પગિખને પ્રમુખશ્રીના વરદ હસ્તે ચાંદ આપવામાં આવ્યા હતા. છાત્ર વર્ગે તરફથી પદાવતી પગિખે પોતાને ચાંદ આપવા બદલ પૂજ્યપાદ પ્રમુખશ્રીને તેમજ શેઠ અંબાલાલભાઈ તેમજ દર ભારતર વિગેરે અવરજાવકોને નહેરે અત્યાર માની પોતાની ફરજ અદા કર્યાનું નહેરે કહ્યું હતું.

નોંધના વિદ્યાર્થીઓને મુખ્ય દિનાએ સમિતિ દ્વારા નક્કી કરી રમણ શાઓલે નહેરે કરી આપ્યાં હતાં.

નં. ૨ પુરોષોત્તમ કેળવણી શાળા, શાન્તાબ્દેન મનલાલ શેઠે સંવાદ તથા ગરબાઓમાં પ્રથમ, સચિતાબ્દેન મણીલાલ, અનંદબ્દેન ચુનીલાલ શાહ. નં. ૨ પરસનબ્દેન મણીલાલ શાહ, નં. ૨ કંચનલાલ દિગ્ગમતલાલ શાહ યુવક સભાના પ્રમુખ-શેઠ મંજુલાલ ભાલાલ, પદ્મલાલ પુરોષોત્તમ અંબાલાલ સંનીત પ્રથમ, નહેરલાલ ગો. શાહ દાવ્યવદરી પ્રથમ.

વિશ્વમંગલ.

અમારી યોજના.

સ્વધર્મનિષ્ઠ પ્રેમી બંધુઓ !

વર્તમાન ધર્મહાસના સમયમાં અનેક ધાર્મિક અને સામાજિક પત્ર-પત્રિકાઓના જન્મ-મરણની અખ્યા કાંઈ ઓછી નથી, ધાર્મિક જ્ઞાનની સમૃદ્ધિ અર્ધનારાં પ્રેરક માનિદ્રા જન્મતાં વારંવાર મૃત્યુની તાત્કાલિક મુદત પણ સાથેજ લેતાં આવે છે. આપણી દુર્દશાનું આ એક ભયાનક છતાં સરલ દર્શન છે.

આજે આપણા ગુજરાતી યુવકોનાં માનસ જુદા સંસ્થામાં ઢળાઈ ગયાં છે, તેઓને શારીરિક શાસ્ત્રના બહાનાતથે ઉત્પન્ન થઈને પેટ ભરનારાં અને જેનું નામ લેતાં પણ આપણને સરમ આવે તેવું ગંદું સાહિત્ય ફેલાવનારાં પત્ર-પત્રિકાઓ વાંચવામાં રમ ઉત્પન્ન થવા લાગ્યાં છે, અને એ અતીયવિજ્ઞાનશાસ્ત્રનું હોંછકે જ્ઞાનસંપાદન કરવામાં પરિણામે આપણી આર્યસંસ્કૃતિને અને પોતાની અપૂર સમૃદ્ધિ સ્વરૂપ ચક્રિતને તેઓ ગ્રાભવી દે છે. અને પોતાની વડીલોપાછાંત ધર્મભાવનાઓ, પરમાત્મભક્તિ તેમજ જ્ઞાનને પણ બૂલી નાંચે છે.

આવી કેટલીએક બાબતોને લક્ષ્યમાં લઈને અમે અમારી એક નવ્ર યોજના આપના સમક્ષ ધરીએ છીએ.

આપણે મુસાદરીમાં, મિજભાતીમાં, મિજલસોમાં અને માનસ-માનાર્થે હદ બહારના ખર્ચે મુંદર ભોજનની સગવડ કરીએ છીએ, પરન્તુ આત્માના આહાર માટે કંઈ વ્યવસ્થા કરી છે ? મનુષ્યજીવનને ઉન્નત કક્ષાપર પહોંચાડવા માટે આત્માના આહારની-અક્તિ-જ્ઞાનની ખાસ જરૂર છે.

અમેએ ભક્તિ, જ્ઞાન, સેવા સદાચાર અને સત્સંગનો શુદ્ધ ગુજરાતી ભાષામાં અપૂર્વ લાભ આપી વ્યક્તિગત કે ધાર્મિક નિંદા-ટીકાઓથી અલગ રહીને આત્મકલ્યાણના માર્ગને નિર્દિષ્ટ કરનાર પ્રાણવાન—

“ વિશ્વમંગલ ”

નામનું માસિક પત્ર પ્રકાશિત કરવાની યોજના કરી છે તે તેના વાર્ષિક ગ્રાહક બનીને થેર બેઠાં, મત્સંગો, લાભ, મોળવત્વજે, નિઃશ્વ, કરી અમારી આયોજનોને અપનાવવાની અમારી ખાસ આગ્રહ ભરી અપીલ છે.

‘ વિશ્વમંગલ ’ અનેક વિદ્વાન મહાત્માઓ અને પ્રજાજનોની પ્રમાદી વડે તમેને થેર બેઠાં દિવ્યમાર્ગે દર્શાવવાનો પ્રયત્ન કરશે, એક ધરીવારનાં વાંચનથી આખા દિવસના માંમાસિક વિષ ઉપર અમૃત મમાન અસર કરનાર યશો, સચિત્ર ધાર્મિક લેખોદ્ધાર સત્યમાર્ગનો નિર્દેશ કરવામાં સહાયક થશે, તમારા આત્મામાં ધાર્મિક તત્ત્વજ્ઞાન વિષયક લેખોદ્ધાર નવું ઓગમ ઉત્પન્ન કરશે. અને તમારા વિચારોને ઉન્નત બનાવવા માટે અહાનિષ્ઠ શુરુ સમાન બનીને કલ્યાણ માર્ગમાં સહાયક થશે.

દક્ષત બેઠાં મમામાં ‘ વિશ્વમંગલ ’ નો પ્રવેશાંક બહાર પડશે અને તમારે બાદ નિયમિત પ્રતિગામે પાંચ દર્શનનું મચિત્ત ધાર્મિક વાચન પ્રકટ કરશે.

આપ નાટક-સિનેમામાં, પાન-સોપારીમાં, અને જોવા અનેક મોલ્ટ્રોખમાં ધડો ખર્ચ કરે છે ત્યારે તેમાંથી રોગની એક જ પાઈ આવા ધાર્મિક વાંગન માટે એછી કરીને જ્ઞાન-દાણીમાં તમારો સાથ અવરૂપ પૂરાવશો.

વિશ્વમંડલની સદાયતાઅર્થે નીચેની શ્રેણીમાંથી કોઈ પણ શ્રેણી અનુસાર આપ વિશ્વમંડલના કાર્યમાં સદકાર આપી શકો છો.

એક જ વખત માટે પ્રાણદાતા રૂ. ૫૧)	પ્રતિવર્ષે પાપક રૂ. ૨૫)
પ્રતિવર્ષે સંરક્ષક રૂ. ૧૦)	પ્રતિવર્ષે માનનીય માલક રૂ. ૫)
પ્રતિવર્ષે વાર્ષિક માલક રૂ. ૨)	વિદ્યાર્થીઓ-વાંચનાલયો અને
*	સત્સંગમંડળો માટે રૂ. ૧૫

વ્યાપાર વિકસાવવાનું સાચું સાધન.

ધર્મ જેમી વ્યાપારી બંધુઓ !

આપ આપના ધંધાની જલદેરાતો અનેક પત્ર પત્રિકાઓમાં કરો છો, વિશ્વમંડલ જેવા ઉગતા ધર્મપ્રાણ માસિક પત્રની લગભગ ૧૦૦૦) નકલો શરૂઆતથી પ્રકાશિત થશે અને વિદ્યુત્સાધનના લગભગ તમામ દેશોમાં અને આફ્રીકા વિગેરે દેશાન્તરેશમાં પણ તેના અનેક માલકો નોંધવાનો અમારો પ્રયાસ સાચુ છે, આશા છે કે આપ આપની જલદેખજર વિશ્વમંડલમાં આપીને આપના વ્યાપારમાં અનેક ગણો લાભ પ્રાપ્ત કરવાની સાથે સાથે વિશ્વમંડલના કાર્યમાં સદકાર આપવાની ઉદારતા દર્શાવશો.

વિશ્વમંડલ વ્યાપારી દષ્ટિએ નહીં પરંતુ જ્ઞાન પ્રચારનું જ એક મુખ્ય રાખીને પ્રકટ થતું હોય જલદેર ખખરના બાવો ધણીજ એછા અને સુધારણ વ્યાપારીને પણ પોપાય તેવા રાખવામાં આવ્યા છે.

- જલદેર ખખરના છેલ્લા વ્યાજખી ભાવો.

અંદરના કોઈ પણ પેનમાંથી	આપું પેન.	અર્ધ પેન.	૧ પેન.
એક માસ	૫-૦-૦	૩-૦-૦	૨-૪-૦
ત્રણ માસ.	૧૨-૮-૦	૭-૮-૦	૫-૦-૦
૭ માસ	૨૨-૮-૦	૧૨-૮-૦	૭-૮-૦
એક વર્ષ	૪૦-૦-૦	૨૨-૮-૦	૧૨-૮-૦

ધાર્મિક સંરક્ષાઓ, પુસ્તકાલયો તેમજ ધાર્મિક પુસ્તક પ્રકાશકોની જલદેર ખખરમાં ૨૫ ટકા વજતર આપવામાં આવશે.

ટાઈટલના નીળ પેનનો ચાર્જ ઉપરના ચાર્જથી સવાયો અને ચોથા પેનનો ચાર્જ સાચુ ભાવોથી ફોલોવો સમજવો.

આશા છે કે આપ આપની જલદેર ખખર વ્યાપાર માસિક પત્રમાં આપીને અમારા કાર્યને સદકાર આપશો.

દરેક બાબતનો પત્ર વ્યવહાર નીચેના એડ્રેસથી કરવો:—

પં. મંગલજી ઉદયજી પુરોદિન, રામચી, પુરાણવિશારદ.

મીનજી સાધન—દુનગઢ.

સ્પેસીયલ-મેજક-બામ.

સ્પેસીયલ-મેજક-બામથી માયુ, સરદી, ખાંસી, તાવ, લકવાના દરદો, ટ્યફ્ટીઈં તથા સંધિવા અને શરીરના કોઇપણ ભાગમાં ફુખાવા ઉપર ખાલીસ કરવાથી રામબાણુ અકસીર ઉપાય છે અને તેની તાત્કાલીક અસર માલમ પડે છે. લગતા બામો જે નાની શીશીઓમાં વેચાય છે તેવા બામો તમોને મોંઘા પડશે અને તમારા લાભને માટે અમોએ સ્પેસીયલ-મેજક-બામની ચાર ઑસ (દસ તોલા) ની બાટલીમાં તમાર રાખીએ છીએ તેમથી નાની બાટલીઓ સાતથી આઠ લરાય છે અને તેની કીમત એક રૂપીઓ દસ આના રાખી છે તે તમોને કેટલુ સસ્તુ પડશે જેની કદર ખરીદ કરનારાઓએ કરી છે. અમો ધરધતુ (પ્રાઇવેટ) માં સંપુર્ણ દવાઓ નાંખી શુદ્ધ પ્રમાણીકથી બનાવી જનસમુદાયમાં સંતોષ મેળવ્યો છે એજ મેજક બામની પ્રસિદ્ધતા છે અમો વેપારનો ઉદ્દેશ નહોં રાખતાં સસ્તુ કેમ પડે એવા હેતુથી જાહેરમાં લાંબા છીએ માટે તમારી ઓશીસોમાં તથા મુસાફરી વખતે તમારી બેગમાં રાખવાની અમો જલામણુ કરીએ છીએ. નીચે લખેલે ઠેકાણેથી મલશે. કોં. ચાર ઑસ બાટલીના ર. ૧૧૫ એક રૂપીઓ દસ આના.

એમ. કેશવજી, જતીપુરા (મથુરા)

એકલા સોમ એજન્ટ:-સુંદરદાસ મેંગલ.

કે. શેઠ માધવજી ઠાકરશીની દુકાને સુ. જી. મારંકીટ, ગાંધીદયોક મુંબઈ ૨.

પેટના તમામ દર્દો પર લયંકર સુરંગ.
એક એક ગોળી એક એક સુરંગ જેવી છે.

૨૯૨૮૬ મહાસિંહનાદી ગોળી.
નં. ૪૫૧૮

ભારતમાર્તંડ પંડિત શ્રીગુરુસાલાજી રૂપ સદૃશરૂઢેવનું સ્મરણુ કરીને તેમના આ શિષ્યે અહીં સદીના અનુભવના પરિણામે આ ગોળી બનાવી છે. પાચનમાં તો આ ગોળી ખીનહરીદ છે, તેમજ સ્વાદમાં પણ અદ્વિતીય છે. બાલકો હોય કે વૃદ્ધ હોય, અને તે આ ગોળી હોંશથી ખાશે અને ઘૂરતજ જેમ દુરગોળથી સુરંગ ફૂટે તેમ ઉદરવ્યાધિરૂપ કીછાને તોડનાર એક ધડકો સાંભળી ચકાશે. આ શું શોડો રાખતકાર છે? અજીર્ણ, ચળ, ખાટા ધચરકા, ગોળો ચડવો, ઉછારા, ઝાડા, ઉલટી, આકેરા, ગુદમ વાણ, આમ વાણ, વગેરે ઉદર વ્યાધિઓ નાશ કરશે. સંપ્રદણી, આમાતિસાર અને કેલેરા રોગને રામબાણુ તરીકે આ ગોળી અકસીર યથ છે એમ ધણાને અનુભવ થયો છે. વધારે વખાણુ નકામાં છે. વાપરો અને ખાતરી કરો. વાપરવાની વિગત ડી સારે છે.

જરીબ અને મધ્યમ વગને પણ બોલ રૂપ ન ચર્ધ પડે, તે માટે ૧૫૦ ની ગોળી એક બાટલીના માત્ર બાર આના છે. ટપાલ ખર્ચ લુકું.

ભા. મા. ગુરુસાલાજી સ્મારક ઓપ.

વૈદ્યશાસ્ત્રી માધવજી ગાપાજી દવે,

કે. પાંજરા પેળ, મુંબાઈ નં. ૪.

મહાશુજરાતના અદિતીય પત્રકાર સાહ્યક શ્રી મણિલાલલાલ મ. દેસાઈ B. A. પોતાના “વિશ્વદર્શન” માં જણાવે છે કે—

શ્રી ચંપકલાલ નાયક શ્રીમાન કંકરોલી નરેય શ્રી ૧૦૮ શ્રીમન્મુખજીલાલજી મહારાજના અમદાવાદમાં આવેલા શ્રીદ્વારકાધીશના મંદિરમાં કીર્તનની સેવા કરે છે. કીર્તનકારનો વારસો એમને એમના પિતા પાસેથી મળેલો છે. જુદા જુદા રાગિણીઓમાં જુદા જુદા સમયે ગવાતાં કીર્તનોના “નોટશન્સ” આપીને સંગ્રહને વધુ ઉપયોગી બનાવવામાં આવ્યો છે. વૈષ્ણવ સમાજ આ કીર્તન સંગ્રહને સહારે એવી આમરી લાગમજ છે. શ્રીમત્ પ્રભુચંદ્રચૂર્ન નામ પથ્થુ ‘ગીત સંગીતસાગર’ છે એ કોનાથી અન્વયું છે? સંગીતમાં તન્મયતા એટલે નાદબદ્ધની સેવા, એ નાદબદ્ધની ઉપાસના કરતામાં આ કીર્તન સંગ્રહ ઉપયોગી છે. એમ અમને લાગે છે.

મહાશુજરાતનું મુખપત્ર “શુજરાતી” ના તંત્રી શ્રી. નરેયરાલ મ. દેસાઈ જણાવે છે કે “આ એક સાફ સંગીતનું જ્ઞાન આપનારું પુસ્તક છે. દેવમંદિરોમાં ઠાકોરજી આગળ રોજ રોજનાં, વાર તહેવારનાં અને રત્ન અનુસાર ભગવાનની વિવિધ લીલાનું તાદરશ વર્ણન કરનારાં કીર્તનો ગવાય છે. મંદિરમાંના ગવેશ મોટા ઉસ્તાદ હોય છે. તેઓ પરંપરાથી આ જ્ઞાન મેળવે છે, કીર્તનકાર રા. ચંપકલાલે આ પુસ્તકમાં આરંભમાં કેટલાક પાકો-ગોદવીને સંગીત પદ્ધતિનું જ્ઞાન આપ્યું છે.....આ પરિશ્રમને ખાસ કરીને દરેક ધાર્મિક જીવાત્માએ ઉત્તેજના યોગ્ય છે કીર્મત પથ્થુ પ્રભાવમાં આવી રાખી છે. સ્વ. મગનુદાસ શાસ્ત્રીએ ગ્રંથની પ્રસ્તાવના લખી તેની ઉપયોગિતા સમજવી છે. ગમે તેવા નાટકી અસહ્યક ઉગ્રધ્વા વગરના કવિતા તેમ ગાયનો ગાવાં તેના કરતાં પ્રજુની લીલાના કીર્તનો ગાવાં શ્રેયસ્કર છે.

અમદાવાદનું મહાશુર સાપ્તાહિક “શુજરાતી પંથ” ના તંત્રીશ્રી રા. રા. સોમાલાલ મંગળદાસ શાહ આ પુસ્તક માટે થું કહે છે.

“આ પુસ્તકમાં સંગીત વિષે શાસ્ત્રીય માહિતી, ગ્રા. ભાતખંડેની પદ્ધતિ અનુસાર ચિહ્ન-પદ્ધતિ અને જુદા જુદા રાગોનાં ગાયનોની સરગમ વાદ્યો વગાડનારને સમજ પડે એવી રીતે આપવામાં આવેલાં છે. કીર્તન વિભાગમાં જુદા જુદા રાગોનાં ભરપૂર કીર્તનો પથ્થુ આપેલાં છે. આજકાલ નાટકીયાં ગાયનોની સરગમ જાહાર પાડતાં અનેક પુસ્તકો કરતાં આ નિરાળા પદ્ધતિનું પુસ્તક છે. કીર્તનકારે લીધેલો શ્રમ ઉત્તેજનીય છે.”

“પ્રજાપંથુ” ના વિદ્વાન તંત્રીશ્રી લખે છે કે—“આ ગ્રંથ એ ભાગમાં વહેંચાયેલો છે. એક ભાગમાં સંગીત વિષેના અભ્યાસ પાકો અને જુદા જુદા રાગોનાં નોટશન્સ આપ્યાં છે અને બીજામાં વૈષ્ણવ ધર્મનાં કેટલાક જાણીતાં કીર્તનો આપ્યાં છે. લેખક એક સંગીતકાર છે અને પોતે ગાયક પણ છે.”

“આરામ” સાપ્તાહિકના તંત્રી શ્રી. નરેયરાલ મ. બોડીયાજી લખે છે કે—કીર્તન-કારમાર્ધ ચંપકલાલ સંગીત વીશારદ છે. આ પુસ્તકમાં પુષ્ટિમાર્ગીય કીર્તન સાહિત્ય આપવામાં આવ્યું છે...ભગવત કીર્તન પ્રેમીઓને તેમજ સંગીત પ્રેમીઓ માટે આ પુસ્તક જરૂરનું કંઠી રાકાય.

“સમાજ જીવન” ના તંત્રી લખે છે કે—કીર્તનને સંગીતની દૃષ્ટિએ ચર્ચાનું આ પુસ્તક ઘણી ઉપયોગી જાગતો રજુ કરે છે. તેમાં કીર્તનની નિત્ય રીત અને કયા દિવસે કયું કીર્તન ઉપયોગમાં લેવું તે આપવામાં આવ્યું છે.

“અસણુ” નામના માસિકમાં “પુસ્તક પરિચય” આપતા લખે છે કે—“સંગીત શાસ્ત્રની સંપૂર્ણ માહિતીથી ભરપૂર આ દુર્લભ પુસ્તકને અમે હાર્દિક આવકાર આપીએ છીએ. ઈત્યાદિ—“મનોરમા” નામના માસિક “સાહિત્ય દર્શન” માં લખે છે કે.....“આપુ” પુસ્તક કીર્તન-સંગીત પદ્ધતિથી ભરેલું દોઢ સંગીત કલામાં નીજ ભાત પુરે છે.....અંતમાં આનું મંદર પુસ્તક પ્રકટ કરવા માટે લેખકે લીધેલા પરિશ્રમ ગદલ અભારાંય એમને અભિનંદન છે.

વૈષ્ણવોને અક્ષય-લાભ !

તમે બ્રહ્મસંબંધ લીધું છે ? તેનો અર્થ બાળવાની ઇચ્છા છે ? બ્રહ્મસંબંધ હસ્યનું મનન કરવાની મરજી છે ?

હિંદો તે પહેલો .

તો આ પુસ્તક જરૂર વાંચો .

શ્રી પુષ્ટિમાર્ગીય નામ-નિવેદન મંત્રનિરૂપણ

સચિત્ર-પામ્ય રંગીન ને ૪ સાદા ચિત્રો નવ ચિત્રો સાથે.

શ્રીનામમંત્ર:-શ્રી અષ્ટાક્ષર મંત્ર, મૂળ, ત્રજ્જ્ઞાપાટીકા, શબ્દાર્થ, અક્ષરાર્થ ગિરે-યાવત્રાપ્ય સાહિત્ય.

શ્રીનિવેદન મંત્ર:-બ્રહ્મસંબંધનો મહામંત્ર તેના ઉપર કાશીવાસા શ્રી ગિરિધરજી ત્રિશરજની ત્રજ્જ્ઞાપાટીકા, શબ્દાર્થ, સમુદાય અર્થ, ભાવનાર્થ, વિવેચન .પૂર્ણ મર્થ તથા શ્રી ગોપુજનાથજી, શ્રી હરિરાયજી આદિ બાળકોની સં. ટીકાનું ગુજ-રાત્રી જ્ઞાપાન્તર, સંપ્રદાયના સુપ્રસિદ્ધ પુરંધર વિદ્વાનોના ગદ્યમંત્ર ઉપરના મન-નીય લેખો, વગેરે બ્રહ્મસંબંધ મંત્ર ઉપરનું યાવત્રાપ્ય સાહિત્ય.

સંપ્રદાયમાં આજુ પુસ્તક ૩૦૦ વરસે પ્રથમજી ઉપાય છે.

મુદ્રાશીત રેરામી ખાકી પુઠું, કિંમત રૂ. ૧-૪-૦ છે.

શ્રી યમુનાજીના નામસ્મરણનો અદ્વિતિય ગ્રન્થ

શ્રીયમુનાસ્તોત્રરત્નાકર

વજ્રા મુધારા વધારા સાથેની આવૃત્તિ રજી. શ્રી યમુનાજીના મુદર રંગીન ચીત્રજી સાથે વારતના દિવ્યજ્યોતિર્ધર્મ સ્વરૂપ શ્રીમાન્ પદ્મજુગે ગાયેલાં શ્રી યમુનાજીનાં શોભાનના નીચેના વિષયો આવેલા છે.

૧ શ્રી મદ્દસભાઆર્યજી દ્વારા શ્રીયમુનાજી મૂળ તથા અન્નપાર્થ, પદાર્થ વિસ્તાર

વિવેચનપૂર્વક ગુજરાતી ટીકા સાથે અખ્યાસીએતિ ખાસ ઉપયોગી.

૨ શ્રીમત્રસુવરજી શ્રી ગુલાહીજી દ્વારા શ્રીયમુનાજીપદી મૂળ તથા તે ઉપર પંચમ કુમાર

શ્રી રમુનાથજી દ્વારા વિવરણ સંસ્કૃત મૂળ તથા તેની ગુજરાતી ટીકા.

૩ પંચમકુમાર શ્રી રમુનાથજી દ્વારા શ્રીયમુનાજી ટીકા સાથે.

૪ શ્રી હરિરાયજી દ્વારા શ્રીયમુનાજીવિજ્ઞાપત્ર ટીકા સાથે,

૫ શ્રી ગા. શ્રીજીવનેરાજી વિરચિત શ્રી યમુના અતુષ્ટપદી ટીકા વગેરે સાથે

પણ ૧૫૦ તથી કીર્તનનું પુસ્તક મળતું નહોતું જેની અંખના કરી રહ્યા હતા તેજ ફરી છપાવું છે.
બકિતરસનો ભંડાર ! કીર્તનસાહિત્યનો સાગર !
 શ્રી હારીજી સન્મુખ કરવાનાં ભાવમય રસિક કીર્તનોનો અદ્વિતિય સંગ્રહ.
 શ્રી યુગલ સ્વરૂપનાં ભાવવાહી-કીર્તનો પ્રાંચવા-વિચારવા-મનન-કરવા માટે આ પુસ્તક જરૂર પાંચો.

કીર્તન સંગ્રહ ભાગ ૧, ૨, ૩

ભાગ ૧. લો. વર્ષોત્સવકે વારમાસિક ઉત્સવકે કીર્તનો

આવૃત્તિ ૨ છ, ધણા સુધારા વધારા સાથે.

અમારી પ્રાચીન શોધખોળમાંથી મળેલાં અનેક નવાં કીર્તનોનો ઉમેરો કર્યો છે.

સાંપ્રદાયિક પ્રણાતિ અનુસાર, ઋતુ અનુસાર, વિધિવિધ કીર્તનો. વૈષ્ણવી સાહિત્યક્ષેત્રમાં જેમની પ્રતિભા અનોકી છે એવા મહાનુભવી પ્રાતઃ સ્મરણીય શ્રી સૂરદાસજી આદિ અષ્ટસખાઓ, ધીલસિત્તજીશોરજી, ધોંધી, શ્રીમદ્ આદિ ભગવદિયોનાં ભાવવાહી, રસપ્રચુર, રસરસિક, અનુભવસિદ્ધ કીર્તનોનો મહાન સંગ્રહ.

આ મંથની અમારી પ્રથમ આવૃત્તિ પ્રાપ્તિ ગયા પછી છેલ્લાં ૭-૮ વર્ષથી કીર્તન સાહિત્ય અપ્રાપ્ય હતું તેથી અનેક સ્થળોએથી ફરી છપાવવાની માગણી વૈષ્ણવોની આતુજ રહી હતી.

તેમજ અનેક ભગવદિયોની સુચનાનુસાર કીર્તનોનો કેટલોક વધારો કરી જુદા જુદા ત્રણ ભાગમાં આ કીર્તનસાગર વૈષ્ણવોની સેવામાં રજુ કરીયે છીએ.

(૧) ભાગ ૧લો. વારમાસિક ઉત્સવકે કીર્તનો આવૃત્તિ ૨ જી
 ન્યો રૂ. ૪-૦-૦

(૨) ભાગ ૨જો. નિત્ય પદ કે કીર્તનો (જાગવાથી પોઢતાં સુધીનાં)
 ન્યો રૂ. ૨-૦-૦

(૩) ભાગ ૩જો. વસંત, ધમાર, ડોલ, હોરી, રસિયા વગેરે કીર્તનો.
 ન્યો રૂ. ૧-૦-૦

ત્રણે ભાગ ભેગા એક સાથે પાંચેલા પુસ્તકના ૩ પાંચ.

(અક્ષર આ લાઈન જેવાજ મોટા)

અક્ષરથી આ મન્ય છપાયા છે.

આ મંથમાં ભગભગ ચારથી પાંચ હજાર કીર્તનોનો સંગ્રહ છે.

લલુભાઈ છગનલાલ દેસાઈ રીચીસ નં. ૫૭, મેડા ઉપર-અમદાવાદ.

માટે આચારસહિત સેવા કરવી, તથા સ્નેહસહિત તથા ભાવસહિત કરવી; આથી પ્રભુ પ્રસન્ન થાય.

૧૨૨. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે એક દિવસ શ્રીકૃષ્ણચંદ્રને શ્રી લક્ષ્મીજી એકાં હતાં, ત્યારે શ્રીકૃષ્ણચંદ્રજીએ કહ્યું, કે આ મારી પ્રજા તો કોઈ મને બાણતી નથી. બહિર્મુખ થઈ ગઈ છે, કોઈ કોઈને જેની સાથે મન માન્યુ. તેની સાથે વિષય કરવો. કાળની પણ બીક નહિ, ને પ્રભુને તો જાણે જ શાનો ? ત્યારે પ્રભુને દયા આવી, તેથી વેદને આજ્ઞા આપી ને કહ્યું કે મારાં છોકરાં છે તે મને ભુલી ગયાં છે, અવળે માર્ગે ચાલે છે, તે છોકરાં મારી પાસે એવું એવું કરો. આ આજ્ઞા વેદે માથે ચઢાવી, ને આ પૃથ્વી ઉપર આવીને સર્વેને કહ્યું કે ભાઈઓ, તમે આમ શું ચાલો છો ? ત્યારે આ જગતમાં લોકોએ કહ્યું કે, અમારે તો વિષય વિના ચાલે નહિ. ત્યારે વેદે કહ્યું કે આ તમે ઉધે માર્ગે ચાલો છો, તે મુકી દો. ને વચમાં અગ્નિની ચોરી કરીને વેદ ભણીને એક બાયડી પોતાની નાતની હોય તેની સાથે પાણિગ્રહણ કરો. આથી તમને દોષ લાગશે નહિ. વળી કહ્યું કે વ્યતિપાત, વિદ્યુત. અગિઆરશ, અમાસ એ જેટલાં મહિનામાં આઠ દિવસ તમે મનને ખુબ સંયમમાં રાખજો; વળી આગળ કહ્યું, કે ભાઈઓ, સ્ત્રીને ઋતુ આવે ત્યારે સંગ કરીએ, તે ઘિના કરીએ નહિ. એમ સર્વેના વિષય મુકવા ને પ્રભુ ભજવાના માર્ગે ચડવું. જ્યારે આ માખાપતું સગપણ મટી જાય, ને સંસાર જીવને કેવળ ખોટા લાગે ને અરુચિ થાય અને પ્રભુ વહાલા થાય, ત્યારે એના મા લક્ષ્મીજી થાય, ને પિતાશ્રી પ્રભુ થાય. ત્યાર પછી એમના ઘરમાં જવાની આશા થાય. વળી કહ્યું કે જીવને ત્રણ વાતાં પ્રભુની પ્રાપ્તિમાં વિન્ન કરનારાં છે. એક તો દંભ બીજું હું સમજું છું એવું અભિમાન, ત્રીજું જાતનો અહંકાર; આ ત્રણ પ્રભુ પામવામાં અંતરાય કરનાર છે. પ્રભુને જશ, મહિમા, મોટપ એ બધાં કંઈ જાણતાં નથી, શિવજી, બ્રહ્માજી, નારદજી એવા નથી જાણતા, તો તું તુચ્છબુદ્ધિ જીવ શું જાણે ? એ પ્રભુ પરાતપર છે.

૧૨૩. વળી એક દિવસે કહ્યું કે, આ જીવ મનમાં વિચારશે કે અમને પ્રબોધ-પ્રભુને જીવાની આજ્ઞા કેમ ન આપી ? ત્યારે શ્રીમહાપ્રભુજીએ કહ્યું કે તને દયા કરી છે તે તું સાંભળ. તું કોણ હતો ? પેઢીએ બેસતો, ને લોકોની વાતો કરતો ને જગતની જુઠ્ઠણ ખાતો, ને જે ચરએ અગ્રાદે વર્ણ સંધે તે ચરતું રંધાયલું તું ખાતો. તું તો મરો કૃતર્કની છે. પ્રભુના ગુણ

સંભારે તો તું પાર પડું. પ્રભુના આગળ કહેવું કે મને અધમ જીવને આ શી હયા ? અમારા ઉપર આ શી કૃપા ? આ મોંને આશ્વાસરમંત્ર, વળી આ મોંને સ્મરણ પંચાક્ષર મંત્રનું, વળી આ જીવને પ્રભુની સેવા, પ્રભુને જગાડવા પ્રભુને ભોગ ધરવા, પ્રભુને શણગાર આપવા એ બધું આ અધમ મોંને તહા દેહ જીવને ન થોડે, તે આપ્યું છે એમ વિચાર કરવો. વળી પ્રભુ ઉપર પ્રસન્ન રહેવું.

તું પહેલે અવતાર કંઈ યોનિમાં હતો, તેની તને ખબર છે કે ઢાર અને કુતરો હતો, તે વેળાએ ખાવા ન મળે ને વેળાએ પાણીએ ન મળે. આ મનુષ્ય દેહ આપી છે. જેથી વેળાએ ખાઈ છું, તરસ લાગે છે ત્યારે પાણી પીઉં છું, એમ છતાં પ્રભુના ગુણ ગાતો નથી. પ્રભુએ તો બહુજ કૃપા કરી છે, ને કૃપાનો વિચાર કરવો. પ્રભુએ આપણને આપવામાં કશીએ બાકી નથી રાખી. માટે આપણે સન્મુખ રહેવું. આ જીવ સમાન કોઈ દુષ્ટ નથી, ને પ્રભુ સિવાય કોઈ મોટું નથી, એમ આખો દિવસ પ્રભુના જશ ગાવા. મને આ શી હયા કરી છે ? જેમ કોઈ શેઠને વાણેતર હોય ને વાણેતરને રૂ. ૫૦૦) ની ખુંજ આપે, હવે વાણેતર વ્યાજ સુદ્ધાં આપીને ઉભો રહે, ત્યારે તે શેઠ પ્રસન્ન થાય, અને તેના ઘરનું ખર્ચ ચલાવે ને તેની બંધી ચિંતા રાખે. પણ વળી કોઈ વાણેતર રૂપીઆ ને વ્યાજ સુદ્ધાં ખાઈ જાય, ને શેઠને હાથ દેખાડે, ત્યારે શેઠ તેના પર અપ્રસન્ન થાય, અને શેઠને તેનું મોટું દીકું ગમે નહિ. તેવા પ્રભુ પણ છે. આપણને પોતાનું નામ દેવા આપ્યું. પોતે પ્રભુ આપ્યા તે સેવા કરવાને, પણ એમાંનું કાંઈ કરીએ નહિ, ને વૈષ્ણવ થઈને પૂજાઈએ, તેણે કંઈ આપણો દહાડો વળે નહિ. પણ જે માર્ગે શ્રીમહાપ્રભુજીએ બતાવ્યો, ને માર્ગે ચાલીએ, તો શ્રીપ્રભુ પ્રસન્ન થાય. કરજો થોડું પણ ખોલજો સાચું, પ્રભુ ને સાચું રહે છે, પ્રભુ સાચાના સંગી છે.

૧૨૪. વળી એક દિવસે કહ્યું કે ઘંટાનાદ ત્રણ વાર કરવા. ઘંટા છે તે કોણ છે ? એ ઘંટા છે તે શ્રીનંદરાયજીની ગાયોના કોટના ઘંટા છે. જ્યારે ગાયો સવારમાં છુટે ત્યારે ઘંટનાદ થાય છે, તે નાદ સાંભળીને પ્રભુજી જાગે છે. સાંજે વનમાંથી પધારે છે ત્યારે ઉત્થાપન થાય છે. એ પ્રમાણે ઘંટાનું રૂપ છે. હવે ઘંટા ત્રણવાર વગાડવાનું કારણ શું ? ત્યારે કહે છે કે ત્રણ પ્રકારના મનુષ્યનો છે તે ત્રણવાર વગાડે છે. એક તો સાર્વિક, બીજા રાજસી ને ત્રીજા તામસી. પહેલો નાદ સ્વત્વિકનો તેથી હળવે રંગવે વગાડે છે, બીજો

નાદ રાજસીનો છે તે પહેલાં કરતાં મોટે સાદે વગાડે છે. ને ત્રીજો નાદ તામસીનો છે, તે સારી રીતે મોટે સાદે વગાડે છે. આટલા શ્રીધંટાજીના ભાવ છે. જે ભાવ શ્રીગોપીજનોનો છે, તે ભાવ ધંટાજીનો છે. ત્રજભક્તો પાછલી દોઢ પહોર રાતનાં ઉઠે છે. ઉઠીને દેહકૃત્ય હંતધાવન કરી નાહીને બધાંએ ધરમાં પોતનું કરે છે, પછી હવી મંધન કરે છે. નીત નવું માખણ કાટે છે. પ્રભુને ભોગ ધરવાને સારૂ કાટે છે. ત્યાર પછી શ્રીનંદરાયજીને ઘેર દર્શન કરવાને સારૂ સોળે શણગાર ધરીને પ્રભુનાં દર્શને આવે છે, ને દર્શન કરે છે. વળી શ્રીજશોદાજી પ્રભુને ભોગ ધરે, તે જોઈને પોતાને ઘેર જઈ ભાવનાએ પ્રભુને સર્વ ભોગ ધરે છે. વળતી રાજભોગ તણ દેકાણે ધરાય. એક શ્રીનંદરાયજીને ઘેર, બીજે વનમાં, ત્રીજે નિકુજમાં. આ તણ રાજભોગ પછી ઉત્થાપન ભોગ તે શ્રીધુલિંદીજીનો છે. તે ભીલડીઓ વનફળ લાવીને જેના હાથનું પ્રભુને આરોગનું ગમે છે તેને આપે છે, પોતે વગળાં રહે છે. ત્યારે પ્રભુ ઘણા પ્રસન્ન થાય છે, શ્રીકોકરજી પહેલાં જગ્યા નહિ, ત્યારે પાછા પોતાને ઘેર ગયાં. ત્યાર પછી બીજવાર આવ્યાં ત્યારે જગ્યા છે. પહેલાં તેા કહ્યું કે તમે દર્શન કરવા આવ્યાં છો, પણ પ્રભુ તેા જગતા નથી, ત્યારે પાછાં પોતાને ઘેર જઈને ભોગ ધર્યાં, એટલે શ્રી કોકરજી જગ્યા. ત્યાર પછી આર્તિ કરવાને દર્શન કરવાને કાજે આવે છે, ને દર્શન કરીને પોતાને ઘેર જાય છે.

૧૨૫. આસો સુદ ૧ નોરતામાં પહેલે પર્વે જવારા વાવવા, દશમ રત્રિના તેમને નિત્ય નવી નવી સામગ્રી કરવી. નિત્ય નવા અંકુર છુટે છે, તેનો ભાવ છે, સામગ્રી એ નવધા ભક્તિનું બીજ છે, ને દશરાને દિવસે પ્રેમલક્ષણા ભક્તિ છે.

વળી ૩૫ ચતુર્દશીનો ભાવ, તેલ સ્નેહનું સ્વરૂપ છે, અભ્યંગ તે રાજસી ભક્તોનો ભાવ છે, પાછળ કેસર અભ્યંગ તે મુખનો ભાવ છે. આર્તિ ચારે તરફ અજવાળું થાય એવી કરવી, કારણ કે ચારે તરફ ભક્તો દર્શન કરવા આવે છે. એક તરફ અજવાળું થોડું હોય તો તે તરફનું યુથ શાપ દે. એક તો શ્રીયમુનાજીનું યુથ, બીજું શ્રુતિરૂપનું ત્રીજું નિર્ગુણ. ચોથું અગ્નિ-કુમારનું યુથ.

ભોગમાં માલપુડાને તેની સાથે ખાંડ ધરાય, ખાંડ વિના આરોગાવાય નહિ, ચાર મૂલીયાં છે, તે ધર્મ, અર્થ, કામ ને મોક્ષ એ ચાર પુરુષાર્થને વારી નાખે છે. ને આર્તિના આંટા છે, તે છએ ધર્મની આર્તિ છે. પાછળનો આંટો

આર્તિનો ઉતાવળો કરવો, કારણ કે તે નિરાવરણનું રૂપ છે. વળી નિરાવરણ પ્રભુને કંઈ સારી પેઠે નિરખાય નહિ. કંઈ જોયા, કંઈ ના જોયા માટે ઉતાવળે આંટા ફેરવવા.

દિવાળીને દિવસે હાટડી સાજવી, ચોપાટ માંડવા, ત્યાં પ્રભુને પધરાવવા. માંહે ભેટ કરવી, આર્તિ કરવી, સર્વનો ભાવ. ચોપાટના છન્નું ખંડ છે તેનો ભાવ. સોગટાનોએ ભાવ છે. પાસાનોએ ભાવ છે. તળે એક એક પાસામાં ચૌદ હોય છે, તેનો પણ ભાવ હોય છે, ભાવ વિના કંઈ પણ પદાર્થ છે નહિ. એ ભાવના શ્રીગુસાંઈજીએ કરી છે, પણ આપણને શું સાબરે? ચોપાટ રમવાને એક તરફ શ્રીસ્વામિનીજી ને સામે શ્રીહકોરજી. પ્રભુ પાસે શ્રીચંદ્રાવલિજી ને સ્વામિનીજી પાસે રાધા સહચરી રમવામાં રહે છે.

અન્નકોટમાં પ્રભુના મોં આગળ અનસખડીને તેની પછવાડે સખડી છે, એ રીતે ભોગ ધરાય છે. વળી ગોપ અષ્ટમી ને મુકુટ કાછનીનો શણગાર છે. કંઈ સામગ્રી નહિ. અભ્યંગ નહિ, એ તો નિત્યનો આચ્છવ છે. શરદ-પુત્રને દાનસીલા ને ગોપ અષ્ટમીએ મુકુટ કાછની એ તો સદાસર્વદાનાં છે. માટે ભોગ નહિ. કારતક સુ. ૧૧. એનો ત્રણ પ્રકારના ભક્તોનો ભાવ છે. રાજસ, તામસ ને સાત્ત્વિક ને ખરાં નિર્ગુણ. તે ચોમાસામાં ચાર મહિના પોરાડી મુકે છે: માટે મોટાં નિર્ગુણ, ચારે મહિના વળતી આર્તિઓ થાય છે એ નિર્ગુણ ભક્તોનો ભાવ છે.

વળી છન્નુ સોડકાંના ખંડ છે, તેમાં ચોરાસી તો આસનના ભાવ છે, ને બાર વનના ભાવ છે, એ મળીને છન્નુ ને પાસામાં ચૌદ આંક છે, તે ચૌદ વિદ્યા ગુણ જાણે છે. જોટલી મંદિરમાં સામગ્રી છે, તે સ્વરૂપાત્મક છે, ભાવાત્મક છે. વસ્તુનો ભાવ જાણીને કરે, તો તેના ભાગ્યનો પાર નહિ. પોતે સાક્ષાત જ્યોત્ષ્ણ ઉત્સંગ છે, ને સામગ્રી છે તે પોતાના અંગથી શ્રીગોપીજનનો ભાવ છે. પોતે સ્વરૂપે સેવા કરે છે, એ વિના કોઈ છે નહિ. વળી દેવદીવાળીના મંડપમાં ચોક્કી ત્રણ વાર ઉઠાવે છે, તે ત્રણ ભક્તોના ભાવ છે, રાજસ, તામસ ને સાત્ત્વિકનો ભાવ છે. નિર્ગુણ ભગવદીય તો સુવાડી મુકે છે, ને શ્રીહકોરજીના મોં સામું જોયા કરે છે. બોલવાનીએ આશા નહિ. રમવાનું, હસવાનું કશુંએ જોઈએ નહિ. ચાર સાંકોનો મંડપ કરે છે, તે તો રાજસ, તામસ, સાત્ત્વિક ને નિર્ગુણ આ ચાર પ્રકારના ભક્તોનો ભાવ છે, ને આઠ સાંકોનો મંડપ કરે છે, તે આઠ પ્રકારના ભગવદીય છે, સોળ સાંકોનો

મંડપ કરે છે. તે તો એકાદશ ઈંદ્રિયો ને ઉપર મુગંધ વાયુ આકાશ વગેરે મળીને સોળ છે.

વળી શ્રીતુલસીનો વિવાહ કરે છે, તે શા માટે ? પણે શ્રીગોપીજન તો ઘણાં છે. ત્યારે જેની સાથે વિવાહ ન કરે, ને તે બીજાનો ખાર આવે, એટલા માટે તુલસીજીની સાથે વિવાહ કરે છે. ચાર ભોગ છે તે તો પણે ત્યારે ચાર ભોજનની રીત છે. ગોરવ સુદાં ચાર જમણ કરાવે છે, એ ચાર ભોગ છે. વળતી શ્રીગુસાંઈજીનો ઓચ્છવ આવે છે, તે નોમને દહાડે છે. તે શું ? સૌથી છેલ્લો અંક નવનો છે, એ પછી બીજો અંક છે નહિ, માટે નોમનો ઓચ્છવ છે. શ્રી આચાર્યજીનું સુધાનું ૩૫ છે, ને શ્રીગુસાંઈજી વેણુ સ્વરૂપ છે, શ્રીઆચાર્યજીમાં એક ગુણ ને શ્રીગુસાંઈજીમાં ત્રણ ગુણ. કયા કયા ? એક તો વેણુદ્વારા સુધારસ પોતે પીએ છે, ને બીજો શ્રીવલ્લભકૃષ્ણની સૃષ્ટિને પાય છે, ને ત્રીજો તો પોતે સેવા કરે છે. સ્વાર્થ તે તો પોતે પીએ છે, ને પરાર્થ તે તો પોતે શ્રીપ્રભુ છે. પ્રભુ પરમાર્થ છે, તે પોતાના નામદ્વારા પાય છે. આ ત્રણમાં આચાર્યજીમાં બે પ્રકાર છે. એક તો પરાર્થ સેવા એ પોતે પ્રભુ છે ને બીજા પરમાર્થ તે સર્વને પાય છે. શ્રીવલ્લભ તો સર્વ કહે, પણ પધારતી વેળા પોતે કહ્યું કે શ્રીગોપીજનવલ્લભ છું, ને શ્રીગોપીજનમાં રમ્યો તે હું છું, તે વખતે કહ્યું છે, બાકી કદી નથી કહ્યું. હવે વસંતપંચમીનો ઉત્સવ. એ તો કામનું ઉદ્દીપન છે. કામ ત્રણ પ્રકારનો છે, એક આધિભૌતિક, બીજો આધ્યાત્મિક ત્રીજો આધિદૈવિક, આધ્યાત્મિક કામ તો આ જગતમાં છે, આધિભૌતિકને શિવજીએ બાળી મુક્યો, અને આધિદૈવિક શ્રીકાકોરજીમાં છે. એ ત્રણ રૂપ છે. વળી કેસર તો શ્રીસ્વામીનીજીનો ભાવ છે, ને ચુંવા શ્રીજમનાજીનો ભાવ છે. અબીસ ગુલાસ શ્રીચંદ્રાવલીજી ને કલિતાજીના ભાવ છે, હોળીદાંડનો ઉત્સવ છે, તેમાં દાંડો રૂપે છે તે કામનું ઉદ્દીપન છે. કામને કંડો છે. શ્રીનાથજીનો ઓચ્છવ ને છએ મંદિરનો ઓચ્છવ એ બે ઉત્સવ છે. શ્રીનાથજી સુદાંતને શ્રીગોકુળચંદ્રમાને મંદિર ચાર ઓચ્છવ છે. વળતી હોળી ઓચ્છવ, શણગાર ભોગ આરોગીને ડોસ બેસે. તે સવારના પહેરમાં રંગિત વાદળ હોય, ત્યાર પહેલાં ભોગ આરોગે, એ નિકુંજનો ભાવ છે. માટે પહેલો ખેસ થાય. એ ઘરનો ઓચ્છવ નથી, માટે અરુણ ઉદય વેળા ડોસ બિરાજે. ત્રણ ભોગ છે. એ ત્રણ પ્રકારનાં ગોપીજનો છે. રાજસ, તામસ ને સાત્ત્વક. ને ખેસ ચાર તેમાં પોતાનો ખેસ બોધે છે. વળતી શ્રીઅંગે ગુલાસ પાંછીને સ્વચ્છ કરીને ઘેર પધારે, ત્યારે રાજભોગ શ્રીનંદરાયજીને ઘેર આવે.

વળતી રામનવમી એ પ્રભુના હાસ્યનું પ્રાકટ્ય છે. તે ઓચ્છવે શ્રીનંદ-
રાયજી ક્લાહાર લે છે ને પૂરણ વ્રત કરે. હવે અખાત્રીજ.

૧૨૬. વળી પૃથ્વું કે આ જીવને પ્રભુની પ્રાપ્તિ કેમ થતી નથી ?
ત્યારે કહ્યું કે, આ જીવમાં ત્રણ દોષ છે. એક અન્યાશ્રય, બીજું અસમર્પિત,
ત્રીજું વિપયાકાંત મન. તે દોષથી પ્રભુ વેગળા રહે છે, વિપય છે તે તો પ્રભુને
હૃદયમાં આવવાજ દેતો નથી, માટે વિપય ત્યજવો. વળી અન્યાશ્રય તો
કદીજ કરવો નહિ. જેમ પોતાની સ્ત્રી ગમે તેટલા અપરાધ કરે; પણ તે વિસરી
જઈ તેનો રોપ જાય, પણ વળી કોઈ બીજા પુરુષનો સંગ કરે, ત્યારે તો તેનું
માથું કાપી નાખે. એવો અન્યાશ્રય છે. બીજા દોષ તો (પ્રભુ) ગણતા નથી.

વળી આ માર્ગમાં પાંચતત્ત્વ છે. ૧. એક તો શ્રીનાથજીને સાતે સ્વરૂપ
એક તો એજ તત્ત્વ છે. બીજું તત્ત્વ પુસ્તકો ને શ્રીગોવર્ધનનાથજી. પુસ્તક
છે તે તો મોટો સત્સંગ છે. વળી કોઈ એવા ભગવદીય આવે, ત્યારે તેમનો
સમાગમ કરવો, ને તેવા ન હોય ત્યારે પુસ્તકનું અવલોકન કરવું. જે શ્રીગો-
વર્ધન છે, તે તો હરિદાસવર્ય છે, શિરોમણિ છે. પુલ, ફળ, તૃણ, જળ,
ગાયને તૃણ એ સર્વે વંદ સેવા પોતે કરે છે. ભોગની સામગ્રી પુલિંદીઓ
વિસરી જાય ત્યારે શ્રીગોવર્ધનજી મનુષ્યનું રૂપ ધરીને કહે કે, હવે પોતાને
પધારવા સમય થયો છે, કંઈ ફળપુલ લાવીને કંઈમૂળ લાવીને સિદ્ધ કરો, ત્યારે
તે કરે ને ભોગ ધરવાના અધિકારી હોય તેને આપે છે. માટે ભગવદીયમાં
શિરોમણિ છે, આ બીજું તત્ત્વ છે.

હવે ત્રીજું તત્ત્વ શ્રીઆચાર્યજી, શ્રીગુંસાંઈજી ને શ્રીવલ્લભકુલ ચોથું તત્ત્વ
શ્રીજમનાજી. પાંચમું તત્ત્વ શ્રીત્રજભૂમિ. એ પાંચે તત્ત્વ છે.

હવે વિવેક, ધૈર્ય ને આશ્રય. તે આશ્રય તે શું ? વિવેક તો તેજ કે હરિથી
કોઈ મોટું છે નહિ. જે માગવું તે હરિની પાસે માગવું. કોઈ બીજાની આશા
કરવી નહિ. આશા એક હરિની કરવી. એ મોટો વિવેક છે.

ધીરજ તે શું ? ભગવદીયે પ્રભુની પ્રસાદી વિના લેવું નહિ. પ્રાણ જાય
પણ અણપ્રસાદી લેવું નહિ. કંઈ ગામ જઈએ, ત્યારે પ્રભુનું નામ ઠસવાર
શ્રીકૃષ્ણ; શરણું મમ કહીને જળ લેવું, ને ખાવું તે પ્રભુનું નામ સ્મરણ કરીને
ખાવું. ગ્રાસે ગ્રાસે પ્રભુનું નામ દેવું. જીવ્યાએ પ્રભુ બિરાજ્યા છે, તે તને
આરોગીને આપે છે.

હવે આશ્રયનું સ્વરૂપ શું છે? જે ઈન્દ્રિયો છે, તે પ્રભુને સમર્પણ કરવી, આંખોને પ્રભુનાં દર્શન કરાવવાં, નાકે પ્રભુની પ્રસાદી સુગંધ લેવી, કાને પ્રભુની કથા સાંભળવી, મોઢે પ્રભુનું નામ દેવું ને વળી ઈચ્છે સાદે પ્રીતિન કરવું. પગનો ઉપયોગ મંદિરમાં દર્શન કરવા જવામાં કરવો. હાથે પ્રભુની સેવા કરવી, હસે ઈન્દ્રિયો પ્રભુના જોગમાં લાવવી. છોકરો પ્રભુની સેવા કરે, સ્ત્રી પ્રભુની સેવા કરે ને છોકરી પણ પ્રભુની સેવા કરે તો સ્નેહ રાખીએ, નહિ તો નામ ના દઈએ. ભગવન્મૂર્તિજ સત્ય છે, એમ વિચારી આખો દિવસ પ્રભુનું ધ્યાન કરવું અને કહેવું કે, મહારાજ, મારાપર ક્યારે દયા કરશે? ક્યારે મોઢાંમોઢ કહેશે કે મને ક્ષણી વસ્તુનું મન થયું છે? અલ્યા ઉઠ હું ભૂખ્યો છું, આમ મને ક્યારે કહેશે? હે મહારાજ, મારી સાથે શું છે કે યોગતા નથી? મોઢે કૃપા કરીને બોલીએ. હું આપને હીંડતા ક્યારે જોઈશ? વળી 'મને એમ ક્યારે કહેશે, કે ક્ષણી વસ્તુપર મને ભાવ આવ્યો છે, મોઢે ઉઠ તૈયાર કરી આપ, આ વખતે હું આપને એમ કહીશ કે જલદી કરી આપું. મને આપનો ક્યારે કહેશે? વળી આપે મુંથન પહેરી છે, કદિમેખલા બાંધી છે, પાઘનો ફેંટો બાંધી લીધો છે, તેવા સ્વરૂપનો સાક્ષાત્કાર ક્યારે કરીશ? એવા એવા મનોરથ કરીએ, તો કેઈ દહાડે પ્રભુને દયા આવશે, તો પ્રસન્ન થશે.

પ્રભુ વિના કેઈનો આશ્રય કરવો નહિ. આપણે કહીએ કે કર્મમાં હશે તે થશે, પણ કર્મ કેનું કરેલું છે? વળી કહેશે કે ભાગ્યમાં હશે તે થશે, તો ભાગ્ય કેનું કરેલું છે? વળી કહેશે કે ભવિષ્યમાં હશે તે થશે, તો ભવિષ્ય પણ એના હાથમાં છે. વળી કહેશે કે ગ્રહ કરશે તે થશે, પણ ગ્રહ પોતે માંદા પડે છે તો તે તારું શું કરશે?

વળી શનિશ્વરને પગ છે નહિ. જે એનું ચાલે તો પગ પોતાના બતાવે નહિ? વળી કહેશે રાહુ ખોટો છે, પણ રાહુજ ધડ વિનાનો છે, એનામાં શક્તિ હોય તો એનું ધડ ન કરે? વળી કહેશે કે સુરજ બગડ્યો છે, તેનું પૂજન કરો, પણ એ તો આખો દહાડો અથડાઈ મરે છે, પણ એસવા વારો પણ આવતો નથી. વળી કહેશે કે ચંદ્રમા સારો થશે ત્યારે કરાર થશે, પણ ચંદ્રને ક્ષયરોગ થયો છે. પછવાડે ક્ષયરોગ લાગેલો છે, તેથી ક્ષય વધે છે ને વળી થોડે છે, પણ રોગવાળો છે. ઈંદ્રને શરીર કાણું પડેલાં છે. બ્રહ્માજી વેદની સ્તુતિઓ કરી કરીને થાકે છે. વળી શિવજી પણ રોગવાળો છે. એક પ્રભુ વિના

કોઈ રોગ વગર નથી. માટે કર્તા એક પ્રભુજી છે, માટે આશા કરો તો એની, ને સેવા કરે તો પણ એની. વળી નામ દેવું તો પણ એનું. એના નામમાં સૌ ઔપધિઓ, સર્વે શક્તિઓ છે. ગ્રહોએ પણ એમના સામું જોવાય નહિ, પણ પ્રભુના થવું જોઈએ. પ્રભુના થયા પછી કોઈએ નામ ન દેવાય, તે ઉપર એક દૃષ્ટાંત કહ્યું કે એક બ્રાહ્મણ હતો, તેની નાતમાં તો હંતર જે હંતર રૂપીઆ હોય તો વિવાહ થાય. પાસે એક બદામ સરખી પણ મળે નહિ. તે બ્રાહ્મણ એક વાણીઆને ઘેર રૂ. ૨૫ માં ગુમાસ્તો રહ્યો. આ બ્રાહ્મણે એક કોટડી લીધી ત્યાં રસોઈ કરે, ને મુવે. જ્યારે રાત પહોર જાય ત્યારે ભાવના એમ કરે કે આવો, જેસો, શું જમ્યાં, તમારે માટે ઘણું વાતાં કર્યું છે આવો, ખાટલાપર જેસો, આ વાત કરીએ, તે કોઈને કહેશો નહિ, જેમ સામે બાયડીને કહેતો હોય, એવી ભાવના કરે. એ બ્રાહ્મણ રોજ એમ કરે. તે પાંડોસી રોજ સાંભળે, ત્યારે પાંડોસીએ કહ્યું કે, આ કોઈ લાંઠીઓ છે. જઈને શેઠને કહ્યું. એટલે તેને બીજે દિવસે પાંડોસીને ઘેર શેઠ છાનામાના સંતાઈ રહ્યા ને જોયું, ત્યારે તો બાયડી વિનાની ભાવના દીઠી. પેલા પાંડોસીના હંથામાં તો મેલ આવ્યો છે. ત મેલ શેઠને કાઢવો છે. એટલે શેઠે કહ્યું કે તમે પાંડોસીઓ એમ ધારશો કે ગુમાસ્તાના ઘરમાં બેસી હતી તે શેઠે કાઢી મુકી, માટે મારી પાછળ ઉભા રહો. રાત તો ગઈ છે. શેઠ વાણોતરને સાદ કર્યો કે ઓપટીનું કામ છે, માટે બારણું ઉઘાડ. જે કામમાં હોય તો ના ઉઘાડીશ. નહિ તો ઉઘાડજો પેલે વાણોતરે તો પાધરીજ સાંકળ ઉઘાડી. જુએ તો કાંઈએ છે નહિ, ત્યારે પેલા જુઠા પડ્યા, પછી શેઠે પૂછ્યું કે અલ્યા, તું કેની સાથે બોલું છું, ત્યારે વાણોતરે કહ્યું કે, મારી નાતમાં કન્યાની ખોટ છે, હંતર જે હંતર રૂપીઆ હોય તો કન્યા આવે, નહિ તો કન્યા મળે નહિ. જે હંતર મળવાના નથી ને પરણવાનો એ નથી. આથી કન્યાની ભાવના કરીને દહાડો કાઢું છું, એટલે શેઠને દયા આવી. અલ્યા, મારે ચાર દીકરા છે. ત્યારે તું એ દીકરો. આ મારી પાસે વીસ લાખ રૂપીઆની દોલત છે ચાર લાખ રૂપીઆ મેં તને આપ્યા. ઉઠ કન્યાને શોધી લાવ, તેજ વેળાએ ઉઠ્યો, વિવાહ કરીને પરણ્યો, એનો મનોરથ સિદ્ધ થયો. આ લૌકિક કામના સિદ્ધ થઈ, તો અહર્નિશ ભાવના કરવી જોઈએ, પ્રભુ તો મનોરથ પુરવાને ઉભા છે, મનોરથમાં ઢીલ છે. ભાવનાથી કામ થાય. પ્રભુ કહે છે, અલ્યા લક્ષ્મીજીની ભાવનાથી કામ કરીશ, ઉપાસીશ તો લક્ષ્મીજી પ્રસન્ન થશે. પણ લક્ષ્મીજી કેની વડે છે ?

મારા વડે સફર્મીજ છે, હું જેના પર પ્રસન્ન થાઉં, ત્યાંજ સફર્મીજ પધારે. આપવાનો તો બીજો કોઈ છે નહિ. મારી આજ્ઞા વિના કોઈએ જય નહિ, એ તો પતિવ્રતા છે. મારીજ આજ્ઞામાં છે. મારામાં શું ઓછું છે કે બીજા પાસે માગો છો ? જે માગશો તે હું આપીશ. એક નિરુપાધિ ભક્તિ વડે હું પ્રસન્ન છું. ઉપાધિએ પ્રસન્ન નથી, માટે સર્વમાંથી મન કાઢજે, ને મારામાં ધાસજે, એટલે કામ સિદ્ધ થશે.

૧૨૭. જ્યારે આપણું આ સિંગશરીર મરી જાય, ત્યારે આપણું કામ થાય; જ્યાં સુધી વાસના છે ત્યાં સુધી સિંગ સ્વરૂપ છે, માટે વાસનાનો ત્યાગ કરીએ; ને શુદ્ધ સાત્ત્વિક થઈએ, ત્યારે આપણું કામ થાય. જ્યાં સુધી વણ ગુણમાં છીએ, ત્યાં સુધી અવતાર લેવાના છે. કોઈવાર રાજસ, કોઈવાર તામસ ને કોઈવાર સાત્ત્વિક એ ત્રણ ગુણના વિચાર છે. જ્યારે શુદ્ધ સાત્ત્વિક થઈ નિર્ગુણ થઈને વાસના કરીએ નહિ રહે, ત્યારે સિંગ શરીર બળી જશે. હૈયામાં જે ઉકરે છે તે કાઢીએ ત્યાર પછી હૈયું મંદિર થાય. ત્યાર પછી પ્રભુ મંદિરમાં બિરાજે, જ્યારે પ્રભુ કૃપા કરે ત્યારેજ કામ થાય. પ્રભુની પ્રસન્નતા વિના કશું કામ થવાનું નથી.

૧૨૮. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે આ શરીરનો મેલ જ્યારે નીકળે છે, ત્યારે દેહ શુદ્ધ થાય છે; નેવાનો સંગ થાય ત્યારે એ મેલ નીકળે છે. જેમ આ શરીરનો મેલ તેમ આ સિંગશરીરનો મેલ આ દેહ છે, નેની અને એની એક ગાંઠ છે, જે ત્યાંથી છુટે તો આ દેહ સિંગ સ્વરૂપને મળે છે, નેવી આ દેહ છે. માટે આ શરીરને મળવત જાણવું. આમ જણાય ત્યારે દેહને કોઈ મારે, કાપે, નાક નસીકે, કોઈ સગી કરે પણ મળરૂપ શરીરને કાંઈએ લાગવું નથી. કોઈ પૂજે તો પણ તેવું છે, માટે કોઈના પર ઈસ કરવી નહિ. જે સિંગ શરીર છે, તે આ વેરાટ સ્વરૂપનો મળ છે. જ્યારે આપણી વાસનાઓ છુટે, ત્યાર પછી જનમ નહિ. વાસના છુટે તો પ્રભુ ઉપર સ્નેહ આવે. પ્રભુ વહાણા લાગે તો આપણું કામ થાય.

૧૨૯. વળી એક દિવસે શ્રીવસુદેવજી શ્રીકૃષ્ણને કહે છે, કે મદારાજ, કર્તા એક તમે છો. તમે વિના બીજો કોઈ છે નહિ. હાતાર પણ તમે છો. ને હ્યો છો, પણ તમે. જ્યારે કોઈને આપણું દાંય ત્યારે તમે જઈને અપાવો. તો તે આપે ના અપાવો તો ના આપે. વળી આંખનો ધર્મ જેવાંના છે, નાકનો ધર્મ મુંઘવાનો છે, કાનનો ધર્મ સાંભળવાનો છે, પણ તમે જ્યાં સુધી સંભળાવો

ત્યાં સુધી સાંભળે. જ્યારે આંખનું જોવાપણું ખેંચી દેયો, ત્યારે જીવ આંધળો છે. જ્યાં સુધી કાનમાં સાંભળવાનો ધર્મ મુકે ત્યાં સુધી સાંભળે, જ્યારે સાંભળવાનો કાનનો ધર્મ ખેંચી દેયો, ત્યારે બેહોશ થઈ જાય. આ સર્વે તમારા હાથમાં છે. મોટા ભગવદીય તમને કર્તા જુઓ છે, એમની સર્વ ચેષ્ટાઓ રહી ગઈ છે. શુકદેવજી, ભરતજીને કોઈ કાંકરી નાખે, કોઈ ધુળ નાંખે, પણ તે પ્રભુને જ જુઓ છે, જ્યારે તમને કર્તા જાણે ત્યારે તમારા વિના કંઈ પણ જુઓ નહિ. એ ઉપર એક દષ્ટાંત કે તીરનો ભાથો ભર્યો છે, પણ તીર પોતાની મેળે કોઈને વાગે છે ? પેલો બીજે પણ છ ચડાવીને ખેંચીને મારે છે, ત્યારે સામાનો જીવ લે છે, તેમ પ્રભુ વિના પ્રાણી માત્રને હલાવનાર બીજે કોઈ નથી. ક્રાડીથી તે બ્રહ્મા સુધી સૌ શક્તિઓ એમની મુકેલી છે, તે જગતને નચાવે છે, પણ એમની આજ્ઞામાં છે. તરણું પણ વાગે ઉડે તોજ ઉડે, પણ એની સામર્થ્ય છેજ નહિ કે પોતાની મેળે કંઈ કરી શકે. આ જગત માત્રનું ભરણ પોપણ પોતે કરે છે. કોઈ કહે છે, કે મને પેલે ઉપકાર કર્યો, મને ફલાણો જીવાડે છે, તે ના હોત તો હું મરી જાત, પણ કોઈ છે નહિ, કર્તા એક પ્રભુજી છે પ્રભુને જ્યાંથી અપાવવું હોય ત્યાંથી અપાવે. પણ પ્રભુ છાના ગુપ્ત રીતે સર્વનું પુરૂં કરે છે. એવો ધર્મ જ્યારે આવશે, ત્યારે પ્રભુના મારગ ભણી ચલાશે. જેમ પ્રભુ કર્તા છે, એમ કોઈ કહેતું નથી, તેમ પ્રભુજી કર્તા છે, બીજું કોઈ નથી એમ બહુલાઈ જઈને જોશે, ત્યારે કામ થશે. કહ્યું તો ઘણું પણ સાંભર્યું તે લખ્યું છે.

૧૩૦. વળી એક દિવસે કહ્યું કે ચંદ્રમા, દેવ, દેવીઓ, સુરજ એ બધાં છે. તેમાં ચંદ્રમામાં તેજનો ધર્મ મુક્યો છે. સુરજમાં અજવાળાનો ધર્મ મુક્યો છે, તે પ્રભુ રાખે ત્યાં સુધી રહે, ના પાળે તો મીંડા પ્રમાણે થાય. આ ભીંત પર મીંડુ, કુંડાળું કરીએ, ને તેમાં તેજ હોય તો સૂરજ ચંદ્રને પોતાનું તેજ હોય. એ તો એક નમુનો છે. એમ સર્વનું જાણવું. પ્રભુને પાળવું હોય ત્યાં સુધી પાળે. ને મારવું હોય ત્યારે મારે. કોઈ આપે નહિ, કોઈને દોષ દો એવું છે નહિ. સર્વ બાજુ પોતાના હાથમાં છે.

૧૩૧. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે શિવજીના ભક્ત તાલેવંતને શ્રીકાકે-રજીના ભક્ત ભૂખે મરતા દેખાય છે. જુઓ, આમાં તો શિવજીનો શ્મશાનમાં વાસ, વાઘનું લીલુ ચામડું તે ઓઠવાને ને માથાના તુમડાનો કટોરો ખાવાનો, પીવાનો, શણગાર હાડકાંના, ધૂર્જટિ સરખા દેખાવમાં, પોતાની પાસે કરો

૧૩૩. વળી એક દિવસે કહ્યું કે સૂતદેવને ઘેર પ્રભુ સવાસો વરસે એક વાર પધાર્યા, ત્યારે સૂતજી કહે છે કે હું તમારું દર્શન જે દિવસે આ મૃતિ દર્શી છે, તે દહાડાનું કરું છું. ત્યારે શ્રી. ઠાકોરજીએ કહ્યું કે અહ્યા, મારે ને તારે સમાગમ તો આજે સવાસો વરસે થાય છે. ત્યારે કહ્યું કે મહારાજ !! હું તો અનાદિ છું, ને હું આપનામાંથી પેદા થયો છું, આપ તો મારા શેમ શેમમાં બ્યાપી રહ્યા છો, દર્શન કર્યા જ કરું છું, આ આપની કૃપા છે. જ્યારે આ જીવ મુએ છે ત્યારે જીવ તો અધોર નિદ્રામાં લીન થાય છે, ઘસવસાટ ઉઘે છે, ત્યારે આ જીવની પાસે મન છે ને તે તો એક રચના રચી તેમાં લીન થયું છે. હજારો હાથી, લાખો ઘોડા, પાત્રખીનો પાગ નહિ, રથનો પાર નહિ. પાળાનો પાર નહિ, ત્યાં સ્વમામાં આપણે હાથી ઉપર બેઠા છીએ, ને લોક સત્તામો કરે છે, વળી બોડેરાવ મહેરબાન કરે છે. વળી આપણે હજારો માણસોને મહા દુઃખ દઈએ છીએ, ને વળી હજારો રૂપીઆનો ધર્મ પણ કઢીએ છીએ, પણ પછી જાગીએ, ત્યારે પેલું કંઈ નથી. પેલું પાપ કર્યું તેનું પાપે નહિ, ને પેલો ધર્મ કર્યો તે ધર્મ પણ નહિ. જો આ સ્વપ્ન સાચું હોય તો આ દેહ આપણી હોય. આપણે જ્યાં સુતા છીએ, ત્યાં તો આપણું ધોતીયું પણ નીકળી ગયું છે; આપણી પાસે મુતું છે, તે તો આપણને નાગો દેખે છે. જાગીએ છીએ ત્યારે ધોતીયું લઈને ઉઠીએ છીએ. શમણાની પેઠે આ બધું તારું શમણા જેવું છે. કર્તા તો એક પ્રભુ છે, પ્રભુ વિના કોઈ છે નહિ. આ આકાશનો પાર નથી, તેમ આપનો પાર નથી. કોઈ જગા આકાશ વિનાની હોય તો કોઈ પણ સ્થળ આપ પ્રભુ વિના હોય, મારે સર્વ પ્રભુ રૂપ છે. પ્રભુ વિના બીજું જીવે તે આંધળા છે. એ વેદસ્તુતિની વાત છે; વેદ એમ કહે છે,

૧૩૪. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે કૃત્તની ઉપર પ્રભુ બહુ અપ્રસન્ન થાય છે. સર્વ દોષનું નિવારણ છે, પણ કૃત્તનીનો દોષ પ્રભુની આંખમાં બહુ આવે છે. કૃત્તની તે શું? પ્રભુના ગુણનો વિચાર નહિ. આ દેહ પ્રભુની આપેલી છે, આ મન, બુદ્ધિ, ઇન્દ્રિયો પ્રભુએ આપી છે, તે હરિની સેવા કરવા આપી છે, મન હરિનું ધ્યાન કરવા, ઇન્દ્રિયો હરિ ભણી વાળવા આપી છે. આ જેટલું પુણ્ય તે કર્યું છે, તેટલું તું પામ્યો છું. એટલે તને ધણી ધણિઆણીનું સુખ આપ્યું. લોકો જાણે છે કે પરણ્યો છે, પણ પેલો ધણી ધણિઆણીને કોઈ આટલું કલાણું કામ કર; ત્યારે તે ના કરે, ત્યારે પ્રજ્ઞાણીગાર હાડકાના પરણ્યામાં પુણ્ય કર્યું હોય તો તાગ હુકમમાં

રહે, તને ખાવાનું કરી આપે છે, તેટલું તેં પુણ્ય કર્યું છે; પણ તને ખવરાવે નહિ, આખો દહાડો પેટમાં ખાધેલું દુખનું રહે તો ખાધાનું પુણ્ય નહિ કર્યું હોય. તેમજ છોકરા છે એવું લોકો દેખે, પણ છોકરા કશું ના કરે, તો છોકરા લોકમાં કહેવાય, એટલું પુણ્ય કરેલું. પણ આકાશવૃત્તિ રહે તેનું કારણ પુણ્ય નથી કર્યું. વળતી છોકરા કામ ના કરે ત્યારે તેમના પર રીસ કરે, પણ તેણે પુણ્ય તેં નથી કર્યું, પછી છોકરા શી રીતે કામ કરે? પુણ્ય કર્યું હોય તો કરે; જો પુણ્ય હોય તો પ્રભુજી પોતે જઈને સર્વની પાસે કરાવે; જેટલું પુણ્ય કર્યું હશે, તેટલું પોતે પ્રભુ કરાવે છે. તેમ આ જીવ જેટલી સેવા કરશે, ભજન કરશે, એટલું આગળ વળતી થશે, સેવા કરે નહિ, સ્મરણ નહિ કરે, તે પ્રભુનો કૃત્તની થશે, તેને પ્રભુ અંધતમસ નરકમાં નાખશે. માટે કેડ બાંધીને પ્રભુનું સેવન, ભજન કર્યા કરવું, મળે પુણ્ય તો પરાપકાર કરવો. આજે કરીશ, તે આગળ મળશે. નહિ તો નહિ મળે.

૧૩૫. એકવાર ડોકરમાં પોતે સ્વેચ્છાએ બોલ્યા કે, સર્વ કોઈ મૂળ પુરુષને માને છે, તેના તેજ પ્રભુ પ્રત્યક્ષ રૂપ ધરી પૃથ્વીમાં વિચરે છે; છતાં તે પ્રભુને વિષે પ્રભુભાવ નથી આણતા, તે અસુર કોટિમાં છે. વળી કેટલા એક બહુભાગી જીવ છે, તેમણે તો તેને સાક્ષાત પ્રભુ કરીને અભેદપણે માન્યા છે. તે ભક્ત કોટિમાં ગણાયા છે. જુઓ, યદુકુલમાં શ્રીકૃષ્ણ સાક્ષાત મૂળ પુરુષ પ્રકટયા; તેમને પાંડવ વગેરે ઘણાએ પ્રભુ કરી માન્યા; આથી તેઓ ભક્તમાં ગણાયા, ને દુર્યોધન કર્ણાદિક મૂળ પરમેશ્વરને તો જાણતા, પણ પ્રત્યક્ષ રૂપ ન માન્યું, માટે અસુરકોટિમાં ગણાયા, તેમજ શ્રીરામચંદ્રજીને વિભાષણ, સુગ્રીવ, રાવણદિકે પરમેશ્વર કરી માન્યા તે ભક્ત ગણાયા, ને રાવણાદિકે પ્રત્યક્ષ કરી ન માન્યા, આ મૂળને જાણવા છતાં અસુર ગણાયા, એમ સર્વત્ર સમજી લેવું.

૧૩૬. વળી એક દિવસ ડોકરની ભાગોળે થોડી વાર વૈષ્ણવોની મંડળીમાં બિરાજ્યા હતા, ને માણેકહારીનો મેળો ભરાતો હતો. ત્યાં ઘણાએક લોકો જતા હતા. તેમાંના કેટલાક તો એમને નમન કરતા જાય ને, કેટલાક મૂઠ જોવા નમન કર્યા વગર આડ્યા જતા હતા. તે સમે આશારામ નામના બ્રાહ્મણે પૂછ્યું કે બધા સંગ ત્યારનો જાય છે, તેમાં કેટલાક તો આપને નમન કરતા જાય છે, ને કેટલાક એમ ને એમ આડ્યા જાય છે, તેમને નમન કરતાં

શા પૈસા ખેસે છે? તે સાંભળીને પોતે ખોલ્યા કે નમ્યા તે તો ઠીક જ છે, નથી નમ્યા તે પણ અમારી દૃષ્ટિએ પડ્યા છે, તે સર્વાનું કલ્યાણ છે કોઈએ રહેવાનું નથી.

૧૩૭. વળી એક દિવસ ચાણોદમાં લક્ષ્મીબાઈને ઘેર ખેડા હતા ત્યારે કોઈ વૈષ્ણવે પૂછ્યું કે કલ્યાણ શરણ તો નથી આવ્યો, ને ભગવત્કૃપા તો ઘણી જણાય છે. એનું કેમ હશે? ત્યારે આપે કહ્યું કે વળી કાન ધરી ધરીને મંત્ર લે તેજ શું શરણ છે ને ખીજ નથી? એમ ના જાણશો. કેટલાએકના મોઢાં આગળ અમે ખોલીએ, તેથી શરણ ને કેટલાકના સામે જોઈએ તેથી શરણ. કેટલાકને અમારા અંગનો વાયુ લાગે તેથી શરણ ને કેટલાંકને અમે મનમાં વિચારીએ તેથી શરણ. આમ જેના પર મહાનુભાવીની કૃપા થાય તે સર્વને શરણ જાણવા, આ વસ્તુ અમે જાણીએ ખીજ શું જાણે?

૧૩૮. વળી એક દિવસ ચાણોદમાં પોતે ખેડા હતા, તે વખતે એક વેદાંતી બ્રાહ્મણ આવ્યો, તેણે વાતને પ્રસંગે કહ્યું કે, જીવને બ્રહ્મ તો એક છે. અજ્ઞાનને લીધે જીવ હું જીવ છું એમ માને છે. આ સાંભળીને પોતે ખોલ્યા કે, અરે મૂરખ, હજી જીવ તો થા, પછી બ્રહ્મ. ત્યારે ખીજાએ કહ્યું કે, મહારાજ, જીવ નો સંઘળા સ્વતઃસિદ્ધ છે, આ જીવને તે જીવ થવું શું છે?

ત્યારે પોતે ખોલ્યા કે, એ વેણ વગર સમજ્યો ખોલે છે. જો જીવ થયો હોય તો હરિને તો નથી ભજતો, હરિથી વિમુખ છે. જીવની નિંદા શાસ્ત્રો પુરાણો ઘણી કરે છે, તે આપણે સાંભળીએ છીએ; પણ આપણને એથી ક્યે દિવસે અન્ન ન ભાવ્યું? અથવા અંતરમાં દુઃખ લાગ્યું? આપણે તો એગજ જાણીએ છીએ કે કોઈ જીવ છે, તેને નિંદે છે, તેમાં આપણે શું? ત્યારે આપણે જીવ ક્યાં થયા? આપણું નામ દઈને આપણી નિંદા કરે, તો આપણને દુઃખ લાગે, વિચારી જોઈએ તો આ સમજાય છે.

૧૩૯. વળી એક દિવસ એક બ્રાહ્મણ શક્તિનો ઉપાસક આવ્યો હતો, તેણે કહ્યું કે સર્વથી આદ્ય તો શક્તિ છે. એક ગરબામાં ગાયું છે કે—

“કૃષ્ણ રહ્યા કર જોડી જો, ઈંદ્ર ઉતારે છે આર્તિ જો.” આ સાંભળીને પોતે હસીને ખોલ્યા કે, કોઈ માણસનું નામ કૃષ્ણ હશે; કોઈનું નામ ઈંદ્રજી હશે, માટે તે શું અમારા શ્રીકૃષ્ણ ઈર્ષ્યા કે?

અમારે ઘેર એક છાણાં થાપનારી હતી, તેનું નામ અંબા હતું; માટે તે શું અંબા હશે? આ સાંભળીને તેણે નીચું જોયું.

છેડા એને પગે અડક્યો હતો. ત્યારે પોતે કહ્યું કે અરે સાંભાળ, પુસ્તકને પગે અડકે છે. ત્યારે તેણે કહ્યું કે ના, મહારાજ મારા પગથી તો પુસ્તક વેગળું છે. ત્યારે પોતે કહ્યું કે અલ્યા, ભણ્યો છું પણ કાંઈ સંબંધજ્ઞાન છે કે નહિ? જોને દોરીનો છેડા તારા પગ તળે છે કે નહિ? ત્યારે તેણે કહ્યું કે હા મહારાજ, દોરીને તો પગ અડક્યો છે, પણ પુસ્તકને પગ નથી અડક્યો. ત્યારે કહ્યું કે એ દોરીને ને પુસ્તકને સંબંધ છે ત્યાં સુધી દોરી પણ પુસ્તકરૂપ સમજવી. જોનો જોની સાથે સંબંધ હોય તેને તેવા રૂપ સમજાવે. એ સાંભળીને કહ્યું ઠીક મહારાજ.

૧૪૪. એક સમયે ડાકોરમાં અંધી રાત ગઈ હતી. આપ ખુરસી પર બેઠા હતા; પાસે બાર વૈષ્ણવ બેઠા હતા; તેમાં એક કરમસહની પાટીદારણ કંડુબાઈ નામની હતી, તે આવીને પગે લાગી; તે વખતે આપે ઘણું હુલ-રાવીને હેતથી બોલાવીને પૂછ્યું કે કંડુબાઈ પ્રસન્ન છો? કાંઈ આજ કાલ શ્રીદારકાધીરાના અનુભવની વાત થઈ છે? થઈ હોય તો કહો. ત્યારે કહ્યું કે હા મહારાજ, છે તો ખરી. પણ સર્વ દેખતાં કેવી રીતે કહું. ત્યારે આપે કહ્યું કે આ તો સર્વે વૈષ્ણવ છે, વળી અમારી આગળ કહ્યાનું દૂપણ નહિ! ત્યારે તેણે સ્વપ્નમાં શ્રીદારકાધીરા જોડે જોવું બોલવું થયું હતું, તેવું કહ્યું. પછી કહ્યું કે મહારાજ, એક પુરુષ ઘણા તેજસ્વી પાસે ઉભા હતા, તેમને મેં પૂછ્યું કે મહારાજ તમને તો હું ઓળખતી નથી, તમારું નામ શું છે? ત્યારે તેમણે મને કહ્યું કે અમારું નામ તો શ્રીમદ્વાચાર્યજી મહાપ્રભુજી છે; આ વાત સાંભળીને ભટજીને ઘણો આનંદ થયો, ને કહ્યું કે ફરી કહી દેખાડો. પોતે કેમ બોલ્યા! એમ બે ચાર વાર ફરી ફરીને કહેવરાવ્યું. પછી કહ્યું કે બાઈ, તારા ભાગ્યનો પાર નથી; આ સાંભળીને સર્વેને સાચું ભાસ્યું; પણ એક જણના કપાળમાં કોયલા ઘસાયા હતા શા માટે? કે આ બાબત તેને જોડી લાગી કે આ બાઈ જોડી કાઢીને કહે છે, ડાકોરજી કોઈની સાથે એમ બોલે નહિ. તો આની જોડે શું બોલે? એમ તેના મનમાં આવ્યું છે. એનું કાંડું હમણા પકડી આપું. પણ તેની ફજેતી થાય. એવી ફજેતી કોણ કરે? એમ પોતે બોલ્યા.

૧૪૫. એક સમયે સાંઠોદમાં શ્રીશેષશાપીજીના મંદિરમાંના ચોકમાં બેઠા હતા, તે સમયે એક સાંઠોદરો અંબારામ શુકલ કરીને બેઠો હતો, તેણે આવીને કહ્યું કે મહારાજ, હું તો પ્રાતઃકાલથી ઉઠીને પહોર રાત્રિ જતાં સુધી

મારે એક વિનંતિ કરીને કંઈ માગવું છે; ત્યારે આપે કહ્યું કે તારે જે કહેવું હોય તે હમણાં કહે. ત્યારે બાઈએ કહ્યું કે ના મહારાજ, સર્વે દેખતાં કહેવાય એવું નથી, એકાંત હશે ત્યારે કહીશ. ત્યારે આપે કહ્યું કે રાત્રિએ અમે પોઢીએ, ત્યારે એકાંત હશે. હવે પોઢવા સમયે તે બાઈ આવી, તે વખતે આઠ દશ વૈષ્ણવો હતા. તે વખતે પોતે બોલ્યા કે આ તો અમારી અંગીકૃતનીજ મંડળી છે, હવે જે કહેવું હોય તે કહે. બાઈએ કહ્યું કે મારા મનમાં ઘણા દહાડા એક મોટા મનોરથ છે કે શ્રીકાકેરજી મારી સાથે બોલે, એવો દુર્લભ મનોરથ છે. તે આપ વિના કોઈએ પૂર્ણ થાય નહિ, મોટે આપ કૃપા કરો તો થાય. ત્યારે ભટજીએ કહ્યું કે એમ જાણ કે શ્રીદ્વારકાધીશ તો બોલશે, અમારી કાનીથી બોલશે, પણ કહેશે કે માગ ત્યારે શું માગશો? ત્યારે બાઈએ કહ્યું; હજી સમય તો આવે! તે વેળા માગવું હશે તે માગીશ. એટલું સાંભળીને પોતે તત્કાળ બોલ્યા કે હવડાંજ શ્રીદ્વારકાનાથજી અહીં બેઠા છે; મોટે માગવું હોય તે માગ, આપી દઈએ. આ સાંભળી તે બાઈ સુંલ થઈ ગઈ, ને કંઈ માગવાનું સુઝ્યું નહ. ત્યારે આપેજ વળી કહ્યું કે હજી શિવાદિક બ્રહ્માદિકને માગવાનું નિશ્ચય નથી સુઝ્યું, તો આ બિચારી કંગાળ શું માગી જાણવામાં સમજે? પછી પોતેજ કૃપા કરીને કહ્યું કે સાંભળ, શ્રીજશોદા જેવું સુખ આપીએ તો શ્રીકાકેરજી બાળકરૂપે તારી ગોદમાં બેસશે, બેસશે. ત્યારે બાઈએ કહ્યું કે હા મહારાજ. પોતે બોલ્યા કે ખબરદાર, શ્રીમહાલક્ષ્મીજીના જેવા સુખની અલિલાપા ફરી થશે, તો તે નહિ મળે. ત્યારે તે બાઈએ કહ્યું, કે ત્યારે તે આપો. ત્યારે પોતે કહ્યું, જોજે વળી પસ્તાઈશ. મજલકતનું સુખ દેખીને મન લલચાશે, કે નેત્રના કટાક્ષમાં સકેત બતાવીને શ્રીકાકેરજી સાથે નિકુંજદિકમાં મળવું, તે નહિ મળે. ગમે તો તે આપીએ. ત્યારે તે બાઈએ કહ્યું કે હા મહારાજ, તે આપો. ત્યારે પોતે બોલ્યા કે જે કહીએ છીએ, તે તું હા કહે છે, ત્યારે નિશ્ચયે કયું તે શું સમજવું? ત્યારે તેણે કહ્યું કે મહારાજ, હું તો મુગ્ધ છું. માગ્યામાં કાંઈ સમજતી નથી. આપને રૂઠું લાગે તે આપજો; ત્યારે પોતે બોલ્યા કે હવે તે માગી જાણ્યું. જા, અમને ગમશે તે આપીશું. પ્રથમ કાંકરોડી જાણે. હવે ત્યાં જઈને અમે કહીએ, તે પ્રમાણે કરજે. શ્રીદ્વારકાધીશની સીડીને પ્રથમ પગથીએ માથું ઘસજે, એટલે તારા કર્મના ખોટા અક્ષર હોય તે ભુસાઈ જાય. પછી જઈને શ્રીદ્વારકાનાથજીનાં દર્શન કરીશ નહિ. એક કોટડીમાં બેસીને રડયાં કરજે. ત્યારે કહ્યું. મહારાજ, મને રડવું

આવશે કેમ? ત્યારે પોતે કહ્યું હતું આવશે. રડ્યાં કરશે ત્રણ દિવસ સગી. પછી ત્રીજે દિવસે શ્રીહરકાનાથજી છડી શ્રીહરતમાં ઝાડીને બાળસ્વરૂપે પધારશે. ને તારી સાથે જોડીને કહેશે કે શી ઇચ્છા છે? એટલે તારે જે કહેવું હોય તે કહેજે. ત્યારે પેટી બાંધી કહ્યું, કે કદી કાંકરાડી સુધી હું નહિ પોચું ને માર્ગમાં કદાપિ મને મૃત્યુ આવે નો શું કહું? ત્યારે પોતે જોડ્યા કે બા, મૃત્યુ આવે એમ લાગતું હોય તો તે સમે બંસીગટનું ધ્યાન કરજે. ત્યાં શ્રીહરજી મનોરથ પૂર્ણ કરશે, પણ વચમાં મૃત્યુ નહિ આવે એમ કહ્યું. પછી તે બાંધ કાંકરાડી ગમ્મ. કલા પ્રમાણે સ્થિતિ કરવાથી બધા મનોરથ પૂર્ણ થયા, પછી શરીર છુટી ગયું; એમ પાછળથી સાંભળનામાં આવ્યું.

૧૪૬. એક વાર રાંકેરમાં કંઈ ઉદારતાની વાત નીકળી, ત્યારે એક વંખૂવે તે વખતે કહ્યું, કે રાજનગરવાળા શ્રીહરજી મદારાજનો સ્વભાવ બહુ ઉદાર છે. પોતે એરસંગમમાં સ્નાન કર્યું, ત્યારે ઘણે ભારે ધોતી ઉપરથી સ્નાન કરેલો શ્વાસળને આપી દીધા. આ સાંભળી પોતે જોડ્યા કે અરે મૂર્ખા, મનુષ્યની વાત જોડે ઇશ્વરનું દહાંત કેમ દીધું? આજ પછી એમ કહીએ નહિ, હવે જોડે હવની સરખામણી કરીએ.

૧૫૦. વળી એક સમયે રાત્રે રાંકેરની ભાગોળે ટુંગરા ઉપર સર્વે વંખૂવ જોડા, ને પોતે વેગળા બદાર ભૂમિ પધાર્યા. રાત્રિ પડેર ઉપર ગમ્મ હતી. પોતે પાછા પધાર્યા, ત્યારે વેગળેથી જોડેને વંખૂવ સામે લોટા લેવા ગયા; પછી લોટા લીધા, તે વખતે પોતે ત્યાંજ ઉભા રહી જોડ્યા. કે દમળા ઉગમણી તરફ દાખા દાખ બળી વાય ગયો, ને અમે દીઠો. ત્યારે પેટા વંખૂવે એકલું કહ્યું. કે તે શ્રીમરસિંદજીનું રૂપ છે, તો પાસે બધા આજના કેમ આવે? ત્યારે પોતે જોડ્યા. કે અરે મૂર્ખા, શ્રીમરસિંદજી તો પરમેશ્વર છે, નેમની ઉપમા એ તુલ્ય જતાવરને કેમ આપે છે? ત્યારે તે વંખૂવે દીન થઈ દાખ જોડીને કહ્યું કે મદારાજ. હું હવ છું, એટલે જોડવામાં શું સમજું? તે સાંભળીને પોતે જોડ્યા. કે બીજું શું સમજવું છે? એટલું સમજવું જોડેએ, કે પ્રભુ શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર બગવાન છે, ને હું તેનો દાસ છું. તેમને બાજવા એટલું જ સમજવું.

૧૫૧. એક વાર રાંકેરમાં કોઈકે કોઈએક વાત ઉપર ગાજતી સંભળિ આપી. ત્યારે એ વાત પર પોતે જોડ્યા, કે એ વાત પર તો મરેતાહતા

પદની સંમતિ લાગે છે. ત્યારે તેણે કહ્યું કે મહારાજ, શાંતનાં વચન બરાબર મહેતાજીનું વચન કહેવાય ? ત્યારે પોતે બોલ્યા કે મૂર્ખ, શાંત તે કોણ થાય છે ? મહેતાજીના વચન ઉપર તેા વેદની શ્રુતિઓ પણ વારી નાખું. મહેતાજીના પદની વાત તું શું જાણે ? આ સાંભળીને તે વેળા વલ્લભદાસે પૂછ્યું કે મહારાજ, કેટલાએક વૈષ્ણવો પણ એમ કહે છે કે મહેતાજીનાં પદ પુષ્ટિમાર્ગીય ભગવદીયે ગાવાં નહિ, કારણ કે મહેતાજીએ પ્રભુને શ્રમ કરાવ્યો છે. ત્યારે પોતે કહ્યું, કે તેને આપણે એમ કહેવું જોઈએ, કે તમે પોતે પ્રભુને શ્રમ કરાવી જુઓને, એટલે ખબર પડશે કે શ્રમ કરે છે કે નહિ. કાળજી કોઈ વિના મનુષ્ય કહ્યું નથી કરતો, તો ઈશ્વર કેમ કરે ? માટે કહે છે તેને કહેવા દે; પણ તેવાઓ મૂર્ખ છે, અદેખા છે. તેમનાથી મહેતાજીની ઉત્કૃષ્ટતા જોઈને સહેવાતી નથી, માટે શું થયું ? તેઓ નહિ ગાય, પણ અમારી આજ્ઞા છે કે તું તો ગવાય તેટલાં પદ નિત્ય ભાવના સહિત મહેતાજીનાં ગાજો. બીજા હરિ ભગતની વાણી ગાઈએ, તો વિલંબે ફળ થાય, અને મહેતાજીની વાણી તો ગવાઈએજ ફળ. માટે તું તો ગાજો. ફળરૂપ છે.

૧૫૨. એક સમે કોઈ એક વાતને પ્રસંગે પૂછ્યું કે મહારાજ, કોઈ એમ કહે છે કે, મહેતાજી મુચકુંદનો અવતાર છે. શાથી મુચકુંદને ભગવાને કહ્યું હતું કે હજી એક બ્રાહ્મણનો દેહ ધર્યા પછી મુક્તિ થશે, માટે મુચકુંદ તે મહેતાજી છે. વળી કેટલાક મહેતાજીને વિદુરનો અવતાર કહે છે, એમ કેટલાક કાંઈ કાંઈ કહે છે. ત્યારે પોતે બોલ્યા કે એ સર્વે મૂર્ખ છે. મહેતાજીના એક રોમ રોમમાં મુચકુંદ જેવા કોરાન કોટિ કર્યા કરે છે, અને વિદુરજીને ઘેર ભગવાને ભાજનાં બે પાન ખાધાં તેમાં શું મહેતાજી બરોબર થયા ? એ બધી યુક્તિઓ ખોટી છે. મહેતાજીનું રૂપ ઘણું ગૂઢ છે તેને જીવ શું જાણે ? આ વખતે કોઈએકે પૂછ્યું કે મહારાજ, શ્રીહાકોરજી સાનુભાવ તો ઘણાએક ભગવદીયને થયા સાંભળીએ છીએ, તેમ મહેતાજીને પણ થયા છે, તે સર્વે બરાબર હશે કે કંઈ ફેર હશે ? ત્યારે પોતે હસીને બોલ્યા, કે બીજા બધા ભગવદીય પ્રભુની પછવાડે ઘેસાઘેસા ફેરે છે, ને શ્રીકૃષ્ણ મહેતા પછવાડે ઘેસાઘેસા ફેરે છે, પછી કેટલો ફેર તે મનમાં વિચારી જુઓ. ત્યારે કહ્યું કે મહારાજ, કહેવાની વાત ન રહી.

૧૫૩. વળી એક સમે હાકોરમાં વાતના પ્રસંગે આપે કહ્યું, કે ગમે તેવા પાપી હોય તો પણ પ્રભુ કૃપાબળે અંગીકાર કરે. તેના ઉપર વેદ શાસ્ત્રા-

દિકનું વચન પ્રમાણ ન જોવું. પ્રમેયગણ ન કરે ત્યાં મુખી પ્રમાણગણ આવે. તે વખતે કોઈ એક સમયે કહ્યું કે પ્રાયશ્ચિત્ત કર્યા વિના પાપ છુટે નહિ, એમ વેદની આજ્ઞા સર્વ હવ માટે છે, ત્યારે કૃપા કરે તેને ના ભોગવાવે તો વિપ-
મતા આવે. ત્યારે પોતે હસીને બોલ્યા, કે પ્રભુ તો વેદાદિકના નિયંતા છે. તેવા પ્રભુની કૃપાગણ ઉપર વેદાદિકનું શું આવે ? વારૂ, વેદવચન પ્રમાણ રાખે, પણ તે હવને કષ્ટ ન ભોગવાવે. તેની તરફનું પ્રાયશ્ચિત્ત વેદ પ્રમાણ પાસે કબુલ કરાવે. તેણે પૂર્વે શ્વેતદત્યાદિક અનેક પાપો કર્યા હોય, ત્યારે વેદ કહેશે કે શ્વેતદત્યાનું પ્રાયશ્ચિત્ત અશ્વમેધ કરવો પડે. ત્યારે પ્રભુ કહેશે, કે અમે ધૃત્યુ-
રાન્ત રૂપે અશ્વમેધ ઘણા કર્યા છે, તેમાંથી એને પ્રાયશ્ચિત્ત માટે જોઈએ એટલા લઈ લે. કહી પાપ નિવારણ માટે તપ જોઈએ તો ઘણું તપ નરનારાયણ રૂપે કરીએ છીએ, તેમાંથી જોઈએ જેટલું પ્રાયશ્ચિત્ત માટે લઈ લે, ને શ્વેતવચ્ય પશુ જોઈએ તો લે. એમણે અવતારે ઘણું સાધન કર્યા છે, જે જોઈએ તેટલું આપે; પણ અંગીકૃત હવને વેદ બાંધ ન લાગે. જેવો જેને અંગીકારનો વિદ્વાસ દદ છે, તેણે શ્રીકૃષ્ણચંદ્રનો ખૂબ દદ આશ્રય રાખેલા.

૧૫૪. એક દિવસે કહ્યું, કે જેટલા શ્રીકૃષ્ણ આપણને વદાલા તેટલા આપણે શ્રીકૃષ્ણને વદાલા. પણ લોકિક ધણીની પેઠે નહિ. જે બીજના મોં સામું જુએ, તો પેલી સ્ત્રીનું મોં ગમે નહિ. આ ધણી તો એવા કે તારે ગમે એટલો અન્યાશ્રય કરે, પણ સેવક ઉપર શીરા ચઢે નહિ. જેટલા ભજે તેટલા સન્મુખ. કેવળ સ્વરૂપને ભજે તો કેવળ સ્વરૂપ પ્રાપ્ત થાય.

૧૫૫. વળી એક દિવસે કહ્યું કે મદારાજ, પ્રભુની પ્રાપ્તિ જલદી કેમ થાય ? ત્યારે કહ્યું કે, સર્વમાં પ્રભુ જુએ, ત્યારે ઉતાવળે પ્રભુપ્રાપ્તિ થાય. આ માર્ગનો સિદ્ધાંત છે.

૧૫૬. વળી એક દિવસે કહ્યું, કે જેમ શેરાવર ભર્યું હોય તે તે મધે લીસ વળી હોય. આથી આંધળાં શેરાવરને દેખતાં નથી તે લીસને પણ દેખતાં નથી, પોતે આંધળા વચ છે. પણ જે ભગવદીય લીસને દેખે છે, તે લીસ આંધી પાછી કરીને પાછી પીએ છે. ત્યારે તે તળાવમાં જળ ભર્યું છે, તેની ખાત્રી થાય છે, તેમ ભગવદીયતા ધર્મ ભગવત્સ્વરૂપ છે. દવે તેવી જ રીતે જગત ભગવદરૂપ છે. જેમ તળાવભર્યું છે, તે લીસ આંધી પાછી કરીએ, ત્યારે દેખાય તેમ જગમાં પ્રભુ છે, તે જગત ભુલી જઈએ, ને પ્રભુ રૂપ જોઈએ, ત્યારે દેખાય. માયા આંધી પાછી કરીએ, તે જગત પ્રભુ રૂપ દેખાય. ને નમાં

પ્રભુ લીલમાં પાણીની પેઠે ગુપ્ત છે, પણ મંદિરમાં દર્શન આપે છે. પણ લીતર છે. એવા સૌ પ્રાણી માત્રમાં જુએ. પ્રભુ જુએ તો વહેવારથી છુટે, પ્રપંચથી છુટે, ને મતને નિશ્ચય થાય, કે આ જગતમાં મારા પ્રભુ ગુપ્ત રૂપે બેઠા છે. ત્યારે આપણા પ્રભુજી ઘણા પ્રસન્ન થાય.

૧૫૭. એક દિવસે કહ્યું, કે શ્રીસુખોદિનીજીમાં આચાર્યજીએ કહ્યું, કે જે શ્રીકાકરજીની સેવા કરે છે, ને જગતની સાથે વિરોધ કરે છે, તેની સેવા શ્રીકાકરજી માનતા નથી. તે સેવકનું શ્રીકાકરજીને મોં ગમતું નથી. નેગ ભોગ ધરીને ચુંડીઓ ખણીએ, તેવું પ્રભુને લાગે છે. જગત રૂપે હું છું. આ જગત મારું રૂપ છે. જેવો હું, તેવી મારી સૃષ્ટિ મારામાં, મારા ભગવદીયમાં, મારી સૃષ્ટિમાં મને જોશે, ત્યારપછી મારી સેવાનો અધિકાર અથવા મને અડકવા યોગ્ય થશે, મારી સેવા કરે ને જગતમાં મારામાં વેર રાખે, તે મને બાણ વાગે છે, માટે સર્વ પ્રાણી માત્રમાં મને જોશે, ને મારી સેવા કરશે; તો હું પ્રસન્ન થઈશ. જે ભગવદીયનું મન પોતાની પાસે હોય તે ભગવદીય. (સંયમ હોય). જે ભગવદીયનું મન પોતાની પાસે નથી પણ જગતમાં છે, તે ભગવદીય નહિ એમ જાણવું.

૧૫૮. એકવાર આણેદમાં પોતે વાતને પ્રસંગે વલ્લભદાસને પોતે શ્રીમુખે કહ્યું કે જે જીવે શ્રીવલ્લભકુલદ્વારા નામ નિવેદન કર્યું હશે તે સાધની અથવા અસાધની, ગમે તેવો હશે પણ આજ થઈ કોઈ ને એક જન્મ કોઈને બે જન્મ, અથવા કોઈને ત્રણ જન્મ તેથી આગળ કોઈને નથી. પછી ગમે તેવો ઇન્દ્રાથી અધિકાર ત્યાં આપે તે વાત સંવત ૧૮૫૭ ની સાલમાં કહી હતી. ત્યારપછી ત્રણ જન્મના પ્રમાણથી એવું અનુમાનવામાં આવે છે કે મારગ હવે થોડા દિવસ છે.

૧૫૯. એકવાર વાતને પ્રસંગે પોતે કહ્યું કે સર્વ માર્ગ કરતાં પુષ્ટિમાર્ગ અતિ ઉત્કૃષ્ટ છે. (ઉત્તમ છે.) તે શા માટે કે શરણાગત જીવના દોષ તથા સાધન એ બંનેને જોશે નહિ. છેલ્લોવારે શ્રીગુસાંઈજી નાવ લેઈને પધારશે તે બીજું કંઈ નહીં જુએ. એક પોતાનું બાનું માળા તિલક માત્ર જોઈને સર્વને નાવમાં બેસાડીને એકકાલાવચ્છિન પોતાના લોકમાં લેઈ જશે. કળ દાન તો જેવી ઇન્દ્રા,

ધૃતિશ્રી પરમ મહાનુભાવ શ્રી ઇન્દ્રારામ ભટ્ટજીના આંતર ઉદ્દગારો સંપૂર્ણ.

૧૫. રસાલયગૃહસ્થ—શ્રીગોકુલનાયજ્ઞના સેવક શ્રીમદાવદાસજીએ રસોદો ભાવનાપૂર્ણ
અંથ લાપા સરથ, બોધક, ૩૦૦ વર્ષ પહેલાંની ગુજરાતી મુ. રૂ. ૦-૨-૬. ટ. ખ. ૦-૦-૬.

૧૬. ચિત્રોવલી—કાટા, કિસનગઢ અને સબનગર (અમદાવાદ) એ ત્રણે ગૃહના શીવસ્થ-
ભકુલનાં દુર્લભ ચિત્રો. મૂલ્ય ચાર આના. ટ. ખ. ૧૧ આનો.

૧૭. પ્રસ્નોત્તરવિચારમંથ—મહાતુલાવ ભકતરત્ન કવિવર શ્રીદયારામભાષ્યએ ધર્મસંબંધી
વિકટ સવાસોના ઉત્તર લખીને કેતી ગુચો ઉકેલી છે. તે બેધને આશ્ચર્યમગ્ન થશે. કવિવરનું
રંગીન ચિત્ર પણ સામેલ છે. મૂલ્ય ચાર આના ટ. ખ. ૧૧ આનો.

૧૮. મહાતુલાવ ભગવદ્ભકતો—શ્રીમદ્વિપ્રશુભ અને શ્રીગુર્સાધજ્ઞના સેવકોનું રસમગ્ન
લાપામાં ચરિત્ર, મૂલ્ય ત્રણ આના ટ. ખ. સવા આનો.

૧૯. કીર્તનક્રમુખાકર—આવો કીર્તન અંથ હજુ પ્રકટ થયો નથી. અતિદુર્લભ રસપૂર્ણ
અપ્રસિદ્ધ પદોનો મહાન સંગ્રહ કર્યો છે. મૂલ્ય ૩) રૂપીઆ. ટ. ખ. રૂ. ૦-૧૩-૦.

૨૦. વચનામૃતો—શ્રીગોકુલાધીશજી મહારાજનાં પચીસ અને શ્રીગોવર્ધનલાલજી મહા-
રાજના ૪૨ વચનામૃતો લાંચીને દિવ્ય ભારનાનો સાક્ષાત્કાર થશે. મૂલ્ય અઢી આના. ટ. ખ. ૩ પૈસા.

દેકાણ—વસંતરામ હરિકૃષ્ણ શાસ્ત્રી ૮, રાજમહેતાની પોળ, અમદાવાદ.

પુષ્ટિમાર્ગનો ઇતિહાસ.

પહેલી આવૃત્તિ કરતાં બીજી તદ્દન નવીજ આવૃત્તિ. કેવલ ઇતિહાસનો જ
પ્રકાશ. વિરોધીઓને સચોટ જવાબો. જગદ્ગુરુ શ્રીવલ્લભાધીશ્વર અને
આપશ્રીના વંશજોને ખાદશાહી સન્માન. મોગલ ખાદશાહોનાં ક્રરમાનો
અસલ ચિત્રો સાથે.

ભારતેન્દુ બાણુ હરિશ્ચંદ્ર, ન્યાયમૂર્તિ દિ. બા. શ્રીચુત કૃષ્ણલાલ ઝવેરી,
સદ્ગત તેલીવાળા, પ્રો. જેઠાલાલભાઈ એમ. એ., પ્રો. સાંકળચંદ્રભાઈ એમ. એ.,
પ્રો. ગોવિંદલાલ ભટ્ટ એમ. એ., ઇતિહાસવેત્તા સાદર શં. રા. રામલાલ સુનીલાલ
મોદી, 'ગુજરાતી'ના તંત્રીજી રા. રા. નરવરંલાલ દેસાઈના લેખોનો મહાન સંગ્રહ.

શ્રીમદાચાર્યચરણ તથા આપશ્રીના વંશજોને શુદ્ધ ઇતિહાસ, કનકાભિષેકના
સંગીન ગુરાવાઓ, શ્રીમદાચાર્યચિત્રનો ઇતિહાસ, સદ્ગત તેલીવાલાએ લખેલું
શ્રીવિઠ્ઠલેશ્વર પ્રભુનું ચરિત્ર, મોગલ ખાદશાહોના ક્રરમાનો, તિલકમાલા માટે જહાંગીર
સાથે થયેલો મહાન અત્યાશંક વઝેરે સંગ્રહાય ગોરવપૂર્ણ ઇતિહાસ વાંચો. નાસ્તિક
પણુ આસ્તિક બની જશે. માસિકનું કદ. પ્રૃષ્ઠ ૧૩૦ અને અનેક ચિત્રો.

મૂલ્ય માત્ર આઠ આના.

વસંતરામ હરિકૃષ્ણ શાસ્ત્રી
રાજમહેતાની પોળ—અમદાવાદ.

[૨૪૨૬૨]

જયવંતી

[૨૪૨૬૨]

માણુ જમાનામાં આપણ (જરૂર) માથે રાખી તાવ દટાકવાની જે એક સામાન્ય પદ્ધતિ પડેલી છે, જેથી દર્દી ઘવાનો તથા અશક્તિ ઘવાનો બચ રહે છે. પણ પૂર્વે પ્રાચીન વૈદો જે જરૂર વગર તાવને પોતાની મરજી પ્રમાણે ઉતારી શકતા હતા, તે જુના પુસ્તકોને આધારે ખામ લેવાર ઘણેલી આ-જયવંતી દરેક તાવને ફક્ત વીસજ મીનીટમાં ઉતારવાને સમર્થ છે. તેમજ અશક્તિ અને સરૂદી બીજાકુશ ધરા દેતી નથી. તેથી ખાતરી ફક્ત એકજ ક્ષણમાં થાય છે.

મેવેરીઆ, [દારૂઓ તાવ] દરેકજ આવાનાર, એકાંતરીયો, અગર અને તેવા જેવી તાવોને પકકવામાં દમારી જયવંતી શકિતવાન છે.

— વાપરવાની રીત :—

ફૂલ અથવા કાપી સાથે બે બે ગોળી દીવસમાં ચાર વખત લેવી. ૫ થી ૧૦ વર્ષના બાળકોને બે બે ગોળી સવાર સાંજ આપવી. ખાંચ વર્ષ સુધીના ગર્ભાઓને એક એક ગોળી સવાર સાંજ આપવી. કિંમત ૧૦૦ ગોળીની બાટલી એકો રા. ૧).

શ્રી સર્વોત્તમ દેશી દવાવાળા.

રેકાવું:—નરનારાયણના મંદિર પાસે,

રામપાદરી રોડ—મુબઈ નં. ૨.

ગુજર પ્રાન્તમાં ઠેકઠેકાણે અમારી સંસાર પ્રસિદ્ધ
દવાઓની એજન્સીઓ કાયમ કરવાની છે.

સુધાસિંધુ

(૨૪૨૬૨)

દા, ખાંચી, દમ, કોલેરા, યજ્ઞ, સ્ત્રાવણી,
ક્રિમીયુએન્સ વિગેરેની ધરગાંધુ સારિદ દવા.
કિંમત ૮ આ. ૮. ખ. ૧ થી તે ૨ બાટલી
સુધી ૭ આ.

દ્વુ ગજ કેસરી

(દરોજની દવા)

અમે તે જ્વરતી સુખી અથવા પાકેલી
દરોજને ગ્રાસ અને બગવરા સિવાય ૨૪
ક્ષણમાં બાટલ કરે છે. કિંમત ૪ આ. ૮.
ખ. ૧ થી તે ૨ બાટલી સુધી ૭ આ.

મુખ સંચારક કંપની, મથુરા.

નિયમ અને કેટલોગ મફત મોકલવામાં આવશે.